
3 1761 09079233 4

Johan Risto on tämä
omistaja ostettu 18 1/7 73
Erkkilantin maassa
Lovizpuolisja

Johan Risto Lumijoki
Wuona 1873

Uusi Testamentti

ja

Psaltari.

Präntätty Englannin ja Ulkomaan Bibliaseuran kustannuksella.

Helsingissä,
J. C. Frenckellin ja Pojan tykönä, 1870.

Uuden Testamentin kirjain luettelo,

näyttäwä, miltä siwulta kukin kirja alkaa ja kuinka monta lukua kussakin on.

Präntätty: L. Heimbärger.

Pyhän Mattheuksen Ewangeliumi.

1 Luku.

Jesuksen polwiluku, sikiäminen, nimi ja syntymys.

Jesuksen Christuksen syntymäkirja, Dawidin pojan, Abrahamin pojan. Luc. 3: 23.

2. Abraham siitti Isaachin. Mutta Isaach siitti Jakobin. Jakob siitti Judan, ja hänen weljensä. 1 Mos. 21: 2, 3. Luku 25: 24. Luku 29: 35.

3. Juda siitti Phareksen ja Saramin Thamarista. Phares siitti Hetsronin. Hetsron siitti Aramin.
1 Mos. 38: 27. Ruth. 4: 19. Aika K. 2: 5.

4. Aram siitti Aminadabin. Aminadab siitti Nahassonin. Nahasson siitti Salmonin.

5. Salmon siitti Boaksen Rahabista. Boas siitti Obedin Ruthista. Obed siitti Jessen.
Ruth. 4: 13, 17. 1 Aika K. 2: 10, 11, 12.

6. Jesse siitti kuningas Dawidin. Kuningas Dawid siitti Salomonin Urian emännästä.
1 Sam. 16: 11. Luku 17: 12. 2 Sam. 12: 24.

7. Salomon siitti Roboamin. Roboam siitti Abian. Abia siitti Assan. 1 Kun. K. 11: 43.
Luku 14: 31. Luku 15: 8. 1 Aika K. 3: 10.

8. Assa siitti Josaphatin. Josaphat siitti Joramin. Joram siitti Osian.
1 Kun. K. 15: 24. 2 Kun. K. 8: 16, 24.

9. Osia siitti Jothamin. Jotham siitti Achaksen. Achas siitti Etsechian. 2 Kun. K. 15: 7.
Luku 16: 20. 2 Aika K. 26: 23. Luku 27: 9.

10. Etsechia siitti Manassen. Manasse siitti Amonin. Amon siitti Josian. 2 Kun. K. 20: 21.
1 Aika K. 3: 14. 2 Aika K. 33: 25.

11. Josia siitti (Jojakimin. Jojakim siitti) Jechonian ja hänen weljensä, Babelin wankeudessa. 2 Kun. K. 23: 30, 34.
1 Aika K. 3: 15, 16. 2 Aika K. 36: 1, 4, 8.

12. Mutta Babelin wankeuden jälkeen siitti Jechonia Sealthielin. Sealthiel siitti Zorobabelin.
1 Aika K. 3: 17. Luku 3: 19. Esr. 3: 2.
Luku 5: 2. Hagg. 1: 1.

13. Zorobabel siitti Abiudin. Abiud siitti Eliachimin. Eliachim siitti Asorin.

14. Asor siitti Zadochin. Zadoch siitti Achimin. Achim siitti Eliudin.

15. Eliud siitti Eleatsarin. Eleatsar siitti Mathanin. Mathan siitti Jakobin.

16. Jakob siitti Josephin, Marian miehen, josta (Mariasta) on syntynyt Jesus, joka kutsutaan Christus.

17. Niin owat kaikki polwet Abrahamista Dawidiin asti neljätoistakymmentä polwea; Dawidista Babelin wankeuteen myös neljätoistakymmentä polwea, ja Babelin wankeudesta Christukseen asti neljätoistakymmentä polwea.

18. Jesuksen Christuksen syntymys oli näin: koska Maria hänen äitinsä oli Josephiin kihlattu, ennen kuin he yhteen tuliwat, löyttiin hän raskaaksi Pyhästä Hengestä. Luc. 1: 27, 34, 35.

19. Mutta että Joseph hä-
nen miehensä oli hurskas ja ei
tahtonut häntä huutoon saattaa,
ajatteli hän salaisesti hyljätä hä-
nen. 5 Mos. 24: 1.
20. Koska hän näitä ajatteli,
katso, niin Herran enkeli ilmes-
tyi hänelle unessa ja sanoi: Jo-
seph, Dawidin poika! älä pelkää
ottaakses Mariata puolisotas ty-
kös; sillä se, kuin hänessä on
siinnyt, on Pyhästä Hengestä.
21. Ja hänen pitää synnyttä-
män **Pojan, jonka nimen sinun
pitää kutsuman Jesus; sillä hän
on wapahtawa kansansa heidän syn-
neistänsä.** Luc. 1: 31. Luku 2: 21.
Ap. T. 4: 12. Luku 10: 43. Luku 13: 38, 39.
22. Mutta tämä on kaikki ta-
pahtunut, että täytettäisiin kuin
Herralta on sanottu prophetan
kautta, joka sanoo:
23. **Katso, neitseen pitää ras-
kaaksi tuleman ja synnyttämän Po-
jan, ja hänen nimensä pitää kut-
suttaman EmmanuEl; se on niin
paljo sanottu: Jumala meidän kans-
samme.** Jes. 7: 14.
24. Koska Joseph unesta he-
räsi, niin hän teki kuin Herran
enkeli hänen käski, ja otti puoli-
sonsa tykönsä,
25. Ja ei tuntenut häntä sii-
hen asti kuin hän poikansa esi-
koisensa synnytti, ja kutsui hänen
nimensä Jesus.

2 Luku.

Tietäjät. Jesus pakenee. Herodes an-
taa murhata Bethlehemin poikaiset.

Koska siis Jesus syntynyt oli
Bethlehemissä Judan maal-
la, kuningas Herodeksen aikaan,
katso, tietäjät tuliwat idästä Je-
rusalemiin ja sanoiwat:
Luc. 2: 1, 2, 4, 6, 2c.
2. Kussa on se syntynyt Juda-
laisten kuningas? sillä me näim-
me hänen tähtensä idässä, ja tu-
limme häntä kumartaen rukoile-
maan. 4 Mos. 24: 17.
3. Koska Kuningas Herodes
sen kuuli, hämmästyi hän ja kaikki
Jerusalem hänen kanssansa,
4. Ja kokosi kaikki ylimmäiset
papit ja kirjanoppineet kansan se-
assa, ja kyseli heiltä, kussa Chris-
tuksen syntymän piti.
5. Ja he sanoiwat hänelle:
Bethlehemissä Judan maalla; sil-
lä niin on prophetan kautta kir-
joitettu:
6. **Ja sinä Bethlehem Judan
maassa, et sinä ole suinkaan wä-
hin Judan pääruhtinasten seassa:
sillä sinusta on tulewa se Ruhti-
nas, jonka minun kansaani Israe-
lia pitää hallitseman.**
Mich. 5: 1. Joh. 7: 42.
7. Silloin kutsui Herodes tie-
täjät salaa, ja tutkisteli wisusti
heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi,
8. Ja lähetti heidän Bethle-
hemiin, ja sanoi: menkäät ja ky-
sykäät wisusti lapsesta, ja koska
te löydätte, niin ilmoittakaat mi-
nulle, että minäkin tulisin ja ku-
martaisin häntä.
9. Koska he oliwat kuninkaan
kuulleet, meniwät he matkaansa,
ja katso, tähti, jonka he oliwat
nähneet idässä, käwi heidän edel-
länsä, niin kauwan kuin hän edel-

lä käyden seisahti sen paikan pääl-
le, jossa lapsi oli.
10. Koska he tähden näkiwät,
ihastuiwat he sangen suurella
ilolla,
11. Ja meniwät huoneeseen,
löysiwät lapsen äitinsä Marian
kanssa, maahan lankesiwat ja ru-
koiliwat häntä, ja awasiwat ta-
waransa, ja lahjoittiwat hänelle
kultaa ja pyhäsawua ja mirrha-
mia. Ps. 72: 10. Jes. 60: 6.
12. Ja Jumala kielsi heitä
unessa Herodeksen tykö palaja-
masta; ja he meniwät toista
tietä omalle maallensa.
13. Mutta koska he oliwat
menneet pois, katso, niin Herran
enkeli ilmestyi Josephille unessa,
sanoen: nouse ja ota lapsi äiti-
nensä tykös, ja pakene Egyptiin,
ja ole siellä siihen asti kuin mi-
nä sinulle sanon; sillä Herodes on
etsiwä lasta, hukuttaaksensa häntä.
14. Niin hän nousi ja otti
lapsen äitinensä yöllä tykönsä, ja
pakeni Egyptiin,
15. Ja oli siellä Herodeksen
kuolemaan asti: että täytettäisiin
kuin sanottu oli Herralta pro-
phetan kautta, joka sanoo: **Egyp-
tistä kutsuin minä poikani.**
2 Mos. 4: 22, 23. Hos. 11: 1.
16. Koska Herodes näki hä-
nensä tietäjiltä wietellyksi, wihas-
tui hän sangen kowin, ja lähetti
tappamaan kaikki poikalapset Beth-
lehemissä ja kaikissa sen äärissä,
jotka kaksiwuotiset oliwat taikka
nuoremmat, sen ajan jälkeen, kuin
hän oli tarkasti tietäjiltä tutkinut.
17. Silloin se täytettiin kuin
Jeremialta prophetalta sanottu
oli, joka sanoo:
18. Rhamassa on ääni kuu-
lunut, suuri walitus, itku ja iso
parku: Rahel itkee lapsiansa, ja
ei tahtonut itseänsä antaa loh-
dutettaa, ettei he ole.
1 Mos. 35: 19. Luku 48: 7. Jer. 31: 15.
19. Mutta koska Herodes oli
kuollut, katso, niin Herran enkeli
ilmestyi Josephille unessa Egyp-
tissä ja sanoi:
20. Nouse ja ota lapsi äiti-
nensä, ja mene Israelin maalle;
sillä ne owat kuolleet, jotka lap-
sen henkeä wäijyiwät. 2 Mos. 4: 19.
21. Niin hän nousi ja otti
lapsen äitinensä, ja meni Israe-
lin maalle.
22. Mutta koska hän kuuli,
että Archelaus oli kuningas Ju-
deassa, isänsä Herodeksen siassa,
pelkäsi hän sinne mennä. Ja hän
sai Jumalalta käskyn ja poikkesi
Galilean ääriin,
23. Ja tuli ja asui kaupun-
gissa, joka kutsutaan Natsaret,
että täytettäisiin kuin prophetain
kautta sanottu oli: hän pitää
Natsareuksekst kutsuttaman.
Tuom. 13: 5. Jes. 4: 2. Luku 11: 1.
Jer. 23: 5. Luku 33: 15. Zach. 3: 8.

3 Luku.

Johannes saarnaa, kastaa. Jesus kastetaan.

Niinä päiwinä tuli Johannes
kastaja, ja saarnasi Judean
korwessa, Marc. 1: 4. Luc. 3: 3.
2. Ja sanoi: **tehkäät parannus;**

sillä taiwaan waltakunta on lähestynyt. Matth. 4: 17. Marc. 1: 15.
3. Sillä tämä on se, josta sanottu on Jesaialta prophetalta, joka sanoo: huutawan ääni on korwessa, **walmistakaat Herran tietä, tehkäät hänen polkunsa oikiaksi.**
Jes. 40: 3. Marc. 1: 3. Luc. 3: 4. Joh. 1: 23.
4. Mutta Johanneksella oli waate kamelin karwoista ja hihnainen wyö hänen wyöllänsä, ja hänen ruokansa oli heinäsirkat ja metsähunaja. 2 Kun. K. 1: 8. Matth. 11: 8, 18. Marc. 1: 6.
5. Silloin meni hänen tykönsä Jerusalem, ja koko Judea, ja kaikki maakunta Jordanin ympäriltä.
6. Ja he kastettiin häneltä Jordanissa, ja tunnustiwat heidän syntinsä. Marc. 1: 5.
7. Mutta koska hän monta Phariseuksista ja Sadduseuksista näki tulewan hänen kasteensa tykö, sanoi hän heille: te kyykärmetten sikiät, kuka teitä neuwoi pakenemaan tulewaista wihaa?
Matth. 12: 34. Luku 23: 33. Luc. 3: 7. Rom. 5: 9. 1 Thess. 1: 10.
8. **Tehkäät siis parannuksen soweliaita hedelmiä,** Luc. 3: 8.
9. Ja älkäät ajatelko itsellänne sanoa: Abraham on meidän isämme. Sillä minä sanon teille: Jumala woi näistä kiwistä Abrahamille lapset herättää.
Joh. 8: 39. Ap. T. 13: 26.
10. Mutta jo myös on kirwes pantu puiden juurelle: sentähden jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmätä, hakataan pois ja tuleen heitetään.
Matth. 7: 19. Luc. 13: 7. Joh. 15: 2, 6.
11. Minä tosin kastan teitä wedellä parannukseen; mutta se, joka minun jälkeeni tulee, on wäkewämpi minua, jonka kenkiä en minä ole kelwollinen kantamaan, hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella, Marc. 1: 8. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26. Ap. T. 1: 5. Luku 2: 4. Luku 11: 16. Luku 19: 4.
12. Jonka wiskin on hänen kädessänsä, ja hän perkaa riihensä ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet polttaa hän sammuttamattomalla tulella.
Matth. 13: 30. Luc. 3: 17.
13. Silloin tuli Jesus Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö, kastettaa häneltä;
Marc. 1: 9. Luc. 3: 21.
14. Mutta Johannes kielsi häneltä, sanoen: minä tarwitsen sinulta kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni?
15. Niin wastasi Jesus ja sanoi hänelle: salli nyt; sillä näin meidän sopii kaikkea wanhurskautta täyttää. Ja hän sallei hänen.
16. Koska Jesus kastettu oli, astui hän kohta ylös wedestä: ja katso, taiwaat aukeniwat hänelle, ja hän näki Jumalan hengen tulewan alas, niinkuin kyhkyisen, ja tulewan hänen päällensä,
Marc. 1: 10. Luc. 3: 22. Joh. 1: 32, 33.
17. Ja katso, ääni taiwaasta sanoi: **tämä on se minun rakas poikani, johonka minä mielistyin.**
Ps. 2: 7. Jes. 42: 1. Matth. 12: 18. Luku 17: 5. Luc. 9: 35. Col. 1: 13, 19. 1 Piet. 1: 17.

4 Luku.

Jesus kiusataan ja alkaa wirkaansa.

Silloin wietiin Jesus hengeltä korpeen, kiusattaa perkeleeltä.
Marc. 1: 12. Luc. 4: 1.

2. Ja koska hän oli paastonnut neljäkymmentä päiwää ja neljäkymmentä yötä, sitte hän isosi.
2 Mos. 34: 28. 1 Kun. K. 19: 8.

3. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämät kiwet leiwiksi tulewat.
1 Thess. 3: 5.

4. Mutta hän wastasi ja sanoi: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoasti leiwästä, mutta jokaisesta sanasta, kuin Jumalan suusta lähtee. 5 Mos. 8: 3. Luc. 4: 4.

5. Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin, ja asetti hänen templin harjalle,

6. Ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan poika, niin laske sinus alaspäin; sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he käsissä kantawat sinun, ettet joskus jalkaas kiween loukkaa. Ps. 91: 11.

7. Niin Jesus sanoi hänelle: taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalatas. 5 Mos. 6: 16.

8. Taas wei hänen perkele sangen korkialle wuorelle, ja osoitti hänelle kaikki maailman waltakunnat ja niiden kunnian,

9. Ja sanoi hänelle: nämät kaikki minä annan sinulle, jos sinä lankeat maahan ja rukoilet minua.

10. Niin sanoi Jesus hänelle: mene pois, saatana! Sillä kirjoitettu on: **Herraa sinun Jumalatas pitää sinun kumartaman, ja häntä ainoata palweleman.**
5 Mos. 6: 13. Luku 10: 20.

11. Silloin jätti hänen perkele; ja katso, enkelit tuliwat ja palweliwat häntä.

12. Mutta koska Jesus kuuli, että Johannes oli wankenteen annettu ylön, poikkesi hän Galileaan,
Marc. 1: 14. Luc. 3: 20. Luku 4: 14. Joh. 4: 43.

13. Ja jätti Natsaretin, tuli ja asui Kapernaumissa, joka on merikaupunki, Zebulonin ja Naphtalin äärissä;

14. Että täytettäisiin se kuin sanottu oli Jesaian prophetan kautta, joka sanoo:

15. Zebulonin maa ja Naphtalin maa, läsnä meritietä, sillä puolella Jordanin, pakanain Galilea,

16. Kansa, joka pimiässä istui, näki suuren walkeuden, ja niille, jotka kuoleman maassa ja warjossa istuiwat, koitti walkeus.
Jes. 9: 1, 2.

17. Siitä ajasta rupesi Jesus saarnaamaan ja sanomaan: **tehkäät parannus; sillä taiwaan waltakunta lähestyi.**
Matth. 3: 2. Luku 10: 7. Marc. 1: 15.

18. Mutta koska Jesus käweli Galilean meren tykönä, näki hän kaksi weljestä, Simonin, joka kutsutaan Pietariksi, ja Andreaksen hänen weljensä, laskewan werkkoa mereen; (sillä he oliwat kalamiehet,) Marc. 1: 16. Joh. 1: 42.

19. Ja sanoi heille: seuratkaat minua, ja minä teen teidän ihmisten kalamiehiksi.
20. Niin he jättiwät kohta werkot ja seurasiwat häntä.
21. Ja koska hän sieltä edemmä käwi, näki hän toiset kaksi weljestä, Jakobin, Zebedeuksen pojan ja Johanneksen hänen weljensä, wenheessä isänsä Zebedeuksen kanssa, parantawan werkkojansa; ja hän kutsui heitä. Luc. 5: 2.
22. Niin he kohta jättiwät wenheen ja isänsä, ja seurasiwat häntä.
23. Ja Jesus waelsi ympäri kaiken Galilean, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi waltakunnan ewangeliumia, ja paransi kaikkinaiset taudit ja kaiken sairauden kansan seassa.
Matth. 9: 35. Marc. 1: 23. Luc. 4: 16, 33.
24. Ja sanoma kuului hänestä kaikkeen Syrian maahan. Ja he toiwat hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita, moninaisilla taudeilla ja kiwuilla waiwatuita ja piruilta riiwatuita, ja kuutaudillisia ja halwatuita; ja hän paransi ne.
25. Ja häntä seurasi paljo wäkeä Galileasta, ja niistä kymmenestä kaupungista, ja Jerusalemista ja Judeasta, ja niistä maakunnista sillä puolella Jordanin. Marc. 3: 7. Luc. 6: 17.

5 Luku.

Jesus saarnaa oikiasta katumuksesta, laista ja hywistä töistä.

Mutta koska hän näki kansan, astui hän ylös wuorelle, ja kuin hän oli istunut, tuliwat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä.
2. Niin hän awasi suunsa, opetti heitä ja sanoi:
3. Autuaat owat hengellisesti waiwaiset; sillä heidän on taiwaan waltakunta. Luc. 6: 20.
4. Autuaat owat murheelliset; sillä he saawat lohdutuksen.
Jes. 61: 2. Luc. 6: 21.
5. Autuaat owat siwiät; sillä he saawat maan periä. Ps: 37: 11.
6. Autuaat owat, jotka isoowat ja janoowat wanhurskautta; sillä he rawitaan. Jes. 55: 1. Luku 65: 13. Matth. 11: 28. Joh. 6: 35.
7. Autuaat owat laupiaat; sillä he saawat laupiuden. Jac. 2: 13.
8. Autuaat owat puhtaat sydämmestä; sillä he saawat nähdä Jumalan. Ps. 24: 4. 1 Cor. 13: 12. 1 Joh. 3: 2. Hebr. 12: 14.
9. Autuaat owat rauhan tekiät; sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman.
10. Autuaat owat, jotka wanhurskauden tähden wainotaan; sillä heidän on taiwaan waltakunta. 2 Tim. 2: 12. 1 Piet. 3: 14.
11. Autuaat olette te, koska he pilkkaawat ja wainoowat teitä, ja puhuwat kaikkinaista pahuutta teitä wastaan, walhetellen minun tähteni.
Luc. 6: 22. 1 Piet. 4: 14.
12. Iloitkaat ja riemuitkaat; sillä teidän palkkanne on suuri taiwaissa. Sillä näin he wainosiwat prophetaita, jotka teidän edellänne oliwat. Matth. 23: 34. Luc. 6: 23. Ap. T. 7: 52. Jac. 1: 2.

13. Te olette maan suola:
jos siis suola tulee mauttomaksi,
millä sitte suolataan? ei se enää
kelpaa mihinkään, mutta heitet=
tää pois ja ihmisiltä tallattaa.
Marc. 9: 50. Luc. 14: 34.
14. Te olette maailman wal=
keus. Ei sitä kaupunkia taideta
peitettää, joka wuorella on.
2 Cor. 4: 6. Phil. 2: 15.
15. Eikä kynttilätä sytytetä ja
panna wakan ala, mutta kyntti=
läjalkaan, walaisemaan kaikkia,
jotka huoneessa owat.
Marc. 4: 21. Luc. 8: 16. Luku 11: 33.
16. **Näin walistakoon teidän
walkeutenne ihmisten edessä, että
he näkisiwät teidän hywät työnne,
ja kunnioittaisiwat teidän Isäänne,
joka on taiwaissa.** 1 Piet. 2: 12.
17. Älkäät luulko, että minä
tulin lakia ja prophetaita pääs=
tämään; en minä tullut päästä=
mään, mutta täyttämään.
18. Sillä totisesti sanon minä
teille: siihen asti kuin taiwas ja
maa katoo, ei pidä wähinkään
piirto eikä joku rahtu laista ka=
tooman, siihen asti kuin kaikki
tapahtuwat.
Luc. 16: 17. Luku 21: 33.
19. Kuka siis jonkun näistä
wähimmistä käskyistä päästää,
ja näin ihmisiä opettaa, hän pi=
tää taiwaan waltakunnassa wä=
himmäksi kutsuttaman; mutta jo=
ka sen tekee ja opettaa, se pitää
suureksi taiwaan waltakunnassa
kutsuttaman. Jac. 2: 10.
20. Sillä minä sanon teille:
ellei teidän wanhurskautenne ole
paljoa enämpi kuin kirjanoppi=
neitten ja Phariseusten, niin ette
tule taiwaan waltakuntaan.
Matth. 23: 25. Luc. 11: 39.
21. Te kuulitte, mitä sanottu
oli wanhoille: **ei sinun pidä tap=
paman;** mutta jokainen, joka tap=
paa, hänen pitää tuomiohon wi=
kapää oleman.
2 Mos. 20: 13. 5 Mos. 5: 17.
22. Waan minä sanon teille:
että jokainen, joka tyhmästi wi=
hastuu weljellensä, hänen pitää
tuomiohon wikapää oleman; mut=
ta jokainen, kuin sanoo weljel=
lensä: rhaka, hänen pitää neu=
won ala wikapää oleman; mutta
jokainen, joka sanoo: sinä tyhmä,
hänen pitää helwetin tuleen wi=
kapää oleman.
Ps. 4: 5. Eph. 4: 26. 1 Joh. 3: 11, 23.
23. Sentähden, jos sinä uh=
raat lahjas alttarilla, ja siellä
muistat, että weljelläs on jota=
kin sinua wastaan:
Matth. 6: 14. Marc: 11: 25.
24. Niin jätä sinne lahjas
alttarin eteen, ja mene ensin so=
pimaan weljes kanssa, ja tule
sitte lahjas uhraamaan.
25. **Sowi nopiasti riitaweljes
kanssa, koskas wielä hänen kans=
sansa tiellä olet,** ettei riitaweljes
sinua anna joskus tuomarille, ja
tuomari antaa sinun palwelialle,
ja sinä heitetään torniin.
Luc. 12: 58. Eph. 4: 26.
26. Totisesti sanon minä si=
nulle: et sinä suinkaan pääse
sieltä ulos, siihen asti kuin sinä
maksat wiimeisen ropon.
27. Te kuulitte sanotuksi wan=

hoille: ei sinun pidä huorin tekemän. 2 Mos. 20: 14. 5 Mos. 5: 18.
28. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo waimon päälle himoitaksensa häntä, niin hän teki jo huorin hänen kanssansa sydämmessänsä. Joh. 31: 1.
29. Jos sinun oikia silmäs pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs; sillä parempi on sinulle, että yksi sinun jäsenistäs hukutetaan, kuin koko sinun ruumiis pitäis heitettämän helwettiin.
Matth. 18: 8. Marc. 9: 43, 2c.
30. Ja jos sinun oikia kätes pahentaa sinun, niin hakkaa se poikki, ja heitä pois tyköäs; sillä parempi on sinulle, että yksi sinun jäsenistäs hukutetaan, kuin koko sinun ruumiis pitäis helwettiin heitettämän.
31. On myös sanottu: jokainen, joka emäntänsä hylkää, hän antakaan hänelle erokirjan.
5 Mos. 24: 1, 2c. Matth. 19: 7. Marc. 10: 4.
32. Mutta minä sanon teille: että joka emäntänsä hylkää, muutoin kuin huoruuden tähden, hän saattaa hänen huorin tekemään; ja joka nai sen hyljätyn, hän tekee huorin. Matth. 19: 9. Marc. 10: 11. Luc. 16: 18. 1 Cor. 7: 10.
33. Taas te kuulitte sanotuksi wanhoille: älä wanno wäärin, mutta pidä walas Herralle.
2 Mos. 20: 7. 3 Mos. 19: 12. 4 Mos. 30: 3. 5 Mos. 5: 11. Es. 65: 16.
34. Waan minä sanon teille: älkäät ensinkään wannoko, ei taiwaan kautta, sillä se on Jumalan istuin; Jac. 5: 12. Jes. 66: 1.
35. Eikä maan kautta, sillä se on hänen astinlautansa: ei myös Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki:
Ps. 48: 3.
36. Ei sinun myös pidä wannoman pääs kautta, sillä et sinä woi yhtään hiusta walkiaksi eli mustaksi tehdä.
37. Waan teidän puheenne pitää oleman: on, on, ei, ei; mutta mitä siihen lisätään, se on pahasta.
Jac. 5: 12.
38. Te kuulitte sanotuksi: silmä silmästä, ja hammas hampaasta.
2 Mos. 21: 24. 3 Mos. 24: 20. 5 Mos. 19: 21.
39. Mutta minä sanon teille: älkäät olko pahaa wastaan; waan joka sinua lyö oikialle poskelle, niin käännä myös hänelle toinen.
San. l. 20: 22. Luku 24: 29. Luc. 6: 29. 1 Thess. 5: 15. 1 Piet. 3: 9.
40. Ja joka sinua tahtoo oikeuden eteen, ja ottaa sinun hamees, niin salli myös hänelle muukin waate.
Rom. 12: 17, 2c. 1 Cor. 6: 7.
41. Ja joka sinua waatii peninkulman, niin mene hänen kanssansa kaksi.
42. Anna sille, joka sinulta anoo, ja älä käännä sinuas siltä pois, joka lainan pyytää.
5 Mos. 15: 7, 2c.
43. Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäs, ja wihaa wihoillistas;
2 Mos. 34: 12. 5 Mos. 7: 2. Gal. 6: 10.
44. Waan minä sanon teille: rakastakaat wihoillisianne; siunatkaat niitä, jotka teitä sadattawat; tehkäät niille hywin, jotka teitä

wihaawat, ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat, 2 Mos. 23: 4, 5. 3 Mos. 19: 18. Luc. 6: 27, 35. Luku 23: 34. Ap. T. 7: 60. Rom. 12: 14, 20. 1 Cor. 4: 12.

45. Että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taiwaissa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hywäinkin, ja antaa sataa niin wäärille kuin wanhurskaillenkin.

46. Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastawat, mitä teidän siitä palkkaa on? eikö publikanit myös niin tee? Luc. 6: 32.

47. Ja jos te ainoastaan weljeinne kanssa soweliaat olette, mitä te sen kanssa erinomaista teette? eikö publikanit myös niin tee?

48. **Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taiwaallinen Isänne täydellinen on.** 3 Mos. 11: 44. Luku 19: 2. Luku 20: 7, 26. 1 Piet. 1: 16.

6 Luku.

Anteliaisuuden muoto. Rukous. Paastoominen. Sopimattoman elatuksen-murheen wälttäminen.

Kawahtakaat, ettette anna almujanne ihmisten edessä, että te heiltä nähtäisiin: niin ette saa palkkaa teidän Isältänne, joka on taiwaissa. Rom. 12: 8.

2. Koska siis almua annat, niin älä edelläs torwella soita, niinkuin ulkokullatut synagogissa ja kujilla tekewät, että he ihmisiltä kunnioitettaisiin. Totisesti sanon minä teille: he owat saaneet palkkansa.

3. Mutta koska sinä almua annat, niin älköön sinun wasen kätes tietäkö, mitä oikia kätes tekee,

4. Että sinun almus olis salaisuudessa, ja sinun Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksais sinulle julkisesti. Luc. 14: 14.

5. Ja koskas rukoilet, niin ei sinun pidä oleman niinkuin ulkokullatut; sillä he mielellänsä seisowat ja rukoilewat synagogissa ja kujain kulmissa, että he ihmisiltä nähtäisiin. Totisesti sanon minä teille: he owat saaneet palkkansa.

6. Waan koska sinä rukoilet, niin mene sinun kammioos, ja sulje sinun owes, ja rukoile sinun Isääs, joka on salaisuudessa; ja sinun Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti. 2 Kun. K. 4: 33. Ap. T. 10: 9.

7. Ja koska te rukoilette, niin älkäät olko paljon puhuwaiset, niinkuin pakanat; sillä he luulewat heitänsä paljon puheensa tähden kuultawan. 1 Kun. K. 18: 26.

8. Sentähden älkäät olko heidän kaltaisensa; sillä teidän Isänne tietää kyllä, mitä te tarwitsette, ennenkuin te häneltä rukoilettenkaan.

9. Niin teidän siis pitää rukoileman: **Isä meidän, joka olet taiwaissa! Pyhitetty olkoon sinun nimes.** Luc. 11: 2.

10. **Lähestyköön sinun waltakuntas. Olkoon sinun tahtos niin maassa kuin taiwaassa.**

11. **Anna meille tänä päiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme.**

12. Ja anna meille meidän wel-
kamme anteeksi, niinkuin mekin an-
teeksi annamme meidän welwollis-
temme.
13. Ja älä johdata meitä kiu-
saukseen. Mutta päästä meitä pa-
hasta. Sillä sinun on waltakunta,
ja woima, ja kunnia, ijankaikki-
sesti. Amen!
1 Tim. 6: 16. 2 Tim. 4: 18.
14. Sillä jos te anteeksi an-
natte ihmisille heidän rikoksensa,
niin myös teidän taiwaallinen
Isänne antaa teille anteeksi.
Matth. 5: 23, 24. Marc. 11: 25. Col. 3: 13.
15. Waan jollette anteeksi an-
na ihmisille heidän rikoksiansa,
niin ei myös teidän Isänne an-
teeksi anna teidän rikoksianne.
Matth. 18: 35. Jac. 2: 13.
16. Mutta koska te paastoot-
te, niin älkäät olko surulliset niin-
kuin ulkokullatut; sillä he muut-
tawat muotonsa, että he ihmi-
siltä nähtäisiin paastoowan. To-
tisesti sanon minä teille: he owat
saaneet palkkansa.
17. Waan sinä koskas paas-
toot, niin woitele pääs ja pese
kaswos, Dan. 10: 3.
18. Ettet ihmisiltä nähtäis
paastoowan, mutta sinun Isäl-
täs, joka on salaisuudessa: ja
sinun Isäs, joka salaisuudessa
näkee, maksaa sinulle julkisesti.
19. Älkäät tawarata kootko
maan päällä, kussa koi ja ruoste
raiskaawat, ja kussa warkaat kai-
wawat ja warastawat;
San. l. 23: 4.
20. Waan kootkaat teillenne
tawarata taiwaassa, kussa ei koi
eikä ruoste raiskaa, ja kussa ei
warkaat kaiwa eikä warasta.
Matth. 19: 21. Luc. 12: 33.
1 Tim. 6: 6, 9, 18, 19.
21. Sillä kussa teidän tawa-
ranne on, siellä on myös teidän
sydämmenne.
22. Silmä on ruumiin wal-
keus; jos siis sinun silmäs on
yksinkertainen, niin koko sinun ruu-
miis on walaistu.
23. Waan jos sinun silmäs
on paha, niin koko sinun ruu-
miis on pimiä. Jos siis se wal-
keus, joka sinussa on, on pimeys,
kuinka suuri on itse pimeys?
Luc. 11: 34.
24. Ei kenkään woi palwella
kahta herraa; sillä taikka hän tätä
wihaa ja toista rakastaa, taikka
hän tähän suostuu ja toisen ylön-
katsoo. Ette woi palwella Ju-
malata ja mammonata.
Luc. 16: 13.
25. Sentähden sanon minä teil-
le: älkäät murhehtiko teidän hen-
kenne tähden, mitä te syötte ja
mitä te juotte, eikä teidän ruu-
miinne tähden, millä te teitänne
werhootte. Eikö henki enämpi ole
kuin ruoka? ja ruumis parempi
kuin waate? Luc. 12: 22. Phil. 4: 6.
1 Tim. 6: 8. 1 Piet. 5: 7. Hebr. 13: 5.
26. Katsokaat taiwaan lintuja,
ei he kylwä eikä niitä, ei myös
kokoa riiheen, ja teidän taiwaal-
linen Isänne ruokkii heidän. Et-
tenkö te paljoa enämpi ole kuin
he? Joh. 39: 3. Ps. 147: 9. Luc. 12: 24.
27. Mutta kuka teistä woi su-
rullansa lisätä yhden kyynärän hä-
nen pituudellensa?

28. Ja mitä te surette waatteistä? Katsokaat kukkaisia kedolla, kuinka he kaswawat: ei he työtä tee, eikä kehrää.
29. Kuitenkin sanon minä teille: ettei Salomon kaikessa kunniassansa ollut niin waatetettu kuin yksi heistä.
30. Jos Jumala näin waatettaa pellon ruohon, joka tänäpänä seisoo ja huomenna pätsiin heitetään, eikö hän paljoa enämmin teidän sitä tee, te wähäuskoiset?
31. Älkäät siis surulliset olko, sanoen: mitä me syömme, taikka mitä me juomme? eli millä me meitämme werhoomme?
32. Sillä kaikkia näitä pakanat etsiwät; sillä teidän taiwaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkia näitä tarwitsewan.
Ps. 55: 23.
33. Waan etsikäät ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan.
1 Kun. K. 3: 11, 2c. Ps. 127: 2.
34. Älkäät sentähden sureko huomenisesta päiwästä; sillä huomenisella päiwällä on suru itsestänsä. Tytykään kukin päiwä surullensa.

7 Luku.

„ Autuuden esteet ja perustus.

Älkäät tuomitko, ettei teitä tuomittaisi. Luc. 6: 37, 2c.
Rom. 2: 1. 1 Cor. 4: 3. Jac. 4: 11.
2. Sillä millä tuomiolla te tuomitsette, pitää teitä tuomittaman, ja sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman. Marc. 4: 24. Luc. 6: 38.
3. Miksis siis näet raiskan, joka on weljes silmässä, ja et äkkää malkaa omassa silmässäs?
Luc. 6: 41.
4. Taikka, kuinka sinä sanot weljelles: pidä, minä otan raiskan silmästäs; ja katso, malka on omassa silmässäs?
5. Sinä ulkokullattu, heitä ensin malka ulos sinun silmästäs, ja katso sitte, kuinkas saisit raiskan ulos sinun weljes silmästä.
6. Älkäät antako koirille pyhää, ja älkäät teidän päärlyjänne heittäkö sikain eteen, ettei he niitä joskus tallaa jalwoillansa, ja käännä itsiänsä, ja repele teitä.
7. **Anokaat, niin teille annetaan: etsikäät, niin te löydätte: kolkuttakaat, niin teille awataan.**
Matth. 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13. Luku 15: 7. Luku 16: 23. 1 Joh. 3: 22.
8. Sillä jokainen, joka anoo, hän saa, ja joka etsii, hän löytää, ja kolkuttawalle awataan.
Jac. 1: 5, 6.
9. Eli onko teistä joku ihminen, jolta hänen poikansa anois leipää: antaisko hän hänelle kiwen? Luc. 11: 11.
10. Eli jos hän kalaa anois: antaisko hän hänelle kärmeen?
11. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hywiä lahjoja antaa teidän lapsillenne, kuinka paljoa enämpi teidän Isänne, joka on taiwaissa, antaa niille hywiä, jotka häneltä anowat?

12. **Kaikki siis, mitä te tahdotte, että ihmiset pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkäät; sillä tämä on laki ja prophetat.**
Luc. 6: 31. Matth. 22: 39, 40. Rom. 13: 8, 10. Gal. 5: 14. 1 Tim. 1: 5.

13. Menkäät ahtaasta portista sisälle; sillä se portti on lawia ja awara tie, joka wie kadotukseen, ja niitä on monta, jotka siitä sisälle menewät.
Luc. 13: 24.

14. Ja se portti on ahdas, ja tie kaita, joka wie elämähän, ja harwat owat, jotka sen löytäwät.

15. Mutta kawahtakaat teitänne wääristä prophetaista, jotka teidän tykönne lammasten waatteilla tulewat, mutta sisältä he owat raatelewaiset sudet.
Mich. 3: 5. 2 Tim. 3: 5.

16. Heidän hedelmistänsä te tunnette heidän: hakeeko joku wiinamarjoja orjantappuroista, taikka sikunia ohdakkeista?

17. Niin jokainen hywä puu kaswaa hywät hedelmät; mutta mädännyt puu kaswaa häijyt hedelmät.
Matth. 12: 33. Luc. 6: 43, 44.

18. Hywä puu ei taida häijyjä hedelmiä kaswaa, eikä mädännyt puu hywiä hedelmiä kaswa.

19. Jokainen puu, kuin ei kaswa hywää hedelmätä, hakataan pois, ja tuleen heitetään.
Matth. 3: 10. Joh. 15: 2, 6.

20. Sentähden tuntekaat heitä hedelmistänsä.

21. **Ei jokainen, kuin sanoo minulle: Herra, Herra, pidä tuleman taiwaan waltakuntaan; mutta joka tekee minun Isäni tahdon, kuin on taiwaissa.** Hos. 8: 2.
Luc. 6: 46. Rom. 2: 13. Jac. 1: 22.

22. Moni sanoo minulle sinä päiwänä: Herra, Herra! emmekö me sinun nimes kautta ennustaneet, ja sinun nimelläs ajaneet ulos perkeleitä, ja ole sinun nimes kautta monta wäkewätä työtä tehneet?

23. Ja silloin minä tunnustan: en minä teitä ikänä tuntenut; menkäät pois minun tyköäni, te wäärintekiät.
Ps. 6: 9. Matth. 25: 12, 41. Luc. 13: 26, 27.

24. Sentähden jokaisen, kuin minulta nämät puheet kuulee ja ne tekee, wertaan minä toimelliseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi. Luc. 6: 47, 48.

25. Ja sade lankesi, ja wirrat tuliwat, ja tuulet puhalsiwat, ja sitä huonetta syssäsiwät, joka ei kuitenkaan kukistunut; sillä se oli kalliolle perustettu.

26. Ja jokainen, kuin kuulee minulta nämät puheet, ja ei tee niitä, hän werrataan tyhmään mieheen, joka huoneensa sannalle rakensi.

27. Ja sade lankesi, ja wirrat tuliwat, ja tuulet puhalsiwat, ja sitä huonetta syssäsiwät, joka kukistui, ja sen lankeemus oli suuri.

28. Ja se tapahtui, koska Jesus oli lopettanut nämät puheet, että kansat hämmästyiwät hänen oppiansa.

29. Sillä hän opetti heitä woimallisesti, ja ei niinkuin kirjanoppineet.
Marc. 1: 22. Luc. 4: 32. Joh. 7: 46.

8 Luku.

Spitalinen. Päämiehen palwelia. Pietarin anoppi. Meren tuuli. Miehet ja sikalauma riiwatut.

Koska hän astui alas wuorelta, seurasi häntä paljo kansaa.
2. Ja katso, niin tuli spitalinen mies, kumarsi häntä ja sanoi: **Herra, jos sinä tahdot, niin sinä woit minun puhdistaa.**
Marc. 1: 40. Luc. 5: 12.
3. Niin Jesus ojensi kätensä ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta spitalistansa.
4. Ja Jesus sanoi hänelle: katso ettet kenellenkään sano; mutta mene ja näytä itses papille, ja uhraa lahjas, jonka Moses on käskenyt, heille todistukseksi.
3 Mos. 14: 3, 4, 10. Marc. 1: 44.
5. Mutta koska Jesus meni Kapernaumiin, tuli sadanpäämies hänen tykönsä, ja rukoili häntä,
Luc. 7: 1, 3.
6. Ja sanoi: Herra! minun palweliani sairastaa kotona halwattuna, ja kowin waiwataan.
7. Jesus sanoi hänelle: minä tulen ja parannan hänen.
8. Niin sadanpäämies wastasi ja sanoi: Herra, en ole minä mahdollinen, että sinä tulet minun kattoni ala; waan sano ainoasti sana, niin minun palweliani paranee. Luc. 7: 6.
9. Sillä minä olen myös ihminen toisen wallan alla, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene! ja hän menee, ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja minun palwelialleni: tee tämä! ja hän tekee.
10. Koska Jesus tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi heille, jotka seurasiwat: totisesti sanon minä teille: en ole minä löytänyt senkaltaista uskoa Israelissa.
11. Mutta minä sanon teille: monta tulewat idästä ja lännestä, ja pitää Abrahamin, Isaachin ja Jakobin kanssa taiwaan waltakunnassa istuman.
Mal. 1: 11. Luc. 13: 29.
12. Mutta waltakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.
Matth. 13: 42. Luku 21: 43. Luku 22: 13. Luku 24: 51. Luku 25: 30. Luc. 13: 28.
13. Ja Jesus sanoi sadanpäämiehelle: mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin sinulle tapahtukoon. Ja sillä hetkellä parani hänen palweliansa.
14. Ja koska Jesus tuli Pietarin huoneeseen, näki hän hänen anoppinsa makaawan ja sairastawan wilutautia.
Marc. 1: 30. Luc. 4: 38.
15. Niin hän tarttui hänen käteensä ja wilutauti luopui hänestä. Ja hän nousi, ja palweli heitä.
16. Mutta koska ehtoo tuli, niin he toiwat hänen tykönsä monta pirulta riiwattua; ja hän ajoi ulos sanalla henget, ja teki kaikkinaisia sairaita terweeksi;
Marc. 1: 32. Luc. 4: 40.
17. Että täytettäisiin, kuin sanottu oli Jesaian prophetan kautta, joka sanoo: hän on ottanut

meidän heikkoutemme, ja hän kantoi meidän tautimme.
Jes. 53: 4. 1 Piet. 2: 24.

18. Koska Jesus näki paljon kansaa ympärillänsä, käski hän mennä toiselle puolelle (merta).

19. Ja yksi kirjanoppinut tuli ja sanoi hänelle: Mestari, minä tahdon sinua seurata, kuhunka sinä ikänä menet. Luc. 9: 57.

20. Niin Jesus sanoi hänelle: ketuilla owat luolat, ja taiwaan linnuilla owat pesät; waan Ihmisen Pojalla ei ole, kuhun hän päänsä kallistaa.

21. Toinen hänen opetuslapsistansa sanoi hänelle: Herra, salli minun ensin mennä hautaamaan isääni.

22. Niin Jesus sanoi hänelle: seuraa minua, ja anna kuolleet haudata kuolleitansa.

23. Ja kuin hän oli haahteen astunut, seurasiwat häntä hänen opetuslapsensa.
Marc. 4: 35. Luc. 8: 22.

24. Mutta katso, suuri ilma nousi merellä, niin että haaksi aalloilta peitettiin. Mutta hän makasi.

25. Niin tuliwat hänen opetuslapsensa ja herättiwät hänen, ja sanoiwat: Herra, auta meitä, me hukumme.

26. Ja hän sanoi heille: te heikkouskoiset, miksi te olette pelkurit? Niin hän nousi ja asetti tuulen ja meren; ja tuli juuri tywenekfi. Job. 26: 12.

27. Niin ihmiset ihmetteliwät, sanoen: millinen tämä on? sillä tuulet ja meri owat myös hänelle kuuliaiset.

28. Ja kuin hän tuli sille puolelle merta, Gergesenein maakuntaan, niin häntä wastaan juoksi kaksi pirulta riiwattua, jotka oliwat haudoista lähteneet, ja oliwat sangen hirmuiset, niin ettei kenkään taitanut sitä tietä waeltaa. Marc. 5: 1, rc. Luc. 8: 26, rc.

29. Ja katso, he huusiwat, sanoen: Jesus, Jumalan Poika, mitä meidän on sinun kanssas? Oletkos tullut tänne meitä waiwaamaan ennen aikaa?

30. Ja kaukana heistä käwi sangen suuri sikalauma laitumella.

31. Niin perkeleet rukoiliwat häntä ja sanoiwat: jos sinä ajat meitä ulos, niin salli meidän mennä sikalaumaan.

32. Ja hän sanoi heille: menkää. Niin he läksiwät ulos ja meniwät sikalaumaan; ja katso, koko sikalauma syöksi äkisti itsensä jyrkältä mereen ja upposi.

33. Mutta paimenet pakeniwat ja meniwät kaupunkiin, ja ilmoittiwat kaikki, ja kuinka pirulta riiwatuille oli tapahtunut.

34. Ja katso, koko kaupunki meni ulos Jesusta wastaan. Ja koska he hänen näkiwät, rukoiliwat he häntä menemään pois heidän maanääristänsä.

9 Luku.

Halwattu. Mattheus. Paastoominen. Waimon punainen tauti. Päämiehen tytär. Kaksi sokiata. Riiwattu mykkä.

Ja hän astui haahteen, meni jälleen ylitse ja tuli omaan kaupunkiinsa.

2. Ja katso, he toiwat hänen eteensä halwatun, joka makasi wuoteella. Ja koska Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwatulle: poikani, ole hywässä turwassa, sinun syntis annetaan anteeksi sinulle. Marc. 2: 3. Luc. 5: 18.

3. Ja katso, muutamat kirjanoppineista sanoiwat keskenänsä: tämä pilkkaa (Jumalata).

4. Ja koska Jesus näki heidän ajatuksensa, sanoi hän: miksi te ajattelette pahaa teidän sydämmissänne?

5. Sillä mikä ompi kewiämpi sanoa: synnit annetaan anteeksi sinulle, taikka sanoa: nouse ja käy?

6. Mutta että teidän pitää tietämän Ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (niin sanoi hän halwatulle:) nouse ja ota wuotees, ja mene kotias.

7. Ja hän nousi ja meni kotiansa.

8. Ja koska kansa sen näki, ihmetteliwät he ja kunnioittiwat Jumalata, joka oli ihmisille antanut senkaltaisen wallan.

9. Ja kuin Jesus sieltä käwi ohitse, näki hän ihmisen istuwan tullihuoneessa, nimeltä Mattheus, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Niin hän nousi ja seurasi häntä. Marc. 2: 14. Luc. 5: 27.

10. Ja tapahtui, koska hän atrioitsi huoneessa, katso, niin tuli monta publikania ja syntistä, ja atrioitsiwat Jesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.

11. Ja koska Phariseukset sen näkiwät, sanoiwat he hänen opetuslapsillensa: miksi teidän Mestarinne syö publikanein ja syntisten kanssa?

12. Mutta koska Jesus sen kuuli, sanoi hän heille: ei terwe tarwitse parantajata, waan sairaat.

13. Mutta menkäät ja oppikaat, mikä se on: laupiutta minä tahdon, ja en uhria; sillä en minä tullut wanhurskaita kutsumaan, waan syntisiä parannukseen. Hos. 6: 6. Matth. 12: 7. Luku 18: 11. 1 Tim. 1: 15.

14. Silloin tuliwat Johanneksen opetuslapset hänen tykönsä, ja sanoiwat: minkätähden me ja Phariseukset niin paljon paastoomme, mutta ei sinun opetuslapses paastoo? Marc. 2: 18. Luc. 5: 33.

15. Niin Jesus sanoi heille: taitaako hääjoukko niin kauwan murhehtia, kuin ylkä on heidän kanssansa? mutta päiwät tulewat, että ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin heidän pitää paastooman.

16. Mutta ei kenkään paikkaa wanhaa waatetta uuden weran tilalla; sillä se paikka repäisee

hänensä pois waatteesta, ja läpi
tulee pahemmaksi.
17. Ei myös pane kenkään
nuorta wiinaa wanhoihin leilei=
hin; muutoin leilit pakahtuwat,
ja wiina wuotaa pois, ja leilit
turmellaan; mutta nuori wiina
lasketaan uusiin leileihin, ja niin
he molemmat tähdellä owat.
18. Koska hän nämät heille
puhunut oli, katso, niin yksi pää=
mies tuli ja kumarsi häntä, sa=
noen: nyt on minun tyttäreni
kuolemallansa; mutta tule ja pa=
ne kätes hänen päällensä, niin
hän wirkoaa.
Marc. 5: 22, 23. Luc. 8: 41, 42.
19. Niin Jesus nousi ja seu=
rasi häntä, ja hänen opetuslap=
sensa.
20. Ja katso, waimo, joka oli
kaksitoistakymmentä ajastaikaa pu=
naista tautia sairastanut, käwi
takana, ja tarttui hänen waat=
teensa liepeeseen;
21. Sillä hän oli itsellänsä
sanonut: jos minä ainoastaan
rupeen hänen waatteeseensa, niin
minä tulen terweeksi.
22. Niin Jesus käänsi hänen=
sä, näki hänen ja sanoi: ole hy=
wässä turwassa, tyttäreni! sinun
uskos on sinun terweeksi tehnyt.
Ja waimo tuli sillä hetkellä ter=
weeksi.
23. Ja koska Jesus tuli pää=
miehen huoneeseen, ja näki hui=
luin soittajat ja kansan hymise=
wän,
24. Sanoi hän heille: men=
käät pois: sillä ei piika ole kuol=
lut, waan hän makaa. Ja he
nauroiwat häntä.
25. Mutta koska kansa oli
ajettu ulos, meni hän sisälle ja
tarttui hänen käteensä, ja piika
nousi.
26. Ja se sanoma kuului kaik=
keen siihen maahan.
27. Ja koska Jesus sieltä läksi,
seurasi häntä kaksi sokiata, huu=
tain ja sanoen: Dawidin poika,
armahda meitä.
28. Ja koska hän tuli huo=
neeseen, tuliwat sokiat hänen ty=
könsä, ja Jesus sanoi heille: us=
kottenko minun sen woiwan teille
tehdä? He sanoiwat hänelle: Her=
ra me uskomme?
29. Niin hän rupesi heidän sil=
miinsä, sanoen: tapahtukoon teille
teidän uskonne jälkeen.
30. Ja heidän silmänsä auke=
niwat. Niin Jesus haastoi hei=
tä, sanoen: katsokaat, ettei ken=
kään tätä saa tietää.
31. Waan koska he meniwät
pois, niin he julistiwat hänen
sanomansa kaikessa siinä maassa.
32. Koska nämät oliwat men=
neet ulos, katso, niin he toiwat
mykän ja pirulta riiwatun ihmi=
sen hänen eteensä. Luc. 11: 14.
33. Ja koska perkele oli ajettu
ulos, niin mykkä puhui. Ja kansa
ihmetteli ja sanoi: ei senkaltaista
ole ikänä Israelissa nähty.
34. Mutta Phariseukset sanoi=
wat: hän ajaa ulos perkeleet per=
keleitten päärultinaan kautta.
Matth. 12: 24. Marc. 3: 22. Luc. 11: 15.
35. Ja Jesus käwi kaikkia kau=

pungeita ja kyliä ympäri, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi waltakunnan ewangeliumia, ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta kansassa.
Matth. 4: 23. Marc. 6: 6.
36. Ja koska hän näki kansat, armahti hän heidän päällensä, että he oliwat niin nääntyneet ja hajoitetut kuin lampaat, joilla ei ole paimenta. 4 Mos. 27: 17. Zach. 10: 2. Matth. 14: 14. Marc. 6: 34.
37. Silloin hän sanoi opetuslapsillensa: eloa on tosin paljo, mutta työwäkeä on wähä.
Luc. 10: 2. Joh. 4: 35.
38. **Rukoilkaat sentähden elon Herraa, että hän työwäkeä lähettäis hänen eloonsa.**

10 Luku.

Kahdentoistakymmenen apostolin nimet, jotka Jesus walitsee, neuwoo ja lähettää ulos.

Ja hän kutsui tykönsä kaksitoistakymmentä opetuslastansa, ja antoi heille wallan riettaisia henkejä wastaan, niitä ajaa ulos, ja parantaa kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta.
Marc. 3: 13. Luku 6: 7. Luc. 9: 1.
2. Mutta nämät owat kahdentoistakymmenen apostolin nimet: ensimäinen Simon, joka Pietariksi kutsutaan, ja Andreas hänen weljensä, Jakob Zebedeuksen poika, ja Johannes hänen weljensä,
Ap. T. 1: 13, rc.
3. Philippus ja Bartholomeus, Thomas ja Mattheus, se publikani, Jakob Alpheuksen poika, ja Lebbeus, liialta nimeltä Taddeus,
4. Simon Kananeus ja Judas Ischariot, joka myös hänen petti.
5. Nämät kaksitoistakymmentä lähetti Jesus, joille hän oli käskenyt, sanoen: älkäät menkö pakanain teille, ja Samaritanein kaupunkiin älkäät sisälle menkö;
6. Mutta menkäät paremmin kadotettuin lammasten tykö Israelin huoneesta.
Matth. 9: 36. Luku 15: 24. Ap. T. 13: 46.
7. Niin menkäät ja saarnatkaat, sanoen: taiwaan waltakunta on lähestynyt.
Matth. 3: 2. Luku 4: 17. Luc. 9: 2. Luku 10: 9.
8. Sairaita parantakaat, spitalisia puhdistakaat, kuolleita herättäkäät, perkeleitä ajakaat ulos. Lahjaksi te saitte, niin myös lahjaksi antakaat.
9. Ei teidän pidä warustaman itsiänne kullalla eikä hopialla, eikä waskella teidän wyöllenne,
Marc. 6: 8. Luc. 9: 3. Luku 10: 4. Luku 22: 35.
10. Eikä ewässäkillä matkalle, eikä kahdella hameella, eikä kengillä, eikä sauwalla; sillä työmies on ruokansa ansainnut.
Luc. 10: 4, 7. 1 Cor. 9: 7. 1 Tim. 5: 18.
11. Waan kuhunka ikänä kaupunkiin taikka kylään te sisälle menette, niin kyselkäät kuka siinä on mahdollinen, ja olkaat siellä siihen asti kuin te lähdette. Luc. 10: 8.
12. Mutta koska te huoneeseen sisälle menette, niin terwehtäkäät sitä (ja sanokaat: rauha olkoon tälle huoneelle!),
13. Ja jos huone on mahdollinen, niin tulkaan teidän rauhanne

hänelle; jollei hän ole mahdollinen, niin teidän rauhanne teille palajaa.

14. Ja kussa ei kenkään ota teitä wastaan eikä kuule teidän sanojanne, niin menkäät ulos siitä huoneesta taikka siitä kaupungista, ja pudistakaat tomu teidän jalwoistanne. Marc. 6: 11. Luc. 9: 5. Luku 10: 11. Ap. T. 13: 51. Luku 18: 6.

15. Totisesti sanon minä teille: huokiampi pitää oleman Sodoman ja Gomorran maalle tuomiopäiwänä kuin sille kaupungille. Matth. 11: 24. Luc. 10: 12.

16. Katso, minä lähetän teidän niinkuin lampaat sutten keskelle: olkaat sentähden taitawat niinkuin kärmeet, ja wakaat niinkuin kyykyiset. Luc. 10: 2. Rom. 16: 19.

17. Mutta kawahtakaat ihmisiä; sillä he ylönantawat teidän heidän raastupiinsa, ja heidän synagogissansa he hosuwat teitä. Matth. 24: 9. Luc. 21: 12. Joh. 16: 2.

18. Te wiedään myös päämiesten ja kuningasten eteen minun tähteni, heille ja pakanoille todistukseksi. Ap. T. 12: 11. Luku 25: 23.

19. Koska he teitä ylönantawat, älkäät murhehtiko, kuinka eli mitä teidän pitää puhuman; sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän pitää puhuman. Marc. 13: 11. Luc. 12: 11. Luku 21: 14. 2 Tim. 4: 17.

20. Sillä ette ole, jotka puhutte, waan teidän Isänne henki, joka teissä puhuu.

21. Mutta weli antaa ylön weljensä kuolemaan, ja isä pojan, ja lapset karkaawat wanhempia wastaan, ja antawat tappaa heitä, Mich. 7: 5, 6. Luc. 21: 16.

22. Ja te tulette wihattawiksi kaikilta minun nimeni tähden. Mutta **joka loppuun asti wahwana pysyy, hän tulee autuaaksi.** Matth. 24: 13. Marc. 13: 13. Luc. 21: 17.

23. Mutta koska he teitä siinä kaupungissa wainoowat, niin paetkaat toiseen. Totisesti sanon minä teille: ette ehdi kaikkia Israelin kaupunkeita toimittaa, siihen asti kuin Ihmisen Poika tulee.

24. Ei ole opetuslapsi parempi opettajatansa, eikä palwelia parempi isäntätänsä. Luc. 6: 40. Joh. 13: 16. Luku 15: 20.

25. Siinä on opetuslapselle kyllä, että hän on niinkuin hänen opettajansa, ja palwelia niinkuin hänen isäntänsä. Jos he owat itse isännän Beeltsebubiksi kutsuneet, kuinka paljoa enämmin he hänen perheensä kutsuwat? Matth. 12: 24. Marc. 3: 22. Luc. 11: 15.

26. Älkäät sentähden heitä peljätkö; sillä ei ole mitään peitetty, joka ei pidä ilmoitettaman, ja salattu, joka ei tule tiettäwäksi. Marc. 4: 22. Luc. 8: 17. Luku 12: 2.

27. Jota minä teille pimeissä sanon, sitä sanokaat walkeudessa, ja mitä te korwissanne kuulette, sitä saarnatkaat kattoin päällä.

28. **Ja älkäät peljätkö niitä, jotka ruumiin tappawat, ja ei woi sielua tappaa; mutta peljätkäät enämmin sitä, joka woi sekä sielun että ruumiin helwetissä hukuttaa.**

29. Eikö kaksi warpuista yhteen ropoon myydä? ja yksi heistä

ei putoo maan päälle ilman tei-
dän Isättänne;
30. Niin owat myös kaikki tei-
dän päänne hiukset luetut.
1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. Luc. 21: 18.
Ap. T. 27: 34.
31. Älkäät siis peljätkö: te
olette paremmat, kuin monta war-
puista. Luc. 12: 24.
32. **Sentähden jokainen kuin
minun tunnustaa ihmisten edessä,
sen tunnustan minä myös minun
Isäni edessä, joka on taiwaissa.**
Luc. 12: 8.
33. **Mutta joka minun kieltää
ihmisten edessä, hänen minä myös
kiellän minun Isäni edessä, joka
on taiwaissa.** Marc. 8: 38. Luc. 9: 26.
2 Tim. 2: 12. Ilm. K. 3: 5.
34. Älkäät luulko, että minä
olen tullut rauhaa lähettämään
maan päälle: en ole minä tullut
rauhaa, mutta miekkaa lähettä-
mään. Luc. 12: 49, 51.
35. Sillä minä tulin ihmistä
isäänsä wastaan riitaiseksi teke-
mään, ja tytärtä äitiänsä was-
taan, ja miniätä anoppiansa was-
taan, Mich. 7: 6.
36. Ja ihmisen wihamiehet on
hänen perheensä.
Ps. 41: 10. Ps. 55: 14. Joh. 13: 18.
37. Joka rakastaa isäänsä taik-
ka äitiänsä enämpi kuin minua,
ei se ole minulle sowelias; ja
joka rakastaa poikaansa taikka ty-
tärtänsä enämpi kuin minua, ei
se ole minulle sowelias;
Luc. 14: 26.
38. Ja kuka ei ota ristiänsä
ja seuraa minua, ei se ole mi-
nulle sowelias.
Matth. 16: 24. Marc. 8: 34. Luc. 9: 23.

39. Joka löytää henkensä, hä-
nen pitää sen hukuttaman, ja jo-
ka henkensä hukuttaa minun täh-
teni, hänen pitää sen löytämän.
Matth. 16: 25. Marc. 8: 35. Luc. 9: 24.
Luku 17: 33. Joh. 12: 25.
40. Joka teitä holhoo, hän hol-
hoo minua, ja joka minua hol-
hoo, hän holhoo sitä, joka mi-
nun lähetti.
Matth. 18: 5. Luc. 10: 16. Joh. 13: 20.
41. Joka prophetata holhoo
prophetan nimellä, hän saa pro-
phetan palkan, ja joka wanhurs-
kasta holhoo wanhurskaan nimel-
lä, hän saa wanhurskaan palkan.
1 Kun. K. 17: 10. Luku 18: 4. Hebr. 6: 10.
42. Ja kuka ikänä juottaa yh-
den näistä wähimmistä kylmällä
wesipikarilla ainoastaan, opetus-
lapsen nimellä, totisesti sanon mi-
nä teille, ei hän pidä palkata
oleman. Matth. 25: 40. Marc. 9: 41.

11 Luku.

Johannes lähettää Kristuksen tykö kaksi
opetuslastansa. Jesuksen todistus,
soimaus, suloinen kutsuminen.

Ja se tapahtui, koska Jesus lak-
kasi senkaltaisia kahdelletois-
takymmenelle opetuslapsellensa käs-
kemästä, meni hän sieltä edemmä
opettamaan ja saarnaamaan hei-
dän kaupunkeihinsa.
2. Mutta koska Johannes wan-
keudessa kuuli Christuksen työt,
lähetti hän kaksi opetuslastansa,
Luc. 7: 18, 19.
3. Sanomaan hänelle: oletko
sinä se tulewa, eli pitääkö mei-
dän toista odottaman?
4. Niin Jesus wastasi ja sa-

noi heille: menkäät ja sanokaat
jälleen Johannekselle ne, kuin te
kuulette ja näette:
5. Sokiat saawat näkönsä, ja
ontuwat käywät, spitaliset puhdis=
tetaan, ja kuurot kuulewat, kuol=
leet herätetään, ja köyhille saar=
nataan ewangeliumi,
Jes. 35: 5. Luku 61: 1.
6. Ja autuas on se, joka ei
pahene minusta.
7. Koska he meniwät pois, ru=
pesi Jesus sanomaan kansalle Jo=
hannek̈sesta: mitä te läksitte kor=
peen katsomaan? ruokoako, joka
tuulelta häälytetään? Luc. 7: 24.
8. Taikka mitä te läksitte kat=
somaan? ihmistäkö waatetettua
pehmeillä waatteilla? Katso, jot=
ka pehmeitä kantawat, ne owat
kuningasten huoneissa.
9. Taikka mitä te läksitte kat=
somaan? Prophetatako? totisesti
sanon minä teille: tämä on ja=
lompi kuin propheta.
10. Sillä tämä on se, josta
kirjoitettu on: katso, minä lähe=
tän minun enkelini sinun kaswois
eteen, joka on walmistawa sinun
ties sinun etees.
Mal. 3: 1. Marc. 1: 2.
11. Totisesti sanon minä teille:
kaikkein niiden seassa, jotka wai=
moista syntyneet owat, ei ole yh=
täkään suurempata kuin Johan=
nes Kastaja tullut; mutta kuiten=
kin se, kuin wähin on taiwaan
waltakunnassa, on häntä suu=
rempi. Luc. 7: 28.
12. Mutta hamasta Johannes
Kastajan päiwistä, niin tähän
asti, kärsii taiwaan waltakunta
wäkiwaltaa, ja wäkewät repiwät
sen heillensä.
13. Sillä kaikki prophetat ja
laki owat Johannekseen asti en=
nustaneet. Luc. 16: 16.
14. Ja jos te tahdotte ottaa
wastaan: hän on se Elias, joka
tulewa on. Mal. 4: 5. Matth. 17: 12.
Marc. 9: 13. Luc. 1: 17.
15. Jolla on korwat kuulla, se
kuulkaan! Matth. 13: 9, 43. Ilm. K. 2: 7.
16. Waan minkä werraksi mi=
nä tämän sukukunnan wedän? hän
on niiden lasten wertainen, jotka
turulla istuwat ja huutawat kump=
paneillensa, Luc. 7: 31.
17. Ja sanowat: me soitimme
huilua teidän edessänne, ja ette
hypänneet: me olemme weisan=
neet teille murhewirsiä, ja ette
itkeneet.
18. Sillä Johannes tuli ei
syöden eikä juoden, ja he sano=
wat: hänellä on perkele.
19. Ihmisen Poika tuli syöden
ja juoden, ja he sanowat: katso
ihmistä syömäriä ja wiinan juo=
maria, publikanein ja syntisten
ystäwätä. Mutta wiisaus wan=
hurskautetaan lapsiltansa.
20. Silloin hän rupesi soi=
maamaan niitä kaupunkeita, jois=
sa oliwat tehdyt usiammat hänen
wäkewät työnsä, ettei he heitänsä
parantaneet.
21. Woi sinuas Choratsin, woi
sinuas Bethsaida! Jos senkaltai=
set wäkewät työt olisiwat tehdyt
Tyrossa ja Sidonissa, kuin teissä
owat, niin he olisiwat aikaa sä=

kissä ja tuhwassa tehneet parannuksen. Luc. 10: 13.

22. Jonka tähden sanon minä teille: Tyrolle ja Sidonille pitää oleman huokiamman tuomiopäiwänä kuin teille.

23. Ja sinä Kapernaum, joka olet koroitettu taiwaaseen asti! sinä pitää hamaan helwettiin syösättämän; sillä jos Sodomassa olisiwat senkaltaiset wäkewät työt tehdyt kuin sinussa, niin he wielä tänäpänä seisoisiwat.

24. Jonka tähden sanon minä teille: Sodoman maalle pitää huokiamman oleman tuomiopäiwänä kuin sinulle. Matth. 10: 15.

25. Sillä ajalla wastasi Jesus ja sanoi: minä kiitän sinua, Isä, taiwaan ja maan Herra, että olet kätkenyt nämät wiisailta ja toimellisilta, ja olet ne ilmoittanut pienille. Luc. 10: 21.

26. Tosin Isä, sillä niin oli sinun hywä tahtos.

27. Kaikki owat minulle annetut minun Isältäni, ja ei kenkään tunne Poikaa, mutta Isä; eikä Isää tunne yksikään, mutta Poika, ja kenelle ikänä Poika tahtoo sen ilmoittaa. Ps. 8: 7.
Matth. 28: 18. Joh. 1: 18. Luku 3: 35.
Luku 6: 46. Luku 10: 15. Luku 17: 2.

28. **Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä wirwoittaa.**

29. Ottakaat minun ikeeni teidän päällenne, ja oppikaat minusta, että minä olen siwiä ja nöyrä sydämmestä: ja te löydätte lewon teidän sieluillenne;
Jer. 6: 16. Zach. 9: 9.

30. Sillä minun ikeeni on sowelias ja minun kuormani on kewiä.

12 Luku.

Tähkäpäät noukitaan. Kuiwettunut käsi parataan. Jesus pakenee. Perkele ajetaan ulos. Synti Pyhää Henkeä wastaan. Jesuksen weljekset.

Siihen aikaan käwi Jesus sabbattina laihoin läwitse; niin hänen opetuslapsensa isosiwat, ja rupesiwat tähkäpäitä noukkimaan ja syömään. Marc. 2: 23. Luc. 6: 1.

2. Mutta koska Phariseukset sen näkiwät, sanoiwat he hänelle: katso, sinun opetuslapses tekewät sitä, kuin ei sowi sabbattina tehdä.
5 Mos. 23: 25.

3. Mutta hän sanoi heille: ettenkö te ole lukeneet, mitä Dawid teki, koska hän isosi, ja ne jotka hänen kanssansa oliwat?
1 Sam. 21: 6.

4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja söi näkyleiwät, joita ei hänen sopinut syödä, ei niidenkään, jotka hänen kanssansa oliwat, mutta ainoastaan pappein?
2 Mos. 25: 30. Luku 29: 33. 3 Mos. 8: 31.
Luku 24: 9.

5. Taikka ettenkö te laissa ole lukeneet, että sabbattina rikkowat papit templissä sabbatin, ja owat kuitenkin nuhteettomat?
4 Mos. 28: 9, 11.

6. Mutta minä sanon teille: tässä on se, joka on suurempi kuin templi.

7. Mutta jos te tietäisitte, mikä

se on: laupiutta minä tahdon, ja
en uhria, sitte ette suinkaan tuo-
mitsisi wiattomia.
Hos. 6: 6. Matth. 9: 13.
8. Sillä Ihmisen Poika on
myös sabbatin Herra.
9. Ja hän läksi sieltä, ja tuli
heidän synagogaansa.
Marc. 3: 1. Luc. 6: 6.
10. Ja katso, siellä oli ihmi-
nen, jolla oli kuiwettu käsi. Ja
he kysyiwät häneltä, sanoen: so-
piiko sabbattina parantaa? että he
olisiwat saaneet kantaa hänen
päällensä.
Luc. 13: 14. Luku 14: 3. Joh. 9: 16.
11. Niin hän sanoi heille: kuka
on teistä ihminen, jolla olis yksi
lammas, ja jos se sabbattina pu-
toais kaiwoon, eikö hän tarttuisi
siihen ja wetäisi ylös?
12. Kuinka paljoa jalompi on
ihminen kuin lammas? Sentäh-
den sopii kyllä sabbattina hywää
tehdä.
13. Niin hän sanoi sille ih-
miselle: ojenna kätes! ja hän ojen-
si, ja se tuli terweeksi niinkuin
toinenkin.
14. Mutta Pharisenkset meni-
wät ja neuwoa pitiwät häntä
wastaan, kuinka he hänen hukut-
taisiwat.
Marc. 3: 6. Joh. 10: 39. Luku 11: 53.
15. Mutta koska Jesus sen ym-
märsi, meni hän sieltä pois, ja
paljo kansaa seurasi häntä, ja
hän teki kaikki terweeksi.
16. Ja hän haastoi heitä, hän-
tä ilmoittamasta,
17. Että täytettäisiin, kuin sa-
nottu oli Jesaian prophetan kaut-
ta, joka sanoo:
18. Katso, minun palweliani,
jonka minä walitsin, minun rak-
kaani, johonka minun sieluni mie-
listyi: minä panen hänen pääl-
lensä minun henkeni, ja hänen
pitää tuomion pakanoille julis-
taman.
Jes. 42: 1. Matth. 3: 17. Luku 17: 5.
19. Ei hän riitele eikä huuda,
eikä yhdenkään pidä kuuleman hä-
nen ääntänsä kujilla.
20. Särjettyä ruokoa ei hänen
pidä murentaman ja suitsewaista
kynttilänsydäntä ei hänen pidä
sammuttaman, siihen asti kuin hän
saattaa tuomion woitoksi. Jes. 42: 3.
21. Ja hänen nimensä päälle
pitää pakanat toiwoman.
22. Silloin tuotiin hänen ty-
könsä pirulta riiwattu, sokia ja
mykkä; ja hän paransi hänen, niin
että sokia ja mykkä sekä puhui että
näki. Matth. 9: 33. Luc. 11: 14.
23. Ja kaikki kansa hämmästyi
ja sanoi: olleeko tämä se Da-
widin poika?
24. Mutta koska Phariseukset
sen kuuliwat, sanoiwat he: ei tä-
mä aja ulos perkeleitä, waan
Beeltsebubin päämiehen kautta.
Matth. 9: 34. Marc. 3: 22. Luc. 11: 15.
25. Mutta koska Jesus tiesi
heidän ajatuksensa, sanoi hän heil-
le: jokainen waltakunta, itseänsä
wastaan erinnyt, tulee kylmille, ja
jokainen kaupunki taikka huone,
itseänsä wastaan erinnyt, ei seiso.
26. Ja jos saatana ajaa ulos
saatanan, niin hän on erinnyt

itseänsä wastaan: kuinka siis hänen waltakuntansa seisois?

27. Ja jos minä Beeltsebubin kautta ajaisin perkeleitä ulos, kenenkä kautta siis teidän poikanne ajawat niitä ulos? sentähden pitää heidän oleman teidän tuomarinne.

28. Mutta jos minä ajan ulos perkeleitä Jumalan Hengellä, niin Jumalan waltakunta tuli teidän tykönne.

29. Taikka kuinka joku taitaa jonkun wäkewän huoneeseen mennä, ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido wäkewätä, ja sitte ryöstää hänen huonettansa?
Luc. 11: 22.

30. Joka ei ole minun kanssani, hän on minua wastaan, ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajoittaa.

31. Sentähden sanon minä teille: kaikki synnit ja pilkka annetaan ihmisille anteeksi: mutta pilkkaa Henkeä wastaan ei anteeksi anneta ihmisille.
Marc. 3: 28, 29. Luc. 12: 10. Hebr. 6: 4. Luku 10: 26. 1 Joh. 5: 16.

32. **Ja kuka ikänä sanoo jonkun sanan Ihmisen Poikaa wastaan, se hänelle anteeksi annetaan; mutta joka sanoo jotakin Pyhää Henkeä wastaan, ei sitä hänelle anteeksi anneta, eikä tässä eikä tulewaisessa maailmassa.**

33. Taikka tehkäät hywä puu, niin hänen hedelmänsä tulee hywäksi, taikka tehkäät mädännyt puu, niin hänen hedelmänsä tulee mädänneeksi; sillä hedelmästä puu tutaan.

34. Te kyykärmetten sikiät, kuinka te taidatte hywää puhua, koska te itse pahat olette? sillä **sydämen kyllyydestä suu puhuu.**
Matth. 3: 7. Luku 23: 33.

35. Hywä ihminen tuo edes hywästä sydämmen tawarasta hywiä, ja paha ihminen tuo edes pahasta tawarasta pahoja.
Luc. 6: 45.

36. Mutta minä sanon teille: **jokaisesta turhasta sanasta, kuin ihmiset puhuwat, pitää heidän luwun tekemän tuomiopäiwänä;**

37. Sillä sanoistas sinä hurskaaksi tehdään, ja sanoistas sinä tuomitaan.

38. Silloin wastasiwat muutamat kirjanoppineista ja Pharisenksista, sanoen: Mestari, me tahdomme nähdä sinulta merkkiä.
Matth. 16: 1. Marc. 8: 11. 1 Cor. 1: 22.

39. Niin hän wastasi ja sanoi heille: tämä häijy ja huorintekiä suku etsii merkkiä, ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, waan Jonan prophetan merkki.
Matth. 16: 4. Luc. 11: 29.

40. Sillä niinkuin Jonas oli walaskalan watsassa kolme päiwää ja kolme yötä, niin pitää myös Ihmisen Pojan maan sydämmessä kolme päiwää ja kolme yötä oleman. Jon. 2: 1, rc.

41. Niniwen miehet pitää nouseman tuomiolle tämän suwun kanssa ja hänen tuomitseman; sillä he paransiwat heitänsä Jonan saarnasta. Ja katso, tässä on enämpi kuin Jonas. Jon. 3: 5.

42. Drotningin etelästä pitää nouseman tuomiolle tämän suwun

kanssa ja hänen tuomitseman; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomonin wiisautta. Ja katso, tässä on enämpi kuin Salomon.
1 Kun. K. 10: 1. 2 Aika K. 9: 1. Luc. 11: 31.

43. Mutta koska rietas henki on lähtenyt ihmisestä, niin hän waeltaa läwitse kuiwia paikkoja, etsein lepoa, ja ei löydä. Luc. 11: 24.

44. Silloin hän sanoo: minä palajan jälleen minun huoneeseeni, kusta minä läksin. Ja kuin hän tulee, niin hän löytää sen tyhjäksi, käwäistyksi ja kaunistetuksi.

45. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta henkeä, itseänsä pahempata, ja ne sisälle menewät ja asuwat siellä: ja sen ihmisen wiimeiset tulewat pahemmaksi kuin ensimäiset. Näin myös tapahtuu tälle pahalle sukukunnalle. 2 Piet. 2: 20.

46. Koska hän wielä kansalle puhui, katso, hänen äitinsä ja weljensä seisoiwat ulkona ja pyysiwät häntä puhutella.

47. Niin yksi sanoi hänelle: katso, sinun äitis ja sinun weljes seisowat ulkona, ja tahtowat sinua puhutella.

48. Niin hän wastasi ja sanoi sille, joka hänelle sitä sanoi: kuka on minun äitini ja kutka owat minun weljeni?

49. Ja hän ojensi kätensä opetuslastensa puoleen ja sanoi: minun äitini ja minun weljeni.
Matth. 13: 55. Marc. 3: 31. Luc. 8: 19.

50. Sillä jokainen, kuin tekee minun Isäni tahdon, kuin on taiwaissa, hän on minun weljeni, ja sisareni, ja äitini.

13 Luku.

Wertaukset Christuksen seurakunnan ja sanan woimasta. Jesus ylönkatsotaan.

Mutta sinä päiwänä läksi Jesus huoneesta ja istui meren tykönä. Marc. 4: 1.

2. Ja hänen tykönsä kokoontui paljo kansaa, niin että hän meni haahteen, ja istui; ja kaikki kansa seisoi rannalla.

3. Ja hän puhui heille paljon wertauksilla, sanoen: katso, kylwäjä meni kylwämään. Luc. 8: 4.

4. Ja hänen kylwäissänsä lankesiwat muutamat tien oheen, ja linnut tuliwat ja söiwät ne.

5. Muutamat taas lankesiwat kiwistöhön, kussa ei heillä ollut paljo maata, ja nousiwat pian päälle, ettei heillä ollut syWää maata;

6. Mutta koska aurinko nousi, niin he poudittiin, ja ettei heillä ollut juurta, niin he kuiwettuiwat.

7. Mutta muutamat lankesiwat orjantappuroihin, ja orjantappurat käwiwät ylös, ja tukahuttiwat ne.

8. Muutamat taas lankesiwat hywään maahan, ja tekiwät hedelmän, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen-kertaisen ja muutama kolmenkymmenen-kertaisen.

9. Jolla on korwat kuulla, se kuulkaan! Matth. 11: 15.

10. Niin opetuslapset tuliwat

ja sanoiwat hänelle: miksi sinä
puhut heille wertauksilla?
Marc. 4: 10.
11. Mutta hän wastasi ja sa=
noi: teille on annettu tuta tai=
waan waltakunnan salaisuudet,
waan ei heille ole annettu.
1 Cor. 2: 10. 1 Joh. 2: 27.
12. Sillä jolla on, hänelle pi=
tää annettaman, ja hänellä pitää
kyllä oleman; mutta siltä, jolla
ei ole, pitää sekin otettaman pois,
kuin hänellä on. Matth. 25: 29.
Marc. 4: 25. Luc. 8: 18. Luku 19: 26.
13. Sentähden minä puhun
heille wertauksilla, ettei he näh=
den näe, eikä kuullen kuule, ei
myös ymmärrä.
14. Ja heissä täytetään Je=
saian ennustus, joka sanoo: kor=
willanne pitää teidän kuuleman,
ja ei ymmärtämän, ja nähden nä=
kemän, ja ei äkkäämän. Jes. 6: 9.
Luku 29: 10. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10.
Joh. 12: 40. Ap. T. 28: 26. Rom. 11: 8.
15. Sillä tämän kansan sydän
on kowettu, ja he korwillansa työ=
läästi kuuliwat, ja silmänsä pa=
niwat umpeen, ettei he joskus nä=
kisi silmillänsä, ja kuulisi korwil=
lansa, ja ymmärtäisi sydämmel=
länsä, ja palajaisiwat, ja minä
parantaisin heitä.
16. Mutta autuaat owat tei=
dän silmänne, sillä he näkewät,
ja teidän korwanne, sillä he kuu=
lewat. Matth. 16: 17. Luc. 10: 23.
17. Sillä totisesti sanon minä
teille: monta prophetata ja wan=
hurskasta pyysi nähdä, joita te
näette, ja ei nähneet, ja kuulla,
joita te kuulette, ja ei kuulleet.
18. Niin kuulkaat siis te kyl=
wäjän wertaus:
Marc. 4: 3, 14. Luc. 8: 11.
19. Koska joku kuulee walta=
kunnan sanan ja ei ymmärrä, niin
tulee pahuus ja tempaa pois sen,
kuin hänen sydämmehensä kylwet=
tiin. Tämä on se, joka tien oheen
oli kylwetty.
20. Mutta kiwistöhön kylwetty
on se, joka kuulee sanan, ja kohta
ilolla sen wastaan ottaa,
21. Mutta ei ole hänellä juur=
ta itsessänsä, waan ajan pysyy:
koska siis waiwa eli waino tulee
sanan tähden, niin hän kohta pa=
henee.
22. Mutta orjantappurain se=
kaan kylwetty on se, joka sanan
kuulee; ja tämän maailman suru
ja rikkauden petos tukahuttaa sa=
nan, ja hän tulee hedelmättö=
mäksi.
23. Mutta hywään maahan
kylwetty on se, joka kuulee sanan
ja ymmärtää, joka tosin tuottaa
hedelmän ja tekee, muutama sa=
takertaisen, muutama kuudenkym=
menen=kertaisen, muutama kolmen=
kymmenen=kertaisen.
24. Toisen wertauksen pani hän
heidän eteensä, sanoen: taiwaan
waltakunta on ihmisen wertainen,
joka kylwi hywän siemenen pel=
toonsa.
25. Mutta ihmisten maatessa
tuli hänen wihoillisensa ja kylwi
ohdakkeita nisuin sekaan, ja meni
pois.
26. Mutta koska oras rupesi

kaswamaan ja hedelmän kantoi, silloin näkyiwät myös ohdakkeet.
27. Mutta perheenisännän palweliat tuliwat ja sanoiwat hänelle: Herra, etkös hywää siementä kylwänyt peltoos? kusta siis sille on ohdakkeet?
28. Niin sanoi hän heille: wihamies sen teki. Mutta palweliat sanoiwat hänelle: tahdotkos, että me menemme ja kokoomme ne?
29. Mutta hän sanoi: en, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi ynnä heidän kanssansa nisuja pois.
30. Sallikaat kaswaa molemmat elonaikaan asti; ja elonajalla sanon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat heitä lyhteisiin poltettaa, mutta nisut kootkaat minun aittaani.
Matth. 3: 12.
31. Toisen wertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taiwaan waltakunta on sinapin siemenen wertainen, jonka ihminen otti ja kylwi peltoonsa;
Marc. 4: 30, 31. Luc. 13: 18, 19.
32. Joka on pienin kaikkia siemeniä, mutta koska se kaswanut on, niin hän on suurin kaalein seassa, ja tulee puuksi, niin että taiwaan linnut tulewat ja tekewät pesänsä sen oksille.
33. Toisen wertauksen sanoi hän heille: taiwaan waltakunta on hapatuksen wertainen, jonka waimo otti, ja sekoitti kolmeen wakkaan jauhoja, siihen asti kuin kaikki happani. Luc. 13: 20, 21.
34. Nämät kaikki puhui Jesus kansalle wertauksilla, ja ilman wertauksita ei hän mitään puhunut heille, Marc. 4: 33, 34.
35. Että täytettäisiin kuin oli prophetan kautta sanottu, joka sanoo: minä awaan suuni wertauksiin ja puhun ulos salatut mailman alusta. Ps. 78: 2.
36. Silloin laski Jesus kansan, ja tuli kotia. Ja hänen opetuslapsensa tuliwat hänen tykönsä, sanoen: selitä meille se wertaus pellon ohdakkeista.
37. Niin hän wastasi ja sanoi heille: joka kylwää hywän siemenen, se on Ihmisen Poika.
38. Mutta pelto on maailma; waan hywä siemen, ne owat waltakunnan lapset; mutta ohdakkeet owat pahan lapset. 1 Mos. 3: 14. Joh. 8: 44. Ap. T. 13: 10. 1 Joh. 3: 8.
39. Wihoillinen, joka ne kylwi, on perkele; elonaika on maailman loppu; mutta elomiehet owat enkelit. Joel. 3: 13. Ilm. K. 14: 15.
40. Niinkuin siis ohdakkeet haetaan kokoon ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän mailman lopulla oleman.
41. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja heidän pitää kokooman hänen waltakunnastansa kaikki pahennukset, ja ne, jotka wääryyttä tekewät,
42. Ja heittäwät heidän tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.
Matth. 8: 12.
43. Silloin pitää wanhurskaat **kiiltämän niinkuin aurinko heidän**

Isänsä waltakunnassa. Jolla on
korwat kuulla, se kuulkaan!
Dan. 12: 3. 1 Cor. 15: 41.
44. Taas on taiwaan walta-
kunta tawaran wertainen, joka on
peltoon kätketty, jonka ihminen
löysi, ja kätki sen: ja ilon täh-
den, kuin hänellä siitä oli, meni
hän pois ja myi kaikki mitä hä-
nellä oli, ja osti sen pellon.
Phil. 3: 7.
45. Taas on taiwaan walta-
kunta kauppamiehen wertainen, jo-
ka etsii hywiä päärlyjä.
46. Ja koska hän löysi yhden
kalliin päärlyn, meni hän pois,
myi kaikki, mitä hänellä oli, ja
osti sen.
47. Taas on taiwaan walta-
kunta werkon wertainen, joka on
mereen heitetty, ja kaikenlaisia
kokosi.
48. Koska se täyteen tuli, we-
tiwät he sen rannalle, ja istui-
wat ja eroittiwat hywät astioi-
hinsa, mutta mädänneet he heit-
tiwät pois.
49. Näin on tapahtuwa maail-
man lopulla: Enkelit ulos mene-
wät ja eroittawat pahat wanhurs-
kasten keskeltä, Matth. 25: 32.
50. Ja heittäwät heidän tuli-
seen pätsiin: siellä pitää oleman
itku ja hammasten kiristys.
51. Sanoi Jesus heille: ym-
märsittenkö te nämät kaikki? He
sanoiwat hänelle: ymmärsimme,
Herra.
52. Mutta hän sanoi heille:
sentähden jokainen kirjanoppinut,
joka on taiwaan waltakuntaan op-
pinut, se on perheenisännän wer-
tainen, joka hänen tawarastansa
tuo edes uusia ja wanhoja.
53. Ja tapahtui, koska Jesus
lopetti nämät wertaukset, läksi hän
sieltä.
54. Ja kuin hän tuli isänsä
maalle, opetti hän heitä heidän
synagogassansa, niin että he häm-
mästyiwät ja sanoiwat: kusta tällä
on tämä wiisaus ja nämät wä-
kewät työt? Marc. 6: 1. Luc. 4: 16.
55. Eikö tämä ole se sepän
poika? eikö hänen äitinsä kutsu-
ta Mariaksi ja hänen weljensä
Jakob ja Joses, ja Simon ja
Judas? Matth. 12: 46. Joh. 6: 42.
56. Ja hänen sisarensa, eikö
ne kaikki ole meidän tykönämme?
Kusta siis tällä on nämät kaikki?
57. Ja he paheniwat hänessä.
Niin sanoi Jesus heille: ei pro-
pheta kussakaan halwempana pi-
detä kuin isänsä maalla ja koto-
nansa.
Marc. 6: 4. Luc. 4: 24. Joh. 4: 44.
58. Ja ei hän siellä monta
wäkewätä työtä tehnyt, heidän
epäuskonsa tähden. Marc. 6: 5.

14 Luku.

Johanneksen kaula leikataan. Jesus
ruokkii wiisituhatta miestä, ja käy
weden päällä.

Siihen aikaan kuuli Herodes
Tetrarcha Jesuksen sanoman.
2. Ja sanoi palwelioillensa:
tämä on Johannes Kastaja: hän
on nousnut kuolleista, ja sentäh-
den tekee hän senkaltaisia wäke-
wiä töitä. Marc. 6: 14. Luc. 9: 7.

3. Sillä Herodes oli ottanut Johanneksen kiinni, sitonut ja wankeuteen pannut, Herodiaksen, weljensä Philippuksen emännän tähden.
Matth. 4: 12. Marc. 6: 17. Luku 3: 19, 20.

4. Sillä Johannes oli hänelle sanonut: ei sinulle ole luwallinen häntä pitää.

5. Ja kuin hän tahtoi hänen tappaa, pelkäsi hän kansaa; sillä he pitiwät hänen prophetana.
Matth. 21: 26. Luc. 20: 6.

6. Mutta koska Herodeksen syntymä-juhlaa pidettiin, hyppäsi Herodian tytär heidän edessänsä; ja se kelpasi Herodeksselle.
1 Mos. 40: 20. Marc. 6: 21.

7. Sentähden lupasi hän hänelle wannotulla walalla antaa, mitä ikänä hän anois.

8. Mutta niinkuin hän äidiltänsä ennen neuwottu oli, anna minulle, sanoi hän, tässä wadissa Johannes Kastajan pää.

9. Ja kuningas tuli murheelliseksi; mutta kuitenkin walan tähden ja niiden, jotka ynnä atrioitsiwat, käski hän antaa hänelle,

10. Ja lähetti leikkaamaan Johanneksen kaulaa tornissa.

11. Ja hänen päänsä kannettiin wadissa ja annettiin piialle, ja hän wei sen äidillensä.

12. Ja hänen opetuslapsensa tuliwat, ja ottiwat pois hänen ruumiinsa, ja hautasiwat sen; ja ilmoittiwat Jesuksselle.

13. Ja koska Jesus sen kuuli, meni hän sieltä pois haahdella erämaahan yksinänsä. Ja koska kansa sen kuuli, noudattiwat he häntä jalkaisin kaupungeista.

14. Ja Jesus meni ulos, ja näki paljon kansaa, ja armahti heidän päällensä, ja paransi heidän sairaitansa. Joh. 6: 5.

15. Mutta koska ehtoo tuli, tuliwat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, ja sanoiwat: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut: laske kansa, että he menisiwät kyliin, heillensä ruokaa ostamaan. Marc. 6: 35. Luc. 9. 12.

16. Niin Jesus sanoi heille: ei tarwita heidän menemään pois: antakaat te heidän syödä.

17. Mutta he sanoiwat hänelle: ei meillä ole tässä enämpi kuin wiisi leipää ja kaksi kalaa.
Marc. 6: 38. Joh. 6: 9.

18. Hän sanoi: tuokaat minulle ne tänne.

19. Ja käski kansan istua ruohon päälle, ja otti ne wiisi leipää ja kaksi kalaa, katsahti ylös taiwaaseen, kiitti, ja mursi, ja antoi leiwät opetuslapsille, ja opetuslapset antoiwat kansalle.
Matth. 15: 36. 1 Tim. 4: 3. Luku 6: 17.

20. Ja he söiwät kaikki, ja rawittiin. Niin he kokosiwat tähteistä muruja, kaksitoistakymmentä koria täyteen.

21. Mutta niitä, kuin oliwat syöneet, oli lähes wiisi tuhatta miestä, ilman waimoita ja lapsita.

22. Ja kohta waati Jesus opetuslapsiansa haahteen astumaan, ja menemään hänen edellänsä toiselle rannalle, niin kauwan kuin

hän kansan olis tyköänsä laske-
nut. Marc. 6: 45. Joh. 6: 16, 17.
23. Ja koska hän oli kansan
laskenut, astui hän yksinänsä wuo-
relle rukoilemaan. Ja koska eh-
too joutui, oli hän siellä yksinänsä.
24. Mutta haaksi oli jo kes-
kellä merta, ja ahdistettiin aal-
loilta; sillä wastatuuli oli.
25. Mutta yöllä, neljännessä
wartiossa, tuli Jesus heidän ty-
könsä, käyden merellä.
26. Ja koska opetuslapset nä-
kiwät hänen merellä käywän, pel-
jästyiwät he, ja sanoiwat: kyö-
peli se on; ja huusiwat pelwon
tähden.
27. Niin Jesus puhui kohta
heille ja sanoi: olkaat hywässä
turwassa! minä olen: älkäät pel-
jästykö.
28. Niin wastasi Pietari häntä
ja sanoi: Herra, jos sinä olet,
niin käske minun tulla tykös wet-
ten päällä.
29. Niin hän sanoi: tule! Ja
Pietari astui ulos haahdesta ja
käwi wetten päällä, että hän me-
nis Jesuksen tykö.
30. Ja koska hän näki anka-
ran tuulen, niin hän peljästyi,
ja rupesi wajoomaan, huusi sa-
noen: Herra, auta minua!
31. Niin Jesus ojensi kohta
kätensä, ja tarttui häneen, ja sa-
noi hänelle: o sinä heikkouskoi-
nen, miksis epäilit?
32. Koska he astuiwat haah-
teen, niin tuuli tyweni.
33. Mutta ne, jotka oliwat
haahdessa, tuliwat ja kumarsiwat
häntä, ja sanoiwat: totisesti olet
sinä Jumalan Poika.
34. Ja koska he oliwat men-
neet ylitse, tuliwat he Genetsare-
tin maalle. Marc. 6: 53.
35. Ja koska sen paikan mie-
het tunsiwat hänen, lähettiwät he
ympäri kaikkea sitä maata, ja toi-
wat hänen tykönsä kaikkinaisia
sairaita,
36. Ja rukoiliwat häntä, että
he ainoastaan hänen waatteensa
palteeseen saisiwat ruweta. Ja
kaikki, jotka siihen rupesiwat, tu-
liwat terweeksi.
Matth. 9: 21. Marc. 3: 10. Luc. 6: 19.

15 Luku.

Isäin säädyt. Kananean waimo. Neljä tuhatta miestä ruokitaan.

Silloin tuliwat Jesuksen tykö
kirjanoppineet ja Phariseuk-
set Jerusalemista, ja sanoiwat:
Marc. 7: 1.
2. Miksi sinun opetuslapses rik-
kowat wanhinten säädyn? sillä ei
he pese käsiänsä leipää syödes-
sänsä.
3. Niin hän wastaten sanoi
heille: miksi myös te rikotte Ju-
malan käskyn, teidän säätynne
tähden?
4. Sillä Jumala käski, sanoen:
kunnioita isääs ja äitiäs: ja joka
kiroilee isää eli äitiä, hänen pi-
tää kuolemalla kuoleman.
2 Mos. 20: 12. Luku 21: 17. 3 Mos. 20: 9.
5 Mos. 5: 16. San. l. 20: 20. Eph. 6: 2.
5. Mutta te sanotte: jokainen
sanokaan isälle taikka äidille: se
on uhrattu, jolla sinua piti mi-

nulta autettaman: ja ei ensinkään kunnioittaisi isäänsä eikä äitiänsä. Marc. 7: 11.

6. Ja te olette rikkoneet Jumalan käskyn teidän säätynne tähden.

7. Te ulkokullatut! Jesaias ennusti teistä oikein, sanoen:

8. Tämä kansa lähestyy minua suullansa, ja kunnioittaa minua huulillansa; mutta heidän sydämmensä on kaukana minusta.
Jes. 29: 13. Marc. 7: 6.

9. Waan turhaan he minua palwelewat, opettain niitä opetuksia, jotka owat ihmisten käskyt. Marc. 7: 14.

10. Ja hän kutsui kansan tykönsä, ja sanoi heille: kuulkaat ja ymmärtäkäät!

11. Ei se ihmistä saastuta, kuin suusta menee sisälle, mutta se, kuin suusta tulee ulos, saastuttaa ihmisen.

12. Niin tuliwat hänen opetuslapsensa, ja sanoiwat hänelle: tiesitkös, että Pharisenkset pahenniwat, koska he tämän puheen kuuliwat?

13. Mutta hän wastasi ja sanoi: jokainen istutus, jota ei minun taiwaallinen Isäni ole istuttanut, pitää juurinensa rewittämän ylös. Joh. 15: 2.

14. Antakaat heidän olla: he owat sokiat sokiain taluttajat; jos sokia sokiata taluttaa, niin he molemmat kuoppaan lankeewat.
Matth. 23: 16. Luc. 6: 39.

15. Niin wastasi Pietari ja sanoi hänelle: selitä meille tämä wertaus. Marc. 7: 17.

16. Niin Jesus sanoi: wieläkö te myös olette ymmärtämättömät?

17. Ettenkö te wielä ymmärrä, että kaikki, mitä suuhun sisälle menee, se menee watsaan, ja sillä on luonnollinen uloskäyminen.

18. Mutta jotka suusta tulewat ulos, ne lähtewät sydämmestä ulos, ja saastuttawat ihmisen.

19. Sillä sydämmestä tulewat ulos pahat ajatukset, murhat, salawuoteudet, huoruudet, warkaudet, wäärät todistukset, pilkat:
1 Mos. 6: 5. Luku 8: 21.

20. Nämät owat ne, jotka saastuttawat ihmisen; mutta pesemättömillä käsillä syödä, ei saastuta ihmistä.

21. Ja Jesus läksi sieltä ja poikkesi Tyron ja Sidonin maan ääriin. Marc. 7: 24.

22. Ja katso, Kananean waimo, joka niistä maan ääristä oli tullut, huusi häntä, sanoen: Herra, Dawidin poika, armahda minun päälleni: minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perkeleeltä.

23. Mutta ei hän sanaakaan häntä wastannut. Niin hänen opetuslapsensa tuliwat ja rukoiliwat häntä, sanoen: eroita häntä sinustas; sillä hän huutaa meidän jälkeemme.

24. Niin hän wastaten sanoi: en ole minä lähetetty, waan kadotettuin lammasten tykö Israelin huoneesta.
Matth. 10: 5, 6. Ap. T. 13: 46.

25. Mutta se tuli ja kumarsi häntä, sanoen: Herra, auta minua.

26. Niin hän wastaten sanoi: ei ole sowelias ottaa lasten leipää ja heittää penikoille.
27. Niin se wastasi: totta Herra, syöwät kuitenkin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoowat.
28. Silloin Jesus wastaten sanoi hänelle: o waimo, suuri on sinun uskos, tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweeksi.
29. Ja Jesus läksi sieltä ja tuli Galilean meren tykö, ja astui wuorelle, ja istui siihen.
Marc. 7: 31.
30. Ja paljo kansaa tuli hänen tykönsä, ja toiwat kanssansa ontuwia, sokioita, mykkiä, raajarikkoja ja paljon muita, ja laskiwat Jesuksen jalkain eteen; ja hän paransi heidän.
Jes. 35: 5. Marc. 7: 32.
31. Niin että kansa ihmetteli, koska he näkiwät mykät puhuwan, raajarikot terweenä, ontuwat käywän ja sokiat näkewän, ja kunnioitsiwat Israelin Jumalata.
32. Ja Jesus kutsui opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi: minä armahdan kansaa, että he owat jo kolme päiwää minun tykönäni wiipyneet, ja ei ole heillä mitään syötäwätä: ja en minä tahdo heitä tyköäni syömätä laskea pois, ettei he tiellä waipuisi.
Marc. 8: 1, 2.
33. Niin sanoiwat hänen opetuslapsensa hänelle, kusta me saamme tässä erämaassa niin monta leipää, kuin me rawitsemme niin paljon kansaa?
34. Ja Jesus sanoi heille: montako leipää teillä on? He sanoiwat: seitsemän, ja wähä kalaisia.
35. Niin hän käski kansan maan päälle istua atrioitsemaan.
36. Ja hän otti ne seitsemän leipää ja kalat, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoiwat kansalle.
Matth. 14: 19.
37. Ja he söiwät kaikki ja rawittiin, ja ottiwat ylös mitä liiaksi jäi, seitsemän täysinäistä koria muruja.
38. Mutta niitä kuin söi, oli neljä tuhatta miestä, ilman waimoita ja lapsita.
39. Ja kuin hän oli kansan tyköänsä laskenut, astui hän haahteen, ja tuli Magdalan rajoille.

16 Luku.

Christus nuhtelee merkin pyytäjitä. Phariseusten hapatus. Pietarin tunnustus. Christuksen ja kristittyin kärsiminen.

Niin tuliwat hänen tykönsä Phariseukset ja Sadduseukset ja kiusaten anoiwat häneltä, että hän merkin taiwaasta osoittais heille. Matth. 12: 38. Marc. 8: 11.
2. Niin hän wastasi ja sanoi heille: koska ehtoo tulee, niin te sanotte: seijes tulee; sillä taiwas ruskottaa, Luc. 12: 54.
3. Ja huomeneltain: tänäpänä tulee kowa ilma; sillä taiwas ruskottaa ja on walju. Te ulkokul-

latut! te taidatte taiwaan muodon tuomita, mutta aikain merkkejä ette taida tuomita?

4. Tämä häijy ja huorintekiä sukukunta etsii merkkiä, ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, waan Jonan prophetan merkki. Ja hän jätti heidän, ja meni pois.
Jon. 2: 1. Matth. 12: 39.

5. Ja koska hänen opetuslapsensa oliwat tulleet ylitse toiselle rannalle, oliwat he unhottaneet ottaa leipiä myötänsä. Marc. 8: 14.

6. Mutta Jesus sanoi heille: katsokaat ja kawahtakaat teitänne Phariseusten ja Sadduseusten hapatuksesta. Luc. 12: 1.

7. Niin he ajatteliwat itsellänsä, sanoen: se on, ettemme ottaneet leipiä myötämme.

8. Mutta koska Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: te wähäuskoiset! mitä te ajattelette keskenänne, ettette leipiä myötänne ottaneet?

9. Ettenkö wielä ymmärrä, taikka ettenkö te muista niitä wiittä leipää wiidelle tuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?
Matth. 14: 17, 20. Joh. 6: 9.

10. Niin myös niitä seitsentä leipää neljälle tuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?
Matth. 15: 34.

11. Kuinka ette ymmärrä, etten minä leiwästä teille sitä sanonut, että teidän pitäis kawahtaman teitänne Phariseusten ja Sadduseusten hapatuksesta?

12. Silloin he ymmärsiwät, ettei hän käskenyt heitä itsiänsä kawahtaa leiwän hapatuksesta, mutta Phariseusten ja Sadduseusten opista.

13. Mutta koska Jesus tuli Kesarean maan äärin, joka kutsutaan Philippuksen, kysyi hän opetuslapsiltansa ja sanoi: kenenkä sanowat ihmiset minun, Ihmisen Pojan, olewan?
Marc. 8: 27. Luc. 9: 18.

14. Niin he sanoiwat: monikahdat Johannes Kastajan; mutta muutamat Elian; muutamat taas Jeremian, taikka jonkun prophetaista. Matth. 14: 2.

15. Sanoi hän heille: mutta kenenkä te sanotte minun olewan?

16. Wastasi Simon Pietari ja sanoi: **sinä olet Christus, sen eläwän Jumalan Poika.**
Joh. 6: 69. Luku 11: 27. Ap. T. 8: 37. Luku 9: 20. 1 Joh. 4: 15. Luku 5: 5.

17. Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: autuas olet sinä, Simon Jonan Poika! sillä ei liha eikä weri ilmoittanut sitä sinulle, mutta minun Isäni, joka on taiwaissa.
1 Cor. 2: 10.

18. Mutta minä myös sanon sinulle: sinä olet Pietari, ja tämän kallion päälle tahdon minä raketa minun seurakuntani, ja helwetin portit ei pidä häntä woittaman. Jes. 28: 16.
Joh. 1: 42. 1 Cor. 3: 11. Eph. 2: 20.

19. **Ja minä annan sinulle taiwaan waltakunnan awaimet: ja mitä sinä maan päällä sidot, pitää sidotun oleman taiwaissa, ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitää oleman päästetyn taiwaissa.**
Matth. 18: 18. Joh. 20: 23.

20. Niin hän haastoi opetus-
lapsiansa kellenkään sanomasta,
että hän oli Jesus Christus.
Matth. 17: 9. Marc. 8: 30. Luc. 9: 21.
21. Siitä ajasta rupesi Jesus
julistamaan opetuslapsillensa, että
hänen piti Jerusalemiin mene-
män, ja paljon wanhemmilta ja
pappein päämiehiltä ja kirjanop-
pineilta kärsimän, ja tapettaman,
ja kolmantena päiwänä ylösnou-
seman. Matth. 20: 17, 18. Marc. 8: 31.
22. Ja Pietari otti hänen eri-
nänsä, rupesi häntä nuhtelemaan,
sanoen: armahda itseäs, Herra:
älköön sinulle se tapahtuko!
23. Niin hän käänsi hänensä
ympäri ja sanoi Pietarille: mene
pois minun tyköäni, saatana! sinä
olet minulle pahennukseksi: ettes
ymmärrä niitä, jotka Jumalan
owat, mutta ne, jotka ihmisten
owat.
24. Silloin Jesus sanoi ope-
tuslapsillensa: jos joku tahtoo mi-
nun perässäni, hän kieltäkään it-
sensä, ja ottakaan ristinsä, ja seu-
ratkaan minua. Matth. 10: 38.
Marc. 8: 34. Luc. 9: 23. Luc. 14: 27.
25. Sillä joka tahtoo henkensä
wapahtaa, hän hukuttaa sen; mut-
ta joka henkensä hukuttaa minun
tähteni, hän löytää sen.
Matth. 10: 39. Marc. 8: 35. Luc. 17: 33.
Joh. 12: 25.
26. Sillä mitä se auttaa ih-
mistä, jos hän kaiken maailman
woittais, ja sielullensa sais wa-
hingon? taikka mitä antaa ihmi-
nen sielunsa lunastukseksi?
Marc. 8: 36, 37. Luc. 9: 25.
27. Sillä Ihmisen Poika on
tulewa Isänsä kunniassa enkelit-
tensä kanssa, ja silloin hän mak-
saa kullenkin töittensä jälkeen.
Ps. 62: 13. Zach. 14: 5. Matth. 25: 31.
Luku 26: 64. Marc. 8: 38. Rom. 2: 6.
Jud. Ep. w. 14. Ilm. K. 2: 23.
28. Totisesti minä sanon teille:
muutamat seisowat tässä, joiden
ei suinkaan pidä kuolemata mais-
taman, siihen asti kuin he näke-
wät Ihmisen Pojan tulewan hä-
nen waltakunnassansa.
Marc. 9: 1. Luc. 9: 27.

17 Luku.

Jesuksen kirkastaminen. Kuutaudillinen
parataan. Christuksen kuolema.
Wero maksetaan.

Ja kuuden päiwän perästä otti
Jesus Pietarin ja Jakobin
ja Johanneksen hänen weljensä,
ja wei heidän erinänsä korkialle
wuorelle. Marc. 9: 2. Luc. 9: 28.
2. Ja kirkastettiin heidän edes-
sänsä, ja hänen kaswonsa paisti-
wat niinkuin aurinko, ja hänen
waatteensa tuliwat walkiaksi niin-
kuin walkeus.
3. Ja katso, heille näkyiwät
Moses ja Elias, jotka puhuiwat
hänen kanssansa.
4. Niin wastasi Pietari ja sa-
noi Jesukselle: Herra, meidän on
tässä hywä olla: jos sinä tah-
dot, niin me teemme tähän kol-
me majaa, sinulle yhden, ja Mo-
sekselle yhden, ja Elialle yhden.
5. Wielä hänen puhuissansa,
katso, paistawa pilwi ympäriwar-
josi heidän, ja katso, ääni pil-
westä sanoi: tämä on se minun

rakas Poikani, johonka minä mie=
listyin: kuulkaat häntä.
Matth. 3: 17. Marc. 1: 11. Luku 9: 7.
Joh. 1: 34. 2 Piet. 1: 17.
6. Ja kuin opetuslapset sen
kuuliwat, lankesiwat he kaswoil=
lensa ja peljästyiwät sangen ko=
win.
7. Ja Jesus tuli, ja rupesi
heihin, ja sanoi: nouskaat, ja
älkäät peljätkö.
8. Mutta koska he silmänsä
nostiwat, ei he ketään nähneet,
waan Jesuksen yksinänsä.
9. Ja kuin he meniwät wuo=
relta alas, haastoi Jesus heitä,
sanoen: älkäät kellenkään tätä nä=
kyä sanoko, siihen asti kuin Ih=
misen Poika kuolleista nousee.
Matth. 16: 20.
10. Niin hänen opetuslapsensa
kysyiwät häneltä, sanoen: miksi
siis kirjanoppineet sanowat, että
Elian pitää ennen tuleman?
11. Niin Jesus wastaten sa=
noi heille: Elias tosin tulee en=
nen, ja kohentaa kaikki.
Mal. 4: 5. Matth. 11: 14. Marc. 9: 11, 12.
12. Mutta minä sanon teille:
Elias on jo tullut; ja ei he tun=
teneet häntä, mutta tekiwät hä=
nelle mitä he tahtoiwat. Niin
myös Ihmisen Poika on heiltä
kärsiwä.
13. Silloin ymmärsiwät ope=
tuslapset hänen Johannes Kas=
tajasta sanoneen heille.
14. Ja kuin he kansan tykö
tuliwat, tuli yksi mies hänen ty=
könsä ja lankesi polwillensa hä=
nen eteensä, Marc. 9: 17. Luc. 9: 38.
15. Ja sanoi: Herra, armah=
da minun poikaani, sillä hän on
kuutaudillinen ja kowin waiwa=
taan; sillä hän lankee usein tu=
leen ja usein weteen.
16. Ja minä toin hänen sinun
opetuslastes tykö, ja ei he woi=
neet häntä parantaa.
17. Niin Jesus wastaten sa=
noi: o epäuskoinen ja nurja su=
kukunta! kuinka kauwan minun
pitää teidän kanssanne oleman?
kuinka kauwan minun pitää teitä
kärsimän? Tuokaat häntä mi=
nulle tänne.
18. Ja Jesus rankaisi sitä, ja
perkele meni hänestä ulos; ja
poika parani sillä hetkellä.
19. Silloin meniwät opetus=
lapset Jesuksen tykö erinänsä, ja
sanoiwat: miksemme woineet sitä
ajaa ulos?
20. Niin Jesus sanoi heille:
teidän epäuskonne tähden. Sillä
totisesti minä sanon teille: jos
teillä olis usko niinkuin sinapin
siemen, niin te taitaisitte sanoa
tälle wuorelle: siirrä sinus tästä
sinne, niin se siirtyis, ja ei teille
mitään olisi mahdotointa.
Matth. 21: 21. Marc. 11: 23. Luc. 17: 6.
1 Cor. 13: 2.
21. Waan tämä suku ei mene
muutoin ulos kuin rukouksella ja
paastolla.
22. Koska he asuiwat Gali=
leassa, sanoi Jesus heille: ta=
pahtuwa on, että Ihmisen Poika
annetaan ylön ihmisten käsiin;
Matth. 16: 21. Luku 20: 18. Marc. 9: 31.
Luc. 9: 22, 44. Luku 18: 31. Luku 24: 26.
23. Ja he tappawat hänen,
ja kolmantena päiwänä hän nou=

see ylös. Ja he tuliwat sangen murheellisetsi.
24. Mutta koska he meniwät Kapernaumiin, tuliwat werorahan ottajat Pietarin tykö, ja sanoiwat: eikö teidän Mestarinne ole tottunut werorahaa maksamaan?
25. Sanoi hän: on. Ja kuin hän tuli huoneeseen, ennätti hänen Jesus, ja sanoi: mitäs luulet, Simon? kuilta maan kuninkaat ottawat tullin eli weron? omilta lapsiltansa, taikka wierailta? Matth. 22: 21. Rom. 13: 7.
26. Pietari sanoi hänelle: wierailta. Sanoi Jesus hänelle: niin lapset owat wapaat.
27. Mutta ettemme heitä pahentaisi, niin mene merelle, heitä onkes, ja ota se kala, kuin ensin tulee ylös, ja awaa hänen suunsa, niin sinä löydät rahan: ota se, ja anna heille minun ja sinun edestäs.

18 Luku.

Älä ketään pahenna. Anteeksi anna.

Sillä hetkellä tuliwat opetuslapset Jesuksen tykö, sanoen: kuka siis on suurin taiwaan waltakunnassa?
Marc. 9: 33, 34. Luc. 9: 46.
2. Ja Jesus kutsui tykönsä lapsen, ja asetti sen heidän keskellensä,
3. Ja sanoi: totisesti minä sanon teille: ellette käänny ja tule niinkuin lapset, niin ette suinkaan tule sisälle taiwaan waltakuntaan. Matth. 19: 14. 1 Cor. 14: 20.
4. Sentähden, joka itsensä alentaa niinkuin tämä lapsi, se on suurin taiwaan waltakunnassa.
5. Ja joka holhoo senkaltaisen lapsen minun nimeeni, hän holhoo minun. Matth. 10: 42.
6. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi hänen olis, että myllynkiwi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren syrwyyteen.
Marc. 9: 42. Luc. 17: 1, 2.
7. Woi maailmaa pahennusten tähden, sillä pahennukset kumminkin tulewat! Woi kuitenkin sitä ihmistä, jonka kautta pahennus tulee! 1 Cor. 11: 19.
8. Mutta jos sinun kätes taikka jalkas pahentaa sinun, niin leikkaa ne pois, ja heitä pois tyköäs. Parempi on sinun elämään sisälle mennä ontuwana taikka raajarikkona, kuin että sinulla olis kaksi kättä eli kaksi jalkaa, ja heitettäisiin ijankaikkiseen tuleen.
Matth. 5: 30. Marc. 9: 43. Col. 3: 5.
9. Ja jos sinun silmäs pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs. Parempi on sinun silmäpuolena elämään sisälle mennä, kuin että sinulla olis kaksi silmää, ja heitettäisiin helwetin tuleen.
10. Katsokaat, ettette katso ylön yhtäkään näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taiwaissa näkewät aina minun Isäni kaswot, joka on taiwaissa. Ps. 34: 8.
11. Sillä Ihmisen Poika tuli

autuaaksi-tekemään sitä, kuin kadonnut oli. Luc. 19: 10.

12. Mitä te luulette? jos jollakin ihmisellä olis sata lammasta, ja yksi heistä eksyis: eikö hän jättäisi yhdeksänkymmentä ja yhdeksän, ja menis wuorelle, ja etsis sitä eksynyttä? Luc. 15: 4.

13. Ja jos niin tapahtuu, että hän löytää sen, totisesti sanon minä teille: hän iloitsee enämmin siitä kuin yhdeksästäkymmenestä ja yhdeksästä, jotka ei eksyneet.

14. Niin ei ole myös teidän Isänne tahto, joka on taiwaissa, että joku näistä pienimmistä hukkuis.

15. Mutta jos sinun weljes rikkoo sinua wastaan, niin mene ja nuhtele häntä kahden kesken yksinänsä. Jos hän sinua kuulee, niin sinä olet weljes woittanut. 3 Mos. 19: 17. Luc. 17: 3. Gal. 6: 1. 1 Cor. 9: 19. Jac. 5: 19, 20.

16. Mutta jos ei hän sinua kuule, niin ota wielä yksi eli kaksi kanssas, että kaikki asia kahden eli kolmen todistajan suussa olis. 5 Mos. 19: 15. Joh. 8: 17. 2 Cor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

17. Mutta ellei hän niitä tahdo kuulla, niin sano seurakunnalle; ellei hän seurakuntaa tottele, niin pidä häntä pakanana ja publikanina. Rom. 16: 17. 1 Cor. 5: 9. 2 Thess. 3: 14. 2 Joh. w. 10.

18. Totisesti sanon minä teille: **kaikki, mitä te maan päällä sidotte, pitää myös oleman sidotut taiwaassa: ja kaikki, mitä te päästätte maan päällä, pitää myös oleman päästetyt taiwaassa.** Matth. 16: 19. Joh. 20: 23.

19. Taas sanon minä teille: missä ikänä asiassa kaksi teistä sopiwat maan päällä; jota he rukoilewat, sen heidän pitää saaman minun Isältäni, joka on taiwaissa. Matth. 21: 22. 1 Joh. 3: 22. Luku 5: 14. Jac. 4: 3.

20. **Sillä kussa kaksi taikka kolme tulewat kokoon minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä.**

21. Silloin Pietari tuli hänen tykönsä, ja sanoi: Herra, kuinka usein minun pitää weljelleni, joka rikkoo minua wastaan, antaman anteeksi? onko seitsemässä kerrassa kyllä? Luc. 17: 4.

22. Sanoi Jesus hänelle: en minä sano sinulle ainoastaan seitsemän kertaa, mutta seitsemänkymmentä kertaa seitsemän.

23. Sentähden on taiwaan waltakunta kuninkaaseen werrattu, joka tahtoi lukua laskea palweliainsa kanssa.

24. Ja kuin hän rupesi laskemaan, tuli yksi hänen eteensä, joka oli hänelle welkaa kymmenen tuhatta leiwiskätä.

25. Mutta ettei hänellä ollut waraa maksaa, käski hänen herransa hänen myydä, ja hänen emäntänsä ja lapsensa, ja kaikki mitä hänellä oli, ja maksettaa.

26. Niin se palwelia lankesi maahan ja rukoili häntä, sanoen: herra, ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle.

27. Niin armahti herra sitä palweliata, päästi hänen, ja antoi hänelle welan anteeksi.

28. Niin se palwelia meni ulos, ja löysi yhden kanssapalwelioistansa, joka hänelle oli welkaa sata penninkiä; ja hän tarttui häneen, ja kiristi häntä kurkusta, sanoen: maksa minulle welkas.

29. Niin hänen kanssapalweliansa lankesi maahan hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä, sanoen: ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle.

30. Mutta ei hän tahtonut, waan meni ja heitti hänen torniin, siihen asti kuin hän welan maksais.

31. Mutta koska muut hänen kanssapalweliansa näkiwät mitä tehtiin, murhehtiwat he sangen kowin, tuliwat ja ilmoittiwat herrallensa kaiken, mitä tehty oli.

32. Silloin kutsui herra hänen eteensä, ja sanoi hänelle: sinä paha palwelia, minä annoin sinulle anteeksi kaiken sen welan, ettäs minua rukoilit:

33. Eikö myös sinun pitänyt armahtaman sinun kanssapalweliatas, niinkuin minäkin armahdin sinua?

34. Ja hänen herransa wihastui, ja antoi hänen pyöweleille, siihen asti kuin hän maksais kaikki, mitä hän oli hänelle welkaa.

35. Niin myös minun taiwaallinen Isäni tekee teille, jollette kukin weljellensä teidän sydämmistänne anna anteeksi heidän rikoksiansa. Matth. 6: 14. Marc. 11: 26.

19 Luku.

Awiosääty. Lapset siunataan. Elämän tie. Rikkauden waarallisuus.

Ja tapahtui, koska Jesus oli lopettanut nämät puheet, läksi hän Galileasta ja tuli Judean maan rajoille, sille puolelle Jordanin. Marc. 10: 1.

2. Ja paljo kansaa seurasi häntä, ja hän paransi heitä siellä.

3. Ja Phariseukset tuliwat hänen tykönsä, kiusasiwat häntä, ja sanoiwat hänelle: saako mies eritä waimostansa kaikkinaisen syyn tähden?

4. Niin hän wastasi ja sanoi heille: ettenkö te ole lukeneet: joka alusta ihmisen teki, mieheksi ja waimoksi hän heidän teki?
1 Mos. 1: 27. Luku 5: 2. Mal. 2: 14.

5. Ja sanoi: sentähden pitää ihmisen luopuman isästänsä ja äidistänsä, ja waimoonsa sidottu oleman, ja ne kaksi tulewat yhdeksi lihaksi:
1 Mos. 2: 24. Marc. 10: 7. 1 Cor. 6: 16. Luku 7: 10, 11. Eph. 5: 31.

6. Niin ei he ole enää kaksi, mutta yksi liha. Jonka siis Jumala yhteen sowitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman.

7. He sanoiwat hänelle: miksi Moses käski antaa erokirjan ja hyljätä hänen?
5 Mos. 24: 1. Matth. 5: 31.

8. Sanoi hän heille: teidän sydämmenne kowuuden tähden salli Moses eritä teitä teidän waimoistanne; waan ei alusta niin ollut.

9. Mutta minä sanon teille:
kuka ikänä hylkää waimonsa muu-
toin kuin huoruuden tähden, ja
nai toisen, hän tekee huorin; ja
joka sen hyljätyn ottaa, hän te-
kee huorin.
Matth. 5: 32. Marc. 10: 11. Luc. 16: 18.
10. Hänen opetuslapsensa sa-
noiwat hänelle: jos miehen asia
niin on waimon kanssa, ei sitte
ole hywä naida.
11. Niin hän sanoi heille: ei
tätä sanaa kaikki käsitä, mutta ne,
joille se annettu on.
1 Cor. 7: 2, 7, 9, 17.
12. Sillä muutamat owat kuo-
hitut, jotka äitinsä kohdusta niin
syntyneet owat: ja owat kuohi-
tut, jotka ihmisiltä kuohitut owat:
ja owat kuohitut, jotka taiwaan
waltakunnan tähden itse heitänsä
kuohinneet owat. Joka sen tai-
taa käsittää, se käsittäkään!
1 Cor. 7: 32, 34. Luku 9: 5.
13. Silloin wietiin hänen ty-
könsä lapsia, että hän laskis kä-
tensä heidän päällensä ja rukoi-
lis; mutta opetuslapset nuhteli-
wat heitä. Marc. 10: 13. Luc. 18: 15.
14. Waan Jesus sanoi: salli-
kaat lasten olla, ja älkäät kieltä-
kö heitä tulemasta minun tyköni;
sillä senkaltaisten on taiwaan wal-
takunta. Matth. 18: 3.
15. Ja kuin hän oli pannut
kätensä heidän päällensä, meni
hän sieltä pois.
16. Ja katso, yksi tuli ja sa-
noi hänelle: hywä Mestari! mitä
hywää minun pitää tekemän, että
minä saisin ijankaikkisen elämän?
Marc. 10: 17. Luc. 18: 18.
17. Niin hän sanoi hänelle:
miksi sinä kutsut minun hywäksi?
**Ei ole kenkään hywä, waan yksi Ju-
mala.** Mutta jos sinä tahdot elä-
mään sisälle tulla, niin pidä käskyt.
18. Hän sanoi hänelle: kutka?
Jesus sanoi: **ei sinun pidä tappa-
man: ei sinun pidä huorin teke-
män: ei sinun pidä warastaman:
ei sinun pidä wäärin todistaman:**
2 Mos. 20: 13, 2c. 5 Mos. 5: 17, 2c.
19. **Kunnioita isääs ja äitiäs:
ja sinun pitää rakastaman lähim-
mäistäs niinkuin itse sinuas.**
3 Mos. 19: 18. Matth. 15: 4. Luku 22: 39.
Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Eph. 6: 2. Jac. 2: 8.
20. Sanoi nuorukainen hä-
nelle: kaikki nämät olen minä pi-
tänyt nuoruudestani; mitä wielä
minulta puuttuu?
21. Sanoi Jesus hänelle: jos
sinä tahdot olla täydellinen, niin
mene ja myy mitä sinulla on, ja
anna waiwaisille: ja sinun pitää
saaman tawaran taiwaassa: ja
tule ja seuraa minua.
Matth. 6: 20. Luc. 12: 33.
22. Mutta koska nuorukainen
kuuli sen puheen, meni hän pois
murheissansa: sillä hänellä oli
paljo tawarata.
23. Mutta Jesus sanoi ope-
tuslapsillensa: totisesti sanon mi-
nä teille: rikas tulee työläästi tai-
waan waltakuntaan.
Marc. 10: 24. 1 Tim. 6: 9, 10.
24. Ja taas sanon minä teille:
huokiampi on kamelin käydä neu-
lan silmän läwitse kuin rikkaan
tulla Jumalan waltakuntaan.
25. Mutta koska hänen ope-
tuslapsensa sen kuuliwat, peljäs-

tyiwät he sangen kowin, sanoen: kuka siis taitaa autuaaksi tulla?

26. Niin Jesus katsahti heidän päällensä ja sanoi heille: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta Jumalan tykönä owat kaikki mahdolliset. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luc. 1: 37. Luku 18: 27.

27. Silloin wastasi Pietari ja sanoi hänelle: katso, me luowuimme kaikista ja seuraamme sinua: mitä siis meidän siitä on? Marc. 10: 28. Luc. 18: 28.

28. Niin sanoi Jesus heille: totisesti sanon minä teille, te, jotka minua olette seuranneet siinä uudessa syntymisessä, koska Ihmisen Poika istuu hänen kunniansa istuimella, pitää myös teidän istuman kahdellatoistakymmenellä istuimella, tuomiten kahtatoistakymmentä Israelin sukukuntaa. Luc. 22: 29, 30.

29. Ja jokainen, kuin luopui huoneista, taikka weljistä, taikka sisarista, taikka isästä, taikka äidistä, taikka emännästä, taikka lapsista, taikka pellosta, minun nimeni tähden, hänen pitää satakertaisesti saaman, ja ijankaikkisen elämän perimän. 5 Mos. 33: 9. Job. 42: 12. Marc. 10: 30.

30. Mutta monta ensimäistä tulee wiimeiseksi, ja wiimeistä ensimäiseksi. Matth. 20: 16. Marc. 10: 31. Luc. 13: 30.

20 Luku.

Wiinamäki. Jesuksen kärsiminen. Opetuslasten riita. Jesus parantaa kaksi sokiata.

Sillä taiwaan waltakunta on perheenisännän wertainen, joka warhain huomeneltain läksi ulos palkkaamaan työwäkeä wiinamäkeensä.

2. Ja kuin hän oli sopinut työmiesten kanssa päiwäpenningistä, lähetti hän heidän wiinamäkeensä.

3. Ja hän meni ulos liki kolmannella hetkellä, ja näki muita seisowan turulla joutilasna,

4. Ja sanoi heille: menkäät myös te wiinamäkeen, ja mitä kohtuullinen on, niin minä annan teille. Niin he meniwät.

5. Taas hän meni ulos liki kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä, ja teki myös niin.

6. Mutta yhdellätoistakymmenennellä hetkellä läksi hän ulos, ja löysi muita joutilasna seisomasta, ja sanoi heille: miksi te tässä kaiken päiwän joutilasna seisotte?

7. He sanoiwat hänelle: sillä ei ole kenkään meitä palkannut. Hän sanoi heille: menkäät te myös minun wiinamäkeeni, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman.

8. Mutta koska ehtoo tuli, sanoi wiinamäen isäntä perheensä haltialle: kutsu työwäki, ja maksa heidän palkkansa, ruweten wiimeisistä ensimäisiin asti.

9. Ja kuin ne tuliwat, jotka liki yhdellätoistakymmenennellä hetkellä tulleet oliwat, saiwat he kukin penninkinsä.

10. Mutta koska ensimäiset tuliwat, luuliwat he enämmän saawansa: ja he myös saiwat kukin penninkinsä.

11. Ja kuin he saiwat, napi-
siwat he perheenisäntää wastaan,
12. Sanoen: nämät wiimeiset
owat yhden hetken työtä tehneet,
ja sinä teit heidän meidän wer-
raksemme, jotka olemme kanta-
neet päiwän kuorman ja helteen.
13. Niin hän wastasi ja sa-
noi yhdelle heistä: ystäwäni, en
tee minä sinulle wääryyttä; etkös
sopinut minun kanssani määrä-
tystä penningistä?
14. Ota se, kuin sinun tulee,
ja mene matkaas: mutta minä tah-
don tälle wiimeiselle antaa niin-
kuin sinullenkin.
15. Wai enkö minä saa tehdä
minun kalustani mitä minä tah-
don? taikka katsotkos sentähden
karsaasti, että minä hywä olen?
16. Niin wiimeiset tulewat en-
simäisiksi ja ensimäiset wiimeisiksi.
**Sillä monta owat kutsutut, mutta
harwat walitut.** Matth. 19: 30.
Luku 22: 14. Marc. 10: 31. Luc. 13: 30.
17. Ja Jesus meni ylös Jerusa-
lemiin, ja otti kaksitoistakymmentä
opetuslastansa erinänsä tiellä ty-
könsä, ja sanoi heille:
18. Katso, me menemme ylös
Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika
ylönannetaan pappein päämiehille
ja kirjanoppineille; ja he tuomit-
sewat hänen kuolemaan,
Matth. 16: 21. Marc. 10: 32. Luc. 18: 31.
19. Ja antawat ylön hänen
pakanoille pilkattaa, ja ruoskit-
taa, ja ristiinnaulittaa: ja kol-
mantena päiwänä on hän nouse-
wa ylös. Joh. 18: 32.
20. Silloin tuli hänen tykönsä
Zebedeuksen poikain äiti poikinen-
sa, kumarsi ja anoi jotain hä-
neltä. Matth. 4: 21. Marc. 10: 35.
21. Waan hän sanoi hänelle:
mitäs tahdot? Sanoi hän hä-
nelle: sano, että nämät kaksi mi-
nun poikaani istuisiwat, yksi sinun
oikialla kädelläs ja toinen wasem-
mallas, sinun waltakunnassas.
22. Niin Jesus wastaten sa-
noi: ette tiedä, mitä te anotte.
Woittenko juoda sen kalkin, jonka
minun pitää juoman, ja kastet-
taa sillä kasteella, jolla minä kas-
tetaan? He sanoiwat hänelle: me
woimme. Matth. 26: 39, 42. Joh. 18: 11.
23. Ja hän sanoi heille: mi-
nun kalkkini tosin te juotte ja
sillä kasteella, jolla minä kaste-
taan, te kastetaan: mutta istua
minun oikialla kädelläni, taikka
wasemmalla, ei ole minun anta-
misellani, waan joille se on wal-
mistettu minun Isältäni.
24. Ja koska ne kymmenen sen
kuuliwat, närkästyiwät he niistä
kahdesta weljeksestä.
Marc. 10: 41. Luc. 22: 24.
25. Mutta Jesus kutsui hei-
dän tykönsä ja sanoi: te tiedätte,
että kansain päämiehet wallitse-
wat heitä, ja ylimmäisillä on
walta heidän ylitsensä.
Marc. 10: 42. Luc. 22: 25.
26. Waan ei niin pidä oleman
teidän keskenänne; mutta joka tah-
too teidän seassanne suurin olla,
se olkoon teidän palwelianne;
27. Ja joka tahtoo teidän seas-
sanne ensimäinen olla, se olkoon
teidän palwelianne.

28. Niinkuin ei Ihmisen Poika tullut, että häntä piti palweltaman, mutta että hän palwelis, ja antais henkensä lunastukseksi monen edestä.
Luc. 22: 27. Marc. 9: 12. Phil. 2: 7. 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14. 1 Piet. 1: 19, 21.
29. Ja heidän lähteissänsä Jerichosta, seurasi häntä paljo kansaa,
30. Ja katso, kaksi sokiata istuiwat tien ohessa. Koska he kuuliwat, että Jesus käwi ohitse, huusiwat he, sanoen: Herra, Dawidin Poika, armahda meitä!
Marc. 10: 16. Luc. 18: 35.
31. Niin kansa torui heitä waikenemaan. Mutta he huusiwat enämmin, sanoen: Herra, Dawidin Poika, armahda meitä!
32. Ja Jesus seisahti, ja kutsui heidän tykönsä, ja sanoi: mitä te tahdotte, että minun pitää teille tekemän?
33. Sanoiwat he hänelle: Herra, että meidän silmämme aukenisiwat.
34. Niin Jesus armahti heitä ja tarttui heidän silmiinsä, ja he saiwat kohta näkönsä ja seurasiwat häntä.

21 Luku.

Jesus ajaa Jerusalemiin, puhdistaa templin, nuhtelee Phariseuksia.

Ja kuin he lähestyiwät Jerusalemia ja tuliwat Betphagen öljymäen tykö, lähetti Jesus kaksi opetuslasta, Marc. 11: 1. Luc. 19: 29.
2. Sanoen heille: menkäät kylään, joka on teidän edessänne, ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna, ja warsan hänen kanssansa: päästäkäät ne ja tuokaat minulle.
3. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: Herra niitä tarwitsee, ja kohta hän laskee heidän.
4. Mutta tämä kaikki tapahtui, että täytettäisiin, kuin sanottu oli prophetan kautta, joka sanoo:
5. Sanokaat Zionin tyttärelle: katso, sinun Kuninkaas tulee sinulle siwiä, istuin aasintamman päällä ja ikeen alaisen aasin warsan päällä.
Jes. 62: 11. Zach. 9: 9. Joh. 12: 15.
6. Niin opetuslapset meniwät ja tekiwät niinkuin Jesus heille käskenyt oli,
7. Ja taluttiwat aasintamman ja warsan, ja paniwat niiden päälle heidän waatteensa, ja istuttiwat hänen niiden päälle.
8. Niin enin osa kansasta hajoitti waatteensa tielle, ja ne muut karsiwat oksia puista ja hajoittiwat tielle. Joh. 12: 13.
9. Mutta kansa, joka edellä käwi, ja jotka seurasiwat, huusiwat, sanoen: hosianna Dawidin Pojalle! kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! hosianna korkeudessa! Ps. 118: 26.
Matth. 23: 39. Marc. 11: 9. Luc. 19: 38.
10. Ja kuin hän tuli Jerusalemiin, nousi koko kaupunki, sanoen: kuka on tämä?
11. Niin kansa sanoi: tämä on Jesus, se propheta Galilean Natsaretista. Matth. 2: 23.
12. Ja Jesus meni sisälle Ju-

malan templiin, ja ajoi ulos kaikki, jotka myiwät ja ostiwat templissä, ja waihettajain pöydät ja kyyhkyisten kaupitsiain istuimet hän kukisti, 5 Mos. 14: 25. Marc. 11: 15. Luc. 19: 45. Joh. 2: 13, 14.

13. Ja sanoi heille: kirjoitettu on: minun huoneeni pitää rukoushuoneeksi kutsuttaman; mutta te olette sen tehneet ryöwäritten luolaksi. Jes. 56: 7. Jer. 7: 11.

14. Ja hänen tykönsä tuliwat sokiat ja ontuwat templissä, ja hän paransi heidän.

15. Mutta koska pappein päämiehet ja kirjanoppineet näkiwät ne ihmeet, kuin hän teki, ja lapset templissä huutawan ja sanowan: hosianna Davidin Pojalle! närkästyiwät he.

16. Ja sanoiwat hänelle: kuuletkos, mitä nämät sanowat? Niin Jesus sanoi heille: kuulen kyllä. Ettenkö te koskaan ole lukeneet: lasten ja imewäisten suusta olet sinä kiitoksen walmistanut?
Ps. 8: 3.

17. Ja hän luopui heistä, ja meni ulos kaupungista Bethaniaan, ja oli siellä yötä.

18. Mutta huomeneltain kaupunkihin palatessansa, isosi hän.
Marc. 11: 12.

19. Ja koska hän näki yhden fikunapuun tien ohessa, meni hän sen tykö, ja ei löytänyt siinä mitään muuta kuin lehdet ainoastaan; ja hän sanoi sille: älköön ikänä tästäkään edes sinusta hedelmätä kaswako. Ja fikunapuu kohta kuiwettui.

20. Ja kuin opetuslapset sen näkiwät, ihmetteliwät he, sanoen: kuinka se fikunapuu niin kohta kuiwettiin?

21. Jesus wastaten sanoi heille: totisesti sanon minä teille: jos teillä olis usko, ja ette epäilisi, niin ette ainoastaan tätä tekisi, kuin fikunapuulle tapahtui, mutta myös jos te sanoisitte tälle wuorelle: siirrä sinuas ja kukistu mereen, niin se tapahtuis.
Matth. 17: 20. Luc. 17: 6.

22. **Ja kaikki, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, sen te saatte.**
Matth. 7: 7, 8. Luku 18: 19. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 15: 7. 1 Joh. 3: 22.

23. Ja kuin hän meni templiin, tuliwat hänen opettaissansa hänen tykönsä pappein päämiehet ja kansan wanhimmat, sanoen: millä woimalla sinä näitä teet? taikka kuka sinulle antoi sen woiman? Marc. 11: 27, 28. Luc. 20: 1, 2.

24. Niin Jesus wastaten sanoi heille: minä tahdon myös teiltä kysyä yhden sanan: jos te sen minulle sanotte, niin minä myös teille sanon, millä woimalla minä näitä teen:

25. Kusta Johanneksen kaste oli, taiwaasta taikka ihmisistä? Niin he ajatteliwat itsellänsä, sanoen: jos me sanomme, taiwaasta, niin hän sanoo meille: miksette siis häntä uskoneet?

26. Mutta jos me sanomme: se oli ihmisistä, niin me pelkäämme kansaa; sillä kaikki pitiwät Johanneksen prophetana.
Matth. 14: 5. Marc. 6: 20. Luc. 20: 6.

27. Ja he wastaten sanoiwat

Jesukselle: emme tiedä. Sanoi hän heille: en minä myös sano teille, millä woimalla minä näitä teen.

28. Mutta kuinka te luulette? Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa, ja hän meni ensimäisen tykö, ja sanoi: poikani, mene tänäpänä tekemään työtä minun wiinamäkeeni.

29. Niin hän wastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitte katui hän, ja meni.

30. Niin hän meni toisen tykö, ja sanoi myös niin. Mutta hän wastaten sanoi: kyllä minä menen, herra; ja ei mennytkään.

31. Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon? He sanoiwat hänelle: se ensimäinen. Sanoi Jesus heille: totisesti sanon minä teille: publikanit ja portot käywät teidän edellänne Jumalan waltakuntaan. Luc. 7: 29, 30.

32. Sillä Johannes tuli teidän tykönne wanhurskauden tiessä, ja ette häntä uskoneet; mutta publikanit ja portot uskoiwat hänen. Mutta te, jotka sen näitte, ette sittenkään parannusta tehneet, että te häntä olisitte uskoneet.
Luc. 3: 11, 13.

33. Kuulkaat toinen wertaus: oli yksi perheenisäntä, joka istutti wiinamäen, ja pani aidan sen ympärinsä, ja kaiwoi siihen wiinakuurnan, ja rakensi tornin, ja pani sen wuorolle peltomiehille, ja waelsi muille maille.
Ps. 80: 9. Kork. w. 8: 11, 12. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21. Marc. 12: 1. Luc. 20: 9.

34. Mutta koska hedelmäin aika lähestyi, lähetti hän palwelijansa peltomiesten tykö, ottamaan sen hedelmiä.

35. Ja peltomiehet ottiwat kiinni hänen palwelijansa, ja yhden he piekssiwät, toisen he tappoiwat, kolmannen he kiwittiwät.

36. Taas hän lähetti toiset palweliat, usiammat kuin ensimäiset, ja he tekiwät heille myös niin.

37. Mutta wiimein lähetti hän heidän tykönsä poikansa, sanoen: he karttawat minun poikaani.

38. Mutta koska peltomiehet näkiwät pojan, sanoiwat he keskenänsä: tämä on perillinen; tulkaat, tappakaamme häntä, ja niin me saamme hänen perintönsä.
Matth. 26: 3, 4. Luku 27: 1. Joh. 11: 53.

39. Ja he ottiwat hänen kiinni, syssäsiwät ulos wiinamäestä ja tappoiwat.

40. Koska siis wiinamäen isäntä tulee, mitä hän niiden peltomiesten tekee?

41. He sanoiwat hänelle: ne pahat hän pahasti hukuttaa, ja antaa wiinamäkensä toisille wiinamäen miehille, jotka hänen antawat hedelmät ajallansa.

42. Sanoi Jesus heille: ettenkö te ikänä Raamatuissa ole lukeneet: **jonka kiwen rakentajat hylkäsiwät, se on tullut kulmakiweksi. Herralta on se tapahtunut, ja on ihmeellinen meidän silmäimme edessä.**
Ps. 118: 22. Jes. 8: 14. Luku 28: 16. Marc. 12: 10. Luc. 20: 17. Ap. T. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 7.

43. Sentähden sanon minä teille: Jumalan waltakunta pitää teiltä otettaman pois ja annettaman pakanoille, jotka sen hedelmän tekewät.

44. Ja joka lankee tähän kiween, hän runnellaan. Mutta jonka päälle hän lankee, sen hän murentaa. Jes. 8: 15. Dan. 2: 34. Zach. 12: 13. Luc. 20: 18.

45. Ja kuin pappein päämiehet ja Pharisenkset kuuliwat hänen wertauksensa, ymmärsiwät he, että hän heistä sanoi.

46. Ja kuin he pyysiwät häntä ottaa kiinni, pelkäsiwät he kansaa, sillä he pitiwät hänen prophetana.

22 Luku.

Häävaatteet. Weroraha. Ylösnousemiinen. Ylimmäinen käsky. Christuksen Isä.

Ja Jesus wastaten puhui taas heille wertauksilla, sanoen:

2. Taiwaan waltakunta on kuninkaan wertainen, joka teki häitä pojallensa, Luc. 14: 6. Ilm. K. 19: 7, 9.

3. Ja lähetti palwelians kutsumaan kutsutuita häihin, ja ei he tahtoneet tulla.

4. Taas hän lähetti toiset palweliat, sanoen: sanokaat kutsutuille: katso, minä walmistin minun atriani, minun härkäni ja syöttiläni owat tapetut, ja kaikki owat walmistetut: tulkaat häihin! San. l. 9: 2.

5. Mutta he katsoiwat ylön, ja meniwät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa.

6. Mutta muut ottiwat kiinni hänen palweliansa, ja pilkkasiwat heitä, ja tappoiwat.

7. Mutta koska kuningas sen kuuli, wihastui hän, ja lähetti sotawäkensä, ja hukutti ne murhamiehet, ja heidän kaupunkinsa poltti.

8. Silloin hän sanoi palwelioillensa: häät tosin owat walmistetut, mutta kutsutut ei olleet mahdolliset.

9. Menkäät siis teiden haaroihin, ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaat häihin.

10. Ja ne palweliat meniwät ulos teille, ja kokosiwat kaikki, kuin he löysiwät, pahat ja hywät; ja häähuone täytettiin wieraista.

11. Niin kuningas meni katsomaan wieraita, ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut waatetettu hääwaatteilla. 2 Cor. 5: 3. Eph. 4: 24. Col. 3: 10, 12. Ilm. K. 3: 4, 5. Luku 16: 15. Luku 19: 8.

12. Niin hän sanoi hänelle: ystäwäni, kuinkas tänne tulit, ja ei sinulla ole hääwaatteita? Mutta hän waikeni.

13. Silloin sanoi kuningas palwelioille: sitokaat hänen kätensä ja jalkansa, ottakaat ja heittäkäät häntä ulkoiseen pimeyteen; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. Matth. 8: 12. Luku 13: 41, 42. Luku 25: 30.

14. **Sillä monta on kutsuttu, mutta harwat owat walitut.** Matth. 20: 16.

15. Silloin Pharisenkset me-

niwät pitämään neuwoa, kuinka he hänen sanoissa solmeaisiwat.
Marc. 12: 13. Luc. 20: 20.
16. Ja he lähettiwät hänen tykönsä heidän opetuslapsensa Herodianein kanssa, sanoen: Mestari, me tiedämme sinun totiseksi, ja sinä opetat Jumalan tien totuudessa, et myös tottele ketään; sillä et sinä katso ihmisten muotoa.
17. Sano siis meille, kuinkas luulet: sopiiko keisarille antaa weroa, taikka ei?
18. Mutta koska Jesus ymmärsi heidän pahuutensa, sanoi hän: mitä te, ulkokullatut, kiusaatte minua?
19. Osoittakaat minulle weroraha. Niin he antoiwat hänelle werorahan.
20. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuwa ja päällekirjoitus?
21. He sanoiwat hänelle: keisarin. Niin hän sanoi heille: antakaat keisarille, kuin keisarin owat, ja Jumalalle, kuin Jumalan owat.
Rom. 13: 7.
22. Ja koska he nämät kuuliwat, ihmetteliwät he, ja luopuiwat hänestä, ja meniwät pois.
23. Sinä päiwänä tuliwat Sadduseukset hänen tykönsä, jotka sanowat, ettei ylösnousemusta ole, ja kysyiwät häneltä,
Marc. 12: 18. Luc. 20: 27. Ap. T. 23: 8.
24. Sanoen: Mestari! Moses sanoi: jos joku kuolee lapsitoinna, niin hänen weljensä pitää hänen emäntänsä naiman ja herättämän weljellensä siemenen.
5 Mos. 25: 5.
25. Niin oli meidän seassamme seitsemän weljestä, ja koska ensimäinen nai, niin se kuoli. Ja ettei hänellä ollut siementä, jätti hän emäntänsä weljellensä.
26. Niin myös toinen ja kolmas, hamaan seitsemänteen asti.
27. Mutta kaikkein wiimein kuoli myös se waimo.
28. Kenenkä emännän siis niistä seitsemästä pitää hänen ylösnousemisessa oleman? Sillä kaikki owat häntä pitäneet.
29. Niin Jesus wastaten sanoi heille: te eksytte, ja ette tiedä Raamatuita, eikä Jumalan woimaa.
30. Sillä ylösnousemisessa ei naida eikä huolla, mutta he owat niinkuin Jumalan enkelit taiwaassa.
31. Mutta ettenkö te ole lukeneet kuolleitten ylösnousemisesta, jota teille on Jumalalta sanottu, joka sanoo:
32. Minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaachin Jumala, ja Jakobin Jumala? Ei ole Jumala kuolleitten Jumala, mutta eläwitten. 2 Mos. 3: 6, 16.
Marc. 12: 26. Ap. T. 7: 32. Hebr. 11: 16.
33. Ja kuin kansa sen kuuli, hämmästyiwät he hänen oppiansa.
Matth. 7: 28.
34. Mutta koska Phariseukset sen kuuliwat, että hän oli Sadduseusten suun tukinnut, kokoontuiwat he yhteen.
35. Ja yksi lainopettaja heistä kysyi häneltä, kiusaten häntä, ja sanoi:

36. Mestari, kuka on suurin käsky laissa?
Marc. 12: 28. Luc. 10: 25.

37. Niin Jesus sanoi hänelle: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas, kaikesta sinun sydämmestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs:
5 Mos. 6: 5. Luc. 10: 27.

38. Tämä on ensimäinen ja suurin kasky.

39. Toinen on tämän kaltainen: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinuas.
3 Mos. 19: 18. Matth. 19: 19. Marc. 12: 31. Luc. 10: 27. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. 1 Tim. 1: 5. Jac. 2: 8.

40. Näissä kahdessa käskyssä kaikki laki ja prophetat rippuwat.
Matth. 7: 12.

41. Koska Phariseukset koossa oliwat, kysyi heiltä Jesus,

42. Sanoen: mitä teille näkyy Christuksesta, kenenkä Poika hän on? He sanoiwat hänelle: Dawidin. Marc. 12: 35. Luc. 20: 41.

43. Hän sanoi heille: kuinka siis Dawid kutsuu hengessä hänen Herraksi? sanoen:

44. Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialla kädelläni, siihen asti kuin minä panen sinun wihoillises sinun jalkais astinlaudaksi.
Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34. 1 Cor. 15: 25. Hebr. 1: 13. Luku 10: 12, 13.

45. Jos siis Dawid kutsuu hänen Herraksi, kuinkasta hän on hänen poikansa?

46. Ja ei kenkään tainnut häntä mitään wastata: ei myös yksikään rohjennut sen päiwän perästä häneltä enämpi kysyä.

23 Luku.

Walitus kirjanoppineitten ja Phariseusten ylitse.

Silloin Jesus puhui kansalle ja hänen opetuslapsillensa,

2. Sanoen: Mosefsen istuimella istuwat kirjanoppineet ja Phariseukset. Neh. 8: 4.

3. Kaikki siis mitä he teidän käskewät pitää, se pitäkäät ja tehkäät; mutta heidän töittensä jälkeen älkäät te tehkö, sillä he sanowat, ja ei tee.

4. Sillä he sitowat raskaat kuormat, joita ei woida kantaa, ja panewat ihmisten olille, mutta ei sormellansakaan itse tahdo niitä liikuttaa.
Luc. 11: 46. Ap. T. 15: 10. Gal. 6: 13.

5. Mutta kaikki heidän työnsä tekewät he, että ne ihmisiltä nähtäisiin. He lewittelewät heidän muistokirjansa, ja tekewät suuremmiksi heidän waatteensa liepeet,
4 Mos. 15: 38. 5 Mos. 6: 8. Luku 22: 12. Matth. 6: 1, 2, 5, 16.

6. Ja rakastawat ylimmäisiä sioja pidoissa ja ylimmäisiä istuimia synagogissa,
Marc. 12: 38, 39. Luc. 11: 43. Luku 20: 46.

7. Ja terwehdyksiä turulla, ja tahtowat kutsuttaa ihmisiltä rabbi, rabbi.

8. Mutta älkäät te antako teitänne kutsuttaa rabbiksi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Christus, mutta te olette kaikki weljekset. Jac. 3: 1.

9. Ja älkäät ketäkään kutsuko isäksenne maan päällä; sillä yksi on teidän Isänne, joka on taiwaissa. Mal. 1: 6.

10. Ja älkäät antako teitänne kutsuttaa mestarikfi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Christus.

11. Joka teistä suurin on, se olkoon teidän palweliamme. Matth. 20: 26, 27.

12. **Mutta joka itsensä ylentää, se aletaan, ja joka itsensä alentaa, se yletään.** Job. 22: 29. San. l. 29: 23. Luc. 14: 11. Luku 18: 14. 1 Piet. 5: 5.

13. Mutta woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! jotka suljette taiwaan waltakunnan ihmisten edestä; sillä ette itse sinne mene, ettenkä salli menewäisiä sinne mennä. Luc. 11: 52.

14. Woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! jotka syötte leskein huoneet, ja nuodokfi pidätte pitkät rukoukset: sentähden te saatte sitä kowemman kadotuksen. Marc. 12: 40. Luc. 20: 47.

15. Woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! jotka merta ja mannerta ympäri waellatte, tehdäksenne yhtä uutta Judalaista; ja koska se tehty on, niin te häneestä teette kaksikertaa enämmän helwetin lapsen kuin te itse olette.

16. Woi teitänne, te sokiat taluttajat! jotka sanotte: joka wannoo templin kautta, ei se mitään ole, mutta joka wannoo templin kullan kautta, se on welwollinen. Matth. 5: 33, ꝛc. Luku 15: 14.

17. Te hullut ja sokiat! sillä kumpi on suurempi: kulta, eli templi, joka kullan pyhittää?

18. Ja joka wannoo alttarin kautta, ei se mitään ole; mutta joka wannoo sen lahjan kautta, kuin sen päällä on, se on welwollinen.

19. Te hullut ja sokiat! sillä kumpi on suurempi: lahja, eli alttari, joka lahjan pyhittää? 2 Mos. 29: 37.

20. Joka siis wannoo alttarin kautta, se wannoo sen kautta ja kaikkein, kuin sen päällä on.

21. Ja joka wannoo templin kautta, se wannoo hänen kauttansa ja sen kautta, joka siinä asuu. 1 Kun. K. 8: 13. 2 Aika K. 6: 2.

22. Ja joka wannoo taiwaan kautta, se wannoo Jumalan istuimen kautta ja hänen kauttansa, joka sen päällä istuu.

23. Woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! jotka kymmenekset teette mintuista, tilleistä ja kuminoista, ja jätätte pois ne raskaammat laista, tuomion, laupiuden ja uskon: näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän. 4 Mos. 18: 21. Luc. 11: 42. Luku 18: 12.

24. Te sokiat taluttajat! te kuurnitsette kyttyisen ja kamelin nielette.

25. Woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! jotka puhdistatte juomaastian ja ruokaastian ulkoiselta puolelta, mutta sisältä owat ne täynnä raatelemista ja tylymättömyyttä. Matth. 15: 20. Marc. 7: 4. Luc. 11: 39.

26. Sinä sokia Phariseus! puhdista ensin juomaastia ja ruokaastia sisältä, että myös ulkonainenkin puoli puhtaaksi tulis.

27. Woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! sillä te olette walkiaksi siwuttuin hautain kaltaiset, jotka ulkoa kauniit owat, mutta sisältä owat he täynnä kuolleitten luita ja kaikkea riettautta. Luc. 11: 44.

28. Niin myös te olette ulkoa tosin nähdä ihmisten edessä hurskaat, mutta sisältä te olette täynnä ulkokullaisuutta ja wääryyttä.

29. Woi teitä, kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! jotka rakennatte prophetain hautoja ja kaunistatte wanhurskasten hautoja, Luc. 11: 47.

30. Ja sanotte: jos me olisimme olleet meidän isäimme aikoina, emme olisi olleet osalliset heidän kanssansa prophetain weressä.

31. Niin te siis itse teidän päällenne tunnustatte, että te olette niiden lapset, jotka tappoiwat prophetat.

32. Niin tekin täyttäkäät teidän isäinne määrä.

33. Te kärmeet, te kyykärmetten sikiät! kuinka te wältätte helwetin kadotuksen?
Matth. 3: 7. Luku 12: 34.

34. Sentähden, katso, minä lähetän teille prophetat, ja wiisaat, ja kirjanoppineet; ja niistä te muutamat tapatte ja ristiinnaulitsette, ja muutamat te pieksätte teidän synagogissanne ja wainootte kaupungista kaupunkiin,
Luc. 11: 49. Ap. T. 5: 40. Luku 22: 19. 2 Cor. 11: 24, rc.

35. Että teidän päällenne pitää tuleman kaikki wanhurskas weri, joka wuodatettu on maan päälle hamasta wanhurskaan Abelin werestä niin Zacharian Barachian pojan wereen asti, jonka te tapoitte templin ja alttarin waiheella. 1 Mos. 4: 8.
2 Aika K. 24: 21, 22. Hebr. 11: 4.

36. Totisesti sanon minä teille: kaikki nämät pitää tuleman tämän suwun päälle.

37. Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat prophetat ja kiwillä surmaat ne, jotka sinun tykös lähetetyt owat! kuinka usein minä tahdoin koota sinun lapses, niinkuin kana kokoo poikansa siipeinsä ala? ja ette tahtoneet.
Jes. 31: 5. Luku 65: 2. Jer. 7: 13. Luc. 13: 34.

38. Katso, teidän huoneenne pitää teille jäämän kylmille.
Jes. 1: 7. Mich. 3: 12.

39. Sillä minä sanon teille: ette suinkaan minua tästedes näe, siihen asti kuin te sanotte: kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen!
Ps. 118: 26. Matth. 21: 9.

24 Luku.

Jerusalemin häwitys. Maailman loppu.

Ja Jesus meni ulos ja läksi pois templistä, ja hänen opetuslapsensa tuliwat osoittamaan hänelle templin rakennuksia.
Marc. 13: 1. Luc. 21: 5.

2. Niin sanoi Jesus heille: ettenkö te kaikkia näitä näe? Totisesti sanon minä teille: ei pidä tässä jätettämän kiweä kiwen päälle, joka ei maahan jaoteta.
Luc. 19: 44.

3. Mutta koska hän istui Öljymäellä, meniwät opetuslapset hänen tykönsä erinänsä ja sanoiwat: sano meille: koska tämä tapahtuu, ja mikä sinun tulemises ja maailman lopun merkki ollee?

4. Ja Jesus wastasi ja sanoi heille: katsokaat, ettei kenkään teitä wiettele. Marc. 13: 5.
Eph. 5: 6. Col. 2: 8. 2 Thess. 2: 3.

5. Sillä monta tulewat minun nimeeni, sanoen: minä olen Christus! ja wiettelewät monta.

6. Niin te saatte kuulla sotia ja sanomia sodista. Katsokaat, ettette peljästy; sillä kaikki nämät pitää tapahtuman, mutta ei wielä ole loppu.

7. Sillä kansan pitää kansaa wastaan nouseman ja waltakunnan waltakuntaa wastaan, ja tulee ruttotauti ja nälkä ja maan järistys moneen paikkaan.

8. Mutta kaikki nämät owat murhetten alku.

9. Silloin he ylönantawat teitä waiwaan ja tappawat teidän, ja te tulette wihattawaksi kaikilta pakanoilta minun nimeni tähden.
Matth. 10: 17. Marc. 13: 9. Luc. 21: 12.
Joh. 15: 20. Luku 16: 2.

10. Ja silloin monta pahenewat, ja keskenänsä pettäwät toinen toisensa, ja wihaawat toinen toistansa keskenänsä.

11. Ja monta wäärää prophetaa nousewat ja wiettelewät monta.

12. Ja että wääryys saa wallan, niin rakkaus monessa kylmenee.

13. Mutta joka wahwana pysyy loppuun asti, se tulee autuaaksi.

14. Ja tämä waltakunnan ewangeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, kaikille pakanoille todistukseksi; ja silloin tulee loppu.

15. Koska te siis näette häwityksen kauhistuksen, josta sanottu on Daniel prophetan kautta, seisowan siinä pyhässä siassa; (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön) Dan. 9: 27.
Luku 12: 11. Marc. 13: 14. Luku 21: 20.

16. Silloin ne, kuin Judeassa owat, paetkoon wuorille.

17. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa.

18. Ja joka pellolla on, älköön palatko waatteitansa ottamaan.

19. Woi raskaita ja imettäwäisiä niinä päiwinä!

20. Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuisi talwella eikä sabbattina;

21. Sillä silloin pitää suuren waiwan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule.

22. Ja ellei ne päiwät olisi lyhetyt, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi; mutta walittuin tähden pitää ne päiwät lyhettämän. Marc. 13: 20.

23. Silloin jos joku teille sanois: katso, tässä on Christus, taikka siellä! älkäät uskoko.
Marc. 13: 21. Luc. 17: 23. Luku 21: 8.
24. Sillä wäärät Christukset ja wäärät prophetat nousewat, ja tekewät suuria ihmeitä ja merkkejä: niin että myös, jos taitais tapahtua, walitutkin eksytettäisiin.
Marc. 13: 22.
25. Katso, minä olen teille sen ennen sanonut.
26. Jos he siis teille sanowat: katso, hän on korwessa! niin älkäät menkö ulos; katso, hän on kammioissa! älkäät uskoko.
27. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on myös Ihmisen Pojan tulemus.
28. Sillä kussa raato on, siihen kotkat kokoontuwat.
Job. 39: 33. Luc. 17: 37.
29. Mutta kohta sen ajan waiwan jälkeen aurinko pimenee, ja kuu ei anna waloansa, ja tähdet putoowat taiwaasta, ja taiwaan woimat pitää liikutettaman.
Jes. 13: 10. Hes. 32: 7. Joel. 2: 31. Luku 3: 15. Marc. 13: 24. Luc. 21: 25. Ap. T. 2: 20.
30. Ja silloin näkyy Ihmisen Pojan merkki taiwaassa, ja silloin kaikki sukukunnat maassa parkuwat ja saawat nähdä Ihmisen Pojan tulewan taiwaan pilwissä suurella woimalla ja kunnialla.
Matth. 25: 31. Marc. 13: 26. Ilm. K. 1: 7.
31. Ja hän lähettää enkelinsä suurella basunan äänellä, ja he kokoowat hänen walittunsa neljästä tuulesta, yhdestä taiwasten äärestä niin toiseen.
Matth. 13: 41. 1 Cor. 15: 52. 1 Thess. 4: 16.

32. Mutta oppikaat fikunapuusta wertaus: koska sen oksa on tuores ja lehdet puhkeawat, niin te tiedätte suwen läsnä olewan:
33. Niin myös te, koska te näette nämät kaikki, tietäkäät, että se on läsnä owen edessä. Jac. 5: 9.
34. Totisesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukukunnan pidä hukkuman ennen kuin kaikki nämät tapahtuwat.
Marc. 13: 30. Luc. 21: 32.
35. **Taiwas ja maa pitää hukkuman, mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkaantuman.**
Marc. 13: 31. Luc. 21: 33.
36. Waan siitä päiwästä ja hetkestä ei tiedä kenkään, ei taiwaan enkelitkään, waan minun Isäni yksinänsä. Marc. 13: 32.
37. Mutta niinkuin Noan ajat oliwat, niin pitää myös Ihmisen Pojan tulemus oleman.
Luc. 17: 26. 1 Piet. 3: 20.
38. Sillä niinkuin he niinä päiwinä wedenpaisumisen edellä oliwat, söiwät ja joiwat, naiwat ja huoliwat, hamaan siihen päiwään asti, jona Noa arkkiin sisälle meni, 1 Mos. 6: 2. Luku 7: 7.
39. Ja ei tietäneet ennen kuin wedenpaisumus tuli, ja otti pois kaikki: niin pitää myös Ihmisen Pojan tulemus oleman.
40. Silloin on kaksi kedolla: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään. Luc. 17: 34, 35.
41. Kaksi jauhawat myllyssä: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

42. Walwokaat siis; sillä ette tiedä, millä hetkellä teidän Herranne on tulewa.
Matth. 25: 13. Marc. 13: 33, 35.

43. Mutta se tietäkäät: jos perheenisäntä tietäis, millä hetkellä waras on tulewa, kaiketi hän walwois, ja ei sallisi kaiwaa huonettansa.
Luc. 12: 39. 1 Thess. 5: 2. 2 Piet. 3: 7, 10. Ilm. K. 3: 3. Luku 16: 15.

44. Sentähden olkaat te myös walmiit; sillä millä hetkellä ette luulekaan, tulee Ihmisen Poika.

45. Kuka siis on uskollinen ja toimellinen palwelia, jonka Herra pani perheensä päälle, antamaan heille ruokaa ajallansa?
Luc. 12: 42.

46. Autuas on se palwelia, jonka Herra löytää niin tehneeksi, koska hän tulee.

47. Totisesti sanon minä teille: hän panee hänen kaiken hywyytensä päälle.
Matth. 25: 21, 23. Luc. 22: 29, 30.

48. Mutta jos se paha palwelia sanoo sydämmessänsä: minun Herrani wiipyy tulemasta!

49. Ja rupee piekssämään leipäweljiänsä, niin myös syömään ja juomaan juomaritten kanssa:

50. Niin sen palwelian Herra tulee sinä päiwänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, jolla ei hän tiedä,

51. Ja hän eroittaa hänen, ja antaa hänelle osan ulkokullattuin kanssa: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.
Matth. 8: 12. Luku 13: 42. Luku 25: 30.

25 Luku.

Wertaus kymmenestä neitseestä ja palwelioista, joille isäntä jakoi tawaransa kaswolle. Wiimeisen tuomion meno.

Silloin pitää taiwaan waltakunta oleman kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottiwat lamppunsa ja meniwät ulos ylkää wastaan.

2. Mutta wiisi heistä oli taitawata, ja wiisi tyhmää.

3. Ne tyhmät ottiwat lamppunsa, ja ei ottaneet öljyä myötänsä;

4. Mutta taitawat ottiwat öljyä astioihinsa, ynnä lamppuinsa kanssa.

5. Koska ylkä wiipyi, tuliwat he kaikki uneliaaksi ja makasiwat.

6. Mutta puoliyönä tuli huuto: katso, ylkä tulee, menkäät ulos häntä wastaan.

7. Niin nousiwat kaikki nämät neitseet ja walmistiwat lamppunsa.

8. Mutta tyhmät sanoiwat taitawille: antakaat meille teidän öljystänne; sillä meidän lamppumme sammuwat.

9. Niin wastasiwat taitawat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi; mutta menkäät paremmin niiden tykö, jotka myywät, ja ostakaat itsellenne.

10. Mutta koska he meniwät ostamaan, tuli ylkä. Ja jotka walmiit oliwat, ne meniwät hänen kanssansa häihin, ja owi suljettiin. Luc. 13: 25.

11. Wiimein tuliwat nekin toi=

set neitseet, ja sanoiwat: Herra, Herra, awaa meidän eteemme.
12. Mutta hän wastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä. Matth. 7: 23.
13. Walwokaat sentähden, sillä ette tiedä päiwää eikä hetkeä, jona Ihmisen Poika tulee.
Matth. 24: 42, 44. Marc. 13: 33, 35. Luc. 21: 36. 1 Cor. 16: 13. 1 Piet. 5: 8. Ilm. K. 16: 15.
14. Sillä niinkuin ihminen matkusti kauwas ja kutsui palwelians, ja antoi heille tawaransa:
Luc. 19: 12, 13.
15. Ja niin yhdelle antoi wiisi leiwiskätä, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, jokaiselle waransa jälkeen: ja meni kohta matkaansa;
16. Niin meni se, joka wiisi leiwiskätä oli ottanut, teki niillä kauppaa ja woitti toiset wiisi leiwiskätä.
17. Niin myös se, joka kaksi oli ottanut, woitti myös toiset kaksi.
18. Mutta joka yhden oli ottanut, hän meni pois ja kaiwoi maahan, ja kätki herransa rahan.
19. Niin pitkän ajan perästä tuli niiden palweliain herra ja laski lukua heidän kanssansa.
20. Ja tuli se, joka oli ottanut wiisi leiwiskätä, ja toi toiset wiisi leiwiskätä, sanoen: herra, wiisi leiwiskätä sinä annoit minulle, katso, minä olen toiset wiisi leiwiskätä niillä woittanut.
21. Sanoi hänen herransa hänelle: hywin, sinä hywä ja uskollinen palwelia! wähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.
Matth. 24: 47. Luc. 22: 29, 30.
22. Niin tuli se, joka oli kaksi leiwiskätä ottanut, ja sanoi: herra, kaksi leiwiskätä sinä annoit minulle, katso, toiset kaksi olen minä niillä woittanut.
23. Sanoi hänen herransa hänelle: hywin, sinä hywä ja uskollinen palwelia! wähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.
24. Niin myös se tuli, joka yhden leiwiskän oli ottanut, ja sanoi: herra, minä tiesin sinun kowaksi mieheksi: sinä niität siitä, kuhunkas et kylwänyt, ja siitä sinä kokoot, kuhunka sinä et hajoittanut.
25. Ja minä peljäten menin pois ja kätkin sinun leiwiskäs maahan: katso, tässä on sinun omas.
26. Mutta hänen herransa wastasi ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska palwelia! tiesitkös minun siitä niittäwän, kuhunka en minä kylwänyt, ja sieltä kokoowan, johonka en minä ole hajoittanut,
27. Niin sinun siis olis tullut antaa minun rahani waihettajille, ja minä tultuani olisin omani jälleen saanut kaswon kanssa.
28. Ottakaat siis häneltä se leiwiskä, ja antakaat sille, jolla on kymmenen leiwiskätä.
29. (Sillä jokaiselle, jolla on, pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman; mutta jolla ei

ole, sekin kuin hänellä on, pitää otettaman pois). Matth. 13: 12. Marc. 4: 25. Luc. 8: 18. Luku 19: 26.

30. Ja heittäkäät se kelwotoin palwelia ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. Matth. 8: 12. Luku 22: 13. Luku 24: 51.

31. Mutta koska Ihmisen Poika tulee kunniassansa ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella, Zach. 14: 5. Matth. 16: 27. 1 Thess. 4: 16. 2 Thess. 1: 7. Jud. Ep. w. 14.

32. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat. Ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat wuohista, Kork. w. 2: 17. Hes. 34: 17, 20. Rom. 14: 10. 2 Cor. 5: 10.

33. Ja asettaa lampaat tosin oikialle puolellensa, mutta wuohet wasemmallensa.

34. Silloin sanoo kuningas niille, jotka hänen oikialla puolellansa owat: tulkaat, minun Isäni siunatut, omistakaat se waltakunta, joka teille on walmistettu maailman alusta.

35. Sillä minä isosin, ja te ruokitte minun: minä janosin, ja te juotitte minun: minä olin outo, ja te minun huoneeseen otitte: Jes. 58: 7. Hes. 18: 7.

36. Alasti, ja te waatetitte minun: sairasna, ja te opitte minua: minä olin wankina, ja te tulitte minun tyköni. Jac. 1: 27.

37. Silloin wanhurskaat häntä wastaawat ja sanowat: Herra, koska me näimme sinun isoowan, ja ruokimme sinun? taikka janoowan, ja annoimme sinun juoda?

38. Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneeseen otimme sinun? taikka alastoinna, ja waatetimme sinua?

39. Eli koska me näimme sinun sairasna, taikka wankina, ja tulimme sinun tykös?

40. Niin wastaa kuningas ja sanoo heille: totisesti sanon minä teille: sen kuin te olette tehneet yhdelle näistä wähimmistä minun weljistäni, sen te teitte minulle. San. l. 19: 17. Hebr. 6: 10.

41. Silloin hän myös sanoo niille, jotka wasemmalla owat: menkäät pois minun tyköäni, te kirotut, siihen ijankaikkiseen tuleen, joka walmistettu on perkeleelle ja hänen enkeleillensä. Ps. 6: 9. Matth. 7: 23. Luc. 13: 27.

42. Sillä minä isosin, ja ette minua ruokkineet: minä janosin, ja ette minua juottaneet:

43. Minä olin outo, ja ette minua huoneeseen ottaneet: alastoin, ja ette minua waatettaneet: sairas ja wankina, ja ette minua oppineet.

44. Silloin nekin häntä wastaawat, sanoen: Herra, koska me näimme sinun isoowan, taikka janoowan, taikka outona, eli alastoinna, eli sairasna, taikka wankina, ja emme sinua palwelleet?

45. Silloin hän wastaa heitä, sanoen: totisesti sanon minä teille, mitä ette tehneet yhdelle näistä wähimmistä, sitä ette tehneet minulle.

46. **Ja niiden pitää menemän**

ijankaikkiseen waiwaan, mutta wanhurskaat ijankaikkiseen elämään.
Dan. 12: 2. Joh. 5: 29.

26 Luku.

Christus woideltu, myyty: kuinka hän syö pääsiäislampaan ja asettaa ehtoollisen. Hänen kärsimisensä Gethsemanessa, rukouksensa, kiinni ottamisensa ja kuinka hän wiedään hengellisen oikeuden eteen. Pietarin lankeemus.

Ja se tapahtui, koska Jesus oli lopettanut kaikki nämät puheet, sanoi hän opetuslapsillensa:
2. Te tiedätte, että kahden päiwän perästä tulee pääsiäinen, ja Ihmisen Poika ylönannetaan ristiinnaulittaa. Marc. 14: 1. Luc. 22: 1.
3. Silloin kokoontuiwat pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan wanhimmat ylimmäisen papin saliin, joka kutsuttiin Kaiphas,
4. Ja neuwoa pitiwät, kuinka he Jesuksen kawalluksella kiinniottaisiwat ja tappaisiwat.
Joh. 11: 47.
5. Mutta he sanoiwat: ei juhlapäiwänä, ettei kansassa tule meteli.
6. Koska Jesus oli Bethaniassa, spitalisen Simonin huoneessa,
7. Tuli yksi waimo hänen tykönsä, jolla oli lasi kallista woidetta, ja kaasi sen hänen päänsä päälle hänen atrioitessansa.
Marc. 14: 3. Joh. 11: 2. Luku 12: 3.
8. Mutta koska hänen opetuslapsensa sen näkiwät, närkästyiwät he ja sanoiwat: mihinkä kelpaa tämä haaskaus?
9. Sillä tämä woide olis kalliisti taittu myytää ja annettaa waiwaisille.
10. Mutta koska Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te waiwaatte tätä waimoa? Sillä hän teki hywän työn minun kohtaani.
11. Sillä teidän tykönänne owat aina waiwaiset; mutta en minä teillä aina ole.
5 Mos. 15: 11. Joh. 12: 8.
12. Sillä että hän kaasi sen woiteen minun ruumiini päälle, sen on hän tehnyt minun hautaamisekseni.
13. Totisesti sanon minä teille: kussa ikänä tämä ewangeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin tämä myös, kuin hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa.
14. Silloin läksi pois yksi kahdestatoistakymmenestä, joka kutsuttiin Judas Ischariot, pappein päämiesten tykö,
Matth. 10: 4. Marc. 14: 10. Luc. 22: 3, 4.
15. Ja sanoi: mitä te tahdotte minulle antaa, ja minä teille hänen saatan? Ja he määräsiwät hänelle kolmekymmentä hopiapenninkiä. Zach. 11: 12.
16. Ja siitä ajasta etsi hän soweliasta aikaa pettääksensä häntä.
17. Mutta ensimäisenä makian leiwän päiwänä tuliwat opetuslapset Jesuksen tykö, sanoen hänelle: kussas tahdot, että meidän pitää sinulle walmistaman pääsiäislampaan syötää?
Marc. 14: 12. Luc. 22: 7.

18. Niin hän sanoi: menkäät kaupunkiin yhden tykö, ja sanokaat hänelle: Mestari sanoo: minun aikani on läsnä, sinun tykönäs tahdon minä pääsiäistä pitää minun opetuslasteni kanssa.
19. Ja opetuslapset tekiwät niinkuin Jesus oli heitä käskenyt, ja walmistiwat pääsiäislampaan.
20. Mutta koska ehtoo tuli, istui hän pöydän tykönä kahdentoistakymmenen kanssa.
21. Ja heidän syödessänsä sanoi hän: totisesti sanon minä teille: yksi teistä minun pettää.
Marc. 14: 18. Luc. 22: 14, 21. Joh. 13: 21.
22. Ja he tuliwat sangen murheellisiksi, ja rupesi jokainen heistä sanomaan hänelle: Herra, lienenkö minä se?
23. Mutta hän wastasi ja sanoi: joka minun kanssani pistää kätensä watiin, se pettää minun.
Marc. 14: 20.
24. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta woi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika petetään! parempi olis sille ihmiselle ollut, jos ei hän olisi syntynyt. Ps. 41: 10.
25. Niin wastasi Judas, joka hänen petti, ja sanoi: Mestari, olenko minä se? Hän sanoi hänelle: sinäpä sen sanoit.
26. **Mutta koska he söiwät, otti Jesus leiwän, ja kiitti, mursi ja antoi opetuslapsille, ja sanoi: ottakaat, syökäät: tämä on minun ruumiini.**
Marc. 14: 22. Luc. 22: 19. 1 Cor. 11: 23.
27. **Ja hän otti kalkin, ja kiitti, antoi heille ja sanoi: juokaat tästä kaikki;**
28. **Sillä tämä on minun wereni, sen uuden Testamentin, joka monen tähden wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi.**
Matth. 20: 28. Rom. 5: 15.
29. Mutta minä sanon teille: en suinkaan minä silleen juo tästä wiinapuun hedelmästä, siihen päiwään asti kuin minä juon teidän kanssanne sen uuden minun Isäni waltakunnassa.
Marc. 14: 25. Luc. 22: 18.
30. Ja koska he oliwat kiitoswirren weisanneet, meniwät he ulos Öljymäelle.
31. Silloin sanoi Jesus heille: tänä yönä te kaikki pahenette minussa; sillä kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja lampaat laumasta pitää hajoitettaman.
Zach. 13: 7. Marc. 14: 27. Joh. 16: 32.
32. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, käyn minä teidän edellänne Galileaan. Matth. 28: 6, 7.
Marc. 14: 28. Luku 16: 7.
33. Niin wastasi Pietari ja sanoi hänelle: jos wielä kaikki sinussa pahenisiwat, en minä ikänä pahene.
34. Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennen kuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.
Luc. 22: 34. Joh. 13: 38.
35. Pietari sanoi hänelle: ja waikka minun pitäis sinun kanssas kuoleman, en kiellä minä sinua. Niin sanoiwat myös kaikki opetuslapset.

36. Silloin tuli Jesus heidän kanssansa kylään, joka kutsutaan Gethsemaneksi, ja sanoi opetuslapsillensa: istukaat tässä, niin kauwan kuin minä menen ja rukoilen tuolla.
Marc. 14: 32. Luc. 22: 39. Joh. 18: 1.

37. Ja hän otti tykönsä Pietarin ja kaksi Zebedeuksen poikaa, rupesi murehtimaan ja wapisemaan. Matth. 4: 21.

38. Niin sanoi Jesus heille: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti; olkaat tässä ja walwokaat minun kanssani. Joh. 12: 27.

39. Ja hän meni wähää taemma, lankesi kaswoillensa, rukoillen ja sanoen: minun Isäni! jos mahdollinen on, niin menkään pois minulta tämä kalkki: ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.
Hebr. 5: 7, 8.

40. Ja hän tuli opetuslasten tykö, ja löysi heidän makaamasta, ja sanoi Pietarille: niin ette woineet yhtä hetkeä walwoa minun kanssani.

41. Walwokaat ja rukoilkaat, ettette kiusaukseen lankeaisi. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko. 1 Piet. 4: 7.

42. Taas meni hän toisen kerran ja rukoili, sanoen: minun Isäni! ellei tämä kalkki taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtos.

43. Ja hän tuli ja löysi taas heidän makaamasta; sillä heidän silmänsä oliwat raskaat.

44. Ja hän jätti heidän, meni taas ja rukoili kolmannen kerran, ja sanoi entisen sanan.

45. Silloin hän tuli opetuslastensa tykö, ja sanoi heille: maatkaat wielä ja lewätkäät! katso, hetki on lähestynyt, ja Ihmisen Poika annetaan ylön syntisten käsiin.

46. Nouskaat, käykäämme: katso, se lähestyi, joka minun pettää.

47. Ja wielä hänen puhuessansa, katso, Judas, yksi kahdestatoistakymmenestä, tuli ja hänen kanssansa paljo wäkeä miekoilla ja seipäillä, pappein päämiehiltä ja kansan wanhimmilta.
Marc. 14: 43. Luc. 22: 47. Joh. 18: 3.

48. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille merkin, sanoen: kenenkä minä suuta annan, se on, kiinniottakaat häntä.

49. Ja han astui kohta Jesuksen tykö ja sanoi: terwe Rabbi! ja suuta antoi hänen.

50. Niin sanoi Jesus hänelle: ystäwäni! mitä warten sinä tulit? Silloin ne astuiwat edes ja laskiwat kätensä Jesuksen päälle, ja ottiwat hänen kiinni.

51. Ja katso, yksi niistä, jotka oliwat Jesuksen kanssa, ojensi kätänsä, weti miekkansa, ja löi ylimmäisen papin palweliata, ja hakkasi pois hänen korwansa.
Joh. 18: 10.

52. Niin Jesus sanoi hänelle: pistä miekkas siallensa; sillä kaik-

ki, jotka miekkaan rupeewat, ne miekkaan hukkuwat.
1 Mos. 9: 6. Ilm. K. 13: 10.

53. Taikka luuletkos, etten minä woisi wielä rukoilla minun Isääni, lähettämään minulle enämmän kuin kaksitoistakymmentä legiota enkeleitä?

54. Kuinka siis Raamatut täytetään, että niin pitää tapahtuman? Jes. 53: 7, 8, 10.

55. Sillä hetkellä sanoi Jesus joukolle: niinkuin ryöwärin tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä minua kiinniottamaan: minä istuin teidän tykönänne joka päiwä, opettain templissä, ja ette minua kiinniottaneet.

56. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että prophetain kirjoitukset täytettäisiin. Silloin kaikki opetuslapset jättiwät hänen ja pakeniwat. Wal. w. 4: 20.

57. Mutta ne, jotka Jesuksen oliwat kiinniottaneet, weiwät hänen Kaiphaan, ylimmäisen papin, tykö, kussa kirjanoppineet ja wanhimmat oliwat heitänsä koonneet.
Marc. 14: 53. Luc. 22: 54. Joh. 18: 24.

58. Mutta Pietari seurasi häntä taampana hamaan ylimmäisen papin salin porstuaan, ja meni sisälle, ja istui palweliain sekaan, näkemään loppua.

59. Mutta pappein päämiehet ja wanhimmat ja kaikki raati etsiwät wäärää todistusta Jesusta wastaan, saadaksensa häntä tappaa; Marc. 14: 55.

60. Ja ei löytäneet. Ja waikka monta wäärää todistajaa tuli, niin ei he sittenkään löytäneet. Mutta wiimein tuli kaksi wäärää todistajaa,

61. Ja sanoiwat: tämä on sanonut: minä woin maahan jaottaa Jumalan templin, ja kolmena päiwänä sen rakentaa ylös.
Matth. 27: 40. Joh. 2: 19.

62. Ja pappein päämies nousi ja sanoi hänelle: etkös mitään wastaa, mitä nämät sinua wastaan todistawat?

63. Mutta Jesus oli ääneti. Ja pappein päämies wastasi ja sanoi hänelle: minä wannotan sinua sen eläwän Jumalan kautta, että sanot meille, jos sinä olet se Christus, Jumalan Poika.

64. Sanoi Jesus hänelle: sinäpä sen sanoit; kuitenkin sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän Ihmisen Pojan istuwan woiman oikialla puolella ja tulewan taiwaan pilwissä. Ps. 110: 1.
Matth. 16: 27. Luku 24: 30. Luku 25: 31. Rom. 14: 10. 1 Thess. 4: 16. Ilm. K. 1: 7.

65. Silloin repäisi pappein päämies waatteensa, sanoen: hän on pilkannut (Jumalata); mitä me silleen todistajita tarwitsemme? Katso, nyt te kuulitte hänen pilkkansa.

66. Mitä te luulette? Mutta he wastasiwat ja sanoiwat: hän on wikapää kuolemaan.

67. Silloin he syljeskeliwät hänen kaswoillensa ja löiwät häntä poskelle, ja muutamat piekksiwät häntä sauwoillansa,
Jes. 50: 6. Matth. 27: 30.

68. Sanoen: arwaa meille, Christe, kuka on, joka sinua löi?

69. Mutta Pietari istui ulkona salista, ja hänen tykönsä tuli yksi piika ja sanoi: sinä olit myös Jesuksen kanssa Galileasta.
Marc. 14: 66. Luc. 22: 55. Joh. 18: 17, 25.

70. Mutta hän kielsi kaikkein edessä ja sanoi: en minä tiedä, mitäs sanot.

71. Koska hän läksi ulos owesta, näki hänen toinen piika ja sanoi niille, jotka siellä oliwat: ja tämä oli Jesuksen Natsarenin kanssa.

72. Ja hän kielsi taas wannotulla walalla: en tunne minä sitä ihmistä.

73. Mutta wähän hetken perästä tuliwat ne, jotka siellä seisoiwat ja sanoiwat Pietarille: totisesti olet sinä myös yksi heistä; sillä sinun puheeskin ilmoittaa sinun. Luc. 22: 56.

74. Niin hän rupesi itseänsä sadattelemaan ja wannomaan: en tunne minä sitä ihmistä. Ja kohta kukko lauloi.

75. Niin Pietari muisti Jesuksen sanan, joka oli hänelle sanonut: ennen kuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät. Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.
Marc. 14: 30. Luc. 22: 61.

27 Luku.

Judas hirttää itsensä. Christuksen tuomio, kruunu, risti, kuolema, hautaaminen.

Mutta koska aamu tuli, pitiwät kaikki pappein päämiehet ja kansan wanhimmat neuwoa Jesusta wastaan, häntä kuolettaaksensa. Marc. 15: 1. Luc. 22: 66.

2. Ja sitoiwat hänen, meniwät pois ja ylönantoiwat hänen maanherralle Pontius Pilatuksselle.
Luc. 23: 1. Joh. 18: 28.

3. Koska Judas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän, ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopiapenninkiä pappein päämiehille ja wanhimmille,

4. Sanoen: minä pahasti tein, että minä petin wiattoman weren. Mutta he sanoiwat: mitä meidän siihen tulee? katso itseäs?

5. Ja hän heitti ne hopiapenningit templiin, läksi sieltä, meni pois ja hirtti itsensä. Ap. T. 1: 18.

6. Mutta pappein päämiehet ottiwat ne hopiapenningit ja sanoiwat: ei näitä sowi panna uhriarkkuun; sillä se on weren hinta.

7. Niin he pitiwät neuwoa, ja ostiwat niillä sawenwalajan pellon, wierasten hautaamiseksi.

8. Sentähden se pelto on kutsuttu tähän päiwään asti weripelloksi. Ap. T. 1: 19.

9. Silloin täytettiin se kuin sanottu oli Jeremialta prophetalta, joka sanoo: ja he ottiwat kolmekymmentä hopiapenninkiä, sen arwatun hinnan, jonka he arwasiwat Israelin lapsilta,
Zach. 11: 12.

10. Ja antoiwat ne sawenwalajan pellosta, niinkuin Herra on minun käskenyt.

11. Mutta Jesus seisoi maanherran edessä. Niin maanherra kysyi häneltä, sanoen: oletkos sinä

Judalaisten kuningas? Jesus sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.
Marc. 15: 2. Luc. 23: 3. Joh. 18: 33, 37. 1 Tim. 6: 13.

12. Ja kuin hänen päällensä kannettiin pappein päämiehiltä ja wanhimmilta, ei hän mitään wastannut.

13. Silloin sanoi Pilatus hänelle: etkös kuule, kuinka paljon he sinua wastaan todistawat?

14. Ja ei hän wastannut häntä yhtäkään sanaa, niin että maanherra suuresti ihmetteli.

15. Mutta juhlana oli maanherra tottunut päästämään kansalle jonkun wangin irralle, jonka he tahtoiwat.
Marc. 15: 6. Luc. 23: 17. Joh. 18: 39.

16. Niin oli heillä silloin yksi kuuluisa wanki sidottuna, joka kutsuttiin Barabbas.

17. Koska he siis koossa oliwat, sanoi Pilatus heille: kumman te tahdotte, että minä päästän teille? Barabbaan, taikka Jesuksen, joka kutsutaan Christus?

18. Sillä hän tiesi, että he hänen kateuden tähden oliwat antaneet ylön.

19. Mutta kuin hän tuomioistuimelle istui, lähetti hänen emäntänsä hänen tykönsä, sanoen: älä sinä mitään tee sille wanhurskaalle; sillä minä olen paljon kärsinyt tänäpänä unessani hänen tähtensä.

20. Mutta pappein päämiehet ja wanhimmat yllyttiwät kansaa anomaan Barabbasta, mutta Jesusta hukkaamaan.
Marc. 15: 11. Luc. 23: 18. Joh. 18: 40.

21. Niin wastasi maanherra ja sanoi heille: kumman näistä kahdesta te tahdotte, että minä päästän teille? mutta he sanoiwat: Barabbaan. Ap. T. 3: 14.

22. Pilatus sanoi heille: mitästä siis minun pitää tekemän Jesuksselle, joka kutsutaan Christus? Sanoiwat he kaikki hänelle: ristiinnaulittakaan.

23. Niin sanoi maanherra: mitästä hän pahaa teki? Mutta he huusiwat sitä enämmin ja sanoiwat: ristinnaulittakaan.

24. Koska Pilatus näki, ettei hän mitään auttaa taitanut, mutta enämpi pauhina tuli, otti hän wettä ja pesi kätensä kansan edessä, sanoen: wiatoin olen minä tämän wanhurskaan wereen: katsokaat teitänne.

25. Ja kaikki kansa wastasi ja sanoi: hänen werensä tulkaan meidän päällemme ja meidän lastemme päälle.

26. Silloin päästi hän heille Barabbaan; mutta Jesuksen, koska hän hänen ruoskinut oli, antoi hän ylön ristiinnaulittaa.
Marc. 15: 15. Luc. 23: 24, 25. Joh. 19: 16.

27. Silloin maanherran huowit weiwät Jesuksen raastupaan, ja kokosiwat hänen tykönsä kaiken joukon.

28. Ja kuin he oliwat hänen riisuneet, puettiwat he hänen purpuraiseen kaapuun,

29. Ja tekiwät orjantappuroista kruunun ja paniwat hänen päähänsä ja ruowon hänen oikiaan käteensä, ja kumarsiwat polwiansa

hänen edessänsä, pilkkasiwat häntä
ja sanoiwat: terwe, Judalaisten
kuningas!
30. Ja kuin he oliwat sylke-
neet hänen päällensä, ottiwat he
ruowon ja löiwät häntä päähän.
Jes. 50: 6. Matth. 26: 67
31. Ja sitte kuin he oliwat
häntä pilkanneet, riisuiwat he hä-
neltä kaapun, ja puettiwat hänen
omiin waatteisiinsa, ja weiwät
hänen ristiinnaulittaa.
32. Mutta koska he meniwät
ulos, löysiwät he yhden miehen
Kyrenistä, nimeltä Simon: sen
he waatiwat hänen ristiänsä kan-
tamaan, Marc. 15: 21. Luc. 23: 26.
33. Ja tuliwat siihen paikkaan,
joka kutsutaan Golgatha, se on
pääkallon paikka.
Marc. 15: 22. Luc. 23: 33. Joh. 19: 17.
34. He antoiwat hänelle etik-
kata juoda sapella sekoitettua; ja
kuin hän maisti, niin ei hän tah-
tonut juoda. Ps. 62: 22.
35. Mutta sitte kuin he oliwat
hänen ristiinnaulinneet, jakoiwat
he hänen waatteensa ja heittiwät
arpaa, että täytettäisiin, kuin sa-
nottu oli prophetan kautta: he
owat heillensä minun waatteeni
jakaneet, ja minun waatteistani
owat he heittäneet arpaa. Ps. 22: 19.
Marc. 15: 24. Luc. 23: 34. Joh. 19: 23, 24.
36. Ja istuen he wartioitsi-
wat häntä siinä,
37. Ja he paniwat hänen pään-
sä päälle hänen syynsä kirjoitetun:
TÄMÄ ON JESUS JUDA-
LAISTEN KUNINGAS.
Marc. 15: 26. Luc. 23: 38. Joh. 19: 19.
38. Silloin ristiinnaulittiin
kaksi ryöwäriä hänen kanssansa,
yksi oikialle puolelle ja toinen wa-
semmalle. Jes. 53: 12. Luc. 23: 32.
39. Mutta ohitsekäywäiset pilk-
kasiwat häntä, wäänteliwät pää-
tänsä, Ps. 22: 8.
40. Ja sanoiwat: sinä, joka
maahan jaotat Jumalan templin
ja kolmena päiwänä sen raken-
nat, auta itseäs: jos sinä olet
Jumalan Poika, niin astu alas
rististä. Matth. 26: 61. Joh. 2: 19.
41. Niin myös pappein pää-
miehet, kirjanoppineitten ja wan-
himmitten kanssa, pilkkasiwat hän-
tä ja sanoiwat:
42. Muita hän on auttanut,
itseänsä ei hän woi auttaa. Jos
hän on Israelin kuningas, niin
astukaan nyt alas rististä, niin
me uskomme hänen.
43. Hän turwasi Jumalaan:
päästäköön nyt hänen, jos hän
mielistyy häneen. Sillä hän sa-
noi: Jumalan Poika minä olen.
Ps. 22: 9.
44. Sitä myös ryöwärit hä-
nelle soimasiwat, jotka oliwat ris-
tiinnaulitut hänen kanssansa.
Luc. 23: 39.
45. Mutta kuudennesta hetkes-
tä hamaan yhdeksänteen asti oli
pimiä kaikessa maassa.
46. Ja liki yhdeksättä hetkeä
huusi Jesus suurella äänellä, sa-
noen: Eli, Eli, lama sabachtani?
se on: minun Jumalani, minun
Jumalani, miksis minun ylön-
annoit? Ps. 22: 2.
47. Mutta muutamat niistä,

jotka siinä seisoiwat, koska he sen kuuliwat, sanoiwat: Eliasta hän huutaa.

48. Ja kohta juoksi yksi heistä ja otti sienen, ja täytti sen etikalla, pani sen ruowon päähän, ja antoi hänen juoda.

Marc. 15: 36. Joh. 19: 29.

49. Mutta muut sanoiwat: pidäs, katsokaamme, jos Elias tulee häntä päästämään.

50. Niin Jesus taas huusi suurella äänellä, ja antoi henkensä.

Marc. 15: 37. Luc. 23: 46. Joh. 19: 30.

51. Ja katso, templin esiwaate repesi kahtia ylhäältä hamaan alas, ja maa järisi, ja kalliot halkesiwat,

2 Mos. 26: 31. Luku 36: 35. 2 Aika K. 3: 14.

52. Ja haudat aukeniwat, ja monta pyhäin ruumista, jotka maanneet oliwat, nousi ylös,

53. Ja läksiwät ulos haudoista, hänen ylösnousemisensa jälkeen, tuliwat pyhään kaupunkiin, ja ilmestyiwät monelle.

54. Mutta koska sadanpäämies ja ne, jotka hänen kanssansa oliwat wartioitsemassa Jesusta, näkiwät maan järinän ja ne, kuin tapahtuiwat, pelkäsiwät he suuresti ja sanoiwat: totisesti oli tämä Jumalan Poika.

Marc. 15: 39. Luc. 23: 47.

55. Mutta siellä oli paljo waimoja taampana katselemassa, jotka Jesusta oliwat seuranneet Galileasta, palwellen häntä,

Marc. 15: 40. Luc. 8: 2.

56. Joiden seassa oli Maria Magdalena, ja Maria se Jakobin ja Josen äiti, ja Zebedeuksen poikain äiti.

57. Mutta koska ehtoo tuli, tuli yksi rikas mies Arimathiasta, jonka nimi oli Joseph, joka myös itse oli Jesuksen opetuslapsi.

Marc. 15: 42, 43. Luc. 23: 50. Joh. 19: 38.

58. Tämä meni Pilatuksen tykö ja pyysi Jesuksen ruumista. Silloin Pilatus käski annettaa ruumiin.

59. Ja koska Joseph oli ruumiin ottanut, kääri hän sen puhtaaseen liinaan,

60. Ja pani omaan uuteen hautaansa, jonka hän oli hakannut kalliohon, ja wieritti suuren kiwen haudan owelle, ja meni pois.

Jes. 53: 9.

61. Silloin oliwat siellä Maria Magdalena ja toinen Maria, ja istuiwat haudan kohdalla.

62. Mutta toisena päiwänä walmistuksen päiwästä kokoontuiwat pappein päämiehet ja Pharisenkset Pilatuksen tykö,

63. Sanoen: herra, me muistamme sen wietteliän sanoneen eläissänsä: kolmen päiwän perästä minä nousen.

64. Käske siis warjeltaa hautaa kolmanteen päiwään asti, ettei hänen opetuslapsensa tulisi yöllä ja warastaisi häntä, ja sanoisi kansalle: hän nousi kuolleista; ja niin jälkimmäinen willitys tulee pahemmaksi kuin ensimäinen.

65. Pilatus sanoi heille: teillä on wartiat: menkäät, wartioitkaat niinkuin te tiedätte.

66. Mutta he meniwät pois,
ja wahwistiwat haudan wartian
kanssa, ja lukitsiwat kiwen sine-
tillänsä.

28 Luku.

Christuksen ylösnouseminen. Wartiat
lahjoitaan waikenemaan. Käsky
kasteesta.

Mutta sabbatin päiwän lo-
pulla, joka rupesi walaise-
maan toista sabbattia, tuli Maria
Magdalena ja toinen Maria kat-
somaan hautaa.
Marc. 16: 2. Luc. 24: 1. Joh. 20: 1.

2. Ja katso, suuri maan järis-
tys tapahtui; sillä Herran enkeli
astui alas taiwaasta, tuli ja wie-
ritti kiwen owelta, ja istui sen
päälle.

3. Ja hän oli nähdä niinkuin
pitkäisen tuli ja hänen waatteen-
sa oliwat walkiat niinkuin lumi.

4. Mutta hänen pelwostansa
hämmästyiwät wartiat ja tuliwat
niinkuin he olisiwat kuolleet.

5. Mutta enkeli wastasi ja sa-
noi waimoille: älkäät te peljätkö,
sillä minä tiedän teidän etsiwän
ristiinnaulittua Jesusta.

6. Ei hän ole tässä; sillä hän
nousi ylös, niinkuin hän sanoi.
Tulkaat, katsokaat siaa, kuhunka
Herra pantu oli.
Matth. 12: 40. Luku 16: 21. Luku 17: 23.

7. Ja menkäät pian ja sano-
kaat hänen opetuslapsillensa, että
hän nousi kuolleista. Ja katso,
hän menee teidän edellänne Ga-
lileaan: siellä teidän pitää hänen
näkemän, katso, minä sen teille
sanoin. Matth. 26: 32.

8. Ja he meniwät nopiasti
haudalta suurella pelwolla ja ilol-
la, ja juoksiwat ilmoittamaan hä-
nen opetuslapsillensa.

9. Mutta heidän mennessänsä
ilmoittamaan hänen opetuslap-
sillensa, katso, niin tuli Jesus heitä
wastaan ja sanoi: terwe teille!
Niin he tuliwat ja rupesiwat hä-
nen jalkoihinsa, ja kumartaen ru-
koiliwat häntä. Marc. 16: 9.

10. Silloin sanoi Jesus heille:
älkäät peljätkö! menkäät, ilmoit-
takaat minun weljilleni, että he
menisiwät Galileaan: siellä he
saawat minun nähdä. Joh. 20: 17.
Ap. T. 1: 3. Luku 13: 31. 1 Cor. 15: 5.

11. Mutta koska he meniwät
pois, katso, niin tuliwat muuta-
mat wartioista kaupunkiin ja il-
moittiwat ylimmäisille papeille
kaikki, mitä tapahtunut oli.

12. Niin he kokoontuiwat wan-
himpain kanssa, ja neuwoa piti-
wät, ja antoiwat sotamiehille pal-
jon rahaa,

13. Sanoen: sanokaat, että hä-
nen opetuslapsensa tuliwat yöllä
ja warastiwat hänen meidän maa-
tessamme.

14. Ja jos se tulee maanher-
ran korwille, niin me tahdomme
hänen lepyttää ja saattaa teidän
suruttomaksi.

15. Ja he ottiwat rahan, ja
tekiwät niinkuin he oliwat ope-
tetut. Ja tämä puhe on ääneksi
otettu Judalaisten seassa hamaan
tähän päiwään asti.

16. Mutta ne yksitoistakym-
mentä opetuslasta meniwät Ga-

lileaan, sille mäelle, jonka Jesus
oli heille määrännyt.
17. Ja koska he näkiwät hä-
nen, kumarsiwat he häntä, mutta
muutamat epäiliwät.
18. Ja Jesus tuli ja puhut-
teli heitä, sanoen: minulle on an-
nettu kaikki woima taiwaassa ja
maan päällä. Ps. 8: 7. Matth. 11: 27.
Joh. 3: 35. Luku 13: 3. Luku 17: 2.
Eph. 1: 22. Hebr. 1: 2. Luku 2: 8.

19. Menkäät siis ja opettakaat
kaikkea kansaa, ja kastakaat heitä
nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän
Hengen,
Marc. 16: 15. Luc. 24: 47.
20. Ja opettakaat heitä pitä-
mään kaikki, kuin minä olen teille
käskenyt. Ja katso, minä olen tei-
dän kanssanne joka päiwä, maail-
man loppuun asti. Amen.

P. Mattheuksen Ewangeliumin loppu.

Pyhän Marcuksen Ewangeliumi.

1 Luku.

Jesus kastettu, kiusattu, saarnaa, kutsuu neljä opetuslasta ja parantaa sairaita.

Jesuksen Christuksen, Jumalan
Pojan, ewangeliumin alku.
2. Niinkuin prophetaissa kir-
joitettu on: katso, minä lähetän
minun enkelini sinun kaswois eteen,
joka on walmistawa sinun ties si-
nun etees.
Mal. 3: 1. Matth. 11: 10. Luc. 7: 27.
3. Huutawan ääni on korwes-
sa: walmistakaat Herran tietä,
tehkäät hänen polkunsa oikiaksi.
Jes. 40: 3. Matth. 3: 3. Luc. 3: 4.
Joh. 1: 15, 23.
4. Johannes kastoi korwessa
ja saarnasi parannuksen kastetta
syntein anteeksi antamiseksi.
Matth. 3: 1. Luc. 3: 3.
5. Ja hänen tykönsä meni ulos
koko Judean maakunta ja Jeru-
salemin asuwaiset, ja kastettiin
kaikki häneltä Jordanin wirras-
sa, tunnustain heidän syntinsä.
Matth. 3: 5.

6. Ja Johannes oli puetettu
kamelin karwoilla, ja ympäri hä-
nen suoliansa oli hihnainen wyö,
ja söi heinäsirkkoja ja metsän-
hunajata, 3 Mos. 11: 22. Matth. 3: 4.
7. Ja saarnasi, sanoen: se tu-
lee minun jälkeeni, joka on mi-
nua wäkewämpi, jonka en minä
ole kelwollinen kumarruksissa ken-
käin rihmaa päästämään.
Matth. 3: 11. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26, 27.
8. Minä tosin kastan teitä we-
dellä; mutta hän kastaa teitä Py-
hällä Hengellä. Ap. T. 1: 5.
Luku 2: 4. Luku 11: 16. Luku 19: 4.
9. Ja se tapahtui niinä päi-
winä, että Jesus tuli Galilean
Natsaretista ja kastettiin Johan-
nekselta Jordanissa.
Matth. 3: 13. Luc. 3: 21.
10. Ja kohta kuin hän astui
wedestä ylös, näki hän taiwaat
aukenewan ja Hengen tulewan
alas hänen päällensä niinkuin kyh-
kyisen, Joh. 1: 32.

11. Ja ääni tuli taiwaasta:
**sinä olet minun rakas Poikani, jo-
honka minä mielistyin.**
Ps. 2: 7. Jes. 42: 1. Matth. 3: 17.
Luku 17: 5. Marc. 9: 7. 2 Piet. 1: 17.
12. Ja Henki ajoi hänen kohta
korpeen. Matth. 4: 1. Luc. 4: 1.
13. Ja hän oli siellä korwessa
neljäkymmentä päiwää, ja kiusat-
tiin perkeleeltä, ja oli petoin seas-
sa; ja enkelit palweliwat häntä.
Matth. 4: 11.
14. Mutta sitte kuin Johannes
oli wankeuteen annettu ylön, tuli
Jesus Galileaan, saarnaten Ju-
malan waltakunnan ewangeliumia,
Matth. 4: 12. Luc. 4: 14. Joh. 4: 43.
15. Ja sanoi: aika on täytetty,
ja Jumalan waltakunta on lä-
hestynyt: **tehkäät parannus ja us-
kokaat ewangeliumi.** Matth. 3: 2.
16. Ja koska hän käweli Ga-
lilean meren tykönä, näki hän Si-
monin ja Andreaksen hänen wel-
jensä laskewan werkkoa mereen:
(sillä he oliwat kalamiehet:)
Matth. 4: 18. Luc. 5: 2.
17. Ja Jesus sanoi heille: seu-
ratkaat minua, ja minä teen tei-
dän, että te tulette ihmisten ka-
lamiehiksi.
18. Ja he jättiwät kohta werk-
konsa ja seurasiwat häntä.
19. Ja kuin hän sieltä wähää
edemmä käwi, näki hän Jakobin
Zebedeuksen pojan ja Johannek-
sen, hänen weljensä, parantawan
wenheessä heidän werkkojansa.
Matth. 4: 21.
20. Ja hän kutsui kohta heitä.
Ja he jättiwät isänsä Zebedeuk-
sen wenheeseen palkollisten kans-
sa, ja seurasiwat häntä.

21. Ja he meniwät sisälle Ka-
pernaumiin; ja hän meni kohta
lepopäiwinä synogogaan, ja opetti.
Matth. 4: 13, 23. Luc. 4: 31.
22. Ja he hämmästyiwät hä-
nen opetustansa; sillä hän opetti
heitä woimallisesti, ja ei niinkuin
kirjanoppineet.
Matth. 7: 28, 29. Luc. 4: 32.
23. Ja heidän synagogassansa
oli yksi ihminen riiwattu saastai-
selta hengeltä, ja hän huusi,
Luc. 4: 33.
24. Sanoen: woi, mitä mei-
dän on sinun kanssas, Jesus Nat-
sarenus! tulitkos meitä hukutta-
maan? Minä tunnen sinun, kukas
olet, Jumalan pyhä. Matth. 8: 29.
25. Ja Jesus nuhteli häntä,
sanoen: waikene ja mene ulos
hänestä.
26. Ja kuin se saastainen henki
repäisi häntä ja huusi suurella
äänellä, niin hän läksi ulos hä-
nestä.
27. Ja he hämmästyiwät kaikki,
niin että he kyseliwät keskenänsä,
sanoen: mitä tämä on? mikä uusi
oppi tämä on? Sillä hän käskee
myös woimalla niitä saastaisia
henkiä, ja he kuulewat häntä?
28. Ja hänen sanomansa kuu-
lui kohta ympäri kaiken Galilean
lähi-maakunnan.
29. Ja he meniwät kohta ulos
synagogasta ja tuliwat Simonin
ja Andreaksen huoneeseen, Jako-
bin ja Johanneksen kanssa.
Matth. 8: 14. Luc. 4: 38.
30. Mutta Simonin anoppi
makasi wilutaudissa, ja he sanoi-
wat hänestä kohta hänelle.

31. Ja hän meni ja nosti häntä, ja rupesi hänen käteensä, ja wilutauti jätti hänen kohta; ja hän palweli heitä.
32. Mutta ehtoona, koska aurinko laski, toiwat he hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita ja perkeleiltä riiwatuita,
Matth. 8: 16. Luc. 4: 40.
33. Ja koko kaupunki tuli kokoon owen eteen.
34. Ja hän paransi monta, jotka sairastiwat moninaisia tauteja, ja hän ajoi ulos paljon perkeleitä, eikä sallinut perkeleitten puhua; sillä he tunsiwat hänen. Luc. 4: 41. Ap. T. 16: 17, 18.
35. Ja huomeneltain sangen warhain ennen päiwää, kuin hän nousi, meni hän ulos. Ja Jesus meni erinäiseen siaan ja rukoili siellä. Luc. 4: 42.
36. Ja Simon riensi hänen perässänsä ja ne jotka hänen kanssansa oliwat.
37. Ja koska he löysiwät hänen, sanoiwat he hänelle: jokainen etsii sinua.
38. Ja hän sanoi heille: menkäämme lähimmäisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin; sillä sitä warten olen minä tullut.
Luc. 4: 43.
39. Ja hän saarnasi heidän synagogissansa, koko Galileassa, ja ajoi ulos perkeleitä.
40. Ja hänen tykönsä tuli yksi spitalinen, rukoili häntä, lankesi polwillensa hänen eteensä ja sanoi hänelle: jos sinä tahdot, niin sinä woit minun puhdistaa.
Matth. 8: 2. Luc. 5: 12.
41. Ja Jesus armahti häntä ja ojensi kätensä, rupesi häneen ja sanoi hänelle: minä tahdon, ole puhdas.
42. Ja kuin hän sen oli sanonut, niin spitali läksi hänestä kohta pois, ja hän tuli puhtaaksi.
43. Ja Jesus haastoi häntä, ja lähetti hänen kohta pois tyköänsä,
44. Ja' sanoi hänelle: katso, ettes kellenkään mitään sano, mutta mene, osoita itses papille ja uhraa puhdistukses edestä ne, kuin Moses käski, heille todistukseksi.
3 Mos. 14. 2. Luc. 17: 14.
45. Mutta koska hän meni ulos, rupesi hän paljon saarnaamaan ja ilmoittamaan sitä asiata, niin ettei hän sitte taitanut julkisesti kaupunkiin mennä; mutta oli ulkona erinäisissä paikoissa, ja joka tahwolta tultiin hänen tykönsä. Luc. 5: 15.

2 Luku.

Halwattu. Mattheus. Paastoominen ja wastaus opetuslasten puolesta, jotka tähkäpäitä sabbattina poimiwat.

Ja taas muutamain päiwäin jälkeen meni hän Kapernaumiin, ja se kuultiin, että hän huoneessa oli. Matth. 9: 1.
2. Ja kohta kokoontuiwat monta, niin ettei enää siaa ollut, ei owenkaan tykönä; ja hän puhui heille sanan.
3. Ja hänen tykönsä tuliwat, jotka toiwat yhtä halwattua, joka neljältä kannettiin. Luc. 5: 18.
4. Ja kuin ei he saaneet häntä

lähestyä kansan tähden, niin he kiskoiwat huoneen katon, jossa hän oli, ja kaiwoiwat läwitse, ja laskiwat wuoteen alas, jossa halwattu makasi.

5. Mutta koska Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwatulle: poikani, sinun syntis annetaan sinulle anteeksi.

6. Niin siellä oliwat muutamat kirjanoppineista, jotka istuiwat ja ajatteliwat sydämmissänsä:

7. Mitä tämä niin pilkkaa puhuu? Kuka woi synnit antaa anteeksi paitsi ainoata Jumalata?
Job. 14: 4. Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

8. Ja kohta kuin Jesus tunsi hengessänsä, että he niin itsellänsä ajatteliwat, sanoi hän heille: mitä te näitä ajattelette teidän sydämmessänne?

9. Kumpi on kewiämpi, sanoa halwatulle: synnit annetaan sinulle anteeksi, taikka sanoa: nouse, ja ota sinun wuotees ja käy?

10. Mutta että teidän pitää tietämän Ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (sanoi hän halwatulle:)

11. Minä sanon sinulle: nouse ja ota wuotees, ja mene kotias.

12. Ja hän nousi kohta ja otti wuoteen ja meni ulos kaikkein nähden, että he kaikki hämmästyiwät ja kunnioittiwat Jumalata, sanoen: emme ole ikänä sen muotoista nähneet.

13. Ja hän läksi taas ulos meren puoleen, ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.

14. Ja kuin hän meni ohitse, näki hän Lewin Alphein pojan istuwan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Ja hän nousi ja seurasi häntä.
Matth. 9: 9. Luc. 5: 27.

15. Ja se tapahtui, koska hän atrioitsi hänen huoneessansa, atrioitsi myös monta publikania ja syntistä Jesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa; sillä niitä oli paljo, kuin häntä oliwat seuranneet.

16. Ja kuin kirjanoppineet ja Phariseukset näkiwät hänen syöwän publikanein ja syntisten kanssa, sanoiwat he hänen opetuslapsillensa: miksi hän syö ja juo publikanein ja syntisten kanssa?

17. Ja koska Jesus sen kuuli, sanoi hän heille: **ei terweet tarwitse parantajata, mutta sairaat: en minä ole tullut kutsumaan wanhurskaita, mutta syntisiä parannukseen.** Matth. 9: 12, 13.
Luc. 5: 31, 32. 1 Tim. 1: 15.

18. Ja Johanneksen ja Phariseusten opetuslapset paastosiwat; niin he tuliwat ja sanoiwat hänelle: miksi Johanneksen ja Phariseusten opetuslapset paastoowat, mutta ei sinun opetuslapses paastoo?
Matth. 9: 14. Luc. 5: 33.

19. Ja Jesus sanoi heille: kuinka hääjoukko taitaa paastota, niin kauwan kuin ylkä on heidän kanssansa? Niin kauwan kuin ylkä on heidän kanssansa, ei he woi paastota.

20. Mutta ne päiwät tulewat, että ylkä heiltä otetaan pois, ja niinä päiwinä pitää heidän paastooman.

21. Ja ei umpele kenkään uutta paikkaa wanhaan waatteeseen; sillä uusi paikka repäisee itsensä kuitenkin siitä wanhasta, ja läpi tulee pahemmaksi.
Matth. 9: 16. Luc. 5: 36.

22. Ja ei pane kenkään nuorta wiinaa wanhoihin leileihin; muutoin nuori wiina särkee leilit, ja niin wiina wuotaa pois, ja leilit turmellaan; mutta nuori wiina pitää uusiin leileihin pantaman.

23. Ja se tapahtui, että hän käwi sabbattina laihoin läwitse, niin hänen opetuslapsensa rupesiwat käydessänsä tähkäpäitä katkomaan. Matth. 12: 1. Luc. 6: 1.

24. Ja Phariseukset sanoiwat hänelle: katso, miksi he tekewät sabbattina, jota ei sowi?
5 Mos. 23: 25.

25. Ja hän sanoi heille: ettenkö te ole ikänä lukeneet, mitä Dawid teki hädillänsä, koska hän isosi ja ne, jotka hänen kanssansa oliwat? 1 Sam. 21: 6. Matth. 12: 3.

26. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ylimmäisen papin Abjatharin aikana, ja söi näkyleiwät, joita ei sopinut syödä, waan ainoasti pappein, ja hän antoi myös niille, jotka hänen kanssansa oliwat.
2 Mos. 29: 32. 3 Mos. 8: 31. Luku 24: 5, 9.

27. Ja hän sanoi heille: sabbatti on ihmistä warten tehty, ja ei ihminen sabbattia warten.

28. Niin on myös Ihmisen Poika sabbatin Herra.
Matth. 12: 8. Luc. 6: 5.

3 Luku.

Kuiwettunut käsi. Jesus pakenee. Ne kaksitoistakymmentä apostolia uloswalitaan. Synti Pyhää Henkeä wastaan. Christuksen weljekset.

Ja hän meni sisälle jälleen synagogaan, ja siellä oli yksi ihminen, jolla oli kuiwettu käsi.
Matth. 12: 9. Luc. 6: 6.

2. Ja he ottiwat hänestä waarin, jos hän hänen sabbattina parantais, kantaaksensa hänen päällensä.

3. Ja hän sanoi sille ihmiselle, jolla kuiwettu käsi oli: astu edes!

4. Ja hän sanoi heille: sopiiko sabbattina hywää tehdä eli pahaa tehdä? henkeä wapahtaa taikka tappaa? Mutta he waikeniwat.

5. Niin hän katsoi heidän päällensä wihaisesti ja oli murheissansa heidän sydämensä kowuuden tähden, ja sanoi ihmiselle: ojenna kätes! ja hän ojensi, ja se käsi tuli terweeksi niinkuin toinenkin.

6. Ja Phariseukset meniwät ulos ja pitiwät kohta Herodianein kanssa neuwoa häntä wastaan, kuinka he hänen hukuttaisiwat. Matth. 22: 16.

7. Mutta Jesus poikkesi opetuslastensa kanssa meren tykö, ja paljo kansaa seurasi häntä Galileasta ja Judeasta. Matth. 4: 25.

8. Ja Jerusalemista, ja Idu=
measta, ja tuolta puolen Jorda=
nin, ja jotka Tyron ja Sidonin
ympärillä asuiwat, suuri joukko:
jotka hänen tekonsa kuuliwat, ne
tuliwat hänen tykönsä.
9. Ja hän sanoi opetuslapsil=
lensa, että wenhe olis aina häntä
läsnä kansan tähden, ettei he
häntä ahdistaisi.
10. Sillä hän oli monta pa=
rantannt, niin että kaikki, joita
waiwattiin, tunkiwat hänen pääl=
lensä rupeemaan häneen.
11. Ja kuin saastaiset henget
näkiwät hänen, lankesiwat he hä=
nen eteensä maahan, huusiwat,
sanoen: sinä olet Jumalan Poika.
12. Ja hän haastoi heitä ko=
win häntä ilmoittamasta.
Marc. 1: 25.
13. Ja hän astui ylös wuo=
relle ja kutsui tykönsä, jotka hän
itse tahtoi, ja he tuliwat hänen
tykönsä. Matth. 10: 1.
Marc. 6: 7. Luc. 6: 12. Luku 9: 1.
14. Ja hän sääsi ne kaksitois=
takymmentä olemaan tykönänsä,
että hän heidän lähettäis saar=
naamaan;
15. Ja että heillä piti woima
oleman taudit parata ja perke=
leitä ajaa ulos.
16. Ja pani Simonille sen
nimen Pietari, Joh. 1: 42.
17. Ja Jakobille Zebedeuksen
pojalle ja Johannekselle Jakobin
weljelle: (ja antoi heille nimet
Boanerges, se on, pitkäisen pojat),
18. Ja Andreaksen, ja Phi=
lippuksen, ja Bartholomeuksen, ja
Mattheuksen, ja Thomaan, ja Ja=
kobin Alphein pojan, ja Tadde=
uksen, ja Simonin Kananeuksen,
19. Ja Judas Ischariotin, joka
myös hänen petti.
20. Ja he tuliwat huoneeseen;
ja kansa taas kokoontui, niin ett=
ei heillä ollut tilaa syödäkään.
21. Ja koska hänen omaisensa
sen kuuliwat, meniwät he ulos
ottamaan häntä kiinni; sillä he
sanoiwat: hän on mielettömäksi
tullut.
22. Mutta kirjanoppineet, jotka
Jerusalemista oliwat tulleet alas,
sanoiwat: hänellä on Beeltsebub,
ja perkeleitten pääruhtinaan kautta
hän ajaa ulos perkeleitä.
Matth. 9: 34. Joh. 7: 20. Luku 8: 48, 52.
Luku 10: 20.
23. Ja hän kutsui heidän ty=
könsä, ja sanoi heille wertauk=
silla: kuinka taitaa saatana saa=
tanan ajaa ulos? Matth. 12: 25.
24. Ja jos waltakunta erka=
nee itseänsä wastaan, niin ei se
waltakunta taida seisoa.
25. Ja jos huone erkanee it=
seänsä wastaan, niin ei se huone
taida seisoa.
26. Ja jos saatana karkaa ja
eroittaa hänensä itseänsä wastaan,
niin ei hän taida seisoa, mutta
saa lopun.
27. Ei taida kenkään wäkewän
huoneeseen mennä ja hänen ka=
luansa ryöstää, ellei hän ensin
sitä wäkewätä sido kiinni, ja sitte
ryöstä hänen huonettansa.
Matth. 12: 29.
28. Totisesti sanon minä teille:
kaikki synnit annetaan anteeksi ih=

misten lapsille, pilkatkin, jolla he Jumalata pilkkaawat,

Matth. 12: 31. Luc. 12: 10. Hebr. 6: 4. 1 Joh. 5: 16.

29. **Mutta joka puhuu pilkkaa Pyhää Henkeä wastaan, ei hän saa ijankaikkisesti anteeksi, mutta hän on wikapää ijankaikkiseen tuomioon.**

30. Sillä he sanoiwat: hänellä on saastainen henki.

31. Niin tuli hänen weljensä ja äitinsä ja seisoiwat ulkona, ja lähettiwät hänen tykönsä kutsumaan häntä.

Matth. 12: 46. Luc. 8: 19.

32. Ja kansa istui hänen ympärillänsä ja sanoiwat hänelle: katso, sinun äitis ja weljes kysywät sinua ulkona. Luc. 8: 20.

33. Ja hän wastasi heitä, sanoen: kuka on minun äitini taikka minun weljeni?

34. Ja koska hän oli ympäri katsonut niiden päälle, jotka hänen ympärillänsä istuiwat, sanoi hän: katso, minun äitini ja minun weljeni.

35. Sillä joka tekee Jumalan tahdon, hän on minun weljeni ja minun sisareni ja äitini.

4 Luku.

Wertaukset Jumalan sanasta ja Jumalan waltakunnan muodosta. Jesus asettaa rajuilman merellä.

Ja hän rupesi taas opettamaan meren tykönä, ja paljo kansaa kokoontui hänen tykönsä, niin että hänen piti astuman haahteen ja istuman merellä, ja kaikki kansa oli maalla meren tykönä.

Matth. 13: 1.

2. Ja hän opetti heitä paljon wertauksilla, ja sanoi opettaissansa: Luc. 8: 4.

3. Kuulkaat: katso, kylwäjä meni ulos kylwämään.

4. Ja kylwäissä tapahtui, että muutama lankesi tien oheen, niin tuliwat taiwaan linnut ja söiwät sen.

5. Muutama lankesi kiwistöhön, jossa ei paljo maata ollut; joka kohta nousi päälle, ettei sillä ollut sywää maata.

6. Koska aurinko nousi, niin se poudittiin; ja ettei sillä ollut juurta, niin se kuiwettui.

7. Ja muutama lankesi orjantappuroihin, ja orjantappurat käwiwät ylös ja tukahuttiwat sen, eikä kantanut hedelmätä.

8. Ja muutama lankesi hywään maahan, ja kantoi hedelmän, joka käwi ylös ja kaswoi. Ja muutama kantoi kolmenkymmenen-kertaiset, ja muutama kuudenkymmenen-kertaiset, ja muutama sadan-kertaiset.

9. Ja hän sanoi heille: jolla on korwat kuulla, se kuulkaan!

10. Mutta kuin hän yksinänsä oli, kysyiwät ne, jotka hänen ympärillänsä kahdentoistakymmenen kanssa oliwat, häneltä sitä wertausta. Matth. 13: 10.

11. Ja hän sanoi heille: teille on annettu tuta Jumalan waltakunnan salaisuus; mutta niille, jotka ulkona owat, tapahtuwat kaikki wertausten kautta:

12. Että he nähden näkisiwät ja ei huomaitsisi, ja kuullen kuu-

lisiwat ja ei ymmärtäisi: ettei he
joskus palajaisi, ja heille annet-
taisiin synnit anteeksi.
Jes. 6: 9. Luku 29: 10. Luc. 8: 10.
Joh. 12: 40. Ap. T. 28: 26.
13. Ja sanoi heille: ettenkö te
tiedä tätä wertausta? ja kuinka
te kaikki wertaukset ymmärtäisitte?
14. Kylwäjä kylwää sanan.
15. Mutta nämät owat ne,
jotka tien wieressä owat: kussa
sana kylwetään, ja kuin he sen
owat kuulleet, tulee kohta saata-
na ja ottaa pois sanan, joka hei-
dän sydämiinsä kylwetty oli.
Matth. 13: 19.
16. Ja ne owat senkaltaiset,
jotka kiwistöhön kylwetyt owat:
koska he sanan kuulleet owat, ot-
tawat he sen kohta ilolla was-
taan:
17. Ja ei ole heissä juurta,
mutta owat ajalliset; sitte koska
murhe taikka waino tulee sanan
tähden, niin he kohta pahenewat.
18. Ja muutamat owat, jotka
orjantappuroihin kylwetyt owat:
ne kuulewat sanan,
19. Ja tämän maailman su-
ru, ja rikkauden wiettelys ja muut
himot tulewat ja tukahuttawat sa-
nan, ja saatetaan hedelmättömäksi.
1 Tim. 6: 17.
20. Ja ne owat, jotka hywään
maahan kylwetyt owat: jotka kuu-
lewat sanan ja ottawat sen was-
taan, ja hedelmän kantawat, muu-
tama kolminkymmenin, ja muu-
tama kuusinkymmenin, ja muuta-
ma sadoin kerroin.
21. Ja hän sanoi heille: sy-
tytetäänkö kynttilä pantaa wakan
ala eli pöydän ala? eikö, että se
pantaisiin kynttiläjalkaan?
Matth. 5: 15. Luc. 8: 16. Luku 11: 33.
22. Sillä ei ole mitään pei-
tetty, jota ei ilmoiteta, eikä ole
salaista, waan että se julki tulis.
Matth. 10: 26. Luc. 8: 17. Luku 12: 2.
23. Jos jollakin on korwat
kuulla, se kuulkaan.
Matth. 11: 15. Marc. 7: 16.
24. Ja hän sanoi heille: kat-
sokaat, mitä te kuulette. Jolla
mitalla te mittaatte, pitää teille
mitattaman, ja wielä lisätään teil-
le, jotka kuulette.
Matth. 7: 2. Luc. 6: 38.
25. Sillä jolla on, hänelle an-
netaan; ja jolla ei ole, sekin, kuin
hänellä on, otetaan häneltä pois.
Matth. 13: 12. Luku 25: 29. Luc. 8: 18.
Luku 19: 26.
26. Ja hän sanoi: niin on
Jumalan waltakunta, kuin jos ih-
minen heittäis siemenen maahan,
27. Ja makais, ja nousis yöllä
ja päiwällä: ja siemen puhkeais
ulos ja kaswais ylös, koska ei
hän tiedäkään.
28. Sillä maa kantaa hedel-
män itsestänsä, ensin oraksen, sitte
tähkäpään, ja niin täyden jywän
tähkäpäässä.
29. Mutta koska hedelmä tu-
lee edes, lähettää hän kohta sinne
sirpin; sillä elonaika on läsnä.
30. Ja hän sanoi: mihinkä
me Jumalan waltakunnan wer-
taamme? eli millä wertauksella
me sen wertaamme?
31. Niinkuin sinapin siemeneen:
koska se maahan kylwetään, on se
wähin kaikkia siemeniä, kuin maas-
sa on; Matth. 13: 31. Luc. 13: 18.

32. Ja kuin hän kylwetty on, niin hän nousee, ja tulee suuremmaksi kaikkia kaaleja, ja tekee suuret oksat, niin että taiwaan linnut hänen warjonsa alla taitawat pesät tehdä.

33. Ja sen muotoisilla monilla wertauksilla puhui hän heille sanan, sen perästä kuin he woiwat kuulla. Matth. 13: 34.

34. Mutta ei hän ilman wertausta mitään heille puhunut, waan selitti kaikki opetuslapsillensa erinänsä.

35. Ja hän sanoi heille sinä päiwänä, koska ehtoo tuli: menkäämme ylitse.
Matth. 8: 18, 23. Luc. 8: 22.

36. Ja he laskiwat kansan, ja ottiwat hänen, kuin hän oli haahdessa; oli myös muita wenheitä hänen kanssansa.

37. Ja suuri tuulispää nousi ja aallot löiwät sisälle haahteen, niin että se jo täytettiin.

38. Ja hän oli perällä ja makasi päänalaisen päällä. Ja he herättiwät hänen ja sanoiwat hänelle: Mestari, etkös sitä tottele, että me hukumme?

39. Ja kuin hän herätettiin, nuhteli hän tuulta ja sanoi merelle: waikene, ole ääneti. Niin tuuli asettui ja tuli juuri tywenekfi.

40. Ja hän sanoi heille: mitä te niin pelkurit olette? Kuinka ei teillä ole uskoa?

41. Ja he peljästyiwät sangen suuresti ja sanoiwat keskenänsä: kuka tämä on? sillä tuuli ja meri owat hänelle kuuliaiset.

5 Luku.

Miehet ja sikalauma riiwatut. Waimon punainen tauti. Jairuksen tytär.

Ja he tuliwat ylitse meren Gadarenein maakuntaan.
Matth. 8: 28. Luc. 8: 26.

2. Ja kuin hän läksi haahdesta, kohtasi häntä kohta haudoista ihminen, jossa oli saastainen henki,

3. Jolla oli maja haudoissa, ja ei woinut kenkään häntä kahleilla sitoa,

4. Sillä hän oli usein jalkapuissa ja kahleissa sidottuna, ja hän oli särkenyt kahleet ja jalkapuut rikkonut, ja ei kenkään woinut häntä asettaa.

5. Ja hän oli aina yötä ja päiwää wuorissa ja haudoissa, ja parkui, ja hosui itseänsä kiwillä.

6. Mutta koska hän näki taampana Jesuksen, juoksi hän ja lankesi maahan hänen eteensä,

7. Ja huutain suurella äänellä sanoi: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, sen korkeimman Jumalan Poika? Minä wannotan sinua Jumalan kautta, ettet minua waiwaisi.

8. (Sillä hän sanoi hänelle: lähde ulos saastainen henki ihmisestä.)

9. Ja hän kysyi häneltä: mikä nimes on? Ja hän wastasi, sanoen: legio on minun nimeni; sillä meitä on monta.

10. Ja hän rukoili häntä suu-
resti, ettei hän lähettäisi heitä
ulos siitä maakunnasta.
11. Niin oli siinä wuorten ty-
könä suuri sikalauma laitumella.
Matth. 8: 30. Luc. 8: 32.
12. Ja kaikki ne perkeleet ru-
koiliwat häntä, sanoen: laske meitä
sikoihin, että me heihin menisim-
me sisälle.
13. Ja Jesus salli kohta hei-
dän. Ja saastaiset henget läksi-
wät ulos ja meniwät sikain sisälle.
Ja lauma syöksi itsensä kohdas-
tansa mereen (mutta heitä oli lä-
hes kaksi tuhatta), ja he upposi-
wat mereen.
14. Mutta sikain kaitsiat pa-
keniwat ja saattoiwat sanoman
kaupunkiin ja kyliin. Ja he me-
niwät ulos katsomaan, mikä se
oli kuin tapahtui,
15. Ja tuliwat Jesuksen tykö,
ja näkiwät sen, joka perkeleeltä
riiwattu oli, istuwan ja waate-
tettuna ja toimellisena, jossa le-
gio oli ollut; ja he pelkäsiwät.
16. Ja ne jutteliwat heille,
jotka sen nähneet oliwat, kuinka
sille perkeleeltä riiwatulle tapah-
tunut oli, ja sioista.
17. Ja he rupesiwat häntä ru-
koilemaan menemään pois heidän
maaltansa. Ap. T. 16: 39.
18. Ja kuin hän astui haah-
teen, niin se, joka perkeleeltä rii-
wattu oli, rukoili, että hän sais
hänen kanssansa olla. Luc. 8: 38.
19. Mutta ei Jesus häntä sal-
linut, waan sanoi hänelle: mene
kotias omaistes tykö, ja ilmoita
heille, kuinka suuret työt Herra
on sinulle tehnyt, ja on sinua
armahtanut.
20. Ja hän meni ja rupesi
saarnaamaan niissä kymmenessä
kaupungissa, kuinka suuret työt
Jesus oli hänelle tehnyt; ja he
kaikki ihmetteliwät.
21. Ja kuin Jesus taas meni
haahdella ylitse, kokoontui paljo
kansaa hänen tykönsä, ja hän oli
läsnä merta. Matth. 9: 1.
22. Ja katso, yksi synagogan
päämies tuli, Jairus nimeltä, ja
kuin hän näki hänen, lankesi hän
hänen jalkainsa tykö,
Matth. 9: 18. Luc. 8: 41.
23. Ja rukoili häntä suuresti,
sanoen: minun wähä tyttäreni on
wiimeisillänsä; tule ja pane kä-
tes hänen päällensä, että hän pa-
ranis ja eläis.
24. Niin hän meni hänen kans-
sansa; ja paljo kansaa seurasi
häntä, ja ahdistiwat häntä.
25. Ja yksi waimo, joka oli
sairastanut punaista tautia kaksi-
toistakymmentä ajastaikaa,
3 Mos. 15: 25. Matth. 9: 20. Luc. 8: 43.
26. Ja oli paljon kärsinyt mo-
nelta parantajalta, ja oli kulut-
tanut kaiken hywyytensä, eikä mi-
tään apua tuntenut, waan tullut
paljoa pahemmaksi;
27. Koska hän kuuli Jesuk-
sesta, tuli hän kansan seassa ta-
kaa ja rupesi hänen waatteisiinsa;
28. Sillä hän sanoi: jos mi-
nä ainoasti saan ruweta hänen
waatteisiinsa, niin minä paranen.
29. Ja hänen werilähteensä

kohta kuiwettui, ja hän tunsi ruumiissansa, että hän oli hänen witsauksestansa parattu.

30. Ja Jesus tunsi kohta itsessänsä woiman, joka hänestä lähtenyt oli, ja käänsi hänensä kansan seassa ja sanoi: kuka rupesi minun waatteisiini?
Luc. 6: 19.

31. Ja hänen opetuslapsensa sanoiwat hänelle: sinä näet, että kansa sinua ahdistaa ympäri, ja sinä sanoit: kuka minuun rupesi?

32. Ja hän katsoi ympärinsä, että hän sen näkis, joka sen teki.

33. Mutta waimo pelkäsi ja wapisi, että hän tiesi, mitä hänen kohtaansa tapahtunut oli, tuli ja lankesi hänen eteensä, ja sanoi hänelle kaiken totuuden.

34. Mutta hän sanoi hänelle: tyttäreni, sinun uskos paransi sinun! mene rauhaan ja ole terwe witsauksestas.
Matth. 9: 22. Marc. 10: 52.

35. Koska hän wielä puhui, tuliwat muutamat synagogan päämieheltä, jotka sanoiwat: sinun tyttäres on kuollut: mitäs silleen Mestaria waiwaat? Luc. 8: 49.

36. Mutta Jesus kohta kuultuansa sen sanan sanottawan, sanoi synagogan päämiehelle: älä pelkää, ainoastaan usko.

37. Ja ei hän sallinut kenenkään itseänsä seurata, waan Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, Jakobin weljen.

38. Ja hän tuli synagogan päämiehen huoneeseen, ja näki pauhinan ja ne, jotka itkiwät ja porasiwat paljon.

39. Ja hän meni sisälle, ja sanoi heille: mitä te pauhaatte ja itkette? Lapsi ei ole kuollut, waan makaa.
Matth. 9: 24. Joh. 11: 11.

40. Ja he nauroiwat häntä. Mutta koska hän oli kaikki ajanut ulos, otti hän lapsen isän ja äidin kanssansa ja ne, jotka hänen kanssansa oliwat, ja meni sisälle, kussa lapsi makasi,

41. Ja tarttui lapsen käteen ja sanoi hänelle: talitha kumi, se on sanottu: piikainen, (sinulle minä sanon), nouse ylös.

42. Ja kohta piika nousi ja käwi; sillä hän oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen. Ja he hämmästyiwät suurella hämmästyksellä.

43. Ja hän haastoi heitä kowin, ettei kenkään sitä saisi tietää, ja hän käski antaa hänelle syötäwää.

6 Luku.

Jesus pidetään halpana; lähettää ulos ne kaksitoistakymmentä apostolia. Johannes murhataan. Wiisi tuhatta miestä ruokitaan. Jesus käy meren päällä.

Ja hän läksi sieltä ja meni isänsä maalle, ja hänen opetuslapsensa seurasiwat häntä.
Matth. 13: 54.

2. Ja kuin sabbatti tuli, rupesi hän synagogassa opettamaan; ja monta, jotka kuuliwat, hämmästyiwät, sanoen: kusta tällä nämät owat? ja mikä wiisaus hänelle annettu on, että myös

senkaltaiset wäkewät työt hänen kättensä kautta tapahtuwat?
Luc. 4: 16.

3. Eikö tämä ole se seppä, Marian poika, Jakobin ja Josen ja Judan ja Simonin weli? eikö myös hänen sisarensa ole tässä meidän kanssamme? ja he pahenniwat hänessä. Joh. 6: 42.

4. Mutta Jesus sanoi heille: ei propheta muualla ole katsottu ylön kuin isänsä maalla ja lankoinsa seassa ja kotonansa.
Matth. 13: 57. Luc. 4: 24. Joh. 4: 44.

5. Ja ei hän woinut siellä yhtään wäkewätä työtä tehdä, waan ainoastaan pani kätensä harwain sairasten päälle ja paransi heitä;
Matth. 13: 58.

6. Ja ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän waelsi ympäri kyliä, opettain ympäristöllä,
Matth. 9: 35. Luc. 13: 22.

7. Ja kutsui ne kaksitoistakymmentä, ja rupesi niitä kaksin ja kaksin lähettämään, ja antoi heille woiman saastaisia henkiä wastaan. Matth. 10: 1.
Marc. 3: 13, 14. Luc. 6: 13. Luku 9: 1.

8. Ja kielsi heitä mitään ottamasta tielle, mutta ainoasti sauwan, ei ewässäkkiä, ei leipää, ei rahaa kukkaroon;
Matth. 10: 9. Luc. 9: 3.

9. Mutta olemaan kengässä, ja ettei he pukisi kahta hametta yllensä. Ap. T. 12: 8.

10. Ja hän sanoi heille: kussa ikänä te huoneeseen menette sisälle, niin olkaat siinä, niin kauwan kuin te sieltä menette pois.
Matth. 10: 11. Luc. 9: 4.

11. Ja jotka ei teitä wastaan ota, eikä kuule teitä, niin menkäät pois sieltä ja pyhkikäät tomu, kuin teidän jalkainne alla on, heille todistukseksi. Totisesti sanon minä teille: Sodomalle ja Gomorralle on tuomiopäiwänä huokiampi kuin sille kaupungille.
Matth. 10: 14, 15. Luc. 9: 5. Luku 10: 10—12.
Ap. T. 13: 51. Luku 18: 6.

12. Ja he läksiwät ulos ja saarnasiwat, että he parannuksen tekisiwät, Matth. 3: 2.

13. Ja ajoiwat ulos monta perkelettä, ja woiteliwat öljyllä monta sairasta, ja paransiwat.
Jac. 5: 14.

14. Ja kuningas Herodes sai sen kuulla (sillä hänen nimensä oli jo julistettu), ja sanoi: Johannes, joka kastoi, on nousnut kuolleista, ja sentähden woimat waikuttawat hänessä.
Matth. 14: 1. Luc. 9: 7, 19.

15. Muut sanoiwat: se on Elias; mutta toiset sanoiwat: se on propheta, taikka niinkuin joku prophetaista. Matth. 16: 14.

16. Mutta koska Herodes sen kuuli, sanoi hän: se on Johannes, jonka kaulan minä annoin leikata, hän on kuolleista nousnut.

17. Sillä Herodes oli lähettänyt Johannesta ottamaan kiinni, ja pani hänen tornihin, Herodiaksen, hänen weljensä Philippuksen emännän tähden, jonka hän oli nainut. Luc. 3: 19, 20.

18. Sillä Johannes oli Herodekselle sanonut: ei sinulle ole luwallinen pitää weljes emäntätä.
3 Mos. 18: 16. Luku 20: 21.

19. Ja Herodias wäijyi hän=
tä, ja tahtoi häntä tappaa; mutta
ei hän saanut.
20. Sillä Herodes pelkäsi Jo=
hannesta, että hän tiesi hänen
hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi, ja
otti waarin hänestä, ja kuuli häntä
monessa asiassa, ja kuulteli häntä
mielellänsä. Matth. 14: 5. Luku 21: 26.
21. Ja koska sowelias päiwä
tuli, että Herodes syntymäpäiwä=
nänsä teki ehtoollisen ylimmäisil=
lensä ja päämiehille Galileassa,
1 Mos. 40: 20. Matth. 14: 6.
22. Ja Herodeksen tytär tuli
sisälle ja hyppäsi, ja se kelpasi
Herodekselle ja ynnä atrioitsewille,
sanoi kuningas piialle: ano mi=
nulta mitäs tahdot, ja minä an=
nan sinulle.
23. Ja hän wannoi hänelle:
mitä ikänä sinä minulta anot,
niin minä annan sinulle, puoleen
minun waltakuntaani asti.
24. Mutta se meni ulos ja
sanoi äidillensä: mitä minun pi=
tää anoman? waan se sanoi: Jo=
hannes Kastajan päätä.
25. Ja hän kohta meni sisälle
kiiruusti kuninkaan tykö, anoi, sa=
noen: minä tahdon, ettäs minulle
annat juuri nyt Johannes Kas=
tajan pään wadissa.
26. Niin kuningas tuli sangen
murheelliseksi; kuitenkin walan
tähden ja niiden, jotka ynnä at=
rioisiwat, ei tahtonut häneltä kiel=
tää. Matth. 14: 9.
27. Ja kuningas lähetti kohta
murhaajan, ja käski hänen päänsä
tuoda.
28. Niin se meni ja leikkasi
hänen kaulansa tornissa, ja toi
hänen päänsä wadissa, ja antoi
sen piialle; ja piika antoi sen
äidillensä. Matth. 14: 10.
29. Ja koska hänen opetus=
lapsensa sen kuuliwat, tuliwat he
ja ottiwat hänen ruumiinsa, ja
paniwat sen hautaan.
30. Ja apostolit kokoontuiwat
Jesuksen tykö, ja ilmoittiwat hä=
nelle kaikki sekä ne, kuin he teki=
wät, ja ne, kuin he opettiwat.
Luc. 9: 10.
31. Ja hän sanoi heille: tul=
kaat te yksinänne erinäiseen paik=
kaan ja lewätkäät wähä; sillä
monta oli, jotka tuliwat ja me=
niwät, niin ettei he syödäkään
joutaneet. Marc. 3: 20.
32. Ja he meniwät korpeen
haahdella erinänsä.
Matth. 14: 13. Joh. 6: 16.
33. Ja kansa näki heidän me=
newän, ja moni tunsi hänen, ja
juoksiwat sinne jalkaisin kaikista
kaupungeista, ja he ennättiwät
heitä, ja he kokoontuiwat hänen
tykönsä.
34. Ja Jesus läksi ulos ja
näki paljon kansaa, ja hän ar=
mahti heitä; sillä he oliwat niin=
kuin lampaat, joilla ei ole pai=
menta, ja rupesi heitä opetta=
maan paljon. Matth. 9: 36.
Luku 14: 14. Jer. 23: 1. Hes. 34: 2.
35. Ja koska päiwä paljon
kulunut oli, tuliwat hänen ope=
tuslapsensa hänen tykönsä, sanoen:
tämä on erämaa, ja aika on jo
kulunut. Matth. 14: 15. Luc. 9: 12.
36. Laske heitä, että he meni=

siwät ympäri kyliin ja majoihin, ostamaan heillensä leipää; sillä ei heillä ole syötäwätä.

37. Mutta hän wastaten sanoi heille: antakaat te heille syötäwätä. Ja he sanoiwat hänelle: pitääkö meidän menemän kahdella sadalla penningillä leipiä ostamaan, ja antamaan heidän syödä?
Joh. 6: 5.

38. Mutta hän sanoi heille: montako leipää teillä on? menkäät ja katsokaat. Ja koska he katsoiwat, sanoiwat he: wiisi, ja kaksi kalaa.
Matth. 14: 17. Luc. 9: 13. Joh. 6: 9.

39. Ja hän käski heidän kaikki istuttaa atrioitsemaan eri joukkoihin wiherjäisen ruohon päälle.

40. Ja he istuiwat joukoissa sadoin ja wiisinkymmenin.

41. Ja kuin hän otti ne wiisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi hän taiwaaseen, kiitti ja mursi leiwät, ja antoi opetuslapsillensa pantaa niiden eteen; ja ne kaksi kalaa jakoi hän kaikille.
1 Sam. 9: 13. Joh. 17: 1.

42. Ja he söiwät kaikki ja rawittiin.

43. Ja he korjasiwat kaksitoistakymmentä täysinäistä koria muruja, ja myös kaloista.

44. Ja niitä, kuin söiwät, oli lähes wiisi tuhatta miestä.

45. Ja hän ajoi kohta opetuslapsensa astumaan haahteen ja edellä menemään meren ylitse Bethsaidaan, siihen asti kuin hän päästäis kansan.
Matth. 14: 22. Joh. 6: 16.

46. Ja koska hän oli päästänyt heidän, meni hän wuorelle rukoilemaan.
Matth. 14: 23.

47. Ja koska ehtoo tuli, oli haaksi keskellä merta, ja hän yksinänsä maalla.
Matth. 14: 24. Joh. 6: 17.

48. Ja hän näki heidän olewan hädässä soutamisessa; (sillä heillä oli wastainen). Ja liki neljäntenä yön wartiona tuli hän heidän tykönsä, käyden meren päällä, ja tahtoi mennä heidän ohitsensa.

49. Mutta kuin he näkiwät hänen käywän meren päällä, luuliwat he olewan kyöpelin ja huusiwat.

50. (Sillä kaikki näkiwät hänen ja hämmästyiwät.) Ja hän puhui kohta heidän kanssansa ja sanoi heille: olkaat hywässä turwassa, minä olen, älkäät peljätkö.

51. Ja hän astui heidän tykönsä haahteen, ja tuuli heikeni. Ja he paljoa enämmin keskenänsä hämmästyiwät ja ihmetteliwät;

52. Sillä ei he ymmärtäneet leiwistäkään, waan heidän sydämmensä oli paatunut.

53. Ja kuin he oliwat menneet ylitse, tuliwat he Genesaretin maalle ja laskiwat satamaan.
Matth. 14: 34.

54. Ja kuin he meniwät ulos haahdesta, niin he kohta tunsiwat hänen,

55. Ja juoksiwat ympäri kaiken sen ympäristön, ja rupesiwat sairaita wiemään wuoteissansa, kussa he kuuliwat hänen olewan.

56. Ja kuhunka hän meni sisälle kyliin eli kaupunkeihin taikka majoihin, niin he paniwat kujille sairaita, ja rukoiliwat häntä, että he ainoastaan hänen waatteinsa palteeseen saisiwat ruweta, ja niin monta kuin häneen rupesi, ne paraniwat.

7 Luku.

Wanhimmitten käskyt. Oikia saastaisuus. Pakanallinen waimo. Jesus parantaa kuuron, joka myös mykkä oli.

Ja hänen tykönsä kokoontuiwat Phariseukset ja muutamat kirjanoppineista, jotka Jerusalemista tulleet oliwat. Matth. 15: 1.

2. Ja kuin he näkiwät muutamat hänen opetuslapsistansa yhteisillä käsillä (se on: pesemättömillä) syöwän leipää, laittiwat he sitä.

3. Sillä Phariseukset ja kaikki Judalaiset ei syö, ellei he usein pese käsiänsä, pitäin wanhempain säätyä.

4. Ja kuin he turulta tulewat, ei he syö pesemätä. Ja monta muuta on, jotka he owat ottaneet pitääksensä, kuin on: juomaastiain, kiwiastiain, ja waskiastiain ja pöytäin pesemiset.

5. Sitte kysyiwät Phariseukset ja kirjanoppineet häneltä: miksei sinun opetuslapses waella wanhempain säädyn jälkeen, waan syöwät pesemättömillä käsillä leipää?

6. Mutta hän wastaten sanoi heille: Jesaias on hywästi teistä ulkokullaisista ennustanut, niinkuin kirjoitettu on: tämä kansa kunnioittaa minua huulilla, waan heidän sydämmensä on kaukana minusta. Jes. 29: 13.

7. Mutta turhaan he minua palwelewat, opettain sitä oppia, kuin on ihmisten käskyt.
Matth. 15: 9. Col. 2: 18. Tit. 1: 14.

8. Sillä te hylkäätte Jumalan käskyn, ja pidätte ihmisten säädyn, kiwiastiain ja juomaastiain pesemiset, ja muita senkaltaisia te paljon teette.

9. Ja hän sanoi heille: hywin te hylkäätte Jumalan käskyn, että te teidän säätynne pitäisitte.

10. Sillä Moses sanoi: kunnioita isääs ja äitiäs! ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.
2 Mos. 20: 12. Luku 21: 17. 3 Mos. 20: 9. 5 Mos. 5: 16. Luku 27: 16. San. l. 20: 20. Matth. 15: 4. Eph. 6: 2.

11. Mutta te sanotte: jos ihminen sanoo isälle taikka äidille: korban, (se on uhrattu) jolla sinua piti minulta autettaman.

12. Ja ette salli hänen mitään tehdä isällensä taikka äidillensä.

13. Ja hylkäätte Jumalan sanan teidän säädyllänne, jonka te säätäneet olette, ja senkaltaisia paljon te teette. Matth. 15: 9.

14. Ja hän kutsui tykönsä kaiken kansan, ja sanoi heille: kuulkaat kaikki minua, ja ymmärtäkäät.

15. Ei ole ulkona ihmisestä mitään, joka häneen menee sisälle, ja taitaa hänen saastuttaa; mutta ne, kuin hänestä tulewat ulos,

ne owat, jotka saastuttawat ih-
misen. Ap. T. 10: 15.
Rom. 14: 17, 20. Tit. 1: 15.
16. Jos jollakin on korwat
kuulla, se kuulkaan!
Matth. 11: 15. Marc. 4: 23.
17. Ja koska hän kansan ty-
köä meni huoneeseen, kysyiwät hä-
nen opetuslapsensa häneltä tästä
wertauksesta. Matth. 15: 15.
18. Ja hän sanoi heille: olet-
tenko tekin niin ymmärtämättö-
mät? ettenkö ymmärrä, että kaikki
kuin ulkoa menee ihmisehen, ei
se häntä taida saastuttaa?
19. Sillä ei se mene hänen
sydämmehensä, mutta watsaan, ja
menee luonnollisesti ulos, kaikki
ruuat puhdistain.
20. Ja hän sanoi: mitä ih-
misestä tulee ulos, se saastuttaa
ihmisen.
21. Sillä sisältä ihmisten sy-
dämmestä tulewat ulos pahat aja-
tukset, huoruudet, salawuoteudet,
miestapot,
1 Mos. 6: 5. Luku 8: 21. San. l. 6: 14.
Jer. 17: 9. Matth. 15: 19.
22. Warkaudet, ahneudet, pa-
hat juonet, petos, irtaisuus, pa-
hansuomus, Jumalan pilkka, yl-
peys, hulluus.
23. Kaikki nämät pahuudet si-
sältä tulewat ulos ja saastutta-
wat ihmisen.
24. Niin hän nousi ja meni
sieltä Tyron ja Sidonin maan
ääriin, ja meni sisälle huonee-
seen, eikä tahtonut sitä kenellen-
kään antaa tietää: ja ei hän tai-
tanut salaa olla. Matth. 15: 21.
25. Sillä kuin yksi waimo
kuuli hänestä, jonka wähällä tyt-
tärellä oli saastainen henki, niin
se tuli ja lankesi hänen jalkainsa
juureen,
26. (Mutta se waimo oli Gre-
kiläinen, Syrophenisiassa synty-
nyt) ja hän rukoili häntä aja-
maan pois perkelettä hänen tyt-
tärestänsä.
27. Niin Jesus sanoi hänelle:
salli ensin lapset rawittaa; sillä
ei ole se kohtuullinen, ottaa las-
ten leipää ja heittää penikoille.
Matth. 15: 26.
28. Mutta hän wastasi ja sa-
noi hänelle: tosin Herra: syöwät
penikatkin pöydän alla lasten mu-
ruista.
29. Ja hän sanoi hänelle: tä-
män puheen tähden mene: per-
kele läksi ulos sinun tyttärestäs.
30. Ja kuin hän meni kotiansa,
löysi hän perkeleen lähteneksi ulos
ja tyttärensä makaawan wuoteessa.
31. Ja taas kuin hän läksi Ty-
ron ja Sidonin maan ääristä,
tuli hän Galilean meren tykö,
kymmenen kaupungin maan äär-
ten keskitse. Matth. 15: 29.
32. Ja he toiwat hänen ty-
könsä kuuron, joka myös mykkä
oli, ja he rukoiliwat häntä pa-
nemaan kätensä hänen päällensä.
Matth. 9: 32. Luc. 11: 14.
33. Ja hän otti hänen eri-
nänsä kansasta ja pisti sormensa
hänen korwiinsa, sylki ja rupesi
hänen kieleensä.
Marc. 8: 23. Joh. 9: 6.
34. Ja katsahtain taiwaaseen
huokasi, ja sanoi hänelle: ephata,
se on: aukene. Joh. 11: 41. Luku 17: 1.

35. Ja kohta aukeniwat hä-
nen korwansa, ja hänen kielensä
side pääsi wallallensa ja puhui
selkiästi.
36. Ja hän haastoi heidän
kellenkään sanomasta. Mutta jota
enämmin hän haastoi, sitä enäm-
min he ilmoittiwat.
37. Ja he suuresti hämmäs-
tyiwät, sanoen: **hywästi hän kaikki
teki: kuurot hän teki kuulemaan ja
mykät puhumaan.**

8 Luku.

Jesus ruokkii neljätuhatta miestä, kieltää merkin Pharisenksilta, ja parantaa sokian. Pietari tunnustaa Christuksesta, nuhdellaan. Tunnustuksen hedelmät.

Niinä päiwinä, koska sangen
paljo kansaa oli, eikä ollut
heillä mitään syömistä, kutsui Je-
sus opetuslapsensa tykönsä ja sa-
noi heille:
2. Minä surkuttelen kansaa;
sillä he owat jo kolme päiwää
wiipyneet minun tykönäni, ja ei
ole heillä, mitä he söisiwät.
Matth. 15: 32.
3. Ja jos minä päästän hei-
dän kotiansa syömätä, niin he
waipuwat tiellä; sillä muutamat
heistä oliwat kaukaa tulleet.
4. Niin wastasiwat häntä hä-
nen opetuslapsensa: kusta joku
woi näitä rawita leiwillä tässä
erämaassa?
5. Ja hän kysyi heiltä: mon-
tako leipää teillä on? He sanoi-
wat: seitsemän.
6. Ja hän käski kansan istua
atrioitsemaan maan päälle. Ja
hän otti ne seitsemän leipää, kuin
hän kiittänyt oli, mursi ja antoi
opetuslapsillensa, että he olisiwat
panneet eteen; ja he paniwat
kansan eteen.
7. Ja heillä oli myös wähä
kalaisia; ja hän kiitti, ja käski
ne myös pantaa eteen.
8. Niin he söiwät ja rawit-
tiin; ja he korjasiwat tähteet, kuin
jääneet oliwat, seitsemän koria
muruja.
9. Ja niitä kuin söiwät, oli
liki neljätuhatta; ja hän päästi
heidän.
10. Ja hän astui kohta ope-
tuslastensa kanssa haahteen, ja
tuli Dalmanuthan maan ääriin.
Matth. 15: 39.
11. Ja Phariseukset tuliwat
ja rupesiwat kamppailemaan hä-
nen kanssansa, pyytäen häneltä
merkkiä taiwaasta, kiusaten häntä.
Matth. 12: 38. Luku 16: 1. Luc. 11: 29. Joh. 6: 30.
12. Ja hän huokasi henges-
sänsä ja sanoi: miksi tämä suku
merkkiä pyytää? Totisesti sanon
minä teille: ei tälle sukukunnalle
anneta merkkiä. Matth. 16: 4.
13. Ja hän jätti heidän, ja
astui taas haahteen, ja meni ylitse.
14. Ja he oliwat unhottaneet
ottaa leipiä, eikä ollut heillä
enämpi kuin yksi leipä haahdessa
heidän myötänsä. Matth. 16: 5.
15. Ja hän käski heitä, sa-
noen: katsokaat ja karttakaat tei-
tänne Phariseusten hapatuksesta
ja Herodeksen hapatuksesta.
Matth. 16: 6. Luc. 12: 1.

16. Ja he ajattelivat keske-
nänsä, sanoen: ei meillä ole leipiä.
17. Ja kuin Jesus sen ym-
märsi, sanoi hän heille: mitä te
ajattelette, ettei teillä ole leipää?
ettenkö te vielä huomaitse, et-
tenkä ymmärrä? vieläkö teillä nyt
on paatunut sydän? Marc. 6: 52.
18. Silmät teillä on, ja ette
näe? ja korvat teillä on, ja ette
kuule? ettenkö myös muista?
19. Koska minä viisi leipää
mursin viidelle tuhannelle, kuinka
monta täysinäistä koria te täh-
teitä korjasitte? He sanoivat: kak-
sitoistakymmentä.
Matth. 14: 19, 20. Marc. 6: 41. Luc. 9: 13, 2c. Joh. 6: 11, 2c.
20. Niin myös koska minä ne
seitsemän mursin neljälle tuhan-
nelle, kuinka monta täysinäistä
koria tähteitä te korjasitte? he
sanoivat: seitsemän. Matth. 15: 34.
21. Ja hän sanoi heille: miks-
ette siis ymmärrä?
22. Ja hän tuli Bethsaidaan,
ja he toivat yhden sokian ja ru-
koilivat häntä, että hän rupeais
häneen.
23. Ja hän tarttui sen sokian
käteen, ja vei ulos hänen kyläs-
tä, ja sylki hänen silmiinsä, ja
pani kätensä hänen päällensä, ja
kysyi häneltä, jos hän jotakin
näkis. Marc. 7: 32, 33.
24. Niin hän katsoi ylös ja
sanoi: minä näen ihmiset niin-
kuin puut käyskentelevän.
25. Sitte hän taas pani kä-
tensä hänen silmäinsä päälle, ja
antoi hänen taas katsoa. Ja se
tuli paratuksi, niin että hän näki
kaikki kaukaa ja selkiästi.
26. Ja hän lähetti hänen ko-
tiansa, sanoen: älä mene kylään
sisälle, älä myös kellenkään tätä
kylässä sano.
27. Ja Jesus meni ulos ja
hänen opetuslapsensa Kesarean ky-
liin, joka kutsutaan Philippi; ja
hän kysyi tiellä opetuslapsiltansa,
sanoen heille: kenenkä sanovat
ihmiset minun olevan?
Matth. 16: 13. Luc. 9: 18.
28. Niin he vastasivat: Jo-
hannes Kastajan, ja muutamat
Eliaan, vaan muutamat jonkun
prophetaista.
29. Ja hän sanoi heille: ke-
nenkästä te sanotte minun ole-
van? Pietari vastasi ja sanoi
hänelle: sinä **olet Christus.**
30. Ja hän haastoi heitä kel-
lenkään hänestä sanomasta.
31. Ja hän rupesi heitä opet-
tamaan, että Ihmisen Pojan pi-
tää paljo kärsimän, ja hyljättä-
män vanhimmilta ja ylimmäi-
siltä papeilta ja kirjanoppineilta,
ja tapettaman, ja kolmantena päi-
vänä ylösnouseman. Matth. 16: 21.
Luku 17: 22. Marc. 9: 31. Luku 10: 33.
Luc. 9: 22, 44. Luku 18: 31. Luku 24: 6.
32. Ja hän puhui sen puheen
julki rohkiasti. Ja Pietari otti
hänen tykönsä, rupesi häntä nuh-
telemaan.
33. Mutta hän käänsi itsensä
ja katsoi opetuslastensa puoleen,
nuhteli Pietaria, sanoen: mene
pois minun tyköäni, saatana; sillä
et sinä ymmärrä niitä, kuin Ju-

malan owat, waan niitä, kuin
ihmisten owat. 2 Sam. 19: 22.
34. Ja hän kutsui tykönsä kan=
san ja opetuslapsensa, ja sanoi
heille: kuka ikänä tahtoo tulla
minun perässäni, hän kieltäkööu
itsensä, ja ottakoon ristinsä, ja
seuratkoon minua. Matth. 10: 38.
Luku 16: 24. Luc. 9: 23. Luku 14: 27.
35. Sillä kuka ikänä tahtoo
henkensä wapahtaa, hän hukuttaa
sen; mutta joka ikänä henkensä
hukuttaa minun ja ewangeliumin
tähden, hän wapahtaa sen.
Matth. 10: 39. Luku 16: 25. Luc. 9: 24.
Luku 17: 33. Joh. 12: 25.
36. Sillä mitä se auttaa ih=
mistä, jos hän woittais kaiken
maailman, ja sais sielullensa wa=
hingon? Matth. 16: 26.
37. Eli mitä ihminen antaa
sielunsa lunastukseksi? Ps. 49: 9.
38. Sillä joka häpee minun
sanojani tässä huorintekiässä ja
syntisessä suwussa, sitä myös pi=
tää Ihmisen Pojan häpeemän,
koska hän tulee Isänsä kunniassa
niiden pyhäin enkeleitten kanssa.
Matth. 10: 33. Luku 12: 39. Luku 25: 31.
Luc. 9: 26. Luku 12: 8, 9. Rom. 1: 16.
2 Tim. 2: 12.

9 Luku.

Christuksen kirkastaminen. Elias. Mykkä riiwattu. Christuksen kuolema. Opetuslasten riita. Pahennus.

Ja hän sanoi heille: totisesti sa=
non minä teille: muutamat
näistä, jotka tässä seisowat, ei
pidä kuolemata maistaman siihen
asti kuin he näkewät Jumalan
waltakunnan woimalla tulewan.
Matth. 16: 28. Luc. 9: 27.
2. Ja kuuden päiwän perästä
otti Jesus tykönsä Pietarin ja
Jakobin ja Johanneksen, ja wei
heidän erinänsä korkialle wuorelle
yksinänsä: ja hän kirkastettiin hei=
dän edessänsä,
Matth. 17: 1. Luc. 9: 28.
3. Ja hänen waatteensa tuli=
wat kiiltäwäksi ja sangen wal=
kiaksi niinkuin lumi, ettei yksikään
waatteen painaja taida niin wal=
kiaksi painaa maan päällä.
4. Ja heille ilmestyi Elias
Moseksen kanssa, jotka puhuiwat
Jesuksen kanssa.
5. Ja Pietari wastaten sanoi
Jesukselle: Rabbi, hywä on mei=
dän tässä olla: tehkäämme siis
tähän kolme majaa, sinulle yhden,
Mosekselle yhden ja Elialle yhden.
6. Waan ei hän tietänyt, mitä
hän puhui: sillä he oliwat häm=
mästyneet.
7. Ja pilwi tuli, joka ympäri=
warjosi heidän, ja ääni tuli pil=
westä, sanoen: **tämä on se minun
rakas Poikani, kuulkaat häntä.**
5 Mos. 18: 18, 19. Jes. 42: 1. Matth. 3: 17.
Luku 17: 5. Marc. 1: 11. Luc. 3: 22.
Luku 9: 35. 2 Piet. 1: 17.
8. Ja kohta kuin he ympäri=
katsahtiwat, ei he enää ketään
nähneet, mutta Jesuksen yksin hei=
dän kanssansa.
9. Mutta koska he meniwät
alas wuorelta, kielsi hän heidän
kellenkään niitä sanomasta, kuin
he näkiwät, waan sitte koska Ih=
misen Poika on kuolleista nousnut.
Matth. 17: 9. Luc. 9: 36.
10. Ja he pitiwät sanan mie=
lessänsä, ja tutkiwat keskenänsä,

mitä se olis, nousta ylös kuolleista.

11. Ja he kysyiwät häneltä, sanoen: mitä kirjanoppineet sanowat, että Elian pitää ensin tuleman? Mal. 4: 5. Matth. 17: 10.

12. Mutta hän wastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ensin ja ojentaa kaikki: ja niinkuin on Ihmisen Pojasta kirjoitettu, että hänen pitää paljon kärsimän ja katsottaman ylön.
Ps. 22: 7. Jes. 53: 3. Dan. 9: 26.

13. Mutta minä sanon teille, että Elias on myös tullut, ja he tekiwät hänelle, mitä he tahtoiwat, niinkuin hänestä kirjoitettu oli.
Matth. 11: 14. Luc. 1: 17.

14. Ja kuin hän tuli opetuslasten tykö, näki hän paljon kansaa heidän ympärillänsä, ja kirjanoppineet kamppailewan heidän kanssansa.

15. Ja kohta kuin kaikki kansa näki hänen, hämmästyiwät he ja juosten tykö terwehtiwät häntä.

16. Ja hän kysyi kirjanoppineilta: mitä te kamppailette keskenänne?

17. Niin yksi kansan seasta wastasi ja sanoi: Mestari, minä toin sinun tykös poikani, jolla on mykkä henki,
Matth. 17: 14. Luc. 9: 37, 38.

18. Ja koska hän rupee hänen kimppuunsa, niin hän repelee häntä, ja hän wahtuu, ja kiristelee hampaitansa, ja kuiwettuu. Ja minä sanoin sinun opetuslapsilles, että he ajaisiwat hänen ulos, ja ei he woineet.

19. Niin hän wastasi ja sanoi: o sinä uskotoin sukukunta! kuinka kauwan minun pitää oleman teidän kanssanne? kuinka kauwan minä teitä kärsin? Tuokaat häntä minun tyköni.

20. Ja he toiwat sen hänen tykönsä. Ja kuin hän näki hänen, repäsi kohta henki häntä, ja hän lankesi maahan, ja kieritteli itseänsä ja wahtui. Marc. 1: 26.

21. Ja hän kysyi hänen isältänsä: kuinka paljon aikaa sitte on kuin tämä on hänelle tullut? Hän sanoi: lapsuudesta;

22. Ja hän heitti hänen usein tuleen ja wesiin, että hän hukuttais hänen. Mutta jos sinä jotakin woit, niin auta meitä ja armahda meidän päällemme.

23. Niin sanoi Jesus hänelle: jos sinä sen woit uskoa, **kaikki owat uskowaiselle mahdolliset.**
Luc. 17: 6.

24. Ja kohta pojan isä huusi itkein ja sanoi: **Herra, minä uskon, auta minun epäuskoani.**

25. Mutta koska Jesus sen näki, että kansa ynnä juoksi tykö, nuhteli hän sitä saastaista henkeä, sanoen hänelle: sinä mykkä ja kuuro henki! minä käsken sinua, mene ulos hänestä, ja älä tästedes hänen sisällensä mene.

26. Niin se huusi ja repeli kowin häntä, ja läksi ulos. Ja se tuli niinkuin kuollut, niin että moni sanoi: hän on kuollut.

27. Mutta Jesus tarttui hänen käteensä ja nosti hänen, ja hän nousi.

28. Ja kuin hän oli huonee=

seen mennyt sisälle, kysyiwät hänen opetuslapsensa häneltä erinänsä: miksemme woineet häntä ajaa ulos? Matth. 17: 19.

29. Ja hän sanoi heille: tämä suku ei taida millään muulla kuin rukouksella ja paastolla mennä ulos.

30. Ja he läksiwät ulos sieltä ja waelsiwat Galilean läwitse, ja ei hän tahtonut sitä kenenkään tietää.

31. Sillä hän opetti opetuslapsiansa ja sanoi heille: Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin, ja he tappawat hänen; ja kuin hän on tapettu, niin hän kolmantena päiwänä nousee ylös. Matth. 16: 21. Luc. 17: 22. Marc. 8: 31. Luc. 9: 22, 44. Luku 18: 31. Luku 24: 7.

32. Mutta ei he ymmärtäneet sitä kuin hän sanoi, ja pelkäsiwät häneltä kysyä.

33. Ja hän tuli Kapernaumiin, ja kotona ollessa kysyi hän heiltä: mitä te tiellä keskenänne kamppailitte?

34. Mutta he waikeniwat; sillä he oliwat kamppailleet tiellä keskenänsä, kuka heistä suurin olis. Matth. 18: 2. Luc. 9: 46. Luku 22: 24.

35. Ja kuin hän istui, kutsui hän ne kaksitoistakymmentä ja sanoi heille: jos joku tahtoo ensimäinen olla, sen pitää oleman kaikkein wiimeisen ja kaikkein palwelian. Matth. 20: 26. Marc. 10: 43.

36. Ja hän otti lapsen ja asetti sen heidän keskellensä. Ja kuin hän otti sen syliinsä, sanoi hän heille: Marc. 10: 16.

37. Kuka ikänä yhden tainkaltaisen lapsen korjaa minun nimeeni, se korjaa minun: ja joka minun korjaa, ei hän minua korjaa, mutta sen, joka minun lähetti. Matth. 10: 40. Luku 18: 5. Luc. 9: 48. Joh. 13: 20.

38. Mutta Johannes wastasi häntä, sanoen: Mestari, me näimme yhden sinun nimelläs perkeleitä ajawan ulos, joka ei seuraa meitä, ja me kielsimme häntä, ettei hän seuraa meitä. Luc. 9: 49.

39. Niin Jesus sanoi: älkäät häntä kieltäkö; sillä ei ole ketään, joka tekee woimallisen työn minun nimeni kautta, ja taitaa kohta pahasti puhua minusta. 1 Cor. 12: 3.

40. Sillä joka ei ole meitä wastaan, se on meidän edestämme. Matth. 12: 30.

41. Sillä kuka ikänä juottaa teitä wesipikarilla minun nimeeni, että te olette Christuksen, totisesti sanon minä teille: ei hän suinkaan kadota palkkaansa. Matth. 10: 42.

42. Ja kuka ikänä pahentaa yhden niistä wähimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi olis hänelle, jos myllynkiwi pantaisiin hänen kaulaansa ja heitettäisiin mereen. 5 Mos. 13: 6. Matth. 18: 6. Luc. 17: 1, 2.

43. Jos sinun kätes on sinulle pahennukseksi, niin hakkaa se pois: parempi on sinun käsipuolena elämään mennä, kuin jos sinulla olis kaksi kättä ja menisit helwettiin, siihen sammumattomaan tuleen, Matth. 5: 29. Luku 18: 8.

44. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.
Jes. 66: 24.

45. Ja jos sinun jalkas on sinulle pahennukseksi, hakkaa se pois: parempi on sinun, ettäs ontuwana elämään menet, kuin jos sinulla olis kaksi jalkaa ja heitettäisiin helwettiin, siihen sammumattomaan tuleen,

46. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

47. Ja jos sinun silmäs on sinulle pahennukseksi, niin heitä se pois: parempi on sinun silmäpuolena Jumalan waltakuntaan sisälle mennä, kuin jos sinulla olis kaksi silmää ja heitettäisiin helwetin tuleen,

48. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

49. Sillä kaikki pitää tulella suolattaman, ja jokainen uhri pitää suolalla suolattaman.
3 Mos. 2: 13.

50. Suola on hywä; mutta jos suola tulee mauttomaksi, millä te sen höystätte? Pitäkäät itse teissänne suola, ja rauha teidän keskenänne. Matth. 5: 13.
Luc. 14: 34. Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

10 Luku.

Awioparin erokirja. Pienet lapset. Rikasten waara. Zebedeuksen pojat. Bartimeus.

Ja kuin hän sieltä läksi, tuli hän Judan maan äärille sen maakunnan kautta, joka on sillä puolella Jordanin. Ja kansa kokoontui taas hänen tykönsä, ja niinkuin hän oli tottunut, niin hän taas opetti heitä. Matth. 19: 1.

2. Ja Phariseukset tuliwat ja kysyiwät häneltä, jos mies saa waimonsa hyljätä? kiusaten häntä.

3. Mutta hän wastaten sanoi heille: mitä Moses teille käski?

4. He sanoiwat: Moses sallei erokirjan kirjoittaa ja hyljätä.
5 Mos. 24: 1. Matth. 5: 31.

5. Ja Jesus wastaten sanoi heille: teidän sydämmenne kowuuden tähden kirjoitti hän teille sen käskyn.

6. Mutta luomisen alusta on Jumala heidän luonut mieheksi ja waimoksi.
1 Mos. 1: 27. Luku 5: 2. Matth. 19: 4.

7. Sentähden pitää ihmisen eriämän isästänsä ja äidistänsä, ja pitää itsensä waimoonsa yhdistämän. 1 Mos. 2: 24.

8. Ja niin tulewat kaksi yhdeksi lihaksi, niin ettei he ole silleen kaksi, mutta yksi liha.
1 Cor. 6: 16. Eph. 5: 31.

9. Mitä siis Jumala on yhteen sowittanut, ei ihmisen pidä sitä eroittaman. Matth. 19: 6.

10. Ja hänen opetuslapsensa kysyiwät taas häneltä kotona siitä asiasta.

11. Ja hän sanoi heille: kuka ikänä hylkää waimonsa, ja nai toisen, se tekee huorin häntä wastaan. Matth. 5: 32.
Luku 19: 9. Luc. 16: 18. 1 Cor. 7: 10, 11.

12. Ja jos waimo hylkää miehensä ja huolee toiselle, hän tekee huorin.

13. Ja he toiwat hänen tykönsä lapsia, että hän heihin ru-

peais; niin opetuslapset nuhteliwat heitä, jotka niitä toiwat.
Matth. 19: 13. Luc. 18: 15.
14. Mutta koska Jesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan waltakunta.
Matth. 18: 3. Luku 19: 14. 1 Cor. 14: 20.
15. Totisesti sanon minä teille: jokainen, kuin ei Jumalan waltakuntaa ota wastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle.
16. Ja hän otti heitä syliinsä, ja pani kätensä heidän päällensä, ja siunasi heitä.
Matth. 19: 15. Marc. 9: 36.
17. Ja kuin hän oli lähtenyt ulos tielle, tuli yksi juosten, lankesi polwillensa hänen eteensä ja kysyi häneltä: hywä Mestari! mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän perisin?
Matth. 19: 16. Luc. 18: 18.
18. Niin Jesus sanoi hänelle: miksis sanot minun hywäksi? Ei kenkään ole hywä, waan yksi Jumala.
19. Kylläs käskyt tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä warastaman: ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman: ei sinun pidä pettämän: kunnioita isääs ja äitiäs. 2 Mos. 20: 12, 2c.
Luku 21: 12. 5 Mos. 5: 16. Rom. 13: 9.
20. Mutta se wastasi ja sanoi hänelle: Mestari, nämät kaikki olen minä pitänyt hamasta minun nuoruudestani.
21. Mutta koska Jesus katsahti hänen päällensä, rakasti hän häntä, ja sanoi hänelle: yksi sinulta puuttuu: mene, myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna waiwaisille; ja sinulla pitää oleman tawara taiwaassa: ja tule, seuraa minua, ottain risti.
Matth. 6: 19. Luc. 12: 33. Luku 16: 9.
22. Mutta hän tuli siitä puheesta murheelliseksi, ja meni pois murheissansa; sillä hänellä oli paljo tawarata.
23. Ja kuin Jesus katsahti ympärinsä, sanoi hän opetuslapsillensa: kuinka työläästi ne, joilla tawarata on, tulewat Jumalan waltakuntaan!
Matth. 19: 23. Luc. 18: 24.
24. Mutta opetuslapset hämmästyiwät näistä hänen sanoistansa. Niin Jesus taas wastaten sanoi heille: rakkaat pojat! kuinka työläs on niiden tulla Jumalan waltakuntaan, jotka tawaroihinsa uskaltawat. Job. 31: 24.
Ps. 62: 11. San. l. 11: 28. 1 Tim. 6: 17.
25. Huokiampi on kamelin käydä neulan silmän läwitse, kuin rikkaan Jumalan waltakuntaan sisälle tulla.
26. Mutta he hämmästyiwät wielä sitte sangen suuresti, sanoen keskenänsä: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?
27. Niin Jesus katsahti heidän päällensä, ja sanoi: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta ei Jumalan tykönä: **sillä kaikki owat Jumalan tykönä mahdolliset.**
Job. 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6.
Luc. 1: 37.
28. Niin Pietari rupesi sano=

maan hänelle: katso, me olemme
kaikki antaneet ylön, ja seuran=
neet sinua.
Matth. 4: 20. Luku 19: 27. Luc. 5: 11.
Luku 18: 28.
29. Mutta Jesus wastasi ja
sanoi: totisesti sanon minä teille:
ei ole kenkään, joka jätti huoneen,
taikka weljet eli sisaret, taikka isän
eli äidin, taikka waimon eli lap=
set, taikka pellot, minun ja ewan=
geliumin tähden,
30. Ellei hän saa jälleen sata=
kertaisesti nyt tällä ajalla huo=
neita ja weljiä, ja sisaria, ja äitejä,
ja lapsia, ja peltoja, wastoinkäy=
misillä, ja tulewaisessa maail=
massa ijankaikkisen elämän.
Matth. 19: 29.
31. Mutta monta ensimäistä
tulee jälkimäiseksi, ja jälkimäistä
ensimäiseksi.
Matth. 19: 30. Luku 20: 16. Luc. 13: 30.
32. Mutta he oliwat tiellä me=
nemässä ylös Jerusalemiin; ja
Jesus käwi heidän edellänsä, ja
he hämmästyiwät, ja seurasiwat
häntä ja pelkäsiwät. Ja hän otti
taas ne kaksitoistakymmentä tykönsä ja
rupesi heille sanomaan, mitä hä=
nelle tapahtuwa oli. Matth. 16: 21.
Luku 17: 22. Luku 20: 17, 18. Marc. 8: 31.
Luku 9: 31. Luc. 9: 22. Luku 18: 31.
Luku 24: 7. Joh. 18: 32.
33. Katso, me menemme ylös
Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika
annetaan ylön pappein päämie=
hille ja kirjanoppineille, ja he
tuomitsewat hänen kuolemaan ja
antawat ylön hänen pakanoille;
34. Ja he pilkkaawat häntä,
ja pieksäwät hänen, ja sylkewät
hänen päällensä, ja tappawat hä=
nen; ja kolmantena päiwänä hän
nousee ylös.
35. Niin tuli hänen tykönsä
Jakobus ja Johannes, Zebedeuk=
sen pojat, sanoen: Mestari! me
tahdomme, ettäs meille tekisit,
mitä me anomme. Matth. 20: 20.
36. Niin hän sanoi heille:
mitä te tahdotte minua teillenne
tekemään?
37. Waan he sanoiwat hänelle:
anna toisen meistä istua sinun
oikialla ja toisen wasemmalla puo=
lellas sinun kunniassas.
38. Mutta Jesus sanoi heille:
ette tiedä, mitä te anotte. Woit=
tenko juoda sen kalkin, kuin minä
juon, ja sillä kasteella kastettaa,
jolla minä kastetaan?
Matth. 20: 22. Luc. 12: 50.
39. Waan he sanoiwat hänelle:
woimme. Niin sanoi Jesus heille:
sen kalkin tosin te juotte, jonka
minä juon, ja sillä kasteella te
kastetaan, jolla minä kastetaan;
40. Mutta istua minun oikialla
ja wasemmalla puolellani, ei ole
minun antamisellani, mutta niille,
joille se walmistettu on.
Matth. 25: 34.
41. Ja kuin ne kymmenen sen
kuuliwat, rupesiwat he närkästy=
mään Jakobin ja Johanneksen
tähden. Matth. 20: 24.
42. Mutta koska Jesus kutsui
heidän tykönsä, sanoi hän heille:
te tiedätte, että ne, jotka owat
asetetut kansain päämiehiksi, hal=
litsewat heitä, ja heidän ylimmäi=
sillänsä on walta heidän ylitsensä.
Matth. 20: 25. Luc. 22: 25.
43. Mutta ei niin pidä ole=

man teidän keskenänne: waan joka teidän seassanne tahtoo suurin olla, se olkaan teidän palwelianne.

44. Ja joka teistä tahtoo tulla ensimäiseksi, hän olkaan kaikkein orja; Marc. 9: 35. 1 Piet. 5: 3.

45. Sillä ei myös Ihmisen Poika ole tullut, että häntä palweltaisiin, mutta palwelemaan ja antamaan henkensä lunastuksen hinnaksi monen edestä.
Joh. 13: 14. Phil. 2: 7. Eph. 1: 7. Col. 1: 14. 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14.

46. Ja he tuliwat Jerichoon. Ja kuin hän läksi Jerichosta ja hänen opetuslapsensa ja paljo kansaa, niin istui tien ohessa yksi sokia, Bartimeus Timein poika, kerjäten. Matth. 20: 29. Luc. 18: 35.

47. Ja koska hän kuuli, että se oli Jesus Natsaretista, rupesi hän huutamaan ja sanomaan: Jesus, Dawidin Poika, armahda minua!

48. Ja moni nuhteli häntä, että hän olis ollut ääneti. Mutta hän huusi paljoa enämmin: Dawidin Poika, armahda minua!

49. Ja Jesus seisahti ja käski kutsua häntä. Ja he kutsuiwat sen sokian ja sanoiwat hänelle: ole hywällä mielellä, nouse! hän kutsuu sinua.

50. Niin hän heitti pois waatteensa yltänsä, nousi ja tuli Jesuksen tykö.

51. Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: mitäs tahdot, että minä sinulle tekisin? Niin sokia sanoi hänelle: Rabboni, että minä saisin näköni.

52. Mutta Jesus sanoi hänelle: mene, sinun uskos wapahti sinun. Ja hän sai kohta näkönsä jälleen ja seurasi Jesusta tiellä.
Matth. 9: 22. Marc. 5: 34.

11 Luku.

Jesus ajaa Jerúsalemiin, kiroo fikunapuuta ja puhdistaa templin. Uskon woima. Phariseusten kysymys.

Ja kuin he lähestyiwät Jerusalemia, Bethphageen ja Bethaniaan, Öljymäen tykö, lähetti hän kaksi opetuslapsistansa,
Matth. 21: 1. Luc. 19: 29.

2. Ja sanoi heille: menkäät kylään, joka on teidän edessänne, ja kohta koska te siihen tulette sisälle, löydätte te warsan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen istunut ole; päästäkäät se ja tuokaat tänne.

3. Ja jos joku teille sanoo: miksi te sen teette? niin sanokaat: Herra sitä tarwitsee; ja kohta hän laskee hänen tänne.

4. Niin he meniwät, ja löysiwät warsan sidottuna ulkona owen tykönä tien haarassa, ja he päästiwät sen wallallensa.

5. Ja muutamat niistä, jotka siellä seisoiwat, sanoiwat heille: mitä te teette, että te warsan päästätte?

6. Mutta he sanoiwat heille, niinkuin Jesus oli käskenyt; niin he päästiwät heidän.

7. Ja he toiwat warsan Jesuksen tykö ja heittiwät waatteensa sen päälle, ja hän istui sen päälle.
2 Kun. K. 9: 13. Joh. 12: 14.

8. Mutta moni hajoitti waat=

teensa tielle, ja ne muut karseiwat
okſia puista ja hajoittiwat tielle.
9. Ja jotka edellä käwiwät ja
myös seurasiwat, huusiwat, sa-
noen: hosianna, hywästi siunattu
olkoon se, joka tulee Herran ni-
meen!
Ps. 118: 26. Matth. 21: 9. Luku 23: 39.
10. Hywästi siunattu olkoon
Dawidin meidän isän waltakunta,
joka tulee Herran nimeen: hosian-
na korkeudessa!
11. Ja Jesus meni Jerusale-
miin ja templiin, ja kuin hän
kaikki ympäri katseli, koska jo eh-
tooaika oli, läksi hän ulos Be-
thaniaan kahdentoistakymmenen
kanssa.
12. Ja toisena päiwänä, koska
he Bethaniasta läksiwät, isosi hän,
Matth. 21: 18.
13. Ja näki taampana fikuna-
puun, jolla oliwat lehdet, niin
hän meni lähes, jos hän jotakin
hänestä löytänyt olis. Ja kuin
hän tuli tykö, ei hän muuta löy-
tänyt kuin lehdet; sillä ei ollut
wielä fikunain aika.
14. Ja Jesus wastaten sanoi
hänelle: älköön tästedeskään ken-
kään sinusta syökö hedelmätä ijan-
kaikkisesti. Ja hänen opetuslap-
sensa kuuliwat sen.
15. Ja he tuliwat Jerusale-
miin. Ja Jesus meni templiin,
rupesi ajamaan ulos kaupitsioita
ja ostajita templissä, ja waihetta-
jain pöydät ja kyyhkyläisten myy-
jäin istuimet hän kukisti.
Matth. 21: 12. Luc. 19: 45. Joh. 2: 14.
16. Ei hän myös sallinut jon-
kun kantaa astiata templin läwitse.

17. Ja hän opetti, sanoen heille:
eikö kirjoitettu ole: minun huo-
neeni pitää kutsuttaman rukous-
huoneeksi kaikille kansoille? mutta
te olette sen tehneet ryöwäritten
luolaksi.
1 Kun. K. 8: 41. Jes. 56: 7. Jer. 7: 11.
18. Ja kirjanoppineet ja pap-
pein päämiehet kuuliwat sen, ja
etseiwät, kuinka he olisiwat hänen
hukuttaneet; sillä he pelkäsiwät
häntä, että kaikki kansa hämmäs-
tyi hänen oppiansa. Joh. 7: 19.
19. Ja koska ehtoo tuli, meni
Jesus ulos kaupungista.
20. Ja kuin he aamulla käwi-
wät ohitse, näkiwät he fikuna-
puun kuiwettuneen juurinensa.
21. Ja Pietari muisti, ja sa-
noi hänelle: Rabbi, katso, se fiku-
napuu, jotas kirosit, on kuiwettu-
nut. Matth. 21: 20.
22. Niin wastasi Jesus ja sa-
noi heille: pitäkäät usko Juma-
lan päälle.
23. Sillä totisesti sanon minä
teille: jokainen, kuin tälle wuorelle
sanois: siirrä itses ja kukistu me-
reen! eikä epäilisi sydämmessänsä,
mutta uskois ne tapahtuwan kuin
hän sanoo; niin hänelle tapah-
tuu, mitä hän sanoo.
Matth. 17: 20. Luku 21: 21. Luc. 17: 6.
24. Sentähden sanon minä teil-
le: **kaikki, mitä te rukoillen anotte,
se uskokaat saawanne; niin se ta-
pahtuu teille.**
Matth. 7: 7. Luku 21: 22. Luc. 11: 9.
Joh. 14: 13. Luku 15: 7. Luku 16: 24.
1 Joh. 3: 22. Luku 5: 14. Jac. 1: 5, 6.
25. Ja koska te seisotte ja ru-
koilette, niin anteeksi antakaat, jos

teillä on jotakin jotakuta wastaan, että myös se teidän Isänne, joka on taiwaissa, antais teille anteeksi teidän rikoksenne.

Matth. 6: 14. Eph. 4: 32. Col. 3: 13.

26. Mutta jos ette anteeksi anna, ei myös teidän Isänne, joka on taiwaissa, anna anteeksi teidän rikoksianne.

27. Ja he tuliwat taas Jerusalemiin; ja kuin hän käweli templissä, tuliwat hänen tykönsä pappein päämiehet, kirjanoppineet ja wanhimmat,

Matth. 21: 23. Luc. 20: 1.

28. Ja sanoiwat hänelle: millä woimalla sinä näitä teet? ja kuka antoi sinulle sen woiman, ettäs näitä teet?

2 Mos. 2: 14. Ap. T. 4: 7. Luku 7: 27.

29. Mutta Jesus wastaten sanoi heille: minä myös kysyn teiltä yhden sanan: wastatkaat siis minua, niin minäkin sanon teille, millä woimalla minä näitä teen:

30. Johanneksen kaste, oliko se taiwaasta, eli ihmisiltä? wastatkaat minua.

31. Niin he ajatteliwat keskenänsä, sanoen: jos me sanomme: taiwaasta, niin hän sanoo: miksette siis häntä uskoneet? Luc. 7: 30.

32. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin me pelkäämme kansaa; sillä kaikki pitiwät Johanneksen totisena prophetana.

Matth. 14: 5. Marc. 6: 20.

33. Ja he wastasiwat, sanoen Jesukselle: emme tiedä. Ja Jesus wastasi ja sanoi heille: en minä myös sano teille, millä woimalla minä näitä teen.

12 Luku.

Wiinamäki wuorolle pantu peltomiehille. Weroraha. Ylösnousem inen. Ylimmäinen käsky. Christuksen Isä. Uhriarkku.

Ja hän rupesi heille puhumaan wertauksilla: yksi ihminen istutti wiinamäen, ja pani aidan sen ympärille, ja kaiwoi kuopan, ja rakensi tornin, ja pani sen wuorolle peltomiehille, ja matkusti muille maille.

Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. Jer. 2: 21. Luku 12: 10. Matth. 21: 33. Luc. 20: 9.

2. Ja lähetti ajallansa palwelians a peltomiesten tykö, ottamaan peltomiehiltä wiinamäen hedelmästä.

3. Mutta he ottiwat hänen kiinni, hosuiwat hänen ja lähettiwät hänen pois tyhjänä.

4. Ja taas lähetti hän heidän tykönsä toisen palwelian, ja sen he kiwittiwät ja pään särkiwät, ja lähettiwät hänen pois pilkattuna.

5. Ja hän lähetti taas toisen; sen he tappoiwat: ja monta muuta, muutamat he hosuiwat, ja muutamat tappoiwat.

6. Niin hänellä oli wielä hänen rakas ainoa poikansa; hän lähetti myös sen wiimeiseksi heidän tykönsä, sanoen: he karttawat minun poikaani.

7. Mutta ne peltomiehet sanoiwat keskenänsä: tämä on perillinen: tulkaat, tappakaamme häntä, niin perintö jää meille.

1 Mos. 37: 18. Ps. 2: 8. Matth. 26: 4. Joh. 11: 53.

8. Ja he ottiwat hänen ja

tappoiwat, ja heittiwät ulos wiinamäestä.

9. Mitäs wiinamäen Herra on tekewä? Hän tulee ja hukkaa ne peltomiehet, ja antaa wiinamäen muille.

10. Ettenkö te ole lukeneet tätä kirjoitusta: **jonka kiwen rakentajat hylkäsiwät, se on tullut nurkkakiweksi.**
Ps. 118: 22, 23. Jes. 28: 16. Matth. 21: 42. Luc. 20: 17. Ap. T. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 7.

11. **Herralta on tämä tullut, ja on ihmeellinen meidän silmissämme.**

12. Ja he etseiwät häntä kiinni ottaaksensa, ja pelkäsiwät kansaa; sillä he ymmärsiwät, että hän heidän tykönsä tämän wertauksen sanonut oli. Ja he jättiwät hänen ja meniwät pois.

13. Ja he lähettiwät hänen tykönsä muutamat Phariseuksista ja Herodianeista, solmeamaan häntä sanoissa.
Matth. 22: 15. Luc. 20: 20.

14. Ja he tuliwat ja sanoiwat hänelle: Mestari, me tiedämme, ettäs olet totinen, ja et tottele ketään; sillä et sinä katso ihmisten muotoa, mutta opetat Jumalan tien totuudessa. Sopiiko keisarille antaa weron, taikka ei? Pitääkö meidän antaman, taikka ei antaman?

15. Niin hän tiesi heidän wiekkautensa, ja sanoi heille: mitä te kiusaatte minua? Tuokaat minulle raha nähdäkseni.

16. Niin he toiwat. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuwa ja päällekirjoitus? He sanoiwat hänelle: keisarin.

17. Niin Jesus wastasi ja sanoi heille: antakaat keisarille, kuin keisarin owat, ja Jumalalle, kuin Jumalan owat. Ja he ihmetteliwät häntä.
Matth. 17: 25. Luku 22: 21. Rom. 13: 7.

18. Niin hänen tykönsä tuliwat Sadduseukset, jotka sanowat, ettei nousemusta ole, ja kysyiwät häneltä, sanoen:
Matth. 22: 23. Luc. 20: 27. Ap. T. 23: 8.

19. Mestari! Moses kirjoitti meille: jos jonkun weli kuolis, ja jättäis waimon, ja ei lapsia, niin hänen weljensä pitää ottaman sen hänen waimonsa ja herättämän weljellensä siemenen.
5 Mos. 25: 5, 6.

20. Niin oli seitsemän weljeä. ja ensimäinen otti waimon, ja ei jättänyt kuoltuansa siementä.

21. Ja toinen otti hänen, ja kuoli, ja ei hänkään jättänyt siementä. Niin myös kolmas.

22. Ja hänen ottiwat ne seitsemän, ja ei jättäneet siementä. Kaikkein wiimein kuoli se waimo.

23. Sentähden ylösnousemisessa, koska he nousewat ylös, kenenkä heistä se waimo pitää oleman? Sillä hän oli niille seitsemälle emäntänä.

24. Ja Jesus wastaten sanoi heille: ettenkö te sentähden eksy, ettette tiedä kirjoituksia, eikä Jumalan woimaa?

25. Sillä koska he kuolleista nousewat ylös, ei he nai eikä huole, mutta owat niinkuin enkelit, jotka owat taiwaissa.
Matth. 22: 30. Luc. 20: 35, 36.

26. Mutta kuolleista, että he

nousewat, ettenkö te ole lukeneet Mosekſen Raamatussa, kuinka Jumala pensaassa hänelle puhui, sanoen: minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaachin Jumala, ja Jakobin Jumala? 2 Mos. 3: 6. Matth. 22: 31, 32. Ap. T. 7: 32. Hebr. 11: 16.

27. Ei Jumala ole kuolleitten, waan eläwitten Jumala: te sentähden suuresti eksytte.

28. Ja kuin yksi kirjanoppineista tuli, joka kuuli heidän kamppailewan keskenänsä, ja näki, että hän hywästi wastasi heitä, kysyi hän häneltä: kuka on kaikkein suurin käsky?
Matth. 22: 34, 35. Luc. 10: 25.

29. Mutta Jesus wastasi häntä: tämä on kaikkein suurin käsky: kuule, Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi Herra.
5 Mos. 6: 4.

30. Ja sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas kaikesta sinun sydämmestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs, ja kaikesta sinun woimastas. Tämä on suurin käsky.
5 Mos. 10: 12. Luc. 10: 27.

31. Ja toinen senkaltainen on tämä: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinuas. Ei ole näitä suurempata käskyä. 3 Mos. 19: 18. Matth. 22: 39. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

32. Ja kirjanoppinut sanoi hänelle: oikein, Mestari, sinä sanoit totuuden; sillä yksi on Jumala, ja ei ole toista paitsi häntä:

33. Ja rakastaa häntä kaikesta sydämmestä, ja kaikesta ymmärryksestä, ja kaikesta sielusta ja kaikesta wäestä, ja rakastaa lähimmäistä niinkuin itseänsä, se on enämpi kuin kaikki polttouhrit ja muut uhrit.

34. Ja koska Jesus näki, että hän toimellisesti wastasi, sanoi hän hänelle: **et sinä ole kaukana Jumalan waltakunnasta.** Ja ei tohtinut kenkään sitte häneltä enämpätä kysyä.

35. Ja Jesus wastasi ja sanoi, opettain templissä: kuinka sanowat kirjanoppineet, että Christus on Dawidin Poika?
Matth. 22: 41, 42. Luc. 20: 41.

36. Sillä Dawid sanoi itse Pyhän Hengen kautta: Herra sanoi minun Herralleni, istu minun oikialle kädelleni siihen asti kuin minä panen sinun wihoillises sinun jalkas astinlaudaksi.
Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34. 1 Cor. 15: 25. Hebr. 1: 13. Luku 10: 13.

37. Itse siis Dawid sanoo hänen Herraksi: kuinka hän siis on hänen poikansa? Ja paljo kansaa kuuli häntä mielellänsä.

38. Ja hän opetti heitä ja sanoi heille: kawahtakaat teitänne kirjanoppineista, jotka mielellänsä pitkissä waatteissa käywät, ja antawat heitänsä turulla terwehtää.
Matth. 23: 3, 2c. Luc. 11: 43. Luku 20: 46.

39. Ja rakastawat ylimmäisiä istuimia kokouksissa ja ensimäisiä sioja ehtoollisissa.

40. Jotka syöwät leskein huoneet, ja muodoksi pitäwät pitkät rukoukset. Nämät saawat sitä raskaamman kadotuksen.
Matth. 23: 14. Tit. 1: 11.

41. Ja kuin Jesus istui uhri=

arkun kohdalla ja katseli, kuinka
kansa pani rahaa uhriarkkuun, ja
monta rikasta pani paljon,
2 Kun. K. 12: 9. Luc. 21: 1.
42. Niin tuli yksi köyhä leski,
ja pani kaksi ropoa, se on kuusi-
nainen.
43. Niin hän kutsui opetuslap-
sensa tykönsä, ja sanoi heille: to-
tisesti sanon minä teille: tämä
köyhä leski pani enämmän uhri-
arkkuun kuin kaikki ne, jotka sii-
hen panivat. 2 Cor. 8: 12.
44. Sillä he owat kaikki pan-
neet siitä, kuin heillä liiaksi oli;
mutta tämä hänen köyhyydestänsä
pani kaiken, mitä hänellä oli, kai-
ken tawaransa.

13 Luku.

Templin häwitys. Maailman loppu.

Ja kuin hän meni ulos temp-
listä, sanoi yksi hänen ope-
tuslapsistansa: Mestari! katso,
minkäkaltaiset kiwet ja minkäkal-
taiset rakennukset owat nämät.
Matth. 24: 1. Luc. 21: 5.
2. Ja Jesus wastaten sanoi
hänelle: näetkös nämät suuret ra-
kennukset? Ei näistä jätetä kiweä
kiwen päälle, jota ei maahan jao-
teta. 1 Kun. K. 9: 7, 8.
Mich. 3: 12. Luc. 19: 44.
3. Ja koska hän istui Öljy-
mäellä, templin kohdalla, kysyiwät
häneltä erinänsä Pietari ja Ja-
kob, ja Johannes ja Andreas:
4. Sano meille, koska nämät
tapahtuwat? Ja mikä merkki on,
koska nämät kaikki päätetään?
Matth. 24: 3. Luc. 21: 7.
5. Niin Jesus, wastaten heitä,
rupesi sanomaan: katsokaat, ettei
joku teitä petä.
Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Luc. 21: 8.
Eph. 5: 6. 2 Thess. 2: 3. 1 Joh. 4: 1.
6. Sillä monta tulewat minun
nimeeni, sanoen: minä olen, ja
pettäwät monta.
Jer. 14: 14. Luku 23: 21.
7. Mutta koska te kuulette so-
tia ja sotain sanomia, niin älkäät
hämmästykö; sillä ne pitää tapah-
tuman; waan ei wielä loppu ole.
8. Sillä kansa pitää nouseman
kansaa wastaan ja waltakunta
waltakuntaa wastaan, ja maanjä-
ristykset pitää oleman jokaisessa
paikassa, ja tulee nälkä, ja metelit.
Jes. 19: 2.
9. Nämät owat murhetten alut.
Mutta kawahtakaat itse teitänne;
sillä he antawat ylön teidän raas-
tupiin ja synagogiin. Ja te piek-
setään ja johdatetaan päämiesten
ja kuningasten eteen minun täh-
teni, heille todistukseksi.
Matth. 10: 17, 18. Luku 24: 9. Luc. 21: 12.
Joh. 15: 19. Luku 16: 2. Ilm. K. 2: 10.
10. Ja ennen pitää saarnatta-
man ewangeliumi kaikessa kan-
sassa. Matth. 24: 14.
11. Koska he niin teitä wiewät
ja antawat ylön, niin älkäät edellä
murhehtiko, mitä teidän puhuman
pitää, älkäät myös ennen ajatelko:
waan mitä teille sillä hetkellä anne-
taan, se puhukaat; sillä ette ole,
jotka puhutte, waan Pyhä Henki.
Matth. 10: 19. Luc. 12: 11. Luku 21: 14.
12. Niin on weli antawa ylön
weljensä kuolemaan, ja isä pojan;
ja lapset nousewat wanhempia
wastaan, ja antawat tappaa heitä.
Hes. 38: 21. Mich. 7: 5, 6.

13. Ja te tulette wihattawaksi
kaikilta minun nimeni tähden;
waan joka wahwana pysyy lop-
puun asti, se tulee autuaaksi.
Matth. 10: 22. Luku 24: 13. Luc. 21: 19.
Ilm. K. 2: 7. Luku 3: 10.
14. Mutta koska te saatte nähdä
häwityksen kauhistuksen, josta Da-
niel prophetan kautta sanottu on,
seisowan kussa ei pitäisi: (joka
sen lukee, hän ymmärtäköön;) sil-
loin, jotka Judeassa owat, ne
paetkaan wuorille. Dan. 9: 27.
Luku 12: 11. Matth. 24: 15. Luc. 21: 20.
15. Ja joka katon päällä on,
älkään astuko alas huoneeseen, ja
älköön menkö sisälle jotakin otta-
maan huoneestansa.
16. Ja joka pellolla on, älköön
palatko takasin ottamaan waatet-
tansa.
17. Woi raskaita waimoja ja
imettäwäisiä näinä päiwinä!
18. Mutta rukoilkaat, ettei tei-
dän pakonne tapahtuisi talwella.
19. Sillä niinä aikoina pitää
oleman senkaltainen waiwa, jon-
kakaltaista ei ole ollut luomisen
alusta, kuin Jumala luonut on,
niin tähän asti, eikä tuleman pidä.
20. Ja ellei Herra olisi lyhen-
tänyt niitä päiwiä, niin ei yksi-
kään liha tulisi autuaaksi; mutta
walituiden tähden, jotka hän on
walinnut, lyhensi hän ne päiwät.
21. Ja silloin, jos joku sanoo
teille: katso, tässä on Christus,
taikka katso siellä; niin älkäät
uskoko.
Matth. 24: 28. Luc. 17: 23. Luku 21: 8.
22. Sillä wäärät Christukset
ja wäärät prophetat nousewat, ja
merkkejä ja ihmeitä tekewät, pet-
tääksensä, jos mahdollinen olis,
walituitakin. 5 Mos. 13: 1. 2 Thess. 2: 11.
23. Mutta te kawahtakaat: kat-
so, minä olen teille kaikki ennen
sanonut. 2 Piet. 3: 17.
24. Mutta niinä päiwinä, sen
waiwan jälkeen, pitää auringon
pimenemän ja kuu ei anna wa-
loansa. Jes. 13: 10. Hes. 32: 7.
Joel. 2: 10, 31. Luku 3: 15. Matth. 24: 29.
Luc. 21: 25. Ilm. K. 6: 12.
25. Ja taiwaan tähdet pitää
putooman, ja taiwasten woimat
pitää liikutettaman.
26. Ja silloin heidän pitää nä-
kemän Ihmisen Pojan tulewan
pilwissä suurella woimalla ja kun-
nialla. Dan. 7: 10. Matth. 16: 27.
Luku 24: 30. Marc. 14: 62. Luc. 21: 27.
Ap. T. 1: 11. 1 Thess. 4: 16.
2 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.
27. Ja silloin hän lähettää en-
kelinsä, ja kokoo walittunsa nel-
jästä tuulesta, hamasta maan
äärestä niin taiwaan ääreen asti.
28. Mutta fikunapuusta oppi-
kaat wertaus: koska sen oksa on
tuores ja lehdet puhkeewat, niin
te tiedätte, että suwi on läsnä.
Matth. 24: 32. Luc. 21: 29.
29. Niin myös te, koska te nä-
mät näette tapahtuwan, niin tietä-
käät, että se on läsnä owen edessä.
30. Totisesti sanon minä teille:
ei suinkaan tämän sukukunnan pidä
hukkuman ennenkuin kaikki nämät
tapahtuwat. Matth. 24: 34. Luc. 21: 32.
31. **Taiwas ja maa pitää huk-
kuman; mutta minun sanani ei pi-
dä suinkaan hukkuman.** Ps. 102: 27.
Jes. 40: 8. Luku 51: 6. Hebr. 1: 11.
32. Mutta siitä päiwästä ja

hetkestä ei tiedä kenkään, ei enkelitkään, jotka owat taiwaassa, ei Poikakaan, waan Isä.
Matth. 24: 36. Ap. T. 1: 7.
33. Kawahtakaat, walwokaat ja rukoilkaat, sillä ette tiedä, koska se aika tulee.
Matth. 24: 42. Luku 25: 13. Luc. 12: 40. Luku 21: 36. 1 Thess. 5: 6.
34. Niinkuin ihminen, joka muille maille waelsi, jätti huoneensa ja antoi palweliainsa haltuun, ja kullenkin hänen askareensa, ja käski owen wartian walwoa;
35. Niin walwokaat siis: (sillä ette tiedä, koska huoneen Herra tulewa on, ehtoona, taikka puoliyönä, eli kukon laulaissa, eli aamulla:)
36. Ettei hän äkistä tullessansa löytäisi teitä makaamasta.
37. Mutta mitä minä teille sanon, sen minä kaikille sanon: walwokaat!

14 Luku.

Christus woideltu, myyty; syö pääsiäislampaan ja asettaa ehtoollisen. Kamppailee, rukoilee, kiinniotetaan, tuomitaan ja kieltään.

Niin oli kahden päiwän perästä pääsiäinen ja makianleiwän päiwät. Ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet etseiwät, kuinka he kawaluudella hänen kiinniottaisiwat ja tappaisiwat.
Matth. 26: 1. Luc. 22: 1. Joh. 11: 55. Luku 13: 1.
2. Mutta he sanoiwat: ei juhlapäiwänä, ettei kapina nousisi kansassa:
3. Ja kuin hän oli Bethaniassa, sen spitalisen Simonin huoneessa, ja atrioitsi, niin tuli yksi waimo, jolla oli lasi turmelematointa ja kallista narduksen woidetta, ja hän särki lasin ja wuodatti hänen päänsä päälle.
Matth. 26: 6. Luc. 7: 37. Joh. 11: 2. Luku 12: 3.
4. Niin muutamat närkästyiwät itsellänsä ja sanoiwat: mihinkä on tapahtunut tämä woiteen haaskaus?
5. Sillä tämä olis taidettu myytää enämpään kuin kolmeen sataan penninkiin, ja annettaa waiwaisille. Ja he napisiwat häntä.
6. Niin Jesus sanoi: sallikaat hänen olla rauhassa! miksi te häntä waiwaatte? Hän teki hywän työn minun kohtaani.
7. Sillä teillä owat aina waiwaiset, ja koska ikänä te tahdotte, niin te saatte heille hywin tehdä. Mutta en minä teillä aina ole.
5 Mos. 15: 11.
8. Tämä teki, mitä hän woi, ja ennätti woitelemaan minun ruumistani hautaamiseksi.
9. Totisesti sanon minä teille: kussa ikänä tämä ewangeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin myös tämä, kuin hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa.
10. Ja Judas Ischariot, yksi kahdestatoistakymmenestä, meni ylimmäisten pappein tykö, että hän pettäis hänen heille.
Matth. 26: 14. Luc. 22: 4.
11. Koska he sen kuuliwat, ihastuiwat he, ja lupasiwat hänelle rahaa antaa. Ja hän etsei,

kuinka hän soweliaalla ajalla hä-
nen pettäis.
12. Ja ensimäisenä makianlei-
wän päiwänä, koska pääsiäislam-
mas teurastettiin, sanoiwat hä-
nelle hänen opetuslapsensa: kus-
sas tahdot, että me menemme ja
walmistamme syödäkses pääsiäis-
lampaan? 2 Mos. 12: 17.
5 Mos. 16: 5, 6. Matth. 26: 17. Luc. 22: 7.
13. Ja hän lähetti kaksi ope-
tuslapsistansa, ja sanoi heille:
menkäät kaupunkiin, ja yksi ihmi-
nen kohtaa teidän, kantain wesi-
astiata; noudattakaat häntä.
14. Ja kuhunka hän menee
sisälle, sanokaat perheen isännälle:
Mestari sanoo: kussa on wieras-
ten huone, jossa minä opetuslaste-
ni kanssa söisin pääsiäislampaan?
15. Ja hän osoittaa teille suu-
ren salin, raketun ja walmiste-
tun, walmistakaat siellä meille.
16. Ja hänen opetuslapsensa
meniwät ja tuliwat kaupunkiin,
ja löysiwät niinkuin hän oli heille
sanonut, ja walmistiwat pääsiäis-
lampaan.
17. Ja koska ehtoo tuli, tuli
hän niiden kahdentoistakymmenen
kanssa. Matth. 26: 20. Luc. 22: 14.
18. Ja kuin he istuiwat pöy-
dän tykönä ja söiwät, sanoi Je-
sus: totisesti sanon minä teille:
yksi teistä, joka syö minun kans-
sani, on minun pettäwä.
Ps. 41: 10. Joh. 13: 18, 21. Ap. T. 1: 16.
19. Mutta he rupesiwat mur-
hehtimaan ja yksi toisen jälkeen
sanomaan: ollenko minä se? ja
toinen: ollenko minä se?
20. Hän wastasi ja sanoi heille:
yksi kahdestatoistakymmenestä, jo-
ka minun kanssani watiin rupee.
Luc. 22: 21.
21. Ihmisen Poika tosin me-
nee, niinkuin hänestä on kirjoi-
tettu; mutta woi sitä ihmistä,
jonka kautta Ihmisen Poika pete-
tään! se olis hänelle parempi,
jos ei se ihminen olisi syntynyt.
Matth. 26: 24. Luc. 22: 22.
22. Ja heidän syödessänsä otti
Jesus leiwän, kiitti, mursi ja an-
toi heille, ja sanoi: ottakaat, syö-
käät: tämä on minun ruumiini.
Matth. 26: 26. Luc. 22: 19. 1 Cor. 11: 23.
23. Ja hän otti kalkin, kiitti ja
antoi heille. Ja he joiwat siitä kaikki.
24. Ja hän sanoi heille: tämä
on minun wereni, sen Uuden Tes-
tamentin, joka monen edestä wuo-
datetaan.
25. Totisesti sanon minä teille:
en minä suinkaan silleen juo wii-
napuun hedelmästä, siihen päi-
wään asti kuin minä sen juon
uuden, Jumalan waltakunnassa.
26. Ja kuin he kiitoswirren
oliwat sanoneet, meniwät he ulos
Öljymäelle. Matth. 26: 30. Joh. 18: 1.
27. Ja Jesus sanoi heille:
kaikki te tänä yönä pahenette mi-
nussa, niinkuin kirjoitettu on: mi-
nä lyön paimenta, ja lampaat
hajoitetaan. Zach. 13: 7.
Matth. 26: 31. Luc. 22: 31. Joh. 16: 32.
28. Mutta sitte kuin minä nou-
sen ylös, niin minä käyn teidän
edellänne Galileaan.
Matth. 26: 32. Luku 28: 10. Marc. 16: 7.
29. Niin Pietari sanoi hänelle:
ja jos wielä kaikki muut paheni-

siwat, en kuitenkaan minä pa=
hene. Matth. 26: 33.
30. Ja Jesus sanoi hänelle:
totisesti sanon minä sinulle: tänä=
pänä, tänä yönä, ennenkuin kukko
kahdesti laulaa, sinä kolmasti mi=
nun kiellät.
Matth. 26: 34. Luc. 22: 34. Joh. 13: 38.
31. Mutta hän sanoi wielä
enämmin: jos minun pitäis kuo=
leman sinun kanssas, en minä
ikänä kiellä sinua. Niin sanoiwat
myös kaikki. Luc. 22: 33. Joh. 13: 37.
32. Ja he tuliwat kylään, jonka
nimi oli Gethsemane. Ja hän
sanoi opetuslapsillensa: istukaat
tässä niin kauwan kuin minä ru=
koilen. Matth. 26: 36. Luc. 22: 39.
33. Ja hän otti Pietarin ja
Jakobin ja Johanneksen kanssan=
sa, ja rupesi wapisemaan ja kau=
histumaan. Luc. 22: 44.
34. Ja sanoi heille: minun
sieluni on suuresti murheissansa
kuolemaan asti. Olkaat tässä ja
walwokaat. Matth. 26: 38. Joh. 12: 27.
35. Ja hän käwi wähää edem=
mä, lankesi maahan ja rukoili,
jos mahdollinen olis, että aika
hänen ohitsensa käwis. Luc. 22: 41.
36. Ja sanoi: Abba minun
Isäni! kaikki owat sinulle mah=
dolliset: ota pois minulta tämä
kalkki, ei kuitenkaan niinkuin minä
tahdon, mutta niinkuin sinä.
Joh. 6: 38.
37. Ja hän tuli ja löysi hei=
dän makaamasta ja sanoi Pieta=
rille: Simon, makaatkos? Etkös
woinut yhtä hetkeä walwoa?
Matth. 26: 40. Luc. 22: 45, 46.
38. Walwokaat ja rukoilkaat,
ettette tulisi kiusaukseen. Henki
tosin on altis, mutta liha on
heikko. Gal. 5: 17.
39. Niin hän taas meni pois
ja rukoili, sanoen entisen sa=
nan.
40. Ja palatessansa löysi taas
heidän makaamasta, (sillä heidän
silmänsä oliwat raskaat,) eikä tie=
täneet, mitä heidän piti häntä
wastaaman.
41. Ja hän tuli kolmannen
kerran ja sanoi heille: maatkaat
wielä ja lewätkäät! jo nyt kyllä
on, se hetki on tullut: katso, Ih=
misen Poika annetaan ylön syn=
tisten käsiin.
42. Nouskaat, käykäämme: kat=
so, joka minun pettää, se lähestyi.
43. Ja kohta wielä hänen pu=
huissansa tuli Judas, joka oli
yksi kahdestatoistakymmenestä ja
hänen kanssansa paljo wäkeä mie=
koilla ja seipäillä, ylimmäisiltä pa=
peilta ja kirjanoppineilta ja wan=
himmilta.
Matth. 26: 47. Luc. 22: 47. Joh. 18: 3.
44. Mutta se, joka hänen petti,
oli antanut heille yhteisen mer=
kin, sanoen: kenenkä minä suuta
annan, se on: kiinni ottakaat hän=
tä, ja wiekäät pois wisusti.
45. Ja kuin hän tuli, astui hän
kohta hänen tykönsä ja sanoi: Rab=
bi, Rabbi! ja antoi hänen suuta.
2 Sam. 20: 9.
46. Mutta ne paniwat kätensä
hänen päällensä, ja ottiwat hä=
nen kiinni.
47. Niin yksi niistä, jotka sii=
nä läsnä seisoiwat, weti ulos

miekkansa ja löi ylimmäisen papin palweliata, ja hakkasi pois hänen korwansa.

48. Ja Jesus wastaten sanoi heille: niinkuin ryöwärin tykö te tulitte ulos miekoilla ja seipäillä minua kiinni ottamaan.

49. Minä olen joka päiwä ollut teidän tykönänne ja opettanut templissä, ja ette minua ottaneet kiinni. Mutta nämät tapahtuwat, että Raamattu täytettäisiin.
Ps. 22: 7. Ps. 69: 9. Jes. 53: 12. Matth. 26: 56. Luc. 24: 25.

50. Ja kaikki antoiwat ylön hänen ja pakeniwat.
Job. 19: 13. Ps. 88: 9.

51. Ja yksi nuorukainen seurasi häntä, jolla oli liinainen waate paljaan ihon päällä. Ja nuoret miehet ottiwat hänen kiinni.

52. Mutta hän jätti sen liinaisen waatteen ja pakeni alasti heiltä.

53. Ja he weiwät pois Jesuksen ylimmäisen papin tykö, jonka tykö kaikki ylimmäiset papit ja wanhimmat ja kirjanoppineet oliwat kokoon tulleet.
Matth. 26: 57. Luc. 22: 54. Joh. 18: 13, 24.

54. Mutta Pietari noudatti häntä taampana, hamaan ylimmäisen papin salin porstuaan, ja istui ynnä palweliain kanssa ja lämmitteli walkian tykönä.

55. Mutta ylimmäiset papit ja kaikki raati etseiwät todistusta Jesusta wastaan, että he hänen kuolemaan saattaisiwat, ja ei löytäneet.
Matth. 26: 59. Ap. T. 6: 13.

56. Sillä moni todisti wäärin häntä wastaan, mutta ei heidän todistuksensa olleet soweliaat.

57. Ja muutamat nousiwat ja todistiwat wäärin häntä wastaan, sanoen:

58. Me olemme kuulleet hänen sanowan: minä tahdon tämän templin, joka käsillä tehty on, maahan jaottaa ja kolmena päiwänä toisen rakentaa ylös, joka ei ole käsillä tehty.
Matth. 26: 61. Marc. 15: 29. Joh. 2: 19.

59. Ja ei niinkään ollut heidän todistuksensa sowelias.

60. Ja ylimmäinen pappi astui edes, ja kysyi Jesukselta, sanoen: etkös mitään wastaa, mitä nämät sinua wastaan todistawat?
Matth. 26: 62.

61. Mutta hän oli ääneti, eikä mitään wastannut. Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä ja sanoi hänelle: oletkos sinä Christus, sen siunatun Poika?
Jes. 53: 7. Ap. T. 8: 32.

62. Niin Jesus sanoi: minä olen. Ja teidän pitää näkemän Ihmisen Pojan istuwan woiman oikialla puolella, ja tulewan taiwaan pilwissä.
Dan. 7: 10. Matth. 16: 27. Luku 24: 30. Luku 25: 31. Luku 26: 64. Marc. 13: 26. Luc. 21: 27. Luku 22: 69. Joh. 6: 62. Ap. T. 1: 11. 1 Thess. 4: 16. 2 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.

63. Niin ylimmäinen pappi repäisi waatteensa ja sanoi: mitä me silleen todistuksia tarwitsemme?

64. Te olette kuulleet Jumalan pilkan. Mitä te luulette? Niin he kaikki tuomitsiwat hänen olewan wikapään kuolemaan.

65. Ja muutamat rupesiwat

sylkemään hänen päällensä, ja peittämään hänen kaswojansa, ja lyömään häntä poskelle, ja sanomaan hänelle: arwaa! Ja palweliat piekfiwät häntä sauwoilla.
Job. 16: 10, 11. Jes. 50: 6. Matth. 26: 67. Joh. 19: 3.

66. Ja Pietari oli alhaalla salissa, niin tuli yksi ylimmäisen papin piioista, Matth. 26: 58, 69. Luc. 22: 55. Joh. 18: 16, 17.

67. Ja koska hän näki Pietarin lämmittelewän, katsahti hän hänen päällensä ja sanoi: ja sinäkin olit Jesuksen Natsarenuksen kanssa?

68. Mutta hän kielsi sanoen: en tunne minä häntä, enkä tiedä, mitäs sanot. Ja hän meni ulos porstuaan; ja kukko lauloi.

69. Ja se piika näki taas hänen ja rupesi sanomaan niille, jotka siinä seisoiwat: tämä on yksi heistä.
Matth. 26: 71. Luc. 22: 58. Joh. 18: 25.

70. Mutta hän kielsi jälleen. Ja taas wähän hetken perästä sanoiwat ne Pietarille, jotka läsnä seisoiwat: totisesti olet sinä yksi heistä; sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees on senkaltainen.

71. Niin hän rupesi itseänsä sadattelemaan ja wannomaan: en tunne minä sitä ihmistä, jota te sanotte.

72. Ja kukko lauloi toisen kerran. Niin Pietari muisti sen sanan, kuin Jesus hänelle sanonut oli: ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Ja hän kiiruusti läksi ulos ja itki.
Matth. 26: 75. Luc. 22: 61. Joh. 18: 27.

15 Luku.

Christuksen tuomio, kruunu, risti, kuolema, hautaaminen.

Ja kohta aamulla warhain pitiwät ylimmäiset papit neuwoa wanhimpain ja kirjanoppineitten kanssa ja kaikki raati, ja weiwät pois Jesuksen sidottuna ja antoiwat ylön Pilatukselle.
Ps. 2: 2. Matth. 27: 1. Luc. 22: 66. Luku 23: 1. Joh. 18: 28. Ap. T. 3: 13.

2. Ja Pilatus kysyi häneltä: oletkos sinä Judalaisten kuningas? Hän wastasi ja sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.
Matth. 27: 11. Luc. 23: 3. Joh. 18: 33.

3. Ja ylimmäiset papit kantoiwat hänen päällensä paljon.

4. Niin Pilatus kysyi taas häneltä ja sanoi: etkös mitään wastaa? Katso, kuinka paljon he sinua wastaan todistawat.
Matth. 27: 13. Joh. 19: 10.

5. Mutta ei Jesus sitte ensinkään wastannut, niin että Pilatus ihmetteli.

6. Mutta juhlana päästi hän heille yhden wangin irrallensa, kenenkä he anoiwat.
Matth. 27: 15. Luc. 23: 17. Joh. 18: 39.

7. Niin oli yksi nimeltä Barabbas, joka oli sidottu kapinan nostajitten kanssa, jotka kapinassa murhan tehneet oliwat.
Matth. 27: 16. Luc. 23: 19. Joh. 18: 40.

8. Ja kansa huusi ja rupesi häntä rukoilemaan, että hän tekis niinkuin hän aina heille tehnyt oli.

9. Niin Pilatus wastasi heitä, sanoen: tahdottenko, että minä päästän teille Judalaisten kuninkaan?

10. (Sillä hän tiesi, että ylim-

mäiset papit oliwat hänen kateudesta antaneet ylön.)

11. Mutta ylimmäiset papit yllyttiwät kansaa, että hän heille ennen päästäis Barabban.
Matth. 27: 20. Luc. 23: 18. Ap. T. 3: 14.

12. Niin Pilatus wastasi ja taas sanoi heille: mitä te siis tahdotte, että minun pitää tälle tekemän, jonka te Judalaisten kuninkaaksi kutsutte?

13. Niin he taas huusiwat: ristiinnaulitse häntä.

14. Mutta Pilatus sanoi heille: mitästä hän pahaa on tehnyt? Mutta he huusiwat wielä kowemmin: ristiinnaulitse häntä.

15. Mutta Pilatus tahtoi kansan mielen noutaa ja päästi heille Barabban. Ja Jesuksen, koska hän hänen ruoskinut oli, antoi ylön ristiinnaulittaa.
Matth. 27: 26. Joh. 19: 1.

16. Niin huowit weiwät hänen raastupaan ja kutsuiwat kokoon kaiken joukon, Matth. 27: 27.

17. Ja puettiwat hänen purpuraan ja paniwat hänen päähänsä wäännetyn orjantappuraisen kruunun, Joh. 19: 2.

18. Ja rupesiwat häntä terwehtämään: terwe, Judalaisten kuningas!

19. Ja he löiwät hänen päähänsä ruowolla ja sylkiwät hänen päällensä, paniwat polwillensa ja kumartaen rukoiliwat häntä.

20. Ja kuin he oliwat häntä pilkanneet, riisuiwat he häneltä purpuran, ja puettiwat hänen omiin waatteisiinsa, ja weiwät hänen ulos ristiinnaulittaa.
Matth. 27: 31.

21. Ja niin he waatiwat yhden, joka ohitse käwi (ja tuli pellolta, Simonin Kyreniläisen, Aleksanderin ja Rufin isän), kantamaan hänen ristiänsä.
Matth. 27: 32. Luc. 23: 26.

22. Ja he weiwät hänen siihen paikkaan, joka kutsutaan Golgatha, se on niin paljo kuin Pääkallonpaikka.
Matth. 27: 33. Luc. 23: 33. Joh. 19: 17.

23. Ja he antoiwat hänelle wiinaa juoda myrrhamilla sekoitettua. Waan ei hän ottanut,

24. Ja koska he oliwat hänen ristiinnaulinneet, jakoiwat he hänen waatteensa ja heittiwät niistä arpaa, mitä kunkin piti saaman.
Ps. 22: 19. Matth. 27: 35. Luc. 23: 34. Joh. 19: 23.

25. Mutta se oli kolmas hetki, kuin he hänen ristiinnaulitsiwat.

26. Ja oli päällekirjoitettu hänen syynsä kirjoitus: JUDALAISTEN KUNINGAS.
Matth. 27: 37. Luc. 23: 38. Joh. 19: 19.

27. Ja he ristiinnaulitsiwat kaksi ryöwäriä hänen kanssansa, yhden hänen oikialle ja toisen wasemmalle puolellensa.
Matth. 27: 38. Luc. 23: 32.

28. Ja niin täytettiin se kirjoitus, joka sanoo: ja hän on pahantekiäin sekaan luettu.
Jes. 53: 12. Luc. 22: 37.

29. Ja ne, jotka siitä ohitse käwiwät, pilkkasiwat häntä ja wäänteliwät päätänsä, sanoen: woi sinuas, joka templin maahan

jaotat ja kolmena päiwänä ra-
kennat ylös! Ps. 22: 8. Ps. 109: 25.
Matth. 27: 39. Marc. 14: 58. Joh. 2: 19.
30. Wapahda itses ja astu
alas rististä. Luc. 23: 35.
31. Niin myös ylimmäiset pa-
pit pilkkasiwat häntä keskenänsä
kirjanoppineitten kanssa, sanoen:
muita hän autti, ei hän woi it-
seänsä auttaa.
32. Christus, se Israelin ku-
ningas, astukaan nyt alas ris-
tistä, että me näkisimme ja us-
koisimme. Ja ne, jotka hänen
kanssansa ristiinnaulitut oliwat,
pilkkasiwat häntä.
33. Mutta koska kuudes hetki tu-
li, tuli pimeys kaiken maan päälle
hamaan yhdeksänteen hetkeen asti.
Matth. 27: 45. Luc. 23: 44.
34. Ja yhdeksännellä hetkellä
huusi Jesus suurella äänellä, sa-
noen: Eli, Eli, lamma sabachta-
ni? se on niin paljo kuin: mi-
nun Jumalani, minun Jumalani,
miksis minun annoit ylön?
Ps. 22: 2. Matth. 27: 46.
35. Ja kuin muutamat, jotka sii-
nä seisoiwat, sen kuuliwat, sanoi-
wat he: katso, hän huutaa Eliasta.
36. Niin juoksi yksi ja täytti
sienen etikalla ja pani sen ruo-
won ympärille, taritsi hänen juoda,
sanoen: pidäs! katsokaamme, jos
Elias tulee häntä ottamaan pois.
Ps. 69: 22. Joh. 19: 29.
37. Mutta Jesus huusi suu-
rella äänellä ja antoi henkensä.
Matth. 27: 50. Luc. 23: 46. Joh. 19: 30.
38. Ja templin esiwaate repesi
kahtia, ylhäältä hamaan alas.
2 Aika K. 3: 14. Matth. 27: 51. Luc. 23: 45.
39. Mutta koska päämies, joka
siinä hänen kohdallansa seisoi, näki,
että hän niin huutain henkensä
antoi, sanoi hän: totisesti oli
tämä ihminen Jumalan Poika.
Matth. 27: 54. Luc. 23: 47.
40. Ja siellä oli myös wai-
moja, jotka taampaa katseliwat,
joiden seassa oli Maria Magda-
lena ja Maria, wähemmän Ja-
kobin ja Josen äiti, ja Salome,
Ps. 38: 12. Matth. 27: 55. Luc. 23: 49.
41. Jotka myös häntä Gali-
leassa seuranneet ja palwelleet
oliwat; ja monta muuta, jotka hä-
nen kanssansa Jerusalemiin men-
neet oliwat. Luc. 8: 2, 3.
42. Ja koska jo ehtoo tuli
(että walmistuspäiwä oli, joka
on esisabbatti),
43. Tuli Joseph Arimathias-
ta, kunniallinen raatimies, joka
myös odotti Jumalan waltakun-
taa, hän rohkeni mennä Pilatuksen
tykö ja anoi Jesuksen ruumista.
Matth. 27: 57. Luc. 23: 50. Joh. 19: 38.
44. Niin Pilatus ihmetteli, että
hän jo kuollut oli, ja kutsui ty-
könsä päämiehen ja kysyi häneltä,
jos hän jo aikaa kuollut oli.
45. Ja kuin hän asian pää-
mieheltä ymmärsi, antoi hän Jo-
sephille ruumiin.
46. Ja hän osti liinawaatteen,
otti hänen alas ja kääri liina-
waatteeseen, ja pani hänen hau-
taan, joka kallioon hakattu oli,
ja wieritti kiwen haudan owelle.
Matth. 12: 40. Luku 26: 12. Luku 27: 60.
Luc. 23: 53. Joh. 19: 41, 42.
47. Mutta Maria Magdalena
ja Josen Maria katseliwat, ku-
hunka hän pantiin.

16 Luku.

Christuksen ylösnouseminen. Pakanat kutsutaan. Christuksen taiwaaseen-astuminen.

Ja koska sabbatti kulunut oli, osti Maria Magdalena ja Maria Jakobin ja Salome hywänhajullisia woiteita, tullaksensa woitelemaan häntä.
Matth. 28: 1. Luc. 24: 1. Joh. 20: 1.

2. Ja tuliwat haudalle ensimäisenä sabbattin päiwänä sangen warhain, auringon noustessa.

3. Ja puhuiwat keskenänsä: kuka meille wierittää kiwen haudan owelta?

4. Ja kuin he katsoiwat, näkiwät he kiwen wieritetyksi; sillä se oli sangen suuri.

5. Ja kuin he oliwat hautaan menneet sisälle, näkiwät he yhden nuorukaisen istuwan oikialla puolella, joka oli waatetettu pitkällä walkialla waatteella; ja he hämmästyiwät. Matth. 28: 2. Joh. 20: 12.

6. Mutta hän sanoi heille: älkäät hämmästykö! te etsitte Jesusta Natsarenusta, joka ristiinnaulittu oli. Hän nousi ylös, ei hän ole täällä: katso siaa, kuhunka he hänen paniwat;
Matth. 28: 5. Luc. 24: 5.

7. Mutta menkäät ja sanokaat hänen opetuslapsillensa ja Pietarille, että hän käy teidän edellänne Galileaan: siellä te hänen näette, niinkuin hän sanoi teille.
Matth. 26: 32. Luku 28: 10. Marc. 14: 28. Ap. T. 1: 3. Luku 13: 31. 1 Cor. 15: 5.

8. Ja he meniwät nopiasti ulos ja pakeniwat haudalta; sillä wapistus ja suuri hämmästys oli heidän päällensä tullut, ei he myös kellenkään mitään sanoneet; sillä he pelkäsiwät.
Matth. 28: 8. Luc. 24: 9. Joh. 20: 18.

9. Mutta kuin Jesus oli warhain ensimäisenä sabbattin päiwänä nousnut ylös, ilmestyi hän ensin Marialle Magdalenalle, josta hän seitsemän perkelettä oli ajanut ulos. Joh. 20: 14, 16. Luc. 8: 2.

10. Se meni ja ilmoitti niille, jotka hänen kanssansa olleet oliwat, jotka murhehtiwat ja itkiwät.

11. Ja kuin he kuuliwat hänen eläwän, ja että hän häneltä nähty oli, ei he uskoneet.

12. Sitte koska kaksi heistä waelsi, ilmestyi hän heille toisenmuotoisena, koska he maakylään meniwät. Luc. 24: 13.

13. Ne myös meniwät ja julistiwat muille. Ja ei he niitäkään uskoneet.

14. Wiimein, koska yksitoistakymmentä atrioitsiwat, ilmestyi hän, ja soimasi heidän epäuskoansa ja heidän sydämmensä kankeutta, ettei he uskoneet niitä, jotka hänen nähneet oliwat nousneeksi ylös. Luc. 24: 36. Joh. 20: 19. 1 Cor. 15: 7.

15. Ja sanoi heille: **menkäät kaikkeen maailmaan, ja saarnatkaat ewangeliumia kaikille luoduille.**
Matth. 28: 19. Joh. 15: 16.

16. **Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, se kadotetaan.** Joh. 3: 18, 36. Luku 12: 48.

17. Mutta nämät owat ne merkit, jotka niitä seuraawat kuin uskowat: minun nimeni kautta pi-

tää heidän perkeleet ajaman ulos,
uusilla kielillä puhuman,
Luc. 10: 17. Ap. T. 2: 4. Luku 5: 16.
Luku 8: 7. Luku 10: 46. Luku 16: 18.
Luku 19: 6. 1 Cor. 12: 10, 28.
18. Kärmeet ajaman pois, ja
jos he jotakin myrkkyä juowat,
niin ei heille mitään wahingoita;
sairasten päälle pitää heidän kä-
tensä paneman, ja ne paranewat.
Luc. 10: 19. Ap. T. 28: 3, 8.
19. Ja Herra, sittenkuin hän
oli heille puhunut, otettiin ylös
taiwaaseen ja istui Jumalan oi-
kialle kädelle. Ps. 110: 8.
Luc. 24: 50, 51. Ap. T. 1: 2, 3, 9.
20. Mutta he meniwät ja saar-
nasiwat joka paikassa, ja Herra
waikutti heidän kanssansa ja wah-
wisti sanan seuraawaisten merk-
kein kautta. Ap. T. 14: 3. Hebr. 2: 4.

P. Marcuksen Ewangeliumin loppu.

Pyhän Lucan Ewangeliumi.

1 Luku.

Johanneksen, Jesuksen sikiäminen. Jo-
hannes syntyy, ympärileikataan.
Zacharian kiitos.

Että moni on ruwennut järjes-
tänsä kirjoittamaan niistä
asioista, joista meille täydellinen
tieto on,
2. Niinkuin ne meille sanoneet
owat, jotka sen alusta itse nähneet
ja sanan palweliat olleet owat:
Hebr. 2: 3. 1 Joh. 1: 1.
3. Näkyy myös minulle se hy-
wäksi, sitte kuin minä alusta kaikki
wisusti tutkinut olen, että minä
niitä järjestänsä sinulle kirjoittai-
sin, hywä Theophilus: Ap. T. 1: 1.
4. Ettäs ymmärtäisit selkiästi
niiden asiain, joista sinä opetettu
olet, wahwan totuuden.
5. Herodeksen sen Judean ku-
ninkaan aikana oli yksi pappi, Za-
charias nimeltä, Abian wuorosta;
ja hänen emäntänsä Aaronin tyt-
täristä, ja hänen nimensä Elisabet.
1 Aika K. 24: 10, 19. Neh. 12: 4, 17.
6. Ja he oliwat molemmat
hurskaat Jumalan edessä, wael-
tawaiset kaikissa Herran käskyissä
ja säädyissä laittamattomasti,
7. Ja ei heillä ollut lasta; sillä
Elisabet oli hedelmätöin, ja he
oliwat jo molemmat ijälliset.
8. Ja tapahtui, koska hän wuo-
rollansa papin wirkaa toimitti Ju-
malan edessä,
9. Papin wiran tawan jälkeen,
lankesi arpa hänelle, että hänen
piti suitsuttaman, sitte kuin hän
oli mennyt sisälle Herran templiin.
2 Mos. 30: 7. Hebr. 9: 6.
10. Ja kaikki kansan paljous
rukoili ulkona suitsutuksen aikana.
3 Mos. 16: 17.
11. Mutta hänelle ilmestyi Her-
ran enkeli, seisoin suitsutusalttarin
oikialla puolella. 2 Mos. 30: 1.
12. Ja kuin Zacharias hänen
näki, hämmästyi hän ja pelko
lankesi hänen päällensä.
13. Mutta enkeli sanoi hänelle:
älä pelkää, Zacharias! sillä sinun
rukoukses on kuultu ja sinun emän-
täs Elisabet synnyttää sinulle po-

jan, ja sinun pitää kutsuman hä-
nen nimensä Johannes.
14. Ja sinulle tulee ilo ja
ihastus, ja monta iloitsewat hä-
nen syntymisestänsä.
15. Sillä hän tulee suureksi
Herran edessä, ja wiinaa ja wä-
kewätä juomaa ei hän juo, ja hän
täytetään Pyhällä Hengellä jo äi-
tinsä kohdussa. 4 Mos. 6: 3.
Tuom. 13: 4. Jer. 1: 5. Gal. 1: 15.
16. Ja hän kääntää monta
Israelin lapsista Herran, heidän
Jumalansa tykö. Mal. 4: 6.
17. Ja hän käy edellä hänen
edessänsä Elian hengellä ja woi-
malla, kääntäin isäin sydämmet
lasten tykö ja tottelemattomat
hurskasten toimen tykö, toimittaak-
sensa Herralle walmistetun kansan.
Mal. 4: 5. Matth. 3: 1. Marc. 9: 12.
18. Ja Zacharias sanoi enke-
lille: mistä minä sen ymmärrän?
sillä minä olen wanha ja minun
emäntäni on jo ijällinen.
1 Mos. 17: 17.
19. Niin enkeli wastasi ja sa-
noi hänelle: minä olen Gabriel,
joka seison Jumalan edessä, ja
olen lähetetty puhumaan sinun
tykös ja saattamaan näitä iloisia
sanomia sinulle.
Dan. 8: 15. Luku 9: 21. Matth. 18: 10.
20. Ja katso, sinä tulet kielet-
tömäksi ja et saa puhua hamaan
siihen päiwään asti, jona nämät
tapahtuwat, ettet uskonut minun
sanojani, jotka ajallansa täytetään.
21. Mutta kansa odotti Za-
chariasta, ja ihmetteliwät, että
hän niin templissä wiipyi.
22. Waan kuin hän tuli ulos,
niin ei hän saanut puhua heille.
Ja he ymmärsiwät, että hän oli
näyn templissä nähnyt. Ja hän
wiittasi heille, ja jäi mykäksi.
23. Ja tapahtui, että hänen
wirkansa päiwät oliwat täytetyt,
niin hän meni kotiansa.
24. Mutta niiden päiwäin jäl-
keen tuli hänen emäntänsä Elisa-
bet raskaaksi ja salasi itsensä wiisi
kuukautta, sanoen:
25. Ja näin on Herra minulle
tehnyt niinä päiwinä, kuin hän
minun puoleeni katsoi, että hän
ottais pois minun ylönkatseeni
ihmisten seassa.
1 Mos. 30: 23. Jes. 4: 1, 2c.
26. Mutta kuudentena kuukau-
tena lähetettiin enkeli Gabriel Ju-
malalta Galilean kaupunkiin, jon-
ka nimi oli Natsaret,
27. Neitseen tykö, joka oli kih-
lattu miehelle, jonka nimi oli Jo-
seph, Dawidin huoneesta; ja neit-
seen nimi oli Maria. Matth. 1: 18.
28. Ja enkeli tuli sisälle hä-
nen tykönsä ja sanoi: terwe, ar-
moitettu! Herra on sinun kanssas:
siunattu sinä waimoin seassa!
29. Mutta kuin hän näki hä-
nen, hämmästyi hän hänen pu-
heestansa ja ajatteli, millinen se
terwehdys oli.
30. Ja enkeli sanoi hänelle:
älä pelkää, Maria! sillä sinä löy-
sit armon Jumalan tykönä.
31. Ja katso, sinä siität koh-
dussas ja synnytät Pojan, ja si-
nun pitää kutsuman hänen ni-
mensä Jesus.
Jes. 7: 14. Matth. 1: 21. Luc. 2: 21.

32. Sen pitää oleman suuren
ja pitää kutsuttaman ylimmäisen
Pojaksi. Ja Herra Jumala an-
taa hänelle Dawidin hänen isänsä
istuimen, 2 Sam. 7: 12.
Ps. 132: 11. Jes. 9: 6. Luku 16: 5.
33. Ja hänen pitää Jakobin
huoneen kuningas ijankaikkisesti
oleman ja hänen waltakunnallansa
ei pidä loppua oleman.
1 Aika K. 17: 14. Ps. 45: 7. Ps. 89: 37.
Jes. 9: 7. Jer. 23: 5. Dan. 2: 44.
Luku 6: 26. Luku 7: 14, 27. Mich. 4: 7.
1 Cor. 15: 24. Hebr. 1: 8.
34. Niin sanoi Maria enke-
lille: kuinka tämä tulee, sillä en
minä miehestä mitään tiedä?
35. Ja enkeli wastasi ja sa-
noi hänelle: Pyhä Henki tulee
sinun päälles ja ylimmäisen woi-
ma warjoo sinun: sentähden myös
se Pyhä, kuin sinusta syntyy, pitää
kutsuttaman Jumalan Pojaksi.
36. Ja katso, Elisabet, sinun
lankos, siitti myös pojan wan-
halla ijällänsä, ja tämä on kuu-
des kuukausi hänelle, joka kutsut-
tiin hedelmättömäksi.
37. Sillä ei Jumalan edessä
ole yhtään asiaa mahdotointa.
Joh. 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6.
Matth. 19: 26. Luc. 18: 27.
38. Niin sanoi Maria: katso,
Herran piika! tapahtukoon mi-
nulle sinun sanas jälkeen! Ja
enkeli läksi hänen tyköänsä.
39. Mutta Maria nousi niinä
päiwinä ja meni kiiruusti ylös
mäkikyliin Judan kaupunkiin,
40. Ja tuli Zacharian huo-
neeseen ja terwehti Elisabetia.
41. Ja tapahtui, sittenkuin Eli-
sabet kuuli Marian terwehdyksen,
hyppäsi lapsi hänen kohdussansa.
Ja Elisabet täytettiin Pyhällä
Hengellä.
42. Ja huusi suurella äänellä
ja sanoi: siunattu olet sinä wai-
moin seassa, ja siunattu on sinun
kohtus hedelmä!
43. Ja kusta se minulle tulee,
että minun Herrani äiti tulee
minun tyköni?
44. Sillä katso, sitte kuin sinun
terwehdykses ääni tuli minun kor-
wihini, hyppäsi lapsi ilosta mi-
nun kohdussani.
45. Ja autuas sinä, joka us-
koit; sillä ne täytetään, kuin sinulle
owat sanotut Herralta. Luc. 1: 28.
46. Ja Maria sanoi: minun
sieluni suuresti ylistää Herraa,
47. Ja minun henkeni iloitsee
Jumalassa minun wapahtajas-
sani,
48. Että hän katsoi piikansa
nöyryyttä; sillä katso, tästedes
pitää kaikkein sukukuntain minua
autuaaksi kutsuman.
1 Mos. 30: 13. 1 Sam. 1: 11.
49. Sillä se woimallinen on
suuria ihmeitä tehnyt minun koh-
taani, ja hänen nimensä on pyhä.
50. Ja hänen laupiutensa py-
syy suwusta sukuun niille, jotka
häntä pelkääwät.
1 Mos. 17: 7. 2 Mos. 20: 6. Ps. 103: 17.
51. Hän osoitti woiman käsi-
warrellansa ja hajoitti koriat hei-
dän sydämmensä mielestä.
Ps. 33: 10. Jes. 29: 5. Luku 51: 9.
Luku 52: 10. 1 Piet. 5: 5.
52. Woimalliset on hän kukis-
tanut istuimelta ja koroitti nöyrät.
1 Sam. 2: 7, 8. Job. 5: 11.
Luku 12: 18, 19, 21. Ps. 113: 6, 7.

53. Isoowat täytti hän hywyydellä ja rikkaat jätti tyhjäksi.
1 Sam. 2: 5. Ps. 34: 10, 11.
54. Hän korjasi Israelin hänen palwelians, muistain omaa laupiuttansa, Jes. 30: 18.
Luku 41: 8. Luku 54: 5. Jer. 31: 3, 20.
55. (Niinkuin hän on puhunut meidän isillemme, Abrahamille ja hänen siemenellensä) ijankaikkisesti.
1 Mos. 17: 19. Luku 22: 18.
56. Ja Maria oli hänen tykönänsä lähes kolme kuukautta ja palasi kotiansa.
57. Mutta Elisabetin synnyttämisen aika täytettiin, ja hän synnytti pojan.
58. Ja hänen kylällisensä ja lankonsa kuuliwat, että Herra oli tehnyt suuren laupiuden hänen kanssansa, ja he iloitsiwat hänen kanssansa.
59. Ja tapahtui kahdeksantena päiwänä, että he tuliwat lasta ympärileikkaamaan, ja kutsuiwat hänen isänsä nimeltä Zacharias.
1 Mos. 17: 12. 3 Mos. 12: 3.
60. Niin wastasi hänen äitinsä ja sanoi: ei suinkaan; waan hän pitää kutsuttaman Johannes.
61. Ja he sanoiwat hänelle: ei ole ketään sinun sukukunnassas, joka kutsutaan sillä nimellä.
62. Niin he wiittasiwat hänen isällensä, miksi hän tahtoi hänen nimitettää.
63. Ja hän anoi taulua ja kirjoitti: Johannes on hänen nimensä. Ja kaikki ihmetteliwät.
64. Niin kohta aukeni hänen suunsa ja hänen kielensä, ja puhui kiittäin Jumalata.
65. Ja pelko tuli kaikkein heidän kyläliistensä päälle, ja kaikissa Judean mäkikylissä ilmoitettiin kaikki nämät sanat.
66. Ja kaikki, jotka tämän kuuliwat, paniwat sydämmihinsä, sanoen: minkäs luulet tästä lapsesta tulewan? Sillä Herran käsi oli hänen kanssansa.
67. Ja Zacharias hänen isänsä täytettiin Pyhällä Hengellä ja ennusti, sanoen:
68. Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! sillä hän on etsinyt ja lunastanut hänen kansansa. Luc. 2: 30.
69. Ja on meille koroittanut autuuden sarwen, Dawidin hänen palwelians huoneessa,
Ps. 132: 17, 18.
70. Niinkuin hän on muinoin puhunut hänen pyhäin prophetainsa suun kautta, Ps. 72: 12.
Jer. 23: 5, 6. Luku 30: 9, 10. Dan. 9: 27.
71. Wapahtaaksensa meitä meidän wihoillisiltamme ja kaikkein käd estä, jotka meitä wihaawat:
72. Osoittaaksensa laupiutta meidän isillemme ja muistaaksensa hänen pyhää liittoansa, Jer. 31: 31.
73. Ja sitä walaa, jonka hän wannoi Abrahamille, meidän isällemme, meille antaaksensa:
1 Mos. 22: 16. Ps. 105: 9. Jer. 31: 33.
Hebr. 6: 13, 17.
74. Että me, wapahdetut meidän wihoillistemme kädestä, häntä pelkäämätä palwelisimme,
Hebr. 9: 14.
75. Pyhyydessä ja hurskaudessa hänen edessänsä kaikkena meidän elinaikanamme, 1 Piet. 1: 15.

76. Ja sinä, poikainen, pitää kutsuttaman ylimmäisen prophetaksi; sillä sinun pitää käymän Herran kaswoin edessä, walmistamaan hänen teitänsä, Mal. 3: 1.

77. Ja antamaan autuuden tunnon hänen kansallensa, heidän synteinsä anteeksi saamiseksi, Luc. 3: 3.

78. Meidän Jumalan sydämmellisen laupiuden kautta, jolla meitä on etsinyt koitto ylhäältä, Zach. 3: 8. Luku 6: 12. Mal. 4: 2.

79. Walaisemaan niille, jotka pimeissä ja kuolon warjossa istuwat, ja ojentamaan meidän jalkamme rauhan tielle. Jes. 9: 2. Luku 42: 7. Luku 43: 8. Luku 49: 9. Luku 60: 1. Matth. 4: 16.

80. Mutta lapsi kaswoi ja wahwistui hengessä, ja oli korwessa siihen päiwään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman. Luc. 2: 40.

2 Luku.

Jesus syntyy, ympärileikataan ja wiedään templiin. Simeon. Hanna. Jesus kaksitoistakymmentä wuotta wanha.

Mutta niinä päiwinä tapahtui, että käsky käwi ulos keisarilta Augustukselta, että kaikki maailma piti werolliseksi laskettaman.

2. Ja tämä weronlaskemus oli ensimäinen, joka tapahtui silloin, koska Kyrenius oli maaherra Syriassa.

3. Ja kukin meni kaupunkihinsa antamaan itseänsä arwattaa.

4. Niin myös Joseph Galileasta, Natsaretin kaupungista, meni ylös Judeaan, Dawidin kaupunkiin, joka kutsutaan Bethlehem, (sillä hän oli Dawidin huoneesta ja suwusta,) 1 Sam. 16: 4. Mich. 5: 2. Matth. 1: 1, 2c. Joh. 7: 42.

5. Antamaan itseänsä arwattaa, Maarian hänen kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli.

6. Niin tapahtui heidän siellä ollessansa, että hänen synnyttämisensä päiwät tuliwat täytetyiksi.

7. Ja hän synnytti Pojan, hänen esikoisensa, ja kapaloitsi hänen, ja pani seimeen, ettei heille ollut siaa majassa. Matth. 1: 25.

8. Ja paimenet walwoiwat siinä paikkakunnassa, ja wartioitsiwat yöllä laumaansa.

9. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä ja Herran kirkkaus ympäri walaisi heitä: ja he suuresti peljästyiwät.

10. Ja enkeli sanoi heille: älkäät peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka tulewa on kaikelle kansalle:

11. Teille on tänä päiwänä syntynyt Wapahtaja, joka on Christus Herra, Dawidin kaupungissa.

12. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloituna makaawan seimessä.

13. Ja kohta oli enkelin kanssa suuri taiwaallisen sotawäen joukko, jotka kiittiwät Jumalaa ja sanoiwat: Dan. 7: 10. Ilm. K. 5: 11.

14. **Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hywä tahto.** Jes. 57: 19. Luc. 19: 38. Rom. 5: 1. Eph. 1: 5. Luku 2: 17.

15. Ja tapahtui, että enkelit me-

niwät heidän tyköänsä taiwaaseen; niin ne paimenet puhuiwat keskenänsä: käykäämme Bethlehemiin ja katsokaamme sitä, kuin tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti.
16. Ja he tuliwat kiiruhtain ja löysiwät Marian ja Josephin, niin myös lapsen, joka makasi seimessä.
17. Koska he tämän nähneet oliwat, julistiwat he sen sanoman, kuin heille tästä lapsesta sanottu oli.
18. Ja kaikki, jotka sen kuuliwat, ihmetteliwät niitä, kuin heille paimenilta sanottu oli.
19. Mutta Maria kätki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämessänsä,
20. Ja paimenet palasiwat, ylistäin ja kunnioittain Jumalata kaikista, kuin he kuulleet ja nähneet oliwat, niinkuin heille sanottu oli.
21. Ja sitte kuin kahdeksan päiwää kulunut oli, että lapsi piti ympärileikattaman, kutsuttiin hänen nimensä Jesus, joka niin oli enkeliltä jo ennen kutsuttu, kuin hän sikisi äitinsä kohdussa.
1 Mos. 17: 12. 3 Mos. 12: 3. Matth. 1: 21. Luc. 1: 31. Joh. 7: 22.
22. Ja sitte kuin heidän puhdistuspäiwänsä oliwat täytetyt Mosekſen lain jälkeen, weiwät he hänen Jerusalemiin, asettaaksensa häntä Herran eteen, 3 Mos. 12: 2, rc.
23. (Niinkuin kirjoitettu on Herran laissa: kaikki miehen puoli, joka ensin awaa äitinsä kohdun, pitää kutsuttaman Herralle pyhäksi.) 2 Mos. 13: 2. Luku 34: 19. 4 Mos. 3: 13. Luku 8: 16, 17.
24. Ja uhrataksensa, niinkuin sanottu on Herran laissa, pari mettisiä eli kaksi kyyhkyläisen poikaa. 3 Mos. 12: 6, 8.
25. Ja katso, yksi mies oli Jerusalemissa, jonka nimi oli Simeon: tämä oli hurskas ja jumalinen mies, odottain Israelin lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänessä.
26. Ja hänelle oli sanottu Pyhältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemata näkemän, kuin hän näkis Herran Christuksen.
27. Ja hän tuli Hengen kautta templiin. Ja kuin wanhemmat lapsen Jesuksen toiwat sisälle, tehdäksensä hänen edestänsä lain tawan jälkeen,
28. Niin hän otti hänen syliinsä, ja kiitti Jumalata ja sanoi:
29. Nyt sinä lasket, Herra, palwelias rauhaan menemään, sanas jälkeen; 1 Mos. 46: 30. Phil. 1: 23.
30. Sillä minun silmäni owat nähneet sinun autuutes,
Ps. 98: 2, 3. Jes. 52: 10. Luc. 3: 6.
31. Jonka sinä walmistit kaikkein kansain eteen,
32. Walkeudeksi walistamaan pakanoita, ja sinun kansas Israelin kunniaksi. Jes. 42: 6. Luku 49: 6. Ap. T. 13: 47. Luku 28: 28.
33. Ja Joseph ja hänen äitinsä ihmetteliwät niitä, kuin hänestä sanottiin.
34. Ja Simeon siunasi heitä ja sanoi Maarialle hänen äitillensä: katso, tämä on pantu lankeemiseksi monelle Israelissa, ja merkiksi, jota wastaan sanotaan:
Jes. 8: 14. Matth. 21: 44. Ap. T. 28: 22. Rom. 9: 32. 1 Cor. 1: 23, 24. 2 Cor. 2: 16. 1 Piet. 2: 8.

35. Ja sinunkin sielus läwitse pitää miekan käymän:) että monen sydämen ajatukset ilmoitettaisiin. Joh. 19: 25.

36. Ja Anna prophetissa, Phanuelin tytär, Asserin suwusta, se oli joutunut pitkälle ijälle ja elänyt miehensä kanssa seitsemän ajastaikaa hänen neitsyydestänsä.

37. Ja oli leskenä lähes neljä yhdeksättäkymmentä ajastaikaa, ja ei lähtenyt templistä, palwelemasta Jumalata paastoissa ja rukouksissa yötä ja päiwää. 1 Sam. 1: 22.

38. Ja tämä tuli sillä hetkellä siihen, ja kunnioitti myös Herraa, ja puhui hänestä kaikille, kuin lunastusta Jerusalemissa odottiwat.

39. Ja sittenkuin he oliwat kaikki tehneet Herran lain jälkeen, palasiwat he Galileaan, heidän kaupunkiinsa Natsaretiin.

40. Mutta lapsi kaswoi ja wahwistui hengessä ja täytettiin wiisaudella, ja Jumalan armo oli hänen kanssansa. Luc. 1: 80.

41. Ja hänen wanhempansa waelsiwat joka wuosi pääsiäisjuhlalle Jerusalemiin. 2 Mos. 23: 15, 17. Luku 34: 23. 3 Mos. 23: 5. 5 Mos. 16: 1.

42. Ja kuin hän kahdentoistakymmenen ajastajan wanha oli, meniwät he Jerusalemiin juhlapäiwän tawan jälkeen.

43. Ja kuin ne päiwät oliwat kuluneet, siinä kuin he palasiwat, jäi poikainen Jesus Jerusalemiin: jota ei Joseph ja hänen äitinsä huomanneet,

44. Waan luuliwat hänen olewan seurassa. Ja he käwiwät yhden päiwän matkan, ja etseiwät häntä lankoin ja tuttawain seassa.

45. Ja kuin ei he häntä löytäneet, palasiwat he Jerusalemiin, etsien häntä.

46. Ja tapahtui kolmen päiwän perästä, että he löysiwät hänen templissä istuwan opettajain keskellä, kuultelewan heitä ja kysywän heiltä.

47. Ja kaikki, jotka hänen kuuliwat, hämmästyiwät hänen ymmärrystänsä ja wastauksiansa. Matth. 7: 28. Marc. 1: 22. Luc. 4: 22, 32. Joh. 7: 15, 46.

48. Ja kuin he hänen näkiwät, niin he hämmästyiwät, ja hänen äitinsä sanoi hänelle: Poikani, miksis meille näin teit? katso, sinun isäs ja minä olemme murehtien etsineet sinua.

49. Ja hän sanoi heille: mitästä te minua etsitte? ettenkö tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni owat?

50. Ja ei he ymmärtäneet sitä sanaa, kuin hän heille sanoi. Luc. 9: 45. Luku 18: 34.

51. Ja hän meni alas heidän kanssansa ja tuli Natsaretiin, ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä kätki kaikki nämät sanat sydämmehensä.

52. Ja Jesus menestyi wiisaudessa ja ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä. 1 Sam. 2: 26.

3 Luku.

Johannes saarnaa, kastaa. Jesus kastetaan; Hänen polwilukunsa Marian puolelta.

Mutta wiidennellätoistakymmenennellä keisar Tiberiuk-

sen hallituksen wuodella, koska Pontius Pilatus Judean maaherra oli, ja Herodes Galileassa tetrarcha oli, ja hänen weljensä Philippus oli tetrarcha Itureassa ja Trachonitin maakunnassa, ja Lysanias oli tetrarcha Abilenessä,

2. Koska Hannas ja Kaiphas ylimmäiset papit oliwat: silloin tapahtui Jumalan sana Johannekselle Zacharian pojalle korwessa,
Joh. 11: 49, 51. Luku 18: 13. Ap. T. 4: 6.

3. Ja hän tuli kaikkiin maan paikkoihin Jordanin ympäri ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi.
Matth. 3: 1. Marc. 1: 4.

4. Niinkuin kirjoitettu on Jesaian prophetan saarnaraamatussa, joka sanoo: huutawan ääni on korwessa: walmistakaat Herran tietä ja tehkäät hänen polkunsa oikiaksi. Jes. 40: 3.
Matth. 3: 3. Marc. 1: 3. Joh. 1: 23.

5. Kaikki laaksot pitää täytettämän ja kaikki wuoret ja mäet alettaman, wäärät pitää ojettaman, ja koliat tasaiseksi tieksi tehtämän.

6. Ja kaikki liha pitää näkemän Jumalan autuuden.
Ps. 98: 2, 3. Jes. 52: 10. Luc. 2: 30.

7. Niin hän sanoi kansalle, joka tuli antamaan itseänsä kastaa häneltä: te kyykärmetten sikiät, kuka teitä neuwoi wälttämään tulewaista wihaa?
Matth. 3: 7. Luku 23: 33.

8. Tehkäät siis soweliaat parannuksen hedelmät, ja älkäät ruwetko sanomaan itsellänne: Abraham on meidän isämme; sillä minä sanon teille, että Jumala taitaa näistä kiwistä herättää Abrahamille lapset.
Matth. 3: 9. Joh. 8: 39. Ap. T. 13: 26.

9. Mutta jo myös on kirwes pantu puitten juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmätä, hakataan pois ja tuleen heitetään. Matth. 3: 10. Luku 7: 19.

10. Ja kansa kysyi häneltä, sanoen: mitästä meidän pitää tekemän? Ap. T. 2: 37.

11. Niin hän wastaten sanoi heille: jolla on kaksi hametta, antakaan sille, jolla ei yhtään ole, ja jolla on ruokaa, hän tehkään myös niin.
1 Joh. 3: 17. Luku 4: 20. Jac. 2: 15, 16.

12. Mutta publikanit tuliwat myös antamaan heitänsä kastaa ja sanoiwat hänelle: Mestari, mitä meidän pitää tekemän?

13. Waan hän sanoi heille: älkäät enämpi waatiko kuin teille säätty on.

14. Niin kysyiwät myös häneltä sotamiehet, sanoen: mitä myös meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi heille: älkäät kenenkään wäkiwaltaa taikka wääryyttä tehkö, ja tytykäät teidän palkkaanne.

15. Mutta kuin kansa odotti, ja kaikki ajatteliwat sydämmissänsä Johanneksesta: lieneekö hän Christus!

16. Wastasi Johannes, sanoen kaikille: minä tosin kastan teitä wedellä; waan minua wäkewämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole kelwollinen päästämään:

hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä
ja tulella, Jes. 44: 3. Joel. 2: 28.
Matth. 3: 11. Marc. 1: 7, 8. Joh. 1: 26, 27.
Ap. T. 1: 5. Luku 2: 2, 4. Luku 11: 15, 16.
Luku 13: 25. Luku 19: 4.

17. Jonka wiskin on hänen
kädessänsä, ja hän perkaa riihensä
ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta
ruumenet polttaa hän sammu=
mattomalla tulella. Matth. 3: 12.

18. Monta tosin myös muuta
hän neuwoi ja saarnasi kansalle.

19. Mutta koska Herodes te=
trarcha nuhdeltiin häneltä, Hero=
diaan hänen weljensä Philippuk=
sen emännän tähden ja kaikesta
pahuudesta kuin Herodes teki,
Matth. 14: 3. Marc. 6: 17.

20. Niin hän ylitse kaikkein
teki myös sen, että hän salpasi
Johanneksen wankeuteen.

21. Ja tapahtui, koska kaikki
kansa kastettiin, ja Jesus myös
oli kastettu, ja hän rukoili, niin
taiwas aukeni, Matth. 3: 13. Marc: 1: 9.

22. Ja Pyhä Henki tuli alas
ruumiillisella muodolla hänen
päällensä niinkuin kyyhkyinen, ja
ääni tuli taiwaasta, joka sanoi:
**sinä olet se minun rakas Poikani,
sinuun minä mielistyin.**
Jes. 42: 1. Matth. 3: 17. Luku 17: 5.
Joh. 1: 32. Col. 1: 13.

23. Ja Jesus oli lähes kol=
menkymmenen wuotinen, joka oli
(niinkuin luultiin) Josephin poika,
Elin pojan.
Matth. 13: 55. Marc. 6: 3. Joh. 6: 42.

24. Joka oli Matthatin poika,
joka oli Lewin poika, joka oli
Melchin poika, joka oli Jannan
poika, joka oli Josephin poika,
Matth. 1: 1, 2c.

25. Joka oli Mattathian poika,
joka oli Amoksen poika, joka oli
Naumin poika, joka oli Eslin
poika, joka oli Naggen poika,

26. Joka oli Maathin poika,
joka oli Mattathian poika, joka
oli Semein poika, joka oli Jose=
phin poika, joka oli Judan poika,

27. Joka oli Joannan poika,
joka oli Rhesan poika, joka oli
Zorobabelin poika, joka oli Sala=
thielin poika, joka oli Nerin poika.

28. Joka oli Melchin poika,
joka oli Addin poika, joka oli
Kosamin poika, joka oli Elmoda=
min poika, joka oli Herin poika,

29. Joka oli Josen poika, joka
oli Elietserin poika, joka oli Jo=
rimin poika, joka oli Matthatin
poika, joka oli Lewin poika,

30. Joka oli Simeonin poika,
joka oli Judan poika, joka oli
Josephin poika, joka oli Jonan
poika, joka oli Eliachimin poika,

31. Joka oli Melean poika, joka
oli Mainan poika, joka oli Mat=
tathan poika, joka oli Nathanin
poika, joka oli Dawidin poika,
2 Sam. 5: 14. 1 Aika K. 3: 5. Zach. 12: 12.

32. Joka oli Jessen poika, joka
oli Obedin poika, joka oli Boot=
sin poika, joka oli Salmonin
poika, joka oli Naassonin poika,
Ruth. 4: 17, 2c. 1 Aika K. 2: 10, 11.

33. Joka oli Aminadabin poika,
joka oli Aramin poika, joka oli
Esromin poika, joka oli Pharesin
poika, joka oli Judan Poika,

34. Joka oli Jakobin poika,
joka oli Abrahamin poika, joka

oli Tharan poika, joka oli Nachorin poika, 1 Mos. 11: 24.
35. Joka oli Saruchin poika, joka oli Ragaun poika, joka oli Phalekin poika, joka oli Heberin poika, joka oli Salan poika,
36. Joka oli Cainan poika, joka oli Arphaksadin poika, joka oli Semin poika, joka oli Noen poika, joka oli Lamechin poika,
1 Mos. 11: 10.
37. Joka oli Mathusalan poika, joka oli Enochin poika, joka oli Jaredin poika, joka oli Malaleelin poika, joka oli Cainan poika,
38. Joka oli Enoksen poika, joka oli Sethin poika, joka oli Adamin poika, joka oli Jumalan.
1 Mos. 5: 3.

4 Luku.

Jesus kiusataan, saarnaa, ajetaan ulos ja tekee ihmeitä.

Niin Jesus täynnänsä Pyhää Henkeä palasi Jordanista ja wietiin Hengeltä korpeen,
Matth. 4: 1. Marc. 1: 12.
2. Ja kiusattiin neljäkymmentä päiwää perkeleeltä, eikä syönyt mitään niinä päiwinä; mutta koska ne kuluneet oliwat, sitte hän isosi.
2 Mos. 34: 28. 1 Kun. K. 19: 8.
3. Niin perkele sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sanos tälle kiwelle, että se leiwäksi tulis.
4. Ja Jesus wastasi, sanoen hänelle: kirjoitettu on: **ettei ihminen elä ainoasti leiwästä, waan jokaisesta Jumalan sanasta.**
5 Mos. 8: 3. Matth. 4: 4.
5. Ja perkele wei hänen korkialle wuorelle, ja osoitti hänelle kaikki maanpiirin waltakunnat silmänräpäyksellä, Matth. 4: 8.
6. Ja perkele sanoi hänelle: kaiken tämän wallan ja heidän kunniansa minä annan sinulle; sillä minun haltuuni owat ne annetut, ja minä annan ne kenelle minä tahdon.
7. Jos sinä siis kumarrat ja rukoilet minua, ne kaikki pitää sinun omas oleman.
8. Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: mene matkaas minun tyköäni, saatana! sillä kirjoitettu on: **Herraa sinun Jumalatas pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palweleman.**
5 Mos. 6: 13. Luku 10: 20. 1 Sam. 7: 3.
9. Ja hän wei hänen Jerusalemiin ja asetti hänen templin harjalle, ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske tästä itses alas; Matth. 4: 5.
10. Sillä kirjoitettu on; hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta warjelemaan sinua, Ps. 91: 11.
11. Ja että he käsissä kantawat sinua, ettet joskus jalkaas kiween loukkaa.
12. Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: sanottu on: **ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalatas.** 5 Mos. 6: 16.
13. Ja kuin kaikki kiusaus oli päätetty, meni perkele pois hetkeksi hänen tyköänsä.
14. Ja Jesus palasi Hengen wäessä taas Galileaan, ja sanoma kuului hänestä ympäri kaiken lähi-maakunnan. Matth. 4: 12.
Marc. 1: 14. Joh. 4: 43. Ap. T. 10: 37.

15. Ja hän opetti heidän synagogissansa, ja kunnioitettiin kaikilta.
16. Ja tuli Natsaretiin, kussa hän kaswatettu oli, ja meni tapansa jälkeen sabbatin päiwänä synagogaan, ja nousi lukemaan.
Neh. 8: 5, 6. Matth. 2: 23. Luku 13: 54. Marc. 6: 1.
17. Ja hänelle annettiin Jesaian prophetan raamattu. Ja kuin hän raamatun awasi, löysi hän sen paikan, kussa kirjoitettu on:
18. Herran Henki on minun päälläni, sentähden on hän minun woidellut ja lähettänyt minun saarnaamaan köyhille hywää sanomata, parantamaan särjetyitä sydämmiä, saarnaamaan wangeille lunastusta ja sokeille näkönsä jälleensaamista, särjetyitä wapauteen saattamaan,
Ps. 45: 8. Jes. 61: 1, 2. Matth. 11: 5. Ap. T. 10: 38.
19. Saarnaamaan Herran otollista wuotta.
3 Mos. 25: 10. 2 Cor. 6: 2, 3.
20. Ja kuin hän pani raamatun kiinni, antoi hän sen palwelialle ja istui, ja kaikkein silmät, kuin synagogassa oliwat, katseliwat hänen päällensä.
21. Ja hän rupesi heille sanomaan: tänäpänä on tämä kirjoitus täytetty, kuin te nyt kuulette.
22. Ja kaikki antoiwat hänelle todistuksen ja ihmetteliwät niitä armon sanoja, kuin hänen suustansa läksiwät ulos, ja he sanoiwat: eikö tämä ole Josephin poika?
Ps. 45: 3. Jes. 50: 4. Marc. 6: 2, 3. Luc. 2: 47. Joh. 6: 42. Luku 7: 46.
23. Ja hän sanoi heille: sanokaat kaiketi minulle tämä sananlasku: parantaja paranna itses; ne kuin me kuulimme tapahtuneen Kapernaumissa, tee myös tässä isäs maalla!
24. Mutta hän sanoi: totisesti sanon minä teille: ei yksikään **propheta ole isänsä maalla otollinen.**
Matth. 13: 57. Marc. 6: 4. Joh. 4: 44.
25. Waan minä sanon teille totuudessa: monta leskeä oli Israelissa Eliaan ajalla, koska taiwas oli suljettu kolme wuotta ja kuusi kuukautta, niin että suuri nälkä tapahtui kaikessa maakunnassa,
Jac. 5: 17.
26. Ja ei Elias lähetetty yhdenkään heidän tykönsä, waan leskiwaimon tykö Sidonin Sareptaan.
1 Kun. K. 17: 9.
27. Ja monta spitalista oli Israelissa Eliseus prophetan ajalla, ja ei yksikään heistä puhdistettu, waan Naeman se Syrialainen.
2 Kun. K. 5: 14.
28. Ja kaikki kuin synagogassa oliwat, tuliwat wihoja täyteen, koska he nämät kuuliwat,
29. Ja he nousiwat ylös ja ajoiwat hänen ulos kaupungista, ja weiwät hänen hamaan wuoren kukkulalle, jonka päälle heidän kaupunkinsa rakettu oli, syöstäksensä häntä alas.
2 Aika K. 25: 12.
30. Mutta hän käwi ohitse heidän keskeltänsä ja meni pois,
Joh. 8: 59.
31. Ja meni alas Kapernaumiin, Galilean kaupunkiin, ja opetti heitä siellä sabbatin päiwinä.
Matth. 4: 13. Marc. 1: 21.
32. Ja he hämmästyiwät hänen

opetustansa; sillä hänen puheensa oli woimallinen.
Matth. 7: 28. Marc. 1: 22.

33. Ja synagogassa oli yksi ihminen, jolla oli riettaisen perkeleen henki, ja hän huusi suurella äänellä, Marc. 1: 23.

34. Sanoen: woi! mitä sinun on meidän kanssamme, Jesus Natsarenus? tulitkos meitä hukuttamaan? minä tiedän kukas olet, se Jumalan pyhä.

35. Ja Jesus nuhteli häntä, sanoen: waikene ja mene ulos hänestä. Ja kuin perkele oli hänen heidän keskellensä heittänyt, niin hän meni ulos hänestä ja ei häntä wahingoittanut mitään.

36. Ja pelko tuli kaikkein päälle, ja puhuiwat keskenänsä, sanoen: mitä tämä lieneekään? sillä hän haastaa wäellä ja woimalla riettaisia henkiä, ja he lähtewät ulos.

37. Ja se sanoma hänestä kuului ympäri kaikkiin sen maakunnan lähipaikkoihin.

38. Mutta kuin hän läksi synagogasta, meni hän Simonin huoneeseen sisälle; mutta Simonin anoppi sairasti kowin wilutautia, ja he rukoiliwat häntä hänen edestänsä.
Matth. 8: 14. Marc. 1: 29, 30.

39. Ja hän seisoi hänen tykönänsä, ja nuhteli wilutautia, ja se luopui hänestä; ja hän nousi kohta ja palweli heitä.

40. Mutta kuin aurinko laski, niin kaikki, joilla oli sairaita moninaisissa taudeissa, weiwät ne hänen tykönsä. Ja hän pani jokaisen päälle kätensä ja paransi heidän.
Matth. 8: 16. Marc. 1: 32. Luku 7: 32.

41. Ja monesta läksiwät myös perkeleet, huutain ja sanoen: sinä olet Christus, se Jumalan Poika. Niin hän nuhteli niitä eikä sallinut heidän puhua, sillä he tiesiwät hänen olewan Christuksen.
Marc. 1: 34. Luku 3: 11.

42. Mutta kuin päiwä tuli, meni hän erämaahan, ja kansa etsei häntä, ja he meniwät hänen tykönsä, ja pidättiwät hänen, ettei hän heidän tyköänsä olisi mennyt pois. Marc. 1: 35, 45.

43. Waan hän sanoi heille: minun pitää myös muillenkin kaupungeille ewangeliumia Jumalan waltakunnasta saarnaaman; sillä sitä warten minä olen lähetetty.

44. Ja hän saarnasi Galilean synagogissa.

5 Luku.

Pietarin kalastaminen. Spitalinen, halwattu. Oikia paastoominen.
Mattheus.

Niin tapahtui, koska kansa tunki hänen tykönsä, kuulemaan Jumalan sanaa, että hän seisoi Genetsaretin meren tykönä,
Matth. 13: 2. Marc. 4: 1.

2. Ja näki kaksi wenhettä olewan meren tykönä; mutta kalamiehet oliwat niistä lähteneet ja pesiwät werkkoja.
Matth. 4: 18. Marc. 1: 16.

3. Niin hän meni yhteen wenheeseen, joka oli Simonin, ja käski hänen wähän maasta laskea ulos;

ja hän istui ja opetti kansaa wenheestä.

4. Mutta kuin hän lakkasi puhumasta, sanoi hän Simonille: wie sywälle, ja heittäkäät teidän werkkonne apajalle. Joh. 21: 6.

5. Ja Simon wastaten sanoi hänelle: Mestari! me olemme kaiken yön työtä tehneet ja emme mitään saaneet; mutta sinun käskystäs minä heitän ulos werkon.

6. Ja kuin he sen tekiwät, sulkiwat he suuren kalain paljouden, ja heidän werkkonsa repesi.

7. Ja wiittasiwat kumppaneillensa, jotka oliwat toisessa wenheessä, tulemaan ja auttamaan heitä. Ja he tuliwat ja täyttiwät molemmat wenheet, niin että he rupesiwat wajoomaan.

8. Koska Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jesuksen polwen tykö, sanoen: Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.

9. Sillä hämmästys oli hänen käsittänyt ja kaikki, jotka hänen kanssansa oliwat, kalan saaliin tähden, jonka he saaneet oliwat,

10. Niinmyös Jacobin ja Johanneksen, Zebedeuksen pojat, jotka oliwat Simonin kumppanit. Ja Jesus sanoi Simonille: älä pelkää, tästedes sinä saat ihmisiä.
Jer. 16: 16: Hes. 47: 9. Matth. 4: 19. Marc. 1: 17.

11. Ja he wetiwät wenheet maalle ja antoiwat ylön kaikki, ja seurasiwat häntä. Matth. 4: 20. Luku 19: 27. Marc. 10: 28. Luc. 18: 28.

12. Ja tapahtui, koska hän oli yhdessä kaupungissa, katso, niin siinä oli yksi mies spitalia täynnä; ja kuin hän näki Jesuksen, lankesi hän kaswoillensa, rukoili häntä, sanoen: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä woit minun puhdistaa. Matth. 8: 2. Marc. 1: 40.

13. Ja hän ojensi kätensä ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon ole puhdas! Ja kohta spitali läksi hänestä.

14. Ja hän kielsi hänen kellenkään sanomasta: waan mene, (sanoi hän) ja osoita itses papille, ja uhraa sinun puhdistukses edestä, niinkuin Moses käski heille todistukseksi.
3 Mos. 13: 2. Luku 14: 21, 22. Matth. 8: 4.

15. Niin sanoma lewis enämmin hänestä, ja paljo kansaa kokoontui kuulemaan ja että he parattaisiin häneltä heidän taudeistansa.

16. Mutta hän meni korpeen, ja rukoili.

17. Ja tapahtui yhtenä päiwänä, koska hän opetti, ja Phariseukset myös istuiwat ja lainopettajat, jotka tulleet oliwat jokaisesta Galilean ja Judean kylästä ja Jerusalemista: ja Herran woima oli parantamaan heitä;

18. Ja katso, miehet kantoiwat wuoteessa ihmisen, joka oli halwattu, ja he pyysiwät häntä wiedä sisälle ja panna hänen eteensä.
Matth. 9: 2. Marc. 2: 3. Ap. T. 9: 33.

19. Ja kuin ei he löytäneet kansan tähden, kusta puolesta he olisiwat hänen saaneet sisälle, astuiwat he katon päälle ja laski=

wat hänen läwitse katon wuoteinensa juuri Jesuksen eteen.

20. Ja kuin hän näki heidän uskonsa, sanoi hän sille: ihminen, sinun syntis anteeksi annetaan sinulle.

21. Ja kirjanoppineet ja Phariseukset rupesiwat ajattelemaan, sanoen: kuka tämä on, joka pilkkasanoja puhuu? kuka woi synnit antaa anteeksi, paitsi ainoa Jumala? Ps. 32: 5. Jes. 43: 25.

22. Mutta koska Jesus tunsi heidän ajatuksensa, wastasi hän ja sanoi heille: mitä te ajattelette teidän sydämmissänne?

23. Kumpi on kewiämpi? sanoa: sinun syntis anteeksi annetaan sinulle! taikka sanoa: nouse ja käy! Matth. 9: 5.

24. Waan että te tietäisitte Ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (sanoi hän halwatulle:) minä sanon sinulle: nouse ja ota wuotees, ja mene kotias!

25. Ja hän nousi kohta heidän nähtensä ja korjasi wuoteensa, jossa hän maannut oli, ja meni kotiansa, kunnioittain Jumalata.

26. Ja suuri hämmästys tuli kaikkiin ja kunnioittiwat Jumalata, ja he täytettiin pelwolla, sanoen: me näimme tänäpänä kamalia.

27. Sitte läksi hän ulos ja näki publikanin, nimeltä Lewin, istuwan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua!
Matth. 9: 9. Marc. 2: 14.

28. Ja hän antoi ylön kaikki, nousi ja seurasi häntä.

29. Ja Lewi teki hänelle kotonansa suuren pidon, ja paljo publikaneja ja muita atrioitsiwat heidän kanssansa.
Matth. 9: 10. Marc. 2: 15. Luc. 15: 1, 2.

30. Ja heidän kirjanoppineensa ja Phariseukset napisiwat hänen opetuslapsiansa, sanoen: miksi te publikanein ja syntisten kanssa syötte ja juotte?

31. Ja Jesus wastaten sanoi heille: ei terweet tarwitse parantajata, waan sairaat.
Matth. 9: 12, 13. Marc. 2: 17. Luc. 19: 10.

32. **En ole minä tullut wanhurskaita kutsumaan, waan syntisiä parannukseen.** 1 Tim. 1: 15.

33. Niin he sanoiwat hänelle: miksi Johanneksen opetuslapset usein paastoowat ja rukouksia pitäwät, niin myös Phariseusten (opetuslapset), mutta sinun syöwät ja juowat? Matth. 9: 14. Marc. 2: 18.

34. Mutta hän sanoi heille: ette woi hääjoukkoa niin kauwan paastoomaan waatia, kuin ylkä on heidän kanssansa.
Jes. 62: 5. 2 Cor. 11: 2.

35. Mutta päiwät tulewat, että ylkä otetaan heiltä pois, silloin pitää heidän paastooman niinä päiwinä.

36. Mutta hän sanoi myös heille wertauksen: ei paikkaa kenkään uuden weran tilalla wanhaa waatetta: muutoin myös se uusi repäisee, ja uusi paikka ei sowi wanhaan. Matth. 9: 16, 17. Marc. 2: 21.

37. Ja ei pane kenkään nuorta

wiinaa wanhoihin leileihin: muutoin nuori wiina rikkoo leilit, ja se wuotaa ulos, ja leilit turmellaan.

38. Mutta nuori wiina pitää pantaman uusiin leileihin: niin ne molemmat tallella owat.

39. Ja ei tahdo kenkään, joka juo wanhaa wiinaa, kohta nuorta juoda; sillä hän sanoo: wanha on parempi.

6 Luku.

Laki sabbatista. Ne kaksitoistakymmentä uloswalitaan. Saarna autuaallisesta ja kadottawaisesta tilasta. Christillinen meno.

Ja tapahtui jälkisabbattina, että hän käwi laihon läwitse, ja hänen opetuslapsensa katkoiwat tähkäpäitä ja hiersiwät käsillänsä, ja söiwät.
5 Mos. 23: 25. Matth. 12: 1. Marc. 2: 23.

2. Niin muutamat Phariseuksista sanoiwat heille: miksi te teette, jota ei sowi sabbattina tehdä? 2 Mos. 20: 10. Luku 23: 12. Luku 31: 15. Luku 35: 2.

3. Ja Jesus wastaten sanoi heille: ettenkö te ole lukeneet, mitä Dawid teki, koska hän isosi, ja ne, jotka hänen kanssansa oliwat? 1 Sam. 21: 6.

4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja otti näkyleiwät, ja söi, ja antoi myös niille, jotka hänen kanssansa oliwat; joita ei muitten kuin pappein syödä sopinut.
2 Mos. 29: 32, 33. 3 Mos. 8: 31. Luku. 24: 9.

5. Ja hän sanoi heille: Ihmisen Poika on myös sabbatin Herra.
Matth. 12: 8. Marc. 2: 28.

6. Niin tapahtui myös toisena sabbattina, että hän meni synagogaan sisälle ja opetti; ja siellä oli yksi ihminen, jonka oikia käsi oli kuiwettunut.
Matth. 12: 9, 10. Marc. 3: 1.

7. Niin kirjanoppineet ja Phariseukset wartioitsiwat häntä, jos hän sabbattina parantais, että he olisiwat löytäneet kanteen häntä wastaan.

8. Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi sille ihmiselle, jolla kuiwettunut käsi oli: nouse ja tule edes! Niin hän nousi ja seisoi.

9. Niin Jesus sanoi heille: minä kysyn teiltä: mitä sabbattina sopii, hywää tehdä, taikka pahaa tehdä? henkeä wapahtaa eli kadottaa?

10. Ja kuin hän katsahti ympäri heidän kaikkein päällensä, sanoi hän sille ihmiselle: ojenna kätes! ja se teki niin, ja hänen kätensä tuli terweeksi niinkuin toinenkin. 1 Kun. K. 13: 6.

11. Mutta he tuliwat tyhmyyttä täyteen ja puhuiwat keskenänsä, mitä heidän pitäis Jesukselle tekemän.

12. Mutta niinä päiwinä tapahtui, että hän meni wuorelle rukoilemaan, ja hän oli yli yötä Jumalan tykö rukouksessa. Matth. 14: 23.

13. Ja kuin päiwä tuli, kutsui hän opetuslapsensa ja walitsi heistä kaksitoistakymmentä, jotka hän myös apostoleiksi nimitti:

14. Simonin, jonka hän myös Pietariksi kutsui, ja Andreaksen, hänen weljensä, Jakobin ja Johanneksen, Philippuksen ja Bartholomeuksen, Joh. 1: 42.

15. Mattheuksen ja Thomaan, Jakobin Alphein pojan, ja Simonin, joka kutsutaan Zelotes,

16. Judan Jakobin pojan, ja Judas Ischariotin, joka myös oli pettäjä.

17. Ja koska hän meni alas heidän kanssansa, seisoi hän lakialla paikalla, ja hänen opetuslastensa joukko, ja suuri kansan paljous kaikesta Judeasta ja Jerusalemista, ja rantalaiset Tyrosta ja Sidonista, jotka oliwat tulleet häntä kuulemaan, ja että he parattaisiin heidän taudeistansa,
Matth. 4: 25. Marc. 3: 7.

18. Ja jotka waiwattiin riettaisilta hengiltä; ja he paraniwat.

19. Ja kaikki kansa pyysi häneen ruweta; sillä woima läksi hänestä ja paransi kaikki.
Matth. 14: 36. Marc. 5: 30.

20. Ja hän nosti silmänsä opetuslastensa puoleen, ja sanoi: autuaat te waiwaiset; sillä teidän on Jumalan waltakunta.
Matth. 5: 2, 2c.

21. Autuaat, jotka nyt isootte; sillä te rawitaan. Autuaat, jotka nyt itkette; sillä teidän pitää nauraman. Jes. 55: 1. Luku 61: 2. Luku 66: 10.

22. Autuaat oletta te, koska ihmiset wihaawat teitä, ja eroittawat teidän, ja pilkkaawat teitä, ja hylkääwät teidän nimenne niinkuin kelwottoman, Ihmisen Pojan tähden. Matth. 5: 11.
1 Piet. 2: 19. Luku 3: 14. Luku 4: 14.

23. Iloitkaat sinä päiwänä ja riemuitkaat; sillä katso, teidän palkkanne on suuri taiwahassa: niin tekiwät myös heidän isänsä prophetaille. Ap. T. 5: 41. Luku 7: 51.

24. Mutta woi teitä rikkaita! sillä teillä on teidän lohdutuksenne.
Ps. 17: 14. Ps. 49: 19. Am. 6: 1, 8.
Luc. 16: 25. Jac. 5: 1.

25. Woi teitä, jotka rawitut olette! sillä teidän pitää isooman. Woi teitä, jotka nyt nauratte! sillä teidän pitää murhehtiman ja itkemän. San. l. 14: 13. Jes. 65: 13. Jac. 4: 9.

26. Woi teitä, koska kaikki ihmiset teitä kiittäwät! sillä niin tekiwät myös heidän isänsä wäärille prophetaille.

27. Mutta minä sanon teille, jotka kuulette: rakastakaat wihoillisianne: tehkäät hywää niille, jotka teitä wihaawat:
2 Mos. 23: 4. San. l. 25: 21.

28. Siunatkaat niitä, jotka teitä kiroilewat: rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä wahingoittawat.
Luc. 23: 34. Ap. T. 7: 60. Rom. 12: 14, 20.
1 Cor. 4: 12.

29. Ja joka sinua lyö poskelle, taritse myös hänelle toinen, ja joka sinulta wie kaapun, älä myös häneltä kiellä hametta. San. l. 20: 22.
Luku 24: 29. Matth. 5: 39. Rom. 12: 17.
1 Cor. 6: 7. 1 Thess. 5: 15.

30. Waan anna jokaiselle, kuin sinulta anoo, ja siltä, joka sinun omas ottaa, älä jälleen ano.
5 Mos. 15: 7. San. l. 3: 27. Matth. 5: 42.
2 Cor. 8: 14. 1 Joh. 3: 17.

31. Ja niinkuin te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin tehkäät te heillenkin. Matth. 7: 12.

32. Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastawat, mikä kiitos teille siitä on? sillä syntisetkin rakastawat niitä, joilta he rakastetaan. Matth. 5: 46.

33. Ja jos te teette hywää tei-
dän hywäntekiöillenne, mikä kii-
tos teille siitä on? sillä syntiset
sen myös tekewät.

34. Ja jos te lainaatte niille,
joilta te toiwotte jälleen saawan-
ne, mikä kiitos teille siitä on? sillä
syntisetkin lainaawat syntisille, että
he tasan jälleen saisiwat.
5 Mos. 15: 8. Matth. 5: 42.

35. Kuitenkin rakastakaat tei-
dän wihoillisianne ja tehkäät hy-
wää, ja lainatkaat, ja älkäät mi-
tään siitä toiwoko: niin teidän
palkkanne on suuri, ja teidän pi-
tää oleman ylimmäisen pojat; sillä
hän on laupias kiittämättömiä ja
pahoja kohtaan. Matth. 5: 44.

36. Olkaat sentähden laupiaat,
niinkuin teidän Isännekin lau-
pias on. Matth. 5: 48.

37. Älkäät tuomitko, ettei teitä
tuomittaisi: älkäät sadatelko, ettei
teitä sadateltaisi: anteeksi anta-
kaat, niin teille anteeksi anne-
taan.
Matth. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Cor. 4: 5.

38. Antakaat, ja teille anne-
taan: hywän mitan, likistetyn ja
sullotun, ja ylitse wuotawan he
antawat teidän helmaanne; sillä
juuri sillä mitalla, jolla te mit-
taatte, pitää teille jälleen mitat-
taman. San. l. 10: 22. Luc. 19: 17.
Matth. 7: 2. Marc. 4: 24. Gal. 6: 7.

39. Mutta hän sanoi heille wer-
tauksen: taitaako sokia sokiata ta-
luttaa? eikö he molemmat hau-
taan lankee? Jes. 42: 19. Matth. 15: 14.

40. Ei ole opetuslapsi ylitse
mestarinsa, mutta jokainen on täy-
dellinen, koska hän on niinkuin
hänen mestarinsa.
Matth. 10: 24. Joh. 13: 16. Luku 15: 20.

41. Mutta kuinkas näet rais-
kan, joka on weljes silmässä, waan
et hawaitse malkaa, joka on omas-
sa silmässäs? Matth. 7: 3.

42. Eli kuinkas taidat sanoa wel-
jelles: weljeni, pidä, minä otan
raiskan, joka on silmässäs, ja et
itse näe malkaa, joka on omassa
silmässäs? Sinä ulkokullattu, ota
ensin malka omasta silmästäs, ja
katso sitte, jos taidat ottaa rais-
kan, joka on weljes silmässä.
San. l. 18: 17.

43. Sillä ei ole se hywä puu,
joka tekee pahan hedelmän, eikä
paha puu, joka tekee hywän he-
delmän. Matth. 7: 17. Luku 12: 33.

44. Sillä jokainen puu tutaan
hedelmästänsä; sillä ei orjantap-
puroista koota fikunia, eikä oh-
dakkeista haeta wiinamarjoja.
Matth. 7: 16.

45. Hywä ihminen tuottaa edes
sydämmensä hywästä tawarasta
hywää, ja paha ihminen sydäm-
mensä pahasta tawarasta tuottaa
edes pahaa. Sillä sydämmen kyl-
lyydestä hänen suunsa puhuu.
Matth. 12: 34.

46. Mitä te siis minua kut-
sutte Herra, Herra! ja ette tee,
mitä minä sanon?
Mal. 1: 6. Matth. 7: 21. Luku 25: 11.
Luc. 13: 25. Rom. 2: 13. Jac. 1: 22.

47. Kuka ikänä tulee minun ty-
köni, ja kuulee minun sanani, ja
tekee ne, sen minä osoitan teille, ke-
nen kaltainen hän on. Matth. 7: 24.

48. Hän on sen ihminen kal-

tainen, joka huoneensa rakensi, ja
kaiwoi sywään, ja pani perustuk-
sen kallion päälle. Koska siis wuo
tuli, sysäsi wirta sitä huonetta,
ja ei woinut häntä liikuttaa; sillä
se oli perustettu kallion päälle.
49. Mutta joka kuulee ja ei
tee, se on sen ihmisen kaltainen,
joka huoneensa rakensi maan päälle
ilman perustusta, jota wirta sy-
säsi, ja se kohta kukistui; jonka
huoneen lankeemus oli suuri.

7 Luku.

Sadanpäämiehen palwelia. Leski Nai-
nissa. Johannes lähettää opetuslap-
sensa. Syntinen waimo.

Mutta koska hän kansan kuul-
len oli päättänyt kaikki sa-
nansa, meni hän Kapernaumiin.
2. Ja yhden sadanpäämiehen
palwelia sairasti kuolemallansa,
josta hän paljon piti. Matth. 8: 5.
3. Koska hän siis Jesuksesta
kuuli, lähetti hän Judalaisten
wanhimmat hänen tykönsä rukoi-
lemaan häntä, että hän tulis ja
parantais hänen palweliansa.
4. Koska he tuliwat Jesuksen
tykö, rukoiliwat he häntä har-
taasti ja sanoiwat: hän on mah-
dollinen, että hänelle sen teet;
5. Sillä hän rakastaa meidän
kansaamme ja rakensi meille syna-
gogan.
6. Niin Jesus meni heidän
kanssansa. Ja kuin ei hän sil-
leen ollut kaukana huoneesta, lä-
hetti sadanpäämies ystäwiänsä hä-
nen tykönsä, sanoen hänelle: Her-
ra, älä waiwaa sinuas; sillä en
ole minä mahdollinen, että mi-
nun kattoni ala tulisit.
7. Sentähden en minä myös
itseäni lukenut mahdolliseksi tule-
maan sinun tykös; mutta sano sa-
nalla, niin minun palweliani pa-
ranee.
8. Sillä minä olen myös ih-
minen wallan alle asetettu, ja mi-
nun allani on sotamiehiä, ja sa-
non tälle: mene! niin hän menee,
ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja
minun palwelialleni: tee se! ja
hän tekee.
9. Mutta koska Jesus sen kuuli,
ihmetteli hän häntä, käänsi hä-
nensä ja sanoi kansalle, joka häntä
seurasi: minä sanon teille: en ole
minä Israelissa senkaltaista us-
koa löytänyt.
10. Ja kuin ne, jotka lähetetyt
oliwat, kotia palasiwat, löysiwät
he palwelian terweenä, joka sai-
rastanut oli.
11. Ja tapahtui sen jälkeen,
että hän meni kaupunkiin, joka
Nain kutsutaan, ja hänen kans-
sansa meni monta hänen opetus-
lastansa ja paljo wäkeä.
12. Mutta koska hän kaupun-
gin porttia lähestyi, katso kuollut
kannettiin ulos, joka oli äitinsä
ainoa poika, ja se oli leski. Ja
paljo kaupungin kansasta käwi hä-
nen kanssansa.
13. Koska Herra hänen näki,
armahti hän hänen päällensä ja
sanoi hänelle: älä itke!
14. Ja meni ja rupesi paariin
(ja kantajat seisahtiwat,) ja hän

sanoi: nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös! Ap. T. 9: 40.

15. Ja kuollut nousi istualle ja rupesi puhumaan. Ja hän antoi sen äitillensä.

16. Ja pelko tuli kaikille, ja kunnioittiwat Jumalata, sanoen: suuri propheta on nousnut meidän sekaamme, ja Jumala on hänen kansaansa etsinyt.

Marc. 7: 37. Luc. 1: 68. Luku 24: 19. Joh. 4: 19. Luku 6: 14. Luku 9: 17.

17. Ja tämä sanoma kuului hänestä kaikkeen Judeaan ja kaiken sen lähi-maakunnan ympäri.

18. Ja Johannekselle ilmoittiwat hänen opetuslapsensa näistä kaikista. Ja Johannes kutsui tykönsä kaksi opetuslastansa,

19. Ja lähetti Jesuksen tykö, sanoen: oletkos se tulewa, eli pitääkö meidän toista odottaman? Matth. 11: 2.

20. Koska nämät miehet tuliwat hänen tykönsä, sanoiwat he: Johannes Kastaja lähetti meidän sinun tykös, sanoen: oletkos se tulewa, eli pitääkö meidän toista odottaman?

21. Sillä hetkellä paransi hän monta taudeista ja witsauksista ja pahoista hengistä, ja antoi monelle sokialle näön.

22. Ja Jesus wastasi ja sanoi heille: menkäät ja sanokaat jälleen Johannekselle, mitä te nähneet ja kuulleet olette: sokiat saawat näkönsä, ontuwat käywät, spitaliset puhdistetaan, kuurot kuulewat, kuolleet herätetään, köyhille saarnataan ewangeliumi,

Jes. 29: 18. Luku 35: 5. Luku 61: 1.

23. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.

24. Ja koska Johanneksen sanansaattajat meniwät pois, rupesi hän sanomaan Johanneksesta kansalle: mitä te läksitte korpeen katsomaan? ruokoako, joka tuulelta häälytetään? Matth. 11: 7.

25. Eli mitä te läksitte katsomaan? ihmistäkö pehmeisiin waatteisiin puetettua? Katso, ne, jotka koreissa waatteissa owat ja herkullisesti eläwät, owat kuninkaallisissa kartanoissa.

26. Taikka mitä te menitte katsomaan? prophetaako? minä sanon teille: ja enämpi kuin propheta.

27. Tämä on se, josta kirjoitettu on: katso, minä lähetän minun enkelini sinun kaswois eteen, walmistamaan sinun tietäs sinun etees. Mal. 3: 1. Matth. 11: 10. Marc. 1: 2.

28. Sillä minä sanon teille: niiden seassa, jotka waimoista syntyneet owat, ei ole yhtään suurempaa prophetaa kuin Johannes Kastaja: kuitenkin se, joka wähempi on Jumalan waltakunnassa, on suurempi häntä.

29. Ja kaikki kansa, kuin hänen kuuli, ja publikanit antoiwat Jumalalle oikeuden ja kastettiin Johanneksen kasteella.

30. Mutta Phariseukset ja lainoppineet katsoiwat ylön Jumalan neuwon itse heitänsä kohtaan, ja ei heitä kastettu häneltä.

31. Niin Herra sanoi: keneen siis minä tämän sukukunnan ih-

miset wertaan? Ja kenenkä kal=
taiset he owat? Matth. 11: 16.
32. He owat niiden lasten kal=
taiset, jotka turulla istuwat ja
huutawat toinen toisellensa ja sa=
nowat: me olemme huilua soit=
taneet teidän edessänne, ja ette
hypänneet: me olemme teille wei=
sanneet murhewirsiä, ja ette it=
keneet.
33. Sillä Johannes Kastaja
tuli ja ei syönyt leipää eikä juo=
nut wiinaa, ja te sanotte: hä=
nellä on perkele.
Matth. 3: 4. Marc. 1: 6. Luc. 1: 15.
34. Ihmisen-Poika on tullut,
syö ja juo, ja te sanotte: katso,
ihmistä syömäriä ja wiinan juo=
maria, publikanein ja syntisten
ystäwää:
35. Ja wiisaus on wanhurs=
kautettu kaikilta hänen lapsiltansa.
Matth. 11: 19.
36. Niin yksi Phariseuksista ru=
koili häntä ruualle kanssansa. Ja
hän meni Phariseuksen huonee=
sen ja atrioitsi.
37. Ja katso, yksi waimo oli
kaupungissa, joka oli syntinen, ja
kuin hän sai kuulla, että hän
atrioitsi Phariseuksen huoneessa,
toi hän lasin kallista woidetta,
Matth. 26: 6. Marc. 14: 3. Joh. 11: 2.
Luku 12: 3.
38. Ja seisoi takana hänen jal=
kainsa juuressa itkein, ja rupesi
kyyneleillänsä kastamaan hänen
jalkojansa, ja niitä päänsä hiuk=
silla kuiwasi, ja suuta antoi hä=
nen jalkainsa, ja woiteli ne woi=
teella.
39. Mutta koska Phariseus sen
näki, joka hänen kutsunut oli, sa=
noi hän itsellänsä: jos tämä olis
propheta, niin hän tietäis, mikä
ja millinen tämä waimo on, joka
häneen rupee: että hän on syn=
tinen. Luc. 15: 2.
40. Ja Jesus wastaten sanoi
hänelle: Simon, minulla on jo=
takin sinulle sanomista. Hän sa=
noi: Mestari, sanos.
41. Kaksi welkamiestä oli yh=
dellä lainaajalla: yksi oli welkaa
wiisi sataa penninkiä ja toinen
wiisikymmentä.
42. Koska ei heillä ollut waraa
maksaa, antoi hän molempain an=
teeksi. Sanos siis, kumpi näistä
häntä enämmin rakastaman pitää?
43. Simon wastaten sanoi:
minä luulen, että se, jolle hän
enämmän anteeksi antoi; hän sa=
noi hänelle: oikein sinä tuomitsit.
44. Ja hän käänsi itsensä wai=
moa päin, ja sanoi Simonille:
näetkös tämän waimon? Minä
tulin sinun huoneeseesi, etkä sinä
antanut wettä minun jalwoilleni;
mutta tämä kyyneleillä kasti mi=
nun jalkani ja ne hiuksillansa kui=
wasi. 1 Mos. 18: 4.
45. Et sinä minun suuta an=
tanut; mutta tämä, sittenkuin hän
tähän tuli, ei ole lakannut minun
jalkaini suuta antamasta.
46. Et sinä minun päätäni öl=
jyllä woidellut; mutta tämä woi=
teella minun jalkani woiteli.
47. Minä sanon sinulle: sen=
tähden että hänelle paljo syntiä
anteeksi annettiin, niin hän pal=
jon rakasti; mutta jolle wähempi

anteeksi annetaan, se wähemmän
rakastaa.
48. Niin hän sanoi hänelle: si-
nun syntis owat anteeksi annetut.
49. Niin rupesiwat ne, jotka
myös atrioitsiwat, sanomaan kes-
kenänsä: kuka tämä on, joka syn-
nitkin anteeksi antaa?
Matth. 9: 2, 3. Marc. 2: 7.
50. Niin hän sanoi waimolle:
**sinun uskos on sinun wapaaksi teh-
nyt: mene rauhaan.**
Matth. 9: 22. Marc. 5: 34. Luku 10: 52.
Luc. 8: 48. Luku 18: 42.

8 Luku.

Sanankuuliain muoto. Rajuilma me-
rellä. Punainen tauti. Jairuksen tytär.

Ja sitte tapahtui, että hän waelsi
läwitse kaupunkeita ja kyliä
saarnaten ja ilmoittain ewange-
liumia Jumalan waltakunnasta,
ja ne kaksitoistakymmentä hänen
kanssansa,
2. Ja muutamat waimot, jotka
oliwat paratut pahoista hengistä
ja taudeista, nimittäin: Maria,
joka kutsuttiin Magdalena, josta
seitsemän perkelettä oli lähtenyt
ulos, Matth. 27: 55, 56.
Marc. 16: 9. Joh. 19: 25.
3. Ja Johanna, Chusan He-
rodeksen woudin emäntä, ja Su-
sanna ja monta muuta, jotka
häntä heidän tawarastansa pal-
weliwat.
4. Mutta koska paljo kansaa
kokoontui, ja riensiwät jokaisesta
kaupungista hänen tykönsä, sanoi
hän wertauksen kautta:
Matth. 13: 3. Marc. 4: 1, ꝛc.
5. Kylwäjä meni ulos siemen-
tänsä kylwämään; ja kuin hän kyl-
wi, lankesi muutama tien oheen,
ja se tallattiin, ja taiwaan lin-
nut söiwät sen.
6. Ja muutama lankesi kiwis-
töhön, ja koska se tuli ylös, kui-
wettui se, ettei ollut märkyyttä.
7. Ja muutama lankesi orjan-
tappuroihin, ja orjantappurat ynnä
käwiwät ylös ja tukahuttiwat sen.
8. Ja muutama lankesi siihen
hywään maahan, ja kuin se käwi
ylös, teki se satakertaisen hedelmän.
Koska hän tämän sanoi, huusi
hän: jolla on korwat kuulla, se
kuulkaan!
9. Niin hänen opetuslapsensa
kysyiwät häneltä, sanoen: mikä
olis tämä wertaus?
Matth. 13: 10. Marc. 4: 10.
10. Niin hän sanoi: teille on
annettu tuta Jumalan waltakun-
nan salaudet, mutta muille wer-
tausten kautta, ettei heidän sitä
pitäisi näkemän, waikka he näki-
siwät, eikä ymmärtämän, waikka
he kuulisiwat.
Jes. 6: 9. Hes. 12: 2. Matth. 11: 25, 26.
Luku 13: 14. Marc. 4: 12. Joh. 12: 40.
Ap. T. 28: 26. Rom. 11: 8. 2 Cor. 3: 5, 14.
11. Mutta tämä on se wer-
taus: siemen on Jumalan sana.
Matth. 13: 18. Marc. 4: 13.
12. Mutta jotka tien oheen,
owat ne, jotka kuulewat; sitte tu-
lee perkele ja ottaa sanan heidän
sydämmistänsä, ettei he uskoisi ja
wapaaksi tulisi.
13. Mutta jotka kiwistöhön,
owat ne, koska he kuulewat, ot-
tawat he sanan ilolla wastaan;
ja ei heillä ole juurta, hetkeksi he

uskowat, ja kiusauksen ajalla lankeewat pois. Matth. 13: 20. Marc. 4: 16.

14. Mutta se kuin orjantappuroihin lankesi, owat ne, jotka kuulewat, ja menewät pois, ja tukahutetaan surusta, rikkaudesta ja elämän hekumasta, eikä kanna hedelmätä. Matth. 19: 23. Marc. 10: 23. Luc. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

15. Mutta jotka hywään maahan, owat ne, jotka sanan kuulewat ja kätkewät hywällä ja toimellisella sydämmellä, ja saattawat hedelmän kärsiwällisyydessä.

16. Niin ei kenkään, joka kynttilän sytyttää, peitä sitä astialla eli pane pöydän ala; mutta panee sen kynttiläjalkaan, että sisälle tulewaiset näkisiwät walkeuden. Matth. 5: 15. Marc. 4: 21. Luc. 11: 33.

17. Sillä ei ole mitään salattu, joka ei ilmi tule, eikä peitetty, joka ei tiettäwäksi ja julki tule. Job. 12: 22. Matth. 10: 26. Marc. 4: 22. Luc. 12: 2.

18. Katsokaat siis, kuinka te kuulette; sillä jolla on, hänelle pitää annettaman: jolla taas ei ole, sekin kuin hänellä näkyy olewan, otetaan häneltä pois. Matth. 13: 12. Luku 25: 29. Marc. 4: 25. Luc. 19: 26.

19. Niin tuliwat hänen äitinsä ja weljensä hänen tykönsä, eikä saaneet häntä puhutella kansalta. Matth. 12: 46. Luku 13: 55. Marc. 3: 31.

20. Ja se ilmoitettiin hänelle, sanoen: sinun äitis ja weljes seisowat ulkona ja tahtowat sinua nähdä.

21. Niin hän wastasi ja sanoi heille: minun äitini ja weljeni owat ne, jotka Jumalan sanan kuulewat ja tekewät sen. Joh. 15: 14. 2 Cor. 5: 16.

22. Ja yhtenä päiwänä tapahtui, että hän haahteen astui ja hänen opetuslapsensa, ja sanoi heille: menkäämme ylitse toiselle rannalle, ja he meniwät. Matth. 8: 23. Marc. 4: 35, 36.

23. Mutta koska he purjehtiwat, niin hän nukkui, ja tuulispää nosti aallon meressä; ja he laineilta täytettiin, ja oliwat suuressa hädässä.

24. Niin he meniwät ja herättiwät häntä sanoen: Mestari, Mestari! me hukumme. Niin hän nousi ylös, nuhteli tuulta ja weden aaltoa; ja ne lakkasiwat, ja tuli tywenekst.

25. Niin hän sanoi heille: kussa teidän uskonne on? Mutta he peljästyiwät ja ihmetteliwät, sanoen keskenänsä: kuka siis tämä on? sillä hän käskee myös tuulta ja wettä, ja nekin owat hänelle kuuliaiset. Ps. 107: 25, 29. Joh. 26: 12.

26. Ja he purjehtiwat Gadarealaisten maan puoleen, joka on Galilean kohdalla. Matth. 8: 28. Marc. 5: 1.

27. Ja kuin hän maalle meni, kohtasi hänen kaupungista yksi mies, jolla oliwat perkeleet jo kauwan aikaa olleet, ja ei pukenut waatteita yllensä, eikä ollut huoneessa, waan haudoissa.

28. Mutta kuin hän näki Jesuksen, huusi hän ja lankesi hänen eteensä maahan, ja sanoi suurella äänellä: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, sen ylimmäisen Jumalan Poika? Minä rukoilen sinua, älä minua waiwaa.

29. Sillä hän oli käskenyt riettaan hengen ihmisestä mennä ulos, joka kauwan aikaa oli häntä waiwannut: ja hän oli kahleilla sidottu, ja jalkaraudoissa pidetty, ja rikkoi siteet, ja wietiin perkeleeltä korpeen.

30. Mutta Jesus kysyi häneltä ja sanoi: mikä sinun nimes on? hän sanoi: legio; sillä monta perkelettä oli häneen mennyt sisälle.

31. Ja he rukoiliwat häntä, ettei hän käskisi heitä sywyyteen mennä.

32. Niin siellä oli suuri lauma sikoja syömässä wuorella. Ja he rukoiliwat häntä, että hän salleis heidän niihin mennä. Ja hän sallei heidän.

33. Niin perkeleet läksiwät ulos siitä ihmisestä ja meniwät sikoihin, ja lauma syöksi itsensä äkisti jyrkältä mereen ja läkähtyi.

34. Mutta koska paimenet näkiwät, mitä tapahtui, pakeniwat he, meniwät pois ja ilmoittiwat sen kaupungissa ja kylissä.

35. Niin he meniwät ulos katsomaan sitä, kuin tapahtunut oli, ja tuliwat Jesuksen tykö, ja löysiwät sen ihmisen, josta perkeleet lähteneet oliwat, istuwan waatetettuna ja taidossansa Jesuksen jalkain juuressa; ja he pelkäsiwät.

36. Mutta myös ne, jotka sen nähneet oliwat, ilmoittiwat heille, kuinka se perkeleeltä riiwattu oli terweeksi tullut.

37. Ja kaikki Gadarealaisten lähi-maakunnan joukko rukoili häntä menemään pois heidän tyköänsä; sillä heidän päällensä oli tullut suuri pelko. Niin hän meni haahteen ja tuli jälleen takaisin.
Ap. T. 16: 39.

38. Mutta se mies, josta perkeleet oliwat lähteneet ulos, rukoili häntä, että hän sais olla hänen kanssansa. Mutta Jesus laski hänen pois, sanoen: Marc. 5: 18.

39. Palaja kotias ja ilmoita, kuinka suuret työt Jumala sinulle teki. Ja hän meni pois ja saarnasi ympäri kaiken kaupungin, kuinka suuret työt Jesus hänelle teki.

40. Ja tapahtui, koska Jesus palasi, otti kansa hänen wastaan; sillä kaikki odottiwat häntä.

41. Ja katso, yksi mies tuli, jonka nimi oli Jairus, ja se oli synagogan päämies, ja lankesi Jesuksen jalkain juureen ja rukoili häntä tulemaan hänen huoneesensa. Matth. 9: 18. Marc. 5: 22.

42. Sillä hänellä oli ainoa tytär, lähes kahdentoistakymmenen wuotinen, ja se kuoli. Mutta hänen mennessänsä ahdisti kansa häntä.

43. Ja yksi waimo, joka oli punaista tautia kaksitoistakymmentä wuotta sairastanut, ja oli kaiken saatunsa parantajille kuluttanut, ja ei woitu keltään parattaa;
3 Mos. 15: 24, 25. Matth. 9: 20. Marc. 5: 25.

44. Kuin hän käwi takana ja rupesi hänen waatteensa palteeseen, niin kohta hänen werensä juoksu asettui.

45. Ja Jesus sanoi: kuka on se, joka minuun rupesi? Mutta koska he kaikki kielsiwät, sanoi Pietari ja ne, jotka hänen kans-

sansa oliwat: Mestari, kansa ahdistaa ja tunkee sinua, ja sinä sanot: kuka minuun rupesi?
46. Mutta Jesus sanoi: joku minuun rupesi, sillä minä tunsin woiman minustani lähteneen ulos.
47. Mutta koska waimo näki, ettei se salaa ollut, tuli hän wapisten, ja maahan lankesi hänen eteensä, ja julisti kaikelle kansalle, minkä syyn tähden hän oli häneen ruwennut, ja kuinka hän niin äkistä terweeksi tuli.
48. Mutta hän sanoi hänelle: ole hywässä turwassa, tyttäreni, sinun uskos on sinua auttanut: mene rauhaan!
49. Koska hän wielä puhui, tuli yksi synagogan päämieheltä, sanoen hänelle: sinun tyttäres on kuollut: älä Mestaria waiwaa.
Marc. 5: 35.
50. Waan koska Jesus sen kuuli, wastasi hän häntä, sanoen: älä pelkää: usko ainoastaan, niin hän paranee.
51. Mutta kuin hän huoneeseen tuli sisälle, niin ei hän sallinut ketään tulla sisälle, waan Pietarin ja Jakobin ja Johannessen, ja sen lapsen isän ja äidin.
52. Ja he kaikki itkiwät ja parkuiwat häntä. Waan hän sanoi: älkäät itkekö: ei hän ole kuollut, waan makaa.
53. Ja he nauroiwat häntä, tietäen, että se kuollut oli.
54. Niin hän ajoi kaikki ulos, rupesi hänen käteensä ja huusi, sanoen: piikainen, nouse ylös!
Joh. 11: 11, 43.
55. Ja hänen henkensä palasi, ja hän kohta nousi ylös. Ja hän käski hänelle antaa ruokaa.
56. Ja hänen wanhempansa hämmästyiwät; mutta hän haastoi heitä kellenkään sanomasta sitä kuin tapahtui.

9 Luku.

Jesus lähettää apostolinsa saarnaamaan; ruokkii wiisi tuhatta miestä. Apostolein tunnustus hänestä; kuinka hän kirkastetaan, ja ulosajaa perkeleitä, ja puhuu kärsimisestänsä.

Mutta hän kutsui kokoon ne kaksitoistakymmentä opetuslastansa, ja antoi heille woiman ja wallan kaikkein perkeleitten ylitse, ja taudit parantaa, Matth. 10: 1. Marc. 3: 13. Luku 6: 7. Luc. 6: 13.
2. Ja lähetti heitä saarnaamaan Jumalan waltakuntaa ja parantamaan sairaita. Matth. 10: 8.
3. Ja sanoi heille: älkäät ottako mitään myötänne tielle, eikä sauwoja, eikä myös säkkiä, eikä leipää, eikä rahaa: älkäät myös kahta hametta pitäkö.
Matth. 10: 9. Marc. 6: 8. Luc. 22: 35.
4. Ja johon huoneeseen te tulette sisälle, siinä te olkaat ja siitä lähtekäät ulos.
Marc. 6: 10. Luc. 10: 5, 6.
5. Ja kuka ikänä ei teitä ota wastaan, niin menkäät pois siitä kaupungista ja pudistakaat tomu teidän jalwoistanne, todistukseksi heitä wastaan.
Matth. 10: 14. Marc. 6: 11. Luc. 10: 11. Ap. T. 13: 51. Luku 18: 6.
6. Ja he meniwät ulos ja waelsiwat kylissä, saarnaten ewange-

liumia, ja paransiwat joka paikassa.

7. Mutta Herodes tetrarcha kuuli kaikki, mitä häneltä tehty oli, ja hän epäili, että muutamat sanoiwat Johanneksen nousneeksi kuolleista, Matth. 14: 1. Marc. 6: 14.

8. Muutamat taas Elian ilmaantuneen, ja muut, että joku wanhoista prophetaista oli nousnut ylös.

9. Ja Herodes sanoi: Johanneksen kaulan minä leikkasin; waan kuka tämä lienee, josta minä senkaltaisia kuulen? Ja hän pyysi nähdä häntä.

10. Ja apostolit palasiwat, ja jutteliwat hänelle kaikki, mitä he oliwat tehneet. Ja hän otti heidän tykönsä ja meni erinänsä Bethsaidan kaupungin erämaahan. Matth. 14: 13. Marc. 6: 31, 32.

11. Koska kansa sen ymmärsi, seurasiwat he häntä, ja hän otti heitä wastaan, ja puhui heille Jumalan waltakunnasta, ja jotka parannusta tarwitsiwat, teki hän terweeksi.

12. Mutta päiwä rupesi jo laskemaan, ja ne kaksitoistakymmentä tuliwat ja sanoiwat hänelle: päästä kansa menemään lähikyliin ja majoihin poikkeemaan, ruokaa saamaan; sillä me olemme täällä erämaassa. Matth. 14: 15. Marc. 6: 35. Joh. 6: 5.

13. Niin hän sanoi heille: antakaat te heille syötäwää; mutta he sanoiwat: ei meillä enämpi ole kuin wiisi leipää ja kaksi kalaa, ellemme mene ja osta ruokaa kaikelle tälle kansalle;

14. Sillä heitä oli läheswiisi tuhatta miestä. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: pankaat heitä istumaan kuhunkin joukkoon wiisikymmäntä.

15. Ja he tekiwät niin ja asettiwat heidän kaikki atrioitsemaan.

16. Niin hän otti ne wiisi leipää ja kaksi kalaa, ja katsoi taiwaaseen, ja siunasi niitä, ja mursi ja antoi opetuslapsille panna kansan eteen.

17. Ja he söiwät kaikki ja rawittiin; ja koottiin tähteitä kuin jäi, kaksitoistakymmentä koria muruja.

18. Ja tapahtui, koska hän yksinänsä rukoilemassa oli, oliwat myös opetuslapset hänen kanssansa, ja hän kysyi heiltä, sanoen: kenenkä sanoo kansa minun olewan? Matth. 16: 13. Marc. 8: 27.

19. Mutta he wastasiwat ja sanoiwat: Johannes Kastajan, ja muutamat Elian, muutamat taas jonkun wanhoista prophetaista nousneen ylös. Matth. 14: 2. Marc. 6: 14.

20. Niin hän sanoi heille: kenenkäs te sanotte minun olewan? Wastasi Pietari ja sanoi: sinä olet Jumalan Christus. Joh. 6: 69.

21. Ja hän haastoi heitä, ja kielsi heidän kellenkään sitä sanomasta.

22. Ja sanoi: Ihmisen Pojan pitää paljo kärsimän, ja hyljättämän wanhimmilta ja pappein päämiehiltä ja kirjanoppineilta, ja tapettaman, ja kolmantena päiwänä hän on nousewa ylös. Matth. 17: 22. Marc. 8: 31. Luku 10: 33. Luc. 18: 31.

23. Niin hän sanoi kaikille: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltäkään itsensä, ja ottakaan ristinsä joka päiwä, ja seuratkaan minua. Matth. 10: 38. Luku 16: 24. Marc. 8: 34. Luc. 14: 27.

24. Sillä joka henkensä tähdellä pitää tahtoo, hänen pitää sen kadottaman; mutta joka henkensä kadottaa minun tähteni, hän pitää sen tallella.
Matth. 10: 39. Luku 16: 25. Marc. 8: 35. Luc. 17: 33. Joh. 12: 25.

25. Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, jos hän kaiken maailman woittais, ja itsensä kadottais, eli wahinkoon saattais?

26. Sillä kuka ikänä minua häpee ja minun sanojani, sitä Ihmisen Pojan pitää häpeemän, koska hän on tulewa hänen ja Isän ja pyhäin enkelitten kunniassa.
Matth. 10: 33. Marc. 8: 38. Luc. 12: 9. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

27. Mutta minä totisesti sanon teille: muutamat owat, jotka tässä seisowat, jotka ei maista kuolemaa, siihen asti kuin he näkewät Jumalan waltakunnan.
Matth. 16: 28. Marc. 9: 1.

28. Ja tapahtui kahdeksan päiwän perästä näiden sanain jälkeen, että hän otti tykönsä Pietarin ja Johanneksen ja Jakobin, ja meni ylös wuorelle rukoilemaan. Matth. 17: 1. Marc. 9: 2.

29. Ja kuin hän rukoili, muuttui hänen kaswonsa, ja hänen waatteensa tuliwat walkiaksi ja kiiltäwäksi.

30. Ja katso, kaksi miestä puhui hänen kanssansa, jotka oliwat Moses ja Elias,

31. Jotka näkyiwät kunniassa ja puhuiwat hänen menostansa, jonka hän täyttäwä oli Jerusalemissa.

32. Mutta Pietari ja jotka hänen kanssa oliwat, oliwat unesta raskautetut; mutta koska he heräsiwät, näkiwät he hänen kunniansa ja ne kaksi miestä, jotka seisoiwat hänen tykönänsä.
Dan. 8: 18. Luku 10: 9.

33. Ja tapahtui, koska he läksiwät hänen tyköänsä, sanoi Pietari Jesukselle: Mestari, hywä on meidän tässä olla, tehkäämme tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mosekselle yhden ja Elialle yhden; eikä tietänyt mitä hän sanoi.

34. Ja hänen näitä puhuissansa, tuli pilwi ja warjosi ympäri heidän; mutta he peljästyiwät, koska he tuliwat pilwen sisälle.

35. Ja ääni tuli pilwestä, sanoen: **tämä on se minun rakas Poikani, kuulkaat häntä.**
5 Mos. 18: 19. Jes. 42: 1. Matth. 3: 17. Luku 17: 5. Marc. 1: 11. Luku 9: 7. Luc. 3: 22. Ap. T. 3: 22. Col. 1: 13. 2 Piet. 1: 17.

36. Ja kuin ääni parhaallansa kuului, löysiwät he Jesuksen yksin. Ja he waikeniwat, eikä mitään kellenkään niinä päiwinä jutelleet niistä, kuin he nähneet oliwat.

37. Mutta se tapahtui toisena päiwänä, koska he meniwät alas wuorelta, kohtasi heitä paljo wäkeä. Marc. 9: 14.

38. Ja katso, yksi mies huusi kansasta, sanoen: Mestari! minä rukoilen sinua, katso minun poikani puoleen; sillä hän on minulle ainokainen. Matth. 17: 14.

39. Ja katso, henki ottaa hänen, ja hän huutaa kohta, ja se repii häntä, niin että hän waahtuu, ja se luopuu tuskalla hänestä, koska hän häntä runtelee.

40. Ja minä rukoilin sinun opetuslapsias häntä ajamaan ulos, mutta ei he woineet.

41. Niin Jesus wastasi ja sanoi: o uskomatoin ja nurja sukukunta! kuinka kauwan minun pitää teidän tykönänne oleman ja teitä kärsimän? Tuo poikas tänne.

42. Ja koska hän wielä tulossa oli, repeli häntä perkele ja muserteli; mutta Jesus nuhteli sitä rietasta henkeä, ja paransi pojan, ja antoi hänen jälleen isällensä.

43. Niin he kaikki hämmästyiwät Jumalan kunniallista woimaa. Mutta koska kaikki ihmetteliwät kaikkia niitä, kuin Jesus teki, sanoi hän opetuslapsillensa:

44. Pankaat te nämät puheet korwiinne; sillä tulewa on, että Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin. Matth. 16: 21. Luku 17: 22. Marc. 9: 31. Luc. 24: 7.

45. Mutta ei he ymmärtäneet sitä sanaa, ja se oli heiltä peitetty, niin ettei he sitä ymmärtäneet; ja he pelkäsiwät kysyä sitä sanaa häneltä.
Marc. 9: 32. Luc. 2: 50. Luku 18: 34.

46. Niin tuli myös kamppaus heidän keskenänsä, kuka heistä suurin olis.
Matth. 18: 1. Marc. 9: 33, 34. Luc. 22: 24.

47. Koska siis Jesus näki heidän sydämmensä ajatuksen, otti hän lapsen ja asetti tykönsä,

48. Ja sanoi heille: kuka ikänä tämän poikaisen ottaa wastaan minun nimeeni, hän ottaa wastaan minun; ja kuka ikänä minun ottaa wastaan, hän ottaa wastaan sen, joka minun lähetti. Sillä joka wähin on teidän keskenänne, se pitää oleman suurin.
Matth. 18: 5. Luku 23: 11. Marc. 9: 37. Luc. 10: 16. Luku 14: 11. Luku 18: 14. Joh. 13: 20.

49. Niin Johannes wastasi ja sanoi: Mestari! me näimme yhden sinun nimes kautta perkeleitä ajawan ulos, ja me kielsimme häntä; sillä ei hän seuraa meitä.
Marc. 9: 38.

50. Ja Jesus sanoi hänelle: älkäät kieltäkö; sillä joka ei ole meitä wastaan, hän on meidän puolestamme.
Matth. 12: 30. Marc. 9: 40. Luc. 11: 23.

51. Mutta tapahtui, koska aika täytetty oli, että hän piti täältä otettaman ylös, käänsi hän kaswonsa menemään Jerusalemin puoleen, Marc. 16: 19. Ap. T. 1: 2.

52. Ja lähetti sanansaattajat edellänsä, ja he meniwät yhteen Samarialaisten kylään, majaa hänelle walmistamaan.

53. Ja ei ne häntä ottaneet wastaan, että hänen kaswonsa oli käännetty menemään Jerusalemia päin. Joh. 4: 4, 9.

54. Mutta koska hänen opetuslapsensa Jakob ja Johannes sen näkiwät, sanoiwat he: Herra, tahdotkos, niin me sanomme, että tuli tulee taiwaasta ja kadottaa heidän, niinkuin Eliaskin teki?
2 Kun. K. 1: 10, 12.

55. Mutta Jesus käänsi hänensä ja nuhteli heitä, sanoen: ette tiedä, minkäkaltaisen hengen te olette.
56. Sillä Ihmisen Poika ei ole tullut kadottamaan ihmisten sieluja, mutta wapahtamaan. Ja he meniwät toiseen kylään.
Joh. 3: 17. Luku 12: 47.
57. Ja tapahtui heidän waeltaissansa, että yksi tiellä sanoi: minä seuraan sinua, kuhunkas ikänä menet, Herra. Matth. 8: 19.
58. Ja Jesus sanoi hänelle: ketuilla owat luolat ja taiwaan linnuilla pesät; mutta ei Ihmisen Pojalla ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.
59. Mutta hän sanoi toiselle: seuraa minua! niin se sanoi: Herra, salli minun ensin mennä hautaamaan isäni. Matth. 8: 21, 22.
60. Niin Jesus sanoi hänelle: anna kuolleet haudata kuolleitansa; mutta mene sinä ja julista Jumalan waltakuntaa.
61. Ja toinen myös sanoi: Herra, minä seuraan sinua, mutta salli minun ensin mennä hywästi jättämään niitä, jotka kotonani owat. 1 Kun. K. 19: 20.
62. Mutta Jesus sanoi hänelle: kuka ikänä kätensä auraan laskee ja takansa katsoo, ei se ole sowelias Jumalan waltakuntaan.

10 Luku.

Ne seitsemänkymmentä opetuslasta. Kuinka sanan uloskylwön kanssa käy. Elämän tie. Marthan ahdistus.

Niin asetti Herra toiset seitsemänkymmentä, ja lähetti heistä kaksin ja kaksin edellänsä joka kaupunkiin ja paikkaan, kuhunka hän itse oli tulewa.
2. Niin hän sanoi heille: **eloa tosin on paljo, waan työwäkeä on wähä: rukoilkaat siis elon Herraa, työwäkeä lähettämään eloonsa.**
Matth. 9: 37. Joh. 4: 35. 2 Thess. 3: 1.
3. Menkäät: katso, minä lähetän teidän niinkuin karitsat suttten keskelle. Matth. 10: 16.
4. Älkäät ottako säkkiä, eikä kukkaroa, eikä kenkiä, ja älkäät ketään terwehtäkö tiellä.
2 Kun. K. 4: 29. Matth. 10: 9. Marc. 6: 8. Luc. 9: 3. Luku 22: 35.
5. Mutta kuhunka huoneeseen te menette sisälle, niin sanokaat ensisti: rauha olkoon tälle huoneelle! Matth. 10: 12. Marc. 6: 10.
6. Ja jos siellä on rauhan lapsi, niin teidän rauhanne jää hänen päällensä; mutta jos ei, niin se palajaa teille.
7. Mutta siinä huoneessa wiipykäät, syökäät ja juokaat sitä, kuin heillä on; sillä työmies on palkkansa ansiollinen. Älkäät huoneesta huoneeseen käykö.
3 Mos. 19: 13. 5 Mos. 24: 14. Luku 25: 4. Matth. 10: 10. 1 Cor. 9: 4, 2c. 1 Tim. 5: 18.
8. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja he teitä ottawat wastaan, niin syökäät mitä eteenne pannaan,
9. Ja parantakaat sairaita, kuin siinä on, ja sanokaat heille: Jumalan waltakunta on teitä lähestynyt. Matth. 3: 2. Luku 4: 17.
10. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja ei he teitä

ota wastaan, niin menkäät ulos
sen kaduille, ja sanokaat:
Matth. 10: 14. Marc. 6: 11. Luc. 9: 5.
Ap. T. 13: 51. Luku 18: 6.

11. Tomunkin, joka teidän kaupungistanne tarttui meihin, me pudistamme teille: kuitenkin se tietäkäät, että Jumalan waltakunta oli teitä lähestynyt.

12. Minä sanon teille: Sodomalle pitää sinä päiwänä huokiampi oleman kuin sille kaupungille.

13. Woi sinuas Choratsin! woi sinuas Bethsaida! sillä jos Tyrossa ja Sidonissa olisiwat senkaltaiset woimalliset työt tehdyt kuin teidän tykönänne owat tehdyt, niin he olisiwat jo aikaa säkissä ja tuhwassa istuneet ja parannuksen tehneet. Matth. 11: 21.

14. Kuitenkin Tyrolle ja Sidonille pitää huokiampi tuomiolla oleman kuin teille.

15. Ja sinä Kapernaum, joka olet taiwaaseen asti korotettu, sinä pitää hamaan helwettiin alas syssättämän.

16. Joka teitä kuulee, se minua kuulee, ja joka teidän katsoo ylön, se katsoo ylön minun; mutta joka minun katsoo ylön, hän katsoo ylön sen, joka minun lähetti.
Matth. 10: 40. Marc. 9: 37. Luc. 9: 48.
Joh. 13: 20. 1 Thess. 4: 8.

17. Niin ne seitsemänkymmentä palasiwat ilolla, sanoen: Herra, perkeleetkin owat sinun nimes kautta meidän alamme annetut.

18. Niin hän sanoi heille: minä näin saatanan taiwaasta lankeewan niinkuin pitkäisen tulen.
Ilm. K. 12: 8, 9.

19. Katso, minä annan teille wallan tallata kärmeitä ja skorpioneita ja kaikkea wihollisen woimaa, ja ei teitä mikään ole wahingoitsewa. Marc. 16: 18. Ap. T. 28: 5.

20. Kuitenkin älkäät siitä iloitko, että henget teidän alanne annetaan; waan iloitkaat paremmin, että teidän nimenne owat kirjoitetut taiwaissa. 2 Mos. 32: 32.
Jes. 4: 3. Phil. 4: 3. Ilm. K. 13: 8.

21. Sillä hetkellä riemuitsi Jesus hengessä ja sanoi: minä kiitän sinua, Isä, taiwaan ja maan Herra, ettäs nämät salasit wiisailta ja toimellisilta, ja olet ne ilmoittanut pienille: tosin, Isä, niin oli sinun hywä tahtos.
Jes. 29: 14. Matth. 11: 25. 1 Cor. 1: 19, 26.
Luku 2: 6, 7.

22. Kaikki owat minulle annetut Isältäni: ja ei tiedä kenkään, kuka on Poika, waan Isä: ja kuka on Isä, waan Poika ja kelle Poika tahtoo ilmoittaa.
Ps. 8: 7. Matth. 11: 27. Luku 28: 18.
Joh. 1: 18. Luku 3: 35. Luku 6: 46.
Luku 14: 8, 9. Luku 17: 2. 1 Cor. 15: 27.
Eph. 1: 21, 22. Phil. 2: 6. Hebr. 2: 8.

23. Ja hän käänsi hänensä opetuslastensa puoleen erinänsä, ja sanoi: autuaat owat ne silmät, jotka näkewät, joita te näette;
Matth. 13: 16.

24. Sillä minä sanon teille: monta prophetaa ja kuningasta tahtoiwat nähdä, joita te näette, ja ei nähneet, ja kuulla, joita te kuulette, ja ei kuulleet. 1 Piet. 1: 10.

25. Ja katso, yksi lainoppinut nousi ja kiusasi häntä, sanoen: Mestari, mitä minun pitää teke-

män, että minä ijankaikkisen elämän perisin?
Matth. 22: 35. Marc. 12: 28.

26. Mutta hän sanoi hänelle: mitä laissa kirjoitettu on? kuinkas luet?

27. Ja hän wastasi ja sanoi: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas kaikesta sinun sydämmestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun woimastas, ja kaikesta sinun mielestäs: ja sinun lähimmäistäs niinkuin itseäs.
3 Mos. 19: 18. 5 Mos. 6: 5. Luku 10: 12. Luku 30: 6. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jac. 2: 8.

28. Niin hän sanoi hänelle: oikein sinä wastasit; tee se, niin sinä saat elää.
3 Mos. 18: 5. Hes. 20: 11, 13.

29. Mutta hän tahtoi itsensä wanhurskaaksi tehdä ja sanoi Jesukselle: kukas minun lähimmäiseni on?

30. Jesus wastasi ja sanoi: yksi ihminen meni alas Jerusalemista Jerichoon, ja tuli ryöwäritten käsiin, jotka hänen alasti riisuiwat ja haawoittiwat, meniwät pois ja jättiwät hänen puolikuolleeksi.

31. Niin tapahtui, että yksi pappi sitä tietä waelsi, ja kuin hän hänen näki, meni hän ohitse.

32. Niin myös lewita, kuin hän tuli sille paikalle, ja näki hänen, ja meni ohitse.

33. Mutta yksi Samaritanus waelsi, ja tuli hänen tykönsä, ja kuin hän näki hänen, armahti hän häntä,

34. Ja tuli ja sitoi hänen haawansa ja wuodatti siihen öljyä ja wiinaa, ja pani juhtansa päälle, ja wei hänen majaan, ja korjasi häntä.

35. Ja toisena päiwänä matkusti hän, ja otti kaksi penninkiä ja antoi isännälle, ja sanoi hänelle: korjaa häntä, ja jos sinä enämmän kulutat, niin minä palatessani maksan sinulle.

36. Kuka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäkses hänen lähimmäisensä, joka ryöwäritten käsiin oli tullut?

37. Niin hän sanoi: joka laupiuden teki hänen kohtaansa. Niin sanoi Jesus hänelle: mene ja tee sinä myös niin.

38. Niin tapahtui koska he waelsiwat, meni hän yhteen kylään, ja yksi waimo, Martha nimeltä, otti hänen huoneeseensa,
Joh. 11: 1. Luku 12: 2.

39. Ja hänellä oli sisar, joka kutsuttiin Maria, joka myös istui Jesuksen jalkain juureen ja kuulteli hänen puhettansa. Ap. T. 22: 3.

40. Mutta Martha teki paljon askareita palwellen heitä; hän tuli ja sanoi: Herra, etkös tottele, että minun sisareni jätti minun yksinäni askaroitsemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttais.

41. Niin Jesus wastasi ja sanoi hänelle: Martha, Martha, paljon sinä suret ja pyrit.

42. Waan yksi on tarpeellinen: Maria on hywän osan walinnut, joka ei häneltä pidä otettaman pois.

11 Luku.

Jesus opettaa rukoilemaan, ajaa ulos perkeleen, saarnaa uskottomia Judalaisia wastaan, ja nuhdellen walittaa Phariseusten ulkokullaisuutta.

Ja tapahtui, että hän rukoili yhdessä paikassa, ja kuin hän lakkasi, sanoi hänelle yksi hänen opetuslapsistansa: Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsensa.

2. Niin hän sanoi heille: koska te rukoilette, niin sanokaat: **Isä meidän, joka olet taiwaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestyköön sinun waltakuntas. Tapahtukoon sinun tahtos niin maassa, kuin taiwaassa.** Matth. 6: 5, 9, &c.

3. **Anna meille tänä päiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme.**

4. **Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, sillä mekin kaikille meidän welwollisillemme anteeksi annamme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta.**

5. Ja hän sanoi heille: kulla teistä on ystäwä, ja menee puoliyöstä hänen tykönsä, ja sanoo hänelle: ystäwäni, lainaas minulle kolme leipää; Luc. 18: 1.

6. Sillä minun ystäwäni tuli matkasta minun tyköni, ja ei minulla ole, mitä minä panen hänen eteensä.

7. Ja hän wastaa huoneestansa ja sanoo: älä minua waiwaa! owi on jo suljettu, ja minun lapseni minun kanssani owat wuoteessa: en minä woi nousta sinulle antamaan.

8. Minä sanon teille: ellei hän nouse ja anna hänelle, että hän on hänen ystäwänsä, niin hän kuitenkin hänen ahkeruutensa tähden nousee ja antaa hänelle niin monta kuin hän tarwitsee.

9. Ja minä myös sanon teille: anokaat, niin teille annetaan: etsikäät, niin te löydätte: kolkuttakaat, niin teille awataan.

Matth. 7: 7. Luku 21: 22. Marc. 11: 24. Joh. 14. 13. Luku 15: 7. Luku 16: 23, 24. 1 Joh. 3: 22. Joh. 1: 5, 6.

10. Sillä jokainen kuin anoo, se saa, ja joka etsii, se löytää, ja joka kolkuttaa, sille awataan.

11. Kuka teistä on isä, jolta poika anoo leipää, antaako hän hänelle kiwen? eli jos hän anoo kalaa, antaako hän kalan edestä hänelle kärmeen? Matth. 7: 9.

12. Eli jos hän anoo munaa, antaako hän hänelle skorpionin?

13. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hywiä lahjoja antaa teidän lapsillenne, paljoa enämmin teidän taiwaallinen Isänne antaa Pyhän Hengen sitä anowaisille.

14. Ja hän ajoi ulos perkeleen, joka oli mykkä. Ja tapahtui, koska perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui, ja kansa ihmetteli,

Matth. 9: 32. Luku 12: 22.

15. Mutta muutamat heistä sanoiwat: hän ajaa ulos perkeleitä Beeltsebubin, perkeleitten päämiehen, kautta. Matth. 12: 24. Marc. 3: 22.

16. Mutta muut kiusasiwat häntä ja anoiwat häneltä tunnustähteä taiwaasta.

Matth. 12: 38. Luku 16: 1.

17. Mutta että hän tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen waltakunta, joka erkanee itseänsä wastaan, se tulee kylmille, ja huone lankee huoneen päälle.
Matth. 12: 25. Marc. 3: 24.

18. Jos myös saatana on erinnyt itseänsä wastaan, kuinka hänen waltakuntansa on seisowainen? että te sanotte minun perkeleitä Beeltsebubin kautta ajawan ulos.

19. Mutta jos minä perkeleitä Beeltsebubin kautta ajan ulos, kenenkästä kautta teidän poikanne niitä ajawat ulos? Sentähden heidän pitää oleman teidän tuomarinne.

20. Mutta jos minä Jumalan sormella perkeleitä ajan ulos, niin tosin on Jumalan waltakunta teidän tykönne tullut.

21. Koska wäkewä haarniskoittu hänen kotonsa warjelee, niin hänen omansa owat rauhassa.
Matth. 12: 29.

22. Mutta koska häntä wäkewämpi tulee ja woittaa hänen, niin hän ottaa pois kaikki hänen sotaaseensa, joihin hän turwasi, ja jakaa hänen saaliinsa.
Jes. 53: 12. Col. 2: 15.

23. Joka ei ole minun kanssani, se on minua wastaan, ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajoittaa. Matth. 12: 30.

24. Koska rietas henki lähtee ihmisestä, niin hän waeltaa karkeita paikkoja, ja etsii lepoa; ja kuin hän ei löydä, niin hän sanoo: minä palajan minun huoneeseeni, josta minä läksin.
Matth. 12: 43.

25. Ja kuin hän tulee, löytää hän sen luudilla lakaistuksi ja kaunistetuksi.

26. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta häntä pahempaa henkeä, ja kuin he sinne tulewat, asuwat he siellä: **ja sen ihmisen wiimeiset tulewat pahemmaksi kuin ensimäiset.** Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4. Luku 10: 26. 2 Piet. 2: 20.

27. Ja tapahtui, koska hän näitä sanoi, korotti yksi waimo kansan seasta äänensä ja sanoi: autuas on se kohtu, joka sinun kantanut on, ja ne nisät, joitas imit.

28. Niin hän sanoi: **ja tosin, autuaat owat ne, jotka kuulewat Jumalan sanan ja kätkewät sen.**
Matth. 7: 21. Rom. 2: 13. Jac. 1: 22.

29. Mutta koska kansa kokoon tuli, rupesi hän sanomaan: tämä sukukunta on paha, etsii merkkiä, ja ei hänelle anneta merkkiä, waan Jonan prophetan merkki.
Jon. 2: 1. Matth. 12: 39.

30. Sillä niinkuin Jonas oli Niniweläisille merkiksi, niin pitää myös Ihmisen Poika oleman tälle sukukunnalle.

31. Etelän drotninki pitää nouseman tuomiolle tämän sukukunnan miesten kanssa, ja heitä tuomitseman; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomonin wiisautta, ja katso, tässä on enämpi kuin Salomon. 1 Kun. K. 10: 1. 2 Aika K. 9: 1. Matth. 12: 42.

32. Niniwen miehet pitää tuleman tuomiolle tämän sukukunnan kanssa, ja sen kadottaman; sillä he tekiwät parannuksen Jo=

nan saarnasta, ja katso, tässä on
enämpi kuin Jonas. Jon. 3: 5.
33. Ei sytytä kenkään kynttilää
ja pane kätköön eikä wakan ala,
mutta kynttiläjalkaan, että sisälle
tulewaiset walkeuden näkisiwät.
Matth. 5: 15. Marc. 4: 21. Luc. 8: 16.
34. Silmä on ruumiin walkeus:
koska siis sinun silmäs on
yksinkertainen, niin myös koko
sinun ruumiis on walaistu; mutta
koska se paha on, niin myös sinun
ruumiis on pimiä. Matth. 6: 22.
35. Katso siis, ettei se walkeus,
kuin sinussa on, olisi pimeys.
36. Sentähden, jos koko sinun
ruumiis on walaistu, ja ei ole
siinä yhtään pimiätä paikkaa, niin
se tulee kokonansa walaistuksi,
koska walkeus niinkuin kirkkaalla
leimauksella sinun walaisee.
37. Ja hänen puhuissansa, rukoili
häntä yksi Phariseus ruualle
kanssansa; niin hän meni ja atrioitsi.
38. Mutta koska Phariseus näki,
ihmetteli hän, ettei hän ensin
itseänsä pesnyt ennen ruuan aikaa.
Marc. 7: 3.
39. Niin sanoi Herra hänelle:
nyt te Phariseukset, ulkoa te maljan
ja wadin puhdistatte, mutta
sisälliset teissä owat täynnä raatelusta
ja pahuutta.
Matth. 23: 25, 26. Tit. 1: 15.
40. Te hullut, eikö se, joka
ulkoisen puolen teki, tehnyt myös
sisälmäistä puolta?
41. Kuitenkin antakaat almua
niistä, kuin teillä on, ja katso,
niin teille owat kaikki puhtaat.
Jes. 58: 7. Luc. 12: 33.
42. Mutta woi teitä, te Phariseukset!
että te kymmenekset teette
mintusta ja ruutasta ja kaikkinaisista
kaaleista, ja jätätte pois
tuomion ja Jumalan rakkauden:
**näitä piti tehtämän, ja toisia ei
jätettämän.**
1 Sam. 15: 22. Hos. 6: 6. Mich. 6: 8.
Matth. 9: 13. Luku 12: 7. Luku 23: 23.
43. Woi teitä, te Phariseukset!
jotka rakastatte ylimmäisiä istuimia
synagogissa ja terwehdyksiä
turulla.
Matth. 23: 6. Marc. 12: 38. Luc. 20: 46.
44. Woi teitä, te kirjanoppineet
ja Phariseukset, te ulkokullatut!
sillä te olette niinkuin peitetyt
haudat, joitten päällä ihmiset
tietämätä käywät. Matth. 23: 27.
45. Niin wastasi yksi lainoppineista
ja sanoi hänelle: Mestari,
näillä sanoilla sinä myös
meitä pilkkaat.
46. Niin hän sanoi: woi myös
teitä, te lainoppineet! sillä te raskautatte
ihmiset niillä kuormilla,
jotka owat työläät kantaa, ja ette
itse yhdellä sormellannekaan tahdo
niihin kuormihin ruweta.
Jes. 10: 1. Matth. 23: 4. Ap. T. 15: 10.
47. Woi teitä, että te rakennatte
prophetain hautoja, mutta
teidän isänne tappoiwat ne.
Matth. 23: 29.
48. Niin te tosin todistatte ja
suostutte teidän isäinne töihin;
sillä he tappoiwat ne, mutta te
rakennatte niitten haudat.
49. Sentähden myös Jumalan
wiisaus sanoi: minä lähetän
heidän tykönsä prophetat ja apos=

tolit, ja muutamat niistä he tappawat ja wainoowat:
Matth. 10: 16. Luku 23: 34. Luc. 10: 3. Joh. 16: 2. Ap. T. 7: 51, 52. 2 Cor. 4: 8, rc. Hebr. 11: 36.

50. Että tältä sukukunnalta pitää etsittämän kaikkein prophetain weri, joka on wuodatettu maailman alusta, Matth. 23: 35.

51. Abelin werestä hamaan Zacharian wereen asti, joka hukattiin alttarin ja templin waiheella; tosin sanon minä teille: se pitää etsittämän tältä sukukunnalta. 1 Mos. 4: 8. 2 Aika K. 24: 20, 21.

52. Woi teitä lainoppineet! sillä te olette ottaneet taidon awaimen: itse ette menneet sisälle, ja sisälle menewäisiä te kielsitte.
Matth. 23: 13.

53. Mutta koska hän oli nämät heille sanonut, rupesiwat lainoppineet ja Phariseukset kowin häntä ahdistamaan ja wiettelemään häntä puhumaan monesta,

54. Ja wäijyiwät häntä ja pyysiwät jotakin onkia hänen suustansa, kantaaksensa hänen päällensä.

12 Luku.

Jesus waroittaa Phariseusten hapatuksesta, ja ihmisiä pelkäämästä; saarnaa ahneutta ja elatuksen murhetta wastaan, kehoittaa walwomiseen ja sopiwaisuuteen.

Koska monta tuhatta ihmistä kokoontuiwat, niin että he toinen toistansa tallasiwat, rupesi hän sanomaan opetuslapsillensa: kawahtakaat ensisti teitänne Phariseusten hapatuksesta, kuin on ulkokullaisuus; Matth. 16: 6. Marc. 8: 15.

2. Sillä ei ole mitään peitetty, joka ei ilmi tule, eikä ole salattu, kuin ei tiettäwäksi tule,
Job. 12: 22. Matth. 10: 26. Marc. 4: 22. Luc. 8: 17.

3. Sentähden ne, kuin te pimeydessä sanotte, pitää walkeudessa kuultaman, ja mitä te korwaan puhuneet olette kammioissa, se pitää saarnattaman kattoin päällä.

4. Mutta minä sanon teille, minun ystäwilleni: älkäät niitä peljätkö, jotka ruumiin tappawat, ja ei ole heidän sitte enämpää tekemistä.
Jer. 1: 8. Matth. 10: 28. 1 Piet. 3: 14.

5. Mutta minä tahdon osoittaa teille, ketä teidän tulee peljätä: peljätkäät sitä, jolla on walta, sitte kuin hän tappanut on, myös helwettiin syösätä; totta minä sanon teille: sitä te peljätkäät.

6. Eikö wiisi warpuista myydä kahteen ropohon? ja ei yksikään heistä ole Jumalan edessä unohdettu. Matth. 10: 29.

7. Owat myös kaikki teidän päänne hiukset luetut. Älkäät siis peljätkö: te olette paremmat kuin monta warpuista.
1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kun. K. 1: 52. Luc. 21: 18. Ap. T. 27: 34.

8. Mutta minä sanon teille: jokainen kuin minun tunnustaa ihmisten edessä, sen myös Ihmisen Poika on tunnustawa Jumalan enkelitten edessä;
Matth. 10: 32. Marc. 8: 38. Luc. 9: 26. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

9. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, se pitää kiellettämän Jumalan enkelitten edessä.

10. Ja joka puhuu sanan Ihmisen Poikaa wastaan, se hänelle

anteeksi annetaan; mutta joka Pyhää Henkeä pilkkaa, ei sitä anteeksi anneta.
Matth. 12: 31. Marc. 3: 28. 1 Joh. 5: 16.

11. Koska he teitä wetäwät synagogaan, esiwallan waltamiesten eteen, niin älkäät murhehtiko, kuinka taikka mitä teidän edestänne wastaaman pitää, eli mitä teidän pitää sanoman.
Matth. 10: 19. Marc. 13: 11. Luc. 21: 14.

12. Sillä Pyhä Henki opettaa teitä sillä hetkellä, mitä teidän tulee sanoa.

13. Niin sanoi hänelle yksi kansasta: Mestari, sanos minun weljelleni, että hän jakais minun kanssani perinnön.

14. Mutta hän sanoi hänelle: ihminen, kuka pani minun tuomariksi eli jakomieheksi teidän wälillänne?

15. Ja hän sanoi heille: katsokaat ja kawahtakaat ahneutta; sillä ei jonkun elämä siinä seiso, että hänellä paljo kalua on.
1 Tim. 6: 7, 8.

16. Niin hän sanoi heille wertauksen, sanoen: yhden rikkaan miehen maa kaswoi hywin.

17. Ja hän ajatteli itsellänsä ja sanoi: mitä minä teen, ettei minulla ole, kuhunka minä kokoon eloni?

18. Ja sanoi: sen minä teen: minä maahan jaotan minun aittani, ja rakennan suuremmat, ja kokoon sinne kaiken minun tuloni ja minun hywyyteni,

19. Ja sanon minun sielulleni: sielu, sinulla on pantu paljo hywyyttä moneksi wuodeksi: lepää, syö, juo, riemuitse.
Saarn. K. 11: 9. 1 Cor. 15: 32. Jac. 5: 5.

20. Mutta Jumala sanoi hänelle: sinä tyhmä! tänä yönä sinun sielus sinulta pois otetaan: kuka ne sitte saa, kuin sinä walmistanut olet? Job. 20: 22. Luku 27: 8. Ps. 39: 7. Ps. 52: 7. Jer. 17: 11.

21. Niin on myös se, joka itsellensä tawarata kokoo, ja ei ole rikas Jumalassa. 1 Tim. 6: 18.

22. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: sentähden sanon minä teille: älkäät murhehtiko teidän elämästänne, mitä teidän pitää syömän, eikä ruumiistanne, millä te teitänne werhoitatte. Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. Phil. 4: 6. 1 Piet. 5: 7.

23. Henki on enämpi kuin ruoka, ja ruumis parempi kuin waate.

24. Katselkaat kaarneita: ei he kylwä eikä niitä, ei heillä ole myös kellaria eikä aittaa, ja Jumala elättää heidän: kuinka paljoa paremmat te olette kuin linnut?
Job. 39: 3. Ps. 147: 9. Matth. 10: 31.

25. Mutta kuka teistä murheellansa woi lisätä warrellensa yhden kyynärän? Matth. 6: 27.

26. Sentähden ellette siis woi sitä, kuin wähin on, miksi te muista murhehditte?

27. Katselkaat kukkaisia, kuinka he kaswawat: ei he työtä tee, eikä kehrää; ja minä sanon teille: ettei Salomon kaikessa kunniassansa niin ollut waatetettu kuin yksi heistä.

28. Jos siis ruohon, joka tänäpänä kedolla seisoo ja huomenna pätsiin heitetään, Jumala niin

waatettaa, eikö hän paljoa enämmin teidän sitä tee, te wähäuskoiset?

29. Sentähden, älkäät te etsikö, mitä teidän syömän eli juoman pitää, ja älkäät surulliset olko.

30. Sillä näitä kaikkia pakanat maailmassa pyytäwät; mutta teidän isänne tietää, että te näitä tarwitsette.

31. **Waan paremmin etsikäät Jumalan waltakuntaa, niin nämät kaikki teille annetaan.**
1 Kun. K. 3: 13. Ps. 37: 25.

32. Älä pelkää, piskuinen lauma! sillä teidän Isällänne on hywä tahto antaa teille waltakunnan.
Matth. 11: 25, 26.

33. Myykäät, mitä teillä on, ja antakaat almua. Tehkäät teillenne säkit, jotka ei wanhene, puuttumatoin tawara taiwaissa, kuhunka ei waras ulotu, ja kussa ei koi raiskaa.
Matth. 6: 20. Luku 19: 21. Luc. 16: 9. Ap. T. 2: 45. Luku 4: 34. 1 Tim. 6: 19.

34. Sillä kussa teidän tawaranne on, siellä on myös teidän sydämmenne.

35. Olkoon teidän kupeenne wyötetyt ja teidän kynttilänne sytytetyt, Eph. 6: 14. 1 Piet. 1: 13.

36. Ja olkaat te niitten ihmisten kaltaiset, jotka heidän Herraansa odottawat häistä palajawan: että koska hän tulee ja kolkuttaa, niin he kohta hänelle awaawat.

37. Autuaat owat ne palweliat, jotka Herra tultuansa löytää walwomasta. Totisesti sanon minä teille: hän sonnustaa hänensä ja asettaa heidän atrioitsemaan, ja tulee ja palwelee heitä.

38. Ja jos hän tulee toisessa wartiossa, eli kolmannessa wartiossa tulee, ja näin löytää, autuaat owat ne palweliat.
Matth. 24: 42.

39. Mutta se tietäkäät, että jos perheenisäntä tietäis, millä hetkellä waras on tulewa, tosin hän walwois eikä sallisi huonetansa kaiwettaa.
Matth. 24: 43. 1 Thess. 5: 2. 2 Piet. 3: 10. Ilm. K. 3: 3. Luku 16: 15.

40. **Sentähden olkaat te myös walmiit; sillä, millä hetkellä ette luulekaan, tulee Ihmisen Poika.**
Matth. 24: 44. Luku 25: 13. Marc. 13: 33. Luc. 21: 34. 1 Thess. 5: 6.

41. Niin sanoi Pietari hänelle: Herra, sanotkos tämän wertauksen meille, eli myös kaikille?

42. Mutta Herra sanoi: kuka on uskollinen ja toimellinen perheenhaltia, jonka Herra asettaa perheensä päälle, oikialla ajalla määrättyä osaa antamaan?
Matth. 24: 45. Luku 25: 14, 21. 1 Cor. 4: 2.

43. Autuas on se palwelia, jonka Herra tultuansa niin löytää tehneen.

44. Totisesti sanon minä teille: hän asettaa hänen kaiken tawaransa päälle.

45. Mutta jos se palwelia sanoo sydämmessänsä: minun herrani wiipyy tulemasta, ja rupee palkollisia hosumaan, ja syömään ja juomaan ja juopumaan,

46. Niin tulee sen palwelian herra sinä päiwänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, kuin ei hän tiedä, ja eroittaa hänen,

ja antaa hänelle osan uskomat-
tomain kanssa. Matth. 24: 51.
47. Mutta sen palwelian, joka
tiesi herransa tahdon, ja ei itse-
änsä walmistanut eikä tehnyt hä-
nen tahtonsa jälkeen, täytyy pal-
jon haawoja kärsiä. Jac. 4: 17.
48. Joka taas ei tietänyt, ja
kuitenkin teki haawain ansion, sen
pitää wähemmän haawoja kärsi-
män; sillä kenelle paljo annettu
on, siltä paljo etsitään, ja jonka
haltuun paljo on annettu, siltä
enämpi anotaan.
49. Minä tulin sytyttämään
tulta maan päälle, ja mitä minä
tahdon, waan että se jo palais?
50. Mutta minun pitää kas-
teella kastettaman, ja kuinka minä
ahdistetaan siihen asti että se täy-
tetään? Matth. 20: 22. Marc. 10: 38.
51. Luulettenko, että minä tulin
rauhaa lähettämään maan päälle?
En, sanon minä teille, mutta eri-
puraisuutta. Matth. 10: 34.
52. Sillä tästedes pitää wiisi
oleman eroitetut yhdessä huonees-
sa, kolme kahta wastaan ja kaksi
kolmea wastaan.
53. Isä eroitetaan poikaansa
wastaan ja poika isää wastaan,
äiti tytärtä wastaan ja tytär äitiä
wastaan, anoppi miniätänsä was-
taan, miniä anoppiansa wastaan.
Mich. 7: 6. Matth. 10: 35.
54. Niin hän sanoi myös kan-
salle: koska te näette pilwen län-
nestä nousewan, niin te kohta
sanotte: sade tulee; niin myös
tuleekin. Matth. 16: 2.
55. Ja koska te näette etelän
tuulewan, niin te sanotte: helle
tulee; niin myös tuleekin.
56. Te ulkokullatut, maan ja
taiwaan muodon te taidatte koetel-
la, miksette siis tätä aikaa koettele?
57. Minkätähden siis ette myös
itsestänne tuomitse, mikä oikia on?
58. Sillä koska sinä menet
riitaweljes kanssa esiwallan eteen,
niin pyydä tiellä hänestä päästä:
ettei hän sinua tuomarin eteen
wetäisi, ja tuomari antais sinua
ylön pyöwelille, ja pyöweli heit-
täis sinun torniin.
San. l. 25: 8. Matth. 5: 25.
59. Minä sanon sinulle: et
sinä sieltä ennen pääse ulos, kuin
sinä wiimeisen ropon maksat.

13 Luku.

Jesus neuwoo kääntymykseen ja parantaa ramman waimon. Sanan woima. Harwat autuaat. Walitus Jerusalemin ylitse.

Ja oliwat muutamat sillä ajalla
siinä, jotka ilmoittiwat hä-
nelle Galilealaisista, joitten we-
ren Pilatus oli heidän uhrinsa
kanssa sekoittanut.
2. Ja Jesus wastasi ja sanoi
heille: luulettenko, että nämät Ga-
lilealaiset oliwat syntiset kaikkein
Galilealaisten suhteen, että hei-
dän senkaltaista täytyi kärsiä?
3. Ei suinkaan, sanon minä
teille, waan ellette paranna tei-
tänne, niin te kaikki niin hukkaan
tulette.
4. Taikka luulettenko, että ne
kahdeksantoistakymmentä, joitten
päälle Silohan torni lankesi ja
tappoi heidän, oliwat wialliset

kaikkein ihmisten suhteen, kuin Jerusalemissa asuwat?

5. Ei suinkaan, sanon minä teille, waan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.

6. Mutta hän sanoi tämän wertauksen: yhdellä oli fikunapuu, hänen wiinamäessänsä istutettu, ja hän tuli etsein hedelmätä hänestä ja ei löytänyt.

Jes. 5: 2. Matth. 21: 19.

7. Niin hän sanoi wiinamäen rakentajalle: katso, minä olen kolme wuotta tullut ja etsinyt hedelmätä tästä fikunapuusta, ja en löydä, hakkaa häntä pois: miksi hän myös maata turmelee?

8. Mutta hän wastasi ja sanoi hänelle: herra, anna hänen wielä tämä wuosi olla, niin kauwan kuin minä kaiwan hänen ympärinsä ja sonnitan:

9. Jos hän sittenkin hedelmän tekis; jollei, niin hakkaa häntä sitte pois.

10. Mutta hän opetti sabbattina yhdessä synagogassa,

11. Ja katso, siellä oli yksi waimo, jolla oli sairauden henki kahdeksantoistakymmentä wuotta ollut, ja käwi kumarruksissa, eikä woinut ikänä itseänsä ojentaa.

12. Mutta koska Jesus sen näki, kutsui hän hänen tykönsä ja sanoi hänelle: waimo, sinä olet päässyt taudistas.

13. Ja hän pani kätensä hänen päällensä, ja kohta se ojensi ylös itsensä ja kiitti Jumalata.

14. Niin wastasi synagogan päämies ja närkästyi, että Jesus paransi sabbattina, ja sanoi kansalle: kuusi päiwää owat, joina sopii työtä tehdä: niinä te tulkaat ja antakaat teitänne parata, ja ei sabbatin päiwänä.

2 Mos. 20: 9. 5 Mos. 5: 13. Hes. 20: 12.

15. Niin wastasi häntä Herra ja sanoi: sinä ulkokullattu! eikö kukin teistä päästä nautaansa eli aasiansa sabbattina seimestä ja johdata juomaan?

2 Mos. 23: 12. Matth. 12: 1, 11. Marc. 3: 2. Luc. 6: 7. Luku 14: 5. Joh. 7: 23.

16. Eikö myös pitäisi tämä Abrahamin tytär sabbattina päästettämän tästä siteestä, jonka, katso, saatana on kahdeksantoistakymmentä wuotta sitonut?

17. Ja kuin hän näitä sanoi, niin häpesiwät kaikki, jotka häntä wastaan oliwat. Ja kaikki kansa iloitsi kaikista kunniallisista töistä, kuin häneltä tehtiin.

18. Niin hän sanoi: kenenkä wertainen on Jumalan waltakunta, ja kenenkä kaltaiseksi minä sen teen?

19. Se on sinapin siemenen wertainen, jonka ihminen otti ja kylwi yrttitarhaansa; ja se kaswoi ja tuli suureksi puuksi ja taiwaan linnut tekiwät pesänsä sen oksilla.

Matth. 13: 31. Marc. 4: 30, 2c.

20. Ja hän taas sanoi: kenenkä wertaiseksi minä Jumalan waltakunnan teen?

21. Se on hapatuksen kaltainen, jonka waimo otti, ja pani sen kolmeen jauhowakkaan, siihen asti kuin se kaikki happani.

Matth. 13: 33.

22. Ja hän waelsi kaupunkein
ja kyläin kautta opettain, ja mat-
kusti Jerusalemia päin.
Matth. 9: 35. Marc. 6: 6.
23. Niin sanoi yksi hänelle: Her-
ra, wähäkö niitä on, kuin autuaaksi
tulewat? Ja hän sanoi heille:
24. **Pyytäkäät ahtaasta portista
mennä sisälle; sillä monta on, sa-
non minä teille, jotka pyytäwät men-
nä sisälle, ja ei taida.** Matth. 7: 13.
25. Koska perheenisäntä on
nousnut ja owen sulkenut, ja te
rupeette ulkona seisomaan ja owen
päälle kolkuttamaan ja sanomaan:
Herra, Herra, awaa meille! ja
hän wastaa ja sanoo teille: en
minä teitä tunne, kusta te olette:
Matth. 25: 11, 12. Luc. 6: 46.
26. Niin te rupeette sanomaan:
me olemme syöneet ja juoneet
sinun edessäs, ja meidän kaduil-
lamme sinä opetit.
27. Ja hän on sanowa: minä
sanon teille: en minä teitä tunne,
kusta te olette; menkäät pois mi-
nun tyköäni, kaikki te wäärintekiät.
Ps. 6: 9. Matth. 7: 23. Luku 25: 41.
28. Siellä pitää oleman itku
ja hammasten kiristys, koska te
näette Abrahamin ja Isaachin ja
Jakobin ja kaikki prophetat Ju-
malan waltakunnassa, mutta tei-
tänne ajettawan ulos.
Matth. 8: 12. Luku 13: 42. Luku 24: 51.
29. Ja heidän pitää tuleman
idästä ja lännestä, pohjaisesta ja
etelästä, ja Jumalan waltakun-
nassa istuman.
Jes. 2: 2, 3. Mal. 1: 11. Matth. 8: 11.
30. Ja katso, ne owat wiimei-
set, jotka tulewat ensimäisiksi, ja
ne owat ensimäiset, jotka tulewat
wiimeisiksi.
Matth. 19: 30. Luku 20: 16. Marc. 10: 31.
31. Sinä päiwänä tuliwat
muutamat Phariseukset ja sanoi-
wat hänelle: lähde ulos, ja mene
täältä pois; sillä Herodes tahtoo
sinua tappaa.
32. Ja hän sanoi heille: men-
käät ja sanokaat sille ketulle: katso,
minä ajan ulos perkeleitä, ja pa-
rannan tänäpänä ja huomenna,
ja kolmantena päiwänä minä lo-
petetaan.
33. Kuitenkin pitää minun tä-
näpänä ja huomenna ja toisena
huomenna waeltaman; sillä ei ta-
pahdu, että prophetta muualla hu-
kataan kuin Jerusalemissa.
34. Jerusalem, Jerusalem, joka
tapat prophetat ja kiwität niitä,
jotka sinun tykös lähetetään, kuinka
usein minä tahdoin koota sinun
lapses, niinkuin kana kokoo poi-
kansa siipeinsä ala, ja ette tahto-
neet? Ps. 17: 8. Ps. 91: 4. Matth. 23: 37.
35. Katso, teidän huoneenne jä-
tetään teille tylmille. Totisesti
sanon minä teille: ei teidän pidä
minua näkemän, siihen asti kuin
se aika tulee, koska te sanotte:
siunattu olkoon se, joka tulee
Herran nimeen!
Ps. 69: 26. Jes. 1: 7. Jer. 7: 34.
Mich. 3: 12. Matth. 23: 38. Luc. 19: 38.

14 Luku.

Wesitautinen. Jesus kieltää pyytämästä ylinnä istua, ja opettaa keitä pitää wieraaksi kutsuttaman. Suuri ehtoollinen. Oikia opetuslapsi.

Ja tapahtui, että hän tuli yh-
den Phariseusten päämiehen

huoneeseen sabbattina ruualle; ja he wartioitsiwat häntä. Matth. 12: 10.

2. Ja katso, siinä oli wesitautinen ihminen hänen edessänsä.

3. Niin Jesus wastaten sanoi lainoppineille ja Pharisеuksille: sopiiko sabbattina parantaa? Niin he waikeniwat.

4. Mutta hän rupesi häneen, ja paransi hänen, ja päästi menemään.

5. Ja hän wastaten sanoi heille: kenenkä teistä nauta eli aasi putoo kaiwoon, eikö hän kohta sabbatin päiwänä häntä ota ylös? 2 Mos. 23: 12. Luc. 13: 15.

6. Ja ei he tainneet häntä tähän wastata.

7. Mutta hän sanoi wierahille wertauksen, koska hän ymmärsi, kuinka he walitsiwat ylimmäisiä istuimia, sanoen heille:

8. Koskas joltakulta häihin kutsuttu olet, niin älä istu ylimmäiseen siaan, ettei joku kunniallisempi sinua ole häneltä kutsuttu, San. l. 25: 6, 7.

9. Ja tulee se, joka sinun ja hänen on kutsunut, ja sanoo sinulle: anna tälle siaa! ja niin sinä häpiällä menet alemma istumaan.

10. Mutta koskas kutsuttu olet, niin mene ja istu alimmaiseen siaan, että se, joka sinun kutsunut on, tulis ja sanois sinulle: ystäwäni, nouse ylemmä; silloin on sinulle kunnia niitten edessä, jotka ynnä kanssas atrioitsewat.

11. **Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, se aletaan, ja joka itsensä alentaa, se yletään.**
Job. 22: 29. San. l. 29: 23. Matth. 23: 12. Luc. 18: 14. 1 Piet. 5: 5. Jac. 4: 10.

12. Mutta hän sanoi myös sille, joka hänen kutsunut oli: koskas päiwällistä taikka ehtoollista teet, niin älä kutsu ystäwitäs, eli weljejäs, ei lankojas, taikka rikkaita kylänmiehiäs: ettei he joskus sinua myös jälleen kutsu, ja sinulle maksa.

13. Mutta koskas pidon teet, niin kutsu köyhiä, raajarikkoja, ontuwia, sokeita: Neh. 8: 12. San. l. 3: 27.

14. Niin sinä olet autuas; sillä ei heillä ole waraa sinulle maksaa, sillä sinulle pitää maksettaman wanhurskasten ylösnousemisessa.

15. Mutta koska yksi niistä ynnä atrioitsewista nämät kuuli, sanoi hän hänelle: autuas on se, joka syö leipää Jumalan waltakunnassa.

16. Niin hän sanoi hänelle: yksi ihminen teki suuren ehtoollisen ja kutsui monta,
Jes. 25: 6. Matth. 22: 2. Ilm. K. 19: 9.

17. Ja lähetti palweliansa ehtoollisen hetkellä sanomaan kutsutuille: tulkaat, sillä kaikki owat walmistetut. San. l. 9: 2, 5.

18. Ja he rupesiwat järjestänsä kaikki heitänsä estelemään; ensimäinen sanoi hänelle: minä ostin pellon, ja minun pitää menemän sitä katsomaan: minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.

19. Ja toinen sanoi: minä ostin wiisi paria härkiä, ja menen niitä koettelemaan: minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.

20. Ja kolmas ſanoi: minä olen emännän nainut, ja en taida ſentähden tulla.

21. Ja kuin ſe palwelia tuli, ſanoi hän nämät herrallenſa. Silloin perheeniſäntä wihastui ja ſanoi palweliallenſa: mene nopiasti kaupungin kaduille ja kujille ja ſaata tänne waiwaiſet ja raajarikot, ontuwat ja ſokiat.

22. Ja palwelia ſanoi: herra, minä olen tehnyt niinkuin ſinä käskit, ja wielä nyt ſiaa on.

23. Ja herra ſanoi palwelialle: mene maantielle ja aidoille, ja waadi heitä ſiſälle tulemaan, että minun huoneeni täytettäiſiin.

24. Sillä minä ſanon teille, ettei ykſikään niistä miehistä, kuin kutſuttiin, pidä maistaman minun ehtoollistani.

25. Niin waelſi paljo wäkeä hänen kansſanſa, ja hän käänſi hänenſä ja ſanoi heille:

26. Jos joku tulee minun tyköni, ja ei wihaa iſäänſä ja äitiänſä, ja emäntätänſä ja lapſianſa, ja weljiänſä ja ſiſarianſa, ja päälliſekſi omaa henkeänſä, ei ſe taida olla minun opetuslapſeni.
2 Moſ. 32: 27. 5 Moſ. 33: 9. Matth. 10: 37.

27. Ja joka ei kanna ristiänſä ja ſeuraa minua, ei ſe taida olla minun opetuslapſeni. Matth. 10: 38. Luku 16: 24. Marc. 8: 34. Luc. 9: 23.

28. Sillä kuka teistä on, joka tahtoo tornia raketa; eikö hän ennen istu ja laske kulutusta, jos hänellä on waraa ſitä täyttää.

29. Ettei, koska hän perustukſen laskenut on, ja ei woi ſitä täyttää, kaikki, jotka ſen näkewät, rupee pilkkaamaan häntä.

30. Sanoen: tämä ihminen rupeſi rakentamaan, ja ei woinut täyttää.

31. Taikka kuka kuningas tahtoo mennä ſotimaan toista kuningasta wastaan; eikö hän ennen istu ja ajattele, jos hän woi kymmenellä tuhannella kohdata ſen, joka häntä wastaan tulee kahdellakymmenellä tuhannella?

32. Muutoin, koska hän wielä kaukana on, niin hän lähettää hänelle ſanan ja rukoilee rauhaa,

33. Niin ſiis jokainen teistä. joka ei luowu kaikista kuin hänellä on, ei ſe taida olla minun opetuslapſeni.

34. Suola on hywä; mutta jos ſuola tulee mauttomakſi, milläs ſitte ſuolataan?
Matth. 5: 13. Marc. 9: 50.

35. Eikä ſe maahan eikä ſontaan ole ſowelias: he heittäwät ſen pois. **Jolla on korwat kuulla, ſe kuulkaan!**

15 Luku.

Kadonnut lammas, kadotettu penninki, tuhlaajapoika.

Mutta hänen tykönſä tuliwat kaikki publikanit ja ſyntiſet, kuulemaan häntä,
Matth. 9: 10. Marc. 2: 15. Luc. 5: 29.

2. Ja Phariſeukſet ja kirjanoppineet napiſiwat ja ſanoiwat: tämä ſyntiſiä wastaanottaa ja ſyö heidän kansſanſa.

3. Niin hän ſanoi heille tämän wertaukſen, ſanoen:

4. Kuka on teistä se ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä yhdeksänkymmentä ja yhdeksän korpeen, ja mene sen jälkeen, joka kadonnut on, siihen asti että hän sen löytää?
Hes. 34: 11, 16. Matth. 18: 12.

5. Ja kuin hän sen löytää, niin hän panee sen olallensa iloiten.

6. Ja koska hän tulee kotiansa, niin hän kutsuu kokoon ystäwänsä ja kylänsä miehet, ja sanoo heille: iloitkaat minun kanssani; sillä minä löysin lampaani, joka kadonnut oli. Jes. 53: 6. 1 Piet. 2: 25.

7. Minä sanon teille: niin pitää ilo oleman taiwaassa yhdestä syntisestä, joka hänensä parantaa, enämmin kuin yhdeksästäkymmenestä ja yhdeksästä hurskaasta, jotka ei parannusta tarwitse.
Luc. 5: 32.

8. Taikka kuka waimo on, jolla on kymmenen penninkiä, jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän sytytä kynttilätä, ja lakaise huonetta, ja etsi wisusti niin kauwan kuin hän sen löytää?

9. Ja koska hän sen löytänyt on, kutsuu hän kokoon ystäwänsä ja kylänsä waimot, ja sanoo: iloitkaat minun kanssani; sillä minä löysin penninkini, jonka minä kadotin.

10. Niin myös, sanon minä teille, pitää ilo oleman Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka hänensä parantaa.

11. Ja hän sanoi: yhdellä miehellä oli kaksi poikaa,

12. Ja nuorempi heistä sanoi isällensä: isä, anna minulle osa tawarasta, kuin minun tulee. Ja hän jakoi heille tawaran.

13. Ja ei kauwan sen jälkeen, koska nuorempi poika oli kaikki koonnut, meni hän kaukaiselle maakunnalle, ja hukkasi siellä tawaransa irstaisuudessa.

14. Mutta koska hän kaikki oli tuhlannut, niin tuli suuri nälkä kaikkeen siihen maakuntaan; ja hän rupesi hätäyntymään,

15. Ja meni pois ja suostui yhteen sen maakunnan kauppamieheen, joka hänen lähetti maakyliinsä kaitsemaan sikojansa.

16. Ja hän pyysi watsaansa rawalla täyttää, jota siat söiwät, ja ei kenkään hänelle sitäkään antanut.

17. Mutta kuin hän mielensä malttoi, sanoi hän: kuinka monella minun isäni palkollisella on kyllä leipää? ja minä kuolen nälkään.

18. Minä nousen ja käyn minun isäni tykö ja sanon hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta wastaan ja sinun edessäs,

19. Ja en ole silleen mahdollinen sinun pojakses kutsuttaa: te minua niinkuin yhden palkollisistas.

20. Ja hän nousi ja tuli isänsä tykö. Mutta koska hän wielä taampana oli, näki hänen isänsä hänen, ja armahti hänen päällensä, ja juosten lankesi hänen kaulaansa, ja suuta antoi hänen.
Hes. 33: 11. Ap. T. 2: 39. Eph. 2: 12, 17.

21. Mutta poika sanoi hänelle:

isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta wastaan ja sinun edessäs, ja en ole mahdollinen tästedes sinun pojakses kutsuttaa.
22. Niin sanoi isä palwelioillensa: tuokaat tänne ne parhaat waatteet, ja pukekaat hänen yllensä, ja antakaat sormus hänen käteensä, ja kengät hänen jalkoihinsa,
23. Ja tuokaat se syötetty wasikka, ja tappakaat se, ja syökäämme ja riemuitkaamme;
24. Sillä tämä minun poikani oli kuollut, ja wirkosi jälleen: hän oli kadonnut, ja on taas löydetty; ja he rupesiwat riemuitsemaan.
25. Mutta se hänen wanhempi poikansa oli pellolla, ja kuin hän tuli ja huonetta lähestyi, kuuli hän laulun ja hypyt.
26. Niin hän kutsui yhden palwelioistansa ja kysyi: mikä se on?
27. Niin se sanoi hänelle: sinun weljes tuli, ja isäs antoi tappaa sen syötetyn wasikan, että hän sai hänen terweenä jälleen.
28. Niin hän wihastui eikä tahtonut mennä sisälle; hänen isänsä meni siis ulos, ja neuwoi häntä.
29. Mutta hän wastasi ja sanoi isällensä: katso, niin monta wuotta minä palwelen sinua, ja en ole koskaan sinun käskyäs käynyt ylitse, ja et sinä ole minulle wohlaakaan antanut, riemuitakseni ystäwäini kanssa.
30. Mutta että tämä sinun poikas tuli, joka tawaransa on tuhlannut porttoin kanssa, tapoit sinä hänelle sen syötetyn wasikan.
31. Mutta hän sanoi hänelle: poikani! sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki mitä minun on, se on sinun.
32. Niin piti sinunkin riemuitseman ja iloitseman; sillä tämä sinun weljes oli kuollut ja wirkosi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty.

16 Luku.

Wäärä huoneenhaltia: waroitus ahneudesta. Rikas mies ja Latsarus.

Mutta hän sanoi myös opetuslapsillensa: oli yksi rikas mies, jolla oli huoneenhaltia, ja hänen edessänsä kannettiin hänen päällensä, että hän oli hukuttanut hänen hywyytensä.
2. Ja hän kutsui hänen ja sanoi hänelle: miksi minä sinusta sen kuulen? tee luku hallitukſestas; sillä et sinä saa tästedes hallita.
3. Niin huoneenhaltia sanoi itsellänsä: mitä minä teen, sillä minun herrani ottaa minulta pois hallituksen? en minä woi kaiwaa? häpeen minä kerjätä.
4. Minä tiedän, mitä minä teen, että koska minä wiralta pannaan pois, niin he korjaawat minun huoneeseensa.
5. Ja hän kutsui tykönsä kaikki herransa welwolliset ja sanoi ensimäiselle: kuinka paljo sinä olet minun herralleni welkaa?
6. Mutta se sanoi: sata tynnyriä öljyä. Ja hän sanoi hänelle: ota kirjas ja istu pian, ja kirjoita wiisikymmentä.
7. Sitte hän sanoi toiselle: paljoko sinä olet welkaa? Ja se

sanoi: sata puntaa nisuja. Hän
sanoi hänelle: ota kirjas ja kir-
joita kahdeksankymmentä.
8. Ja herra kiitti sitä wäärää
huoneenhaltiata, että hän toimelli-
sesti teki; sillä tämän maailman
lapset owat toimellisemmat kuin
walkeuden lapset heidän sukukun-
nassansa. Eph. 5: 8. 1 Thess. 5: 5.
9. Ja minä myös sanon teille:
tehkäät teillenne ystäwiä wää-
rästä mammonasta, että koska te
tarwitsette, niin he korjaawat teitä
ijankaikkisiin majoihin. Matth. 6: 19.
Luku 19: 21. Luc. 18: 22. 1 Tim. 6: 18.
10. Joka wähemmässä on us-
kollinen, se on myös paljossa us-
kollinen, ja joka wähemmässä on
wäärä, se myös paljossa on pe-
tollinen. Luc. 19: 17.
11. Jollette siis ole olleet uskol-
liset siinä wääräSsä mammonassa,
kuka teille sitä uskoo, kuin oikia on?
12. Ja ellette ole olleet toisen
omassa uskolliset, kuka teille an-
taa sen, kuin teidän omanne on?
13. Ei yksikään palwelia taida
kahta herraa palwella; sillä taikka
hän yhtä wihaa ja toista rakas-
taa, eli yhdessä hän kiinni rippuu
ja toisen katsoo ylön. Ette taida
palwella Jumalata ja mammo-
nata. Matth. 6: 24.
14. Mutta kaikki nämät kuu-
liwat nekin Phariseukset, jotka ah-
neet oliwat, ja pilkkasiwat häntä.
Matth. 23: 14.
15. Ja hän sanoi heille: te
olette ne, jotka itsenne hurskaaksi
teette ihmisten edessä; mutta Ju-
mala tuntee teidän sydämmenne:
sillä se kuin ihmisille on korkia, se
on Jumalan edessä kauhistus.
1 Sam. 16: 7. Ps. 7: 10.
16. Laki ja prophetat owat Jo-
hannekseen asti, ja siitä ajasta il-
moitetaan Jumalan waltakunta,
ja jokainen siihen itseänsä wäellä
tunkee. Matth. 11: 12, 13.
17. Pikemmin taiwas ja maa
hukkuu, kuin rahtukaan laista putoo.
Ps. 102: 27. Jes. 40: 8. Luku 51: 6. Matth. 5: 18.
18. Joka emäntänsä hylkää ja
nai toisen, hän tekee huorin, ja
joka sen mieheltä hyljätyn nai,
hän tekee huorin. Matth. 5: 32.
Luku 19: 9. Marc. 10: 11. 1 Cor. 7: 10.
19. Niin oli yksi rikas mies,
joka waatetti hänensä purpuralla
ja kalliilla liinawaatteella, ja eli
joka päiwä ilossa herkullisesti.
20. Oli myös yksi kerjääjä, ni-
meltä Latsarus, joka makasi hänen
owensa edessä täynnänsä paisumia,
21. Ja pyysi rawittaa niistä
muruista, jotka rikkaan pöydältä
putosiwat; mutta koirat myös tuli-
wat ja nuoliwat hänen paisumansa.
22. Niin tapahtui, että ker-
jääjä kuoli ja wietiin enkeleiltä
Abrahamin helmaan; niin kuoli
myös rikas ja haudattiin.
23. Ja koska hän helwetissä
waiwassa oli, nosti hän silmänsä
ja näki Abrahamin taampana ja
Latsaruksen hänen helmassansa.
24. Ja hän huusi, sanoen: isä
Abraham, armahda minun pääl-
leni ja lähetä Latsarus kastamaan
sormensa pää weteen, että hän jääh-
dyttäis minun kieleni; sillä minä
kowin waiwataan tässä liekissä.
Jes. 66: 24. Zach. 14: 12. Marc. 9: 44.

25. Niin sanoi Abraham: poi-
kani, muista, että sinä sait sinun
hywääs elämässäs, niin myös
Latsarus pahaa. Mutta nyt hän
lohdutetaan, ja sinä waiwataan.
Job. 21: 13.
26. Ja paitsi kaikkia näitä on
meidän ja teidän wälillä suuri
juopa kiinnitetty, että ne, jotka
tahtowat täältä sinne teidän ty-
könne mennä, ei he woi, eikä sieltä
tännekään tulla.
27. Niin hän sanoi: minä ru-
koilen siis sinua, isä, ettäs lähe-
tät hänen minun isäni kotoon;
28. Sillä minulla on wiisi
weljeä, todistamaan heille, ettei
hekään tulisi tähän waiwan siaan.
29. Sanoi hänelle Abraham:
**heillä on Moses ja prophetat; kuul-
koot niitä.** Jes. 8: 20. Luku 34: 16.
Joh. 5: 39, 45. Ap. T. 15: 21. Luku 17: 11.
30. Mutta hän sanoi: ei, isä
Abraham: waan jos joku kuol-
leista menis heidän tykönsä, niin
he parannuksen tekisiwät.
31. Hän sanoi hänelle: ellei
he Mosesta ja prophetaita kuule,
niin ei he myös usko, jos joku
kuolleista nousis ylös.

17 Luku.

Sopiwaisuus. Kuuliaisuus. Jesus puh-
distaa kymmenen spitalista miestä.
Christuksen tulemisen päiwä.

Niin hän sanoi opetuslapsillen-
sa: se on mahdotoin, ettei pa-
hennukset tule. Mutta woi häntä,
jonka kautta ne tulewat!
Matth. 18: 6, 7. Marc. 9: 42.
2. Se olis hänelle parempi,
että myllynkiwi ripustettaisiin hä-
nen kaulaansa, ja heitettäisiin me-
reen, kuin että hän jonkun näistä
pienistä pahentais.
3. Kawahtakaat teitänne. Jos
weljes rikkoo sinua wastaan, niin
nuhtele häntä: ja jos hän itsensä
parantaa, niin anna hänelle an-
teeksi. 3 Mos. 19: 17. San. l. 17: 10.
Matth. 18: 15, 21. Jac. 5: 19, 20.
4. Ja jos hän seitsemän kertaa
päiwässä rikkoo sinua wastaan,
ja seitsemän kertaa päiwässä sinun
tykös palajaa, sanoen: minä ka-
dun; niin anna hänelle anteeksi.
Matth. 18: 22.
5. Ja apostolit sanoiwat Her-
ralle: lisää meille uskoa.
6. Mutta Herra sanoi: jos teillä
olis usko niinkuin sinapin siemen,
ja te sanoisitte tälle metsäfikuna-
puulle: nouse ylös juurines ja
istuta sinus mereen, niin se kuu-
lis teitä.
Matth. 17: 20. Luku 21: 21. Marc. 11: 23.
7. Mutta kenellä teistä on pal-
welia, joka kyntää taikka karjaa
kaitsee, ja koska hän metsästä ko-
tia tulee, että hän sanoo kohta
hänelle: mene ruualle?
8. Waan eikö hän pikemmin
sano hänelle: walmista minulle
ehtoollista, sonnusta sinus, ja
palwele minua, niin kauwan kuin
minä syön ja juon: ja syö ja
juo sinä sitte?
9. Wai kiittääkö hän palwe-
liatansa, että hän teki, mitä hä-
nelle käsketty oli? En luule.
10. **Niin myös te, koska te
olette kaikki tehneet, kuin teille käs-
ketty on, niin sanokaat: me olem-
me kelwottomat palweliat: me teim-**

me sen kuin meidän piti tekemän.

11. Ja tapahtui, kuin hän meni Jerusalemia päin, että hän matkusti keskeltä Samarian ja Galilean.

12. Ja kuin hän tuli yhteen kylään, kohtasiwat häntä kymmenen spitalista miestä, jotka taampana seisoiwat,

13. Ja korottiwat äänensä, sanoen: Jesus, rakas Mestari, armahda meidän päällemme!

14. Ja koska hän ne näki, sanoi hän heille: menkäät ja osoittakaat teitänne papeille. Ja tapahtui, että he mennessänsä tuliwat puhtaaksi. 3 Mos. 13: 2. Luku 14: 2. Matth. 8: 4. Luc. 5: 14.

15. Niin yksi heistä, koska hän näki, että hän parattu oli, palasi jälleen ja kunnioitti Jumalata suurella äänellä,

16. Ja lankesi kaswoillensa hänen jalkainsa juureen ja kiitti häntä. Ja se oli Samarialainen.

17. Mutta Jesus wastaten sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? kussa yhdeksän owat?

18. Ei ole muita löydetty, jotka palasiwat Jumalata kunnioittamaan, kuin tämä muukalainen.

19. Ja hän sanoi hänelle: nouse ja mene! sinun uskos on sinun wapahtanut.
Matth. 9: 22. Marc. 5: 34. Luku 10: 52. Luc. 7: 50. Luku 8: 48. Luku 18: 42.

20. Ja Phariseukset kysyiwät häneltä: koska Jumalan waltakunta olis tulewa? Wastasi hän heitä ja sanoi: ei Jumalan waltakunta tule niin, että se taidettaisiin nähtää.

21. Ei myös heidän pidä sanoman: katso tässä, katso siellä; sillä katso, Jumalan waltakunta on teidän keskellänne.

22. Niin hän sanoi opetuslapsille: se aika tulee, että te halajatte nähdä yhtäkin Ihmisen Pojan päiwää, ja ette saa nähdä.

23. Ja he sanowat teille: katso tässä, katso siellä: älkäät menkö ulos, älkäät myös seuratko.
Matth. 24: 23. Marc. 13: 21. Luc. 21: 8.

24. Sillä niinkuin pitkäisen tuli taiwaan alla leimahtaa ja paistaa kaikkein päälle, kuin taiwaan alla owat, niin on myös Ihmisen Poika päiwänänsä olewa.
Matth. 24: 27.

25. Mutta ennen tulee hänen paljo kärsiä ja hyljättää tältä sukukunnalta. Matth. 16: 21. Luku 17: 22. Luku 20: 18. Marc. 8: 31. Luku 9: 31. Luku 10: 33. Luc. 9: 22. Luku 18: 31. Luku 24: 7, 26.

26. Ja niinkuin tapahtui Noan päiwinä, niin myös tapahtuu Ihmisen Pojan päiwinä.
Matth. 24: 37. 1 Piet. 3: 20.

27. He söiwät, joiwat, naiwat ja huoliwat, hamaan siihen päiwään asti kuin Noa arkkiin meni sisälle, ja wedenpaisumus tuli ja hukutti kaikki. 1 Mos. 6: 2. Luku 7: 7.

28. Niin myös tapahtui Lothin päiwinä: he söiwät, joiwat, ostiwat, myiwät, istuttiwat, rakensiwat. 1 Mos. 19: 14.

29. Mutta sinä päiwänä, kuin Loth Sodomasta läksi, satoi tulta

ja tulikiweä taiwaasta, ja hukutti
kaikki. 1 Mos. 19: 24. 5 Mos. 29: 23.
Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Hos. 11: 8.
Am. 4: 11. Jud. Ep. w. 7.
30. Niin pitää myös sinä päi=
wänä oleman, jona Ihmisen Poika
ilmoitetaan.
31. Joka sinä päiwänä katon
päällä on, ja hänen kalunsa owat
huoneessa, niin älköön astuko alas
niitä ottamaan. Ja joka pel=
lolla on, niin älköön myös pa=
latko takaisin. Matth. 24: 17.
32. Muistakaat Lothin emän=
tätä. 1 Mos. 19: 26.
33. Jokainen kuin pyytää hen=
kensä wapahtaa, hän sen kadot=
taa, ja jokainen kuin sen kadot=
taa, hän saattaa sen elämään.
Matth. 10: 39. Luku 16: 25. Marc. 8: 35.
Luc. 9: 24. Joh. 12: 25.
34. Minä sanon teille: sinä
yönä owat kaksi yhdellä wuoteella,
yksi otetaan ylös, ja toinen jäte=
tään. Matth. 24: 40. 1 Thess. 4: 17.
35. Kaksi ynnä jauhaawat: yksi
otetaan ylös, ja toinen jätetään.
Matth. 24: 41.
36. Kaksi owat kedolla: yksi
otetaan ylös, ja toinen jätetään.
37. Ja he wastaten sanoiwat
hänelle: Herra, kussa siis? Niin
hän sanoi heille: kussa raato on,
sinne myös kotkat kokoontuwat.
Job. 39: 33. Matth. 24: 28.

18 Luku.

Wäärä tuomari. Phariseus ja Publikani.
Jesus ottaa wastaan lapsia; wastaa
yhtä rikasta, ilmoittaa kärsimisensä
ja parantaa sokian.

Niin hän sanoi myös heille wer=
tauksen, että aina tulee ru=
koilla ja ei wäsyä, Luc. 11: 5, 8.
Luku 21: 36. Rom. 12: 12. Eph. 6: 18.
Col. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.
2. Sanoen: yksi tuomari oli yh=
dessä kaupungissa, joka ei peljän=
nyt Jumalata eikä häwennyt ih=
misiä.
3. Niin oli myös yksi leski
siinä kaupungissa, joka tuli hä=
nen tykönsä, sanoen: auta minua
riitaweljeltäni.
4. Ja ei hän tahtonut kauwan
aikaa. Mutta wiimein sanoi hän
itsellänsä: waikka en minä Ju=
malata pelkää, enkä häpee ihmisiä,
5. Kuitenkin, että tämä leski wai=
waa minua, tahdon minä häntä
auttaa, ettei hän wiimein tulisi
ja nurisisi minua.
6. Niin Herra sanoi: kuulkaat,
mitä tämä wäärä tuomari sanoo:
7. Eikös Jumalan pitäisi hä=
nen walituitansa auttaman, jotka
yötä ja päiwää häntä huutawat,
pitäiskö hänen sitä kärsimän?
Ilm. K. 6: 10.
8. Minä sanon teille: hän aut=
taa heitä pian. Kuitenkin koska
Ihmisen Poika on tulewa, löy=
täneekö hän uskoa maan päältä?
1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1, 2.
9. Niin hän myös sanoi muu=
tamille, jotka itse päällensä uskal=
siwat, että he oliwat hurskaat,
ja muita katsoiwat ylön, tämän
wertauksen:
10. Kaksi ihmistä meni ylös
templiin rukoilemaan, yksi Pha=
riseus ja toinen publikani.
11. Phariseus seisoi ja rukoili
näin itsellänsä: minä kiitän sinua,
Jumala, etten minä ole niinkuin

muut ihmiset, ryöwäri, wäärä, huorintekiä, taikka myös niinkuin tämä publikani.
Jes. 1: 15. Luku 58: 2. Ilm. K. 3: 17.
12. Kahdesti wiikossa minä paastoon, ja annan kymmenekset kaikista, kuin minulla on.
13. Ja publikani seisoi taampana, eikä tahtonut silmiänsäkään nostaa ylös taiwaaseen päin, mutta löi rintoihinsa, ja sanoi: Jumala, armahda minun syntisen päälleni! Esr. 9: 6. Dan. 9: 7, 8.
14. Minä sanon teille: tämä meni kotiansa hurskaampana kuin se toinen; sillä jokainen kuin itsensä ylentää, se aletaan, ja joka hänensä alentaa, se yletään.
Job. 22: 29. San. l. 29: 23. Matth. 23: 12. Luc. 14: 11. 1 Piet. 5: 5. Jac. 4: 6, 10.
15. Niin he toiwat myös hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeais. Mutta koska opetuslapset sen näkiwät, nuhteliwat he niitä. Matth. 19: 13. Marc. 10: 13.
16. Mutta kuin Jesus oli heitä kutsunut tykönsä, sanoi hän: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät heitä kieltäkö; sillä senkaltaisten on Jumalan waltakunta.
Matth. 18: 3. Luku 19: 14. Marc. 10: 15.
17. Totisesti sanon minä teille: joka ei ota wastaan Jumalan waltakuntaa niinkuin lapsi, ei hän ikänä siihen tule sisälle.
1 Cor. 14: 20. 1 Piet. 2: 2.
18. Ja häneltä kysyi yksi päämiehistä ja sanoi: hywä Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän saisin?
Matth. 19: 16. Marc. 10: 17.
19. Niin Jesus sanoi hänelle: mitäs minua hywäksi kutsut? Ei ole kenkään hywä, waan yksi, Jumala.
20. Käskysanat sinä tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä warastaman: ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman: kunnioita isääs ja äitiäs.
2 Mos. 20: 12, ꝛc. 5 Mos. 5: 16, ꝛc. Rom. 13: 9. Eph. 6: 2. Col. 3: 20.
21. Niin hän sanoi: nämät kaikki olen minä minun nuoruudestani pitänyt.
22. Koska Jesus sen kuuli, sanoi hän hänelle: yksi sinulta wielä puuttuu: myy kaikki, mitä sinulla on ja jaa waiwaisille, niin sinulla pitää oleman tawara taiwaassa: ja tule, seuraa minua.
Matth. 6: 19. Luku 19: 21. 1 Tim. 6: 19.
23. Waan koska hän sen kuuli, tuli hän murheelliseksi; sillä hän oli sangen rikas.
24. Mutta koska Jesus näki hänen murheissansa olewan, sanoi hän: **kuinka työläästi rikkaat tulewat Jumalan waltakuntaan!**
San. l. 11: 28. Matth. 19: 23. Marc. 10: 24. 1 Tim. 6: 9, 10.
25. Sillä huokiampi on kamelin käydä neulan silmän läwitse kuin rikkaan tulla Jumalan waltakuntaan.
26. Niin he sanoiwat, jotka sen kuuliwat: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?
27. Mutta hän sanoi: **ne kuin owat mahdottomat ihmisten tykönä, ne owat mahdolliset Jumalan tykönä.** Job. 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luc. 1: 37.
28. Niin Pietari sanoi: katso, me jätimme kaikki ja seurasimme

sinua. Matth. 4: 20.
Luku 19: 27. Marc. 10: 28. Luc. 5: 11.
29. Waan hän sanoi heille:
totisesti sanon minä teille: ei ole
kenkään, joka jätti huoneen taikka
wanhemmat taikka weljet taikka
emännän taikka lapset Jumalan
waltakunnan tähden, 5 Mos. 33: 9.
30. Joka ei paljoa enämpää
saa tällä ajalla jällensä, ja tule=
waisessa maailmassa ijankaikkisen
elämän. Job. 42: 12.
31. Ja hän otti tykönsä ne
kaksitoistakymmentä, ja sanoi heil=
le: katso, me menemme Jerusale=
miin, ja kaikki pitää täytettämän
kuin prophetailta Ihmisen Po=
jasta kirjoitetut owat. Ps. 22: 7.
Jes. 53: 7. Matth. 16: 21. Luku 17: 22.
Luku 20: 18. Marc. 8: 31. Luku 9: 31.
Luku 10: 33. Luc. 9: 22. Luku 17: 25.
Luku 24: 7, 26, 27.
32. Sillä hän annetaan ylön
pakanoille, ja pilkataan, ja hä=
wäistään, ja syljetään. Matth. 27: 2.
Luc. 23: 1. Joh. 18: 28. Ap. T. 3: 13.
33. Ja kuin he owat hänen
ruoskineet, tappawat he hänen,
ja kolmantena päiwänä on hän
nousewa ylös.
34. Ja ei he mitään näistä
ymmärtäneet. Ja tämä puhe oli
heiltä niin peitetty, ettei he ym=
märtäneet, mitä sanottiin.
35. Niin tapahtui, koska hän
Jerichoa lähestyi, että yksi sokia
istui tien wieressä kerjäten.
Matth. 20: 29. Marc. 10: 46.
36. Ja kuin hän kuuli kansan
käywän ohitse, kysyi hän, mikä
se olis?
37. He sanoiwat hänelle: Je=
sus Natsarenus tästä meni.
38. Ja hän huusi ja sanoi:
Jesus, Dawidin Poika, armahda
minua!
39. Niin ne, jotka meniwät
ohitse, toruiwat häntä waikene=
maan. Mutta hän huusi sitä
enämmin: Dawidin Poika, ar=
mahda minua!
40. Niin Jesus seisahti ja käski
häntä taluttaa tykönsä. Ja kuin
hän lähestyi, kysyi hän häneltä,
41. Sanoen: mitäs tahdot, että
minun pitää sinulle tekemän? Hän
sanoi: Herra, että minä näköni
jälleen saisin.
42. Ja Jesus sanoi hänelle: ole
näkewä! sinun uskos autti sinua.
Luc. 17: 19.
43. Ja hän sai kohta näkönsä,
ja seurasi häntä, ja kunnioitti Ju=
malata. Ja kaikki kansa, kuin
sen näkiwät, kiittiwät Jumalata.

19 Luku.

Zacheus. Jesus sanoo wertauksen kym=
menestä leiwiskästä, ajaa Jerusalemiin,
walittaa itkein sen surkiata tilaa,
ja puhdistaa templin.

Ja hän meni sisälle ja waelsi
Jerichon läwitse.
2. Ja katso, yksi mies oli ni=
meltä Zacheus, joka oli publika=
nein päämies ja hän oli rikas,
3. Ja hän pyysi nähdä Je=
susta, kuka hän olis, eikä saanut
kansalta; sillä hän oli warttansa
wähäinen.
4. Ja hän samosi edelle, meni
ylös yhteen metsäsikunapuuhun,
että hän olis saanut hänen nähdä;
sillä sen kautta oli hän waeltawa.

5. Ja kuin hän tuli siihen paikkaan, katsoi Jesus ylös, ja näki hänen, ja sanoi hänelle: Zacheus, astu nopiasti alas! sillä minun pitää tänäpänä oleman sinun huoneessas.

6. Ja hän astui nopiasti alas ja otti hänen iloiten wastaan.

7. Ja kuin he sen näkiwät, napisiwat he kaikki, että hän meni sisälle syntisen miehen tykö olemaan.

8. Mutta Zacheus sanoi Herralle: katso, Herra, puolen minun tawaratani annan minä waiwaisille; ja jos minä jonkun pettänyt olen, sen minä neljäkertaisesti jälleen annan. 2 Mos. 22: 1. Luc. 3: 14.

9. Niin Jesus sanoi hänelle: tänäpänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hänkin on Abrahamin poika.

10. **Sillä Ihmisen Poika tuli etsimään ja wapahtamaan sitä, kuin kadonnut oli.** Matth. 10: 6. Luku 15: 24. Luku 18: 11. Ap. T. 13: 46.

11. Mutta koska he nämät kuulleet oliwat, sanoi hän wielä yhden wertauksen: että hän oli juuri läsnä Jerusalemia, ja että he luuliwat Jumalan waltakunnan kohta ilmoitettawan.

12. Sanoi hän siis: yksi herrasmies matkusti kaukaiseen maakuntaan, itsellensä waltakuntaa ottamaan, ja aikoi jälleen palata: Matth. 25: 14. Marc. 13: 34.

13. Niin hän kutsui tykönsä kymmenen palweliatansa ja antoi heille kymmenen leiwiskätä, ja sanoi heille: tehkäät kauppaa niin kauwan kuin minä tulen.

14. Mutta hänen kyläns asujat wihasiwat häntä, ja lähettiwät sanansaattajat hänen jälkeensä, sanoen: emme tahdo, että tämä meitä wallitsee.

15. Ja tapahtui koska hän palasi, sitte kuin hän sai waltakunnan, käski hän kutsua ne palweliat tykönsä, joille hän oli rahansa antanut, tietääksensä, mitä kukin kaupallansa toimittanut oli.

16. Niin tuli ensimäinen ja sanoi: herra, sinun leiwiskäs on kymmenen leiwiskää taswattanut.

17. Ja hän sanoi hänelle: oikein, hywä palwelia, että wähässä olit uskollinen, sinulla pitää walta kymmenen kaupungin päälle oleman. Luc. 16: 10.

18. Toinen myös tuli ja sanoi: herra, sinun leiwiskäs on wiisi leiwiskää kaswattanut.

19. Niin hän myös sanoi hänelle: ole sinäkin wiiden kaupungin haltia.

20. Ja kolmas tuli ja sanoi: herra, katso, tässä on sinun leiwiskäs, joka minulla hikiliinassa kätketty oli;

21. Sillä minä pelkäsin sinua, että kowa mies olet: sinä otat, jotas et tallelle pannut, ja niität, jotas et kylwänyt.

22. Hän sanoi hänelle: sinun suustas minä sinun tuomitsen, sinä paha palwelia, sinä tiesit minun kowaksi mieheksi, joka otan, jota en minä tallelle pannut, ja leikkaan, jota en minä kylwänyt: 2 Sam. 1: 16. Matth. 12: 37.

23. Ja mikset sinä antanut

minun rahaani waihetuspöydälle? ja minä olisin tultuani sen kaswoin kanssa jälleen saanut.

24. Niin hän sanoi tykönä seisowille: ottakaat pois se leiwiskä häneltä, ja antakaat sille, jolla kymmenen leiwiskää on.
Matth. 25: 28.

25. Niin he sanoiwat hänelle: herra, hänellä on kymmenen leiwiskää.

26. Sillä minä sanon teille, jolla on, hänelle pitää annettaman, ja häneltä, jolla ei ole, sekin, kuin hänellä on, pitää otettaman pois. Matth. 13: 12.
Luku 25: 29. Marc. 4: 25. Luc. 8: 18.

27. Kuitenkin ne minun wihoilliseni, jotka ei tahtoneet minun antaa wallita heitänsä, tuokaat tänne ja mestatkaat heitä minun edessäni.

28. Ja kuin hän nämät puhunut oli, meni hän edellä ja waelsi ylös Jerusalemia päin.
Marc. 10: 32.

29. Ja tapahtui, koska hän lähestyi Bethphagea ja Bethaniata, ja tuli sen wuoren tykö, joka Öljymäeksi kutsutaan, lähetti hän kaksi opetuslapsistansa,
Matth. 21: 1. Marc. 11: 1.

30. Sanoen: menkäät kylään, joka on teidän edessänne, ja kuin te siihen tulette sisälle, niin te löydätte warsan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen koskaan istunut ole: päästäkäät se ja tuokaat tänne.

31. Ja jos joku teiltä kysyy: miksi te sitä päästätte? niin sanokaat hänelle: Herra tätä tarwitsee.

32. Niin lähetetyt meniwät ja löysiwät niinkuin hän oli heille sanonut.

33. Koska he nyt päästiwät warsaa, sanoi sen isäntä heille: miksi te päästätte warsaa?

34. Waan he sanoiwat: Herra tätä tarwitsee.

35. Ja he weiwät sen Jesuksen tykö, ja paniwat waatteensa warsan päälle, ja istuttiwat Jesuksen sen päälle.
Zach. 9: 9. Joh. 12: 14, 2c.

36. Ja koska hän matkusti, lewittiwät he waatteensa tielle.
2 Kun. K. 9: 13.

37. Ja kuin hän jo lähestyi menemään alas Öljymäeltä, rupesi koko opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalata suurella äänellä kaikista niistä woimallisista töistä, kuin he nähneet oliwat,

38. Sanoen: siunattu olkoon se, kuin tulee, kuningas Herran nimeen! rauha taiwahassa ja kunnia korkeuksissa!
Ps. 118: 26. Luc. 2: 14. Eph. 2: 14.

39. Ja muutamat Phariseuksista kansan seasta sanoiwat hänelle: Mestari, nuhtele opetuslapsias.

40. Ja hän wastaten sanoi heille: minä sanon teille: jos nämät waikenewat, niin kiwet pitää huutaman. Hab. 2: 11.

41. Ja kuin hän lähemmä tuli, katsoi hän kaupungin päälle, itki häntä,

42. Ja sanoi: jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tosin

tällä sinun ajallas, mitä sinun rauhaas sopis. Mutta nyt owat ne kätketyt sinun silmäis edestä.

43. Sillä ne päiwät pitää tuleman sinun ylitses, että sinun wihoillises skantsaawat sinun, ja ympäripiirittäwät sinun, ja ahdistawat sinun joka kulmalta,

44. Ja maahan tasoittawat sinun ja sinun lapses, jotka sinussa owat, ja ei jätä sinussa kiweä kiwen päälle; ettet sinun etsikkos aikaa tuntenut. 1 Kun. K. 9: 7, 8. Mich. 3: 12. Matth. 24: 1, 2. Marc. 13: 2. Luc. 21: 6.

45. Ja hän meni sisälle templiin, rupesi ajamaan siitä ulos ostajia ja myypiä,
Matth. 21: 12. Marc. 11: 11, 15.

46. Sanoen heille: kirjoitettu on: **minun huoneeni on rukoushuone; mutta te olette sen tehneet ryöwäritten luolaksi.**
1 Kun. K. 8: 29, 30. Jes. 56: 7. Jer. 7: 11. Matth. 21: 13. Marc. 11: 17.

47. Ja hän opetti joka päiwä templissä, mutta pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan wanhimmat etsiwät häntä surmataksensa,
Marc. 11: 18. Joh. 7: 19. Luku 8: 37.

48. Ja ei tietäneet, mitä heidän piti tekemän; sillä kaikki kansa rippui hänessä, ja kuuliwat häntä.

20 Luku.

Johanneksen kaste. Wiinamäen miehet. Weroraha. Saddusеukset. Christuksen suku.

Ja tapahtui yhtenä niistä päiwistä, koska hän kansaa opetti templissä ja saarnasi ewangeliumia, tuliwat ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja wanhimmat,
Matth. 21: 23. Marc. 11: 27.

2. Ja puhuiwat hänen tykönsä, sanoen: sanos meille, millä wallalla sinä tätä teet? eli kuka sinulle tämän wallan on antanut?
Ap. T. 4: 7. Luku 7: 27.

3. Niin Jesus wastaten sanoi heille: minä kysyn myös teiltä yhtä asiata, wastatkaat minua.

4. Oliko Johanneksen kaste taiwaasta, taikka ihmisiltä?
Matth. 21: 25. Marc. 11: 30.

5. Niin he ajatteliwat itsellänsä, sanoen: jos me sanomme: taiwaasta, niin hän sanoo: miksette siis häntä uskoneet?

6. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin kaikki kansa kiwittää meidän; sillä he uskoiwat, että Johannes oli propheta.

7. Ja he wastasiwat, ettei he tietäneet, kusta se oli.

8. Niin sanoi Jesus heille: en minä myös sano teille, millä woimalla minä näitä teen.

9. Niin hän rupesi sanomaan kansalle tämän wertauksen: yksi mies istutti wiinamäen ja pani sen wuorolle peltomiehille ja meni muille maille kauwaksi aikaa.
Jes. 5: 1. Jer. 2: 21. Luku 12: 10. Matth. 21: 33. Marc. 12: 1.

10. Ja ajallansa lähetti hän palwelian peltomiesten tykö, että he antaisiwat hänelle wiinamäen hedelmästä. Mutta ne peltomiehet piekSiwät sen ja lähettiwät pois tyhjänä.

11. Ja hän lähetti wielä toisen palwelian; mutta he myös

sen piekfiwät ja pilkkasiwat, ja
lähettiwät pois tyhjänä.
12. Ja hän lähetti wielä kol=
mannen. Mutta he myös sen
haawoittiwat ja syöksiwät ulos.
13. Niin wiinamäen isäntä sa=
noi: mitä minä teen? minä lähe=
tän minun rakkaan poikani: koska
he hänen näkewät, niin he kart=
tawat häntä.
14. Mutta koska peltomiehet sen
näkiwät, ajatteliwat he itsellänsä,
sanoen: tämä on perillinen: tul=
kaat, tappakaamme häntä, että pe=
rintö tulis meidän omaksemme.
1 Mos. 37: 18. Ps. 2: 8. Matth. 26: 3.
Luku 27: 1. Joh. 11: 53. Hebr. 1: 2.
15. Ja he syöksiwät ulos hä=
nen wiinamäestä ja tappoiwat.
Mitä wiinamäen isäntä on teke=
wä heille?
16. Hän tulee ja hukkaa nä=
mät peltomiehet, ja antaa wiina=
mäen muille. Kuin he sen kuu=
liwat, sanoiwat he: pois se!
17. Mutta hän katsahti heidän
päällensä ja sanoi: mitä se on,
kuin kirjoitettu on: Se kiwi, jonka
rakentajat hylkäsiwät, on tullut
nurkkakiweksi? Ps. 118: 22. Jes. 8: 14, 15.
Luku 28: 16. Matth. 21: 42. Marc. 12: 10.
Ap. T. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 4, 7.
18. Jokainen kuin lankee sen
kiwen päälle, se runnellaan: mutta
jonka päälle se lankee, sen hän
musertaa. Zach. 12: 3.
19. Ja pappein päämiehet ja
kirjanoppineet pyysiwät häntä sillä
hetkellä kiinni ottaa, waan he pel=
käsiwät kansaa; sillä he ymmär=
siwät, että hän heille tämän wer=
tauksen sanonut oli.
20. Ja he wartioitsiwat häntä
ja lähettiwät wäijyjät, jotka piti
heitänsä hurskaaksi teettelemän,
että he hänen puheessa saisiwat
kiinni, ja antaisiwat ylön esiwal=
lalle ja maanwanhimman haltuun.
Matth. 22: 15. Marc. 12: 13.
21. Ja he kysyiwät häneltä ja
sanoiwat: Mestari, me tiedämme,
ettäs oikein sanot ja opetat, ja et
katso ihmisen muotoa, waan ope=
tat Jumalan tien totuudessa.
Matth. 22: 16.
22. Sopiiko meidän antaa kei=
sarille weroa, taikka ei?
23. Mutta kuin hän ymmärsi
heidän kawaluutensa, sanoi hän
heille: mitä te minua kiusaatte?
24. Osoittakaat minulle wero=
raha, kenenkä kuwa ja päällekir=
joitus siinä on? He wastasiwat
ja sanoiwat: keisarin.
25. Niin hän sanoi heille: **an=
takaat keisarille, kuin keisarin owat,
ja Jumalalle, kuin Jumalan owat.**
Matth. 17: 25. Luku 22: 21. Rom. 13: 7.
26. Ja ei he taitaneet hänen
puhettansa kansan edessä laittaa,
waan ihmetteliwät hänen was=
taustansa, ja waikeniwat.
27. Niin tuliwat muutamat
Sadduseuksista (jotka kieltäwät
ylösnousemisen,), ja kysyiwät hä=
neltä, Matth. 22: 23.
Marc. 12: 18. Ap. T. 23: 8.
28. Sanoen: Mestari, Moses
kirjoitti meille: jos jonkun weli
kuolee, jolla emäntä oli, ja se
kuolis lapsitoinna, niin hänen wel=
jensä pitää sen waimon ottaman
ja weljensä siemenen herättämän.
5 Mos. 25: 5.

29. Niin oli seitsemän weljeä: ensimäinen otti emännän, ja kuoli lapsitoinna.
30. Ja toinen otti sen waimon, ja se myös kuoli lapsitoinna,
31. Ja kolmas otti myös sen: ja niin kaikki seitsemän, eikä jättäneet lapsia ja kuoliwat.
32. Kaikkein wiimein kuoli myös se waimo.
33. Sentähden ylösnousemisessa, kenenkä heistä se waimo pitää oleman? sillä kaikki seitsemän owat sen waimonansa pitäneet.
34. Ja Jesus wastaten sanoi heille: tämän maailman lapset naiwat ja huolewat;
35. Mutta ne, jotka otollisekſi tulewat sille maailmalle ja ylösnousemiselle kuolleista, ei he nai eikä huole:
36. Sillä ei he enää kuolla taida; sillä he owat enkelitten kaltaiset, ja he owat Jumalan lapset, että he owat ylösnousemisen lapset.
1 Joh. 3: 2.
37. Mutta että ne kuolleet ylösnousewat, sen on myös Moses pensaan tykönä osoittanut, koska hän sanoi Herran Abrahamin Jumalaksi ja Isaachin Jumalaksi ja Jakobin Jumalaksi.
2 Mos. 3: 6. Matth. 22: 32. Marc. 12: 26. Ap. T. 7: 32. Hebr. 11: 16.
38. Mutta ei Jumala ole kuolleitten Jumala, waan eläwitten; sillä kaikki hänelle eläwät.
39. Niin wastasiwat muutamat kirjanoppineista ja sanoiwat: Mestari, oikein sinä sanoit.
40. Ja ei he rohjenneet häneltä mitään enämpää kysyä.
41. Niin hän sanoi heille: kuinka he sanowat Christuksen Dawidin Pojaksi?
Matth. 22: 41, 2c. Marc. 12: 35.
42. Ja Dawid itse sanoo Psaltari-raamatussa: Herra sanoi minun Herralleni, istu minun oikialle kädelleni, Ps. 110: 1.
Ap. T. 2: 34. Hebr. 1: 13. Luku 10: 12.
43. Siihen asti kuin minä panen sinun wihoillises sinun jalkais astinlaudaksi. 1 Cor. 15: 25.
44. Koska siis Dawid kutsuu hänen Herraksensa, kuinka hän on hänen Poikansa?
45. Mutta koska kaikki kansa sen kuuli, sanoi hän opetuslapsillensa:
46. Kawahtakaat teitänne kirjanoppineista, jotka tahtowat käydä pitkissä waatteissa ja ottawat hywäksi terwehdykset turulla, ja ylimmäiset istuimet synagogissa, ja ylimmäiset siat ehtoollisissa,
Matth. 23: 5, 6. Marc. 12: 38, 39. Luc. 11: 43.
47. Jotka syöwät leskein huoneet, ja muodoksi pitäwät pitkät rukoukset: heidän pitää saaman sitä raskaamman tuomion.
Matth. 23: 14. Marc. 12: 40. Tit. 1: 11.

21 Luku.

Lesken lahja. Kaupungin häwitys. Maailman loppu.

Mutta kuin hän katsoi, näki hän rikkaat panewan lahjojansa uhriarkkuun.
2 Kun. K. 12: 9. Marc. 12: 41.
2. Hän näki myös yhden köyhän lesken panewan siihen kaksi ropoa,

3. Ja sanoi: totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enämmän kuin nämät kaikki.

4. Sillä kaikki nämät paniwat siitä, kuin heillä liiaksi oli, Jumalan uhriksi, waan tämä pani köyhyydestänsä kaiken hänen tawaransa, kuin hänellä oli. 2 Cor. 8: 12.

5. Ja kuin muutamat sanoiwat hänelle templistä: kuinka kauneilla kiwillä ja kappaleilla se kaunistettu oli, niin hän sanoi:
Matth. 24: 1. Marc. 13: 1.

6. Näitäkö te katselette? Ne päiwät pitää tuleman, joina ei pidä kiweä kiwen päälle jätettämän, jota ei maahan jaoteta.
1 Kun. K. 9: 7, 8. Jer. 26: 18. Mich. 3: 12. Luc. 19: 43.

7. Niin he kysyiwät häneltä ja sanoiwat: Mestari, koskas nämät tapahtuwat? ja mikä merkki on, koska nämät tulewat?

8. Hän sanoi: katsokaat, ettei teitä petetä; sillä moni tulee minun nimeeni ja sanoo: minä se olen! aika on kyllä läsnä, älkäät kuitenkaan heitä seuratko.
Jer. 14: 14. Luku 23: 16, 21. Luku 29: 8. Matth. 24: 4. Eph. 5: 6. Col. 2: 8. 2 Thess. 2: 2, 3. 1 Joh. 4: 1.

9. Mutta koska te kuulette sotia ja kapinoita, niin älkäät peljästykö; sillä nämät pitää ensin tapahtuman, waan ei kohta loppu ole.

10. Niin hän sanoi heille: kansa nousee kansaa wastaan ja waltakunta waltakuntaa wastaan,
Jes. 19: 2.

11. Ja suuret maan wapistukset pitää joka paikassa tuleman, nälkä ja rutto, kauhistukset ja suuret ihmeet taiwaasta tapahtuwat.

12. Mutta ennen näitä kaikkia heittäwät he kätensä teidän päällenne, wainoowat ja antawat ylön teitä synagogiin ja wankeuteen, ja wetäwät teitä kuningasten ja esimiesten eteen, minun nimeni tähden. Matth. 10: 17. Luku 24: 9. Marc. 13: 9. Joh. 15: 20. Luku 16: 2. Ap. T. 4: 3. Luku 5: 18. Luku 12: 4. Luku 16: 24. Luku 25: 23. Ilm. K. 2: 10.

13. Mutta se tapahtuu teille todistukseksi.

14. Niin pankaat nyt se teidän sydämmiinne, ettette ennen ajattelisi, kuinka teidän pitää edestänne wastaaman:
Matth. 10: 19. Marc. 13: 11. Luc. 12: 11.

15. Sillä minä annan teille suun ja wiisauden, jota ei he woi puhua wastaan eikä seisoa wastaan, kaikki jotka teitä wastaan owat.
2 Mos. 4: 12. Jes. 54: 17. Ap. T. 6: 10.

16. Niin te myös annetaan ylön wanhimmilta, weljiltä, langoilta ja ystäwiltä, ja muutamat teistä he tappawat,
Mich. 7: 6. Ap. T. 7: 59. Luku 12: 2.

17. Ja te tulette wihattawaksi kaikilta, minun nimeni tähden.
Matth. 10: 22. Marc. 13: 13.

18. Waan ei hiuskarwakaan pidä teidän päästänne hukkuman.
1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11. 1 Kun. K. 1: 52. Matth. 10: 30.

19. **Pitäkäät teidän sielunne kärsiwällisyydessä.**

20. Mutta koska he näette Jerusalemin sotawäeltä piiritettäwän, niin tietäkäät, että hänen perikatonsa on lähestynyt.
Dan. 9: 27. Matth. 24: 15. Marc. 13: 14.

21. Silloin ne, jotka Judeassa

owat, paetkaan wuorille, ja jotka
hänen keskellänsä owat, ne lähte-
kään sieltä ulos, ja jotka maalla
owat, älkään häneen menkö sisälle,
22. Sillä ne owat kostopäi-
wät, että kaikki täytettäisiin, kuin
kirjoitetut owat. Dan. 9: 26.
23. Mutta woi raskaita ja
imettäwäisiä niinä päiwinä! Sillä
suuri waiwa pitää maan päällä
oleman ja wiha tämän kansan
päällä.
24. Ja heidän pitää lankeeman
miekan terään, ja he wiedään wan-
giksi kaikkinaisen kansan sekaan.
Ja Jerusalem pitää tallattaman
pakanoilta, siihen asti kuin paka-
nain aika täytetään. Rom. 11: 25.
25. Ja merkit pitää oleman
auringossa ja kuussa ja tähdeis-
sä, ja maassa kansalla ahdistus
epäilyksen tähden. Ja meri ja
aallot pitää pauhaaman.
Jes. 13: 10. Hes. 32: 7. Joel. 2: 10.
Luku 3: 15. Matth. 24: 29. Marc. 13: 24.
2 Piet. 3: 10, 12. Ilm. K. 6: 12.
26. Ja ihmiset maassa pitää
nääntymän pelwon ja odottamisen
tähden niitä, kuin maan piirin
päälle tulewat; sillä taiwaan woi-
mat pitää liikutettaman.
27. Ja silloin heidän pitää nä-
kemän Ihmisen Pojan tulewan
pilwissä suurella woimalla ja kun-
nialla. Dan. 7: 10.
Matth. 16: 27. Luku 24: 30. Luku 25: 31.
Luku 26: 64. Marc. 13: 26. Luku 14: 62.
Ap. T. 1: 11. 2 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.
28. Mutta koska nämät rupee-
wat tapahtumaan, niin katsokaat,
ja nostakaat päänne ylös; sillä
teidän lunastuksenne silloin lä-
hestyy. Rom. 8: 23.
29. Ja hän sanoi heille wer-
tauksen: katsokaat fikunapuuta ja
kaikkia puita. Matth. 24: 32. Marc. 13: 28.
30. Koska ne jo puhkeewat, niin
te näette ja itse teistänne ymmär-
rätte, että suwi on jo läsnä.
31. Niin myös te, koska te
näette nämät tapahtuwan, tietä-
käät, että Jumalan waltakunta
on läsnä.
32. Totisesti sanon minä teille:
ei tämän sukukunnan pidä suin-
kaan hukkuman, siihen asti kuin
nämät kaikki tapahtuwat.
33. **Taiwas ja maa on hukku-
wa, waan minun sanani ei pidä
ikänä hukkaantuman.**
Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. Matth. 24: 35.
Hebr. 1: 11. 2 Piet. 3: 7.
34. Mutta kawahtakaat teitän-
ne, ettei teidän sydämmenne kos-
kaan raskauteta ylönsyömisestä ja
juopumisesta ja elatuksen mur-
heesta, ja se päiwä tulee äkistä
teidän päällenne. Rom. 13: 13.
1 Thess. 5: 6. 1 Piet. 4: 7. Luku 5: 8.
35. Sillä se tulee niinkuin pau-
la kaikkein ylitse, jotka koko maan
päällä asuwat. 1 Thess. 5: 2.
2 Piet. 3: 10. Ilm. K. 3: 3. Luku 16: 15.
36. Sentähden walwokaat ja
aina rukoilkaat, että te mahdolli-
set olisitte kaikkia näitä wälttä-
mään, jotka pitää tapahtuman, ja
seisomaan Ihmisen Pojan edessä.
Matth. 24: 42. Luku 25: 13. Marc. 13: 33.
Luc. 12: 40. Luku 18: 1.
37. Ja hän opetti päiwällä
templissä, mutta yöllä meni hän
ulos ja oli yötä sillä wuorella,
joka kutsutaan Öljymäeksi.
Joh. 8: 1, 2.

38. Ja kaikki kansa tuli war-
hain hänen tykönsä templiin, hän-
tä kuulemaan.

22 Luku.

Jesus myydään, syö pääsiäislampaan, säätää Alttarin Sakramentin, asettaa riidan, ahdistetaan kowasti, kiinniotetaan, kieltään, tuomitaan.

Niin lähestyi makian leiwän
juhlapäiwä, joka pääsiäiseksi
kutsutaan.
2 Mos. 12: 15. Matth. 26: 2. Marc. 14: 1.
2. Ja ylimmäiset papit ja kir-
janoppineet etseiwät, kuinka he
olisiwat hänen saaneet tappaa.
Mutta he pelkäsiwät kansaa.
Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Ap. T. 4: 27.
3. Niin saatana oli mennyt Ju-
dan sisälle, jonka liikanimi oli
Ischariot, joka oli kahdentoista-
kymmenen luwusta.
Matth. 26: 14. Marc. 14: 10. Joh. 13: 2, 27.
4. Ja hän meni pois ja pu-
hutteli ylimmäisiä pappeja ja pää-
miehiä, kuinka hän oli hänen
heille pettäwä.
5. Ja he ihastuiwat ja lupa-
siwat hänelle rahaa.
6. Ja hän lupasi sen heille, ja
etsi soweliasta aikaa, saadaksensa
häntä pettää ilman hasuta.
7. Niin makian leiwän päiwä
tuli, jona pääsiäislammas piti
teurastettaman,
Matth. 26: 17. Marc. 14: 12, 13.
8. Ja hän lähetti Pietarin ja
Johanneksen, sanoen: menkäät
walmistamaan meille pääsiäislam-
mas syödäksemme.
9. Niin he sanoiwat hänelle:
kussas tahdot meitä walmista-
maan?
10. Hän sanoi heille: katso,
koska te kaupunkiin tulette sisälle,
kohtaa teidän yksi ihminen, kan-
tain wesiastiata: seuratkaat häntä
siihen huoneeseen, johonka hän
menee,
11. Ja sanokaat sen huoneen
perheenisännälle: Mestari sanoo
sinulle: kussa on maja, jossa minä
syön pääsiäislampaan opetuslas-
teni kanssa?
12. Ja hän osoittaa teille suu-
ren salin raketun: walmistakaat
siellä.
13. Niin he meniwät ja löy-
siwät niinkuin hän heille sanonut
oli, ja walmistiwat pääsiäislam-
paan.
14. Ja kuin jo aika tullut oli,
istui hän pöydän tykönä ja kak-
sitoistakymmentä apostolia hänen
kanssansa. Matth. 26: 20. Marc. 14: 17.
15. Ja hän sanoi heille: minä
olen halulla halainnut syödä tätä
pääsiäislammasta teidän kanssan-
ne, ennen kuin minä kärsin.
16. Sillä minä sanon teille:
etten minä suinkaan silleen siitä
syö, siihen asti kuin se täytetään
Jumalan waltakunnassa.
17. Ja hän otti kalkin, kiitti,
ja sanoi: ottakaat ja jakakaat kes-
kenänne.
18. Sillä minä sanon teille:
etten minä suinkaan juo wiina-
puun hedelmästä, siihen asti kuin
Jumalan waltakunta tulee.
Matth. 26: 29. Marc. 14: 25.
19. **Ja hän otti leiwän, kiitti
ja mursi, ja antoi heille, sanoen:
tämä on minun ruumiini, joka tei-**

dän edestänne annetaan: se tehkäät minun muistoksensi;
Matth. 26: 26. Marc. 14: 22. 1 Cor. 11: 23.
20. **Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen, sanoen: tämä kalkki on se uusi Testamentti, minun weressäni, joka teidän edestänne wuodatetaan.**
21. Kuitenkin katso, minun pettäjäni käsi on minun kanssani pöydällä. Matth. 26: 21, 23.
Marc. 14: 18. Joh. 13: 21.
22. Ja tosin Ihmisen Poika menee niinkuin päätetty on: kuitenkin woi sitä ihmistä, jolta hän petetään!
Ps. 41: 10. Joh. 13: 18. Ap. T. 1: 16.
23. Ja he rupesiwat kyselemään keskenänsä: kuka olis se heistä, joka sen tekewä olis?
24. Mutta heidän wälillänsä tuli myös riita, kuka heistä näkyis suurin olewan.
Matth. 20: 24. Marc. 10: 41.
25. Niin hän sanoi heille: kansain kuninkaat wallitsewat heitä, ja joilla walta on heidän ylitsensä, ne kutsutaan armollisiksi herroiksi.
26. Mutta ette niin: waan joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin, ja joka ylimmäinen on, se olkoon niinkuin se, joka palwelee. Luc. 9: 48. 1 Piet. 5: 3.
27. Sillä kumpi suurempi on: se, joka atrioitsee, taikka se, joka palwelee? eikö se, joka atrioitsee? mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se, joka palwelee.
Matth. 20: 28. Joh. 13: 14. Phil. 2: 7.
28. Mutta te olette ne, jotka minun kiusauksissani minun kanssani pysyitte.

29. Ja minä säädän teille, niinkuin minun Isäni sääsi minulle, waltakunnan: Luc. 12: 32.
30. Että teidän pitää syömän ja juoman minun pöydälläni minun waltakunnassani, ja istuman istuimilla, ja tuomitseman kaksitoistakymmentä Israelin sukukuntaa.
Matth. 19: 28. Ilm. K. 3: 21.
31. Niin sanoi myös Herra: Simon, Simon, katso, saatana on teitä pyytänyt seuloaksensa niinkuin nisuja. 1 Piet. 5: 8.
32. Waan minä rukoilin sinun edestäs, ettei sinun uskos puuttuman pidä. **Ja kuin sinä kerran palajat, niin wahwista weljejäs.**
33. Niin hän sanoi hänelle: Herra, minä olen walmis sinun kanssas sekä wankeuteen että kuolemaan menemään.
34. Mutta hän sanoi: Pietari, minä sanon sinulle, ei laula tänäpänä kukko ennenkuin sinä kolmasti kiellät tuntewas minua.
Matth. 26: 34. Marc. 14: 30. Joh. 13: 38.
35. Ja hän sanoi heille: koska minä lähetin teidän ilman säkitä ja kukkarota ja kengitä, puuttuiko teiltä mitään? He sanoiwat: ei mitään. Matth. 10: 9.
Marc. 6: 8. Luc. 9: 3. Luku 10: 4.
36. Niin hän sanoi heille: waan nyt, jolla säkki on, ottakoon sen, niin myös kukkaron; ja jolla ei ole, se myykään hameensa ja ostakaan miekan.
37. Sillä minä sanon teille: wielä sekin kuin kirjoitettu on, pitää minussa täytettämän: hän on pahantekiäin sekaan luettu; sillä

ne, kuin minusta kirjoitetut owat,
pitää loppuman.
Jes. 53: 12. Marc. 15: 28.
38. Niin he sanoiwat: Herra,
katso, tässä on kaksi miekkaa. Hän
sanoi heille: kyllä siinä on.
39. Ja han läksi ulos ja meni,
niinkuin hänen tapansa oli, Öljy=
mäelle; niin seurasiwat myös häntä
hänen opetuslapsensa. Matth. 26: 36.
Marc. 14: 32. Joh. 8: 1. Luku 18: 1.
40. Ja kuin hän siihen paik=
kaan tuli, sanoi hän heille: ru=
koilkaat ettette tulisi kiusaukseen.
Matth. 26: 41. Marc. 14: 38.
41. Ja hän erkani heistä lähes
kiwellä heittää ja laski polwillensa,
rukoili, Matth. 26: 39. Marc. 14: 35.
42. Sanoen: Isä, jos sinä tah=
dot, niin ota pois minulta tämä
kalkki, kuitenkin ei minun tahtoni,
mutta sinun olkoon.
43. Niin enkeli taiwaasta il=
mestyi hänelle ja wahwisti häntä.
44. Ja kuin hän sangen suu=
ressa ahdistuksessa oli, rukoili hän
hartaammin. Ja oli hänen hi=
kensä niinkuin werenpisarat, jotka
maan päälle putosiwat.
Joh. 12: 27. Hebr. 5: 7.
45. Ja kuin hän nousi rukoi=
lemasta ja tuli opetuslastensa tykö,
löysi hän ne murheen tähden ma=
kaamasta,
46. Ja sanoi heille: mitä te
makaatte? nouskaat ja rukoilkaat,
ettette kiusaukseen lankeaisi.
47. Wielä hänen puhuissansa,
katso, joukko ja se, joka kutsuttiin
Judas, yksi kahdestatoistakymme=
nestä, käwi heidän edellänsä, ja
lähestyi Jesusta suuta antamaan
hänen.
Matth. 26: 47. Marc. 14: 43. Joh. 18: 3.
48. Niin Jesus sanoi hänelle:
Judas, suun antamisellako sinä
Ihmisen Pojan petät?
49. Koska ne, jotka hänen ym=
pärillänsä oliwat, näkiwät, mitä
tulewa oli, sanoiwat he hänelle:
Herra, emmekö me lyö miekalla?
50. Ja yksi heistä löi pappein
päämiehen palweliata ja hakkasi
pois hänen oikian korwansa.
Matth. 26: 51. Marc. 14: 47. Joh. 18: 10.
51. Mutta Jesus wastaten sa=
noi: sallikaat tähän asti tulla.
Ja kuin hän rupesi hänen kor=
waansa, paransi hän sen.
52. Mutta Jesus sanoi niille,
jotka häntä wastaan oliwat tul=
leet, ylimmäisille papeille ja temp=
lin haltioille ja wanhimmille:
niinkuin ryöwärin tykö te läksitte
miekoilla ja seipäillä.
Matth. 26: 55. Marc. 14: 48.
53. Minä olin joka päiwä tei=
dän kanssanne templissä, ja ette
ojentaneet kättä minun päälleni;
mutta tämä on teidän hetkenne
ja pimeyden walta.
54. Niin he kiinni ottiwat hä=
nen ja taluttiwat, ja weiwät si=
sälle hänen ylimmäisen papin huo=
neeseen. Mutta Pietari seurasi
taampana. Matth. 26: 57.
Marc. 14: 53. Joh. 18: 13, 24.
55. Ja niin he wirittiwät wal=
kian keskelle kartanoa, ja ynnä yh=
dessä istuiwat, istui myös Pietari
heidän seassansa. Matth. 26: 69.
Marc. 14: 66. Joh. 18: 16, 25.
56. Mutta koska yksi piika näki

hänen walkian tykönä istuwan, katsoi hän hänen päällensä, ja sanoi: tämä oli myös hänen kanssansa.

57. Waan hän kielsi hänen ja sanoi: waimo, en minä tunne häntä.

58. Ja wähän hetken perästä näki toinen hänen, ja sanoi: sinä myös olet yksi heistä. Pietari sanoi: ihminen, en ole.

59. Ja lähes yhden hetken perästä todisti myös toinen, sanoen: totisesti tämä oli myös hänen kanssansa; sillä hän on Galileasta.

60. Niin Pietari sanoi: ihminen, en minä tiedä, mitäs sanot. Ja kohta, wielä hänen puhuissansa, lauloi kukko.

61. Ja Herra käänsi itsensä ja katsoi Pietarin päälle, ja Pietari muisti Herran puheen, kuin hän hänelle sanoi: ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.
Matth. 26: 75. Marc. 14: 72. Joh. 18: 27.

62. Ja Pietari meni ulos ja itki katkerasti.

63. Mutta ne miehet, jotka Jesusta kiinni pitiwät, pilkkasiwat häntä ja löiwät häntä,
Job. 16: 10. Jes. 50: 6. Matth. 26: 67. Marc. 14: 65. Joh. 18: 22.

64. Peittiwät hänen silmänsä, ja löiwät häntä poskelle, ja kysyiwät häneltä, sanoen: arwaa, kuka se on, joka sinua löi.

65. Ja paljon muuta pilkkaa sanoiwat he häntä wastaan.

66. Ja kuin päiwä tuli, kokoontuiwat kansan wanhimmat ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja weiwät hänen oikeutensa eteen.
Ps. 2: 2. Matth. 27: 1. Marc. 15: 1.

67. Sanoen: oletkos Christus? sano meille. Niin hän sanoi heille: jos minä sanon teille, ette usko,

68. Ja jos minä myös kysyn, niin ette wastaa minua, ette myös päästä minua.

69. Tästedes istuu Ihmisen Poika Jumalan woiman oikialla kädellä. Dan. 7: 10. Matth. 16: 27. Luku 24: 30. Luku 26: 64. Marc. 14: 62. Ap. T. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.

70. Niin he sanoiwat kaikki: sinäkö siis olet Jumalan Poika? hän sanoi heille: tepä sen sanotte, että minä olen.

71. Niin he sanoiwat: mitä me silleen todistusta tarwitsemme? sillä me olemme sen kuulleet hänen omasta suustansa.

23 Luku.

Christus Pilatuksen ja Herodeksen edessä, tuomitaan, ristiinnaulitaan, kuolee, haudataan.

Ja kaikki heidän joukkonsa nousi ylös, ja he weiwät hänen Pilatuksen tykö.
Matth. 27: 2. Marc. 15: 1. Joh. 18: 28.

2. Niin he rupesiwat kantamaan hänen päällensä, sanoen: tämän me löysimme kansaa wiettelewän ja kieltäwän keisarille weroa antamasta ja sanowan hänensä olewan kuninkaan Christuksen.
Matth. 17: 25. Luku 22: 21. Marc. 12: 17. Luc. 20: 25. Ap. T. 17: 7. Rom. 13: 7.

3. Niin Pilatus kysyi häneltä, sanoen: oletkos Judalaisten kuningas? Hän wastasi häntä ja sanoi: sinäpä sen sanot.
Matth. 27: 11. Marc. 15: 2. Joh. 18: 33.

4. Mutta Pilatus sanoi pappein päämiehille ja kansalle: en minä löydä yhtään wikaa tässä ihmisessä.

5. Mutta he käwiwät päälle, sanoen: hän kehoittaa kansan, opettain koko Judeassa, ja on ruwennut Galileasta hamaan tähän asti.

6. Mutta koska Pilatus kuuli Galileata mainittawan, kysyi hän, jos hän Galileasta oli.

7. Ja kuin hän ymmärsi, että hän Herodeksen läänistä oli, lähetti hän hänen Herodeksen tykö, joka myös silloin oli Jerusalemissa. Luc. 3: 1.

8. Koska Herodes näki Jesuksen, ihastui hän sangen suuresti; sillä hän oli jo kauwan aikaa häntä halainnut nähdäksensä, että hän oli paljon hänestä kuullut, ja toiwoi häneltä jonkun ihmeen näkewänsä. Matth. 14: 1. Luc. 9: 7.

9. Ja kysyi häneltä moninaisista; mutta ei hän mitään häntä wastannut.

10. Niin ylimmäiset papit ja kirjanoppineet seisoiwat ja kantoiwat kowin hänen päällensä.

11. Mutta Herodes huowinensa katsoi hänen ylön, ja pilkkasi häntä, pani hänen päällensä walkian waatteen, ja lähetti jälleen Pilatuksen tykö.

12. Sinä päiwänä tuli Pilatus ja Herodes ystäwäksi keskenänsä; sillä he oliwat ennen wihamiehet olleet keskenänsä. Ap. T. 4: 27.

13. Niin Pilatus kutsui kokoon ylimmäiset papit ja waltamiehet ja kansan,

14. Ja sanoi heille: te olette tämän ihmisen minulle tuoneet niinkuin kansan häiritsiän, ja katso, minä olen häntä tutkinut teidän edessänne ja en löydä yhtään wikaa tässä ihmisessä, joista te kanatte hänen päällensä; Matth. 27: 23. Marc. 15: 13. Joh. 18: 38. Luku 19: 4.

15. Mutta eikä Herodeskaan; sillä minä lähetin teidän hänen tykönsä, ja katso, ei häneltä yhtään hengen rikosta ole tehty.

16. Sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää. Matth. 27: 26. Joh. 19: 1.

17. Mutta hänen piti joka juhlana päästämän heille yhden wallallensa. Matth. 27: 15. Marc. 15: 6. Joh. 18: 39.

18. Niin koko joukko huusi ja sanoi: ota tämä pois, ja päästä meille Barabbas; Ap. T. 3: 14.

19. Joka oli kapinan ja miestapon tähden, kuin kaupungissa tapahtunut oli, wankeuteen heitetty.

20. Niin Pilatus taas puhui heille ja tahtoi Jesuksen päästää.

21. Mutta he huusiwat sitä wastaan, sanoen: ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä!

22. Mutta hän sanoi kolmannen kerran heille: mitäs hän pahaa teki! en minä löydä yhtään hengenrikosta hänessä: sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.

23. Mutta he käwiwät päälle suurella äänellä, pyytäin häntä ristiinnaulittaa. Ja heidän ja ylimmäisten pappein ääni sai wallan.

24. Ja Pilatus tuomitsi heidän anomisensa jälkeen,
Matth. 27: 26. Marc. 15: 15.

25. Ja päästi sen heille, joka kapinan ja miestapon tähden oli wankeuteen heitetty, jota he anoiwat; mutta Jesuksen antoi hän heidän haltuunsa. Joh. 19: 16.

26. Ja kuin he hänen weiwät ulos, käsittiwät he yhden, Simonin Kyrenistä, joka maalta tuli, ja paniwat hänen päällensä ristin, sitä Jesuksen jäljessä kantamaan. Matth. 27: 32. Marc. 15: 21.

27. Mutta häntä seurasi suuri joukko kansaa ja waimoja, jotka häntä itkiwät ja parkuiwat.

28. Niin Jesus käänsi itsensä heidän puoleensa, ja sanoi: Jerusalemin tyttäret, älkäät minua itkekö, waan itkekäät itse teitänne ja teidän lapsianne;

29. Sillä katso, päiwät tulewat, joina he sanowat: autuaat owat ne hedelmättömät ja ne kohdut, jotka ei synnyttäneet, ja ne nisät, jotka ei imettäneet.

30. Silloin he rupeewat sanomaan wuorille: langetkaat meidän päällemme, ja kukkuloille: peittäkäät meitä. Jes. 2: 19.
Hos. 10: 8. Ilm. K. 6: 16. Luku 9: 6.

31. Sillä jos he nämät tekewät tuoreessa puussa, mitä sitte kuiwassa tapahtuu?
Jer. 25: 29. 1 Piet. 4: 17.

32. Niin wietiin myös hänen kanssansa kaksi muuta pahantekiätä surmattaa.

33. Ja kuin he siihen siaan tuliwat, joka pääkallon paikaksi kutsutaan, siinä he hänen ristiinnaulitsiwat ja ne pahantekiät, yhden oikialle ja toisen wasemmalle puolelle. Jes. 53: 12.
Matth. 27: 33. Marc. 15: 22. Joh. 19: 17, 18.

34. Niin sanoi Jesus: Isä, anna heille anteeksi, sillä ei he tiedä, mitä he tekewät. Ja he jakoiwat hänen waatteensa ja heittiwät niistä arpaa. Ps. 22: 19.
Matth. 27: 35. Marc. 15: 24. Joh. 19: 23.
Ap. T. 3: 17. Luku 7: 60. 1 Cor. 4: 12.

35. Ja kansa seisoi ja katseli, mutta päämiehet pilkkasiwat häntä heidän kanssansa ja sanoiwat: muita hän wapahti, wapahtakaan itsensä, jos hän on Christus, se Jumalan walittu.
Matth. 27: 39. Marc. 15: 29.

36. Ja huowit myös pilkkasiwat häntä, meniwät ja kokottiwat hänelle etikkata,

37. Ja sanoiwat: jos sinä olet Judalaisten kuningas, niin wapahda itse sinus.

38. Oli myös hänestä päällekirjoitus Grekan, Latinan ja Hebrean puustaweilla kirjoitettu: TÄMÄ ON JUDALAISTEN KUNINGAS.
Matth. 27: 37. Marc. 15: 26. Joh. 19: 19.

39. Niin yksi pahantekiöistä, jotka ripustetut oliwat, pilkkasi häntä ja sanoi: jos sinä olet Christus, niin wapahda sinus ja meitä.

40. Mutta toinen wastasi ja nuhteli häntä, sanoen: etkö sinäkään Jumalata pelkää, ettäs olet yhdessä kadotuksessa?

41. Ja tosin me olemme oikein siinä, sillä me saamme meidän töittemme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt.

42. Ja sanoi Jesuksella: Herra, muista minua, koskas tulet waltakuntaas.

43. Niin Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänäpänä pitää sinun oleman minun kanssani paradisissa.

44. Ja se oli lähes kuudes hetki, ja pimeys tuli kaiken maan päälle, hamaan yhdeksänteen hetkeen asti,
Matth. 27: 45. Marc. 15: 33.

45. Ja aurinko pimeni, ja templin esiwaate repesi kahtia,
2 Aika K. 3: 14. Matth. 27: 51. Marc. 15: 38.

46. Ja Jesus huusi suurella äänellä ja sanoi: Isä, sinun käsiis minä annan henkeni. Ja kuin hän sen oli sanonut, antoi hän henkensä. Ps. 31: 6. Matth. 27: 50. Marc. 15: 37. Joh. 19: 30. Ap. T. 7: 59.

47. Mutta koska sadanpäämies näki, mitä tapahtui, kunnioitti hän Jumalata ja sanoi: tosin oli tämä ihminen hurskas.
Matth. 27: 54. Marc. 15: 39.

48. Ja kaikki kansa, kuin sinne katselemaan meni, koska ne näkiwät, mitä siellä tapahtui, löiwät rintoihinsa ja palasiwat kotiansa.

49. Mutta kaikki hänen tuttawansa seisoiwat taampana ja waimot, jotka häntä Galileasta seuranneet oliwat, näkiwät nämät.

50. Ja katso, yksi raatimies, nimeltä Joseph, joka oli jalo ja hurskas mies,
Matth. 27: 57. Marc. 15: 42, 43. Joh. 19: 38.

51. Joka ei ollut mielttynyt heidän neuwoonsa ja tekoonsa, syntynyt Arimathiassa, Judalaisten kaupungissa, joka myös itse odotti Jumalan waltakuntaa: Luc. 2: 25, 38.

52. Tämä meni Pilatuksen tykö ja anoi Jesuksen ruumista,

53. Ja otti sen alas ja kääri liinawaatteeseen ja pani sen hautaan, joka kalliohon hakattu oli, johonka ei yksikään ennen pantu ollut. Matth. 12: 40. Luku 26: 12. Luku 27: 59. Marc. 15: 46.

54. Ja se oli walmistuspäiwä ja sabbatti lähestyi. Matth. 27: 62.

55. Niin waimot seurasiwat jäljestä, jotka hänen kanssansa tulleet oliwat Galileasta, ja katseliwat hautaa, ja kuinka hänen ruumiinsa pantu oli. Luc. 8: 2.

56. Mutta he palasiwat ja walmistiwat hywänhajuisia yrttejä ja woiteita; waan sabbattina he lepäsiwät lain käskyn jälkeen.
2 Mos. 20: 10. 5 Mos. 5: 14.

24 Luku.

Jesus nousee ylös, ilmaantuu, astuu ylös taiwaaseen.

Mutta ensimäisenä sabbatin päiwänä, sangen warhain, tuliwat he haudalle ja kantoiwat hywänhajuisia yrttejä, jotka he oliwat walmistaneet ja muutamat heidän kanssansa.
Matth. 28: 1. Marc. 16: 1. Joh. 20: 1.

2. Niin he löysiwät kiwen haudalta wieritetyksi pois,

3. Ja meniwät siihen sisälle, eikä löytäneet Herran Jesuksen ruumista.

4. Ja se tapahtui, koska he siitä epäiliwät, katso, kaksi miestä seisoi heidän tykönänsä kiiltäwissä waatteissa.

5. Niin he peljästyiwät ja löi-

wät kaswonsa maata päin. He sanoiwat heille: miksi te eläwätä kuolleitten seassa etsitte?

6. Ei hän ole täällä, mutta nousi ylös; muistakaat, kuinka hän teille sanoi, koska hän wielä Galileassa oli, Matth. 16: 21. Luku 17: 23. Luku 20: 18, 2c. Marc. 8: 31. Luku 9: 31. Luku 10: 33, 34. Luc. 9: 22. Luku 18: 33.

7. Sanoen: Ihmisen Poika pitää annettaman ylön syntisten ihmisten käsiin, ja ristiinnaulittaman, ja kolmantena päiwänä nouseman ylös.

8. Ja he muistiwat hänen sanansa, Joh. 2: 22.

9. Ja palasiwat jälleen haudalta ja ilmoittiwat kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle ja kaikille muille. Matth. 28: 8. Marc. 16: 10.

10. Ja ne oliwat Maria Magdalena ja Johanna ja Maria Jakobin äiti ja muita heidän kanssansa, jotka näitä apostoleille ilmoittiwat. Luc. 8: 3.

11. Ja heidän puheensa näkyi heille houraukseksi, eikä uskoneet heitä.

12. Mutta Pietari nousi ja juoksi haudalle, ja kuin hän kurkisti sisälle, näki hän ainoasti liinawaatteet pantuna, ja meni pois ihmetellen itsellänsä sitä, kuin tapahtunut oli. Joh. 20: 3, 6.

13. Ja katso, kaksi heistä meni sinä päiwänä yhteen kylään, joka oli Jerusalemista kuudenkymmenen wakomitan päässä, Emaus nimeltä, Marc. 16: 12.

14. Ja puhuiwat keskenänsä kaikista niistä, kuin tapahtunut oli.

15. Ja tapahtui heidän puhuissansa ja tutkistellessansa keskenänsä, että Jesus itse heitä lähestyi ja matkusti heidän kanssansa. Matth. 18: 20.

16. Mutta heidän silmänsä pidettiin, ettei he häntä tunteneet.

17. Niin hän sanoi heille: mitkä puheet ne owat, kuin te pidätte keskenänne käydessänne, ja olette murheelliset?

18. Niin wastasi yksi, Kleophas nimeltä, ja sanoi hänelle: oletkos ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päiwinä tapahtui?

19. Ja hän sanoi heille: mitä? He sanoiwat hänelle: siitä Jesuksesta Natsarenuksesta, joka oli wäkewä propheta töissä ja sanoissa, Jumalan ja kaiken kansan edessä. Matth. 21: 11. Luc. 7: 16. Joh. 4: 19. Luku 6: 14.

20. Kuinka meidän ylimmäiset papit ja päämiehet antoiwat ylön hänen kuoleman kadotukseen, ja ristiinnaulitsiwat hänen.

21. Mutta me luulimme hänen siksi, joka Israelin piti lunastaman. Ja paitsi kaikkia näitä on jo kolmas päiwä tänäpänä, kuin nämät tapahtuiwat.

22. Mutta myös muutamat waimot meistä owat meitä peljättäneet, jotka warahin aamulla tuliwat haudalle, Matth. 28: 8. Marc. 16: 10. Joh. 20: 18.

23. Ja kuin ei he löytäneet hänen ruumistansa, tuliwat he ja sanoiwat, että he enkeleinkin näyn nähneet oliwat, jotka sanoiwat hänen eläwän.

24. Ja muutamat niistä, jotka
meidän kanssamme oliwat, meni=
wät haudalle ja löysiwät niinkuin
waimot oliwat sanoneet; mutta
ei he häntä nähneet.
25. Ja hän sanoi heille: o te
tomppelit ja hitaat sydämmestä
uskomaan niitä kaikkia, kuin pro=
phetat puhuneet owat!
26. Eikö Christuksen pitänyt
näitä kärsimän ja hänen kunniaan=
sa käymän sisälle?
Jes. 50: 6. Luku 53: 1, 2c. Phil. 2: 7, 2c.
Hebr. 12: 2. 1 Piet. 1: 11.
27. Ja hän rupesi Mosekseſta
ja kaikista prophetaista, ja selitti
heille kaikki kirjoitukset, kuin hä=
nestä oliwat. 1 Mos. 3: 15.
Luku 12: 3. Luku 22: 18. Luku 26: 4.
Luku 49: 10. 2 Sam. 7: 12. Ps. 16: 8, 9.
Ps. 22: 1, 2c. Ps. 132: 11. Dan. 9: 24.
28. Ja he lähestyiwät kylää,
johonka he meniwät, ja hän teet=
teli hänensä edemmä käymään.
29. Ja he waateiwat häntä,
sanoen: ole meidän kanssamme,
sillä ehtoo joutuu ja päiwä on
laskenut; ja hän meni oleman hei=
dän kanssansa.
1 Mos. 19: 3. Ap. T. 16: 15. Hebr. 13: 2.
30. Ja se tapahtui, koska hän
atrioitsi heidän kanssansa, otti hän
leiwän, kiitti, mursi ja antoi heille.
31. Niin heidän silmänsä au=
keniwat ja he tunsiwat hänen. Ja
hän katosi heidän edestänsä.
32. Ja he sanoiwat keskenänsä:
eikö meidän sydämmemme meissä
palanut, koska hän tiellä meitä
puhutteli ja selitti meille kirjoi=
tukset?
33. Ja he nousiwat sillä het=
kellä ja palasiwat Jerusalemiin,
ja löysiwät ne yksitoistakymmentä
koossa ja ne, jotka niiden kanssa
oliwat,
34. Jotka sanoiwat: Herra on
totisesti nousnut ylös ja ilmaan=
tui Simonille. 1 Cor. 15: 5.
35. Ja he jutteliwat heille,
mitä tiellä tapahtunut oli, ja kuin=
ka hän heiltä oli tuttu leiwän
murtamisessa.
36. Mutta koska he näitä pu=
huiwat, seisoi itse Jesus heidän
keskellänsä ja sanoi heille: rauha
olkoon teille! Marc. 16: 14. Joh. 20: 19.
37. Niin he hämmästyiwät ja
peljästyiwät, ja luuliwat hengen
näkewänsä.
38. Ja hän sanoi heille: mitä
te pelkäätte? ja miksi senkaltaiset
ajatukset tulewat teidän sydäm=
miinne?
39. Katsokaat minun käsiäni ja
jalkojani, että minä itse olen: ru=
wetkaat minuun ja katsokaat; sillä
ei hengellä ole lihaa eikä luita,
niinkuin te näette minulla olewan.
Joh. 20: 20, 27.
40. Ja kuin hän nämät sano=
nut oli, osoitti hän heille kätensä
ja jalkansa.
41. Mutta koska ei he wielä
uskoneet ilon tähden, waan ih=
metteliwät, sanoi hän heille: onko
teillä tässä mitään syötäwätä?
Joh. 21: 5.
42. Niin he paniwat hänen
eteensä kappaleen paistettua kalaa
ja wähän kimalaisen hunajata.
43. Ja hän otti sen ja söi
heidän nähdensä.
44. Niin hän sanoi heille: nä=

mät owat ne sanat, kuin minä puhuin teille, koska minä wielä teidän kanssanne olin; sillä kaikki pitää täytettämän, mitä kirjoitettu on Mosesken laissa ja prophetaissa ja psalmeissa minusta.
Matth. 16: 21. Luku 17: 22. Luku 20: 18. Marc. 8: 31. Luku 9: 31. Luku 10: 33. Luku 9: 22. Luku 18: 31.
45. Silloin hän awasi heidän ymmärryksensä, kirjoituksia ymmärtämään,
46. Ja sanoi heille: niin on kirjoitettu, ja niin tuli Christuksen kärsiä ja nousta kuolleista kolmantena päiwänä,
Ps. 16: 10. Ap. T. 17: 3.
47. Ja saarnattaman hänen nimeensä parannusta ja syntein anteeksi antamusta kaikissa kansoissa, ruweten Jerusalemista.
Ap. T. 13: 38. 1 Joh. 2: 12.
48. Mutta te olette näiden todistajat. Joh. 15: 27.
49. Ja katso, minä lähetän minun Isäni lupauksen teidän päällenne. Mutta te olkaat Jerusalemissa siihen asti kuin te puetetaan woimalla korkeudesta.
Joh. 14: 26. Luku 15: 26. Luku 16: 7. Ap. T. 1: 4. Luku 2: 1, ꝛc.
50. Niin hän wei heidän ulos hamaan Bethaniaan, ja nosti kätensä ja siunasi heitä.
Ap. T. 1: 12.
51. Ja se tapahtui, koska hän heitä siunannut oli, erkani hän heistä ja meni ylös taiwaaseen.
Marc. 16: 19. Ap. T. 1: 9.
52. Mutta koska he häntä kumartaneet ja rukoilleet oliwat, palasiwat he Jerusalemiin suurella ilolla.
53. Ja oliwat aina templissä, kiittiwät ja kunnioittiwat Jumalata. Amen.

P. Lucan Ewangeliumin loppu.

Pyhän Johanneksen Ewangeliumi.

1 Luku.

Jesus osoitetaan olewan totinen Jumala, joka tuli ihmiseksi. Johanneksen todistus. Andreas. Pietari. Philippus. Nathanael.

Alussa oli Sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana. San. l. 8: 22, ꝛc.
Joh. 10: 33, 36. 1 Joh. 1: 1, 2. Ilm. K. 19: 13.
2. Tämä oli alussa Jumalan tykönä.
3. Kaikki owat sen kautta tehdyt, ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on.
Eph. 3: 9. Col. 1: 15, 16. Hebr. 2: 10.
4. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten walkeus,
Joh. 5: 26. 1 Joh. 5: 11.
5. Ja se walkeus pimeydessä paistaa, jota ei pimeys käsittänyt.
Jes. 60: 1. Joh. 8: 12. Luku 12: 46.
6. Yksi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Johannes: Mal. 4: 5. Matth. 3: 1. Luku 11: 14. Luku 17: 10, 11. Marc. 1: 2. Luc. 1: 13. Luku 3: 2. Luku 7: 20.
7. Se tuli siitä walkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisiwat hänen kauttansa.
8. Ei hän ollut se walkeus,

mutta hän oli lähetetty walkeudesta todistamaan.

9. Se oli se totinen walkeus, joka walistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulewat.

Joh. 3: 19. Luku 9: 5. Luku 12: 35.

10. Se oli maailmassa, ja maailma on hänen kauttansa tehty, ja ei maailma häntä tuntenut.

Hebr. 1: 2.

11. Hän tuli omillensa, ja ei hänen omansa häntä ottaneet wastaan,

12. Mutta niille, jotka hänen ottiwat wastaan, antoi hän woiman Jumalan lapsiksi tulla, jotka uskowat hänen nimensä päälle,

Rom. 8: 15, 16. Gal. 3: 26. 2 Piet. 1: 4. 1 Joh. 3: 1.

13. Jotka ei werestä eikä lihan tahdosta ei myös miehen tahdosta, mutta Jumalasta syntyneet owat.

Joh. 3: 5. 1 Piet. 1: 23. Jac. 1: 18.

14. Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän seassamme, (ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isästä,) täynnä armoa ja totuutta.

Matth. 1: 16, 18. Luku 17: 2. Luc. 1: 31. Luku 2: 7. Col. 1: 10. 1 Tim. 3: 16.

15. Johannes todisti hänestä, ja huusi, sanoen: tämä oli se, josta minä sanoin: minun jälkeeni on tulewa, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä. Matth. 3: 11.

Marc. 1: 7. Rom. 3: 26, 31.

16. Ja me olemme kaikki hänen täydellisyydestänsä saaneet ja armon armosta.

Joh. 3: 34. Col. 2: 3, 9.

17. **Sillä laki on Moseksen kautta annettu: armo ja totuus on Jesuksen Christuksen kautta tullut.**

2 Mos. 20: 1, 2c. 5 Mos. 5: 6, 2c.

18. Ei ole kenkään koskaan Jumalata nähnyt: ainokainen Poika, joka on Isän helmassa, hän ilmoitti meille. 2 Mos. 33: 20.

Matth. 11: 27. Luc. 10: 22. Joh. 6: 46. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

19. Ja tämä on Johanneksen todistus, koska Judalaiset lähettiwät Jerusalemista papit ja lewitat kysymään häneltä: kukas olet.

Joh. 5: 33.

20. Ja hän todisti ja ei kieltänyt, ja hän todisti, sanoen: en minä ole Christus.

Joh. 3: 28. Ap. T. 13: 25.

21. Ja he kysyiwät häneltä: kukas siis? oletkos Elias? Hän sanoi: en. Oletkos propheta? Hän wastasi: en. 5 Mos. 18: 15.

22. Niin he sanoiwat hänelle: kukas olet? että me antaisimme niille wastauksen, jotka meidän lähettiwät: mitäs sanot itsestäs?

23. Hän sanoi: minä olen huutawan ääni korwessa: walmistakaat Herran tietä, niinkuin Jesaias propheta sanoi. Jes. 40: 3.

Matth. 3: 3. Marc. 1: 3. Luc. 3: 4.

24. Ja jotka lähetetyt oliwat, oliwat Phariseuksista.

25. Ja he kysyiwät häneltä ja sanoiwat hänelle: miksi siis sinä kastat, jos et sinä ole Christus, etkä Elias, etkä propheta?

26. Johannes wastasi heitä ja sanoi: minä kastan wedellä; mutta teidän keskellänne seisoo, jota ette tunne: Matth. 3: 11. Luc. 3: 16.

27. Hän on se, joka minun jäl-

keeni tulee, joka minun edelläni on ollut, jonka kengän rihmoja en minä ole kelwollinen päästämään.

28. Nämät tapahtuiwat Bethabarassa, sillä puolella Jordanin, kussa Johannes kastoi.

29. Toisena päiwänä näki Johannes Jesuksen tykönsä tulewan, ja sanoi: katso, se Jumalan karitsa, joka pois ottaa maailman synnin!
2 Mos. 12: 3. Jes. 53: 7. 1 Cor. 5: 7. 1 Piet. 1: 19.

30. Tämä on se, josta minä sanoin: minun jälkeeni tulee mies, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.

31. Ja en minä häntä tuntenut; mutta että hän ilmestyi Israelissa, sentähden tulin minä wedellä kastamaan. Ap. T. 1: 5.

32. Ja Johannes todisti, sanoen: minä näin Hengen taiwaasta tulewan alas niinkuin kyyhkyisen ja seisahtawan hänen päällensä.
Matth. 3: 16. Marc. 1: 10. Luc. 3: 22.

33. Ja en minä häntä tuntenut; mutta joka minun lähetti wedellä kastamaan, se sanoi minulle: jonka päälle sinä näet Hengen tulewan alas ja seisahtawan hänen päällensä, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä. Matth. 3: 11.

34. Ja minä näin sen ja todistin hänen olewan Jumalan Pojan.

35. Toisena päiwänä seisoi Johannes taas ja kaksi hänen opetuslapsistansa,

36. Ja kuin hän näki Jesuksen käywän, sanoi hän: katso, Jumalan karitsa!

37. Ja ne kaksi opetuslasta kuuliwat hänen puhuwan, ja seurasiwat Jesusta.

38. Mutta Jesus käänsi itsensä ja näki ne häntä seuraawan, ja sanoi heille:

39. Mitä te etsitte? Niin he sanoiwat hänelle: Rabbi, (se on niin paljo sanottu: opettaja) kussas asut?

40. Hän sanoi heille: tulkaat ja katsokaat; ja he tuliwat ja näkiwät, kussa hän asui, ja oliwat sen päiwän hänen tykönänsä, ja se oli lähes kymmenes hetki.

41. Andreas, Simon Pietarin weli, oli yksi niistä kahdesta, jotka sen Johannekselta kuulleet oliwat ja häntä seurasiwat.

42. Tämä löysi ensin weljensä Simonin, ja sanoi hänelle: me löysimme Messian; se on niin paljo kuin: woideltu. Matth. 4: 18.

43. Ja hän toi hänen Jesuksen tykö. Mutta koska Jesus katsoi hänen päällensä, sanoi hän: sinä olet Simon Jonan poika, ja sinä pitää kutsuttaman Kephas; se on niin paljo kuin: kallio.
Matth. 16: 18.

44. Toisena päiwänä tahtoi Jesus mennä Galileaan, ja löysi Philippuksen ja sanoi hänelle: seuraa minua!

45. Mutta Philippus oli Bethsaidasta, Andreaksen ja Pietarin kaupungista.

46. Philippus löysi Nathanaelin ja sanoi hänelle: me olemme sen löytäneet, josta Moses kirjoitti

laissa ja prophetat, Jesuksen, sen Josephin pojan Natsaretista.
1 Mos. 3: 15. Luku 22: 18. Luku 49: 10. 5 Mos. 18: 18. 2 Sam. 7: 12. Jes. 7: 14. Luku 9: 6. Luku 40: 10, 11. Luku 45: 8. Luku 53, 1, 2c. Jer. 23: 5. Luku 33: 14. Hes. 34: 23. Luku 37: 24. Dan. 9: 24. Mich. 5: 1. Zach. 6: 12. Luku 9: 9. Matth. 2: 23. Luc. 2: 4. Joh. 7: 41, 42.
47. Ja Nathanael sanoi hänelle: tulleeko Natsaretista jotain hywää? Philippus sanoi hänelle: tule ja katso. Joh. 12: 21.
48. Jesus näki Nathanaelin tykönsä tulewan, ja sanoi hänestä: katso, totisesti oikia Israelita, jossa ei petosta ole.
49. Nathanael sanoi hänelle: mistäs minun tunnet? Jesus wastasi ja sanoi hänelle: ennenkuin Philippus kutsui sinua fikunapuun alla ollessas, näin minä sinun.
50. Wastasi Nathanael ja sanoi hänelle: Rabbi, sinä olet Jumalan Poika, sinä olet Israelin kuningas.
51. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näin sinun fikunapuun alla. Sinä saat wielä suurempia nähdä.
52. Ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän taiwaan awoi, ja Jumalan enkelit astuwan ylös ja tulewan alas Ihmisen Pojan päälle. 1 Mos. 28: 12. Matth. 4: 11. Luc. 22: 43. Luku 24: 4. Ap. T. 1: 10.

2 Luku.

Häät Galilean Kanaassa. Jesus waeltaa Kapernaumiin ja sieltä pääsiäiselle Jerusalemiin, kussa hän puhdistaa templin.

Ja kolmantena päiwänä oliwat häät Galilean Kanaassa, ja Jesuksen äiti oli siellä.
2. Niin Jesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin.
3. Ja koska wiina puuttui, sanoi Jesuksen äiti hänelle: ei heillä ole wiinaa.
4. Jesus sanoi hänelle: waimo! mitä minun on sinun kanssas? ei minun aikani ole wielä tullut.
5. Hänen äitinsä sanoi palwelioille: mitä hän teille sanoo, se tehkäät.
6. Niin siellä oli kuusi kiwistä wesiastiata pantuna Judalaisten puhdistamisen tawan jälkeen, ja kukin weti kaksi eli kolme mittaa. Marc. 7: 3.
7. Jesus sanoi heille: täyttäkäät wesiastiat wedellä. Ja he täyttiwät ne ylön täyteen.
8. Ja hän sanoi heille: pankaat nyt sisälle ja wiekäät edeskäywälle. Ja he weiwät.
9. Mutta koska edeskäypä maisti sitä wettä, joka wiinaksi tullut oli, (eikä tietänyt, kusta se tuli, mutta palweliat tiesiwät, jotka weden ammunsiwat,) kutsui edeskäypä yljän,
10. Ja sanoi hänelle: jokainen antaa ensisti hywää wiinaa, ja kuin juowutaan, niin sitte huonompata: sinä kätkit hywän wiinan tähän asti.
11. Tämä on ensimäinen tunnustähti, jonka Jesus teki Galilean Kanaassa, ja ilmoitti kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoiwat hänen päällensä.
12. Sitte meni hän alas Kapernaumiin ja hänen äitinsä ja hänen weljensä ja hänen opetuslapsensa, eikä siellä kauwan wiipyneet.

13. Ja Judalaisten pääsiäinen oli läsnä, ja Jesus meni ylös Jerusalemiin,
14. Ja löysi templissä istuwan ne, jotka karjaa, lampaita ja kyyhkyläisiä myyskenteliwät, ja waihettajat.
15. Ja hän teki ruoskan köysistä, ja ajoi ulos ne kaikki templistä ja lampaat ja karjan, ja heitti pois waihettajain rahan ja maahan kukisti pöydät.
Matth. 21: 12. Marc. 11: 15. Luc. 19: 45.
16. Ja sanoi niille, jotka kyyhkyläisiä myiwät: wiekäät nämät täältä pois ja älkäät tehkö minun Isäni huonetta kauppahuoneeksi.
17. Mutta hänen opetuslapsensa muistiwat kirjoitetuksi: sinun huonees kiiwaus on minun syönyt.
Ps. 69: 10.
18. Niin wastasiwat Judalaiset ja sanoiwat hänelle: mitä merkkiä sinä meille osoitat, ettäs näitä teet?
Matth. 12: 38. Luku 16: 1. Marc. 8: 11. Luc. 11: 29. Joh. 6: 30.
19. Jesus wastasi ja sanoi heille: jaottakaat maahan tämä templi, ja minä tahdon sen kolmantena päiwänä raketa ylös.
Matth. 26: 61. Luku 27: 40. Marc. 14: 58. Luku 15: 29.
20. Niin Judalaiset sanoiwat: tätä templiä on rakettu kuusi wiidettäkymmentä ajastaikaa, ja sinä rakennat sen kolmena päiwänä?
21. Mutta hän sanoi ruumiinsa templistä.
22. Koska hän siis oli kuolleista nousnut, muistiwat hänen opetuslapsensa hänen sen heillensä sanoneeksi, ja uskoiwat Raamatun ja sen puheen, kuin Jesus oli puhunut. Luc. 24: 8.
23. Mutta koska hän pääsiäisjuhlapäiwänä oli Jerusalemissa, uskoiwat monta hänen nimensä päälle, koska he näkiwät ne tunnustähdet kuin hän teki.
24. Mutta ei Jesus uskonut itseänsä heille; sillä hän tunsi heidän kaikki,
25. Ja ei tarwinnut, että joku olis ihmisestä todistanut; sillä hän tiesi, mitä ihmisessä oli.
Joh. 6: 64. Ap. T. 1: 24. Ilm. K. 2: 23.

3 Luku.

Jesus ja Nikodemus. Johannes ja hänen opetuslapsensa.

Niin oli yksi mies Phariseuksista, Nikodemus nimeltä, Judalaisten ylimmäinen.
Joh. 7: 50. Luku 19: 39.
2. Se tuli yöllä Jesuksen tykö ja sanoi hänelle: Mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kenkään niitä tunnustähtejä tehdä kuin sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa.
Joh. 9: 16, 33. Ap. T. 10: 38.
3. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: **totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku wastuudesta synny, ei hän taida Jumalan waltakuntaa nähdä.** Tit. 3: 5.
4. Nikodemus sanoi hänelle: kuinka taitaa ihminen wanhana syntyä? taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä, ja syntyä?
5. Jesus wastasi: **totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän**

taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla. Marc. 16: 16.
6. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha, ja mitä Hengestä syntynyt on, se on henki.
7. Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudesta syntymän.
8. Tuuli puhaltaa, kussa hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen humunsa, ja et tiedä, kusta hän tulee taikka kuhunka hän menee: näin on jokainen, kuin hengestä syntynyt on. Saarn. 11: 5. 1 Cor. 2: 11.
9. Wastasi Nikodemus ja sanoi hänelle: kuinka ne taitawat tapahtua? Joh. 6: 52, 60.
10. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: sinä olet mestari Israelissa, ja et näitä tiedä!
11. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme, mitä me tiedämme, ja todistamme, mitä me näemme, ja ette ota wastaan meidän todistustamme.
Joh. 7: 16. Luku 8: 28. Luku 12: 49. Luku 14: 24.
12. Jos minä maallisia teille sanoin, ja ette usko: kuinka te uskoisitte, jos minä taiwaallisia teille sanoisin?
13. Ei astu kenkään ylös taiwaaseen, waan joka taiwaasta astui alas, Ihmisen Poika, joka on taiwaassa. Joh. 6: 62. Eph. 4: 9.
14. Ja niinkuin Moses ylönsi kärmeen korwessa, niin myös Ihmisen Poika pitää ylettämän:
4 Mos. 21: 9. 2 Kun. K. 18: 4. Joh. 8: 28. Luku 12: 32.
15. Että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman. Luc. 19: 10. Joh. 6: 27, 40, 54.
16. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi hänen ainoan Poikansa, että jokainen, kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman.
Rom. 5: 8. Luku 8: 38, 39. 1 Joh. 4: 9.
17. Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan, tuomitsemaan maailmaa, mutta että maailma pitää hänen kauttansa wapahdettaman.
Luc. 9: 56. Joh. 9: 39. Luku 12: 47. 1 Joh. 4: 14.
18. Joka hänen päällensä uskoo, ei häntä tuomita; mutta joka ei usko, se on jo tuomittu; sillä ei hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle. Joh. 5: 24.
Luku 6: 40. Luku 20: 31. Ap. T. 4: 12.
19. Mutta tämä on tuomio: että walkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastiwat enämmin pimeyttä kuin walkeutta; sillä heidän työnsä oliwat pahat.
Joh. 1: 5, 10, 11.
20. Sillä jokainen, joka pahaa tekee, se wihaa walkeutta eikä tule walkeuteen, ettei hänen töitänsä pitäisi laitettaman.
Joh. 24: 13, 15, 16.
21. Mutta joka totuuden tekee, se tulee walkeuteen, että hänen työnsä nähtäisiin; sillä ne owat Jumalassa tehdyt.
22. Sitte tuli Jesus ja hänen opetuslapsensa Judean maahan, ja asui siellä heidän kanssansa, ja kasti. Joh. 4: 2.
23. Mutta Johannes kasti myös Enonissa läsnä Salimia,

sillä siellä oli paljo wettä; ja he tuliwat ja kastettiin.
1 Sam. 9: 4. Matth. 3: 6. Luc. 3: 7.
24. Sillä ei Johannes ollut wielä silloin wankeuteen heitetty.
Matth. 14: 3.
25. Niin tuli kysymys Johannekseen opetuslasten ja Judalaisten wälillä puhdistuksesta.
26. Ja he tuliwat Johanneksen tykö ja sanoiwat hänelle: opettaja, se joka sinun kanssas oli toisella puolella Jordania, josta sinä todistit, katso, hän kastaa, ja jokainen menee hänen tykönsä.
Matth. 3: 11. Marc. 1: 7. Luc. 3: 16. Joh. 1: 15.
27. Johannes wastasi ja sanoi ei ihminen taida mitään ottaa, ellei hänelle anneta taiwahasta.
2 Cor. 4: 7. Jac. 1: 17.
28. Te olette itse minun todistajani, että minä olen sanonut: en minä ole Christus, waan minä olen hänen edellänsä lähetetty.
Mal. 3: 1. Matth. 11: 10. Marc. 1: 2. Luc. 1: 17. Luku 7: 27. Joh. 1: 6, 20, 30.
29. Jolla on morsian, se on ylkä; mutta yljän ystäwä, joka seisoo ja kuultelee häntä, se iloitaa itseänsä yljän äänestä sangen suuresti; sentähden on tämä minun iloni täytetty.
30. Hänen tulee kaswaa, mutta minun pitää wähenemän.
31. Joka ylhäältä tulee, se on kaikkein päällä, ja joka maasta on, se on maasta ja puhuu maasta. Joka taiwaasta tulee, hän on kaikkein ylin.
32. Ja mitä hän nähnyt ja kuullut on, sen hän todistaa, ja ei kenkään ota wastaan hänen todistustansa. Joh. 5: 20.
Luku 8: 26. Luku 12: 49. Luku 14: 10.
33. Joka hänen todistuksensa otti wastaan, se päätti Jumalan olewan totisen.
Rom. 3: 4. 1 Joh. 5: 10.
34. Sillä jonka Jumala lähetti, se puhuu Jumalan sanoja: sillä ei Jumala anna Henkeä mitalla. Ps. 45: 8. Jes. 11: 2. Joh. 1: 16. Ap. T. 10: 38. Eph. 4: 7.
35. Isä rakastaa Poikaa, ja antoi kaikki hänen käteensä.
Matth. 11: 27. Luku 28: 18. Luc. 10: 22. Joh. 5: 22. Luku 17: 2. Hebr. 2: 8.
36. Joka uskoo Pojan päälle, hänellä on ijankaikkinen elämä; mutta joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä elämätä näkemän, mutta Jumalan wiha pysyy hänen päällänsä. 5 Mos. 29: 20.
Luku 32: 22. Joh. 6: 47. 1 Joh. 5: 11, 12.

4 Luku.

Jesus kääntää monta Samarialaista. Päämiehen poika.

Koska siis Herra ymmärsi Phariseusten kuulleeksi, että Jesus teki enämmin opetuslapsia ja kasti kuin Johannes;
Joh. 3: 22, 26.
2. (Waikka ei Jesus itse kastanut, mutta hänen opetuslapsensa,)
3. Jätti hän Judean ja meni jälleen Galileaan.
4. Mutta hänen piti Samarian kautta waeltaman.
5. Niin hän tuli Samarian kaupunkiin, joka kutsuttin Sichar, lähes sitä maakartanoa, jonka Jakob oli pojallensa Josephille antanut.
1 Mos. 33: 19. Luku 48: 22. Jes. 24: 32.

6. Niin siellä oli Jakobin läh=
de. Koska Jesus matkasta oli
wäsynyt, istui hän lähteen päälle,
ja se oli liki kuudetta hetkeä.
7. Niin tuli yksi Samarian wai=
mo wettä ammuntamaan, ja Je=
sus sanoi hänelle: anna minun
juodakseni.
8. Sillä hänen opetuslapsensa
oliwat menneet kaupunkiin ruokaa
ostamaan.
9. Sanoi Samarian waimo
hänelle: kuinka sinä minulta juoda
tahdot, joka olet Judalainen, ja
minä olen Samarialainen? sillä
ei Judalaiset pidä yhtään kanssa=
käymistä Samarialaisten kanssa.
2 Kun. K. 17: 24. Luc. 9: 52, 53.
Joh. 8: 48. Ap. T. 10: 28.
10. Jesus wastasi ja sanoi hä=
nelle: jos sinä tietäisit Jumalan
lahjan, ja kuka se on, joka sinulle
sanoo: anna minun juodakseni!
niin sinä anoisit häneltä, ja hän
antaisi sinulle eläwätä wettä.
Ps. 23: 2. Jes. 12: 2.
11. Sanoi waimo hänelle: Her=
ra, eipä sinulla ole milläs am=
munnat, ja lähde on syhwä: kusta
siis sinulla on sitä eläwätä wettä?
Jer. 2: 13.
12. Oletkos sinä suurempi kuin
meidän isämme Jakob, joka meille
tämän kaiwon antoi? ja hän joi
itse siitä, ja hänen lapsensa, ja
hänen karjansa.
13. Jesus wastasi ja sanoi hä=
nelle: jokainen kuin juo tästä we=
destä, hän janoo jälleen;
Joh. 6: 58.
14. Mutta joka siitä wedestä
juo, kuin minä hänelle annan, ei
hän janoo ijankaikkisesti; waan
se wesi, jonka minä hänelle an=
nan, tulee hänessä sen weden läh=
teeksi, joka kuohuu ijankaikkiseen
elämään.
Jes. 55: 1. Joh. 6: 27, 35. Luku 7: 38.
15. Sanoi waimo hänelle: Her=
ra, anna minulle sitä wettä, etten
minä janoaisi enkä tarwitsisi tulla
tänne ammuntamaan.
16. Jesus sanoi hänelle: mene,
kutsu sinun miehes, ja tule tänne.
17. Waimo wastasi ja sanoi
hänelle: ei minulla ole miestä.
Sanoi Jesus hänelle: oikein sinä
sanoit: ei minulla ole miestä.
18. Sillä wiisi miestä on si=
nulla ollut, ja se kuin sinulla nyt
on, ei ole sinun miehes. Sen
sinä oikein sanoit.
19. Waimo sanoi hänelle: Her=
ra, minä näen, että sinä olet
propheta.
Luc. 7: 16. Luku 24: 19. Joh. 6: 14.
20. Meidän isämme owat tällä
wuorella kumartaneet ja rukoilleet,
ja te sanotte: Jerusalemissa on
se sia, jossa pitää rukoiltaman.
5 Mos. 12: 5, 11. 1 Kun. K. 9; 3.
2 Aika K. 7: 12.
21. Jesus sanoi hänelle: wai=
mo, usko minua: se aika tulee,
ettette tällä wuorella eikä Jeru=
salemissa Isää rukoile.
22. Ette tiedä, mitä te rukoi=
lette, mutta me tiedämme, mitä
me rukoilemme; sillä autuus on
Judalaisista. 2 Kun. K. 17: 29. Jes. 2: 3.
Luc. 24: 47. Rom. 3: 2. Luku 9: 4.
23. Mutta hetki tulee, ja jo
nyt on, että totiset rukoiliat ru=
koilewat Isää hengessä ja totuu=

dessa; sillä Isä tahtoo myös senkaltaisia, jotka häntä rukoilewat.

24. **Jumala on henki, ja jotka häntä rukoilewat, niiden pitää hengessä ja totuudessa häntä rukoileman.** 2 Cor. 3: 17.

25. Waimo sanoi hänelle: minä tiedän että Messias on tulewa, joka kutsutaan Christus: koska se tulee, niin hän ilmoittaa meille kaikki.

26. Jesus sanoi hänelle: minä olen se, joka sinun kanssas puhun. Joh. 9: 37.

27. Silloin tuliwat hänen opetuslapsensa ja ihmetteliwät, että hän sitä waimoa puhutteli; ei kuitenkaan kenkään sanonut: mitäs kysyt? eli mitäs häntä puhuttelet?

28. Niin waimo jätti wesiastiansa, ja meni kaupunkiin, ja sanoi niille ihmisille:

29. Tulkaat katsomaan sitä ihmistä, joka minulle sanoi kaikki, mitä minä tehnyt olen: olleeko hän Christus?

30. Niin he läksiwät kaupungista ja meniwät hänen tykönsä.

31. Mutta sillä wälillä rukoiliwat opetuslapset häntä, sanoen: Rabbi, syö.

32. Waan hän sanoi heille: minulla on ruokaa syödäkseni, jota ette tiedä.

33. Niin opetuslapset sanoiwat keskenänsä: lieneekö joku hänelle syötäwätä tuonut?

34. Jesus sanoi heille: minun ruokani on se, että minä teen hänen tahtonsa, joka minun lähetti, ja täytän hänen tekonsa.

35. Ettenkö te sano: wielä owat neljä kuukautta ja elonaika tulee? katso, minä sanon teille: nostakaat silmänne ylös ja katsokaat wainioita; sillä ne owat jo walkiat elonajaksi.
Matth. 9: 37. Luc. 10: 2.

36. Ja joka niittää, hän saa palkan ja kokoo hedelmän ijankaikkiseen elämään: että kylwäjä ja niittäjä ynnä iloitsisiwat.

37. Sillä tässä on se sana tosi: toinen on, joka kylwää, ja toinen, joka niittää.

38. Minä lähetin teidän niittämään, jossa ette ole työtä tehneet: muut owat työtä tehneet ja te olette heidän työnsä päälle tulleet.

39. Mutta monta Samarialaista siitä kaupungista uskoiwat hänen päällensä sen waimon puheen tähden, joka sanoi: hän on minulle kaikki sanonut, mitä minä tehnyt olen.

40. Koska siis Samarialaiset tuliwat hänen tykönsä, rukoiliwat he häntä wiipymään heidän tykönänsä. Ja hän wiipyi siellä kaksi päiwää.

41. Ja paljoa usiammat uskoiwat hänen sanansa tähden.

42. Ja sanoiwat sille waimolle: emme nyt silleen usko sinun puhees tähden; sillä me olemme itse kuulleet ja tiedämme, että hän on totisesti Christus, maailman wapahtaja. Joh. 17: 8.

43. Mutta kahden päiwän perästä läksi hän sieltä ja meni Galileaan.

44. Sillä Jesus todisti itse,

ettei propheta maksa isänsä maalla mitään.
Matth. 13: 57. Marc. 6: 4. Luc. 4: 24.
45. Koska hän siis tuli Galileaan, ottiwat Galilealaiset hänen wastaan, jotka oliwat nähneet kaikki ne, kuin hän Jerusalemissa juhlana tehnyt oli; sillä he oliwat myös juhlalle tulleet.
Matth. 4: 12. Marc. 1: 14.
46. Niin Jesus tuli taas Galilean Kanaan, kussa hän weden wiinaksi tehnyt oli. Ja oli yksi kuninkaanmies, jonka poika sairasti Kapernaumissa. Joh. 2: 1, 11.
47. Koska hän kuuli, että Jesus oli tullut Judeasta Galileaan, meni hän hänen tykönsä ja rukoili häntä tulemaan alas ja parantamaan hänen poikaansa, joka oli kuolemallansa.
48. Sanoi siis Jesus hänelle: ellette näe tunnustähtiä ja ihmeitä, niin ette usko. 1 Cor. 1: 22.
49. Sanoi kuninkaanmies hänelle: Herra, tule alas ennenkuin minun poikani kuolee.
50. Jesus sanoi hänelle: mene, sinun poikas elää. Ja mies uskoi sanan, jonka Jesus sanoi hänelle, ja meni.
51. Niin hänen mennessänsä, kohtasiwat hänen palweliansa hänen ja ilmoittiwat hänelle, sanoen: sinun poikas elää.
52. Niin hän tutki heiltä hetkeä, jolla hän parani, ja he sanoiwat hänelle: eilein seitsemännellä hetkellä antoi wilutauti hänen ylön.
53. Niin isä ymmärsi sen siksi hetkeksi, jolla Jesus sanoi hänelle: sinun poikas elää. Ja hän uskoi ja koko hänen huoneensa.
54. Tämä on toinen tunnustähti, jonka Jesus teki tullessansa Judeasta Galileaan.

5 Luku.

Bethesda. Christuksen personan ja wiran korkeus.

Sitte oli Judalaisten juhlapäiwä, ja Jesus meni ylös Jerusalemiin.
3 Mos. 23: 2. 5 Mos. 16: 1.
2. Mutta Jerusalemissa on lammasportin tykönä yksi lammikko, joka Hebrean kielellä kutsutaan Bethesda, jossa oli wiisi wajaa,
3. Joissa makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuwia, halwatuita, jotka weden liikuttamista odottiwat.
4. Sillä enkeli tuli alas määrätyllä ajalla lammikkoon ja sekoitti weden: joka siis ensimäisenä weteen astui, koska se sekoitettu oli, niin se parani, ehkä missä ikänä taudissa hän oli.
5. Niin oli siellä yksi mies, joka kahdeksan neljättäkymmentä ajastaikaa oli sairastanut.
6. Koska Jesus hänen näki makaawan ja tunsi hänen jo kauwan sairastaneen, sanoi hän hänelle: tahdotkos tulla terweeksi?
7. Sairas wastasi häntä: Herra, ei ole minulla sitä ihmistä, joka minun wie, koska wesi sekoitettu on, lammikkoon; mutta koska minä tulen, niin on toinen minun edelläni siihen astunut.

8. Jesus sanoi hänelle: nouse, ota wuotees ja käy.
Matth. 9: 6. Marc. 2: 11. Luc. 5: 24.
9. Ja kohta parani se ihminen, ja otti wuoteensa ja käwi. Ja se päiwä oli sabbatti. Joh. 9: 14.
10. Sanoiwat siis Judalaiset paratulle: nyt on sabbatti, ei sinun sowi wuodetta kantaa. 2 Mos. 20: 10.
5 Mos. 5: 12. Neh. 13: 19. Jer. 17: 21, 22.
Matth. 12: 2. Marc. 2: 24. Luc. 6: 2.
11. Hän wastasi heitä: joka minun paransi, se sanoi minulle: ota wuotees ja käy.
12. Niin he kysyiwät häneltä: kuka on se ihminen, joka sinulle sanoi: ota wuotees ja käy?
13. Mutta ei se parattu tiennyt, kuka se oli; sillä Jesus oli mennyt pois kansan tähden, joka siinä paikassa oli.
14. Sitte löysi Jesus hänen templissä ja sanoi hänelle: **katso, sinä olet parattu: älä silleen syntiä tee, ettei jotain pahempata sinulle tapahtuisi.** Matth. 12: 45. Joh. 8: 11.
15. Niin se ihminen meni pois ja ilmoitti Judalaisille, että Jesus oli se, joka hänen parantanut oli.
16. Ja Judalaiset wainosiwat sentähden Jesusta ja etsiwät häntä tappaaksensa, että hän senkaltaisia teki sabbattina.
17. Niin Jesus wastasi heitä: minun Isäni tekee työtä hamaan tähän asti, ja minä myös teen työtä. Joh. 9: 4. Luku 14: 10.
18. Sentähden etsiwät Judalaiset häntä wielä enämmin tappaaksensa, ettei hän ainoastaan sabbattia rikkonut, mutta myös sanoi Jumalan isäksensä, ja teki itsensä Jumalan kaltaiseksi. Matth. 26: 65.
Joh. 7: 29. Luku 10: 33. Phil. 2: 6.
19. Niin Jesus wastasi ja sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei taida Poika itsestänsä mitään tehdä, ellei hän näe Isän tekewän; sillä mitä ikänä hän tekee, sitä myös Poika niin tekee. Joh. 8: 38.
20. Sillä Isä rakastaa Poikaa ja osoittaa hänelle kaikki, mitä hän itse tekee: ja hän on wielä suurempia töitä hänelle osoittawa, kuin nämät owat, että teidän pitää ihmettelemän. Joh. 3: 35.
21. Sillä niinkuin Isä herättää ja wirwoittaa kuolleita, niin myös Poika wirwoittaa, joita hän tahtoo.
22. Sillä ei Isä ketään tuomitse, waan antoi kaiken tuomion Pojalle: Matth. 11: 27.
Luku 28: 18. Joh. 17: 2. Ap. T. 17: 31.
23. Että kaikki Poikaa kunnioittaisiwat, niinkuin he Isää kunnioittawat. Joka ei Poikaa kunnioita, ei se kunnioita Isää, joka hänen lähetti. 1 Joh. 2: 23.
24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: **joka kuulee minun sanani ja uskoo sen, joka minun lähetti, hänellä on ijankaikkinen elämä, ja ei hän tule tuomioon, waan menee kuolemasta elämähän.**
Luc. 23: 43. Joh. 3: 18. Luku 6: 40, 47.
Luku 8: 51. Eph. 2: 6. 1 Joh. 3: 2.
25. Totisesti, totisesti sanon minä teille: hetki tulee, ja nyt jo on, että kuolleet saawat kuulla Jumalan Pojan äänen; ja jotka sen kuulewat, ne saawat elää.
Rom. 6: 4. Gal. 2: 20. Eph. 2: 1, 5.
1 Tim. 5: 6. Ilm. K. 3: 1.
26. Sillä niinkuin Isällä on

elämä itsessänsä, niin antoi hän myös elämän Pojalle itsessänsä olemaan,

27. Ja on hänelle myös antanut wallan tuomita, että hän on Ihmisen Poika.

28. Älkäät tätä ihmetelkö; sillä hetki tulee, jona kaikki ne, jotka haudoissa owat, saawat kuulla hänen äänensä,

Dan. 12: 2. 1 Cor. 15: 52. 1 Thess. 4: 16.

29. **Ja pitää tuleman edes ne, jotka hywää tehneet owat, elämän ylösnousemiseen, mutta jotka pahaa tehneet owat, tuomion ylösnousemiseen.** Matth. 25: 46.

30. En minä itsestäni taida mitään tehdä: niinkuin minä kuulen, niin minä tuomitsen, ja minun tuomioni on oikia; sillä en minä etsi minun tahtoani, waan Isän tahtoa, joka minun lähetti.

Joh. 6: 38.

31. Jos minä itsestäni todistaisin, niin ei minun todistuksen olisi tosi.

32. Toinen on, joka todistaa minusta, ja minä tiedän, että hänen todistuksensa on tosi, kuin hän minusta todistaa.

Jes. 42: 1. Matth. 17: 5. Joh. 8: 14, 18.

33. Te lähetitte Johanneksen tykö, ja hän todisti totuuden.

Joh. 1: 19.

34. Mutta en minä ihmiseltä todistusta ota; waan minä sanoin näitä, että te autuaaksi tulisitte.

35. Hän oli palawainen ja paistawainen kynttilä; mutta te tahdoitte ainoastaan wähän aikaa riemuita hänen walkeudessansa.

36. Mutta minulla on suurempi todistus kuin Johanneksen; sillä ne työt, jotka Isä antoi minulle täyttääkseni, ne työt, jotka minä teen, todistawat minusta, että Isä minun lähetti.

Matth. 3: 17. Joh. 1: 32, 33. Luku 10: 25.

37. Ja Isä, joka minun lähetti, hän todistaa minusta. Ette ole koskaan hänen ääntänsä kuulleet eli hänen muotoansa nähneet,

2 Mos. 33: 20. 5 Mos. 4: 12. Marc. 1: 11. Luku 9: 7. Luc. 3: 22. Luku 9: 35. Joh. 6: 27. Luku 12: 28. 2 Piet. 1: 17. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

38. Ja ei teillä ole hänen sanansa pysywäinen; sillä ette usko sitä, jonka hän lähetti.

39. **Tutkikaat Raamatuita; sillä niissä te luulette teillenne ijankaikkisen elämän olewan, ja ne owat, jotka todistawat minusta.** 5 Mos. 18: 15. Jes. 8: 20. Luku 34: 16. Luku 45: 8. Jer. 23: 5. Dan. 9: 24. Luc. 16: 29. Luku 24: 27. Joh. 1: 45. Ap. T. 17: 11.

40. Ja ette tahdo tulla minun tyköni, että te saisitte elämän.

41. En minä pyydä kunniata ihmisiltä;

42. Waan minä tunnen teidän, ettei teissä ole Jumalan rakkaus.

43. Minä tulin Isäni nimeen, ja ette minua ota wastaan; jos joku tulee omalla nimellänsä, niin te sen otatte wastaan.

44. Kuinka te taidatte uskoa, jotka otatte kunnian toinen toiseltanne, ja sitä kunniata, joka ainoalta Jumalalta tulee, ette etsi?

Joh. 12: 43. Rom. 2: 29.

45. Älkäät luulko, että minä kannan Isän edessä teidän päällenne: se on, joka teidän päällenne kantaa, Moses, johonka te turwaatte.

46. Sillä jos te olisitte Mosekſen uskoneet, niin te olisitte minun uskoneet; sillä minusta on hän kirjoittanut. 1 Mos. 3: 15. Luku 22: 18. Luku 49: 10. 5 Mos. 18: 18.

47. Jos ette hänen kirjoituksiansa usko, kuinkas te minun sanani uskotte?

6 Luku.

Jesus ruokkii wiisituhatta miestä. Elämän leipä.

Sitte meni Jesus Galilean meren ylitse, joka on Tyberian,

2. Ja häntä seurasi paljo kansaa, että he näkiwät hänen merkkinsä, kuin hän teki sairaissa.

3. Niin Jesus meni ylös wuorelle ja istui siellä opetuslastensa kanssa.

4. Ja lähestyi pääsiäinen, Judalaisten juhla. 2 Mos. 12: 18. 3 Mos. 23: 5. 4 Mos. 28: 16. 5 Mos. 16: 1.

5. Koska siis Jesus nosti silmänsä ja näki tulewan paljon kansaa tykönsä, sanoi hän Philippukselle: kusta me ostamme leipiä näiden syödä?
Matth. 14: 15. Marc. 6: 35. Luc. 9: 12.

6. (Mutta sen hän sanoi, kiusaten häntä; sillä hän tiesi, mitä hän tekewä oli.)

7. Wastasi Philippus häntä: kahden sadan penningin leiwät ei täytyisi heille, että kukin heistä wähänkin sais.

8. Sanoi yksi hänen opetuslapsistansa hänelle, Andreas, Simon Pietarin weli:

9. Tässä on yksi poikainen, jolla on wiisi ohraista leipää ja kaksi kalaista; waan mitä ne owat näin paljolle? 2 Kun. K. 4: 43.

10. Mutta Jesus sanoi: asettakaat kansa atrioitsemaan. Ja siinä paikassa oli paljo ruohoa. Niin atrioitsi lähes wiisituhatta miestä.

11. Ja Jesus otti leiwät, kiitti ja antoi opetuslapsillensa, mutta opetuslapset jakoiwat atrioitsewille, niin myös kaloista niin paljon kuin hän tahtoi. 1 Sam. 9: 13.

12. Mutta koska he rawitut oliwat, sanoi hän opetuslapsillensa: kootkaat murut kuin jäiwät, ettei mitään hukkuisi.

13. Niin he kokosiwat ja täyttiwät kaksitoistakymmentä koria muruilla, wiidestä ohraisesta leiwästä, jotka niiltä liiaksi oliwat, kuin atrioitsiwat.

14. Koska siis ne ihmiset sen merkin näkiwät kuin Jesus teki, sanoiwat he: tämä on totisesti se Propheta, joka maailmaan tulewa oli.
5 Mos. 18: 15, 18. Luc. 7: 16. Luku 24: 19. Joh. 1: 21. Luku 4: 19. Luku 7: 40.

15. Koska Jesus ymmärsi, että he tahtoiwat tulla ja wäkiwallalla tehdä hänen kuninkaaksi, meni hän pois taas wuorelle yksinänsä.
Matth. 14: 23. Marc. 6: 47.

16. Mutta koska ehtoo tuli, meniwät hänen opetuslapsensa alas meren tykö,

17. Ja astuiwat haahteen ja meniwät ylitse meren Kapernaumia päin. Ja jo oli pimiä tullut, ja ei Jesus tullut heidän tykönsä.

18. Niin meri nousi, että suuri tuuli puhalsi.

19. Ja koska he oliwat soutaneet lähes wiisikolmattakymmentä

eli kolmekymmentä wakomittaa, näkiwät he Jesuksen käywän meren päällä ja lähenewän haahtea; ja he peljästyiwät.

20. Niin hän sanoi heille: minä olen: älkäät peljätkö.

21. Niin he tahtoiwat ottaa hänen haahteen; ja haaksi oli jo sen maan tykönä, johonka he meniwät.

22. Toisena päiwänä, koska kansa, joka sillä puolella merta oli, näki, ettei siellä muuta wenhettä ollut kuin se yksi, johonka hänen opetuslapsensa oliwat astuneet, ja ettei Jesus ollut astunut haahteen opetuslastensa kanssa, waan hänen opetuslapsensa oliwat ainoastaan matkaan lähteneet;

23. Mutta muut wenheet tuliwat Tyberiasta, lähes sitä paikkaa, jossa he oliwat leipää syöneet, sitte kuin Herra oli kiittänyt;

24. Koska kansa sen näki, ettei Jesus siellä ollut eikä hänen opetuslapsensa, astuiwat he myös haaksiin ja meniwät Kapernaumiin, etsein Jesusta.

25. Ja kuin he hänen siltä puolen merta löysiwät, sanoiwat he hänelle: Rabbi, koskas tänne tulit?

26. Jesus wastasi heitä ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: ette etsi minua, että te näitte ihmeen, waan että te saitte leipää syödä ja olette rawitut.

27. Älkäät tehkö sitä ruokaa, joka on katoowainen, waan sitä ruokaa, joka pysyy ijankaikkiseen elämään, jonka Ihmisen Poika teille antawa on; sillä Isä Jumala on sen wahwistanut.
Matth. 3: 17. Luku 17: 5. Marc. 1: 11. Luku 9: 7. Luc. 3: 22. Luku 9: 35. Joh. 1: 32, 33. Luku 5: 37. Luku 8: 18. Luku 11: 26. 2 Piet. 1: 17.

28. Niin he sanoiwat hänelle: mitä meidän pitää tekemän, että me taitaisimme Jumalan töitä tehdä?

29. Jesus wastasi ja sanoi heille: se on Jumalan työ, että te uskotte sen päälle, jonka hän lähetti.
1 Joh. 3: 23.

30. Niin he sanoiwat hänelle: mitä ihmettä siis sinä teet, että me näkisimme ja uskoisimme sinun päälles? Mitä työtä sinä teet?
Matth. 12: 38. Luku 16: 1. Marc. 8: 11. Luc. 11: 29. 1 Cor. 1: 22.

31. Meidän isämme söiwät mannaa korwessa, niinkuin kirjoitettu on: hän antoi heille leipää taiwaasta syödäksensä.
2 Mos. 16: 4. Ps. 78: 24. 1 Cor. 10: 3.

32. Niin Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei Moses sitä leipää antanut heille taiwahasta; mutta minun Isäni antaa sen totisen leiwän taiwaasta. 4 Mos. 11: 7.

33. Sillä se Jumalan leipä on se, joka taiwaasta tulee alas ja antaa maailmalle elämän.

34. Niin he sanoiwat hänelle: Herra, anna meille aina sitä leipää.

35. Jesus sanoi heille: minä olen elämän leipä: joka tulee minun tyköni, ei hän suinkaan isoo, ja joka uskoo minun päälleni, ei hän koskaan janoo. Jes. 55: 1.
Matth. 11: 28. Joh. 4: 14. Luku 7: 37.

36. Mutta minä sanoin teille, että te näitte minun, ja ette sittenkään usko.

37. Kaikki, mitä minun Isäni

antaa minulle, se tulee minun
tyköni: **ja joka minun tyköni tulee,
sitä en minä heitä ulos.**
38. Sillä minä tulin taiwaasta
alas, en tekemään minun tahtoa-
ni, waan sen tahtoa, joka minun
lähetti. Matth. 26: 39. Marc. 14: 36.
Luc. 22: 42. Joh. 4: 34. Luku 5: 30.
39. Mutta se on Isän tahto,
joka minun lähetti, ettei minun
pidä yhtäkään niistä kaikista ka-
dottaman, kuin hän minulle an-
toi, mutta olen ne herättäwä wii-
meisenä päiwänä. Ps. 109: 8. Joh. 10: 28.
Luku 17: 12. Luku 18: 9. Ap. T. 1: 28.
40. Tämä on sen tahto, joka
minun lähetti, että jokainen kuin
näkee Pojan ja uskoo hänen pääl-
lensä, hänellä pitää ijankaikkinen
elämä oleman, ja minä herätän
hänen wiimeisenä päiwänä.
Joh. 3: 15, 16.
41. Niin Judalaiset napisiwat
sitä, kuin hän sanoi: minä olen
se leipä, joka taiwaasta tuli alas,
42. Ja sanoiwat: eikö tämä
ole Jesus Josephin poika, jonka
isän ja äitin me tunnemme? Kuin-
kas hän sanoo: minä olen tullut
taiwaasta alas. Matth. 13: 55.
Marc. 6: 3. Luc. 4: 22. Joh. 7: 27.
43. Niin Jesus wastasi ja sanoi
heille: älkäät napisko keskenänne.
44. Ei taida kenkään minun
tyköni tulla, ellei Isä, joka minun
lähetti, wedä häntä, ja minä he-
rätän hänen wiimeisenä päiwänä.
45. Se on prophetaissa kirjoi-
tettu: heidän pitää kaikki Juma-
lalta opetetuksi tuleman. Sentäh-
den jokainen, kuin sen on Isältä
kuullut ja oppinut, hän tulee mi-
nun tyköni. Jes. 54: 13.
Jer. 31: 34. Joh. 1: 18. 1 Thess. 4: 9.
Hebr. 8: 10. Luku 10: 16.
46. Ei niin, että joku on Isän
nähnyt, waan joka on Jumalasta,
se on Isän nähnyt.
Matth. 11: 27. Luc. 10: 22.
47. Totisesti, totisesti sanon
minä teille: joka uskoo minun
päälleni, hänellä on ijankaikkinen
elämä. Joh. 3: 18, 36.
48. Minä olen elämän leipä.
49. Teidän isänne söiwät man-
naa korwessa ja kuoliwat.
2 Mos. 16: 15. Hebr. 3: 16, 19.
50. Tämä on se leipä, joka
taiwaasta tuli alas, ja joka siitä
syö, ei hänen pidä kuoleman.
51. Minä olen se eläwä lei-
pä, joka taiwaasta tuli alas: se
kuin tästä leiwästä syö, hän elää
ijankaikkisesti. Ja se leipä, jonka
minä annan, on minun lihani,
jonka minun pitää antaman mail-
man elämän edestä. Joh. 3: 13.
52. Niin Judalaiset riiteliwät
keskenänsä, sanoen: kuinka tämä
taitaa antaa lihansa meille syödä?
Joh. 3: 9.
53. Jesus sanoi heille: toti-
sesti, totisesti sanon minä teille:
ellette syö Ihmisen Pojan lihaa
ja juo hänen wertansa, niin ei
ole elämä teissä.
1 Mos. 15: 6. Marc. 16: 16. Joh. 1: 12.
54. **Joka syö minun lihani ja
juo minun wereni, hänellä on ijan-
kaikkinen elämä, ja minä olen he-
rättäwä hänen wiimeisenä päiwänä.**
55. **Sillä minun lihani on to-
tinen ruoka, ja minun wereni on
totinen juoma.**
56. Joka syö minun lihani ja

juo minun wereni, hän on minussa ja minä hänessä.
57. Niinkuin eläwä Isä minun lähetti ja minä elän Isäni tähden, niin myös se, joka minua syö, hän elää minunkin tähteni.
58. Tämä on se leipä, joka taiwaasta tuli alas: ei niinkuin teidän isänne söiwät mannaa ja kuoliwat. Joka tätä leipää syö, hän saa elää ijankaikkisesti.
Joh. 3: 13.
59. Näitä sanoi hän synagogassa, opettaissansa Kapernaumissa.
60. Niin monta hänen opetuslapsistansa, kuin he tämän kuuliwat, sanoiwat: tämä on kowa puhe: kuka woi sitä kuulla?
61. Mutta kuin Jesus tiesi itsestänsä, että hänen opetuslapsensa siitä napisiwat, sanoi hän heille: pahoittaako tämä teitä?
62. Mitä sitte, jos te näette Ihmisen Pojan sinne menewän ylös, kussa hän ennen oli?
Marc. 16: 19. Luc. 24: 51. Joh. 3: 13. Ap. T. 1: 9. Eph. 4: 8.
63. Henki on se, joka eläwäksi tekee, ei liha mitään auta: **ne sanat, kuin minä teille puhun, owat henki ja elämä.** 2 Cor. 3: 6.
64. Mutta muutamat teistä owat, jotka ei usko. Sillä Jesus tiesi alusta, kutka owat, jotka ei uskoneet, ja kuka hänen oli pettäwä. Joh. 2: 25. Luku 13: 11.
65. Ja hän sanoi: sentähden sanoin minä teille: ei taida kenkään tulla minun tyköni, ellei se ole annettu hänelle minun Isältäni.
66. Siitä ajasta luopuiwat monta hänen opetuslapsistansa hänestä ja meniwät pois, eikä hänen kanssansa enämpi waeltaneet.
67. Niin Jesus sanoi niille kahdelletoistakymmenelle: ettenkö te myös tahdo mennä pois?
68. Simon Pietari wastasi häntä: Herra, kenenkäs tykö me menemme? sinulla on ijankaikkisen elämän sanat. Ap. T. 5: 20.
69. Ja me uskomme ja olemme ymmärtäneet, että sinä olet Christus, eläwän Jumalan Poika,
Matth. 16: 16. Marc. 8: 29. Luc. 9: 20. Joh. 11: 27.
70. Jesus wastasi heitä: enkö minä ole teitä kahtatoistakymmentä walinnut? ja yksi teistä on perkele. Luc. 6: 13. Joh. 8: 44.
71. Mutta sen hän sanoi Judasta Simonin pojasta Ischariotista; sillä hän oli hänen pettäwä, ja oli yksi niistä kahdestatoistakymmenestä.

7 Luku.

Lehtimajan juhla. Kansa riitelee Christuksesta.

Ja sitte waelsi Jesus Galileassa; sillä ei hän tahtonut waeltaa Judeassa, että Judalaiset pyysiwät häntä tappaa.
2. Niin Judalaisten lehtimajan juhla oli läsnä. 3 Mos. 23: 34.
3. Ja hänen weljensä sanoiwat hänelle: lähde täältä ja mene Judeaan, että myös sinun opetuslapses näkisiwät sinun työs, joita sinä teet. Matth. 12: 46.
Marc. 3: 31. Luc. 8: 19. Ap. T. 1: 14.
4. Sillä ei kenkään tee mitään salaa, ja tahtoo itse julki olla.

Jos siis sinä näitä teet, niin julista itses maailman edessä.

5. Sillä ei hänen weljensäkään uskoneet hänen päällensä.
Marc. 3: 21.

6. Niin Jesus sanoi heille: ei ole minun aikani wielä tullut; waan teidän aikanne on aina walmis.

7. Ei maailma taida teitä wihata, mutta minua hän wihaa; sillä minä todistan hänestä, että hänen työnsä owat pahat.
Joh. 15: 18. Luku 3: 19. Luku 14: 17.

8. Menkäät te ylös juhlalle: en minä wielä tälle juhlalle mene, sillä ei minun aikani ole wielä täytetty. Joh. 8: 20.

9. Ja koska hän näitä heille puhunut oli, niin hän jäi Galileaan.

10. Mutta koska hänen weljensä oliwat menneet ylös, meni hän myös juhlalle, ei julki, waan niinkuin salaa.

11. Niin Judalaiset etseiwät häntä juhlana ja sanoiwat: kussa hän on? Joh. 11: 56.

12. Ja suuri napina oli hänestä kansan seassa; sillä muutamat sanoiwat: hän on hywä, mutta toiset sanoiwat: ei, waan hän wiettelee kansan.
Matth. 21: 46. Luc. 7: 16. Joh. 6: 14.

13. Ei kuitenkaan yksikään hänestä julkisesti puhunut; sillä he pelkäsiwät Judalaisia.
Joh. 9: 22. Luku 12: 42. Luku 19: 38.

14. Mutta koska jo puoli juhlaa oli kulunut, meni Jesus ylös templiin, ja opetti.

15. Ja Judalaiset ihmetteliwät, sanoen: kuinka tämä taitaa kirjaa, joka ei ole oppinut?

16. Wastasi Jesus ja sanoi heille: ei minun oppini ole minun, mutta sen, joka minun lähetti.
Joh. 8: 28. Luku 12: 49. Luku 14: 10, 24.

17. Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, niin hän pitää tietämän tästä opista, jos se on Jumalasta, eli jos minä itsestäni puhun.

18. Joka itsestänsä puhuu, se etsii omaa kunniatansa; mutta joka etsii sen kunniata, joka hänen lähetti, se on wakaa ja ei hänessä ole wääryyttä. Joh. 5: 41.

19. Eikö Moses antanut teille lakia, ja ei kenkään teistä lakia täytä? Miksi te etsitte minua tappaaksenne? 2 Mos. 20: 1, rc. Luku 24: 3.
Matth. 12: 14. Marc. 3: 6. Joh. 5: 16, 18.
Luku 10: 39. Luku 11: 53. Ap. T. 7: 53.

20. Wastasi kansa ja sanoi: sinulla on perkele: kuka sinua etsii tappaaksensa?
Joh. 8: 48, 52. Luku 10: 20.

21. Jesus wastasi ja sanoi heille: yhden työn minä tein, ja te kaikki ihmettelette.

22. Sentähden antoi Moses teille ympärileikkauksen, (ei että se Mosekselta oli, waan isiltä) ja te ympärileikkaatte sabbattina ihmisen. 1 Mos. 17: 10.
3 Mos. 12: 3. Ap. T. 7: 8. Rom. 4: 11.

23. Jos ihminen sabbattina ympärileikataan, ettei Moseksen laki rikottaisi: närkästyttenkö te minusta, että minä koko ihmisen sabbattina paransin?

24. **Älkäät tuomitko näkemisen jälkeen, waan sanokaat oikia tuomio.**
5 Mos. 1: 16, 17. San. l. 24: 23. Jac. 2: 1.

25. Sanoiwat siis muutamat Jerusalemin asuwaisista: eikö tä-

mä se ole, jota he etseiwät tap-
paaksensa?

26. Ja katso, hän puhuu roh-
kiasti, ja ei he hänelle mitään puhu:
tietänewätkö ylimmäiset oikein, et-
tä hän on totisesti Christus?

27. Mutta me kyllä tiedämme,
kusta tämä on: waan kusta Chris-
tus tulee ja kusta hän on, ei
kenkään tiedä. Matth. 13: 55.
Marc. 6: 3. Luc. 4: 22. Joh. 6: 42.

28. Niin Jesus huusi temp-
lissä, opetti ja sanoi: ja te tun-
nette minun, ja tiedätte, kusta
minä olen: ja en minä ole tul-
lut itse minustani, mutta hän on
wakaa, joka minun lähetti, jota
ette tunne. Joh. 8: 26, 42, 55. Rom. 3: 4.

29. Mutta minä tunnen hä-
nen; sillä minä olen hänestä, ja
hän lähetti minun.
Matth. 11: 27. Joh. 10: 15.

30. Niin he etseiwät häntä kä-
sittääksensä; waan ei kenkään las-
kenut kättänsä hänen päällensä,
sillä ei hänen aikansa ollut wielä
tullut. Marc. 11: 18. Luc. 19: 47, 48.
Luku 20: 19. Joh. 8: 37.

31. Mutta paljo kansasta us-
koiwat hänen päällensä ja sanoi-
wat: koska Christus tulee, teh-
neekö hän enämmän ihmeitä kuin
tämä on tehnyt? Joh. 8: 30.

32. Phariseukset kuuliwat kan-
san hänestä senkaltaisia napise-
wan, ja Phariseukset ja ylimmäi-
set papit lähettiwät palweliat
häntä ottamaan kiinni.

33. Niin Jesus sanoi heille:
minä olen wielä wähän aikaa
teidän kanssanne, ja menen sitte
hänen tykönsä, joka minun lähetti.
Joh. 16: 16.

34. Teidän pitää minua etsi-
män ja ei löytämän, ja kussa
minä olen, ette taida sinne tulla.
Joh. 8: 21. Luku 13: 33.

35. Niin Judalaiset sanoiwat
keskenänsä: kuhunkas hän mennee,
ettemme häntä löydä? menneekö
hän Grekiläisten sekaan, jotka sinne
ja tänne hajoitetut owat, Greki-
läisiä opettamaan?

36. Mikä puhe se on, kuin
hän sanoi: teidän pitää etsimän
minua ja ei löytämän, ja kussa
minä olen, ette taida sinne tulla?

37. Mutta wiimeisenä suurena
juhlapäiwänä seisoi Jesus ja huusi,
sanoen: joka janoo, se tulkaan
minun tyköni ja juokaan.
3 Mos. 23: 36. Jes. 55: 1. Joh. 4: 14.
Luku 6: 35. Ilm. K. 22: 17.

38. Joka uskoo minun pääl-
leni, niinkuin Raamattu sanoo,
hänen kohdustansa pitää wuota-
man eläwän weden wirrat.
Jes. 12: 3. Luku 44: 3.

39. (Mutta sen hän sanoi siitä
hengestä, jonka niiden piti saa-
man, jotka uskowat hänen pääl-
lensä; sillä ei Pyhä Henki wielä
silloin saapuilla ollut, ettei Je-
sus ollut wielä kirkastettu.)
Joel 2: 28. Joh. 16: 7. Ap. T. 2: 17.

40. Monta siis kansasta, jotka
tämän puheen kuuliwat, sanoi-
wat: tämä on totisesti propheta.
5 Mos. 18: 15, 18. Matth. 21: 46.
Luc. 7: 16. Joh. 4: 42. Luku 6: 14.

41. Muut sanoiwat: tämä on
Christus: mutta muutamat sanoi-
wat: tulleeko Christus Galileasta?
Joh. 1: 46.

42. Eikö Raamattu sano Da-

widin siemenestä ja Bethlehemin kaupungista, kussa Dawid oli, Christuksen tulewan?
1 Sam. 16: 1. Ps. 132: 11. Mich. 5: 1. Matth. 2: 5. Luc. 2: 4.
43. Niin nousi riita kansan seassa hänen tähtensä.
Joh. 9: 16. Luku 10: 19.
44. Mutta muutamat tahtoiwat hänen ottaa kiinni, ja ei kuitenkaan kenkään laskenut käsiänsä hänen päällensä.
45. Niin palweliat tuliwat Phariseusten ja ylimmäisten pappein tykö, ja he sanoiwat heille: miksette häntä tänne tuoneet?
46. Palweliat wastasiwat: ei ole ihminen ikänä niin puhunut kuin se ihminen.
47. Phariseukset wastasiwat heitä: olettenko te myös wietellyt?
48. Onko joku päämiehistä taikka Phariseuksista uskonut hänen päällensä?
Joh. 12: 42. 1 Cor. 1: 20. Luku 2: 8.
49. Waan tämä kansa, joka ei tiedä lakia, on kirottu.
50. Niin sanoi heille Nikodemus, joka yöllä oli hänen tykönsä tullut, ja oli yksi heistä:
Joh. 3: 2.
51. Tuomitseeko meidän lakimme jonkun ihmisen, ennenkuin kuullaan eli tietää saadaan, mitä hän teki?
2 Mos. 23: 1. 3 Mos. 19: 15. 5 Mos. 1: 17. Luku 17: 4, 8. Luku 19: 15.
52: He wastasiwat ja sanoiwat hänelle: oletko sinä myös Galilealainen? tutki ja näe, ettei Galileasta ole yhtään prophetaa tullut.
53. Ja niin kukin meni kotiansa.

8 Luku.

Portto. Jesuksen persona, wirka. Judalaisten wastauspuhe.

Mutta Jesus meni Öljymäelle.
2. Ja tuli warahin huomeneltain jälleen templiin ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän istui ja opetti heitä.
3. Mutta kirjanoppineet ja Phariseukset toiwat yhden waimon hänen tykönsä huoruudessa otetun kiinni. Ja kuin he oliwat sen hänen eteensä asettaneet,
4. Sanoiwat he hänelle: Mestari, tämä waimo on löydetty itse työssä, kuin hän teki huorin.
5. Mutta Moses on laissa meitä käskenyt, että senkaltaiset kiwillä surmattaisiin. Mitäs sinä sanot? 3 Mos. 20: 10. 5 Mos. 22: 22.
6. Mutta sen he sanoiwat, kiusaten häntä, kantaaksensa hänen päällensä. Mutta Jesus kumarsi itsensä ja kirjoitti sormellansa maahan.
7. Mutta koska he seisoiwat kysymyksensä päälle, ojensi hän itsensä ja sanoi heille: joka teistä on synnitöin, se heittäkään ensin häntä kiwellä. 5 Mos. 17: 7.
8. Ja hän kumarsi taas itsensä ja kirjoitti maahan.
9. Koska he tämän kuuliwat ja oliwat omalta tunnolta woidut, läksiwät he ulos yksittäin, ruweten wanhimmista, wiimeisiin asti; ja Jesus jäi yksinänsä, ja waimo seisoi siinä.
10. Mutta koska Jesus itsensä ojensi, ja ei nähnyt ketään paitsi

waimoa, sanoi hän hänelle: waimo, kussa owat ne sinun päällekantajas? Onko sinua kenkään tuominnut?

11. Hän sanoi: Herra, ei kenkään. Niin Jesus sanoi en minä myös sinua tuomitse: mene, ja älä silleen syntiä tee.

12. Niin Jesus puhui taas heille ja sanoi: **minä olen maailman walkeus: joka minua seuraa, ei hän pimeydessä waella, mutta saa elämän walkeuden.**
Joh. 1: 5, 9. Luku 9: 5. Luku 12: 35, 46.

13. Phariseukset sanoiwat hänelle: sinä todistat itsestäs; ei sinun todistukses ole tosi.

14. Jesus wastasi ja sanoi heille: waikka minä itsestäni todistan, niin minun todistukseni on tosi: sillä minä tiedän, kusta minä tulin ja kuhunka minä menen; mutta ette tiedä, kusta minä tulin ja kuhunka minä menen,
Joh. 5: 31.

15. Te tuomitsette lihan jälkeen; en minä ketään tuomitse.

16. Ja waikka minä tuomitsisin, niin minun tuomioni on tosi; sillä en minä ole yksinäni, waan minä ja Isä, joka minun lähetti.

17. Ja teidän laissanne on myös kirjoitettu, että kahden ihmisen todistus on tosi. 5 Mos. 17: 6. Luku 19: 15. Matth. 18: 16. 2 Cor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

18. Minä olen se, joka itsestäni todistan, ja Isä, joka minun lähetti, todistaa myös minusta.

19. Niin he sanoiwat hänelle: kussas sinun Isäs on? Jesus wastasi: ette tunne minua ettenkä minun Isääni: jos te tuntisitte minun, niin te tuntisitte myös minun Isäni.

20. Nämät sanat puhui Jesus uhriarkun tykönä, opettain templissä, ja ei häntä kenkään ottanut kiinni; sillä ei hänen aikansa ollut wielä tullut. Joh. 7: 8, 30.

21. Niin Jesus sanoi taas heille: minä menen pois, ja te etsitte minua, ja teidän pitää kuoleman teidän synnissänne. Kuhunka minä menen, ette sinne taida tulla. Joh. 7: 34. Luku 13: 33.

22. Niin sanoiwat Judalaiset: tappaneeko hän itsensä, sillä hän sanoo: kuhunka minä menen, ette sinne taida tulla.

23. Ja hän sanoi heille: te olette alhaalta, ja minä olen ylhäältä: te olette maailmasta, en minä ole maailmasta. Joh. 3: 31.

24. Sentähden sanoin minä teille: teidän pitää kuoleman teidän synneissänne; sillä jos ette usko, että minä se olen, niin teidän pitää kuoleman teidän synneissänne.

25. Niin he sanoiwat hänelle: kuka sinä olet? Jesus sanoi heille: se kuin minä alusta puhun teille.

26. Minulla on paljo teistä puhumista ja tuomitsemista, waan se on totinen, joka minun lähetti; ja mitä minä olen häneltä kuullut, niitä minä puhun maailmalle.
Joh. 7: 28.

27. Mutta ei he ymmärtäneet, että hän puhui heille Isästä.

28. Sanoi siis Jesus heille: koska te olette Ihmisen Pojan ylentäneet, niin te ymmärrätte,

että minä se olen, ja etten minä
tee itsestäni mitään, waan niin=
kuin Isä on minun opettanut,
niitä minä puhun. Joh. 12: 32.
29. Ja se, joka minun lähetti,
on minun kanssani. Ei Isä jät=
tänyt minua yksinäni, sillä minä
teen aina niitä, kuin hänelle kel=
wolliset owat.
30. Koska hän näitä puhui, niin
moni uskoi hänen päällensä.
31. Niin Jesus sanoi niille
Judalaisille, jotka hänen uskoi=
wat: jos te pysytte minun puhees=
sani, niin te totisesti minun ope=
tuslapseni olette.
32. Ja teidän pitää totuuden
ymmärtämän, ja totuuden pitää
teidän wapahtaman. Rom. 6: 18.
33. Niin he wastasiwat häntä:
me olemme Abrahamin siemen, ja
emme ole koskaan kenenkään or=
jana olleet; kuinka siis sinä sanot:
teidän pitää wapaaksi tuleman?
34. Jesus wastasi heitä ja sa=
noi: totisesti, totisesti sanon mi=
nä teille: jokainen, kuin tekee syn=
tiä, hän on synnin orja.
Rom. 6: 16. 2 Piet. 2: 19.
35. Mutta ei orja pysy ijan=
kaikkisesti huoneessa; waan poika
pysyy ijankaikkisesti.
36. **Jos siis Poika teidän wa=
paaksi tekee, niin te totisesti olette
wapaat.**
37. Minä tiedän, että te olette
Abrahamin siemen, waan te et=
sitte kuolettaaksenne minua; sillä
ei minun puheellani ole teissä siaa.
38. Minä puhun mitä minä
olen Isäni tykönä nähnyt, ja te
teette, mitä te olette nähneet tei=
dän isänne tykönä.
39. He wastasiwat ja sanoiwat
hänelle: Abraham on meidän isäm=
me. Jesus sanoi heille: jos te
olisitte Abrahamin lapset, niin te
tekisitte Abrahamin töitä.
40. Mutta nyt te etsitte minua
tappaaksenne, sitä ihmistä, joka
totuuden on teille puhunut, jonka
hän on Jumalalta kuullut: sitä
ei Abraham tehnyt.
41. Te teette teidän isänne te=
koja. Niin he sanoiwat hänelle:
emme ole äpäränä syntyneet: meil=
lä on yksi Isä, Jumala.
42. Jesus sanoi heille: jos Ju=
mala olis teidän Isänne, niin te
tosin rakastaisitte minua; sillä
minä läksin ja tulin Jumalasta,
en minä itsestäni tullut, waan hän
lähetti minun.
43. Miksette ymmärrä tätä mi=
nun puhettani? Ette taida kuulla
sitä minun sanaani.
44. Te olette isästä perkelees=
tä, ja teidän isänne himoja te
tahdotte tehdä. Hän on ollut mur=
haaja alusta, ja ei pysynyt to=
tuudessa; sillä ei totuus ole hä=
nessä. Koska hän puhuu wal=
hetta, niin hän puhuu omastan=
sa; sillä hän on walhettelia ja
sen isä. 1 Joh. 3: 8. Jud. Ep. w. 6.
45. Mutta että minä sanon
totuuden, niin ette usko minua.
46. Kuka teistä nuhtelee mi=
nua synnin tähden? jos minä sa=
non teille totuuden, miksette usko
minua?
47. **Joka on Jumalasta, se kuu=**

lee Jumalan sanat; sentähden ette kuule, ettette Jumalasta ole.
1 Joh. 4: 6.

48. Niin wastasiwat Judalaiset ja sanoiwat hänelle: emmekö me oikein sano, että sinä olet Samarialainen, ja sinulla on perkele?
Joh. 7: 20. Luku 10: 20.

49. Jesus wastasi: ei minulla ole perkele, waan minä kunnioitan minun Isääni, ja te häpäisette minua.

50. En minä etsi omaa kunniatani, yksi on, joka sitä kysyy ja tuomitsee.

51. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemata ijankaikkisesti.

52. Niin Judalaiset sanoiwat hänelle: nyt me ymmärsimme, että sinulla on perkele. Abraham on kuollut ja prophetat, ja sinä sanot: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä maistaman kuolemata ijankaikkisesti.

53. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Abraham, joka kuollut on? ja prophetat owat kuolleet: miksi sinä itses teet?

54. Jesus wastasi: jos minä itseäni kunnioitan, niin ei minun kunniani ole mitään: minun Isäni on se, joka kunnioittaa minua, jonka te teidän Jumalaksenne sanotte.

55. Ja ette tunne häntä, mutta minä tunnen hänen: ja jos minä sanoisin, etten minä häntä tuntisi, niin minä olisin walehtelia kuin tekin; mutta minä tunnen hänen ja kätken hänen sanansa.

56. Abraham teidän isänne iloitsi, nähdäksensä minun päiwääni; hän näki sen, ja ihastui.

57. Niin Judalaiset sanoiwat hänelle: et sinä ole wielä wiidenkymmenen ajastajan wanha ja olet nähnyt Abrahamin?

58. Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille, ennenkuin Abraham olikaan, olen minä.

59. Niin he poimiwat kiwiä, laskettaaksensa häntä. Mutta Jesus lymyi ja läksi ulos templistä, käyden heidän keskeltänsä; ja niin hän pääsi ulos. Joh. 10: 31.

9 Luku.

Sokia parataan. Phariseukset pahenewat.

Ja Jesus, käyden ohitse, näki ihmisen, joka oli sokiana syntynyt.

2. Ja hänen opetuslapsensa kysyiwät häneltä, sanoen: Mestari, kuka syntiä teki, tämä eli hänen wanhempansa, että hänen piti sokiana syntymän?

3. Jesus wastasi: ei tämä syntiä tehnyt eikä hänen wanhempansa; mutta että Jumalan työt hänessä ilmoitettaisiin.

4. Minun tulee tehdä hänen töitänsä, joka minun lähetti, niin kauwan kuin päiwä on. Yö tulee, koska ei kenkään taida työtä tehdä.

5. Niin kauwan kuin minä olen maailmassa, niin olen minä maailman walkeus.
Joh. 1: 5, 9. Luku 8: 12. Luku 12: 35, 46.

6. Koska hän tämän sanonut oli, sylki hän maahan ja teki loan

syljestä, ja woiteli sen sokian silmät loalla,

7. Ja sanoi hänelle: mene ja pese itses siinä lammikossa Siloam, se on niin paljo kuin: lähetetty. Niin hän meni ja pesi itsensä ja tuli näkemään.

8. Niin kylänmiehet ja ne, jotka hänen ennen oliwat nähneet sokiana, sanoiwat: eikö tämä se ole, joka istui ja kerjäsi?

9. Muutamat wastasiwat: hän se on. Mutta muut sanoiwat: hän on sen muotoinen; waan hän itse sanoi: minä se olen.

10. Niin he sanoiwat hänelle: kuinka sinun silmäs aukeniwat?

11. Wastasi hän ja sanoi: se ihminen, joka Jesukseksi kutsutaan, teki loan, ja woiteli minun silmäni, ja sanoi minulle: mene ja pese Siloamin lammikossa. Ja kuin minä menin ja pesin, niin minä sain näköni.

12. Niin he sanoiwat hänelle: kussas hän on? Hän sanoi: en minä tiedä.

13. Niin he weiwät sen, joka ennen sokiana ollut oli, Phariseusten tykö.

14. Ja se oli sabbatin päiwä, jona Jesus teki loan ja awasi hänen silmänsä.

15. Niin kysyiwät taas häneltä Phariseukset, kuinka hän näkönsä saanut oli. Hän sanoi heille: hän pani loan minun silmäini päälle, ja minä pesin, ja näen.

16. Niin muutamat Phariseuksista sanoiwat: ei se ihminen ole Jumalasta, ettei hän pidä sabbattia. Muut sanoiwat: kuinka taitaa joku syntinen ihminen senkaltaisia ihmeitä tehdä? Ja riita oli heillä keskenänsä.

17. He sanoiwat taas sokialle: mitä sinä hänestä sanot, joka sinun silmäs awasi? Hän sanoi: hän on propheta.

18. Mutta ei Judalaiset sitä uskoneet, että hän oli sokiana ollut ja näkemään tullut, siihen asti kuin he kutsuiwat sen wanhemmat, joka näkönsä saanut oli.

19. Ja he kysyiwät heiltä, sanoen: tämäkö teidän poikanne on, jonka te sanotte sokiana syntyneen? kuinka siis hän nyt näkee?

20. Hänen wanhempansa wastasiwat heitä ja sanoiwat: me tiedämme tämän meidän pojaksemme, ja että hän sokiana syntynyt on.

21. Mutta kuinka hän nyt näkee, sitä emme tiedä, ja kuka hänen silmänsä awasi, emme tiedä; hänellä on kyllä ikää, kysykäät häneltä; puhukaan itse hänestänsä.

22. Näin sanoiwat hänen wanhempansa, sillä he pelkäsiwät Judalaisia; sillä Judalaiset oliwat jo niin keskenänsä päättäneet, että jos joku hänen tunnustais Christukseksi, sen piti synagogasta oleman suljettu ulos. Joh. 12: 42.

23. Sentähden sanoiwat hänen wanhempansa: hänellä on kyllä ikää, kysykäät häneltä.

24. Niin he kutsuiwat toisen kerran sen ihmisen, joka sokiana oli ollut, ja sanoiwat hänelle: anna Jumalalle kunnia! me tiedämme sen ihmisen syntiseksi.

25. Hän wastasi ja sanoi: jos
hän on syntinen, sitä en minä tie-
dä: waan sen minä ainoasti tie-
dän, että minä, joka sokia olin,
nyt näen.
26. He sanoiwat taas hänelle:
mitä hän sinulle teki? kuinka hän
sinun silmäs awasi?
27. Hän wastasi: jo minä sa-
noin teille, ettenkö te kuulleet?
Miksi te taas sitä tahdotte kuulla?
Tahdottenko te myös hänen ope-
tuslapsiksensa?
28. Niin he kiroiliwat häntä
ja sanoiwat: sinä olet hänen ope-
tuslapsensa; mutta me olemme
Moseksen opetuslapset.
29. Me tiedämme Jumalan
Mosesta puhutelleen: mutta kusta
tämä on, emme tiedä. Joh. 8: 14.
30. Niin se ihminen wastasi
ja sanoi heille: se on tosin ih-
meellinen, ettette tiedä, kusta hän
on, ja kuitenkin hän awasi mi-
nun silmäni.
31. **Mutta me tiedämme, ettei
Jumala kuule syntisiä; waan joka
on Jumalan palwelia ja tekee hä-
nen tahtonsa, sitä hän kuulee.**
San. l. 15: 29. Luku 28: 9. Jes. 1: 15.
32. Ei ole maailman alusta
kuultu, että joku on sen silmät
awannut, joka sokiana syntynyt on.
Jes. 35: 5.
33. Ellei hän olisi Jumalasta,
niin ei hän taitaisi mitään tehdä.
34. He wastasiwat ja sanoiwat
hänelle: sinä olet päänänsä syn-
nissä syntynyt, ja sinä opetat mei-
tä? Ja he ajoiwat hänen ulos.
35. Ja Jesus sai sen kuulla,
että he oliwat hänen ajaneet ulos,
ja kuin hän löysi hänen, sanoi
hän hänelle: uskotkos sinä Ju-
malan Pojan päälle?
36. Hän wastasi ja sanoi: Her-
ra, kuka se on, että minä hänen
päällensä uskoisin?
37. Niin Jesus sanoi hänelle:
sinä olet hänen nähnyt, ja hän
on se, joka puhuu sinun kanssas.
38. Niin hän sanoi: Herra,
minä uskon. Ja hän kumarsi ja
rukoili häntä.
39. Ja Jesus sanoi: minä tu-
lin tuomiolle tähän maailmaan,
että ne, jotka ei näe, pitää näke-
män, ja ne, jotka näkewät, pitää
sokiaksi tuleman.
Joh. 3: 19. Luku 12: 47.
40. Ja muutamat Pharisenksis-
ta, jotka hänen tykönänsä oliwat,
kuuliwat nämät ja sanoiwat hä-
nelle: olemmeko mekin sokiat?
41. Jesus sanoi heille: jos te
sokiat olisitte, niin ei olisi teillä
syntiä; mutta että te sanotte: me
näemme, sentähden teidän syn-
tinne pysyy. Joh. 15: 22.

10 Luku.

Se hywä paimen. Jesus on Christus.

Totisesti, totisesti sanon minä
teille: joka ei owesta mene
sisälle lammashuoneeseen, waan
astuu siihen muualta, se on wa-
ras ja ryöwäri.
2. Mutta joka owen kautta si-
sälle menee, se on lammasten
paimen:
3. Sille owenwartia awaa, ja
lampaat kuulewat hänen äänensä.

Ja omia lampaitansa kutsuu hän nimeltänsä, ja wie heidän ulos.

4. Ja kuin hän omat lampaansa päästää ulos, käy hän heidän edellänsä, ja lampaat seuraawat häntä, sillä he tuntewat hänen äänensä.

5. Mutta ei he muukalaista seuraa, waan pakenewat häntä; sillä ei he tunne muukalaisten ääntä.

6. Tämän tapauksen sanoi Jesus heille; mutta ei he niitä ymmärtäneet, kuin hän heille sanoi.

7. Niin Jesus sanoi taas heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: minä olen lammasten owi.

8. Kaikki, jotka minun edelläni owat tulleet, owat warkaat ja ryöwärit; waan ei lampaat kuulleet heitä.

9. **Minä olen owi: jos joku minun kauttani menee sisälle, se tulee autuaaksi, ja menee sisälle ja ulos, ja löytää laitumen.**

10. Ei waras tule muuta kuin warastamaan ja tappamaan ja kadottamaan: minä tulin, että heillä pitää elämä oleman ja yltäkyllä oleman.

11. **Minä olen se hywä paimen: hywä paimen antaa henkensä lammasten edestä.**

Jes. 40: 11. Hes. 34: 23. Luku 37: 24.

12. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eikä lampaat ole hänen omansa: koska hän näkee suden tulewan, niin hän jättää lampaat ja pakenee; ja susi raatelee ja haaskaa lampaat.

13. Mutta palkollinen pakenee, sillä hän on palkollinen, eikä tottele lampaista.

14. Minä olen se hywä paimen, joka tunnen omani, ja minä tutaan myös omiltani,

15. Niinkuin Isä minun tuntee, ja minä tunnen Isän: ja panen henkeni lammasten edestä.

Joh. 7: 29.

16. Minulla on myös muita lampaita, jotka ei ole tästä lammashuoneesta: ne pitää minun myös tänne saattaman: ja he saawat kuulla minun ääneni; ja pitää oleman yksi lammashuone ja yksi paimen.

Hes. 37: 22. Matth. 28: 19. Ap. T. 10: 35.

17. Sentähden Isä minua rakastaa, sillä minä panen henkeni, että minä sen jälleen otan.

Jes. 53: 7.

18. Ei ota kenkään sitä minulta, waan minä panen sen itsestäni. Minulla on walta sitä panna, ja minulla on walta sitä taas ottaa. Sen käskyn minä sain Isältäni.

19. Niin tuli taas riita Judalaisten keskellä näiden puhetten tähden.

20. Ja moni heistä sanoi: hänellä on perkele, ja hän on mieletöin: mitä te häntä kuultelette?

Joh. 7: 20. Luku 8: 48, 52.

21. Mutta muut sanoiwat: ei ne ole riiwatun puheet: taitaako perkele sokian silmät awata?

22. Ja Jerusalemissa oli kirkkomessu, ja talwi oli.

23. Ja Jesus käweli templissä Salomonin esihuoneessa.

24. Niin Judalaiset piirittiwät hänen ja sanoiwat hänelle: kuinka

kauwan sinä meitä pidät ylös? Jos sinä olet Christus, niin sano meille selkiästi.

25. Jesus wastasi heitä: minä olen sen teille sanonut, ja ette usko: ne työt, kuin minä teen Isäni nimeen, todistawat minusta. Joh. 5: 36.

26. Mutta ette usko; sillä ette ole minun lampaistani, niinkuin minä teille sanoin. Joh. 8: 19.

27. Minun lampaani kuulewat minun ääneni, ja minä tunnen heidän, ja he seuraawat minua:

28. Ja minä annan heille ijankaikkisen elämän, ja ei heidän pidä hukkuman ijankaikkisesti, eikä pidä yhdenkään repäisemän heitä minun kädestäni.

29. Minun Isäni, joka ne minulle antoi, on suurempi kaikkia: ja ei kenkään taida heitä rewäistä minun Isäni kädestä. Joh. 14: 28.

30. **Minä ja Isä olemme yhtä.** Joh. 17: 11, 22.

31. Niin Judalaiset poimiwat taas kiwiä häntä kiwittääksensä. Joh. 8: 59.

32. Jesus wastasi heitä: minä osoitin teille Isältäni monta hywää työtä: kunka työn tähden niistä te siis minun kiwitätte?

33. Judalaiset wastasiwat häntä, sanoen: emme sinua hywän työn tähden kiwitä, waan pilkan tähden, ja että sinä, joka ihminen olet, teet itses Jumalaksi.

34. Jesus wastasi heitä: eikö teidän laissanne ole kirjoitettu: minä sanoin, te olette jumalat? Ps. 82: 1.

35. Jos hän ne kutsui jumaliksi, joille Jumalan sana tapahtui, ja ei kirjoitus taida rikottaa:

36. Ja te sanotte hänelle, jonka Isä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: sinä pilkkaat Jumalata, että minä sanoin: minä olen Jumalan Poika. Matth. 26: 65.

37. Ellen minä tee minun Isäni töitä, niin älkäät minua uskoko.

38. Mutta jos minä niitä teen, ja jos ette minua usko, niin uskokaat ne työt, että te tuntisitte ja uskoisitte Isän olewan minussa ja minun hänessä. Joh. 14: 10, 11. Luku 17: 21, 22.

39. Niin he etseiwät taas häntä kiinni ottaaksensa, mutta hän läksi heidän käsistänsä,

40. Ja meni jälleen toiselle puolelle Jordania, siihen paikkaan, jossa Johannes ensin kasti, ja wiipyi siinä.

41. Ja monta tuli hänen tykönsä, ja sanoiwat: ei Johannes yhtäkään ihmettä tehnyt: mutta kaikki kuin Johannes tästä sanoi, ne owat todet.

42. Ja monta uskoi siellä hänen päällensä.

11 Luku.

Latsarus ylösherätetty. Kaiphas antaa neuwon, että Jesus piti tapettaman.

Niin yksi mies sairasti, nimeltä Latsarus, Bethaniasta, Marian ja hänen sisarensa Marthan kylästä.

2. Mutta Maria oli se, joka woiteli Herran woitella ja hänen jalkansa hiuksillansa kuiwasi, jonka weli Latsarus sairasti. Matth. 26: 7. Marc. 14: 3. Joh. 12: 3.

3. Niin hänen sisarensa lähettiwät hänen tykönsä, ja sanoiwat: Herra, katso, se sairastaa, jotas rakastat.
4. Koska Jesus sen kuuli, sanoi hän: ei tämä tauti ole kuolemaksi, waan Jumalan kunniaksi, että Jumalan Poika sen kautta kunnioitettaisiin.
5. Mutta Jesus rakasti Marthaa, ja hänen sisartansa, ja Latsarusta.
6. Kuin hän siis kuuli hänen sairastawan, niin hän wiipyi siinä paikassa kaksi päiwää.
7. Sitte sanoi hän opetuslapsillensa: menkäämme jälleen Judeaan.
8. Sanoiwat hänelle opetuslapset: Rabbi, äsken etsiwät Judalaiset sinua kiwittääksensä, ja sinä menet taas sinne.
9. Wastasi Jesus: eikö kaksitoistakymmentä ole päiwän hetkeä? Jos joku päiwällä waeltaa, ei hän loukkaa itseänsä; sillä hän näkee tämän maailman walkeuden.
10. Mutta jos joku yöllä waeltaa, hän loukkaa itsensä; sillä ei walkeus ole hänessä.
11. Näitä hän puhui, ja sanoi sitte heille: meidän ystäwämme Latsarus makaa, mutta minä menen häntä unesta herättämään.
12. Niin sanoiwat hänen opetuslapsensa: Herra, jos hän makaa, kyllä hän paranee.
13. Mutta Jesus sanoi hänen kuolemastansa; waan he luuliwat hänen sanowan unen makaamisesta.
14. Niin Jesus sanoi heille selkiästi: Latsarus on kuollut.
15. Ja minä iloitsen teidän tähtenne, etten minä siellä ollut, että te uskoitte. Mutta menkäämme hänen tykönsä.
16. Niin sanoi Thomas, joka kutsutaan kaksoiseksi, muille opetuslapsille: käykäämme myös me, että me kuolisimme hänen kanssansa.
17. Niin Jesus tuli ja löysi hänen jo neljä päiwää maanneen haudassa.
18. Mutta Bethania oli läsnä Jerusalemia, lähes wiisitoistakymmentä wakomittaa.
19. Ja monta Judalaisista oli tullut Marthan ja Marian tykö, lohduttamaan heitä heidän weljensä tähden.
20. Koska Martha kuuli Jesuksen tulewan, juoksi hän häntä wastaan; mutta Maria istui kotona.
21. Niin Martha sanoi Jesukselle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun weljeni olisi kuollut.
22. Mutta minä tiedän wielä, että kaikki, mitä sinä anot Jumalalta, ne Jumala sinulle antaa.
23. Jesus sanoi hänelle: sinun weljes on nousewa ylös. Joh. 6: 33.
24. Martha sanoi hänelle: minä tiedän hänen nousewan ylösnousemisessa wiimeisenä päiwänä. Luc. 14: 14. Joh. 5: 29.
25. Sanoi Jesus hänelle: **minä olen ylösnousemus ja elämä: joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olis kuollut.**
26. Ja jokainen, joka elää ja

uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijankaikkisesti: uskotkos sen? Joh. 6: 27, 35, 40, 54.

27. Hän sanoi hänelle: jaa, Herra, minä uskon sinun Christukseksi Jumalan Pojaksi, joka tulewa oli maailmaan.
Matth. 16: 16. Joh. 4: 42. Luku 6: 69.

28. Ja kuin hän näitä sanonut oli, meni hän pois ja kutsui sisarensa Marian salaa, sanoen: Mestari on tullut ja kutsuu sinua.

29. Koska hän sen kuuli, nousi hän kohta ja tuli hänen tykönsä.

30. (Sillä ei Jesus ollut wielä kylään tullut, waan oli siinä paikassa, jossa Martha oli hänen kohdannut.)

31. Koska siis Judalaiset, jotka hänen kanssansa huoneessa oliwat lohduttamassa häntä, näkiwät Marian nopiasti nousewan ja menewän ulos, seurasiwat he häntä sanoen: hän menee haudalle itkemään.

32. Koska Maria sinne tuli, kussa Jesus oli, ja näki hänen, lankesi hän hänen jalkainsa juureen ja sanoi hänelle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, ei olisi minun weljeni kuollut.

33. Koska Jesus näki hänen itkewän ja Judalaiset, jotka hänen kanssansa tulleet oliwat, itkewän, kauhistui hän hengessä ja tuli sangen murheelliseksi,

34. Ja sanoi: kuhunka te hänen panitte? He sanoiwat hänelle: Herra, tule ja katso.

35. Ja Jesus itki.

36. Niin sanoiwat Judalaiset: katso, kuinka hän rakasti häntä.

37. Mutta muutamat heistä sanoiwat: eikö tämä, joka sokian silmät awasi, taitanut tehdä, ettei tämäkään kuollut olisi? Joh. 9: 6.

38. Niin Jesus kauhistui taas itsessänsä, ja tuli haudan tykö. Mutta siinä oli kuoppa, ja kiwi sen päälle pantu.

39. Jesus sanoi: ottakaat kiwi pois. Sanoi hänelle Martha, sen sisar, joka kuollut oli: Herra, jo hän haisee, sillä hän on neljä päiwää kuollunna ollut.

40. Jesus sanoi hänelle: enkö minä sinulle sanonut: jos sinä uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian.

41. Ja he ottiwat kiwen pois sialtansa, johon kuollut pantu oli. Niin Jesus nosti silmänsä ylös ja sanoi: Isä, minä kiitän sinua, ettäs minua kuulit.

42. Mutta minä tiedän myös, ettäs aina minua kuulet; waan kansan tähden, joka tässä ympäri seisoo, sanon minä, että he uskoisiwat sinun minua lähettäneeksi.

43. Ja kuin hän nämät sanonut oli, huusi hän suurella äänellä: Latsarus, tule ulos.

44. Ja se kuollut tuli ulos sidottuna käsistä ja jalwoista kääriliinalla, ja hänen kaswonsa oliwat sidotut ympäri hikiliinalla. Jesus sanoi heille: päästäkäät häntä ja antakaat hänen mennä.

45. Niin monta Judalaista, jotka oliwat Marian tykö tulleet,

ja näkiwät ne kuin Jesus teki, uskoiwat hänen päällensä.

46. Mutta muutamat heistä meniwät Phariseusten tykö ja ilmoittiwat heille, mitä Jesus oli tehnyt.

47. Niin ylimmäiset papit ja Phariseukset kokosiwat neuwon, ja sanoiwat: mitä me teemme? sillä tämä ihminen tekee monta ihmettä. Matth. 26: 3. Marc. 14: 1. Luc. 22: 2.

48. Jos me sallimme hänen niin olla, niin kaikki uskowat hänen päällensä, ja Romalaiset tulewat ja ottawat pois sekä meidän maamme että kansamme.

49. Mutta yksi heistä, Kaiphas nimeltä, joka oli sinä wuonna ylimmäinen pappi, sanoi heille: ette mitään tiedä:

50. Ette myös ajattele, että se on meille tarpeellinen, että yksi ihminen kuolee kansan tähden, ettei kaikki kansa hukkuisi. Joh. 18: 14.

51. Mutta ei hän sitä itsestänsä sanonut; waan että hän oli sinä wuonna ylimmäinen pappi, niin hän ennusti, että Jesuksen piti kuoleman kansan tähden,

52. Ja ei ainoastaan kansan tähden, mutta että hänen piti ne Jumalan lapset, jotka hajoitetut oliwat, yhteen kokooman.

53. Mutta siitä päiwästä pitiwät he yhteen neuwoa, kuoletaaksensa häntä.

54. Ei siis Jesus waeltanut enämpi Judalaisten seassa julkisesti, waan meni sieltä yhteen maanpaikkaan lähes korpea, siihen kaupunkiin, joka kutsutaan Ephraim, ja oleskeli siellä opetuslastensa kanssa.

55. Mutta Judalaisten pääsiäinen lähestyi, ja monta siitä maakunnasta meni pääsiäisen edellä Jerusalemiin puhdistamaan itsiänsä.

56. Niin he etseiwät Jesusta ja puhuiwat keskenänsä, seisoin templissä: mitä te luulette, ettei hän ole juhlalle tullut?

57. Ja ylimmäiset papit ja Phariseukset oliwat käskyn antaneet, että jos joku tietäis, kussa hän olis, niin hänen piti sen ilmoittaman, että he ottaisiwat hänen kiinni.

12 Luku.

Jesus woideltu, ajaa Jerusalemiin, saarnaa kärsimisestänsä, uskosta ja epäuskosta.

Mutta päiwää ennen pääsiäistä tuli Jesus Bethaniaan, jossa Latsarus oli, joka kuollut oli, jonka hän kuolleista herätti. Matth. 26: 6. Marc. 14: 3.

2. Niin he walmistiwat hänelle siellä ehtoollisen, ja Martha palweli; mutta Latsarus oli yksi niistä, kuin hänen kanssansa atrioitsiwat.

3. Niin Maria otti naulan woidetta turmelematointa ja kallista nardusta, ja woiteli Jesuksen jalat, ja kuiwasi hänen jalkansa hiuksillansa. Ja huone täytettiin woiteen hajusta. Joh. 11: 2.

4. Niin sanoi yksi hänen opetuslapsistansa, Judas Simonin poika Ischariot, joka hänen sitte petti:

5. Miksei tätä woidetta myyty

kolmeen sataan penninkiin, ja annettu waiwaisille?

6. Mutta hän sanoi sen, ei että hän murhetta piti waiwaisista, waan että hän oli waras, ja hänellä oli kukkaro, jossa hän sen kantoi, kuin siihen pantu oli.
Joh. 13: 29.

7. Niin Jesus sanoi: anna hänen olla, hän on sen kätkenyt minun hautaamiseni päiwäksi.

8. Sillä teidän tykönänne owat aina waiwaiset, mutta en minä aina teillä ole.
5 Mos. 15: 11. Matth. 26: 11. Marc. 14: 7.

9. Niin paljo kansaa Judalaisista ymmärsi hänen siellä olewan, ja tuliwat sinne, ei ainoastaan Jesuksen tähden, waan että he olisiwat myös Latsaruksen nähneet, jonka hän oli kuolleista herättänyt.

10. Mutta ylimmäiset papit pitiwät neuwoa myös Latsarusta tappaaksensa;

11. Sillä monta Judalaisista meni sinne hänen tähtensä, ja uskoi Jesuksen päälle.

12. Toisena päiwänä, koska paljo kansaa, joka juhlalle tullut oli, kuuli Jesuksen tulleen Jerusalemiin,
Matth. 21: 8. Marc. 11: 7. Luc. 19: 35.

13. Ottiwat he palmunoksia, meniwät häntä wastaan ja huusiwat: Hosianna! siunattu on se, joka tulee Herran nimeen, Israelin kuningas! Ps. 118: 26.

14. Mutta Jesus sai yhden aasin, ja istui sen päälle, niinkuin kirjoitettu on:

15. Älä pelkää, Sionin tytär! katso, sinun Kuninkaas tulee ja istuu aasin warsan päällä.
Jes. 62: 11. Zach. 9: 9. Matth. 21: 5.

16. Mutta ei hänen opetuslapsensa näitä ensisti ymmärtäneet; waan sittenkuin Jesus oli kirkastettu, silloin he muistiwat, että nämät owat hänestä kirjoitetut, ja että he näitä hänelle tehneet oliwat.

17. Mutta se kansa todisti, kuin hänen kanssansa oli, että hän Latsaruksen haudasta kutsui ja kuolleista herätti.

18. Sentähden myös kansa meni häntä wastaan, että he kuuliwat hänen sen ihmeen tehneeksi.

19. Niin Phariseukset sanoiwat keskenänsä: te näette, ettette mitään aikoihin saa; katso, koko maailma juoksee hänen perässänsä.

20. Mutta muutamat Grekiläiset oliwat niistä, jotka meniwät ylös juhlana rukoilemaan.

21. Niin ne meniwät Philippuksen tykö, joka oli Galilean Bethsaidasta, ja rukoiliwat häntä, sanoen: herra, me tahdomme nähdä Jesusta.

22. Philippus meni ja sanoi sen Andreakselle, ja Andreas taas ja Philippus sanoiwat sen Jesukselle.

23. Mutta Jesus wastasi heitä ja sanoi: aika on tullut, että Ihmisen Poika pitää kirkastettaman.

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ellei maahan pudonnut nisun jywä kuole, niin se jää yksinänsä; mutta jos se kuolee, niin se tuo paljon hedelmätä.

25. Joka rakastaa henkeänsä, hän kadottaa sen; mutta joka tässä

maailmassa wihaa henkeänsä, hän tuottaa sen ijankaikkiseen elämään.
Matth. 10: 39. Luku 16: 25. Marc. 8: 35. Luc. 9: 24. Luku 17: 33.

26. Jos joku minua palwelee, hän seuratkaan minua: ja kussa minä olen, siellä pitää myös minun palweliani oleman: ja jos joku minua palwelee, häntä on Isä kunnioitsewa.
Joh. 14: 3. Luku 17: 24. 1 Thess. 4: 17.

27. Nyt on minun sieluni suuresti murheissansa, ja mitä minun pitää sanoman? Isä, wapahda minua tästä hetkestä: kuitenkin olen minä sentähden tähän hetkeen tullut.

28. Isä, kirkasta sinun nimes. Niin ääni tuli taiwaasta ja sanoi: minä olen sen kirkastanut, ja tahdon wielä nyt kirkastaa.

29. Niin kansa, joka läsnä seisoi ja sen kuuli, sanoi pitkäisen jylisneen. Muut sanoiwat: enkeli puhutteli häntä.

30. Jesus wastasi ja sanoi: ei tämä ääni tullut minun, waan teidän tähtenne.

31. Nyt tämä maailma tuomitaan: nyt tämän maailman päämies pitää heitettämän ulos.
Joh. 16: 11.

32. Ja koska minä maasta nostetaan ylös, niin minä wedän kaikki minun tyköni.
Joh. 3: 14. Luku 8: 28.

33. (Mutta sen hän sanoi, muistuttain millä kuolemalla hänen piti kuoleman.)

34. Niin kansa wastasi häntä ja sanoi: me olemme laista kuulleet Christuksen pysywän ijankaikkisesti: ja kuinka sinä sanot, että Ihmisen Poika pitää nostettaman ylös? Kuka on se Ihmisen Poika?
2 Sam. 7: 13. Ps. 89: 30, 37. Ps. 110: 4. Jes. 9: 6, 7. Hes. 37: 25. Dan. 2: 44. Luku 7: 14, 27.

35. Niin Jesus sanoi heille: walkeus on wielä wähän aikaa teidän kanssanne, waeltakaat niin kauwan kuin teillä walkeus on, ettei pimeys teitä käsittäisi. Joka pimeydessä waeltaa, ei hän tiedä kuhunka hän menee.
Joh. 1: 9. Luku 11: 9.

36. Uskokaat walkeuden päälle, niin kauwan kuin teillä walkeus on, että te tulisitte walkeuden lapsiksi. Näitä puhui Jesus ja meni pois, ja lymyi heiltä.

37. Ja waikka hän teki monta ihmettä heidän nähtensä, ei he kuitenkaan uskoneet hänen päällensä,

38. Että Jesaian prophetan puhe täytettäisiin, jonka hän sanoi: Herra, kuka uskoi meidän saarnamme? ja kenelle on Herran käsiwarsi ilmoitettu?
Jes. 53: 1. Rom. 10: 16.

39. Sentähden ei he taitaneet uskoa, sillä Jesaias on taas sanonut:

40. Hän sokaisi heidän silmänsä, ja paadutti heidän sydämmensä, ettei he näkisi silmällä eikä ymmärtäisi sydämmellä, ja kääntäisi itsiänsä, ja minä parantaisin heitä.
Jes. 6: 9. Luku 29: 10. Matth. 13: 14. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10. Ap. T. 28: 26. Rom. 11: 8.

41. Nämät sanoi Jesaias, koska hän näki hänen kunniansa ja puhui hänestä.

42. Kuitenkin monta myös y=

limmäisistä uskoiwat hänen päällensä; waan ei he Phariseusten tähden sitä tunnustaneet, ettei he olisi pannaan kuulutettu.

43. Sillä he rakastiwat enämmin ihmisten kunniata, kuin Jumalan kunniata. Jes. 5: 44.

44. Mutta Jesus huusi ja sanoi: joka uskoo minun päälleni, ei se usko minun päälleni, waan sen päälle, joka minun lähetti. 1 Piet. 1: 21.

45. Ja joka minun näkee, hän näkee sen, joka minun lähetti.

46. Minä tulin walkeudeksi maailmaan, että jokainen, joka uskoo minun päälleni, ei pidä pimeissä oleman. Joh. 1: 5. Luku 8: 12. Luku 9: 5. 1 Joh. 1: 5.

47. Mutta jos joku minun sanani kuulee ja ei usko, en minä häntä tuomitse; sillä en minä tullut maailmaa tuomitsemaan, waan wapahtamaan. Marc. 16: 16. Joh. 3: 17.

48. Joka minun katsoo ylön, ja ei ota wastaan minun sanojani, hänellä on se, joka hänen tuomitsee: se puhe, jonka minä puhuin, pitää hänen tuomitseman wiimeisenä päiwänä.

49. Sillä en minä ole itsestäni puhunut; waan Isä, joka minun lähetti, hän on minulle käskyn antanut, mitä minun tekemän ja puhuman pitää. Joh. 14: 40.

50. Ja minä tiedän, että hänen käskynsä on ijankaikkinen elämä. Sentähden mitä minä puhun, sen minä puhun, niinkuin Isä on minulle sanonut.

13 Luku.

Jesus pesee opetuslastensa jalat, neuwoo keskinäiseen nöyryyteen ja puhuu pettäjästänsä. Pietarin lankeemus.

Mutta ennen pääsiäisjuhlaa, kuin Jesus tiesi hetkensä tulleeksi, että hänen piti tästä maailmasta Isän tykö menemän, niinkuin hän oli rakastanut omiansa, jotka oliwat maailmassa, niin hän loppuun asti rakasti heitä. Matth. 26: 2. Marc. 14: 1. Luc. 22: 1.

2. Ja ehtoollisen jälkeen, (koska perkele oli jo Judan Simonin Ischariotin sydämmehen lykännyt, että hänen piti hänen pettämän,)

3. Tiesi Jesus Isän kaikki hänen käsiinsä antaneen, ja että hän oli Jumalasta lähtenyt ulos ja oli Jumalan tykö menewä: Matth. 28: 18. Joh. 3: 35. Luku 17: 2.

4. Nousi hän ehtoolliselta ja riisui waatteensa, ja otti liinaisen ja wyötti itsensä.

5. Pani sitte wettä maljaan, ja rupesi pesemään opetuslasten jalkoja, ja kuiwasi ne sillä liinaisella, jolla hän wyötetty oli.

6. Niin hän tuli Simon Pietarin tykö, joka sanoi hänelle: Herra, sinäkö minun jalkani peset?

7. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: mitä minä teen, et sinä sitä nyt tiedä, mutta tästedes saat sinä sen tietää.

8. Pietari sanoi hänelle: ei sinun pidä ikänä pesemän minun jalkojani. Wastasi häntä Jesus: ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanssani.

9. Simon Pietari sanoi hä-

nelle: Herra, ei ainoastaan minun jalkojani, mutta myös kädet ja pää.

10. Sanoi Jesus hänelle: joka pesty on, ei se muuta tarwitse, waan että jalat pestään, ja niin hän on kokonansa puhdas: ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki. Joh. 15: 3. Ap. T. 15: 9.

11. Sillä hän tiesi pettäjänsä; sentähden hän sanoi: ette kaikki ole puhtaat.

12. Sittenkuin hän oli pesnyt heidän jalkansa, ja waatteensa ottanut, istui hän taas ja sanoi heille: tiedättenkö, mitä minä teille tehnyt olen?

13. Te kutsutte minun Mestariksi ja Herraksi, ja te sanotte oikein; sillä minä myös olen.
Matth. 23: 8, 10. 1 Cor. 8: 6.

14. Sentähden jos minä, joka olen Herra ja Mestari, olen teidän jalkanne pesnyt, niin pitää myös teidänkin toinen toisenne jalat pesemän.

15. Sillä minä annoin teille esikuwan, että te niin tekisitte, kuin minä tein teille. 1 Piet. 2: 21.

16. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ei ole palwelia suurempi herraansa, eikä sanansaattaja suurempi kuin se, joka hänen lähetti.
Matth. 10: 24. Luc. 6: 40. Joh. 15: 20.

17. **Jos te nämät tiedätte, te olette autuaat, jos te niitä teette.**

18. En minä kaikista teistä puhu; minä tiedän ne, jotka minä walitsin: mutta että Raamattu täytettäisiin: joka syö leipää minun kanssani, hän tallasi minun jalallansa. Ps. 41: 10. Ap. T. 1: 16.

19. Nyt minä sanon teille ennen kuin se tapahtuu, että sitte kuin se tapahtunut on, te uskoisitte minun siksi.

20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka korjaa sen kuin minä lähetän, hän korjaa minun; mutta joka minun korjaa, hän korjaa sen, joka minun lähetti.
Matth. 10: 40. Luc. 10: 16.

21. Koska Jesus nämät oli sanonut, tuli hän murheelliseksi hengessä, ja todisti ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: yksi on teistä minun pettäwä.
Matth. 26: 21. Marc. 14: 18. Luc. 22: 21.

22. Niin opetuslapset katseliwat toinen toisensa päälle, ja epäiliwät kenestä hän sanoi.

23. Ja yksi hänen opetuslapsistansa istui pöydän tykönä Jesuksen helmassa, jota Jesus rakasti.
Joh. 21: 20.

24. Niin Simon Pietari wiittasi sille, wisusti kysymään, kuka se olis, josta hän sanoi.

25. Koska hän nojasi Jesuksen rintaa wastaan, sanoi hän hänelle: Herra, kuka se on?

26. Jesus wastasi: se on se, jolle minä kastetun palan annan. Ja kuin hän oli kastanut leiwän, antoi hän sen Judalle Simon Ischariotille.

27. Ja sen palan jälkeen meni silloin häneen perkele. Niin Jesus sanoi hänelle: mitäs teet, niin tee pikemmin.

28. Mutta sitä ei yksikään atrioitsewista ymmärtänyt, mitä warten hän sen hänelle sanoi.

29. Sillä muutamat luuliwat,

että Judalla oli kukkaro, Jesuksen hänelle sanowan: osta mitä me juhlapäiwäksi tarwitsemme: eli että hän waiwaisille jotakin antais.
Joh. 12: 6.

30. Koska hän siis sen palan ottanut oli, meni hän kohta ulos; ja yö oli.

31. Koska hän oli mennyt ulos, sanoi Jesus: nyt on Ihmisen Poika kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä.

32. Jos Jumala on kirkastettu hänessä, niin on myös Jumala kirkastawa hänen itsessänsä, ja kirkastaa hänen pian.

33. Rakkaat lapsukaiset, minä olen wielä wähän aikaa teidän kanssanne: teidän pitää minua etsimän, ja niinkuin minä sanoin Judalaisille: ette taida sinne tulla, kuhunka minä menen, niin minä sanon myös nyt teille.
Joh. 7: 34. Luku 8: 21.

34. Uuden käskyn minä teille annan, että te rakastaisitte teitänne keskenänne, niinkuin minä teitä rakastin, että te myös toinen toistanne rakastaisitte. 3 Mos. 19: 18.
Matth. 22: 39. Marc. 12: 31. Joh. 15: 12. Rom. 13: 8. Gal. 6: 2. 1 Piet. 1: 22. 1 Joh. 3: 11. Luku 4: 16, 17, 21. Jac. 2: 8.

35. Siitä pitää kaikkein tunteman teidän minun opetuslapsikseni, jos te keskenänne rakkauden pidätte.

36. Sanoi Simon Pietari hänelle: Herra, kuhunkas menet? Jesus wastasi häntä: kuhunka minä menen, niin et sinä taida nyt minua seurata, mutta tästä lähin sinä olet minua seuraawa.

37. Pietari sanoi hänelle: Herra, miks' enkä minä nyt taida sinua seurata? minä panen henkeni sinun edestäs.

38. Jesus wastasi häntä: sinä panet henkes minun edestäni? Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ei laula kukko ennen kuin sinä olet kolmasti minun kieltänyt.
Matth. 26: 34. Marc. 14: 30. Luc. 22: 34.

14 Luku.

Jesuksen kuoleman hyödytys. Usko, rakkaus, rukous. Pyhä Henki. Totinen rauha.

(Ja hän sanoi opetuslapsillensa:) älköön teidän sydämmenne murheellinen olko; jos te uskotte Jumalan päälle, niin uskokaat myös minun päälleni.

2. Minun Isäni huoneessa on monta asuinsiaa; jos ei niin olisi, niin minä sanoisin teille: minä menen walmistamaan teille siaa.

3. Ja waikka minä menen pois walmistamaan teille siaa, niin minä tulen jälleen ja otan teidän tyköni, että kussa minä olen, siellä pitää myös teidän oleman.
Joh. 12: 26. Luku 17: 24.

4. Ja kuhunka minä menen, te tiedätte, ja tien te myös tiedätte.

5. Sanoi Thomas hänelle: Herra, emme tiedä, kuhunkas menet: kuinkasta siis me taidamme tietää tien?

6. Jesus sanoi hänelle: **minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kenkään tule Isän tykö, waan minun kauttani.**

7. Jos te tuntisitte minun, niin te tosin myös tuntisitte minun

Isäni: ja nyt te tunnette hänen, ja te näette hänen.
8. Philippus sanoi hänelle: Herra, osoita meille Isä, niin me tydymme.
9. Jesus sanoi hänelle: minä olen niin kauwan aikaa teidän tykönänne, ja et sinä minua tunne? Philippus, joka näki minun, hän näki myös Isän: kuinka siis sinä sanot: osoita minulle Isä?
Joh. 12: 45. Luku 17: 21, 23.
10. Etkös usko minua olewan Isässä ja Isää minussa? Ne sanat, kuin minä teille puhun, en minä itsestäni puhu: mutta Isä, joka minussa on, hän tekee työt.
11. Uskokaat minua, että minä olen Isässä ja Isä minussa: mutta jos ei, niin niiden töiden tähden uskokaat minua.
12. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka uskoo minun päälleni, ne työt, kuin minä teen, hän on myös tekewä, ja suurempia, kuin ne owat, on hän tekewä; sillä minä menen Isäni tykö.
13. Ja mitä ikänä te anotte minun nimeeni, sen minä teen: että Isä kunnioitettaisiin Pojan kautta.
Matth. 7: 7. Marc. 11: 24. Joh. 15: 16. Luku 16: 23, 24. Jac. 1: 5.
14. Mitä te anotte minun nimeeni, sen minä teen.
15. Jos te rakastatte minua, niin pitäkäät minun käskyni.
16. Ja minä olen rukoilewa Isää, ja hän antaa teille toisen lohduttajan, että hän teidän kanssanne olis ijankaikkisesti,
17. Totuuden Hengen, jota ei maailma taida ottaa wastaan, sillä ei he näe häntä, eikä tunne häntä; mutta te tunnette hänen, sillä hän pysyy teidän tykönänne ja on teissä olewa.
18. En minä jätä teitä orwoiksi, waan minä tulen teidän tykönne.
19. Wielä on wähä aikaa, ja ei maailma silleen minua näe, mutta te näette minun; sillä minä elän, ja te myös elätte.
20. Sinä päiwänä pitää teidän ymmärtämän, että minä olen Isässä, ja te minussa ja minä teissä.
21. Jolla minun käskyni owat ja ne kätkee, se rakastaa minua; mutta joka minua rakastaa, hän rakastetaan minun Isältäni, ja minä tahdon häntä rakastaa, ja ilmoitan itseni hänelle.
22. Sanoi hänelle Judas: (ei se Ischariot:) Herra, kuinkas se tulee, ettäs tahdot meille itses ilmoittaa, ja et maailmalle?
23. Jesus wastasi ja sanoi hänelle: **joka minua rakastaa, se pitää minun sanani: ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä, ja asumme hänen tykönänsä.** Joh. 15: 10.
24. Joka ei minua rakasta, ei se minun sanojani kätke: ja se sana, kuin te kuulette, ei ole minun, waan Isän, joka minun lähetti.
25. Näitä olen minä teille puhunut, ollessani teidän kanssanne.
26. **Mutta lohduttaja, se Pyhä Henki, jonka Isä on lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, kuin minä teille sanonut olen.**
Luc. 24: 49. Joh. 15: 26. Luku 16: 7.

27. Rauhan minä jätän teille,
minun rauhani minä annan teille:
en minä anna teille niinkuin maa-
ilma antaa. Älkään teidän sy-
dämmenne murheellinen olko, äl-
kään myös peljätkö.
28. Te kuulitte minun sano-
wan: minä menen pois ja tulen
jälleen teidän tykönne. Jos te
minua rakastaisitte, niin te tosin
iloitsisitte, että minä sanoin: mi-
nä menen Isän tykö; sillä Isä
on suurempi minua. Joh. 10: 29.
29. Ja nyt minä sanon teille
ennen kuin se tapahtuu, että te
uskoisitte, koska se tapahtunut on.
Joh. 13: 19.
30. En minä tästedes puhu
paljon teidän kanssanne; sillä tä-
män maailman päämies tulee,
jolla ei ole mitään minussa.
Joh. 12: 31. Luku 16: 11.
31. Mutta että maailma ym-
märtäis minun Isää rakastawan,
ja niinkuin Isä minulle käski,
niin minä myös teen. Nouskaat,
lähtekäämme täältä! Joh. 10: 18.

15 Luku.

Kehoitus pysymään wahwana uskossa, rakkaudessa, kärsiwällisyydessä.

Minä olen se totinen wiina-
puu, ja minun Isäni on
peltomies. Rom. 6: 5. Luku 11: 24.
2. Jokaisen oksan minussa, joka
ei kanna hedelmätä, hän karsii
pois, ja jokaisen, kuin hedelmän
kantaa, hän puhdistaa, että se
kantais runsaamman hedelmän.
3. Te olette nyt puhtaat, sen
sanan tähden kuin minä teille
puhuin. Joh. 13: 10. Ap. T. 15: 9.
4. Pysykäät te minussa, ja minä
teissä. Niinkuin ei oksa taida it-
sestänsä hedelmätä kantaa, ellei
hän wiinapuussa kiinni ole, niin
ette myös, jollette minussa pysy.
5. Minä olen wiinapuu, te
olette oksat: joka minussa pysyy
ja minä hänessä, hän kantaa pal-
jon hedelmätä; sillä ilman minuta
ette woi mitään tehdä. Col. 1: 23.
6. Jos ei joku minussa pysy,
se heitetään ulos niinkuin oksa, ja
kuiwettuu, ja ne sidotaan kokoon,
ja heitetään tuleen, ja palawat.
Matth. 3: 10. Luku 7: 19.
7. Jos te minussa pysytte ja
minun sanani pysywät teissä, mitä
ikänä te tahdotte, niin anokaat,
ja te saatte.
Joh. 16: 23, 26. 1 Joh. 3: 22.
8. Siinä minun Isäni kunnioi-
tetaan, että te paljon hedelmätä
kantaisitte, ja tulette minun ope-
tuslapsikseni. Matth. 5: 16. 1 Piet. 2: 12.
9. Niinkuin Isä rakasti minua,
niin minä myös rakastin teitä: py-
sykäät siinä minun rakkaudessani.
10. Jos te minun käskyni pi-
dätte, niin te pysytte minun rak-
kaudessani, niinkuin minä pidin
Isäni käskyn ja pysyn hänen rak-
kaudessansa.
11. Näitä olen minä teille pu-
hunut, että se minun iloni teissä
pysyis ja teidän ilonne tulis täy-
delliseksi.
12. Se on minun käskyni, että
te rakastatte teitänne keskenänne,
niinkuin minä teitä rakastin.
Joh. 13: 14, 34. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9.
1 Joh. 3: 11, 16. Luku 4: 21.
13. Ei ole kellään sitä suurem-

pata rakkautta kuin että joku pa-
nis henkensä ystäwäinsä edestä.
14. Te olette minun ystäwäni,
jos te teette, mitä minä teidän
käsken.
15. En minä tästedes sano teitä
palwelioiksi; sillä ei palwelia tie-
dä, mitä hänen herransa tekee;
mutta minä kutsun teitä ystäwiksi,
sillä kaikki, kuin minä Isältäni
kuulin, ne minä teille ilmoitin.
16. Ette minua walinneet,
waan minä walitsin teidän, ja
sääsin teidän, että te menisitte
hedelmätä tekemään ja teidän he-
delmänne pysyis: että mitä te
anotte Isältä minun nimeeni, sen
hän antaa teille. Matth. 28: 19.
17. Näitä minä käsken teille, et-
tä te toinen toistanne rakastaisitte.
18. Jos maailma teitä wihaa,
niin tietäkäät hänen ennen minua
wihanneen kuin teitä.
19. Jos te maailmasta olisitte,
niin maailma omaansa rakastais;
mutta ette ole maailmasta, waan
minä walitsin teidän maailmasta,
sentähden maailma wihaa teitä.
1 Joh. 4: 5, 6.
20. Muistakaat sitä sanaa, kuin
minä teille sanoin: ei ole palwe-
lia suurempi herraansa. Jos he
minua wainosiwat, niin he myös
teitä wainoowat: jos he minun
sanani kätkiwät, niin he teidänkin
sananne kätkewät.
Matth. 10: 24. Luc. 6: 40. Joh. 13: 16.
21. Mutta kaikkia näitä tekewät
he teille minun nimeni tähden;
sillä ei he tunne sitä, joka minun
lähetti. Matth. 24: 9. Joh. 16: 3.
22. Jos en minä olisi tullut
ja heitä puhutellut, niin ei heillä
olisi syntiä; mutta nyt ei heillä
ole, millä he syntinsä werhowat.
Joh. 9: 41.
23. Joka minua wihaa, hän
wihaa myös minun Isääni.
24. Ellen minä olisi niitä töitä
heidän seassansa tehnyt, joita ei
kenkään muu ole tehnyt, niin ei
heillä olisi syntiä; mutta nyt he
näkiwät, ja wihasiwat sekä minua
että minun Isääni.
25. Waan (se tapahtui) että se
täytettäisiin, kuin heidän laissansa
on kirjoitettu: he wihasiwat minua
ilman syytä. Ps. 35: 19. Ps. 69: 5.
26. Mutta koska Lohduttaja tu-
lee, jonka minä teille Isältä lähe-
tän, totuuden Henki, joka Isästä
käy ulos, se on minusta todistawa.
Luc. 24: 49. Joh. 14: 26. Luku 16: 7.
27. Ja teidän pitää myös to-
distaman; sillä te olette alusta mi-
nun kanssani. Ap. T. 1: 21. Luku 5: 32.

16 Luku.

Christittyin waino. Christuksen poisme-
neminen. Pyhän Hengen wirka.

Näitä olen minä puhunut teille,
ettette pahenisi.
2. He panewat teitä pannaan.
Ja aika tulee, että jokainen, joka
teidän tappaa, se luulee tekewänsä
Jumalalle palweluksen.
3. Ja näitä he tekewät teille,
ettei he tunne Isää eikä minua.
Joh. 15: 21.
4. Waan minä puhuin näitä
teille, että koska se aika tulee, te
niistä muistaisitte, että minä teille
sanonut olen; mutta en minä ole

teille näitä alusta ſanonut, ſillä minä olin teidän kansſanne.
Matth. 9: 15. Marc. 2: 19. Luc. 5: 34.

5. Mutta nyt minä menen ſen tykö, joka minun lähetti, ja ei teistä minulta kenkään kyſy: kuhunkas menet?

6. Waan että minä olen näitä teille puhunut, niin murhe täyttää teidän ſydämmenne.

7. Kuitenkin ſanon minä teille totuuden: ſe on teille tarpeellinen, että minä menen pois; ſillä ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tykönne; mutta jos minä menen pois, niin minä hänen teille lähetän.

8. Ja koska hän tulee, niin hän nuhtelee maailmaa ſynnin tähden, ja wanhurskauden tähden, ja tuomion tähden.

9. Synnin tähden toſin, ettei he usko minun päälleni;

10. Mutta wanhurskauden tähden, että minä menen Iſäni tykö, ja ettette minua ſilleen näe;

11. Mutta tuomion tähden, että tämän maailman päämies on tuomittu. Joh. 12: 31.

12. Minulla on wielä paljo ſanomista, mutta ette woi nyt kantaa.

13. Waan koska ſe tulee, totuuden Henki, hän johdattaa teitä kaikkeen totuuteen; ſillä ei hän puhu itſestänſä, waan mitä hän kuulee, ſitä hän puhuu, ja tulewaiſia hän teille ilmoittaa. Joh. 14: 26. Luku 15: 26.

14. Hän on minua kunnioittawa; ſillä hän ottaa minun omastani ja ilmoittaa teille.

15. Kaikki, mitä Iſällä on, ne owat minun; ſentähden minä ſanoin, että hän ottaa minun omastani ja ilmoittaa teille. Joh. 17: 10.

16. Wähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas wähän ajan perästä te näette minun; ſillä minä menen Iſäni tykö.

17. Niin muutamat hänen opetuslapſistanſa puhuiwat keskenänſä: mikä ſe on, kuin hän ſanoo meille: wähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas wähän ajan perästä ja te näette minun, ja että minä menen Iſän tykö?

18. Niin he ſanoiwat: mikä ſe on, kuin hän ſanoo, wähän ajan perästä? emme tiedä, mitä hän puhuu.

19. Niin Jeſus ymmärſi, että he tahtoiwat kyſyä häneltä, ja ſanoi heille: ſitä te kyſytte keskenänne, että minä ſanoin: wähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas wähän ajan perästä ja te näette minun.

20. Totiſesti, totiſesti ſanon minä teille: teidän pitää itkemän ja parkuman, mutta maailma iloitſee: te tulette murheelliſekſi, mutta teidän murheenne käätään ilokſi.

21. Koska waimo ſynnyttää, niin hänellä on kipu, ſillä hänen hetkenſä tuli; mutta koska hän on lapſen ſynnyttänyt, niin ei hän enää muista waiwaanſa ilon tähden, että ihminen on ſyntynyt maailmaan.

22. Niin teillä on myös nyt murhe; mutta minä tahdon teitä jällenſä nähdä, ja teidän ſydäm-

menne on iloitsewa, ja ei kenenkään pidä teidän iloanne teiltä ottaman pois.

23. Ja sinä päiwänä ette mitään kysy minulta. Totisesti, totisesti sanon minä teille: **mitä ikänä te anotte Isältä minun nimeeni, niin hän antaa teille.** Matth. 7: 7. Luku 21: 22. Marc. 11: 24. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13. Luku 15: 16. Jak. 1: 5.

24. Ette ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet: rukoilkaat, niin te saatte, että teidän ilonne olis täydellinen.

25. Näitä olen minä teille puhunut tapauksissa; mutta aika tulee, etten minä silleen puhu teille tapauksissa, waan ilmoitan julkisesti teille minun Isästäni.

26. Sinä päiwänä pitää teidän rukoileman minun nimeeni. Ja en minä sano teille, että minä rukoilen Isää teidän tähtenne:

27. Sillä Isä rakastaa itse teitä, että te minua rakastitte ja uskoitte minun Jumalasta lähteneen. Joh. 17: 8.

28. Minä läksin Isästä ja tulin maailmaan: taas minä jätän maailman ja menen Isän tykö.

29. Sanoiwat hänen opetuslapsensa hänelle: katso, nyt sinä julkisesti puhut, ja et yhtään tapausta sano.

30. Nyt me tiedämme sinun kaikki tietäwän, ja et sinä tarwitse, että joku sinulta kysyy, sentähden me uskomme sinun Jumalasta lähteneen. Joh. 17: 25.

31. Jesus wastasi heitä: nyt te uskotte.

32. Katso, aika tulee, ja nyt tuli, että te jokainen hajoitetaan omillensa, ja minun te yksinäni jätätte. En minä kuitenkaan yksinäni ole, sillä Isä on minun kanssani. Matth. 26: 31. Marc. 14: 27.

33. Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minussa rauha olis. Maailmassa on teillä tuska; mutta olkaat hywässä turwassa, minä woitin maailman.

17 Luku.

Christus rukoilee itsensä, opetuslastensa ja seurakunnan edestä.

Näitä puhui Jesus, ja nosti silmänsä taiwasta päin ja sanoi: Isä, hetki tuli, kirkasta sinun Poikas, että sinun Poikas kirkastais myös sinun! Joh. 12: 23.

2. Niinkuin sinä annoit hänelle wallan kaiken lihan päälle, antaa ijankaikkisen elämän kaikille, kuin sinä hänelle annoit. Matth. 28: 18. Joh. 5: 27.

3. **Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tuntisiwat ja, jonkas lähetit, Jesuksen Christuksen.**

4. Minä kirkastin sinun maan päällä: minä täytin sen työn, jonkas minulle annoit tehdäkseni.

5. Ja nyt Isä, kirkasta sinä minua itse tykönäs sillä kirkkaudella, joka minulla sinun tykönäs oli ennenkuin tämä maailma olikaan.

6. Minä ilmoitin sinun nimes ihmisille, jotkas minulle maailmasta annoit: he oliwat sinun, ja minulle sinä ne annoit, ja sinun sanas he kätkiwät.

7. He tiesiwät nyt kaikki ole=
wan sinusta, kuin sinä minulle
annoit.
8. Sillä ne sanat, kuin sinä mi=
nulle annoit, annoin minä heille;
ja he ne ottiwat wastaan, ja to=
tisesti tunsiwat minun sinusta läh=
teneen, ja uskoiwat, että sinä mi=
nun lähetit. Joh. 16: 27, 30.
9. Minä rukoilen heidän edes=
tänsä: en minä maailman edestä
rukoile, waan niitten edestä, kuin
sinä minulle annoit, että he owat
sinun omas.
10. Ja kaikki minun omani
owat sinun, ja sinun omas owat
minun: ja minä olen kirkastettu
heissä. Joh. 16: 15.
11. En minä silleen ole maail=
massa, mutta he owat maailmas=
sa, ja minä tulen sinun tykös.
Pyhä Isä! kätke niitä, kuin sinä
minulle annoit, sinun nimes täh=
den, että he olisiwat yksi niin=
kuin mekin! Joh. 10: 30.
12. Koska minä olin heidän
kanssansa maailmassa, niin minä
kätkin heitä sinun nimessäs: ne,
jotkas minulle annoit, kätkin mi=
nä, ja ei niistä kenkään kadon=
nut, waan se kadotuksen lapsi, että
Raamattu täytettäisiin.
Ps. 109: 8. Joh. 18: 9.
13. Mutta nyt minä tulen si=
nun tykös ja puhun näitä maail=
massa, että heissä olis minun
iloni täydellinen.
14. Minä annoin heille sinun
sanas, ja maailma wihasi heitä;
sillä ei he ole maailmasta, niin=
kuin en minäkään maailmasta ole.
15. En minä rukoile, ettäs heitä
ottaisit pois maailmasta, waan
ettäs heitä pahasta warjelisit.
16. Ei he ole maailmasta, niin=
kuin en minäkään maailmasta ole.
17. Pyhitä heitä totuudessas!
Sinun puhees on totuus.
18. Niinkuin sinä minun lä=
hetit maailmaan, niin minä myös
lähetin heidän maailmaan,
19. Ja minä pyhitän itseni
heidän tähtensä, että hekin olisi=
wat totuudessa pyhitetyt.
20. Mutta en minä ainoasti
heidän edestänsä rukoile, waan
myös niitten edestä, jotka heidän
sanansa kautta uskowat minun
päälleni:
21. Että he kaikki yhtä olisi=
wat, niinkuin sinä Isä minussa
olet ja minä sinussa, että hekin
meissä niin yhtä olisiwat: että
maailma uskois sinun minua lä=
hettäneeksi. Joh. 10: 38. Luku 14: 10.
22. Ja minä annoin heille sen
kunnian, kuin sinä minulle an=
noit, että he yhtä olisiwat, niin=
kuin mekin yhtä olemme.
23. Minä olen heissä ja sinä
minussa, että he niin yhdessä täy=
delliset olisiwat, ja maailma tie=
täis, että sinä minun lähetit, ja
että sinä heitä rakastit, niinkuin
sinä minua rakastit.
1 Joh. 1: 3. Luku 3: 24.
24. Isä, minä tahdon, että
kussa minä olen, siellä nekin oli=
siwat minun kanssani, kuin sinä
minulle antanut olet: että he mi=
nun kunniani näkisiwät, jonkas
minulle annoit: sillä sinä rakas=

tit minua ennenkuin maailman
perustus laskettu oli.
Joh. 12: 26. Luku 14: 3.
25. Wanhurskas Isä! ei maail=
ma sinua tuntenut, mutta minä
tunsin sinun, ja nämät ymmärsi=
wät, että sinä minun lähetit.
26. Ja minä julistin heille si=
nun nimes, ja wielä julistan:
että se rakkaus, jolla sinä minua
rakastit, heissä olis, ja minä myös
heissä.

18 Luku.

Jesus otetaan kiinni yrttitarhassa, tut=
kitaan Kaiphalta ja Pilatuksella.

Koska Jesus nämät oli sano=
nut, meni hän ulos opetus=
lastensa kanssa Kedron ojan ylitse:
siellä oli yrttitarha, johon hän
meni sisälle ja hänen opetuslap=
sensa. 2 Sam. 15: 23.
Matth. 26: 36. Marc. 14: 32. Luc. 22: 39.
2. Mutta Judas, joka hänen
petti, tiesi myös sen paikan: sillä
Jesus tuli sinne usein opetuslas=
tensa kanssa.
3. Koska siis Judas oli jou=
kon kanssansa ottanut ja palwe=
liat ylimmäisiltä papeilta ja Pha=
riseuksilta, tuli hän sinne lyhdyillä,
tulisoitoilla ja sotaaseilla.
Ps. 41: 10. Matth. 26: 47. Marc. 14: 43.
Luc. 22: 47. Ap. T. 1: 16.
4. Koska siis Jesus tiesi kaikki,
mitä hänelle tapahtuman piti,
niin hän läksi ulos ja sanoi heille:
ketä te etsitte?
5. He wastasiwat häntä: Je=
susta Natsarenusta. Sanoi Je=
sus heille: minä olen! Mutta Ju=
das, joka hänen petti, seisoi myös
heidän kanssansa.
6. Kuin siis Jesus sanoi heille:
minä olen, astuiwat he takaperin
ja lankesiwat maahan.
7. Niin hän taas kysyi heiltä:
ketä te etsitte? Mutta he sanoi=
wat: Jesusta Natsarenusta.
8. Jesus wastasi: minä sanon
teille, että minä olen. Jos te
siis minua etsitte, niin antakaat
näitten mennä,
9. Että se puhe täytettäisiin,
kuin hän oli sanonut: en minä
niistä yhtään kadottanut, kuin sinä
minulle annoit. Joh. 17: 12.
10. Niin Simon Pietarilla oli
miekka, jonka hän weti ulos, ja
löi ylimmäisen papin palweliata
ja hakkasi pois hänen oikian kor=
wansa; jonka palwelian nimi oli
Malchus.
11. Niin Jesus sanoi Pieta=
rille: pistä miekkas tuppeen: eikö
minun pidä juoman sitä kalkkia,
kuin Isä minulle antoi?
12. Niin joukko ja ylimmäinen
päämies ja Judalaisten palweliat
ottiwat kiinni Jesuksen ja sitoi=
wat hänen,
Matth. 26: 57. Marc. 14: 53. Luc. 22: 54.
13. Ja weiwät ensin Hannak=
sen tykö, sillä hän oli Kaiphan
appi, joka oli sinä wuonna ylim=
mäinen pappi. Luc. 3: 2.
14. Ja Kaiphas oli se, joka
Judalaisille oli neuwoa antanut,
että yhtä ihmistä olis tarpeelli=
nen kuolettaa kansan edestä.
Joh. 11: 50.
15. Ja Simon Pietari seurasi
Jesusta, ja toinen opetuslapsi.
Mutta se opetuslapsi oli ylim=

mäisen papin tuttawa ja meni sisälle Jesuksen kanssa ylimmäisen papin saliin.
16. Mutta Pietari jäi ulos owen eteen. Niin se toinen opetuslapsi, joka ylimmäisen papin tuttawa oli, meni ulos ja puhui owenwartialle, ja toi Pietarin sisälle.
17. Niin sanoi owenwartiapiika Pietarille: etkö sinä myös ole tämän miehen opetuslapsista? Hän sanoi: en ole.
18. Mutta palweliat, jotka hiilistä oliwat tulen tehneet, sillä kylmä oli, seisoiwat ja lämmitteliwät. Ja Pietari seisoi myös heidän kanssansa ja lämmitteli.
19. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jesukselta hänen opetuslapsistansa ja opetuksestansa.
20. Jesus wastasi häntä: minä olen maailman edessä julkisesti puhunut: minä olen synagogassa opettanut ja templissä, johonka Judalaiset joka paikasta kokoon tulewat, ja en ole mitään salaisuudessa puhunut.
21. Mitäs minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka kuuliwat, mitä minä heille puhunut olen. Katso, ne tietäwät, mitä minä sanonut olen.
22. Mutta kuin hän näitä puhui, antoi yksi niistä palwelioista, kuin läsnä seisowat, Jesukselle korwapuustin ja sanoi: niinkö sinä wastaat ylimmäistä pappia!
23. Jesus wastasi häntä: jos minä pahasti puhuin, niin tunnusta se pahaksi, mutta jos minä oikein puhuin, miksis minua lyöt?
24. Niin Hannas lähetti hänen sidottuna ylimmäisen papin Kaiphan tykö.
25. Mutta Simon Pietari seisoi ja lämmitteli. Niin he sanoiwat hänelle: etkö sinä ole myös hänen opetuslapsistansa? Hän kielsi ja sanoi: en ole.
Matth. 26: 69. Marc. 14: 66. Luc. 22: 25.
26. Sanoi hänelle yksi ylimmäisen papin palwelioista, sen lanko, jonka korwan Pietari hakkasi pois: enkö minä sinua nähnyt yrttitarhassa hänen kanssansa?
27. Niin Pietari taas kielsi, ja kohta kukko lauloi.
28. Niin he weiwät Jesuksen Kaiphan tyköä raastupaan. Mutta se oli aamu, ja ei he menneet raastupaan, ettei he itsiänsä saastuttaisi, waan söisiwät pääsiäislampaan; Matth. 27: 1. Marc. 15: 1. Luc. 23: 1. Ap. T. 10: 28. Luku 11: 3.
29. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönsä ja sanoi: mitä kannetta te tuotte tätä miestä wastaan?
30. He wastasiwat ja sanoiwat hänelle: ellei hän pahantekiä olisi, emme olisi häntä sinun haltuus antaneet.
31. Niin Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja tuomitkaat häntä teidän lakinne jälkeen. Judalaiset sanoiwat siis hänelle: meidän ei sowi ketään tappaa;
32. Että Jesuksen puhe täytettäisiin, kuin hän sanoi, merkiten, millä kuolemalla hänen piti kuoleman.
Matth. 20: 19. Marc. 10: 33. Luc. 18: 32.

33. Niin Pilatus taas meni raastupaan, kutsui Jesuksen ja sanoi hänelle: oletkos sinä Judalaisten kuningas?
Matth. 27: 11. Marc. 15: 2. Luc. 23: 3.

34. Jesus wastasi häntä: sanotko sinä sen itsestäs, eli owatko muut sen minusta sinulle sanoneet?

35. Pilatus wastasi: olenko minä Judalainen? Sinun kansas ja ylimmäiset papit antoiwat ylön sinun minulle: mitäs tehnyt olet?

36. Jesus wastasi: ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta. Jos minun waltakuntani olis tästä maailmasta, niin tosin minun palweliani olisiwat sotineet, etten minä olisi tullut annetuksi ylön Judalaisille; mutta ei minun waltakuntani ole täältä.

37. Niin Pilatus sanoi hänelle: niin sinä olet kuningas? Jesus wastasi: sinä sen sanot, että minä olen kuningas. **Sitä warten olen minä syntynyt ja sitä warten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Jokainen, joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni.**

38. Pilatus sanoi hänelle: mikä on totuus? Ja kuin hän sen sanonut oli, meni hän taas ulos Judalasten tykö ja sanoi heille: en minä löydä yhtään syytä hänessä.

39. Mutta teillä on tapa, että minun pitää teille päästämän yhden pääsiäisenä: tahdottenko siis, että minä päästän teille Judalaisten kuninkaan?
Matth. 27: 15. Marc. 15: 6. Luc. 23: 17.

40. Niin he huusiwat taas kaikki, sanoen: ei tätä, waan Barabbasta. Mutta Barabbas oli ryöwäri. Ap. T. 3: 14.

19 Luku.

Christus tuomittu, ruoskittu, kruunattu, ristiinnaulittu, kuolee ja haudataan.

Niin Pilatus otti silloin Jesuksen ja ruoskitsi hänen,
Matth. 27: 27. Marc. 15: 16.

2. Ja sotamiehet wäänsiwät kruunun orjantappuroista, paniwat sen hänen päähänsä ja puettiwat hänen purpurawaatteeseen,

3. Ja sanoiwat: terwe, Judalaisten kuningas! ja antoiwat hänelle korwapuusteja.

4. Taas tuli Pilatus ulos ja sanoi heille: katsokaat, minä tuon hänen teille ulos, että te tietäisitte, etten minä löydä yhtään syytä hänessä.

5. Niin Jesus meni ulos, kantain orjantappuraista kruunua ja purpuraista waatetta. Ja hän sanoi heille: katso ihmistä!

6. Mutta koska ylimmäiset papit ja palweliat hänen näkiwät, huusiwat he sanoen: ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja ristiinnaulitkaat; sillä en minä löydä yhtään syytä hänessä.

7. Wastasiwat häntä Judalaiset: meillä on laki, ja meidän lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän teki itsensä Jumalan Pojaksi.

8. Koska siis Pilatus tämän

puheen kuuli, pelkäsi hän wielä enämmin,

9. Ja meni taas raastupaan, ja sanoi Jesukselle: kusta sinä olet? Mutta ei Jesus wastannut häntä.

10. Niin Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle puhu? Etkös tiedä, että minulla on walta sinua ristiinnaulita ja walta sinua päästää?

11. Jesus wastasi: ei sinulla olisi yhtään waltaa minua wastaan, jos ei se olisi sinulle annettu ylhäältä: sentähden on hänellä suurempi synti, joka minun sinulle antoi ylön.

12. Ja siitä ajasta pyysi Pilatus häntä päästää. Mutta Judalaiset huusiwat, sanoen: jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole keisarin ystäwä; sillä jokainen, joka itsensä tekee kuninkaaksi, hän on keisaria wastaan.

13. Koska siis Pilatus tämän puheen kuuli, wei hän Jesuksen ulos ja istui tuomioistuimelle, siihen paikkaan, joka kutsutaan Lithostrotos, mutta Hebreaksi Gabbatha.

14. Mutta se oli pääsiäisen walmistuspäiwä, lähes kuudennella hetkellä. Ja hän sanoi Judalaisille: katso, teidän kuninkaanne!

15. Mutta he huusiwat: ota pois, ota pois, ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: pitääkö minun ristiinnaulitseman teidän kuninkaanne? Ylimmäiset papit wastasiwat: ei meillä ole kuningasta, waan keisari.

16. Niin silloin hän antoi hänen heille ristiinnaulittaa. Mutta he ottiwat Jesuksen ja weiwät pois.
Matth. 27: 31. Marc. 15: 20. Luc. 23: 33.

17. Ja hän kantoi ristiänsä ja meni siihen paikkaan, joka kutsutaan pääkallon paikaksi, mutta Hebreaksi Golgatha.

18. Siellä he ristiinnaulitsiwat hänen ja kaksi muuta hänen kanssansa kahden puolen, mutta Jesuksen keskelle.

19. Niin Pilatus kirjoitti myös päällekirjoituksen ja pani ristin päälle, ja oli näin kirjoitettu: JESUS NATSARENUS JUDALAISTEN KUNINGAS.
Matth. 27: 37. Luc. 23: 38.

20. Tämän päällekirjoituksen luki monta Judalaisista; sillä se paikka oli läsnä kaupunkia, jossa Jesus ristiinnaulittiin. Ja oli kirjoitettu Hebreaksi, Greekaksi ja Latinaksi.

21. Niin sanoiwat Judalaisten ylimmäiset papit Pilatukselle: älä kirjoita: Judalaisten kuningas; waan että hän on sanonut: minä olen Judalaisten kuningas.

22. Pilatus wastasi: mitä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin.

23. Koska siis sotamiehet oliwat Jesuksen ristiinnaulinneet, ottiwat he hänen waatteensa (ja tekiwät neljä osaa, kullenkin sotamiehelle osan,) ja hameen; mutta hame ei ollut ommeltu, waan kokonansa ylhäältä (alaspäin) kudottu.
Matth. 27: 35. Marc. 15: 24. Luc. 23: 24.

24. Niin he sanoiwat keskenänsä: älkäämme tätä rikkoko, waan

heittäkäämme tästä arpaa, kenenkä
se pitää oleman: että Raamattu
täytettäisiin, joka sanoo: **he owat
minun waatteeni itsellensä jakaneet
ja owat heittäneet minun hamees-
tani arpaa.** Ja sotamiehet tosin
näin tekiwät. Ps. 22: 19.
25. Mutta Jesuksen ristin ty-
könä seisoi hänen äitinsä ja hä-
nen äitinsä sisar Maria, Kleophan
emäntä, ja Maria Magdalena.
26. Koska siis Jesus näki äitin
ja opetuslapsen siinä seisowan,
jota hän rakasti, sanoi hän äitil-
lensä: waimo, katso sinun poikaas.
27. Sitte sanoi hän opetus-
lapselle: katso sinun äitiäs. Ja
siitä hetkestä otti opetuslapsi hä-
nen tykönsä.
28. Sitte kuin Jesus tiesi jo
kaikki täytetyksi, ja että Raamattu
täytettäisiin, sanoi hän: minä ja-
noon. Ps. 69: 22.
29. Oli siis yksi astia pantu
etikkata täyteen, ja he täyttiwät
sienen etikalla ja paniwat sen ym-
pärille isoppia, ja paniwat sen
hänen suunsa eteen. Matth. 27: 48.
30. Koska siis Jesus oli etik-
kata ottanut, sanoi hän: se on
täytetty! ja kallisti päänsä ja an-
toi henkensä.
31. Mutta että walmistuspäi-
wä oli, ja ei ruumiit pitänyt ris-
tissä oleman sabbattina, (sille se
sabbatin päiwä oli suuri,) rukoi-
liwat siis Judalaiset Pilatusta,
että heidän sääriluunsa piti rikot-
taman ja he otettaman alas.
32. Niin sotamiehet tuliwat ja
rikkoiwat ensimäisen luut ja toi-
sen, joka hänen kanssansa oli ris-
tiinnaulittu;
33. Mutta koska he tuliwat
Jesuksen tykö ja näkiwät hänen
jo kuolleeksi, niin ei he rikkoneet
hänen luitansa;
34. Waan yksi sotamiehistä
awasi hänen kylkensä keihäällä,
josta kohta wuoti weri ja wesi.
35. Ja joka tämän näki, hän
on sen todistanut ja hänen to-
distuksensa on tosi, ja hän tietää
hänensä totta sanowan, että te
myös uskoisitte.
36. Sillä nämät owat tapah-
tuneet, että Raamattu täytettäi-
siin: **ei teidän pidä luuta rikkoman
hänessä.** 2 Mos. 12: 46. 4 Mos. 9: 12.
37. Ja taas toinen kirjoitus
sanoo: **he saawat nähdä, ketä he
owat pistäneet.** Zach. 12: 10.
38. Mutta sen jälkeen rukoili
Pilatusta Joseph Arimathiasta,
(joka oli Jesuksen opetuslapsi,
waan salaa Judalaisten pelwon
tähden,) että hän olis saanut ot-
taa Jesuksen ruumiin; ja Pilatus
salli sen. Niin hän tuli ja otti
Jesuksen ruumiin. Matth. 27: 57.
Marc. 15: 42, 43. Luc. 23: 50. Joh. 12: 42.
39. Niin tuli myös Nikodemus,
(joka oli ensin yöllä Jesuksen tykö
tullut,) ja toi mirrhamita ja aloeta
sekoitettua, lähes sata naulaa,
Joh. 3: 1, 2.
40. Niin he ottiwat Jesuksen
ruumiin ja kääriwät sen liinaiseen,
hywänhajullisten yrttein kanssa,
niinkuin Judalaisten tapa on hau-
data.
41. Mutta siinä paikassa, kuin

hän ristiinnaulittiin, oli yrttitarha, ja yrttitarhassa uusi hauta, johonka ei wielä kenkään ollut pantu:

42. Siihen he paniwat Jesuksen Judalaisten walmistuspäiwän tähden, että se hauta oli läsnä.

20 Luku.

Christus nousee ylös ja ilmoittaa itsensä Marialle, opetuslapsille, Thomalle.

Mutta ensimäisenä päiwänä wiikossa tuli Maria Magdalena warahin, koska wielä pimiä oli, haudalle ja näki kiwen otetuksi pois haudalta.
Matth. 28: 1. Marc. 16: 1. Luc. 24: 1.

2. Niin hän juoksi ja tuli Simon Pietarin tykö ja sen opetuslapsen tykö, jota Jesus rakasti, ja sanoi heille: he owat Herran ottaneet pois haudasta, ja emme tiedä, kuhunka he hänen paniwat.

3. Niin Pietari meni ulos ja se toinen opetuslapsi, ja tuliwat haudalle. Luc. 24: 12.

4. Mutta he juoksiwat kahden ynnä, ja se toinen opetuslapsi juoksi edellä nopiammin kuin Pietari, ja tuli ensin haudalle.

5. Ja kuin hän itsensä kumarsi, näki hän liinaiset pantuna, mutta ei hän kuitenkaan mennyt sisälle.

6. Niin Simon Pietari tuli seuraten häntä, ja meni hautaan, ja näki kääriliinat pantuna,

7. Ja sen hikiliinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, ei kääriliinan kanssa, waan erinänsä käärittynä yhteen paikkaan.

8. Niin meni myös toinen opetuslapsi sisälle, joka ensin haudalle tullut oli, ja näki sen ja uskoi.

9. Sillä ei he wielä Raamattua ymmärtäneet, että hän oli nousewa kuolleista.

10. Niin ne opetuslapset meniwät taas yhteen.

11. Mutta Maria seisoi ulkona haudan edessä ja itki. Ja koska hän niin itki, kumarsi hän itsensä hautaan, Marc. 16: 5.

12. Ja näki kaksi enkeliä walkeissa waatteissa istuwan, yhden pään puolessa ja toisen jalkain puolessa, siinä kuin Jesuksen ruumis pantu oli. Matth. 28: 2, 3.

13. Ne sanoiwat hänelle: waimo, mitäs itket? Hän sanoi heille: he owat minun Herrani ottaneet pois, ja en tiedä, kuhunka he hänen owat panneet.

14. Ja koska hän nämät sanonut oli, käänsi hän itsensä taapäin, ja näki Jesuksen seisowan, eikä tietänyt, että se oli Jesus.
Matth. 28: 9. Marc. 16: 9.

15. Sanoi Jesus hänelle: waimo, mitäs itket? ketäs etsit? Mutta hän luuli sen yrttitarhan haltiaksi, ja sanoi hänelle: Herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhunkas hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa.

16. Jesus sanoi hänelle: Maria! niin hän käänsi itsensä ja sanoi hänelle: Rabboni, se on: Mestari.

17. Jesus sanoi hänelle: älä minuun rupee; sillä en minä ole wielä mennyt ylös minun Isäni tykö, waan mene minun weljeini

tykö ja sano heille: minä menen
ylös minun Isäni tykö ja teidän
Isänne tykö, ja minun Jumalani
tykö ja teidän Jumalanne tykö.
Ps. 22: 23.
18. Maria Magdalena tuli ja
ilmoitti opetuslapsille, että hän
oli nähnyt Herran, ja että hän
näitä hänelle sanoi.
19. Koska siis sen sabbatin päi-
wän ehtoo oli, ja owet oliwat
suljetut, jossa opetuslapset kokoon-
tuneet oliwat Judalaisten pelwon
tähden, tuli Jesus ja seisoi hei-
dän keskellänsä ja sanoi heille:
rauha olkoon teille!
Marc. 16: 14. Luc. 24: 36. 1 Cor. 15: 5.
20. Ja kuin hän sen sanonut
oli, osoitti hän heille kätensä ja
kylkensä. Niin opetuslapset ihas-
tuiwat, että he näkiwät Herran.
21. Ja Jesus taas sanoi heille:
rauha olkoon teille! niinkuin Isä
minun lähetti, niin minä myös
lähetän teidän.
22. Ja kuin hän nämät sano-
nut oli, puhalsi hän heidän pääl-
lensä ja sanoi heille: **ottakaat Py-
hä Henki:**
23. **Joille te synnit anteeksi an-
natte, niille ne anteeksi annetaan,
ja joille te ne pidätte, niille ne
owat pidetyt.**
Matth. 16: 19. Luku 18: 18.
24. Mutta Thomas, yksi kah-
destatoistakymmenestä, joka kak-
soiseksi kutsutaan, ei ollut heidän
kanssansa, koska Jesus tuli.
25. Niin muut opetuslapset sa-
noiwat hänelle: me näimme Her-
ran. Mutta hän sanoi heille:
ellen minä näe hänen käsissänsä
naulan reikää, ja pistä sormeani
naulain siaan, ja pistä kättäni
hänen kylkeensä, en minä usko.
26. Ja kahdeksan päiwän pe-
rästä oliwat opetuslapset taas si-
sällä, ja Thomas heidän kans-
sansa. Niin Jesus tuli, kuin owet
suljetut oliwat, ja seisoi heidän
keskellänsä, ja sanoi: **rauha ol-
koon teille!**
27. Sitte sanoi hän Thomaalle:
pistä sormes tänne, ja katso mi-
nun käsiäni, ja ojenna tänne kä-
tes, ja pistä minun kylkeeni, ja
älä ole epäuskoinen, waan usko-
wainen.
28. Thomas wastasi ja sanoi
hänelle: **minun Herrani ja minun
Jumalani!**
29. Jesus sanoi hänelle: ettäs
näit minun, Thomas, niin sinä
uskoit: **autuaat owat ne, jotka ei
näe, ja kuitenkin uskowat.**
1 Piet. 1: 8.
30. Niin teki myös Jesus mon-
ta muuta merkkiä opetuslastensa
nähden, jotka ei tässä kirjassa ole
kirjoitetut. Joh. 21: 25.
31. **Mutta nämät owat kirjoi-
tetut, että te uskoisitte, että Jesus
on Christus, Jumalan Poika, ja
että te saisitte elämän uskon kautta
hänen nimeensä.**

21 Luku.

Christus Galilean meren tykönä.

Sitte ilmoitti Jesus taas it-
sensä opetuslapsille Tiberian
meren tykönä, ja hän ilmoitti it-
sensä näin:

2. Simon Pietari ja Thomas, joka kaksoiseksi kutsutaan, oliwat ynnä ja Nathanael, joka oli Galilean Kanaasta, ja Zebedeuksen pojat ja kaksi muuta hänen opetuslapsistansa.

3. Sanoi Simon Pietari heille: minä menen kalaan; ne sanoiwat hänelle: me menemme myös kanssas. Niin he meniwät ja astuiwat kohta wenheeseen, ja ei he sinä yönä mitään saaneet.

4. Mutta koska jo aamu oli, niin Jesus seisoi rannalla; mutta ei opetuslapset tietäneet, että se oli Jesus.

5. Niin sanoi Jesus heille: lapset, onko teillä mitään syötäwätä? He wastasiwat häntä: ei.

6. Hän sanoi heille: laskekaat werkko oikialle puolelle wenhettä, niin te löydätte. Niin he laskiwat, ja tuli niin paljo kaloja, ettei he woineet wetää.

7. Niin sanoi se opetuslapsi, jota Jesus rakasti, Pietarille: Herra se on. Koska Simon Pietari sen kuuli, että se oli Herra, wyötti hän hameen ympärillensä, (sillä hän oli alasti,) ja heitti itsensä mereen. Joh. 13: 23.

8. Mutta muut opetuslapset tuliwat wenheellä, (sillä ei he olleet kaukana maalta, waan läheskaksi sataa kyynärätä,) ja wetiwät werkon kaloinensa.

9. Koska he siis oliwat maalle tulleet, näkiwät he hiilet ja kalan, niitten päällä pantuna, ja leiwän.

10. Jesus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, kuin te nyt saitte.

11. Simon Pietari meni ja weti werkon maalle, täynnä suuria kaloja, sata ja kolme kuudettakymmentä. Ja waikka niitä niin monta oli, ei kuitenkaan werkko rewennyt.

12. Jesus sanoi heille: tulkaat ruualle; mutta ei yksikään opetuslapsista uskaltanut häntä kysyä: kukas olet? sillä he tiesiwät sen olewan Herran.

13. Niin Jesus tuli, otti leiwän ja antoi heille, niin myös kalan.

14. Tämä on kolmas kerta, kuin Jesus opetuslapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli noussut ylös kuolleista.

15. Koska he siis syöneet oliwat, sanoi Jesus Simon Pietarille: Simon Jonan poika! rakastatkos minua enämpi kuin nämät? Hän sanoi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Hän sanoi hänelle: ruoki minun karitsojani.

16. Ja sanoi taas toisen kerran hänelle: Simon Jonan poika! rakastatkos minua? Hän wastasi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Sanoi hän hänelle: kaitse minun lampaitani.

17. Hän sanoi kolmannen kerran hänelle: Simon Jonan poika! rakastatkos minua? Pietari tuli murheelliseksi, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: rakastatkos minua? ja sanoi hänelle: **Herra, sinä tiedät kaikki: sinä tiedät, että minä rakastan sinua.**

Jesus sanoi hänelle: ruoki minun
lampaitani.
18. Totisesti, totisesti sanon
minä sinulle: koska sinä olit nuori,
niin sinä wyötit itses ja menit,
kuhunkas tahdoit; mutta koska
wanhenet, niin sinä ojennat kätes,
ja toinen wyöttää sinun, ja wie,
kuhunka et sinä tahdo. 2 Piet. 1: 14.
19. Mutta sen hän sanoi, an-
tain tietää, millä kuolemalla hä-
nen piti kunnioittaman Jumalata.
Ja kuin hän sen sanonut oli, sa-
noi hän hänelle: seuraa minua.
20. Pietari käänsi itsensä, ja
näki sen opetuslapsen seuraawan,
jota Jesus rakasti, joka myös oli
Jesuksen rinnoilla ehtoollisessa
maannut, ja sanonut: Herra, kuka
se on, joka sinun pettää?
21. Koska siis Pietari hänen
näki, sanoi hän Jesukselle: Her-
ra, mitästä tämä?
22. Jesus sanoi hänelle: jos
minä tahtoisin hänen siihen asti
olewan kuin minä tulen, mitä
sinun siihen tulee? Seuraa sinä
minua.
23. Niin weljesten seassa käwi
ulos se puhe, ettei sen opetuslap-
sen pitänyt kuoleman. Mutta ei
Jesus hänelle sanonut: ei hän
kuole, waan: jos minä tahdon hä-
nen siihen asti olewan kuin minä
tulen, mitä sinun siihen tulee?
24. Tämä on se opetuslapsi,
joka todistaa näistä ja on nämät
kirjoittanut, ja me tiedämme hä-
nen todistuksensa todeksi.
25. On myös monta muuta
kuin Jesus teki, jos ne erinänsä
kirjoitettaisiin, en minä luulisi
koko maailman käsittäwän niitä
kirjoja, kuin pitäis kirjoitettaman,
Amen! Joh. 20: 30.

P. Johanneksen Ewangeliumin loppu.

Pyhäin Apostolitten Teot,

pyhältä Lucalta kirjoitetut.

1 Luku.

Christuksen taiwaaseen astuminen. Mat-
thiaksen walitseminen apostoliksi.

Ennen olen minä tosin, o Theo-
philus! puhunut kaikista
niistä, kuin Jesus rupesi sekä te-
kemään että opettamaan,
2. Hamaan siihen päiwään
asti, jona hän otettiin ylös, sitte
kuin hän apostoleille, jotka hän
walinnut oli, Pyhän Hengen kaut-
ta oli käskyn antanut;
Matth. 28: 19. Marc. 16: 15.
3. Joille hän myös kärsimi-
sensä jälkeen oli itsensä eläwäksi
osoittanut moninaisilla merkeillä,
ja näkyi heille neljäkymmentä
päiwää, ja puhui heille Juma-
lan waltakunnasta. 1 Cor. 15: 6.
4. Ja kuin hän heidän oli koon-
nut, kielsi hän heitä lähtemästä
Jerusalemista, waan että he Isän
lupausta odottaisiwat, josta te
olette (sanoi hän) kuulleet minulta.
Luc. 24: 49. Joh. 14: 16. Luku 15: 26.
5. Sillä Johannes tosin kasti

wedellä, mutta te kastetaan Py-
hällä Hengellä, ei monen päiwän
perästä. Matth. 3: 11. Marc. 1: 8.
Luc. 3: 16. Joh. 1: 26. Ap. T. 11: 16.
6. Koska he siis kokoontuneet
oliwat, kysyiwät he häneltä, sa-
noen: Herra, tällä ajallakos Is-
raelille waltakunnan jälleen raken-
nat?
7. Mutta hän sanoi heille: **ei
teidän tule tietää aikaa eli hetkeä,
jotka Isä on hänen woimaansa
pannut.**
8. Waan teidän pitää saaman
Pyhän Hengen woiman, joka on
tulewa teidän päällenne, ja tei-
dän pitää minun todistajani ole-
man, sekä Jerusalemissa, että koko
Judeassa ja Samariassa, ja sitte
maailman ääreen.
Ap. T. 2: 4. Luku 9: 15. Luku 19: 6.
9. Ja kuin hän nämät sano-
nut oli, otettiin hän ylös heidän
nähtensä, ja pilwi wei hänen
ylös heidän silmäinsä edestä.
Marc. 16: 19. Luc. 24: 51.
10. Ja kuin he katseliwat tai-
waaseen, hänen mennessänsä, katso
heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä
walkeissa waatteissa,
11. Jotka myös sanoiwat: Ga-
lilean miehet, mitä te seisotte ja
katsotte taiwaaseen? Tämä Jesus,
joka teiltä otettiin ylös taiwaa-
seen, on niin tulewa kuin te hänen
taiwaaseen menewänkin näitte.
12. Silloin he palasiwat Je-
rusalemiin wuorelta, joka Öljy-
mäeksi kutsutaan ja on läsnä Je-
rusalemia sabbatin matkan.
13. Ja kuin he tuliwat sisälle,
niin he astuiwat ylös siihen sa-
liin, kussa he oleskeliwat: Pie-
tari ja Jakob, ja Johannes ja
Andreas, Philippus ja Thomas,
Bartholomeus ja Mattheus, Ja-
kob Alphein poika ja Simon Ze-
lotes, ja Judas Jakobin.
Matth. 10: 2, 3, 4.
14. Nämät kaikki oliwat yksi-
mielisesti pysywäiset rukouksessa
ja anomisessa, waimoin kanssa
ja Marian Jesuksen äitin ja hä-
nen weljeinsä kanssa.
Matth. 27: 55. Marc. 15: 40, 41.
Luc. 8: 2, 3. Luku 23: 55. Luku 24: 10.
15. Ja niinä päiwinä nousi
Pietari opetuslasten keskellä ja
sanoi, (ja joukko oli nimiltä yhteen
lähes kaksikymmentä toista sataa:)
16. Te miehet ja weljet! se
kirjoitus piti täytettämän, jonka
Pyhä Henki oli Dawidin suun
kautta Judaasta ennen sanonut,
joka niiden johdattajaksi tuli, kuin
Jesuksen ottiwat kiinni.
Ps. 41: 10. Matth. 26: 47. Marc. 14: 43.
Luc. 22: 47. Joh. 13: 18. Luku 18: 3.
17. Sillä hän oli meidän lu-
kuumme luettu, ja oli tämän wi-
ran meidän kanssamme saanut.
18. Hän siis on ansainnut pel-
lon wääryyden palkasta, ja kuin
hän pudotettiin alas, on hän kes-
keltä kahtia pakahtunut, että kaikki
hänen sisällyksensä läksiwät ulos.
Matth. 26: 15. Luku 27: 5.
19. Ja se oli tiettäwä kaikille
kuin Jerusalemissa asuwat, että
se pelto heidän kielellänsä kutsu-
taan akeldama, se on: weripelto.
Matth. 27: 8.
20. Sillä se on kirjoitettu Psal-
tariraamatussa: hänen kotonsa tul-

koon kylmille eikä siinä pidä asujanta oleman, ja toisen pitää hänen pispautensa saaman.
Ps. 69: 26. Ps. 109: 8. Matth. 33: 38.
21. Niin pitää näistä miehistä, jotka meidän kanssamme olleet owat kaiken sen ajan kuin Herra Jesus meidän kanssamme ulos ja sisälle käwi,
22. Ruweten Johannekssen kasteesta hamaan siihen päiwään asti, jona hän meiltä otettiin ylös, yksi tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi ynnä meidän kanssamme.
23. Ja he asettiwat kaksi ehdolle: Josephin, joka kutsuttiin Barsabas ja liialta nimeltä Justus, ja Matthian.
24. Ja he rukoiliwat ja sanoiwat: sinä, Herra, joka kaikkein sydämmet tiedät! osoita, kumman sinä näistä kahdesta olet walinnut,
25. Saamaan tämän palweluksen ja apostolin wiran arpaa, josta Judas on wilpistynyt pois, menemään pois siallensa.
26. Ja he heittiwät heistä arwan, ja arpa lankesi Matthian päälle, ja hän walittiin yksimielisesti yhdentoistakymmenen apostolin sekaan.

2 Luku.

Pyhä Henki wuodatetaan apostolitten päälle. Pietari saarnaa ja kääntää kolme tuhatta sielua.

Ja kuin wiideskymmenes päiwä täytettiin, oliwat he kaikki yksimielisesti koossa.
2. Ja humaus tapahtui äkisti taiwaasta, niinkuin suuri tuulispää olis tullut, ja täytti koko huoneen, kussa he oliwat istumassa.
3. Ja heille näkyiwät wiileskellyt kielet, niinkuin tuliset, ja istuiwat kunkin heidän päällensä.
Matth. 3: 11. Marc. 1: 8. Luc. 3: 16. Ap. T. 1: 5, 8.
4. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja rupesiwat puhumaan muilla kielillä, sen jälkeen kuin Henki antoi heidän puhua.
Marc. 16: 17. Ap. T. 1: 8. Luku 10: 46.
5. Niin Jerusalemissa asui Judalaisia, Jumalata pelkääwäisiä miehiä, kaikkinaisesta kansasta, kuin taiwaan alla on.
6. Ja koska tämä ääni tapahtui, niin kokoontui suuri kansan paljous, ja hämmästyiwät; sillä kukin kuuli niiden puhuwan heidän omalla kielellänsä.
7. Ja he tyhmistyiwät kaikki ja ihmetteliwät, sanoen keskenänsä: katso, eikö nämät kaikki, jotka puhuwat, ole Galilealaiset?
8. Ja kuinka me kukin kuulemme heidän puhuwan meidän omalla kielellämme, jossa me syntyneet olemme?
9. Parthilaiset ja Mediläiset ja Elamilaiset, ja jotka asumme Mesopotamiassa ja Judeassa ja Kappadosiassa, Pontossa ja Aasiassa,
10. Phrygiassa ja Pamphiliassa, Egyptissä ja Libian maan rajoilla, liki Kyreniä, ja muukalaiset Romista, Judalaiset ja uudet Judalaiset,
11. Kretalaiset ja Arabialaiset, me kuulemme heidän puhuwan meidän kielillämme Jumalan suuria tekoja.

12. Niin he kaikki tyhmistyi=
wät ja epäiliwät, sanoen toinen
toisellensa: mitäs luulet tämän
olewan?
13. Waan muut nauroiwat hei=
tä ja sanoiwat: he owat täyn=
nänsä makiata wiinaa.
14. Niin Pietari seisoi yhden=
toistakymmenen kanssa, koroitti
äänensä ja puhui heille: te Ju=
dan miehet ja kaikki, jotka asutte
Jerusalemissa! tämä olkoon teille
tiettäwä, ja ottakaat minun sa=
nani teidän korwiinne.
15. Sillä ei nämät juowuk=
sissa ole, niinkuin te luulette; sillä
nyt on kolmas hetki päiwästä.
16. Waan tämä on se, kuin
ennen sanottu on Joelin prophe=
tan kautta: Joel. 2: 28.
17. Ja pitää tapahtuman wii=
meisinä päiwinä (sanoo Jumala),
että minä tahdon wuodattaa mi=
nun Hengestäni kaiken lihan pääl=
le: ja teidän poikanne ja tyttä=
renne pitää ennustaman, ja tei=
dän nuorukaisenne pitää näkyjä
näkemän, ja teidän wanhimpanne
pitää unia uneksuman.
Jes. 44: 3. Zach. 12: 10.
18. Ja myös minun palwe=
liaini päälle ja minun piikaini
päälle niinä päiwinä wuodatan
minä minun Hengestäni, ja hei=
dän pitää ennustaman.
19. Ja minä annan tunnus=
tähtejä ylhäällä taiwahassa ja
merkkejä alhaalla maan päällä,
weren ja tulen ja sawun suitsun.
Joel. 2: 30.
20. Auringon pitää muuttu=
man pimeydeksi ja kuun wereksi,
ennen kuin se suuri ja julkinen
Herran päiwä on tulewa.
21. **Ja pitää tapahtuman, että
jokainen, kuin awuksi huutaa Her=
ran nimeä, se tulee autuaaksi.**
Joel. 2: 32. Rom. 10: 13.
22. Te Israelin miehet! kuul=
kaat näitä sanoja: Jesuksen Nat=
sarenuksen, sen miehen, joka tei=
dän tykönänne on Jumalalta wah=
wistettu woimallisten tekoin, ih=
metten ja merkkein kanssa, jotka
Jumala hänen kauttansa teidän
keskellänne teki, niinkuin te itse=
kin tiedätte, Ap. T. 10: 38.
23. Sen, joka Jumalan ai=
woitun neuwon ja säännön jäl=
keen oli annettu ulos, te otitte ja
wääräin miesten kätten kautta ris=
tiinnaulitsitte ja surmasitte,
24. Jonka Jumala herätti ylös
ja päästi kuoleman kiwuista, että
se oli mahdotoin, että hän piti
siltä pidettämän. Ap. T. 3: 15.
Luku 4: 10. Luku 10: 40. Luku 13: 30, 34.
25. Sillä Dawid sanoo hä=
nestä: minä olen aina Herran mi=
nun kaswoini eteen pannut, sillä
hän on minun oikialla puolellani,
etten minä horjahtaisi. Ps. 16: 8.
26. Sentähden iloitsi minun
sydämmeni, ja minun lihani on
myös lepääwä toiwossa.
27. **Sillä et sinä anna ylön mi=
nun sieluani helwetissä, etkä salli
sinun pyhäs näkewän turmellusta.**
28. Sinä olet minulle tiettä=
wäksi tehnyt elämän tiet, sinä
täytät minun ilolla sinun kas=
wois edessä.

29. Te miehet, rakkaat weljet, olkoon lupa rohkiasti teille puhua patriarchasta Dawidista! hän on sekä kuollut että haudattu, ja hänen hautansa on meidän tykönämme hamaan tähän päiwään asti: 1 Kun. K. 2: 10. Ap. T. 13: 36.
30. Että hän siis oli propheta ja tiesi Jumalan hänelle walalla wannoneen, että hän oli hänen kupeensa hedelmästä lihan jälkeen herättäwä Christuksen hänen istuimellansa istumaan,
2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11.
31. Näki hän ennen ja puhui Christuksen ylösnousemisesta, ettei hänen sieluansa annettu ylön helwetissä, eikä hänen lihansa nähnyt turmellusta. Ps. 16: 10. Ap. T. 13: 35.
32. Tämän Jesuksen on Jumala herättänyt, jonka todistajat me kaikki olemme. Ap. T. 10: 40. Rom. 4: 24. Luku 8: 11. 1 Cor. 6: 14. Luku 15: 15. 2 Cor. 4: 14. Gal. 1: 1.
33. Hän on siis Jumalan oikialle kädelle korotettu ja on Isältä saanut lupauksen Pyhästä Hengestä: hän on tämän wuodattanut, kuin te nyt näette ja kuulette.
34. Sillä ei Dawid ole taiwaaseen astunut, waan hän sanoo: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni,
Ps. 110: 1. 1 Cor. 15: 25.
35. Siihen asti kuin minä panen sinun wihoillises sinun jalkais astinlaudaksi.
36. Niin pitää siis totisesti kaiken Israelin huoneen tietämän, että Jumala on tämän Jesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, Herraksi ja Christukseksi tehnyt.
37. Mutta kuin he nämät kuuliwat, käwi se läpi heidän sydämmensä, ja sanoiwat Pietarille ja muille apostoleille: te miehet, rakkaat weljet! mitä meidän pitää tekemän? Hebr. 4: 12.
38. Waan Pietari sanoi heille: **tehkäät parannus, ja antakoon jokainen hänensä kastaa Jesuksen Christuksen nimeen, syntein anteeksi antamiseksi; niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.** Luc. 24: 47.
39. Sillä teille ja teidän lapsillenne on tämä lupaus annettu, ja kaikille, jotka taampana owat, kutka ikänä Herra meidän Jumalamme kutsuu. 1 Mos. 17: 7. Joh. 10: 16.
40. Ja monilla muillakin sanoilla todisti hän, ja neuwoi heitä, sanoen: antakaat teitänne autettaa tästä pahanelkisestä suwusta.
41. Jotka siis mielellänsä hänen sanansa ottiwat wastaan, ne kastettiin; ja sinä päiwänä lisääntyi lähes kolme tuhatta sielua.
42. Ja he pysyiwät alati apostolitten opissa ja osallisuudessa, ja leiwän murtamisessa ja rukouksissa.
43. Mutta jokaiselle sielulle tuli pelko; ja tehtiin apostolitten kautta monta ihmettä ja merkkiä.
44. Mutta kaikki, jotka uskoiwat, oliwat yhdessä ja pitiwät kaikki yhteisenä. Ap. T. 4: 32.
45. Ja he myiwät heidän hywyytensä ja tawaransa, ja jakoiwat ne kaikille, sen jälkeen kuin kukin tarwitsi.
46. Ja he pysyiwät joka päiwä yksimielisesti templissä, ja mursi-

wat huoneessa leipää, ja ottiwat ruokaa, riemulla ja sydämmen yksinkertaisuudella, Ap. T. 20: 7.

47. Ja kiittäin Jumalata oliwat kaiken kansan suosiossa. Ja Herra lisäsi joka päiwä autuaaksi tulewaisia seurakunnalle.
Ap. T. 4: 33.

3 Luku.

Pietari parantaa yhden ramman ihmisen ja saarnaa Christuksesta.

Niin Pietari ja Johannes meniwät ynnä ylös templiin yhdeksännellä rukouksen hetkellä,

2. Ja yksi mies, saattamatoin hamasta äitinsä kohdusta, kannettiin; jonka he paniwat joka päiwä sen templin owen eteen, joka kutsutaan kaunis, anomaan niiltä almua, jotka templiin meniwät.

3. Koska hän näki Pietarin ja Johanneksen tahtowan mennä templiin, anoi hän heiltä almua.

4. Niin Pietari Johanneksen kanssa katsoi hänen päällensä, ja sanoi: katso meidän päällemme.

5. Ja hän katseli heidän päällensä, toiwoin heiltä jotakin saawansa.

6. Niin Pietari sanoi: hopiata ja kultaa ei minulla ole; waan sitä kuin minulla on, annan minä sinulle: Jesuksen Christuksen Natsarenuksen nimeen nouse ja käy.

7. Ja hän tarttui hänen oikiaan käteensä ja ojensi hänen, ja kohta hänen sääriensä ja kantansa wahwistuiwat.

8. Ja hän karkasi ylös, seisoi ja käwi, ja meni heidän kanssansa templiin, käyden ja hypäten ja kiittäin Jumalata.

9. Ja kaikki kansa näki hänen käywän ja kiittäwän Jumalata,

10. Ja tunsi hänen siksi, joka almun tähden istui templin kauniin owen edessä; ja he oliwat täynnänsä pelkoa ja suurta hämmästystä siitä, kuin hänelle tapahtunut oli.

11. Mutta koska tämä saattamatoin, joka parattu oli, piti itsensä Pietarin ja Johanneksen tykö, juoksi kaikki kansa hämmästyksissä heidän tykönsä porstuaan, joka kutsutaan Salomonin.
1 Kun. K. 6: 3. Ap. T. 5: 12.

12. Koska Pietari sen näki, wastasi hän kansalle: Israelin miehet! mitä te tätä ihmettelette? eli mitä te meidän päällemme katsotte, niinkuin me olisimme meidän omalla woimallamme eli jumalisuudellamme tämän käymään saattaneet?

13. Abrahamin ja Isaachin ja Jakobin Jumala, meidän isäimme Jumala, on hänen Poikansa Jesuksen kirkastanut, jonka te annoitte ylön ja kielsitte Pilatuksen edessä, koska hän tuomitsi, että hän piti päästettämän. 2 Mos. 3: 6.
Luc. 23: 16, 20, 21. Joh. 19: 12.

14. Mutta te kielsitte sen pyhän ja hurskaan, ja anoitte teillenne murhamiestä annettaa;
Matth. 27: 20. Marc. 15: 11. Luc. 23: 18. Joh. 18: 40.

15. Mutta elämän Pääruhtinaan te tapoitte: sen on Jumala kuolleista herättänyt, jonka todis=

tajat me olemme.
Ap. T. 2: 24, 32. Eph. 1: 20.

16. Ja uskon kautta hänen nimensä päälle on hän tässä, jonka te näette ja tunnette, hänen nimensä wahwistanut: ja se usko hänen kauttansa antoi tälle terweytensä, kaikkein teidän nähtenne. Luc. 17: 19.

17. Ja nyt, rakkaat weljet! minä tiedän, että te sen tyhmyydestä tehneet olette, niinkuin teidän ylimmäisennekin.

18. Mutta Jumala, mitä hän kaikkein prophetainsa suun kautta oli ennustanut, että hänen Christuksensa piti kärsimän, sen näin täytti.

19. Niin tehkäät parannus ja palatkaat, että teidän syntinne pyhittäisiin pois, koska wirwoittamisen ajat tulewat Herran kaswoin edestä,

20. Ja hän lähettää sen, josta teille ennen saarnattu on, Jesuksen Christuksen,

21. Jonka tosin tulee taiwas omistaa, niihin aikoihin asti kuin ne kaikki jälleen asetetaan, kuin Jumala on puhunut kaikkein pyhäin prophetainsa suun kautta, hamasta maailman alusta.

22. Sillä Moses tosin on isille sanonut: **Herra teidän Jumalanne on teille herättäwä Prophetan teidän weljistänne, niinkuin minun: kuulkaat häntä kaikissa, mitä hän teille sanoo,**
5 Mos. 18: 15, 18. Ap. T. 7: 37.

23. **Ja pitää tapahtuman, että jokainen sielu, joka ei tätä Prophetaa kuule, pitää häwitettämän pois kansasta.**

24. Ja kaikki prophetat hamasta Samuelista, ja sitte edespäin, niin monta kuin puhunut on, owat myös kaikki näitä päiwiä ennustaneet.

25. Te olette prophetain ja sen liiton lapset, jonka Jumala meidän isäimme kanssa teki, sanoen Abrahamille: **ja sinun siemenessäs pitää kaikki kansat maan päällä siunattaman.**
1 Mos. 12: 3. Luku 18: 18. Luku 22: 18. Luku 26: 4. Gal. 3: 8.

26. Teille on Jumala ensin Poikansa Jesuksen herättänyt ja on hänen lähettänyt teitä siunaamaan, että te kukin teidän pahuudestanne palajaisitte. Ap. T. 13: 46.

4 Luku.

Opetuslapset otetaan kiinni, wiedään oikeuden eteen ja kieltään saarnaamasta Christuksesta. Seurakunnan rukous. Uskowaiset pitäwät tawaransa yhteisenä.

Mutta koska he kansalle puhuiwat, niin papit ja templin esimies ja Sadduseukset tuliwat sinne,

2. Ja närkästyiwät, että he kansaa opettiwat ja ilmoittiwat Jesuksen kautta ylösnousemisen kuolleista, Dan. 12: 2.

3. Ja heittiwät kätensä heidän päällensä ja paniwat heidän huomeneksi kiinni; sillä jo oli ehtoo.

4. Mutta monta niistä, jotka sanan kuuliwat, uskoiwat, ja miesten luku tuli lähes wiisi tuhatta.

5. Mutta toisena päiwänä tapahtui, että heidän ylimmäisensä

ja wanhimpansa kokoontuiwat ja kirjanoppineet Jerusalemissa,
6. Ja Hannas ylimmäinen pappi, ja Kaiphas, ja Johannes, ja Aleksander, ja niin monta kuin ylimmäisten pappein suwusta oli,
Luc. 3: 2. Joh. 18: 13.
7. Ja asettiwat heidän keskellensä ja kysyiwät heiltä: millä woimalla taikka kenenkä nimeen te olette tämän tehneet?
8. Niin Pietari, täynnänsä Pyhää Henkeä, sanoi heille: te kansan ylimmäiset ja Israelin wanhimmat!
9. Jos me tänäpänä tuomitaan sen hywän työn edestä sille sairaalle miehelle, jonka kautta hän parattu on,
10. Niin olkoon teille ja kaikelle Israelin kansalle tiettäwä, että Jesuksen Christuksen Natsarenuksen nimeen, jonka te ristiinnaulitsitte, jonka Jumala kuolleista herätti, sen kautta tämä seisoo teidän edessänne terweenä.
Ap. T. 17: 31.
11. Hän on se kiwi, joka teiltä rakentajilta hyljätty on, joka on nurkkakiweksi tullut, Ps. 118: 22.
Jes. 28: 16. Matth. 21: 42. Marc. 12: 10.
Luc. 20: 17. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 6.
12. Ja ei yhdessäkään toisessa ole autuutta; sillä ei myös ole muuta nimeä taiwaan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaaksi tuleman. Matth. 1: 21.
13. Mutta kuin he näkiwät Pietarin ja Johanneksen puheen rohkeuden, sillä he ymmärsiwät heidän oppimattomiksi ja kirjantaitamattomiksi miehiksi, ihmetteliwät he ja tunsiwat heidän, että he Jesuksen kanssa olleet oliwat.
14. Mutta kuin he näkiwät sen ihmisen seisowan heidän kanssansa, joka parattu oli, ei he taitaneet mitään sitä wastaan puhua.
15. Mutta he käskiwät heitä ulos raadista mennä pois, ja pitiwät neuwoa keskenänsä,
16. Sanoen: mitä me näille miehille teemme? Sillä julkinen merkki on heidän kauttansa tehty, joka kaikille Jerusalemin asuwaisille tiettäwä on, ja emme taida kieltää.
17. Mutta ettei se enämpi kansan keskelle hajoisi, niin haastakaamme heitä kowin, ettei he tästedes yhdellenkään ihmiselle tästä nimestä puhuisi.
18. Ja he kutsuiwat heidän ja kaiketi kielsiwät heitä puhumasta ja opettamasta Jesuksen nimeen.
Ap. T. 5: 28.
19. Mutta Pietari ja Johannes wastasiwat heitä ja sanoiwat: **tuomitkaat itse, jos se on oikia Jumalan edessä, että me teitä enämmän kuulemme kuin Jumalata.**
Ap. T. 5: 29.
20. Sillä emme taida niitä puhumata olla, kuin me nähneet ja kuulleet olemme.
21. Mutta he uhkasiwat heitä, ja antoiwat heidän mennä, ja ei löytäneet mitään, josta he olisiwat heitä waiwanneet, kansan tähden; sillä kaikki kiittiwät Jumalata sen edestä kuin tapahtunut oli.
22. Sillä se ihminen oli ylitse

neljänkymmenen ajastajan wanha, jossa tämä parantamisen tunnusmerkki tehty oli.

23. Mutta kuin he päästetyt oliwat, tuliwat he omainsa tykö ja ilmoittiwat, mitä pappein päämiehet ja wanhimmat heille sanoneet oliwat.

24. Koska he sen kuuliwat, koroittiwat he yksimielisesti äänensä Jumalan tykö ja sanoiwat: Herra, sinä olet Jumala, joka taiwaan ja maan ja meren, ja kaikki, mitä niissä on, tehnyt olet,

25. Joka Dawidin sinun palwelias suun kautta puhunut olet: miksi pakanat kiukuitsewat ja kansat turhaa aikowat? Ps. 2: 1.

26. Maan kuninkaat yhteen menewät ja päämiehet kokoowat heitänsä Herraa wastaan ja hänen Christustansa wastaan?

27. Sillä he owat tosin kokoontuneet sinun pyhää Poikaas Jesusta wastaan, jonka sinä woitelit, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin kansan kanssa,

28. Tekemään mitä sinun kätes ja neuwos ennen aikonut oli, että tapahtuman pitäis.

29. Ja nyt Herra, katso heidän uhkaustansa, ja anna sinun palweliais kaikella uskalluksella sinun sanaas puhua.

30. Ja ojenna kätes parantamaan, ja että merkit ja ihmeet sinun pyhän Poikas Jesuksen nimen kautta tehtäisiin.

31. Ja kuin he rukoilleet oliwat, liikkui se paikka, jossa he koossa oliwat, ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja puhuiwat Jumalan sanaa uskalluksella.
Ap. T. 2: 4, 7.

32. Ja niiden paljoudessa, jotka uskoiwat, oli yksi sydän ja yksi sielu, ei myös kenkään heistä sanonut mitään omaksensa, kuin hänellä oli, waan kaikki oliwat heillä yhteiset. Ap. T. 2: 44.

33. Ja apostolit todistiwat suurella woimalla Herran Jesuksen ylösnousemisesta, ja suuri armo oli kaikkein heidän päällänsä.

34. Ja ei myös ollut yhtään tarwitsewaa heissä; sillä niin monta, joilla pellot eli huoneet oliwat, ne he myiwät ja toiwat myytyin hinnan,

35. Ja paniwat apostolitten jalkain eteen: ja jokaiselle jaettiin niinkuin kukin tarwitsi.

36. Mutta Joses, joka liialta nimeltä apostoleilta kutsutaan Barnabas (se on niin paljo sanottu kuin lohdutuksen poika) lewita, Cypristä sukuisin,

37. Hänellä oli pelto, sen hän myi, ja toi hinnan ja pani apostolitten jalkain eteen.

5 Luku.

Ananias rangaistaan kuolemalla. Apostolit otetaan kiinni; mutta Herran enkeli päästää heidän ulos. Gamalielin neuwo.

Mutta yksi mies, Ananias nimeltä, Saphiran hänen emäntänsä kanssa myi tawaransa,

2. Ja kätki jotain hinnasta emäntänsä tieten, ja toi osan edes ja pani apostolitten jalkain eteen.

3. Niin Pietari sanoi: **Ananias, miksi saatana täytti sinun sydämmes Pyhän Hengen edessä walhettelemaan, ettäs jotakin pellon hinnasta kätkit?**
4. **Etkös olisi saanut sitä pitää, koska se sinulla oli, ja se myytykin oli sinun hallussas? miksis senkaltaista olet sydämmees päästänyt? Et sinä ole ihmisten, waan Jumalan edessä walehdellut.**
5. Koska Ananias nämät sanat kuuli, lankesi hän maahan ja antoi henkensä. Ja suuri pelko tuli kaikkein niitten päälle, jotka tämän kuuliwat.
6. Niin nuoret miehet nousiwat ja korjasiwat hänen, weiwät pois ja hautasiwat hänen.
7. Mutta tapahtui liki kolmen hetken perästä, että myös hänen emäntänsä tuli sisälle eikä tietänyt, mitä tapahtunut oli.
8. Niin Pietari wastasi häntä: sanos minulle: olettenko sen pellon siihen hintaan myyneet? mutta hän sanoi: olemme niinkin siihen hintaan.
9. Sanoi Pietari hänelle: miksi te olette mielistyneet keskenänne Herran Henkeä kiusaamaan? Katso, niitten jalat, jotka sinun miehes hautasiwat, owat owen edessä ja wiewät pois sinun.
10. Ja hän kohta lankesi maahan hänen jalkainsa eteen ja antoi henkensä. Niin nuoret miehet tuliwat sisälle ja löysiwät hänen kuolleena, ja he weiwät hänen ulos ja hautasiwat miehensä tykö.
11. Ja suuri pelko tuli koko seurakunnalle ja kaikille niille, jotka tämän kuuliwat.
12. Ja apostolitten kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa. Ja he oliwat kaikki yksimielisesti Salomonin esihuoneessa.
13. Mutta ei niistä muista uskaltanut yksikään itseänsä antaa heidän sekaansa; waan kansa piti paljon heistä.
14. Ja joukko paljon enäni miehistä ja waimoista, jotka Herran päälle uskoiwat:
15. Niin että he kantoiwat sairaita kaduille ja paniwat niitä wuoteille ja paareille, että Pietarin tullessa ainoasti hänen warjonsa jonkun heistä olis warjonnut.
16. Ja tuli myös suuri joukko kokoon lähimmäisistä kaupungeista Jerusalemiin, ja toiwat sairaita ja saastaisilta hengiltä waiwatuita, jotka kaikki parattiin.
17. Niin nousi ylimmäinen pappi, ja kaikki, jotka hänen kanssansa oliwat, Sadduseusten lahko, ja oliwat täynnänsä kiiwautta,
18. Ja paiskasiwat kätensä apostolitten päälle ja paniwat heidän yhteiseen wankihuoneeseen.
19. Mutta Herran enkeli awasi yöllä tornin owen, ja wei heidän sieltä ulos ja sanoi:
20. **Menkäät, seisokaat ja puhukaat templissä kansalle kaikki tämän elämän sanat.**
21. Mutta koska he sen kuuliwat, meniwät he warhain aamulla templiin ja opettiwat. Niin

ylimmäinen pappi tuli, ja ne, jotka hänen kanssansa oliwat, kutsuiwat raadin kokoon ja kaikki Israelin lasten wanhimmat, ja lähettiwät wankihuoneeen tykö heitä noutamaan.

22. Koska palweliat meniwät, eikä heitä tornista löytäneet, niin he palasiwat ja ilmoittiwat,

23. Sanoen: tornin me tosin löysimme kyllä wisusti suljetuksi ja wartiat ulkona owen edessä seisowan; mutta koska me sen awasimme, emme ketään sieltä löytäneet.

24. Koska ylimmäinen pappi ja templin esimies ja pappein päämiehet nämät kuuliwat, epäiliwät he heistä, miksi se wiimeinkin tulis.

25. Niin tuli yksi ja ilmoitti heille, sanoen: katso, ne miehet, jotka te torniin panitte, owat templissä ja seisowat opettamassa kansaa.

26. Niin esimies meni palwelioinensa ja toi heidän suosiolla sieltä (sillä he pelkäsiwät kansan heitä kiwittäwän).

27. Ja kuin he toiwat heidän, asettiwat he heidän raadin eteen. Ja ylimmäinen pappi kysyi heiltä,

28. Sanoen: emmekö me ole kowasti teitä kieltäneet puhumasta kansalle tähän nimeen? Ja katso, te olette Jerusalemin täyttäneet teidän opetuksellanne, ja tahdotte tämän ihmisen weren wetää meidän päällemme. Ap. T. 4: 18.

29. Mutta Pietari ja muut apostolit wastasiwat ja sanoiwat: **enämpi tulee kuulla Jumalata kuin ihmisiä.** Ap. T. 4: 19.

30. Meidän isäimme Jumala herätti Jesuksen, jonka te tapoitte ja ripustitte puuhun.
Ap. T. 2: 24, 32. Luku 3: 15.

31. **Sen on Jumala koroittanut oikialle kädellensä Päämieheksi ja Wapahtajaksi, antamaan Israelille parannusta ja syntein anteeksiantamusta.** Luc. 24: 47. Hebr. 2: 10.

32. Ja me olemme näiden sanain todistajat, ja myös Pyhä Henki, jonka Jumala on niille antanut, jotka häntä kuulewat.
Joh. 15: 26, 27.

33. Mutta koska he nämät kuuliwat, käwi se läwitse heidän sydämmensä, ja pitiwät neuwoa tappaaksensa heitä.

34. Niin nousi raadista yksi Phariseus, nimeltä Gamaliel, lainopettaja, josta kaikki kansa paljon piti, se käski apostoleita pikimmältänsä wiedä ulos,
Ap. T. 22: 3.

35. Ja sanoi heille: Israelin miehet! kawahtakaat itse teitänne, mitä te mielitte tehdä näille miehille.

36. Sillä ennen näitä päiwiä nousi Theudas ja sanoi hänensä joksikin, niin hänen tykönsä tuli lähes neljäsataa miestä: joka sitte tapettiin, ja kaikki, jotka häneen mielistyiwät, ne hajoitettiin ja häwitettiin. Ap. T. 21: 38.

37. Tämän jälkeen nousi Judas Galileasta weronlaskemisen päiwinä ja käänsi paljon kansaa jälkeensä; hän myös hukkui ja kaikki, jotka häneen mielistyiwät, hajoitettiin.

38. Ja nyt sanon minä teille:

lakatkaat näistä miehistä ja sallikaat heidän olla; sillä jos tämä neuwo eli teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukee;
39. Waan jos se on Jumalalta, niin ette woi sitä tyhjäksi tehdä, ettette myös löydettäisi sotineen Jumalata wastaan.
40. Niin kaikki mielistyiwät hänen neuwoonsa; ja kuin he apostolit sisälle kutsuiwat, niin he hosuiwat heitä ja kielsiwät heitä Jesuksen nimeen puhumasta, ja päästiwät heidän menemään.
41. Niin he meniwät iloiten pois raadin edestä, että he oliwat mahdolliset pilkkaa kärsimään hänen nimensä tähden,
Matth. 5: 10, 11, 12. Rom. 5: 3.
42. Ja ei lakanneet joka päiwä templissä ja joka huoneessa opettamasta ja saarnaamasta ewangeliumia Jesuksesta Christuksesta.

6 Luku.

Seitsemän toimittajata walitaan. Stephanus wainotaan wäärällä päällekanteella.

Mutta niinä päiwinä, koska opetuslasten luku enäni, napisiwat Grekiläiset Hebrealaisia wastaan, että heidän leskensä katsottiin ylön jokapäiwäisessä palweluksessa.
2. Niin ne kaksitoistakymmentä kutsuiwat kokoon opetuslasten joukon, ja sanoiwat: ei se ole kohtuullinen, että me annamme ylön Jumalan sanan, ja pöytäin edessä palwelemme.
3. Sentähden, rakkaat weljet, walitkaat teistänne seitsemän miestä, joista hywä todistus on, jotka owat Pyhää Henkeä ja wiisautta täynnänsä, joitten haltuun me tämän wiran annamme.
4. Mutta me tahdomme rukouksessa ja sanan palweluksessa pysywäiset olla.
5. Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolle, ja he walitsiwat Stephanin, miehen täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, ja Philippuksen, ja Prochoron, ja Nikanorin, ja Timonin, ja Parmenan, ja Nikolain, sen uuden Judalaisen Antiochiasta.
Ap. T. 8: 26. Luku 21: 8.
6. Nämät he asettiwat apostolitten eteen: ja rukoiliwat, ja paniwat kätensä heidän päällensä.
7. Ja Jumalan sana kaswoi ja opetuslasten luku tuli sangen suuremmaksi Jerusalemissa; ja suuri joukko pappeja oli myös uskolle kuuliainen.
8. Mutta Stephanus, joka oli uskoa täynnänsä ja wäkewyyttä, teki ihmeitä ja suuria tunnustähtiä kansan seassa.
9. Niin nousiwat muutamat Libertinein synagogasta, ja Kyreneusten, ja Aleksandrinein, ja jotka Ciliciasta ja Aasiasta oliwat, ja riiteliwät Stephanin kanssa.
10. Ja ei he woineet sitä wiisautta wastaan olla ja sitä Henkeä, jonka kautta hän puhui.
11. Niin he sääsiwät miehiä, jotka sanoiwat: me olemme hänen kuulleet puhuwan pilkkasanoja Mosesta ja Jumalata wastaan.
12. Niin he yllyttiwät kansan

ja wanhimmat ja kirjanoppineet,
ja meniwät ja ottiwat hänen kiinni, ja weiwät hänen raadin eteen,
13. Ja asettiwat wäärät todistajat sanomaan: ei tämä mies lakkaa puhumasta pilkkasanoja tätä pyhää siaa ja lakia wastaan.
14. Sillä me olemme kuulleet hänen sanowan: Jesus Natsarenus häwittää tämän sian, ja muuttaa säädyt, jotka Moses meille antoi.
15. Ja kaikki ne, jotka raadissa istuiwat, katsoiwat hänen päällensä ja näkiwät hänen kaswonsa niinkuin enkelin kaswot.

7 Luku.

Stephanus saarnaa ja kiwitetään.

Niin ylimmäinen pappi sanoi: lienewätkö nämät näin?
2. Waan hän sanoi: miehet, rakkaat weljet ja isät, kuulkaat: kunnian Jumala ilmestyi Abrahamille meidän isällemme, koska hän oli Mesopotamiassa, ennenkuin hän Haranissa asui,
3. Ja sanoi hänelle: lähde sinun maaltas ja suwustas, ja tule siihen maahan, kuin minä sinulle osoitan.
1 Mos. 12: 1.
4. Silloin hän läksi Chaldeasta, ja asui Haranissa. Ja koska hänen isänsä kuollut oli, toi hän hänen sieltä tähän maahan, jossa te nyt asutte. 1 Mos. 11: 31. Luku 12: 7.
5. Ja ei antanut hänelle siinä perintöä, ei jalankaan leweyttä; ja hän lupasi hänelle sen antaa asuaksensa, ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä, koska ei hänellä wielä lasta ollut.
6. Ja Jumala puhui hänelle näin: sinun siemenes pitää oleman muukalainen wieraalla maalla, ja heidän pitää sen orjaksi tekemän, ja pahasti sen kanssa menemän neljä sataa ajastaikaa. 1 Mos. 15: 13.
7. Ja sen kansan, jota he palweliwat, tahdon minä tuomita, sanoi Jumala, ja sitte pitää heidän lähtemän ja minua tässä siassa palweleman.
8. Ja hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton; ja niin hän siitti Isaachin, ja ympärileikkasi hänen kahdeksantena päiwänä. Ja Isaach siitti Jakobin, ja Jakob kaksitoistakymmentä patriarchata.
1 Mos. 17: 9, 12. Luku 21: 2. Luku 25: 24. Luku 29: 32. Luku 30: 5. Luku 35: 23, 2c.
9. Ja ne patriarchat myiwät kateudesta Josephin Egyptiin. Ja Jumala oli hänen kanssansa,
1 Mos. 37: 28.
10. Ja pelasti hänen kaikista tuskistansa, ja antoi hänelle armon ja wiisauden Pharaon, Egyptin kuninkaan, kaswoin edessä, ja hän pani hänen Egyptin waltamieheksi ja kaiken hänen huoneensa päälle. 1 Mos. 41: 40.
11. Mutta nälkä tuli kaikkeen Egyptiin ja Kanaan maahan, ja suuri tuska; ja ei meidän isämme löytäneet rawintoa. 1 Mos. 41: 54.
12. Mutta koska Jakob kuuli Egyptissä jywiä olewan, lähetti hän sinne meidän isämme ensimäisen kerran. 1 Mos. 42: 1.
13. Ja koska hän toistamiseen heidän lähetti, tunnettiin Joseph

weljiltänsä; ja Josephin suku tuli
Pharaolle tiettäwäksi. 1 Mos. 45: 4, 16.
14. Niin Joseph lähetti ja an=
toi tuoda isänsä Jakobin ja kai=
ken hänen sukunsa, wiisi sielua
kahdeksattakymmentä. 1 Mos. 46: 6, 27.
15. Ja Jakob meni alas Egyp=
tiin, ja hän kuoli, niin myös
meidän isämme. 1 Mos. 49: 33.
16. Ja he wietiin Sichemiin
ja pantiin siihen hautaan, jonka
Abraham oli Hemorin lapsilta
rahalla ostanut Sichemissä.
1 Mos. 33: 19. Luku 47: 30. Luku 50: 13.
Jos. 24: 32.
17. Mutta koska lupauksen aika
lähestyi, josta Jumala oli Abra=
hamille wannonut, kaswoi ja enä=
ni kansa Egyptissä, 1 Mos. 13: 16.
Luku 15: 5. Luku 22: 17. 2 Mos. 1: 7.
18. Siihen asti kuin toinen
kuningas tuli, joka ei Josephista
mitään tietänyt. 2 Mos. 1: 8.
19. Tämä meidän sukuamme
kawalasti juonitteli, ja meni pa=
hasti meidän isäimme kanssa, niin
että heidän piti nuoret lapsensa
heittämän pois, ettei he olisi saa=
neet elää. 2 Mos. 1: 10, 11, 22.
20. Siihen aikaan syntyi Mo=
ses, ja hän oli Jumalalle otollinen,
ja elätettiin kolme kuukautta isänsä
huoneessa. 2 Mos. 2: 2. Hebr. 11: 23.
21. Mutta koska hän heitetty
oli ulos, otti Pharaon tytär hä=
nen ja kaswatti itsellensä pojaksi.
2 Mos. 2: 3, 5, 7, 10.
22. Ja Moses opetettiin kai=
kessa Egyptiläisten wiisaudessa, ja
oli woimallinen sanoissa ja töissä.
23. Mutta koska hän oli nel=
jänkymmenen ajastajan wanha,
joukahti hänen sydämmeensä men=
nä katsomaan weljiänsä Israelin
lapsia.
24. Ja kuin hän näki yhdelle
wääryyttä tehtäwän, autti hän
häntä ja kosti hänen puolestansa,
joka wääryyttä kärsei, ja löi Egyp=
tin miehen. 2 Mos. 2: 11.
25. Mutta hän luuli weljeinsä
sen ymmärtäwän, että Jumala
hänen kätensä kautta oli heille
wapauden antawa; waan ei he
ymmärtäneet.
26. Ja hän tuli toisena päi=
wänä heidän tykönsä, jotka keske=
nänsä riiteliwät, ja sowitti heitä,
sanoen: rakkaat miehet, te olette
weljekset: miksi te toinen toisellenne
wääryyttä teette? 2 Mos. 2: 13.
27. Mutta se, joka lähimmäisel=
lensä wääryyttä teki, lykkäsi häntä,
sanoen: kuka sinun on pannut
päämieheksi ja tuomariksi meidän
ylitsemme?
28. Wai tahdotkos sinä minua
niin tappaa, kuin sinä Egyptiläi=
sen eilen tapoit?
29. Niin Moses pakeni tämän
puheen tähden, ja oli Madian
maakunnassa muukalainen, jossa
hän kaksi poikaa siitti.
30. Ja neljänkymmenen ajast=
ajan perästä ilmestyi hänelle Her=
ran enkeli korwessa, Sinain wuo=
rella, pensaan tulen liekissä.
2 Mos. 3: 2.
31. Mutta kuin Moses sen
näki, ihmetteli hän sitä näkyä, ja
kuin hän meni lähes katsomaan,
niin tapahtui Herran ääni hänelle:
32. Minä olen sinun isäis Ju=

mala, Abrahamin Jumala, ja Isaachin Jumala, ja Jakobin Jumala. Niin Moses wapisi eikä tohtinut sinne katsoa.

33. Ja Herra sanoi hänelle: riisu kenkäs jalwoistas; sillä sia, jossas seisot, on pyhä maa.

34. Minä olen nähden nähnyt minun kansani tuskan Egyptissä, ja olen heidän huokauksensa kuullut, ja tulin alas heitä ottamaan ulos: tule siis nyt tänne, minä lähetän sinun Egyptiin.
2 Mos. 3: 7, 8, 10.

35. Tämän Moseksen, jota he kielsiwät, sanoen: kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi? tämän on Jumala lähettänyt päämieheksi ja wapahtajaksi, enkelin käden kautta, joka hänelle pensaassa ilmestyi.

36. Tämä johdatti heitä ulos, ja teki ihmeitä ja merkkejä Egyptin maassa ja Punaisessa meressä ja korwessa, neljäkymmentä ajastaikaa. 2 Mos. 7: 1, 2c. Luku 16: 1, 2c.

37. Tämä on se Moses, joka sanoi Israelin lapsille: **Herra teidän Jumalanne herättää teille teidän weljistänne yhden Prophetan, niinkuin minun, jota teidän pitää kuuleman.** 5 Mos. 18: 15, 18. Ap. T. 3: 22.

38. Tämä oli seurakunnassa enkelin kanssa korwessa, joka puhui hänen kanssansa Sinain wuorella ja meidän isäimme kanssa. Tämä sai elämän puheen meille antaaksensa, 2 Mos. 19: 3, 20.

39. Jota ei meidän isämme totelleet, waan syssäsiwät pois sen heidän tyköänsä, ja palasiwat sydämmessänsä Egyptiin,

40. Sanoen Aaronille: tee meille jumalita, jotka meidän edellämme käwisiwät; sillä emme tiedä, mitä Mosekselle, joka meidän Egyptin maasta toi ulos, on tapahtunut. 2 Mos. 32: 1.

41. Ja niinä päiwinä tekiwät he wasikan, ja uhrasiwat epäjumalalle uhria, ja riemuitsiwat kättensä töistä. 1 Cor. 10: 7.

42. Niin Jumala käänsi häneusä, ja antoi ylön heidän palwelemaan taiwaan sotajoukkoa, niinkuin prophetain Raamatussa on kirjoitettu: olettenko te Israelin huoneesta minulle teurasuhria ja ruokauhria tehneet neljänäkymmenenä ajastaikana korwessa?
Jer. 4: 4. Luku 19: 13. Am. 5: 25.

43. Ja te kannoitte Molochin majaa ja teidän jumalanne Remphan tähteä, joita kuwia te teitte kumartaaksenne niitä, ja minä tahdon teidän wiedä pois edemmä Babelia.

44. Meidän isillä oli todistuksen maja korwessa, niinkuin se oli säätänyt, joka Moseksen kanssa puhui, että hänen piti sen tekemän sen esikuwan perään, jonka hän nähnyt oli; 2 Mos. 25: 40. Hebr. 8: 5.

45. Jonka myös meidän isämme wastaan ottiwat, ja weiwät Josuan kanssa siihen maahan, jossa pakanat asuiwat, jotka Jumala häwitti meidän isäimme kaswoin edestä, hamaan Dawidin aikaan asti, Jos. 3: 14.

46. Joka löysi armon Jumalan

tykönä, ja anoi, että hän olis majan löytänyt Jakobin Jumalalle.
2 Sam. 7: 2. 1 Aika K. 17: 1. Ps. 132: 4, 5.
47. Mutta Salomon rakensi hänelle huoneen.
1 Kun. K. 6: 1. Luku 8: 13, 19.
48. Waan se kaikkein ylimmäinen ei asu käsillä tehdyissä templeissä, niinkuin propheta sanoo:
1 Kun. K. 8: 27. Jes. 66: 1. Ap. T. 17: 24.
49. **Taiwas on minun istuimeni ja maa jalkaini astinlauta.** Minkä huoneen te siis tahdotte minulle raketa, sanoo Herra, eli kuka on minun leposiani?
50. Eikö minun käteni ole kaikkia näitä tehnyt?
51. **Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämmestä ja korwista! te olette aina Pyhää Henkeä wastaan,** niinkuin teidän isänne, niin myös tekin.
Jer. 6: 10. Luku 9: 25. Hes. 44: 9.
52. Kuta prophetaista ei teidän isänne wainonneet! Ja he tappoiwat ne, jotka sen wanhurskaan tulemisen ennustiwat, jonka pettäjät ja murhaajat te nyt olitte,
1 Kun. K. 19: 10. Matth. 23: 29, 31, 32. Ap. T. 3: 14.
53. Jotka saitte lain enkelitten asetuksen kautta, jota ette pitäneet.
2 Mos. 19: 3, 2c. Gal. 3: 19.
54. Mutta koska he nämät kuuliwat, käwi se läpi heidän sydämmensä, ja kiristeliwät hampaitansa hänen päällensä.
55. Mutta että hän oli täynnä Pyhää Henkeä, katsahti hän ylös taiwaaseen, näki Jumalan kunnian ja Jesuksen seisowan oikialla kädellä,
56. Ja sanoi: katso, minä näen taiwaat awoi, ja Ihmisen Pojan seisowan Jumalan oikialla kädellä.
57. Niin he huusiwat suurella äänellä, ja tukitsiwat korwiansa, ja karkasiwat kaikki yksimielisesti hänen päällensä,
58. Ja ajoiwat hänen ulos kaupungista, ja kiwittiwät. Ja todistajat paniwat waatteensa yhden nuorukaisen jalkain juureen, joka kutsuttiin Saulus.
Ap. T. 9: 1. Luku 22: 20.
59. Ja he kiwittiwät Stephanin, joka rukoili ja sanoi: Herra Jesus, ota minun henkeni!
60. Niin hän pani polwillensa, ja huusi suurella äänellä: **Herra, älä lue heille tätä syntiä.** Ja kuin hän tämän sanonut oli, niin hän nukkui. Matth. 5: 44. Luc. 6: 27.

8 Luku.

Saulus wainoo seurakuntaa. Samarian kaupunki tekee parannuksen. Simon ja kammaripalwelia kastetaan.

Ja Saulus oli myös mielistynyt hänen kuolemaansa. Niin sinä päiwänä nousi suuri waino seurakuntaa wastaan, joka oli Jerusalemissa; ja hajosiwat kaikki ympäri Judan ja Samarian maakuntaa, paitsi apostoleita.
Ap. T. 22: 20.
2. Ja muutamat Jumalata pelkääwäiset miehet korjasiwat Stephanin, ja walittiwat häntä suuresti.
3. Mutta Saulus raateli seurakuntaa ja käwi huone huoneelta, otti miehet ja waimot ja panetti wankeuteen.
Ap. T. 22: 4, 19. Luku 26: 10, 11.

4. Ja ne hajonneet waelsiwat ympärinsä ja saarnasiwat Jumalan sanaa.
5. Niin Philippus tuli Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Christuksesta.
6. Mutta kansa otti waarin yksimielisesti ja wisusti Philippuksen sanoista, kuullen ja nähden ne merkit, kuin hän teki:
7. Sillä rumat henget läksiwät ulos monesta, huutain suurella äänellä, ja monta halwattua ja saattamatointa parani.
8. Ja suuri ilo tuli siihen kaupunkiin.
9. Mutta siellä oli yksi mies, Simon nimeltä, joka siinä kaupungissa ennen noituuden wirkaa piti ja oli Samarian kansan willinnyt, sanoen itsensä olewan jonkun suuren,
10. Jota kaikki sekä pienet että suuret kuuliwat, sanoen: tämä on Jumalan woima, joka suuri on.
11. Mutta he kuulteliwat häntä mielellänsä, että hän kauwan aikaa oli heitä noituudellansa willinnyt.
12. Mutta koska he uskoiwat Philippuksen, joka saarnasi Jumalan waltakunnasta ja Jesuksen Christuksen nimestä, niin he kastettiin sekä miehet että waimot.
13. Niin Simon myös itse uskoi, ja kuin hän kastettu oli, wiipyi hän Philippuksen tykönä. Ja kuin hän näki ne merkit ja suuret woimalliset työt tapahtuwan, niin hän hämmästyi.
14. Mutta koska apostolit, jotka Jerusalemissa oliwat, kuuliwat Samarian Jumalan sanan ottaneen wastaan, lähettiwät he heidän tykönsä Pietarin ja Johanneksen,
15. Jotka, koska he sinne tuliwat alas, rukoiliwat niitten edestä, että he olisiwat saaneet Pyhän Hengen;
16. (Sillä ei hän ollut wielä yhdenkään niitten päälle lasketttu alas, waan oliwat ainoastaan Herran Jesuksen nimeen kastetut.)
17. Niin he paniwat kätensä heidän päällensä, ja he saiwat Pyhän Hengen.
18. Mutta koska Simon näki, että apostolitten kätten päällepanemisen kautta Pyhä Henki annettiin, taritsi hän heille rahaa,
19. Sanoen: antakaat minullenkin se woima, että kenenkä päälle minä käteni panen, se sais Pyhän Hengen.
20. Waan Pietari sanoi hänelle: **sinun rahas olkoon sinun kanssas kadotuksessa, ettäs Jumalan lahjan luulet rahoilla ostettawan.**
21. Ei sinun ole osaa eikä arpaa tässä sanassa; sillä ei sinun sydämmes ole oikia Jumalan edessä.
22. Sentähden tee **parannus sinun pahuudestas, ja rukoile Jumalata, että sinun sydämmes ajatukset sinulle anteeksi annettaisiin.**
23. Sillä minä näen sinun olewan katkerassa sapessa ja wääryyden solmussa.
24. Niin Simon wastasi ja sanoi: rukoilkaat te Herraa minun edestäni, ettei mitään näistä, kuin te sanoitte, minun päälleni tulisi.

25. Mutta koska he oliwat todistaneet ja puhuneet Herran sanan, palasiwat he Jerusalemiin, ja saarnasiwat ewangeliumia monessa Samarian kylässä.
26. Mutta Herran enkeli puhui Philippuksella ja sanoi: nouse ja mene lounaaseen päin, sitä tietä, kuin Jerusalemista menee alas Gatsan puoleen, joka kylmillä on.
27. Niin hän nousi ja meni. Ja katso, yksi Ethiopian mies, Ethiopian drotningin Kandacen woimallinen kammaripalwelia, joka oli pantu kaiken hänen tawaransa päälle, se oli tullut Jerusalemiin rukoilemaan,
28. Ja palasi sieltä, istuen waunuissansa, ja luki Jesaiata prophetaa.
29. Niin Henki sanoi Philippuksella: käy ja mene lähemmä tätä waunua.
30. Niin Philippus juoksi lähemmä, ja kuuli hänen lukewan Jesaiata prophetaa, ja sanoi: ymmärrätkös, mitäs luet?
31. Mutta hän sanoi: kuinka siis minä taidan ymmärtää, ellei joku minua johdata? Ja hän rukoili Philippusta, ettäs hän tulis ja istuis hänen kanssansa.
32. Mutta se, kuin hän raamatusta luki, oli tämä: hän on niinkuin lammas teuraaksi talutettu: ja niinkuin karitsa keritsiänsä edessä on äänetì, niin ei hänkään awannut suutansa. Jes. 53: 7.
33. Hänen nöyrydessänsä on hänen tuomionsa otettu pois, mutta kuka taitaa sanoa ulos hänen elämänsä pituuden? sillä hänen elämänsä otetaan pois maasta.
34. Niin kammaripalwelia wastasi Philippusta: minä rukoilen sinua, sanos: kenestä propheta näitä puhuu? itsestänsäkö eli jostakin toisesta?
35. Niin Philippus awasi suunsa ja rupesi tästä kirjoituksesta hänelle saarnaamaan ewangeliumia Jesuksesta.
36. Ja kuin he tiellä waelsiwat, tuliwat he weden tykö, ja kammaripalwelia sanoi: katso, tässä on wesi: mikä estää minua kastamasta?
37. Mutta Philippus sanoi: jos sinä kaikesta sydämmestä uskot, niin tapahtukoon. Hän wastasi ja sanoi: minä uskon Jesuksen Christuksen Jumalan Pojaksi.
38. Niin hän käski seisahtaa waunun; ja he astuiwat molemmat weteen, Philippus ja kammaripalwelia, ja hän kasti hänen.
39. Mutta koska he wedestä astuiwat ylös, tempasi Herran Henki Philippuksen, ja ei kammaripalwelia häntä enää nähnyt, waan meni iloiten tietänsä myöten.
40. Mutta Philippus löydettiin Atsotissa, ja waelsi ympäri ja saarnasi joka kaupungissa ewangeliumia, siihen asti kuin hän tuli Cesareaan.

9 Luku.

Saulus käätään. Eneas parattu. Tabitha ylösherätetty.

Mutta Saulus puuskui wielä uhkauksia ja murhaa Her=

ran opetuslapsia wastaan, ja meni
ylimmäisen papin tykö,
Ap. T. 7: 58. Luku 8: 1, 3. Luku 26: 10.
Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.
2. Ja anoi häneltä kirjaa Da=
maskuun synagogain tykö, että
kutka ikänä hän sen tien miehistä
eli waimoista löytäis, ne hän olis
wienyt sidottuna Jerusalemiin.
Ap. T. 22: 5. Luku 26: 12.
3. Mutta kuin hän matkusti,
tapahtui, että hän Damaskua lä=
hestyi, ja äkitseltä leimahti wal=
keus taiwaasta ympäri häntä.
Ap. T. 22: 6.
4. Ja hän lankesi maahan, ja
kuuli äänen hänellensä sanowan:
Saul, Saul, miksis wainoot minua?
5. Mutta hän sanoi: kuka sinä
olet, Herra? Ja Herra sanoi:
**minä olen Jesus, jota sinä wai=
noot: työläs on sinun potkia tut=
kainta wastaan.**
6. Niin hän wapisi, hämmäs=
tyi ja sanoi: Herra, mitäs minua
tahdot tekemään? Ja Herra sa=
noi hänelle: nouse ja mene kau=
punkiin; siellä sinulle sanotaan,
mitä sinun pitää tekemän.
7. Mutta ne miehet, jotka hä=
nen seurassansa oliwat, seisoiwat
hämmästyksissä; he kuuliwat tosin
äänen, mutta ei he ketään näh=
neet. Ap. T. 22: 9. Luku 26: 13.
8. Niin Saulus nousi maasta
ja ei nähnyt ketään awoimilla sil=
millä; mutta he taluttiwat häntä
kädestä ja weiwät Damaskuun.
9. Ja hän oli kolme päiwää
näkemätä, ja ei syönyt eikä juonut.
10. Niin yksi opetuslapsi oli Da=
maskussa, Ananias nimeltä, jolle
Herra sanoi näyssä: Ananias!
Hän sanoi: Herra, tässä minä olen.
11. Herra sanoi hänelle: nouse
ja mene sille kadulle, joka oikiaksi
kutsutaan, ja kysy Judan huoneessa
sitä, joka Saulus Tarsilaiseksi kut=
sutaan; sillä katso, hän rukoilee.
12. Ja hän näki näyssä yh=
den miehen nimeltä Ananias, tu=
lewan sisälle ja panewan kätensä
hänen päällensä, että hän sais
näkynsä jälleen.
13. Niin Ananias wastasi:
Herra, minä olen kuullut mo=
nelta tästä miehestä, kuinka pal=
jon pahaa hän sinun pyhilles on
tehnyt Jerusalemissa.
14. Ja hänellä on nytkin walta
ylimmäisiltä papeilta täällä kiin=
ni sitoa kaikki ne, jotka sinun ni=
meäs rukoilewat.
15. Niin sanoi Herra hänelle:
**mene! sillä hän on minulle walittu
ase, kantamaan minun nimeäni pa=
kanain, ja kuningasten, ja Israe=
lin lasten eteen.**
16. **Sillä minä tahdon hänelle
näyttää, kuinka paljon hänen pitää
kärsimän minun nimeni tähden.**
17. Niin Ananias meni sinne
ja tuli huoneeseen sisälle, ja pani
kätensä hänen päällensä, ja sanoi:
rakas weljeni Saul! se Herra lä=
hetti minun, (Jesus joka ilmes=
tyi tiellä, jotas waelsit,) että sinä
saisit näkys jälleen, ja Pyhällä
Hengellä täytettäisiin.
18. Ja hänen silmistänsä pu=
tosiwat kohta niinkuin suomukset,
ja hän sai sillä hetkellä näkynsä
jällensä, nousi ja kastettiin.

19. Ja kuin hän otti ruokaa, niin hän wahwistui. Ja Saulus oli muutamat päiwät opetuslasten kanssa, jotka oliwat Damaskussa.
20. Ja saarnasi kohta synagogassa Christuksesta, että hän on Jumalan Poika.
21. Niin kaikki, jotka sen kuuliwat, hämmästyiwät ja sanoiwat: eikö tämä ole se, joka kaikkia niitä häwitti Jerusalemissa, jotka sitä nimeä rukoiliwat, ja tuli myös tänne sitä warten, että hän ne sidottuna weis ylimmäisille papeille?
Ap. T. 26: 9, 10, 11.
22. Mutta Saulus tuli aina jalommaksi ja ajoi Judalaisia takaperin, jotka Damaskussa oliwat, täydellisesti wahwistain, että tämä on Christus.
23. Ja monen päiwän perästä pitiwät Judalaiset neuwoa keskenänsä tappaaksensa häntä.
24. Mutta Saulukselle ilmoitettiin heidän wäijymisensä. Ja he wartioitsiwat portissa yötä ja päiwää tappaaksensa häntä.
2 Cor. 11: 32.
25. Niin opetuslapset ottiwat hänen yöllä, päästiwät alas ylitse muurin, ja laskiwat korissa maahan.
26. Mutta koska Saulus tuli Jerusalemiin, tahtoi hän itseänsä antaa opetuslasten sekaan, mutta he pelkäsiwät kaikki häntä, eikä uskoneet häntä opetuslapseksi.
Gal. 1: 18.
27. Waan Barnabas otti hänen, ja wei apostolitten tykö, ja jutteli heille, kuinka hän tiellä Herran nähnyt oli, ja että hän oli puhunut hänen kanssansa, ja kuinka hän oli rohkiasti Damaskussa Jesuksen nimestä puhunut.
28. Ja niin hän oli heidän kanssansa Jerusalemissa, käwi sisälle ja ulos, ja saarnasi pelkäämätä Herran Jesuksen nimeen.
29. Hän puhui myös ja kamppaili Grekiläisiä wastaan; mutta ne pyysiwät häntä tappaa.
30. Koska weljet sen ymmärsiwät, niin he weiwät hänen Cesareaan ja lähettiwät Tarsumiin.
31. Ja niin seurakunnilla oli rauha kaikessa Judeassa, ja Galileassa, ja Samariassa, ja enäniwät waeltain Herran pelwossa, ja täytettiin Pyhän Hengen lohdutuksella.
32. Niin tapahtui, koska Pietari waelsi joka paikassa, että hän myös tuli niitten pyhäin tykö, jotka Lyddassa asuiwat.
33. Niin hän löysi siellä yhden miehen, Eneas nimeltä, joka jo kahdeksan ajastaikaa oli wuoteessa maannut.
34. Ja Pietari sanoi hänelle: Eneas, Jesus Christus sinun parantakoon! nouse ja tee itse wuotees! ja hän kohta nousi.
35. Ja kaikki Lyddan ja Saronan asuwaiset näkiwät hänen, jotka tuliwat käätyksi Herran tykö.
36. Mutta Joppessa oli yksi opetuspiika, nimeltä Tabitha, joka tulkiten on niin paljo sanottu kuin: metsäwuohi; tämä oli täynnänsä hywiä töitä ja almua, kuin hän teki.
37. Niin tapahtui niinä päiwinä, että se sairasti ja kuoli:

jonka he pesiwät ja paniwat saliin.
38. Ja että Lydda oli läsnä
Joppeta, niin opetuslapset, kuin
he kuuliwat Pietarin siellä olewan, lähettiwät hänen tykönsä
kaksi miestä rukoilemaan, ettei hän
wiiwyttelisi heidän tykönsä tulla.
39. Niin Pietari nousi ja tuli
heidän kanssansa; ja kuin hän sinne tuli, weiwät he hänen saliin.
Ja hänen ympärillänsä seisoiwat
kaikki lesket, jotka itkiwät ja osoittiwat hänelle niitä hameita ja
waatteita, kuin Dorkas heille tehnyt oli, ollessansa heidän kanssansa.
40. Mutta koska Pietari oli
heidän kaikki ajanut ulos, laski hän
polwillensa, ja rukoili, ja käänsi
itsensä ruumiin puoleen, ja sanoi:
Tabitha, nouse ylös! niin se awasi
silmänsä; ja kuin hän Pietarin
näki, nousi hän istualle.
41. Ja hän antoi hänen kättä ja
ojensi hänen, ja kutsui pyhät ja lesket, ja antoi hänen heille eläwänä.
42. Ja se tuli kaikelle Joppelle tiettäwäksi; ja moni uskoi
Herran päälle.
43. Ja tapahtui, että hän wiipyi Joppessa kauwan aikaa Simon parkkarin tykönä.

10 Luku.

Kornelius saa näyn, kutsuu Pietarin, ja hän saarnaa ja kastaa.

Niin oli Cesareassa yksi mies, nimeltä Kornelius, sadanpäämies, Italian joukosta,
2. Jumalinen ja Jumalata pelkääwäinen kaiken hänen huoneensa
kanssa, joka jakoi paljon almua
kansalle, ja rukoili alati Jumalata.
3. Hän näki julkisesti näyssä, liki
yhdeksättä hetkeä päiwästä, Jumalan enkelin tulewan hänen tykönsä
ja sanowan hänelle: Kornelius!
4. Ja hän katseli hänen päällensä, peljästyi ja sanoi: Herra,
mikä on? Hän sanoi hänelle: **sinun
rukoukses ja almus owat tulleet
muistoon Jumalan edessä.**
5. Ja nyt lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simon,
joka Pietariksi kutsutaan.
6. Hän pitää majaa Simon
parkkarilla, jonka huone on meren tykönä; hän sanoo sinulle,
mitä sinun pitää tekemän.
7. Ja kuin enkeli, joka Korneliusta puhutteli, meni pois, kutsui hän kaksi hänen palweliatansa
ja yhden Jumalata pelkääwäisen
sotamiehen niistä, jotka hänen tykönänsä oleskeliwat.
8. Ja hän jutteli kaikki nämät
niille, ja lähetti ne Joppeen.
9. Toisena päiwänä, koska he
matkassa oliwat ja kaupunkia lähestyiwät, meni Pietari ylös katon päälle rukoilemaan, liki kuudetta hetkeä.
10. Ja kuin hän isosi, tahtoi
hän suurustaa. Mutta koska he
hänelle walmistiwat, tuli hän horroksiin,
11. Ja näki taiwaan auki, ja
tulewan alas tykönsä yhden astian, niinkuin suuren liinaisen, neljältä kulmalta sidotun, joka laskettiin alas taiwaasta maan päälle,
12. Jossa oli kaikkinaisia neli=

jalkaisia maan eläimiä ja metsillisiä, ja matelewaisia, ja taiwaan lintuja.
13. Ja yksi ääni tuli hänen tykönsä: Pietari, nouse, tapa ja syö.
14. Pietari sanoi: en suinkaan, Herra; sillä en ole minä ikänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista.
15. Ja ääni sanoi taas toisen kerran hänelle: **mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano sitä yhteiseksi.**
16. Ja se tapahtui kolme kertaa; ja astia otettiin jälleen ylös taiwaaseen.
17. Ja kuin Pietari itsellänsä epäili, mikä näky se olis, kuin hän näki, niin katso, miehet, jotka lähetetyt oliwat Korneliuksèlta, kyseliwät Simonin huonetta ja seisoiwat owen edessä,
18. Ja kutsuiwat yhden ulos ja kysyiwät, jos Simon, joka liialta nimeltä Pietariksi kutsutaan, siellä majaa pitäis.
19. Mutta kuin Pietari sitä näkyä ajatteli, sanoi henki hänelle: katso, kolme miestä etsii sinua.
20. Nouse siis, astu alas ja mene ilman epäilemätä heidän kanssansa: sillä minä lähetin heidän. Ap. T. 15: 7.
21. Niin Pietari astui alas miesten tykö, jotka hänen tykönsä Korneliukselta lähetetyt oliwat, ja sanoi: katso, minä se olen, jota te etsitte: mitä warten te tulleet olette?
22. Mutta he sanoiwat: sadanpäämies Kornelius, hurskas ja Jumalata pelkääwäinen mies, jolla on todistus kaikelta Judan kansalta, on pyhältä enkeliltä käskyn saanut, että hänen piti sinun antaman kutsua huoneeseensa, sinulta sanoja kuullaksensa.
23. Niin hän kutsui heitä sisälle, ja otti heidän majaan. Toisena päiwänä meni Pietari heidän kanssansa, ja muutamat weljet Jopesta seurasiwat myös häntä.
24. Ja toisena päiwänä tuliwat he Cesareaan; ja Kornelius odotti heitä, ja oli kutsunut kokoon lankonsa ja parhaat ystäwänsä.
25. Mutta koska Pietari tuli sisälle, meni Kornelius häntä wastaan, ja lankesi hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä.
26. Mutta Pietari nosti häntä ja sanoi: nouse ylös! sillä minä olen myös ihminen.
27. Ja kuin hän oli häntä puhutellut, meni hän sisälle ja löysi monta tulleen kokoon.
28. Ja hän sanoi heille: te tiedätte, ettei ole ollut luwallinen Judalaisen olla jonkun muukalaisen tykönä eli hänen tykönsä mennä; mutta minulle osoitti Jumala, etten minä ketään ihmistä yhteisenä eli saastaisena pitäisi. Joh. 4: 9.
29. Sentähden minä myös epäilemätä tulin, teiltä kutsuttu. Niin minä siis teiltä kysyn: mitä warten te minua kutsuitte?
30. Ja Kornelius sanoi: minä olen neljä päiwää sitten paastonnut tähän hetkeen asti, ja rukoilin huoneessani yhdeksännellä hetkellä, ja katso, yksi mies seisoi kiiltäwissä waatteissa minun edessäni,
31. Ja sanoi: Kornelius, sinun

rukoukses on kuultu ja sinun almus
owat Jumalan edessä muistetut.
32. Niin lähetä Joppeen ja
kutsuta Simon, joka Pietariksi
kutsutaan; hän pitää majaa Si=
mon parkkarin huoneessa, meren
tykönä: se puhuttelee sinua, koska
hän tulee.
33. Niin minä lähetin kohta
sinun tykös, ja sinä teit hywin,
ettäs tulit. Ja me olemme siis
kaikki nyt Jumalan edessä, kuule=
massa kaikkia, kuin sinulle on Ju=
malalta käsketty.
34. Niin Pietari awasi suunsa
ja sanoi: nyt minä todeksi löydän,
ettei Jumala katso ihmisen muotoa:
5 Mos. 10: 7. 2 Aika K. 19: 7. Joh. 34: 19.
Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9.
Col. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.
35. **Waan kaikissa kansoissa, joka
häntä pelkää ja tekee wanhurskautta,
se on Jumalalle otollinen.**
36. Sen sanan, jonka Jumala
Israelin lapsille lähetti ja julisti
rauhan Jesuksen Christuksen kaut=
ta, joka kaikkein Herra on,
37. Te tiedätte sen sanan, kuin
on tapahtunut ympäri kaiken Ju=
dean, ensin alkain Galileasta, sen
kasteen jälkeen, josta Johannes
saarnasi. Luc. 4: 14.
38. Kuinka **Jumala oli woidel=
lut Jesuksen Natsaretista Pyhällä
Hengellä** ja woimalla, joka waelsi
ympäri, teki hywää ja paransi
kaikki, jotka perkeleeltä waiwattiin;
sillä Jumala oli hänen kanssansa.
Luc. 4: 18.
39. Ja me olemme kaikkein
niitten todistajat, kuin hän Ju=
dean maakunnassa ja Jerusale=
missa teki, jonka he tappoiwat
ja ripustiwat puuhun:
40. Sen Jumala herätti kol=
mantena päiwänä, ja ilmoitti hä=
nen, Ap. T. 2: 24, 32.
41. Ei kaikelle kansalle, waan
meille, jotka Jumala oli ennen to=
distajaksi walinnut, me jotka söim=
me ja joimme hänen kanssansa,
sitte kuin hän nousi kuolleista.
Ap. T. 13: 31.
42. **Ja hän käski meitä kansalle
saarnaamaan ja todistamaan, että
hän on se, joka Jumalalta on säätty
eläwitten ja kuolleitten tuomariksi.**
Ap. T. 17: 31. Rom. 14: 10. 2 Cor. 5: 10.
43. **Hänestä kaikki prophetat to=
distawat, että jokainen, kuin uskoo
hänen päällensä, pitää hänen ni=
mensä kautta synnit anteeksi saaman.**
Jer. 31: 34. Mich. 7: 18. Matth. 28: 19.
Ap. T. 15: 9.
44. Koska Pietari wielä näitä
puhui, lankesi Pyhä Henki niit=
ten päälle, jotka puheen kuuliwat.
45. Niin ne uskowaiset ym=
märileikkauksesta, jotka Pietarin
kanssa tulleet oliwat, hämmäs=
tyiwät, että pakanainkin päälle
Pyhän Hengen lahja wuodatettiin.
46. Sillä he kuuliwat heidän
kielillä puhuwan ja Jumalata
ylistäwän. Niin wastasi Pietari:
Marc. 16: 17. Ap. T. 2: 4.
47. Taitaako joku kieltää näitä,
jotka owat niin Pyhän Hengen
saaneet kuin mekin, wedellä kas=
tamasta? Ap. T. 15: 8.
48. Ja hän käski heitä kastaa
Herran nimeen. Niin he rukoi=
liwat häntä siellä muutamia päi=
wiä wiipymään.

11 Luku.

Pietarin edeswastaus; ewangeliumia saarnataan. Opetuslapsia ruwetaan kutsumaan Christityiksi. Agabus.

Mutta apostolit ja weljet, jotka Judeassa oliwat, kuuliwat että pakanatkin Jumalan sanan ottiwat wastaan.

2. Ja kuin Pietari tuli ylös Jerusalemiin, riiteliwät ne hänen kanssansa, jotka ympärileikkauksesta oliwat,

3. Sanoen: sinä olet mennyt niitten miesten tykö, joilla esinahka on, ja söit heidän kanssansa.

4. Niin Pietari rupesi heille järjestänsä luettelemaan, sanoen:

5. Minä olin Joppen kaupungissa rukouksissa, ja tulin horroksiin, ja näin yhden näyn, yhden astian tulewan alas, niinkuin suuren liinaisen neljältä kulmalta lasketun alas taiwaasta, joka tuli juuri minun tyköni. Ap. T. 10: 10, 11.

6. Kuin minä katsoin sen päälle, äkkäsin minä ja näin maan neljäjalkaisia eläimiä, ja petoja, ja matelewaisia, ja taiwaan lintuja.

7. Mutta minä kuulin äänen minulleni sanowan: Pietari, nouse, tapa ja syö.

8. Mutta minä sanoin: en suinkaan Herra; sillä ei ole mitään yhteistä eli saastaista minun suuhuni koskaan tullut.

9. Mutta ääni wastasi minua toisen kerran taiwaasta: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano yhteiseksi.

10. Ja se tapahtui kolmasti, ja wietiin taas kaikki ylös taiwaaseen.

11. Ja katso, kolme miestä seisoi kohta sen huoneen edessä, jossa minä olin, jotka Cesareasta oliwat minun perääni lähetetyt.

12. Mutta henki käski minun epäilemätä mennä heidän kanssansa; ja nämät kuusi weljeä seurasiwat myös minua, ja me menimme sen miehen huoneeseen.

13. Ja hän jutteli meille, kuinka hän oli enkelin nähnyt huoneessansa seisowan ja sanowan hänelle: lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simon, joka Pietariksi kutsutaan: Ap. T. 10: 3.

14. Hän on sanowa sinulle ne sanat, joiden kautta sinä autuaaksi tulet ja kaikki sinun huonees.

15. Mutta koska minä rupesin puhumaan, lankesi Pyhä Henki heidän päällensä, niinkuin hän alussa meidänkin päällemme lankesi.
Ap. T. 2: 4. Luku 19: 6.

16. Niin minä muistin sen Herran sanan, kuin hän sanonut oli: Johannes tosin kasti wedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä.
Matth. 3: 11. Marc. 1: 8. Luc. 3: 16. Joh. 1: 26. Ap. T. 1: 5. Luku 19: 4.

17. Että nyt Jumala yhdenkaltaisen lahjan heille antoi kuin meillenkin, jotka Herran Jesuksen Christuksen päälle uskoimme: mikäs minä olisin, joka woisin kieltää Jumalata?

18. Koska he nämät kuuliwat, waikeniwat he ja kunnioittiwat Jumalata, sanoen: niin on siis Jumala antanut pakanoillenkin käänstymyksen elämähän.

19. Ja ne, jotka siitä wainosta hajonneet oliwat, kuin Stephanin

tähden tapahtui, waelsiwat ympäri hamaan Pheniciaan ja Cypriin ja Antiochiaan asti, eikä kellenkään sitä sanaa puhuneet, waan ainoasti Judalaisille. Ap. T. 8: 1.
20. Ja oli muutamia miehiä heidän seassansa Cypristä ja Kyrenistä: koska ne tuliwat Antiochiaan, puhuiwat he Grekiläisille ja saarnasiwat ewangeliumia Herrasta Jesuksesta.
21. Ja Herran käsi oli heidän kanssansa, ja suuri joukko uskoi ja kääntyi Herran tykö.
22. Niin tämä sanoma heistä tuli seurakunnan korwille, joka Jerusalemissa oli, ja lähettiwät Barnaban Antiochiaan.
23. Koska hän sinne tuli ja näki Jumalan armon, ihastui hän, ja neuwoi kaikkia wahwalla sydämellä Herrassa pysymään;
24. Sillä hän oli jalo mies ja täynnänsä Pyhää Henkeä ja uskoa, ja suuri joukko kansaa enäni Herralle.
25. Niin Barnabas meni Tarsiin Saulusta etsimään; ja kuin hän löysi hänen, toi hän hänen Antiochiaan.
26. Ja tapahtui, että he koko ajastajan kokoontuiwat seurakunnassa ja opettiwat paljon kansaa; ja opetuslapsia ruwettiin ensin Antiochiassa christityiksi kutsumaan.
27. Ja niinä päiwinä tuli prophetaita Jerusalemista Antochiaan.
28. Ja yksi heistä, Agabus nimeltä, nousi ja ilmoitti heille hengen kautta, kaikkeen maailmaan suuren näljän tulewan, joka myös Claudius keisarin alla tapahtui.
Ap. T. 21: 10.
29. Mutta opetuslapset sääsiwät jotakin lähettää, kuin kullakin waraa oli, niitten weljein awuksi, kuin Judeassa asuiwat,
Rom. 15: 25. 1 Cor. 16: 1.
30. Niinkuin he tekiwätkin, ja lähettiwät wanhimmille Barnaban ja Sauluksen kätten kautta.
Ap. T. 12: 25.

12 Luku.

Jakob tapetaan miekalla. Enkeli päästää Pietarin tornista. Herodes syödään madoilta ja kuolee.

Mutta sillä ajalla otti kuningas Herodes muutamia seurakunnasta kiinni, waiwataksensa,
2. Ja mestasi Jakobin, Johanneksen weljen, miekalla.
3. Ja kuin hän näki sen Judalaisille kelpaawan, pyysi hän myös Pietaria käsittää, (ja se oli makianleiwän päiwänä).
4. Jonka hän myös käsitti, ja pani wankiuteen, ja antoi hänen neljän sotamiehen neljänneksen haltuun wartioita häntä, ja ajatteli hänen pääsiäisen jälkeen asettaa kansan eteen.
5. Niin Pietari pidettiin tornissa; mutta seurakunnassa tapahtuiwat rukoukset hartaasti hänen edestänsä Jumalan tykö.
6. Ja kuin Herodes tahtoi hänen ottaa edes, makasi Pietari sinä yönä kahden sotamiehen waiheella, sidottuna kahsilla kahleilla, ja wartiat owen edessä wartioitsiwat tornia.

7. Ja katso, Herran enkeli seisoi hänen tykönänsä ja kirkkaus paisti huoneessa, lykkäsi Pietaria kylkeen, herätti hänen ja sanoi: nouse nopiasti. Ja kahleet putosiwat hänen käsistänsä.

8. Niin enkeli sanoi hänelle: sonnusta ja kengitä sinus. Ja hän teki niin. Ja hän sanoi wielä hänelle: pue itses waatteisiis ja seuraa minua.

9. Ja hän meni ulos ja seurasi häntä, eikä tietänyt sitä todeksi, kuin enkeliltä tehtiin, waan luuli näyn näkewänsä.

10. Mutta kuin he meniwät ensimäisen ja toisen wartion läwitse, ja tuliwat rautaiseen porttiin, joka wie kaupunkiin, niin se aukeni heille itsestänsä; ja he meniwät siitä ulos, käyden sitä katua myöten, ja kohta erkani enkeli hänestä.

11. Ja kuin Pietari tointui entisellensä, sanoi hän: nyt minä totisesti tiedän, että Herra on enkelinsä lähettänyt, ja minun Herodeksen käsistä päästänyt ja kaikesta Judan kansan toiwosta.

12. Ja kuin hän tätä ajatellut oli, tuli hän Marian, Johanneksen äitin, huoneen tykö, joka Markukseksi kutsuttiin, jossa monta oli koossa, ja rukoiliwat.

13. Mutta koska Pietari porstuan oween kolkutti, tuli piika, Rhode nimeltä kuultelemaan.

14. Ja kuin hän Pietarin äänen tunsi, ei hän owea ilon tähden awannutkaan, waan juoksi sisälle ja ilmoitti heille Pietarin porstuan edessä seisowan.

15. Niin he sanoiwat hänelle: oletkos hullu? Waan hän sanoi totisesti niin olewan. Niin he sanoiwat: se on hänen enkelinsä.

16. Mutta Pietari kolkutti lakkaamata. Koska he awasiwat, niin he näkiwät hänen ja hämmästyiwät.

17. Mutta hän wiittasi kädellänsä heitä waikenemaan, ja jutteli heille, kuinka Herra oli hänen wankiudesta johdattanut ulos, ja sanoi: ilmoittakaat näitä Jakobille ja weljille. Ja läksi ulos ja meni toiseen paikkaan.

18. Mutta koska päiwä tuli, niin ei sotamiehillä ollut wähin kapina, kuhunka Pietari tullut oli.

19. Ja kuin Herodes piti sanan hänen perässänsä, eikä häntä löytänyt, antoi hän wartiat tutkia ja käski heitä rangaista. Ja meni Judeasta alas Cesareaan ja wiipyi siellä.

20. Ja Herodes oli wihoissansa Tyron ja Sidonin asuwaisille; mutta he tuliwat yksimielisesti hänen tykönsä ja lepyttiwät kuninkaan kammaripalwelian Blastuksen, ja anoiwat rauhaa; sillä heidän maakuntansa sai kuninkaan maasta elatuksensa.

21. Mutta määrättynä päiwänä oli Herodes puetettu kuninkaallisissa waatteissa, istuen tuomioistuimella, ja piti puheen heidän tykönsä.

22. Mutta kansa huusi: Jumalan ääni, ja ei ihmisen.

23. Ja Herran enkeli löi kohta häntä, ettei hän kunniata Juma-

lalle antanut. Ja hän syötiin
madoilta, ja antoi henkensä.
24. Mutta Jumalan sana kas=
woi ja enäni. Jes. 55: 11.
Ap. T. 6: 7. Luku 19: 20. Col. 1: 6.
25. Mutta Barnabas ja Sau=
lus palasiwat Jerusalemista, koska
he oliwat palweluksen päättäneet,
ja ottiwat Johanneksen kanssansa,
joka myös Markukseksi kutsuttiin.
Ap. T. 6: 1. Luku 11: 29, 30.

13 Luku.

Paawali opettaa pakanoita, kääntää Ser=
giuksen ja saarnaa Antiochiassa.

Mutta Antiochian seurakun=
nassa oli muutamia pro=
phetaita ja opettajia, Barnabas
ja Simeon, joka Nigeriksi kut=
suttiin, ja Lucius Kyreneus, ja
Manahen, joka Herodes tetrarchan
kanssa kaswatettu oli, ja Saulus.
2. Koska siis nämät Herraa
palweliwat ja paastosiwat, sanoi
Pyhä Henki: **eroittakaat minulle
Barnabas ja Saulus siihen työhön,
kuin minä heidän olen kutsunut.**
Ap. T. 9: 15. Luku 14: 26. Rom. 1: 1.
Gal. 1: 15. Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7.
2 Tim. 1: 11.
3. **Ja kuin he oliwat paastonneet
ja rukoilleet, ja kätensä heidän pääl=
lensä panneet, päästiwät he heidän
menemään.** Ap. T. 6: 6. Luku 8: 17.
4. Ja kuin he Pyhältä Hengeltä
lähetetyt oliwat, meniwät he Seleu=
ciaan ja purjehtiwat sieltä Cypriin.
5. Ja kuin he Salaminassa oli=
wat, ilmoittiwat he Jumalan sa=
nan Judalaisten synagogissa; ja
heillä oli myös Johannes pal=
weliana.
6. Ja kuin he sen luodon lä=
witse matkustaneet oliwat hamaan
Paphoon asti, löysiwät he yhden
welhon, wäärän prophetan, Ju=
dalaisen, jonka nimi oli BarJesu,
Ap. T. 8: 9.
7. Joka oli maanherran Ser=
gius Pauluksen, sen toimellisen
miehen kanssa. Se kutsui Bar=
naban ja Sauluksen tykönsä, ja
halasi kuulla Jumalan sanaa.
8. Mutta heitä wastaan seisoi
Elimas, se welho, (sillä niin tulki=
taan hänen nimensä) ja pyysi kään=
tää maanherraa pois uskosta.
9. Mutta Saulus (joka myös
Paawaliksi kutsutaan,) oli täynnä
Pyhää Henkeä, katsoi hänen pääl=
lensä,
10. Ja sanoi: o sinä perkeleen
poika, täysi kaikkea wilppiä ja pe=
tosta, ja kaiken wanhurskauden
wihamies, et sinä lakkaa wään=
telemästä Herran oikeita teitä.
11. Ja nyt katso, Herran käsi
on sinun päälläs; ja sinun pitää
sokiana oleman ja ei näkemän au=
rinkoa hetkessä aikaa. Ja hänen
päällensä lankesi kohta synkeys ja
pimeys, ja hän käwi ympäri, et=
sein kuka häntä kädestä taluttais.
12. Koska maanherra näki, mitä
tapahtui, uskoi hän ja ihmetteli
Herran opetusta.
13. Mutta koska Paawali ja
ne, jotka hänen kanssansa oliwat,
Paphosta purjehtiwat, tuliwat he
Pamphilian Pergeen; mutta Jo=
hannes erkani heistä ja palasi
Jerusalemiin. Ap. T. 15: 38.
14. Mutta he waelsiwat Per=

geestä ja tuliwat Antiochiaan, Pi-
sidian maakuntaan, ja meniwät
sabbattina synagogaan, ja istuiwat.
15. Ja sittenkuin laki ja pro-
phetat oliwat luetut, lähettiwät
synagogan päämiehet heidän ty-
könsä, sanoen: miehet, rakkaat wel-
jet, onko teillä mitään kansaa neu-
womista, niin sanokaat.
16. Niin Paawali nousi ja wiit-
tasi kädellänsä heitä waikenemaan,
ja sanoi: Israelin miehet, ja jotka
Jumalata pelkäätte, kuulkaat.
Ap. T. 12: 17. Luku 19: 33. Luku 21: 40.
17. Tämän kansan Israelin Ju-
mala walitsi meidän isämme, ja
korotti tämän kansan, muukalai-
sena ollessa Egyptin maalla, ja
toi heidän sieltä ulos korkialla
käsiwarrella, 2 Mos. 1: 1.
Luku 6: 6. Luku 12: 21, sc. Luku 13: 14.
18. Ja kärsi heidän tapojansa
korwessa lähes neljäkymmentä a-
jastaikaa.
2 Mos. 16: 8. 4 Mos. 14: 34. Ps. 95: 10.
19. Ja peräti kadotti Kanaan
maalla seitsemän kansaa, ja ar-
walla jakoi heille niitten maan.
5 Mos. 7: 1. Jos. 14: 1, 2.
20. Ja sitte lähes neljä sataa
ja wiisikymmentä ajastaikaa antoi
hän heille tuomarit, Samuel pro-
phetaan asti. Tuom. 2: 16. Luku 3: 9.
21. Ja he pyysiwät sitte ku-
ningasta, ja Jumala antoi heille
Saulin, Kisin pojan, yhden mie-
hen BenJaminin suwusta, neljäk-
sikymmeneksi wuodeksi. 1 Sam. 8: 5.
Luku 9: 15. Luku 10: 1. Hos. 13: 11.
22. Ja kuin hän oli sen pan-
nut pois, herätti hän Dawidin
heidän kuninkaaksensa, josta hän
myös todisti ja sanoi: minä löy-
sin Dawidin, Jessen pojan, mie-
hen minun sydämmeni jälkeen, joka
on kaikki minun tahtoni tekewä.
1 Sam. 13: 14. Luku 15: 28. Luku 16: 1.
Ps. 89: 21.
23. Tämän siemenestä on Ju-
mala lupauksensa perään herättä-
nyt Jesuksen Israelille Wapah-
tajaksi. 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Jes. 11: 1.
Jer. 23: 5. Hes. 34: 23. Matth. 1: 1, 21.
24. Niinkuin Johannes saar-
nasi hänen tulemisensa edellä kai-
kelle Israelin kansalle parannuk-
sen kastetta. Mal. 3: 1. Matth. 3: 1, 2.
Marc. 1: 2, 4. Luc. 3: 3. Joh. 1: 23.
25. Mutta koska Johannes
juoksun täyttänyt oli, sanoi hän:
kenenkä te luulette minun olewan?
En minä se ole, mutta katso, hän
tulee minun jälkeeni, jonka kenkiä
en minä ole kelwollinen jalwoista
riisumaan. Matth. 3: 11. Marc. 1: 7.
Luc. 3: 16. Joh. 1: 20, 26, 27.
26. Miehet, rakkaat weljet, Ab-
rahamin suwun lapset, ja jotka
teissä owat Jumalata pelkääwäi-
set, teille on tämä autuuden sana
lähetetty. Matth. 10: 6. Ap. T. 3: 26.
27. Sillä Jerusalemin asuwai-
set ja heidän ylimmäisensä, ettei
he tätä tunteneet, owat he myös
prophetain äänet, joita kunakin
sabbattina luetaan, tuomitessansa
täyttäneet. Ap. T. 3: 17.
Luku 15: 21. 1 Cor. 2: 8. 1 Tim. 1: 13.
28. Ja waikka ei he yhtään
kuoleman syytä löytäneet, anoiwat
he kuitenkin Pilatukselta, että hän
piti tapettaman. Matth. 27: 20.
Marc. 15: 11. Luc. 23: 18. Joh. 19: 6.
29. Ja kuin he kaikki oliwat
täyttäneet, mitä hänestä kirjoitettu

oli, ottiwat he hänen puun päältä
ja paniwat hautaan. Matth. 27: 59.
Marc. 15: 46. Luc. 23: 53. Joh. 19: 38.
30. Mutta Jumala herätti hä-
nen kuolleista. Ap. T. 2: 24, 32.
31. Ja hän on niiltä nähty
monta päiwää, jotka hänen kans-
sansa Galileasta Jerusalemiin oli-
wat menneet ylös, jotka owat hä-
nen todistajansa kansan edessä.
Matth. 28: 16. Marc. 16, 6, 14. Luc. 24: 36.
Joh. 20: 19. Luku 21: 1. Ap. T. 1: 3.
1 Cor. 15: 5, 6.
32. Ja me ilmoitamme myös
teille sen lupauksen, kuin isille
luwattiin, että Jumala on sen
meille heidän lapsillensa täyttä-
nyt, herättäin Jesuksen; 1 Mos. 3: 15.
Luku 22: 18. Luku 26: 4. Luku 49: 10.
5 Mos. 18: 15, 18. Jes. 4: 2. Luku 7: 14.
Luku 9: 5. Jer. 33: 14. Dan. 9: 24, 25.
33. Niinkuin toisessa Psalmissa
kirjoitettu on: sinä olet minun
Poikani, tänäpänä minä sinun syn-
nytin. Ps. 2: 7. Hebr. 1: 5. Luku 5: 5.
34. Mutta siitä, että hän hä-
nen kuolleista herätti, eikä silleen
tule turmelukseen, sanoi hän näin:
minä tahdon teille antaa ne lu-
jat Dawidin armot. Jes. 55: 3.
35. Sentähden hän myös sa-
noo toisessa paikassa: et sinä salli
sinun Pyhäs turmelusta näkewän.
Ps. 16: 10. Ap. T. 2: 27.
36. Sillä Dawid, koska hän
ajallansa oli Jumalan tahtoa pal-
wellut, nukkui, ja pantiin isäinsä
tykö, ja näki turmeluksen.
1 Kun. K. 2: 10. Ap. T. 2: 29.
37. Mutta se, jonka Jumala
herätti, ei ole nähnyt turmelusta.
38. Sentähden olkoon teille
tiettäwä, miehet, rakkaat weljet,
että teille tämän kautta ilmoite-
taan syntein anteeksi antamus:
Luc. 24: 47. 1 Joh. 2: 12.
39. Ja kaikista niistä, joista
ette woineet Mosekseen lain kautta
wanhurskaaksi tulla, tämän kautta
jokainen, kuin uskoo, tulee wan-
hurskaaksi. Rom. 3: 24.
Luku 10: 4. Gal. 2: 16. Hebr. 9: 15.
40. Katsokaat siis, ettei teidän
päällenne se tule, kuin prophetain
kautta sanottu on:
41. Katsokaat, te ylönkatsojat,
ja ihmetelkäät ja hukkukaat; sillä
minä teen yhden työn teidän aika-
nanne, sen työn, jota ei teidän pidä
uskoman, jos joku sanois teille.
Jes. 28: 14. Hab. 1: 5.
42. Koska Juudalaiset synago-
gasta läksiwät, rukoiliwat paka-
nat, että sabbatin wälissä heille
niitä sanoja puhuttaisiin.
43. Ja koska synagogan joukko
erkani, seurasi Paawalia ja Barna-
basta monta Juudalaista, ja myös
monta jumalista uutta Juudalaista,
jotka heille puhuiwat, ja heitä neu-
woiwat Jumalan armossa pysy-
mään.
44. Mutta sitte lähimmäisenä
lepopäiwänä kokoontui lähes kaikki
kaupunki Jumalan sanaa kuule-
maan.
45. Koska Juudalaiset näkiwät
kansan, täytettiin he kateudesta,
ja sanoiwat wastaan niitä, kuin
Paawalilta sanottiin, sanoen was-
taan ja pilkaten.
46. Niin Paawali ja Barna-
bas puhuiwat rohkiasti ja sanoi-
wat: teille piti ensin Jumalan
sanaa puhuttaman; waan että te
sen hylkäätte ja luette itsenne mah-

dottomaksi ijankaikkiseen elämään, katso, niin me käännämme meitämme pakanain tykö.

5 Mos. 2: 21. Jes. 55: 5. Matth. 8: 12. Luku 10: 6. Luku 21: 43. Ap. T. 3: 25, 26. Luku 18: 6. Rom. 10: 19.

47. Sillä niin on Herra meitä käskenyt: minä panin sinun pakanain walkeudeksi, että olisit autuus, maan ääriin asti.

Jes. 42: 6. Luku 49: 6. Luc. 2: 32.

48. Ja kuin pakanat sen kuuliwat, iloitsiwat he ja kunnioittiwat Herran sanaa; ja niin monta uskoi, kuin ijankaikkiseen elämään säätty oli.

49. Ja Herran sana lewitettiin kaikkeen siihen maakuntaan.

50. Mutta Judalaiset yllyttiwät jumalisia ja kunniallisia waimoja, niin myös kaupungin ylimmäisiä, ja kehoittiwat wainon Paawalia ja Barnabasta wastaan; ja he sysäsiwät heidän ulos maanääristänsä. 2 Tim. 3: 11.

51. Mutta he pudistiwat tomun jalwoistansa heidän päällensä, ja tuliwat Ikonioon.

Matth. 10: 14. Marc. 6: 11. Luc. 9: 5. Ap. T. 18: 6.

52. Niin opetuslapset täytettiin ilolla ja Pyhällä Hengellä.

14 Luku.

Paawali Ikoniassa, Lystrassa, Antiochiassa, 2c.

Niin Ikoniassa tapahtui, että he ynnä meniwät sisälle Judalaisten synagogaan, ja niin puhuiwat, että suuri joukko uskoi Judalaisista ja Grekiläisistä.

2. Mutta uskomattomat Judalaiset yllyttiwät ja pahoittiwat pakanain sielut weljiä wastaan.

3. Niin he oliwat siellä kauwan aikaa ja puhuiwat rohkiasti Herrassa, joka antoi todistuksen hänen armonsa sanoihin, ja antoi merkit ja ihmeet heidän kättensä kautta tapahtua.

Marc. 16: 20. Ap. T. 19: 11. Hebr. 2: 4.

4. Niin sen kaupungin wäki erkani: muutamat pitiwät Judalaisten kanssa, ja muutamat apostolitten kanssa.

5. Koska siis pakanoilta ja Judalaisilta kapina nousi, ynnä heidän päämiestensä kanssa, pilkkaamaan ja kiwittämään heitä,

2 Tim. 3: 11.

6. Ja kuin he sen ymmärsiwät, pakeniwat he Lykaonian kaupunkeihin Lystraan ja Derbeniin, ja ympäri sitä lähimaakuntaa,

Matth. 10: 23.

7. Ja saarnasiwat niissä ewankeliumia.

8. Ja yksi mies Lystrassa sairas jalwoista istui, rampa hamasta äitinsä kohdusta, joka ei ikänänsä ollut käynyt.

9. Tämä kuuli Paawalin puhuwan; ja kuin hän katsahti häneen päällensä, ja näki hänellä uskon olewan terweeksi tulla,

10. Sanoi hän suurella äänellä: ojenna sinus jalkais päälle. Ja hän karkasi ylös ja käwi.

Jes. 35: 6.

11. Koska kansa sen näki, mitä Paawali tehnyt oli, koroittiwat he äänensä Lykaonian kielellä, sanoen: jumalat owat ihmisten hahmolla alas meidän tykömme tulleet.

Ap. T. 28: 6.

12. Ja he kutsuiwat Barnaban Jupiterixi ja Paawalin Merkuriuxexi; sillä hän oli sanansaattaja.
13. Ja Jupiterin pappi, joka heidän kaupunkinsa edessä oli, toi härkiä ja seppeleitä owen eteen, ja tahtoi ynnä kaupungin wäen kanssa uhrata.
14. Koska apostolit Barnabas ja Paawali sen kuuliwat, repäisiwät he waatteensa ja karkasiwat kansan sekaan, huutain, Matth. 26: 65.
15. Ja sanoen: miehet, mixi te tätä teette? Me olemme myös ihmiset, niin puuttuwaiset kuin tekin. Ja me saarnaamme teille ewangeliumia, että te teitänne näistä turhista kääntäisitte eläwän Jumalan tykö, joka teki taiwaan, ja maan, ja meren, ja kaikki mitä niissä on, 1 Mos. 1: 1. Ps. 33: 6. Ps. 146: 6. Ap. T. 10: 26. Ilm. K. 14: 7.
16. Joka entisillä ajoilla antoi kaikki pakanat waeltaa omilla teillänsä. Ps. 81: 13. Ap. T. 17: 30.
17. **Waikka ei hän itseänsä antanut olla ilman todistukseta, tehden hywää, antain meille taiwaasta sateen ja hedelmälliset ajat, täyttäin meidän sydämmemme ruualla ja ilolla.** Ps. 104: 27, 28.
18. Ja kuin he näitä sanoiwat, saiwat he kansan tuskalla hillityxi, ettei he heille uhranneet.
19. Niin sinne myös tuli muutamia Judalaisia Antiochiasta ja Ikoniasta, ja kuin he kansan oliwat saattaneet Paawalia kiwittämään, riepoittiwat he hänen ulos kaupungista, ja luuliwat hänen kuolleexi. 2 Cor. 11: 25.
20. Mutta koska opetuslapset hänen ympärillänsä seisoiwat, nousi hän ja meni kaupunkiin, ja waelsi toisena päiwänä Barnaban kanssa Derbeniin. 2 Tim. 3: 11.
21. Ja kuin he oliwat saarnanneet siinä kaupungissa ewangeliumia ja monta opettaneet, palasiwat he Lystraan ja Ikonioon ja Antiochiaan,
22. Wahwistain opetuslasten sieluja, ja neuwoiwat heitä uskossa pysymään (sanoen): **että meidän pitää monen waiwan kautta Jumalan waltakuntaan tuleman sisälle.** Matth. 10: 38. Ap. T. 11: 23. Luku 13: 43. Rom. 8: 17. 2 Tim. 3: 12.
23. Ja kuin he oliwat walinneet wanhimmat jokaiselle seurakunnalle, ja rukoilleet ja paastonneet, antoiwat he heidän sen Herran haltuun, jonka päälle he uskoiwat. Ap. T. 1: 23. Tit. 1: 5.
24. Ja he waelsiwat läwitse Pisidian ja tuliwat Pamphiliaan. Ap. T. 13: 13.
25. Ja kuin he oliwat saarnanneet sanaa Pergessä, meniwät he alas Attaliata päin.
26. Ja purjehtiwat sieltä Antiochiaan, jossa he oliwat Jumalan armon haltuun annetut, siihen työhön, kuin he toimittaneet oliwat. Ap. T. 13: 2, 3.
27. Mutta kuin he sinne tuliwat ja seurakunnan kokosiwat, ilmoittiwat he, kuinka paljon Jumala oli heidän kanssansa tehnyt ja pakanoille uskon owen awannut. Ap. T. 15: 4. 1 Cor. 16: 9. 2 Cor. 2: 12.
28. Ja he wiipyiwät siellä opetuslasten kanssa hetken aikaa.

15 Luku.

Apostolit pitäwät kokousta Jerusalemissa. Paawali ja Barnabas erkanewat toinen toisestansa.

Ja muutamat tuliwat alas Judeasta ja opettiwat weljiä: ellei teitä ympärileikata Mosesksen tawan jälkeen, niin ette taida autuaaksi tulla.
1 Mos. 17: 10. 3 Mos. 12: 3. Gal. 5: 1, 2.

2. Koska siis kapina nousi, ja ei ollut wähin kamppaus Paawalilla ja Barnaballa heitä wastaan, sääsiwät he, että Paawali ja Barnabas, ja muutamia muita heistä, piti menemän apostolitten ja wanhimpain tykö ylös Jerusalemiin tämän kysymyksen tähden.
Gal. 2: 1.

3. Ja he saatettiin seurakunnalta, ja waelsiwat Phenician ja Samarian läwitse, julistain pakanain kääntymystä, ja saattiwat suuren ilon kaikille weljille.

4. Koska he tuliwat Jerusalemiin, otettiin he wastaan seurakunnalta ja apostoleilta ja wanhimmilta, ja he ilmoittiwat, kuinka suuria töitä Jumala heidän kanssansa tehnyt oli.

5. Niin nousiwat muutamat Phariseusten lahkokunnasta, jotka uskoneet oliwat, sanoen: että he pitää ympärileikattaman ja käskettämän Mosesksen lakia pitää.

6. Niin apostolit ja wanhimmat tuliwat kokoon, tätä puhetta tutkimaan.

7. Mutta koska suuri kamppaus ollut oli, nousi Pietari ja sanoi heille: miehet, rakkaat weljet! te tiedätte, että Jumala kauwan ennen tätä aikaa walitsi meidän seassamme, että pakanat piti minun suuni kautta ewangeliumin sanan kuuleman ja uskoman.
Ap. T. 10: 20. Luku 11: 1, 2, 13.

8. Ja Jumala sydänten tutkia todisti heille ja antoi heille Pyhän Hengen niinkuin meillenkin.
1 Aika K. 28: 9. Luku 29: 17. Ps. 7: 10. Jer. 11: 20. Luku 17: 10. Ap. T. 10: 45.

9. Ja ei tehnyt yhtään eroitusta meidän ja heidän wälillänsä, puhdistain uskolla heidän sydämmensä. Ap. T. 10: 43. 1 Cor. 1: 2.

10. Miksi te siis nyt kiusaatte Jumalata, että te tahdotte opetuslasten kaulaan panna sen ikeen, jota ei meidän isämme emmekä me woineet kantaa?
Matth. 23: 4. Luc. 11: 46.

11. Waan me uskomme Herran Jesuksen Christuksen armon kautta autuaaksi tulewamme niinkuin hekin.
Rom. 4: 3. Eph. 2: 4, 8. Tit. 3: 4.

12. Ja kaikki joukko waikeni ja kuulteli Barnabasta ja Paawalia, jotka jutteliwat, kuinka suuret merkit ja ihmeet Jumala oli heidän kauttansa pakanoissa tehnyt.

13. Waan sitte kuin he waikeniwat, wastasi Jakob ja sanoi: miehet, rakkaat weljet, kuulkaat minua!

14. Simeon jutteli, kuinka Jumala ensin on etsinyt omistaaksensa yhtä kansaa hänen nimellensä pakanoista. Ap. T. 10: 35.

15. Ja tämän kanssa prophetain sanat pitäwät yhtä, niinkuin kirjoitettu on:

16. Senjälkeen tahdon minä
palata, ja Dawidin kaatuneen ma=
jan jälleen raketa, ja hänen rei=
känsä paikata, ja sen ojeta ylös:
Am. 9: 11, 12.

17. Että ne, jotka ihmisistä
jääneet owat, pitää Herran pe=
rään kysymän, niin myös kaikki
pakanat, joissa minun nimeni
awuksihuudettu on, sanoo Herra,
joka nämät kaikki tekee.

18. **Jumalalle owat kaikki hänen
työnsä tiettäwät maailman alusta.**

19. Sentähden minä päätän,
ettemme niitä häiritsisi, jotka pa=
kanoista Jumalan tykö kääntywät;

20. **Waan kirjoittaisimme hei=
dän tykönsä, että he wälttäisiwät
epäjumalain saastaisuutta, ja sala=
wuoteutta, ja läkähtynyttä ja werta.**
1 Mos. 9: 4. 3 Mos. 3: 17. Luku 17: 14.
5 Mos. 12: 23. 1 Cor. 8: 1.
Luku 10: 14, 20, 21. 1 Thess. 4: 3.

21. Sillä Moseksella on mui=
naiselta jokaisessa kaupungissa nii=
tä, kuin häntä saarnaawat, koska
se joka sabbattina synagogassa
luetaan. Neh. 8: 1. Ap. T. 13: 27.

22. Silloin kelpasi apostoleille
ja wanhimmille, koko seurakunnan
kanssa, walita heistänsä miehiä
ja Antiochiaan lähettää, Paawa=
lin ja Barnaban kanssa: nimit=
täin Judan, joka kutsuttiin Bar=
sabas, ja Silan, ylimmäiset mie=
het weljesten seassa.

23. Ja kirjoittiwat heidän kät=
tensä kautta tällä tawalla: me
apostolit ja wanhimmat ja wel=
jet toiwotamme niille weljille, jot=
ka pakanoista Antiochiassa ja Sy=
riassa ja Ciliciassa owat, ter=
weyttä!

24. Että me olemme kuulleet,
kuinka muutamat, meiltä lähte=
neet, owat teitä opillansa eksyttä=
neet ja teidän sielujanne waiwan=
neet, sanoen: teidän pitää itsenne
antaman ympärileikata ja lain pi=
tämän: joille emme ole käskeneet:
Gal. 2: 4. 1 Joh. 2: 19.

25. Niin kelpasi meille yksi=
mielisesti kokoontuneille walita
miehiä ja teidän tykönne lähet=
tää, meidän rakkaan Barnaban
ja Paawalin kanssa,

26. Jotka miehet owat heidän
sielunsa meidän Herramme Je=
suksen Christuksen nimen tähden
altiiksi antaneet.

27. Niin me olemme lähettä=
neet Judan ja Silan, jotka myös
sen suusanalla teille ilmoittawat.

28. Sillä niin kelpasi Pyhälle
Hengelle ja meille, ettei yhtään
enämpää raskautta pidä teidän
päällenne pantaman kuin nämät
tarpeelliset:

29. Ette te wältätte epäjuma=
litten uhria, ja werta, ja läkäh=
tynyttä, ja salawuoteutta. Jos
te niitä wältätte, niin te teette
hywin. Olkaat hywästi!
Ap. T. 16: 4. Luku 21: 25.

30. Koska he siis oliwat läh=
teneet, tuliwat he Antiochiaan, ja
kokosiwat kansan paljouden, ja an=
toiwat heille kirjan.

31. Kuin he sen oliwat luke=
neet, ihastuiwat he siitä lohdu=
tuksesta.

32. Mutta Judas ja Silas,

että hekin oliwat prophetat, neuwoiwat monilla sanoilla weljiä ja wahwistiwat heitä.

33. Ja kuin he siellä hetken aikaa wiipyiwät, lähetettiin he weljiltä jälleen rauhassa apostolitten tykö.

34. Niin Silan kelpasi siellä olla.

35. Mutta Paawali ja Barnabas wiipyiwät Antiochiassa opettamassa ja ilmoittamassa Herran sanaa monen muun kanssa.

36. Mutta muutamain päiwäin perästä sanoi Paawali Barnaballe: palatkaamme taas takaperin weljiä katsomaan kaikkiin kaupunkeihin, joissa me Herran sanaa ilmoittaneet olemme, kuinka he itsensä pitäwät.

37. Mutta Barnabas neuwoi heitä Johannesta ottamaan kanssansa, joka Markukseksi kutsuttiin.
Ap. T. 12: 12, 25. Luku 13: 5.

38. Mutta Paawali päätti sen kohtuulliseksi, ettei sitä pitänyt kanssa otettaman, joka oli luopunut heistä Pamphiliassa eikä tullut heidän kanssansa työhön.
Ap. T. 13: 13.

39. Ja he riiteliwät niin kowin keskenänsä, että he toinen toisestansa erkaniwat. Ja Barnabas otti Markuksen kanssansa ja purjehti Cypriin.

40. Mutta Paawali walitsi Silan ja matkusti, Jumalan armon haltuun annettu weljiltä,

41. Ja waelsi ympäri Syrian ja Cilician, ja wahwisti seurakunnat.

16 Luku.

Paawali Lystrassa, Mysiassa, Troadassa, Philippissä.

Niin hän tuli Derbeniin ja Lystraan. Ja katso, siellä oli yksi opetuslapsi Timotheus nimeltä, uskowaisen Judan waimon poika, mutta isä oli Grekiläinen.
Ap. T. 9: 22.
Luku 14: 6. Luku 17: 14. Luku 20: 4. Rom. 16: 21. 1 Cor. 4: 17. Phil. 2: 19. 1 Thess. 3: 2. 1 Tim. 1: 2. 2 Tim. 1: 5.

2. Sillä oli hywä todistus weljiltä, jotka Lystrassa ja Ikoniossa oliwat.

3. Tätä tahtoi Paawali kanssansa waeltamaan, otti ja ympärileikkasi hänen Judalaisten tähden, jotka niissä paikoissa oliwat; sillä he tiesiwät kaikki, että hänen isänsä oli Grekiläinen.
1 Cor. 9: 20. Gal. 2: 3.

4. Mutta kuin he kaupunkeita läwitse waelsiwat, antoiwat he heille pitääksensä ne säädyt, kuin asetetut oliwat apostoleilta ja wanhimmilta, jotka Jerusalemissa oliwat.
Ap. T. 15: 29.

5. Niin seurakunnat wahwistuiwat uskossa ja heidän lukunsa enäni joka päiwä.

6. Mutta koska he Phrygian ja Galatian maakunnan läwitse waelsiwat, kiellettiin heitä Pyhältä Hengeltä puhumasta Jumalan sanaa Aasiassa.

7. Koska he oliwat tulleet Mysiaan, kiusasiwat he waeltaa Bithynian läwitse; mutta ei Henki sitä sallinut.

8. Koska he siis Mysian ohitse

waeltaneet oliwat, meniwät he alas Troadaan.
Ap. T. 20: 6. 2 Cor. 2: 12. 2 Tim. 4: 13.

9. Ja Paawali näki näyn yöllä: yksi Macedonian mies seisoi, rukoili häntä ja sanoi: tule Macedoniaan ja auta meitä.

10. Ja sitte kuin hän näyn näki, hankitsimme me kohta Macedoniaan menemään, tietäen täydellisesti Herran meitä kutsuneen heille ewangeliumia saarnaamaan.

11. Koska me siis Troadasta purjehdimme, niin me juoksimme kohdastansa Samotraciaan, ja toisena päiwänä Neapoliin,

12. Ja sieltä Philippiin, joka on Macedonian maakunnan pääkaupunki ja on wapaa kaupunki; ja siinä kaupungissa me muutamia päiwiä oleskelimme.

13. Ja me menimme lepopäiwänä ulos kaupungista, wirran tykö, kussa tapa oli rukoilla: jossa me istuimme ja puhuttelimme waimoja, jotka sinne tulleet oliwat.

14. Ja yksi waimo, Lydia nimeltä, purpurain myyjä Tyatiron kaupungista, Jumalata palwelewainen, kuulteli: jonka sydämmen Herra awasi ottamaan waaria niistä, kuin Paawalilta sanottiin.

15. Ja kuin hän ja hänen huoneensa kastettu oli, rukoili hän meitä, sanoen: jos te minun Herralle uskollisena pidätte, niin tulkaat minun huoneeseeni ja olkaat siinä. Ja hän waati meitä.

16. Ja tapahtui, koska me rukoukseen menimme, kohtasi meitä yksi piika, jolla noituuden henki oli, joka isännillensä saatti suuren saaliin noitumisellansa.
1 Sam. 28: 7. Ap. T. 19: 24.

17. Tämä noudatti alati Paawalia ja meitä ja huusi, sanoen: nämät miehet owat sen korkeimman Jumalan palweliat, jotka meille autuuden tien ilmoittawat.

18. Ja sitä hän teki monta päiwää. Mutta Paawali otti sen pahaksi, käänsi itsensä ja sanoi sille hengelle: minä käsken sinun Jesuksen Christuksen nimeen hänestä mennä ulos; ja hän läksi ulos sillä hetkellä. Marc. 16: 17.

19. Mutta koska hänen isäntänsä sen näkiwät, että heidän saaliinsa tuli pois, ottiwat he Paawalin ja Silan kiinni ja weiwät heidän turulle päämiesten tykö,
Phil. 1: 13. 1 Thess. 2: 2.

20. Ja weiwät heidän esiwallan eteen, ja sanoiwat: nämät miehet meidän kaupungin häiritsewät, jotka owat Judalaiset,
Ap. T. 17: 6.

21. Ja opettawat niitä tapoja, joita ei meidän sowi ottaa wastaan eikä tehdä, sillä me olemme Romalaiset.

22. Ja kansa nousi ynnä heitä wastaan, ja esiwalta antoi heidän waatteensa repiä, ja käski heitä piestä. 2 Cor. 11: 25.

23. Koska he oliwat heidän juuri pahoin pieksäneet, heittiwät he heidän torniin ja käskiwät wartian wisusti heitä wartioita,

24. Joka, kuin hän senkaltaisen käskyn sai, heitti hän heidän sisimmäiseen torniin ja pani heidän jalkapuuhun.

25. Mutta puoliyön aikana oli Paawali ja Silas rukouksissa, ylistäin Jumalata kiitoswirsillä, ja wangit, jotka siellä oliwat, sen myös kuuliwat.

26. Niin tapahtui äkistä suuri maan järistys, niin että tornin perustus wapisi; ja kohta kaikki owet aukeniwat, ja jokaisen siteet pääsiwät.
Ap. T. 4: 31. Luku 5: 19. Luku 12: 7.

27. Koska wartia heräsi ja näki tornin owet awoi alewan, weti hän ulos miekkansa ja tahtoi itsensä surmata, ja luuli wangit paenneen pois.

28. Niin Paawali huusi suurella äänellä ja sanoi: älä sinulles mitään pahaa tee; sillä me olemme kaikki täällä.

29. Niin hän anoi kynttilätä, meni sisälle ja lankesi peljästyksissä Paawalin ja Silan jalkain juureen,

30. Ja toi heidän ulos ja sanoi: **herrat, mitä minun pitää tekemän, että minä autuaaksi tulisin?**
Ap. T. 2: 37. Luku 9: 6.

31. Mutta he sanoiwat: **usko Herran Jesuksen Christuksen päälle, niin sinä ja sinun huonees autuaaksi tulee.**
Joh. 3: 16, 36. Luku 6: 47. 1 Joh. 5: 10.

32. Ja he puhuiwat hänelle Herran sanaa ja kaikille, kuin hänen huoneessansa oliwat.

33. Ja hän otti heidän sillä hetkellä yöstä tykönsä ja pesi heidän haawansa, ja hän kohta kastettiin ja kaikki hänen perheensä,

34. Ja wei heidän kotiansa, ja walmisti heille pöydän, ja iloitsi, että hän koko huoneensa kanssa tuli Jumalan päälle uskowaiseksi.
Luc. 5: 29. Luku 19: 6.

35. Ja kuin päiwä tuli, niin esiwalta lähetti kylänlapset sanomaan: päästä ne miehet.

36. Niin tornin wartia ilmoitti nämät sanat Paawalille, sanoen: esiwalta on käskenyt teidän päästää: menkäät siis nyt ulos rauhassa.

37. Mutta Paawali sanoi heille: he owat meidän julkisesti tuomitsemata pieksäneet, jotka olemme Romalaiset, ja heittäneet torniin, ja nyt salaa tahtoisiwat meidän syssätä ulos. Ei niin, waan tulkaan he itse meitä ottamaan täältä ulos. Ap. T. 22: 25.

38. Niin kylänlapset ilmoittiwat nämät sanat esiwallalle jällensä; ja he pelkäsiwät, että he heidän Romalaisiksi kuuliwat,

39. Ja tuliwat ja rukoiliwat heitä, ja weiwät heidän ulos, ja käskiwät heidän mennä pois kaupungista. Matth. 8: 34.

40. Niin he läksiwät tornista ja meniwät Lydian tykö. Ja kuin he weljet nähneet oliwat ja heitä lohduttaneet, waelsiwat he matkaansa.

17 Luku.

Paawali Thessalonikassa, Bereassa, Athenissa.

Mutta koska he Amphipolin ja Apollonian läwitse waeltaneet oliwat, tuliwat he Thessalonikaan, jossa Judalaisten synagoga oli.

2. Ja Paawali, tapansa jälkeen, meni sisälle heidän tykönsä ja jutteli heille kolme lepopäiwää Raamatuista,

3. Selitti ne ja todisti, että Christuksen tuli kärsiä ja nousta ylös kuolleista, ja että tämä Jesus, josta minä (sanoi hän) teille ilmoitan, on Christus. Ps. 22: 7. Jes. 53: 1, 2c. Matth. 16: 21. Luc. 24: 26.

4. Ja muutamat suostuiwat heihin, antain heitänsä Paawalin ja Silan seuraan, niin myös suuri joukko jumalisista Grekiläisistä ja ei wähä ylimmäisistä waimoista. Ap. T. 28: 24.

5. Mutta ne epäuskoiset Judalaiset kadehtiwat sitä ja saattiwat tykönsä muutamia pahanelkisiä miehiä joutowäestä, ja kokosiwat heitänsä yhteen joukkoon, nostiwat kapinan kaupungissa ja tunkiwat heitänsä Jasonin huoneen eteen, ja etseiwät heitä wiedäksensä kansan eteen. Rom. 10: 2.

6. Ja ettei he heitä löytäneet, riepoittiwat he Jasonin ja muutamia weljiä kaupungin päämiesten eteen ja huusiwat: nämät koko maan piirin wietteliät owat myös täällä, Ap. T. 16: 20.

7. Jotka Jason otti wastaan; ja nämät kaikki tekewät keisarin käskyä wastaan, sanoen toisen kuninkaan olewan, nimittäin Jesuksen. Luc. 23: 2. Joh. 19: 12.

8. Ja he kehoittiwat kansan ja kaupungin päämiehet, jotka näitä kuulteliwat.

9. Ja kuin he Jasonilta ja niiltä muilta oliwat puhdistuksen ottaneet, päästiwät he heidän.

10. Mutta weljet lähettiwät ulos kohta yöllä Paawalin ja Silan Bereaan. Koska he sinne tuliwat, meniwät he Judalaisten synagogaan, Ap. T. 9: 25.

11. Sillä he oliwat jalommasta suwusta kuin ne, jotka Thessalonikassa oliwat, **jotka ottiwat juuri mielellänsä sanan wastaan ja tutkiwat joka päiwä Raamatuita, jos ne niin olisiwat.** Jes. 34: 16. Joh. 5: 39.

12. Niin monta heitä uskoiwat, niin myös kunniallisista Grekin waimoista ja miehistä ei harwat.

13. Koska Judalaiset Thessalonikassa ymmärsiwät, että Jumalan sana oli myös Bereassa Paawalilta ilmoitettu, tuliwat he sinnekin ja kehoittiwat kansan.

14. Mutta weljet lähettiwät ulos kohta Paawalin menemään hamaan mereen asti; waan Silas ja Timotheus jäiwät sinne.

15. Ja ne, jotka Paawalia saattiwat, johdattiwat hänen hamaan Atheniin. Ja kuin he saiwat käskyn Silan ja Timotheuksen tykö, että he rientäisiwät heitänsä hänen tykönsä, läksiwät he matkaan.

16. Ja koska Paawali heitä odotti Athenissa, syttyi hänen henkensä, että hän näki kaupungin aiwan epäjumalisekst.

17. Niin hän jutteli Judalaisten ja muitten jumalisten kanssa synagogassa, niin myös turulla

joka päiwä niitten kanssa, jotka
tuliwat hänen tykönsä.
18. Ja muutamat Epikureit ja
stoalaiset philosophit riiteliwät
hänen kanssansa, ja muutamat sa-
noiwat: mitä tämä lipilaari tah-
too sanoa? Mutta muut sanoi-
wat: hän näkyy tahtowan outoja
jumalia ilmoittaa: että hän saar-
nasi heille ewangeliumia Jesuk-
sesta ja ylösnousemisen kuolleista.
19. Ja he ottiwat hänen ja
weiwät oikeuden paikkaan ja sa-
noiwat: emmekö me mahda tie-
tää, mikä uusi opetus tämä on,
josta sinä puhut?
20. Sillä sinä tuotat jotakin
outua meidän korwillemme. Sen-
tähden tahdomme me tietää, mi-
tä ne owat.
21. (Mutta kaikki Athenista ja
muukalaiset wieraat ei olleet mi-
hinkään muuhun soweliaat kuin jo-
takin uutta sanomaan ja kuulte-
lemaan.)
22. Niin Paawali seisoi kes-
kellä oikeuspaikkaa, ja sanoi: Athe-
nin miehet! minä näen teidän kai-
kissa kappaleissa epäjumalisekst;
23. Sillä minä käwelin tässä
ympäri ja katselin teidän juma-
lanpalwelustanne, ja löysin yhden
alttarin, jossa oli kirjoitettu: tun-
temattomalle Jumalalle. Jota te
tietämätä palwelette, sen minä
teille ilmoitan.
24. Jumala, joka maailman
teki ja kaikki mitä siinä on, hän on
taiwaan ja maan Herra, ei hän
asu käsillä raketuissa templeissä,
1 Mos. 1: 1. Ps. 33: 6. Jes. 66: 1.
Ap. T. 7: 48. Luku 14: 15. Ilm. K. 14: 7.
25. Eikä ihmisten käsillä pal-
wella, että hän jotakin tarwitsis:
sillä hän antaa ylitse kaikkia jo-
kaiselle elämän ja hengen.
1 Mos. 2: 7. Ps. 50: 8, 9, 10.
26. Ja hän on tehnyt kaiken
ihmisten sukukunnan yhdestä we-
restä kaiken maan piirin päälle asu-
maan, ja määräsi aiwotut ajat ja
heidän asumisensa rajat;
5 Mos. 32: 8.
27. Että heidän piti Jumalata
etsimän, jos he hänen taitaisiwat
tuta ja löytää, waikka ei hän tosin
ole kaukana yhdestäkään meistä,
Rom. 1: 20.
28. Sillä hänessä me elämme,
ja liikumme, ja olemme; niinkuin
muutamat teidän poetaistanne sa-
noneet owat; sillä me olemme
myös hänen sukunsa. Job. 12: 10.
29. Että me siis Jumalan su-
kua olemme, niin ei meidän pidä
luuleman, että Jumala on kullan
eli hopian eli kiwen kaltainen, sen
kuwan, joka ihmisen taidon ja
ajatuksen jälkeen on kaiwettu.
Jes. 40: 18.
30. Niin on tosin Jumala nä-
mät eksytyksen ajat sallinut, ja
ilmoittaa kaikille ihmisille joka
paikassa, että he parannuksen te-
kisiwät. Ap. T. 14: 16. Tit. 1: 11, 12.
31. Sillä hän on sen päiwän
säätänyt, jona hän on maan piirin
tuomitsewa wanhurskaudessa, sen
miehen kautta, jonka hän on sää-
tänyt, ja jokaiselle ilmoittaa uskon,
siinä että hän hänen kuolleista he-
rätti. Ap. T. 4: 10. Luku 10: 42.
32. Koska he kuuliwat kuolleit-
ten ylösnousemisen, niin muuta-

mat nauroiwat sitä, waan toiset
sanoiwat: me tahdomme sinua
siitä wielä kuullella.
33. Ja niin Paawali läksi hei-
dän keskeltänsä.
34. Ja muutamat miehet rip-
puiwat hänessä ja uskoiwat: joi-
denka seassa myös Dionisius oli,
yksi raadista, ja yksi waimo ni-
meltä Damaris, ja muita heidän
kanssansa.

18 Luku.

Paawali Korinthossa, Ephesossa, Cesareassa, Jerusalemissa, Antiochiassa, Galatiassa, 2c. Apollo.

Senjälkeen läksi Paawali Athe-
nista ja tuli Korinthoon,
2. Ja löysi siellä yhden Juda-
laisen, Aqwila nimeltä, Pontosta
sukuisin, joka äsken Italiasta tul-
lut oli, ja Priscillan hänen emän-
tänsä, (että Klaudius oli käskenyt
kaikki Judalaiset Romista mennä
pois,) joiden tykö hän meni.
Rom. 16: 3. 1 Cor. 16: 19. 2 Tim. 4: 19.
3. Ja että hän oli yhdessä wi-
rassa, wiipyi hän heidän tykö-
nänsä, ja teki työtä; sillä heidän
wirkansa oli teltoja tehdä.
Ap. T. 20: 34. 1 Cor. 4: 12.
1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.
4. Mutta hän opetti synago-
gassa joka lepopäiwä, ja sai us-
komaan sekä Judalaiset että Gre-
kiläiset. Ap. T. 20: 30.
5. Mutta kuin Silas ja Ti-
motheus Macedoniasta tuliwat,
oli Paawali hengeltä waadittu,
ja todisti Judalaisille, että Je-
sus on Christus. Ap. T. 17: 14, 15.
6. Koska he puhuiwat wastaan
ja pilkkasiwat, pudisti hän waat-
teensa ja sanoi heille: teidän we-
renne olkoon teidän päänne päälle:
tästedes minä menen wiatoinna
pakanain tykö. 2 Sam. 1: 16.
Hes. 33: 4. Matth. 10: 14. Ap. T. 13: 45, 51.
7. Ja hän siirsi itsensä sieltä
ja meni yhden huoneeseen, jonka
nimi oli Justus: se oli Juma-
lata palwelewainen, jonka huone
oli läsnä synagogaa.
8. Mutta Crispus, synagogan
ylimmäinen, uskoi Herran päälle
kaiken hänen huoneensa kanssa.
Ja monta Korinthilaisista, jotka
kuuliwat, uskoi ja kastettiin.
1 Cor. 1: 14.
9. Mutta Herra sanoi yöllä
Paawalille näwyn kautta: älä pel-
kää, waan puhu, ja älä waikene;
Ap. T. 23: 11.
10. **Sillä minä olen sinun kans-
sas, ja ei yhdenkään pidä karkaa-
man sinun päälles wahingoittamaan
sinua; sillä minulla on paljo kan-
saa tässä kaupungissa.** Joh. 10: 16.
11. Niin hän istui siellä ajas-
tajan ja kuusi kuukautta, ja opetti
heille Jumalan sanaa.
12. Mutta koska Gallio oli
maanwanhin Achajassa, karkasiwat
Judalaiset yksimielisesti Paawa-
lin päälle ja weiwät hänen tuo-
mioistuimen eteen,
13. Sanoen: tämä neuwoo kan-
saa palwelemaan Jumalata was-
toin lakia.
14. Koska Paawali rupesi suu-
tansa awaamaan, sanoi Gallio Ju-
dalaisille: jos olis jotakin wää-
ryyttä eli jotakin hirmuista työtä

tehty, o Judalaiset, niin olis kohtuullinen, että minä teitä kuulisin;
15. Mutta jos kysymys on opista ja sanoista ja teidän laistanne, niin katsokaat itse: en minä tahdo niitten tuomari olla.
16. Ja ajoi pois heidän tuomioistuimen edestä.
17. Niin kaikki Grekiläiset ottiwat kiinni Sosthenen, synagogan päämiehen, ja piekfiwät hänen tuomioistuimen edessä; ja ei Gallio niitä mitään totellut.

1 Cor. 1: 1.

18. Mutta Paawali oli wielä siellä pitkän ajan, ja jätti weljet hywästi, ja purjehti Syriaan, ja hänen kanssansa Priscilla ja Aqwila, ja hän ajeli päänsä Kenchreissä; sillä hänellä oli lupaus.

4 Mos. 6: 2, 8. Ap. T. 21: 23.

19. Ja tuli Ephesoon ja jätti ne sinne; mutta itse hän meni synagogaan ja puhui Judalaisten kanssa.
20. Ja he rukoiliwat häntä, että hän enämmän aikaa wiipyis heidän tykönänsä; waan ei hän tahtonut;
21. Mutta jätti heidän hywästi, sanoen: minun tulee kaiketi mennä Jerusalemiin tälle juhlalle, kuin nyt lähestyy. Mutta sitte minä palajan, jos Jumala suo, teidän tykönne. Ja niin hän läksi matkaan Ephesosta, Ap. T. 19: 21.

1 Cor. 4: 19. Hebr. 6: 3. Jac. 4: 15.

22. Ja tuli Cesareaan, meni ylös ja terwehti seurakuntaa, ja meni alas Antiochiaan,
23. Ja wietti siellä hetken aikaa, ja meni sitte matkaansa, ja waelsi järjestänsä Galatian ja Phrygian maakunnan läwitse, wahwistain kaikkia opetuslapsia.
24. Niin tuli Ephesoon yksi Judan mies, Apollo nimeltä, Aleksandriasta sukuisin, puhelias mies ja taitawa Raamatuissa.

1 Cor. 1: 12.

25. Tämä oli opetettu Herran tielle ja oli palawa hengessä, puhui ja opetti wisusti Herrasta, ja tiesi ainoasti Johanneksen kasteen. Ap. T. 19: 3.
26. Tämä rupesi rohkiasti synagogassa opettamaan. Koska Aqwila ja Priscilla hänen kuuliwat, ottiwat he hänen tykönsä ja selittiwät tarkemmasti hänelle Jumalan tien. Rom. 16: 3.
27. Mutta kuin hän tahtoi mennä Achajaan, kirjoittiwat weljet ja neuwoiwat opetuslapsia häntä korjaamaan. Ja koska hän sinne tuli, autti hän paljon niitä, jotka uskoiwat armon kautta.

1 Cor. 3: 6.

28. Sillä hän woitti miehuullisesti Judalaiset ja osoitti julkisesti Raamatuista, että Jesus on Christus.

19 Luku.

Opetuslapset Ephesossa. Tyrannuksen koulu. Noidat häwäistään pahalta hengeltä. Demetrius nostaa metelin.

Niin tapahtui, koska Apollo oli Korinthossa, että Paawali matkusti läwitse ylimaakuntain, ja tuli Ephesoon, ja löysi muutamia opetuslapsia,
2. Ja sanoi heille: olettenko te

saaneet Pyhän Hengen, sittenkuin
te uskoitte? He sanoiwat hänelle:
emme ensinkään ole kuulleet, jos
Pyhää Henkeä lieneekään.
Joh. 7: 39. Ap. T. 10: 44.
3. Ja hän sanoi heille: mil-
läs te olette kastetut? He sanoi-
wat: Johanneksen kasteella.
Matth. 3: 11. Marc. 1: 4, 8. Luc. 3: 16.
Joh. 1: 26. Ap. T. 1: 5. Luku 11: 16.
4. Niin sanoi Paawali: Jo-
hannes tosin kasti parannuksen
kasteella, sanoen kansalle, että hei-
dän piti uskoman sen päälle, joka
hänen jälkeensä tulewa oli, se on,
Christuksen Jesuksen päälle.
5. Niin ne, jotka sen kuuliwat,
kastettiin Herran Jesuksen nimeen.
6. Ja kuin Paawali pani kä-
tensä heidän päällensä, tuli Pyhä
Henki heidän päällensä, ja he pu-
huiwat kielillä ja ennustiwat.
Ap. T. 2: 4. Luku 6: 6. Luku 8: 17.
Luku 10: 46. Luku 11: 15.
7. Ja kaikki ne miehet oliwat
lähes kaksitoistakymmentä.
8. Niin hän meni synagogaan
ja saarnasi rohkiasti kolme kuu-
kautta, opetti ja neuwoi heitä Ju-
malan waltakunnasta.
9. Mutta kuin muutamat heis-
tä paatuiwat ja ei uskoneet, waan
panetteliwat Herran tietä yhtei-
sen kansan edessä, meni hän pois
heidän tyköänsä, ja eroitti ope-
tuslapset, ja puhui joka päiwä
yhden miehen koulussa, joka kut-
suttiin Tyrannus. 2 Tim. 1: 15.
10. Ja sitä tehtiin kaksi ajas-
taikaa, niin että kaikki ne, jotka
Aasiassa asuiwat, saiwat kuulla
Herran Jesuksen sanan, sekä Ju-
dalaiset että Grekiläiset.
11. Ja Jumala teki Paawalin
kätten kautta ei wähiä woimalli-
sia töitä, Marc. 16: 20. Ap. T. 14: 3.
12. Niin että hikiliinat ja esi-
liinat hänen iholtansa sairasten
päälle tuotiin, ja taudit luopui-
wat heistä, ja pahat henget heistä
läksiwät ulos. Ap. T. 5: 15.
13. Niin muutamat Judalai-
set waelsiwat ympäri, jotka oli-
wat lumoojat, ja kiusasiwat mai-
nita Herran Jesuksen nimeä niit-
ten päälle, joilla pahat henget
oliwat, ja sanoiwat: me wanno-
tamme teitä Jesuksen puolesta,
jota Paawali saarnaa.
14. Ja muutamat niitten seas-
sa, kuin tätä tekiwät, oliwat seit-
semän Scewan, Judalaisten ylim-
mäisen papin poikaa.
15. Mutta paha henki wastasi
ja sanoi: Jesuksen minä tunnen,
ja Paawalin minä tiedän, mutta
mitkä te olette?
16. Ja se ihminen, jossa paha
henki oli, karkasi heidän päällen-
sä, ja woitti heidän ja paiskasi
heidän alansa, niin että he alasti
ja haawoitettuna pääsiwät siitä
huoneesta ulos pakenemaan.
17. Ja tämä tuli tiettäwäksi
sekä kaikille Judalaisille että Gre-
kiläisille, jotka Ephesossa asuiwat,
ja pelko tuli kaikkein päälle ja
Herran Jesuksen nimi suuresti
ylistettiin.
18. Ja tuli myös monta niis-
tä, jotka uskoiwat, tunnustiwat
ja ilmoittiwat heidän tekonsa.
19. Ja monta niistä, jotka hem-
peitä juonia harjoitelleet oliwat,

toiwat kirjat ja polttiwat kaikkein nähden. Ja koska niitten hinta laskettu oli, niin löydettiin wiisikymmentä tuhatta hopiapenninkiä.

20. Niin woimallisesti kaswoi Herran sana ja wahwistui.
Jes. 55: 11. Ap. T. 6: 7. Luku 12: 24.

21. Koska nämät toimitetut oliwat, aikoi Paawali hengessä Macedonian ja Achajan läwitse waeltaa Jerusalemiin, sanoen: sitenkuin minä siellä ollut olen, täytyy minun myös Romiin mennä.
Ap. T. 18: 21. Rom. 15: 25. Gal. 2: 1.

22. Niin hän lähetti Macedoniaan kaksi niistä, jotka häntä palweliwat, Timotheuksen ja Erastuksen, mutta itse hän jäi hetkeksi aikaa Asiaan. Ap. T. 13: 5.

23. Mutta sillä ajalla nousi ei wähin kapina siitä tiestä.

24. Sillä yksi hopiaseppä, Demetrius nimeltä, teki Dianalle hopiaisia templiä, josta niille oli ei wähin woitto, jotka sitä wirkaa pitiwät. Ap. T. 16: 16.

25. Ne hän kutsui kokoon, ja jotka senkaltaista työtä tekiwät, ja sanoi: miehet, te tiedätte, että meillä on tästä wirasta jalo woitto,

26. Ja te näette ja kuulette, ettei ainoasti Ephesossa, mutta lähes kaikessa Asiassa on tämä Paawali uskottanut ja kääntänyt pois paljon kansaa, sanoen, ettei ne ole jumalat, kuin ihmisten käsillä tehdään. Ps. 115: 4. Jer. 10: 3.

27. Niin ei ainoasti meidän wirastamme waara ole, ettei se meille häpiäksi tulisi, mutta myös sen suuren naisjumalan Dianan templi ei minäkään pidetä ja hänen korkia kunniansa on hukkuwa, jota koko Asia ja kaikki maailma palwelee.

28. Mutta koska he nämät kuuliwat, tuliwat he täyteen wihaa ja huusiwat, sanoen: suuri on Ephesiläisten Diana!

29. Ja kaikki kaupunki tuli meteliä täyteen, ja he karkasiwat yksimielisesti katseluspaikkaan, ja ottiwat kiinni Gajuksen ja Aristarchuksen, jotka oliwat Macedoniasta Paawalin matkakumppanit.

30. Mutta kuin Paawali tahtoi kansan sekaan mennä, niin ei opetuslapset häntä laskeneet.

31. Ja muutamat päämiehet Asiasta, jotka hänen ystäwänsä oliwat, lähettiwät hänen tykönsä ja rukoiliwat, ettei hänen pitänyt katseluspaikkaan itseänsä antaman.

32. Ja muutamat muuta huusiwat, niin että joukko oli peräti sekaseuraisin, ja enin osa ei tietänyt, minkätähden he oliwat tulleet kokoon.

33. Niin muutamat kansasta wetiwät edes Aleksanderin, jonka Judalaiset eteen syöksiwät. Niin Aleksander wiittasi kädellänsä, ja tahtoi edestänsä wastata kansan edessä. Ap. T. 12: 17.

34. Koska he siis ymmärsiwät, että hän Judalainen oli, huusiwat he kaikki yhteen suuhun, lähes kaksi hetkeä, ja sanoiwat: suuri on Ephesiläisten Diana!

35. Mutta kuin kansleri oli hillinnyt kansan, sanoi hän: Ephe-

son miehet! kuka on se ihminen,
joka ei tiedä, että Epheson kau-
punki palwelee sitä suurta nais-
jumalata Dianaa ja sitä taiwaal-
lista kuwaa?
36. Nyt, ettei taideta sanoa
sitä wastaan, niin asettakaat siis
teitänne ja älkäät mitään tyh-
mästi tehkö.
37. Sillä te olette nämät mie-
het wetäneet edes, jotka ei kirkon
warkaat eikä teidän naisjumalan-
ne pilkkaajat ole.
38. Jos siis Demetriuksella ja
niillä, jotka hänen kanssansa wir-
kamiehet owat, on jonkun kanssa
tekemistä, niin pidetään laki ja
oikeus; owat myös maanwanhim-
mat: kantakaan toinen toisensa
päälle.
39. Mutta jos teillä on muuta
kantamista, niin ratkaistakaan toi-
mellisessa kokouksessa.
40. Sillä waara on, ettemme
nuhteeseen tule tämänpäiwäisen ka-
pinan tähden, kuin ei yhtään syytä
ole, josta me taitaisimme tämän
metelin tähden tilin tehdä. Ja
kuin hän nämät sanonut oli, laski
hän kansan menemään.

20 Luku.

Paawali opettaa Grekan maalla. Herättää Eutychuksen kuolleista. Kutsuttaa papit Ephesosta.

Sittenkuin kapina lakkasi, kut-
sui Paawali opetuslapset ty-
könsä ja terwehti heitä, ja läksi
matkaansa Macedoniaan.
1 Tim. 1: 3.
2. Ja kuin hän ne maakunnat
waelsi, ja oli heitä monilla sa-
noilla neuwonut, tuli hän Gre-
kan maalle,
3. Ja wiipyi siellä kolme kuu-
kautta, ja että Judalaiset wäijyi-
wät häntä, koska hänen piti Sy-
riaan menemän, aikoi hän palata
Macedonian kautta.
4. Mutta Sopater Bereasta
seurasi häntä Aasiaan asti, waan
Thessalonikasta Aristarchus ja
Sekundus, ja Gajus Derbenistä,
ja Timotheus; mutta Aasiasta Ty-
chikus ja Trophimus.
Ap. T. 16: 1. Luku 19: 29. Luku 21: 29. 1 Cor. 1: 14. Eph. 6: 21. Col. 4: 7. 2 Tim. 4: 12. Tit. 3: 12.
5. Nämät läksiwät edellä ja
odottiwat meitä Troadassa.
6. Mutta me purjehdimme jäl-
keen pääsiäisen Philippistä ja tu-
limme heidän tykönsä Troadaan
wiitenä päiwänä, ja wiiwyimme
siellä seitsemän päiwää.
7. Mutta ensimäisenä lepopäi-
wänä, koska opetuslapset kokoon-
tuiwat leipää taittamaan, saarnasi
heille Paawali, ja toisena päi-
wänä tahtoi hän matkustaa, ja
pitensi saarnan puoliöyhön asti.
Ap. T. 2: 42, 46.
8. Ja monta kynttilätä oli sy-
tytetty salissa, jossa me olimme
koossa.
9. Niin yksi nuorukainen, ni-
meltä Eutychus, istui akkunalla,
ja raukesi sywään uneen, ja Paa-
walin kauwan puhuessa tuli hän
unelta woitetuksi ja lankesi alas
kolmannesta ullakosta, ja otettiin
kuolleena ylös.
10. Niin Paawali astui alas,

ja laski itsensä hänen päällensä, ja otti syliinsä, ja sanoi: älkäät kapinoitko; sillä hänen sielunsa on wielä hänessä.

1 Kun. K. 17: 21. 2 Kun. K. 4: 34.

11. Niin hän nousi, ja taitti leipää, ja söi, ja puheli kauwan heidän kanssansa, päiwän koittamaan asti, niin hän läksi matkaansa.

12. Niin he toiwat sen nuorukaisen eläwänä ja tuliwat siitä lohdutetuksi.

13. Mutta me astuimme haahteen ja purjehdimme Assonin, ja tahdoimme siellä Paawalin ottaa sisälle; sillä hän oli niin käskenyt, ja tahtoi itse maata myöten mennä.

14. Koska hän Assonissa meidän kanssamme yhteen tuli, otimme me hänen sisälle ja tulimme Mitylenään.

15. Sieltä me purjehdimme ja tulimme toisena päiwänä Chion kohdalle. Ja taas päiwää jälkeen tulimme me Samoon, ja wiiwyimme Trogylliossa. Ja päiwää jälkeen tulimme me Miletoon.

16. Sillä Paawali oli aikonut purjehtia Epheson ohitse, ettei hän Aasiassa aikaa kuluttaisi; sillä hän kiiruhti, jos hänelle olis mahdollinen ollut, helluntaiksi Jerusalemiin. Ap. T. 21: 4, 12.

17. Mutta hän lähetti Miletosta sanan Ephesoon ja kutsutti seurakunnan wanhimmat.

18. Koska he tuliwat hänen tykönsä, sanoi hän heille: te tiedätte, kuinka minä olen ollut kaiken ajan teidän tykönänne ensimäisestä päiwästä kuin minä Aasiaan tulin, Ap. T. 19: 10.

19. Palwellen Herraa kaikella sydämmen nöyryydellä, ja monilla kyyneleillä, ja kiusauksilla, jotka minulle Judalaisten wäijymisistä tapahtuiwat:

20. Etten minä ole mitään tarpeellista teiltä salannut, jota en minä ole teille ilmoittanut, ja olen teille opettanut julkisesti ja huone huoneelta,

21. Todistain sekä Judalaisille että Grekiläisille sitä kääntymystä, kuin Jumalan tykö on, ja sitä uskoa, joka meidän Herran Jesuksen Christuksen päälle on.

Marc. 1: 15. Luc. 24: 47.

22. Ja nyt katso, minä sidottuna hengessä matkustan Jerusalemiin, enkä tiedä, mitä minulle siellä tapahtuman pitää:

23. Waan että Pyhä Henki jokaisessa kaupungissa tunnustaa ja sanoo, siteet ja murheet minun edessäni olewan.

Ap. T. 21: 4, 11, 33.

24. Mutta en minä siitä lukua pidä, enkä tottele paljon hengestäni: että minä juoksuni päättäisin ilolla ja sen wiran, jonka minä olen Herralta Jesukselta saanut, todistaakseni ewangeliumia Jumalan armosta.

Ap. T. 21: 13. Gal. 1: 1. Tit. 1: 3. Ilm. K. 12: 11.

25. Ja nyt katso, minä tiedän, ettette silleen saa nähdä minun kaswojani, kaikki te, joidenka kautta minä olen waeltanut ja Jumalan waltakuntaa saarnannut.

26. Sentähden minä todistan teille tänäpänä, että minä olen wiatoin kaikkein werestä.

27. Sillä en minä ole estänyt itseäni ilmoittamasta teille kaikkea **Jumalan neuwoa.**

28. **Niin ottakaat siis itsestänne waari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidän pispaksi pannut, kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka hän omalla werellänsä ansainnut on.** Eph. 1: 7. Col. 1: 14. 1 Tim. 3: 1, 2. Luku 4: 16. 1 Piet. 5: 2.

29. Sillä minä tiedän minun lähtemiseni jälkeen tulewan teidän sekaanne hirmuiset sudet, jotka ei laumaa säästä. 2 Piet. 2: 1.

30. Ja itse teistänne nousewat miehet, jotka wääryyttä puhuwat, wetääksensä pois opetuslapsia peräänsä. 1 Joh. 2: 19.

31. Sentähden walwokaat, muistain, etten minä kolmena ajastaikana ole lakannut yöllä ja päiwällä teitä kyyneleillä neuwomasta itsekutakin, Ap. T. 19: 10.

32. **Ja nyt, rakkaat weljet, minä annan teidän Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, joka wäkewä on teitä rakentamaan ja antamaan teille perinnön kaikkein pyhitettyin seassa.** Ap. T. 9: 31. Eph. 1: 18.

33. **En minä ole yhdenkään hopiata eli kultaa elikkä waatteita pyytänyt.** 1 Sam. 12: 3. 1 Cor. 9: 12. 2 Cor. 11: 9. Luku 12: 13.

34. Waan te itse tiedätte, että nämät kädet owat minua tarpeissani ja niitä, jotka minun kanssani oliwat, palwelleet. Ap. T. 18: 3. 1 Cor. 4: 12. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

35. Kaikki olen minä teille osoittanut, että niin pitää työtä tehtämän: heikkoja korjattaman ja muistettaman Herran Jesuksen sanoja, kuin hän sanoi: **autuaampi on antaa kuin ottaa.**

36. Ja kuin hän nämät sanonut oli, lankesi hän polwillensa ja rukoili kaikkein heidän kanssansa. Ap. T. 21: 5.

37. Ja suuri itku tuli heille kaikille ja lankesiwat Paawalin kaulaan ja suuta antoiwat hänen,

38. Murhehtien suuresti sen sanan tähden, kuin hän oli sanonut, ettei heidän pitänyt enämpi hänen kaswojansa näkemän. Ja he saattiwat häntä haahteen.

21 Luku.

Paawali waeltaa Jerusalemiin; puhdistaa itseänsä, otetaan kiinni ja wiedään leiriin.

Koska siis tapahtui, että me laskimme ulos ja heistä luowuimme, menimme me kohdastansa Koon, ja toisena päiwänä Rhodoon, ja sieltä Pataraan.

2. Ja kuin me sieltä haahden löysimme, joka Pheniciaan hankitsi, siihen me astuimme, ja läksimme matkaan.

3. Ja kuin Cyprus rupesi näkymään ja me sen wasemmalle puolelle jättäneet olimme, purjehdimme me Syriaan ja tulimme Tyroon; sillä siellä piti se haaksi tyhjettämän.

4. Ja kuin me löysimme opetuslapsia, niin me olimme siellä

seitsemän päiwää. Ja ne sanoi=
wat Paawalille hengen kautta,
ettei hänen pitänyt Jerusalemiin
menemän. Ap. T. 20: 23.
5. Ja tapahtui, koska me ne
päiwät olimme wiettäneet, niin
me läksimme matkaan, ja he saat=
tiwat kaikki meitä waimoin ja las=
ten kanssa ulos kaupungista, ja
me lankesimme rannassa polwil=
lemme ja rukoilimme. Ap. T. 20: 36.
6. Ja sitte kuin me toinen tois=
tamme terwehdimme, niin me as=
tuimme haahteen; waan he pa=
lasiwat kotiansa.
7. Mutta me päätimme mei=
dän purjehdusretkemme, tulimme
Tyrosta Ptolomaidaan, terweh=
dimme weljiä ja olimme päiwän
heidän tykönänsä.
8. Toisena päiwänä läksimme
me matkaan, jotka Paawalin kans=
sa olimme, ja tulimme Cesareaan,
ja menimme Philippus ewange=
listan huoneeseen, (joka oli yksi
niistä seitsemästä) ja jäimme hä=
nen tykönsä. Ap. T. 6: 5. Luku 8: 26, 40.
9. Ja hänellä oli neljä tytärtä
neitsyttä, jotka ennustiwat.
10. Ja että me olimme siellä
monta päiwää, tuli alas Judeasta
yksi propheta, Agabus nimeltä.
Ap. T. 11: 28.
11. Koska hän tuli meidän ty=
kömme, otti hän Paawalin wyön,
sitoi jalkansa ja kätensä, ja sa=
noi: niin sanoo Pyhä Henki: sen
miehen, jonka tämä wyö on, pi=
tää Judalaiset niin Jerusalemissa
sitoman ja antaman ylön paka=
nain käsiin. Ap. T. 20: 23.
12. Mutta koska me sen kuu=
limme, rukoilimme sekä me että
muut, jotka siinä oliwat, ettei hä=
nen pitänyt Jerusalemiin mene=
män.
13. Niin Paawali wastasi:
mitä te teette, että te itkette ja
raskautatte minun sydäntäni?
Sillä minä olen walmis, en ai=
noasti sidottaa, mutta myös kuo=
lemaan Jerusalemissa, Herran Je=
suksen nimen tähden. Ap. T. 20: 24.
14. Ja ettei hän antanut it=
seänsä puhuttaa ylitse, niin me
siihen tydyimme, sanoen: **tapah=
tukoon Herran tahto.**
Matth. 6: 10. Luc. 11: 2. Luku 22: 42.
15. Ja niiden päiwäin jälkeen
tulimme me walmiiksi ja menimme
Jerusalemiin.
16. Ja tuliwat muutamat ope=
tuslapset Cesareasta meidän kans=
samme ja toiwat yhden wanhan
opetuslapsen Cypristä, nimeltä
Mnason, jonka meitä piti huo=
neeseensa ottaman.
17. Waan koska me tulimme
Jerusalemiin, niin weljet mielel=
länsä meidän ottiwat wastaan.
18. Toisena päiwänä meni Paa=
wali meidän kanssamme Jakobin
tykö, ja kaikki wanhimmat oliwat
läsnä. Ap. T. 15: 13. Gal. 1: 19.
19. Koska hän heitä oli ter=
wehtänyt, jutteli hän järjestänsä,
mitä Jumala oli hänen wirkansa
kautta pakanain seassa tehnyt.
20. Mutta kuin he nämät kuu=
liwat, kunnioittiwat he Herraa
ja sanoiwat hänelle: sinä näet,
rakas weli, kuinka monta tuhatta

Judalaista owat uskoneet, ja ne
kaikki lain puolesta kiiwaat owat.
Rom. 10: 2. Gal. 1: 14.
21. Mutta he owat sinusta
kuulleet, että sinä opetat luopu-
mista Mosekseista kaikille Juda-
laisille, jotka pakanain seassa asu-
wat, ja sanot: ei heidän pidä ym-
pärileikkaaman heidän lapsiansa
eikä niitten säätyin jälkeen wael-
taman.
22. Mikä siis on? Kaiketi pi-
tää kansan tuleman kokoon; sillä
heidän pitää saaman tietää sinun
tulleeksi.
23. Niin tee siis se, kuin me
sinulle sanomme. Meillä on tässä
neljä miestä, joilla on lupaus
heissänsä. 4 Mos. 6: 2, 13, 18.
Luku 30: 3. Ap. T. 18: 18.
24. Ota ne tykös, ja puhdista
sinus heidän kanssansa, ja kuluta
jotakin heidän tähtensä, että he
ajelisiwat päänsä, ja siitä he kaikki
ymmärtäwät, ettei se mitään ole,
kuin he sinusta kuulleet owat,
mutta että sinäkin waeltaisit, niin-
kuin sinä olisit lain pitäwä.
25. Mutta niistä, jotka uskoi-
wat pakanoista, olemme me kir-
joittaneet ja päättäneet, ettei hei-
dän tarwitse näistä mitään pitä-
mään, waan että he niitä wält-
täisiwät, jotka epäjumalille owat
uhratut, ja werta, läkähtynyttä ja
salawuoteutta. Ap. T. 15: 20, 29.
26. Niin Paawali otti ne mie-
het tykönsä ja puhdisti itsensä toi-
sena päiwänä heidän kanssansa,
ja meni templiin, ja ilmoitti, että
puhdistuksen päiwät oliwat täy-
tetyt, siihen asti kuin jokaisen edes-
tä heidän seassansa uhri oli uh-
rattu. Ap. T. 24: 18.
27. Mutta koska jo lähes seit-
semän päiwää kulunut oli, näki-
wät hänen ne Judalaiset, jotka
Aasiasta oliwat templissä, ja ke-
hoittiwat kaiken kansan, paiskasi-
wat kätensä hänen päällensä,
28. Huutain: Israelin miehet,
auttakaat! Tämä on se mies, joka
kaikkia kaikissa paikoissa opettaa
wastoin tätä kansaa ja lakia ja
tätä siaa. Ja semminkin hän on
wienyt Grekiläiset templiin, ja
riiwasi tämän pyhän sian.
29. (Sillä he oliwat ennen näh-
neet Trophimon Ephesosta hä-
nen kanssansa kaupungissa, ja he
luuliwat, että Paawali oli hä-
nen templiin wienyt.) Ap. T. 20: 4.
30. Niin koko kaupunki nosti
metelin, ja wäki juoksi kokoon;
ja he ottiwat Paawalin kiinni ja
riepoittiwat hänen ulos templis-
tä, ja kohta owet suljettiin.
Ap. T. 26: 21.
31. Ja kuin he tahtoiwat hä-
nen tappaa, niin ylimmäinen so-
tajoukon päämies sai sanan, että
koko Jerusalem oli kehoitettu.
32. Se otti kohta sotawäkeä ja
sadanpäämiehiä, ja tuli juosten
heidän tykönsä. Mutta koska he
näkiwät sodanpäämiehen ja sota-
wäen, lakkasiwat he Paawalia ho-
sumasta.
33. Koska päämies lähestyi,
otti hän hänen kiinni ja käski sitoa
kahdella kahleella, ja kysyi, kuka
hän olis, eli mitä hän oli tehnyt?

34. Mutta kansasta huusi yksi sitä, toinen tätä. Koska ei hän oikein taitanut ymmärtää huminan tähden, käski hän hänen wietää leiriin.

35. Ja kuin hän astumitten eteen tuli, kannettiin hän sotamiehiltä kansan wäkiwallan tähden;

36. Sillä paljo kansaa noudatti häntä, huutain: ota pois häntä!
Luc. 23: 18. Joh. 19: 15. Ap. T. 22: 22.

37. Ja koska Paawali oli leiriin tulemallansa, sanoi hän sodanpäämiehelle: onko minulla lupa sinulle jotakin sanoa? Hän sanoi: taidatkos Grekan kielen?

38. Etkös sinä ole se Egyptin mies, joka ennen näitä päiwiä kapinan nostit ja weit korpeen neljä tuhatta murhamiestä?

39. Niin Paawali sanoi: minä olen Judalainen Tarsosta, yksi kuuluisan kaupungin asuwainen Ciliciasta. Minä rukoilen sinua, salli minun puhua kansalle.
Ap. T. 9: 11, 30. Luku 22: 3.

40. Ja kuin hän salli, niin Paawali seisoi astuttawilla ja wiittasi kädellänsä kansan puoleen. Koska suuri waikeneminen tuli, puhui hän heille Hebrean kielellä ja sanoi:

22 Luku.

Paawali juttelee kääntymisensä muodon, kutsumisensa ja elämänsä. Judalaiset kiukuitsewat häntä wastaan, ja hän otetaan julmuudella tutkittaa.

Miehet, rakkaat weljet ja isät! kuulkaat minun edeswastaustani, kuin minä teille sanon.

2. (Koska he kuuliwat hänen Hebrean kielellä heillensä puhuwan, waikeniwat he enämmin. Ja hän sanoi:)

3. Minä olen Judan mies, Tarsossa Ciliciassa syntynyt ja tässä kaupungissa kaswatettu Gamalielin jalkain juuressa, opetettu wisusti wanhimpain laissa, ja olin Jumalan puolesta kiiwas, niinkuin tekin kaikki olette tänäpänä,
Ap. T. 5: 34. Luku 21: 39. Rom. 10: 2. 2 Cor. 11: 22. Gal. 1: 14.

4. Ja olen tätä tietä wainonnut kuolemaan asti, sitoin ja antain ylön wankeuksiin sekä miehiä että waimoja, Ap. T. 8: 3. Luku 9: 2. 1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

5. Niinkuin myös ylimmäinen pappi ja koko wanhimpain joukko minun todistajani owat, joilta minä otin lähetyskirjat weljein tykö, ja waelsin Damaskuun, että minä ne, jotka siellä oliwat, olisin sidottuna tuonut Jerusalemiin rangaistaa. Ap. T. 26: 12.

6. Niin tapahtui minun matkassa ollessani ja lähestyissäni Damaskua puolipäiwän aikaan, että suuri kirkkaus walaisi äkiltä taiwahasta minua ympäri.
Ap. T. 9: 3. Luku 26: 13. 1 Cor. 15: 8.

7. Ja minä lankesin maahan ja kuulin äänen minulleni sanowan: Saul, Saul, miksis minua wainoot?

8. Niin minä wastasin: kuka sinä olet, Herra? Hän sanoi minulle: minä olen Jesus Natsaretista, jota sinä wainoot.

9. Mutta ne, jotka minun kanssani oliwat, näkiwät kyllä kirk-

kauden ja peljästyiwät, waan ei he hänen ääntänsä kuulleet, joka minua puhutteli.
Dan. 10: 7. Ap. T. 9: 7.

10. Niin minä sanoin: Herra, mitä minun pitää tekemän? Mutta Herra sanoi minulle: nouse ja mene Damaskuun, ja siellä sinulle sanotaan kaikki, mitä sinun on säätty tehdäkses.

11. Ja koska en minä nähnyt sen walkeuden kirkkauden tähden, talutettiin minä käsistä niiltä, kuin minun kanssani oliwat, ja tulin Damaskuun.

12. Ja siellä oli yksi jumalinen mies lain jälkeen, Ananias nimeltä: hänellä oli hywä todistus kaikilta Judalaisilta, jotka siellä asuiwat. Ap. T. 9: 10, 17.

13. Hän tuli minun tyköni, seisoi ja sanoi minulle: rakas weljeni Saul, saa sinun näkös jälleen. Ja minä katsoin sillä hetkellä hänen päällensä.

14. Niin hän sanoi: meidän isäimme Jumala on sinun walmistanut, että sinun pitää tunteman hänen tahtonsa, ja näkemän sen wanhurskaan, ja kuuleman ääntä hänen suustansa.
Ap. T. 26: 16.

15. Sillä sinun pitää oleman hänen todistajansa kaikkein ihmisten edessä niistä, kuin sinä nähnyt ja kuullut olet.

16. **Ja mitäs nyt wiiwyttelet? Nouse ja anna sinus kastettaa ja pestää pois sinun syntis, ja huuda awuksi Herran nimeä.** Ap. T. 2: 38.

17. Niin tapahtui, koska minä Jerusalemiin palasin ja rukoilin templissä, että minä tulin horroksiin, Ap. T. 9: 26.

18. Ja näin hänen minulle sanowan: riennä ja lähde kiiruusti Jerusalemista; sillä ei he ota wastaan sinun todistutas minusta.

19. Ja minä sanoin: Herra, itse he tietäwät, että minä panin torniin ja pieksin jokaisessa synagogassa niitä, kuin sinun päälles uskoiwat.

20. Ja koska Stephanin sinun palwelias weri wuodatettiin, olin minä myös siinä läsnä, ja mielistyin hänen kuolemaansa, ja wartioitsin niitten waatteita, kuin hänen tappoiwat.
Ap. T. 7: 58. Luku 8: 1.

21. Ja hän sanoi minulle: mene! sillä minä lähetän sinun kauwas pakanain tykö.
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Gal. 1: 15. Luku 2: 8. Eph. 3: 8. 2 Tim. 1: 11.

22. Ja he kuuliwat häntä tähän sanaan asti, niin he koroittiwat äänensä ja sanoiwat: ota pois senkaltainen ihminen maan päältä; sillä ei hänen ole luwallinen elää. Ap. T. 21: 36.

23. Ja kuin he niin huusiwat, heitteliwät waatteitansa ja paiskasiwat tomua tuuleen,

24. Antoi sodanpäämies hänen wiedä leiriin, ja käski piestä ja tutkittaa, että hän olis saanut tietää, minkätähden hänen päällensä niin huudettiin.

25. Koska hän häntä nourilla sitoi, sanoi Paawali sadanpäämiehelle, joka läsnä seisoi: onkos tei-

dän kohtuullinen Romalaista hosua ilman tuomitsemata?
Ap. T. 16: 37.
26. Koska sadanpäämies sen kuuli, meni hän sodanpäämiehen tykö, ilmoitti hänelle ja sanoi: mitäs tahdot tehdä? sillä tämä mies on Romalainen.
27. Niin sodanpäämies meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: sanos minulle, jos sinä olet Romalainen? Hän sanoi: olen niinkin.
28. Ja sodanpäämies wastasi: minä olen suurella rahalla tämän kaupungin oikeuden woittanut. Mutta Paawali sanoi: minä olen myös syntynyt (Romalainen.)
29. Ja he läksiwät kohta hänen tyköänsä tutkimasta. Ja sodanpäämies rupesi pelkäämään, sittenkuin hän sai tietää hänen Romalaisen olewan, että hän hänen sitonut oli.
30. Mutta toisena päiwänä tahtoi hän wisummasti tietää, minkätähden hänen päällensä Judalaisilta kannettiin, ja päästi hänen siteistä, ja käski ylimmäiset papit ja kaiken heidän raatinsa tulla kokoon, ja antoi Paawalin tulla heidän eteensä.

23 Luku.

Paawali oikeuden edessä, lyöty, lohdutettu, pelastettu, wiety Feliksen tykö.

Niin Paawali katsahti raadin päälle ja sanoi: miehet, rakkaat weljet! **minä olen kaikella hywällä tunnolla waeltanut Jumalan edessä tähän päiwään asti.**
Ap. T. 24: 16. 2 Tim. 1: 3.
2. Niin ylimmäinen pappi Ananias käski niitä, kuin läsnä seisoiwat, lyödä häntä wasten suuta.
1 Kun. K. 22: 24. Jer. 20: 2. Joh. 18: 22.
3. Paawali sanoi hänelle: lyököön sinua Jumala, sinä walkiaksi tehty seinä! istutko sinä ja tuomitset minua lain jälkeen, ja käsket minua lyödä wastoin lakia?
3 Mos. 19: 35. Matth. 23: 27.
4. Mutta ne, kuin läsnä seisoiwat, sanoiwat: kiroiletko sinä ylimmäistä Jumalan pappia?
5. Paawali sanoi: en minä tietänyt, rakkaat weljet, häntä ylimmäiseksi papiksi; sillä kirjoitettu on: sinun kansas ylimmäistä ei sinun pidä kiroileman. 2 Mos. 22: 28.
6. Koska Paawali tiesi, että heitä oli yksi osa Sadduseuksista ja toinen osa Phariseuksista, huusi hän raadin edessä: miehet, rakkaat weljet! minä olen Phariseus ja Phariseuksen poika. Minun päälleni kannetaan toiwon ja kuolleitten ylösnousemisen tähden.
Ap. T. 24: 15, 21. Luku 26: 5, 6. Phil. 3: 5.
7. Ja kuin hän sen sanonut oli, tuli riita Phariseusten ja Sadduseusten wälille, ja joukko erkani.
8. Sillä Sadduseukset sanowat: ettei kuolleitten ylösnousemista, eikä enkeliä, eikä henkeä ole; mutta Phariseukset tunnustawat molemmat olewan.
Matth. 22: 23. Marc. 12: 18. Luc. 20: 27.
9. Niin tuli suuri huuto, ja kirjanoppineet Phariseusten lahwosta nousiwat, kilwoitteliwat ja sanoiwat: emme mitään pahaa löydä tässä miehessä: jos henki taikka enkeli on hänelle puhunut,

niin emme mahda Jumalata wastaan sotia.
Ap. T. 5: 39. Luku 25: 25. Luku 26: 31.
10. Ja että suuri kapina nousi, pelkäsi sodanpäämies, ettei he Paawalia rikki repäisisi, ja käski sotawäen mennä alas, ja temmata pois häntä heidän seastansa, ja leiriin wiedä.
11. Mutta yöllä sen jälkeen seisoi Herra hänen tykönänsä ja sanoi: ole wahwassa turwassa, Paawali! sillä niinkuin sinä olet minusta Jerusalemissa todistanut, niin sinun pitää Romissakin todistaman. Ap. T. 18: 9.
12. Ja koska päiwä tuli, kokosiwat heitänsä muutamat Judalaisista ja sadatteliwat itsiänsä, sanoen, ettei heidän pitänyt ennen syömän eikä juoman, kuin he Paawalin olisiwat tappaneet.
Ap. T. 23: 20, 30.
13. Ja niitä oli enämpi kuin neljäkymmentä miestä, jotka tämän walan tehneet oliwat.
14. Ne meniwät ylimmäisten pappein ja wanhempain tykö, ja sanoiwat: me olemme sadatuksilla meitämme kironneet, ei ennen ei-nettä maistawamme, kuin me Paawalin tapamme.
15. Nyt siis ilmoittakaat sodanpäämiehelle ja raadille, että hän huomenna tois hänen teidän eteenne, niinkuin te tahtoisitte jotakin todempata häneltä tiedustaa; mutta ennenkuin hän lähestyy, olemma me walmiit häntä tappamaan.
16. Koska Paawalin sisaren poika heidän wäijymisensä kuuli, meni hän leiriin ja ilmoitti nämät Paawalille.
17. Niin Paawali kutsui yhden sadanpäämiehistä tykönsä ja sanoi: wie tämä nuorukainen sodanpäämiehen tykö; sillä hänellä on jotakin hänelle sanomista.
18. Niin hän otti sen ja saatti hänen sodanpäämiehen tykö, ja sanoi: sidottu Paawali kutsui minun tykönsä ja rukoili minua tätä nuorukaista sinun tykös saattaa, jolla on sinulle jotakin sanomista.
19. Niin sodanpäämies rupesi hänen käteensä, ja wei hänen erinänsä, ja kyseli häneltä: mitä se on, kuin sinulla on minulle ilmoittamista?
20. Niin hän sanoi: Judalaiset owat päättäneet sinua rukoilla, ettäs huomenna tuottaisit Paawalin raadin eteen, niinkuin he jotakin todempata häneltä kuultelisiwat.
21. Mutta älä heitä tottele; sillä enämpi kuin neljäkymmentä miestä wäijyy häntä, jotka owat heitänsä sadattaneet, ei ennen syöwänsä eikä juowansa, kuin he hänen tappaisiwat: ja he owat nyt walmiit odottamassa sinun lupaamistas.
22. Niin sodanpäämies laski nuorukaisen matkaansa ja haasti häntä kellenkään sanomasta, että hän nämät hänelle ilmoittanut oli.
23. Ja hän kutsui tykönsä kaksi sadanpäämiestä ja sanoi: walmistakaat kaksi sataa sotamiestä menemään Cesareaan, ja seitse-

mänkymmentä ratsasmiestä, ja kaksi sataa keihäsmiestä kolmannella hetkellä yöstä.
24. Ja walmistakaat muutamia juhtia, että he Paawalin niiden päälle istuttawat ja wiewät terweenä Feliksen maanwanhimman tykö.
25. Ja kirjoitti kirjan tällä tawalla:
26. Claudius Lysias sille jalolle maanwanhimmalle Felikselle terweyttä!
27. Tämän miehen oliwat Judalaiset ottaneet kiinni ja tahtoiwat hänen tappaa. Niin tulin minä parhaallansa sotawäellä sekaan ja tempasin hänen pois, että minä ymmärsin hänen Romalaisen olewan. Ap. T. 21: 33.
28. Ja koska minä pyysin syytä tietää, mistä he häntä nuhteliwat, niin minä wein hänen heidän raatinsa eteen,
29. Ja löysin kannettawan hänen päällensä heidän lakinsa kysymyksistä. Ja ei kuitenkaan heillä ollut yhtään kuoleman eli sidetten syytä.
30. Ja kuin minulle siitä wäijymisestä ilmoitettiin, jota Judalaiset hänelle walmistiwat, lähetin minä kohta hänen sinun tykös, ja sanoin hänen päällekantajillensa: mitä teillä on häntä wastaan, niin sanokaat maanwanhimman edessä. Ole hywästi.
31. Ja sotamiehet ottiwat Paawalin, niinkuin heille käsketty oli, ja weiwät hänen yöllä Antipatrideen.
32. Ja toisena päiwänä antoiwat he ratsasmiesten häntä seurata, ja palasiwat leiriin.
33. Koska he tuliwat Cesareaan ja antoiwat kirjat maanwanhimmalle, niin he asettiwat myös Paawalin hänen eteensä.
34. Koska maanwanhin oli kirjan lukenut ja kysynyt, kusta maakunnasta hänen piti oleman; ja että hän ymmärsi hänen Ciliciasta olewan,
35. Minä tahdon sinua kuulla, sanoi hän, koska myös sinun päällekantajas tulewat edes. Ja käski hänen kätkeä Herodeksen raatihuoneeseen.

24 Luku.

Tertullus kantaa Paawalin päälle. Paawali wastaa puolestansa. Feliks peljästyy.

Wiiden päiwän perästä meni Ananias, ylimmäinen pappi, wanhimpain ja sen selwäkielisen Tertulluksen kanssa maanwanhimman tykö, Paawalia wastaan.
2. Ja kuin hän oli eteen kutsuttu, rupesi Tertullus kantamaan, sanoen:
3. Me elämme hywässä rauhassa sinun kauttas, ja ne asiat, kuin tässä kansassa oikein ja hywin tehdyt owat sinun toimellas, woimallinen Feliks, me aina ja joka paikassa hywäksi otamme kaikella kiitoksella.
4. Waan etten minä sinua kauwan wiiwyttäisi, rukoilen minä sinua, ettäs pikimmältäs meitä kuulisit, sinun wakuutes tähden.
5. Sillä me olemme löytäneet

tämän miehen wahingolliseksi, joka
nostaa kapinan kaikille Judalaisille
ympäri koko maan piirin, ja on
Natsareusten eriseuran päämies.
6. Hän on kiusannut templiä-
kin riiwata; jonka tähden me otim-
me hänen kiinni ja tahdoimme
tuomita hänen meidän lakimme
jälkeen. Ap. T. 21: 28.
7. Mutta sodanpäämies Lysias
tuli suurella wäellä siihen sekaan
ja päästi hänen meidän käsis-
tämme, Ap. T. 21: 32. Luku 23: 10.
8. Ja käski hänen päällekan-
tajansa tulla sinun tykös; josta
sinä taidat itse tutkien ymmärtää
kaikista niistä, kuin me hänen
päällensä kannamme.
9. Ja Judalaiset tähän myös
mielistyiwät, sanoen niin olewan.
10. Niin Paawali wastasi koska
maanwanhin häntä wiittasi pu-
humaan: että minä tiedän sinun
monta ajastaikaa olleen tämän
kansan tuomarina, tahdon minä
pelkäämätä edestäni wastata.
11. Sillä sinä taidat ymmär-
tää, ettei enämpi ole kuin kaksi-
toistakymmentä päiwää, sittenkuin
minä menin ylös Jerusalemiin
rukoilemaan.
12. Ja ei he ole minua temp-
lissäkään löytäneet kamppailemas-
ta yhdenkään kanssa, ei kapinata
nostamasta kansan seassa, ei sy-
nagogissa, eikä kaupungissa.
Ap. T. 25: 8. Luku 28: 17.
13. Ei he myös taida niitä
wahwistaa, kuin he nyt minun
päälleni kantawat.
14. Mutta sen minä sinulle tun-
nustan, että minä tämän tien
kautta, jonka he eriseuraksi kutsu-
wat, niin palwelen minun isäini
Jumalata, että minä uskon kaikki,
kuin laissa ja prophetaissa kirjoi-
tetut owat,
15. Ja pidän sen toiwon Ju-
malan puoleen, jota hekin itse odot-
tawat, että kuolleitten ylösnouse-
mus pitää oleman, sekä wanhurs-
kasten että wääräin.
Dan. 12: 2. Joh. 5: 28, 29.
16. Ja sentähden minä harjoi-
tan itseäni aina pitämään pahen-
tamattoman omantunnon Jumalan
ja ihmisten edessä.
Ap. T. 23: 1. 1 Piet. 3: 16.
17. Mutta koska minä monen
ajastajan perästä tulin almua ja
uhria kansalleni tekemään:
Ap. T. 11: 29. Rom. 15: 25. Gal. 2: 10.
18. Joissa muutamat Judalai-
set Aasiasta löysiwät minun puh-
distetttuna templissä, ilman yhde-
täkään kapinata ja metelitä,
Ap. T. 21: 26, 27.
19. Joidenka tulis sinun ty-
könäs läsnä olla ja kantaa, jos
heillä jotakin on minua wastaan.
20. Eli sanokaan nämät itse,
jos he jotakin wääryyttä owat
minussa löytäneet, koska minä sei-
soin raadin edessä.
21. Mutta tämän yhden sanan
tähden, kuin minä heidän seas-
sansa seisoissani, kuolleitten ylös-
nousemisesta, huusin, minä teiltä
tänäpänä tuomitaan.
Ap. T. 23: 6. Luku 28: 20.
22. Koska Feliks tämän kuuli,
wiiwytti hän heitä; sillä hän tiesi
hywin tämän tien menon, ja sa-

noi: koska Lysias sodanpäämies
alas tulee, niin minä tahdon tut-
kia teidän asianne.
23. Ja käski sadanpäämiehen
kätkeä Paawalin, ja antoi hänen
saada lewon, ja ettei yhtäkään hä-
nen omistansa kielttäisi häntä pal-
welemasta taikka käymästä hänen
tykönänsä. Ap. T. 27: 3. Luku 28: 16.
24. Mutta muutamain päiwäin
perästä tuli Feliks emäntänsä Dru-
sillan kanssa, joka Judalainen oli,
ja kutsutti Paawalin eteensä, ja
kuulteli häntä uskosta Christuk-
sen päälle.
25. Mutta kuin hän puhui
wanhurskaudesta ja puhtaasta
elämästä ja tulewaisesta tuomios-
ta, peljästyi Feliks, ja wastasi:
mene tällä haawalla matkaas;
waan koska minä saan tilan, niin
minä sinun tyköni kutsutan.
26. Toiwoi myös Paawalilta
hänellensä rahaa annettawan, että
hän olis hänen päästänyt, jon-
katähden hän myös usein hänen
tykönsä kutsutti ja puheli hänen
kanssansa.
27. Koska kaksi ajastaikaa kulu-
nut oli, tuli Porcius Festus Fe-
liksen siaan. Mutta Feliks tahtoi
Judalaisten mieltä noutaa ja jätti
Paawalin sidottuna. Ap. T: 25: 14.

25 Luku.

Paawalin päälle kannetaan Festuksen
edessä, mutta hän lykkää asiansa kei-
sarin ala. Festus juttelee Paa-
walin asian Agrippalle, joka
tahtoo itse häntä kuulla.

Koska siis Festus oli tullut
maakuntaan, meni hän Ce-
sareasta kolmannen päiwän pe-
rästä ylös Jerusalemiin.
2. Niin ylimmäinen pappi ja
ylimmäiset Judalaisista tuliwat
hänen eteensä Paawalia wastaan,
ja rukoiliwat häntä,
3. Ja pyysiwät häneltä suosioa
häntä kohtaan, että hän kutsut-
tais hänen Jerusalemiin, ja wäi-
jyiwät häntä tappaaksensa tiellä.
4. Niin Festus wastasi, että
Paawali piti hywin kätkettämän
Cesareassa, ja että hän tahtoi itse
pian sinne waeltaa.
5. Jotka siis teidän seassanne,
sanoi hän, woimalliset owat, ne
tulkaan alas meidän kanssamme,
ja jos jotakin wääryyttä on tässä
miehessä, niin kantakaan he hä-
nen päällensä.
6. Koska hän siis oli heidän
tykönänsä wiipynyt enämpi kuin
kymmenen päiwää, läksi hän alas
Cesareaan. Ja toisena päiwänä
istui hän tuomioistuimelle ja käski
Paawalin tuotaa edes.
7. Koska hän oli tullut edes,
seisoiwat ne Judalaiset ympärillä,
jotka oliwat Jerusalemista tulleet
alas, ja toiwat edes monta ja
suurta wikaa Paawalia wastaan,
joita ei he woineet wahwistaa;
8. Sillä hän wastasi edestän-
sä: en minä ole mitään rikkonut
Judalaisten lakia, en templiä,
enkä keisaria wastaan.
Ap. T. 24: 12.
9. Niin Festus tahtoi Juda-
laisten mieltä noutaa, wastasi
Paawalia ja sanoi: tahdotkos men-
nä ylös Jerusalemiin ja siellä

näistä oikeudella seisoa minun edessäni?

10. Mutta Paawali sanoi: minä seison keisarin oikeuden edessä, ja siinä tulee minua tuomita: en minä ole Judalaisille mitään wääryyttä tehnyt, kuin sinä itsekin paremmin tiedät.

11. Sillä jos minä olen jonkun wahingoittanut, eli minun henkeni rikkonut, niin en minä tahdo wälttää kuolemata: jos ei taas mitään niistä ole, kuin he minun päälleni kantawat, niin ei yksikään taida minua antaa heidän käsiinsä: minä turwaan keisarihin. Ap. T. 18: 14.

12. Silloin Festus puhutteli raatia ja wastasi: keisarihin sinä turwasit, keisarin tykö pitää myös sinun menemän.

13. Mutta kuin muutamat päiwät oliwat kuluneet, tuli kuningas Agrippa ja Bernice alas Cesareaan Festusta terwehtämään.

14. Ja kuin he siellä monta päiwää wiipyiwät, jutteli Festus Paawalin asian kuninkaalle ja sanoi: yksi mies on jäänyt Felikseltä sidottuna, Ap. T. 24: 27.

15. Josta, kuin minä Jerusalemissa olin, ylimmäiset papit ja Judalaisten wanhimmat tuliwat ja ilmoittiwat minulle, pyytäin tuomiota hänen ylitsensä.

16. Joille minä wastasin: ei se ole Romalaisten tapa, että joku ihminen ennen annetaan surmata, kuin se, jonka päälle kannetaan, saa päällekantajat rinnallensa ja saa tilan edestänsä wastata kanteesta. 5 Mos. 17: 4.

17. Sentähden koska he tänne kokoon tuliwat, istuin minä kohta toisena päiwänä wiiwyttelemätä tuomioistuimelle, ja käskin miehen tuotaa edes.

18. Koska päällekantajat tuliwat, niin ei he yhtään syytä tuoneet edes niistä, kuin minä luulin.

19. Mutta heillä oli muutamia kysymyksiä häntä wastaan heidän taikauksistansa ja yhdestä kuolleesta Jesuksesta, jonka Paawali todisti eläwän.

20. Waan että minä siitä kysymyksestä epäilin, kysyin minä, jos hän olis tahtonut mennä Jerusalemiin ja siellä näistä tuomittaa.

21. Mutta koska Paawali lykkäsi asiansa keisarin tutkimisen ala, annoin minä hänen kätkettää, siihen asti kuin minä hänen keisarin tykö lähettäisin.

22. Niin Agrippa sanoi Festukselle: minä kuulisin myös mielelläni sitä miestä. Hän sanoi: huomenna saat sinä häntä kuulla.

23. Ja toisena päiwänä tuli Agrippa ja Bernice suurella koreudella, ja meniwät raastupaan, päämiesten ja kaupungin ylimmäisten kanssa, ja Paawali tuotiin edes Festuksen käskyn jälkeen.

24. Ja Festus sanoi: kuningas Agrippa ja kaikki miehet, jotka tässä meidän kanssamme olette, te näette sen, josta kaikki Judalaisten joukko on minua rukoillut Jerusalemissa ja myös täällä,

huutain, ettei hänen pitäisi enämpi elämän.

25. Mutta kuin minä ymmärsin, ettei hän ollut mitään kuoleman ansiota tehnyt, ja että hän myös itse turwasi keisariin, niin minä aiwoin hänen sinne lähettää. Ap. T. 23: 9. Luku 26: 31.

26. Josta ei minulla ole mitään wahwaa herralle kirjoittaa: sentähden tuotin minä hänen teidän eteenne, ja enimmiten sinun etees, kuningas Agrippa, että koska hänen asiansa wisummasti tutkittaisiin, minulla olis jotakin kirjoittamista;

27. Sillä se on minun nähdäkseni toimetoin, että hän sidottuna lähetetään, ja ei hänen syytänsä ilmoiteta.

26 Luku.

Paawali jutteli Agrippalle kääntymisensä.

Niin Agrippa sanoi Paawalille: sinun on lupa puhua edestäs. Silloin Paawali ojensi kätensä ja wastasi edestänsä:

2. Minä pidän itseni onnellisena, rakas kuningas Agrippa, että minä tänäpänä saan sinun edessäs wastata kaikista niistä, kuin minun päälleni Judalaisilta kannetaan,

3. Liiatenkin että sinä tiedät kaikki tawat ja Judalaisten kysymykset: sentähden rukoilen minä sinua, että kärsiwällisesti minua kuulisit.

4. Kaikki tosin Judalaiset tietäwät minun elämäni hamasta nuoruudesta, niin kuinka se alusta on ollut minun kansani seassa Jerusalemissa:

5. Jotka minun ennen owat tunteneet, (jos he tahtoisiwat todistaa,) että minä sen meidän jumalanpalweluksen kaikkein ahkeramman eriseuran jälkeen olin Phariseus. Ap. T. 23: 6.

6. Ja minä seison nyt tässä oikeuden edessä toiwon tähden sen lupauksen päälle, joka Jumalalta on meidän isillemme tapahtunut: Ap. T. 13: 32.

7. Johonka ne meidän kaksitoistakymmentä sukukuntaa toiwowat tulewansa, palwellen Jumalata yötä ja päiwää. Tämän toiwon tähden kannetaan Judalaisilta minun päälleni, rakas kuningas Agrippa!

8. Miksi se luetaan mahdottomaksi uskoa teidän tykönänne, että Jumala kuolleet herättää?

9. Minä tosin luulin itselläni, että minun piti paljo wastahakoisuutta tekemän Jesuksen Natsarenuksen nimeä wastaan, Ap. T. 8: 3. Luku 9: 2. Luku 22: 4.

10. Niinkuin minä myös tein Jerusalemissa, ja salpasin monta pyhää wankeuksiin, kuin minä ylimmäisiltä papeilta olin saanut wallan; ja koska he tapettiin, mielistyin minäkin heidän tuomioonsa,

11. Ja rankaisin heitä usein jokaisessa synagogassa, ja waadin heitä pilkkaamaan, ja olin heitä wastaan ylönpalttisesti wimmattu, ja wainosin heitä hamaan ulkokaupunkeihin.

12. Jonkatähden minä myös matkustin Damaskuun ylimmäisten pappein woimalla ja käskyllä.

13. Puolipäiwän aikaan, rakas kuningas, näin minä tiellä yhden kirkkauden taiwaasta, kirkkaamman kuin auringon paisteen, joka walkeus ympäriwalaisi minun ja ne, jotka minun kanssani waelsiwat. Ap. T. 9: 3. Luku. 22: 6.

14. Koska me siis kaikki maahan lankesimme, kuulin minä äänen puhuwan minulleni ja sanowan Hebrean kielellä: Saul, Saul, miksis minua wainoot? työläs on sinun tutkainta wastaan potkia.

15. Niin minä sanoin: Herra, kukas olet? Hän sanoi: minä olen Jesus, jota sinä wainoot.

16. Mutta nouse ylös ja seiso jalwoillas; sillä sitä warten minä sinulle ilmestyin, että minä asetan sinun palweliaksi ja niitten todistajaksi, kuin sinä näit, niin myös niiden, kuin minä wielä sinulle ilmoittawa olen.

17. Ja tahdon sinun päästää tästä kansasta ja pakanoista, joitten tykö minä nyt sinun lähetän,

18. Heidän silmiänsä awaamaan ja heitä pimeydestä walkeuteen kääntämään, että he eriäisiwät saatanan wallasta Jumalan tykö, saamaan syntein anteeksiantamista ja perimistä ynnä niitten kanssa, jotka pyhitetään uskon kautta minun päälleni. Jes. 35: 5. Luku 42: 7. Luku 60: 1. Eph. 1: 18. Col. 1: 13. 1 Pet. 2: 25.

19. Niin siis, rakas kuningas Agrippa! en minä ollut sille taiwaalliselle näylle kowakorwainen,

20. Waan ilmoitin ensin niille, jotka Damaskussa ja Jerusalemissa owat ja kaikessa Judan maakunnassa ja myös pakanoille, että he parannuksen tekisiwät, ja kääntyisiwät Jumalan puoleen, ja tekisiwät parannuksen kelwollisia töitä. Matth. 3: 8. Ap. T. 9: 20, 28. Luku 13: 14. Luku 22: 17, 21.

21. Tämän tähden owat Judalaiset minun templissä ottaneet kiinni ja tahtoiwat minun surmata. Ap. T. 21: 30, 31.

22. Mutta Jumalan awun olen minä saanut ja seisonut tähän päiwään asti, todistaen sekä pienille että suurille, enkä mitään muuta sanoen kuin prophetat ja Moses owat sanoneet tulewaksi:

23. Että Christuksen piti kärsimän ja oleman ensimäisen kuolleitten ylösnousemisesta julistamassa walkeutta tälle kansalle ja pakanoille. 1 Cor. 15: 20. Col. 1: 18.

24. Koska hän näin edestänsä wastasi, sanoi Festus suurella äänellä: Paawali, sinä hulluttelet, se suuri oppi hulluttaa sinua.

25. Niin hän sanoi: en minä hulluttele, woimallinen Festus, waan totuuden ja toimen sanoja puhun.

26. Sillä kyllä kuningas nämät tietää, jonka tykönä minä myös rohkiasti puhun, ja en minä luule näistä mitään olewan häneltä salatun; sillä ei tämä ole loukkaassa tapahtunut. Joh. 18: 20.

27. Uskotkos, kuningas Agrippa, prophetat? minä tiedän, etläs uskot.

28. Niin Agrippa sanoi Paawalille: **ei paljo puutu, ettes minua saa kristityksi.**

29. Paawali sanoi: minä toiwoisin Jumalalta, joko siitä puuttuis wähä eli paljo, että et ainoasti sinä, mutta myös kaikki, jotka minua tänäpänä kuulewat, tulisiwat senkaltaiseksi kuin minäkin olen, paitsi näitä siteitä.
1 Cor. 7: 7.

30. Ja kuin hän nämät sanonut oli, nousi kuningas ylös, ja maanwanhin, ja Bernice, ja jotka heidän kanssansa istuneet oliwat.

31. Ja kuin he meniwät pois, puhuiwat he keskenänsä, sanoen: eipä tämä mies ole mitään tehnyt, kuin kuoleman eli siteet ansainnut on. Ap. T. 23: 9. Luku 25: 25.

32. Mutta Agrippa sanoi Festukselle: kyllä tämä mies olis taidettu päästää, ellei hän olisi keisarihin turwannut. Ap. T. 25: 11.

27 Luku.

Paawali lähetetään Romiin. Haaksi tulee merenhätään ja loukkaantuu; mutta wäki pääsee maalle.

Mutta sittenkuin päätetty oli, että meidän piti Italiaan purjehtiman, antoiwat he Paawalin muiden wankein kanssa yhden sadanpäämiehen haltuun, joka kutsuttiin Julius, keisarin sotajoukosta. Ap. T. 25: 12.

2. Koska me siis astuimme Adramytin haahteen, ja meidän piti purjehtiman Aasian ohitse, laskimme me ulos maalta. Ja meidän kanssamme oli Aristarchus, Macedonian mies, Thessalonikasta.
Ap. T. 19: 29. Luku 20: 4. Col. 4: 10.

3. Ja me tulimme toisena päiwänä Sidoniin. Ja Julius meni hywästi Paawalin kanssa, ja salli hänen mennä ystäwäinsä tykö ja heiltä holhottaa.
Ap. T. 24: 23. Luku 28: 16.

4. Ja kuin me sieltä laskimme ulos, niin me purjehdimme Cyprin ohitse, että wastatuulet oliwat.

5. Ja kuin me sen meren, joka Cilician ja Pamphilian kohdalla on, ylitse purjehdimme ja tulimme Myraan, joka Lyciassa on,

6. Niin löysi sadanpäämies siellä yhden Aleksandrian haahden, joka Italiaan purjehti, ja pani meidän siihen.

7. Koska me monta päiwää hitaasti purjehdimme ja tuskalla Knidon saawutimme, ettemme päässeet tuulelta, niin me purjehdimme Kretan ala, Salmonen tykönä.

8. Ja kuin me tuskin sen ohitse pääsimme, niin me tulimme yhteen paikkaan, joka kauniiksi satamaksi kutsutaan, jota läsnä oli Lasean kaupunki.

9. Koska paljo aikaa oli kulunut, ja purjehdus oli jo waarallinen, ja paaston aika oli jo kulunut, neuwoi Paawali heitä,

10. Sanoen: armaat miehet! minä näen, että purjehdus tulee waaralliseksi ja wahingolliseksi, ei ainoastaan kalulle ja haahdelle, mutta myös meidän hengellemme.

11. Mutta sadanpäämies uskoi

enämmin haahdenhaltiata ja peränpitäjätä kuin Paawalin sanoja.
12. Ja kuin ei satama ollut sowelias yli talwea olla, niin he enemmiten mielistyiwät siihen neuwoon, että sieltä piti laskettaman pois, jos he jollakin muotoa olisiwat woineet tulla Pheniciaan talwea pitämään, joka on Kretan satama, etelälänteä ja luodepohjaa päin.
13. Mutta kuin etelätuuli rupesi puhaltamaan, luuliwat he aikomisensa käywän edes, ja koska he läksiwät Assosta, purjehtiwat he Kretan ohitse.
14. Mutta ei kauwan aikaa jälkeen löi sen päälle ankara puuskatuuli, joka itäpohjaksi kutsutaan.
15. Ja kuin haaksi tuli waltaan eikä woinut tuulta wastaan seisoa, laskimme me sen tuulen haltuun kulkemaan.
16. Ja kuin me tulimme yhden wähän saaren tykö, joka kutsutaan Klauda, saimme me tuskalla wenheeseen ruweta,
17. Jonka me otimme awuksemme ja sidoimme haahteen, peljäten, ettei sen pitänyt kariin sattuman; ja he laskiwat alas purjeen ja antoiwat kulkea.
18. Mutta koska suuri ilma käwi päälle, heittiwät he toisena päiwänä kalun ulos.
19. Ja kolmantena päiwänä heitimme me omilla käsillämme ulos haahden kaluja.
20. Mutta kuin emme monena päiwänä aurinkoa emmekä tähteä nähneet, eikä wähin ilma meidän päällemme käynyt, niin meidän elämämme toiwo oli jo kaikki pois.
21. Ja koska me kauwan aikaa olimme syömätä, silloin seisoi Paawali heidän keskellänsä ja sanoi: o miehet, teidän olis tullut minua kuulla ja ei Kretasta laskea ulos, että me olisimme wälttäneet tainkaltaisen tuskan ja wahingon.
22. Ja nytkin minä neuwon teitä olkaat hywässä uskalluksessa, ei teistä yksikään huku, mutta ainoastaan haaksi.
23. Sillä minun tykönäni seisoi tänä yönä Jumalan enkeli, jonka oma minä olen, jota minä myös palwelen,
24. Ja sanoi: älä pelkää, Paawali, sinä pitää keisarin eteen asetettaman, ja katso, Jumala on sinulle lahjoittanut ne kaikki, kuin sinun kanssas purjehtiwat.
25. Sentähden miehet, olkaat hywässä uskalluksessa! Sillä minä uskon Jumalan päälle, että se niin tapahtuu kuin minulle sanottu on.
26. Mutta yhteen luotoon pitää meidän kulkeman. Ap. T. 28: 1.
27. Koska neljästoistakymmenes yö joutui, tulimme me puoliyön aikaan Adriaan, ja haaksimiehet luuliwat saawuttawansa jonkun maakunnan.
28. Ja he heittiwät ulos luotirihman ja löysiwät kaksikymmentä kyynärätä sywäksi; koska he tuliwat wähää edemmä, heittiwät he taas ulos luotirihman ja löysiwät wiisitoistakymmentä kyynärätä.

29. Niin he pelkäsiwät louk=
kaantuwansa johonkuhun karihin,
ja heittiwät ulos neljä ankkuria
perältä haahta, ja toiwoiwat päi=
wän koittawan.

30. Mutta kuin haaksimiehet
pyysiwät haahdesta paeta, lykkä=
siwät he wenheen mereen, sillä
ajatuksella että he tahtoiwat ank=
kuria wiedä ulos haahden keulasta.

31. Niin Paawali sanoi sa=
danpäämiehille: ellei nämät haah=
dessa pysy, ette suinkaan henkeänne
päästä.

32. Niin sotamiehet hakkasiwat
pois wenheen pestin, ja antoiwat
sen pudota.

33. Ja kuin päiwä rupesi wal=
kenemaan, neuwoi Paawali kaikkia
heitä ruokaa ottamaan, sanoen:
tänäpänä on neljästoistakymme=
nes päiwä, kuin te odottaneet
olette, ja syömätä olleet, ja ette
mitään ole tykönne ottaneet:

34. Sentähden neuwon minä
teitä ruokaa ottamaan, joka on
teille terweydeksi; sillä ei yhden=
kään teidän päästänne pidä hius=
karwa putooman.

35. Ja koska hän sen oli sa=
nonut, otti hän leiwän, ja kiitti
Jumalata kaikkein nähden, mursi,
ja rupesi syömään. Joh. 6: 11.

36. Ja kuin he kaikki itsensä
wahwistiwat, rupesiwat he myös
syömään.

37. Mutta meitä oli haahdes=
sa kaikki yhteen kaksi sataa ja kuusi
kahdeksattakymmentä henkeä.

38. Ja koska he oliwat rawi=
tut, kewensiwät he haahden ja
heittiwät jywät mereen.

39. Mutta koska päiwä oli,
niin ei he tunteneet maata, mutta
hawaitsiwat yhden lahden, jossa
ranta oli, jonka päälle he mieli=
wät antaa haahden ajaa, jos he
olisiwat taitaneet.

40. Ja kuin he ankkurit oli=
wat ottaneet ylös, läksiwät he me=
reen ja päästiwät perälautain si=
teet, ja asettiwat purjeen tuuleen,
ja antoiwat juosta rantaa kohden.

41. Waan koska me tulimme
yhden niemen tykö, loukkaantui
haaksi, ja sen keula tarttui kiinni
ja jäi seisomaan, mutta kastari
tuli wallallensa aaltoin wäestä.

42. Mutta sotamiesten neuwo
oli wankeja tappaa, ettei joku niiden
olisi karannut pois.

43. Mutta sadanpäämies tah=
toi Paawalia wapahtaa, ja esti
heidän siitä neuwosta, ja käski
niitä, kuin niida taisiwat, että he
ensin itsensä antaisiwat ulos ja
maalle pääsisiwät.

44. Mutta muita lautain pääl=
lä, muutamia taas haahden kap=
paleilla (kulkea). Ja niin tapah=
tui, että jokainen tuli terweenä
maalle.

28 Luku.

Kärme karkaa Paawalin käteen, mutta ei
häntä wahingoitse. Paawali parantaa
Publiuksen isän, tulee Romiin ja
saarnaa siellä Judalaisille.

Ja koska he terweenä pääsneet
oliwat, tunsiwat he, että se
luoto Meliteksi kutsutaan.
Ap. T. 27: 26.

2. Mutta ei se kansa osoittanut meille wähintä rakkauden halua; sillä he tekiwät meille walkian, ja kaikki ottiwat wastaan meidän, sen sateen ja wilun tähden, kuin meidän päällemme tuli.

3. Mutta koska Paawali kokosi kasan risuja ja pani walkialle, tuli yksi kärme palawuudesta ja karkasi hänen käteensä.

4. Koska se kansa näki kärmeen rippuwan hänen kädessänsä, sanoiwat he keskenänsä: kaiketi tämä ihminen on miehentappaja, jota ei kosto salli elää, waikka hän on meren hädästä pääsnyt.

5. Mutta hän pudisti kärmeen tuleen eikä mitään kipua tuntenut.
Marc. 16: 18. Luc. 10: 19.

6. Mutta he odottiwat hänen ajettuwan eli kohta maahan lankeewan ja kuolewan; waan kuin he kauwan sitä odottiwat ja näkiwät, ettei hänen mitään wahinkoa tapahtunut, saiwat he toisen mielen ja sanoiwat hänen jumalaksi. Ap. T. 14: 11.

7. Mutta wähän matkan takana siitä oliwat sen luodon päämiehellä, jonka nimi oli Publius, maankartanot, joka meitä otti wastaan ja piti meidän kunniallisesti wieraananfa kolme päiwää.

8. Niin tapahtui, että Publiuksen isä sairasti wilutautia ja watsankipua, jonka tykö Paawali meni, rukoili ja pani kätensä hänen päällensä, ja paransi hänen.
Jac. 5: 14, 15.

9. Koska siis se oli tehty, tuliwat myös muut sairaat siitä luodosta, ja parattiin,

10. Jotka myös meille tekiwät paljon kunniata, ja kuin me sieltä purjehdimme, paniwat he meidän myötämme, mitä me tarwitsimme.

11. Mutta kolmen kuukauden perästä purjehdimma me sieltä Aleksandrian haahdessa, joka sen luodon tykönä oli talwea pitänyt, jolla oli lipun merkki kaksoinen.

12. Ja kuin me tulimme Syrakusaan, olimme me siellä kolme päiwää.

13. Ja kuin me sieltä ympäri purjehdimme ja tulimme Rhegioon, ja päiwää jälkeen puhalsi lounatuuli, niin että me toisena päiwänä tulimme Puteoliin.

14. Koska me sieltä löysimme weljet, niin meitä rukoiltiin olemaan heidän tykönänsä seitsemän päiwää; ja niin me tulimme Romiin.

15. Ja koska siellä weljet kuuliwat meistä, tuliwat he meitä wastaan hamaan Appiforuun ja Tretaberniin. Koska Paawali heidän näki, kiitti hän Jumalata ja sai uskalluksen.

16. Mutta kuin me Romiin tulimme, antoi sadanpäämies wangit sodanpäämiehen haltuun. Mutta Paawali sallittiin olewan itsellänsä yhden sotamiehen kanssa, joka hänestä otti waarin.
Ap. T. 24: 23. Luku 27: 3.

17. Niin tapahtui kolmen päiwän jälkeen, että Paawali kutsui kokoon ylimmäiset Judalaisista. Ja koska he tuliwat kokoon, sanoi hän heille: miehet weljet, waikka en minä ole mitään teh-

nyt kansaa eli isäin säätyjä wastaan, kuitenkin olen minä sidottuna annettu Jerusalemista Romalaisten käsiin,
Ap. T. 21: 33. Luku 24: 12. Luku 25: 8.
18. Jotka, koska he oliwat minun tutkineet, tahtoiwat minua päästää, ettei yhtään hengen rikosta minussa ole.
Ap. T. 22: 24. Luku 23: 9. Luku 26: 31.
19. Mutta koska Judalaiset sitä wastaan sanoiwat, täytyi minun turwata keisariin, ei niin, että minulla olis jotakin kantamista minun kansani päälle. Ap. T. 25: 11.
20. Tämän syyn tähden olen minä kutsunut teitä, että minä saisin teitä nähdä ja puhutella; sillä minä olen Israelin toiwon tähden tällä kahleella sidottu.
Ap. T. 23: 6. Luku 24: 21. Luku 26: 6, 7. Eph. 6: 20. 2 Tim. 1: 16.
21. Niin he sanoiwat hänelle: emme ole kirjaa saaneet sinusta Judeasta, ei myös yksikään weljistä ole sieltä tullut ja meille ilmoittanut, eikä jotakuta pahuutta sinusta puhunut.
22. Mutta me tahdomme sinulta kuulla, mitä sinun mielessäs on; sillä tästä seurasta on meille tiettäwä, että sitä wastaan joka paikassa sanotaan.
Luc. 2: 34. Ap. T. 24: 5, 14.
23. Ja kuin he oliwat hänelle päiwän määränneet, niin tuli monta hänen tykönsä majaan, joille hän selitti ja todisti Jumalan waltakunnasta, ja opetti heille Jesuksesta, Mosekssen laista ja prophetaista, huomenesta ehtooseen asti.
Luc. 24: 27.
24. Ja muutamat uskoiwat ne kuin sanottiin, mutta muutamat ei uskoneetkaan. Ap. T. 17: 4.
25. Mutta kuin he tuliwat riitaisekst keskenänsä, meniwät he matkaansa, että Paawali oli yhden sanan sanonut: Pyhä Henki on oikein meidän isillemme Jesaian prophetan kautta puhunut,
26. Sanoen: mene tämän kansan tykö ja sano: korwillanne pitää teidän kuuleman ja ei ymmärtämän, ja silmillänne pitää teidän näkemän ja ei tunteman;
Jes. 6: 9, 10. Hes. 12: 2. Matth. 13: 14. Marc. 4: 12. Luc. 8: 10. Joh. 12: 40. Rom. 11: 8.
27. Sillä tämän kansan sydän on kowettunut, ja he kuulewat raskaasti korwillansa, ja panewat silmänsä umpeen, ettei he joskus silmillänsä näkisi, eikä korwillansa kuulisi, ei myös ymmärtäisi sydämmellänsä, eikä kääntäisi heitänsä, että minä heitä parantaisin.
28. Niin olkon se teille tiettäwä, että tämä Jumalan autuus on lähetetty pakanoille, ja he myös sen kuulewat.
Luc. 24: 47. Ap. T. 13: 46. Luku 18: 6.
29. Ja kuin hän näitä puhunut oli, läksiwät Judalaiset pois ja riiteliwät paljon keskenänsä.
30. Mutta Paawali oli täyttä kaksi ajastaikaa omassa palkkahuoneessansa ja otti kaikki wastaan, kuin hänen tykönsä tuliwat,
31. Ja saarnasi Jumalan waltakunnasta, ja opetti Herrasta Jesuksesta Christuksesta kaikella uskalluksella, ja ei häntä yksikään kieltänyt.

Apostolitten Tekoin loppu.

Apostolin P. Paawalin Epistola Romalaisten tykö.

1 Luku.

Paawali puhuu wirastansa ja terwehtää weljiänsä Romissa. Totinen wanhurskaus. Pakanain epäjumalisuus ja synnit.

Paawali, Jesuksen Christuksen palwelia, kutsuttu apostoliksi, eroitettu Jumalan ewangeliumiin,
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Gal. 1: 15.
2. (Jonka hän on ennen prophetainsa kautta pyhissä Raamatuissa luwannut,) 1 Mos. 3: 15. Luku 22: 18. Luku 26: 4. Luku 49: 10. 5 Mos. 18: 15. Ps. 132: 11. Jes. 4: 2. Luku 7: 14. Luku 9: 6. Luku 40: 10. Dan. 9: 24. Mich. 7: 20.
3. Hänen Pojastansa, (joka on Dawidin siemenestä lihan puolesta syntynyt, Matth. 1: 1, 2c. Luc. 1: 32. Ap. T. 2: 30. Luku 13: 23. 2 Tim. 2: 8.
4. Ja on wäkewästi ilmoitettu Jumalan Pojaksi pyhityksen hengen jälkeen, että hän on nousnut ylös kuolleista,) se on, Jesus Christus meidän Herramme,
Joh. 10: 30, 2c. Ap. T. 13: 32, 33. Hebr. 1: 5. Luku 5: 5.
5. Jonka kautta me olemme armon ja apostolin wiran saaneet, uskon kuuliaisuudeksi, kaikkein pakanain seassa, hänen nimensä päälle, Rom. 12: 3. Luku 15: 15. Luku 16: 26. 1 Cor. 15: 10. Eph. 3: 8.
6. Joista tekin olette, Jesuksen Christuksen kutsutut:
7. Kaikille, jotka Romissa owat, Jumalan rakkaille ja kutsutuille pyhille: armo olkoon teidän kanssanne, ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Christukselta!
1 Cor. 1: 2. Eph. 1: 1.
8. Ensin kiitän minä Jumalatani, Jesuksen Christuksen kautta, teidän kaikkein tähtenne, että teidän uskoanne kaikessa maailmassa mainitaan.
9. Sillä Jumala on minun todistajani, jota minä hengessäni hänen Poikansa ewangeliumissa palwelen, että minä lakkaamata teitä muistan, Eph. 1: 16. Phil. 1: 8.
10. Rukoillen aina minun rukouksissani, että minä saisin jollakin tawalla wihdoin joskus, jos Jumala tahtoo, onnellisen tien tulla teidän tykönne.
Rom. 15: 23. 1 Thess. 2: 18. Luku 3: 10.
11. Sillä minä ikäwöitsen teitä nähdä, että minä jotain hengellistä lahjaa teille jakaisin, että te wahwistetuksi tulisitte,
12. Se on, että minä saisin ynnä teidän kanssanne lohdutuksen, uskon kautta kuin meillä keskenämme on, sekä teidän että minun.
Rom. 15: 32.
13. Mutta en minä tahdo teiltä salata, rakkaat weljet, että minä olen usein aikonut tulla teidän tykönne, (ja olen tähän asti estetty,) että minä teidänkin seassanne jonkun hedelmän saisin, niinkuin muidenkin pakanain seassa. Rom. 15: 22.
14. Minä olen welkapää Grekiläisille ja muukalaisille, wiisaille ja tyhmille. 1 Cor. 9: 16. 2 Cor. 11: 28.
15. Sentähden niin paljo kuin minussa on, olen minä teillenkin, jotka Romissa olette, walmis ewangeliumia saarnaamaan.
16. Sillä en minä häpee Chris-

tuksen ewangeliumia; sillä se on Jumalan woima itsekullenkin uskowaiselle autuudeksi. Ensin Judalaiselle niin myös Grekiläiselle. Ps. 40: 11. Ap. T. 13: 46. 1 Cor. 1: 18. 2 Tim. 1: 8.

17. Sillä siinä se wanhurskaus, joka Jumalan edessä kelpaa, ilmoitetaan uskosta uskohon, niinkuin kirjoitettu on: **wanhurskaan pitää elämän uskosta.** Rom. 3: 21. Phil. 3: 9. Hab. 2: 4. Gal. 3: 11. Hebr. 10: 38.

18. Sillä Jumalan wiha ilmestyy taiwaasta kaiken ihmisten jumalattomuuden ja wääryyden tähden, jotka totuuden wääryydessä pitäwät.

19. Sentähden se, kuin taidetaan Jumalasta tuta, on heille tiettäwä; sillä Jumala ilmoitti sen heille. Ap. T. 14: 15, 2c. Luku 17: 24, 2c.

20. Sillä hänen näkymättömät menonsa, nimittäin, ijankaikkinen woimansa ja jumaluutensa nähdään hamasta maailman luomisesta, jotka ymmärretään niistä, kuin tehdyt owat: ettei he taitaisi heitänsä syyttömäksi sanoa, Ps. 19: 2, 2c. Ps. 148: 3, 2c. Ap. T. 14: 17. Luku 17: 26, 27.

21. Että he tunsiwat Jumalan, ja ei ylistäneet häntä niinkuin Jumalata eikä kiittäneet, waan wilpisteliwät omissa ajatuksissansa, ja heidän järjetöin sydämmensä on pimennyt. Eph. 4: 17, 18.

22. Koska he itsensä wiisaaksi luuliwat, niin he owat tyhmäksi tulleet. 1 Cor. 1: 20.

23. Ja owat katoomattoman Jumalan kunnian muuttaneet katoowaisen ihmisen ja lintuin ja nelijalkaisten ja matelewaisten kuwan muotoiseksi. 5 Mos. 4: 15. 2 Kun. K. 17: 29. Ps. 106: 20. Jes. 40: 18. Jer. 2: 11. Ap. T. 17: 29.

24. Sentähden on myös Jumala heidän laskenut sydämmensä himoihin, saastauteen, häpäisemään keskenänsä omaa ruumistansa, Ps. 81: 13. Ap. T. 14: 16. 2 Thess. 2: 11.

25. Jotka Jumalan totuuden owat walheeksi muuttaneet ja owat kunnioittaneet ja palwelleet enämmän luontokappaletta kuin Luojaa, joka on siunattu ijankaikkisesti, amen!

26. Sentähden on Jumala heidän antanut ylön häpiällisiin himoihin, että myös heidän waimonsa owat muuttaneet luonnollisen tawan luontoa wastaan, 3 Mos. 18: 23. Eph. 5: 11, 12.

27. Niin myös miehet owat antaneet ylön waimon luonnollisen pitämisen, toinen toisensa puoleen himoissansa palaneet, miehet miesten kanssa riettauden tehneet ja saaneet, niinkuin pitikin, eksymisensä palkan itse heissänsä. 3 Mos. 18: 22.

28. Ja niinkuin ei he tahtoneet Jumalata tuta, niin Jumala laski heidän häijyyn mieleen tekemään niitä, kuin ei sowi tehdä,

29. Täynnänsä kaikkea wääryyttä, salawuoteutta, koiruutta, ahneutta, pahuutta: täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petosta, pahansuomuutta:

30. Korwankuiskutteliat, panetteliat, Jumalata-wihaajat, häpäisiät, ylpiät öykkärit, pahain neuwoin pesät, wanhemmillensa tottelemattomat,

31. Tomppelit, liitonrikkojat, haluttomat, sowittamattomat, armottomat.

32. Jotka Jumalan oikeuden tietäwät, (että ne, kuin näitä tekewät, owat kuoleman ansainneet) ei ainoastaan niitä tee, mutta myös suostuwat niihin, jotka niitä tekewät. Hos. 7: 3.

2 Luku.

Jumalan tuomio pakanain ja Judalaisten ylitse.

Sentähden, o ihminen, et sinä taida itseäs syyttömäksi tehdä, waikka kuka sinä olet, joka tuomitset; sillä jossa sinä toista tuomitset, siinä sinä itses tuomitset, ettäs niitä teet, kuin sinä tuomitset. 2 Sam. 12: 5. 1 Cor. 4: 5.

2. Mutta me tiedämme, että Jumalan tuomio on oikia niitten ylitse, jotka senkaltaisia tekewät.

3. Eli luuletkos, o ihminen, sinä joka niitä tuomitset, jotka senkaltaisia tekewät, ja sinä myös niitä teet, että sinä wältät Jumalan tuomion?

4. Eli katsotkos ylön hänen hywyytensä, kärsiwäisyytensä ja pitkämielisyytensä rikkauden, ettet tiedä, että Jumalan hywyys wetää sinua parannukseen? Jes. 30: 18. 2 Piet. 3: 9, 15.

5. Mutta sinun kowuutes ja katumattoman sydämmes jälkeen kartutat sinä wihan itselles wihan päiwänä, koska Jumalan oikia tuomio ilmaantuu, 5 Mos. 32: 35. Rom. 9: 22.

6. Joka antaa itsekullenkin hänen töittensä jälkeen, Job. 34: 11. Ps. 62: 13. Jer. 17: 10. Luku 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 14: 12. 1 Cor. 3: 8. 2 Cor. 5: 10. Ilm. K. 22: 12.

7. Niille, jotka pyytäwät ylistystä, kunniata ja katoomatointa menoa kärsiwäisyydellä hywissä töissä, ijankaikkisen elämän;

8. Mutta niille, jotka riitaiset owat, eikä kuule totuutta, waan kuulewat wääryyttä, on tulewa närkästys ja wiha, Hos. 4: 4. 2 Thess. 1: 8.

9. Murhe ja waiwa kunkin ihmisen sielun päälle, joka pahaa tekee, ensisti Judalaisen niin myös Grekiläisen:

10. Mutta ylistys, kunnia ja rauha jokaiselle kuin hywää tekee, ensisti Judalaiselle niin myös Grekiläiselle.

11. Sillä ei Jumala katso ihmisen muodon jälkeen. 5 Mos. 10: 17. 2 Aika K. 19: 7. Job. 34: 19. Ap. T. 10: 34. Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Col. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.

12. Kaikki, jotka ilman laita owat syntiä tehneet, niitten pitää myös ilman laita hukkuman, ja kaikki, jotka laissa owat syntiä tehneet, ne pitää lain kautta tuomittaman.

13. Sillä ei ne ole Jumalan edessä wanhurskaat, jotka lain kuulewat; mutta ne, jotka lain töillänsä täyttäwät, ne pitää wanhurskaaksi tuleman. Matth. 7: 21. 1 Joh. 3: 7. Jac. 1: 22, 25.

14. Sillä koska pakanat, joilla ei lakia ole, tekewät luonnostansa sitä, kuin laki anoo, niin he, waikka ei heillä lakia ole, owat itse heillensä laki,

15. Että he osoittawat lain

työn olewan kirjoitetun heidän sy=
dämmihinsä, ja niin heidän oma=
tuntonsa ynnä todistaa, ja heidän
ajatuksensa keskenänsä itse pääl=
lensä kantawat eli myös heitänsä
syyttömäksi tekewät,
16. Sinä päiwänä, koska Ju=
mala ihmisten salaisuudet on tuo=
mitsewa, minun ewangeliumini pe=
rästä Jesuksen Christuksen kautta.
Matth. 25: 31. Ap. T. 17: 31. 1 Cor. 4: 5.
17. Katso, sinä kutsutaan Ju=
dalaiseksi, ja sinä luotat itses la=
kiin ja kerskaat sinuas Jumalasta,
Joh. 8: 33, 41.
18. Ja tiedät hänen tahtonsa,
ja että sinä olet laista neuwottu,
niin sinä koettelet ne parhaat,
19. Ja luulet itses sokiain joh=
dattajaksi ja niitten walkeudeksi,
jotka pimeissä owat,
20. Ja tyhmäin kurittajaksi,
ja lasten opettajaksi, ja sinullas
olewan tunnon ja totuuden muo=
don laissa.
21. Sinä joka siis opetat toista
ja et itseäs opeta; joka saarnaat:
ei pidä warastaman, ja sinä itse
warastat; Ps. 50: 16. Matth. 23: 1, 2c.
22. Joka sanot: ei pidä huo=
rin tehtämän, ja sinä itse teet
huorin; joka kauhistut epäjuma=
lia, ja raatelet sitä Jumalalta,
kuin hänen tulee;
23. Joka kerskaat itseäs laista
ja häpäiset Jumalata lain ylitse=
käymisellä? Rom. 9: 4.
24. Sillä teidän tähtenne tu=
lee Jumalan nimi pilkatuksi paka=
nain seassa, niinkuin kirjoitettu on.
[illegible]m. 12: 14. Jes. 52: 5. Hes. 36: 20, 23.
toow. Sillä ympärileikkaus kel=
nelijal

paa, jos sinä lain pidät; mutta
jos sinä olet lain rikkoja, niin
sinun ympärileikkaukses on esina=
hatsi tullut.
26. Jos siis esinahka lain oi=
keuden pitää, eikö hänen esinah=
kansa pidä luettaman hänelle ym=
pärileikkaukseksi?
27. Ja se, joka luonnostansa
esinahka on ja täyttää lain, pitää
sinun tuomitseman, joka puusta=
win ja ympärileikkauksen lain käyt
ylitse?
28. Sillä ei se ole Judalainen,
joka ulkonaisesti (Judalainen) on:
ei myös se ole ympärileikkaus, kuin
ulkonaisessa lihassa tapahtuu;
Joh. 8: 39. Rom. 9: 7. Gal. 6: 15.
29. Mutta se on Judalainen,
joka sisällisesti salattu on, ja sy=
dämmen ympärileikkaus on ympä=
rileikkaus, joka hengessä tapahtuu,
ei puustawissa; jonka ylistys ei
ole ihmisiltä, waan Jumalalta.
5 Mos. 10: 16. Luku 30: 6. Jer. 4: 4.
Col. 2: 11. Phil. 3: 2, 3.

3 Luku.

Judalaisten etuus. Se totinen
wanhurskaus.

Mitäs siis Judalainen on pa=
rempi? Eli mitä ympäri=
leikkaus auttaa?
2. Tosin sangen paljon. Sillä
ensin on se, että heille on uskottu,
mitä Jumala puhunut on.
5 Mos. 4: 7, 8. Luku 31: 24, 25. Jos. 24: 26.
Jes. 30: 8. Jer. 30: 2. Rom. 2: 18. Luku 9: 4.
3. Mutta ettei muutamat niitä
uskoneet, mikä siitä on? Pitäiskö
heidän epäuskonsa Jumalan us=
kon turhaksi tekemän? 4 Mos. 23: 19.
Rom. 9: 6. 2 Tim. 2: 13. Hebr. 4: 2.

4. **Pois se! waan paremmin, olkoon Jumala totinen, waan jokainen ihminen walehtelia, niinkuin kirjoitettu on: ettäs olisit oikia sanoissas ja woittaisit, koska sinä tuomitaan.** Ps. 51: 6. Ps. 62: 10. Ps. 116: 11. Joh. 3: 33.

5. Jos siis meidän wääryytemme Jumalan oikeutta ylistää, mitäs me sanomme? Onko Jumala wäärä, että hän siitä wihastuu? (minä puhun ihmisten tawalla.)

6. Pois se! kuinka Jumala sitte taitais maailmaa tuomita? 1 Mos. 18: 25. Joh. 8: 3. Luku 34: 17.

7. Sillä jos Jumalan totuus minun walheeni kautta kunniallisemmaksi tulis, hänen ylistykseksensä, minkätähden pitäis wielä sitte minä niinkuin syntinen tuomittaman?

8. Ja ei, (niinkuin meitä pilkataan ja niinkuin muutamat puhuwat meidän sanowan,) että meidän pitäis tekemän pahaa, että siitä hywää tulis? Joiden kadotus on oikia.

9. Mitäs siis? Olemmeko me paremmat kuin he? Emme ensinkään; sillä me olemme ennen osoittaneet, että sekä Judalaiset ja Grekiläiset owat kaikki synnin alla, Gal. 3: 22.

10. Niinkuin kirjoitettu on: ei **ole kenkään wanhurskas, ei yksikään;** Ps. 14: 3. Ps. 53: 4.

11. **Ei ole yhtäkään ymmärtäwäistä, ei ole ketään, joka etsii Jumalata.**

12. Kaikki owat poikenneet pois ja ynnä kelwottomaksi tulleet; ei ole yhtään, joka hywää tekee, ei yhtäkään.

13. Heidän kurkkunsa on awoin hauta, heidän kielillänsä he pettäwät, kyykärmeen myrkky on heidän huultensa alla. Ps. 5: 10. Ps. 140: 3, 4.

14. Joitten suu on täynnänsä kirousta ja haikeutta. Ps. 10: 7.

15. Heidän jalkansa owat nopiat werta wuodattamaan. San. l. 1: 16. Jes. 59: 7.

16. Heidän teissänsä on sula tuska ja sydämmen kipu.

17. Ja ei he rauhan tietä tunteneet.

18. Ei ole Jumalan pelko heidän silmäinsä edessä. Ps. 36: 2.

19. Mutta sen me tiedämme, että kaikki, kuin laki sanoo, sen hän sanoo niille, jotka lain alla owat: että jokainen suu pitää tukittaman ja kaiken maailman pitää Jumalan edessä wikapään oleman, Hes. 16: 63.

20. **Sentähden ettei yksikään liha taida lain töiden kautta hänen edessänsä wanhurskautetuksi tulla; sillä lain kautta synin tunto tulee.** Rom. 7: 7. Gal. 2: 16.

21. Mutta nyt on se wanhurskaus, joka Jumalan edessä kelpaa, ilman laita julistettu, lain ja prophetain kautta todistettu; 1 Mos. 15: 6. Jes. 53: 11. Jer. 23: 6. Joh. 5: 46. Ap. T. 15: 10, 11. Luku 26: 22. Rom. 1: 17.

22. Se Jumalan wanhurskaus, (sanon minä,) joka tulee Jesuksen Christuksen uskon kautta, kaikkein tykö ja kaikkein päälle, jotka uskowat: sillä ei ole yhtään eroitusta. Rom. 10: 12. Gal. 3: 28. Col. 3: 11.

23. Sillä kaikki owat he syntiä tehneet ja ei heillä ole mitään kerskattawaa Jumalan edessä.
Rom. 11: 32. Gal. 3: 22.

24. He tulewat ilman ansiotansa wanhurskaaksi, hänen armostansa, sen lunastuksen kautta, kuin on Jesuksessa Christuksessa,
Matth. 20: 28. Eph. 1: 7. Luku 2: 8. 1 Tim. 2: 6. Tit. 3: 5, 7. 1 Piet. 1: 18, 19.

25. Jonka Jumala on armonistuimeksi asettanut, uskon kautta hänen weressänsä, osoittaaksensa sitä wanhurskautta, kuin hänen edessänsä kelpaa, edelläkäywäisten syntein anteeksi-antamisen kautta,
Ap. T. 13: 38, 39. 2 Cor. 5: 19. Col. 1: 20. Hebr. 4: 16. 1 Joh. 2: 2. Luku 4: 10.

26. Joita Jumala kärsinyt on, osoittaaksensa hänen wanhurskauttansa tällä ajalla: että hän itse wanhurskas olis ja sen wanhurskaaksi tekis, joka Jesuksen uskosta on. Ap. T. 17: 30.

27. Kussa siis on kerskaus? Se on suljettu ulos. Minkä lain kautta? Töidenkö lain kautta? Ei, waan uskon lain kautta.

28. **Niin me siis sen siksi pidämme, että ihminen tulee wanhurskaaksi uskon kautta, ilman lain töitä.**
Gal. 2: 16.

29. Eli onko Jumala ainoastaan Judalaisten Jumala? eikö hän ole myös pakanain Jumala? Tosin pakanainkin Jumala,

30. Että yksi on Jumala, joka ympärileikkauksen tekee wanhurskaaksi uskosta, ja esinahan uskon kautta.

31. Teemmekö me lain tyhjäksi uskon kautta? Pois se: waan me wahwistamme lain.

4 Luku.

Abrahamin wanhurskaus, usko.

Mitäs me siis sanomme meidän isämme Abrahamin lihan puolesta löytäneen? Jes. 51: 2.

2. Sillä jos Abraham on töiden kautta wanhurskaaksi tullut, niin hänellä on kerskaamista, waan ei Jumalan edessä.

3. Mutta mitä Raamattu sanoo: **Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle wanhurskaudeksi.**
1 Mos. 15: 6. Gal. 3: 6. Jac. 2: 23.

4. Mutta sille, joka työtä tekee, ei lueta palkkaa armosta, waan ansiosta. Rom. 11: 6.

5. Mutta joka ei työtä tee, waan uskoo sen päälle, joka jumalattoman wanhurskaaksi tekee, hänen uskonsa luetaan hänelle wanhurskaudeksi.

6. Niinkuin myös Dawid sanoo: **autuus on sen ihmisen, jolle Jumala wanhurskauden lukee ilman töitä:**

7. **Autuaat owat ne, joidenka wääryydet owat anteeksi annetut, ja joidenka synnit peitetyt owat.**
Ps. 32: 1, 2.

8. **Autuas on se mies, jolle Jumala ei syntiä lue.**

9. Lieneekö siis tämä autuus ainoastaan ympärileikkaukselle tullut, elikkä myös esinahalle? Niinpä me sanomme: Abrahamille luettiin usko wanhurskaudeksi.

10. Kuinkas se hänelle luettiin: koska hän oli ympärileikkauksessa, eli esinahassa? Ei ympärileikkauksessa, waan esinahassa,

11. Ja sai ympärileikkauksen
merkin wahwistuksexi, että hän
oli uskon kautta wanhurskaaxi
tehty, joka hänellä esinahassa oli,
että hänen piti oleman kaikkein
uskowaisten isä esinahassa, että
se niillenkin wanhurskaudexi luettaisiin,
1 Mos. 17: 11. Gal. 3: 7.
12. Ja hän tulis myös ympärileikkauksen isäxi, ei ainoasti niitten, jotka ympärileikatuista syntyneet owat, mutta myös niitten,
jotka sen uskon jälkiä waeltawat,
joka meidän isän Abrahamin esinahassa oli.
13. Sillä se lupaus, että hänen piti maailman perillisexi tuleman, ei ole Abrahamille eikä
hänen siemenellensä lain kautta
tapahtunut, waan uskon wanhurskauden kautta.
1 Mos. 15: 6. Luku 17: 2. Gal. 3: 18.
14. Sillä jos ne, jotka laista
owat, owat perilliset, niin usko
on turha ja lupaus on hukkaan
tullut.
15. Sillä laki kehoittaa wihan;
sillä kussa ei lakia ole, ei siellä
ole myös ylitsekäymistä.
Joh. 15: 22. Rom. 3: 20. Luku 5: 13, 20.
Luku 7: 8, 10. 1 Cor. 15: 56.
16. Sentähden tulee se uskosta, että sen pitää armosta oleman: että se lupaus pitää wahwa oleman kaikelle siemenelle, ei
sille ainoastaan, kuin lain alla
on, mutta myös sille, joka Abrahamin uskosta on, joka on meidän kaikkein isämme,
Gal. 3: 16, 18, 28, 29.
17. (Niinkuin kirjoitettu on: minä asetin sinun monen pakanan
isäxi) Jumalan edessä, jonka hän
uskonut on, joka kuolleet eläwäxi
tekee ja kutsuu ne, jotka ei ole,
niinkuin ne olisiwat. 1 Mos. 17: 5.
18. Ja hän uskoi sen toiwon,
jossa ei toiwoa ollut, että hänen
piti oleman monen pakanan isän,
sen jälkeen kuin hänelle sanottu
oli: niin pitää sinun siemenes
oleman. 1 Mos. 15: 4, 5. Hebr. 11: 12.
19. Ja ei hän tullut heikoxi
uskossa eikä katsonut kuollutta ruumistansa, ehkä hän jo lähes sadan ajastajan wanha oli, eikä
Saaran kuollutta kohtua.
1 Mos. 17: 17. Luku 18: 11.
20. Mutta ei hän epäillyt ensinkään Jumalan lupauksesta epäuskolla, waan oli wahwa uskossa ja antoi Jumalalle kunnian,
Hebr. 11: 17, 18.
21. Ja oli täydellisesti wahwa siitä, että mitä Jumala lupaa, sen hän myös woi tehdä.
Ps. 115: 3. Luc. 1: 37.
22. Sentähden se on myös hänelle wanhurskaudexi luettu.
23. Niin ei se ole ainoastaan
hänen tähtensä kirjoitettu, että se
hänelle luettu oli, Rom. 15: 4.
24. Mutta myös meidän tähtemme, joille se myös pitää luettaman, koska me sen päälle uskomme, joka meidän Herran Jesuksen kuolleista herätti,
Ap. T. 2: 24, 32.
25. **Joka meidän synteimme tähden on annettu ulos, ja meidän wanhurskauttamisemme tähden herätetty ylös.** Rom. 8: 32.
1 Cor. 15: 17. 1 Joh. 1: 7. Luku 2: 2.

5 Luku.

Wanhurskauden hedelmät. Adam synnin, ja Christus wanhurskauden alku.

Että me siis olemme uskosta
wanhurskaaksi tulleet, niin
meillä on rauha Jumalan kanssa
meidän Herran Jesuksen Christuksen
kautta, Eph. 2: 13, 14.
2. Jonka kautta myös meillä
oli tykökäymys uskossa tähän armohon,
jossa me seisomme ja kerskaamme
meitämme Jumalan kunnian
toiwosta. Joh. 10: 9. Luku 14: 6.
Eph. 2: 18. Luku 3: 12. Hebr. 10: 19.
3. Mutta ei ainoasti siitä,
waan me kerskaamme myös meitämme
waiwoissa; sillä me tiedämme,
että waiwa saattaa kärsiwällisyyden,
Phil. 1: 26. Jac. 1: 3.
4. Mutta kärsiwällisyys koettelemuksen,
koettelemus toiwon.
5. Mutta toiwo ei anna häpiään
tulla, että Jumalan rakkaus
on wuodatettu meidän sydämmihimme
Pyhän Hengen kautta,
joka meille annettu on.
6. Sillä Christus, koska me
wielä heikot olimme, on ajallansa
jumalattomain edestä kuollut.
Eph. 2: 1. Col. 2: 13. Hebr. 9: 15.
1 Piet. 3: 18.
7. Tuskalla nyt joku kuolis wanhurskaan
edestä, ehkä hywän edestä
mitämaks joku tohtis kuolla.
8. Mutta Jumala ylistää rakkauttansa
meidän kohtaamme, että
koska me wielä syntiset olimme,
on Christus meidän edestämme
kuollut. Joh. 15: 13.
9. Niin me siis paljoa enämmin
warjellaan hänen kauttansa
wihan edestä, että me nyt hänen
werensä kautta wanhurskaaksi
tulleet olemme. 1 Thess. 1: 10.
10. Sillä jos me Jumalan
kanssa olimme sowitetut hänen
Poikansa kuoleman kautta, koska
me wielä hänen wihollisensa olimme,
paljoa enämmin me autuaaksi
tulemme hänen elämänsä kautta,
että me sowitetut olemme.
2 Cor. 5: 18. Col. 1: 21, 22.
11. Mutta ei ainoasti siitä,
waan me kerskaamme myös meitämme
Jumalasta, meidän Herran
Jesuksen Christuksen kautta,
jonka kautta me nyt olemme sowinnon
saaneet.
12. Sentähden, niinkuin yhden
ihmisen kautta on synti maailmaan
tullut ja synnin kautta kuolema,
niin on kuolema tullut kaikkein
ihmisten päälle, että kaikki
owat syntiä tehneet. 1 Mos. 2: 17.
Luku 3: 6. Rom. 6: 23. 1 Cor. 15: 21.
13. Sillä lakiin asti oli synti
maailmassa; mutta kussa ei lakia
ole, ei siellä syntiä lueta.
Rom. 4: 15.
14. Waan kuolema wallitsi
Adamista Mosekseen asti niitäkin,
jotka ei syntiä tehneet olleet
senkaltaisella ylitsekäymisellä kuin
Adam, joka on sen esikuwa, kuin
jälkeen tulewa oli. 1 Cor. 15: 22, 45.
15. Mutta ei niin lahjan kanssa
ole kuin synnin; sillä jos monta
owat sen yhden synnin tähden
kuolleet, niin on paljoa enämmin
Jumalan armo ja lahja sen yhden
ihmisen Jesuksen Christuksen
armossa monen päälle runsaasti
tullut.

16. Ja ei niinkuin (se tuli) yhden kautta, joka syntiä teki, niin myös lahja; sillä tuomio on tosin yhdestä kadotukseen, mutta lahja monesta synnistä wanhurskauteen.
17. Sillä jos kuolema on yhden synnin tähden wallinnut sen yhden kautta, paljoa enämmin ne, jotka saawat armon ja wanhurskauden lahjan yltäkylläisyyden, pitää wallitseman elämässä yhden Jesuksen Christuksen kautta.
18. Niinkuin siis yhden synnin kautta on kadotus tullut kaikkein ihmisten päälle, niin on myös yhden wanhurskauden kautta elämän wanhurskaus tullut kaikkein ihmisten päälle. Rom. 6: 23.
19. Sillä niinkuin yhden ihmisen kuulemattomuuden tähden monta owat syntiseksi tulleet, niin myös monta tulewat yhden kuuliaisuuden tähden wanhurskaaksi.
20. Mutta laki on myös tähän tullut, että synti suuremmaksi tuttaisiin; **mutta kussa synti on suureksi tuttu, siinä on armo ylönpalttiseksi tuttu:**
Luc. 7: 47. Rom. 7: 8. Gal. 3: 19.
21. Että niinkuin synti on wallinnut kuolemaan, niin myös armo on wallitsewa wanhurskauden kautta ijankaikkiseen elämään, Jesuksen Christuksen meidän Herramme kautta.

6 Luku.

Uusi kuuliaisuus waaditaan wanhurskautetulta.

Mitäs siis meidän pitää sanoman? Pitääkö meidän wielä synnissä oleman, että armo suuremmaksi tulis?
2. Pois se! Me, jotka synnille kuolleet olemme, kuinkas meidän wielä pitäis siinä elämän?
3. Ettenkö te tiedä, että me kaikki, jotka olemme Jesuksessa Christuksessa kastetut, me olemme hänen kuolemahansa kastetut?
Gal. 3: 27.
4. **Niin me olemme siis hänen kanssansa haudatut kasteen kautta kuolemahan: että niinkuin Christus on kuolleista Isän kunnian kautta herätetty, niin pitää meidänkin uudessa elämässä waeltaman:**
1 Cor. 6: 14. Eph. 4: 22—24. Col. 2: 12. Luku 3: 10. 1 Piet. 2: 1. Luku 4: 2.
5. Sillä jos me ynnä hänen kanssansa olemme istutetut yhdenkaltaiseen kuolemaan, niin me myös tulemme yhdenkaltaiseksi ylösnousemisessa,
Rom. 8: 11. Phil. 3: 10, 11.
6. Tieten sen, että meidän wanha ihminen on ristiinnaulittu hänen kanssansa, että synnin ruumis pitää turmeltaman, ettemme tästedes syntiä palwelisi. Gal. 5: 24.
7. Sillä se, joka kuollut on, hän on synnistä wanhurskaaksi tehty. 1 Piet. 4: 1.
8. Mutta jos me olemme Christuksen kanssa kuolleet, niin me uskomme, että me saamme myös elää hänen kanssansa,
2 Tim. 2: 11.
9. Ja tiedämme, ettei Christus, joka kuolleista herätetty on, silleen kuole, eikä kuolema saa tästedes hänen päällensä waltaa.
Ilm. K. 1: 18.
10. Sillä sen, kuin hän kuollut

on, sen hän synnille kuoli yhden kerran; waan sen, kuin hän elää, sen hän elää Jumalalle.
Hebr. 9: 27, 28. 1 Piet. 2: 24.
11. Niin myös te sitsi teitänne pitäkäät, että te olette kuolleet synnille, mutta elätte Jumalalle, Jesuksen Christuksen meidän Herran kautta.
12. Niin älkäät salliko synnin wallita teidän kuolewaisessa ruumiissanne, niin että te häntä kuulisitte hänen himoissansa.
13. Ja älkäät antako teidän jäsenitänne wääryyden sotaaseeksi synnille, mutta antakaat teitänne Jumalalle, niinkuin kuolleista eläwäksi tulleet, ja teidän jäsenenne Jumalalle wanhurskauden sota-aseeksi. Luc. 1: 74.
Rom. 12: 1. Gal. 2: 20. 1 Piet. 4: 2.
14. Sillä ei synnin pidä teitä wallitseman, ettette ole lain, waan armon alla.
15. Kuinkas siis? Pitääkö meidän syntiä tekemän, ettemme lain alla ole, waan armon? Pois se.
1 Cor. 9: 21. Gal. 2: 18, 19.
16. Ettenkö te tiedä, että jolle te annatte itsenne palweliaksi kuulemaan, sen palweliat te olette, jolle te kuuliaiset olette, taikka synnille kuolemaksi eli kuuliaisuudelle wanhurskaudeksi?
Joh. 8: 34. 2 Piet. 2: 19.
17. Mutta Jumalan olkoon kiitos, että te olitte synnin palweliat, mutta nyt te olette sydämestänne kuuliaiset sen opin esikuwalle, johonka te annetut olette.
18. Ja että te olette wapahdetut synnistä, niin te olette wanhurskauden palweliaksi tulleet.
Joh. 8: 32. 1 Piet. 2: 16.
19. Minä puhun ihmisten tawalla, teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte teidän jäsenenne saastaisuutta ja wääryyttä palwelemaan wääryyteen, niin antakaat nyt teidän jäsenenne wanhurskautta palwelemaan pyhitykseen.
20. Sillä koska te olitte synnin palweliat, niin te olitte wapaat wanhurskaudesta.
21. Mitä hedelmätä siis teidän silloin niistä oli, joita te nyt häpeätte? Sillä niitten loppu on kuolema. Rom. 7: 5.
22. Mutta että te nyt olette synnistä wapautetut ja Jumalan palweliaksi tulleet, niin teillä on teidän hedelmänne pyhyyteen, mutta lopuksi ijankaikkinen elämä;
23. Sillä kuolema on synnin palkka, mutta ijankaikkinen elämä on Jumalan lahja Jesuksessa Christuksessa meidän Herrassamme.
1 Mos. 2: 17. Rom. 5: 12, 18.
1 Cor. 15: 22. Jac. 1: 15.

7 Luku.

Uskon wapaus. Lain hyödytys. Riita lihan ja hengen wälillä.

Ettenkö te tiedä, rakkaat weljet, (sillä minä puhun lain taitawille) että laki wallitsee ihmistä, niin kauwan kuin hän elää?
2. Sillä waimo, joka miehen hallussa on, niin kauwan kuin mies elää, on häneen lailla sidottu, mutta jos mies kuolee, niin hän on miehen laista wapaa. 1 Cor. 7: 2, 10, 39.
3. Sentähden jos hän toisen

miehen kanssa on miehensä eläissä,
niin hän huoraksi kutsutaan; mutta
jos mies kuolee, niin hän on laista
wapaa, ettei hän huoraksi tule,
jos hän toisen miehen kanssa on.
Matth. 5: 32.
4. Niin olette te myös, minun
weljeni, laille kuoletetut Christuk-
sen ruumiin kautta, että teidän
pitää toisen kanssa oleman, joka
on nousnut kuolleista, että me
Jumalalle hedelmän kantaisimme.
Rom. 8: 2. Gal. 2: 19, 20. Luku 5: 18.
5. Sillä koska me lihassa olim-
me, niin ne syntein himot, jotka
lain kautta oliwat meidän jäse-
nissämme, waikuttiwat kuolemalle
hedelmää saattamaan. Rom. 6: 21.
6. Mutta nyt me olemme laista
wapahdetut ja hänelle kuolleet,
jossa me pidettiin kiinni: että me
palwelisimme hengen uudistuk-
sessa ja ei puustawin wanhuu-
dessa. 2 Cor. 3: 6, 7.
7. Mitäs me siis sanomme?
Onkosta laki synti? Pois se;
mutta en minä muutoin syntiä
olisi tuntenut, ellei lain kautta;
sillä en minä olisi himostakaan
mitään tietänyt, ellei laki olisi sa-
nonut: ei sinun pidä himoitseman.
2 Mos. 20: 17. 5 Mos. 5: 21. Rom. 3: 20.
8. Mutta synti otti tilan käs-
kystä ja kehoitti minussa kaikki-
naisen himon; sillä ilman laita
oli synti kuollut.
Joh. 15: 22. Rom. 4: 15. Luku 5: 13, 20.
9. Mutta minä elin muinoin
ilman laita. Koska siis käsky
tuli, niin synti taas wirkosi,
10. Ja minä kuolin: ja niin
löydettiin, että se käsky, kuin mi-
nulle oli elämäksi, tuli minulle
kuolemaksi. 3 Mos. 18: 5. Hes. 20: 11.
11. Sillä synti, joka otti tilan
käskystä, petti minun ja tappoi
sen kautta.
12. Laki on kuitenkin itsestänsä
pyhä ja käsky on myös pyhä,
oikia ja hywä. 1 Tim. 1: 8.
13. Onko siis se, kuin hywä
on, minulle kuolemaksi tullut?
Pois se! Mutta että synti syn-
niksi nähtäisiin, on hän minulle
sen hywän kautta kuoleman saat-
tanut, että synti ylitse määrän
synniksi tulis, käskyn kautta.
14. Sillä me tiedämme, että
laki on hengellinen, waan minä
olen lihallinen, synnin ala myyty.
1 Kun. K. 21: 20, 25. Jes. 50: 1.
15. Sillä en minä tiedä, mitä
minä teen, etten minä tee sitä,
kuin minä tahdon, waan sitä kuin
minä wihaan, teen minä. Gal. 5: 17.
16. Mutta jos minä teen, jota
en minä tahdo, niin minä suos-
tun lakiin, että se on hywä.
17. Niin en minä sitä enää
tee, waan synti, joka minussa asuu.
18. Sillä minä tiedän, ettei
minussa (se on: minun lihassani)
mitään hywää asu. Sillä tahto
minulla on, waan täyttää hywää,
en minä sitä löydä.
1 Mos. 6: 5. Luku 8: 21.
19. Sillä sitä hywää, jota minä
tahdon, en minä tee, waan pahaa,
jota en minä tahdo, teen minä.
20. Mutta jos minä teen, jota
en minä tahdo, niin en minä sitä
enää tee, waan synti, joka mi-
nussa asuu.

21. Niin minä löydän itses-
säni lain, joka tahtoo hywää tehdä,
että minussa pahuus rippuu kiinni.
22. Sillä minulla on halu
Jumalan lakiin, sisällisen ihmi-
sen puolesta; Ps. 1: 2.
23. Mutta minä näen toisen
lain minun jäsenissäni, joka sotii
minun mieleni lakia wastaan ja
ottaa minun wangiksi synnin la-
issa, joka minun jäsenissäni on.
1 Piet. 2: 11.
24. Minä, wiheliäinen ihmi-
nen: kuka päästää minun tästä
kuoleman ruumiista?
25. Minä kiitän Jumalata Je-
suksen Christuksen meidän Her-
ramme kautta. Niin minä itse
palwelen nyt mielellä Jumalan
lakia, mutta lihalla synnin lakia.

8 Luku.

Oikia waellus Christuksessa; sen hyödy-
tys. Toiwo, kärsiwällisyyden ankkuri.

Niin ei ole nyt yhtään kado-
tusta niissä, jotka Jesuksessa
Christuksessa owat ja ei waella
lihan, waan hengen jälkeen.
2. Sillä hengen laki, joka elä-
wäksi tekee Christuksessa Jesuk-
sessa, on minun synnin ja kuole-
man laista wapahtanut.
Joh. 8: 36. Rom. 6: 18, 22. Gal. 5: 1.
3. Sillä se, kuin laille oli mahdo-
toin, että hän lihan kautta oli heikoksi
tullut, sen Jumala teki, ja lähetti Poi-
kansa syntisen lihan hahmossa ja tuo-
mitsi synnin lihassa, synnin kautta:
2 Cor. 5: 21. Gal. 3: 13. Eph. 2: 14, 15.
Hebr. 7: 18, 19.
4. Että lain wanhurskaus täy-
tetyksi tulis meissä, jotka emme
lihan jälkeen waella, waan hen-
gen jälkeen.
5. Sillä ne, jotka lihan jälkeen
owat, ajattelewat niitä, kuin lihan
owat; mutta ne, jotka hengen jäl-
keen owat, ajattelewat hengellisiä.
1 Cor. 2: 14.
6. Sillä lihan halu on kuole-
ma, ja hengen halu on elämä ja
rauha. Rom. 6: 21. Gal. 6: 8.
7. Että lihan halu on wiha
Jumalata wastaan, ettei se ole
Jumalan laille kuuliainen, sillä
ei se woikaan.
8. Mutta jotka lihassa owat,
ei ne taida olla Jumalalle otolliset.
9. Mutta ette ole lihassa, waan
hengessä, jos muutoin Jumalan
Henki asuu teissä; mutta jolla ei
ole Christuksen Henkeä, ei se ole
hänen omansa. 1 Cor. 3: 16. Gal. 4: 6.
10. Jos siis Christus teissä
on, niin ruumis tosin on kuol-
lut synnin tähden; mutta henki
on elämä wanhurskauden tähden.
11. Jos nyt sen Henki, joka
Jesuksen kuolleista herätti, asuu
teissä, niin myös se, joka Chris-
tuksen kuolleista herätti, on tei-
dän kuolewaiset ruumiinne elä-
wäksi tekewä, sen teissä asuwai-
sen hengen kautta.
Ap. T. 2: 24, 32. Rom. 6: 4, 5. 1 Cor. 6: 14.
2 Cor. 4: 14. Eph. 2: 5. Col. 2: 13.
12. Niin emme nyt ole, rak-
kaat weljet, welkapäät lihalle, li-
han jälkeen elämään. Rom. 6: 7, 18.
13. Sillä jos te lihan jälkeen
elätte, niin teidän pitää kuoleman;
mutta jos te lihan työt hengen
kautta kuoletatte, niin te saatte elää.
Eph. 4: 22. Luku 5: 3, 2c. Col. 3: 5, 6.

14. Sillä kaikki, jotka Jumalan Hengeltä waikutetaan, ne owat Jumalan lapset. Gal. 5: 18.
15. Sillä ette ole saaneet orjuuden henkeä, että teidän wielä pitäis pelkäämän, mutta te olette saaneet walittuin lasten hengen, jossa me huudamme: Abba, rakas Isä.
Marc. 14: 36. Gal. 3: 26. Luku 4: 5, 6. 2 Tim. 1: 7.
16. Se Henki todistaa meidän henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapset.
2 Cor. 1: 22. Eph. 1: 13. Luku 4: 30.
17. Jos me olemme lapset, niin me olemme myös perilliset, nimittäin Jumalan perilliset ja Christuksen kanssaperilliset: jos me muutoin ynnä kärsimme, että me ynnä hänen kanssansa kunniaan tulisimme.
Ap. T. 14: 22. 2 Tim. 2: 5, 11, 12.
18. Sillä sikfi minä sen pidän, ettei tämän nykyisen ajan waiwat ole sen kunnian werta, kuin meille ilmoitetaan.
Matth. 5: 12. 2 Cor. 4: 17. Phil. 3: 20, 21. 1 Piet. 1: 6. Luku 4: 13. 1 Joh. 3: 1, 2.
19. Sillä ikäwä luontokappaleen ikäwöitsemys odottaa Jumalan lasten ilmoitusta,
20. Että luontokappale on turmeluksen ala annettu, ei mielellänsä, waan sen tähden, joka ne ala antanut on,
21. Toiwossa, että myös itse luontokappale pitää turmeluksen orjuudesta wapaaksi tuleman, Jumalan lasten kunnian wapauteen.
22. Sillä me tiedämme, että jokainen luontokappale huokaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme.
23. Mutta ei ainoastaan ne, waan myös itse me, joilla hengen uutiset owat, huokaamme itsellämme, odottain sitä lapseksi ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.
Luc. 21: 28. 2 Cor. 5: 2, 4.
24. Sillä me olemme toiwossa wapahdetut. Mutta jos toiwo näkyy, niin ei se ole toiwo; sillä kuinka joku taitaa toiwoa, jonka hän näkee? 2 Cor. 5: 7.
25. Mutta jos me sitä toiwomme, jota emme näe, niin me odotamme sitä kärsiwällisyydessä.
2 Cor. 4: 18. Hebr. 11: 1.
26. Mutta niin myös henki auttaa meidän heikkouttamme; sillä emmepä me tiedä mitään rukoilla niinkuin tulis, waan henki rukoilee meidän edestämme sanomattomilla huokauksilla.
Zach. 12: 10. Matth. 20: 22. Jac. 4: 3.
27. Mutta joka sydämmet tutkii, hän tietää, mitä hengen mielessä on; sillä hän rukoilee pyhäin edestä Jumalan tahdon jälkeen.
Ps. 7: 10. Jer. 11: 20. Luku 17: 10.
28. **Mutta me tiedämme niille, jotka Jumalata rakastawat, kaikki kappaleet ynnä parhaaksi kääntywän, niille, jotka aiwoituksen jälkeen kutsutut owat.**
29. Sillä jotka hän on katsonut edes, ne hän on Poikansa kuwan kaltaiseksi säätänyt, että hän olis esikoinen monen weljen keskellä. Eph. 1: 5, 11.
30. Mutta jotka hän on säätänyt, ne hän on myös kutsunut, ja jotka hän kutsunut on, ne hän on myös wanhurskaaksi tehnyt, ja jotka hän wanhurskaaksi teki, ne hän on myös kunnialliseksi tehnyt.

31. Mitäs me siis näihin sa=
nomme? Jos Jumala on meidän
edestämme, kuka woi meitä wastaan
olla? 4 Mos. 14: 8. Ps. 56: 12. Ps. 118: 6.
32. Joka ei omaakaan Poikaansa
armahtanut, waan antoi hänen kaik=
kein meidän edestämme, eikös hän
myös lahjoita meille kaikkia hänen
kanssansa? 1 Mos. 22: 12. Jes. 53: 5.
Joh. 3: 16. Rom. 4: 25. Luku 5: 6, 9.
33. Kuka tahtoo Jumalan wa=
littuin päälle kantaa? Jumala on,
joka tekee wanhurskaaksi. Jes. 50: 8, 9.
34. Kuka on, joka tahtoo kadot=
taa? Christus on kuollut. Ja, hän
on myös herätetty ylös, on myös
Jumalan oikialla kädellä, joka
myös rukoilee meidän edestämme.
Job. 34: 29. Ps. 110: 1. Marc. 16: 19.
Hebr. 1: 3. Luku 8: 1. Luku 12: 2.
1 Piet. 3: 22. 1 Joh. 2: 1.
35. Kuka pitää meitä Christuk=
sen rakkaudesta eroittaman? wai=
wako, eli ahdistus, eli waino, eli
nälkä, eli alastomuus, eli hätä,
eli miekka?
36. Niinkuin kirjoitettu on:
sinun tähtes me kuoletetaan yli
päiwää: me pidetään niinkuin
teurastettawat lampaat.
Ps. 44: 23. 1 Cor. 4: 9. 2 Cor. 4: 11.
37. Mutta niissä kaikissa me
woitamme hänen kauttansa, joka
meitä on rakastanut.
1 Cor. 15: 57. 2 Cor. 2: 14. 1 Joh. 4: 4.
Luku 5: 4, 5. Ilm. K. 12: 11.
38. Sillä minä olen wahwa
siitä, ettei kuolema, eikä elämä,
eikä enkelit, eikä esiwallat, eikä
wäkewyydet, eikä nykyiset, eikä tu=
lewaiset,
39. Eikä korkeus, eikä sywyys,
eli joku muu luontokappale taida
meitä Jumalan rakkaudesta eroit=
taa, joka on Jesuksessa Christuk=
sessa meidän Herrassamme.

9 Luku.

Uloswalitseminen ei tapahdu ruumiillisen
edun, waan Jumalan armon ja
järjestyksen jälkeen.

Minä sanon totuuden Chris=
tuksessa ja en walehtele,
(niinkuin minun oma tuntoni mi=
nun kanssani Pyhässä Hengessä
todistaa,)
2. Että minulla on suuri murhe
ja alinomainen kipu sydämmessäni.
Rom. 10: 1.
3. Minä olen pyytänyt kirot=
tuna olla Christukselta minun wel=
jeini tähden, jotka lihan puolesta
minun lankoni owat, 2 Mos. 32: 32.
4. Jotka owat Israelitat, joi=
den on lasten oikeus ja kunnia,
ja liitot ja laki, ja Jumalan pal=
welus ja lupaukset, 2 Mos. 4: 22.
5 Mos. 7: 6. Ps. 147: 19. Jer. 31: 9.
Rom. 2: 17. Luku 3: 2. Eph. 2: 12.
5. Joitten myös isät owat, jois=
ta Christus lihan puolesta synty=
nyt on, joka on Jumala ylitse kaik=
kein ylistetty ijankaikkisesti, amen!
Matth. 1: 1. Luc. 3: 23. Joh. 1: 1.
Rom. 1: 25. Hebr. 1: 8, 9.
6. Mutta ei niin, että Juma=
lan sana on hukkunut; sillä ei
ne ole kaikki Israelitat, jotka Is=
raelista owat.
4 Mos. 23: 19. Joh. 8: 39. Rom. 2: 28.
Luku 3: 3. Gal. 6: 16. 2 Tim. 2: 13.
7. Ei myös ne ole kaikki lap=
set, jotka Abrahamin siemen owat;
waan Isaachissa pitää sinulle sie=
men kutsuttaman.
1 Mos. 21: 12. Gal. 4: 23. Hebr. 11: 18.
8. Se on: ei ne ole Jumalan

lapset, jotka lihan puolesta lapset owat; mutta ne, jotka lupauksen lapset owat, ne siemeneksi luetaan.
Gal. 4: 28.
9. Sillä tämä on lupauksen sana: tällä ajalla minä tulen ja Saaralla pitää poika oleman.
1 Mos. 18: 10.
10. Mutta ei se ainoastaan, mutta myös Rebekka siitti yhdestä Isaachista meidän isästämme.
1 Mos. 25: 21.
11. Sillä ennen kuin lapset syntyiwätkään ja koska ei he wielä hywää eikä pahaa tehneet olleet, että Jumalan aiwoitus pitäis walitsemisen jälkeen seisowainen oleman, ei töiden tähden, waan kutsujan armosta,
12. Sanottiin hänelle: suuremman pitää wähempätä palweleman. 1 Mos. 25: 23.
13. Niinkuin kirjoitettu on: Jakobia minä rakastin, mutta Esauta wihasin. Mal. 1: 2.
14. Mitäs me siis sanomme? Onko Jumalan tykönä wääryyttä? Pois se! 5 Mos. 32: 4.
2 Aika K. 19: 7. Job. 8: 3. Luku 34: 10.
15. Sillä hän sanoo Mosekselle: jota minä armahdan, sitä minä tahdon armahtaa, ja tahdon olla laupias, jolle minä laupias olen.
2 Mos. 33: 19.
16. Niin ei se nyt ole sen, joka tahtoo, eikä sen, joka juoksee, waan sen, joka armahtaa, nimittäin Jumalan.
17. Sillä Raamattu sanoo Pharaolle: juuri sentähden olen minä sinun herättänyt, osoittaakseni minun woimani sinussa, että minun nimeni kaikessa maassa julistettaisiin. 2 Mos. 9: 16.
18. Niin hän siis armahtaa, ketä hän tahtoo, ja paaduttaa kenenkä hän tahtoo. 2 Mos. 4: 21.
19. Niin sinä sanot minulle: mitä hän siis nuhtelee? sillä kuka taitaa hänen tahtoansa wastaan olla?
20. Ja tosin, o ihminen, kuka sinä olet, joka Jumalata wastaan riitelet? Sanooko työ tekiällensä: miksis minun tainkaltaiseksi tehnyt olet? Jes. 45: 9. Luku 64: 8. Jer. 18: 6.
21. Eli eikö sawenwalajalla ole sawen päälle waltaa, yhdestä kappaleesta tehdä yhtä astiata kunnialliseksi ja toista huonoksi?
2 Tim. 2: 20.
22. Sentähden, jos Jumala tahtoo wihansa osoittaa ja woimansa ilmoittaa, on hän suurella kärsiwällisyydellä kärsinyt hänen wihansa astioita, jotka owat kadotukseen walmistetut. Rom. 2: 4.
23. Ja että hän tiettäwäksi tekis kunniansa rikkauden laupiutensa astioille, jotka hän kunniahan on walmistanut, 2 Tim. 2: 21.
24. Jotka hän myös kutsunut on, nimittäin meitä, ei ainoasti Judalaisista, waan myös pakanoista.
25. Niinkuin hän myös Hosean kautta sanoo: minä tahdon kutsua sen minun kansakseni, joka ei ollut minun kansani, ja minun rakkaakseni, joka ei minun rakkaani ollut. Hos. 2: 23. 1 Piet. 2: 10.
26. Ja pitää tapahtuman, että siinä paikassa, kuin heille sanottiin: ette ole minun kansani, siellä pi-

tää heitä eläwän Jumalan lapsiksi kutsuttaman. Hos. 1: 10.
27. Mutta Jesaias huutaa Israelin edestä: jos Israelin lasten luku olis niinkuin santa meressä, niin kuitenkin tähteet autuaaksi tulewat. Jes. 10: 22. Rom. 11: 5.
28. Sillä kuluttamus ja lyhentämys pitää tapahtuman wanhurskaudeksi, että Herra tekee häwityksen maan päällä,
29. Ja niinkuin Jesaias ennen sanoi: ellei Herra Zebaoth olisi meille siementä jättänyt, niin me olisimme olleet kuin Sodoma ja senkaltaiset kuin Gomorra.
1 Mos. 19: 24. Jes. 1: 9. Jer. 50: 40. Hes. 16: 46.
30. Mitäs me siis sanomme? (Me sanomme:) pakanat, jotka ei ole wanhurskautta etsineet, owat saaneet wanhurskauden, mutta sen wanhurskauden, joka uskosta on:
31. Mutta Israel, joka wanhurskauden lakia on etsinyt, ei ole wanhurskauden lakia saanut.
Rom. 10: 2, 3. Luku 11: 7.
32. Minkätähden? Ettei he sitä uskosta, mutta niinkuin lain töistä etseiwät. Sillä he owat loukanneet itsensä loukkauskiween. 1 Cor. 1: 23.
33. Niinkuin kirjoitettu on: katso, **minä panen Zioniin loukkauskiwen ja pahennuksen kallion, ja jokainen, kuin hänen päällensä uskoo, ei pidä häpiään tuleman.** Ps. 2: 12.
Ps. 118: 22. Jes. 8: 14. Luku 28: 16.
Matth. 21: 42. Luc. 2: 34. 1 Piet. 2: 6, 7, 8.

10 Luku.

Miksikä Juda hyljätään. Lain ja uskon wanhurskaus. Uskon alku.

Weljet, minun sydämmeni halu ja rukous on Jumalan tykö Israelin edestä, että he autuaaksi tulisiwat.
2. Sillä minä annan heille todistuksen, että heillä on kiiwaus Jumalan puoleen, mutta ei taidon jälkeen. Ap. T. 21: 20. Luku 22: 3. Gal. 1: 14.
3. Sillä ei he ymmärrä Jumalan wanhurskautta, waan pyytäwät omaa wanhurskauttansa wahwistaa eikä ole Jumalan wanhurskaudelle kuuliaiset: Rom. 9: 31.
4. **Sillä Christus on lain loppu, jokaiselle uskowaiselle wanhurskaudeksi.** Matth. 5: 17.
Ap. T. 13: 38. 2 Cor. 3: 13. Gal. 3: 24.
5. Sillä Moses kirjoittaa siitä wanhurskaudesta, kuin laista on, että kuka ihminen ne tekee, hänen pitää niissä elämän.
3 Mos. 18: 5. Hes. 20: 11. Gal. 3: 12.
6. Mutta se wanhurskaus, kuin uskosta on, sanoo näin: älä sano sydämmessäs: kuka tahtoo astua ylös taiwaaseen? se on Christusta tänne tuoda alas. 5 Mos. 30: 11, 12.
7. Eli kuka tahtoo astua alas syrwyyteen, se on: Christusta kuolleista jälleen tuoda?
8. Waan mitä hän sanoo? Se sana on juuri sinun tykönäs, nimittäin sinun suussas ja sydämmessäs. Tämä on se sana uskosta, jota me saarnaamme. 5 Mos. 30: 14.
9. Sillä, jos sinä suullas tunnustat Herran Jesuksen ja uskot sydämmessäs, että Jumala on hänen kuolleista herättänyt, niin sinä tulet autuaaksi; Matth. 10: 32.
10. **Sillä sydämmen uskolla me wanhurskaaksi tulemme, ja suun tunnustuksella me autuaaksi tulemme.**
11. Sillä Raamattu sanoo:

jokainen, kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä häpiään tuleman.
Jes. 28: 16. Rom. 9: 33.
12. Ei ole yhtään eroitusta Judalaisen ja Grekiläisen wälillä; sillä yksi on kaikkein Herra, rikas kaikkein kohtaan, jotka häntä rukoilewat. Ap. T. 10: 34, 35. Luku 15: 9. Rom. 3: 29. Eph. 1: 7. Luku 2: 4, 7.
13. **Sillä jokainen, kuin Herran nimeä awuksensa huutaa, tulee autuaaksi.** Joel. 2: 32. Ap. T. 2: 21.
14. Mutta kuinka he sitä awuksensa huutawat, jonka päälle ei he uskoneet? Ja kuin he sen uskowat, josta ei he ole kuulleet? Mutta kuinka he kuulewat ilman saarnaajata?
15. Ja kuinka he saarnaawat, ellei heitä lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: **o kuinka suloiset owat niitten jalat, kuin rauhaa julistawat, niitten, kuin hywää julistawat.**
Jes. 52: 7. Nah. 1: 15.
16. Mutta ei he ole kaikki ewangeliumille kuuliaiset; sillä Jesaias sanoo: Herra, kuka uskoo meidän saarnamme? Jes. 53: 1. Joh. 12: 38.
17. Niin tulee siis usko kuulosta, mutta kuulo Jumalan sanan kautta.
18. Mutta minä sanon: eikö he sitä ole kuulleet? Heidän äänensä tosin on lähtenyt kaikkeen maailmaan ja heidän sanansa maailman ääriin,
Ps. 19: 5. Jes. 49: 6. Col. 1: 23.
19. Waan minä sanon: eikös Israel tietänyt? Ensimäinen Moses sanoo: minä tahdon teitä yllyttää kateuteen sen kansan kautta, joka ei minun kansani ole, ja tyhmän kansan kautta tahdon minä teitä härsytellä. 5 Mos. 32: 21.
20. Mutta Jesaias on rohkia ja sanoo: minä olen niiltä löydetty, jotka ei minua etsineet, ja olen niille ilmaantunut, jotka ei minua kysyneet. Jes. 65: 1.
21. Mutta Israelille hän sanoo: koko päiwän olen minä käteni ojentanut tottelemattoman ja wastahakoisen kansan tykö. Jes. 65: 2.

11 Luku.

Neuwo pysymään wahwana uskossa. Uloswalitsemisen perustus.

Niin minä siis sanon: onkos Jumala kansansa hyljännyt? Pois se! sillä minä olen myös Israelita, Abrahamin siemenestä, BenJaminin suwusta.
Jer. 31: 37. 2 Cor. 11: 22. Phil. 3: 5.
2. Ei Jumala ole kansaansa hyljännyt, jonka hän ennen on tuntenut. Ettenkö te tiedä, mitä Raamattu Eliasta sanoo? kuinka hän rukoilee Jumalata Israelia wastaan, sanoen: Rom. 8: 29, 30.
3. Herra, he owat tappaneet sinun prophetas ja sinun alttaris kukistaneet, ja minä yksinäni jäin, ja he etsiwät minunkin henkeäni.
1 Kun. K. 19: 10.
4. Mutta mitä Jumalan wastaus sanoo hänelle? Minä olen itselleni jättänyt seitsemän tuhatta miestä, jotka ei ole Baalin edessä polweansa taiwuttaneet.
1 Kun. K. 19: 18.
5. Niin owat jääneet tälläkin ajalla armon walitsemisen jälkeen.
Rom. 9: 27.
6. Mutta jos se armosta on,

niin ei se ole enää töistä; sillä ei ar=
mo muutoin armo olisikaan. Mut=
ta jos se on töistä, niin ei se silleen
armo ole; muutoin ei työ enää ole
työ. 5 Mos. 9: 4. Rom. 4: 4, 5.
7. Kuinkas siis? Jota Israel
etsii, sitä ei hän ole saanut? mutta
walitut sen owat saaneet ja ne
muut owat paatuneet, Rom. 9: 31.
8. (Niinkuin kirjoitettu on: Ju=
mala on antanut heille uppinis=
kaisen hengen, silmät, ettei he nä=
kisi, ja korwat, ettei he kuulisi)
tähän päiwään asti.
Jes. 6: 9. Luku 29: 10. Matth. 13: 14.
Joh. 12: 40. Ap. T. 28: 26.
9. Ja Dawid sanoo: heidän
pöytänsä tulkoon heille paulaksi,
ja satimeksi, ja pahennukseksi, ja
kostoksi. Ps. 69: 23.
10. Heidän silmänsä soetkoon,
ettei he näkisi, ja taita aina hei=
dän selkänsä!
11. Niin minä siis sanon: owat=
ko he sentähden heitänsä loukan=
neet, että heidän piti lankeeman?
Pois se! waan heidän lankeemi=
sestansa tapahtui pakanoille au=
tuus, että hän sais heitä kii=
waaksi heidän tähtensä.
Matth. 22: 8, 9. Ap. T. 13: 46.
12. Mutta jos heidän lankee=
misensa on maailman rikkaus, ja
heidän wähennyksensä on pakanain
rikkaus; kuinka paljoa enämmin
heidän täydellisyytensä?
13. Sillä teille pakanoille minä
puhun: että minä pakanain apos=
toli olen, ylistän minä minun
wirkaani.
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Luku 22: 21.
Rom. 15: 16. Gal. 1: 16. Luku 2: 2, 8.
Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

14. Jos minä taitaisin jollakin
tawalla niitä, jotka minun lihani
owat, kiiwaaksi saada ja muuta=
matkin heistä autuaaksi saattaa.
Jud. Ep. w. 22, 23.
15. Sillä jos heidän hylkää=
misensä on maailman sowinto,
mitäs heidän korjaamisensa muuta
on kuin elämä kuolleista?
16. Sillä jos alku on pyhä, niin
on myös koko taikina, ja jos juuri
on pyhä, niin owat myös oksat.
17. Mutta jos muutamat ok=
sista owat murtuneet, ja sinä, joka
metsäöljypuu olit, olet niihin jäl=
leen istutettu, ja olet siitä juu=
resta ja sen öljypuun lihawuu=
desta osalliseksi tullut, Jer. 11: 16.
18. Niin älä ylpeile oksia was=
taan; mutta jos sinä heitä wastaan
ylpeilet, niin tiedä, ettet sinä juurta
kanna, waan juuri kantaa sinua.
19. Niin sanot: oksat owat mur=
tuneet, että minun piti siihen jäl=
leen istutettaman.
20. Oikein: he owat murtuneet
heidän epäuskonsa tähden, mutta
sinä pysyt uskon kautta: älä ole
röykkiä, waan pelkää. San. l. 28: 14.
Jes. 66: 2. Rom. 12: 16. Phil. 2: 12.
21. Sillä jos ei Jumala luon=
nollisia oksia armahtanut, katso,
ei hän sinuakaan armahda.
22. Sentähden katso tässä Ju=
malan hywyyttä ja ankaruutta: an=
karuutta niissä, jotka lankesiwat,
mutta hywyyttä itse sinussas, jos
sinä ainoastaan hywyydessä pysyt;
muutoin sinäkin leikataan pois,
Joh. 15: 2.
23. Ja ne jälleen istutetaan,
ellei he heidän epäuskossansa pysy;

sillä Jumala on woimallinen heitä jälleen istuttamaan.
24. Sillä jos sinä olet luonnollisesta metsäöljypuusta karsittu, ja olet wastoin luontoa hywään öljypuuhun istutettu, kuinka paljoa enämmin ne, jotka lunnolliset owat, heidän omaan öljypuuhunsa istutetaan?
25. Sillä en minä tahdo salata teiltä, rakkaat weljet, tätä salaisuutta, (ettette itsellänne ylpeilisi) että paatumus on puolittain Israelille tullut, siihen asti kuin pakanain täydellisyys tulis. Luc. 21: 24.
26. Ja niin kaikki Israel pitää autuaaksi tuleman, niinkuin kirjoitettu on: se tulee Zionista, joka päästää ja jumalattoman menon Jakobista kääntää pois. Jes. 59: 20.
27. Ja tämä on minun liittoni heidän kanssansa, koska minä otan pois heidän syntinsä. Jes. 27: 9. Jer. 31: 31, 2c. Hebr. 8: 8. Luku 10: 16.
28. Ewangeliumin puolesta tosin owat he wiholliset teidän tähtenne; mutta walitsemisen puolesta rakastetaan heitä isäin tähden.
29. Sillä ei Jumala lahjojansa ja kutsumistansa kadu.
30. Sillä niinkuin ette tekään muinoin Jumalan päälle uskoneet, waan nyt te olette laupiuden heidän epäuskonsa kautta saaneet; Gal. 4: 8.
31. Niin ei he ole myös nyt uskoneet sitä laupiutta, kuin teille on tapahtunut, että heillenkin laupius tapahtuis.
32. Sillä Jumala on kaikki epäuskon ala sulkenut, että hän kaikkia armahtais. Rom. 3: 9, 19, 23. Gal. 3: 22.
33. O sitä Jumalan rikkauden, ja wiisauden, ja tunnon syWyyttä; kuinka tutkimattomat owat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä! Job. 11: 7. Luku 36: 22.
34. Sillä kuka on Herran mielen tietänyt? Eli kuka on hänen neuwonantajansa ollut? Ps. 92: 6. Jes. 40: 13. Jer. 23: 18. 1 Cor. 2: 16.
35. Eli kuka on hänelle jotakin ennen antanut, jota hänelle pitäis jälleen maksettaman? Job. 41: 2.
36. Sillä hänestä ja hänen kauttansa ja hänessä owat kaikki: hänelle olkoon kunnia ijankaikkisesti, amen! San. l. 16: 4. 1 Cor. 8: 6. Col. 1: 16.

12 Luku.

Kehoitus weljelliseen rakkauteen kaikissa menoissa.

Niin neuwon minä teitä, rakkaat weljet, Jumalan sydämmellisen laupiuden kautta, että te antaisitte teidän ruumiinne eläwäksi, pyhäksi ja Jumalalle otolliseksi uhriksi, joka on teidän toimellinen jumalanpalwelukseune. Rom. 6: 13, 16. 1 Piet. 2: 5. 1 Joh. 2: 15.
2. Ja älkäät sowittako teitänne tämän maailman muodon jälkeen, waan muuttakaat teitänne teidän mielenne uudistuksen kautta, että te koettelisitte, mikä Jumalan hywä, otollinen ja täydellinen tahto olis. Eph. 1: 18. Luku 4: 23. Luku 5: 10, 17. 1 Thess. 4: 3. Luku 5: 5—18.
3. Sillä minä sanon siitä armosta, kuin minulle annettu on, jokaiselle kuin teidän seassanne on, ettei yksikään itsestänsä enämpi pitäisi kuin hänen tulee pitää; waan pitäkään kohtuullisesti itsestänsä

sen jälkeen kuin Jumala on kullen=
kin uskon mitan jakanut. Rom. 1: 5.
1 Cor. 3: 10. Luku 12: 7, 11. Eph. 4: 7.
4. Sillä niinkuin meillä on yh=
dessä ruumiissa monta jäsentä,
mutta ei kaikilla jäsenillä ole yhtä=
läinen työ, 1 Cor. 12: 12. Eph. 4: 16.
5. Niin mekin olemme monta
yksi ruumis Christuksessa, mutta
keskenämme olemme me toinen
toisemme jäsenet. 1 Cor. 12: 27.
Eph. 1: 23. Luku 5: 23. Col. 1: 24.
6. Ja meillä owat moninaiset
lahjat siitä armosta, kuin meille
annettu on. Jos jollakin on pro=
phetia, niin olkoon uskon kanssa
yhteinen.
1 Cor. 12: 4. 2 Cor. 10: 13. 1 Piet. 4: 10.
7. Jos jollakin on joku wirka,
niin pitäkään wirastansa waaria.
Jos joku opettaa, niin ottakaan
opetuksestansa waarin.
1 Cor. 12: 28. Eph. 4: 11. 1 Piet. 4: 11.
8. Jos joku neuwoo, niin pitä=
kään neuwostansa waarin. Jos jo=
ku antaa, niin antakaan yksinkertai=
suudessa. Jos joku hallitsee, niin
pitäkään siitä murheen. Jos joku
armahtaa, niin tehkään sen ilolla.
5 Mos. 15: 7. Matth. 6: 1, 2c. 2 Cor. 9: 7.
Ap. T. 20: 28. 1 Tim. 5: 17. 1 Piet. 5: 2.
9. Olkoon rakkaus wilpitöin.
Wihatkaat pahaa ja rippukaat kiin=
ni hywässä. Ps. 34: 15. Ps. 37: 27.
Ps. 97: 10. Ps. 139: 21. Am. 5: 15. 1 Tim. 1: 5.
1 Piet. 1: 22. Luku 4: 8. 1 Joh. 4: 7.
10. Weljellinen rakkaus olkoon
sydämmellinen teidän keskenänne.
Ennättäkään toinen toisensa kun=
niata tekemässä. Eph. 4: 3. Phil. 2: 3.
Hebr. 13: 1. 1 Piet. 2: 17. 2 Piet. 1: 7.
11. Älkäät olko hitaat töissän=
ne. Olkaat palawat hengessä.
Palwelkaat Herraa. Ilm. K. 3: 15.

12. Olkaat toiwossa iloiset, kär=
siwälliset murheessa. Olkaat alati
rukouksissa. Luc. 18: 1. Rom. 15: 13.
Eph. 6: 18. Col. 4: 2. 1 Thess. 5: 16, 17.
Hebr. 10: 36. Luku 12: 1. Jac. 5: 7.
13. Jakakaat omanne pyhäin
tarpeeksi. Ottakaat mielellänne
huoneeseen.
1 Cor. 16: 1. Hebr. 13: 2. 1 Piet. 4: 9.
14. Siunatkaat wainoollisian=
ne: siunatkaat ja älkäät sadatelko.
Matth. 5: 44. Luc. 6: 28. 1 Cor. 4: 12.
15. Iloitkaat iloisten kanssa,
ja itkekäät itkewäisten kanssa.
16. Olkaat keskenänne yksimie=
liset. Älkäät itsestänne paljon pi=
täkö, waan pitäkäät teitänne nöy=
räin kaltaisena. Älkäät itsiänne
ylön wiisaana pitäkö. Ps. 131: 1.
San. l. 3: 7. Jes. 5: 21. 1 Cor. 1: 10. Phil. 2: 2.
17. Älkäät kellenkään pahaa pa=
halla kostako. Ahkeroitkaat siitä,
kuin kunniallinen on kaikkein ih=
misten edessä. San. l. 20: 22. Matth. 5: 39.
1 Cor. 6: 7. 2 Cor. 8: 21. 1 Thess. 5: 15.
18. Jos mahdollinen on, niin
paljo kuin teissä on, niin pitäkäät
rauha kaikkein ihmisten kanssa.
Marc. 9: 50. Hebr. 12: 14.
19. Älkäät itse kostako minun
rakkaani, waan antakaat (Juma=
lan wihan) siaa saada. Sillä kir=
joitettu on: **minun on kosto, minä
tahdon kostaa, sanoo Herra.**
3 Mos. 19: 18. 5 Mos. 32: 35. Luc. 6: 29.
Hebr. 10: 30.
20. Sentähden jos sinun wi=
hoillises isoo, niin syötä häntä, ja
jos hän janoo, niin juota häntä;
sillä koskas tämän teet, niin sinä
tuliset hiilet hänen päänsä päälle
kokoot. San. l. 25: 21. Matth. 5: 44.
21. Älä anna sinuas woitet=

taa pahalta, waan woita sinä
paha hywällä.

13 Luku.

Waroitus kuuliaisuuteen esiwaltaa kohtaan, rakkauteen lähimmäistä wastaan; ja pyhään elämään.

Jokainen olkoon esiwallalle, jolla
walta on, alamainen; sillä ei
esiwalta ole muutoin kuin Juma-
lalta: ne wallat, jotka owat, Juma-
lalta ne säätyt owat. San. l. 8: 15, 16.
Dan 4: 22. Tit. 3: 1. 1 Piet. 2: 13.
2. Sentähden jokainen, kuin
itsensä esiwaltaa wastaan asettaa,
se on Jumalan säätyä wastaan;
mutta ne, jotka wastaan owat,
saawat tuomion päällensä.
3. Sillä ne, jotka wallan päällä
owat, ei ole hywintekiöille, waan
pahoille pelwoksi. Ellet tahdo esi-
waltaa peljätä, niin tee hywää,
ja sinä saat häneltä kiitoksen.
1 Piet. 2: 14.
4. Sillä hän on Jumalan pal-
welia sinun hywäkses. Waan jos
sinä pahaa teet, niin pelkää; sillä
ei hän miekkaa hukkaan kanna;
sillä hän on Jumalan palwelia
ja kostaja sille rangaistukseksi, joka
pahaa tekee.
5. Sentähden tulee alamainen
olla, ei ainoastaan wihan tähden,
waan myös omantunnon tähden.
6. Sillä sentähden te myös
weron maksatte; sillä he owat
Jumalan palweliat, joiden sen-
kaltaisista tulee lukua pitää.
7. Niin antakaat siis kaikille,
mitä te welwolliset olette: sille we-
ro, jolle wero tulee; sille tulli, jolle
tulli tulee; sille pelko, jolle pelko tu-
lee; sille kunnia, jolle kunnia tulee.
Matth. 22: 21. Marc. 12: 17. Luc. 20: 25.
8. Älkäät kellenkään welwolliset
olko, waan ainoastaan että te toi-
nen toistanne rakastatte; sillä joka
toista rakastaa, se on täyttänyt lain.
Gal. 5: 14.
9. Sillä se: ei sinun pidä huo-
rin tekemän; ei sinun pidä tappa-
man; ei sinun pidä warastaman;
ei sinun pidä wäärää todistusta
sanoman; ei sinun pidä himoitse-
man, ja mitä muuta käskyä on,
se tähän sanaan suljetaan: sinun
pitää rakastaman lähimmäistäs
niinkuin itseäs.
2 Mos. 20: 14, 2c. 3 Mos. 19: 18. 5 Mos. 5: 18.
Matth. 19: 18. Luku 22: 39. Marc. 12: 31.
10. Ei rakkaus tee lähimmäi-
selle mitään pahaa; sentähden on
rakkaus lain täyttämys.
Matth. 22: 40. 1 Tim. 1: 5. Jac. 2: 8.
11. Ja että me sen tiedämme,
nimittäin ajan, että nyt on aika
unesta nousta; sillä meidän au-
tuutemme on nyt lähempänä kuin
silloin, koska me uskoimme.
1 Cor. 15: 34. Eph. 5: 14. 1 Thess. 5: 6.
12. Yö on kulunut ja päiwä on
tullut; sentähden hyljätkäämme pi-
meyden työt ja pukekaamme mei-
tämme walkeuden sotaaseilla.
Eph. 5: 11. Luku 6: 13, 14. Col. 3: 8.
1 Thess. 5: 5.
13. Waeltakaamme soweliaasti
niinkuin päiwällä: ei ylönsyömi-
sessä, eikä juopumisessa, ei kam-
mioissa, eikä haureudessa, ei rii-
dassa ja kateudessa.
San. l. 23: 20. Luc. 21: 34. 1 Cor. 6: 9, 10.
Gal. 5: 21. Eph. 5: 5. Phil. 4: 8. Jac. 3: 14.
14. Waan **pukekaat päällenne
Herra Jesus Christus,** ja älkäät

holhotko ruumistanne haureuteen.
Gal. 3: 27. Luku 5: 16. 1 Piet. 2: 11.
1 Joh. 2: 16. Ilm. K. 16: 15.

14 Luku.

Neuwo heikkoin suhteen uskossa.

Heikkouskoista korjatkaat, ei kamppausten riidoissa.
Rom. 15: 1, 7. 1 Cor. 8: 9, 11. Luku 9: 22.
2. Yksi kyllä uskoo saawansa
kaikkinaista syödä, waan heikko
syö kaalia.
3. Joka syö, älkään sitä katsoko
ylön, joka ei syö: ja se, joka ei syö,
älkään tuomitko sitä, kuin syö; sillä
Jumala on hänen ottanut wastaan. Col. 2: 16.
4. Kuka sinä olet, joka toisen palweliata
tuomitset? Omalle isännällensä
hän seisoo eli lankee.
Mutta hän taidetaan ojettaa ylös;
sillä Jumala on woimallinen häntä
ojentamaan. Jac. 4: 12.
5. Yksi eroittaa yhden päiwän
toisesta, toinen pitää kaikki päiwät
yhtäläisenä: jokainen olkoon
wahwa omassa mielessänsä.
Gal. 4: 10.
6. Joka päiwää tottelee, sen hän
Herralle tekee: ja joka ei päiwää
tottele, se myös sen Herralle tekee.
Joka syö, hän syö Herralle; sillä
hän kiittää Jumalata: ja joka ei
syö, se ei syö Herralle, ja kiittää
Jumalata. 1 Cor. 10: 31. 1 Tim. 4: 3.
7. Sillä ei yksikään meistä itsellensä
elä, eikä yksikään itsellensä
kuole. 1 Piet. 4: 2.
8. Sillä jos me elämme, niin me
Herralle elämme: jos me kuolemme,
niin me Herralle kuolemme. Sentähden
joko me elämme eli kuolemme,
niin me Herran omat olemme.
Gal. 2: 20.
9. Sillä sentähden on myös
Christus kuollut ja nousnut ylös
ja jälleen eläwäksi tullut, että hän
olis kuolleitten ja eläwitten Herra.
2 Cor. 5: 15.
10. Mutta miksi sinä weljes
tuomitset? Eli miksi sinä weljes
katsot ylön? sillä me asetetaan kaikki
Christuksen tuomioistuimen eteen.
Matth. 25: 31. 2 Cor. 5: 10.
11. Sillä kirjoitettu on: niin
totta kuin minä elän, sanoo Herra,
minua pitää kaikki polwet kumartaman,
ja kaikki kielet pitää Jumalan
tunnustaman. Jes. 45: 23. Phil. 2: 10.
12. Sentähden jokaisen meistä
pitää edestänsä Jumalalle luwun
tekemän.
Matth. 12: 36. 1 Cor. 3: 8. Gal. 6: 5.
13. Älkäämme siis tästedes toinen
toistamme tuomitko, waan
tuomitkaat paremmin niin, ettei
yksikään weljensä eteen pane loukkausta
eli pahennusta.
Matth. 18: 7, 8, 9. 1 Cor. 10: 32. 2 Cor. 6: 3.
14. Minä tiedän ja olen wahwa
Herrassa Jesuksessa, ettei mitään
itsestänsä yhteistä ole, waan
joka jotakin yhteiseksi luulee, hänelle
se on yhteinen. Ap. T. 10: 14, 15.
1 Cor. 8: 7. 1 Tim. 4: 4. Tit. 1: 15.
15. Mutta jos sinun weljes
sinun ruuastas surulliseksi tulee,
niin et sinä enää waella rakkaudessa.
Älä sitä ruuallas kadota,
jonka tähden Christus on kuollut.
1 Cor. 8: 10.
16. Sentähden sowittakaat niin
ettei teidän hywyyttänne laitettaisi.
17. Sillä ei Jumalan waltakunta
ole ruoka ja juoma, mutta

wanhurskaus, ja rauha, ja ilo
Pyhässä Hengessä. 1 Cor. 8: 8.
18. Sillä joka niissä Christusta
palwelee, hän on Jumalalle otollinen ja ihmisille kelwollinen.
19. Sentähden noudattakaamme niitä, kuin rauhaan sopiwat,
ja sitä, kuin keskenämme parannukseksi tulee.
20. Älä ruuan tähden Jumalan
työtä turmele. Kaikki tosin owat
puhtaat; waan sille ihmiselle on se
paha, joka syö omantuntonsa pahennuksen kanssa,
Matth. 15: 11. Tit. 1: 15.
21. Se on hywä, ettet lihaa
söisi etkä wiinaa joisi eli jotakin,
josta weljes loukkaantuu, taikka
pahenee, elikkä heikoksi tulee.
1 Cor. 8: 13.
22. Jos sinulla on usko, niin
pidä se itsessäs Jumalan edessä.
Autuas on, joka ei tee itsellensä
omaatuntoa niissä, kuin hän koettelee.
23. Mutta joka siitä epäilee ja
kuitenkin syö, se on kadotettu; sillä
ei hän syönyt uskossa, mutta kaikki,
kuin ei uskosta ole, se on synti.

15 Luku.

Paawali neuwoo hiljaisuuteen, kärsiwällisyyteen ja soweliaisuuteen. Lupaa itse tulla Romiin.

Mutta meidän, jotka wäkewät
olemme, tulee heikkoin woimattomuutta kärsiä, eikä itsellemme kelwata. 1 Cor. 9: 22. Gal. 6: 1.
2. Niin jokainen meistä kelwatkaan lähimmäisellensä siinä, kuin
hywä on, parannukseksi. 1 Cor. 9: 19.
Luku 10: 24, 32. Luku 13: 5. Phil. 2: 4, 5.
3. Sillä ei Christuskaan itsellensä kelwannut, waan niinkuin
kirjoitettu on: heidän pilkkansa,
jotka sinua pilkkasiwat, lankesiwat
minun päälleni. Ps. 69: 10.
4. Sillä mitä ennen kirjoitettu on,
se on meille opiksi kirjoitettu, että
meillä kärsiwällisyyden ja Raamatuin lohdutuksen kautta toiwo olis.
Rom. 4: 23, 24. 1 Cor. 10: 11. 2 Tim. 3: 16.
5. Mutta kärsiwällisyyden ja lohdutuksen Jumala antakoon teille,
että te keskenänne yksimieliset olisitte Jesuksen Christuksen perään:
Rom. 12: 16. 1 Cor. 1: 10. Phil. 2: 2.
Luku 3: 15, 16.
6. Että te yksimielisesti yhdestä
suusta kiittäisitte Jumalata ja meidän Herran Jesuksen Christuksen
Isää.
7. Sentähden korjatkaat toinen
toistanne, niinkuin Christuskin on
meitä Jumalan kunniaksi korjannut. Rom. 14: 1, 3.
8. Mutta minä sanon: Jesus
Christus on ollut ympärileikkauksen palwelia Jumalan totuuden
tähden, wahwistamaan sitä lupausta, kuin isille tapahtunut oli.
Matth. 15: 24. Ap. T. 3: 25, 26.
9. Mutta että pakanat laupiuden edestä Jumalata kiittäisiwät,
niinkuin kirjoitettu on: sentähden
kiitän minä sinua pakanain seassa
ja weisaan sinun nimelles.
Rom. 11: 30. 2 Sam. 22: 50. Ps. 18: 50.
10. Ja taas hän sanoo: iloitkaat
pakanat hänen kansansa kanssa!
5 Mos. 32: 43.
11. Ja taas: kiittäkäät HERRAA kaikki pakanat, ja kaikki kansa
ylistäkään häntä! Ps. 117: 1.
12. Ja taas sanoo Jesaias: sen

pitää oleman Jessen juuren, joka
on nousewa pakanoita hallitse=
maan, jonka päälle pakanat toiwo=
man pitää.
Jes. 11: 1, 10. Ilm. K. 5: 5. Luku 22: 16.
13. Mutta toiwon Jumala
täyttäköön teitä kaikella riemulla
ja rauhalla uskossa, että teillä
Pyhän Hengen woiman kautta
yltäkylläinen toiwo olis.
14. Mutta minä tiedän hy=
wästi, rakkaat weljeni, teistä, että
te olette hywyyttä täynnä, kai=
kella tuntemisella täytetyt, että te
woitte toinen toistanne neuwoa.
1 Cor. 1: 5. 2 Piet. 1: 12. 1 Joh. 2: 21.
15. Minä olen kuitenkin puo=
littain rohkiasti teidän tykönne,
rakkaat weljet, kirjoittanut, niin=
kuin muistuttain teille sen armon
puolesta, kuin minulle Jumalalta
on annettu. Rom. 1: 5.
16. Että minun pitää oleman
pakanain seassa Jesuksen Christuk=
sen palwelian, Jumalan ewangeli=
umia uhraamassa, että pakanatkin
olisiwat Jumalalle otollinen uhri,
Pyhän Hengen kautta pyhitetty.
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Rom. 11: 13.
Gal. 2: 7. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.
17. Sentähden minulla on se,
josta minä Jesuksessa Christuk=
sessa kerskaan, niissä kuin Ju=
malan owat.
18. Sillä en minä rohkene mi=
tään puhua niistä, kuin ei Chris=
tus minun kauttani waikuttanut
pakanain kuuliaisuudeksi, sanalla
ja työllä. Rom. 1: 5. Luku 16: 26.
19. Merkkein ja ihmetten woi=
malla, Jumalan hengen wäellä;
niin että minä hamasta Jerusa=
lemista ja niissä ympäri Illyri=
koon asti olen kaikki Christuksen
ewangeliumilla täyttänyt.
20. Ja minä olen ollut ahkera
ewangeliumia saarnaamaan, joissa
Christuksen nimi ei mainittu ollut,
etten minä muukalaisen perustuk=
sen päälle rakentaisi; 2 Cor. 10: 15.
21. Waan niinkuin kirjoitettu
on: joille ei ensinkään hänestä
julistettu ollut, niitten pitää sen
näkemän, ja jotka ei kuulleet ole,
niitten pitää ymmärtämän.
Jes. 52: 15.
22. Sentähden myös minä olen
usein estetty teidän tykönne tule=
masta. Rom. 1: 13. 1 Thess. 2: 1.
23. Mutta nyt, ettei minun
ole näissä maakunnissa enämpi
siaa ja minä olen jo monta wuotta
halannut teidän tykönne tulla,
Rom. 1: 10. 1 Thess. 3: 10.
24. Sentähden koska minä His=
paniaan waellan, niin minä tulen
teidän tykönne; sillä minä toiwon,
että koska minä sen kautta mat=
kustan, niin minä saan teidän
nähdä, ja niin teiltä sinne saatettai=
siin; kuitenkin, että minä ennen sai=
sin kerran minuni teistä ilahuttaa.
25. Mutta nyt minä waellan
Jerusalemiin pyhille palwelusta
tekemään; Ap. T. 19: 21. Luku 24: 17.
26. Sillä ne Macedoniasta ja
Achajasta owat mielellänsä Jeru=
salemin köyhiä pyhiä warten yh=
teisen awun koonneet. 1 Cor. 16: 1.
2 Cor. 8: 1. Luku 9: 2, 12. Gal. 2: 9, 10.
27. He owat sen mielellänsä
tehneet, niinkuin he siihen heille
welkapäätkin owat; sillä jos paka=
nat owat heidän hengellisestä ta=

warastansa osallisiksi tulleet, niin
on kohtuullinen, että he myös heitä
heidän ruumiillisella tawarallansa
palwelewat. 1 Cor. 9: 11. Gal. 6: 6.
28. Koska minä siis sen asian
päättänyt olen ja heille tämän he-
delmän lukinnut, tahdon minä tei-
dän kauttanne Hispaniaan palata.
29. Mutta minä tiedän, koska
minä teidän tykönne tulen, että
minä tulen Christuksen ewange-
liumin täydellisellä siunauksella.
Rom. 1: 11.
30. Mutta minä neuwon teitä,
rakkaat weljet, meidän Herran Je-
suksen Christuksen kautta ja Hen-
gen rakkauden kautta, että te mi-
nun kanssani kilwoittelisitte ru-
kouksissa minun edestäni Juma-
lan tykö: 2 Cor. 1: 11.
31. Että minä Judeassa epä-
uskoisista pelastettaisiin, ja että
minun palwelukseni Jerusalemissa
olis pyhille otollinen. 2 Thess. 3: 2.
32. Että minä ilolla teidän
tykönne tulisin Jumalan tahdon
kautta, ja minuani ynnä teidän
kanssanne wirwoittaisin.
Ap. T. 18: 21. 1 Cor. 4: 19.
33. Mutta rauhan Jumala ol-
koon teidän kaikkein kanssanne!
Amen!
Phil. 4: 9. 1 Thess. 5: 23. 2 Thess. 3: 16.

16 Luku.

Paawali päättää tämän lähetyskirjan waroituksilla, terwehdyksillä ja kiitoksella Jumalan tykö.

Minä annan teidän haltuunne
Pheben, meidän sisaremme,
joka on Kenchrean seurakunnan
palweluspiika:
2. Että te häntä ottaisitte was-
taan Herrassa, niinkuin pyhäin
sopii. Ja olkaat hänelle kaikissa
asioissa awulliset, joissa hän teitä
tarwitsee; sillä hän on monelle
awullinen ollut ja itse minulle.
3. Terwehtäkäät Priskillaa ja
Aqwilaa, minun auttajiani Chris-
tuksessa Jesuksessa, Ap. T. 18: 2, 26.
1 Cor. 16: 19. 2 Tim. 4: 19.
4. (Jotka owat kaulansa minun
henkeni tähden altiiksi antaneet:
joita en minä ainoasti kiitä, waan
kaikki pakanainkin seurakunnat.)
5. Niin myös sitä seurakuntaa,
joka heidän huoneessansa on. Ter-
wehtäkäät Epenetusta, minun rak-
kaintani, joka on Achajasta uuti-
nen Christuksessa.
6. Terwehtäkäät Mariata, joka
paljon waiwaa meistä näki.
7. Terwehtäkäät Andronikusta
ja Juniasta, minun lankojani ja
kanssawankejani, jotka owat kuu-
luisat apostolitten seassa, jotka
myös oliwat ennen minua Chris-
tuksessa.
8. Terwehtäkäät Ampliasta,
minun rakastani Herrassa.
9. Terwehtäkäät Urbanusta,
meidän auttajatamme Christuk-
sessa, ja Stachysta, minun ra-
kastani.
10. Terwehtäkäät Apellesta, jo-
ka on koeteltu Christuksessa. Ter-
wehtäkäät Aristobulin perhettä.
11. Terwehtäkäät Herodionia,
minun lankoani. Terwehtäkäät
Narcissuksen perhettä, jotka owat
Herrassa.
12. Terwehtäkäät Tryphenaa

ja Tryphosaa, jotka työtä tekewät Herrassa. Terwehtäkäät Persistä, minun rakastani, joka paljon työtä tehnyt on Herrassa.

13. Terwehtäkäät Rufusta, walittua Herrassa, ja hänen ja minun äitiäni.

14. Terwehtäkäät Asyncritusta ja Phlegonia, Hermasta, Patrobasta, Hermestä ja weljiä, jotka heidän kanssansa owat.

15. Terwehtäkäät Philologusta ja Juliata, Nereusta ja hänen sisartansa, ja Olympasta, ja kaikkia pyhiä, jotka owat heidän kanssansa.

16. Terwehtäkäät teitänne keskenänne pyhällä suunantamisella. Christuksen seurakunnat terwehtäwät teitä. 1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13: 12. 1 Thess. 5: 26. 1 Piet. 5: 14.

17. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet, että te kawahtaisitte eripuraisuuden ja pahennuksen matkaan saattajita sitä oppia wastaan, kuin te oppineet olette: ja wälttäkäät niitä. Gal. 1: 8, 9. Col. 2: 8. 1 Tim. 6: 3. 2 Tim. 3: 2, 5, 6. 2 Joh. w. 10.

18. Sillä ei senkaltaiset Herraa Jesusta Christusta palwele, waan omaa watsaansa ja wiettelewät makeilla puheillansa ja liehakoitsemisellansa yksinkertaisten sydämmet. Hes. 13: 18. Phil. 3: 18, 19. 2 Piet. 2: 3.

19. Sillä teidän kuuliaisuutenne on kaikille julistettu, jonkatähden minä iloitsen teidän ylitsenne. Mutta minä tahdon, että teidän pitää hywässä wiisaat oleman ja pahuudessa yksinkertaiset. Matth. 10: 16. Rom. 1: 8. 1 Cor. 14: 20.

20. Mutta rauhan Jumala on tallaawa saatanan pian teidän jalkainne ala. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon teidän kanssanne! Amen. Rom. 15: 33. 1 Cor. 16: 23. 2 Cor. 13: 13.

21. Teitä terwehtäwät Timotheus, minun auttajani, ja Lucius, ja Jason ja Sosipater, minun lankoni. Ap. T. 13: 1. Luku 16: 1. Luku 17: 5. Luku 20: 4. Phil. 2: 19. 1 Thess. 3: 2.

22. Minä Tertius, joka tämän lähetyskirjan kirjoitin, terwehdän teitä Herrassa.

23. Teitä terwehtää Gajus, minun ja kaiken seurakunnan holhoja. Teitä terwehtää Erastus, kaupungin rahanhaltia, ja Qwartus weli. Ap. T. 19: 22. 2 Tim. 4: 20.

24. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon teidän kaikkein kanssanne! Amen. 1 Thess. 5: 28.

25. Mutta hänelle, joka woi teitä wahwistaa minun ewangeliumini ja Jesuksen Christuksen saarnan jälkeen, sen salaisuuden ilmestyksen jälkeen, joka ijäisiin aikoin on salattu ollut, Eph. 1: 9. Luku 3: 9, 20. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 10.

26. Mutta nyt ilmoitettu ja tiettäwäksi tehty prophetain Raamatuin kautta ijankaikkisen Jumalan käskyn jälkeen, uskon kuuliaisuudeksi, kaikkein pakanain seassa: Rom. 1: 5. Luku 15: 18. Tit. 1: 3. 1 Joh. 1: 1.

27. Jumalalle, joka yksinänsä wiisas on, olkoon kunnia Jesuksen Christuksen kautta ijankaikkisesti! Amen. 1 Tim. 1: 17. Jud. Ep. w. 25.

Romalaisten tykö,
Kirjoitettu Corinthosta, Kenchrean seurakunnan palweluspiian Pheben kanssa.

P. Paawalin edellinen Epistola Corinthilaisten tykö.

1 Luku.

Neuwo yksimielisyyteen Christuksen opissa. Oma wiisaus. Oikia kerskaaminen.

Paawali, kutsuttu Jesuksen Christuksen apostoliksi Jumalan tahdon kautta, ja Sosthenes weli,
Ap. T. 18: 17.
2. Sille Jumalan seurakunnalle, joka on Corinthossa, pyhitetyille Christuksessa Jesuksessa, kutsutuille pyhille ynnä kaikkein niitten kanssa, jotka meidän Herran Jesuksen Christuksen nimeä awuksensa huutawat, jokaisessa heidän ja meidän siassamme.
Joh. 17: 19. Ap. T. 15: 9. Eph. 1: 1. 1 Thess. 4: 7. 2 Tim. 1: 9.
3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Christukselta.
Rom. 1: 7. 2 Cor. 1: 2. Eph. 1: 2.
4. Minä kiitän Jumalatani aina teidän tähtenne, sen Jumalan armon edestä, kuin teille Jesuksessa Christuksessa annettu on:
Rom. 1: 8.
5. Että te olette kaikissa rikkaaksi tehdyt hänessä, kaikessa opissa ja kaikessa tuntemisessa.
1 Cor. 12: 8. 2 Cor. 8: 7. Col. 1: 9.
6. Sillä todistus Christuksesta on teissä wahwistettu,
7. Niin ettei teiltä jossakussa lahjassa mitään puutu, jotka odotatte meidän Herran Jesuksen Christuksen ilmoitusta,
Phil. 3: 20. Tit. 2: 13.
8. Joka myös teitä loppuun asti wahwistaa, että te olisitte nuhteettomat meidän Herran Jesuksen Christuksen päiwänä. Col. 1: 22. 1 Thess. 3: 13. Luku 5: 23. 2 Thess. 3: 3.
9. Sillä Jumala on uskollinen, jonka kautta te kutsutut olette hänen Poikansa Jesuksen Christuksen meidän Herran yhteyteen.
Joh. 15: 5. 1 Thess. 5: 24.
10. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet, meidän Herran Jesuksen Christuksen nimen kautta, että te kaikki yhdenkaltaisen puheen pitäisitte, ja ettei teidän seassanne eriseuroja olisi, waan olkaat sowitetut yhdessä mielessä ja yhdessä neuwossa.
Rom. 12: 16. Luku 15: 5. Eph. 4: 3. Phil. 2: 2. Luku 3: 15, 16. 1 Piet. 3: 8.
11. Sillä minun korwilleni on tullut teistä, rakkaat weljet, Chloen perheen kautta, että riidat owat teillä keskenänne.
12. Niin minä sanon sitä, että kukin teistä sanoo: minä olen Paawalin, minä olen Apollon, minä Cephaksen, minä Christuksen.
Joh. 1: 42. Ap. T. 18: 24. 1 Cor. 3: 4.
13. Lieneekö Christus jaettu, wai onko Paawali teidän edestänne ristiinnaulittu? eli oletteko te Paawalin nimeen kastetut?
14. Minä kiitän Jumalata, etten minä ole yhtään teistä kastanut, waan Crispuksen ja Gajuksen:
Ap. T. 18: 8. Rom. 16: 23.
15. Ettei kenkään saa sanoa, että minä minun nimeeni ketään kastin.
16. Minä kastin myös Stepha-

nan perheen; sitte en minä tiedä, jos minä jonkun muun kastanut olen. 1 Cor. 16: 15, 17.

17. Sillä ei Christus minua lähettänyt kastamaan, waan ewangeliumia saarnaamaan, ei sanan wiisaudella, ettei Christuksen risti turhaan menisi.
1 Cor. 2: 1, 4, 13. 2 Piet. 1: 16.

18. Sillä se puhe rististä on niille hulluus, jotka kadotetaan; mutta meille, jotka autuaaksi tulemme, on se Jumalan woima.
1 Cor. 4: 10. Rom. 1: 16.

19. Sillä kirjoitettu on: minä kadotan wiisasten wiisauden, ja ymmärtäwäisten ymmärryksen minä hylkään. Job. 5: 12, 13. Jes. 29: 14.

20. Kussas on wiisas? kussas on kirjanoppinut? kussas tämän maailman tutkia on? Eikö Jumala ole tämän maailman wiisautta hulluudeksi tehnyt?
Job. 12: 17. Jes. 33: 18. Rom. 1: 22.

21. Sillä että Jumalan wiisaudessa ei maailma tuntenut Jumalata wiisauden kautta, niin kelpasi Jumalalle tyhmän saarnan kautta niitä wapahtaa, jotka sen uskowat,
Matth. 11: 25. Luc. 10: 21. Rom. 1: 21, 28.

22. Sentähden että Judalaiset merkkiä anowat ja Grekiläiset wiisautta etsiwät; Matth. 12: 38.
Luku 16: 1. Joh. 4: 48. Luku 6: 30.

23. Mutta me saarnaamme ristiinnaulitun Christuksen **Judalaisille pahennukseksi ja Grekiläisille hulluudeksi.** Joh. 6: 60, 66. 1 Cor. 2: 14.

24. Mutta kutsutuille sekä Judalaisille että Grekiläisille saarnaamme me Christuksen Jumalan woimaksi ja Jumalan wiisaudeksi.
Rom. 1: 16.

25. Sillä Jumalan hulluus on wiisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on wäkewämpi kuin ihmiset.

26. Te näette, rakkaat weljet, teidän kutsumisenne, ettei monta lihallista wiisasta, ei monta woimallista, ei myös monta suuresta suwusta, Joh. 7: 48. 1 Cor. 2: 8.

27. Waan ne, kuin maailman edessä hullut owat, on Jumala walinnut, että hän wiisaat häpiään saattais; ja ne, kuin heikot owat maailman edessä, on Jumala walinnut, että hän wäkewät häpiään saattais; Matth. 11: 25. Jac. 2: 5.

28. Ja ne alimmaisesta suwusta ja ylönkatsotut maailmassa on Jumala walinnut, ja ne, kuin ei mitään ole, että hän ne, jotka jotakin owat, turhaksi tekis;

29. Ettei hänen edessänsä yksikään liha kerskaisi.
Rom. 3: 27. Eph. 2: 9.

30. Mutta te olette hänestä Christuksessa Jesuksessa, **joka meille on Jumalalta tehty wiisaudeksi, ja wanhurskaudeksi, ja pyhitykseksi ja lunastukseksi;** Jer. 23: 5. Joh. 17: 19.
Rom. 4: 25. Eph. 1: 7. Col. 2: 3.

31. Että niinkuin kirjoitettu on: **joka itseänsä kerskaa, hän kerskatkaan itseänsä Herrassa.**
Jes. 65: 16. Jer. 9: 23, 24. 2 Cor. 10: 17.

2 Luku.

Jumalan sanan yksinkertaisuus on maailmallista wiisautta korkiampi.

Ja, rakkaat weljet! koska minä teidän tykönne tulin, en minä tullut korkeilla sanoilla enkä sywällä wiisaudella ilmoittamaan

teille Jumalan todistusta.
Ap. T. 18: 1. 1 Cor. 1: 17.
2. Sillä en minä itseäni pitä-
nyt teidän seassanne mitäkään tie-
täwäni, waan ainoasti Jesuksen
Christuksen ja sen ristiinnaulitun.
Gal. 6: 14.
3. Ja minä olin teidän kans-
sanne heikkoudessa, ja pelwossa,
ja suuressa wapistuksessa.
2 Cor. 10: 10. Luku 11: 30. Luku 12: 5, 9.
Gal. 4: 13. Phil. 2: 12.
4. Ja minun puheeni ja saar-
nani ei ollut kaunistetuissa sa-
noissa ihmisten wiisauden jälkeen,
mutta hengen ja woiman osoi-
tuksessa,
5. Ettei teidän uskonne olisi
ihmisten wiisaudessa, mutta Ju-
malan woimassa. 2 Cor. 4: 7.
6. Mutta me puhumme siitä
wiisaudesta, kuin on täydellisten
tykönä, ei tämän maailman wii-
saudesta, eikä tämän maailman
päämiesten, jotka hukkuwat.
Jac. 3: 15.
7. Waan me puhumme siitä
salatusta Jumalan wiisaudesta,
jonka Jumala on ennen maailman
alkua säätänyt meidän kunniaksem-
me, Job. 28: 21. Rom. 16: 25. 1 Cor. 4: 1.
Eph. 3: 9. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 9.
8. Jota ei yksikään tämän maa-
ilman päämiehistä tuntenut; sillä
jos he olisiwat tunteneet, niin ei
he olisi kunnian Herraa ristiin-
naulinneet. Matth. 11: 25.
Joh. 7: 48. Luku 16: 3. Ap. T. 3: 17.
Luku 13: 27. 2 Cor. 3: 14. 1 Tim. 1: 13.
9. Waan niinkuin kirjoitettu on:
joita ei silmä ole nähnyt, eikä korwa
ole kuullut, ja ei ihmisen sydämmeen
ole astunut, joita Jumala on niille
walmistanut, jotka häntä rakastawat.
Jes. 64: 4. 1 Cor. 1: 23.
10. Mutta meille on Jumala
sen ilmoittanut Henkensä kautta;
sillä Henki kaikki tutkistelee, Ju-
malan syweydetkin. Matth. 13: 11.
Luku 16: 17. 2 Cor. 3: 18. 1 Joh. 2: 27.
11. Sillä kuka ihminen tietää,
mitä ihmisessä on, waan ihmi-
sen henki, joka hänessä on? Niin
myös ei yksikään tiedä, mitä Ju-
malassa on, waan Jumalan Henki.
San. l. 20: 27. Jer. 17: 19.
12. Mutta emme ole saaneet
tämän maailman henkeä, waan sen
hengen, joka Jumalasta on, että
me tietäisimme, mitä meille Ju-
malalta annettu on, Rom. 8: 15.
13. Jota me myös puhumme,
ei niillä sanoilla, kuin inhimillinen
wiisaus opettaa, waan niillä, kuin
Pyhä Henki opettaa, ja me tuomit-
semme hengelliset asiat hengelli-
sesti. 2 Piet. 1: 16.
14. Mutta ei luonnollinen ihmi-
nen ymmärrä niitä, kuin Jumalan
Hengen owat; sillä ne owat hänelle
hulluus, ja ei taida käsittää, sillä ne
hengellisesti tuomitaan. Rom. 8: 7.
15. Mutta hengellinen tuomit-
see tosin kaikkia, waan ei hän
keltäkään tuomita.
16. Sillä kuka on tietänyt Her-
ran mielen, joka tahtoo hänelle
neuwoa antaa? Mutta meillä on
Christuksen mieli. Job. 15: 8.
Jes. 40: 13. Jer. 23: 18. Rom. 11: 34.

3 Luku.

Sanan istuttaminen, kaswo. Jumalan
templi on pyhä.

Ja, rakkaat weljet! en minä tai-
tanut teille puhua niinkuin

hengellisille, waan niinkuin lihallisille, niinkuin lapsille Christuksessa.
2. Rieskaa minä olen teille juoda antanut, ja en ruokaa; sillä ette sitä wielä woineet, ja ette wielä nytkään woi. Hebr. 5: 12, 13.
3. Sillä te olette wielä lihalliset, sillä niin kauwan kuin teidän seassanne kateus ja riita ja eripuraisuus on, ettenkö te ole lihalliset ja waella ihmisten tawan jälkeen?
1 Cor. 1: 11. Gal. 5: 19, 20. Jac. 3: 16.
4. Sillä koska joku sanoo: minä olen Paawalin, ja toinen: minä Apollon; ettenkö te siis ole lihalliset? 1 Cor. 1: 12.
5. Mitäs Paawali on ja mikä Apollo muuta kuin palweliat, joiden kautta te olette uskoneet, ja niinkuin Jumala kullenkin antanut on? Ap. T. 18: 24. 1 Cor. 16: 12.
6. Minä olen istuttanut, Apollo on kastanut; mutta Jumala on kaswon antanut.
Ap. T. 18: 26. Luku 19: 1.
7. Niin ei se mitään ole, joka istuttaa, eikä se, joka kastaa, waan Jumala, joka kaswon antaa.
8. Mutta se, joka istuttaa ja se, joka kastaa, owat yhtä: kumpikin saa palkkansa työnsä jälkeen.
Ps. 62: 13. Jer. 17: 10. Luku 32: 19.
Matth. 16: 27. Rom. 2: 6. Gal. 6: 5.
Ilm. K. 2: 23. Luku 22: 12.
9. Sillä me olemme Jumalan apulaiset: te olette Jumalan pelto ja Jumalan rakennus.
2 Cor. 6: 1. Eph. 2: 20, 21.
10. Sen Jumalan armon jälkeen, kuin minulle annettu on, olen minä perustuksen laskenut, niinkuin taitawa rakentaja, waan toinen sen päälle rakentaa; mutta katsokaan jokainen, kuinka hän sen päälle rakentaa. Rom. 1: 5. Luku 15: 20.
11. Sillä muuta perustusta ei taida yksikään panna, waan sen, kuin pantu on, joka on Jesus Christus.
Jes. 28: 16. Matth. 16: 18. Eph. 2: 20.
1 Piet. 2: 7.
12. Jos nyt joku rakentaa tämän perustuksen päälle kultaa, hopiata, kalleita kiwiä, puita, heiniä, olkia:
13. Jokaisen teko tulee julkiseksi; sillä se päiwä sen on selittäwä, joka tulessa ilmaantuu: ja minkäkaltainen kunkin teko on, sen tuli koettelee.
Jes. 48: 10. 1 Piet. 1: 7. Luku 4: 12.
14. Jos jonkun teko pysyy, kuin sen päälle rakentanut on, niin hän saa palkan:
15. Jos jonkun teko palaa, niin hän saa wahingon; mutta hän tulee itse autuaaksi, kuitenkin niinkuin tulen kautta.
16. Ettenkö te tiedä teitänne Jumalan templiksi, ja että Jumalan Henki asuu teissä?
1 Cor. 6: 19. 2 Cor. 6: 16. Eph. 2: 21, 22.
Hebr. 3: 6. 1 Piet. 2: 5.
17. Jos joku Jumalan templin turmelee, sen Jumala turmelee; sillä Jumalan templi on pyhä, niinkuin tekin olette.
18. Älkään kenkään itseänsä pettäkö: jos joku teistä itsensä luulee wiisaaksi tässä maailmassa, se tulkoon tyhmäksi, että hän wiisaaksi tulis. San. l. 3: 7. Jes. 5: 21.
19. Sillä tämän maailman wiisaus on hulluus Jumalan tykönä. Sillä kirjoitettu on: hän käsittää taitawat kawaluudessansa, Job. 5: 13.
20. Ja taas: Herra tietää wii-

sasten ajatukset, että ne turhat owat. Ps. 94: 11.
21. Sentähden älkään yksikään ihmisistä kerskatko; sillä kaikki owat teidän omanne:
22. Joko se olis Paawali eli Apollo, eli Cephas, taikka maailma, eli elämä, eli kuolema, taikka nykyiset eli tulewaiset: kaikki owat teidän,
23. Mutta te olette Christuksen, waan Christus on Jumalan.
1 Cor. 11: 3.

4 Luku.

Uskollisten opettajain arwo Jumalan ja maailman edessä. Isät Christuksessa.

Jokainen pitäköön meitä Christuksen palwelioina ja Jumalan salaisuutten huoneenhaltioina.
2 Cor. 4: 5. Luku 6: 4. Col. 1: 25. Tit. 1: 17.
2. Mutta ainoastaan se huoneenhaltiain seassa etsitään, että joku uskolliseksi löydettäisiin.
Luc. 12: 42.
3. Mutta wähän minä sitä tottelen, että minä teiltä tuomitaan eli inhimilliseltä päiwältä: ja en minä itsekään tuomitse minuani;
4. Sillä en minä tiedä mitään kanssani; mutta en minä sentähden wanhurskautettu ole, waan Herra on se, joka minun tuomitsee.
2 Mos. 34: 7. Job. 9: 2. Ps. 130: 3. Ps. 143: 2. Rom. 4: 2.
5. Sentähden älkäät tuomitko ennen aikaa, siihen asti kuin Herra tulee, joka nekin walkeuteen saattaa, kuin pimeydessä peitetyt owat, ja ilmoittaa sydänten aiwoitukset: ja silloin kukin saa kunnian Jumalalta. Dan. 7: 10.
Matth. 7: 1. Rom. 2: 1. Ilm. K. 20: 12.
6. Mutta näitä, rakkaat weljet, olen minä minustani ja Apollosta ulostoimittanut teidän tähtenne, että te meistä oppisitte, ettei kenkään enempää itsestänsä ajattelisi kuin kirjoitettu on, ettei yksikään teistä toistansa wastaan pidä jonkun tähden itseänsä paisuttaman.
San. l. 3: 7. Rom. 12: 3.
7. Sillä kuka sinun eroittaa? Taikka mitä sinulla on, jota et sinä ole saanut? Jos sinä siis saanut olet, mitäs kerskaat niinkuin et sinä saanut olisi? Joh. 3: 27.
Rom. 12: 6. 1 Piet. 4: 10. Jac. 1: 17.
8. Jo te olette rawitut, jo te olette rikastuneet, ilman meitä te wallitsette: ja o joska te tosin wallitsisitte, että mekin teidän kanssanne wallitsisimme!
9. Sillä minä luulen, että Jumala on meitä wiimeisiä apostoleita asettanut eteen niinkuin surmattawia; sillä me olemme maailmalle, ja enkeleille, ja ihmisille ihmeeksi tulleet. Ps. 44: 23. Rom. 8: 36.
1 Cor. 15: 8, 9, 10. Eph. 3: 8. Hebr. 10: 33.
10. Me olemme tomppelit Christuksen tähden, mutta te toimelliset Christuksessa: me heikot, mutta te wäkewät: te kunnialliset, mutta me katsotut ylön.
1 Cor. 2: 3. 2 Cor. 13: 9. 2 Thess. 3: 7.
11. Hamaan tähän hetkeen asti kärsimme me nälkää ja janoa, ja olemme alasti, ja meitä lyödään korwalle, ja ei meillä ole wahwaa asuinsiaa:
Ap. T. 23: 2. 2 Cor. 4: 8. Luku 11: 23.
12. Ja me näemme waiwaa, työtä tehden omilla käsillämme. Koska meitä soimataan, niin me

hywästi lausumme: koska meitä wainotaan, niin me kärsimme.
Matth. 5: 44. Luc. 6: 28. Luku 23: 34. Ap. T. 7: 60. Luku 18: 3. Luku 20: 34. Rom. 12: 14. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

13. Koska meitä pilkataan, niin me rukoilemme: me olemme tulleet niinkuin maailman tunkioksi ja kaikkein saastaisuudeksi tähän päiwään asti. Wal. w. 3: 45.

14. En minä näitä kirjoita häwäistäkseni teitä, waan minä neuwon teitä niinkuin minun rakkaita lapsiani. 1 Thess. 2: 11.

15. Sillä ehkä teillä olis kymmenen tuhatta opettajata Christuksessa, niin ei teillä kuitenkaan ole monta isää; sillä minä olen teitä Christuksessa Jesuksessa siittänyt ewangeliumin kautta.
Ap. T. 18: 11. Gal. 4: 19. Philem. w. 10.

16. Sentähden neuwon minä teitä, olkaat minun tawoittajani.
1 Cor. 11: 1. Phil. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.

17. Sentähden lähetin minä teille Timotheuksen, joka on minun rakas ja uskollinen poikani Herrassa, joka pitää muistuttaman teille minun tieni, jotka owat Christuksessa, niinkuin minä joka paikassa kaikissa seurakunnissa opetan. 1 Tim. 1: 2. 2 Tim. 1: 2.

18. Mutta muutamat owat teistä paisuneet, niinkuin en minä teidän tykönne tulewa oliskaan.

19. Mutta ennen paljoa aikaa tulen minä teidän tykönne, jos Herra tahtoo, ja tahdon tietää, ei niitten paisuneitten sanoja, mutta woimaa.
Ap. T. 18: 21. Rom. 15: 32. Jac. 4: 15.

20. Sillä Jumalan waltakunta ei ole puheessa, waan woimassa.
1 Cor. 2: 4.

21. Kumman te tahdotte: että minä tulen witsalla teidän tykönne, taikka rakkaudella ja hengen siweydellä? 2 Cor. 10: 2. Luku 13: 10.

5 Luku.

Sukurutsaus ja kaikki hapatus kieltään.

Täydellisesti kuulun teidän seassanne huoruus, ja senkaltainen huoruus, josta ei pakanatkaan sanoa tiedä, niin että joku isänsä emäntää pitää.
3 Mos. 18: 8. 5 Mos. 27: 20.

2. Ja te olette paisuneet, ja miksei enämmin murhehtineet, että se, joka senkaltaisen työn tehnyt on, teidän seastanne otettaisiin pois.

3. Mutta minä tosin, joka niinkuin ruumiin puolesta poissa ollen, kuitenkin hengessä tykönä ollen, olen jo niinkuin tykönä olewa sen tuominnut, että hän, joka sen niin tehnyt on, Col. 2: 5.

4. Meidän Herran Jesuksen Christuksen nimeen, teidän kokoontulemisessanne, ynnä minun henkeni kanssa, meidän Herran Jesuksen Christuksen woimalla,
Matth. 16: 19. Joh. 20: 23.

5. Annetaan saatanan haltuun lihan kadotukseksi, että henki autuaaksi tulis Herran Jesuksen päiwänä. 1 Tim. 1: 20.

6. Ei ole teidän kerskauksenne hywä: ettenkö te tiedä, että wähä hapatus kaiken taikinan hapattaa?
Gal. 5: 9. Jac. 4: 16.

7. Sentähden peratkaat se wanha taikina, että te olisitte uusi taikina, niinkuin te happamattomat

olette; sillä meidän pääsiäislam-
paamme on meidän edestämme uh-
rattu, joka on Christus. Jes. 53: 7.
Joh. 1: 29, 36. 1 Cor. 15: 3. 1 Piet. 1: 19.
8. Sentähden pitäkäämme juh-
laa, ei wanhassa hapatuksessa, eikä
pahuuden ja wääryyden hapatuk-
sessa, waan wakuuden ja totuu-
den happamattomassa taikinassa.
2 Mos. 12: 3, 15. 5 Mos. 16: 3.
9. Minä olen teille lähetyskir-
jassa kirjoittanut, ettei teidän pitäisi
sekaantuman huorintekiäin kanssa,
2 Cor. 6: 14. Eph. 5: 11. 2 Thess. 3: 14.
10. Ja ei kaiketi tämän maa-
ilman huorintekiäin kanssa, eli
ahneitten, eli raateliain, eli epäju-
malten palwelioitten; sillä niin tu-
lis teidän maailmasta paeta pois.
11. Mutta nyt minä olen kir-
joittanut, ettei teidän pidä heihin
sekaantuman, jos joku, joka wel-
jeksi kutsutaan, olis huorintekiä,
taikka ahne, eli epäjumalten pal-
welia, taikka pilkkaaja, eli juo-
mari, taikka raatelia; älkäät sen-
kaltaisen kanssa syökö:
Matth. 18: 17. Rom. 16: 17. 2 Thess. 3: 6.
12. Sillä mitä minun tulee
tuomita niitä, jotka ulkona owat?
Ettenkö te niitä tuomitse, jotka
sisällä owat?
13. Mutta Jumala ne tuo-
mitsee, jotka ulkona owat. Aja-
kaat itsekin paha pois tyköänne.
5 Mos. 13: 5. Luku 22: 21, 22, 24.

6 Luku.

Kieltään riitelemästä. Muistutus mikä wäärintekiäin palkka on. Haureuden häpiä.

Miksi joku teistä, jolla on toi-
sen kanssa jotakin asiata,
rohkenee riidellä wääräin ja ei
pyhäin edessä?
2. Ettenkö te tiedä, että pyhät
pitää maailmaa tuomitseman? Ja
jos maailma pitää teidän kauttan-
ne tuomittaman, ettenkö te siis kel-
paa pienimpiä asioita tuomitse-
maan? Matth. 19: 28. Luc. 22: 30.
3. Ettenkö te tiedä, että meidän
pitää enkeleitäkin tuomitseman?
kuinka siis ei ajallisia asioita?
4. Koska siis teillä on jotakuta
asiata ajallisesta hywyydestä, niin
te otatte ne, jotka seurakunnassa
owat katsotut ylön, ja asetatte
tuomariksi.
5. Teille minä sanon näitä hä-
piäksi: eikö niin yhtään wiisasta
ole teidän seassanne, joka taitais
tuomita weljensä wälillä?
6. Waan weli riitelee weljensä
kanssa, ja sittenkin uskottoman
edessä.
7. Niin on siis kaiketi wika
teidän seassanne, että te toinen
toisenne kanssa käytte oikeuden
eteen. Miksette paremmin wää-
ryyttä kärsi? miksette ennen suo
teitänne wahingoittaa?
San. l. 20: 22. Matth. 5: 39. Luc. 6: 29.
Rom. 12: 17, 19. 1 Thess. 4: 6. Luku 5: 15.
8. Waan te itse wääryyden ja
wahingon teette, ja semminkin
teidän weljillenne.
9. Ettenkö te tiedä, ettei wäärät
pidä Jumalan waltakuntaa peri-
män? Älkäät eksykö; eikä huorin-
tekiäin, eikä epäjumalten palwe-
liain, eikä salawuoteisten eikä peh-
miäin, eikä miesten kanssa makaa-
jitten,

10. Eikä warasten, eikä ahnetten, eikä juomaritten, eikä pilkkaajitten, eikä raateliain pidä Jumalan waltakuntaa perimän.
Gal. 5: 19, 20, 21. Eph. 5: 5. 1 Tim. 1: 9.
11. Ja senkaltaiset te muutamat olitte; mutta te olette pestyt, te pyhitetyt, te olette wanhurskaaksi tulleet Herran Jesuksen nimen kautta ja meidän Jumalamme hengen kautta. Eph. 2: 1, 2, 3.
Luku 5: 8. Col. 3: 7. Tit. 3: 3.
12. Kaikissa on minulla walta, waan ei kaikki ole hywäksi: kaikissa on minulla walta, mutta en minä kenenkään alamainen ole.
1 Cor. 10: 23.
13. Ruoka on watsalle säätty, ja watsa ruualle; mutta Jumala on tämän ja sen hukuttawa. Ei ruumis ole säätty huoruuteen, waan Herralle, ja Herra ruumiille.
Matth. 15: 17. Rom. 14: 17.
14. Mutta Jumala on Herran herättänyt, niin hän on myös meitäkin woimallansa herättäwä.
Ap. T. 2: 24, 32. Rom. 6: 5, 8. Luku 8: 11.
2 Cor. 4: 14.
15. Ettenkö te tiedä, että teidän ruumiinne owat Christuksen jäsenet? Pitäiskö siis minun Christuksen jäsenet ottaman ja porton jäseniksi tekemän? Pois se.
1 Cor. 12: 27. Eph. 4: 12, 15, 16. Luku 5: 30.
16. Taikka ettenkö te tiedä, että se, joka porttohon ryhtyy, niin hän on yksi ruumis sen kanssa? Sillä he tulewat, sanoo hän, kaksi yhdeksi lihaksi. 1 Mos. 2: 24.
Matth. 19: 5. Marc. 10: 8. Eph. 5: 31.
17. Mutta joka Herraan ryhtyy, se on yksi henki hänen kanssansa.
Joh. 17: 21, 22, 23. Eph. 4: 4.
18. Wälttäkäät huoruutta. Kaikki synnit, kuin ihminen tekee, owat ulkona ruumiista; waan joka huorin tekee, tekee syntiä omassa ruumiissansa.
19. Wai ettenkö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen templi, joka teissä on, jonka te Jumalalta saitte, ja ettenpä te ole teidän omanne? 1 Cor. 3: 16.
2 Cor. 6: 16. Hebr. 3: 6. 1 Piet. 2: 5.
20. Sillä te olette kalliisti ostetut; kunnioittakaat siis Jumalata teidän ruumiissanne ja teidän hengessänne, jotka Jumalan owat.
1 Cor. 7: 23. Gal. 3: 13. Hebr. 9: 12.
1 Piet. 1: 18, 19. 2 Piet. 2: 1.

7 Luku.

Awioparin keskinäisestä welwollisuudesta. Naimattomain, neitsytten ja leskein tilan edusta ja wapaudesta.

Mutta niistä, kuin te minulle kirjoititte, hywä on miehelle, ettei hän waimoon ryhdy.
2. Mutta huoruuden tähden pitäköön kukin oman waimonsa, ja jokainen pitäköön oman miehensä.
3. Mies antakoon waimolle welwollisen mielisuosion, niin myös waimo miehelle. 1 Piet. 3: 7.
4. Ei ole waimolla waltaa omalle ruumiillensa, waan miehellä: ei myös miehellä ole waltaa ruumiillensa, waan waimolla.
5. Älkäät toinen toistanne wälttäkö, jollei se ole molempain suosiosta hetkeksi, että teillä jouto olis paastota ja rukoilla: ja tulkaat jälleen yhteen, ettei saatana teitä kiusaisi teidän himonne hillimättömyyden puolesta.
6. Mutta sen sanon minä teille suomisen ja ei käskyn jälkeen.

7. Sillä minä tahtoisin, että kaikki ihmiset niin olisiwat, kuin minäkin olen; mutta jokaisella on oma lahja Jumalalta, yhdellä niin ja toisella näin.
Matth. 19: 12. 1 Cor. 12: 11.

8. Waan minä sanon naimattomille ja leskille: se on heille hywä, jos he owat niinkuin minäkin.

9. Waan ellei he woi heitänsä pidättää, niin naikaan; sillä parempi on naida kuin palaa.

10. Mutta naineelle käsken, en minä, waan Herra, ettei waimon pidä miehestänsä eriämän.
Mal. 2: 14. Matth. 5: 32. Luku 19: 6, 9. Marc. 10: 11, 12. Luc. 16: 18.

11. Mutta jos hän eriää, niin olkoon naimata taikka sopikaan miehensä kanssa, ja älköön mies hyljätkö waimoansa.

12. Waan muille sanon minä ja ei Herra: jos jollakin weljellä on uskotoin waimo, ja se mielistyy hänen kanssansa asumaan, älköön sitä itsestänsä eroittako.

13. Ja jos jollakin waimolla on uskotoin mies, ja hän tahtoo sen kanssa asua, älköön häntä itsestänsä eroittako.

14. Sillä uskotoin mies on waimonsa kautta pyhitetty, ja uskotoin waimo on pyhitetty miehensä kautta: muutoin olisiwat teidän lapsenne saastaiset, waan nyt ne owat pyhitetyt.

15. Mutta jos uskotoin itsensä eroittaa, niin olkoot eroitetut. Eipä weli taikka sisar ole sidottu orjuuteen senmuotoisissa menoissa; mutta rauhassa on Jumala meitä kutsunut.

16. Sillä kuinkas tiedät, waimo, jos sinä miehes taidat autuaaksi saattaa? Eli sinä mies, kuinkas tiedät, jos sinä taidat waimos autuaaksi saattaa? 1 Piet. 3: 1.

17. Kuitenkin niinkuin Jumala kullenkin on jakanut: jokainen niin waeltakaan, kuin Herra on hänen kutsunut: ja niin minäkin kaikissa seurakunnissa säädän.

18. Jos joku ympärileikattu on kutsuttu, älkään se esinahkaa pyytäkö: jos joku on esinahassa kutsuttu, älkään se antako itseänsä ympärileikata.

19. Ympärileikkaus ei ole mitään, eikä esinahka mitään ole, waan Jumalan käskyin pitämys.
Gal. 5: 6. Luku 6: 15.

20. Jokainen pysyköön siinä kutsumisessa, johonka hän kutsuttu on.
Eph. 4: 1. Phil. 1: 27.

21. Jos sinä olet orjaksi kutsuttu, älä sitä murhehdi: kuitenkin jos sinä taidat wapaaksi tulla, niin nautitse siitä paremmin.

22. Sillä joka orjaksi on Herrassa kutsuttu, se on Herran wapaa: niin myös joka wapaaksi on kutsuttu, hän on Christuksen orja.
Rom. 6: 18, 22. Gal. 5: 13. Eph. 6: 6. 1 Piet. 2: 16.

23. **Te olette kalliisti ostetut; älkäät ihmisten orjat olko!**
1 Cor. 6: 20. 2 Cor. 11: 20. Hebr. 9: 12. 1 Piet. 1: 18, 19. 2 Piet. 2: 16.

24. Itsekukin, rakkaat weljet, jossa hän kutsuttu on, olkaan siinä Jumalan tykönä.

25. Mutta neitseistä ei ole minulla Herran käskyä; kuitenkin sanon minä minun neuwoni niin-

kuin laupiuden saanut Herralta uskollisena ollakseni.

26. Minä luulen siis sen hywäksi, nykyisen tuskan tähden, että ihmisen on niin hywä olla.
Jer. 16: 2.

27. Jos sinä olet waimoon sidottu, älä pyydä eroa; jos sinä olet waimotoin, niin älä pyydä waimoa.

28. Mutta jos sinä myös olet nainut, et sinä syntiä tehnyt, ja jos neitsy huoli, ei hänkään syntiä tehnyt. Kuitenkin senkaltaiset saawat waiwan ruumiiseensa. Mutta minä säästäisin mielelläni teitä.

29. Mutta sen minä sanon, rakkaat weljet, aika on lyhetty. Mitä enämpi? Joilla waimot owat, olkaan niinkuin ei heillä olisikaan,

30. Ja jotka itkewät, niinkuin ei he itkisikään: ja jotka iloitsewat, niinkuin ei iloitsisikaan: ja jotka ostawat, niinkuin ei nautitsisikaan;

31. Ja jotka tätä maailmaa wiljelewät, ettei he sitä wäärin käyttäisi; sillä tämän maailman meno on menewä. Jes. 40: 6. 1 Joh. 2: 17.

32. Mutta minä tahtoisin, että te ilman murheeta olisitte: naimatoin tottelee niitä, kuin Herran owat, kuinka hänen pitää Herralle kelpaaman.

33. Mutta joka nai, hän suree maailmallisista, kuinka hän emännällensä kelpais.

34. Nämät owat eroitetut, waimo ja neitsy: joka ei naitu ole, se murhehtii niitä, kuin Herran owat, että hän pyhä olis sekä ruumiilla että hengellä; mutta se, joka naitu on, murhehtii maailmallisista, kuinka hänen pitää miehellensä kelpaaman.

35. Mutta senkaltaista sanon minä teidän tarpeeksenne: ei, että minä paulan teidän päällenne heittäisin, waan että te soweliaasti ja hywin Herrassa rippuisitte kiinni, ilman eroittamata.

36. Mutta jos joku luulee, ettei se sowi hänen neitseellensä, sitte kuin hän jo naitawissa on, eikä saa toisin olla, niin tehkään, mitä hän tahtoo, ei hän syntiä tee; sallikaan hänen huolla.

37. Mutta jotka seisoo wahwana sydämmessänsä ja ei ole waadittu, waan hänellä on oma ehtonsa ja päättää sen sydämmessänsä, että hän tahtoo hänen neitseensä pitää, se tekee hywin.

38. Sentähden joka naittaa, se tekee hywin; mutta joka ei naita, hän tekee paremmin.

39. Waimo on sidottu lakiin, niin kauwan kuin hänen miehensä elää; waan koska hänen miehensä kuollut on, niin hän on wapaa toiselle huolemaan, kelle hän tahtoo; ainoasti että se Herrassa tapahtuu. Rom. 7: 2.

40. Waan hän on autuaampi, minun luullakseni, jos hän sillänsä pysyy; sillä minä luulen, että minullakin on Jumalan Henki.

8 Luku.

Epäjumalain uhrit. Christillinen wapaus.

Epäjumalten uhreista me tiedämme, että kaikilla meillä

on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakentaa.
Ap. T. 15: 20, 29. Rom. 14: 3, 10, 22.

2. Mutta jos joku luulee hänensä jotakin tietäwän, ei hän wielä mitään tiedä, kuin hänen tulis tietää. Gal. 6: 3. 1 Tim. 6: 4.

3. Mutta jos joku Jumalata rakastaa, se on tuttu häneltä.

4. Niin me nyt tiedämme siitä ruuasta, kuin epäjumalille uhrataan, ettei yhtään epäjumalata maailmassa olekaan, ja ettei yhtään muuta Jumalata ole kuin yksi.
5 Mos. 4: 39. Luku 6: 4. Marc. 12: 29. Rom. 14: 14. 1 Cor. 10: 19. Eph. 4: 6. 1 Tim. 2: 5.

5. Ja waikka muutamat owat, jotka jumaliksi kutsutaan, olkoon se taiwaassa eli maan päällä, (niinkuin monta jumalata ja monta herraa on:)

6. **Niin on kuitenkin meillä yksi Jumala, Isä, josta kaikki owat, ja me hänessä, ja yksi Herra Jesus Christus, jonka kautta kaikki owat, ja me hänen kauttansa.** Mal. 2: 10. Joh. 1: 3. Luku 13: 13. Ap. T. 17: 28. Rom. 11: 36. 1 Cor. 12: 3. Eph. 3: 9. Luku 4: 5, 6. Phil. 2: 11. Col. 1: 16. Hebr. 1: 2.

7. Mutta ei jokaisella ole tietoa; sillä muutamat tekewät heillensä omantunnon epäjumalista ja syöwät niinkuin se olis epäjumalille uhrattu, ja että heidän omatuntonsa on heikko, niin he saastutetaan.
Rom. 14: 23. 1 Cor. 10: 28.

8. Mutta ei ruoka meitä saata otolliseksi Jumalan edessä: jos me syömme, emme sitä rikkaammaksi tule; ellemme taas syö, emmepä me sentähden köyhemmäksi tule.
Rom. 14: 17.

9. Waan katsokaat, ettei tämä teidän wapautenne tulisi heikoille pahennukseksi; Rom. 14: 13, 20. Gal. 5: 13.

10. Sillä jos sinun, jolla tieto on, joku näkee atrioitsewan epäjumalten huoneissa, eikö siitä omatunto, joka heikko on, yllytetä epäjumalten uhria syömään?

11. Ja niin sinun tietos kautta sinun weljes hukkaantuu, joka heikko on, jonka tähden Christus on kuollut. Rom. 14: 15.

12. Mutta koska te niin syntiä teette weljiänne wastaan ja särjette heidän heikon omantuntonsa, niin te Christusta wastaan syntiä teette.

13. Sentähden jos ruoka minun weljeni pahentais, niin en minä ikänäni söisi lihaa, etten minä weljeäni pahentaisi.
Rom. 14: 21. 2 Cor. 11: 26.

9 Luku.

Ojennusnuorat opettajille. Sanankuuliain welwollisuudet.

Enkö minä ole apostoli? Enkö minä wapaa ole? Enkö minä meidän Herraa Jesusta Christusta nähnyt? Ettenkö te ole minun työni Herrassa? Ap. T. 9: 3, 17. Luku 22: 17, 18. Luku 23: 11. 1 Cor. 4: 15. Luku 15: 8. 2 Cor. 12: 2.

2. Ellen minä ole muille apostoli, niin minä tosin teille olen; sillä te olette minun apostolin wirkani sinetti Herrassa.

3. Niille, jotka minulta kysywät, on tämä minun edeswastaukseni:

4. Eikö meillä ole waltaa syödä ja juoda? 1 Cor. 9: 14. 1 Thess. 2: 7.

5. Eikö meillä ole waltaa sisarta

waimoksi kanssamme ympäri wiedä, niinkuin muillakin apostoleilla, ja Herran weljillä, ja Cephaksella?
Matth. 8: 14. Luku 12: 46. Marc. 6: 3. Gal. 1: 19.

6. Eli minulla yksin ja Barnaballa ei ole waltaa ei työtä tehdä?
2 Thess. 3: 9.

7. Kuka sotii koskaan omalla kulutuksellansa? Kuka istuttaa wiinatarhan ja ei syö sen hedelmästä? Eli kuka karjaa kaitsee ja ei syö karjan rieskasta? 1 Piet. 5: 2.

8. Puhunenko minä näitä ihmisten tawalla? Eikö myös laki sitä sano?

9. Sillä Mosekſen laissa on kirjoitettu: Ei sinun pidä sitoman kiinni riihtä tappawan härjän suuta. Sureneeko Jumala härkiä?
5 Mos. 25: 4. 1 Tim. 5: 18.

10. Taikka, eikö hän sitä kaiketi meidän tähtemme sano? sillä meidän tähtemme on se kirjoitettu: että se, joka kyntää, hänen pitää toiwossa kyntämän, ja joka riihtä tappaa, hänen pitää toiwossa riihtä tappaman, että hän toiwostansa osalliseksi tulis. 2 Tim. 2: 6.

11. Jos me olemme teille hengellisiä kylwäneet; paljoko se on, jos me teidän ruumiillisianne niitämme? Rom. 15: 27. Gal. 6: 6.

12. Jos muut owat tässä wallassa osalliset teidän tykönänne, miksemme siis paljoa enämmin? mutta emmepä me ole sitä waltaa pitäneet, waan me kärsimme kaikkinaisia, ettemme Christuksen ewangeliumille mitään estettä tekisi. Ap. T. 20: 33. 2 Cor. 11: 9, 12. Luku 12: 13. 1 Thess. 2: 7.

13. Ettenkö te tiedä, että ne, jotka uhraawat, ne syöwät uhrista, ja ne, jotka alttaria walmistawat, ne alttarista osallisekſi tulewat?
3 Mos. 2: 3. Luku 6: 16, 17, 18. 4 Mos. 18: 8. 5 Mos. 18: 1.

14. Niin on myös Herra säätänyt, että ne, jotka ewangelimia ilmoittawat, pitää ewangeliumista elatuksensa saaman. 5 Mos. 25: 4. Matth. 10: 10. Luc. 10: 7. 1 Tim. 5: 18.

15. Mutta en minä ole kuitenkaan mitään näistä tehnyt. Waan en minä sentähden sitä kirjoita, että niin pitäis minun kanssani tapahtuman. Parempi olis minun kuolla kuin että joku minun kerskaamiseni tyhjäksi tekis.
Ap. T. 18: 3. Luku 20: 34. 1 Cor. 4: 12. 2 Cor. 11: 10. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

16. Mutta että minä ewangeliumia saarnaan, niin ei minun tarwitse sitä öykätä; sillä minun tulee se tehdä. Woi minua, ellen minä ewangeliumia ilmoita!
Rom. 1: 14.

17. Sillä jos minä sen mielelläni teen, niin minulla on palkka; mutta jos minä ylönmielen sen teen, niin on se wirka kuitenkin minulle uskottu. 1 Cor. 4: 1.

18. Mitäs siis minun palkkani on? että minä Christuksen ewangeliumia saarnaan, ja teen sen ilman mitäkään, etten minä turmelisi wapauttani ewangeliumissa.

19. Sillä ehkä minä olen wapaa jokaisesta, niin minä olen kuitenkin minuni tehnyt jokaisen palweliaksi, että minä sitä usiammat woittaisin.

20. Ja olen Judalaisille tehty

niinkuin Judalainen, että minä Judalaiset woittaisin, niille kuin lain alla owat niinkuin lain alainen, että minä ne, jotka lain alla owat, woittaisin;
Ap. T. 16: 3. Luku 21: 23, 2c.

21. Niille kuin ilman laita owat niinkuin minä ilman laita olisin, (waikka en minä ilman laita Jumalan edessä ole, waan olen Christuksen laissa,) että minä ne, jotka ilman laita owat, woittaisin;
Gal. 2: 3.

22. Heikoille olen minä tehty niinkuin heikko, että minä heikot woittaisin. Minä olen kaikille tehty kaikiksi, että minä kaiketi muutamat autuaaksi saattaisin. Rom. 15: 1. 1 Cor. 10: 33. 2 Cor. 11: 29. Gal. 6: 1.

23. Mutta sen minä teen ewangeliumin tähden, että minä siitä osalliseksi tulisin.

24. Ettenkö te tiedä, ette ne, jotka kiistassa juoksewat, kaikki tosin he juoksewat, waan yksi palkan ennättää? Juoskaat siis niin, että te käsittäisitte.
Phil. 3: 14. 2 Tim. 4: 7. Hebr. 12: 1.

25. Mutta jokainen kuin kilwoittelee, kaikista hän itsensä pitää pois. Ne tosin sitä warten, että he katoowaisen kruunun saisiwat; mutta me katoomattoman.
1 Tim. 6: 12. 2 Tim. 2: 5. Luku 4: 8.

26. Mutta en minä niin juokse, kuin tietämättömän puoleen, ja minä kilwoittelen, ei niin kuin tuulta pieksäin,

27. Waan minä kuritan ruumistani ja painan sitä alas, etten minä, joka muille saarnaan, itse hyljättäwäksi tulisi.

10 Luku.

Ei sakramentit katumattomia hyödytä. Monikahdat ojennusnuorat kristillisestä wapaudesta.

Mutta en minä tahdo sitä teiltä, weljet, salata, että meidän isämme owat kaikki pilwen alla olleet ja kaikki meren läwitse waeltaneet, 2 Mos. 13: 21. Luku 14: 22. 4 Mos. 9: 18. 5 Mos. 1: 33. Jos. 4: 23. Ps. 78: 13, 14. Ps. 105: 39.

2. Ja kaikki Mosekseen kastetut pilwessä ja meressä.

3. Ja owat kaikki yhtäläistä hengellistä ruokaa syöneet,
2 Mos. 16: 14. Ps. 105: 40.

4. Ja kaikki yhtäläistä hengellistä juomaa juoneet; sillä he joiwat siitä hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; mutta se kallio oli Christus. 2 Mos. 17: 6. 4 Mos. 20: 10. Luku 21: 16. Ps. 78: 15. Jes. 43: 20.

5. Mutta ei heistä monta olleet Jumalalle otolliset; sillä he maahan lyötiin korwessa. 4 Mos. 26: 65.

6. Mutta nämät oliwat meille esikuwaksi, ettemme pahaa himoitsisi niinkuin he himoitsiwat.
4 Mos. 11: 4, 33. Ps. 78: 30. Ps. 106: 14.

7. Alkäät siis olko epäjumalten palweliat niinkuin muutamat heistä, niinkuin kirjoitettu on: kansa istui syömään ja juomaan, ja nousi mässäämään. 2 Mos. 32: 6.

8. Älkäämme huorin tehkö niinkuin muutamat heistä itsensä huoruudella saastuttiwat ja lankesiwat yhtenä päiwänä kolmekolmattakymmentä tuhatta.
4 Mos. 25: 1, 9. Ps. 106: 28.

9. Älkäämme Christusta kiusatko, niinkuin myös muutamat

heistä kiusasiwat ja surmattiin käärmeiltä. 2 Mos. 17: 2. 4 Mos. 21: 6. Ps. 78: 18, 56. Ps. 95: 9. Ps. 106: 14.
10. Älkäät napisko, niinkuin muutamat heistä napisiwat ja hukattiin kadottajalta. 2 Mos. 16: 2. 4 Mos. 14: 2, 29, 36. Ps. 106: 23.
11. Mutta kaikki nämät tuliwat heidän kohtaansa esikuwaksi; waan se on kirjoitettu meille karttamiseksi, joidenka päälle maailman loput tulleet owat.
Rom. 15: 4. 1 Cor. 9: 10.
12. **Sentähden joka luulee seisowansa, katsokaan, ettei hän lankee.**
Rom. 11: 20.
13. Eipä yksikään kiusaus ole teitä käsittänyt, waan inhimillinen; **mutta Jumala on uskollinen, joka ei salli teitä kiusattaa ylitse teidän woimanne; waan hän tekee myös kiusauksesta lopun, että te sen woisitte kärsiä.**
14. Sentähden, minun rakkaani, paetkaat epäjumalten palwelusta!
2 Cor. 6: 17. 1 Joh. 5: 21.
15. Minä puhun niinkuin toimellisille: tuomitkaat te, mitä minä sanon.
16. **Se siunattu kalkki, jota me siunaamme, eikö se ole Christuksen weren osallisuus? Se leipä, jonka me murramme, eikö se ole Christuksen ruumiin osallisuus?** Matth. 26: 26.
17. Sillä se on yksi leipä, niin mekin monta olemme yksi ruumis; sillä me kaikki yhdestä leiwästä olemme osalliset.
Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27.
18. Katsokaat Israelia lihan jälkeen: eikö ne, jotka uhria syöwät, ole alttarista osalliset?
3 Mos. 2: 3. Luku 7: 14. 1 Cor. 9: 13.
19. Mitäs siis minä sanon, että epäjumalat jotakin owat, eli jos epäjumalten uhri jotakin on?
1 Cor. 8: 4.
20. Mutta sen minä sanon: mitä pakanat uhraawat, sen he perkeleille uhraawat ja ei Jumalalle. En minä tahdo, että teidän pitää oleman perkeleistä osalliset.
3 Mos. 17: 7. 5 Mos. 32: 17. Ps. 106: 37.
21. Ette taida Herran kalkkia juoda ja perkeleitten kalkkia. Ette taida osalliset olla Herran pöydästä ja perkeleitten pöydästä.
2 Cor. 6: 15.
22. Eli tahdommeko me Herraa härsytellä? Olemmeko me häntä wäkewämmät? 5 Mos. 32: 21.
23. Kaikki tosin owat minulle luwalliset, waan ei kaikki ole tarpeelliset. Kaikki owat minulle luwalliset, mutta ei kaikki tapahdu parannukseksi. 1 Cor. 6: 12.
24. **Älkään kenkään omaa parastansa katsoko, waan toisen.**
Rom. 15: 2. 1 Cor. 13: 5. Phil. 2: 4.
25. Kaikkea, mitä teurashuoneessa myydään, niin syökäät ja älkäät omantunnon tähden kyselkö.
26. **Sillä maa on Herran, ja kaikki mitä siinä on.**
2 Mos. 19: 5. Ps. 24: 1. Ps. 50: 10, 12.
27. Mutta koska joku uskomatoin teitä wieraaksi kutsuu ja te mennä tahdotte, niin syökäät kaikkia, mitä teidän eteenne tuodaan ja älkäät omantunnon tähden kyselkö,
Luc. 10: 7.
28. Mutta jos joku silloin teille sanois: tämä on epäjumalten uhri, niin älkäät syökö, hänen tähtensä, joka sen ilmoitti, ja omantunnon

tähden. Sillä maa on Herran ja
kaikki mitä siinä on. 1 Cor. 8: 10, 11.
29. Mutta minä sanon omasta
tunnosta: ei sinun, waan toisen;
sillä minkätähden minun wapauteni
tuomitaan toisen omalta tunnolta?
Rom. 14: 16.
30. Sillä koska minä sen kiitok=
sella nautitsen, miksis minua pilka=
taan sen edestä, kuin minä kiitän?
Rom. 14: 6. 1 Tim. 4: 4.
31. Jos te nyt syötte eli juotte,
eli mitä te teette, niin tehkäät kaikki
Jumalan kunniaksi. Col. 3: 17.
32. Olkaat ilman pahennusta
sekä Judalaisille että Grekiläisille
ja Jumalan seurakunnalle,
Rom. 14: 13.
33. Niinkuin minä kaikissa kai=
kille kelpaan ja en etsi omaa pa=
rastani, waan monen, että he au=
tuaaksi tulisiwat.
Rom. 15: 2. 1 Cor. 9: 19, 22.

11 Luku.

Seurakunnan säädylliset tawat. Neuwo
Herran Ehtoollisen mahdolliseen
nautitsemiseen.

Olkaat minun seuraajani niin=
kuin minäkin Christuksen.
1 Cor. 4: 16. Eph. 5: 1. Phil. 3: 17.
1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.
2. Mutta minä kiitän teitä,
rakkaat weljeni, että te minua kai=
kissa muistatte, ja että te pidätte
ne säädyt, jotka minä teille annoin.
3. Mutta minä tahdon, että
teidän pitää tietämän, että Chris=
tus on jokaisen miehen pää; mutta
mies on waimon pää, ja Jumala
on Christuksen pää. Joh. 14: 28.
1 Cor. 3: 23. Luku 15: 27, 28. Eph. 5: 23.
4. Jokainen mies, kuin rukoilee
eli propheteraa, ja pitää jotakin
päänsä päällä, se häpäisee päänsä.
5. Mutta jokainen waimo, kuin
rukoilee eli propheteraa peittämät=
tömällä päällä, se häpäisee päänsä;
sillä se on niinkuin se ajeltu olis.
6. Sillä ellei waimo anna it=
seänsä peittää, niin kerittäkään
myös hänen hiuksensa; waan että
se on ruma, että waimon pitäis
keritty eli ajeltu oleman, niin peit=
täkään päänsä. 4 Mos. 5: 18. 5 Mos. 22: 5.
7. Mutta ei miehen pidä pää=
tänsä peittämän, sillä hän on
Jumalan kuwa ja kunnia; mutta
waimo on miehen kunnia.
1 Mos. 1: 26, 27. Luku 5: 1. Luku 9: 6.
8. Sillä ei mies ole waimosta,
mutta waimo on miehestä.
1 Mos. 2: 18, 21.
9. Ja ei mies ole luotu wai=
mon tähden, mutta waimo on
luotu miehen tähden.
10. Sentähden pitää waimon
pitämän woiman päänsä päällä
enkelitten tähden; 1 Mos. 24: 65.
11. Muutoin ei ole mies paitsi
waimoa eikä waimo paitsi mies=
tä, Herrassa.
12. Sillä niinkuin waimo on
miehestä, niin on myös mies wai=
mon kautta; mutta kaikki Juma=
lasta.
13. Tuomitkaat itse keskenän=
ne: onko se kaunis, että waimo
awopäin Jumalata rukoilee?
14. Eikö luontokaan sitä teille
opeta, että se on miehelle häpiäksi,
jos hänellä on pitkät hiukset?
15. Mutta waimolle on se kun=
niaksi, että hänellä on pitkät hiuk=

set, sillä hiukset owat hänelle peit=
teeksi annetut.
16. Mutta jos joku näkyy rii=
tainen olewan, ei meillä eikä Ju=
malan seurakunnilla se tapa ole.
1 Tim. 6: 4.
17. Mutta kuin minä tätä teille
ilmoitan, en minä teitä kiitä, ett=
ette kokoon tule parannukseksi,
waan pahennukseksi.
18. Sillä ensin, koska te seu=
rakuntaan tulette, niin minä kuu=
len eripuraisuudet olewan teidän
seassanne; jonka minä myös puo=
littain uskon. 1 Cor. 1: 10, 11, 12.
19. Sillä teidän seassanne pi=
tää myös eriseurat oleman, että
ne, jotka koetellut owat, teidän
seassanne ilmoitettaisiin.
Matth. 18: 7. Luc. 2: 35. Luku 17: 1.
Ap. T. 20: 30. 1 Joh. 2: 19.
20. Koska te siis kokoon tu=
lette yhteen, ei se ole Herran eh=
toollista pitää.
21. Sillä jokainen ennättää
syödä oman ehtoollisensa, yksi isoo,
toinen juowuksissa on.
22. Wai eikö teillä huoneita
ole, joissa te syödä ja juoda saat=
te? Taikka katsottenko te ylön
Jumalan seurakunnan ja häpäi=
sette ne, joilla ei mitään ole?
Mitä minun pitää teille sano=
man? Pitääkö minun teitä kiit=
tämän? Tässä en minä kiitä.
23. Sillä minä olen sen Herralta
saanut, jonka minä myös teille an=
noin. Sillä Herra Jesus, sinä yönä,
jona hän petettiin, otti leiwän.
Matth. 26: 26. Marc. 14: 22. Luc. 22: 19.
24. Ja kiitti, mursi ja sanoi: otta=
kaat, syökäät! tämä on minun ruumii=
ni, joka teidän edestänne murretaan:
se tehkäät te minun muistokseni;
25. Niin myös kalkin ehtoollisen
jälkeen ja sanoi: tämä kalkki on se
Uusi Testamentti minun weressäni;
se tehkäät, niin usein kuin te juotte,
minun muistokseni.
26. Sillä niin usein kuin te
syötte tästä leiwästä ja juotte
tästä kalkista, pitää teidän Her=
ran kuoleman julistaman, siihen
asti kuin hän tulee. Ap. T. 1: 11.
27. Sentähden joka kelwotto=
masti syö tästä leiwästä ja juo
Herran kalkista, se on wikapää
Herran ruumiiseen ja wereen.
28. Mutta koetelkaan ihminen
itseänsä, ja niin syökään tästä lei=
wästä ja juokaan tästä kalkista.
2 Cor. 13: 5.
29. Sillä joka syö taikka juo
kelwottomasti, hän syö ja juo
tuomion itsellensä, ettei hän Her=
ran ruumista eroita.
30. Sentähden on myös monta
heikkoa ja sairasta teidän seas=
sanne, ja moni makaa.
31. Sillä jos me itsemme tuo=
mitsisimme, niin emme ensinkään
tuomittaisi.
32. Waan koska me tuomitaan,
niin me Herralta kuritetaan, ettem=
me maailman kanssa kadotettaisi.
Hebr. 12: 5, 10.
33. Sentähden, rakkaat welje=
ni! koska te kokoon tulette syömään,
niin odottakaat toinen toistanne.
34. Mutta jos joku isoo, hän
syökään kotonansa, ettette kokoon
tulisi kadotukseksi. Ne muut minä
tultuani tahdon toimittaa.

12 Luku.

Hengellisten lahjain erinäisyys, ja kuinka ne pitää oikein käytettämän.

Mutta hengellisistä lahjoista, rakkaat weljet, en minä tahdo teiltä salata.

2. Te tiedätte, että te olette pakanat olleet ja käyneet niitten mykkäin epäjumalten tykö, niinkuin te wiedyt olitte.
1 Cor. 6: 11. Eph. 2: 11, 12. 1 Thess. 1: 9.

3. Sentähden teen minä teille tiettäwäksi, ettei yksikään, joka Jumalan Hengen kautta puhuu, Jesusta kiroile: ja ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, waan Pyhän Hengen kautta.
Marc. 9: 39. 2 Cor. 3: 5.

4. Lahjat owat moninaiset, mutta yksi on Henki; Rom. 12: 6. Eph. 4: 4. Hebr. 2: 4. 1 Piet. 4: 10.

5. Ja wirat owat moninaiset, mutta yksi on Herra.
Rom. 12: 7, 8. Eph. 4: 11.

6. Ja woimat owat moninaiset, mutta yksi on Jumala, joka kaikki kaikissa waikuttaa.

7. Mutta jokaiselle annetaan Hengen ilmoitus hyödytykseksi.

8. Sillä yhdelle annetaan Hengen kautta puhua wiisaudesta, toiselle puhua tiedosta, sen yhden Hengen kautta: Col. 1: 28.

9. Mutta toiselle usko siitä yhdestä Hengestä: toiselle lahjat terweeksi tehdä siinä yhdessä Hengessä: Marc. 16:18. Luc. 10: 9. Jac. 5:14, 15.

10. Toiselle woimallisia töitä tehdä, toiselle ennustus, toiselle henget eroittaa, toiselle moninaiset kielet, toiselle moninaisten kielten selitys. Ap. T. 2: 4. Luku 6: 8. Luku 8: 11. Luku 10: 46. 1 Cor. 14: 27.

11. Mutta nämät kaikki se yksi Henki waikuttaa, jakaen kullenkin omansa niinkuin hän tahtoo.
Rom. 12: 3. 1 Cor. 7: 7. 2 Cor. 10: 13. Eph. 4: 7.

12. Sillä niinkuin ruumis on yksi, ja hänellä on monta jäsentä, mutta kaikki yhden ruumiin jäsenet, ehkä heitä on usia, owat kuitenkin yksi ruumis; niin on myös Christus. Rom. 12: 4, 5. Eph. 4: 16.

13. Sillä me olemme myös yhdessä Hengessä kaikki yhdeksi ruumiiksi kastetut, sekä Judalaiset että Grekiläiset, sekä orjat että wapaat, ja kaikki me olemme yhteen Henkeen juotetut. Joh. 6: 63. Rom. 6: 4, 5. Eph. 2: 14, 15. Gal. 3: 28. Col. 3: 11.

14. Sillä ei ruumis ole yksi jäsen, waan usia.

15. Jos jalka sanois: en minä ole käsi, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän senwuoksi ole ruumiista?

16. Ja jos korwa sanois: en minä ole silmä, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän senwuoksi ruumiista ole?

17. Jos koko ruumis silmänä olis, kussas siis kuulo? Jos se kaikki kuulona, kussas siis haisto?

18. Mutta nyt on Jumala pannut jäsenet erinänsä itsekunkin ruumihissa niinkuin hän on tahtonut.

19. Wai jos kaikki olisiwat yksi jäsen, kussa sitte ruumis olis?

20. Mutta nyt on monta jäsentä, waan yksi ruumis.

21. Mutta ei silmä taida kädelle sanoa: en minä sinua tarwitse, eli taas pää jalwoille: en minä teitä tarwitse.

22. Waan paljoa enämmin ne ruumiin jäsenet, jotka heikommaksi näkywät, owat tarpeelliset.
23. Ja jotka me luulemme häpiällisemmäksi ruumiissa, niiden päälle me enimmän kunnian panemme; ja jotka häijymmäksi näkywät, niillä on enin kaunistusta:
24. Sillä jotka meissä kauniit owat, ei ne mitään tarwitse; mutta Jumala on ruumiin kokoon liittänyt ja sille puuttuwaiselle enämmän kunnian antanut,
25. Ettei eripuraisuutta ruumiissa olisi; waan kaikki jäsenet pitää toinen toisestansa surun pitämän.
26. Ja jos yksi jäsen kärsii jotakin, niin kaikki muut jäsenet kanssa kärsiwät, ja jos yksi jäsen kunniassa pidetään, niin kaikki jäsenet myös riemuitsewat.
27. Mutta te olette Christuksen ruumis ja jäsenet, jokainen osansa jälkeen. Rom. 12: 5. Eph. 1: 23. Luku 5: 23, 30. Col. 1: 24.
28. Ja Jumala on pannut seurakuntaan ensin apostolit, sitte prophetat, senjälkeen opettajat, sitte woimalliset työt, jälleen parantamisen lahjat, awut, hallitukset, moninaiset kielet. Eph. 4: 11.
29. Owatko kaikki apostolit? Owatko kaikki prophetat? Owatko kaikki opettajat? Onko kaikilla woimalliset työt?
30. Onko kaikilla parantamisen lahjat? Puhuwatko kaikki moninaisilla kielillä? Taitawatko kaikki selittää?
31. Mutta noudattakaat te parahita lahjoja. Ja wielä minä teille korkiamman tien osoitan. 1 Cor. 14: 1.

13 Luku.

Rakkauden kauniit omaisuudet.

Jos minä ihmisten ja enkelein kielillä puhuisin ja ei minulla olisi rakkautta, niin minä olisin kuin helisewä waski, taikka kilisewä kulkuinen.
2. Ja jos minä propheterata taitaisin ja kaikki salaisuudet tietäisin ja kaiken tiedon, ja minulla olis kaikki usko, niin että minä wuoret siirtäisin, ja ei olisi minulla rakkautta, niin en minä mitään olisi. Matth. 7: 22. Luku 17: 20. Luku 21: 21. Marc. 11: 23. Luc. 17: 6. 1 Cor. 12: 8, 9.
3. Ja jos minä kaiken tawarani kuluttaisin köyhäin rawinnoksi, ja jos minä antaisin ruumiini poltettaa, ja ei olisi minulla rakkautta, niin ei se olisi minulle mitään hyödyllinen.
4. Rakkaus on kärsiwällinen ja laupias. Ei rakkaus kadehdi, ei rakkaus ole tyly, ei hän paisu: 1 Piet. 4: 8.
5. Ei hän käytä itseänsä sopimattomasti, ei omaansa etsi, ei hän wihaan syty, ei hän pahaa ajattele, 1 Cor. 10: 24. Phil. 2: 4, 21.
6. Ei hän wääryydestä iloitse, mutta hän iloitsee totuudesta: Ps. 10: 3. Ps. 15: 4. Ps. 49: 19. 2 Joh. w. 4.
7. Kaikki hän peittää, kaikki hän uskoo, kaikki hän toiwoo, kaikki hän kärsii. San. l. 10: 12.
8. Ei rakkaus koskaan wäsy; waikka prophetiat lakkaawat, ja kielet waikenewat, ja tieto katoo.
9. Sillä me ymmärrämme puo-

littain, ja propheteraamme puolittain. Phil. 3: 12.

10. Mutta koska täydellinen tulee, sitte wajaa lakkaa.

11. Koska minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli ja ajattelin kuin lapsi; mutta sitte kuin minä mieheksi tulin, niin minä hylkäsin lapselliset.

12. Sillä nyt me näemme niinkuin peilistä tapauksessa, mutta silloin kaswoista kaswoihin: nyt minä tunnen puolittain, waan silloin minä tunnen niinkuin minä tuttu olen. 1 Cor. 8: 3. 2 Cor. 5: 7. Luku 3: 18. Phil. 3: 12. 1 Joh. 3: 2.

13. **Mutta nyt pysywät usko, toiwo, rakkaus, nämät kolme; waan rakkaus on suurin niistä.**

14 Luku.

Hyödytys kielten selityksestä.

Noudattakaat rakkautta, olkaat ahkerat hengellisten lahjain perään; mutta enämmin propheteraamaan. 1 Cor. 12: 31.

2. Sillä joka kielillä puhuu, ei hän ihmisille puhu, waan Jumalalle; sillä ei kenkään kuule, waan hän puhuu salaisuudet hengessä. Ap. T. 2: 4. Luku 10: 46.

3. Mutta joka propheteraa, se puhuu ihmisille parannukseksi ja neuwoksi ja lohdutukseksi.

4. Joka kielillä puhuu, hän parantaa itsensä; mutta joka propheteraa, hän seurakunnan parantaa.

5. Mutta minä tahtoisin, että te kaikki kielillä puhuisitte, mutta paljoa enämmin, että te propheteraisitte; sillä se, joka propheteraa, on suurempi, kuin se, joka kielillä puhuu, paitsi sitä jos hän sen selittää, että seurakunta sais siitä parannuksen.

6. Waan nyt, rakkaat weljeni! jos minä tulen teidän tykönne kielillä puhuen, mitä minä olisin teille hyödyllinen, ellen minä puhuisi teille eli ilmoituksen kautta, eli tiedon kautta, eli prophetian kautta, taikka opin kautta?

7. Kuitenkin ne hengettömät, jotka äänen antawat, joko se on huilu eli kantele, koska ei ne anna eri ääntä itsestänsä, kuinka se tiedetään, mitä huilulla eli mitä kanteleilla soitettu on?

8. Ja jos waskitorwi antaa ymmärtämättömän äänen itsestänsä, kuka tietää sotaan hankita?

9. Niin myös te, jos te kielillä puhutte ja ette puhu selkiästi; kuinka se ymmärretään, mitä puhuttu on? Sillä te puhutte tuuleen.

10. Moninaiset tosin owat äänet maailmassa, ja ei yhtään niistä ole äänetöintä;

11. Sentähden, ellen minä tiedä äänen tointa, niin minä olen puhujalle outo, ja se, joka puhuu, on myös minulle outo.

12. Niin tekin, että te ahkerasti hengellisiä lahjoja etsitte, niin ahkeroitkaat seurakunnan parannukseksi, että teillä kyllä olis.

13. Sentähden, joka kielillä puhuu, se rukoilkaan, että hän sen taitais myös selittää.

14. Sillä jos minä kielellä rukoilen, niin minun henkeni ru-

koilee, mutta minun mieleni on hedelmätöin.

15. Kuinkas se siis on? Minä rukoilen hengessä, ja rukoilen myös mielessäni: minä weisaan hengessä, ja weisaan myös mielessäni. Eph. 5: 19. Col. 3: 16.

16. Mutta koska sinä hengessä siunaat, kuinkas se, joka oppimattoman siassa on, pitää sinun kiitoksees amen sanoman? sillä ei hän ymmärrä, mitäs sanot.

17. Sinä tosin hywästi kiität, waan ei se toinen siitä parane.

18. Minä kiitän minun Jumalatani, että minä taidan usiammalla kielellä puhua kuin te kaikki.

19. Mutta seurakunnassa tahdon minä paremmin wiisi sanaa puhua minun mielestäni, muita neuwoakseni, ennen kuin kymmenen tuhatta sanaa kielillä.

20. **Rakkaat weljet, älkäät olko lapset taidossa; waan olkaat lapset pahuudessa, mutta olkaat taidossa täydelliset.**
Ps. 131: 2. Matth. 11: 25. Luku 18: 3. Eph. 4: 14. Hebr. 5: 12. 1 Piet. 2: 2.

21. Laissa on kirjoitettu: minä tahdon puhua tälle kansalle toisilla kielillä ja toisilla huulilla, ja ei he sittenkään minua kuule, sanoo Herra. Jes. 28: 11, 12.

22. Niin siis kielet owat merkiksi, ei niille, jotka uskowat, waan niille, jotka ei usko; mutta ei prophetiat ole uskottomain, waan uskowaisten tähden.

23. Sentähden jos koko seurakunta yhteen paikkaan kokoontuis ja kaikki puhuisiwat kielillä, ja sinne tulisiwat oppimattomat taikka uskomattomat; eikö he teitä mielipuoleksi sanoisi?

24. Mutta jos te kaikki prophetaraisitte, ja sinne tulis joku uskomatoin taikka oppimatoin, ja hän nuhdeltaisiin kaikilta ja tuomittaisiin kaikilta,

25. Ja niin hänen sydämmensä salaudet julki tulisiwat, ja hän lankeais kaswoillensa, ja rukoilis Jumalata, tunnustain että Jumala olis totisesti teissä. Zach. 8: 23.

26. Kuinkas se on, rakkaat weljet? Koska te kokoon tulette, niin kullakin teistä on Psalmi, hänellä on opetus, hänellä on kieli, hänellä on ilmoitus, hänellä on selitys: ne tapahtukoon kaikki parannukseksi.
1 Cor. 12: 8, 9, 10.

27. Jos joku kielellä puhuu, se puhukaan itse toisena, taikka enimmäkin itse kolmantena, ja wuorottain, ja yksi sen selittäkään.

28. Ellei hän selittäjä ole, niin olkaan seurakunnassa ääneti ja puhukaan itsellensä ja Jumalalle.

29. Mutta prophetat puhukaan itse toisena, eli itse kolmantena, ja ne muut tuomitkaan.

30. Ja jos jollekulle tykönä istuwalle ilmoitus tapahtuu, niin olkaan ensimäinen ääneti.
1 Thess. 5: 20.

31. Sillä kyllä te kaikki propheterata taidatte, yksi toisenne perään, että kaikki oppisiwat ja tulisiwat neuwotuksi.

32. Ja prophetain henget owat prophetaille alamaiset.

33. Sillä ei Jumala ole seka=

seuraisuuden, waan rauhan Jumala, niinkuin kaikissa pyhäin seurakunnissa. 1 Cor. 11: 16.
34. Teidän waimonne pitää seurakunnissa ääneti oleman; sillä ei heille ole sallittu puhua, waan että he owat alamaiset, niinkuin myös laki sanoo. 1 Mos. 3: 16. 1 Cor. 11: 3. Eph. 5: 22. Col. 3: 18. 1 Piet. 3: 1.
35. Mutta jos he jotain oppia tahtowat, niin kysykööt miehiltänsä kotona; sillä häijysti se waimoille sopii, että he seurakunnassa puhuwat. 1 Tim. 2: 11, 12.
36. Eli onko Jumalan sana teistä tullut? Taikka onko se ainoasti teidän tykönne tullut?
37. Jos joku luulee hänensä prophetaksi, eli hengelliseksi, se tutkikaan, mitä minä teille kirjoitan, että ne owat Herran käskyt. 2 Cor. 10: 7. 1 Joh. 4: 6.
38. Mutta jos joku on tietämätöin, se olkoon tietämätöin.
39. Sentähden, rakkaat weljet, ahkeroitkaat propheterata ja älkäät kieltäkö kielillä puhumasta.
40. Kaikki tapahtukoon soweliaasti ja säädyllisesti.

15 Luku.

Kuolleitten ylösnouseminen. Kuoleman ota.

Mutta minä teen teille tiettäwäksi, rakkaat weljet, sen ewangeliumin, kuin minä teille ilmoitin, jonka te myös saaneet olette, jossa te myös seisotte, Gal. 1: 11.
2. Jonka kautta te myös autuaaksi tulette, jos te sen pidätte, kuin minä teille olen ilmoittanut, ellette hukkaan ole uskoneet. Rom. 1: 16. 1 Cor. 1: 21. Gal. 3: 4.
3. Sillä minä olen sen ensin teille antanut, jonka minä myös saanut olen, että Christus on kuollut meidän synteimme tähden, Raamattuin jälkeen, Ps. 22: 16, 17. Jes. 53: 5. Dan. 9: 24. Zach. 13: 7. 1 Cor. 5: 7. Gal. 1: 12.
4. Ja että hän oli haudattu ja nousi ylös kolmantena päiwänä Raamattuin jälkeen, Ps. 16: 10. Jes. 53: 9. Hos. 6: 2. Jon. 2: 1. Matth. 12: 40.
5. Ja että hän nähtiin Cephakselta ja sitte niiltä kahdeltatoistakymmeneltä. Marc. 16: 14. Luc. 24: 34. Joh. 20: 19. Ap. T. 10: 41.
6. Sen jälkeen hän nähtiin usiammalta kuin wiideltä sadalta weljeltä yhdellä haawalla, joista monta wielä eläwät, mutta muutamat owat nukkuneet.
7. Sitä lähin nähtiin hän Jakobilta ja sen jälkeen kaikilta apostoleilta. Luc. 24: 50.
8. Waan kaikkein wiimein on hän myös minulta nähty, niinkuin keskensyntyneeltä. Ap. T. 9: 3, 17. Luku 22: 17. Luku 23: 11. 1 Cor. 9: 1. 2 Cor. 12: 2.
9. Sillä minä olen kaikkein huonoin apostolitten seassa enkä ole kelwollinen apostoliksi kutsuttaa, että minä olen Jumalan seurakuntaa wainonnut. Ap. T. 8: 3. Luku 9: 1. Luku 22: 4. Luku 26: 9. Gal. 1: 13. Eph. 3: 7, 8. 1 Tim. 1: 13.
10. Mutta Jumalan armosta minä olen, se kuin minä olen, ja hänen armonsa minun kohtaani ei ole tyhjä ollut, waan minä olen enämmin työtä tehnyt kuin muut kaikki; mutta en kuitenkaan minä,

waan Jumalan armo, joka minussa on.
Rom. 15: 18, 19. 2 Cor. 11: 23. Luku 12: 11.

11. Olisin siis minä eli he, näin me saarnaamme ja näin te olette myös uskoneet.

12. Mutta jos Christus saarnataan kuolleista nousneeksi ylös; miksi siis teidän seassanne muutamat sanowat, ettei kuolleitten ylösnousemista ole?

13. Mutta ellei kuolleitten ylösnousemus ole, niin ei Christuskaan nousnut ylös.

14. Mutta jollei Christus nousnut ylös, niin on meidän saarnamme turha ja teidän uskonne on myös turha,

15. Ja me löydetään Jumalan wääriksi todistajiksi, että me Jumalata wastaan todistaneet olemme, että hän on herättänyt ylös Christuksen, jota ei hän ole herättänyt ylös, ellei kuolleet nouse ylös. Ap. T. 2: 24, 32.

16. Sillä jollei kuolleet nouse ylös, eipä Christuskaan nousnut ole.

17. Mutta ellei Christus ole nousnut ylös, niin on teidän uskonne turha ja te olette wielä teidän synneissänne.

18. Niin owat myös ne, jotka Christuksessa nukkuneet owat, kadotetut.

19. **Jos meillä ainoastaan tässä elämässä on toiwo Christuksen päälle, niin me olemme wiheljäisemmät kaikkia muita ihmisiä.**

20. Mutta nyt on Christus kuolleista nousnut ylös ja on tullut uutiseksi nukkuneitten seassa.
Ap. T. 26: 23. Col. 1: 18. 1 Piet. 1: 3. Ilm. K. 1: 5.

21. **Sillä että ihmisen kautta kuolema on, niin on myös ihmisen kautta kuolleitten ylösnousemus.** 1 Mos. 2: 17. Luku 3: 6. Rom. 5: 12. Luku 6: 23.

22. **Sillä niinkuin kaikki Adamissa kuolewat, niin he myös kaikki pitää Christuksessa eläwäksi tehtämän.**

23. Mutta kukin järjestyksessänsä: uutinen Christus, sitte ne, jotka Christuksen omat owat, hänen tulemisessansa. 1 Thess. 4: 15, 16, 17.

24. Sitte on loppu, koska hän antaa waltakunnan Jumalan ja Isän haltuun, ja panee pois kaiken herrauden ja kaiken wallan ja woiman. 1 Cor. 2: 6.

25. Sillä hänen tulee hallita, siihen asti kuin hän kaikki wihollisensa panee hänen jalkainsa ala.
Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34. Eph. 1: 20. Col. 3: 1. Hebr. 1: 13. Luku 10: 13.

26. Wiimeinen wihollinen, joka pannaan pois, on kuolema.

27. Sillä hän on kaikki hänen jalkainsa ala heittänyt. Mutta koska hän sanoo, että kaikki hänen alansa heitetyt owat, niin on julki, että se on eroitettu, joka hänelle kaikki heitti ala. Ps. 8: 7. Ps. 110: 2. Matth. 28: 18. Eph. 1: 22. Hebr. 2: 8.

28. Koska nyt kaikki hänen alansa heitetyksi tulewat, silloin myös itse Poika hänen alansa heitetään, joka kaikki hänen alansa heitti, että Jumala kaikki kaikissa olis.
1 Cor. 3: 23. Luku 11: 3.

29. Mitä ne muutoin tekewät jotka heitänsä kastaa antawat kuolleitten päälle, jollei kuolleet nouse

ylös? Miksi he siis antawat kuolleittein päälle heitänsä kastaa?

30. Miksi myös me joka aika waarassa olemme? Rom. 8: 36.

31. Minä kuolen joka päiwä meidän kerskaamisen puolesta, kuin minulla on Christuksessa Jesuksessa meidän Herrassamme.
1 Cor. 4: 9. 2 Cor. 4: 10, 11. Luku 11: 23.

32. Jos minä olen ihmisten tawalla Ephesossa petoin kanssa sotinut, mitä se minua auttaa, ellei kuolleet nouse ylös? Syökäämme ja juokaamme; sillä huomenna me kuolemme. Jes. 22: 13. Luku 56: 12.

33. Älkäät antako pettää teitänne: pahat jaaritukset turmelewat hywät tawat.

34. Herätkäät ylös hurskaasti ja älkäät syntiä tehkö; sillä ei muutamat Jumalasta mitään tiedä. Häpiäksi minä näitä teille sanon.
Rom. 13: 11. Eph. 5: 14.

35. Waan joku taitais sanoa: kuinkas kuolleet nousewat? ja minkäkaltaisilla ruumiilla he tulewat?
Hes. 37: 3.

36. Sinä tomppeli! se, kuin sinä kylwät, ei tule eläwäksi, ellei hän (ensin) kuole. Joh. 12: 24.

37. Ja jonka sinä kylwät, ei se ole se ruumis, joka tulewa on, waan paljas jywä, nimittäin nisun jywä eli joku muu.

38. Mutta Jumala antaa hänelle ruumiin niinkuin hän tahtoi ja kullenkin siemenelle oman ruumiinsa.

39. Ei kaikki liha ole yhtäläinen liha; waan toinen on ihmisten liha, toinen on karjan liha, toinen on kalain, toinen on lintuin.

40. Ja owat taiwaalliset ruumiit ja maalliset ruumiit; mutta toinen kirkkaus on taiwaallisilla, ja toinen maallisilla.

41. Toinen kirkkaus on auringolla, ja toinen kirkkaus kuulla, ja toinen kirkkaus tähdeillä; sillä yksi tähti woittaa toisen kirkkaudessa.

42. Niin myös kuolleitten ylösnousemus: se kylwetään turmeluksessa ja nousee ylös turmelematoin,

43. Se kylwetään huonona ja nousee ylös kunniassa, se kylwetään heikkoudessa ja nousee ylös wäkewyydessä, Phil. 3: 20, 21.

44. Se kylwetään luonnollinen ruumis ja nousee hengellinen ruumis. Meillä on luonnollinen ruumis, on myös hengellinen ruumis.

45. Niinkuin myös kirjoitettu on: ensimäinen ihminen Adam on tehty eläwäksi sieluksi, ja wiimeinen Adam eläwäksi tekewäiseksi hengeksi. 1 Mos. 2: 7. Rom. 5: 14.

46. Mutta hengellinen ei ole se ensimäinen, waan se luonnollinen, sen jälkeen se hengellinen.

47. Ensimäinen ihminen on maasta ja maallinen, toinen ihminen on itse Herra taiwaasta.
Luc. 1: 78. Joh. 3: 13, 31.

48. Minkäkaltainen se maallinen on, senkaltaiset owat myös maalliset, ja minkäkaltainen taiwaallinen on, senkaltaiset owat myös taiwaalliset.

49. Ja niinkuin me olemme kantaneet maallisen kuwaa, niin pitää myös meidän kantaman taiwaallisen kuwaa.
1 Mos. 5: 3. Rom. 8: 29. 2 Cor. 3: 18.
Luku 4: 11. Phil. 3: 21. 1 Joh. 3: 2.

50. Mutta minä sanon, rakkaat
weljet, ei liha ja weri taida **Juma-
lan waltakuntaa periä,** ja ei turmeltu
pidä turmelematointa perimän.
1 Cor. 6: 13.
51. Katso, minä sanon teille
salaisuuden: emme tosin kaikki nu-
ku, waan kaikki me muutetaan,
1 Thess. 4: 15, 16, 17.
52. Ajan rahdussa, silmän rä-
päyksessä, wiimeisellä basunalla;
sillä basuna soi, ja kuolleet pitää
turmelematoinna nouseman ylös
ja me tulemme muutetuksi.
Matth. 24: 31.
53. Sillä tämä katoowa pitää
pukeman päällensä katoomatto-
muuden, ja kuolewa pukee pääl-
lensä kuolemattomuuden.
2 Cor. 5: 4.
54. Mutta koska katoowa pu-
kee päällensä katoomattomuuden,
ja kuolewa pukee päällensä kuole-
mattomuuden, silloin täytetään se
sana, kuin kirjoitettu on: kuolema
on nielty woitossa.
Jes. 25: 8. Hos. 13: 14. Hebr. 2: 14.
55. **Kuolema, kussa on sinun
otas? Helwetti, kussa on sinun
woittos?**
56. **Mutta kuoleman ota on synti,
ja synnin woima on laki.**
Rom. 4: 15. Luku 5: 13. Luku 7: 5, 13.
57. **Mutta kiitos olkoon Juma-
lan, joka meille woiton antanut on
meidän Herran Jesuksen Christuk-
sen kautta!** Joh. 16: 33. 1 Joh. 5: 5.
58. Sentähden, minun rakkaat
weljeni, olkaat wahwat, järkähty-
mätä ja aina yltäkylläiset Herran
töissä, tietäen ettei teidän työnne
ole turha Herrassa.

16 Luku.

Kehoitus auttamaan köyhiä ja pysymään wahwana uskossa. Christuksen rakkaus.

Mutta awun hakemisessa py-
hiä warten, kuin minä Ga-
latian seurakunnille säätänyt olen,
niin te myös tehkäät,
Ap. T. 11: 29. Rom. 12: 13. Luku 15: 26.
2 Cor. 8: 4. Luku 9: 1, 2, 12. Gal. 2: 10.
2. Ensimäisenä sabbattina ot-
takaan jokainen teistä tykönsä jo-
takin ja kootkaan waransa jälkeen,
ettei äsken silloin, koska minä tu-
len, niitä hakemaan ruweta.
3. Mutta kuin minä tullut
olen, jotka te kirjoilla walitsette,
ne minä tahdon lähettää wiemään
teidän lahjojanne Jerusalemiin.
4. Jos taas niin on sowelias,
että minä itse sinne waellan, niin
he saawat minun kanssani waeltaa.
5. Mutta minä tahdon teidän
tykönne tulla, koska minä Mace-
donian kautta waellan. (Sillä mi-
nun pitää Macedonian läwitse
waeltaman.) Ap. T. 19: 21. 2 Cor. 1: 16.
6. Mutta teidän tykönänne mi-
nä mitämaks wiiwyn eli myös
talwea pidän, että te minua saat-
taisitte, kuhunka minä matkustan.
2 Cor. 1: 15.
7. Sillä en minä nyt mennes-
säni tahdo teitä nähdä; sillä minä
toiwon saawani jonkun ajan wii-
pyä teidän tykönänne, jos Herra
sallii. Ap. T. 18: 21. 1 Cor. 4: 19. Jac. 4: 15.
8. Mutta minä tahdon Ephe-
sossa wiipyä helluntaihin asti;
9. Sillä minulle on suuri ja
wäkewä owi awattu, ja on monta
wastaanseisojata. 2 Cor. 2: 12. Col. 4: 3.
10. Mutta jos Timotheus tu-

lee, niin katsokaat, että hän pelkäämätä olis teidän tykönänne; sillä hän tekee myös Herran työtä niinkuin minäkin.
Rom. 16: 21. 1 Cor. 4: 17. Phil. 2: 19, 22.
11. Älkään häntä kenkään katsoko ylön, mutta saattakaat häntä rauhassa minun tyköni tulemaan; sillä minä odotan häntä weljein kanssa. 1 Tim. 4: 12.
12. Mutta weljestä Apollosta tietäkäät, että minä olen häntä paljon neuwonut weljein kanssa teidän tykönne tulemaan, mutta ei hän nyt tahtonut tulla; kuitenkin on hän tulewa, koska hänelle sowelias aika on.
13. **Walwokaat, pysykäät uskossa, olkaat urhoolliset, olkaat wahwat!**
Eph. 6: 10. Col. 1: 11.
14. Kaikki teidän menonne tapahtukoon rakkaudessa.
15. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet: te tunnette Stephanan perheen, että he owat alkeet Achajassa ja owat ruwenneet pyhiä palwelemaan: 1 Cor. 1: 16.
16. Että te myös olisitte senkaltaisille alamaiset ja jokaiselle apulaiselle ja auttajalle.
Phil. 2: 29. Hebr. 13: 17. 1 Tim. 5: 17.
17. Mutta minä iloitsen Stephanan, Fortunatuksen ja Achaicuksen tulemisesta; sillä he owat teidän puuttumisenne täyttäneet.
18. Sillä he wirwoittiwat minun henkeni ja teidän; sentähden tuntekaat senkaltaiset. 1 Thess. 5: 12.
19. Teitä terwehtäwät Asian seurakunnat. Teitä terwehtäwät suuresti Aqwila ja Priskilla Herrassa, ja seurakunta, joka heidän huoneessansa on.
Ap. T. 18: 2. Rom. 16: 3.
20. Teitä terwehtäwät kaikki weljet. Terwehtäkäät toinen toistanne pyhällä suunantamisella.
Rom. 16: 16. 2 Cor. 13: 12. 1 Thess. 5: 26. 1 Piet. 5: 14.
21. Minä Paawali terwehdän teitä omalla kädelläni.
Col. 4: 18. 2 Thess. 3: 17.
22. Joka ei Herraa Jesusta Christusta rakasta, se olkoon anathema maranatha.
23. Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon teidän kanssanne!
Rom. 16: 24.
24. Minun rakkauteni olkoon kaikkein teidän kanssanne Christuksessa Jesuksessa! Amen.
Ensimäinen Epistola Corinthilaisten tykö, kirjoitettu Philippistä, Stephanan, Fortunatuksen, Achaicuksen ja Timotheuksen kanssa.

P. Paawalin toinen Epistola Corinthilaisten tykö.

1 Luku.

Paawalin waiwat, lohdutus, kärsiwällisyys ja hywän omantunnon todistus.

Paawali, Jesuksen Christuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, ja Timotheus weli, Jumalan seurakunnalle, joka on Corinthossa ja kaikille pyhille, jotka koko Achajassa owat:
2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Christukselta!
Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 3. Eph. 1: 2. 1 Piet. 1: 2.

3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä, laupiuden Isä, ja kaiken lohdutuksen Jumala!
Eph. 1: 3. 1 Piet. 1: 3.
4. Joka meitä lohduttaa kaikessa meidän waiwassamme, että me taitaisimme lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisessa waiwassa owat, sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä lohduttaa. Rom. 15: 5. 2 Cor. 7: 6.
5. Sillä niinkuin Christuksen kärsimys on paljon tullut meidän päällemme, niin myös meille tulee paljo lohdutusta Christuksen kautta. Ps. 34: 20.
Ps. 94: 19. 2 Cor. 4: 10. Col. 1: 24.
6. Mutta jos meitä waiwataan, niin se tapahtuu teille lohdutukseksi ja autuudeksi, joka waikuttaa niiten waiwain kärsiwällisyydessä, joita me kärsimme, eli jos meitä lohdutetaan, niin se tulee teille lohdutukseksi ja autuudeksi; ja meidän toiwomme on wahwa teistä:
2 Cor. 4: 15, 17.
7. Että me tiedämme, että niinkuin te olette kärsimisessä osalliset, niin te myös tulette lohdutuksesta osallisekſi.
8. Sillä emme tahdo salata teiltä, rakkaat weljet, meidän waiwaamme, kuin meille Aasiassa tapahtui: että me olimme sangen suuresti rasitetut ylitse meidän woimamme, niin että me jo meidän hengestämme epäilimme.
Ap. T. 19: 23. 1 Cor. 15: 32.
9. Mutta me itsellämme juuri niin päätimme, että meidän piti kuoleman, ettei meidän pitäisi itse päällemme uskaltaman, waan Jumalan päälle, joka kuolleetkin herättää, Jer. 17: 5, 7.
10. Joka meitä niin suuresta kuolemasta päästi ja päästää; ja me turwaamme hänen päällensä, että hän tästedeskin meitä päästää,
1 Cor. 15: 31.
11. Ynnä myös teidän rukoustemme awulla meidän edestämme, että meidän tähtemme, siitä lahjasta, kuin meille annettu on, pitäis monelta ihmiseltä kiitos tehtämän.
Rom. 15: 30. Phil. 1: 19. Philem. w. 22.
12. Sillä se on meidän kerskauksemme, nimittäin meidän omantuntomme todistus, että me yksinkertaisuudessa ja Jumalan wakuudessa, ei lihallisessa wiisaudessa, waan Jumalan armossa olemme maailmassa waeltaneet, mutta enimmästi teidän tykönänne.
1 Cor. 2: 4, 13.
13. Sillä emmepä me muuta teille kirjoita, waan sitä, kuin te luette eli myös tiedätte; mutta minä toiwon, että te myös loppuun asti tiedätte.
14. Niinkuin te puolittain meidän tietäneet olette, että me olemme teidän kerskaamisenne, niinkuin tekin meidän kerskauksemme Herran Jesuksen päiwänä olette. 2 Cor. 5: 12.
Phil. 2: 16. Luku 4: 1. 1 Thess. 2: 19, 20.
15. Ja senkaltaisella uskalluksella tahdoin minä ennen tulla teidän tykönne, että te toisen kerran olisitte saaneet minulta jonkun hywän työn, Rom. 1: 11.
16. Ja minä olisin waeltanut teidän kauttanne Macedoniaan, ja ja Macedoniasta teidän tykönne

takaperin tullut, ja niin teiltä Ju-
deaan johdatetuksi. 1 Cor. 16: 5.
17. Koska minä tätä ajattelin,
lienenkö minä sen tehnyt hem-
peydestä? Eli owatko minun ai-
woituksenі, joita minä aiwoin,
lihallistet? että minun tykönäni
olis niin, niin, ja ei, ei.
18. Mutta Jumala on wakaa,
ettei meidän puheemme ole teille
niin ja ei ollut. Matth. 5: 37. Jac. 5: 12.
19. Sillä Jumalan Poika, Je-
sus Christus, joka teidän seas-
sanne meiltä saarnattu on, nimit-
täin, minulta ja Silwanuksfelta
ja Timotheuksfelta, ei ollut niin
ja ei, waan oli hänessä niin.
20. Sillä kaikki Jumalan lu-
paukset owat niin hänessä ja owat
amen hänessä, Jumalan kunniaksi
meidän kauttamme.
21. Mutta Jumala on se, joka
meitä teidän kanssanne Christuk-
sessa wahwistaa, ja on meitä woi-
dellut, 1 Joh. 2: 20, 27.
22. Joka myös on meitä lu-
kinnut, ja antoi Hengen pantiksi
meidän sydämmihimme. Rom. 8: 16.
2 Cor. 5: 5. Eph. 1: 13, 14. Luku 4: 30.
23. Mutta minä rukoilen Ju-
malata todistajaksi sieluni päälle,
että minä olen säästänyt teitä,
etten minä wielä ole Corinthoon
tullut.
Rom. 9: 1. 2 Cor. 11: 31. Luku 12: 20.
Luku 13: 2, 10. Gal. 1: 20. Phil. 1: 8.
24. Ei niin, että me hallitsi-
simme teidän uskoanne, waan me
olemme auttajat teidän ilohonne;
sillä te seisotte uskossa.
1 Cor. 3: 5. 1 Piet. 5: 3.

2 Luku.

Paawalin rakkaus Corinthilaisia ja erino-
mattain sitä katuwaista ja pannaan-
pantua wastaan. Paawalin kiiwaus.

Mutta sitä minä olen itselläni
aikonut, etten minä taas
murheella teidän tykönne tulisi.
2. Sillä jos minä teidän mur-
heeseen saatan, kukas minua ila-
huttaa, waan se, joka minulta
on murheelliseksi tehty?
3. Ja sen minä olen teille kir-
joittanut, etten minä tultuani saisi
niistä murhetta, joista minun tu-
lis ilo saada; sillä minulla on
senkaltainen uskallus kaikkein tei-
dän tykönne, että minun iloni kaik-
kein teidän ilonne on. 2 Cor. 12: 21.
4. Sillä minä kirjoitin teille
suuressa waiwassa ja sydämmen
kiwussa, monilla kyyneleillä, ei,
että teidän pitäis murhehtiman,
waan että te ymmärtäisitte sen
erinomaisen rakkauden, kuin mi-
nulla on teidän kohtaanne.
5. Jos joku on murheen mat-
kaansaattanut, ei hän ole minua
murheelliseksi saattanut, waan puo-
littain, etten minä teitä kaikkia
rasittaisi. 1 Cor. 5: 1.
6. Mutta kyllä siinä on, että
se monelta niin rangaistu on;
1 Cor. 5: 5.
7. Että te tästedes sitä enäm-
män häntä armahtaisitte ja loh-
duttaisitte, ettei hän uppoaisi ylön-
palttisessa murheessa.
8. Sentähden neuwon minä
teitä, että te hänen kohtaansa rak-
kautta osoittaisitte;
9. Sillä sentähden minä myös

olen kirjoittanut, koetellakseni teitä, jos te olette kaikkiin kuuliaiset.
10. Mutta joille te jotain anteeksi annatte, sen minä myös anteeksi annan; sillä jolle minä jotain anteeksi annoin, sen minä anteeksi annoin teidän tähtenne Christuksen puolesta, ettemme saatanalta woitetuksi tulisi;
11. Sillä eipä meiltä ole salattu, mitä hänen mielessänsä on.
12. Mutta kuin minä tulin Troadaan Christuksen ewangeliumia saarnaamaan, ja minulle awattiin owi Herrassa, niin ei minulla ollut yhtään lepoa hengessäni, etten minä Titusta minun weljeäni löytänyt. Ap. T. 16: 8. 1 Cor. 16: 9.
13. Mutta kuin minä olin heidän hywästi jättänyt, menin minä sieltä Macedoniaan, 2 Cor. 7: 5, 6.
14. Mutta kiitetty olkoon Jumala, joka aina antaa meille woiton Christuksessa, ja julistaa joka paikassa hänen tuntemisensa hajun meidän kauttamme! Cor. 1: 27.
15. Sillä me olemme Jumalalle yksi hywä haju Christuksessa, sekä niitten seassa, jotka autuaaksi tulewat, että myös niitten seassa, jotka hukkuwat;
16. Näille tosin surman haju kuolemaksi, mutta toisille elämän haju elämäksi: ja kuka on nyt tähän kelwollinen? Luc. 2: 34. 2 Cor. 3: 5, 6.
17. Sillä emmepä me ole senkaltaiset kuin muutamat, jotka Jumalan sanaa myyskentelewät; waan wakuudesta ja niinkuin Jumalasta me puhumme Jumalan kaswoin edessä, Christuksessa.
2 Cor. 4: 2.

3 Luku.

Paawalin ylistyskirja. Lain ja Ewangeliumin wirka.

Rupeemmeko me siis itsiämme taas kehumaan? eli tarwitsemmeko me, niinkuin muutamat, kiitoskirjaa teidän tykönne, eli kiitoskirjaa teiltä?
2 Cor. 5: 12. Luku 10: 8.
2. Te olette meidän kirjamme, meidän sydämmihimme kirjoitetut, joka kaikilta ihmisiltä tutaan ja luetaan. 1 Cor. 9: 2, 3.
3. Ja te olette ilmoitetut, että te Christuksen lähetyskirja olette, meidän palweluksemme kautta walmistettu, ei pläkillä kirjoitettu, waan eläwän Jumalan hengellä, ei kiwisiin tauluihin, waan lihallisiin sydämmen tauluihin.
2 Mos. 24: 12. Luku 34: 1. Jer. 31: 33. Hes. 11: 19. Luku 36: 26. Hebr. 8: 10.
4. Mutta senkaltainen uskallus on meillä Christuksen kautta Jumalan puoleen,
5. Ei niin, että me olemme itse meistämme soweliaat jotakin ajattelemaan, niinkuin itse meistämme, waan jos me olemme johonkuhun soweliaat, niin on se Jumalalta,
2 Cor. 2: 16. Phil. 2: 13.
6. Joka meitä soweliaaksi tehnyt on Uuden Testamentin wirkaa pitämään, ei puustawin, waan Hengen; sillä puustawi kuolettaa, waan Henki tekee eläwäksi.
Jer. 31: 31. Rom. 2: 27, 29. Luku 7: 6, 10, 11. 2 Cor. 5: 18. Hebr. 8: 6, 8.
7. Mutta jos sillä wiralla, joka puustawin kautta kuolettaa ja kiwihin kuwattu oli, oli senkaltainen kirkkaus, niin ettei Israelin lapset taitaneet katsoa Mosekseen kas-

woihin, hänen kaswoinsa kirkkauden tähden, joka kuitenkin katoo:
2 Mos. 34: 29, 30. 5 Mos. 10: 1.
8. Miksei siis paljoa enämmin sillä wiralla, joka hengen antaa, pitäisi kirkkaus oleman?
9. Sillä, jos wiralla, joka kadotuksesta saarnaa, kirkkaus oli, paljoa enämmin sillä wiralla, joka wanhurskaudesta saarnaa, on ylönpalttinen kirkkaus; Rom. 1: 17. Luku 3: 21.
10. Sillä se toinen, joka kirkastettu oli, ei ole kirkkaudeksi luettawa, sen ylönpalttisen kirkkauden suhteen.
11. Sillä jos sillä oli kirkkaus, joka katoo, paljoa enämmin on sillä kirkkaus, joka pysyy.
12. Että meillä siis senkaltainen toiwo on, niin me puhumme rohkiasti, Eph. 6: 19.
13. Ja emme tee niinkuin Moses, joka kaswoillensa peitteen pani, ettei Israelin lapset taitaneet sen loppua katsoa, joka katoo.
2 Mos. 34: 33.
14. Waan heidän taitonsa oliwat paatuneet. Sillä tähän päiwään asti, koska wanhaa Testamenttia luetaan, pysyy se peite ottamata pois, joka Christuksessa lakkaa. Jes. 6: 10. Hes. 12: 2. Matth. 13: 11. Ap. T. 28: 26. Rom. 11: 8.
15. Mutta tähän päiwään asti, koska Mosesta luetaan, rippuu se peite heidän sydämmensä edessä.
16. Mutta koska he palajawat Herran puoleen, niin peite otetaan pois. Jes. 25: 7. Rom. 11: 23, 26.
17. Sillä Herra on Henki; mutta kussa Herran Henki on, siinä on wapaus. Joh. 4: 24.
18. Mutta me kaikki awoimilla kaswoilla Herran kirkkautta katselemme, niinkuin peilissä, ja me muutetaan siihen kuwaan kirkkaudesta niin kirkkauteen niinkuin Herran Hengestä. 1 Cor. 13: 12.

4 Luku.

Paawalin uskollisuus, suuttumattomuus ewangeliumin wirassa ja lohdutus ajallisten waiwain alla.

Sentähden että meillä senkaltainen wirka on, sen jälkeen kuin armo meidän kohtaamme tapahtunut on, niin emme suutu,
2. Waan wältämme ne salaiset häpiät ja emme waella kawaluudella, emmekä petoksella Jumalan sanaa turmele, waan me ilmoitamme totuuden ja meitämme julkisesti kaikkein ihmisten omaatuntoa kohtaan Jumalan edessä osoitamme.
Rom. 1: 16. 2 Cor. 2: 17. Luku 5: 11. Luku 6: 4. 1 Thess. 2: 3, 5.
3. Jos nyt meidän ewangeliumimme on peitetty, niin se on niille peitetty, jotka kadotetaan,
2 Thess. 2: 10.
4. Joissa tämän maailman jumala on uskottomain taidot sokaisnut, ettei ewangeliumin paiste heille pitäisi Christuksen kirkkaudesta walistaman, joka on Jumalan kuwa.
Jes. 6: 10. Matth. 13: 14. Joh. 12: 31, 40. 2 Cor. 3: 18. Col. 1: 15. Hebr. 1: 3.
5. Sillä emme itse meistämme saarnaa, waan Christuksesta Jesuksesta, että hän on Herra; mutta me olemme teidän palweliamme Jesuksen tähden. 2 Cor. 1: 24.
6. Että Jumala, joka käski walkeuden pimeydestä paistaa, se paisti

tunnon walkeuden meidän sydämmissämme Jumalan kirkkaudesta Jesuksen Christuksen kaswoissa.
1 Mos. 1: 3.
7. Mutta meillä on tämä tawara sawisissa astioissa, että se ylönpalttinen woima pitää oleman Jumalalta ja ei meistä.
1 Cor. 2: 5. 2 Cor. 5: 1.
8. Meillä on joka paikassa ahdistus, mutta emme sitä sure; meillä on pakko, mutta emme epäile.
9. Me kärsimme wainoa, mutta ei meitä anneta ylön; me painetaan alas, mutta emme huku.
Ps. 37: 24.
10. Me wiemme ympäri aina Herran Jesuksen kuoleman meidän ruumiissamme, että Herran Jesuksen elämäkin meidän ruumiissamme ilmoitettaisiin.
Rom. 8: 17. 2 Cor. 1: 5. Gal. 6: 17.
2 Tim. 2: 11, 12.
11. Sillä me, jotka elämme, annetaan ylön aina kuolemaan Jesuksen tähden, että Jesuksenkin elämä meidän kuolewaisessa lihassamme ilmoitettaisiin.
Ps. 44: 23. Matth. 5: 11. Rom. 8: 36.
1 Cor. 15: 31, 49. Col. 3: 4.
12. Sentähden on kuolema meissä woimallinen, mutta teissä elämä.
13. Mutta että meillä on yksi uskon henki, niinkuin kirjoitettu on: minä uskoin, sentähden minä puhuin; niin me myös uskomme, ja sentähden me myös puhumme,
Ps. 116: 10.
14. Ja tiedämme sen, joka Herran Jesuksen herätti, että hän meidänkin Jesuksen kautta herättää ja asettaa meitä teidän kanssanne.
Ap. T. 2: 24, 32. Rom. 8: 11. 1 Cor. 6: 14.
15. Sillä kaikki teidän tähtenne tapahtuu, että se ylönpalttinen armo monen kiitoksen kautta runsaasti Jumalan ylistykseksi tulis.
2 Cor. 1: 6, 11. 2 Tim. 2: 10.
16. Sentähden emme wäsy; sillä waikka meidän ulkonainen ihminen turmellaan, niin sisällinen kuitenkin päiwä päiwältä uudistetaan;
Rom. 7: 22. Eph. 3: 16. Col. 3: 10.
17. Sillä meidän waiwamme, joka ajallinen ja kewiä on, saattaa meille ijankaikkisen ja määrättömän kunnian: Ps. 30: 6. Matth. 5: 12.
Rom. 8: 18. 2 Thess. 1: 7. 2 Tim. 4: 8.
18. Jotka emme näkywäisiä katso, waan näkymättömiä; sillä näkywäiset owat ajalliset, mutta näkymättömät ijankaikkiset. Rom. 8: 24.

5 Luku.

Maallinen, taiwaallinen maja.
Tuomio. Lunastus.

Sillä me tiedämme, että jos tämän majan meidän maallinen huone purjetaan, meillämme olewan rakennuksen Jumalalta, huoneen, ei käsillä tehdyn, joka on ijankaikkinen taiwahissa;
2 Cor. 4: 7. Hebr. 11: 10. 2 Piet. 1: 13, 14.
2. Jota me myös huokaamme, ikäwöiten, että me meidän majallamme, joka taiwaasta on, puetetuksi tulisimme, Rom. 8: 23.
3. Jos me muutoin puetettuna, ja ei alasti löydettäisiin. Matth. 22: 11.
Gal. 3: 27. Ilm. K. 3: 18. Luku 16: 15.
4. Sillä me, jotka tässä majassa olemme, huokaamme, että me rasitetut olemme, jossa emme tahdo riisuttuna, waan puetettuna

olla, että se kuolewainen elämältä nieltäisiin. Rom. 8: 11. 1 Cor. 15: 53, 54.
5. Mutta joka meitä siihen walmistaa, se on Jumala, joka myös Hengen on meille pantiksi antanut. Jes. 29: 23. Eph. 2: 10. Rom. 8: 16. 2 Cor. 1: 22. Eph. 4: 30.
6. Niin me olemme sentähden aina hywässä turwassa ja tiedämme, että niin kauwan kuin me ruumiissa asumme, niin me olemme kaukana Herrasta. 1 Aika K. 29: 15. Ps. 39: 13. Ps. 119: 19. Hebr. 11: 13.
7. (Sillä me waellamme uskossa ja emme katsomisessa.) Rom. 8: 24, 25. 1 Cor. 13: 12. 2 Cor. 4: 18. Hebr. 11: 1.
8. Mutta meillä on turwa, ja paljon halaamme enämmin olla kaukana pois ruumiista ja mennä asumaan Herran tykö. Phil. 1: 23.
9. Sentähden joko me kotona olemme eli ulkona waellamme, niin me ahkeroitsemme siitä, että me hänelle kelpaisimme.
10. **Sillä meidän kaikkein pitää ilmestymän Christuksen tuomioistuimen eteen, että jokainen sais sen jälkeen kuin hän ruumiissansa tehnyt on, olkoon se hywä eli paha.** Ps. 62: 13. Jer. 17: 10. Matth. 25: 31. Rom. 14: 10, 12. Col. 3: 24, 25.
11. Että me siis tiedämme, että Herraa pitää peljättämän, niin me neuwomme ihmisiä, mutta Jumalalle olemme me julkiset: kuitenkin minä toiwon, että me olemme myös julki teidänkin omassa tunnossanne. Job. 31: 23. 2 Cor. 4: 2. Jud. Ep. w. 23.
12. Emme taas kerskaa itsiämme teidän edessänne; waan me annamme teille tilan kerskataksenne meistä, että teilläkin olis kerskaamista niitä wastaan, jotka itsiänsä kaswoin jälkeen kerskaawat ja ei sydämmen jälkeen. 2 Cor. 1: 14. Luku 3: 1. Luku 10: 8. Luku 11: 12.
13. Sillä jos me tyhmistyneet olemme, niin me sen Jumalalle olemme, eli jos me taidossa olemme, niin me teille taidossa olemme. 2 Cor. 11: 1, 16, 17. Luku 12: 6, 11.
14. **Sillä Christuksen rakkaus waatii meitä,**
15. Että me sen niin pidämme, että jos yksi on kuollut kaikkein edestä, niin he kaikki owat kuolleet, **ja hän on sentähden kaikkein edestä kuollut, että ne, jotka eläwät, ei nyt enää eläisi itsellensä, waan hänelle, joka heidän edestänsä kuollut ja nousnut on ylös.** Rom. 5: 15. Luku 6: 11, 12. 1 Cor. 6: 19. Gal. 2: 20. 1 Thess. 5: 10. 1 Piet. 4: 2.
16. Sentähden emme tästedes lihan puolesta ketään tunne. Ja jos me olemme Christuksen lihan puolesta tunteneet, niin emme kuitenkaan silleen tunne. Matth. 12: 50. 1 Joh. 5: 14.
17. **Sentähden jos joku on Christuksessa, niin hän on uusi luontokappale;** sillä wanhat owat kadonneet, katso, kaikki owat uudeksi tulleet. Jes. 43: 18, 19. Rom. 8: 10. Gal. 5: 6. Luku 6: 15. Col. 3: 11. Ilm. K. 21: 5.
18. Mutta ne kaikki owat Jumalasta, joka meitä on itse kanssansa sowittanut Jesuksen Christuksen kautta, ja antoi meille wiran sowinnosta saarnata. Rom. 5: 10. 1 Joh. 2: 2. Luku 4: 10.
19. **Sillä Jumala on Christuksessa ja sowitti maailman itse kanssansa, ja ei lukenut heille heidän**

syntiänsä, ja on meissä sowinto-saarnan säätänyt.
Rom. 3: 24, 25. Col. 1: 20. Luku 2: 9.
20. Niin olemme me Christuksen puolesta käskyläiset; sillä Jumala neuwoo meidän kauttamme. Niin me rukoilemme siis Christuksen puolesta, että te Jumalan kanssa sowitte.
21. Sillä hän on sen, joka ei mitään synnistä tietänyt, meidän edestämme synniksi tehnyt, että me hänessä tulisimme siksi wanhurskaudeksi, joka Jumalan edessä kelpaa.
Jes. 53: 6, 9, 12. Rom. 5: 19. Luku 8: 3. Gal. 3: 13. 1 Piet. 2: 22. 1 Joh. 3: 5.

6 Luku.

Neuwoo elämään wiatoinna ja kärsiwällisenä, ja wälttämään Belialin seuraa.

Mutta me niinkuin apulaiset neuwomme teitä, ettette Jumalan armoa hukkaan ottaisi.
1 Cor. 3: 9. Hebr. 12: 15.
2. Sillä hän sanoo: minä olen otollisella ajalla sinua kuullut ja olen sinua autuuden päiwänä auttanut. Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on autuuden päiwä.
Jes. 49: 8. Luc. 4: 19. Rom. 13: 12.
3. Älkäämme kellenkään jossakussa pahennusta antako, ettei meidän wirkaamme laitettaisi;
1 Cor. 10: 32.
4. Waan osoittakaamme meitämme kaikissa asioissa niinkuin Jumalan palweliat: suuressa kärsiwällisyydessä, waiwoissa, hädissä, suruissa, 1 Cor. 4: 1. 2 Cor. 4: 2.
5. Haawoissa, wankeuksissa, kapinoissa, töissä, walwomisissa, paastoissa, 2 Cor. 11: 23.
6. Puhtaassa elämässä, taidossa, pitkämielisyydessä, suloisuudessa, Pyhässä Hengessä, wilpittömässä rakkaudessa.
7. Totuuden sanassa, Jumalan wäessä wanhurskauden sotaasetten kautta oikialla ja wasemmalla puolella. 1 Cor. 2: 4. 2 Cor. 4: 2. Eph. 6: 11, 13. 2 Tim. 4: 7.
8. Kunnian kautta ja pilkan, panetuksen ja kiitoksen kautta, niinkuin wietteliät ja kuitenkin wakaat,
9. Niinkuin tuntemattomat ja kuitenkin tutut, niinkuin kuolewaiset ja katso, me elämme, niinkuin rangaistut ja ei kuitenkaan tapetut,
Ps. 118: 18.
10. Niinkuin murheelliset ja kuitenkin aina iloiset, niinkuin köyhät, mutta kuitenkin monta rikkaaksi tekewäiset, niinkuin ne, joilla ei mitään ole ja joiden kuitenkin kaikki omat owat. Phil. 4: 11, 12.
11. Te Corinthilaiset! meidän suumme on hänensä awannut teidän kohtaanne, meidän sydämmemme on lewinnyt.
12. Ette ole ahtaalla meissä; mutta itse teissänne te ahtaalla olette. 2 Cor. 7: 2, 3.
13. Minä sanon niinkuin lapsilleni, että te myös minua wastaan teitänne niin asettaisitte, ja lewittäkäät teitänne. 1 Cor. 4: 14.
14. Älkäät wetäkö ijestä epäuskoisten kanssa; sillä mitä oikeuden on wäärydyen kanssa tekemistä? eli mitä osallisuutta on walkeudella pimeyden kanssa?
5 Mos. 7: 2. 1 Cor. 5: 9. Eph. 5: 11.
15. Ja mikä sowinto on Christuksella Belialin kanssa? taikka

mikä osa on uskowaisella uskottoman kanssa? 1 Sam. 5: 1, 2c. 1 Cor. 10: 21.
16. Eli kuinka Jumalan templi sopii epäjumalten kanssa? Sillä te olette eläwän Jumalan templi, niinkuin Jumala sanoo: minä tahdon heissä asua ja heissä waeltaa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää oleman minun kansani. 3 Mos. 26: 12. Hes. 37: 27. 1 Cor. 3: 16. Luku 6: 19. Luku 10: 14. Eph. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Piet. 2: 5.
17. Sentähden paetkaat heidän seastansa ja eroittakaat teitänne, sanoo Herra: ja älkäät saastaiseen ruwetko, ja niin minä korjaan teitä, Jes. 52: 11. Ilm. K. 18: 4.
18. Ja olen teidän Isänne ja teidän pitää oleman minun poikani ja tyttäreni, sanoo kaikkiwaltias Herra. Jer. 31: 1, 9, 23. Ilm. K. 21: 7.

7 Luku.

Pyhä waellus. Paawalin ilo. Murhe Jumalan mielen jälkeen.

Että meillä nyt senkaltaiset lupaukset owat, minun rakkaani, puhdistakaamme siis itsemme kaikesta lihan ja hengen saastaisuudesta, täyttäin pyhyyttä Jumalan pelwossa. 1 Tim. 4: 8. 1 Joh. 3: 3.
2. Ottakaat meitä wastaan: emme kellenkään wääryyttä tehneet, emme ketään turmelleet, emme keltäkään mitään waatineet. Ap. T. 20: 33. 2 Cor. 12: 17.
3. Senkaltaista en sano minä teille kadotukseksi; sillä minä olen ennen sanonut, että te olette meidän sydämmissämme ynnä kuolla ja ynnä elää. 2 Cor. 6: 11, 12, 13.
4. Minä puhun teille suurella rohkeudella, minä kerskaan paljon itseäni teistä, minä olen lohdutuksella täytetty, minä olen ylönpalttisessa ilossa kaikessa meidän waiwassamme. Matth. 5: 12. Ap. T. 5: 41. Phil. 2: 17. Col. 1: 24.
5. Sillä koska me Macedoniaan tulimme, ei meidän lihallamme ollut yhtään lepoa, waan kaikissa paikoissa olimme me waiwatut, ulkona sota, sisällä pelko. 5 Mos. 32: 25. Ap. T. 16: 19, 23. 2 Cor. 2: 13.
6. Mutta Jumala, joka nöyriä lohduttaa, hän lohdutti meitä Tituksen tulemisella.
7. Waan ei ainoastaan hänen tulemisellansa, mutta myös sillä lohdutuksella, jonka hän teiltä saanut oli, ja ilmoitti meille teidän halunne, teidän itkunne ja teidän kiiwautenne minusta, niin että minä wielä enämmin ihastuin.
8. Sillä jos minä myös teitä minun lähetyskirjallani murheeseen saatin, enpä minä sitä kadu, ehkä minä olisin katunut; sillä minä näen sen lähetyskirjan teitä hetken aikaa murheessa pitäneen. 2 Cor. 2: 4.
9. Nyt minä iloitsen, en siitä, että te murheissa olitte, waan että te olitte murheissa parannukseksi; sillä te olitte murheelliset Jumalan mielen jälkeen, niin ettei teille pitäisi meistä joskus wahinkoa oleman.
10. Sillä se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi, jota ei yksikään kadu; mutta maailman murhe saattaa kuoleman. 2 Sam. 12: 43. Matth. 26: 75. Luc. 18: 13.

11. Sillä katso, että te olitte Jumalan mielen jälkeen murheelliset, kuinka suuren ahkeruuden se on teissä waikuttanut? Ja tosin edeswastauksen, närkästyksen, pelwon, ikäwöitsemisen, kiiwauden ja koston. Te olette kaikissa teitänne puhtaaksi osoittaneet tässä asiassa.

12. Sentähden waikka minä teille kirjoitin, niin ei se ole kuitenkaan sen tähden tapahtunut, joka rikkonut oli, eikä sen tähden, jolle wääryys tehtiin, mutta sentähden, että teidän ahkeruutenne meidän kohtaamme Jumalan edessä julkiseksi tulis.

13. Sentähden me olemme saaneet lohdutuksen, että tekin olette lohdutetut. Mutta wielä enämmin iloitsimme me Tituksen ilosta; sillä hänen henkensä oli teiltä kaikilta wirwoitettu.

14. Ja mitä minä hänen edessänsä teistä kerskannut olen, en minä sitä häpee; waan niinkuin kaikki owat todet, kuin minä teille puhunut olen, niin on myös meidän kerskauksemme Tituksen edessä todeksi tullut.

15. Ja hänellä on sangen suuri sydämmellinen halu teidän puoleenne, koska hän kaikkein teidän kuuliaisuuttanne muistaa, kuinka te pelwolla ja wawistuksella häntä otitte wastaan. Phil. 2: 12.

16. Minä siis iloitsen, että minä kaikissa asioissa teihin taidan luottaa.
2 Thess. 3: 4. Philem. w. 8, 21.

8 Luku.

Anteliaisuuden hyödytys ja muoto. Titus kunnioitetaan.

Mutta minä teen teille tiettäwäksi, rakkaat weljet, Jumalan armon, joka Macedonian seurakuntiin annettu on; Rom. 15: 25.

2. Sillä heidän ilonsa on ylönpalttinen, koska heitä monen waiwan kautta koeteltiin, ja waikka he sangen köyhät oliwat, owat he kuitenkin runsaasti kaikessa yksinkertaisuudessa antaneet.
Rom. 12: 8. Gal. 2: 10.

3. Sillä he oliwat kaikesta woimastansa (sen minä todistan) ja ylitsenkin woimansa hywäntahtoiset,

4. Ja meitä suurella ahkeruudella rukoiliwat, että me ottaisimme wastaan sen hywän työn ja sen palwelukssen osallisuuden, kuin pyhäin waraksi koottu oli. Ap. T. 11: 29.
Rom. 15: 26. 1 Cor. 16: 1, 2. 2 Cor. 9: 1.

5. Ja ei niin kuin me toiwoimme, waan he antoiwat itsensä ensisti Herralle ja (sitte) meille Jumalan tahdon kautta.

6. Että meidän pitäis Titusta neuwoman, että, niinkuin hän oli ennen ruwennut, hänen pitäis senkaltaisen hywän työn niin teidän seassanne päättämän;

7. Mutta niinkuin te olette kaikissa rikkaat, uskossa ja sanassa, ja taidossa ja kaikkinaisessa ahkeruudessa, ja teidän rakkaudessanne meidän kohtaamme, (niin sowittakaat siis), että te myös tässä armossa rikkaat olisitte. 1 Cor. 1: 5.

8. Enpä minä waatimisesta sitä

sano, waan muiden ahkeruudesta koettelen minä myös teidän rakkautenne wakuutta.

9. Sillä te tiedätte meidän Herran Jesuksen Christuksen armon, että hän rikkaana ollessansa tuli kuitenkin teidän tähtenne köyhäksi, että te hänen köyhyytensä kautta rikkaaksi tulisitte.
Matth. 8: 20. Luc. 9: 58. Phil. 2: 6, 7.

10. Minun neuwoni minä tästä annan; sillä se on teille hyödyllinen, että te olette ennen ruwenneet ei ainoasti sitä tekemään, waan jo menneenä wuonna tahdoitte sitä. San. l. 19: 17.
Matth. 10: 42. 1 Cor. 7: 7, 25. 2 Cor. 9: 2.

11. Täyttäkäät siis nyt se työ, kuin te rupesitte, että niinkuin tahto walmis oli, te myös sen woimanne perästä täyttäisitte.

12. Sillä jos joku edellä miellinen on, niin hän on otollinen hänen waransa jälkeen, ja ei sen jälkeen, jota ei hänellä ole.
San. l. 3: 28. Marc. 12: 43. Luc. 21: 3. 2 Cor. 9: 7. 1 Piet. 4: 10.

13. Ei niin luullen, että muilla pitää oleman huojennus ja teillä ahdistus, waan että se tasan olis, niin palwelkaan teidän rikkautenne heidän köyhyyttänsä tällä ajalla,

14. Että myös heidän rikkautensa teidän puuttumistanne palwelis, että tasan tapahtuis,

15. Niinkuin kirjoitettu on: joka paljon kokosi, ei hänellä ollut liiaksi, ja joka wähän kokosi, ei häneltä mitään puuttunut. 2 Mos. 16: 18.

16. Mutta Jumalan olkoon kiitos, joka senkaltaisen ahkeruuden antoi Tituksen sydämmeen teidän tähtenne!

17. Sillä hän otti sen neuwon hywäksi, ja tosin oli sitä ahkerampi, että hän läksi mielellänsä teidän tykönne.

18. Mutta me olemme yhden weljen hänen kanssansa lähettäneet, jota ewangeliumissa kiitetään kaikissa seurakunnissa.

19. (Mutta ei se ainoasti, waan hän on myös säätty seurakunnilta meidän matkakumppaniksemme tämän armon kanssa, joka meidän kauttamme Herran kunniaksi toimitetaan, ja teidän hywän tahtonne koettelemiseksi.) Ap. T. 11: 30.

20. Karttain sitä, ettei kenkään meitä panettelisi rikkaan awun puolesta, joka meidän kauttamme toimitetaan.

21. Sillä me ahkeroitsemme sitä, kuin kunniallinen on, ei ainoasti Herran edessä, waan myös ihmisten edessä.
Rom. 12: 17. Phil. 4: 8. 1 Piet. 2: 12.

22. Ja me olemme heidän kanssansa lähettäneet meidän weljemme, jonka me monessa olemme usiasti koetelleet, että hän ahkera on, ja wielä nyt paljoa ahkerampi, suurella uskallukſella, kuin on teidän tykönne,

23. Sekä Tituksen puolesta, joka minun kumppanini on ja apulaiseni teidän seassanne, että myös meidän weljeimme tähden, jotka owat seurakuntain apostolit, Christuksen kunnia.

24. Osoittakaat siis teidän rakkautenne merkki ja meidän kerskaa=

misemme teistänne niitä kohtaan, julkisesti seurakunnankin edessä.

9 Luku.

Jumala rakastaa niitä, jotka iloisesta sydämmestä antawat.

Sillä siitä awusta kuin pyhille annetaan, ei tarwitse minun teille kirjoittaa. Ap. T. 11: 29. Rom. 15: 26. 1 Cor. 16: 2. 2 Cor. 8: 4.

2. Sillä minä tiedän teidän hywän tahtonne, josta minä teidän tähtenne kehun Macedonialasten seassa, että Achaja on ollut jo ajastajan walmis ja että te olette monta siihen kiiwaudellanne kehoittaneet. 2 Cor. 8: 10.

3. Kuitenkin minä olen tämän weljen sentähden lähettänyt, ettei meidän kerskaamisemme teistä tässä asiassa tyhjäksi tulisi, että (niinkuin minä sanoin) te walmiit olisitte,

4. Ettemme, jos Macedonialaiset minun kanssani tulewat, ja ei löydä teitä walmiina, me silloin (en minä sano: te) senkaltaisesta kerskauksesta häpiään tulisi.

5. Sentähden näin minä tarpeelliseksi weljiä neuwoa, että he ensin menewät teidän tykönne ja edellä walwistawat sen teidän ennen luwatun hywän lahjanne, että se walmis olis, niinkuin hywä teko ja ei niinkuin waatimus.

6. Mutta sen minä sanon: joka tiiwisti kylwää, sen pitää myös tiiwisti niittämän, joka siunauksessa kylwää, sen pitää myös siunauksessa niittämän,
San. l. 11: 24. Luku 22: 9. Gal. 6: 8.

7. Kukin sydämmensä ehdon jälkeen, ei ylönmielen eli waatein; sillä **iloista antajata Jumala rakastaa.** 2 Mos. 25: 2. Luku 35: 5. 5 Mos. 15: 7. Rom. 12: 8.

8. Mutta Jumala on wäkewä niin sowittamaan, että kaikkinainen armo teidän seassanne ylönpalttiseksi tulis, että teillä kaikissa aina yltäkyllä olis, ja olisitte rikkaat kaikkiin hywiin töihin;

9. (Niinkuin kirjoitettu on: **hän on hajoittanut ja antanut köyhille: hänen wanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.**

10. Mutta joka siemenen kylwäjälle antaa, hän teillenkin antaa syödäksenne, ja lisää teidän siemenenne, ja kaswattaa teidän wanhurskautenne hedelmän,)

11. Että te kaikissa rikkaaksi tulisitte, kaikella yksinkertaisuudella, joka meidän kauttamme Jumalalle kiitoksen waikuttaa.

12. Sillä tämän wiran palwelus ei ainoastaan täytä sitä, kuin pyhiltä puuttuu, waan on siihen yltäkylläinen, että moni kiittää Jumalata, 2 Cor. 1: 11. Luku 4: 15.

13. (Tämän palweluksen koettelemuksen kautta ylistäin Jumalata teidän nöyrän tunnustuksenne tähden Christuksen ewangeliumissa, ja myös teidän yksinkertaisen tasajaon tähden, heidän ja kaikkein kohtaan,)

14. Ja heidän rukouksissansa teidän edestänne, jotka teitä ikäwöitsewät, sen ylönpalttisen Jumalan armon tähden, kuin teissä on.

15. Mutta kiitos olkoon Ju-

malan hänen sanomattoman lahjansa edestä!

10 Luku.

Työt ja sana. Se oikia kerskaus totuudessa ja Herrassa.

Mutta minä Paawali neuwon teitä Christuksen siweyden ja wakuuden tähden, minä, joka teidän tykönänne ollessani kehno olen, waan poissa ollessani olen minä rohkia teitä wastaan.

2. Mutta minä rukoilen teitä, ettei minua waadittaisi rohkiaksi tykönä ollessani, niinkuin minulla luullaan rohkeus muutamia wastaan olewan, jotka meidän luulewat lihan jälkeen waeltawan.

3. Sillä ehkä me lihassa waellamme, emmepä me sentähden lihan jälkeen sodi.

4. Sillä meidän sotaaseemme ei ole lihalliset, waan wäkewät Jumalan edessä kukistamaan warjeluksia. Jer. 10: 10. Eph. 6: 13.

5. Ja me maahan lyömme aiwoitukset ja kaiken korkeuden, kuin hänensä koroittaa Jumalan tuntemista wastaan, ja wangiksi otamme kaiken ajatuksen Christuksen kuuliaisuuden ala,

6. Ja olemme walmiit kostamaan kaikkea kowakorwaisuutta, koska teidän kuuliaisuutenne täytetään.

7. Katsottenko te niitten jälkeen, kuin silmäin edessä owat? Jos joku uskaltaa sen päälle, että hän on Christuksen oma, se taas ajatelkaan itsellänsä, että niinkuin hän on Christuksen oma, niin olemme me myös Christuksen omat. 1 Cor. 14: 37.

8. Sillä jos minä wielä enemmän itseäni kerskaisin meidän wallastamme, kuin Herra meille antanut on teidän parannukseksenne, ja ei kadotukseksenne, enpä minä häpeäisi. 2 Cor. 12: 6. Luku 13: 10.

9. Etten minä näkyisi teitä lähetyskirjoilla peljättäwäni.

10. Sillä lähetyskirjat (sanowat he) owat raskaat ja wäkewät, mutta ruumiillinen läsnäolemus on heikko ja puhe on ylönkatsottu.

11. Senkaltainen ajatelkaan, että niinkuin me olemme lähetyskirjain kautta sanoissa poissa-ollessamme, niin me myös olemme itse työllä läsnä-ollessamme.

12. Sillä emmepä me rohkene meitämme lukea eli werrata niihin, jotka itsiänsä ylistäwät; mutta että he itse heillänsä heitänsä mittaawat ja pitäwät ainoastaan itse heistänsä, niin ei he mitään ymmärrä. 2 Cor. 3: 1. Luku 5: 12.

13. Mutta emme meitämme kerskaa ylitse määrän, waan ainoastaan kohtuullisen määrätyn mitan jälkeen, kuin Jumala meille mitannut on, joka myös teihinkin ulottuu.
1 Cor. 12: 11. 2 Cor. 11: 18. Luku 12: 5, 6.

14. Sillä emmepä me itsiämme lewiämmältä anna ulos kuin sopii, niinkuin emme oliskaan teihin ulottuneet; sillä me olemme jo hamaan teidän tykönne Christuksen ewangeliumilla tulleet.

15. Ja emme kerskaa meitämme ylitse määrän wieraissa töissä;

waan me toiwomme, koska teidän
uskonne kaswaa teissä, että mekin
meidän määrämme jälkeen tah-
domme lewitä yltäkylläisesti,
16. Ewangeliumia saarnaa-
maan niille, kuin tuolla puolen
teitä asuwat; emmekä meitämme
kerskaa niistä, kuin wieraan mi-
tan jälkeen walmistetut owat.
17. **Mutta joka itseänsä kerskaa,
se kerskatkaan itseänsä Herrassa;**
Jes. 65: 16. Jer. 9: 23, 24. 1 Cor. 1: 31.
18. Sillä joka itseänsä kiittää,
ei se ole koeteltu, waan se, jota
Herra kiittää.
San. l. 27: 2. Rom. 2: 29. 1 Cor. 4: 5.

11 Luku.

Paawalin kiiwaus, oppi, waara.
Wäärät apostolit.

O, joska te wähänkin minun
tyhmyyttäni kärsisitte! Ja to-
sin te minua kärsitte.
2. Sillä minä kiiwaan teitä
Jumalan kiiwaudella. **Sillä minä
olen teitä kihlannut yhdelle mie-
helle, että minä puhtaan neitseen
Christukselle tuottaisin.** 2 Cor. 5: 13.
3. Mutta minä pelkään, että
niinkuin kärme wietteli Ewan ka-
walundellansa, niin myös teidän
taitonne turmellaan siitä yksinker-
taisuudesta, kuin on Christuksessa.
1 Mos. 3: 4. Joh. 8: 44.
4. Sillä jos se, joka teidän ty-
könne tulee, toisesta Jesuksesta
teille saarnaa, josta emme saar-
nanneet, taikka jos te toisen hen-
gen saatte, jota ette ole saaneet,
eli toisen ewangeliumin, jota ette
ole ottaneet wastaan, niin te sen
oikein kärsitte. Gal. 1: 8.

5. Sillä minä arwaan, etten
minä olen ollut halwempi niitä
kaikkein korkeimpia apostoleita.
1 Cor. 15: 10. 2 Cor. 12: 11. Gal. 2: 6.
6. Ja ehkä minä olen puheessa
yksinkertainen, niin en minä ole
tiedossa yksinkertainen; kuitenkin
olemme me kyllä kaikille teille tiet-
täwät.
1 Cor. 1: 17. Luku 2: 1, 13. 2 Cor. 4: 2.
Luku 5: 11. Luku 12: 12. Eph. 3: 4.
7. Eli olenko minä syntiä teh-
nyt, että minä olen itseni alen-
tanut, että te ylettäisiin, että minä
olen teille Jumalan ewangeliumia
ilman palkata ilmoittanut?
1 Cor. 9: 6, 12.
8. Ja olen muut seurakunnat
ryöstänyt, ja heiltä palkan otta-
nut, jolla minä teitä palwelin?
Ja koska minä olin teidän tykö-
nänne ja minulta jotakin puuttui,
enpä minä ketään rasittanut.
Phil. 4: 10, 15.
9. Sillä mitä minulta puuttui,
sen weljet täyttiwät, jotka Mace-
doniasta tuliwat. Ja niin minä
pidin itseni kaikissa, etten minä
kenenkään kuormana ollut, ja tah-
don wieläkin minuni niin pitää.
Ap. T. 20: 33. 2 Cor. 12: 13. 1 Thess. 2: 9.
2 Thess. 3: 8.
10. Niin totta kuin Christuk-
sen totuus minussa on, niin ei
tämä kerskaus pidä minulta Acha-
jan maakunnissa otettaman pois.
1 Cor. 9: 15.
11. Minkätähden? Senkötäh-
den, etten minä teitä rakasta?
Sen Jumala tietää.
12. Mutta mitä minä teen,
sen minä tahdon tehdä, että minä
heiltä tilan ottaisin pois, jotka

etsiwät tilaa heitänsä kerskata, että he owat niinkuin me.
13. Sillä senkaltaiset wäärät apostolit ja petolliset työntekiät teeskelewät itsensä Christuksen apostoliksi.
14. Ei myös ihmekään ole; sillä itse saatana muuttaa itsensä walkeuden enkeliksi.
15. Ei siis se ole suuri, jos myös hänen palweliansa heitänsä asettelewat niinkuin he olisiwat wanhurskauden saarnaajat, joitten loppu pitää oleman heidän töittensä perään.
16. Taas sanon minä, ettei yhdenkään pidä minua tyhmäksi luuleman; waan ellei niin ole, niin ottakaat minua wastaan niinkuin tyhmääkin, että minä myös wähän itseäni kerskaisin. 2 Cor. 12: 6.
17. Sitä kuin minä nyt puhun, en minä puhu niinkuin Herrassa, waan niinkuin tyhmyydessä, että me nyt kerskaamaan ruwenneet olemme.
18. Että moni kerskaa itseänsä lihan jälkeen, niin minäkin tahdon itseäni kerskata.
2 Cor. 10: 13. Luku 12: 5. Phil. 3: 3, 4.
19. Sillä te kärsitte mielellänne tyhmiä, että te wiisaat olette.
20. Te kärsitte, jos joku teitä orjuuteen waatii, jos joku teitä syö, jos joku teiltä jotakin ottaa, jos joku itsensä koroittaa, jos joku teitä lyö kaswoille.
21. Sen minä sanon häwäistyksen tähden, niinkuin me heikot olisimme: mihinkä joku uskaltaa, (minä puhun tyhmyydessä,) siihen minäkin uskallan. 2 Cor. 10: 10.
22. He owat Hebrealaiset, minä myös. He owat Israelitat, minä myös. He owat Abrahamin siemen, minä myös.
Ap. T. 22: 3. Rom. 11: 1. Phil. 3: 5.
23. He owat Christuksen palweliat, (minä puhun tyhmästi,) paljoa enämmin minä olen. Minä olen enämmän työtä tehnyt. Minä olen enämmän haawoja kärsinyt. Minä olen useammin wankina ollut. Usein olen kuoleman hädässä ollut. Ap. T. 9: 16.
Luku 21: 11. 1 Cor. 4: 11. Luku 15: 10, 31.
24. Judalaisilta olen minä wiidesti neljäkymmentä haawaa saanut, yhtä wailla. 5 Mos. 25: 3.
25. Kolmasti olen witsoilla piesty. Olin kerran kiwitetty. Kolmasti olen minä tullut haaksirikkoon. Yön ja päiwän olin minä meren sywyydessä.
Ap. T. 14: 19. Luku 16: 22. Luku 27: 41.
26. Minä olen usein waeltanut, minä olen ollut wedenhädässä, hädässä Judalaisten keskellä, hädässä pakanain keskellä, hädässä kaupungeissa, hädässä korwessa, hädässä merellä, hädässä wiekasten weljein seassa, Gal. 2: 4.
27. Työssä ja tuskassa, paljossa walwomisessa, näljässä ja janossa, paljossa paastossa, wilussa ja alastomuudessa, 2 Cor. 6: 5.
28. Ilman niitä kuin muutoin tapahtuwat, nimittäin, että minua joka päiwä waiwataan ja pidän surun kaikista seurakunnista.
Ap. T. 20: 18, 2c.
29. Kuka on heikko, ja en minä myös heikoksi tule? Kuka pahoitetaan, ja en minä pala?
1 Cor. 8: 13. Luku 9: 22.

30. Että minun nyt pitää itseäni kerskaaman, niin minä kerskaan itseäni minun heikkoudestani.
2 Cor. 12: 5.

31. Jumala ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä, joka olkoon ylistetty ijankaikkisesti! tietää, etten minä walehtele. Gal. 1: 20.

32. Damaskussa Arethan kuninkaan maanwanhin wartioitsi Damaskun kaupunkia ja tahtoi minun ottaa kiinni.

33. Ja minä laskettiin maahan muurin akkunasta korissa, ja pääsin niin hänen käsistänsä.
Ap. T. 9: 25.

12 Luku.

Paawalin näky, kerskaaminen, edeswastaus ja pelko jälleen tultuansa.

Ei minun ole hywää minun kerskaamisestani; tulen kuitenkin näkyihin ja Herran ilmoituksihin.

2. Minä tunnen ihmisen Christuksessa ennen neljäätoistakymmentä ajastaikaa, (oliko hän ruumiissa, en minä tiedä, eli oliko hän ulkona ruumiista, en minä sitäkään tiedä; Jumala sen tietää:) se temmattiin ylös hamaan kolmanteen taiwaaseen. Ap. T. 9: 3.
Luku 22: 14, 17, 18. 1 Cor. 15: 8.

3. Ja minä tunnen sen ihmisen, (jos hän ruumiissa taikka ulkona ruumiista oli, en minä tiedä; Jumala sen tietää:)

4. Hän temmattiin ylös paradiisiin ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ei yhdenkään ihmisen sowi puhua.

5. Siitä minä itseäni kerskaan; mutta en minä itsestäni kerskaa, waan minun heikkoudestani.
2 Cor. 11: 30.

6. Sillä jos minä tahtoisin itseäni kerskata, niin en minä tekisi tyhmästi; sillä minä tahdon totuuden sanoa. Mutta kuitenkin minä itseni siinä pidätän, ettei joku minua korkiammaksi lukisi, kuin hän minun näkee eli minusta kuulee. 2 Cor. 10: 8. Luku 11: 16.

7. Ja ettei ilmoitusten ylönpalttisuus minua ylön paljon koroittaisi, on pistin annettu minun lihaani, nimittäin saatanan enkeli, rusikoitsemaan minua, etten minä itseäni ylön paljon koroittaisi.
Joh. 2: 6.

8. Sentähden olen minä kolmasti Herraa rukoillut, että hän läksis minusta,

9. Ja hän sanoi minulle: **tyydy minun armooni; sillä minun woimani on heikoissa wäkewä.** Sentähden minä mielelläni kerskaan itseäni minun heikkoudestani, että Christuksen woima minussa asuis.

10. Sentähden iloitsen minä heikkoudessa, ylönkatseissa, hädissä, wainoissa ja ahdistuksissa Christuksen tähden; sillä koska minä heikko olen, niin minä wäkewäkin olen.

11. Minä olen tällä kerskaamisella tyhmäksi tullut; te olette minua siihen waatineet. Sillä minua piti teiltä kiitettämän, etten minä ensinkään wähempi ole kuin korkeimmatkaan apostolit, ehken minä mitään ole. 1 Cor. 4: 9.
Luku 15: 9, 10. 2 Cor. 11: 1, 5.

12. Niin owat tosin apostolin

merkit teidän seassanne tapahtuneet kaikella kärsiwällisyydellä, merkeillä, ihmeillä ja woimallisilla töillä. 1 Cor. 9: 2. 2 Cor. 4: 2. Luku 6: 4. Luku 11: 6.

13. Mitäs te muita seurakuntia huonommat olette, paitsi sitä, etten minä itse teidän kuormananne ollut? Antakaat minulle se wääryys anteeksi. 2 Cor. 11: 9.

14. Katso, minä olen walmis kolmannen kerran teidän tykönne tulemaan, ja en tahdo ensinkään teitä rasittaa; sillä enpä minä etsi teidän omaanne, waan teitä; sillä ei lasten pidä tawarata kokooman wanhempainsa waraksi, waan wanhemmat lapsillensa. Ap. T. 20: 33. 2 Cor. 13: 1.

15. Mutta mielelläni minä tahdon kuluttaa ja itseni annettaa ulos teidän sieluinne edestä, waikka te wähän minua rakastatte, joka kuintenkin sangen paljon teitä rakastan. 2 Cor. 1: 6. Luku 6: 12, 13. Col. 1: 24. 2 Tim. 2: 10.

16. Mutta olkoon sillänsä, etten minä ole teitä raskauttanut; mutta että minä olin kawala, niin minä olen teidän petoksella saawuttanut.

17. Olenko minä keltään mitään waatinut niitten tähden, kuin minä teille lähettänyt olen?

18. Minä olen Titusta neuwonut, ja lähetin hänen kanssansa yhden weljen: onkos Titus jotakin teiltä waatinut? Emmekö me ole yhdessä hengessä waeltaneet? Emmekö me ole yksiä jälkiä myöten käyneet? 2 Cor. 8: 6, 16, 18, 22.

19. Luulettenko taas, että me wastaamme edestämme teidän edessänne? Me puhumme Christuksessa, Jumalan edessä; mutta kaikki nämät, rakkaat weljet, teidän parannukseksenne; 2 Cor. 5: 12.

20. Sillä minä pelkään, etten minä tultuani teitä löydä senkaltaisena kuin minä tahdon, ja te myös löydätte minun, ei niinkuin te tahtoisitte: ettei siellä riidat, kateudet, wihat, torat, panetukset, parjaukset, paisumiset ja kapinat olisi: 1 Cor. 4: 21. 2 Cor. 10: 2. Luku 13: 2.

21. Ettei taas minun palattuani minun Jumalani teidän tykönänne minua nöyryyttäisi ja minun pitäis monen tähden murhehtiman, jotka ennen rikkoneet owat ja ei ole itsiänsä parantaneet siitä saastaisuudesta ja huoruudesta ja haureudesta, kuin he tehneet owat. 2 Cor. 13: 10.

13 Luku.

Paawali uhkaa katumattomia, neuwoo parannukseen ja päättää kirjoituksensa.

Nyt minä kolmannen kerran tulen teidän tykönne. Niin pitää kahden eli kolmen suun kautta kaikkinaiset asiat kiinnitettämän. 4 Mos. 35: 30. 5 Mos. 17: 6. Luku 19: 15. Matth. 18: 16. Joh. 8: 17. 2 Cor. 12: 14. Hebr. 10: 28.

2. Minä olen ennenkin sen teille sanonut ja wieläkin edellä sanon, niinkuin toisella kerralla läsnäollessani, ja kirjoitan nyt poissaollessani niille, jotka ennen syntiä tehneet oliwat, ja muille kaikille, että jos minä sinne tulen, niin en minä säästä, 2 Cor. 12: 20, 21.

3. Että te kerran saatte tietää, kuka minussa puhuu, nimittäin

Christus, joka ei suinkaan ole heikko teidän kohtaanne, waan hän on wäkewä teissä. Matth. 10: 20.

4. Ja ehkä hän oli ristiinnaulittu heikkoudessa, niin hän kuitenkin elää Jumalan woimassa: sillä myös me olemme heikot hänessä, mutta meidän pitää elämän hänen kanssansa Jumalan woimassa teidän tykönänne.
Phil. 2: 7, 8. 1 Piet. 3: 18.

5. **Koetelkaat teitänne, jos te olette uskossa, kokekaat teitänne: eli ettenkö te itsiänne tunne, että Jesus Christus on teissä? ellei niin ole, että te kelwottomat olette.**
1 Cor. 11: 28.

6. Mutta minä toiwon, että te tunnette, ettemme kelwottomat ole.

7. Ja minä rukoilen Jumalata, ettette mitään pahaa tekisi, ei että me kelwollisekst näkyisimme, waan että te hywää tekisitte ja me olisimme niinkuin kelwottomat.
2 Cor. 6: 9.

8. **Sillä emme mitään woi totuutta wastaan, waan totuuden puolesta.**

9. Mutta me iloitsemme, koska me heikot olemme ja te woimalliset olette, jota me myös toiwotamme, nimittäin teidän täydellisyyttänne.
2 Cor. 11: 30. Luku 12: 5, 9, 10.

10. Sentähden minä myös poissaollessani näitä kirjoitan, ettei minun pitäisi läsnäollessani kowa oleman, sen woiman jälkeen, kuin Herra antoi minulle rakennukseksi ja ei kukistukseksi. 1 Cor. 4: 21.
2 Cor. 2: 3. Luku 10: 2, 8. Luku 12: 20, 21.

11. Wiimein, rakkaat weljet, iloitkaat, olkaat täydelliset, lohduttakaat teitänne, olkaat yksimieliset, olkaat rauhalliset, niin rakkauden ja rauhan Jumala on teidän kanssanne. Rom. 12: 16, 18.
Luku 15: 5. 1 Cor. 1: 10. Phil. 2: 2.
Luku 3: 15, 16. Hebr. 12: 14. 1 Piet. 3: 8.

12. Terwehtäkäät teitänne keskenänne pyhällä suunantamisella. Kaikki pyhät teitä terwehtäwät.
Rom. 16: 16. 1 Cor. 16: 20. 1 Thess. 5: 26.
1 Piet. 5: 14.

13. **Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaikkein teidän kanssanne! Amen.**

Toinen Epistola Corinthilaisten tykö, kirjoitettu Philippissä Macedoniassa, Tituksen ja Lukan kautta.

P. Paawalin Epistola Galatalaisten tykö.

1 Luku.

Paawalin oppi; se oikia ewangeliumi on hänelle ilmoitettu Jumalalta ja ei ihmisiltä.

Paawali apostoli, (ei ihmisiltä eikä ihmisen kautta, waan Jesuksen Christuksen kautta ja Isän Jumalan, joka hänen kuolleista herättänyt on,)
Ap. T. 2: 24, 32. Eph. 1: 20. Col. 2: 12.
Tit. 1: 3. 1 Thess. 1: 10. Hebr. 13: 20.

2. Ja kaikki weljet, jotka minun kanssani owat, Galatian seurakunnille:

3. Armo olkoon teille ja rauha Isältä Jumalalta ja meidän Herralta Jesukselta Christukselta!
Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 3.

4. Joka itsensä meidän synteimme edestä antanut on, että hän meitä wapahtais tästä nykyisestä pahasta maailmasta, Jumalan ja meidän Isämme tahdon jälkeen, Matth. 20: 28.
Gal. 2: 20. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14. Hebr. 9: 14.

5. Jolle olkoon kiitos ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

6. Minä ihmettelen, että te niin pian annatte teitänne kääntää pois siitä, joka teitä Christuksen armoon kutsunut on, toiseen ewangeliumiin,

7. Joka ei muuta ole, waan että muutamat eksyttäwät teitä ja tahtowat Christuksen ewangeliumia toisin kääntää.
Ap. T. 15: 1. 2 Cor. 11: 4.

8. **Mutta ehkä me taikka joku enkeli taiwaasta saarnais teille toisin ewangeliumia kuin me olemme teille saarnanneet, se olkoon kirottu!**

9. Niinkuin me ennen sanoimme, niin minä wielä sanon: jos joku teille toisin saarnaa ewangeliumia kuin te ottaneet olette, olkoon kirottu! 5 Mos. 4: 2.
Luku 12: 32. San. l. 30: 6. Ilm. K. 22: 18.

10. Saarnaanko minä nyt ihmisten eli Jumalan mielen jälkeen? eli pyydänkö minä ihmisille kelwata? **Sillä jos minä tähän asti olisin tahtonut ihmisille kelwata, niin en minä olisi Christuksen palwelia.** 1 Thess. 2: 4. Jac. 4: 4.

11. Mutta minä teen teille tiettäwäksi, rakkaat weljet, ettei se ewangeliumi, kuin minulta saarnattu on, ole ihmisen jälkeen.
1 Cor. 15: 1, 3.

12. Sillä en minä ole sitä ihmiseltä saanut enkä oppinut, waan Jesuksen Christuksen ilmoituksesta.
Eph. 3: 3.

13. Sillä te olette kuulleet minun muinaisen olentoni Judalaisten tawoissa, kuinka ylönpalttisesti minä Jumalan seurakuntaa wainosin ja häwitin sitä,
Ap. T. 8: 3. Luku 9: 1. Luku 22: 4.
Luku 26: 9. Phil. 3: 6. 1 Tim. 1: 13.

14. Ja menestyin Judalaisten menoissa, ylitse monen minun wertaiseni minun suwussani, ja olin ylön kiiwas isäin säätyin tähden.

15. Mutta koska Jumala tahtoi, joka minun oli eroittanut äitini kohdusta, ja armonsa kautta kutsui, Jer. 1: 5.
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Rom. 1: 1.

16. Että hän Poikansa minun kauttani ilmoittais, ja minä julistaisin hänen ewangeliumin kautta pakanain seassa, niin en minä ensinkään lihan ja weren kautta tutkinut, Matth. 16: 17.
2 Cor. 4: 6. Gal. 2: 8. Eph. 3: 8.

17. En myös Jerusalemiin niitten tykö palannut, jotka ennen minua apostolit oliwat; waan menin pois Arabiaan ja palasin jällensä Damaskuun.

18. Sitte kolmen wuoden perästä tulin minä Jerusalemiin Pietaria oppimaan ja olin hänen kanssansa wiisitoistakymmentä päiwää. Ap. T. 9: 26.

19. Mutta en minä muita apostoleita yhtään nähnyt paitsi Jakobia, Herran weljeä. Marc. 6: 3.

20. Mutta sen, kuin minä teille
kirjoitan, katso, Jumala tietää,
etten minä walehtele. Rom. 1: 9.
Luku 9: 1. 2 Cor. 1: 23. Luku 11: 31.
1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.
21. Sitte tulin minä Syrian
ja Cilician maakuntiin. Ap. T. 9: 30.
22. Ja minä olin tuntematoin
kaswoista niille Judean seurakun=
nille, jotka oliwat Christuksessa.
23. Mutta he oliwat ainoas=
taan kuulleet, että se, joka meitä
muinoin wainosi, hän saarnaa nyt
uskoa, jota hän muinoin häwitti.
24. Ja kiittäwät minun täh=
teni Jumalata.

2 Luku.

Paawalin apostolinwirka. Pietarin ereh=
tyminen. Oikia wanhurskaus.

Sitte neljäntoistakymmenen
wuoden perästä menin minä
taas Barnaban kanssa ylös Jeru=
salemiin ja otin Tituksen kanssani,
Ap. T. 15: 2.
2. Ja minä menin ylös ilmoi=
tuksen jälkeen ja asetin heidän
eteensä sen ewangeliumin, jota mi=
nä pakanain seassa julistan; mutta
erinomaisesti niitten eteen, jotka
jonakin pidetään, etten minä huk=
kaan juoksisi elikkä olisi jo juosnut.
Ap. T. 19: 21. Phil. 2: 16.
3. Mutta ei Tituskaan, joka
minun kanssani oli, ollut waa=
dittu itseänsä ympärileikkautta=
maan, ehkä hän Grekiläinen oli.
Ap. T. 16: 3. 1 Cor. 9: 21.
4. Sillä koska muutamat wää=
rät weljet heitänsä tunkiwat sisälle,
ja jo oliwat tulleet sisälle koettele=
maan meidän wapauttamme, joka
meillä Christuksessa Jesuksessa on,
että he meitä orjuuteen waatisiwat;
Ap. T. 15: 24.
5. Emmepä me tosin niille het=
keksikään myöntyneet kuuliaisuu=
teen, että ewangeliumin totuus
teidän tykönänne pysywäinen olis.
6. Mutta niihin, jotka jonakin
pidetään, minkäkaltaiset he mui=
noin oliwat, ei minun mitään tule:
ei Jumala katso ihmisen muotoa;
sillä ne, jotka jonakin pidetään,
ei minulle mitään opettaneet.
5 Mos. 10: 17. 2 Aika K. 19: 7. Job. 34: 19.
Ap. T. 10: 34. Rom. 2: 11. Eph. 6: 9.
Col. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.
7. Waan sitä wastaan, koska
he näkiwät, että minulle ewange=
liumi esinahan puoleen uskottu
oli, niinkuin Pietarille ympäri=
leikkauksen puoleen, Ap. T. 13: 46.
Rom. 11: 13. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.
8. (Sillä joka Pietarin kanssa
oli woimallinen apostolin wirassa
ympärileikkauksen seassa, se on mi=
nunkin kanssani pakanain seassa
woimallinen ollut,)
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Luku 22: 21.
Gal. 1: 16. Eph. 3: 8.
9. Ja kuin he tunsiwat sen ar=
mon, kuin minulle annettu oli,
niin Jakob ja Cephas ja Johan=
nes, jotka patsaana pidettiin, an=
toiwat minulle ja Barnaballe kättä
ja sopiwat niin meidän kanssam=
me, että meidän pakanain seassa
ja heidän ympärileikkauksen seassa
saarnaaman piti,
10. Ainoastaan että meidän piti
waiwaisia muistaman, jota minä
myös olen ahkeroinut tehdä.
Ap. T. 11: 30. Luku 24: 17. Rom. 15: 25.
1 Cor. 16: 1. 2 Cor. 8: 1. Luku 9: 1.
11. Mutta kuin Pietari Antio=
chiaan tuli, niin minä olin julki=

sesti häntä wastaan, että kanne
oli tullut hänen päällensä.
12. Sillä ennenkuin joku Ja-
kobin tyköä tuli, söi hän paka-
nain kanssa; waan kuin ne tuli-
wat, wältti hän itsensä, ja eroitti
hänensä heistä, peljäten niitä, kuin
ympärileikkauksesta oliwat,
13. Ja muutkin Judalaiset wie-
kasteliwat hänen kanssansa, niin
että Barnabas myös wieteltiin
heidän ulkokullaisuudellansa.
14. Mutta kuin minä sen näin,
ettei he oikein waeltaneet ewan-
geliumin totuuden jälkeen, sanoin
minä Pietarille julkisesti kaikkein
kuullen: jos sinä, joka Judalai-
nen olet, pakanain tawalla elät
ja et Judalaisten, miksis waadit
pakanoita Judalaisten tawalla elä-
mään? Ap. T. 10: 28. Luku 15: 10, 11.
15. Me jotka olemme Judalai-
set luonnon puolesta ja emme syn-
tiset pakanoista: Eph. 2: 12.
16. **Että me tiedämme, ettei ih-
minen lain töiden kautta wanhurs-
kaaksi tule, waan uskon kautta Je-
suksen Christuksen päälle: niin me
myös olemme uskoneet Jesuksen
Christuksen päälle, että me wan-
hurskaaksi tulemme uskon kautta
Christuksen päälle, ja emme lain
töiden kautta, sentähden ettei yksi-
kään liha tule lain töiden kautta
wanhurskaaksi.** Ps. 143: 2.
Ap. T. 13: 38, 39. Rom. 1: 17. Luku 3: 20, 28.
Luku 8: 3. Gal. 3: 11. Hebr. 7: 18, 19.
17. Mutta jos me, koska me
tahdomme Christuksen kautta wan-
hurskaaksi tulla, löydetään myös
itse syntisiksi, onko siis Christus
synnin palwelia? Pois se!
18. Sillä jos minä sitä taas
rakennan, jota minä särkenyt olen,
niin minä teen itseni ylitsekäywäksi.
19. Mutta minä olen lain kaut-
ta laista kuollut pois, että minä
Jumalassa eläisin.
Rom. 6: 14. Luku 7: 4, 6. Luku 8: 2.
20. Minä olen Christuksen
kanssa ristiinnaulittu. Mutta mi-
nä elän, en silleen minä, waan
Christus elää minussa; sillä jota
minä nyt elän lihassa, sen minä elän
**Jumalan Pojan uskossa, joka on mi-
nua rakastanut ja antoi itsensä mi-
nun edestäni.** Rom. 6: 6. Gal. 1: 4.
Luku 5: 24. Luku 6: 14. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14.
21. En minä hylkää Jumalan
armoa; **sillä jos wanhurskaus tulee
laista, niin on Christus hukkaan
kuollut.** Hebr. 7: 11.

3 Luku.

Usko waan, ei laki, tekee wanhurskaaksi.

Te hullut Galatalaiset! kuka tei-
dän on wimmannut totuutta
uskomasta? joiden silmäin eteen
Jesus Christus kirjoitettu oli, tei-
dän seassanne ristiinnaulittu.
Gal. 5: 7.
2. Sen tahdon minä ainoas-
taan teiltä tietää: olettenko te
Hengen saaneet lain töiden kautta
eli uskon saarnaamisen kautta?
Ap. T. 2: 38. Luku 8: 15. Luku 15: 8.
Eph. 1: 13.
3. Olettenko te niin tomppelit?
Hengessä te olette alkaneet, tah-
dottenko te nyt lihassa lopettaa?
4. Olettenko te niin paljon
hukkaan kärsineet? Jos se muu-
toin hukassa on.
5. Joka siis teille Hengen antaa
ja tekee woimalliset työt teidän

seassanne, tekeekö hän sen lain
töiden kautta eli uskon saarnaa=
misen kautta?
6. Niinkuin Abraham oli Ju=
malan uskonut, ja se on luettu
hänelle wanhurskaudeksi,
1 Mos. 15: 6. Rom. 4: 3. Jac. 2: 23.
7. Niin te jo myös tiedätte,
että jotka uskossa owat, ne owat
Abrahamin lapset. Rom. 4: 11, 12, 16.
8. Mutta Raamattu oli sitä
jo ennen katsonut, että Jumala
pakanatkin uskon kautta wanhurs=
kaaksi tekee; sentähden hän edellä
ilmoitti Abrahamille: sinussa (sa=
noo hän) kaikki pakanat pitää siu=
natut oleman. 1 Mos. 12: 3. Luku 18: 18.
Luku 22: 18. Luku 26: 4. Ap. T. 3: 25.
9. Niin tulewat kaikki ne, jotka
uskosta owat, siunatuksi sen us=
kowaisen Abrahamin kanssa.
10. Sillä niin monta, kuin lain
töissä rippuwat, owat kirouksen
alla; sillä kirjoitettu on: kirottu
olkoon jokainen, joka ei pysy kai=
kissa kuin lakiraamatussa kirjoitettu
on, että hän niitä tekis. 5 Mos. 27: 26.
11. Mutta ettei kenkään wan=
hurskaaksi tule Jumalan edessä
lain kautta, se on tiettäwä; sillä
wanhurskaan pitää elämän uskosta.
Hab. 2: 4. Rom. 1: 17. Luku 3: 20.
Gal. 2: 16. Hebr. 10: 38.
12. Mutta laki ei ole uskosta,
waan ihminen, joka ne tekee, hän
elää niissä. 3 Mos. 18: 5. Hes. 20: 11.
Rom. 4: 4, 5. Luku 10: 5, 6. Luku 11: 6.
13. Mutta Christus on meitä
lunastanut lain kirouksesta, koska
hän tuli kiroukseksi meidän edes=
tämme; sillä kirjoitettu on: kirottu
on jokainen, joka puussa rippuu,
5 Mos. 21: 23. Rom. 8: 3. 2 Cor. 5: 21.
14. Että Abrahamin siunaus
pitäis pakanain ylitse Jesuksessa
Christuksessa tuleman, ja me niin
saisimme uskon kautta sen luwa=
tun Hengen.
15. Rakkaat weljet! minä pu=
hun ihmisten tawalla. Ei yksi=
kään riko ihmisen testamenttia,
koska se wahwistettu on, eikä sii=
hen mitään lisää. Hebr. 9: 17.
16. Lupaukset owat tosin Ab=
rahamille ja hänen siemenellensä
annetut; ei hän sano: ja siemenille,
niinkuin monesta waan niinkuin
yhdestä: ja sinun siemenessäs, joka
on Christus. 1 Mos. 12: 7.
Luku 15: 5. Luku 17: 7. Luku 22: 18.
17. Mutta sen minä sanon:
testamenttia, joka Jumalalta on
wahwistettu Christuksen päälle, ei
rikota, ettei lupaus lain kautta tur=
haan raukeaisi, joka sitte neljänsa=
dan ja kolmenkymmenen wuoden
perästä annettu oli. 1 Mos. 15: 13, 16.
2 Mos. 12: 40, 41. Ap. T. 7: 6.
18. Sillä jos perintö on laista,
niin ei se silleen ole lupauksesta;
mutta Jumala on sen Abrahamille
lupauksen kautta lahjoittanut.
Rom. 4: 13, 14.
19. Mihinkä siis laki? Hän
on tullut ylitsekäymisten tähden,
siihen asti kuin siemen oli tulewa,
jolle lupaus tapahtunut oli, ja on
enkeleiltä asetettu wälimiehen kä=
den kautta. Rom. 4: 15. Luku 5: 20.
20. Mutta wälimies ei ole yh=
den, waan Jumala on yksi.
21. Onko siis laki Jumalan lu=
pauksia wastaan? Pois se! Sillä
jos laki olis annettu eläwäksi te=

kemään, niin tosin wanhurskaus
tulis laista.
22. Mutta raamattu on kaikki
sulkenut synnin ala, että lupaus
annettaisiin uskon kautta Jesuksen
Christuksen päälle uskowaisille.
Rom. 3: 9. Luku 11: 32.
23. Mutta ennenkuin usko tuli,
olimme me lain alla kätketyt ja
siihen uskoon suljetut, joka piti
ilmoitettaman.
24. Niin on laki ollut meidän
opettajamme Christuksen tykö, että
me uskon kautta wanhurskaaksi
tulisimme.
Matth. 5: 17. Ap. T. 13: 38. Rom. 10: 4.
25. Mutta sitte kuin usko tuli,
niin emme enämpi ole sen opet=
jan alla.
26. Sillä te olette kaikki Juma=
lan lapset uskon kautta Jesuksen
Christuksen päälle. Jes. 56: 5.
Joh. 1: 12. Rom. 8: 15. Gal. 4: 5.
27. Sillä niin monta kuin te
Christukseen kastetut olette, niin
te olette Christuksen päällenne pu=
keneet. Rom. 6: 3. Luku 13: 14.
28. Ei ole tässä Judalainen
eli Grekiläinen, ei orja eli wapaa,
ei mies eli waimo; sillä te olette
kaikki yksi Christuksessa Jesuksessa.
Joh. 17: 21. Rom. 10: 12. 1 Cor. 12: 13.
Eph. 2: 14, 15. Col. 3: 11.
29. Mutta jos te olette Chris=
tuksen, niin te olette myös Abra=
hamin siemen ja lupauksen jäl=
keen perilliset.
2 Mos. 21: 12. Rom. 9: 7. Hebr. 11: 18.

4 Luku.

Se uskowainen on laista wapaa. Eroi=
tus lain ja ewangeliumin wälillä.

Mutta minä sanon: niinkau=
wan kuin perillinen on lapsi,
ei ole hänen ja palwelian wälillä
eroitusta, waikka hän on kaiken
tawaran herra;
2. Waan hän on esimiesten
ja haltiain hallussa, isältä mää=
rättyyn aikaan asti.
3. Niin myös me, koska me
olimme lapset, niin me olimme
waaditut orjuuteen ulkonaisten
säätyin ala. Col. 2: 8.
4. Mutta koska aika oli täytetty,
lähetti Jumala Poikansa syntyneen
waimosta, lain alaiseksi tehdyn,
1 Mos. 49: 10. Dan. 9: 24. Matth. 5: 17.
Eph. 1: 10.
5. Että hän ne, jotka lain alai=
set oliwat, lunastais, että me hä=
nen lapsiksensa luettaisiin.
Joh. 1: 12. Gal. 3: 26.
6. Mutta että te olette lapset,
lähetti Jumala Poikansa Hengen
teidän sydämmihinne, joka huu=
taa: Abba, rakas Isä! Rom. 8: 15.
7. Niin ei silleen ole orja,
waan poika; mutta jos poika,
niin myös Jumalan perillinen
Christuksen kautta. Rom. 8: 16, 17.
8. Mutta sillä ajalla, koska
ette Jumalata tunteneet, palwe=
litte te niitä, jotka ei luonnos=
tansa jumalat olleetkaan.
1 Cor. 8: 4. Luku 12: 2. Eph. 2: 11, 12.
9. Mutta nyt, sittenkuin te Ju=
malan tunnette ja tosin enämmin
Jumalalta tutut olette, kuinka te
siis teitänne käännätte jälleen heik=
koihin ja köyhiin säätyihin, joita te
wastauudesta palwella tahdotte?
1 Cor. 8: 3. Luku 13: 12. Col. 2: 20.
Hebr. 7: 18.
10. Te otatte waarin päiwistä,
ja kuukausista, ja ajoista, ja wuo=
sista. Rom. 14: 5. Col. 2: 16.

11. Minä pelkään teidän tähtenne, etten minä turhaan olisi teidän tähtenne työtä tehnyt.
12. Olkaat niinkuin minä olen, että minäkin olen niinkuin te. Rakkaat weljet! minä rukoilen teitä: ette ole mitään minua wastaan tehneet;
13. Mutta te tiedätte, että minä olen lihan heikkoudessa teille ensisti ewangeliumia saarnannut,
1 Cor. 2: 3.
14. Ja minun kiusaustani, kuin minä lihan puolesta kärsein, ette ole katsoneet ylön ettenkä hyljänneet, waan korjaisitte minun niinkuin Jumalan enkelin, niinkuin Christuksen Jesuksen.
Mal. 2: 7. Matth. 10: 40. Joh. 13: 20.
15. Kuinka autuaat te silloin olitte! Minä olen teidän todistajanne, että jos se olis mahdollinen ollut, niin te olisitte teidän silmänne kaiwaneet ulos ja minulle antaneet.
16. Olenko minä siis nyt teidän wihoillisekseenne tullut, että minä teille totuuden sanon?
17. Ei he teitä oikein kiiwaudesta rakasta, waan he tahtowat teitä minusta pois kääntää, että te heitä kiiwaudessa rakastaisitte.
Rom. 10: 2. 2 Cor. 11: 2.
18. Kyllä kiiwaten rakastaa hywä on, aina hywyydessä, ja ei ainoastaan silloin, koska minä teidän tykönänne olen.
19. Minun rakkaat lapseni, jotka minun täytyy wastauudesta kiwulla synnyttää, siihen asti kuin Christus teissä jonkun muodon sais! 1 Cor. 4: 15. Philem. w. 10. Jac. 1: 18.
20. Mutta minä soisin olewani teidän tykönänne, että minä taitaisin äänenikin muuttaa: enpä minä tiedä, mitä minä tästedes teen teidän kanssanne.
21. Sanokaat te minulle, jotka lain alla olla tahdotte: ettenkö te lakia kuule?
22. Sillä kirjoitettu on: Abrahamilla oli kaksi poikaa, yksi palkkawaimosta ja yksi wapaasta.
1 Mos. 16: 15. Luku 21: 1, 2. Ap. T. 7: 8. Hebr. 11: 11.
23. Mutta joka palkkawaimosta oli, se oli lihan jälkeen syntynyt, ja joka wapaasta oli, se oli lupauksen kautta. Joh. 8: 39. Rom. 9: 7, 8.
24. Nämät jotakin merkitsewät; sillä nämät owat ne kaksi Testamenttia: yksi Sinain wuoresta, joka orjuuteen synnyttää, joka on Agar.
25. Sillä se Agar on Sinain wuori Arabiassa ja ulottuu hamaan Jerusalemiin, joka nyt on, ja on lastensa kanssa orjana.
26. Mutta se Jerusalem, joka ylhäältä on, on wapaa, joka on kaikkein meidän äitimme. Jes. 2: 2. Hebr. 12: 22. Ilm. K. 3: 12. Luku 21: 2, 10.
27. Sillä kirjoitettu on: iloitse sinä hedelmätöin, joka et synnytä, pakahdu ja huuda sinä, joka et raskas ole; sillä yksinäisellä on enämpi lapsia kuin sillä, jolla mies on.
Jes. 54: 1.
28. Mutta me, rakkaat weljet, olemme niinkuin Isaachikin, lupauksen lapset. Rom. 9: 7.
29. Mutta niinkuin se silloin, joka lihan jälkeen syntynyt oli, wainosi sitä, joka hengen jälkeen

syntynyt oli, niin se nytkin ta-
pahtuu. 1 Mos. 21: 9.
30. Mutta mitä Raamattu sa-
noo? **aja palkkawaimo poikinensa
ulos; sillä ei palkkawaimon pojan
pidä perimän wapaan pojan kanssa.**
1 Mos. 21: 10, 12. Joh. 8: 35.
31. Niin me siis olemme, rak-
kaat weljet, emme palkkawaimon
pojat, waan wapaan.

5 Luku.

Neuwo Christuksselta ansaittua wapautta pitämään. Lihan, hengen hedelmät.

Niin pysykäät siis siinä wapau-
dessa, jolla Christus meitä
wapahtanut on, ja älkäät taas tei-
tänne sekoittako orjuuden ikeeseen.
Rom. 6: 18. 1 Piet. 2: 16.
2. Katso, minä Paawali sanon
teille: jos te annatte teitänne ym-
pärileikata, niin ei ole Christus
teille hyödyllinen. Ap. T. 15: 1.
3. Mutta minä taas todistan,
että jokainen ihminen, kuin ym-
pärileikataan, se on kaikkea lakia
welkapää pitämään.
4. Te olette Christuksen kadot-
taneet, jotka lain töillä tahdotte
wanhurskaaksi tulla, ja olette ar-
mosta luopuneet.
5. Mutta me odotamme hen-
gessä uskon kautta wanhurskau-
den toiwoa. 2 Tim. 4: 8.
6. Sillä ei Christuksessa Je-
suksessa ympärileikkaus eikä esi-
nahka mitään kelpaa, waan usko,
joka rakkauden kautta työtä tekee.
1 Cor. 7: 19. 2 Cor. 5: 16. Gal. 6: 15. Col. 3: 11.
7. Te juoksitte hywin: kukas
teidän esti totuutta uskomasta?
Gal. 3: 1.
8. Ei senkaltainen yllytys ole
hänestä, joka teitä kutsuu. Gal. 1: 6.
9. Wähä hapatus kaiken tai-
kinan hapattaa. 1 Cor. 5: 6.
10. Minä turwaan teihin Her-
rassa, ettette toista mieltä ottaisi;
mutta joka teitä eksyttää, hänen
pitää tuomionsa kantaman, olkaan
kuka hän olis. Gal. 1: 7.
11. Mutta jos minä wielä,
rakkaat weljet, ympärileikkausta
saarnaan, minkätähden minä siis
wainoa kärsin? Ja niin olis ris-
tin pahennus häwinnyt. 1 Cor. 1: 23.
12. O, joska ne eroitettaisiin,
jotka teitä haukuttelewat!
13. Sillä te, rakkaat weljet,
olette wapauteen kutsutut; ainoas-
taan karttakaat, ettette salli sen wa-
pauden lihalle tilaa antaa, waan
palwelkaat rakkaudessa toinen tois-
tanne. 1 Cor. 8: 9.
Luku 9: 19. Gal. 6: 2. 1 Piet. 2: 16.
14. Sillä kaikki laki yhdessä
sanassa täytetään, nimittäin: **ra-
kasta lähimmäistäs niinkuin itseäs.**
3 Mos. 19: 18. Matth. 7: 12. Luku 22: 39.
Marc. 12: 31. Rom. 13: 9. Jac. 2: 8.
15. Mutta jos te toinen tois-
tanne purette ja syötte, niin kat-
sokaat, ettette toinen toiseltanne
syödyksi tule. 2 Cor. 12: 20.
16. Mutta minä sanon: wael-
takaat hengessä, niin ette lihan
himoa täytä; Rom. 6: 12.
Luku 8: 1, 4, 12. Luku 13: 14. 1 Piet. 2: 11.
17. Sillä liha himoitsee hen-
keä wastaan, ja henki lihaa was-
taan: nämät owat wastaan toi-
nen toistansa, niin ettette tee,
mitä te tahdotte. Rom. 7: 15, 2c.
18. Mutta jos te hengeltä

hallitaan, niin ette ole lain alla.
Rom. 6: 14. Luku 8: 2.
19. Mutta lihan työt owat julkiset, kuin on huoruus, salawuoteus, saastaisuus, haureus,
1 Cor. 3: 3. Luku 6: 9. Eph. 5: 3. Col. 3: 5.
20. Epäjumalten palwelus, noituus, waino, riita, kateus, wiha, torat, eripuraisuus, eriseura,
21. Pahansuopuus, murha, juopumus, ylönsyöpyys ja muut senkaltaiset, joista minä teille edellä sanon, niinkuin minä ennenkin sanonut olen, että ne, jotka senkaltaisia tekewät, ei pidä Jumalan waltakuntaa perimän. 1 Cor. 6: 10.
Eph. 5: 5. Col. 3: 6. Ilm. K. 22: 15.
22. Mutta Hengen hedelmä on: rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystäwyys, hywyys, usko, hiljaisuus, puhtaus. Eph. 5: 8.
23. Senkaltaisia wastaan ei ole laki.
24. Mutta jotka Christuksen omat owat, ne owat ristiinnaulinneet lihansa, himoin ja haluin kanssa. Rom. 6: 6. Gal. 2: 19.
25. Jos me hengessä elämme, niin waeltakaamme myös Hengessä. Rom. 8: 5.
26. Älkäämme turhaa kunniata pyytäkö, wihoittain ja kadehtien toinen toistamme.

6 Luku.

Elä kärsiwällisenä, kiitollisena ja hurskaana, ja pyri tullakses uudeksi ihmiseksi.

Rakkaat weljet! jos ihminen osaa johonkuhun wikaan tulla, niin te, jotka hengelliset olette, ojentakaat senkaltaista siweyden hengessä: ja katso itseäs, ettes sinä myös kiusattaisi.
Rom. 14: 1. 1 Cor. 3: 1. Luku 9: 22.
2. Kantakaat toinen toisenne kuormaa, ja niin Christuksen lakia täyttäkäät.
Joh. 15: 12. Rom. 15: 1. 1 Thess. 5: 14.
3. Sillä jos joku luulee itsensä jotakin olewan, joka ei kuitenkaan mitään ole, hän wiettelee itsensä.
1 Cor. 8: 2.
4. Mutta koetelkaan kukin oman tekonsa, ja sitte hän taitaa ainoasti itsestänsä kerskata, ja ei yhdessäkään muussa:
5. Sillä kunkin pitää oman kuormansa kantaman. Ps. 62: 13.
Jer. 17: 10. Rom. 2: 6. Ilm. K. 2: 23.
6. **Joka sanalla neuwotaan, se jakakaan kaikkea hywää sille, joka häntä neuwoo.** 1 Cor. 9: 7, 11, 14.
7. **Älkäät eksykö: ei Jumala anna itseänsä pilkata; sillä mitä ihminen kylwää, sitä hän myös niittää.**
Luc. 16: 25. Rom. 2: 6.
8. Joka lihassansa kylwää, se lihastansa turmeluksen niittää; mutta joka hengessä kylwää, se hengestä ijankaikkisen elämän niittää.
2 Cor. 9: 6.
9. Ja koska me hywää teemme, niin älkäämme suuttuko; sillä aikanansa mekin saamme niittää ilman lakkaamata. 2 Thess. 3: 13.
10. Koska siis meillä aika on, niin tehkäämme jokaiselle hywää, mutta enimmiten niille, jotka meidän kanssaweljemme uskossa owat.
Eph. 2: 10.
11. Katsokaat, kuinka suuren lähetyskirjan minä olen teille omalla kädelläni kirjoittanut!
12. Jotka tahtowat myös näön

jälkeen lihassa kelwata, ne teitä
ympärileikkaukseen waatiwat, ai-
noastaan ettei heitä Christuksen
ristillä wainottaisi. Phil. 3: 18.
13. Sillä ei nekään, jotka ym-
pärileikataan, lakia pidä; waan
he tahtowat teitä ympärileikata,
että he teidän lihastanne itsiänsä
kerskata saisiwat.
14. Mutta pois se minusta,
että minä muusta kerskaisin, waan
ainoastansa meidän Herran Je-
suksen Christuksen rististä, jonka
kautta maailma minulle ristiin-
naulittu on ja minä maailmalle.
Rom. 6: 6. Gal. 2: 19.
15. Sillä Christuksessa Jesuk-
sessa ei ympärileikkaus eikä esinahka
mitään kelpaa, waan uusi luonto-
kappale. 1 Cor. 7: 19.
2 Cor. 5: 17. Gal. 5: 8. Col. 3: 11.
16. Ja niin monta kuin tämän
ojennusnuoran jälkeen waeltawat,
heidän päällänsä olkoon rauha ja
laupius, ja Jumalan Israelin
päällä! Ps. 125: 5.
17. Älköön yksikään tästä lä-
hin minua silleen waiwatko; sillä
minä kannan minun ruumiissani
meidän Herran Jesuksen Chris-
tuksen arwet. 2 Cor. 4: 10.
18. Meidän Herran Jesuksen
Christuksen armo olkoon teidän
henkenne kanssa, rakkaat weljet,
amen!
Lähetetty Galatalaisille Romista.

P. Paawalin Epistola Ephesiläisten tykö.

1 Luku.

Armowalitseminen. Hengen woima.
Christuksen korkeus.

Paawali, Jesuksen Christuksen
apostoli Jumalan tahdon
kautta, pyhille, jotka Ephesossa
asuwat ja Christuksen Jesuksen
päälle uskowat:
Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 2. 2 Cor. 1: 1.
2. Armo olkoon teille ja rauha
Jumalalta meidän Isältämme ja
Herralta Jesukselta Christukselta!
Gal. 1: 3. 1 Piet. 1: 2.
3. **Kiitetty olkoon Jumala ja mei-
dän Herran Jesuksen Christuksen
Isä, joka meitä on siunannut kaik-
kinaisella hengellisellä siunauksella
taiwaallisissa Christuksen kautta,**
2 Cor. 1: 3. 1 Piet. 1: 3.
4. Niinkuin hän meitä on sen
kautta walinnut, ennenkuin maail-
man perustus laskettu oli, että me
olisimme pyhät ja laittamattomat
rakkaudessa hänen edessänsä,
Luc. 1: 75. Rom. 8: 29, 30. Eph. 5: 27. Col. 1: 23.
2 Thess. 2: 13. 2 Tim. 1: 9. Tit. 2: 12.
5. Ja on säätänyt meitä kor-
jattaa lapsiksensa, Jesuksen Chris-
tuksen kautta, hänen hywän tah-
tonsa jälkeen, Rom. 8: 15. Gal. 4: 5.
6. Hänen kunniallisen armonsa
kiitoksexi, jonka kautta hän on mei-
tä siinä rakkaassa otollisexi tehnyt,
Matth. 3: 17. Luku 17: 5.
7. Jossa meillä on lunastus hä-
nen werensä kautta, nimittäin syn-
tein anteeksiantamus, hänen armon-
sa rikkauden jälkeen, Ap. T. 20: 28.
Rom. 9: 23. Eph. 2: 7. Phil. 4: 19.
Col. 1: 14. Hebr. 9: 12. 1 Piet. 1: 18, 19.
8. Jonka hän meille runsaasti
kaikkinaisen wiisauden ja taidon
kautta antanut on,

9. Ja on meille hänen tahtonsa salaisuuden hywästä suomastansa tiettäwäksi tehnyt, ja sen hänen kauttansa tuottanut edes,
Rom. 16: 25. Eph. 3: 9. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 9. Tit. 1: 2. 1 Piet. 1: 20.
10. Koska aika täytetty oli, että hän kaikki kappaleet päältä-iskein Christuksessa yhdistäis, sekä ne, jotka taiwaassa, että myös ne, jotka maan päällä owat, Gal. 4: 4.
11. Hänessä, jonka kautta me myös perillisiksi tulleet olemme, jo ennen hänen aiwoituksensa jälkeen säätyt, joka kaikki kappaleet oman tahtonsa neuwon jälkeen waikuttaa: Rom. 8: 17. Col. 1: 20, 22.
12. Että me olisimme hänen kunniansa kiitokseksi, me jotka ennen Christuksen päälle toiwoimme,
13. Jonka kautta te myös totuuden sanan kuulleet olette, nimittäin ewangeliumin teidän autuudestanne: jonka kautta te myös, sittenkuin te uskoitte, kiinnitetyt olette lupauksen Pyhällä Hengellä,
Rom. 8: 15, 16. 2 Cor. 5: 5. Eph. 4: 30.
14. Joka meidän perintömme pantti on meidän lunastuksehemme, että me hänen omaisensa olisimme, hänen kunniansa kiitokseksi.
5 Mos. 7: 6. Rom. 8: 23. 2 Cor. 1: 22.
15. Sentähden minäkin, sittenkuin minä kuulin siitä uskosta, kuin teillä Herran Jesuksen päälle on, ja teidän rakkaudestanne kaikkein pyhäin tykö,
16. En lakkaa kiittämästä Jumalata teidän edestänne, ajatellen aina teitä minun rukouksissani:
Rom. 1: 9. Phil. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.
17. Että meidän Herran Jesuksen Christuksen Jumala, kunnian Isä, antais teille wiisauden ja ilmoituksen hengen hänen tuntemiseensa,
18. Ja walaisis teidän ymmärryksenne silmät, että te tietäisitte, mikä hänen kutsumisensa toiwo on ja mikä hänen kunniansa perimisen rikkaus on hänen pyhissänsä,
19. Ja kuinka suuri hänen woimansa meidän kohtaamme on, jotka hänen wäkewän woimansa waikuttamisen jälkeen uskomme,
Col. 2: 12.
20. Jonka hän Christuksessa waikutti, koska hän hänen kuolleista herätti ja pani istumaan oikialle kädellensä taiwaissa,
Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 24, 32. 1 Cor. 15: 25. Col. 3: 11. Hebr. 1: 3. 1 Piet. 3: 22.
21. Kaiken hallituksen ja wallan ja wäkewyyden ja herrauden päälle, ja kaiken sen päälle, kuin nimittää taidetaan ei ainoastaan tässä maailmassa, mutta myös tulewaisessa, Phil. 2: 9. Col. 2: 10.
22. **Ja on kaikki pannut hänen jalkainsa ala, ja on myös hänen pannut pääksi kaikkein päälle seurakunnalle,** Ps. 8: 7.
Eph. 4: 15. Luku 5: 23. Col. 1: 18.
23. **Joka on hänen ruumiinsa, sen täyttämys, joka kaikki kaikissa täyttää.**

2 Luku.

Me synnymme wihan lapsina, mutta tulemme armon lapsiksi Christuksessa.

Ja myös (herätti) teidän, koska te kuolleet olitte ylitsekäymisten ja syntein tähden, Col. 2: 13.

2. Joissa te muinoin waelsitte,
tämän maailman juoksun jälkeen
ja sen pääruhtinaan, jolla tuulessa
walta on, nimittäin sen hengen
jälkeen, joka nyt epäuskoisissa
lapsissa waikuttaa,
Joh. 14: 30. Col. 3: 6, 7.
3. Joitten seassa me myös kaikki
muinoin meidän lihamme himoissa
waelsimme ja teimme lihan ja
toimen tahdon jälkeen, ja **me olimme
luonnostamme wihan lapset niinkuin
muutkin.**
4. Mutta Jumala, joka rikas
on laupiudesta hänen suuren rakkautensa
tähden, jolla hän on
meitä rakastanut, Rom. 10: 12.
5. Ja koska me wielä synnissä
kuolleet olimme, on hän meitä
Christuksen kanssa eläwäksi tehnyt;
(sillä armosta olette te autuaaksi
tulleet:)
Rom. 5: 6, 8, 10. Luku 6: 4. Luku 8: 11.
Col. 2: 12, 13. Luku 3: 1, 3.
6. Ja on meidän ynnä hänen
kanssansa herättänyt, ja istuttanut
taiwaallisiin menoihin Christuksessa
Jesuksessa,
7. Että hän tulewaisilla ajoilla
hänen ylönpalttisen armonsa rikkauden,
hänen hywyydestänsä meidän
kohtaamme Christuksessa Jesuksessa
osoittais.
8. **Sillä armosta te olette autuaaksi
tulleet, uskon kautta, ja ette
itse teistänne: Jumalan lahja se on:**
Rom. 3: 24. Luku 4: 16. Tit. 3: 5.
9. **Ei töistä, ettei yksikään itsensä
kerskaisi.**
Rom. 3: 20, 27. Luku 4: 2. Luku 9: 11.
Luku 11: 6. 1 Cor. 1: 29, 30. 2 Tim. 1: 9.
10. Sillä me olemme hänen
tekonsa, luodut Christuksessa hywiin
töihin, joihin Jumala meidän
on jo ennen waeltamaan walmistanut.
P. 100: 3. Jes. 29: 23.
Eph. 1: 4. Luku 4: 24. Tit. 2: 14.
11. Sentähden muistakaat, että
te olitte muinoin pakanat lihan
jälkeen, ja niiltä kutsuttiin esinahaksi,
jotka lihan jälkeen ympärileikkaukseksi
kutsuuttiin, joka käsillä
tehdään,
1 Cor. 12: 2. Eph. 5: 8. Col. 1: 21.
12. Että te siihen aikaan ilman
Christukseta olitte, muukalaiset
Israelin kyläkunnasta, ja wieraat
lupauksen Testamentista, ja ei
teillä toiwoakaan ollut, ja olitte
maailmassa ilman Jumalata;
Rom. 9: 4.
13. Mutta nyt te Christuksessa
Jesuksessa olette. Jotka muinoin
taampana olitte, nyt te Christuksen
weren kautta olette lähes päässeet;
14. Sillä hän on meidän rauhamme,
joka molemmista on yhden
tehnyt ja waiheaidan särkenyt,
Joh. 10: 16.
15. Että hän lihansa kautta wihan
otti pois, nimittäin lain, joka
käskyihin päätetty oli; että hän
kahdesta yhden uuden ihmisen lois
itse hänessänsä, ja tekis rauhan,
Ap. T. 10: 36. Rom. 5: 1. 2 Cor. 5: 17.
Gal. 6: 15. Col. 1: 20. Luku 2: 14.
16. Ja että hän ne molemmat
Jumalan kanssa yhdessä ruumiissa
ristin kautta sowittais, ja on sen
wihan itse kauttansa kuolettanut,
Rom. 6: 6. Luku 8: 3. Col. 1: 20.
17. Ja on tullut Ewangeliumin
kautta rauhaa ilmoittamaan
teille, jotka taampana olitte, ja
niille, jotka läsnä oliwat. Jes. 57: 19.
18. Sillä hänen kauttansa me

molemmin yhdessä hengessä saamme Isää lähestyä.
Joh. 10: 9. Luku 14: 6. Rom. 5: 2. Eph. 3: 12. Hebr. 4: 16. Luku 10: 19, 20.

19. Niin ettenpä te silleen ole wieraat ja muukalaiset, waan pyhäin kylänmiehet ja Jumalan perhe, Gal. 6: 10. Phil. 3: 20. Hebr. 12: 22, 23.

20. Apostolein ja prophetain perustuksen päälle raketut, jossa Jesus Christus paras kulmakiwi on, Ps. 118: 22. Jes. 28: 16. Matth. 16: 18. 1 Cor. 3: 9, 10. 1 Piet. 2: 4. Ilm. K. 21: 14.

21. Jonka päälle kaikki rakennus toinen toiseensa liitetään ja kaswaa pyhäksi templiksi Herrassa, 1 Cor. 3: 17. Luku 6: 19. 2 Cor. 6: 16.

22. Jonka päälle te myös raketaan Jumalalle asuinsiaksi Hengessä. 1 Piet. 2: 5.

3 Luku.

Paawalin kehoitus, wirka, rukous.

Sentähden minä Paawali, Jesuksen Christuksen wanki, teidän pakanain tähden; Ap. T. 21: 33. Eph. 4: 1. Phil. 1: 7, 13, 16. Col. 4: 3. 2 Tim. 1: 8. Luku 2: 10. Philem. w. 1.

2. Jos te muutoin kuulleet olette Jumalan armon huoneenhallituksesta, joka minulle teidän puoleenne annettu on,
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. 1 Cor. 4: 1.

3. Että minulle on tämä salaus ilmoituksen kautta tiettäwäksi tehty, niinkuin minä jo ennen lyhykäisesti kirjoitin,
Ap. T. 22: 17, 21. Luku 26: 16, 17. Gal. 1: 11, 12. Eph. 1: 9, 10. Col. 1: 26.

4. Josta te lukein taidatte minun ymmärrykseni Christuksen salaisuudesta tuta,

5. Joka ei ole entisiin aikoihin niin ihmisten lapsille tiettäwäksi tehty, kuin se nyt hänen pyhille apostoleillensa ja prophetaillensa Hengen kautta ilmoitettu on:
Ap. T. 20: 28.

6. Nimittäin, että pakanat pitää kanssaperilliset ja yksi ruumis oleman ja osalliset hänen lupauksestansa Christuksessa, ewangeliumin kautta, Gal. 3: 14. Eph. 2: 15, 16.

7. Jonka palweliaksi minä tullut olen Jumalan armon lahjan kautta, joka hänen woimansa waikutuksesta minulle annettu on,
Rom. 1: 5.

8. Minulle, joka kaikkein wähin pyhäin seassa olen, on tämä armo annettu, että minä pakanain seassa tutkimattoman Christuksen rikkauden julistaisin,
1 Cor. 15: 9. Gal. 1: 16. Luku 2: 8. 1 Tim. 1: 13, 15. Luku 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

9. Ja jokaiselle walkeuteen saattaisin, mikä osallisuus siinä salaisuudessa on, joka ijankaikkisesti on salattu ollut Jumalassa, joka kaikki Jesuksen Christuksen kautta luonut on: Joh. 1: 3. Rom. 16: 25. Col. 1: 16. 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 2, 3. Hebr. 1: 2. 1 Piet. 1: 20.

10. Että nyt haltioille ja esiwalloille taiwaallisissa Jumalan moninainen wiisaus seurakunnan kautta tiettäwäksi tulis,

11. Sen ijankaikkisen aiwoituksen jälkeen, jonka hän Christuksessa Jesuksessa meidän Herrassamme osoittanut on,

12. Jonka kautta meillä on uskallus ja tykökäymys kaikella rohkeudella, uskon kautta hänen päällensä. Joh. 10: 9. Luku 14: 6. Rom. 5: 2. Eph. 2: 10. Hebr. 4: 16. Luku 10: 19, 20.

13. Sentähden minä rukoilen

ettette minun waiwani tähden wä-
syisi, kuin minä teidän edestänne
kärsin, joka teidän kunnianne on.
Phil. 1: 14. Col. 1: 24. 1 Thess. 3: 3.
14. Sentähden kumarran minä
polweni meidän Herran Jesuksen
Christuksen Isän puoleen,
15. Joka kaikkein oikia Isä on,
kuin taiwahissa ja maassa lapsiksi
kutsutaan,
16. Että hän antais teille woi-
maa hänen kunniansa rikkauden
jälkeen, että te hänen Henkensä
kautta wäkewäksi tulisitte sisällises-
sä ihmisessä; 2 Cor. 4: 16. Eph. 6: 10.
17. Ja että Christus asuis us-
kon kautta teidän sydämmissänne;
18. Että te olisitte rakkauden
kautta juurtuneet ja perustetut;
että te selkiästi käsittäisitte kaik-
kein pyhäin kanssa, mikä leweys ja
pituus, ja syweys ja korkeus olis,
Col. 2: 7.
19. Ja Christuksen rakkauden
tuntisitte, joka kaiken tuntemisen
ylitse käy; että te olisitte kaikella
Jumalan täydellisyydellä täytetyt.
20. Mutta hänelle, joka kaikki
ylönpalttisesti woi tehdä, kaiken
senkin ylitse, kuin me rukoilemme
taikka ymmärrämme, sen woiman
jälkeen, joka meissä waikuttaa,
21. Hänelle olkoon kunnia seu-
rakunnassa, joka on Christuksessa
Jesuksessa, kaikkiin aikoihin ijan-
kaikkisesta niin ijankaikkiseen, amen!

4 Luku.

Neuwo hengelliseen yhteyteen. Opettajat lähetetään. Kristillinen waellus.

Niin minä wangittu Herrassa
neuwon teitä, että te siinä
kutsumisessa, johon te kutsutut
olette, niin waeltaisitte kuin sopii,
1 Mos. 17: 1. 1 Cor. 7: 20. Eph. 3: 1.
Phil. 1: 27. Col. 1: 10. 1 Thess. 2: 12.
2. Kaikella nöyryydellä, siwey-
dellä ja pitkämielisyydellä, ja kär-
sikäät toinen toistanne rakkaudessa.
Col. 1: 11. Luku 3: 12. 1 Thess. 5: 14.
3. Ahkeroitkaat myös pitämään
hengen yhteyttä rauhan siteen
kautta:
4. Yksi ruumis ja yksi henki,
niinkuin tekin olette teidän kut-
sumisessanne yhdenkaltaiseen toi-
woon kutsutut, Rom. 12: 5, 10.
1 Cor. 12: 4, 11. Eph. 2: 16.
5. Yksi Herra, yksi usko, yksi kaste,
1 Cor. 12: 5.
6. Yksi Jumala ja kaikkein Isä,
joka kaikkein päällä on, ja kaikkein
kautta, ja teissä kaikissa.
Mal. 2: 10. 1 Cor. 8: 4, 6. Luku 12: 6.
7. Mutta jokaiselle meille on
armo annettu Christuksen lahjan
mitan jälkeen. Rom. 12: 3, 6. Cor. 12: 11.
8. Sentähden hän sanoo: hän
on astunut ylös korkeuteen, ja on
wankeuden wangiksi wienyt, ja ih-
misille lahjoja antanut.
Ps. 68: 19. Col. 2: 15.
9. Mutta se, kuin hän astui
ylös, ei ole mikään muu kuin että
hän ennen tänne astui alas, alim-
maisiin maan paikkoihin.
Joh. 3: 13. Luku 6: 62.
10. Joka on astunut alas, hän
on se, joka kaikkein taiwasten
päälle astui ylös, että hän kaikki
täyttäis, Ap. T. 2: 33.
11. Ja hän on pannut muuta-
mat apostoleiksi, muutamat pro-
phetaiksi, muutamat ewangelis-
taiksi, muutamat paimeniksi ja

opettajiksi, Ap. T. 21: 8.
Rom. 12: 7. 1 Cor. 12: 28. 2 Tim. 4: 5.
12. Pyhäin täydellisyyteen, palwelukseen työhön ja Christuksen ruumiin rakennukseen,
Eph. 1: 23. Col. 1: 24.
13. Siihen asti kuin me kaikki tulemme uskon ja Jumalan Pojan tuntemisen yhteydessä täydeksi mieheksi, Christuksen täydellisen warren mitan jälkeen:
14. Ettemme silleen lapset olisi, jotka horjuisimme ja kaikkinaisilta opetuksen tuulilta wieteltäisiin, ihmisten koiruuden ja kawaluuden kautta, jolla he meitä käywät ympäri, saadaksensa pettää;
1 Cor. 14: 20. Hebr. 13: 9.
15. Mutta olkaamme toimelliset rakkaudessa ja kaswakaamme kaikissa, hänessä, joka pää on, Christus, Eph. 1: 12. Luku 5: 23.
16. Josta koko ruumis on koottu ja yhteen liitetty, kaiken yhdistyksen kautta, kuin siihen lisääntyy, sen waikutuksen ja määrän jälkeen, kuin kullakin jäsenellä on, siitä kaswaa ruumis omaksi rakennuksekseensa rakkaudessa.
Rom. 12: 5. 1 Cor. 12: 27.
17. Niin minä nyt sanon ja todistan Herrassa, ettette silleen waella niinkuin muut pakanat waeltawat mielensä tyhmyydessä,
18. Joitten ymmärrys pimitetty on ja owat wieraantuneet siitä elämästä, joka Jumalasta on, tyhmyyden kautta, kuin heissä on, ja heidän sydämmensä kowuuden kautta, Eph. 2: 12. 1 Thess. 4: 5.
19. Jotka, sittenkuin he oliwat paatuneet, antoiwat ylön heitänsä haureuteen ja tekiwät kaikkinaista saastaisuutta ylönpalttisessa himossa. Rom. 1: 24, 26.
20. Mutta ette niin Christusta ole oppineet.
21. Jos te muutoin hänestä kuulleet olette ja hänessä opetetut olette, niinkuin totuus Jesuksessa on,
22. Niin pankaat pois se wanha ihminen, jonka kanssa te ennen waelsitte, joka himoin kautta eksyksissä itsensä turmelee, Rom. 6: 6.
Eph. 2: 2, 3. Col. 2: 11. Luku 3: 9.
Hebr. 12: 1. 1 Piet. 2: 1. Luku 4: 2.
23. Mutta uudistakaat teitänne teidän mielenne hengessä,
Rom. 6: 4. Luku 12: 2.
24. Ja pukekaat päällenne uusi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totisessa wanhurskaudessa ja pyhyydessä. 2 Cor. 5: 17. Col. 3: 10.
25. Sentähden pankaat pois walhe, ja puhukaan jokainen lähimmäisensä kanssa totuutta; sillä me olemme jäsenet keskenämme.
Zach. 8: 16. Rom. 12: 5. 1 Piet. 2: 1.
26. Wihastukaat ja älkäät syntiä tehkö, älkäät antako auringon laskea ylitse teidän wihanne, Ps. 4: 5.
27. Älkäät antako laittajalle siaa. 1 Piet. 5: 9. Jac. 4: 7.
28. Joka warastanut on, älkään silleen warastako, waan paremmin tehkään työtä ja toimittakaan käsillänsä jotakin hywää, että hänellä olis tarwitsewalle jakamista. Ap. T. 20: 34.
1 Thess. 4: 11. 2 Thess. 3: 8, 12.
29. Älköön yksikään rietas puhe teidän suustanne lähtekö, waan mitä sowelias on parannuksen tar-

peeksi, että se kelwollinen kuulla olis. Matth. 12: 36. Eph. 5: 3, 4. Col. 3: 16.

30. Ja älkäät Jumalan Pyhää Henkeä murheelliseksi saattako, jossa te lunastuksen päiwään asti kiinnitetyt olette.
Jes. 7: 13. Luku 63: 10. Rom. 8: 16, 23. 2 Cor. 1: 22. Luku 5: 5. Eph. 1: 13, 14.

31. Kaikki haikeus, ja närkästys, ja wiha, ja huuto, ja sadatus olkoon kaukana teistä kaiken pahuuden kanssa.

32. Mutta olkaat keskenänne ystäwälliset ja laupiaat, ja anteeksi antakaat toinen toisellenne niinkuin Jumala teillenkin Christuksen kautta anteeksi antanut on.
Matth. 6: 14. Marc. 11: 25. Col. 3: 12, 13. Phil. 2: 12.

5 Luku.

Uskowaisten elämä. Awiowäki.

Niin olkaat siis Jumalan seuraajat niinkuin rakkaat lapset,
Matth. 5: 45, 48. Luc. 6: 36.

2. Ja waeltakaat rakkaudessa, niinkuin myös Christus meitä rakasti ja antoi hänensä ulos meidän edestämme lahjaksi, uhriksi ja Jumalalle makiaksi hajuksi.
Joh. 13: 34. Luku 15: 12. Gal. 2: 20. 1 Thess. 4: 9. Hebr. 8: 3. Luku 9: 14. 1 Joh. 3: 11, 23. Luku 4: 20. 1 Piet. 3: 18.

3. Mutta huoruutta ja kaikkea riettautta eli ahneutta älkäät antako teidän seassanne mainitakaan, niinkuin pyhäin sopii, Eph. 4: 29.

4. Ja häpiällisiä sanoja ja hulluja puheita eli jaaritukfia, jotka ei mihinkään kelpaa, waan paremmin kiitossanoja.
Marc. 7: 21. Gal. 5: 19.

5. Sillä te se tietäkäät, ettei yksikään huorintekiä, taikka saastainen, eli ahne, joka epäjumalan palwelia on, ole Christuksen ja Jumalan waltakunnan perillinen.
1 Cor. 6: 9, 10. Col. 3: 5. Ilm. K. 22: 15.

6. Älkäät antako yhdenkään pettää teitänne turhilla puheilla: sillä sentähden Jumalan wiha epäuskoisten päälle tulee. Jer. 29: 8.
Matth. 24: 4. Marc. 13: 5. Luc. 21: 8. Rom. 1: 18. Col. 3: 6. 2 Thess. 2: 3.

7. Älkäät sentähden olko heidän osaweljensä.

8. Sillä muinoin te olitte pimeys, mutta nyt te olette walkeus Herrassa. Waeltakaat niinkuin walkeuden lapset;
Joh. 12: 36. 2 Cor. 3: 18. 1 Thess. 1: 9.

9. (Sillä hengen hedelmä on kaikessa hywyydessä ja wanhurskaudessa ja totuudessa,) Gal. 5: 22.

10. Ja koetelkaat, mikä Herralle otollinen on. Rom. 12: 2.

11. Älkäät olko osalliset pimeyden hedelmättömissä töissä, waan paremmin nuhdelkaat. Matth. 18: 17.
Rom. 13: 12. 1 Cor. 5: 8. Luku 10: 20. 2 Cor. 6: 14. 2 Thess. 3: 14. Hebr. 9: 14.

12. Sillä mitä salaa heiltä tapahtuu, se on häpiä sanoakin;

13. Mutta kaikki ne ilmi tulewat, koska he walkeudelta rangaistaan; sillä kaikki, kuin ilmi tulee, se on walkeus. Joh. 3: 20, 21.

14. Sentähden hän sanoo: heräjä sinä, joka makaat, ja nouse kuolleista, niin Christus sinua walaisee. Jes. 60: 1. Rom. 6: 4, 5. Luku 13: 11. 1 Cor. 15: 3, 4. Eph. 2: 5. Col. 3: 1.

15. Niin katsokaat, että te wisusti waellatte, ei niinkuin tyhmät, waan niinkuin wiisaat, Col. 4: 5.

16. Ja hankitkaat teitänne ajallansa; sillä aika on paha.
17. Älkäät sentähden olko taitamattomat, waan ymmärtäwäiset, mikä Herran tahto on. Rom. 12: 2.
18. Ja älkäät juopuko wiinasta, josta paha meno tulee, waan olkaat täytetyt (Pyhällä) Hengellä.
San. l. 20: 1. Luku 23: 29, 30. Jes. 5: 11, 22. Luc. 21: 34.
19. Ja puhukaat keskenänne psalmeilla, ja kiitoswirsillä, ja hengellisillä lauluilla, weisaten ja soittain Herralle teidän sydämmessänne, Col. 3: 16.
20. Kiittäin aina Jumalata ja Isää, jokaisen edestä, meidän Herran Jesuksen Christuksen nimeen.
Col. 3: 17. 1 Thess. 5: 17. Hebr. 13: 15. 1 Piet. 2: 5.
21. Ja olkaat toinen toisellenne alamaiset Jumalan pelwossa.
1 Piet. 5: 5.
22. Waimot olkaan omille miehillensä alamaiset niinkuin Herralle. 1 Mos. 3: 16. 1 Cor. 14: 34. Col. 3: 18. Tit. 2: 5. 1 Piet. 3: 1.
23. Sillä mies on waimon pää, niinkuin Christus on seurakunnan pää, ja hän on ruumiin wapahtaja.
Rom. 12: 5. 1 Cor. 11: 3. Luku 12: 21. Eph. 1: 22. Luku 4: 12, 15. Col. 1: 18, 24.
24. Mutta niinkuin seurakunta on Christukselle alamainen, niin myös waimot pitää miehillensä kaikissa alamaiset oleman.
25. Miehet, rakastakaat teidän waimojanne, niinkuin myös Christus seurakuntaa rakasti ja antoi ulos itsensä hänen edestänsä,
Gal. 1: 4. Col. 3: 19. 1 Piet. 3: 7.
26. Että hän sen pyhittäis, ja on sen jo puhdistanut weden pesossa sanan kautta:
Joh. 3: 5. Tit. 3: 5. 1 Piet. 3: 21.
27. Että hän saattais itsellensä kunniallisen seurakunnan, jolla ei saastaisutta eikä ryppyä ole eli jotakuta muuta senkaltaista, waan että hän pyhä ja laittamatoin olis.
Kork. w. 4: 7. Eph. 1: 4. Col. 1: 22.
28. Miehet pitää waimojansa rakastaman niinkuin omia ruumiitansa; joka waimoansa rakastaa, se rakastaa itseänsä.
29. Sillä ei yksikään ole omaa lihaansa koskaan wihannut, waan elättää ja holhoo sitä niinkuin myös Herra seurakuntaa.
30. Sillä me olemme hänen ruumiinsa jäsenet, hänen lihastansa ja luistansa. 1 Cor. 6: 15.
31. Sentähden pitää ihmisen antaman ylön isänsä ja äitinsä, ja waimoonsa sidottu oleman, ja ne kaksi tulewat yhdeksi lihaksi.
1 Mos. 2: 24. Matth. 19: 5. Marc. 10: 7. 1 Cor. 6: 16.
32. Tämä salaisuus on suuri; mutta minä puhun Christuksesta ja seurakunnasta.
33. Kuitenkin rakastakaan myös kukin teistä waimoansa niinkuin itseänsä: mutta peljätköön waimo miestänsä.

6 Luku.

Lasten, wanhempain, palkoillisten ja isäntäin welwollisuudet. Uskowaisten sotaaseet.

Lapset, olkaat kuuliaiset teidän wanhimmillenne Herrassa; sillä se on oikein. Col. 3: 20.
2. Kunnioita isääs ja äitiäs, (joka on ensimäinen käsky, jolla lupaus on,) 2 Mos. 20: 12. 5 Mos. 5: 16. Matth. 15: 4. Marc. 7: 10.

3. Että menestyisit ja kauwan eläisit maan päällä.
4. Ja te isät, älkäät yllyttäkö teidän lapsianne wihaan, waan kaswattakaat heitä kuritukseSSa ja Herran nuhteessa. 5 Mos. 6: 7, 20. Ps. 78: 4. San. l. 29: 17. Col. 3: 21.
5. Palweliat olkaat kuuliaiset teidän ruumiillisille isännillenne, pelwolla ja wapistuksella, teidän sydämmenne yksinkertaisuudessa, niinkuin Christukselle,
Col. 3: 22. 1 Tim. 6: 1. Tit. 2: 9.
6. Ei silmäin edessä palwellen, niinkuin ihmisten mieltä noutain, waan niinkuin Christuksen palweliat, tehden sydämmestä, mitä Jumala tahtoo.
7. Hywällä mielellä palwellen Herraa, ja ei ihmisiä,
8. Tietäen, että mitä hywää kukin tekee, sen hän on jälleen Herralta saapa, olkoon orja eli wapaa.
Rom. 2: 6. 2 Cor. 5: 10.
9. Ja te isännät, tehkäät myös niin heitä kohtaan, ja pankaat pois uhkaukset, tietäen, että teidän Herranne on myös taiwahissa, jonka edessä ei ole ihmisen muodon katsomusta. 5 Mos. 19: 17. 2 Aika K. 19: 7. Ap. T. 10: 34. Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Col. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.
10. Wiimein, rakkaat weljeni, olkaat wäkewät Herrassa ja hänen wäkewyytensä woimassa.
11. **Pukekaat päällenne kaikki Jumalan sotaaseet, että te perkeleen kawalia päällekarkaamisia woisitte seisoa wastaan.** Rom. 13: 12. 2 Cor. 6: 7. Col. 3: 12. 1 Thess. 5: 8.
12. Sillä ei meillä ole sota werta ja lihaa wastaan, waan pääruhtinoita ja waltoja wastaan, maailman herroja wastaan, jotka tämän mailman pimeydessä wallitsewat, pahoja henkiä wastaan taiwaan alla. Eph. 2: 2.
13. Sentähden ottakaat kaikki Jumalan sotaaseet, että te woisitte pahana päiwänä seisoa wastaan ja kaikissa asioissa pysywäiset olisitte. 2 Cor. 10: 4.
14. Niin seisokaat wyötetyt kupeista totuudella ja wanhurskauden rintaraudalla puetetut,
Jes. 11: 5. Luc. 12: 35. 1 Piet. 1: 13.
15. Ja jalat walmiiksi kengitetyt, saarnaamaan rauhan ewangeliumia.
16. Mutta kaikissa ottakaat uskon kilpi, jolla te woitte sammuttaa kaikki sen ruman tuliset nuolet.
17. Ja ottakaat päähänne autuuden rautalakki, ja hengen miekka, joka on Jumalan sana,
Jes. 59: 17. Hebr. 4: 12.
18. Ja rukoilkaat joka aika kaikella rukoilemisella ja anomisella hengessä, ja siinä walwokaat kaikella ahkeruudella ja rukouksella kaikkein pyhäin tähden,
Marc. 13: 33. Luku 18: 1. Rom. 12: 12. Col. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.
19. Ja minunkin tähteni, että minulle puhetta annettaisiin awoimella suulla rohkiasti puhuakseni, ja niin tiettäwäksi tekisin ewangeliumin salaisuuden.
Ap. T. 4: 29. Col. 4: 3. 2 Thess. 3: 1.
20. Jonka käskyläinen minä näissä kahleissa olen, että minä niissä rohkiasti puhuisin, niinkuin minun puhua tulee.
2 Cor. 5: 20. Ap. T. 28: 20.
21. Mutta että te myös tietäisitte minun tilani ja mitä minä

teen, kaiken sen on Tychikus, minun rakas weljeni ja uskollinen palwelia Herrassa, teille tiettäwäksi tekewä, Col. 4: 7.
22. Jonka minä teidän tykönne lähetin sen syyn tähden, että te saisitte tietää meidän tilamme ja hän teidän sydämmenne lohduttais.
2 Tim. 4: 12.
23. Rauha olkoon weljille, ja rakkaus uskon kanssa, Isältä Jumalalta ja Herralta Jesukselta Christukselta!
24. Armo olkoon kaikkein kanssa, jotka meidän Herraa Jesusta Christusta lakkaamata rakastawat, amen!

Kirjoitettu Romista Ephesiläisten tykö Tychikuksen kanssa.

P. Paawalin Epistola Philippiläisten tykö.

1 Luku.

Paawalin ilo ja kiitwaus ewangeliumin suhteen.

Paawali ja Timotheus, Jesuksen Christuksen palweliat, kaikille pyhille Christuksessa Jesuksessa, jotka Philippissä owat, ynnä pispoille ja palwelioille:
1 Cor. 1: 2.
2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Christukselta!
Rom. 1: 7. Col. 1: 2. 1 Piet. 1: 2.
3. Minä kiitän minun Jumalatani, niin usein kuin minä teidän muistan,
Rom. 1: 10. 1 Cor. 1: 4. Eph. 1: 16.
Col. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.
4. (Aina kaikissa minun rukouksissani teidän edestänne, ja rukoilen ilolla,) Rom. 1: 8.
5. Että te olette ewangeliumista osallisiksi tulleet, ensimäisestä päiwästä niin tähän asti,
6. Sen totisesti tietäen, että se, joka teissä on hywän työn alkanut, on sen Jesuksen Christuksen päiwään asti päättäwä: Joh. 6: 29.
7. Niinkuin minulle on myös kohtuullinen teistä kaikista niin ajatella, sentähden että minä teidän sydämmessäni pidän, sekä minun kahleissani, että ewangeliumin edeswastauksessa ja wahwistuksessa, te kaikki, jotka minun kanssani armosta osalliset olette.
Eph. 3: 1. Col. 4: 3, 18. 2 Tim. 1: 8. Hebr. 13: 5.
8. Sillä Jumala on minun todistajani, että minä sydämmen pohjasta kaikkia teitä Jesuksessa Christuksessa halajan. Rom. 1: 9.
9. Ja sitä rukoilen, että teidän rakkautenne enämmin ja enämmin yltäkylläiseksi tulis kaikkinaisessa tuntemisessa ja ymmärryksessä;
10. Että te koettelisitte, mikä paras olis, ja olisitte wilpittömät, ei kellenkään pahennukseksi Christuksen päiwään asti,
Rom. 2: 18. Luku 12: 1, 2.
11. Täytetyt wanhurskauden hedelmillä, jotka Jesuksen Christuksen kautta teissä tapahtuwat, Jumalan kiitokseksi ja kunniaksi.
Matth. 5: 16. Joh. 15: 4, 5, 8. Eph. 1: 12.
Luku 2: 10. 1 Piet. 2: 12.
12. Mutta minä tahdon, että te, rakkaat weljet, tietäisitte, että ne, kuin minulle tapahtuneet owat,

owat enämmäksi ewangeliumin menestykseksi tulleet,

13. Niin että minun siteeni owat ilmi tulleet Christuksessa koko raastuwassa ja myös kaikille muille,

14. Ja että monta weljeä Herrassa, minun siteistäni wahwistetut, owat paljoa rohkiammaksi tulleet pelkäämätä sanaa puhumaan.
Eph. 3: 13. 1 Thess. 3: 3.

15. Muutamat tosin saarnaawat Christusta kateudesta ja riidasta, mutta muutawat hywästä tahdosta.

16. Ne ilmoittawat Christusta eripuraisuudesta, ei puhtalla sydämmellä, waan luulewat niin lisääwänsä minun siteihini murhetta.

17. Mutta nämät rakkaudesta; sillä he tietäwät minun olewan pantuna ewangeliumin edeswastaamiseksi.

18. Mitästä siis? Että Christus kuitenkin ilmoitetaan, ehkä kuinka se tapahtuu, joko se olis muodoksi, eli totuudella: niin minä siitä iloitsen ja wielä tahdon iloita.

19. Sillä minä tiedän sen minulleni joutuwan autuudeksi teidän rukouksenne ja Jesuksen Christuksen hengen awun kautta. 2 Cor. 1: 11.

20. Niinkuin minä ikäwöiten odotan ja toiwon, etten minä missään häpiään tule, waan että Christus nyt, niinkuin ainakin, kaikella wapaudella minun ruumiissani ylistetään, joko elämän eli kuoleman kautta;

21. Sillä Christus on minulle elämä, ja kuolema on minulle woitto.

22. Mutta jos lihassa elää, se on minulle tarpeellinen, ja mitä minä walitsen, en minä tiedä.
2 Cor. 10: 3.

23. Sillä molemmilta minä ahdistetaan: minä halajan täältä eritä ja olla Christuksen kanssa; sillä se paljoa parempi olis. 2 Cor. 5: 8.

24. Mutta paljoa tarpeellisempi on lihassa olla teidän tähtenne.

25. Ja minä tiedän totisesti, että minun pitää oleman ja teidän kaikkein kanssanne pysymän, teidän menestyksenne ja uskonne iloksi,
Phil. 2: 24.

26. Että teidän kerskaamisenne olis yltäkylläinen Christuksessa Jesuksessa minusta, minun läsnäolemiseni kautta taas teidän tykönänne. 2 Cor. 1: 14. Luku 5: 12.

27. Ainoastaan käyttäkäät itsenne niinkuin Christuksen ewangeliumille sowelias on, että jos minä tulen ja näen teidän eli poissaollessani saan kuulla teistä, että te olette yhdessä hengessä ja yhdessä sielussa meidän kanssamme ewangeliumin uskossa kilwoitelleet.
1 Mos. 17: 1. 1 Cor. 7: 20. Eph. 4: 1. Col. 1: 10. 1 Thess. 2: 12. Luku 4: 1.

28. Ja älkäät antako missään peljätettää teitänne wastaanseisojilta, joka tosin heille kadotuksen merkki on, mutta teille autuudeksi, ja se on Jumalalta.
Rom. 8: 17. 2 Thess. 1: 5, 6, 11.

29. Sillä teille on lahjaksi annettu Christuksen puolesta, ei ainoasti että te hänen päällensä uskotte, mutta myös kärsitte hänen tähtensä. Ap. T. 5: 41. Rom. 5: 3.

30. Ja pysytte siinä kilwoitukfessa, kuin te minussa näitte ja nyt minusta kuulette.

2 Luku.

Neuwo yksimielisyyteen, nöyryyteen ja kuuliaisuuteen. Timotheus. Epaphroditus.

Jos siis joku neuwo on teidän tykönänne Christuksessa, jos joku rakkauden lohdutus, jos joku hengen osallisuus, jos joku sydämmellinen rakkaus ja laupius,

2. Niin täyttäkäät minun iloni, että teillä olis yksi mieli, yhtäläinen rakkaus, ja te olisitte yksimieliset ja yhtäpitäwäiset.
Rom. 12: 16. Luku 15: 5. 1 Cor. 1: 10. Phil. 3: 16. 1 Piet. 3: 8.

3. Älkäät tehkö mitään riidan eli turhan kunnian kautta, waan nöyryydessä pitäin toinen toisensa parempana kuin itsensä.
Rom. 12: 10. 1 Piet. 5: 5.

4. Ja älkään jokainen omaa parastansa katsoko, waan myös toisen parasta. 1 Cor. 10: 24.

5. **Kullakin olkoon se ajatus, kuin Christuksella Jesuksella oli,**
Matth. 11: 29. 1 Piet. 2: 21. 4 Joh. 2: 6.

6. Joka, waikka hän oli Jumalan muodossa, ei lukenut saalihiksi Jumalan kaltainen olla,
Joh. 1: 1, 2. Luku 17: 5. 2 Cor. 4: 4. Col. 1: 15. Hebr. 1: 3.

7. Waan alensi itsensä, otti orjan muodon päällensä ja tuli muiden ihmisten wertaiseksi.
Ps. 22: 7. Jes. 42: 1. Luku 49: 3, 6. Luku 52: 13. Luku 53: 3. Hes. 34: 23. Dan. 9: 26. Zach. 3: 8. Matth. 20: 28. Rom. 1: 4. Luku 15: 3, 8. Gal. 4: 4.

8. Ja löydettiin menoissa niinkuin ihminen, nöyrytti itsensä ja oli kuolemaan saakka kuuliainen, ja ristin kuolemaan asti. Matth. 26: 39, 42. Joh. 10: 18. Hebr. 2: 9, 14, 17. Luku 12: 2.

9. Sentähden on Jumala hänen myös korottanut ja antanut hänelle nimen, joka kaikkia nimiä on suurin: Ps. 110: 1, 7. Jes. 53: 12. Joh. 10: 17. Luku 17: 1, 2, 5. Ap. T. 2: 33. Eph. 1: 20, 21. Hebr. 1: 4. Luku 2: 9.

10. Että Jesuksen nimeen pitää kaikki polwet heitänsä kumartaman, jotka taiwaassa ja maan päällä ja maan alla owat, Jes. 45: 23.

11. Ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jesus Christus on Herra, Isän Jumalan kunniaksi.
Ap. T. 2: 36. Rom. 14: 9. Ilm. K. 5: 13.

12. Sentähden, minun rakkaani, niinkuin te aina olette kuuliaiset olleet, (ei ainoastansa minun läsnäollessani, mutta nyt paljoa enämmin minun poissaollessani) laittakaat pelwolla ja wapistuksella, että te autuaaksi tulisitte;

13. Sillä Jumala waikuttaa teissä sekä tahdon että toimituksen, hänen hywän suosionsa jälkeen.
2 Cor. 3: 5. Hebr. 13: 21.

14. Tehkäät kaikki napisematta ja kamppailematta,

15. Että te olisitte laittamattomat ja yksiwakaiset, nuhteettomat Jumalan lapset pahanelkisen ja nurian sukukunnan keskellä, joitten seassa te paistakaat niinkuin kynttilät maailmassa, San. l. 4: 18.
Matth. 5: 14. Luku 15: 16. 1 Piet. 2: 12.

16. Että te elämän sanassa pysytte, minulle Christuksen päiwänä kerskaamiseksi, etten minä hukkaan juosnut olisi, eli turhaan työtä tehnyt. 1 Thess. 2: 19, 20. Luku 3: 5.

17. Ja jos minä uhrattaisiin teidän uhrin ja uskon palweluksenne tähden, niin minä iloitsen ja rie-

muitsen kaikkein teidän kanssanne.
2 Cor. 7: 4. 1 Thess. 2: 8. 2 Tim. 4: 6.
18. Sentähden tekin minun kanssani iloitkaat ja riemuitkaat.
19. Mutta minä toiwon Herrassa Jesuksessa, että minä pian Timotheuksen teidän tykönne lähetän, että minäkin ihastuisin, koska minä tietää saan, kuinka teidän tilanne on. Ap. T. 16: 1.
20. Sillä ei minulla ole ketään, jolla yksi mieli minun kanssani on ja joka niin wisusti murheen teistä pitää.
21. Sillä he etsiwät kaikki omaansa ja ei niitä, kuin Jesuksen Christuksen owat.
1 Cor. 10: 24. Luku 13: 5. 2 Tim. 4: 10, 16.
22. Mutta te tiedätte hänen koettelemuksensa; sillä niinkuin lapsi isänsä kanssa on, niin on hän minun kanssani ewangeliumissa palwellut.
23. Tämän siis minä toiwon lähettäwäni, koska minä olen asiani toimittanut.
24. Mutta minä uskallan Herran päälle, että minä itsekin olen pian tulewa.
25. Waan minä olen nähnyt tarpeelliseksi teidän tykönne lähettää weljeä Epaphroditusta, joka minun wirkaweljeni ja sotakumppanini ja teidän myös apostolinne on, joka minua myös tarpeessani autti;
26. Sillä hän ikäwöitsi kaikkia teitä, ja oli kowin suruissansa, että te hänen sairaaksi kuulleet olitte.
27. Ja tosin hän oli jo kuolemakielissä; mutta Jumala armahti hänen päällensä, ja ei ainoastaan hänen, waan myös minun päälleni, etten minä murhetta murheen päälle olisi saanut.
28. Sentähden olen minä hänen sitä pikemmin lähettänyt, että te taas hänen saisitte nähdä ja iloitsisitte, ja minulla myös wähempi murhetta olis.
29. Niin ottakaat häntä Herrassa wastaan kaikella ilolla, ja pitäkäät senkaltaiset kunniassa;
1 Cor. 9: 14. Luku 16: 18. Gal. 6: 6.
1 Thess. 5: 12. 1 Tim. 5: 17. Hebr. 13: 7, 17.
30. Sillä Christuksen työn tähden oli hän niin kuolemata lähestynyt, ettei hän hengestänsä totellut, että hän olis minua teidän puolestanne palwellut.

3 Luku.

Lain, uskon wanhurskaus. Oikia, wäärä elämä.

Wielä, minun weljeni, iloitkaat Herrassa. Että minä teille yhdellä tawalla kirjoitan, en minä siitä suutu; sillä se tekee teidän wahwemmaksi. 2 Cor. 13: 11. Phil. 4: 4.
1 Thess. 5: 16. 1 Piet. 4: 13. Jac. 1: 2.
2. Kawahtakaat teitänne koirilta, kawahtakaat teitänne pahoilta työmiehiltä, kawahtakaat poisleikkaamisesta. Jes. 56: 10. 2 Cor. 11: 13.
3. Sillä me olemme se ympärileikkaus, jotka Jumalata hengessä palwelemme ja kerskaamme meitämme Christuksessa Jesuksessa, ja emme turwaa lihaan,
5 Mos. 10: 16. Joh. 4: 23, 24. Rom. 2: 29.
Luku 4: 11, 12.
4. Ehkä minulla on, johon minä lihassakin turwaan. Jos joku nä-

kyy lihaan uskaltawan, minä paljoa enämmin, Ap. T. 23: 6. Luku 26: 4, 5. Rom. 11: 1. 2 Cor. 11: 21, 22.

5. Joka kahdeksantena päiwänä ympärileikattu olen, Israelin kansasta, BenJaminin suwusta, Hebrealainen Hebrealaisista, lain jälkeen Phariseus, 1 Mos. 17: 12.

6. Kiiwaudesta seurakunnan wainooja, wanhurskaudessa, joka laista tulee, laittamatoin. Ap. T. 8: 3. Luku 9: 1. Luku 22: 4. Gal. 1: 13, 14.

7. Mutta ne, kuin minulla oliwat woittona, olen minä Christuksen tähden wahingoksi lukenut;

8. Sillä minä luen kaikki wahingoksi, sen ylönpalttisen Christuksen Jesuksen minun Herrani tuntemisen suhteen, jonka tähden minä olen kaikki wahingoksi lukenut, ja ne raiskana pidän, että minä Christuksen woittaisin,

9. Ja hänessä löydettäisiin, ettei minun wanhurskauteni laista olisi, waan joka tulee uskosta Christuksen päälle, nimittäin, se wanhurskaus, joka Jumalalta uskolle omistetaan, Rom. 1: 17. Luku 3: 21, 22. Luku 9: 30. Luku 10: 3, 2c.

10. Häntä tutakseni, ja hänen ylösnousemisensa woimaa ja kärsimisensä osallisuutta, koska minä tulen hänen kuolemansa kaltaiseksi; Rom. 6: 3, 4, 5. Luku 8: 17. 2 Cor. 4: 10, 11. 2 Tim. 2: 11, 12. 1 Piet. 4: 13.

11. Jolla muodolla minä kuolleitten ylösnousemisessa tulewa olen.

12. Ei niin, että minä sen jo käsittänyt olen, eli jo täydellinen olen; mutta minä ahkeroitsen suuresti, että minä sen myös käsittäisin, niinkuin minäkin Jesuksessa Christuksessa käsitetty olen. Kork. w. 1: 4. Joh. 6: 44. 1 Tim. 6: 12.

13. Minun weljeni! enpä minä pidä itseni sitä käsittäneen;

14. Mutta yksi on se: minä unhohdan ne, kuin takaperin owat, ja kokotan niitten perään, kuin edessä owat, ja samoan eteenpannun määrän jälkeen, sen kalliin tawaran jälkeen, joka Jumalan kutsumisen kautta ylhäältä Christuksessa Jesuksessa ilmoitetaan. Ps. 45: 11. Luc. 9: 62. 1 Cor. 9: 24, 26. 2 Tim. 4: 7. Hebr. 3: 1.

15. Niin monta siis kuin meistä täydellistä on, ajatelkaamme niin, ja jos te toisin ajattelette, niin Jumala on sen teille ilmoittawa,

16. Kuitenkin että me yhden mitan jälkeen siinä waellamme, johon me joutuneet olemme, ja että me yksimieliset olisimme. Rom. 12: 16. Luku 15: 5, 7. 1 Cor. 1: 10. Gal. 6: 16. Phil. 2: 2. 1 Piet. 3: 8.

17. Seuratkaat, rakkaat weljet, minua ja katsokaat niitä, jotka niin waeltawat, kuin me teille esikuwa olemme. 1 Cor. 4: 16. Luku 11: 1. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9. 1 Piet. 5: 3.

18. Sillä monta waeltawat, joista minä jo usein olen teille sanonut ja nytkin itkein sanon: he owat Christuksen ristin wihoilliset, Rom. 16: 17. Gal. 6: 12.

19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän watsansa on heidän jumalansa ja heidän kunniansa joutuu heille häpiäksi, jotka maallisia rakastawat. Hos. 4: 7. Rom. 8: 5. Luku 16: 18. 2 Cor. 11: 12, 15.

20. Mutta meidän menomme on taiwahissa, josta me myös Lunastajata Herraa Jesusta Christusta

odotamme, 1 Cor. 1: 7. Eph. 2: 6.
Col. 3: 3. 1 Thess. 1: 10. Hebr. 13: 14.

21. Joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa, että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olis, sillä woimalla, jolla hän myös woi kaikki itsellensä alamaiseksi tehdä.
1 Cor. 15: 26, 27, 43, 48, 51. Col. 3: 4. 1 Joh. 3: 2.

4 Luku.

Neuwo kristillisiin awuihin. Paawali päättää tämän lähetyskirjansa kiitoksella ja toiwotuksella.

Sentähden minun rakkaat ja ihanat weljeni, minun iloni ja minun kruununi, seisokaat niin Herrassa, minun rakkaani.
Phil. 2: 16. 1 Cor. 15: 58. 1 Thess. 2: 19, 20.

2. Euodiata minä neuwon ja Syntychestä minä neuwon, että he Herrassa yksimieliset olisiwat.

3. Ja minä rukoilen sinua, minun uskollinen kumppanini, ole niille awullinen, jotka minun kanssani ewangeliumissa kilwoitelleet owat, ynnä Clementin ja muitten minun auttajaini kanssa, joitten nimet elämän kirjassa owat.
Phil. 1: 27. Ilm. K. 3: 5. Luku 17: 8. Luku 20: 12, 15. Luku 21: 27.

4. Iloitkaat aina Herrassa, ja taas minä sanon: iloitkaat.
Phil. 3: 1. 1 Thess. 5: 16.

5. Olkoon teidän siweytenne kaikille ihmisille tiettäwä: Herra on läsnä.

6. Älkäät mistään murhehtiko, waan olkoon teidän anomuksenne kaikissa asioissa Jumalalle tiettäwä, kaikellä rukouksella ja pyytämisellä kiitoksen kanssa.
Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. 1 Piet. 5: 7.

7. Ja Jumalan rauha, joka ylitse kaiken ymmärryksen käy, warjelkoon teidän sydämmenne ja teidän taitonne Christuksessa Jesuksessa. Joh. 14: 27. Eph. 2: 14.

8. Wielä, rakkaat weljet, mikä tosi, mikä kunniallinen, mikä oikein, mikä puhdas, mikä otollinen on, mikä hywin kuuluu, jos joku hywä tapa ja jos joku kiitos on, ajatelkaat niitä.
Rom. 12: 17. Luku 13: 13.

9. Mitä te myös opitte, ja saitte, ja kuulitte, ja nähneet olette minussa, se tehkäät, niin rauhan Jumala on teidän kanssanne.
2 Cor. 13: 11.

10. Mutta minä olen suuresti iloinen Herrassa, että te olette taas wirwonneet minusta murhetta pitämään, ehkä te sen tehneetkin olette, waan ei teillä ollut tilaa.

11. Enpä minä sitä sentähden sano, että minulta jotakin puuttuu; sillä minä olen oppinut, joissa minä olen, niihin tytymään.
1 Tim. 6: 6, 8.

12. Minä taidan nöyrä olla ja taidan myös korkia olla, minä olen aina ja kaikissa harjoitettu, taidan rawittu olla ja isota, hyötyä ja köyhtyä, 1 Cor. 4: 11. 2 Cor. 11: 27.

13. Minä woin kaikki sen kautta, joka minun wäkewäksi tekee, Christuksen.

14. Kuitenkin te teitte hywin, että te minun murheeni päällenne otitte.

15. Mutta te, Philippiläiset, tiedätte, ettei ensin ewangeliumin alusta, koska minä Macedoniasta

läksin, yksikään seurakunta minulle
mitään ollut jakanut antamisessa
ja ottamisessa, waan ainoastan=
sa te; 2 Cor. 11: 8, 9.
16. Sillä koska myös minä
Thessalonikassa olin, lähetitte te
kerran ja kaksi minun tarpeeni.
17. Ei niin, että minä lahjoja
pyydän, waan ahkeroitsen sitä, että
teidän luwussanne ylitsenwuota=
wa hedelmä olis. Tit. 3: 14.
18. Sillä minulla on kaikki ja
yltäkyllä, minä olen täytetty, sit=
tenkuin minä Epaphroditukselta
sain sen, kuin teiltä lähetetty oli,
makian hajun, otollisen ja Ju=
malalle kelwollisen uhrin.
2 Cor. 9: 12. Hebr. 13: 16.
19. Mutta minun Jumalani
on teille antawa hänen rikkaudes=
tansa kaikki teidän tarpeenne, kun=
niassa, Jesuksen Christuksen kautta.
2 Cor. 9: 8.
20. Mutta Jumalalle ja mei=
dän Isällemme olkoon kunnia ijan=
kaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
21. Terwehtäkäät jokaista py=
hää Christuksessa Jesuksessa.
Teitä terwehtäwät ne weljet, jotka
minun kanssani owat.
22. Teitä terwehtäwät kaikki
pyhät, erinomattain ne, jotka kei=
sarin huoneesta owat.
23. Meidän Herran Jesuksen
Christuksen armo olkoon kaikkein
teidän kanssanne, amen!
Philippiläisten tykö kirjoitettu
Romista Epaphroditluksen kanssa.

P. Paawalin Epistola Colossilaisten tykö.

1 Luku.

Paawali kiittää ja rukoilee Jumalata Kolossilaisten uskon edestä; opettaa Christuksesta ja neuwoo kansaa.

Paawali, Jesuksen Christuksen
apostoli Jumalan tahdon
kautta, ja weli Timotheus,
2. Niille, jotka owat Kolossis=
sa, pyhille ja uskollisille weljille
Christuksessa: armo olkoon teille
ja rauha Jumalalta meidän Isäl=
tämme ja Herralta Jesukselta
Christukselta!
Rom. 1: 7. Gal. 1: 3. 1 Piet. 1: 2.
3. Me kiitämme Jumalata ja
meidän Herran Jesuksen Chris=
tuksen Isää, ja rukoilemme aina
teidän edestänne, Eph. 1: 16.
Phil. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.
4. Sittenkuin me kuulimme tei=
dän uskonne Christuksessa Jesuk=
sessa ja teidän rakkautenne kaik=
kia pyhiä kohtaan,
Eph. 1: 13, 15. Philem. w. 5.
5. Sen toiwon tähden, joka
teille taiwaissa tallelle pantu on,
josta te ennen sen totisen ewan=
geliumin saarnan kautta kuulleet
olette,
6. Joka teidän tykönne tullut
on, niinkuin myös kaikkeen mail=
maan, ja hedelmän kantaa, niin=
kuin teissäkin hamasta siitä päi=
pästä, kuin te sen kuulleet olette
ja Jumalan armon totuudessa
tunsitte: Marc. 4: 8. Ap. T. 6: 7.
7. Niinkuin te myös meidän
rakkaalta kanssapalwelialtamme

Epaphralta opitte, joka teidän edestänne Christuksen uskollinen palwelia on, Col. 4: 12. Philem. w. 23.

8. Joka myös on meille ilmoittanut teidän rakkautenne hengessä.

9. Sentähden myös me siitä päiwästä, kuin me sen kuulimme, emme lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että te hänen tahtonsa tuntemisella täytettäisiin kaikkinaisessa hengellisessä wiisaudessa ja toimessa,
Rom. 12: 2. 1 Cor. 1: 5. Eph. 1: 15. Luku 5: 10, 17.

10. Että te soweliaasti waeltaisitte, kelwaten kaikissa Herralle, ja hedelmän tekisitte kaikissa hywissä töissä ja kaswaisitte Jumalan tuntemisessa,
1 Mos. 17: 1. Joh. 15: 16. Eph. 4: 1. Phil. 1: 27. 1 Thess. 2: 12. Luku 4: 1.

11. Ja wahwistetuksi tulisitte kaikella woimalla, hänen kunniansa wäkewyyden jälkeen, kaikkeen kärsiwällisyyteen ja pitkämielisyyteen ilon kanssa.

12. Ja kiittäkäät Isää, joka meitä soweliaaksi tehnyt on pyhäin perimisen osallisuuteen walkeudessa, Ap. T. 26: 18.

13. Joka meitä pimeyden wallasta pelasti ja on meidän siirtänyt rakkaan Poikansa waltakuntaan, Matth. 17: 5.
Eph. 6: 12. Hebr. 2: 14. 1 Piet. 2: 9.

14. Jonka kautta meille lunastus on hänen werensä kautta, nimittäin, syntein anteeksi antamus,
Ap. T. 20: 28. Hebr. 9: 14. 1 Piet. 1: 19.

15. Joka näkymättömän Jumalan kuwa on, esikoinen ennen kaikkia luontokappaleita. Joh. 14: 9.
2 Cor. 4: 4. Phil. 2: 6. Hebr. 1: 3.

16. Sillä hänen kauttansa owat kaikki luodut, jotka taiwaassa ja maan päällä owat, näkywäiset ja näkymättömät, thronit ja herraudet, wallat ja hallitukset: ne owat kaikki hänen kauttansa ja hänehen luodut. Joh. 1: 3. Rom. 11: 36. 1 Cor. 8: 6.
Eph. 3: 9. Hebr. 1: 2. 1 Piet. 3: 22.

17. Ja hän on ennen kaikkia ja kaikki owat hänessä.

18. Ja hän on ruumiin, nimittäin, seurakunnan pää, joka on alku ja esikoinen kuolleista, että hän kaikkein ylitse käwis. Ap. T. 26: 23.
1 Cor. 15: 20, 23. Eph. 1: 22.

19. Sillä niin kelpasi Isälle, että hänessä kokonainen täydellisyys asuis,
Joh. 1: 14, 16. Luku 3: 34, 35. Col. 2: 9.

20. Ja kaikki olisiwat hänen kauttansa hänen itse kanssansa sowitetut, sekä ne kuin maassa että ne kuin taiwaissa owat; sillä hän teki werensä kautta ristin päällä rauhan, itse kauttansa. Jes. 9: 5.
Ap. T. 10: 36. Rom. 5: 1, 10. 2 Cor. 5: 18.
Eph. 1: 10. Luku 2: 14, 16. 1 Joh. 4: 10.

21. Ja te olitte muinoin oudot ja wihoilliset ymmärryksen puolesta, pahoissa töissä; mutta nyt hän on teidän sowittanut,
Eph. 2: 1, 2, 12.

22. Lihansa ruumiissa kuoleman kautta, että hän teidän saattais pyhäksi, laittamattomaksi ja nuhteettomaksi hänen kaswoinsa edessä.
1 Cor. 1: 2. Eph. 1: 4. Luku 2: 15.
Luku 5: 26, 27. 2 Tim. 1: 9. Tit. 2: 14.

23. Jos te muutoin uskossa pysytte perustettuna ja wahwana ja horjumattomana ewangeliumin toiwosta, jonka te kuulitte, joka

on saarnattu kaikkein luontokappalten edessä, kuin taiwaan alla owat; jonka palweliaksi minä Paawali tullut olen,
Marc. 16: 15. Joh. 15: 6. Rom. 10: 18.

24. Joka nyt minun waiwoistani iloitsen, jotka minä kärsin teidän edestänne, ja täytän Christuksen kärsimiset minun lihassani hänen ruumiinsa edestä, joka on seurakunta,
Rom. 12: 5. 2 Cor. 1: 5, 6. Luku 4: 10, 11. Luku 7: 4. Eph. 3: 1, 13. Phil. 2: 17.

25. Jonka palweliaksi minä tullut olen Jumalan toimituksen jälkeen, joka minulle teidän kohtaanne annettu on, täyttämään Jumalan sanaa: Eph. 3: 2.

26. Sitä salaisuutta, joka ijankaikkisesta ja sukukunnista on salattu ollut, mutta nyt hänen pyhillensä ilmoitettu,
Matth. 13: 11. Rom. 16: 25. 1 Cor. 2: 7. Eph. 1: 9. Luku 3: 9. 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 3. 1 Piet. 1: 20.

27. Joille Jumala tahtoi sen julistaa, mikä tämän salaisuuden kunniallinen rikkaus pakanoitten seassa on, joka on Christus teissä, se kunnian toiwo,
Rom. 9: 23. 2 Cor. 2: 14. Eph. 3: 8.

28. Jonka me ilmoitamme, ja kaikkia ihmisiä neuwomme, ja kaikkia ihmisiä kaikkinaisessa wiisaudessa opetamme, että me jokaisen ihmisen Christuksessa Jesuksessa täydelliseksi saattaisimme:
2 Cor. 11: 2. Eph. 5: 27.

29. Jota minä myös ahkeroitsen ja hänen waikutuksensa jälkeen kilwoittelen, joka minussa wäkewästi waikuttaa.
Phil. 1: 30. 2 Tim. 4: 7. Hebr. 10: 32.

2 Luku.

Neuwo wälttämään wäärää oppia ja wääriä oppettajia.

Sillä minä soisin teidän tietäwän, kuinka suuri kilwoitus minulla on teistä ja niistä, jotka Laodiceassa owat, ja kaikista niistä, jotka ei minun kaswojani lihassa nähneet: Phil. 1: 30. 1 Thess. 2: 2.

2. Että heidän sydämmensä saisiwat lohdutuksen ja liitetyksi tulisiwat rakkaudessa kaikkeen rikkauteen, täydellisessä ymmärryksessä Jumalan ja Isän ja Christuksen salaisuuden tuntemiseen,
Jes. 53: 11. Joh. 17: 3. 2 Cor. 1: 6.

3. Jossa kaikki wiisauden ja taidon tawarat kätketyt owat.

4. Mutta sen minä sanon, ettei joku teitä wiettelisi kawalalla puheella. Eph. 5: 6.

5. Sillä waikka en minä lihassa läsnä ole, niin minä kuitenkin hengessä teidän tykönänne olen, iloitsen ja näen teidän toimellisuutenne ja teidän wahwan uskonne Christuksen päälle.
1 Cor. 5: 3.

6. Niinkuin te nyt Herran Jesuksen Christuksen olette ottaneet wastaan, niin waeltakaat hänessä,
1 Thess. 4: 1. Jud. Ep. w. 3.

7. Ja olkaat hänessä juuritetut ja raketut ja uskossa wahwistetut, niinkuin te oppineet olette, ja olkaat siinä runsaasti kiitolliset,
1 Cor. 1: 5. Eph. 2: 21, 22. Luku 3: 17.

8. Katsokaat, ettei joku teitä wiettele philosophian ja turhain jaaritusten kautta, ihmisten opin ja maailmallisten säätyin jälkeen,

ja ei Christuksen jälkeen. Matth. 15: 2.
Rom. 16: 17. Gal. 4: 3, 9. Hebr. 13: 9.
9. Sillä hänessä asuu koko jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti,
Joh. 1: 14. Col, 1: 19.
10. Ja te olette hänessä täydelliset, joka kaiken herrauden ja esiwallan pää on, Joh. 1: 16.
Rom. 8: 38. Eph. 1: 21. 1 Piet. 3: 22.
11. Jonka kautta te myös ympärileikatut olette sillä ympärileikkauksella, joka käsitä tapahtuu, syntisen ruumiin poispanemisen kautta, lihassa, Christuksen ympärileikkauksella, 5 Mos. 10: 6.
Phil. 3: 3. Eph. 4: 22. Col. 3: 8, 9.
12. Ynnä hänen kanssansa kasteen kautta haudatut, jossa te myös hänen kanssansa olette nousneet ylös uskon kautta, jonka Jumala waikuttaa, joka hänen kuolleista herättänyt on, Rom. 6: 3, 4. Col. 3: 1.
13. Ja on teidän hänen kanssansa eläwäksi tehnyt, koska te synnissä kuolleet olitte, ja teidän lihanne esinahassa, ja on meille kaikki synnit anteeksi antanut, Eph. 2: 1, 5, 11.
14. Ja on pyhkinyt pois sen käsikirjoituksen, joka säätyin kautta meitä wastaan oli ja oli meille wastahakoinen: sen hän otti pois ja naulitsi ristiin,
15. Ja on ryöstänyt wallitukset ja wäkewyydet, ja toi heidän näkywiin, ja sai heistä woittokunnian itse kauttansa. 1 Mos. 3: 15.
Matth. 12: 29. Luc. 11: 22. Joh. 12: 31.
Eph. 4: 8. Luku 6: 12. Hebr. 2: 14.
16. Älkään siis kenkään teitä tuomitko ruuasta eli juomasta, taikka määrätyistä pyhäpäiwistä, ei uudesta kuusta, eikä sabbateista,
3 Mos. 11: 2, 2c. Luc. 23: 2, 2c.
Rom. 14: 2, 2c. Gal. 4: 10. Tit. 1: 15.

17. Jotka owat tulewaisten warjo, mutta itse ruumis on Christuksessa. Hebr. 8: 5. Luku 10: 1.
18. Älkäät antako kenenkään woittaa teidän kilwoituksenne palkkaa, joka tahtoo teitä nöyryyteen ja enkelitten palwelukseen, waeltain niissä, joita ei hän nähnyt ole, ja on tyhmästi hänen lihallisessa mielessänsä paisunut, Jer. 29: 8.
Hes. 13: 3. Matth. 24: 4. 1 Joh. 4: 1.
19. Ja ei ripu kiinni Päässä, josta koko ruumis jäsenistä ja rawioista saa wäkewyyden ja kokoon liitetty on, ja niin siinä lisäämisessä kaswaa, kuin Jumala antaa. Eph. 4: 15, 16.
20. Jos te siis olette Christuksen kanssa maailman säädyistä kuolleet, miksi te teitänne annatte säädyillä solmita, niinkuin te maailmassa eläisitte? Rom. 6: 3, 5.
Luku 7: 4, 6. Gal. 2: 19. Luku 4: 9. Col. 2: 8.
21. Älä siihen rupee, (sanowat ne,) älä maista, älä pitele,
22. Jotka kaikki kulumisessa hukkuwat, ja ihmisten käskyt ja opit owat, Matth. 15: 9. Tit. 1: 14.
23. Joilla kyllä wiisauden muoto on itsewalitussa palweluksessa ja nöyryydessä, ja siinä, ettei he ruumistansa armahda eikä tee lihallensa kunniata hänen tarpeissansa. 1 Tim. 4: 8. Luku 5: 23.

3 Luku.

Waroitus pyrkimään taiwaallisten perään ja harjoittamaan kristillisiä awuja.

Jos te siis Christuksen kanssa olette nousneet ylös, niin etsikäät niitä, kuin ylhäällä owat, kussa Christus istuu Jumalan oi-

kialla kädellä. Ps. 110: 1. Rom. 6: 5.
Eph. 1: 20. Luku 2: 6. Col. 2: 12.
2. Pyrkikäät niitten perään, kuin ylhäällä owat, ja ei niitten, kuin maan päällä owat.
3. Sillä te olette kuolleet ja teidän elämänne on kätketty Christuksen kanssa Jumalassa.
Rom. 6: 2, 2c. Luku 8: 24. Gal. 2: 20.
4. Koska Christus, meidän elämämme, ilmoitetuksi tulee, silloin tekin hänen kanssansa kunniassa ilmoitetaan. Phil. 3: 21. 1 Joh. 3: 2.
5. Niin kuolettakaat sentähden teidän jäsenenne, jotka maan päällä owat, huoruus, saastaisuus, häpiällinen himo, rietas halaus ja ahneus, joka on epäjumalten palwelus, Rom. 6: 13.
Luku 8: 13. 1 Thess. 4: 5. Ilm. K. 22: 15.
6. Joidenka tähden Jumalan wiha epäuskoisten lasten päälle tulee; 1 Cor. 6: 9, 10. Gal. 5: 21.
7. Joissa tekin muinoin waelsitte, koska te niissä elitte.
Rom. 6: 20. Luku 7: 5. 1 Cor. 6: 11.
8. Mutta nyt pankaat myös te pois nämät kaikki, wiha, närkästys, pahuus, pilkka, ilkiät sanat, teidän suustanne. Eph. 4: 25, 29.
Luku 5: 4. Hebr. 12: 1. Jac. 1: 21.
9. Älkäät walehdelko keskenänne, ja riisukaat pois teistänne wanha ihminen tekoinensa,
Eph. 4: 22.
10. Ja pukekaat päällenne uusi, joka hänen tuntemiseensa uudistetaan, hänen kuwansa jälkeen, joka sen luonut on, 1 Mos. 1: 26.
Rom. 6: 4. Eph. 2: 10. Luku 4: 24.
11. Kussa ei ole Grekiläinen ja Judalainen, ympärileikkaus ja esinahka, Barbarus ja Schyta, orja ja wapaa, waan kaikki ja kaikissa Christus. Rom. 10: 12.
1 Cor. 7: 21, 22. Gal. 3: 28. Luku 5: 6.
12. Niin pukekaat siis teitänne niinkuin Jumalan walitut, pyhät ja rakkaat, sydämmellisellä laupiudella, ystäwyydellä, nöyryydellä, hiljaisuudella ja pitkämielisyydellä,
Eph. 6: 11. Gal. 5: 22.
13. Ja kärsikäät toinen toistanne ja anteeksi antakaat toinen toisellenne, jos jollakin on kanetta toista wastaan; niinkuin myös Christus teille on anteeksi antanut, niin myös tekin tehkäät.
Matth. 6: 14. Marc. 11: 25. Eph. 4: 32.
14. Mutta ylitse näiden kaikkein pukekaat päällenne rakkaus, joka on täydellisyyden side.
Joh. 15: 12. Eph. 4: 3. Col. 2: 2.
15. Ja Jumalan rauha hallitkoon teidän sydämmissänne, johonka te myös kutsutut olette yhteen ruumiiseen, ja olkaat kiitolliset.
Phil. 4: 7. Eph. 4: 4.
16. Asukaan Jumalan sana runsaasti teissä, kaikella wiisaudella. Opettakaat ja neuwokaat teitänne keskenänne psalmeilla ja kiitoswirsillä ja hengellisillä lauluilla, weisaten armon kautta Herralle teidän sydämmissänne.
1 Cor. 14: 26. Eph. 5: 19.
17. Ja kaikki, mitä te teette puheella eli työllä, niin tehkäät kaikki Herran Jesuksen nimeen, ja kiittäkäät Jumalata ja Isää hänen kauttansa. 1 Cor. 10: 31.
Eph. 5: 20. 1 Thess. 5: 18. Hebr. 13: 15.
18. Waimot, olkaat teidän miehillenne alamaiset Herrassa, niinkuin kohtuullinen on,
1 Cor. 14: 34. Eph. 5: 22.

19. Miehet, rakastakaat wai-
mojanne ja älkäät olko tylyt heitä
wastaan. Eph. 5: 25. 1 Piet. 3: 7.
20. Lapset, olkaat kuuliaiset
wanhemmillenne kaikissa; sillä se
on Herralle hywin otollinen.
Eph. 6: 1.
21. Isät, älkäät kehoittako tei-
dän lapsianne wihaan, ettei he
arkaksi tulisi. Eph. 6: 4.
22. Palweliat, olkaat kuuliai-
set kaikissa teidän ruumiillisille
isännillenne, ei silmäin edessä pal-
wellen, niinkuin ne, jotka ihmis-
ten mieltä noutawat, waan sy-
dämmen yksinkertaisuudessa ja Ju-
malan pelwossa, Eph. 6: 5, 6.
1 Tim. 6: 1. Tit. 2: 9. 1 Piet. 2: 18.
23. Ja kaikki, mitä te teette,
se tehkäät sydämmestänne, niin-
kuin Herralle ja ei ihmisille,
24. Ja tietäkäät, että te saatte
Herralta perimisen palkan; sillä te
palwelette Herraa Christusta.
25. Mutta joka wäärin tekee,
sen pitää saaman sen jälkeen kuin
hän wäärin tehnyt on, ja ei pidä
muotoa katsottaman.
Ap. T. 10: 34. Rom. 2: 11. 1 Piet. 1: 17.

4 Luku.

Opetus rukoilemisesta ja warowaisuu-
desta.

Isännät, se kuin oikeus ja koh-
tuus on, niin osoittakaat pal-
welioille, tietäen, että teilläkin on
Herra taiwaissa. Eph. 6: 9.
2. Olkaat alinomaisesti rukouk-
sissa, walwoin niissä kiitoksen
kanssa, Luc. 18: 1.
Ap. T. 1: 14. Rom. 12: 12. Eph. 6: 18.
3. Rukoillen ynnä meidänkin
edestämme, että Jumala meille
sanansa owen awais, Christuksen
salaisuutta puhumaan, jonka täh-
den minä myös sidottu olen:
1 Cor. 4: 1. Luku 16: 9. Eph. 6: 19.
Col. 1: 26. 2 Thess. 3: 1.
4. Että minä sen julistaisin,
niinkuin minun puhua tulee.
5. Waeltakaat wiisaasti niiden
kanssa, kuin ulkona owat, ja ot-
takaat ajasta waari.
Eph. 5: 15, 16. 1 Thess. 4: 12.
6. **Teidän puheenne olkoon aina
otollinen ja suolalla sekoitettu, että
te tietäisitte, kuinka teidän pitää
jokaista wastaaman.**
Marc. 9: 50. Col. 3: 8, 16.
7. Kaikista minun menoistani
pitää Tychicuksen, sen rakkaan wel-
jen ja uskollisen palwelian ja
kanssapalwelian Herrassa, teille
tiettäwäksi tekemän,
Ap. T. 20: 4. Eph. 6: 21. 1 Tim. 4: 12.
8. Jonka minä sitä warten lä-
hetin teidän tykönne, että minä
saisin tietää teidän tilanne, ja että
hän teidän sydämmenne lohduttais,
9. Ynnä Onesimuksen, uskolli-
sen ja rakkaan weljen kanssa, joka
yksi teistä on: kuinka kaikki täällä
owat, he teille tiettäwäksi tekewät.
Philm. w. 10.
10. Aristarkus, minun kanssa-
wankini, terwehtää teitä, ja Mar-
cus, Barnaban nepas, josta te
käskyt saaneet olette: jos hän tu-
lee teidän tykönne, niin ottakaat
häntä wastaan,
Ap. T. 15: 37. Luku 19: 29. Luku 27: 2.
2 Tim. 4: 11. Philem. w. 23, 24.
11. Ja Jesus, joka Justukseksi
kutsutaan, jotka ympärileikkauk-
sesta owat: nämät ainoat owat

minun auttajani Jumalan waltakuntaan, jotka minulle lohdutuksekſi olleet owat.

12. Teitä terwehtää Epaphras, joka on teistä Christuksen palwelia, ja ne rukoilee ahkerasti teidän edestänne, että te täydelliset olisitte, kaikella Jumalan tahdolla täytetyt.
Rom. 15: 30. Col. 1: 7. Philem. w. 23.

13. Sillä minä todistan hänestä, että hän suuren kiiwauden teistä pitää ja niistä, jotka Laodiceassa ja Hierapolissa owat.
Col. 2: 1. Ilm. K. 3: 14.

14. Teitä terwehtää Lucas lääkäri, se rakas, ja Demas.
2 Tim. 4: 10, 11.

15. Terwehtäkäät weljiä, jotka owat Laodiceassa, ja Nymphata, ja sitä seurakuntaa, kuin hänen huoneessansa on.

16. Ja koska tämä lähetyskirja on teidän edessänne luettu, niin laittakaat, että se Laodiceankin seurakunnassa luettaisiin, ja että tekin sen lukisitte, joka Laodiceasta kirjoitettu on,
1 Thess. 5: 27.

17. Ja sanokaat Archippukselle: pidä wirastas waaria, jonkas Herrassa saanut olet, että sen toimittaisit.
Philem. w. 2.

18. Terwehdys minun, Paawalin, kädelläni. Muistakaat minun siteitäni. Armo olkoon teidän kanssanne! Amen. Rom. 16: 24.
1 Cor. 16: 21, 23. 2 Thess. 3: 17. Hebr. 13: 3.

Colossilaisten tykö kirjoitettu Romista Tychikuksen ja Onesimuksen kanssa.

P. Paawalin edellinen Epistola Thessalonikalaisten tykö.

1 Luku.

Paawali kiittää Jumalata Thessalonikalaisten tähden; ja ylistää heidän käytöstänsä.

Paawali ja Silwanus ja Timotheus Thessalonikan seurakunnalle, Isässä Jumalassa ja Herrassa Jesuksessa Christuksessa: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Christukselta!
Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 3. 2 Cor. 1: 19. Eph. 1: 2. 1 Piet. 1: 2. Luku 5: 12.

2. Me kiitämme aina Jumalata kaikkein teidän edestänne ja muistamme meidän rukouksissamme teitä,
Rom. 1: 8, 9. Eph. 1: 16. Phil. 1: 3. 2 Thess. 1: 3.

3. Ja lakkaamata muistamme teidän tekojanne uskossa ja teidän töitänne rakkaudessa, ja teidän kärsiwällisyyttänne toiwossa, joka on meidän Herramme Jesuksen Christuksen päälle Jumalan ja meidän Isämme edessä.
Joh. 6: 29.

4. Sillä, rakkaat weljet, Jumalalta rakastetut, me tiedämme, kuinka te walitut olette,
2 Thess. 2: 13.

5. Että meidän ewangeliumi on teidän tykönänne ollut; ei ainoastansa puheessa, waan myös woimassa ja Pyhässä Hengessä, ja wahwassa tiedossa; niinkuin te tiedätte, minkäkaltaiset me teidän

tykönänne teidän tähtenne olimme.
1 Cor. 2: 4. Luku 4: 20. 2 Cor. 6: 6.
1 Thess. 2: 1.
6. Ja te olette meitä ja Herraa seuraamaan ruwenneet, ja olette sanan monessa waiwassa, ilolla Pyhässä Hengessä, ottaneet wastaan, Ap. T. 17: 11. 1 Cor. 4: 16. Phil. 3: 17. 2 Thess. 3: 6, 9. Hebr. 10: 34.
7. Niin että te olette tulleet esikuwaksi kaikille uskowaisille Macedoniassa ja Achajassa.
8. Sillä teistä on Herran sana kajahtanut, ei ainoastansa Macedoniassa ja Achajassa, mutta myös joka paikassa on teidän uskonne Jumalan tykö kuulunut, niin ettei meidän tarwitse mitään puhua.
9. Sillä he itse ilmoittawat meistä, minkäkaltainen tulemus meillä on ollut teidän tykönne, ja kuinka te Jumalan tykö epäjumalista käännetyt olette, eläwätä ja totista Jumalata palwelemaan,
1 Cor. 12: 2.
10. Ja hänen Poikaansa taiwaista odottamaan, jonka hän on kuolleista herättänyt, Jesuksen, joka meitä tulewaisesta wihasta wapahtaa. Matth. 3: 7. Rom. 5: 9. Ap. T. 2: 24, 32. 2 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.

2 Luku.

Paawalin saarna ja sen hywä waikutus Thessalonikassa. Apostolitten ikäwöitsemys ja toiwo weljistä.

Sillä te tiedätte, rakkaat weljet, meidän tulemisemme teidän tykönne, ettei se ole turha ollut;
1 Thess. 1: 5, 9.
2. Waan niinkuin me ennen kärsineet ja häwäistyt olimme Philippissä, niinkuin te tiedätte, kuitenkin olimme me rohkiat meidän Jumalassamme, puhumaan teille Jumalan ewangeliumia suuressa kilwoittelemisessa. Ap. T. 16: 22. Luku 17: 22. Phil. 1: 30. Col. 2: 1.
3. Sillä ei meidän neuwomme ollut eksytyksessä, eikä saastaisuudessa, ei myös petoksessa;
2 Cor. 7: 2.
4. Waan niinkuin me Jumalalta koetellut olemme, ja meille on ewangeliumi uskottu, niin me myös puhumme: ei niin että me tahtoisimme ihmisille kelwata, waan Jumalalle, joka meidän sydämmemme koettelee. Gal. 1: 10. Luku 2: 7. 1 Tim. 1: 11. Tim. 1: 3.
5. Sillä emmepä me koskaan waeltaneet liukkailla sanoilla, niinkuin te tiedätte, emmekä ahneuden tilalla; Jumala on todistaja.
Ap. T. 20: 33. 2 Cor. 1: 23. Luku 2: 17. Luku 4: 2. Luku 11: 31. Luku 12: 17. Gal. 1: 20.
6. Emme myös ole ihmisiltä kunniata pyytäneet, ei teiltä eikä muilta, waikka me olisimme taitaneet teitä rasittaa, niinkuin Christuksen apostolit;
Joh. 5: 41, 44. Luku 7: 18. 1 Cor. 9: 1, 2c. 2 Cor. 3: 1. Luku 10: 12. 2 Thess. 3: 9.
7. Mutta me olimme hienot teidän keskellänne: niinkuin imettäjä lapsiansa holhoo,
2 Cor. 10: 1, 2, 8, 10, 11. Luku 13: 4.
8. Niin oli myös meidän sydämmemme halu teihin, jakamaan teille, ei ainoastaan Jumalan ewangeliumia, mutta myös meidän henkeämme: sillä te olette meille rakkaaksi tulleet.
Ap. T. 20: 24. 2 Cor. 12: 15. Phil. 2: 17.
9. Sillä te muistatte, rakkaat weljet, meidän työmme ja wai-

wamme: sillä yöllä ja päiwällä me työtä teimme, ettemme ketään teistä rasittaisi, ja saarnasimme Jumalan ewangeliumia teidän edessänne. 1 Cor. 4: 12. 2 Cor. 11: 9. Luku 12: 13, 14. 2 Thess. 3: 8.

10. Siihen te olette todistajat ja Jumala, kuinka pyhästi, hurskaasti ja nuhteettomasti me olimme teidän tykönänne, jotka uskotte.

11. Niinkuin te tiedätte, kuinka me jokaista teitä niinkuin isä lapsiansa olemme neuwoneet ja lohduttaneet,

12. Ja todistaneet, että te otollisesti Jumalan edessä waeltaisitte, joka teitä hänen waltakuntaansa ja kunniaansa kutsunut on. 1 Mos. 17: 1. 1 Cor. 7: 20. Eph. 4: 1. Phil. 1: 27. Col. 1: 10.

13. Sentähden me myös lakkaamata kiitämme Jumalata, että **koska te saitte sen sanan Jumalasta, jonka te meiltä kuulitte, niin te sen otitte wastaan ei niinkuin ihmisen sanan, waan (niinkuin se totisesti on) kuin Jumalan sanan joka myös teissä uskowaisissa waikuttaa.** Matth. 10: 40. Gal. 4: 14.

14. Sillä te olette tulleet, rakkaat weljet, Jumalan seurakuntain, jotka owat Judeassa, tawoittajaksi, Christuksessa Jesuksessa, että te olette myös niitä kärsineet teidän omilta langoiltanne, niinkuin hekin Judalaisilta, Ap. T. 17: 5, 13. Hebr. 10: 34.

15. Jotka myös tappoiwat Herran Jesuksen ja omat prophetansa, ja owat meitä wainonneet, ja ei he Jumalalle kelpaa, ja owat kaikille ihmisille wastahakoiset; Matth. 23: 34, 37. Luc. 13: 33, 34. Ap. T. 7: 52.

16. Jotka meidän kieltäwät pakanoille puhumasta, että he autuaaksi tulisiwat, että he aina heidän syntinsä täyttäisiwät; sillä wiha on jo peräti heidän päällensä tullut. Matth. 23: 32. Ap. T. 13: 50. Luku 14: 5, 19. Luku 19: 9. Luku 22: 21, 22.

17. Mutta me, rakkaat weljet, sitte kuin me hetkeksi olemme teiltä otetut pois, näkywistä, ei sydämmestä, niin me olemme sitä enämmin suurella halulla pyytäneet teidän kaswojanne nähdä.

18. Sentähden tahdoimme me tulla teidän tykönne, (minä Paawali,) kerran ja kaksi, mutta saatana esti meitä.

19. Sillä mikä on meidän toiwomme taikka ilomme, eli meidän kerskauksemme kruunu? Etkenkö myös te meidän Herran Jesuksen Christuksen edessä hänen tulemisessansa? 2 Cor. 1: 14. Phil. 2: 16. Luku 4: 1.

20. Sillä te olette meidän kunniamme ja ilomme.

3 Luku.

Paawali lähettää Timotheuksen ja hän palajaa. Rukous uskon wahwistuksesta.

Sentähden emme saaneet sitä enämpi wiiwyttää, waan olemme mielistyneet jäämään Atheniin yksinänsä,

2. Ja lähetimme Timotheuksen, meidän weljemme, Jumalan palwelian ja meidän apulaisemme Christuksen ewangeliumissa, wah-

wistamaan ja lohduttamaan teitä
teidän uskossanne:
Ap. T. 16: 1. Phil. 2: 19.
3. Ettei kenkään näissä wai=
woissa murhehtisi; sillä te tie=
dätte, että me olemme sitä war=
ten pannut. Ap. T. 14: 22.
Eph. 3: 13. Phil. 1: 14. 2 Tim. 3: 12.
4. Ja tosin, kuin me olimme
teidän tykönänne, niin me sen teille
edellä sanoimme, että meidän piti
waiwaa kärsimän, niinkuin te ta=
pahtuneenkin tiedätte.
5. Sentähden myös minä en
taitanut enää malttaa itseäni,
mutta lähetin tietämään teidän
uskoanne, ettei kiusaaja olisi teitä
kiusannut, ja niin meidän työmme
turhaksi tullut. Matth. 4: 3. Phil. 2: 16.
6. Mutta nyt, koska Timotheus
tuli teiltä meidän tykömme ja il=
moitti meille teidän uskonne ja
rakkautenne, että te aina meitä
hywässä muistossa pidätte ja ha=
lajatte meitä nähdä, niinkuin me=
kin teitä,
7. Niin me saimme teistä, rak=
kaat weljet, lohdutuksen kaikessa
meidän waiwassamme ja tuskas=
samme, teidän uskonne tähden;
8. Sillä nyt me elämme, jos
te Herrassa pysytte,
9. Minkä kiitoksen siis me tai=
damme Jumalalle antaa teidän
tähtenne, kaikesta tästä ilosta,
kuin me iloitsemme teistä meidän
Jumalamme edessä?
10. Yötä ja päiwää rukoillen
ahkerasti, että me teidän kaswon=
ne näkisimme ja täyttäisimme, mi=
tä teidän uskostanne puuttuu.
Rom. 1: 10, 11. Luku 15: 23.

11. Mutta itse Jumala ja mei=
dän Isämme, ja meidän Herra
Jesus Christus saattakoon mei=
dän tiemme teidän tykönne.
12. Mutta Herra lisätköön teitä
ja antakoon rakkauden yltäkylläisen
olla teidän seassanne ja jokaista
kohtaan, niinkuin mekin teille olem=
me: 1 Thess. 5: 15.
13. Että hän teidän laittamat=
tomat sydämmenne wahwistais
pyhyydessä, Jumalan ja meidän
Isämme edessä meidän Herran
Jesuksen Christuksen tulemisessa,
kaikkein hänen pyhäinsä kanssa.
Matth. 25: 31. Phil. 1: 10. 1 Thess. 5: 23.
2 Thess. 1: 7. Luku 2: 17. Jud. Ep. w. 14.

4 Luku.

Neuwo pyhään elämään. Lohdutus,
otettu kuolleitten ylösnousemisesta.

Wielä siis, rakkaat weljet, ru=
koilemme me teitä ja neu=
womme Herrassa Jesuksessa, niin=
kuin te meiltä saaneet olette, kuinka
teidän waeltaman ja Jumalalle
kelpaaman pitää, että te täydelli=
semmäksi tulisitte.
Phil. 1: 27. 1 Thess. 2: 12.
2. Sillä te tiedätte ne käskyt,
jotka me Herran Jesuksen kautta
teille annoimme.
3. Sillä se on Jumalan tahto,
teidän pyhyytenne, että te huo=
ruutta wältätte.
Rom. 12: 2. Eph. 5: 17, 27. Phil. 4: 8.
4. Että jokainen tietäis pitää
astiansa pyhyydessä ja kunniassa,
5. Ei himoin halauksissa, niin=
kuin pakanat, jotka ei Jumalasta
mitään tiedä,
1 Cor. 15: 34. Eph. 4: 17, 18.
6. Ja ettei yksikään sortaisi eikä

pettäisi weljeänsä jossakussa asias-
sa; sillä Herra on kaikkein näiden
kostaja, kuin me myös teille ennen
sanoneet ja todistaneet olemme.
7. Sillä ei Jumala ole meitä kut-
sunut saastaisuuteen, waan pyhyy-
teen. 3 Mos. 19: 2. Joh. 17: 19. 1 Cor. 1: 2.
8. Joka siis nämät katsoo ylön,
ei hän katso ylön ihmistä, waan
Jumalan, joka myös Pyhän Hen-
kensä meihin antanut on.
Luc. 10: 16.
9. Mutta weljellisestä rakkau-
desta ei minun tarwitse teille kir-
joittaa; sillä te olette itse Juma-
lalta opetetut rakastamaan toinen
toistanne, 3 Mos. 19: 18. Jer. 31: 34.
Matth. 22: 39. Joh. 6: 45. Luku 13: 34.
Luku 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Piet. 4: 8.
1 Joh. 3: 11, 23. Luku 4: 21.
10. Ja sen te myös kaikille
weljille teette, jotka koko Mace-
doniassa owat; mutta me neu-
womme teitä, rakkaat weljet, että
te wielä täydellisemmäksi tulisitte,
11. Ja pyytäkäät olla lewolli-
set ja ottakaat waari omista as-
kareistanne, tehden työtä käsillän-
ne, niinkuin me käskeneet olemme,
Ap. T. 20: 34. Eph. 4: 28. 2 Thess. 3: 8, 12.
12. Että te itsenne kunnialli-
sesti ulkonaisten kohtaan käyttäi-
sitte, ettette mitään tarwitsisi.
2 Thess. 3: 7. 1 Piet. 2: 12.
13. Mutta emme myös tahdo
teiltä salata, rakkaat weljet, niistä,
jotka nukkuneet owat, ettette mur-
hehtisi niinkuin muut, joilla ei
toiwoa ole: 5 Mos. 14: 1. 2 Sam. 12: 20.
14. Sillä jos me uskomme
että Jesus on kuollut ja nous-
nut ylös, niin on Jumala myös
ne, jotka nukkuneet owat, Jesuksen
kautta tuopa edes hänen kanssansa.
1 Cor. 15: 13, 18, 20, 21, 22.
15. Sillä sen me sanomme teille
Herran puolesta: että me, jotka
elämme ja jälkeen jäämme Herran
tulemiseen, emme suinkaan ennätä
niitä, jotka nukkuneet owat.
1 Cor. 15: 51, 52.
16. Sillä itse Herra astuu alas
taiwaasta, suurella huudolla, ja
ylimmäisen enkelin äänellä ja Ju-
malan basunalla, ja kuolleet Chris-
tuksessa ensin nousewat ylös.
Matth. 24: 31. 1 Cor. 15: 52. 2 Thess. 1: 7.
17. Sitte me, jotka elämme ja
jälkeen jäämme, temmataan ynnä
heidän kanssansa pilwihin, Her-
raa wastaan tuulihin, ja niin me
aina Herran kanssa olemme.
Joh. 12: 26. Luku 14: 3. Luku 17: 24.
18. Lohduttakaat siis teitänne
keskenänne näillä sanoilla.

5 Luku.

Wiimeinen päiwä ja walmistus siihen.

Mutta ajoista ja hetkistä, rak-
kaat weljet, ei teille tar-
witse kirjoittaa; Matth. 24: 3, 36.
2. Sillä te itse wisusti tiedätte,
että Herran päiwä on tulewa
niinkuin waras yöllä.
Matth. 24: 43. Marc. 13: 33, 34. Luc. 21: 34.
2 Piet. 3: 7, 10. Ilm. K. 3: 3. Luku 16: 15.
3. Sillä koska he sanowat: nyt
on rauha ja ei mitään hätää, sil-
loin kadotus lankee äkistä heidän
päällensä, niinkuin raskaan wai-
mon kipu, ja ei he suinkaan saa
paeta. Luc. 21: 35.
4. Mutta te, rakkaat weljet,
ettenpä te ole pimeydessä, ettei
se päiwä teitä käsittäisi niinkuin
waras. Eph. 5: 8.

5. Te olette kaikki walkeuden
lapset ja päiwän lapset: emme
ole yön emmekä pimeyden.
6. Niin älkäämme siis maatko
niinkuin muut, waan walwokaam=
me ja olkaamme raittiit. Matth. 24: 42.
Luc. 21: 36. Rom. 13: 11. 1 Piet. 5: 8.
7. Sillä jotka makaawat, ne
yöllä makaawat, ja ne, jotka juo=
puwat, ne yöllä juowuksissa owat.
Rom. 13: 13.
8. Mutta me, jotka päiwän lap=
set olemme, olkaamme raittiit, pue=
tetut uskon ja rakkauden rinta=
raudalla ja autuuden toiwon rau=
talakilla. Jes. 59: 17.
Rom. 13: 12. 1 Cor. 16: 13. Eph. 6: 14.
9. Sillä ei Jumala ole meitä
pannut wihaan, waan autuutta
omistamaan, meidän Herran Je=
suksen Christuksen kautta.
Rom. 9: 22. Jud. Ep. w. 4. 1 Piet. 2: 8.
10. Joka meidän edestämme
kuollut on: että, jos me walwom=
me eli makaamme, me ynnä hä=
nen kanssansa eläisimme.
Rom. 14: 8, 9. 2 Cor. 5: 15.
11. Sentähden neuwokaat tei=
tänne keskenänne ja raketkaat toi=
nen toistanne, niinkuin te myös
teette.
12. Mutta me rukoilemme teitä,
rakkaat weljet, että te ne tunti=
sitte, jotka teidän seassanne työtä
tekewät ja teidän esimiehenne owat
Herrassa, ja teitä neuwowat.
Rom. 15: 27. 1 Cor. 16: 18. Phil. 2: 29.
13. Pitäkäät heitä sitä rakkaam=
pana heidän tekonsa tähden. Ol=
kaat rauhalliset keskenänne.
14. Mutta me neuwomme teitä,
rakkaat weljet: neuwokaat tawat=
tomia, lohduttakaat heikkomielisiä,
holhotkaat heikkoja, olkaat kärsi=
wäiset jokaisen kanssa,
Rom. 14: 1. Gal. 6: 1, 2. 2 Thess. 3: 6, 11.
15. Katsokaat, ettei joku pahaa
pahalla kosta, waan noudattakaat
hywää, sekä keskenänne että jo=
kaista kohtaan.
3 Mos. 19: 18. San. l. 17: 13. Luku 20: 22.
Luku 24: 29. Gal. 6: 10.
16. Olkaat aina iloiset.
Luc. 10: 20. Rom. 12: 12. Phil. 4: 4.
17. Rukoilkaat lakkaamata.
Luc. 18: 1. Eph. 6: 18. Col. 4: 2.
18. Kiittäkäät kaikkein edestä;
sillä se on Jumalan tahto teistä
Christuksessa Jesuksessa. Eph. 5: 20.
19. Älkäät henkeä sammuttako.
Eph. 4: 30. 2 Tim. 1: 6.
20. Älkäät prophetiata katsoko
ylön. 1 Cor. 14: 30.
21. **Koetelkaat kaikki, pitäkäät se
kuin hywä on.** 1 Cor. 2: 11, 15. 1 Joh. 4: 1.
22. **Wälttäkäät kaikkea, kuin pa=
haksi näkyy.**
23. Mutta itse rauhan Jumala
pyhittäköön teitä kokonansa, että
koko teidän henkenne ja sielunne
ja ruumiinne meidän Herran Je=
suksen Christuksen tulemisessa,
nuhteetoinna pidettäisiin.
1 Cor. 1: 8. Phil. 4: 9. 1 Thess. 3: 3.
24. Hän on uskollinen, joka teitä
kutsunut on ja sen myös täyttää.
1 Cor. 1: 9. 2 Cor. 1: 18. 2 Thess. 3: 3.
25. Rakkaat weljet, rukoilkaat
meidän edestämme.
26. Terwehtäkäät kaikkia weljiä
pyhällä suunannolla. Rom. 16: 16.
1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13: 12. 1 Piet. 5: 14.
27. Minä wannotan teitä Her=
ran kautta, että te tämän lähe=
tyskirjan kaikkein pyhäin weljein
edessä lukea annatte. Col. 4: 16.

28. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon teidän kanssanne, amen!
Rom. 16: 24. 1 Cor. 16: 23.

Ensimäinen Epistola Thessalonikalaisten tykö, kirjoitettu Athenista.

P. Paawalin toinen Epistola Thessalonikalaisten tykö.

1 Luku.

Paawali kiittää Jumalata Thessalonikalaisten tähden; lohduttaa heitä ja rukoilee heidän edestänsä.

Paawali ja Silwanus ja Timotheus Thessalonikan seurakunnalle Jumalassa, meidän Isässämme, ja Herrassa Jesuksessa Christuksessa: 1 Thess. 1: 1.
2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Christukselta!
Rom. 1: 7. 1 Cor. 1: 3. 1 Piet. 1: 2.
3. Meidän pitää aina teidän edestänne, rakkaat weljet, Jumalata kiittämän, niinkuin kohtuullinen on; sillä teidän uskonne kaswaa jalosti ja kaikkein teidän rakkautenne lisääntyy jokaista kohtaan, Eph. 1: 15.
Phil. 1: 3. 1 Col. 1: 3. 1 Thess. 1: 2.
4. Niin että me meitämme teistä Jumalan seurakunnissa kerskaamme, teidän kärsiwällisyydestänne ja uskostanne kaikessa teidän wainossanne ja waiwassanne, kuin te kärsitte:
2 Cor. 7: 14. Luku 9: 2. Thess. 2: 19.
5. Jotka osoittawat, että Jumala on oikein tuomitsewa, ja te Jumalan waltakuntaan soweliaiksi tulette, jonkatähden te myös kärsitte,
Phil. 1: 28. 1 Thess. 2: 14.
6. Että se on oikein Jumalan edessä niitä taas waiwata, jotka teitä waiwaawat; Zach. 2: 8.
7. Mutta teille, jotka waiwataan, antaa lewon meidän kanssamme, koska Herra Jesus taiwaasta ilmaantuu, hänen woimansa enkelitten kanssa, 1 Thess. 4: 16.
8. Ja tulen leimauksella, joka niille kostaa, jotka ei Jumalata tunteneet, ja niille, jotka ei meidän Herran Jesuksen Christuksen ewangeliumia tottele,
Rom. 2: 8. 2 Piet. 3: 7.
9. Jotka waiwaa kärsimän pitää, ijankaikkisen kadotuksen, Herran kaswoista ja hänen kunniansa wäkewyydestä: Jes. 2: 19.
10. Koska hän tulewa on, kirkastettaa hänen pyhäinsä kanssa, ja ihmeelliseksi tulemaan kaikkein uskowaisten kanssa; sillä meidän todistuksemme teidän tykönne siitä päiwästä olette te uskoneet.
Ap. T. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.
11. Ja sentähden me myös aina rukoilemme teidän edestänne, että meidän Jumalamme teitä otolliseksi tekis siihen kutsumiseen, ja täyttäis kaiken hywyyden suosion ja uskon waikutuksen, woimassa:
12. Että meidän Herran Jesuksen Christuksen nimi teissä ylistettäisiin, ja te taas hänessä, mei-

dän Jumalan ja Herran Jesuksen Christuksen armon kautta.

2 Luku.

Antichristus. Jumala uloswalitsee, pyhittää, wahwistaa.

Mutta me rukoilemme teitä, rakkaat weljet, meidän Herran Jesuksen Christuksen tulemisen ja meidän kokoontumisemme kautta hänen tykönsä,

2. Ettette aiwan nopiasti teitänne salli teidän mielestänne käännettää pois eli peljätettää, ei hengen, eikä puheen, eikä kirjan kautta, niinkuin se meiltä lähetetty olis, niinkuin Christuksen päiwä jo käsissä olis. Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Eph. 5: 6. Col. 2: 18. 1 Joh. 4: 1.

3. Älkäät antako kenenkään teitänne wietellä millään tawalla; sillä ei hän ennen tule kuin luopumus tapahtuu ja synnin ihminen ilmoitetaan, se kadotuksen lapsi, Matth. 24: 23. 1 Tim. 4: 1. 1 Joh. 2: 18.

4. Joka on wastaanseisoja, ja koroittaa itsensä kaikkein päälle, kuin jumalaksi taikka jumalanpalwelukseksi kutsutaan, niin että hän istuttaa itsensä Jumalan templiin niinkuin Jumala, ja tekee itsensä jumalaksi. Dan. 11: 36.

5. Ettenkö te muista, että minä teidän tykönänne ollessani näitä jo teille sanoin?

6. Ja mikä nyt estää, te tiedätte, että hän pitää ajallansa ilmoitettaman.

7. Sillä hän nyt pahuutta waikuttaa salaisesti, ainoastaan että sen, kuin nyt estää, pitää tuleman pois. Ap. T. 20: 29.

8. Ja silloin se pahanelkinen ilmoitetaan, jonka Herra suunsa hengellä tappaa, ja tekee hänen kanssansa lopun, hänen tulemisensa ilmoituksen kautta, Job. 4: 9. Jes. 11: 4. Ilm. K. 19: 13, 15, 20, 21.

9. Jonka tulemus saatanan waikutuksen jälkeen tapahtuu, kaikella woimalla ja merkeillä ja petollisilla ihmeillä, 5 Mos. 13: 1. Matth. 24: 24. Joh. 8: 41. 2 Cor. 4: 4. Eph. 2: 2. Ilm. K. 13: 13.

10. Ja kaikella wääryyden petoksella niiden seassa, jotka kadotukseen tulewat, ettei he rakkautta totuuden puoleen ottaneet, autuaaksi tullaksensa. 2 Cor. 4: 3. Ilm. K. 9: 4. Luku 13: 8.

11. Sentähden on Jumala heille lähettäwä wäkewän eksytyksen, niin että he walheen uskowat: Rom. 1: 24.

12. Että ne kaikki tuomittaisiin, jotka ei autuutta uskoneet, waan wääryyteen suostuwat.

13. Mutta meidän pitää aina teidän edestänne Jumalata kiittämän, rakkaat weljet Herrassa, että Jumala on teidän alusta autuuteen walinnut, Hengen pyhityksen kautta ja totuuden uskossa, 1 Thess. 1: 4. 2 Thess. 1: 3.

14. Johonka hän teitä meidän ewangeliumin kautta kutsunut on, meidän Herran Jesuksen Christuksen kunnian omaisuuteen.

15. Niin olkaat siis, rakkaat weljet, pysywäiset ja pitäkäät ne säädyt, kuin te oppineet olette, olkoon se meidän saarnastamme taikka kirjastamme. 2 Thess. 3: 6.

16. Mutta itse meidän Herra Jesus Christus, ja Jumala ja

meidän Isämme, joka meitä rakasti ja antoi meille ijankaikkisen lohdutuksen ja hywän toiwon armon kautta,

17. Lohduttakoon teidän sydämmenne, ja teitä kaikkinaisessa opissa ja hywässä työssä wahwistakoon!

3 Luku.

Neuwo rukoilemaan Jumalan sanan menestykseStä, ja karttamaan tawattomia.

Wielä, rakkaat weljet, rukoilkaat meidän edestämme, että Herran sana menestyis ja niin kunnioitettaisiin kuin teidänkin tykönänne,

Matth. 9: 38. Eph. 6: 18, 19. Col. 4: 3.

2. Ja että me häijyistä ja pahoista ihmisistä pelastettaisiin; sillä ei usko ole joka miehen,

Joh. 6: 44. Rom. 15: 30, 31.

3. Mutta Herra on uskollinen, joka teitä wahwistaa ja pahasta warjelee. Joh. 17: 15.

1 Cor. 1: 9. Luku 10: 13. 1 Thess. 5: 24.

4. Mutta me toiwomme Herrassa teistä, että te teette ja tewäiset olette, mitä me teille olemme käskeneet. 2 Cor. 7: 16.

5. Mutta Herra ojentakoon teidän sydämmenne Jumalan rakkauteen ja Christuksen kärsiwällisyyteen!

6. Mutta me käskemme teitä, rakkaat weljet, meidän Herran Jesuksen Christuksen nimeen, että te teitänne eroittaisitte jokaisesta weljestä, joka häijysti itsensä käyttää ja ei sen säädyn jälkeen, kuin hän meiltä saanut on. 1 Cor. 5: 11, 13.

1 Thess. 5: 14. Tit. 3: 10. 2 Joh. w. 10.

7. Sillä te itse tiedätte, kuinka teidän meitä seuraaman pitää; emmepä me ole tawattomasti teidän seassanne olleet.

1 Cor. 4: 10. Luku 11: 1. 1 Thess. 1: 6.

8. Emme myös ole leipää keltään ilman ottaneet, waan työllä ja hiellä: yöllä ja päiwällä olemme me työtä tehneet, ettemme kellenkään teidän seassanne kuormaksi olisi. Ap. T. 18: 3. Luku 20: 34. 1 Cor. 4: 12. 2 Cor. 11: 9. Luku 12: 13. 1 Thess. 2: 9.

9. Ei, ettei meillä se walta olisi, waan että me itsemme opiksi teille antaisimme, seurataksenne meitä.

Matth. 10: 10. 1 Cor. 4: 16. Luku 9: 4, 2c. Luku 11: 1. Phil. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. Luku 2: 7, 10. 1 Tim. 5: 18.

10. Ja koska me teidän tykönänne olimme, niin me senkaltaisia teille käskimme, että jos ei joku tahdo työtä tehdä, niin ei hänen syömänkään pidä. 1 Mos. 3: 19.

11. Sillä me kuulemme, että muutamat teidän seassanne tawattomasti waeltawat, ja ei tee työtä, waan joutilaina owat.

12. Mutta senkaltaisia me käskemme ja neuwomme meidän Herran Jesuksen Christuksen kautta, että he hiljaisuudessa työtä tekisiwät ja omaa leipäänsä söisiwät.

Eph. 4: 28. 1 Thess. 4: 11.

13. Mutta te, rakkaat weljet, älkäät wäsykö hywää tekemästä.

Gal. 6: 9.

14. Ellei siis joku tottele meidän sanaamme lähetyskirjan kautta, niin merkitkäät se ja älkäät kanssakäymistä pitäkö hänen kanssansa, että hän häpeäis,

Matth. 18: 17. 1 Cor. 5: 9.

15. Ja älkäät häntä pitäkö niinkuin wihollisena, waan neuwokaat niinkuin weljeä.

16. Mutta itse rauhan Herra antakoon teille rauhan aina kaikella tawalla! Herra olkoon teidän kaikkein kanssanne!
Rom. 15: 33. Luku 16: 20. 1 Cor. 14: 33. 2 Cor. 13: 11. Phil. 4: 9. 1 Thess. 5: 23.
17. Terwehdys minun Paawalin kädelläni, joka on merkki kaikissa lähetyskirjoissa: näin minä kirjoitan. 1 Cor. 16: 21. Col. 4: 18.
18. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!

Toinen Epistola Thessalonikalaisten tykö, kirjoitettu Athenista.

P. Paawalin edellinen Epistola Timotheuksen tykö.

1 Luku.

Wäärän opin, lain, ewangeliumin muoto.

Paawali, Jesuksen Christuksen apostoli Jumalan meidän Lunastajamme asetuksen jälkeen, ja Herran Jesuksen Christuksen, joka meidän toiwomme on,
Ap. T. 9: 15. Gal. 1: 1. Col. 1: 27.
2. Timotheukselle, minun wakaalle pojalleni uskossa, armo, laupius ja rauha Jumalalta, meidän isältämme, ja meidän Herralta Jesukselta Christukselta!
Ap. T. 16: 1. 1 Cor. 4: 17. Gal. 1: 3. 1 Thess. 3: 2. Tit. 1: 4. 1 Piet. 1: 2.
3. Niinkuin minä Macedoniaan lähteissäni käskin sinun olla Ephesossa, niin neuwo muutamia, ettei he toisin opettaisi,
Ap. T. 20: 1, 3. Gal. 1: 6, 7.
4. Eikä juttuja tottelisi ja polwilukuja, joilla ei loppua ole, jotka enämmin tutkimiset matkaan saattawat kuin parannuksen Jumalan tykö, joka on uskossa.
1 Tim. 4: 7. 2 Tim. 2: 16, 23.
5. **Mutta käskyn päätös on rakkaus puhtaasta sydämmestä, ja hywästä omasta tunnosta, ja wilpittömästä uskosta.** Rom. 13: 8. Gal. 5: 14.
6. Joista muutamat owat häirähtyneet ja owat turhiin jaarituksiin kääntyneet,
1 Tim. 6: 4, 20. Tit. 1: 14. Luku 3: 9.
7. Ja tahtowat lain opettajat olla ja ei ymmärrä, mitä he puhuwat eli päättäwät.
8. Mutta me tiedämme lain hywäksi, jos se oikein käytetään,
Rom. 7: 12.
9. Tietäen sen, ettei wanhurskaalle ole laki pantu, waan wäärille ja tottelemattomille, jumalattomille ja syntisille, pakanallisille ja kelwottomille, isänsä tappajille ja äitinsä tappajille, miehentappajille, Gal. 3: 19. Luku 5: 23.
10. Huorintekiöille, miesten kanssa makaajille, ihmisten warkaille, walehtelijoille, walapattoisille, ja mitä muuta senkaltaista sitä terweellistä oppia wastaan on:
11. Sen autuaan Jumalan kunniallisen ewangeliumin jälkeen, joka minulle uskottu on.
12. Ja minä kiitän meidän Herraa Christusta Jesusta, joka minun woimalliseksi tehnyt on, ja luki minun uskolliseksi, asettain tähän wirkaan,
13. Joka ennen pilkkaaja ja wainooja ja häpäisiä olin, mutta

minulle on laupius tapahtunut; sillä minä tein sitä tietämätä epäuskossa. Joh. 9: 39.
Ap. T. 3: 17. Luku 8: 3. Luku 9: 1. Luku 22: 4. Luku 26: 9. 1 Cor. 7: 25. Luku 15: 9. Gal. 1: 13. Phil. 3: 6.

14. Mutta meidän Herran armo oli sitä runsaampi, uskon ja rakkauden kanssa, joka Christuksessa Jesuksessa on.

15. Se on totinen sana ja kaiketi mahdollinen ottaa wastaan, että Christus Jesus on tullut mailmaan syntisiä wapahtamaan, joista minä suurin olen:
Matth. 9: 13. Marc. 2: 17. Luc. 5: 32. Luku 19: 10. 1 Joh. 3: 5.

16. Mutta sentähden on minulle laupius tapahtunut, että Jesus Christus minussa ensin osoittais kaiken pitkämielisyyden niille esikuwaksi, jotka hänen päällensä pitää uskoman ijankaikkiseen elämään.

17. Mutta Jumalalle, ijankaikkiselle kuninkaalle, kuolemattomalle ja näkymättömälle, ja ainoalle wiisaalle olkoon kunnia ja ylistys ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
Rom. 16: 27. 1 Tim. 6: 16.

18. Tämän käskyn minä annan sinulle, minun poikani Timotheus, entisten ennustusten jälkeen sinusta, ettäs niissä sotisit niinkuin jalo sotamies,
1 Tim. 6: 12. 2 Tim. 4: 7.

19. Ja pitäisit uskon ja hywän omantunnon, jonka muutamat owat hyljänneet ja owat uskon puolesta haaksirikkoon tulleet,
1 Tim. 3: 9.

20. Joista on Hymeneus ja Aleksander, jotka minä olen saatanan haltuun antanut, että he tulisiwat kuritetuksi enämpi pilkkaamasta.
1 Cor. 5: 5. 2 Tim. 2: 17. Luku 4: 14.

2 Luku.

Neuwo rukoilemaan kaikkein edestä. Jumalan tahto. Waimot opetetaan säädyllisesti itsiänsä käyttämään.

Niin minä siis neuwon, että ennen kaikkia pidettäisiin rukoukset, anomiset, toiwotukset ja kiitokset kaikkein ihmisten edestä:

2. Kuningasten ja kaiken esiwallan edestä, että me rauhassa ja lewossa eläisimme, kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa;
Jer. 29: 7.

3. Sillä se on hywä ja otollinen Jumalan meidän wapahtajamme edessä,

4. Joka tahto kaikkia ihmisiä autuaaksi, ja että he totuuden tuntoon tulisiwat. Hes. 18: 23. 2 Piet. 3: 9.

5. Sillä yksi on Jumala, ja yksi wälimies Jumalan ja ihmisten wälillä, ihminen Christus Jesus,
Joh. 17: 3. Rom. 3: 30. Luku 10: 12. Gal. 3: 19. Hebr. 9: 15.

6. Joka itsensä kaikkein edestä lunastuksen hinnaksi on antanut, että senkaltaista piti ajallansa saarnattaman: Matth. 20: 28.
1 Cor. 1: 6. Eph. 1: 7. Col. 1: 44.

7. Johonka minä myös olen saarnaajaksi ja apostoliksi asetettu (minä sanon toden Christuksessa ja en walehtele,) pakanain opettaja uskossa ja totuudessa.
Ap. T. 9: 15. Luku 13: 2. Luku 22: 21. Rom. 9: 1. Luku 11: 13. Luku 15: 16. Gal. 1: 16. Luku 2: 7, 8. Eph. 3: 8. 2 Tim. 1: 11.

8. Niin minä tahdon siis, että miehet rukoilisiwat joka paikassa

ja nostaisiwat ylös pyhät kädet, ilman wihaa ja epäilystä.
Ps. 134: 2. Mal. 1: 11. Matth. 5: 23. Luku 6: 14. Joh. 4: 21.
9. Niin myös että waimot kohtuullisissa waatteissa olisiwat ja kaunistaisiwat heitänsä hywällä ja kainoudella, ei kaharahiuksilla, eli kullalla, eli päärlyillä, eli kalleilla waatteilla, Tit. 2: 3. 1 Piet. 3: 3.
10. Waan niinkuin niille waimoille sopii, jotka jumalisuuden hywäin töiden kautta osoittawat.
11. Oppikaan waimo hiljaisuudessa, kaikella nöyryydellä.
1 Mos. 3: 16. Eph. 5: 24.
12. Mutta en minä salli waimon opettaa enkä miestänsä wallita, waan että hän on hiljaisuudessa. 1 Cor. 14: 34.
13. Sillä Adam on ensin luotu ja sitte Ewa. 1 Mos. 1: 27.
Luku 2: 18, 22. 1 Cor. 11: 8, 9.
14. Ja ei Adam petetty; mutta waimo petettiin ja saatti ylitsekäymisen. 1 Mos. 3: 6. 2 Cor. 11: 3.
15. **Mutta kuitenkin hän lasten synnyttämisen kautta autuaaksi tulee, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa, ja pyhyydessä siweyden kanssa.**

3 Luku.

Opettajain oikiat omaisuudet. Jumalan salaisuus.

Se on totinen sana: jos joku pispan wirkaa pyytää, hän hywää työtä halajaa.
2. **Niin pitää siis pispan oleman nuhteettoman, yhden emännän miehen, walppaan, raittiin, siwiän, wierasten holhojan, opettawaisen,**
Tit. 1: 6, 7.
3. **Ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän woiton pyytäjän, waan armeliaan, ei riitaisen eikä ahneen,**
2 Tim. 2: 24.
4. **Joka oman huoneensa hywin hallitsee, jolla kuuliaiset lapset owat, kaikella kunniallisuudella:**
5. (Mutta jos joku ei taida omaa huonettansa hallita, kuinkasta hän Jumalan seurakunnan taitaa hallita?)
6. Ei äskenkristitty, ettei hän paisununna laittajan tuomioon lankeaisi.
7. Mutta hänellä pitää myös hywä todistus oleman niiltä kuin ulkona owat, ettei hän laittajan pilkkaan ja paulaan lankeaisi.
1 Cor. 5: 12.
8. Niin pitää myös seurakunnan palweliat toimelliset oleman, ei kaksikieliset, ei juomarit, ei häpiällisen woiton pyytäjät,
Ap. T. 6: 3.
9. Jotka uskon salaisuuden puhtaassa omassa tunnossa pitäwät,
10. Jotka pitää ensin koeteltaman, ja palwelkaan sitte kuin he nuhteettomiksi löydetään.
11. Heidän emäntänsä pitää myös siwiät oleman, ei laittajat, waan raittiit, kaikissa uskolliset.
12. Seurakunnan palweliat olkoon yhden emännän miehet, jotka heidän lapsensa ja oman huoneensa hywin hallitsewat.
13. Sillä jotka hywin palwelewat, he heillensä hywän menestyksen ansaitsewat ja suuren wapauden uskossa, joka on Christuksessa Jesuksessa.
Matth. 25: 21. 1 Joh. 3: 21. Luku 5: 14.

14. Näitä minä kirjoitan sinulle, ja toiwon pian tulewani sinun tykös;
15. Mutta jos minä wiiwyn, ettäs tietäisit, kuinka sinun pitää Jumalan huoneessa waeltaman, joka on eläwän Jumalan seurakunta, totuuden patsas ja perustus.
16. Ja se on julkisesti suuri jumalisuuden salaisuus, että Jumala on ilmoitettu lihassa, wanhurskautettu Hengessä, nähty enkeleiltä, saarnattu pakanoille, uskottu maailmassa ja otettu ylös kunniaan.
Joh. 1: 14. Eph. 3: 5, 6. 1 Piet. 3: 18. 1 Joh. 1: 2.

4 Luku.

Antichristus. Neuwo jumalisuuden harjoitukseen ja taitawaan wiran toimellisuuteen.

Mutta Henki sanoo selkiästi, että wiimeisillä ajoilla muutamat luopuwat uskosta ja ottawat waarin wiettelewistä hengistä ja perkeleitten opetuksista,
Matth. 24: 23. 2 Thess. 2: 3. 2 Tim. 3: 1. 2 Piet. 3: 3. 1 Joh. 2: 18. Jud. Ep. w. 18.
2. Niiden kautta, jotka ulkokullaisuudessa walheenpuhujat owat, joiden omatunto on poltinraudalla merkitty,
3. Ja kieltäwät naimasta ja ruokaa ottamasta, kuin Jumala loi uskollisille kiitoksella nautita ja niille, jotka totuuden ymmärtäneet owat.
1 Mos. 9: 3. Rom. 14: 6. 1 Cor. 10: 30.
4. Sillä kaikki, mitä Jumala luonut on, on hywä, ja ei ole mitään hyljättäwää, kuin kiitoksella nautitaan. 1 Mos. 1: 31. Ap. T. 10: 15. Rom. 14: 14, 20. 1 Cor. 10: 25. Tit. 1: 15.
5. Sillä se Jumalan sanalla ja rukouksella pyhitetään.
6. Koska nyt senkaltaista weljille opetat, niin sinä Jesuksen Christuksen uskollinen palwelia olet, uskon sanoissa, hywässä opissa kaswatettu, jota sinä seurannut olet. 2 Tim. 1: 5. Luku 3: 14, 15.
7. Mutta wältä kelwottomia ämmänjuttuja, ja harjoita sinuas jumalisuuteen. 1 Tim. 1: 4, 6.
8. Sillä ruumiillinen harjoitus wähän kelpaa; mutta jumalisuus on tarpeellinen kaikissa asioissa, jolla on sekä nykyisen että tulewaisen elämän lupaus. Col. 2: 23.
9. Tämä on totinen sana, ja kaiketi mahdollinen ottaa wastaan;
1 Tim. 1: 15.
10. Sillä sitä warten me työtäkin teemme ja meitä pilkataan, että me eläwän Jumalan päälle toiwoneet olemme, joka kaikkein ihmisten wapahtaja on, erinomattain uskowaisten. Ps. 107: 2.
11. Näitä sinä neuwo ja opeta.
12. Älköön kenkään sinun nuoruuttas katsoko ylön, waan ole sinä uskowaisille esikuwa sanassa, kanssakäymisessä, rakkaudessa, hengessä, uskossa, puhtaudessa.
1 Cor. 16: 10, 11. Tit. 2: 7, 15. 1 Piet. 5: 3.
13. Ota lukemisesta, neuwosta ja opista waari, siihen asti kuin minä tulen.
14. Älä unhohda sitä lahjaa, kuin sinulle prophetian kautta annettu on, wanhemmitten kätten päällepanemisessa. Ap. T. 6: 6.
Luku 8: 17. Luku 13: 3. Luku 19: 6. 1 Thess. 5: 19. 1 Tim. 1: 18. Luku 5: 22

15. Ota näistä waari, pysy
näissä, että sinun menestykses kai=
kille julistetuksi tulis.
16. Ota itsestäs waari ja opis=
ta, pysy alati näissä; sillä jos
sinä sen teet, niin sinä itses au=
tuaaksi saatat ja ne, jotka sinua
kuulewat.
Rom. 11: 14. 1 Cor. 9: 22. Jac. 5: 20.

5 Luku.

Opetus nuhtelemisen toimellisuudesta.
Lesket. Papit.

Älä wanhaa kowin nuhtele,
waan neuwo häntä niinkuin
isää, nuoria niinkuin weljiä,
3 Mos. 19: 32.
2. Wanhoja waimoja niinkuin
äitejä, nuoria niinkuin sisaria,
kaikella puhtaudella.
3. Kunnioita niitä leskiä, kuin
oikiat lesket owat.
4. Mutta jos jollakulla leskellä
lapsia on eli lasten lapsia, ne
oppikaan ensin oman huoneensa
jumalisesti hallitsemaan ja wan=
himmittensa hywän työn maksa=
maan; sillä se on hywin tehty ja
Jumalalle otollinen.
5. Ja se on oikia leski, joka
yksinänsä on ja asettaa toiwonsa
Jumalan päälle, pysyin aina ru=
kouksissa ja awuksihuutamisessa
yötä ja päiwää; Luc. 2: 36, 37.
6. Mutta joka hekumassa elää,
se on eläwältä kuollut.
7. Senkaltaisia neuwo, että he
nuhteettomat olisiwat.
8. Mutta jos ei joku omistan=
sa, liiatenkin perheestänsä, mur=
hetta pidä, se on uskon kieltänyt ja
on pakanata pahempi. 2 Tim. 3: 5.
9. Älä salli nuorempata les=
keä otettaa kuin kuudenkymmenen
ajastaikaista, joka yhden miehen
emäntä on ollut,
10. Ja jolla on hywistä töistä
todistus, jos hän lapsia kaswat=
tanut on, jos hän wierasten hol=
hoja ollut on, jos hän pyhäin
jalkoja pesnyt on, jos hän mur=
heellisia auttanut on, jos hän on
kaikessa hywässä työssä ahkera
ollut. 1 Mos. 18: 4.
Luku 19: 2. Luc. 7: 38, 44. 1 Piet. 4: 9.
11. Mutta nuoret lesket hyl=
kää, sillä koska he suuttuwat Chris=
tukseen, niin he tahtowat huolla,
12. Joilla on heidän tuomion=
sa, että he sen ensimäisen uskon
rikkoneet owat.
13. Niin myös joutilaina ol=
lessansa oppiwat he huoneita ym=
pärinsä juoksentelemaan; waan ei
he ainoastaan ole joutilaat, mutta
myös kielewät, hempeät ja puhu=
wat luwattomia. Tit. 2: 3.
14. Sentähden minä tahdon,
että nuoret lesket huolisiwat, lap=
sia kaswattaisiwat, huoneen halli=
tuksesta waaria pitäisiwät, eikä
antaisi tilaa wastaansanojille pa=
hoin puhua.
15. Sillä muutamat owat jo
saatanan jälkeen palajaneet.
16. Jos nyt jollakin uskolli=
sella miehellä eli waimolla leskejä
on, se heitä holhotkoon ja älkään
seurakuntaa rasittako, että oikeille
leskeille täytyis.
17. Wanhimmat, jotka hywin
hallitsewat, pitää kaksinkertaisessa
kunniassa pidettämän, erinomattain

ne, jotka sanassa ja opissa työtä tekewät. Rom. 12: 8.
Luku 15: 27. 1 Cor. 9: 11. Gal. 6: 6.
Phil. 2: 29. 1 Thess. 5: 12. Hebr. 13: 17.

18. Sillä Raamattu sanoo: ei sinun pidä riihtä tappawan härjän suuta sitoman kiinni, ja työmies on palkkansa ansainnut.
3 Mos. 19: 13. 5 Mos. 24: 14. Luku 25: 4.
Matth. 10: 10. Luc. 10: 7. 1 Cor. 9: 9.

19. Älä salli wanhinta wastaan yhtään kannetta, waan kahden eli kolmen todistuksen kautta.
5 Mos. 17: 6. Luku 19: 15, &c.

20. Nuhtele niitä, kuin syntiä tekewät, kaikkein kuullen, että muutkin pelkäisiwät.
5 Mos. 17: 4, 5. Luku 19: 18, &c.

21. Minä rukoilen Jumalan ja Herran Jesuksen Christuksen ja walittuin enkelitten edessä, että s nämät pidät ilman walitsemista, ja älä mitään tee toisen puolta pitäin. Gal. 1: 20.
Phil. 1: 8. 1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 6: 13.

22. Älä pikaisesti jonkun päälle käsiäs pane, ja älä ole muitten synneistä osallinen: pidä itses puhtaana. Ap. T. 6: 6. Luku 8: 17. Luku 13: 3.
Luku 19: 6. 1 Tim. 4: 14. 2 Tim. 1: 6.

23. Älä silleen wettä juo, waan nautitse jotakin wiinaa sydämmes tähden ja ettäs myös usein sairastat. Ps. 104: 15.

24. Muutamain ihmisten synnit owat kyllä julkiset, että ne ennen tuomita taidetaan; mutta muutamain äsken jälistä julkisexi tulewat. Gal. 5: 19.

25. Niin myös muutamat hywät työt owat jo ennen julkiset, ja ne kuin muutoin tapahtuwat, ei taideta salattaa.

6 Luku.

Opetukset palweliain welwollisuudesta, wäärän opin karttamisesta ja ahneudesta. Uskon toiwo.

Palweliat, jotka ikeen alla owat, pitää isäntänsä kaikessa kunniassa pitämän, ettei Jumalan nimi ja oppi pilkatuksi tulisi.
Eph. 6: 5. Col. 3: 22. Tit. 2: 9. 1 Piet. 2: 18.

2. Mutta joilla uskolliset isännät owat, niin älköön niitä katsoko ylön, että he weljekset owat; waan olkoon sitä kuuliaisemmat, että he uskolliset owat ja rakkaat, jotka hywästä työstä osalliset owat. Näitä opeta ja neuwo.

3. Jos joku toisin opettaa, ja ei pysy meidän Herran Jesuksen Christuksen terweellisissä sanoissa ja siinä opissa, kuin jumalisuudesta on, Gal. 1: 6, 7. 1 Tim. 1: 3.

4. Hän on paisunut ja ei taida mitään, waan on sairas kysymyksissä ja sanain kilwoituksissa, joista kateus, riita, häwäistys ja pahat luulot tulewat, 1 Cor. 8: 2.
1 Tim. 1: 4. 2 Tim. 2: 23. Tit. 3: 9.

5. Häijyt kamppaukset niiden ihmisten seassa, jotka heidän mielessänsä riiwatut owat, ja joilta totuus otettu pois on, jotka jumalisuuden woitoksi luulewat. Eritä sinus senkaltaisista.
Rom. 16: 17. 1 Cor. 11: 16. 2 Tim. 3: 5, 8.
Tit. 1: 1, 11. Tit. 3: 10. 2 Joh. w. 10.

6. Mutta se on suuri woitto, olla jumalinen ja tytyä onneensa.
San. l. 15: 16. 1 Tim. 4: 8. 1 Piet. 4: 7.

7. Sillä emmepä me ole mitään mailmaan tuoneet, on siis tiettäwä, ettemme myös mitään täältä taida wiedä ulos. Job. 1: 21.
Luku 27: 19. Ps. 49: 18. Saarn. K. 5: 14, 15.

8. **Mutta koska meillä on elätys ja waatteet, niin tytykäämme niihin.** Ps. 55: 23. San. l. 27: 26. Matth. 6: 25. Hebr. 13: 5.

9. Mutta ne, jotka rikastua tahtowat, lankeewat kiusaukseen ja paulaan ja monihin tyhmiin ja wahingollisiin himoihin, jotka ihmiset wahinkoon ja kadotukseen upottawat. San. l. 11: 28. Luku 28: 20. Matth. 13: 22. Marc. 4: 19. Jac. 5: 1.

10. **Sillä ahneus on kaiken pahuuden juuri, jota muutamat owat himoinneet, ja owat uskosta eksyneet ja itsellensä paljon murhetta saattaneet.** 2 Mos. 23: 8. 5 Mos. 16: 19. San. l. 15: 16.

11. Mutta sinä, Jumalan ihminen, karta niitä ja noudata wanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsiwällisyyttä ja hiljaisuutta. 2 Tim. 2: 22.

12. Kilwoittele hywä uskon kilwoitus, käsitä ijankaikkinen elämä, johonka sinä kutsuttu olet, ja olet tunnustanut hywän tunnustuksen monen todistajan edessä. 1 Cor. 9: 24, 25, 26. Phil. 3: 12, 14. 1 Tim. 1: 18. 2 Tim. 4: 7.

13. Minä käsken sinua Jumalan edessä, joka kaikki eläwäksi tekee, ja Jesuksen Christuksen edessä, joka Pontius Pilatuksen alla hywän todistuksen tunnusti, 5 Mos. 32: 39. 1 Sam. 2: 6. Matth. 27: 11. Joh. 18: 37. 1 Tim. 5: 21.

14. Että käskyn saastatoinna ja nuhteetoinna pidät, hamaan meidän Herran Jesuksen Christuksen ilmoitukseen asti,

15. Jonka meille aikanansa osoittaa se autuas ja ainoa waltias, kuningasten Kuningas ja kaikkein herrain Herra, 1 Tim. 1: 17. Ilm. K. 17: 14. Luku 19: 16.

16. Jolla ainoalla on kuolemattomuus, joka asuu kirkkaudessa, johon ei yksikään tulla taida, jota ei yksikään ihminen nähnyt ole eikä taida nähdä: jolle olkoon kunnia ja ijankaikkinen woima, amen! 2 Mos. 33: 20. 5 Mos. 4: 12. Joh. 1: 18. 1 Joh. 4: 12, 20.

17. Käske niitä, kuin rikkaat tässä maailmassa owat, ettei he ylpeilisi eikä panisi toiwoansa katowaisen rikkauden, mutta eläwän Jumalan päälle, joka meille antaa nautitaksemme runsaasti kaikkinaista: Job. 31: 24. Ps. 62: 11. Marc. 4: 19. Luku 10: 24. Luc. 8: 14. Luku 12: 15.

18. Että he tekisiwät hywää ja hywissä töissä rikastuisiwat, antaisiwat hywällä mielellä, olisiwat awulliset, Jac. 2: 5.

19. Ja tallelle panisiwat itsellensä hywän perustuksen edespäin, käsittääksensä ijankaikkista elämätä. Matth. 6: 20. Luc. 16: 9.

20. O Timotheus! kätke se kuin sinulle uskottu on, ja wältä turhia ja kelwottomia juttuja ja niitä riitoja, kuin wäärin kerskatusta taidosta tulewat, 1 Tim. 1: 4, 6. Luku 4: 7. 2 Tim. 1: 14. Luku 2: 14, 16. Tit. 1: 14. Luku 3: 9.

21. Josta muutamat paljon pitäwät, ja uskosta eksyneet owat. Armo olkoon sinun kanssas, amen! 2 Tim. 2: 18.

Timotheuksen tykö edellinen, kirjoitettu Laodiceasta, joka on Phrygiassa Pakatianassa pääkaupunki.

P. Paawalin toinen Epistola Timotheuksen tykö.

1 Luku.

Timotheuksen usko, lahja. Christuksen woima. Paawali wankina Christuksessa. Onesiphorus.

Paawali, Jesuksen Christuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, elämän lupauksen jälkeen, joka on Christuksessa Jesuksessa:
2. Minun rakkaalle pojalleni Timotheukselle armo, laupius ja rauha Isältä Jumalalta ja Jesukselta Christukselta meidän Herraltamme!
Gal. 1: 3. 1 Tim. 1: 2. 2 Piet. 1: 2.
3. Minä kiitän Jumalata, jota minä hamasta minun esiwanhemmistani palwelen puhtaalla omalla tunnolla, että minä lakkaamata sinun yöllä ja päiwällä minun rukouksissani muistan,
Ap. T. 22: 3. Luku 23: 1. Luku 24: 14, 16. Luku 26: 4. Eph. 1: 16. Phil. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. Luku 3: 10.
4. Ja halaan sinua nähdä, koska minä sinun kyyneles muistan, että minä ilolla täytettäisiin,
Ap. T. 20: 37.
5. Koska se wilpitöin usko, kuin sinussa on, minun mieleeni tulee, joka ennen sinun isossa äitissäs Loidassa myös asui ja sinun äitissäs Eunikassa ja, kuin minä totisesti tiedän, sinussakin.
Ap. T. 16: 1. 2 Tim. 3: 15.
6. Jonka tähden minä sinua neuwon, ettäs herätät sen Jumalan lahjan, joka sinussa on, minun kätteni päällepanemisen kautta;
Ap. T. 6: 6. Luku 8: 17. Luku 13: 3. Luku 19: 16. 1 Tim. 4: 14. Luku 5: 22.
7. Sillä ei Jumala ole meille antanut pelwon henkeä, waan wäkewyyden, rakkauden ja raittiuden.
Rom. 8: 15.
8. Sentähden älä häpeä meidän Herran Jesuksen Christuksen todistusta eikä minua, joka hänen wankinsa olen; waan ole osallinen ewangeliumin waiwassa, Jumalan woiman jälkeen,
Ap. T. 21: 33. Rom. 1: 16. Eph. 3: 1. Phil. 1: 7. Luku 4: 14. Philem. w. 1, 9, 13. 2 Tim. 2: 3.
9. Joka meitä on autuaaksi tehnyt ja pyhällä kutsumisella kutsunut, ei meidän töidemme perästä waan hänen aiwoituksensa ja armonsa jälkeen, kuin meille Christuksessa Jesuksessa ennen ijankaikkisia aikoja annettu on,
Rom. 9: 11. Eph. 1: 14. Tit. 1: 2. Luku 3: 4, 5, 6. 1 Piet. 1: 20.
10. Mutta nyt meidän Wapahtajamme Jesuksen Christuksen ilmestyksen kautta julistettu, joka kuoleman otti pois ja elämän ja kuolemattomuuden toi ewangeliumin kautta walkeuteen,
Jes. 25: 8. Rom. 16: 25. 1 Cor. 15: 54, 2c. Eph. 1: 9. Luku 3: 9. Col. 1: 26. Hebr. 2: 14.
11. Johonka minä olen pantu saarnaajaksi ja apostoliksi ja pakanain opettajaksi, Ap. T. 9: 15.
Luku 13: 2. Luku 22: 21. Eph. 3: 8. Gal. 1: 16. Luku 2: 8, 9. 1 Tim. 2: 7.
12. Jonka tähden minä myös näitä kärsin, ja en kuitenkaan häpee; sillä minä tiedän, kenen päälle minä uskon, ja olen luja, että hän woi minulle kätkeä minun uskotun kaluni siihen päiwään asti. Eph. 3: 1.
13. Pysy siis niiden terweellisten sanain muodossa, kuin sinä mi-

nulta kuullut olet, uskossa ja rakkaudessa, joka on Christuksessa Jesuksessa. 2 Tim. 3: 14.
14. Tämä hywä uskottu kalu kätke Pyhän Hengen kautta, joka meissä asuu. 1 Tim. 6: 20.
15. Sinä tiedät sen, että kaikki, kuin Aasiassa owat, luopuiwat minusta, joista on Phygellus ja Hermogenes.
Ap. T. 19: 10. 2 Tim. 4: 10, 16.
16. Herra antakoon laupeutensa Onesiphorin perheelle, joka minun usein wirwoittanut on ja ei minun kahleitani häwennyt,
2 Tim. 4: 19.
17. Waan etsei minua wisusti Romissa ollessansa, ja löysi minun.
18. Herra antakoon hänen löytää laupiuden sinä päiwänä Herran tykönä! ja kuinka monessa asiassa hän minulle Ephesossa oli awullinen, sinä parhain tiedät.

2 Luku.

Kärsi, waroita, lohduta, usko.

Wahwista siis sinus, minun poikani, sen armon kautta, kuin Jesuksessa Christuksessa on.
2. Ja mitä sinä olet minulta monen todistajan kautta kuullut, niin käske uskollisille ihmisille, jotka myös muita olisiwat soweliaat opettamaan.
1 Tim. 3: 2, 2c. Tit. 1: 5.
3. **Kärsi waiwaa niinkuin luja Jesuksen Christuksen sotamies.**
2 Tim. 1: 8. Luku 4: 5.
4. Ei yksikään sotamies sekoita itseänsä elatuksen menoihin, sille kelwataksensa, joka hänen sotaan ottanut on.
5. Ja jos joku kilwoittelee, niin ei hän kruunata, ellei hän toimellisesti kilwoittele. 1 Cor. 9: 25.
6. Peltomiehen, joka pellon rakentaa, pitää ensin hedelmästä nautitseman. 1 Cor. 9: 10.
7. Ymmärrä, mitä minä sanon: Herra antakoon sinulle ymmärryksen kaikissa!
8. **Muista Jesuksen Christuksen päälle, joka kuolleista nousnut on:** Dawidin siemenestä minun ewangeliumini jälkeen, 2 Sam. 7: 12.
Ps. 132: 11. Jes. 11: 1. Matth. 1: 1.
Ap. T. 2: 30. Luku 13: 23. Rom. 1: 3.
9. Jossa minä waiwaa kärsin kahleisiin asti niinkuin pahantekiä; waan ei Jumalan sana ole sidottu.
Eph. 3: 1, 13. Luku 4: 1. Phil. 1: 7.
Col. 1: 24.
10. Sentähden minä kärsin kaikki walittuin tähden, että hekin saisiwat Jesuksessa Christuksessa autuuden, ijankaikkisen kunnian kanssa. 2 Cor. 4: 15.
11. Se on totinen sana: jos me ynnä olemme kuolleet, niin me myös ynnä elämme; Rom. 6: 5.
Luku 8: 17. 2 Cor. 4: 10. 1 Piet. 4: 13.
12. Jos me kärsimme, niin me myös ynnä hallitsemme; jos me hänen kiellämme, niin hän meidänkin kieltää; Phil. 3: 10. Matth. 10: 33.
Marc. 8: 38. Luc. 9: 26. Luc. 12: 9.
13. Ellemme usko, niin hän pysyy kuitenkin uskollisena, joka ei itseänsä kieltää taida.
4 Mos. 23: 19. Rom. 3: 3. Luku 9: 6.
14. Näitä neuwo ja todista Herran edessä, ettei he sanoista riitelisi, joka ei mihinkään kelpaa, waan ainoastaan luowuttamaan niitä, jotka kuulewat. 1 Tim. 6: 4.

15. Pyydä itses Jumalalle osoittaa toimelliseksi ja laittamattomaksi työntekiäksi, joka oikein totuuden sanan jakaa.

16. Mutta siiwottomat ja kelwottomat sanat hylkää, jotka paljon jumalatointa menoa saattawat. 1 Tim. 1: 4. Luku 4: 7. Luku 6: 20. Tit. 1: 14. Luku 3: 9.

17. Ja heidän puheensa syö ympäriltänsä niinkuin ruumiin mato; joista on Hymeneus ja Philetus, 1 Tim. 1: 20.

18. Jotka totuudesta owat erhehtyneet, sanoen ylösnousemisen jo tapahtuneen, ja owat muutamat uskosta kääntäneet. 1 Cor. 15: 12. 1 Tim. 6: 20.

19. Mutta Jumalan wahwa perustus kuitenkin pysyy, joka tällä kiinnitetty on: **Herra tuntee omansa: ja lakatkaan jokainen wääryydestä, joka Christuksen nimeä mainitsee.** 4 Mos. 16: 5. Luku 21: 26. Joh. 10: 14. Luku 13: 18.

20. Mutta suuressa huoneessa ei ole ainoastaan kultaiset ja hopiaiset astiat, waan myös puiset ja sawiset, ja muutamat tosin kunniaksi, mutta muutamat häpiäksi. Rom. 9: 21.

21. Jos joku itsensä senkaltaisista ihmisistä puhdistaa, se tulee kunniaan pyhitetyksi astiaksi, perheenisännille tarpeelliseksi ja kaikkiin hywiin töihin walmistetuksi. 2 Tim. 3: 17.

22. Nuoruuden himot wältä; mutta noudata wanhurskautta, uskoa, rakkautta ja rauhaa kaikkein niiden kanssa, jotka puhtaasta sydämmestä Herra rukoilewat. 1 Cor. 1: 2. 1 Tim. 6: 11.

23. Hullut ja turhat kysymykset hylkää, tietäen, että ne ainoastaan riidat synnyttäwät. 1 Tim. 1: 4.

24. Mutta ei Herran palwelian tule riitaisen olla, waan siwiän jokaista kohtaan, opettawaisen, pahoja kärsiwäisen, 1 Tim. 3: 2. Tit. 1: 9.

25. Hiljaisuudessa nuhtelewaisen wastahakoisia; jos Jumala heille joskus antais parannuksen totuutta ymmärtämään, Gal. 6: 11. Ap. T. 8: 22.

26. Ja he jälleen katuisiwat ja perkeleen paulasta pääsisiwät, jolta he hänen tahtonsa jälkeen wangitut owat.

3 Luku.

Jambreksen weljet. Jumalinen elämä. Pyhä Raamattu.

Mutta se sinun pitää tietämän, että wiimeisinä päiwinä waaralliset ajat lähenewät; 1 Tim. 4: 1. 2 Piet. 2: 1. Luku 3: 3. Jud. Ep. w. 18.

2. Sillä ne ihmiset tulewat, jotka itsiänsä rakastawat, ahneet, kerskaajat, ylpiät, pilkkaajat, wanhemmillensa tottelemattomat, kiittämättömät, jumalattomat,

3. Haluttamat, sopimattomat, laittajat, irtaalliset, kiukkuiset, kateet,

4. Pettäjät, tuimat, paisuneet, jotka enämmin hekumata kuin Jumalata rakastawat,

5. Joilla on jumalinen meno olewanansa, mutta sen woiman he kieltäwät pois. Karta siis senkaltaisia. Matth. 7: 15. Rom. 16: 17. 2 Thess. 3: 6. Tit. 1: 16. Luku 3: 10. 2 Joh. w. 10.

6. Sillä ne owat niistä, jotka huoneesta huoneeseen juoksewat ja waimowäen wangiksi wiewät, jotka synneillä rasitetut owat ja moninaisten himoin kanssa käywät,
Tit. 1: 11.
7. Aina oppiwaiset, ja ei koskaan totuuden tuntoon tulewaiset.
8. Mutta niinkuin Jannes ja Jambres oliwat Mosesta wastaan, niin nämätkin owat totuutta wastaan: ne owat ihmiset taidosta turmellut ja kelwottomat uskoon.
2 Mos. 7: 11. Rom. 1: 28. 1 Tim. 6: 5. Tit. 1: 16.
9. Mutta ei heidän pidä silleen menestymän; sillä heidän hulluutensa pitää kaikille julki tuleman, niinkuin niidenkin oli.
2 Mos. 7: 12. Luku 8: 18, 19.
10. Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, säätyäni, aiwoitustani, uskoani, pitkämielisyyttäni, rakkauttani, kärsiwällisyyttäni,
1 Tim. 4: 6.
11. Wainoomisiani, waiwojani, jotka minulle Antiochiassa, Ikoniassa ja Lystrassa tapahtuiwat, jotka wainoomiset minä kärsein, ja kaikista on minun Herra päästänyt.
Ps. 34: 20. Ap. T. 13: 50. Luku 14: 1, 2, 5, 19. 2 Cor. 1: 10.
12. Mutta myös kaikkein, jotka jumalisesti Jesuksessa Christuksessa elää tahtowat, pitää wainoa kärsimän.
Matth. 16: 24. Luc. 24: 26. Joh. 17: 14. Ap. T. 14: 22. 1 Thess. 3: 3.
13. Mutta pahoille ja petollisille ihmisille on tapahtuwa jota edemmä sitä pahemmin, sekä wiettieliöille että wietellyille.
14. Mutta pysy sinä niissä, kuin sinä oppinut olet ja sinulle uskottu on, tietäen, keneltäs oppinut olet,
2 Tim. 2: 2.
15. Ja ettäs jo lapsuudesta olet pyhän Raamatun taitanut, joka sinun taitaa autuuteen neuwoa, sen uskon kautta, joka on Christuksessa Jesuksessa.
16. Sillä kaikkinainen kirjoitus on Jumalalta annettu, ja tarpeellinen opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi, kuritukseksi, joka on wanhurskaudessa:
Rom. 15: 4. 2 Piet. 1: 19, 20, 21.
17. Että Jumalan ihminen täydellinen olis ja kaikkiin hywiin töihin sowelias.

4 Luku.

Neuwo ahkeruuteen saarnawirassa. Paawali uhrataan: hänelle anteeksi annetaan ja hän päästetään.

Niin minä siis todistan Jumalan ja Herran Jesuksen Christuksen edessä, joka on tulewa tuomitsemaan eläwiä ja kuolleita, hänen ilmestyksessänsä ja waltakunnassansa:
Gal. 1: 20. Phil. 1: 8. 1 Tim. 5: 21. Luku 6: 13.
2. Saarnaa sanaa, pidä päälle sekä hywällä että sopimattomalla ajalla, rankaise, nuhtele, neuwo kaikella siweydellä ja opetuksella;
2 Tim. 2: 25.
3. Sillä aika tulee, jona ei he woi terweellistä oppia kärsiä, waan omain himoinsa jälkeen kokoowat itsellensä opettajat, että heidän korwansa syyhywät,
4. Ja kääntäwät korwansa pois totuudesta, ja turhiin juttuihin poikkeewat.
1 Tim. 1: 4. Luku 4: 7.
5. Mutta walwo sinä kaikissa, kärsi ja kestä waiwoissa, tee ewan-

geliumin saarnaajan työ ja toimita wirkas täydellisesti.
Eph. 4: 11. 2 Tim. 1: 8. Luku 2: 3.
6. Sillä minä jo uhrataan ja minun pääsemiseni aika lähestyy.
Phil. 1: 23. Luku 2: 17. 2 Piet. 1: 14.
7. Minä olen sen hywän kilwoituksen kilwoitellut, juoksun päättänyt, uskon pitänyt. 1 Cor. 9: 24, 2c.
Phil. 3: 14. 1 Tim. 6: 12. Hebr. 12: 1.
8. Tästedes on minulle tallelle pantu wanhurskauden kruunu, jonka Herra, wanhurskas tuomari, sinä päiwänä minulle antaa, mutta ei ainoastansa minulle, waan myös kaikille, jotka hänen ilmestystänsä rakastawat.
1 Cor. 9: 25. 1 Piet. 5: 4. Jac. 1: 12.
9. Ahkeroitse, ettäs pian minun tyköni tulet;
10. Sillä Demas antoi minun ylön ja halasi tätä maailmata ja meni Thessalonikaan, Crescens Galatiaan, Titus Dalmatiaan.
Col. 4: 14.
11. Ainoastansa Lucas on minun kanssani. Ota Markus tykös ja tuo häntä kanssas; sillä hän on sangen tarpeellinen minulle palwelukseen.
12. Tychicuksen minä lähetin Ephesoon.
Eph. 6: 21. Col. 4: 7. Tit. 3: 12.
13. Se hame, kuin minä Troadassa Carpuksen tykö jätin, tuo tullessas ja kirjat, mutta liiatenkin pärmäkirjat.
14. Aleksander waskiseppä on minulle paljon pahaa tehnyt: Herra maksakoon hänelle hänen työnsä jälkeen! 1 Tim. 1: 20.
15. Josta sinä itseäs kawahda; sillä hän on kowin meidän saarnojamme wastaan ollut.
16. Minun ensimäisessä edeswastauksessani ei yksikään minun kanssani ollut, waan kaikki antoiwat ylön minun; (älköön se heille olko soimattu!)
17. Mutta Herra on minun puolellani ja wahwisti minua, että saarna minun kauttani piti wahwistettaman ja kaikki pakanat piti sen kuuleman; ja minä pelastettiin jalopeuran suusta.
18. Ja Herra pelastaa minun kaikesta pahasta teosta, ja auttaa hänen taiwaalliseen waltakuntaansa, jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
19. Terwehdä Priskaa ja Aqwilaa ja Onesiphorin perhettä.
Ap. T. 18: 2. Rom. 16: 3. 1 Cor. 16: 19. 2 Tim. 1: 16.
20. Erastus jäi Corinthiin, mutta Trophimon minä jätin Miletoon sairastamaan. Ap. T. 19: 22.
Luku 20: 4, 15. Luku 21: 29. Rom. 16: 23.
21. Ahkeroitse ennen talwea tulla. Sinua terwehtää Eubulus, ja Pudens, ja Linus, ja Claudia, ja kaikki weljet.
22. Herra Jesus Christus olkoon sinun henkes kanssa! Armo olkoon teidän kanssanne, amen!
Philem. w. 25.

Toinen Epistola Timotheuksen tykö, kirjoitettu Romista, koska Paawali toisen kerran keisar Neron eteen seisatettiin.

P. Paawalin Epistola Titukſen tykö.

1 Luku.

Paawali walittu. Titus Cretasſa. Oikiat ja wäärät opettajat.

Paawali, Jumalan palwelia ja Jesukſen Christukſen apostoli, Jumalan walittuin uskon jälkeen ja totuuden tunnon, joka jumalisuuden jälkeen on,
1 Tim. 3: 16. Luku 6: 3.
2. Ijankaikkiſen elämän toiwoon, jonka Jumala, joka ei walehdella taida, ennen ijankaikkiſia aikoja luwannut on, 4 Mos. 23: 19. Rom. 16: 25. 2 Tim. 1: 2, 9. Luku 2: 13.
3. Mutta ajallanſa ſananſa ilmoitti ſaarnan kautta, joka minulle uskottu on, Jumalan meidän Wapahtajamme käskyn jälkeen,
Ap. T. 20: 24. 2 Cor. 2: 12. Gal. 2: 2. Eph. 1: 9. Luku 3: 9. Col. 1: 26. 1 Thesſ. 2: 4. 2 Tim. 1: 10. 1 Piet. 1: 20.
4. Titukſelle, minun toimelliſelle pojalleni, meidän molempain uskomme jälkeen: armo, laupius, rauha Isältä Jumalalta ja meidän Wapahtajaltamme Herralta Jesukſelta Christukſelta! Eph. 1: 2. Col. 1: 2. 2 Tim. 1: 2. Philem. w. 3.
5. Sentähden minä ſinun Kretaan jätin, että ſinun pitää toimittaman, mitä wielä puuttuu, ja pappeja kuhunkin kaupunkiin asettaman, niinkuin minä ſinulle käskenyt olen: Ap. T. 14: 23. 2 Tim. 2: 2.
6. Jos joku nuhteetoin ja yhden emännän mies on, jolla uskolliſet lapſet owat, ei juomarikſi eli kankeikſi ſoimatut. 1 Tim. 3: 2.
7. Sillä piſpan tulee nuhteettoman olla, niinkuin Jumalan huoneen haltian, ei röykkiän, ei tylyn, ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän woiton pyytäjän, 3 Mos. 10: 9. Eph. 5: 18. 1 Tim. 3: 3. 1 Piet. 5: 2.
8. Mutta wierasten holhojan, hywäntahtoiſen, ſiiwolliſen, hurskaan, pyhän ja puhtaan, 1 Tim. 3: 2.
9. **Ja kiinnipitäwän puhtaasta ja opettawaiſesta ſanasta, että hän olis wäkewä terweelliſen opin kautta neuwomaan ja wastaanſeiſojita woittamaan.** 1 Tim. 6: 3. 2 Tim. 1: 13. Luku 4: 3. Tit. 2: 1.
10. Sillä monta on tottelematointa, turhan puhujata ja mielen kääntäjätä, enimmästi ne, jotka ympärileikkaukſesta owat.
Ap. T. 15: 1. 1 Tim. 1: 6.
11. Joidenka ſuu pitää tukittaman, jotka koko huoneet kääntäwät pois ja häpiälliſen woiton tähden kelwottomia opettawat.
Matth. 23: 23. 1 Tim. 6: 5. 2 Tim. 3: 6.
12. Yksi heistä ſanoi, heidän oma prophetanſa: Kretalaiſet owat aina walehteliat, pahat pedot ja laiskat watſat.
13. Tämä todistus on toſi; ſentähden nuhtele heitä kowin, että he uskosſa terweet oliſiwat,
14. Eikä Judalaisten turhia juttuja ja ihmisten käskyjä totteliſi, jotka itſenſä totuudesta kääntäwät pois. Jes. 29: 13. Matth. 15: 9. Col. 2: 22. 1 Tim. 1: 4. Luku 4: 7.
15. Kaikki owat puhtaille puhtaat, mutta ſaastaiſille ja uskottomille ei mitään puhdas ole, waan ſekä heidän mielenſä että omatuntonſa on ſaastainen. Matth. 15: 11. Luc. 11: 39. Ap. T. 10: 15. Rom. 14: 14, 20.

16. He sanowat tuntewansa Jumalan, mutta töillänsä he sen kieltäwät, ja owat kauhiat ja kowakorwaiset ja kaikkiin hywiin töihin kelwottomat.
Jer. 4: 22. 2 Tim. 3: 5. Jud. Ep. w. 4.

2 Luku.

Jokaisen säädyn elämä. Jumalan armo.

Mutta puhu sinä niitä, kuin owat terweelliseen oppiin soweliaat:

2. Että wanhat olisiwat raittiit, kunnialliset, siiwolliset, lujat uskossa, rakkaudessa ja kärsiwällisyydessä;

3. Wanhat waimot myös käyttäisiwät itsensä niinkuin pyhäin sopii, ei panetteliat, eikä juomarit, mutta hywin opettawaiset:
1 Tim. 2: 9. Luku 5: 13. 1 Piet. 3: 3.

4. Että nuoret waimot heiltä hywiä tapoja oppisiwat, miehiänsä rakastaisiwat, lapsensa rakkaina pitäisiwät,

5. Olisiwat siwiät, puhtaat, kotonansa pysywät, hywät, heidän miehillensä alamaiset, ettei Jumalan sana pilkatuksi tulisi.
1 Mos. 3: 16. 1 Cor. 14: 34. Eph. 5: 22. Col. 3: 18. 1 Piet. 3: 1.

6. Neuwo myös nuoria miehiä siwiästi olemaan.

7. Aseta itses kaikissa hywäin töiden esikuwaksi, wilpittömällä opetuksella, kunniallisuudella,
1 Tim. 4: 12. 1 Piet. 5: 3.

8. Terweellisellä ja nuhteettomalla sanalla, että se, joka itsensä wastaan panee, häpeäis eikä mitään löytäisi meistä pahoin puhuaksensa. 1 Tim. 5: 14.
1 Piet. 2: 12, 15. Luku 3: 16.

9. Neuwo palwelioita isännillensä alamaiset olemaan, ja kaikissa kelwollisekſi, ei wastaan sanojat, Eph. 6: 5.
Col. 3: 22. 1 Tim. 6: 1, 2. 1 Piet. 2: 18.

10. Ei pettäwäiset, waan kaiken hywän uskollisuuden näyttäwäiset, että he Jumalan meidän Wapahtajamme opin kaikissa kaunistaisiwat.

11. Sillä Jumalan armo, kaikille ihmisille terweellinen, on ilmestynyt, 1 Tim. 2: 4. Tit. 3: 4.

12. Joka meidän opettaa kaiken jumalattoman menon hylkäämään ja maailmalliset himot, ja tässä maailmassa siwiästi ja hurskaasti ja jumalisesti elämään, Eph. 1: 4.
Col. 1: 22. 2 Tim. 1: 9. 1 Joh. 2: 16.

13. Ja odottamaan autuaallista toiwoa, ja suuren Jumalan ja meidän Lunastajamme Jesuksen Christuksen ilmestystä,
1 Cor. 1: 7. Phil. 3: 20.

14. Joka itsensä antoi meidän edestämme, että hän meitä kaikesta wäärydestä lunastais ja itsellensä erinomaiseksi kansaksi puhdistais, ahkeraksi hywiin töihin.
2 Mos. 19: 5. Gal. 1: 4. Luku 2: 20. Eph. 2: 10. Luku 5: 2. Hebr. 9: 14.

15. Näitä sinä puhu ja neuwo, ja kaikella todella nuhtele: ei myös kenenkään pidä sinua katsoman ylön.

3 Luku.

Epäuskon, uskon hedelmät. Pakene erisenraista ihmistä.

Neuwo heitä, että he päämiehille ja esiwallalle alamaiset ja kuuliaiset olisiwat, että he

kaikkiin hywiin töihin walmiit olisiwat: Rom. 13: 1. 1 Piet. 2: 13.
2. Ettei he ketäkään pilkkaisi, eikä riitaiset olisi, waan sopiwaiset, osoittain kaikille ihmisille kaikkea siweyttä.
Phil. 4: 5. 2 Tim. 2: 24, 25.
3. Sillä me olimme myös muinoin taitamattomat, kowakorwaiset, eksywäiset, palwellen himoja ja moninaisia hekumia, ja waelsimme pahuudessa ja kateudessa, wainoten ja wihaten toinen toistamme. 1 Cor. 6: 11. Eph. 2: 1, 2c. Luku 5: 8. Col. 3: 7. 1 Piet. 4: 3.
4. Mutta sittenkuin Jumalan meidän Wapahtajamme hywyys ja rakkaus ihmisille ilmestyi, Tit. 2: 11.
5. Ei wanhurskauden töiden kautta, kuin me tehneet olemme, waan hänen laupiutensa kautta hän meidän autuaaksi teki, uuden syntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta, Joh. 3: 5. Ap. T. 15: 11. Rom. 3: 20. Luku 4: 2, 6. Luku 9: 11. Luku 11: 6. Gal. 2: 16. Eph. 1: 4. Luku 2: 4, 9. Luku 5: 26. 1 Tim. 1: 9.
6. Jonka hän meidän päällemme, Jesuksen Christuksen meidän Wapahtajamme kautta, runsaasti wuodattanut on: Hes. 36: 25. Joel. 2: 28. Ap. T. 2: 33. Rom. 5: 5.
7. Että me hänen armonsa kautta wanhurskaaksi tulisimme ja ijankaikkisen elämän perillisiksi toiwon jälkeen. Rom. 8: 23, 24.
8. Tämä on totinen sana, ja näitä minä tahdon sinun wahwasti opettamaan, että ne, jotka Jumalan päälle uskoneet owat, ahkeroitsisiwat hywissä töissä muitten edellä käydä: nämät owat ihmisille hywät ja tarpeelliset.
9. Mutta hulluja tutkimisia, polwilukuja, riitoja ja kilwoituksia laista wältä; sillä ne owat turhat ja kelwottomat.
1 Tim. 1: 4. Luku 4: 7. Luku 6: 20. 2 Tim. 2: 23. Tit. 1: 14.
10. Eriseuraista ihmistä pakene, koska häntä kerta taikka kahdesti neuwottu on,
Matth. 18: 17. Rom. 16: 17. 2 Thess. 3: 6. 2 Tim. 3: 5. 2 Joh. w. 10.
11. Tietäen, että senkaltainen on käännetty pois ja syntiä tekee, niinkuin se, joka itsensä tuominnut on.
12. Koska minä Arteman eli Tychikuksen sinun tykös lähetän, niin riennä sinuas minun tyköni Nikopoliin; sillä minä olen aikonut siellä talwea pitää.
13. Lähetä Zenas, lainoppinut, ja Apollo wisusti matkaan, ettei heiltä mitään puuttuisi.
14. Mutta anna myös niidenkin, kuin meidän owat, oppia hywissä töissä muitten edellä käymään, kussa niin tarwitaan, ettei hekään hedelmättömät olisi.
15. Sinua terwehtäwät kaikki, kuin minun kanssani owat. Terwehdä niitä, kuin meitä uskossa rakastawat. Armo olkoon teidän kaikkein kanssanne, amen!

Kirjoitettu Tituksen, Kretan ensimäisen pispan tykö, Macedonian Nikopolista.

P. Paawalin Epistola Philemonin tykö.

1 Luku.

Esirukous Onesimuksen edestä.

Paawali, Christuksen Jesuksen wanki, ja weli Timotheus, rakkaalle Philemonille, ja meidän apulaisellemme,
Eph. 3: 1. Luku 4: 1. 2 Tim. 1: 8.

2. Ja rakkaalle Appialle ja Archippukselle, meidän kanssapalweliallemme, ja sille seurakunnalle, kuin sinun huoneessas on:
1 Cor. 16: 19. Col. 4: 15, 17.

3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Christukselta!
Rom. 1: 7.

4. Minä kiitän minun Jumalatani ja muistan aina sinua minun rukouksissani,
1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

5. Että minä kuulen siitä rakkaudesta ja uskosta, kuin sinulla Herran Jesuksen päälle on ja kaikkein pyhäin tykö: Eph. 1: 15. Col. 1: 4.

6. Että sinun uskos, joka meille yhteinen on, tulis sinussa kaiken hywyyden tuntemisen kautta woimalliseksi, joka teillä Christuksessa Jesuksessa on.

7. Sillä meillä on suuri ilo ja lohdutus sinun rakkaudestas, että pyhäin sydämmet sinun kauttas, rakas weljeni, wirwoitetut owat.

8. Sentähden waikka minulla on suuri uskallus Christuksessa käskeä sinua, mitä sinun tehdä tulee,

9. Niin minä kuitenkin tahdon rakkauden puolesta ennen rukoilla, minä, joka tainkaltainen olen, nimittäin, wanha Paawali, mutta nyt myös Jesuksen Christuksen wanki.

10. Niin minä siis neuwon sinua, minun poikani Onesimuksen puolesta, jonka minä siteissäni siitin, 1 Cor. 4: 15. Col. 4: 9.

11. Joka sinulle muinoin kelwotoin oli, mutta nyt sinulle ja minulle kyllä tarpeellinen, jonka minä nyt olen lähettänyt jälleen.

12. Mutta ota häntä wastaan; sillä hän on minun oma sydämmeni.

13. Minä tahdoin häntä pitää minun tykönäni, että hän minua sinun puolestas ewangeliumin siteissä palwelis.

14. Mutta en minä tahtonut mitään ilman sinun suosiotas tehdä, ettei sinun hywyytes pitänyt oleman niinkuin waadittu, waan wapaamielinen.

15. Sillä sentähden hän hetkeksi sinulta läksi, ettäs hänen ijäksi saisit jällensä,

16. Ei nyt silleen niinkuin palwelian, waan enämmin kuin palwelian ja niinkuin rakkaan weljen, erinomattain minulle, mutta kuinka paljoa enämmin sinulle, sekä lihan kautta että Herrassa.

17. Jos sinä siis minun kumppaninas pidät, niin ota häntä wastaan niinkuin minuakin.

18. Mutta jos hän jotakin sinua wahingoittanut on eli on

sinulle welkaa, niin sano minun syykseni.
19. Minä Paawali olen tämän omalla kädelläni kirjoittanut ja tahdon sen sinulle maksaa, etten minä sinulle sanoisi, ettäs myös minulle sinun itses welkapää olet.
20. Armas weljeni! suo minun ihastua sinusta Herrassa, wirwoita minun sydämmeni Herrassa.
21. Minä kirjoitin sinun tykös, luottain minuani sinun kuuliaisuutees, tietäen sinun enämmin tekewän kuin minä sanonkaan.
2 Cor. 7: 16.
22. Walmista myös minulle majaa; sillä minä toiwon, että minä teidän rukoustenne kautta teille lahjoitetaan.
Phil. 1: 25. Luku 2: 24.
23. Sinua terwehtäwät Epaphras, (minun kanssawankini Christuksessa Jesuksessa,)
24. Marcus, Aristarkus, Demas, Lucas, minun apulaiseni.
25. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa, amen!
2 Tim. 4: 22.

Kirjoitettu Philemonin tykö Romista palwelian Onesimuksen kanssa.

Epistola Hebrealaisten tykö.

1 Luku.

Christus totinen Jumala, ja enkeleitä korkiampi.

Jumala puhui muinoin usein ja monella muotoa isille prophetain kautta; näinä wiimeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poikansa kautta, 4 Mos. 12: 6, 8. Gal. 4: 4.
2. Jonka hän on kaikkein perillisekfi pannut, ja on myös hänen kauttansa maailman tehnyt;
Ps. 2: 8. Ps. 8: 7. San. l. 8: 29, 30. Dan. 7: 14. Matth. 21: 38. Joh. 1: 3.
3. Joka, että hän on hänen kunniansa kirkkaus ja hänen olemuksensa juurikuwa, ja kantaa kaikki woimansa sanalla, ja on itse kauttansa meidän synteimme puhdistuksen tehnyt, ja istunut majestetin oikialla puolella korkeuksissa: Ps. 33: 6.
Ps. 110: 1. Joh. 5: 17. Col. 1: 15, 17. Hebr. 8: 1. Luku 9: 12. Ilm. K. 4: 11.
4. On tullut niin paljoa paremmaksi enkeleitä, että hän ylimmäisemmän nimen on heidän suhteensa perinyt. Eph. 1: 21. Phil. 2: 9, 10.
5. Sillä kenelle hän on koskaan enkeleistä sanonut: **sinä olet minun Poikani, tänäpänä minä sinun synnytin! ja taas: minä olen hänen Isänsä ja hän on minun Poikani?** 2 Sam. 7: 14. Ps. 2: 7. Ps. 89: 27, 28. Ap. T. 13: 33. Hebr. 5: 5.
6. Ja taas: koska hän tuo esikoisen maailmaan, sanoo hän: häntä pitää kaikki Jumalan enkelit kumartaen rukoileman?
Ps. 97: 7. Rom. 8: 29. Col. 1: 18.
7. Mutta enkeleistä hän sanoo: hän tekee enkelinsä hengeksi ja hänen palwelians tulenleimaukseksi.
Ps. 104: 4.
8. Mutta Pojalle: Jumala! sinun istuimes pysyy ijankaikki-

sesta ijankaikkiseen: sinun walta-
kuntas waltikka on oikeuden wal-
tikka. Ps. 45: 7.
9. Sillä rakastit wanhurskautta
ja wihasit wääryyttä, sentähden
on sinun, o Jumala, sinun Ju-
malas woidellut ilovöljyllä enämpi
kuin sinun osaweljes. Ap. T. 10: 38.
10. Ja: sinä, Herra, olet alusta
maan perustanut, ja taiwaat owat
sinun käsialas: Ps. 102: 26.
11. Ne katoowat, mutta sinä
pysyt; ja he kaikki wanhenewat
niinkuin waate.
Jes. 51: 6. 2 Piet. 3: 7, 10.
12. Ja niinkuin puwun sinä
heitä muuttelet, ja he muuttu-
wat; mutta sinä kohdallasi pysyt,
ja ei sinun ajastaikas puutu.
Ps. 102: 27, 28.
13. Mutta kelle enkeleistä on
hän koskaan sanonut: istu minun
oikialle kädelleni, siihen asti kuin
minä panen wihoillises sinun jalkais
astinlaudaksi? Ps. 110: 1. Matth. 22: 44.
Marc. 12: 36. Luc. 20: 42. Ap. T. 2: 34.
1 Cor. 15: 25. Eph. 1: 20. Hebr. 12: 2.
14. Eikö he kaikki ole palwe-
lewaiset henget, palwelukseen lä-
hetetyt niille, jotka autuuden pe-
rimän pitää? Ps. 34: 8. Ps. 91: 11.

2 Luku.

Uuden testamentin oppi. Christuksen korkeus, lihaan tuleminen.

Sentähden pitää meidän sitä
wisummin niistä waarin ot-
taman, kuin me kuulleet olemme,
ettemme joskus pahenisi.
2. Sillä jos se sana oli wah-
wa, kuin enkelitten kautta puhut-
tiin, ja kaikki ylitsekäymys ja tot-
telemattomuus on jo ansaitun
palkkansa saanut: 2 Mos. 20: 5.
5 Mos. 27: 26. Ap. T. 7: 38, 53. Gal. 3: 19.
3. Kuinkas me wälttäisimme,
jos me senkaltaisen autuuden kat-
somme ylön? joka sitte, kuin se
ensin Herralta saarnattu oli, meis-
sä wahwistetuksi tuli niiden kaut-
ta, jotka sen kuulleet oliwat.
Matth. 4: 17. Marc. 1: 14, 15. Hebr. 12: 25.
2 Piet. 1: 18. 1 Joh. 1: 1.
4. Ja Jumala on siihen to-
distuksensa antanut sekä ihmeillä
että tunnustähdeillä, niin myös
moninaisilla woimallisilla töillä
ja Pyhän Hengen jakamisilla hä-
nen tahtonsa jälkeen. Marc. 16: 20.
Ap. T. 2: 22. Luku 5: 12. Luku 14: 3.
Luku 19: 11. 1 Cor. 12: 4, 7, 11.
5. Sillä ei hän ole tulewaista
maailmata enkelitten ala anta-
nut, josta me puhumme.
Hebr. 1: 2, 4, 8. 2 Piet. 3: 13.
6. Mutta yksi sen todistaa toi-
sessa paikassa ja sanoo: mikä on
ihminen, että sinä häntä muistat,
eli ihmisen poika, ettäs häntä et-
siskelet? Ps. 8: 5. Ps. 144: 3.
7. Sinä olet hänen wähäksi het-
keksi enkelitten suhteen alentanut:
sinä olet hänen kunnialla ja ylis-
tyksellä kaunistanut, ja asettanut
kättes töiden päälle. Ps. 8: 6, 7.
8. Kaikki olet sinä heittänyt
hänen jalkainsa ala. Sillä siinä,
että hän kaikki on hänen alansa
heittänyt, ei hän mitään jättänyt,
jota ei hän ole hänen alansa heit-
tänyt; mutta emme wielä näe
kaikkia hänen alansa heitetyksi.
Matth. 28: 18. 1 Cor. 15: 25, 27. Eph. 1: 22.
9. Waan Jesuksen, joka wä-
häksi hetkeksi enkelitten suhteen

alettu oli, näemme me kuoleman kärsimisen kautta kaunistetuksi kunnialla ja ylistyksellä, että hänen piti Jumalan armosta kaikkein edestä kuolemata maistaman.
Luc. 24: 26. Ap. T. 2: 23. Phil. 2: 2, 8, 9.
10. Sillä se sopi hänen, jonka tähden kaikki owat ja jonka kautta kaikki owat, joka paljon lapsia kunniaan saattaa, että hän heidän autuutensa Pääruhtinaan kärsimisen kautta täydelliseksi tekis.
Ap. T. 3: 15. Luku 5: 31. Rom. 11: 36. Hebr. 5: 9. Luku 12: 2.
11. Sillä ne kaikki yhdestä owat, sekä se, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, jonka tähden ei hän myös häpee heitä weljiksensä kutsua, Matth. 28: 10. Joh. 20: 17. Ap. T. 17: 26. Hebr. 10: 10.
12. Sanoen: minä julistan sinun nimes minun weljilleni ja keskellä seurakuntaa sinua weisulla ylistän; Ps. 22: 23, 26.
13. Ja taas: minä turwaan häneen; Ja taas: katso, minä ja ne lapset, jotka Jumala minulle antanut on,
2 Sam. 22: 3. Ps. 18: 3. Jes. 8: 18.
14. Että siis lapsilla on liha ja weri, niin on hän myös niistä osalliseksi tullut, että hän olis kuoleman kautta hukuttanut sen, jolla kuoleman walta oli, se on: perkeleen,
Jes. 25: 8. Hos. 13: 14. Joh. 1: 14. 1 Cor. 15: 54, 55. Phil. 2: 7. 2 Tim. 1: 10.
15. Ja päästänyt ne, jotka kuoleman pelwosta piti kaiken ikänsä orjana oleman.
Luc. 1: 74. Rom. 8: 15.
16. Sillä ei tosin hän koskaan enkeleitä päällensä ota, waan Abrahamin siemenen hän päällensä ottaa,
17. Josta hänen kaiketi piti weljeinsä kaltainen oleman, että hän armollinen ja uskollinen ylimmäinen Pappi Jumalan edessä olis, sowittamaan kansan syntejä.
Hebr. 4: 15. Luku 5: 2.
18. Sillä siitä, että hän kärsinyt on ja on kiusattu, taitaa hän myös niitä auttaa, jotka kiusataan.

3 Luku.

Christuksen korkeus Mosekseen suhteen. Neuwo pysymään hänen opissansa.

Sentähden, pyhät weljet, jotka taiwaallisessa kutsumisessa osalliset olette! ottakaat waari siitä apostolista ja ylimmäisestä Papista, jonka me tunnustamme, Christuksesta Jesuksesta,
Rom. 15: 8. Phil. 3: 14. Hebr. 4: 14. Luku 6: 20. Luku 8: 1. Luku 9: 11.
2. Joka on uskollinen sille, joka hänen tehnyt oli niinkuin Moseskin koko hänen huoneessansa.
4 Mos. 12: 7.
3. Mutta tämä on sitä suuremman kunnian ansainnut kuin Moses, että sillä suurempi kunnia huoneesta olis, joka sen rakensi, kuin itse huoneella.
Zach. 6: 12. Matth. 16: 18.
4. Sillä jokainen huone on joltakin rakettu; mutta joka kaikki rakensi, se on Jumala.
2 Cor. 5: 17. Eph. 2: 10.
5. Ja Moses tosin oli uskollinen kaikessa hänen huoneessansa, niinkuin palwelia, niiden todistukseksi, joista sitte sanottaman piti;
5 Mos. 18: 15, 18.
6. Mutta Christus niinkuin poika ylitse huoneensa, jonka huone

me olemme, jos me muutoin sen uskalluksen ja toiwon kerskaamisen loppuun asti wahwana pidämme. Matth. 24: 13. Joh. 14: 23. 1 Cor. 3: 16. 1 Tim. 3: 15.

7. Sentähden niinkuin Pyhä Henki sanoo: tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä,
Ps. 95: 8. Hebr. 4: 7.

8. Niin älkäät paaduttako sydämmiänne, niinkuin haikeudessa tapahtui kiusauksen päiwänä korwessa, 2 Mos. 17: 2. 4 Mos. 20: 13.

9. Kussa teidän isänne minua kiusasiwat: he koetteliwat minua, ja näkiwät minun työni neljäkymmentä ajastaikaa.

10. Sentähden minä närkästyin tämän sukukunnan päälle ja sanoin: aina he eksywät sydämmellänsä, mutta ei he tunteneet minun tietäni,

11. Niin että minä wannoin minun wihassani, ettei heidän pidä minun lepooni tuleman.
4 Mos. 14: 23. 5 Mos. 1: 34, 35. Ps. 95: 11. Hebr. 4: 3, 5.

12. Katsokaat, rakkaat weljet, ettei teissä joskus olisi kelläkään paha uskotoin sydän, joka eläwästä Jumalasta luopuis,

13. Waan neuwokaat teitänne keskenänne joka päiwä, niin kauwan kuin tänäpänä sanotaan, ettei joku teistä synnin petoksen kautta paatuisi.
Jes. 55: 6. Joh. 12: 35. 2 Cor. 6: 2.

14. Sillä me olemme Christuksesta osallisiksi tulleet, jos me muutoin sen aljetun uskon loppuun asti wahwana pidämme,

15. Koska sanotaan: tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä, niin älkäät paaduttako sydämmiänne, niinkuin haikeudessa tapahtui.

16. Sillä koska muutamat sen kuuliwat, niin he wihoittiwat hänen, waan ei kaikki, jotka Egyptistä Mosekfen kautta läksiwät ulos.

17. Mutta kuille hän neljäkymmentä ajastaikaa wihainen oli? eikö niille, jotka syntiä tekiwät, joiden ruumiit korwessa hukkuiwat?
4 Mos. 14: 22, 29, 32, 36. Luku 26: 65. Ps. 106: 26. 1 Cor. 10: 5. Jud. Ep. w. 5.

18. Mutta kuille hän wannoi, ettei heidän pitänyt hänen lepoonsa tuleman? eikö uskomattomille?
4 Mos. 14: 30. 5 Mos. 1: 35, 36.

19. Ja me näemme, ettei he woineet epäuskon tähden sinne tulla.

4 Luku.

Tee kiiruusti parannus. Sanan woima.

Niin peljätkäämme siis, ettemme joskus hänen lepoonsa tulemisen lupausta hylkäisi, ja ettei kenkään meistä takaperin jäisi;

2. Sillä se on meille ilmoitettu niinkuin heillenkin; mutta ei heitä sanan kuulo mitään auttanut, koska ei he niitä uskoneet, kuin sen kuuliwat.

3. Sillä me, jotka uskoimme, tulemme lepoon, niinkuin hän sanoi: niinkuin minä wannoin minun wihassani, ei heidän pidä minun lepooni tuleman; ja tosin, koska ne työt maailman alusta täytetyt oliwat.
Ps. 95: 11. Hebr. 3: 11, 18.

4. Sillä hän sanoi yhdessä paikassa siitä seitsemännestä päiwästä

näin: ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päiwänä kaikista hänen töistänsä;
1 Mos. 2: 2. 2 Mos. 20: 11. Luku 31: 17.
5. Ja taas tässä: ei heidän pidä minun lepooni tuleman.
6. Että siis se wielä edespäin on, että muutamain pitää siihen tuleman ja ne, joille se ensin ilmoitettu oli, ei ole siihen tulleet epäuskon tähden,
7. Määrää hän taas yhden päiwän, niin pitkän ajan perästä, ja Dawidin kautta sanoo: tänäpänä, (niinkuin sanottu on) tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä, niin älkäät paaduttako teidän sydämmiänne. Ps. 95: 8. Hebr. 3: 7, 15.
8. Sillä jos Josua olis heidän lepoon saattanut, niin ei hän olisi toisesta päiwästä puhunut.
9. Sentähden on Jumalan kansalle yksi lepo wielä tarjona.
10. Sillä joka hänen lepoonsa jo tullut on, se lepää töistänsä, niinkuin Jumalakin hänen töistänsä.
11. Niin ahkeroitkaamme siis siihen lepoon tulla, ettei joku siihen epäuskon esikuwaan lankeaisi.
12. Sillä Jumalan sana on eläwä ja woimallinen, ja teräwämpi kuin joku kaksiteräinen miekka, ja tunkee läwitse, siihen asti kuin se sielun ja hengen eroittaa, ja jäsenet ja ytimet, ja on ajatusten ja sydämmen aiwotusten tuomari,
Saarn. K. 12: 11. Jes. 49: 2. Jer. 23: 29. Joh. 12: 48. Ap. T. 2: 37. 1 Cor. 14: 24. 2 Cor. 10: 4, 5. Eph. 6: 17.
13. Ja ei ole yhtään luontokappaletta hänen edessänsä näkymätä, mutta kaikki owat hänen silmäinsä edessä paljaat ja julki, josta me puhumme. Ps. 7: 10.
Ps. 33: 13, 14, 15. Ps. 34: 16. Ps. 90: 8. Ps. 139: 11, 12. Jer. 16: 17. Luku 23: 24.
14. Että siis meillä suuri ylimmäinen Pappi on, Jesus Jumalan Poika, joka taiwaisiin mennyt on, niin pysykäämme siinä tunnustuksessa; Hebr. 3: 1.
Luku 7: 26. Luku 9: 11, 24. Luku 10: 23.
15. Sillä ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahtaa, waan se, joka kaikissa kiusattu on, niinkuin mekin, kuitenkin ilman synnitä.
Jes. 53: 9. Luc. 22: 28. 2 Cor. 5: 21. Hebr. 2: 17. 1 Piet. 2: 22. 1 Joh. 3: 5.
16. Sentähden käykäämme edes uskalluksella armoistuimen tykö, että me laupiuden saisimme ja löytäisimme silloin armon, koska me apua tarwitsemme. Rom. 3: 25.
Eph. 2: 18. Luku 3: 12. Hebr. 10: 19.

5 Luku.

Christus kutsuttu ylimmäisen papin wirkaan.

Sillä jokainen ylimmäinen pappi, otettu ihmisistä, pannaan ihmisten edessä niissä asioissa, jotka Jumalalle tulewat, uhraamaan lahjoja ja uhreja syntein edestä. Hebr. 2: 17. Luku 8: 3.
2. Joka niitä armahtaisi, jotka taitamattomat ja eksywäiset owat, että hän itsekin heikkoudella ympärikääritty on,
Hebr. 2: 18. Luku 4: 15. Luku 7: 28.
3. Ja tämän tähden tulee hänen niinkuin kansan edestä, niin

itsekin edestänsä uhrata syntein edestä. 3 Mos. 4: 3.
Luku 9: 7. Luku 16: 3. Hebr. 7: 27.

4. Ja ei yksikään omista itsellensä kunniata, waan se, joka Jumalalta kutsutaan, niinkuin myös Aaron. 2 Mos. 28: 1.
1 Aika K. 23: 13. 2 Aika K. 26: 16.

5. Niin myös Christus ei ole itseänsä kunniottanut, että hän ylimmäiseksi Papiksi oli tulewa, mutta se, joka hänelle sanoi: sinä olet minun Poikani, tänäpänä minä sinun synnytin. Ps. 2: 7.
Joh. 8: 54. Ap. T. 13: 33. Hebr. 1: 5.

6. Niinkuin hän sanoo toisessa paikassa: sinä olet Pappi ijankaikkisesti, Melchisedekin säädyn jälkeen, Ps. 110: 4. Hebr. 7: 17.

7. Joka on hänen lihansa päiwinä uhrannut rukoukset ja nöyrät anomiset, wäkewällä huudolla ja kyyneleillä sen tykö, joka hänen woi kuolemasta pelastaa, ja on myös kuultu, että hän Jumalata kunniotti. Matth. 26: 38. Luku 27: 46, 50.
Marc. 14: 33, 36. Luku 15: 34, 37. Luc. 22: 42.
Luku 23: 46. Joh. 12: 27. Luku 17: 1.

8. Ja waikka hän (Jumalan) Poika oli, on hän kuitenkin niistä, kuin hän kärsi, kuuliaisuuden oppinut. Phil. 2: 6.

9. Ja koska hän täydelliseksi tuli, on hän kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiset owat, syy ijankaikkiseen autuuteen, Hebr. 2: 10.

10. Ja on Jumalalta ylimmäiseksi Papiksi nimitetty, Melchisedekin säädyn jälkeen,

11. Josta meillä on paljo sanomista, ja se on työläs selittää; sillä te olette kowakorwaisiksi tulleet.

12. Sillä te, joiden piti aikaa opettajat oleman, tarwitsette taas, että me teille ensimäiset puustawit Jumalan sanan opista opettaisimme, ja olette tulleet niiksi, jotka tarwitsewat rieskaa ja ei wahwaa ruokaa. 1 Cor. 3: 1, 3. 1 Piet. 2: 2.

13. Sillä jolle wielä rieskaa pitää annettaman, se on harjoittamatoin wanhurskauden sanaan; (sillä hän on lapsi;)
1 Cor. 3: 2. Luku 14: 20. Eph. 4: 14.

14. Mutta täydellisten sopii wahwa ruoka, joilla owat tottumisen kautta harjoitetut mielet hywää ja pahaa eroittamaan.

6 Luku.

Luopuwaisten rangaistus. Toiwon, sanan woima.

Sentähden antakaamme Christuksen alun opin sillänsä olla, ja ruwetkaamme niihin, jotka täydellisyyteen saattawat: ei wastauudesta perustusta laskein parannukseen kuolewaisista töistä ja uskoon Jumalan päälle,

2. Kasteen oppiin, kätten päällepanemiseen, kuolleitten ylösnousemiseen ja ijankaikkiseen tuomioon.

3. Ja sen me tahdomme tehdä, jos Jumala muutoin sallii.
Jac. 4: 15.

4. Sillä se on mahdotoin, että ne, jotka kerran walaistut owat ja sitä taiwaallista lahjaa maistaneet, ja owat Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet,
Matth. 12: 31, 45. Hebr. 10: 26. 1 Joh. 5: 16.

5. Ja maistaneet Jumalan hywää sanaa, ja tulewaisen maailman woimaa,

6. Jos he lankeewat pois, että
he wastauudesta parannukseen
uudistettaisiin, jotka toistamiseen
itsellensä Jumalan Pojan ristiin=
naulitsewat ja pilkkana pitäwät.
2 Piet. 2: 20.
7. Sillä maa, joka sateen si=
sällensä särpää, joka usein sen
päälle tulee, ja kaswaa tarpeellisia
ruohoja niille, jotka sitä wiljele=
wät, se saa siunauksen Jumalalta.
8. Mutta joka orjantappuroita
ja ohdakkeita kaswaa, se on kel=
wotoin ja lähin kiroustа, jonka
loppu on, että se poltetaan.
9. Mutta me toiwomme teiltä,
rakkahimmat, parempata ja sitä,
kuin autuuteen sopii, ehkä me näin
puhumme.
10. Sillä ei Jumala ole wää=
rä, että hän unhohtais teidän te=
konne ja työnne rakkaudessa, jonka
te hänen nimellensä osoititte, koska
te pyhiä palwelitte ja wielä pal=
welette. Matth. 10: 42.
Luku 25: 40. Marc. 9: 41. Joh. 13: 20.
Rom. 3: 4. 1 Thess. 1: 3. 2 Thess. 1: 6, 7.
11. Mutta me halajamme, että
jokainen teistä sen ahkeruuden
osoittais, pitäin toiwon wahwuu=
den hamaan loppuun asti,
12. Ettette hitaiksi tulisi, waan
olisitte niiden seuraajat, jotka us=
kon ja pitkämielisyyden kautta lu=
watun perimisen saawat.
13. Sillä Jumala, joka Abra=
hamille lupauksen antoi, koska ei
hän taitanut yhdenkään suurem=
man kautta wannoa, niin hän
wannoi itse kauttansa,
1 Mos. 17: 4. Ps. 105: 9. Luc. 1: 73.
14. Sanoen: totisesti tahdon mi=
nä siunaten siunata sinua ja enäten
enätä sinua. 1 Mos. 12: 3. Luku 22: 17.
15. Ja että hän kärsiwällisesti
odotti, niin hän sai lupauksen.
16. Sillä ihmiset tosin wan=
nowat sen kautta, joka suurempi
on kuin he, ja se on kaiken hei=
dän riitansa loppu, jos se walalla
wahwistetaan. 2 Mos. 22: 11.
17. Jossa Jumala tahtoi lu=
pauksen perillisille neuwonsa wah=
wuuden yltäkylläisesti osoittaa,
wannoi hän walan:
18. Että me kahden liikkumat=
toman kappaleen kautta, joissa
mahdotoin on Jumalan waleh=
della, juuri wahwan uskalluksen
pitäisimme, me jotka siihen tur=
waamme, että me taritun toiwon
saisimme,
4 Mos. 23: 19. 1 Sam. 15: 29. Mal. 3: 6.
19. Jonka me pidämme niin=
kuin wahwan ja lujan meidän
sielumme ankkurin, joka ulottuu
sisällen hamaan niihinkin asti,
jotka esiripun sisälmäisellä puo=
lella owat,
20. Johonka edelläjuoksia on
meidän edellämme mennyt sisälle,
Jesus, Melchisedekin säädyn jäl=
keen, ylimmäiseksi Papiksi tehty
ijankaikkisesti. Hebr. 3: 1.
Luku 4: 14. Luku 7: 17. Luku 8: 1. Luku 9: 11.

7 Luku.

Lewitain pappeus on tauwonnut: mutta
Christuksen pappeus on taukoomatoin
ja täydellinen.

Sillä tämä Melchisedek oli Sa=
lemin kuningas, kaikkein kor=
keimman Jumalan pappi, joka

Abrahamia wastaan meni, koska hän palasi kuningasten taposta, ja siunasi häntä, 1 Mos. 14: 18, 2c.

2. Jolle myös Abraham jakoi kymmenekset kaikista. Ensin hän tulkitaan wanhurskauden kuninkaaksi, waan sen jälkeen Salemin kuninkaaksi, se on: rauhan kuningas,

3. Ilman isätä, ilman äititä, ilman suwuta, ja ei hänellä ole päiwäin alkua eikä elämän loppua; mutta hän on Jumalan Poikaan werrattu ja pysyy pappina ijankaikkisesti.

4. Mutta katsokaat, kuinka suuri tämä on, jolle Abrahami patriarcha saaliista kymmenekset antoi.
1 Mos. 14: 20.

5. Ja ne, jotka Lewin pojista papin wiran ottawat, niin heillä on käsky kymmenekstiä kansalta ottaa lain jälkeen, se on: heidän weljiltänsä, waikka ne Abrahamin kupeista tulleet owat.
4 Mos. 18: 21, 26. 5 Mos. 18: 1.
Jos. 14: 4. 2 Aika K. 31: 5.

6. Mutta se, jonka sukua ei heidän seassansa lueta, otti Abrahamilta kymmenekset ja siunasi häntä, jolla lupaukset oliwat.
Rom. 4: 13. Gal. 3: 16.

7. Mutta ei yksikään sitä kiellä, että wähempi siunataan siltä kuin enämpi on.

8. Ja tässä tosin kuolewaiset ihmiset kymmenekstiä ottawat: mutta siellä hän todistaa hänen eläwän.

9. Ja (että minun niin sanoman pitää,) Lewin, joka tottui kymmenekstiä ottamaan, tähtyi myös Abrahamissa kymmenekstiä antaa;

10. Sillä hän oli wielä isänsä kupeissa, koska Melchisedek häntä wastaan meni.

11. Sentähden, jos täydellisyys on Lewin pappiuden kautta tapahtunut; (sillä sen alla on kansa lain saanut,) mitä sitte oli tarwetta sanoa, että toinen pappi oli Melchisedekin säädyn jälkeen tulewa, ja ei Aaronin säädyn jälkeen?

12. Sillä kussa pappius muutetaan, siinä pitää myös laki muutettaman.

13. Sillä se, josta näitä sanotaan, on toisesta suwusta, josta ei yksikään alttaria palwellut.

14. Sillä se on julkinen, että meidän Herramme on Judan sukukunnasta tullut, jolle sukukunnalle ei Moses ole mitään pappiudesta puhunut;
Jes. 11: 1. Matth. 1: 2.

15. Ja se on wielä selkiämpi, jos Melchisedekin säädyn jälkeen toinen pappi tulee ylös,

16. Joka ei lihallisen käskyn lain jälkeen tehty ole, waan loppumattoman elämän woiman jälkeen.

17. Sillä näin hän todistaa: **sinä olet pappi ijankaikkisesti Melchisedekin säädyn jälkeen.**
Ps. 110: 4. Hebr. 5: 6.

18. Sillä ensimäinen laki lakkaa, sen heikkouden ja kelwottomuuden tähden; Gal. 4: 9.

19. Sillä ei se laki taitanut täydelliseksi tehdä, waan se oli sisällejohdatus parempaan toiwoon, jonka kautta me Jumalata lähe=

nemme, Joh. 1: 17.
Ap. T. 13: 39. Rom. 8: 3, 21, 28. Gal. 2: 16.
Eph. 2: 18. Luku 3: 12. Hebr. 4: 16.
20. (Ja niin paljoa enämpi,
ettei ilman walata;
21. Sillä ne oliwat tosin il=
man walata papiksi tulleet, mutta
tämä walalla, hänen kauttansa,
joka hänelle sanoi: Herra on wan=
nonut ja ei sitä kadu: sinä olet
pappi Melchisedekin säädyn jäl=
keen ijankaikkisesti,)
22. Ja näin paljoa paremman
Testamentin toimittajaksi on Je=
sus tullut. Hebr. 8: 6.
23. Ja niitä tosin monta pa=
piksi tuli, ettei kuolema sallinut
heidän pysyä;
24. **Mutta tällä, että hän py=
syy ijankaikkisesti, on katoomatoin
pappius,** Rom. 8: 34.
1 Tim. 2: 5. Hebr. 9: 24. 1 Joh. 2: 2.
25. **Josta hän myös taitaa ne
ijankaikkisesti autuaaksi tehdä, jotka
hänen kauttansa Jumalan tykö tu=
lewat, ja elää aina ja rukoilee
alati heidän edestänsä.**
26. Sillä senkaltainen ylim=
mäinen Pappi meille sopii, pyhä,
wiatoin, saastatoin, syntisistä eroi=
tettu ja korkiammaksi taiwaita
tullut, Hebr. 4: 14, 15.
27. Jolla ei olisi joka päiwä
tarwe, niinkuin muut ylimmäiset
papit, ensin omain synteinsä edestä
uhraamaan, sitte kansan syntein
edestä; sillä sen hän on silloin
tehnyt, koska hän itsensä uhrasi.
3 Mos. 9: 7. Luku 16: 6, 11. Hebr. 5: 3.
Luku 9: 12, 28. Luku 10: 12.
28. Sillä laki asettaa ihmiset
ylimmäiseksi papiksi, joilla heik=
kous on; mutta walan sana, joka
lain jälkeen sanottiin, asettaa Po=
jan ijankaikkisesti täydelliseksi.
Hebr. 2: 10. Luku 5: 1, 2, 9.

8 Luku.

Uusi Testamentti wanhaa Testamenttiä
parempi.

Mutta tämä on pääkappale
niistä, kuin me puhumme:
**meillä on senkaltainen ylimmäinen
Pappi, joka istuu oikialla kädellä
majesteetin istuimella taiwaissa,**
Ps. 110: 1. Eph. 1: 20. Col. 3: 1.
Hebr. 1: 3, 13. Luku 3: 1. Luku 4: 14.
Luku 6: 20. Luku 9: 11. Luku 12: 2.
2. Ja on pyhäin lahjain pal=
welia, ja sen totisen majan, jonka
Jumala asetti ja ei ihminen.
Hebr. 9: 8, 24. Luku 10: 21.
3. Sillä jokainen ylimmäinen
pappi asetetaan uhraamaan lah=
joja ja uhreja: sentähden tarwi=
taan, että teilläkin olis jotakin
uhraamista. Eph. 5: 2. Hebr. 5: 1.
4. Sillä jos hän nyt maan
päällä olis, niin ei hän olisi
pappi; sillä papit owat, jotka lain
jälkeen lahjoja uhraawat,
5. Jotka palwelewat taiwaal=
listen esikuwaa ja warjoa, niin=
kuin se jumalallinen wastaus Mo=
sekselle sanoi, koska hänen piti
majan päättämän: katso, sanoo
hän, että kaikki teet sen kuwan
jälkeen, kuin sinulle wuorella osoi=
tettu on. 2 Mos. 25: 40.
Ap. T. 7: 44. Col. 2: 17. Hebr. 10: 1.
6. Mutta nyt on hän parem=
man wiran saanut, niinkuin hän
paremman Testamentinkin wäli=
mies on, joka parempain lupausten
päällä seisoo. 2 Cor. 3: 6. Hebr. 7: 22.

7. Sillä jos entinen olis puuttumatoin ollut, niin ei toiselle olisi siaa tehty:

8. Sillä hän nuhtelee heitä ja sanoo: katso, päiwät tulewat, sanoo Herra, että minä Israelin huoneelle ja Judan huoneelle tahdon Uuden Testamentin päättää, Jer. 31: 31.

9. En sen Testamentin jälkeen, kuin minä heidän isillensä sinä päiwänä annoin, koska minä heidän käteensä rupesin, heitä Egyptin maalta johdattaakseni; sillä ei he pysyneet minun Testamentissani, niin en minäkään ole heistä lukua pitänyt, sanoo Herra.

10. Sillä tämä on se Testamentti, jonka minä tahdon säätää Israelin huoneelle, niiden päiwäin jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän mieleensä, ja tahdon ne kirjoittaa heidän sydämmiinsä, ja tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää oleman minun kansani.
Jer. 31: 33. Zach. 8: 8. Hebr. 10: 16.

11. Ja ei yhdenkään pidä lähimmäistänsä opettaman eikä weljeänsä, ja sanoman: tunne Herra! sillä kaikki pitää minun tunteman, hamasta pienestä heidän seassansa niin suurimpaan asti.
Jes. 54: 13. Joh. 6: 45. 1 Joh. 2: 27.

12. Sillä minä tulen leppytetyksi heidän wääryydestänsä ja heidän synneistänsä, ja heidän wääryyttänsä en minä tahdo enämpi muistaa. Rom. 11: 27.

13. Siinä kuin hän sanoo: uusi, wanhensi hän entisen; sillä joka wanha ja ijällinen on, se on läsnä loppuansa.

9 Luku.

Wanhan ja uuden tabernaklin uhri.

Niin oli tosin myös entisellä majalla jumalanpalweluksen oikeus ja ulkonainen pyhyys.
2 Mos. 25: 8. Luku 36: 8.

2. Sillä ensimäinen maja oli rakettu, jossa oliwat kynttiläjalka, ja pöytä, ja katselmusleiwät, joka pyhäksi kutsuttiin. 2 Mos. 25: 30.
Luku 26: 1. Luku 40: 1. 3 Mos. 24: 5, 2c.

3. Mutta toisen esiripun takana oli se maja, joka kaikkein pyhimmäksi kutsuttiin, 2 Mos. 26: 33.

4. Jossa oli se kultainen pyhän sawun astia ja Testamentin arkki kaikkialta kullalla silattu, siinä myös oli kultainen astia, jossa oli manna, ja kukoistawainen Aaronin sauwa ja Testamentin taulut. 2 Mos. 16: 33.
Luku 25: 10, 21. Luku 34: 29. 4 Mos. 17: 10.
1 Kun. K. 8: 9. 2 Aika K. 5: 10.

5. Mutta sen päällä oliwat kunniallisuuden Cherubimit, jotka armoistuimen warjosiwat; joista ei nyt ole erinomattain sanomista.
2 Mos. 25: 18.

6. Mutta koska ne näin asetetut oliwat, meniwät papit aina siihen ensimäiseen majaan ja toimittiwat jumalanpalweluksen;
4 Mos. 28: 3.

7. Waan toiseen meni ainoasti ylimmäinen pappi kerran wuodessa yksinänsä, ei ilman weretä, jonka hän uhrasi omainsa ja kansan rikosten edestä: 2 Mos. 30: 10.
3 Mos. 16: 2, 17, 34. Hebr. 5: 3.

8. Jolla Pyhä Henki ilmoitti, ettei pyhityksen tietä niin kauwan julistettu, kuin se entinen maja seisoo. Hebr. 10: 19, 20.

9. Joka sillä ajalla oli esikuwa, jossa lahjat ja uhrit uhrattiin, jotka ei woineet omantunnon perään täydelliseksi tehdä sitä, joka jumalanpalwelusta teki, Ap. T. 13: 39. Gal. 3: 21. Hebr. 5: 1. Luku 10: 1.

10. Ainoastaan ruuilla ja juomilla, ja moninaisilla pesemisillä ja lihan säädyissä, jotka ojennuksen aikaan asti oliwat päälle pannut. 3 Mos. 11: 2. 4 Mos. 19: 7.

11. Mutta Christus on tullut tulewaisten tawarain ylimmäiseksi papiksi, suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei käsillä tehty ole, se on: joka ei näin ole rakettu; Heb. 3: 1. Luku 4: 14. Luku 6: 20. Luku 8: 1.

12. Eikä kauristen taikka wasikkain weren kautta, waan hän on kerran oman werensä kautta mennyt pyhään, ja ijankaikkisen lunastuksen löytänyt. Ap. T. 20: 28. Hebr. 10: 10. 1 Piet. 1: 19. Ilm. K. 1: 5.

13. Sillä jos härkäin ja kauristen weri, ja hehkoisen tuhka, priiskoitettu saastaisten päälle, pyhittää lihalliseen puhtauteen, 3 Mos. 16: 14, 16. 4 Mos. 19: 2, 4. Hebr. 10: 4.

14. Kuinka paljoa enämmin Christuksen weri, joka itsensä ilman kaiketa wiata, ijankaikkisen hengen kautta, Jumalalle uhrannut on, on puhdistawa meidän omantunnon kuolewaisista töistä, eläwätä Jumalata palwelemaan? Luc. 1: 74, 75. Rom. 6: 13. Gal. 1: 4. Luku 2: 20. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14. 1 Piet. 1: 19. Luku 4: 2. 1 Joh. 1: 7. Ilm. K. 1: 5.

15. Ja sentähden on hän myös Uuden Testamentin wälimies, että ne, jotka kutsutut owat, sen luwatun ijankaikkisen perimisen saisiwat, että hänen kuolemansa siinä wälillä käwi niiden ylitsekäymisten lunastukseksi, kuin entisen Testamentin alla oliwat. Rom. 3: 25. Luku 5: 6. 1 Tim. 2: 5. Hebr. 12: 24. 1 Piet. 3: 18.

16. Sillä kussa Testamentti on, siinä pitää myös hänen kuolemansa oleman, joka Testamentin teki.

17. Sillä kuolemalla testamentti wahwistetaan, joka ei ole niin kauwan wahwa, kuin se elää, joka sen teki. Gal. 3: 15.

18. Sentähden ei se entinenkään ilman weretä säätty.

19. Sillä koska Moses oli puhunut kaikelle kansalle jokaisen käskyn lain jälkeen, otti hän wasikkain ja kauristen werta weden kanssa, ja purpurawilloja, ja isoppia, ja priiskoitti sekä Raamatun että kaiken kansan, 2 Mos. 24: 5, 6. 3 Mos. 16: 15, 18.

20. Sanoen: tämä on se Testamentin weri, kuin Jumala teille käskenyt on. 2 Mos. 24: 8. Matth. 26: 28.

21. Ja sen majan ja kaikki sen jumalanpalweluksen astiat priiskoitti hän myös werellä. 2 Mos. 29: 36. 3 Mos. 8: 15, 19.

22. Ja lähes kaikki werellä lain jälkeen puhdistetaan, ja paitsi weren wuodatusta ei yhtään anteeksi antamusta tapahdu. 3 Mos. 17: 11.

23. Niin siis tarwitaan, että taiwaallisten kuwat senkaltaisilla puhdistetaan; mutta itse taiwaalliset pitää paremmilla uhreilla puhdistettaman kuin ne oliwat.

24. Sillä ei Christus mennyt

käsillä tehtyyn pyhään, joka toti-
sen kuwa on, waan hän meni
itse taiwaaseen, että hän nyt Ju-
malan kaswoin edessä meidän täh-
temme ilmestyis;
25. Ei, että hänen pitää useim-
min itsensä uhraaman, niinkuin
ylimmäinen pappi joka wuosi meni
muukalaisella werellä pyhään:
2 Mos. 30: 10. 3 Mos. 16: 2, 34. Hebr. 7: 27.
26. (Muutoin olis hänen use-
ammin tullut jo maailman alusta
kärsiä,) mutta nyt kerran maail-
man lopulla on hän oman uh-
rinsa kautta ilmestynyt synnin
poisottamiseksi. Gal. 4: 4. Eph. 1: 10.
27. Ja niinkuin kaikkein ihmis-
ten pitää kerran kuoleman, mutta
sen jälkeen tuomio,
28. Niin on myös Christus
kerran uhrattu monen syntejä ot-
tamaan pois; mutta toisella haa-
walla on hän ilman synnitä il-
mestywä niille, jotka häntä odot-
tawat autuudeksi. Matth. 26: 28.
Rom. 5: 6, 8, 15. 1 Piet. 3: 18.

10 Luku.

Lewitain uhrausten wajawaisuus, ja
Christuksen uhrin tähdellisyys.

Sillä lailla on tulewaisten ta-
warain warjo, ei itse hy-
wyyden olento; niillä uhreilla,
kuin he joka wuosi alinomaa uh-
raawat, ei se ikänä taida niitä täy-
dellisiksi tehdä, jotka uhraawat.
Col. 2: 17. Hebr. 8: 5. Luku 9: 9.
2. Muutoin olis uhraamasta
lakattu, jos ei niillä, jotka uhra-
siwat, synneistä silleen omaa tun-
toa olisi, koska he kerran puhdis-
tetut owat.
3. Waan sillä tapahtuu joka
wuosi synnin muistuttamus.
4. Sillä mahdotoin on härkäin
ja kauristen weren kautta syntejä
ottaa pois.
3 Mos. 16: 14. 4 Mos. 19: 4. Hebr. 9: 13.
5. Sentähden, koska hän maail-
maan tuli, sanoi hän: uhria ja
lahjaa et sinä tahtonut, mutta
ruumiin olet sinä minulle wal-
mistanut; Ps. 40: 7. Ps. 50: 8.
Jes. 1: 11. Jer. 6: 20. Am. 5: 21.
6. Polttouhrit ja syntiuhrit ei
ole sinun mieleises. Ps. 51: 18.
7. Silloin minä sanoin: katso,
minä tulen, (Raamatussa on mi-
nusta kirjoitettu,) että minun pitää
tekemän sinun tahtos, Jumala.
Ps. 40: 8, 9.
8. Niinkuin hän ennen sanoi:
uhria ja lahjaa, ja polttouhria ja
syntiuhria et sinä tahtonut, ei
myös ne sinulle kelwanneet, (jotka
lain jälkeen uhrataan,)
9. Silloin hän sanoi: katso,
minä tulen tekemään, Jumala,
sinun tahtos. Hän ottaa pois en-
tisen, että hän toisen asettais.
10. Jonka tahdon kautta me
kerran pyhitetyt olemme, Jesuksen
Christuksen ruumiin uhraamisella.
Hebr. 9: 12.
11. Ja jokainen pappi on sii-
hen pantu, että hänen joka päi-
wä jumalanpalwelusta tekemän
pitää ja usein yhtäläistä uhria
uhraaman, jotka ei koskaan woi
syntejä ottaa pois.
12. Mutta koska tämä oli yh-
den ijankaikkisesti kelpaawan uhrin
syntein edestä uhrannut, istuu

hän nyt Jumalan oikialla kädellä.
Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34. 1 Cor. 15: 25. Eph. 1: 20. Col. 3: 1. Hebr. 1: 3, 13. Luku 8: 1.

13. Ja odottaa sitä, että hänen wihoillisensa pannaan hänen jalkainsa astinlaudaksi.

14. Sillä yhdellä uhrilla on hän ijankaikkisesti täydellisekst tehnyt ne, jotka pyhitetään.

15. Mutta sen todistaa myös meille itse Pyhä Henki, sillä että hän ennen sanoi:

16. Tämä on se Testamentti, jonka minä tahdon heille tehdä niiden päiwäin jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän sydämmiinsä, ja heidän mieliinsä minä ne kirjoitan,
Jer. 31: 33. Hebr. 8: 8, 10.

17. Ja heidän syntejänsä ja wääryyttänsä en minä enämpi tahdo muistaa. Rom. 11: 27.

18. Mutta kussa näiden anteeksiantamus on, siinä ei silleen uhria syntein edestä ole.

19. Että siis meillä, rakkaat weljet, on wapaus mennä pyhään, Jesuksen weren kautta,
Joh. 10: 9. Luku 14: 6. Rom. 5: 2. Eph. 2: 13, 18. Luku 3: 12. Hebr. 9: 8.

20. Jonka hän meille on walmistanut uudeksi ja eläwäksi tieksi, esiripun kautta, se on: hänen lihansa kautta,

21. Ja meillä on yksi suuri Pappi, Jumalan huoneen haltia;
Hebr. 4: 14.

22. Niin käykäämme hänen tykönsä totisella sydämmellä, täydellä uskolla, priiskoitetut meidän sydämmissämme (ja päästetyt) pahasta omasta tunnosta,
Eph. 3: 12. Jac. 1: 6.

23. Ja pestyt ruumiin puolesta puhtaalla wedellä, ja pitäkäämme horjumatoin toiwon tunnustus: (sillä se on uskollinen, joka ne lupasi), Hes. 36: 25.
1 Cor. 1: 9. Hebr. 4: 14. 1 Thess. 5: 24.

24. Ja ottakaamme waari toinen toisestamme, että me ahkeroitsemme meitämme rakkaudesta ja hywistä töistä,

25. Ei antain ylön yhteistä seurakuntaa, niinkuin muutamain tapa on, waan neuwokaat teitänne keskenänne, ja sitä enämmin kuin te näette sen päiwän lähestywän.
Rom. 13: 11. 2 Piet. 3: 9, 11, 14.

26. Sillä jos me ehdollamme sitte syntiä teemme, kuin me olemme totuuden tuntoon tulleet, niin ei meillä ole enään yhtään uhria syntein edestä,
4 Mos. 15: 30. Matth. 12: 31. Hebr. 6: 4, rc. 2 Piet. 2: 20, 21. 1 Joh. 5: 16.

27. Waan hirmuinen tuomion odotus ja tulen kiiwaus, joka wastahakoiset syöpä on.
Hes. 36: 5. Zeph. 1: 18. Luku 3: 8.

28. Jos joku Moseksen lain rikkoo, hänen pitää ilman armota kuoleman kahden taikka kolmen todistajan kautta.
4 Mos. 35: 30. 5 Mos. 17: 6. Luku 19: 15. Joh. 8: 17. 2 Cor. 13: 1.

29. Kuinka paljoa enämmän rangaistuksen te luulette sen ansainneen, joka Jumalan Pojan jalwoilla tallaa ja Testamentin weren saastuttaa, jonka kautta hän pyhitetty on, ja armon Henkeä pilkkaa? 1 Cor. 11: 29.

30. Sillä me tunnemme hänen, joka sanoi: **minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra;**

ja taas: Herra on kansansa tuomitsewa.
5 Mos. 32: 35, 36. Rom. 12: 19. Ps. 135: 14.
31. Hirmuinen on langeta eläwän Jumalan käsiin.
32. Muistakaat siis entisiä päiwiä, joina te walistetut olitte ja kärseitte monen waiwan kilwoituksen:
Gal. 3: 4. Phil. 1: 29, 30. Col. 2: 1.
33. Puolittain silloin, koska te sekä pilkkain että tuskain kautta kaikille ihmeeksi olitte: puolittain, koska te niiden kanssa osalliset olitte, joille myös niin käwi.
Phil. 1: 7. Luku 4: 14.
34. Sillä te olette myös niistä waiwoista, jotka minun siteistäni tapahtuiwat, osalliset olleet, ja teidän hywyytenne raatelemisen olette te ilolla kärsineet, tietäen, että teillä on parempi ja pysywäisempi tawara taiwaissa.
Matth. 5: 12. Luku 6: 20. Luku 19: 21. Luc. 12: 33. Ap. T. 5: 41. 1 Tim. 6: 19. 1 Thess. 2: 14. Jac. 1: 2.
35. Älkäät siis heittäkö pois teidän uskallustanne, jolla suuri palkan maksu on. Matth. 10: 32.
36. Sillä kärsiwällisyys on teille tarpeellinen, tehdäksenne Jumalan tahtoa, että te lupauksen saisitte.
Luc. 21: 19.
37. Sillä wähän hetken perästä tulee se, joka tulewa on, ja ei wiiwyttele. Hab. 2: 3.
Hagg. 2: 7. Luc. 18: 8. 1 Piet. 1: 6.
38. Mutta wanhurskas elää uskosta: ja joka wälttää, siihen ei minun sieluni mielisty.
Hab. 2: 4. Rom. 1: 17. Gal. 3: 11.
39. Mutta emme ole ne, jotka meitämme kadotukseen wältämme, waan jotka uskomme sielun tallella-pitämiseen.

11 Luku.

Uskon woima ja esimerkit.

Mutta usko on wahwa uskallus niihin, joita toiwotaan, ja ei näkymättömistä epäile.
2. Sen kautta owat ne wanhat todistuksen saaneet. Hebr. 11: 39.
3. Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on Jumalan sanalla walmistettu, ja että kaikki, kuin me näemme, ne owat tyhjästä tehdyt.
1 Mos. 1: 1. Ps. 33: 6. 2 Piet. 3: 5.
4. Uskon kautta Abel uhrasi Jumalalle suuremman uhrin kuin Kain, jonka kautta hän sai todistuksen, että hän oli wanhurskas, koska Jumala hänen lahjoistansa todisti; ja sen kautta hän wielä puhuu, waikka hän kuollut on.
1 Mos. 4: 4. Matth. 23: 35. Hebr. 12: 24.
5. Uskon kautta Enoch otettiin pois, ettei hän kuolemata nähnyt, ja ei ole löydetty, että Jumala hänen otti pois; sillä ennenkuin hän otettiin pois, oli hänellä todistus, että hän kelpasi Jumalalle.
1 Mos. 5: 24.
6. Sillä ilman uskota on mahdotoin kelwata (Jumalalle); sillä joka Jumalan tykö tulla tahtoo, sen pitää uskoman, että hän on, ja on niille kostaja, jotka häntä etsiwät.
7. Uskon kautta sai Noa Jumalan käskyn niistä, kuin ei wielä näkyneet, pelkäsi ja walmisti arkin huoneensa autuudeksi; jonka kautta hän maailman tuomitsi, ja

tuli sen wanhurskauden perillisetsi, joka uskon kautta tulee.
1 Mos. 6: 13, 22. Rom. 3: 22. Phil. 3: 9.
8. Uskon kautta tuli Abraham kuuliaiseksi, koska hän kutsuttiin menemään siihen maahan, jonka hän oli periwä, ja hän meni eikä tiennyt, kuhunka hän tulewa oli.
1 Mos. 12: 1, 4. Ap. T. 7: 2.
9. Uskon kautta oli hän muukalainen luwatussa maassa, niinkuin wieraalla maalla, ja asui majoissa Isaachin ja Jakobin kanssa, jotka oliwat sen lupauksen kanssaperilliset.
10. Sillä hän oli odottanut sitä kaupunkia, jolla perustus oli, jonka rakentaja ja luoja on Jumala.
Hebr. 3: 4. Luku 12: 22. Luku 13: 14. Ilm. K. 21: 2.
11. Uskon kautta myös Saara sai woiman siittääksensä, ja synnytti jälkeen hänen ikänsä ajan; sillä hän piti sen uskollisna, joka sen hänelle luwannut oli.
1 Mos. 17: 19. Luku 18: 10. Luku 21: 1, 2. Luc. 1: 36. Rom. 4: 19. Hebr. 10: 23.
12. Sentähden myös yhdestä, joka niin jo kuollut oli, syntyi monta, niinkuin tähtiä on taiwaassa, ja niinkuin santaa meren rannassa, joka epälukuinen on.
1 Mos. 15: 5. Rom. 4: 18.
13. Nämät kaikki owat uskossa kuolleet, ja ei ole niistä lupauksista saaneet, waan ainoastansa taampaa nähneet ja kuitenkin niihin turwanneet, ja hywin tytyiwät ja tunnustiwat, että he wieraat ja muukalaiset maan päällä oliwat.
1 Mos. 23: 4. Ps. 39: 13. Ps. 119: 19.
14. Sillä ne kuin näitä sanoiwat, he osoittawat, että he yhtä isänmaata etsiwät.
15. Ja jos he sitte muistaneet olisiwat, kusta he lähteneet oliwat, olis heillä kyllä aikaa palata ollut.
16. Mutta he pyytäwät parempata, se on: taiwaallista. Sentähden ei Jumala häpee kutsuttaa heidän Jumalaksensa; sillä hän walmisti heille kaupungin.
Hebr. 13: 14.
17. Uskon kautta uhrasi Abraham Isaachin, koska hän kiusattiin, ja uhrasi ainokaisensa, koska hän jo lupaukset oli saanut,
1 Mos. 22: 2, 2c.
18. Jolle sanottu oli: Isaachissa kutsutaan sinulle siemen,
1 Mos. 21: 12. Rom. 9: 7. Gal. 3: 29.
19. Ja ajatteli, että Jumala woi kuolleistakin herättää; josta hän myös hänen niinkuin yhdessä esikuwassa jälleen sai.
20. Uskon kautta siunasi Isaach tulewaisista asioista Jakobia ja Esauta. 1 Mos. 27: 27, 39.
21. Uskon kautta siunasi Jakob kuollessansa molemmat Josephin pojat, rukoili ja nojasi sauwansa pään päälle.
1 Mos. 47: 31. Luku 48: 5, 15, 16, 20.
22. Uskon kautta puhui Joseph kuollessansa Israelin lasten lähtemisestä ja antoi käskyn hänen luistansa. 1 Mos. 50: 24.
23. Uskon kautta Moses, koska hän syntynyt oli, salattiin kolme kuukautta hänen wanhemmiltansa, että he näkiwät, kuinka kaunis poikainen hän oli, ja ei peljänneet kuninkaan haastoa.
2 Mos. 1: 16. Luku 2: 2. Ap. T. 7: 20.
24. Uskon kautta Moses, koska hän jo suureksi tuli, kielsi kutsuttaa

itsensä Pharaon tyttären pojaksi,
2 Mos. 2: 10, 11.
25. Ja walitsi paljoa paremmaksi kärsiä waiwaa Jumalan joukon kanssa, kuin ajallista tarwetta synnissä nautita,
26. Ja luki suuremmaksi rikkaudeksi Christuksen pilkan, kuin Egyptin tawarat; sillä hän katsoi palkan maksoa.
27. Uskon kautta jätti hän Egyptin ja ei peljännyt kuninkaan hirmuisuutta; sillä hän rippui hänessä, jota ei hän nähnyt, niinkuin hän jo olis hänen nähnyt.
2 Mos. 12: 31, ꝛc. Luku 13: 17, ꝛc.
28. Uskon kautta piti hän pääsiäistä ja weren wuodatusta, ettei se, joka esikoiset tappoi, olisi ruwennut heihin. 2 Mos. 12: 3, 21.
29. Uskon kautta käwiwät ne Punaisen meren läwitse niinkuin kuiwaa maata myöten, jota myös Egyptiläiset koetteliwat ja upposiwat. 2 Mos. 14: 21, 22, 27, 28.
30. Uskon kautta Jerichon muurit lankesiwat, koska niitä seitsemän päiwää käytiin ympäri. Jos. 6: 20.
31. Uskon kautta ei portto Rahab hukkunut uskomattomain kanssa, koska hän wakoojat rauhallisesti huoneeseensa korjasi.
Jos. 2: 1. Luku 6: 23. Jac. 2: 25.
32. Ja mitä minun pitää enämpi sanoman? Sillä aika tulis minulle lyhyeksi, jos minun pitäis luetteleman Gedeonista, ja Barachista, ja Samsonista, ja Jephtasta, ja Dawidista, ja Samuelista, ja prophetaista,
Tuom. 4: 6. Luku 6: 11, ꝛc. Luku 11: 1, ꝛc. Luku 13: 24, ꝛc. 1 Sam. 1: 20, ꝛc. Luku 17: 45, ꝛc.
33. Jotka uskon kautta owat waltakunnat woittaneet, tehneet wanhurskautta, saaneet lupaukset, tukinneet jalopeurain suut,
Tuom. 14: 6. 1 Sam. 17: 34. ꝛc. 2 Sam. 8: 1. Luku 10: 19. Luku 12: 29. 1 Kun. K. 9: 4. Dan. 6: 22.
34. Sammuttaneet tulen woiman, wälttäneet miekan terän, owat wäkewäksi heikkoudesta tulleet, muukalaisten sotajoukot maahan lyöneet: Tuom. 7: 21. Luku 15: 15. 2 Kun. K. 6: 16. Luku 20: 7. 2 Aika K. 20: 17. Job. 42: 10. Ps. 89: 20. Dan. 3: 25.
35. Waimot owat heidän kuolleensa ylösnousemisesta jälleen saaneet; mutta muut owat rikki rewityt, ja ei pelastusta ottaneet wastaan, että heidän paremman ylösnousemisen saaman piti.
1 Kun. K. 17: 23. 2 Kun. K. 4: 36.
36. Muutamat taas owat pilkkoja ja haawoja kärsineet, ja wielä sittemmin kahleet ja wankiuden,
Jer. 20: 2. Ap. T. 22: 25. 2 Cor. 11: 25.
37. Owat kiwitetyt, rikki hakatut, läwitse pistetyt, miekalla surmatut, waeltaneet ympäri lammasten ja wuohten nahoissa, owat olleet köyhät, ahdistetut, waiwatut,
1 Kun. K. 21: 13. 2 Kun. K. 1: 8. 2 Aika K. 24: 21. Matth. 3: 4.
38. (Joille maailma oli mahdotoin), owat korwessa eksyneet ja wuorilla, ja mäen rotkoissa ja maan kuopissa.
39. Ja kaikki nämät owat uskon kautta todistuksen saaneet, eikä saaneet sitä lupausta: Hebr. 11: 2.
40. Että Jumala on jotakin paremmin meille edeskatsonut, ettei he ilman meitä täydelliseksi tulleet olisi.

12 Luku.

Neuwo kärsiwällisyyteen, rauhallisuuteen ja pyhään elämään. Wältä paadutusta ja sanan ylönkatsetta.

Sentähden myös me, että meillä on näin suuri todistusten joukko meidän ympärillämme, niin pankaamme pois kaikki kuorma ja synti, joka aina meihin tarttuu ja hitaaksi tekee, ja juoskaamme kärsiwällisyyden kautta siinä kilwoituksessa, kuin meidän eteemme pantu on, Rom. 6: 4. Luku 12: 12. 1 Cor. 9: 24. 2 Cor. 7: 1. Eph. 4: 22. Phil. 3: 13, 14. Col. 3: 8. Hebr. 10: 36. 1 Piet. 2: 1. Luku 4: 2.

2. **Ja katsokaamme uskon alkajan ja päättäjän Jesuksen päälle, joka, koska hän olis kyllä tainnut iloita, kärsei ristiä, ei totellut pilkkaa, ja nyt istuu oikialla kädellä Jumalan istuimella.**
Luc. 24: 26, 46. Ap. T. 3: 15. Luku 5: 31. Phil. 2: 8. Hebr. 1: 3, 13. Luku 2: 10. Luku 8: 1. Luku 10: 12. 1 Piet. 1: 3.

3. Niin muistakaat häntä, joka senkaltaisen wastahakoisuuden on syntisiltä itse wastaansa kärsinyt, ettette wäsy teidän mielessänne ja lakkaa.

4. Sillä ette ole wielä hamaan wereen asti kilwoitellen syntiä wastaan olleet, Joh. 5: 17.

5. Ja te olette jo unhottaneet sen manauksen, joka teille niinkuin lapsille puhuu: **minun poikani, älä katso ylön Herran kuritusta, ja älä näänny, koskas häneltä rangaistaan.**
San. l. 3: 11, 12. Ilm. K. 3: 19.

6. **Sillä jota Herra rakastaa, sitä hän myös rankaisee;** mutta jokaista poikaa hän pieksää, kuin hän korjaa.

7. Jos te kurituksen kärsitte, niin Jumala taritsee teille itsensä, niinkuin lapsillensa; sillä kuka on se poika, jota ei isä kurita?

8. Mutta jos te olette ilman kuritusta, josta kaikki owat osalliset olleet, niin te olette äpärät ja ette lapset.

9. Ja koska meillä owat lihalliset isät olleet kurittajana, niin me olemme niitä kawahtaneet: eikö meidän siis paljoa enämmin pidä sille hengelliselle Isälle alamaiset oleman, että me eläisimme?

10. Sillä ne tosin owat meitä kurittaneet harwoina päiwinä heidän luulonsa jälkeen; mutta tämä meidän tarpeeksemme, että me hänen pyhyytensä saisimme.

11. Mutta koska kaikkinainen rangaistus käsissä on, niin ei se näy meille iloksi, waan murheeksi; mutta sitte antaa hän rauhallisen wanhurskauden hedelmän niille, jotka siinä harjoitetut owat,

12. Sentähden ojetkaat teidän waipuneet kätenne ja wäsyneet polwenne,

13. Ja astukaat wilpittömät askeleet teidän jalwoillanne, ettei joku kompastuisi niinkuin ontuwa, waan paljoa enämmin terweeksi tulis.

14. **Noudattakaat rauhaa kaikkein kanssa ja pyhyyttä, paitsi jota ei yksikään saa Herraa nähdä,**
Matth. 5: 8, 9. Rom. 12: 18. 2 Tim. 2: 22.

15. Ja ottakaat waari, ettei joku Jumalan armosta tulisi pois,

ettei joskus kaswaisi joku karwas
juuri jotakuta wastahakoisuutta
tekemään, ja monta sen kautta
tulisi saastutetuksi;
5 Mos. 29: 18. 2 Cor. 6: 1. Hebr. 3: 12.
16. Ettei joku olisi huorintekiä
eli jumalatoin niinkuin Esau, joka
yhden atrian tähden myi pois esi=
koisuutensa oikeuden. 1 Mos. 25: 33.
Eph. 5: 3. Col. 3: 5. 1 Thess. 4: 3.
17. Sillä te tiedätte, että koska
hän sitte tahtoi periä siunausta,
tuli hän hyljätyksi; sillä ei hän
löytänyt yhtään parannuksen siaa,
waikka hän sitä kyyneleillä etsei.
1 Mos. 27: 34.
18. Sillä ette ole käyneet sen
wuoren tykö, johon ei ruweta saa,
ja tulesta paloi, ette myös käy=
neet siihen synkeyteen ja pimeyteen,
ja sen hirmuisen ilman tykö,
2 Mos. 19: 12. 5 Mos. 5: 22.
19. Sen basunan kajauksen ja
sanain äänen tykö, jota ne, jotka
sen kuuliwat, rukoiliwat, ettei se
sana pitänyt heille sanottaman.
2 Mos. 20: 19. 5 Mos. 5: 5, 24. Luku 18: 16.
20. Sillä ei he woineet kärsiä
niitä, kuin siinä sanottiin, ja jos
joku peto siihen wuoreen sattui,
niin se piti kiwitettämän eli nuo=
lella ammuttaman läwitse.
2 Mos. 19: 13.
21. Niin hirmuinen sen näky
oli, että Moseskin sanoi: minä
olen hämmästyksissä ja wapisen.
22. Waan te olette käyneet
Zionin wuoren tykö, ja eläwän
Jumalan kaupungin taiwaallisen
Jerusalemin, ja monen tuhannen
enkelitten joukon tykö,
Gal. 4: 26. Ilm. K. 3: 12. Luku 21: 2, 10.
23. Yhteisen kokouksen ja esi=
koisten seurakunnan tykö, jotka tai=
waissa kirjoitetut owat ja Juma=
lan, kaikkein tuomarin tykö, ja
täydellisten wanhurskasten hen=
kein tykö, Luc. 10: 20.
24. Ja Uuden Testamentin wä=
limiehen Jesuksen tykö, ja sen
priiskoituswerен tykö, joka pa=
rempia puhuu kuin Abelin (weri).
1 Mos. 4: 10. 2 Mos. 24: 8. 1 Tim. 2: 5.
Hebr. 8: 6. Luku 9: 15. Luku 10: 22.
Luku 11: 4. 1 Piet. 1: 2.
25. Katsokaat, ettette häntä
kiellä pois, joka puhuu; sillä jos
ei ne paeta saaneet, jotka kielsi=
wät sen, joka maan päällä käskyn
antoi, paljoa wähemmin me, jos
me sitä pyydämme karttaa, joka
taiwaasta puhuu, Hebr. 2: 3.
26. Joka ääni silloin maata
järisti; mutta nyt hän lupaa ja
sanoo: wielä minä nytkin kerran
tahdon järistää, en ainoastansa
maata, mutta myös taiwasta.
Hagg. 2: 7.
27. Mutta koska hän sanoo:
wielä kerran, tahtoo hän osoit=
taa, että ne järisewäiset pitää muu=
tettaman niinkuin sen, jota ra=
kettu on, että ne järisemättömät
pysyisiwät.
Ps. 102: 27. Matth. 24: 35. 2 Piet. 3: 10.
28. Sentähden saamme me sen
waltakunnan, joka ei järistä tai=
da, meillä on armo, jonka kautta
me Jumalata palwelemme, hä=
nen mielensä nouteeksi, siweydellä
ja pelwolla. Phil. 4: 18. 1 Piet. 2: 5.
29. Sillä meidän Jumalam=
me on kuluttawainen tuli.
5 Mos. 4: 24. Luku 9: 3.

13 Luku.

Apostoli opettaa kristillisiä awuja, ja päättää epistolansa toiwotuksilla Jumalan armosta.

Pysykäät wahwana weljellisessä rakkaudessa. Rom. 12: 10.
1 Piet. 1: 22. Luku 3: 8. Luku 4: 8.
2. Huoneeseen ottamista älkäät unhottako; sillä sen kautta owat muutamat tietämätä enkelitkin huoneesensa ottaneet.
1 Mos. 18: 1, 2c. Rom. 12: 13. 1 Piet. 4: 9.
3. Muistakaat sidotuita, niinkuin te heidän kanssansa sidotut olisitte, ja niitä, jotka murhetta kärsiwät, niinkuin te itse wielä lihassa olisitte. Rom. 12: 15. 1 Piet. 3: 8.
4. **Awiokäsky pitää kunniallisesti kaikkein seassa pidettämän ja awiowuode saastatoinna; mutta huorintekiät ja salawuoteiset Jumala tuomitsee.**
5. Teidän menonne olkoon ilman ahneutta, ja tytykäät niihin kuin teillä on; sillä hän on sanonut: en suinkaan minä sinua anna ylön, enkä ikänä sinua hylkää.
2 Mos. 23: 8. 5 Mos. 16: 19. Luku 31: 6. Jos. 1: 5. Matth. 6: 25, 34. 1 Tim. 6: 6, 8.
6. Niin että me hywässä turwassa sanomme: Herra on minun auttajani, ja en minä pelkää, mitä ihminen minulle tekis.
Ps. 56: 5, 12. Ps. 118: 6.
7. Muistakaat teidän opettajianne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet owat, joiden uskoa te seuratkaat, ja ottakaat waari, millinen loppu heidän menollansa oli.
8. **Jesus Christus, se eilen ja tänäpänä ja myös ijankaikkisesti.**
9. **Älkäät antako teitänne wietellä moninaisilla ja muukalaisilla opetuksilla;** sillä se on hywä, että sydän wahwistuu armolla ja ei ruualla, joista ei ne mitään hyötyneet, jotka niissä waelsiwat. Jer. 29: 8.
Matth. 24: 4. Joh. 6: 27. Rom. 14: 17. Eph. 4: 14. Luku 5: 6. Col. 2: 8, 16. 1 Thess. 4: 3. 2 Thess. 2: 2. 1 Joh. 4: 1.
10. Meillä on alttari, josta ei ole niiden lupa syödä, jotka majassa palwelewat.
11. Sillä kuiden eläinten weren ylimmäinen pappi wie pyhään syntein edestä, niiden ruumis ulkona leiristä poltetaan.
2 Mos. 29: 14. 3 Mos. 4: 12, 21. Luku 6: 30. Luku 16: 27. 4 Mos. 19: 3.
12. Sentähden myös Jesus, että hän oli pyhittäwä kansan omalla werellänsä, on ulkona portista kärsinyt. Joh. 19: 17.
13. Niin menkäämme siis hänen tykönsä ulos leiristä, kantain hänen pilkkansa.
14. Sillä ei meillä tässä ole pysywäistä kaupunkia, waan tulewaista me etsimme.
Phil. 3: 20. Hebr. 11: 10, 16.
15. Niin uhratkaamme siis aina Jumalalle kiitosuhri hänen kauttansa, se on: niiden huulten hedelmä, jotka hänen nimensä tunnustawat.
3 Mos. 7: 12. Ps. 50: 23. Ps. 51: 19. Hos. 14: 3. Eph. 5: 20. 1 Piet. 2: 5.
16. Mutta älkäät hywintekemistä ja jakamista unhottako; sillä senkaltaiset uhrit kelpaawat Jumalalle.
Rom. 12: 13. 2 Cor. 9: 12. Phil. 4: 18.
17. **Olkaat teidän opettajillenne kuuliaiset ja seuratkaat heitä; sillä he walwowat teidän sielujanne niinkuin ne, jotka luwun niistä teke=**

män pitää: että he sen ilolla tekisiwät ja ei huokauksella; sillä ei se ole teille hyödyllinen.
Hes. 3: 18. Luku 33: 2, 8. Phil. 2: 29. 1 Thess. 5: 12. 1 Tim. 5: 17.
18. Rukoilkaat meidän edestämme; sillä se on meidän uskallukssemme, että meillä on hywä omatunto, ja että me ahkeroitsemme pitää hywää menoa kaikkein seassa.
Ap. T. 23: 1. 2 Cor. 1: 12.
19. Mutta päällisekſi minä neuwon teidän näitä tekemään, että minä sitä pikemmin teidän tykönne tulisin.
20. **Mutta rauhan Jumala, joka on kuolleista jälleen tuottanut sen suuren lammasten paimenen, ijankaikkisen Testamentin weren kautta, meidän Herran Jesuksen,**
Jes. 40: 11. Hes. 34: 23. Zach. 9: 11. Joh. 10: 11. Ap. T. 2: 24. 1 Piet. 2: 25. Luku 5: 4.
21. Saattakoon teidän kaikessa hywässä työssä toimelliseksi, tekemään hänen tahtoansa, ja tehköön teissä, mitä hänen edessänsä otollinen on, Jesuksen Christuksen kautta, jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
2 Cor. 3: 5. Phil. 2: 13.
22. Minä neuwon teitä, rakkaat weljet: ottakaat tämä neuwon sana hywäksi; sillä minä olen lyhykäisesti teille kirjoittanut.
23. Tietäkäät, että meidän weljemme Timotheus on päästnyt, jonka kanssa, jos hän pian tulee, minä tahdon teitä nähdä.
24. Terwehtäkäät kaikkia teidän opettajianne ja kaikkia pyhiä. Teitä terwehtäwät weljet Italiasta.
25. Armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!
Hebrealaisten tykö kirjoitettu Italiasta Timotheuksen kanssa.

P. Pietarin edellinen Epistola.

1 Luku.

Ewangeliumin päätös. Pysy lujana uskossa, toiwossa, rakkaudessa.

Pietari, Jesuksen Christuksen apostoli, walituille muukalaisille, hajalla asuwille Pontossa, Galatiassa, Kappadociassa, Aasiassa ja Bithyniassa,
Joh. 7: 35. Ap. T. 8: 14. Jac. 1: 1.
2. Isän Jumalan aiwoituksen jälkeen Hengen pyhittämisen kautta, kuuliaisuuteen ja Jesuksen Christuksen weren priiskoittamiseen: armo ja rauha lisääntyköön teille! Rom. 1: 7.
Luku 8: 29. 1 Cor. 1: 3. Eph. 1: 2. Hebr. 12: 24. 2 Piet. 1: 2. Jud. Ep. w. 2.
3. **Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Isä, joka meitä suuresta laupiudestansa on synnyttänyt jälleen eläwään toiwoon, Jesuksen Christuksen ylösnousemisen kautta kuolleista.** Rom. 6: 2, 3.
1 Cor. 15: 20. Eph. 1: 3. Jac. 1: 18.
4. Katoomattomaan ja saastuttamattomaan ja turmelemattomaan perintöön, joka taiwahassa teitä warten tähdelle pantu on,
Col. 1: 5. 2 Tim. 1: 12.
5. Jotka Jumalan wäellä uskon kautta autuuteen kätketään, joka sitä warten walmistettu on,

että se wiimeisellä ajalla ilmi tulis. Jud. Ep. w. 1.

6. Jossa te saatte iloita, te, joita nyt wähän aikaa (jos tarwitaan,) moninaisilla kiusauksilla waiwataan: Rom. 5: 3. 2 Cor. 4: 17. Hebr. 10: 37. 1 Piet. 5: 10. Jac. 1: 2.

7. Että teidän uskonne koettelemus paljoa kalliimmaksi löydettäisiin kuin katoowa kulta, joka tulessa koetellaan, kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi, koska Jesus Christus ilmaantuu, San. l. 17: 3. Jes. 48: 10. 1 Cor. 3: 13. 1 Piet. 4: 12.

8. Jota te rakastatte, waikka ette häntä näe, jonka päälle te myös uskotte, ehkette nyt häntä näe, niin te kuitenkin saatte iloita sanomattomalla ja kunniallisella ilolla, 2 Cor. 5: 7. Hebr. 11: 1, 27.

9. Ja käsitätte teidän uskonne lopun, sieluin autuuden,

10. Jota autuutta owat prophetat etsineet ja tutkineet, jotka teille tulewaista armoa ennustaneet owat; 1 Mos. 49: 10. Dan. 2: 44. Luku 9: 24. Hagg. 2: 8. Zach. 6: 12. Matth. 13: 17. Luc. 10: 24.

11. Ja owat tutkineet, millä taikka minkäkaltaisella ajalla Christuksen Henki, joka heissä oli, ilmoitti, joka oli jo ennen todistanut niistä waiwoista, kuin Christuksessa owat, ja siitä kunniasta, kuin niiden jälkeen tapahtuwa oli: Ps. 22: 7. Jes. 53: 3. Luc. 24: 26. 2 Piet. 1: 21.

12. Joille se ilmoitettu oli, sillä ei he itse heitänsä sen kautta palwelleet, waan meitä, jotka nyt teille niiden kautta julistetut owat, kuin teille ewangeliumia saarnanneet owat Pyhän Hengen kautta, taiwaasta lähetetyn, jota enkelit nähdä himoitsewat. Dan. 12: 9. Ap. T. 2: 4. Eph. 3: 10. Hebr. 11: 13, 39.

13. Sentähden wyöttäkäät teidän mielenne kupeet, olkaat raittiit, pankaat teidän täydellinen toiwonne siihen armoon, kuin teille Jesuksen Christuksen ilmestyksen kautta taritaan. Luc. 12: 35. Luku 21: 34. Rom. 13: 13. Eph. 6: 14. 1 Thess. 5: 6.

14. Niinkuin kuuliaiset lapset, ei asettaen teitänne niinkuin ennen, koska te teidän tyhmyydessänne himoissa elitte, Ap. T. 17: 30.

15. Waan sen jälkeen, joka teitä kutsunut on, ja on pyhä, olkaat te myös pyhät kaikissa teidän menoissanne. 3 Mos. 11: 44. Luku 19: 2. Luku 20: 7. Luc. 1: 74, 75. 2 Cor. 7: 1.

16. Sillä kirjoitettu on: **teidän pitää pyhät oleman, sillä minä olen pyhä.**

17. Ja jos te rukoilette sitä Isää, joka tuomitsee kunkin töittensä jälkeen ilman ihmisten muodon katsomista, niin katsokaat, että te teidän wiipymisenne ajan pelwossa waeltaisitte, 5 Mos. 10: 17. 2 Aika K. 19: 7. Job. 34: 19. 2 Cor. 5: 6. Phil. 2: 12. Hebr. 11: 13.

18. **Tietäen, ettette ole katoowaisella hopialla eli kullalla lunastetut teidän turhasta menostanne, jonka te isäin säädystä saitte,** 1 Cor. 6: 20. Luku 7: 23. Ilm. K. 5: 9.

19. **Waan kalliilla Christuksen werellä, niinkuin wiattoman ja puhtaan Karitsan;** Ap. T. 20: 28. 1 Cor. 5: 7. Hebr. 9: 12, 14.

20. Joka tosin jo ennen oli aiwottu kuin maailman perustus pantu oli, mutta ilmoitettu wii=

meisinä aikoina teidän tähtenne,
Joh. 17: 24. Rom. 3: 25. Luku 16: 25.
Gal. 4: 4. Eph. 1: 9, 10. Hebr. 1: 2.
2 Tim. 1: 9. Ilm. K. 13: 8.

21. Jotka hänen kauttansa uskotte Jumalan päälle, joka hänen kuolleista herätti ja hänelle kunnian antoi, että teillä olis usko ja toiwo Jumalan päälle.
Ap. T. 2: 24, 32. Rom. 6: 4. Phil. 2: 9.

22. Ja tehkäät puhtaaksi teidän sielunne totuuden kuuliaisuudessa, Hengen kautta, weljelliseen rakkauteen, joka wilpitöin olis, ja olkaat keskenänne palawaisessa rakkaudessa puhtaasta sydämmestä,
Rom. 12: 10. Eph. 4: 3. 1 Tim. 1: 5.
Hebr. 13: 7. 1 Piet. 2: 17.

23. Niinkuin ne, jotka jälleen syntyneet owat, ei katoowaisesta, waan katoomattomasta siemenestä, eläwästä Jumalan sanasta, joka ijankaikkisesti pysyy. Joh. 1: 13.
Luku 3: 3, 5. Jac. 1: 18. 1 Joh. 3: 9.

24. **Sillä kaikki liha on niinkuin ruoho ja kaikki ihmisen kunnia niinkuin ruohon kukkainen. Ruoho on kuiwunut, ja sen kukkainen lakastunut;** Ps. 102: 12.
Ps. 103: 15. Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31.
1 Joh. 2: 17. Jac. 1: 10. Luku 4: 14.

25. **Mutta Herran sana pysyy** ijankaikkisesti, ja se on se sana, joka teidän seassanne saarnattu on.

2 Luku.

Christus kulma- ja loukkauskiwi. Alamaisten, palweliain welwollisuudet.

Niin pankaat pois nyt kaikki pahuus ja kaikki petos, ja ulkokullaisuus ja kateus, ja kaikki panetus, Rom. 6: 4.
Eph. 4: 22, 25. Col. 3: 8. Hebr. 12: 1.

2. Ja halaitkaat sitä terweellistä sanan rieskaa, niinkuin äsken syntyneet lapsukaiset, että te sen kautta kaswaisitte. Ps. 131: 2.
Jes. 55: 1. Matth. 18: 3. 1 Cor. 14: 20.

3. Jos te muutoin maistaneet olette, että Herra on suloinen,
Ps. 34: 9.

4. Jonka tykö te myös tulleet olette niinkuin eläwän kiwen tykö, joka kyllä ihmisiltä hyljätty on, mutta Jumalalta walittu, kallis,
Ps. 118: 22. Matth. 21: 42. Eph. 2: 20.

5. Ja myös te, niinkuin eläwät kiwet, raketkaat teitänne hengelliseksi huoneeksi ja pyhäksi pappiudeksi uhraamaan hengellisiä uhreja, jotka Jumalalle Jesuksen Christuksen kautta otolliset owat. Jes. 61: 6.
Luku 66: 21. Mal. 1: 11. Rom. 12: 1.
Eph. 2: 21, 22. Phil. 4: 18. Hebr. 3: 6.
Luku 12: 28. Luku 13: 15. Ilm. K. 1: 6.

6. **Sentähden on myös Raamatussa: katso, minä panen Zionihin walitun kalliin kulmakiwen: joka uskoo hänen päällensä, ei hän suinkaan tule häpiään.**
Jes. 28: 16. Rom. 9: 33.

7. Teille siis, jotka nyt uskotte, on hän kallis: mutta uskottomille on se kiwi, jonka rakentajat hyljänneet owat, kulmakiweksi tullut, ja loukkauskiweksi, ja pahennuksen kallioksi, Jes. 8: 14
Luc. 2: 34. Ap. T. 4: 11. 1 Cor. 1: 23.

8. Nimittäin niille, jotka itsensä sanaan loukkaawat, ja ei sitä usko, johonka he myös asetetut oliwat.

9. **Mutta te olette walittu suku, kuninkaallinen pappius, pyhä kansa, omaisuuden kansa, ilmoittamaan sen woimaa, joka teitä pimeydestä hänen ihmeelliseen walkeuteensa kut-**

sunut on, 2 Mos. 19: 5, 6.
5 Mos. 7: 6. Jes. 62: 12. Eph. 1: 14.
Luku 5: 8. Col. 1: 13. Ilm. K. 5: 10.

10. Jotka ette muinoin kansa olleet, mutta nyt olette Jumalan kansa: jotka ette muinoin armossa olleet, mutta nyt te armossa olette.
Hos. 1: 10. Luku 2: 23. Rom. 9: 25.

11. Rakkaat weljet! minä neuwon teitä, niinkuin outoja ja muukalaisia: wälttäkäät lihallisia himoja, jotka sotiwat sielua wastaan, Rom. 13: 14.
Gal. 5: 16, 17, 24. 1 Piet. 1: 17. Jac. 4: 1.

12. Ja pitäkäät hywä meno pakanain seassa, että ne, jotka teitä panettelewat niinkuin pahointekiöitä, näkisiwät teidän hywistä töistänne ja kiittäisiwät Jumalata etsikon päiwänä. Matth. 5: 16.
2 Cor. 8: 21. Phil. 2: 15. 1 Piet. 3: 16.

13. Sentähden olkaat alamaiset kaikelle inhimilliselle säädylle Herran tähden, olisko se kuninkaalle, niinkuin ylimmäiselle,
Rom. 13: 1. Tit. 3: 1.

14. Taikka päämiehille, niinkuin niille, jotka häneltä lähetetyt owat pahointekiöille rangaistukseksi ja hurskaille kiitokseksi.
Rom. 13: 3, 4.

15. Sillä se on Jumalan tahto, että te hywällä työllä tukitsette hulluin ja tyhmäin ihmisten suun, Tit. 2: 8.

16. Niinkuin wapaat, ja ei niin, että se wapaus olis niinkuin pahuuden peite, waan niinkuin Jumalan palweliat. Joh. 8: 32.
Rom. 6: 18. Gal. 5: 1, 13. 2 Piet. 2: 19.

17. Olkaat kunnialliset jokaista kohtaan, rakastakaat weljiä, peljätkäät Jumalata, kunnioittakaat kuningasta. Matth. 22: 21. Rom. 12: 10.
Phil. 2: 3. Hebr. 13: 1. 1 Piet. 1: 22.
Luku 5: 5. 2 Piet. 1: 7.

18. Te palweliat, olkaat alamaiset kaikella pelwolla teidän isännillenne, ei ainoastaan hywille ja siwiöille, waan myös tuimille.
Eph. 6: 5.

19. Sillä se on armo, jos joku omantuntonsa tähden Jumalan tykö waiwaa kärsii, ja syyttömästi kärsii. Matth. 5: 10. 2 Cor. 7: 10.

20. Sillä mikä kiitos se on, jos te pahain tekoinne tähden piestään, ja te kärsitte? Mutta koska te hywin teette ja kuitenkin waiwataan, ja te sen kärsitte, niin se on armo Jumalan edessä.
1 Piet. 3: 14, 17. Luku 4: 14, 15.

21. Sillä sitä warten olette te kutsutut, että Christus myös kärsi meidän edestämme ja jätti meille esikuwan, että teidän pitää hänen askeleitansa noudattaman,
Matth. 16: 24. Joh. 13: 15. Phil. 2: 5.
1 Thess. 3: 3. 1 Piet. 3: 17, 18.

22. Joka ei yhtään syntiä tehnyt eikä yhtään petosta ole hänen suustansa löydetty,
Jes. 53: 9. 2 Cor. 5: 21. 1 Joh. 3: 5.

23. Joka ei kironnut, koska häntä kirottiin, ei uhannut, koska hän kärsi; mutta antoi hänelle koston, joka oikein tuomitsee;
Matth. 27: 39. Joh. 8: 48, 49.

24. Joka meidän syntimme itse uhrasi omassa ruumiissansa puun päällä, että me synneistä poijes kuolleet eläisimme wanhurskaudelle; jonka haawain kautta te olette terweiksi tulleet. Jes. 53: 5.
Matth. 8: 17. Rom. 6: 11. Luku 7: 6.

25. Sillä te olitte niinkuin eksywäiset lampaat, waan nyt te olette

palanneet teidän sieluinne paimenen ja pispan tykö.
Ps. 23: 1. Jes. 53: 6. Hes. 34: 6, 23. Luku 37: 24. Joh. 10: 11. Hebr. 13: 20.

3 Luku.

Waimoin, miesten ja muitten welwollisuus uskomaan ja pyhää elämätä osoittamaan.

Niin olkaan waimot myös heidän miehillensä alamaiset, että nekin, jotka ei sanaa usko, waimoin tawoista ilman sanata woitetuksi tulisiwat,
1 Mos. 3: 16. 1 Cor. 14: 34. Eph. 5: 22. Col. 3: 18. Tit. 2: 5.
2. Koska he teidän puhtaan menonne näkewät pelwossa.
3. Joidenka kaunistus ei pidä oleman ulkonaisissa hiusten palmikoissa ja kullan ympäri-ripustamisessa eli waatteiten puwussa,
Jes. 3: 18. 1 Tim. 2: 9. Tit. 2: 3.
4. Waan se salainen ihminen ilman wiata sydämmessä, lakialla ja hiljaisella hengellä, se on kallis Jumalan edessä.
Ps. 45: 14. Rom. 7: 22. 2 Cor. 4: 16.
5. Sillä näin owat pyhätkin waimot muinoin heitänsä kaunistaneet, jotka toiwonsa paniwat Jumalan päälle ja oliwat miehillensä alamaiset,
6. Niinkuin Sara oli Abrahamille kuuliainen ja kutsui hänen herraksi, jonka tyttäriksi te tulleet olette, jos te hywin teette ja pelkäämätä olette. 1 Mos. 18: 12.
7. Te, miehet, myös asukaat heidän kanssansa taidolla ja antakaat waimollisella niinkuin heikommalle astialle hänen kunniansa, niinkuin myös elämän armon kanssaperillisille, ettei teidän rukouksenne estetyksi tulisi.
1 Cor. 7: 3. Eph. 5: 25. Col. 3: 19.
8. Mutta wiimein olkaat kaikki yksimieliset, ynnä kärsiwäiset, pitäin weljellistä rakkautta keskenänne, laupiaat, ystäwälliset,
Rom. 12: 16. Luku 15: 5. Phil. 3: 16.
9. Ei kostain pahaa pahalla, eikä kirouksella kirousta, waan paremmin siunatkaat, tietäen, että te olette kutsutut siunausta perimään.
3 Mos. 19: 18. San. l. 20: 22. Matth. 5: 39. Luku 25: 34. 1 Cor. 6: 7.
10. **Sillä joka elää tahtoo ja hywiä päiwiä nähdä, hän hillitkään kielensä pahuudesta ja huulensa wilppiä puhumasta.**
Ps. 34: 13, 14. Jac. 1: 26.
11. Hän wälttäkään pahaa ja tehkään hywää, etsikään rauhaa ja noudattakaan sitä.
Ps. 37: 27. Jes. 1: 16. 3 Joh. w. 11.
12. Sillä Herran silmät owat wanhurskasten päälle ja hänen korwansa heidän rukouksissansa; mutta Herran kaswot owat pahointekiöitä wastaan. Ps. 34: 16.
13. Ja kuka on, joka taitaa teitä wahingoittaa, jos te hywää pyydätte?
14. Ja jos te wielä oikeudenkin tähden kärsisitte, niin te kuitenkin autuaat olette; mutta älkäät peljätkö heidän waatimistansa, älkäät myös heitä hämmästykö.
Jes. 8: 12. Jer. 1: 8. Matth. 5: 10. Luku 10: 28. 1 Piet. 2: 20. Luku 4: 14, 15.
15. **Mutta pyhittäkäät Herraa Jumalaa teidän sydämmissänne.** Olkaat myös aina walmiit wastaamaan jokaista, kuin teidän toiwonne perustusta tutkistelee, joka

teissä on, hiljaisuudella ja pelwolla, Job. 1: 21.
Ps. 119: 46. Jes. 8: 13. Ap. T. 4: 8, ꝛc.

16. Ja pitäkäät hywä omatunto, että ne, jotka teitä panettelewat niinkuin pahantekiöitä, häpeäisiwät, että he owat häwäisneet teidän hywän menonne Christuksessa. Tit. 2: 8. 1 Piet. 2: 12, 15, 19.

17. Sillä se on parempi, jos Jumalan tahto niin on, että te hywän työn tähden kärsitte kuin pahan.

18. Sillä Christus myös kerran kärsi meidän syuteimme tähden, hurskas wääräin edestä, että hän meitä Jumalalle uhrais: lihan kautta tosin kuoletettu, mutta Hengen kautta eläwäksi tehty:
Rom. 1: 4. Luku 5: 6. 2 Cor. 13: 4. Hebr. 9: 15, 28.

19. Jossa hän myös meni pois ja saarnasi hengille wankiudessa,
Eph. 2: 17. 1 Piet. 4: 6.

20. Jotka ei muinoin uskoneet, koska Jumala kerran Noan aikana odotti ja kärsiwäinen oli, koska arkki walmistettiin, jossa harwat (se on: kahdeksan sielua) weden kautta päästetyksi tuliwat:
1 Mos. 6: 3, 5, 14. Luku 7: 7. Luku 8: 18. Matth. 24: 38. Luc. 17: 26, 27. Rom. 2: 4.

21. Se nyt meitäkin kasteessa autuaaksi tekee, joka sitä aawisti (ei että lihan saastaisuudet pannaan pois, waan että se on hywän omantunnon liitto Jumalan tykönä) Jesuksen Christuksen ylösnousemisen kautta, Eph. 5: 26.

22. Joka on Jumalan oikialle kädelle taiwaaseen mennyt, ja hänelle owat enkelit ja wallat ja woimat alamaiset.
Ps. 110: 1. Eph. 1: 20. Col. 3: 1.

4 Luku.

Lakkaa pakanallisesta menosta, ja ahkeroitse pyhästä elämäkerrasta ja kärsiwällisyydestä.

Että siis Christus lihassa meidän edestämme on kärsinyt, niin te myös warustakaat teitänne sillä mielellä; sillä joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä,
Rom. 6: 8. Hebr. 12: 1.

2. Ettei hän enää sitä aikaa, kuin hän lihassa edespäin on, ihmisten himon jälkeen, waan Jumalan tahdon jälkeen eläisi.
Rom. 12: 2. Luku 14: 7. 2 Cor. 5: 15. Gal. 2: 20. Eph. 4: 24. 1 Thess. 5: 10. Hebr. 9: 14.

3. Sillä kyllä siinä on, että me edesmenneen ajan elämästä kulutimme pakanain mielen jälkeen, waeltaissamme irtaudessa, himoissa, juopumisessa, ylönsyömisessä, ylönjuomisessa ja hirmuisissa epäjumalten palweluksissa.
Rom. 13: 13. Eph. 4: 17.

4. He oudoksuwat, ettette heidän kanssansa juokse siihen säädyttömän hekuman menoon, ja pilkkaawat.

5. Niiden pitää luwun tekemän hänelle, joka on walmis tuomitseman eläwiä ja kuolleita.
Joh. 5: 25. Ap. T. 10: 42.

6. Sillä sitä warten ewangeliumi kuolleillenkin saarnattu on, että he kyllä tuomittaisiin ihmisten jälkeen lihassa, mutta Jumalan jälkeen eläisiwät hengessä.
1 Piet. 3: 19.

7. Mutta nyt kaikkein loppu lähestyy. Niin olkaat siis raittiit ja walppaat rukoilemaan.
Matth. 26: 41. Luc. 21: 34, 35. Rom. 13: 12. Phil. 4: 6. 2 Piet. 3: 9, 11. 1 Joh. 2: 18.

8. Mutta ennen kaikkia pitäkäät keskenänne palawa rakkaus; sillä rakkaus peittää paljon rikoksia.
San. l. 10: 12. Jac. 5: 20.
9. Olkaat wierasten holhojat keskenänne napisematta,
Phil. 2: 14. Hebr. 13: 2.
10. Ja palwelkaat toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla, kuin hän saanut on, niinkuin hywät Jumalan moninaisen armon huoneenhaltiat.
San. l. 3: 28. Luc. 12: 42. 1 Cor. 12: 4. 2 Cor. 8: 12. Eph. 4: 11. Tit. 1: 7.
11. Jos joku puhuu, hän puhukaan niinkuin Jumalan sanoja: jos jollakin on joku wirka, hän tehkään niinkuin siitä woimasta, jonka Jumala antaa, että Jumala kaikissa Jesuksen Christuksen kautta kunnioitettaisiin, jolla on kunnia ja walta ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
Jer. 23: 22. Rom. 12: 6, 7, 8.
12. Minun rakkaani! älkäät oudoksuko sitä helletä, kuin tapahtuu, että teitä koetellaan, niinkuin teille jotakin outoa tapahtuis;
Jes. 48: 10. 1 Cor. 3: 13. 1 Piet. 1: 7.
13. Waan iloitkaat, että te Christuksen kanssa kärsitte, että tekin ajallansa hänen kunniansa ilmestyksessä iloitsisitte ja riemuitsisitte. 2 Cor. 1: 5. Gal. 6: 17. Phil. 3: 10. Col. 1: 24. 2 Tim. 2: 10. Ilm. K. 1: 9.
14. Autuaat olette te, jos teitä Christuksen nimen tähden pilkataan; sillä se Henki, joka on kunnian ja Jumalan Henki, lepää teidän päällänne: heiltä hän pilkataan, waan teiltä hän kunnioitetaan.
Matth. 5: 10, 11. 1 Piet. 2: 20. Luku 3: 14.
15. Älkään yksikään teistä kärsikö niinkuin murhaaja eli waras, taikka pahantekiä, eli niinkuin se, joka toisen wirkaan rupee:
16. Mutta jos hän kärsii niinkuin kristitty, älkään häwetkö, waan kiittäkään Jumalata sen osan tähden. Ap. T. 5: 41. Phil. 1: 29.
17. Sillä aika on, että tuomion pitää Jumalan huoneesta alkaman. Mutta jos se ensin meistä alkaa, minkäs lopun ne saawat, jotka ei Jumalan ewangeliumia usko? Jes. 10: 12. Jer. 25: 29. Luku 49: 12. Hes. 9: 6. Mal. 3: 5.
18. Jos joku hurskas tuskalla wapaaksi tulee, kussa sitte jumalatoin ja syntinen näkyy?
San. l. 11: 31. Luc. 23: 31.
19. Sentähden ne, jotka Jumalan tahdon jälkeen kärsiwät, antakaan sielunsa niinkuin uskolliselle luojalle hywissä töissä.
Ps. 31: 6. Luc. 23: 46. Ap. T. 7: 59.

5 Luku.

Papit, sanankuuliat ja muut olkaan nöyrät, raittiit ja rukoilkaan.

Wanhoja pappeja teidän seassanne minä neuwon, joka myös pappi olen ja Christuksen kärsimisten tunnustaja ja osallinen siitä kunniasta, joka ilmestywä on. Philem. w. 9. Ilm. K. 1: 9.
2. Kaitkaat Christuksen laumaa, joka teidän hallussanne on, ja pitäkäät siitä waari, ei waaditut, waan hywällä mielellä, ei turhan woiton tähden, waan hywästä tahdosta, Jer. 23: 4. Ap. T. 20: 28. 1 Tim. 3: 3. Tit. 1: 7.
3. Ei myös niinkuin herrat

kansansa päälle, waan olkaat laumalle esikuwaksi.
2 Cor. 1: 24. Phil. 3: 17. 1 Tim. 4: 12.
4. Niin te, ylimmäisen Paimenenen ilmestyissä, katoomattoman kunnian kruunun saatte. Jes. 40: 11. Joh. 10: 11. 1 Cor. 9: 26. 2 Tim. 4: 8.
5. Niin myös te nuoret, olkaat wanhoille alamaiset ja olkaat kaikki toinen toisellenne alamaiset, ja pitäkäät teitänne kiintiästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä wastaan, mutta nöyrille hän antaa armon. San. l. 3: 34. Rom. 12: 10, 16. Eph. 5: 21. Phil. 2: 3.
6. Nöyryyttäkäät siis teitänne Jumalan wäkewän käden ala, että hän teitä ajallansa korottais.
Job. 22: 29. Luc. 1: 52. Luku 14: 11.
7. Kaikki teidän murheenne pankaat hänen päällensä; sillä hän pitää murheen teistä. Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. 1 Cor. 9: 9. Phil. 4: 6.
8. Olkaat raittiit, walwokaat; sillä teidän wihollisenne perkele käy ympäri, niinkuin kiljuwa jalopeura, ja etsii kenen hän nielis. Job. 1: 7, 8. Luc. 22: 31. 1 Thess. 5: 6. 1 Piet. 1: 13. Luku 4: 7.
9. Sitä te seisokaat wastaan, wahwat uskossa, tietäen, että ne waiwat tapahtuwat teidän weljillenkin maailmassa.
Eph. 6: 11, 13. Jac. 4: 7.
10. Mutta Jumala, jolta kaikki armo tulee, joka meitä on kutsunut ijankaikkiseen kunniahansa Christuksessa Jesuksessa, teitä, jotka wähän aikaa kärsitte, walmistaa, wahwistaa, tukee, perustaa,
2 Cor. 4: 17. 2 Tim. 1: 9. Hebr. 13: 21. 1 Piet. 1: 6.
11. Sille olkoon kunnia ja wäkewyys ijankaikkisesta ijankaikkiseen! amen.
12. Silwanuksen teidän uskollisen weljenne kanssa (niinkuin minä luulen) olen minä teidän tykönne harwoilla sanoilla kirjoittanut, neuwoen ja tunnustain, että tämä on se oikia Jumalan armo, jossa te olette. Hebr. 13: 22.
13. Teitä terwehtäwät walitut Babyloniassa ja minun poikani Marcus. Ap. T. 12: 25.
14. Terwehtäkäät toinen toistanne rakkauden suunannolla. Rauha olkoon teille kaikille, jotka Christuksessa Jesuksessa olette, amen! Rom. 16: 16. 1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13: 12. 1 Thess. 5: 26.

P. Pietarin toinen Epistola.

1 Luku.

Usko osoittaa itsensä elämässä. Apostoliten ja prophetain opin alku ja perustus.

Simon Pietari, Jesuksen Christuksen palwelia ja apostoli, niille, jotka owat saaneet meidän kanssamme yhdenkaltaisen kalliin uskon wanhurskaudessa, jonka meidän Jumalamme ja meidän Wapahtajamme Jesus Christus antaa:
2. Armo ja rauha lisääntyköön teille, Jumalan ja meidän Herran Jesuksen Christuksen tuntemisen kautta!
Rom. 1: 7. 1 Piet. 1: 2. Jud. Ep. w. 2.
3. Että hänen jumalallinen woimansa meille kaikkinaiset (jotka elä-

män ja jumaliseen menoon sopiwat) on lahjoittanut hänen tuntemisensa kautta, joka meitä kunniaan ja awuun kutsunut on,

4. Joidenka kautta meille ne suurimmat ja kalliit lupaukset lahjoitetut owat, että te niiden kautta Jumalan luonnosta osallisekfi tulisitte, jos te katoowaisen maailman himon wältätte. Jes. 56: 5. Joh. 1: 12. Rom. 8: 15. 2 Cor. 3: 18. Gal. 3: 26. Hebr. 12: 10. 1 Joh. 3: 2.

5. Niin ahkeroitkaat kaikella wireydellä teidän uskonne awua osoittamaan, ja awussa tointa,

6. Ja toimessa kohtuullisuutta, ja kohtuullisuudessa kärsiwällisyyttä, ja kärsiwällisyydessä jumalisuutta,

7. Ja jumalisuudessa weljellistä rakkautta, ja weljellisessä rakkaudessa yhteistä rakkautta.

8. Sillä koska nämät täydellisesti teissä owat, niin ei he teitä salli löydettää joutilaina eli hedelmättöminä meidän Herran Jesuksen Christuksen tuntemisessa. Tit. 3: 14.

9. Mutta jolla ei näitä ole, hän on sokia, ja ei näe mitään kaukaa, ja on unhottanut itsensä olleen puhdistetun entisistä synneistänsä. Jes. 59: 10. Zeph. 1: 17. 1 Joh. 2: 9, 11.

10. Sentähden, rakkaat weljet, ahkeroitkaat paremmin sitä, että te teidän kutsumisenne ja walitsemisenne wahwistaisitte; sillä jos te sen teette, niin ette suinkaan koskaan kompastu. 1 Joh. 3: 19.

11. Sillä teidän sallitaan altiisti käydä sisälle meidän Herran ja Wapahtajan Jesuksen Christuksen ijankaikkiseen waltakuntaan.

12. Sentähden en minä tahdo unhottaa teille aina näistä muistuttaa, waikka te tiedätte ja wahwistetut olette tässä nykyisessä totuudessa.

13. Sillä minä arwaan sen kohtuulliseksi, niin kauwan kuin minä tässä majassa olen, herättää teitä ja muistuttaa teille; 2 Piet. 3: 1.

14. Sillä minä tiedän, että minun pitää pian tämän minun majani paneman pois, niinkuin meidän Herra Jesus Christus minulle ilmoitti. Joh. 21: 18. 2 Tim. 4: 6.

15. Mutta minä tahdon myös aina ahkeroita, että te nämät minun lähtemiseni jälkeen muistossa pidätte.

16. Sillä emmepä me ole kawaloita juttuja noudatelleet, teille tiettäwäksi tehdessämme meidän Herran Jesuksen Christuksen woimaa ja tulemista; waan me olemme itse nähneet hänen suuren kunniansa, Matth. 17: 1. Joh. 1: 14. 1 Cor. 1: 17. Luku 2: 1, 4, 13. Luku 4: 20. 1 Joh. 1: 1. Luku 4: 14.

17. Koska hän Isältä Jumalalta sai kunnian ja ylistyksen, äänen kautta, joka hänelle näin siltä suurelta kunnialta tapahtui: **tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.** Matth. 3: 17. Luku 17: 5. Marc. 1: 11. Luku 9: 7. Luc. 3: 22. Luku 9: 35.

18. Ja tämän äänen me kuulimme tulewan taiwaasta, koska me pyhällä wuorella hänen kanssansa olimme.

19. Ja meillä on wahwa prophetallinen sana, ja te teette hywin, että te siitä waarin otatte niinkuin kynttilästä, joka pimeissä walistaa, niin kauwan kuin päiwä walkenee ja kointähti koittaa teidän sydämmissänne. Ps. 119: 105. Joh. 5: 35. 2 Cor. 4: 6. Ilm. K. 22: 16.

20. Ja se tulee teidän ensin tietää, ettei yksikään prophetia Raamatussa tapahdu omasta selitykseskä. 2 Tim. 3: 16. 1 Piet. 1: 11.

21. Sillä ei yksikään prophetia ole wielä ihmisen tahdosta tuotu edes; waan pyhät Jumalan ihmiset owat puhuneet, waikutetut Pyhältä Hengeltä.

2 Luku.

Wääräin prophetain palkka ja muoto.

Niin oli myös wääriä prophetaita kansan seassa, niinkuin teidänkin sekaanne wääriä opettajia tulee, jotka wahingolliset eriseurat tuowat ja kieltäwät sen Herran, joka heidän ostanut on, saattain heillensä nopian kadotuksen, 5 Mos. 13: 1, 2c. Hos. 13: 9. Matth. 24: 11. Marc. 13: 12. Ap. T 20: 29. 1 Cor. 11: 19. 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1, 5. Jud. Ep. w. 4, 18.

2. Ja moni noudattaa heidän kadotustansa, joiden kautta totuuden tie pilkataan.

3. Ja ahneudesta ajatelluilla sanoilla pitää heidän teitä kauppaaman, joitten tuomio ei silleen kauwan wiiwy, eikä heidän kadotuksensa makaa.
5 Mos. 32: 35. 1 Tim. 6: 5. Tit. 1: 11.

4. Sillä jos ei Jumala niitä enkeleitä, jotka syntiä tekiwät, armahtanut, waan on pimeyden kahleilla helwettiin syösnyt, ja antoi ylön heidän tuomioon kätkettää,
Job. 4: 18. Luc. 8: 31. 1 Joh. 3: 8. Jud. Ep. w. 6. Ilm. K. 20: 2.

5. Ja ei ole armahtanut entistä maailmata, waan wapahti Noan wanhurskauden saarnaajan itse kahdeksantena, ja toi weden paisumuksen jumalattomain maailman päälle; 1 Mos. 7: 7, 23. 1 Piet. 3: 19, 20.

6. Ja on ne kaupungit Sodoman ja Gomorran tuhaksi tehnyt, kukistanut ja kadottanut, ja teki ne jumalattomille peljästykseksi, jotka sitte tulewat oliwat;
1 Mos. 19: 24, 25. 4 Mos. 26: 10. 5 Mos. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 50: 40. Hes. 16: 49. Am. 4: 11. Jud. Ep. w. 7.

7. Ja on pelastanut hurskaan Lotin, joka riettaisilta ihmisiltä heidän haureutensa menolla waiwattiin; 1 Mos. 19: 5, 7, 8, 15.

8. (Sillä hän oli hurskas ja asui heidän seassansa, ja kuitenkin senkaltaista piti näkemän ja kuuleman, he waiwasiwat sitä hurskasta sielua joka päiwä heidän wäärillä töillänsä;)

9. Niin Herra tietää jumaliset kiusauksista pelastaa, mutta wäärät kätkeä tuomiopäiwään asti waiwattaa. 1 Cor. 10: 13.

10. Mutta enimmästi ne, jotka lihan jälkeen saastaisessa himossa waeltawat ja herrauden katsowat ylön, rohkiat, itsestänsä paljon pitäwäiset, jotka ei pelkää waltojakaan pilkata. Jud. Ep. w. 4, 7, 8.

11. Waikka ne enkelit, jotka wäessä ja woimassa suuremmat owat, ei kärsi heitä wastaan Herran tykönä pilkallista tuomioa,
Jud. Ep. w. 9.

12. Kuitenkin he niinkuin järjettömät luontokappaleet, jotka luonnostansa kiinniotettaa ja teurastettaa tehdyt owat, pilkkaawat niitä, joita ei he ymmärrä, ja hukkuwat heidän turmeluksessansa,
Jer. 12: 3. Jud. Ep. w. 10.

13. Ja saawat wääryyden palkan, pitäin sen hekumana, että he ajallisissa herkuissa eläwät, he owat ilkeydet ja pilkat, kerskaawat heidän petoksistansa, nautiten herkkuja teidän kanssanne. Jud. Ep. w. 12.

14. Heillä on silmät huoruutta täynnä ja ei taida synnistä lakata, he haukuttelewat tykönsä horjuwat sielut, he owat heidän sydämmensä ahneudessa harjaantuneet, kirottu kansa.

15. Jotka antoiwat ylön oikian tien ja eksyiwät, he noudattawat Balaamin, Bosorin pojan, tietä, joka wääryyden palkkaa rakasti.
4 Mos. 22: 5, 7, 21. Jud. Ep. w. 11.

16. Mutta hän rangaistiin hänen wääryydestänsä; mykkä työjuhta puhui ihmisen äänellä, ja esti sen prophetan hulluuden.
4 Mos. 22: 23, 28.

17. Ne owat wedettömät lähteet ja pilwet, jotka tuulispäältä ympäri ajetaan, joille on kätketty synkiä pimeys ijankaikkisesti.
San. l. 25: 14. Jud. Ep. w. 13.

18. Sillä he puhuwat röykeitä sanoja, jotka turhat owat, ja yllyttäwät tawattomuuden kautta lihallisiin himoihin niitä, jotka tosin owat niitä wälttäneet, kuin eksyksissä waeltawat. Jud. Ep. w. 16.

19. Ja lupaawat heille wapauden, waikka he itse turmeluksen palweliat owat; sillä jolta joku woitetaan, sen palwelia hän myös on. Joh. 8: 34. Rom. 6: 16.

20. Ja sittenkuin he owat paenneet maailman saastaisuudesta Herran ja Wapahtajan Jesuksen Christuksen tuntemiseen, niin he kuitenkin heitänsä niihin kääriwät, ja woitetaan, ja on heille wiimeinen pahemmaksi tullut kuin ensimäinen.
Matth. 12: 45. Luc. 11: 26. Hebr. 6: 4, 2c.

21. Sillä se olis heille parempi ollut, ettei he wanhurskauden tietä tunteneetkaan olisi, kuin että he tunsiwat sen ja poikkesiwat pois pyhästä käskystä, joka heille annettu oli. Luc. 12: 47, 48.

22. Niille on tapahtunut se totinen sananlasku: koira syö oksennuksensa, ja pesty sika ryppee ropakossa jälleen. San. l. 26: 11.

3 Luku.

Wiimeisen tuomion wisseys. Maailman loppu. Meidän walmistuksemme tuomiolle.

Tämän nyt toisen lähetyskirjan minä teille, minun rakkaani, kirjoitan, jolla minä herätän ja neuwon teidän wakaata mieltänne.
2 Piet. 1: 13.

2. Että te muistaisitte ne sanat, jotka ennen pyhiltä prophetailta sanotut owat, ja myös meidän käskymme, jotka olemme Herran ja Wapahtajan apostolit.

3. Ja tietäkäät se ensin, että wiimeisinä päiwinä tulewat pilkkaajat, jotka oman himonsa jälkeen waeltawat,
1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1. Jud. Ep. w. 18.

4. Ja sanowat: kussa on lupaus hänen tulemisestansa? Sillä siitä päiwästä, kuin isät owat nukkuneet, pysywät kaikki niinkuin ne luonnon alusta olleet owat.
Jes. 5: 19. Jer. 17: 15. Hes. 12: 22.
5. Mutta tietäen ei he tahdo tietää, että taiwaat muinoin oliwat, ja maa wedestä, joka wedessä Jumalan sanan kautta seisoo.
1 Mos 1: 6, 9. Ps. 24: 2. Ps. 33: 6. Ps. 136: 6.
6. Kuitenkin siihen aikaan se maailma niitten kautta wedenpaisumisella hukkui. 1 Mos. 7: 10, 21.
7. Niin myös ne taiwaat ja maa, kuin nyt owat, hänen sanansa kautta säästetään tulen waraksi tuomiopäiwään asti, jona jumalattomat ihmiset kadotetaan.
Ps. 102: 27. Jes. 51: 6. 2 Thess. 1: 8. Hebr. 1: 11.
8. Mutta tätä yhtä ei pidä teiltä salattaman, minun rakkaani: **yksi päiwä on Herran edessä niinkuin tuhannen ajastaikaa, ja tuhannen ajastaikaa niinkuin yksi päiwä.**
Ps. 90: 4.
9. **Ei Herra wiiwytä lupaustansa, (niinkuin muutamat sen wiipywän luulewat,) waan hän on meidän kanssamme kärsiwäinen, ja ei tahdo, että jonkun pitäis hukkuman, waan että jokainen itsensä parannukseen kääntäis.**
Jes. 30: 18. Hes. 18: 23, 32. Luku 33: 11. Hab. 2: 3. Rom. 2: 4. 1 Tim. 2: 4. Hebr. 10: 37. 1 Piet. 3: 20.
10. Mutta Herran päiwä on tulewa niinkuin waras yöllä, ja silloin taiwaat suurella pauhinalla menewät pois, mutta elementit pitää palawuudesta sulaman, ja maa, ja rakennukset, jotka hänessä owat, pitää palaman ylös.
Ps. 102: 27. Matth. 24: 35, 43, 44. Marc. 13: 31. Luc. 12: 39, 40. 1 Thess. 5: 2. Ilm. K. 3: 3. Luku 20: 11.
11. Että kaikki nämät pitää katooman, minkäkaltaiset teidän tulee silloin olla pyhissä menoissa ja jumalisuudessa:
12. Niin että te odotatte ja ikäwöitsette Jumalan päiwän tulemista, **jona taiwaat tulesta raukeewat ja elementit palawuudesta sulawat?** Ps. 50: 3
Luc. 12: 36. 2 Thess. 1: 8. Tit. 2: 13.
13. **Mutta me odotamme uusia taiwaita ja uutta maata hänen lupauksensa jälkeen, joissa wanhurskaus asuu.**
Jes. 65: 17. Luku 66: 22. Ilm. K. 21: 1.
14. Sentähden, minun rakkaani, että te näitä odotatte, niin ahkeroitkaat, että te hänen edessänsä puhtaaksi ja nuhteettomaksi rauhassa löydettäisiin, 1 Cor. 1: 8.
Phil. 1: 10. 1 Thess. 3: 13. Luku 5: 23.
15. Ja lukekaat meidän Herran Jesuksen Christuksen pitkämielisyys teidän autuudeksenne, niinkuin myös meidän rakas weljemme Paawali siitä wiisaudesta, kuin hänelle annettu on, teille on kirjoittanut, Rom. 2: 4.
16. Joka myös jokaisessa kirjassansa näistä puhuu, joissa muutamat owat työläät ymmärtää, jotka taitamattomat ja huikentelewaiset turmelewat, niinkuin muutkin Raamatut, omaksi kadotuksekseensa.
Rom. 8: 19. 1 Cor. 15: 24. 1 Thess. 4: 15.
17. Nyt että te, minun rakkaani, sen jo ennen tiedätte, niin karttakaat, ettette wieteltäisi juma=

lattomain eksytyksellä ynnä heidän kanssansa, ja lankeaisi pois omasta wahwuudestanne, Marc. 13: 23.
18. Waan kaswakaat meidän Herran ja Wapahtajan Jesuksen Christuksen armossa ja tuntemisessa: jolle olkoon kunnia sekä nyt että ijankaikkiseen aikaan, amen!

P. Johanneksen ensimäinen Epistola.

1 Luku.

Sana totinen. Osallisuus Jumalassa. Jesuksen weri.

Joka alusta oli, jonka me kuulimme, jonka me silmillämme näimme, jota me katselleet olemme, ja meidän kätemme pidelleet owat elämän sanasta, Luc. 1: 2. Luku 24: 39. Joh. 1: 1, 14. 2 Piet. 1: 16.
2. (Ja elämä on ilmestynyt, ja me olemme nähneet, ja todistamme ja ilmoitamme teille sen elämän, joka ijankaikkinen on, joka oli Isän tykönä, ja on meille ilmestynyt.) Joh. 1: 2. Rom. 16: 26. Col. 1: 26. 2 Tim. 1: 10. Tit. 2: 11.
3. Mitä me nähneet ja kuulleet olemme, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin meidän kanssamme osallisuus olis; ja meidän osallisuutemme on Isän ja hänen Poikansa Jesuksen Christuksen kanssa. Joh. 17: 21. 1 Cor. 1: 9.
4. Ja näitä me teille kirjoitamme, että teidän ilonne täydellinen olis. 2 Joh. w. 12.
5. Ja tämä on se ilmoitus, jonka me häneltä kuulleet olemme ja teille ilmoitamme, että Jumala on walkeus, ja ei hänessä ole yhtään pimeyttä. Joh. 1: 9. Luku 8: 12. Luku 9: 5. Luku 12: 35, 36.
6. Jos me sanomme, että meillä on osallisuus hänen kanssansa, ja waellamme pimeydessä, niin me walehtelemme ja emme tee totuutta. 1 Joh. 2: 4.
7. Mutta jos me walkeudessa waellamme, niinkuin hänkin walkeudessa on, niin meillä on osallisuus keskenämme, ja **Jesuksen Christuksen hänen Poikansa weri puhdistaa meitä kaikesta synnistä.** Hebr. 9: 14. 1 Piet. 1: 19. Ilm. K. 1: 5.
8. Jos me sanomme, ettei meillä ole syntiä, niin me petämme itsemme, ja ei ole totuus meissä. 1 Kun. K. 8: 46. 2 Aika K. 6: 36. San. l. 20: 9. Saarn. K. 7: 21. Jac. 3: 2.
9. Jos me tunnustamme meidän syntimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit anteeksi antaa ja puhdistaa meitä kaikesta wääryydestä. Ps. 32: 5. San. l. 28: 13.
10. Jos me sanomme: emmepä me syntiä tehneet ole, niin me teemme hänen walehteliaksi, ja ei hänen sanansa ole meissä.

2 Luku.

Jesuksen sowinto. Jumalan tunteminen. Antichristuksen oppi.

Minun lapsukaiseni! näitä minä teille kirjoitan, ettette syntiä tekisi. **Ja jos joku syntiä tekee, niin meillä on edeswastaaja Isän tykönä, Jesus Christus, joka wanhurskas on,** Rom. 3: 25. Luku 8: 34. 1 Tim. 2: 5. Hebr. 7: 24, 25. Luku 9: 24.

2. Ja hän on sowinto meidän synteimme edestä, ei ainoastaan meidän, waan myös kaiken maailman edestä. Joh. 4: 42. 2 Cor. 5: 18. Col. 1: 20. 1 Joh. 4: 10, 14.

3. Ja siitä me ymmärrämme, että me hänen tunnemme, jos me hänen käskynsä pidämme.

4. Joka sanoo: minä tunnen hänen ja ei pidä hänen käskyjänsä, hän on walehtelia ja ei hänessä ole totuus. 1 Joh. 1: 6. Luku 4: 20.

5. Mutta joka hänen sanansa pitää, totisesti on Jumalan rakkaus hänessä täydellinen. Siitä me tiedämme, että me hänessä olemme. Joh. 13: 35. Luku 14: 21, 23. 1 Joh. 4: 12, 13.

6. Joka sanoo itsensä hänessä pysywän, hänen pitää niin waeltaman kuin hänkin waelsi. Matth. 11: 29. Joh. 15: 4, 5. Phil. 2: 5. 1 Piet. 2: 21.

7. Rakkaat weljet, en minä uutta käskyä teille kirjoita, waan wanhan käskyn, joka teillä alusta oli. Wanha käsky on se sana, jonka te alusta kuulitte. 1 Joh. 3: 11. 2 Joh. w. 5.

8. Minä kirjoitan teille taas uuden käskyn, se kuin hänessä totinen on, ja teissä myös; sillä pimeys on mennyt pois ja totinen walkeus nyt paistaa. Joh. 1: 9. Luku 8: 12. Luku 13: 34. Luku 15: 12. Rom. 13: 12.

9. Joka sanoo walkeudessa olewansa ja wihaa weljeänsä, hän on wielä pimeydessä. 1 Cor. 13: 2. 2 Piet. 1: 9. 1 Joh. 3: 14, 15.

10. Joka weljeänsä rakastaa, se pysyy walkeudessa ja ei hänessä ole pahennusta. Joh. 12: 35. 2 Piet. 1: 10.

11. Mutta joka weljeänsä wihaa, hän on pimeydessä ja waeltaa pimeydessä, eikä tiedä, kuhunka hän menee; sillä pimeydet owat hänen silmänsä sowaisneet.

12. Rakkaat poikaiseni, minä kirjoitan teille, että teille synnit anteeksi annetaan hänen nimensä tähden. Luc. 24: 47. Ap. T. 4: 12. Luku 10: 43. Luku 13: 38.

13. Minä kirjoitan teille, isät; sillä te tunsitte hänen, joka alusta on. Minä kirjoitan teille, nuorukaiset; sillä te woititte pahan. Minä kirjoitan teille, lapsukaiseni; sillä te tunsitte Isän.

14. Minä kirjoitin teille, isät; sillä te tunsitte sen, joka alusta on. Minä kirjoitin teille, nuorukaiset; sillä te olette wäkewät, ja Jumalan sana pysyy teissä, ja te olette pahan woittaneet. Eph. 6: 10.

15. Älkäät maailmaa rakastako eli mitään kuin maailmassa on. Jos joku maailmaa rakastaa, ei hänessä ole Isän rakkaus. Rom. 12: 2. Gal. 1: 10. Jac. 4: 4.

16. Sillä kaikki, kuin maailmassa on, lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän koreus, ei se ole Isästä, waan se on maailmasta.

17. Ja maailma katoo ja hänen himonsa; mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy ijankaikkisesti. Ps. 90: 10. Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31. 1 Piet. 1: 24. Jac. 1: 10.

18. Lapsukaiset, nyt on wiimeinen aika, ja niinkuin te olette kuulleet, että antichristus tulee, niin nyt myös monta antichristusta rupee olemaan; siitä me tun-

nemme, että wiimeinen aika on.
Matth. 24: 24. Ap. T. 20: 29. 2 Thess. 2: 3.
19. He owat meistä lähteneet,
mutta ei he olleet meistä; sillä jos
he meistä olleet olisiwat, niin he
tosin olisiwat meidän kanssamme
pysyneet; mutta että ne julki tuli-
siwat, ettei he kaikki ole meistä.
Ps. 41: 10. Ap. T. 20: 30. 1 Cor. 11: 19.
20. Ja teillä on woide häneltä,
joka pyhä on, ja te tiedätte
kaikki. Ps. 45: 8.
Ps. 133: 2. Joh. 14: 26. Hebr. 1: 9.
21. En minä teille kirjoittanut
niinkuin totuuden tietämättömille,
waan niinkuin sen tietäwille, ja
ettei yksikään walhe ole totuudesta.
22. Kuka on walehtelia, waan
se, joka kieltää Jesuksen olewan
Christuksen? Se on antichristus,
joka kieltää Isän ja Pojan.
1 Joh. 4: 3. 2 Joh. w. 7.
23. Jokainen, kuin kieltää Po-
jan, ei hänellä Isäkään ole. Luc. 12: 9.
Joh. 15: 23. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 4: 15.
24. Mitä te siis alusta kuul-
litte, se teissä pysykään: jos se
teissä pysyy, kuin te alusta kuul-
litte, niin te myös Pojassa ja
Isässä pysytte.
25. Ja tämä on se lupaus,
jonka hän meille luwannut on,
sen ijankaikkisen elämän.
26. Nämät minä teille niistä
kirjoitin, jotka teitä wiettelewät.
27. Ja se woide, jonka te hä-
neltä saaneet olette, pysyy teissä,
ja ette tarwitse, että joku teitä
opettaa; waan niinkuin se woide
teitä kaikista opettaa, niin on se
tosi ja ei walhe, ja niinkuin se
teitä opetti, niin myös te hänessä
pysykäät. Jer. 31: 33, 34.
Joh. 14: 26. Luku 16: 13. Hebr. 8: 10, 11.
28. Ja nyt, lapsukaiseni, py-
sykäät hänessä: että koska hän il-
mestyy, meillä olis turwa, ettemme
hänen edessänsä häpiään tulisi
hänen tulemisessansa.
Marc. 8: 38. 1 Joh. 3: 2.
29. Jos te tiedätte, että hän
wanhurskas on, niin tietäkäät
myös, että jokainen, kuin wan-
hurskautta tekee, se on syntynyt
hänestä. 1 Joh. 3: 7, 10.

3 Luku.

Jumalan lasten kunnia, welwollisuus.
Weljellinen rakkaus.

Katsokaat, minkäkaltaisen rak-
kauden Isä on meille osoit-
tanut, että me Jumalan lapsiksi ni-
mitetään. Sentähden ei maailma
teitä tunne; sillä ei hän häntä-
kään tunne.
Joh. 1: 12. Luku 16: 3. Luku 17: 25.
2. Minun rakkaani! nyt me
olemme Jumalan lapset, ja ei ole
se wielä ilmestynyt, mikis me tu-
lemme; mutta me tiedämme, koska
se ilmestyy, niin me hänen kaltai-
seksensa tulemme; sillä me saamme
hänen nähdä niinkuin hän on.
Jes. 56: 5. Rom. 8: 15, 18, 19. 1 Cor. 13: 12.
Luku 15: 49. 2 Cor. 4: 17. Luku 5: 7.
Phil. 5: 21. Col. 3: 4. 2 Piet. 1: 4.
3. Ja jokainen, jolla tämä toi-
wo on hänen tykönsä, puhdistaa
itsensä, niinkuin hänkin puhdas on.
4. Jokainen, kuin syntiä tekee,
se myös tekee wääryyttä, ja synti
on wääryys. 1 Joh. 5: 17.
5. Ja te tiedätte hänen ilmes-
tyneen, että hän meidän syntim-

me ottais pois; ja ei hänessä ole syntiä. Jes. 53: 4, 9. 2 Cor. 5: 21. 1 Tim. 1: 15. 1 Piet. 2: 22, 24.
6. Jokainen, kuin hänessä pysyy, ei hän syntiä tee; mutta jokainen, kuin syntiä tekee, ei se ole häntä nähnyt eikä häntä tuntenut. 1 Joh. 2: 4. Luku 4: 8, 16. 3 Joh. w. 11.
7. Lapsukaiset, älkäät antako kenenkään teitänne wietellä. Joka wanhurskautta tekee, se on wanhurskas, niinkuin hänkin wanhurskas on. 1 Joh. 2: 29.
8. Joka syntiä tekee, hän on perkeleestä; sillä perkele tekee syntiä alusta. **Sitäwarten Jumalan Poika ilmestyi, että hän perkeleen työt särkis.** Joh. 8: 44.
9. Jokainen, kuin Jumalasta syntynyt on, ei se syntiä tee; sillä hänen siemenensä pysyy hänessä, ja ei hän taida syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt. 1 Piet. 1: 23. 1 Joh. 5: 18.
10. Siitä ilmaantuwat Jumalan lapset ja perkeleen lapset. Jokainen, kuin ei tee wanhurskautta, ei se ole Jumalasta, ja joka ei rakasta hänen weljeänsä. 1 Joh. 4: 8, 16.
11. Sillä tämä on ilmoitus, jonka te alusta kuulitte, että me toinen toistamme rakastaisimme. Joh. 13: 34. Luku 15: 12. 1 Thess. 4: 9. 1 Joh. 2: 7, 8.
12. Ei niinkuin Kain, joka pahasta oli, ja tappoi weljensä: ja minkätähden hän tappoi hänen? Sillä hänen työnsä oliwat pahat, ja hänen weljensä wanhurskaat. 1 Mos. 4: 8. Hebr. 11: 4.
13. Älkäät ihmetelkö, minun weljeni, jos teitä maailma wihaa. Joh. 15: 18, 19. Luku 17: 14.
14. Me tiedämme, että me olemme kuolemasta elämään siirretyt, sillä me rakastamme weljiä. Joka ei weljeänsä rakasta, se pysyy kuolemassa. 3 Mos. 19: 17. 1 Joh. 2: 9, 10, 11.
15. Jokainen, kuin weljeänsä wihaa, hän on murhaaja; ja te tiedätte, ettei yhdessäkään murhaajassa ole ijankaikkinen elämä pysywä. Matth. 5: 21, 22. Gal. 5: 21.
16. Siitä me tunsimme rakkauden, että hän on henkensä meidän edestämme pannut; niin pitää meidän weljeimme edestä meidän henkemme paneman. Joh. 3: 16. Luku 15: 13. Rom. 5: 8. Eph. 5: 2, 25. 1 Joh. 4: 9.
17. Mutta jos jollakin olis tämän maailman hywyyttä, ja näkis weljensä tarwitsewan, ja sulkee sydämmensä häneltä, kuinkas Jumalan rakkaus pysyy hänessä? 5 Mos. 15: 7. Luc. 3: 11. 1 Joh. 4: 20. Luku 5: 1.
18. Lapsukaiseni, älkäämme rakastako sanalla eli kielellä, waan työllä ja totuudella. Jac. 2: 15, 16.
19. Siitä me tiedämme, että me totuudesta olemme ja taidamme hänen edessänsä meidän sydämmemme hillitä,
20. Että jos meidän sydämmemme tuomitsee meitä, niin on Jumala suurempi kuin meidän sydämmemme ja tietää kaikki.
21. Te rakkahimmat! jos ei meidän sydämmemme tuomitse meitä, niin meillä on turwa Jumalaan.
22. Ja mitä me anomme, niin me saamme häneltä, että me hänen käskynsä pidämme ja teemme,

mitä hänelle kelpaa. Pſ. 10: 17. Pſ. 34: 16, 18. Pſ. 145: 18. San. l. 15: 29. Luku 28: 29. Marc. 11: 24. Jac. 1: 5.

23. Ja tämä on hänen käskynſä, että me hänen Poikanſa Jeſukſen Christukſen nimen päälle uskoiſimme, ja rakastaiſimme toinen toistamme, niinkuin hän käskyn meille antoi. 3 Moſ. 19: 18. Matth. 22: 39. Joh. 6: 29. Luku 17: 3. Eph. 5: 2. 1 Piet. 4: 8.

24. Ja joka hänen käskynſä pitää, ſe pyſyy hänessä ja hän ſiinä, ja ſiitä me tiedämme, että hän meissä pyſyy, ſiitä Hengestä, jonka hän meille antoi. Luc. 10: 27. Joh. 13: 34. Luku 14: 23. Luku 15: 10. Rom. 8: 9. 1 Joh. 4: 12, 13, 15.

4 Luku.

Neuwo koettelemaan henkiä ja elämään rakkaudessa.

Te rakkaimmat! älkäät jokaista henkeä uskoko, waan koetelkaat henget, jos he Jumalasta owat; ſillä monta wäärää prophetaa owat tulleet maailmaan. 1 Kun. K. 22: 22. Jer. 29: 8. Matth. 7: 15, 16. Luku 24: 4, 5, 24. Ap. T. 20: 28, 29. Rom. 16: 17. Eph. 5: 6. 1 Thesſ. 5: 21. 2 Piet. 2: 1, 2. 2 Joh. w. 7. Ilm. K. 2: 2.

2. Siitä te tuntekaat Jumalan Henki, että jokainen henki, joka tunnustaa Jeſukſen Christukſen lihaan tulleen, ſe on Jumalasta, 1 Joh. 5: 1.

3. Jokainen henki, joka ei tunnusta Jeſusta Christusta lihaan tulleekſi, ei ſe ole Jumalasta: ja ſe on antichristukſen henki, josta te kuulitte, että hän on tulewa, ja on jo parhaallanſa maailmassa. 2 Thesſ. 2: 7. 1 Joh. 2: 18, 20, 22.

4. Lapſukaiſeni, te olette Jumalasta ja olette heidän woittaneet; ſillä ſe, joka teissä on, hän on ſuurempi kuin ſe, joka maailmassa on. 2 Kun. K. 6: 16.

5. He owat maailmasta, ſentähden he puhuwat maailmasta ja maailma kuulee heitä. Joh. 3: 31. Luku 15: 19.

6. Me olemme Jumalasta: ja joka Jumalan tuntee, hän kuulee meitä; joka ei Jumalasta ole, ei hän kuule meitä. Siitä me tunnemme totuuden hengen ja ekſytykſen hengen. Joh. 8: 47. Luku 10: 27.

7. Te rakkahimmat, rakastakaamme toinen toistamme, ſillä rakkaus on Jumalasta: ja jokainen, kuin rakastaa, ſe on Jumalasta ſyntynyt ja tuntee Jumalan.

8. Joka ei rakasta, ei hän tunne Jumalata; ſillä Jumala on rakkaus. 1 Joh. 2: 4. Luku 3: 6.

9. Sen kautta ilmestyi Jumalan rakkaus meidän kohtaame, että Jumala lähetti ainoan Poikanſa maailmaan, että me hänen kauttanſa eläiſimme. Joh. 3: 16. Rom. 5: 8. Luku 8: 32. 1 Joh. 3: 16.

10. Siinä on rakkaus, ei että me rakastimme Jumalata, waan että hän rakasti meitä ja lähetti Poikanſa ſowinnokſi meidän ſynteimme edestä. Joh. 15: 16. Rom. 3: 24, 25. Luku 5: 8, 10. 2 Cor. 5: 19.

11. Te rakkahimmat, jos Jumala meitä niin rakasti, niin meidän pitää myös toinen toistamme rakastaman. Matth. 18: 33. Joh. 15: 12, 13.

12. Ei ole ykſikään Jumalata koskaan nähnyt. Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pyſyy meissä, ja hänen rak-

kautensa on täydellinen meissä.
2 Mos. 33: 20. 5 Mos. 4: 12. Joh. 1: 18.
1 Tim. 1: 17. Luku 6: 16. 1 Joh. 2: 5.
13. Siitä me tunnemme, että
me pysymme hänessä ja hän meis-
sä, ja että hän antoi meille hä-
nen Hengestänsä.
Joh. 14: 20. 1 Joh. 3: 24.
14. Ja me näimme ja todis-
tamme, että Isä on lähettänyt
Poikansa maailman Wapahtajaksi.
Joh. 1: 14. Luku 3: 17. Luku 12: 47.
1 Joh. 1: 1.
15. Jokainen, kuin tunnustaa
Jesuksen Jumalan Pojaksi, hä-
nessä pysyy Jumala ja hän Ju-
malassa. Joh. 17: 21. 1 Joh. 3: 24.
16. Ja me tunsimme ja us-
koimme sen rakkauden, jolla Ju-
mala meitä rakastaa. Jumala
on rakkaus, ja joka rakkaudessa
pysyy, hän pysyy Jumalassa ja
Jumala hänessä.
17. Siinä täytetään rakkaus
meissä, että meillä olis turwa tuo-
miopäiwänä; sillä niinkuin hän
on, niin olemme me myös tässä
maailmassa. Luc. 6: 35, 36. Jac. 2: 13.
18. Ei pelko ole rakkaudessa,
waan täydellinen rakkaus ajaa pois
pelwon, sillä pelwolla on waiwa;
mutta joka pelkää, ei hän ole
täydellinen rakkaudessa.
19. Me rakastamme häntä; sillä
hän rakasti meitä ensin.
20. Jos joku sanoo: minä ra-
kastan Jumalata, ja wihaa wel-
jeänsä, se on walehtelia; sillä
joka ei rakasta weljeänsä, jonka
hän näkee, kuinka hän taitaa Ju-
malata rakastaa, jota ei hän näe?
1 Joh. 2: 4. Luku 3: 17.
21. Ja tämä käsky on meillä
häneltä: joka Jumalata rakastaa,
hänen pitää myös weljeänsä rakas-
taman. 3 Mos. 19: 18. Matth. 22: 37, 39.
Joh. 13: 34. Luku 15: 12. Eph. 5: 2.
1 Thess. 4: 9. 1 Piet. 4: 8. 1 Joh. 3: 11, 23.

5 Luku.

Uskon woima, todistukset. Rukous.
Uusi syntyminen.

Jokainen, kuin uskoo, että Je-
sus on Christus, hän on Ju-
malasta syntynyt, ja jokainen, kuin
rakastaa sitä, joka synnytti, hän
rakastaa myös sitä, joka hänestä
syntynyt on.
Joh. 1: 12, 13. 1 Joh. 2: 22, 23. Luku 4: 2.
2. Siitä me tunnemme, että
me rakastamme Jumalan lapsia,
koska me Jumalata rakastamme
ja hänen käskynsä pidämme.
3. Sillä tämä on rakkaus Ju-
malan tykö, että me hänen käs-
kynsä pidämme, ja hänen käskynsä
ei ole raskaat. Matth. 11: 29, 30.
Joh. 14: 15, 21, 23. Luku 15: 10. 2 Joh. w. 6.
4. Sillä kaikki, mitä Juma-
lasta syntynyt on, se woittaa mail-
man, ja meidän uskomme on se
woitto, joka maailman woitti.
Joh. 16: 33.
5. Kuka siis on, joka woittaa
maailman, mutta se, joka uskoo,
että Jesus on Jumalan Poika?
1 Cor. 15: 57. 1 Joh. 4: 4.
6. Tämä on se, joka wedellä
ja werellä tulee, Jesus Christus,
ei ainoastansa wedellä, waan we-
dellä ja werellä. Ja Henki to-
distaa, että Henki totuus on.
7. Sillä kolme owat, jotka to-
distawat taiwaassa: Isä, Sana ja
Pyhä Henki, ja ne kolme yksi owat.
Matth. 28: 19. Joh. 1: 1. Ilm. K. 19: 13.

8. Ja kolme owat, jotka todis=
tawat maan päällä: Henki ja wesi
ja weri, ja ne kolme yhdessä owat.
9. Jos me ihmisten todistuk=
sen otamme, niin on Jumalan
todistus suurempi; sillä tämä on
Jumalan todistus, jonka hän Po=
jastansa todisti.
Joh. 5: 37. Luku 8: 17, 18.
10. Joka uskoo Jumalan Po=
jan päälle, hänellä on todistus
itsessänsä: joka ei usko Jumala=
ta, hän tekee hänen walehteliaksi;
sillä ei hän uskonut sitä todistusta,
jonka Jumala on Pojastansa to=
distanut. Joh. 3: 16, 33. Rom. 8: 16.
11. Ja tämä on se todistus:
että Jumala on meille ijankaikkisen
elämän antanut, ja se elämä on
hänen Pojassansa. Joh. 1: 4.
12. Jolla Jumalan Poika on,
hänellä on elämä; jolla ei Ju=
malan Poika ole, ei hänellä ole
elämää. Joh. 3: 36. Luku 5: 24.
13. Näitä minä teille kirjoi=
tin, jotka Jumalan Pojan nimen
päälle uskotte: että te tietäisitte
teillänne ijankaikkisen elämän ole=
wan, ja että te uskoisitte Jumalan
Pojan nimen päälle. Joh. 20: 31.
14. Ja tämä on se turwa, kuin
meillä on häneen, että jos me jo=
takin anomme hänen tahtonsa jäl=
keen, niin hän meitä kuulee.
Jer. 29: 12. Matth. 7: 8. Luku 21: 22.
Joh. 14: 13. Luku 15: 7. 1 Joh. 3: 21, 22.
15. Ja jos me tiedämme, että
hän meitä kuulee, mitä ikänä me
anomme, niin me tiedämme, että
meillä owat ne anomiset, kuin
me häneltä anoimme.
Luc. 11: 9. Joh. 16: 23.
16. Jos joku näkee weljensä
tekewän jonkun synnin, ei kuole=
maan, hän rukoilkaan, niin hän
on antawa niille elämän, jotka
syntiä tekewät, ei kuolemaan. Jos
synti on kuolemaan: senkaltaisista
en minä sano, että joku rukoilis.
4 Mos. 15: 30. 1 Sam. 2: 25. Matth. 12: 31, 32.
Marc. 3: 28, 29. Luc. 12: 10. Hebr. 6: 4.
Luku 10: 26.
17. Kaikki wääryys on synti;
on myös muutama synti ei kuo=
lemaan. 1 Joh. 3: 4.
18. Me tiedämme, että jokai=
nen, kuin Jumalasta syntynyt on,
ei hän syntiä tee; waan joka Ju=
malasta syntynyt on, se warjelee
hänensä, ja se paha ei rupee hä=
neen. 1 Joh. 3: 9.
19. Me tiedämme, että me
olemme Jumalasta ja koko maail=
ma on pahuudessa.
20. Mutta me tiedämme, että
Jumalan Poika tuli ja on meille
mielen antanut, että me sen to=
tisen tunnemme, ja olemme siinä
totisessa, hänen Pojassansa Je=
suksessa Christuksessa: **Tämä on
se totinen Jumala ja se ijankaikki=
nen elämä.** Luc. 24: 45. Joh. 17: 3.
21. **Lapsukaiset, kawahtakaat tei=
tänne epäjumalista, amen!**
1 Cor. 10: 14.

P. Johanneksen toinen Epistola.

1 Luku.

Terwehdyksen jälkeen neuwotaan rakkauteen ja kawahtamaan wääriä opettajia.

Se wanhin sille walitulle rouwalle ja hänen lapsillensa, joita minä totuudessa rakastan, ja en ainoastaan minä, mutta myös kaikki, jotka totuuden tunteneet owat,

2. Sen totuuden tähden, joka meissä pysyy ja meidän kanssamme pitää oleman ijankaikkisesti:

3. Armo, laupius, rauha Isältä Jumalalta ja Herralta Jesukselta Christukselta, Isän Pojalta, totuudessa ja rakkaudessa olkoon teidän kanssanne! Tit. 1: 4.

4. Minä olen suuresti ihastunut, että minä löysin sinun lapsistas niitä, jotka totuudessa waeltawat, niinkuin me käskyn Isältä saaneet olemme.

5. Ja nyt rukoilen minä sinua, rouwa, en, että minä uutta käskyä sinulle kirjoittaisin, waan sen kuin meillä alusta oli, että me toinen toistamme rakastaisimme.

Joh. 13: 34. Luku 15: 12. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9. 1 Piet. 4: 8. 1 Joh. 2: 7, 8. Luku 3: 11, 23. Luku 4: 21.

6. Ja tämä on rakkaus, että me hänen käskynsä jälkeen waellamme. Tämä on käsky, kuin te alusta kuulitte, että te siinä waeltaisitte. Joh. 15: 10.

7. Sillä monta wietteliätä on maailmaan tullut, jotka ei tunnusta Jesusta Christusta, että hän on lihaan tullut. Tämä on wietteliä ja antichristus.

Matth. 24: 5, 24. 2 Piet. 2: 1. 1 Joh. 2: 18, 22. Luku 4: 1, 2, 3.

8. Katsokaat wisusti teitänne, ettemme kadottaisi, mitä me työtä tehneet olemme, waan että me täyden palkan saisimme.

9. Jokainen, kuin harhaelee ja ei pysy Christuksen opissa, ei hänellä ole Jumalata: joka pysyy Christuksen opissa, hänellä on sekä Isä että Poika. 1 Joh. 2: 23.

10. Jos joku tulee teidän tykönne ja ei tuo tätä opetusta kanssansa, niin älkäät häntä huoneeseen ottako, älkäät myös häntä terwehtäkö.

Rom. 16: 17. 1 Cor. 5: 11. Luku 16: 22. Gal. 1: 8, 9. 2 Tim. 3: 5. Tit. 3: 10.

11. Sillä joka häntä terwehtää, hän on osallinen hänen pahoista töistänsä.

12. Minulla olis paljo teille kirjoittamista, mutta en minä tahtonut paperilla ja läkillä; waan minä toiwon tulewani teidän tykönne, ja tahdon läsnäollessani teidän kanssanne puhua, että meidän ilomme täydellinen olis.

Joh. 17: 13. 1 Joh. 1: 4. 3 Joh. w. 13.

13. Sinua terwehtäwät sinun walitun sisares lapset, amen!

P. Johanneksen kolmas Epistola.

1 Luku.

Gajus. Diotrephes. Demetrius.

Se wanhin rakkaalle Gajukselle,
jota minä totuudessa rakas-
tan.
2. Minun rakkaani, ylitse kaik-
kein minä toiwotan, että menes-
tyisit ja terweenä olisit, niinkuin
sinun sielus menestyy.
3. Sillä minä ihastuin suu-
resti, koska weljet tuliwat ja to-
distiwat sinun totuudestas, niin-
kuin sinä totuudessa waellat.
2 Joh. w. 4.
4. Ei minulla ole suurempata
iloa kuin se, että minä kuulen mi-
nun lapseni totuudessa waeltawan.
5. Minun rakkaani! sinä teet
uskollisesti, mitäs weljille ja wie-
raille teet, 1 Joh. 3: 11.
6. Jotka myös sinun rakkau-
destas seurakunnan edessä todis-
taneet owat. Ja sinä teet hy-
win, ettäs heidän kauniisti lähet-
tänyt olet, Jumalan edessä.
7. Sillä hänen nimensä täh-
den he owat lähteneet, ja ei ole
pakanoilta mitään ottaneet.
8. Niin meidän pitää senkal-
taisia korjaaman, että me totuu-
den apulaiset olisimme.
9. Minä kirjoitin seurakunnalle;
mutta Diotrephes, joka heidän
seassansa tahtoo jalo olla, ei ota
meitä wastaan.
10. Sentähden, jos minä tu-
len, niin minä tahdon ilmoittaa
hänen työnsä, kuin hän tekee, joka
pullikoitsee meitä wastaan pahoilla
sanoilla, ja ei niihinkään pysään-
ny, ja ei hän itse weljiä korjaa,
estää myös muita, jotka niitä kor-
jata tahtowat, ja ajaa heitä pois
seurakunnasta.
11. Minun rakkaani, älä seu-
raa pahaa, waan hywää: joka hy-
win tekee, se on Jumalasta; mutta
joka pahoin tekee, ei se ole näh-
nyt Jumalata. Ps. 37: 27.
Jes. 1: 16. 1 Piet. 3: 11. 1 Joh. 3: 6, 9.
12. Demetriuksella on jokaiselta
todistus, ja itse totuudesta. Ja
me myös todistamme, ja te tie-
dätte, että meidän todistuksemme
on tosi.
13. Minulla olis paljo sinun
tykös kirjoittamista, waan en minä
tahtonut läkillä ja kynällä kirjoit-
taa. 2 Joh. w. 12.
14. Mutta minä toiwon sinun
pian näkewäni, ja läsnä ollessani
me saamme toinen toistamme pu-
hutella.
15. Rauha olkoon sinulle! Ys-
täwät terwehtäwät sinua. Ter-
wehdä ystäwiä, kutakin nimeltänsä.

P. Jakobin Epistola.

1 Luku.

Neuwo kärsiwällisyyteen. Oikia wiisaus. Synnin ja hywäin lahjain alku. Kuule ja kätke sanaa.

Jakob, Jumalan ja Herran Jesuksen Christuksen palwelia, kahdelletoistakymmenelle sukukunnalle, jotka hajalla owat, toiwottaa terweyttä!
Joh. 7: 35. Ap. T. 8: 14. 1 Piet. 1: 1.

2. Minun rakkaat weljeni, pitäkäät se sulana riemuna, koska te moninaisiin kiusauksiin lankeatte,
Matth. 5: 11, 12. Ap. T. 5: 41. Hebr. 10: 34. 1 Piet. 1: 6.

3. Tietäen, että teidän uskonne koettelemus waikuttaa kärsiwällisyyden. Rom. 5: 3. 1 Piet. 1: 7.

4. Mutta olkoon kärsiwällisyydellä täydellinen työ, että te täydelliset ja kokonaiset olisitte ja ei missään puuttuwaiset.

5. Mutta jos joltain teissä wiisautta puuttuis, hän anokaan sitä Jumalalta, joka jokaiselle antaa yksinkertaisesti, ja ei soimaa, ja se hänelle annetaan. San. l. 2: 3, rc.
Jer. 29: 12. Matth. 7: 7, 8. Luc. 11: 9. Joh. 14: 13. Luku 15: 7. Jac. 5: 16.

6. Mutta anokaan uskossa epäilemätä; sillä joka epäilee, se on meren aallon kaltainen, joka tuulelta ajetaan ja liikutetaan,
Marc. 11: 24. Joh. 16: 23. 1 Joh. 3: 22. Luku 5: 14, 15.

7. Älkään se ihminen luulko jotain Herralta saawansa.

8. Epäilewäinen mies horjuu kaikissa hänen teissänsä.

9. Mutta weli, joka nöyrä on, kehukaan hänen koroituksestansa;

10. Ja taas, joka rikas on, (se kehukaan) alentamisestansa; sillä niinkuin ruohon kukoistus pitää hänen katooman pois.
Job. 14: 2. Ps. 10: 3, 5. Ps. 102: 12. Ps. 103: 15. Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31. 1 Piet. 1: 24. 1 Joh. 2: 17. Jac. 4: 14.

11. Sillä aurinko nousi helteen kanssa ja kuiwasi ruohon, ja sen kukkainen warisi, ja hänen kauneutensa katosi; niin myös rikkaan pitää teissänsä lakastuman.

12. **Autuas on se mies, joka kiusauksen kärsii; sillä koska hän koeteltu on, niin hänen pitää elämän kruunun saaman, jonka Herra niille luwannut on, jotka häntä rakastawat.**
Job. 5: 17. San. l. 3: 11. Matth. 10: 22. Luku 19: 28, 29. 2 Tim. 4: 7, 8. Hebr. 12: 5. 1 Piet. 3: 14. Ilm. K. 2: 10. Luku 3: 19.

13. Älkään kenkään sanoko, koska hän kiusataan, että hän Jumalalta kiusataan; sillä ei Jumala ole kiusaaja pahuuteen, ja ei hän ketään kiusaa,

14. Waan jokainen kiusataan, koska hän omalta himoltansa wietellään ja houkutellaan.

15. Sitte koska himo on siittänyt, niin hän synnyttää synnin; mutta koska synti täytetty on, niin se synnyttää kuoleman. Rom. 6: 23.

16. Älkäät eksykö, minun rakkaat weljeni!

17. Kaikkinainen hywä anto ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä walkeuden Isältä, jonka tykönä ei ole muutosta eikä walkeuden ja pimeyden waihetusta.
San. l. 2: 6. Jes. 14: 27. Luku 46: 10. Mal. 3: 6. Joh. 3: 27. Rom. 11: 29. 1 Cor. 4: 7.

18. Hän on meidän synnyttänyt tahtonsa jälkeen totuuden sanalla, että me uutiset hänen luontokappaleistansa olisimme.
Joh. 1: 13. Luku 3: 3, 5. 1 Cor. 4: 15. Gal. 4: 19. 1 Piet. 1: 23.

19. Sentähden, minun rakkaat weljeni, olkoon jokainen ihminen nopia kuulemaan, (mutta) hidas puhumaan, ja hidas wihaan;
San. l. 17: 27.

20. Sillä miehen wiha ei tee Jumalan edessä sitä, kuin oikein on. Saarn. K. 7: 10.

21. Sentähden pankaat pois kaikkinainen saastaisuus ja kaikkinainen pahuus, ja ottakaat sana siweydellä wastaan, joka teissä istutettu on ja woi teidän sielunne autuaaksi saattaa.
Luc. 8: 11. Rom. 1: 16. Luku 13: 12. 1 Cor. 3: 6. Col. 3: 8. 1 Piet. 2: 1.

22. Mutta olkaat myös sanan tekiät ja ei ainoastaan kuuliat, pettäin teitänne. Matth. 7: 21, 24. Luc. 11: 28. Rom. 2: 13. 1 Joh. 3: 7.

23. Sillä jos joku on sanan kuulia ja ei tekiä, hän on sen miehen kaltainen, joka ruumiillisen kaswonsa peilissä kurkistelee,
Matth. 7: 26. Luc. 6: 47.

24. Ja sittenkuin hän itsensä kurkistellut on, niin hän menee pois ja unhottaa kohta millinen hän oli.

25. Mutta joka katsoo wapauden täydelliseen lakiin ja pysyy, ja ei ole unhottawa kuulia, waan tekiä, se tulee hänen teossansa autuaaksi.
Matth. 5: 19. Joh. 13: 17. Jac. 2: 12.

26. Mutta jos joku teistä näkyy jumalinen olewan, ja ei suista kieltänsä, waan wiettelee sydämensä, sen jumalanpalwelus on turha. Ps. 34: 14. 1 Piet. 3: 10. Jac. 3: 6.

27. Se on Isälle ja Jumalalle puhdas ja saastatoin jumalanpalwelus: oppia orpoja ja leskejä heidän murheessansa, ja itsensä saastatoinna maailmassa pitää.

2 Luku.

Osoitetaan, ettei pidä muotoa katsottaman uskon asioissa ja rakkauden harjoituksessa. Eläwä, kuollut usko.

Rakkaat weljeni, älkäät muodonkatsomisessa pitäkö uskoa meidän kunnian Herran Jesuksen Christuksen päälle.

2. Sillä jos teidän seurakuntaanne tulis joku mies, kantain kultasormusta, ja kiiltäwällä waatteella puetettu; ja tulis myös köyhä ryysyllä,

3. Ja te katsoisitte sitä, joka kiiltäwissä waatteissa on, ja sanoisitte hänelle: istu tässä hywästi; ja sille köyhälle sanoisitte: seiso sinä siellä, taikka istu tässä minun jalwoissani:

4. Niin ette sitä oikein ajattele, waan te tulette tuomariksi ja teette pahan eroituksen.

5. Kuulkaat, rakkaat weljeni: eikö Jumala ole tämän maailman köyhiä walinnut, jotka uskossa rikkaat ja waltakunnan perilliset owat, jonka hän niille lupasi, jotka häntä rakastawat?
2 Mos. 20: 6. 1 Sam. 2: 30. San. l. 8: 17. Matth. 5: 3. Luc. 12: 21. Joh. 7: 48. 1 Cor. 1: 26. Luku 2: 9. Jac. 1: 12.

6. Mutta te olette häwäisneet köyhän. Eikö rikkaat ole wäki=

waltaiset teitä polkemaan ja wetämään teitä oikeuden eteen?

7. Eikö he pilkkaa sitä hywää nimeä, josta te nimitetyt olette?

8. Jos te kuninkaallisen lain, Raamatun jälkeen, täytätte: rakasta sinun lähimmäistäs niinkuin itseäs, niin te hywin teette.
3 Mos. 19: 18. Matth. 22: 39. Marc. 12: 31. Rom. 13: 8, 9. Gal. 5: 14. Eph. 5: 2. 1 Thess. 4: 9.

9. Mutta jos te ihmisten muotoa katsotte, niin te syntiä teette ja rangaistaan lailta, niinkuin sen rikkojat.
3 Mos. 19: 15. 5 Mos. 1: 17. Luku 16: 19.

10. Sillä jos joku koko lain pitää, ja rikkoo yhdessä, hän on wikapää kaikissa. 5 Mos. 27: 26. Gal. 3: 10.

11. Sillä se, joka sanoi: ei sinun pidä huorin tekemän, hän on myös sanonut: ei sinun pidä tappaman. Jos et sinä huorin tee, mutta tapat, niin sinä olet lain rikkojaksi tullut.
2 Mos. 20: 13, 14. 5 Mos. 5: 17.

12. Näin te puhukaat ja näin te tehkäät, niinkuin ne, jotka wapauden lain kautta pitää tuomittaman. Joh. 12: 48. Jac. 1: 25.

13. Sillä armotoin tuomio pitää hänen päällensä tuleman, joka ei ole laupiutta tehnyt; ja laupius kehuu tuomiota wastaan.
Matth. 6: 15. Luku 18: 35. Luku 25: 21, 42. Marc. 11: 25. Luc. 16: 25.

14. Mitä se auttaa, rakkaat weljeni, jos joku sanoo hänellänsä uskon olewan, ja ei hänellä kuitenkaan ole töitä? Taitaako usko hänen autuaaksi saattaa?
Matth. 7: 26. Jac. 1: 23.

15. Mutta jos yksi weli taikka sisar alasti olis ja puuttuis jokapäiwäistä rawintoa, Luc. 3: 11. 1 Joh. 3: 17.

16. Ja joku teistä heille sanois: menkäät rauhassa, lämmittäkäät ja rawitkaat teitänne; ja ette kuitenkaan anna heille mitään ruumiin tarwetta: mitä se heitä auttais? 1 Joh. 3: 18.

17. Näin myös usko, jos ei hänellä töitä ole, on kuollut itsessänsä.

18. Mutta sanokaan joku: sinulla on usko, ja minulla on työt: osoita minulle sinun uskos sinun töilläs, niin minäkin tahdon minun uskoni osoittaa minun töilläni.

19. Sinä uskot, että yksi Jumala on, sen sinä oikein teet; perkeleet myös sen uskowat ja wapisewat. Marc. 1: 24. Luc. 4: 34.

20. Mutta tahdotkos tietää, sinä turha ihminen, että usko ilman töitä kuollut on?

21. Eikö Abraham, meidän isämme, töiden kautta wanhurskautetuksi osoitettu, koska hän poikansa Isaachin alttarille uhrasi?
1 Mos. 22: 9, 12.

22. Näetkös, että usko on myös waikuttanut hänen töissänsä, ja että usko on töistä täydelliseksi tullut? Hebr. 11: 17.

23. Ja se Raamattu on täytetty, joka sanoo: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle wanhurskaudeksi, ja hän kutsuttiin Jumalan ystäwäksi.
1 Mos. 15: 6. 2 Aika K. 20: 7. Jes. 41: 8. Rom. 4: 3. Gal. 3: 6.

24. Niin te siis näette, että ihminen töistä wanhurskautetuksi osoitetaan ja ei ainoastansa uskosta.

25. Niin myös portto Rahab, eikö hän töiden kautta wanhurskautetuksi nähty, koska hän korjasi ne wakoojat ja toista tietä heidän päästi ulos?
Jos. 2: 1, 21. Luku 6: 23. Hebr. 11: 31.
26. Sillä niinkuin ruumis ilman hengetä on kuollut, niin myös usko on ilman töitä kuollut.

3 Luku.

Opetukset kielen oikein ja wäärin käyttämisestä ja taiwaallisen wiisauden noudattamisesta.

"Alkäät, rakkaat weljeni, jokainen pyytäkö opettajana olla, tietäen, että me sitä suuremman tuomion saamme.
2. Sillä moninaisissa me kukin puutumme. Mutta joka ei puheessa lankee, se on täydellinen mies, joka woi myös koko ruumiinsa suistaa.
Ps. 34: 14. San. l. 20: 9. Saarn. K. 7: 21. 1 Piet. 3: 10. 1 Joh. 1: 8. Jac. 1: 26.
3. Katso, me panemme hewoisten suuhun suitset, että he meitä kuulisiwat, ja heidän koko ruumiinsa me käännämme ympäri.
Ps. 32: 9.
4. Katso, laiwat myös, ehkä kuinka suuret he owat ja jaloilta tuulilta ajetaan, kuitenkin he käännetään ympäri wähällä perälaudalla, kuhunka se tahtoo, joka sitä hallitsee.
5. Niin myös kieli on piskuinen jäsen, ja kuitenkin suuria asioita toimittaa. Katso, wähä tuli, kuinka suuren metsän se sytyttää,
Ps. 12: 4, 5. Ps. 73: 8, 9. San. l. 12: 8. Luku 15: 2.
6. Ja kieli on myös tuli, maailma wääryyttä täynnänsä; niin on myös kieli meidän jäsentemme seassa, joka koko ruumiin saastuttaa, ja sytyttää kaiken meidän menomme, koska se helwetistä syttyy.
Matth. 15: 11, 18, 19. Marc. 7: 15, 20, 23.
7. Sillä kaikki luonto, sekä petoin että lintuin ja kärmetten ja merellisten, tehdään lakiaksi, ja on lakiaksi tehty inhimilliseltä luonnolta.
8. Mutta kieltä ei taida yksikään ihminen asettaa, sitä lewotointa pahuutta, kuolettawaista myrkkyä täynnänsä.
9. Sen kautta me kiitämme Jumalata ja Isää, ja sen kautta me myös kiroilemme ihmisiä, jotka Jumalan kuwan jälkeen luodut owat. 1 Mos. 1: 26, 27. Luku 9: 6.
10. Yhdestä suusta kiitos ja kirous käy ulos. Ei se niin, rakkaat weljeni, oleman pidä.
11. Kuohuuko joku lähde yhdestä huowosta makiata ja karwasta wettä?
12. Taitaako, rakkaat weljeni, fikunapuu kantaa öljyä, taikka wiinapuu fikunia? Niin ei taida myös yksikään lähde suolaista ja makiata wettä wuotaa.
13. Kuka wiisas ja taitawa on teidän seassanne, se osoittakaan hywällä menollansa hänen työnsä wiisauden siweydessä.
14. Mutta jos teillä on katkera kiiwaus ja riita sydämmessänne, niin älkäät kerskatko ja älkäät walehdelko totuutta wastaan;
Rom. 13: 13.
15. Sillä ei se ole wiisaus, joka ylhäältä tullut on, waan

maallinen, inhimillinen ja perke-
leellinen. 1 Cor. 2: 6, 7.
16. Sillä kussa kiiwaus ja riita
on, siellä on myös sekaseuraisuus
ja kaikki paha meno.
1 Cor. 3: 3. Gal. 5: 19, 20, 21.
17. Mutta se wiisaus, joka yl-
häältä on, se on ensisti tosin puh-
das, sitte rauhallinen, siwiä, us-
kowa, täynnä laupiutta ja hywiä
hedelmiä, eriseuratoin ja ulkokul-
latoin.
18. Mutta wanhurskauden he-
delmä rauhassa kylwetään niille,
jotka rauhan pitäwät. Gal. 6: 8.

4 Luku.

Opetetaan, mitkä esteet owat, ettei mei-
dän rukouksemme tule kuulluksi, ja
neuwo oikein rukoilemaan.

Kusta sodat ja tappelukset tule-
wat teidän seassanne? Eikö
siitä, (nimittäin) teidän himois-
tanne, jotka teidän jäsenissänne
sotiwat? Rom. 7: 23. 1 Piet. 2: 11.
2. Te himoitsette, ja ette saa
sillä mitään. Te kadehditte ja kii-
waatte, ja ette sillä woita mitään.
Te soditte ja tappelette, ja ei teillä
mitään ole, ettette mitään anokaan.
Job. 35: 12. Ps. 66: 18. San. l. 1: 28.
Jer. 11: 11. Mich. 3: 4.
3. **Te anotte, ja ette saa, että
te kelwottomasti anotte,** että te tei-
dän himoissanne sen kuluttaisitte.
1 Joh. 3: 22. Luku 5: 14.
4. **Te huorintekiät ja huorat! et-
tenkö tiedä, että maailman ystäwyys
on wiha Jumalata wastaan? Joka
siis tahtoo maailman ystäwä olla,
hän tulee Jumalan wihamiehekst.**
Joh. 15: 19. Luku 17: 14. Rom. 8: 8.
Gal. 1: 10. 1 Joh. 2: 15.
5. Eli luulettenko, että Raa-
mattu sanoo turhaan: henki, joka
meissä asuu, himoitsee kateutta
wastaan? Gal. 5: 17.
6. Ja antaa runsaasti armon;
sentähden hän sanoo: Jumala
seisoo ylpeitä wastaan, mutta nöy-
rille antaa hän armon.
Matth. 23: 12. Luc. 1: 52. 1 Piet. 5: 5.
7. **Niin olkaat siis Jumalalle ala-
maiset, mutta wastaanseisokaat per-
kelettä, niin hän teistä pakenee.**
Eph. 4: 27. 1 Piet. 5: 9.
8. **Lähestykäät Jumalata, niin
hän lähestyy teitä. Puhdistakaat kä-
tenne, te syntiset, ja peratkaat tei-
dän sydämmenne, te kaksimieliset.**
Jes. 1: 16, 17, 18. Zach. 1: 3. Jac. 1: 8.
9. Olkaat surulliset, murhehti-
kaat ja itkekäät. Teidän naurunne
kääntyköön itkuksi ja ilonne mur-
heeksi. Matth. 5: 4. Luc. 6: 21.
10. Nöyryyttäkäät teitänne Ju-
malan kaswoin edessä, niin hän
teitä ylentää.
Job. 22: 29. Jes. 66: 2. Luc. 14: 11.
11. Älkäät toinen toistanne pa-
netelko, rakkaat weljet: joka wel-
jeänsä panettelee ja weljeänsä tuo-
mitsee, se panettelee lakia ja tuo-
mitsee lain. Mutta jos sinä tuo-
mitset lain, niin et sinä ole lain
tekiä, waan tuomari.
Matth. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Cor. 4: 5.
12. Yksi on lain antaja, joka
woi wapahtaa ja kadottaa. Kuka
sinä olet, joka toista tuomitset?
Rom. 14: 4.
13. Nyt hywin, te kuin sanotte:
menkäämme tänäpänä taikka huo-
menna siihen eli siihen kaupunkiin,
ja wiettäkäämme siinä yksi wuosi,

ja tehkäämme kauppaa ja woittakaamme, San. l. 27: 1. Luc. 12: 18.

14. Jotka ette tiedä, mitä huomenna tapahtuu. Sillä mikä on teidän elämänne? Se on löyhkä, joka wähäksi (hetkeksi) näkyy, mutta sitte katoo. Jes. 40: 6. 1 Cor. 7: 31. 1 Piet. 1: 24. 1 Joh. 2: 17. Jac. 1: 10.

15. Mutta teidän pitää sanoman: jos Herra tahtoo, ja me elämme, niin me tätä taikka sitä tahdomme tehdä.
Ap. T. 18: 21. 1 Cor. 4: 19. Hebr. 6: 3.

16. Mutta nyt te kerskaatte teitänne teidän ylpeydessänne. Kaikki senkaltainen kerskaus on paha.

17. Sillä joka taitaa hywää tehdä, ja ei tee, niin se on hänelle synniksi. Luc. 12: 47. Joh. 9: 41. Rom. 1: 20, 21, 32. Luku 2: 17, 18, 23.

5 Luku.

Rikkauden oikia käyttäminen. Kärsiwällisyyden hyödytys. Rukouksen woima.

Nyt hywin, te rikkaat! itkekäät ja ulwokaat teidän wiheljäisyyttänne, joka teidän päällenne tulewa on. San. l. 11: 28.

2. Teidän rikkautenne owat mädänneet, teidän waatteenne owat koidellut. Matth. 6: 19, 20.

3. Teidän kultanne ja hopianne owat ruostuneet, ja niiden ruoste pitää oleman teille todistukseksi, ja pitää syömän teidän lihanne niinkuin tuli. Te olette rikkauden koonneet teillenne wiimeisinä päiwinä.

4. Katso, työmiesten palkka, jotka teidän maakuntainne elon niittäneet owat, joka petoksella teiltä pidetty on, huutaa, ja elonleikkaajitten parut ja huudot owat tulleet Herran Zebaothin korwille:
3 Mos. 19: 13. 5 Mos. 24: 14, 15. Job. 24: 10, 11.

5. Te olette herkuissa eläneet maan päällä, ja olette teidän hekumanne pitäneet, ja teidän sydämmenne syötelleet niinkuin teuraspäiwänä. Job. 21: 13. Luc. 12: 19. Luku 16: 19, 25.

6. Te olette tuominneet, te olette tappaneet wanhurskaan, joka ei ole teitä wastaan ollut.

7. Niin olkaat siis kärsiwälliset, rakkaat weljet, Herran tulemiseen asti. Katso, peltomies odottaa kallista maan hedelmätä, ja on kärsiwällinen siihen asti kuin hän saa warhaisen ja hiljaisen sateen. 5 Mos. 11: 14.

8. Niin olkaat te myös kärsiwälliset ja wahwistakaat sydämmenne; sillä Herran tulemus lähestyy.

9. Älkäät huoatko, rakkaat weljet, toinen toistanne wastaan, ettette kadotetuksi tulisi. Katso, tuomari seisoo owen edessä.

10. Ottakaat, rakkaat weljeni, waiwan ja kärsiwällisyyden esikuwa niistä prophetaista, jotka Herran nimeen puhuneet owat.
Matth. 5: 12.

11. Katso, me sanomme ne autuaaksi, jotka kärsineet owat. Jobin kärsiwällisyyden te olette kuulleet ja Herran lopun te nähneet olette; sillä Herra on sangen laupias ja armollinen.
Job. 1: 21, 22. Luku 42: 10. Ps. 103: 8.

12. Ennen kaikkia, rakkaat weljeni, älkäät wannoko, eikä taiwaan kautta eikä maan, ei myös yhtään muuta walaa; mutta olkoon teidän puheenne: niin, kuin niin on,

ja se olkoon: ei, kuin ei on, ettette ulkokullaisuuteen lankeaisi.
Matth. 5: 34, ꝛc. 2 Cor. 1: 17, 18.
13. Jos joku kärsii waiwaa teidän seassanne, se rukoilkaan; jos joku on hywällä mielellä, se weisatkaan wirsiä. Eph. 5: 19.
14. Jos joku sairastaa teidän seassanne, hän kutsukaan tykönsä seurakunnan papit, ja ne rukoilkaan hänen edestänsä, woidellen häntä öljyllä Herran nimeen.
Marc. 6: 13. Luku 16: 18.
15. Ja uskon rukous parantaa sairaan, ja Herra ojentaa hänen, ja jos hän on syntiä tehnyt, niin ne hänelle anteeksi annetaan.
16. Tunnustakaat toinen toisellenne teidän rikoksenne ja rukoilkaat toinen toisenne edestä, että te terweeksi tulisitte. Wanhurskaan rukous woi paljon, koska se totinen on. Jac. 1: 5.
17. Elias oli ihminen, niissä haluissa wikapää kuin mekin, ja hän rukoili rukouksella, ettei pitänyt sataman, ja ei satanutkaan maan päällä kolmena wuotena ja kuutena kuukautena,
1 Kun. K. 17: 1. Luc. 4: 25.
18. Ja hän taas rukoili, ja taiwas antoi sateen ja maa kaswoi hedelmänsä.
1 Kun. K. 18: 41, ꝛc.
19. Rakkaat weljeni, jos joku teistä eksyis totuudesta ja joku palauttais hänen, Matth. 18: 15.
20. Se tietäkään, että joka syntisen palauttaa tiensä erhehdyksestä, se wapahtaa sielun kuolemasta ja peittää syntein paljouden.
San. l. 10: 12. 1 Piet. 4: 8.

P. Judan Epistola.

1 Luku.

Wääräin opettajain pahuus ja rangaistus. Mosekfen ruumis. Enochin ennustus.

Judas, Jesuksen Christuksen palwelia, mutta Jakobin weli, niille kutsutuille, jotka Isässä Jumalassa pyhitetyt owat ja Jesuksessa Christuksessa wapahdetut:
Luc. 6: 16. Joh. 17: 11. Ap. T. 1: 13. 1 Piet. 1: 5.
2. Laupius ja rauha ja rakkaus lisääntyköön teille!
3. Te rakkaat! että minulla oli suuri ahkeruus teille yhteisestä autuudesta kirjoittaa, pidin minä sen tarpeellisena teitä kirjoituksella neuwoa, että te uskon puolesta kilwoittelisitte, joka kerta pyhille annettu on. Phil. 1: 27.
1 Tim. 1: 18. Luku 6: 12. 2 Tim. 4: 7.
4. Sillä muutamat ihmiset owat myös luikahtaneet sisälle, jo muinoin kirjoitetut tähän tuomioon, jumalattomat, jotka meidän Jumalan armon wetäwät haureuteen ja kieltäwät Jumalan, joka ainoa hallitsia on, ja meidän Herran Jesuksen Christuksen.
1 Piet. 2: 8. 2 Piet. 2: 1, 3, 19.
5. Mutta minä tahdon teille muistuttaa, että te sen kerran tietäisitte, että koska Herra kansansa Egyptistä terweenä pelastanut oli, hukkasi hän sitte ne, jotka ei us-

koneet. 4 Mos. 14: 29. Luku 26: 64. Ps. 106: 26. 1 Cor. 10: 5. Hebr. 3: 18, 19.

6. Ja ne enkelit, jotka ei alkuansa pitäneet, waan antoiwat ylön kotonsa, on hän kätkenyt pimeyteen ijankaikkisilla kahleilla sen suuren päiwän tuomioon asti,
Joh. 8: 44. 2 Piet. 2: 4.

7. Niinkuin Sodoma ja Gomorra ja ne lähikaupungit, jotka sillä muotoa kuin hekin huorin tehneet oliwat ja muukalaisen lihan jälkeen menneet, owat pannut muille opiksi, ijankaikkisen tulen waiwaa kärsimään. 1 Mos. 19: 24. 5 Mos. 29: 23. Jes. 13: 19. Jer. 20: 16. Luku 50: 40. Wal. w. 4: 6. Hes. 16: 49. Hos. 11: 8. Am. 4: 11. Luc. 17: 29. 2 Piet. 2: 6.

8. Niin owat myös nämät unennäkiät, jotka lihan saastuttawat, hallitukset katsowat ylön ja majesteetejä pilkkaawat.
2 Piet. 2: 10.

9. Mutta Michael, se ylimmäinen enkeli, koska hän perkeleen kanssa riiteli ja kamppaili Moseksen ruumiista, ei rohjennut sanoa sen pilkan tuomioa, waan sanoi: Herra sinun rangaiskoon.
Dan. 10: 13. Ilm. K. 12: 7. 2 Piet. 2: 11.

10. Mutta nämät pilkkaawat niitä, joista ei he mitään tiedä; waan mitä he luonnon kautta tietäwät niinkuin muut järjettömät eläimet, niissä he turmeltuwat.
2 Piet. 2: 12.

11. Woi heitä! sillä he käywät Kainin tiellä ja lankeewat Balaamin eksytykseen palkan tähden, ja hukkuwat Koren kapinassa.
1 Mos. 4: 8. 4 Mos. 16: 1. Luku 22: 7, 21. 2 Piet. 2: 15. 1 Joh. 3: 12.

12. Nämät owat häpiäpilkut wieraana ollessansa teidän rakkausaterioissanne, jotka rawitsewat itsiänsä pelkäämätä: he owat wedettömät pilwet, jotka tuulelta ajetaan ympäri, paljaat hedelmättömät puut, kahdesti kuolleet, juurinensa rewäistyt ylös;
San. l. 25: 14. 2 Piet. 2: 13, 17.

13. Meren julmat aallot, jotka heidän oman häpiänsä waahtuwat; eksywäiset tähdet, joille pimeyden kauheus on ijankaikkisesti tähdelle pantu. Jes. 57: 20. 2 Piet. 2: 17.

14. Niin on myös Enoch seitsemäs Adamista senkaltaisista ennustanut ja sanonut: katso, **Herra tulee monen tuhannen pyhäinsä kanssa,**
1 Mos. 5: 18. Dan. 7: 10. Ap. T. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. 2 Thess. 1: 10. Ilm. K. 1: 7.

15. **Tekemään kaikkein tuomiota, ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia heidän seassansa, kaikkein heidän jumalattomain töittensä tähden, joilla he pahaa tehneet owat, ja kaikkea sitä kowaa, kuin ne jumalattomat syntiset häntä wastaan puhuneet owat.**
Matth. 12: 36. Luku 25: 31. 2 Thess. 1: 7.

16. Nämät owat napisiat ja walittajat, omain himoinsa jälkeen waeltawaiset, ja heidän suunsa puhuu röykkiöitä sanoja ja he ihmettelewät ihmisiä hyödytyksen tähden. 2 Piet. 2: 18.

17. Mutta te, rakkaat weljet, muistakaat niitä sanoja, kuin ennen meidän Herran Jesuksen Christuksen apostoleilta sanottiin:
Ap. T. 20: 29. 1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1. Luku 4: 3. 2 Piet. 2: 1. Luku 3: 2, 3.

18. Että wiimeisellä ajalla tu-

lewat pilkkaajat, jotka jumalattomissa himoissansa waeltawat.

19. Nämät owat ne, jotka eriseurat tekewät, lihalliset, joilla ei henkeä ole. San. l. 18: 1. Hes. 14: 7. Hos. 4: 15. Luku 9: 10. 1 Cor. 2: 14.

20. Mutta te, minun rakkaani! rakentakaat itsiänne teidän kaikkein pyhimmän uskonne päälle, Pyhän Hengen kautta, ja rukoilkaat, pitäin teitänne keskenänne Jumalan rakkaudessa,

21. Ja odottakaat meidän Herran Jesuksen Christuksen laupiutta ijankaikkiseen elämään.

22. Ja pitäkäät se eroitus, että te muutamia armahtaisitte,

23. Mutta muutamia pelwolla autuaaksi tekisitte, ja temmatkaat heitä ulos tulesta, ja wihatkaat sitä lihalta saastutettua hametta. Rom. 11: 14. 1 Tim. 4: 13, 16. Jac. 5: 20 Ilm. K. 3: 4.

24. **Mutta hänelle, joka teidän woi wiasta warjella ja asettaa nuhteetoinna kunniansa kaswoin eteen, riemulla,** Rom. 16: 25.

25. **Ainoalle wiisaalle Jumalalle, meidän Wapahtajallemme, olkoon kunnia, ja majesteetti, ja walta, ja woima, nyt ja kaikessa ijankaikkisuudessa, amen!**
Rom. 16: 27. Eph. 3: 20, 21. 1 Tim. 1: 17.

P. Johanneksen Ilmestys.

1 Luku.

Johanneksen terwehdys Aasian seurakunnille. Hän näkee ja kuulee Christuksen, ja saa käskyn kirjoittaa.

Jesuksen Christuksen Ilmestys, jonka Jumala hänelle antoi, ilmoittaa palwelioillensa niitä, kuin pian tapahtuman pitää, ja on tiettäwäksi tehnyt ja lähettänyt enkelinsä kautta palweliallensa Johannekselle,

2. Joka todisti Jumalan sanaa, ja sen todistuksen Jesuksesta Christuksesta, ja mitä hän nähnyt oli.

3. Autuas on se, joka lukee, ja ne, jotka kuulewat prophetian sanat ja pitäwät ne, kuin siinä kirjoitetut owat; sillä aika on läsnä.
Rom. 13: 11. 1 Piet. 4: 7. Jac. 5: 8. Ilm. K. 2: 10. Luku 22: 7.

4. Johannes niille seitsemälle Aasian seurakunnalle: armo olkoon teille ja rauha siltä, joka on, ja joka oli, ja joka tulewa on, ja niiltä seitsemältä hengeltä, jotka hänen istuimensa edessä owat, 2 Mos. 3: 14. Ilm. K. 3: 1. Luku 5: 6. Luku 11: 17. Luku 16: 5.

5. Ja Jesukselta Christukselta, joka se uskollinen todistaja on, ja esikoinen kuolleista, ja maan kuningasten Päämies: joka meitä rakasti ja on meitä werellänsä meidän synnistämme pesnyt,
Ap. T. 20: 28. 1 Cor. 15: 20. Hebr. 9: 2, 14. 1 Joh. 1: 7, 9. Ilm. K. 3: 14. Luku 5: 9. Luku 17: 14.

6. Ja teki meidän kuninkaaksi ja papiksi Jumalan ja hänen Isänsä edessä: hänelle olkoon kunnia ja walta ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
1 Piet. 2: 5, 9. Ilm. K. 5: 10. Luku 20: 6.

7. Katso, hän tulee pilwein
kanssa, ja jokaisen silmän pitää
hänen näkemän ja ne, jotka häntä
pistäneet owat, ja kaikki maan
sukukunnat pitää parkuman. Niin,
amen! Jes. 3: 13, 14.
Dan. 7: 13. Zach. 12: 10. Matth. 26: 64.
Joh. 19: 37. 1 Thess. 1: 10.
8. **Minä olen A ja O, alku ja
loppu, sanoo Herra, joka on, joka
oli, ja joka tulewa on, kaikkiwaltias.**
Jes. 41: 4. Luku 48: 12. Ilm. K. 21: 6.
9. Minä Johannes, teidän wel=
jenne ja osallinen waiwassa ja
waltakunnassa ja kärsiwällisyydes=
sä, Jesuksessa Christuksessa, olin
siinä luodossa, joka kutsutaan Pat=
mos, Jumalan sanan ja Jesuksen
Christuksen todistuksen tähden.
Rom. 8: 17. Phil. 1: 7. 2 Tim. 1: 8. Luku 2: 12.
10. Minä olin hengessä yhtenä
sunnuntaina ja kuulin minun jäl=
jessäni suuren äänen, niinkuin ba=
sunan, Ilm. K. 4: 2.
11. Sanowan: minä olen A
ja O, ensimäinen ja wiimeinen.
Mitäs näet, kirjoita kirjaan ja lä=
hetä Aasian seurakunnille, jotka
Ephesossa owat, ja Smyrnassa, ja
Pergamossa, ja Thyatirassa, ja
Sardissa, ja Philadelphiassa, ja
Laodiceassa. Ilm. K. 2: 8. Luku 22: 13.
12. Ja minä käännyin sitä
ääntä katsomaan, kuin minun kans=
sani puhui, ja minun kääntyes=
säni näin minä seitsemän kul=
taista kynttiläjalkaa,
13. Ja niitten kultaisten kynt=
tiläjalkain keskellä Ihmisen Po=
jan muotoisen, waatetetun pit=
källä hameella ja wyötetyn rin=
noilta kultaisella wyöllä. Hes. 1: 26.
Dan. 7: 13. Ilm. K. 2: 1. Luku 14: 14.

14. Mutta hänen päänsä ja
hiuksensa oliwat walkiat niinkuin
walkia willa ja niinkuin lumi, ja
hänen silmänsä niinkuin tulen
liekki, Dan. 7: 9. Ilm. K. 19: 12.
15. Ja hänen jalkansa walan=
towasken kaltaiset, niinkuin pät=
sissä palawaiset, ja hänen äänensä
oli niinkuin paljon weden kuohina.
16. Ja seitsemän tähteä oli hä=
nen oikiassa kädessänsä, ja hänen
suustansa käwi ulos kaksiteräinen
teräwä miekka, ja hänen kaswon=
sa, niinkuin aurinko paistaa hä=
nen woimassansa. Jes. 49: 2.
Eph. 6: 17. Hebr. 4: 12. Ilm. K. 2: 12, 16.
Luku 3: 1. Luku 19: 15, 21.
17. Ja kuin minä hänen näin,
lankesin minä hänen jalkainsa eteen
niinkuin kuollut, ja hän pani oi=
kian kätensä minun päälleni ja
sanoi minulle: **älä pelkää, minä
olen ensimäinen ja wiimeinen,**
Jes. 44: 6. Dan. 8: 18. Luku 10: 10.
18. **Ja eläwä, ja olin kuollut,
ja katso, minä olen eläwä ijankaik=
kisesta ijankaikkiseen, amen! Ja
minulla on helwetin ja kuoleman
awaimet.** Ps. 68: 21. Joh. 12: 14.
Rom. 6: 9. Ilm. K. 3: 7. Luku 20: 1.
19. Kirjoita, mitäs nähnyt olet,
mitä nyt on ja mitä tästä lähin
tapahtuwa on:
20. Se salaisuus niistä seitse=
mästä tähdestä, kuin sinä minun
oikiassa kädessäni nähnyt olet, ja
ne seitsemän kultaista kynttiläjal=
kaa. Ne seitsemän tähteä owat
niitten seitsemän seurakunnan en=
kelit: ja ne seitsemän kynttiläjal=
kaa, kuin sinä nähnyt olet, owat
seitsemän seurakuntaa. Mal. 2: 7.

2 Luku.

Enkelistä Ephesossa, Pergamossa, Smyrnassa, Thyathirassa.

Kirjoita Epheson seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, joka seitsemää tähteä pitää oikiassa kädessänsä, joka käy seitsemän kultaisen kynttiläjalan keskellä:
Ilm. K. 1: 13, 16, 20.

2. Minä tiedän sinun työs ja tekos ja sinun kärsiwällisyytes, ettet sinä woi kärsiä pahoja: sinä olet niitä jo kiusannut, jotka heitänsä apostoliksi sanowat ja ei ole, ja löysit heidän walehteliaksi.

3. Ja sinä kannoit ja kärseit, ja minun nimeni tähden sinä työtä teit ja et wäsynyt.

4. Mutta minulla on sinua wastaan, että sinä sen sinun ensimäisen rakkautes annoit ylön.

5. **Muista siis, kustas lankesit pois, ja tee parannus,** ja tee niitä ensimäisiä töitä; waan jos ei, niin minä tulen sinulle pian ja syöksen pois sinun kynttiläjalkas sialtansa, ellet sinä tee parannusta.

6. Mutta se sinulla on, ettäs wihaat Nikolaitain töitä, joita minäkin wihaan.

7. Jolla korwa on, se kuulkaan, mitä henki seurakunnille sanoo. **Sen, joka woittaa, annan minä elämän puusta syödä, kuin keskellä Jumalan paradiisia on.**
1 Mos. 2: 9. Ilm. K. 22: 2.

8. Ja Smyrnan seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo ensimäinen ja wiimeinen, joka oli kuollut ja elää: Jes. 41: 4.
Luku 44: 6. Ilm. K. 1: 4, 8, 11, 17, 18.

9. Minä tiedän sinun tekos ja waiwas ja köyhyytes, (mutta sinä olet rikas,) ja niitten pilkan, jotka heitänsä Judalaiseksi sanowat ja ei olekaan, waan owat saatanan joukko. Ilm. K. 3: 9.

10. Älä sinä niitä ensinkään pelkää, kuin sinun kärsimän pitää. Katso, perkele on muutamia teistä heittäwä wankiuteen, kiusattaa; ja teillä pitää oleman waiwa kymmenen päiwää. **Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan.** 1 Cor. 9: 25.
2 Tim. 2: 5. Luku 4: 7, 8. Jac. 1: 1, 2.

11. Jolla korwa on, se kuulkaan, mitä henki seurakunnille sanoo: **Joka woittaa, ei se toiselta kuolemalta wahingoiteta.**
Ilm. K. 3: 6, 13, 22. Luku 13: 9.
Luku 20: 14. Luku 21: 8.

12. Ja Pergamon seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se, jolla on se kaksiteräinen teräwä miekka: Ilm. K. 1: 16.

13. Minä tiedän sinun tekos, ja kussas asut, kussa saatanan istuin on: ja sinä pidät minun nimeni ja et kieltänyt minun uskoani niinäkään päiwinä, joina Antipas, minun uskollinen todistajani, teidän tykönänne tapettu on, kussa saatana asuu.

14. Mutta minulla on wähä sinua wastaan: että sinulla siellä on niitä, jotka Balaamin oppia pitäwät, joka opetti Balachin antamaan pahennusta Israelin lasten edessä, epäjumalten uhria syödä ja salawuoteudessa maata.
4 Mos. 22: 23, 24, 25. Luku 31: 16.

15. Niin myös sinulla on niitä,

jotka Nikolaitain oppia pitäwät,
jota minä wihaan.
16. Tee parannus: waan jos
ei, niin minä tulen sinulle pian,
ja tappelen heidän kanssansa mi=
nun suuni miekalla. Jes. 11: 4.
Luku 49: 2. Eph. 6: 17. 2 Thess. 2: 8.
Hebr. 4: 12. Ilm. K. 1: 16. Luku 19: 15, 21.
17. Jolla korwa on, se kuul=
kaan, mitä henki seurakunnille sa=
noo: sen, joka woittaa, annan mi=
nä syödä siitä salatusta mannas=
ta, ja tahdon hänelle hywän to=
distuksen antaa, ja sillä todistuk=
sella uuden kirjoitetun nimen, jota
ei yksikään tiedä, waan se, joka
sen saa. Matth. 13: 9. Ilm. K. 3: 12.
18. Ja Thyatiran seurakunnan
enkelille kirjoita: näitä sanoo Ju=
malan Poika, jonka silmät owat
niinkuin tulen liekki ja hänen jal=
kansa walantowasken kaltaiset:
Ilm. K. 1: 14, 15.
19. Minä tiedän sinun tekos
ja rakkautes, ja palwelukses ja
uskos, ja sinun kärsiwällisyytes
ja sinun tekos, ja ne wiimeiset
usiammat kuin ensimäiset.
20. Waan minulla on wähä
sinua wastaan, ettäs sallit sen
waimon Jesabelin, joka hänensä
prophetissaksi sanoo, opettawan ja
minun palwelioitani wiettelewän,
salawuoteudessa makaawan ja
epäjumalan uhria syöwän.
1 Kun. K. 16: 31. 2 Kun. K. 9: 7.
Ap. T. 15: 20. 1 Cor. 10: 19, 20.
21. Ja minä annoin hänelle
ajan parannusta tehdä hänen sa=
lawuoteudestansa, mutta ei hän
tehnytkään.
22. Katso, minä panen hänen
wuoteeseen ja ne, jotka hänen
kanssansa huorin tekewät, suureen
waiwaan, ellei he tee parannusta
heidän töistänsä.
23. Ja hänen lapsensa minä
tapan kuolemalla. Ja jokaisen seu=
rakunnan pitää tietämän, että minä
olen se, joka munaskuut ja sydäm=
met tutkin, ja annan kullenkin teistä
teidän työnne jälkeen. 1 Sam. 16: 7.
Ps. 7: 10. Ps. 62: 13. Jer. 11: 20. Luku 17: 10.
Luku 32: 19. Matth. 16: 27. Joh. 2: 24, 25.
Ap. T. 1: 24. Rom. 2: 6. Luku 14: 12.
2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5.
24. Mutta teille minä sanon
ja muille, jotka Thyatirassa olette,
joilla ei tämä oppi ole ja jotka ei
saatanan sywyyttä tunteneet, niin=
kuin he sanowat: en minä laske
teidän päällenne muuta kuormaa;
25. Kuitenkin se, kuin teillä
on, pitäkäät siihen asti kuin mi=
nä tulen; Ilm. K. 3: 11.
26. Ja joka woittaa ja minun
tekoni hamaan loppuun asti pi=
tää, sille minä annan woiman pa=
kanoitten ylitse, Ps. 2: 8. Ilm. K. 3: 21.
27. Ja hänen pitää heitä rau=
taisella witsalla hallitseman ja
niinkuin sawenwalajan astioita
heitä särkemän, niinkuin minäkin
Isältäni sain; Ps. 2: 9.
28. Ja annan hänelle koin=
tähden.
29. Jolla korwa on, se kuulkaan,
mitä henki seurakunnille sanoo.

3 Luku.

Enkelistä Sardissa, Philadelphiassa,
Laodiceassa. Christus owen edessä.

Ja kirjoita Sardin seurakunnan
enkelille: näitä sanoo se, jolla

ne seitsemän Jumalan henkeä ja
ne seitsemän tähteä owat: minä
tiedän sinun tekos; sillä sinulla
on nimi ettäs elät, ja olet kuollut.
Ilm. K. 1: 16, 20. Luku 2: 1. Luku 4: 5.
Luku 5: 6.
2. Ole walpas ja wahwista
niitä muita, jotka kuolemallansa
owat: sillä en minä löytänyt si=
nun tekojas täydellisekst Juma=
lan edessä.
3. Niin ajattele siis, kuinka sinä
saanut ja kuullut olet, ja pidä se,
ja tee parannus. Ellet sinä siis
walwo, niin minä tulen sinun
päälles niinkuin waras, ja et sinä
tiedä, millä hetkellä minä sinun
päälles tulen. Matth. 24: 42, 43.
Luc. 12: 39, 40. 1 Thess. 5: 2. 2 Piet. 3: 10.
Ilm. K. 16: 15.
4. Sinulla on myös muutamat
nimet Sardissa, jotka ei oli hei=
dän waatteitansa saastuttaneet:
niitten pitää minun kanssani wal=
keissa waatteissa waeltaman; sillä
he owat mahdolliset.
Ilm. K. 4: 4. Luku 6: 11. Luku 7: 9, 13.
5. Joka woittaa, se pitää niin
walkeilla waatteilla puetettaman,
ja en minä pyyhi hänen nimeänsä
elämän kirjasta, ja minä tahdon
tunnustaa hänen nimensä minun
Isäni edessä ja hänen enkeleinsä
edessä.
2 Mos. 32: 32, 33. Ps. 69: 29. Matth. 10: 32.
Luc. 12: 8. Phil. 4: 3. Ilm. K. 13: 8.
6. Jolla korwa on, se kuulkaan,
mitä henki seurakunnille sanoo.
Ilm. K. 2: 7, 11.
7. Ja Philadelphian seurakun=
nan enkelille kirjoita: näitä sa=
noo se Pyhä, se totinen, jolla on
Dawidin awain, joka awaa ja ei
yksikään sulje, joka sulkee ja ei
yksikään awaa:
Job. 12: 14. Jes. 22: 22. Ilm. K. 1: 18.
8. Minä tiedän sinun tekos:
katso, minä annoin sinun etees au=
kian owen, ja ei yksikään woi sitä
sulkea; sillä sinulla on wähä woi=
maa, ja pidät minun sanani, etkä
minun nimeäni kieltänyt.
9. Katso, minä annan sinulle
saatanan joukosta ne, jotka hei=
tänsä Judalaisekst sanowat, ja ei
olekaan, waan he walehtelewat.
Katso, minä tahdon waatia heitä
siihen, että heidän pitää tuleman
ja kumartaman sinun jalkais edes=
sä, ja heidän pitää tietämän, että
minä sinua rakastin. Ilm. K. 2: 9.
10. Ettäs pidit minun kärsi=
wällisyyteni sanat, niin minä tah=
don sinun warjella kiusauksen het=
kestä, joka koko maanpiirin päälle
tulewa on, niitä kiusaamaan, jotka
maan päällä asuwat.
11. Katso, minä tulen pian:
pidä mitä sinulla on, ettei ken=
kään sinun kruunuas ottaisi.
Ilm. K. 1: 3. Luku 2: 25. Luku 22: 7, 12.
12. Joka woittaa, hänen minä
teen patsaaksi minun Jumalani
templissä, ja ei hänen pidä silleen
sieltä lähtemän ulos, ja tahdon
kirjoittaa hänen päällensä minun
Jumalani nimen ja minun kau=
punkini, sen uuden Jerusalemin
nimen, joka taiwaasta minun Ju=
malaltani tuli alas, ja minun
uuden nimeni. Gal. 4: 26.
Hebr. 12: 22. Ilm. K. 21: 2, 20. Luku 22: 4.
13. Jolla korwa on, se kuulkaan,
mitä henki seurakunnille sanoo.
14. Ja Laodicean seurakunnan

enkelille kirjoita: näitä ſanoo ſe
Amen, ſe uskollinen ja totinen
todistaja, ſe Jumalan luontokap=
palten alku: Pſ. 89: 10.
Jeſ. 55: 4. Col. 1: 15. Ilm. K. 1: 5.
15. Minä tiedän ſinun tekos,
ettet ſinä kylmä etkä palawa ole: o
joskas kylmä taikka palawa oliſit!
16. Sentähden ettäs penſiä olet,
ja et kylmä etkä palawa, rupean
minä ſinua minun ſuustani ok=
ſentamaan ulos.
17. Ettäs ſanot: minä olen
rikas, minä olen rikastunut ja en
mitään tarwitſe: ja et tiedä, ettäs
wiheljäinen ja raadollinen olet,
köyhä, ſokia ja alastoin. 1 Cor. 4: 8.
18. Minä neuwon ſinua mi=
nultani ostamaan kultaa tulella
ſelitettyä, ettäs rikastuiſit, ja wal=
kiat waatteet, joillas ſinus puki=
ſit, ettei ſinun alastomuutes häpy
näkyiſi, ja woitele ſilmäs ſilmäin
woiteella, ettäs näkiſit.
Ilm. K. 7: 13. Luku 16: 15. Luku 19: 8.
19. **Joita minä rakastan, niitä
minä myös nuhtelen ja kuritan;
niin ole ſiis ahkera ja tee parannus.**
Job. 5: 17. San. l. 3: 11, 12. Hebr. 12: 5, 6.
Jac. 1: 12.
20. **Katſo, minä ſeiſon owessa ja
kolkutan: jos joku minun ääneni kuu=
lee ja awaa owen, ſen tykö minä tah=
don mennä ſiſälle, ja pitää ehtoollista
hänen kanssanſa ja hän minun kans=
ſani.** Kork. W. 5: 2. Joh. 14: 21, 23.
21. Joka woittaa, ſen minä an=
nan istua minun kansſani minun
istuimellani, niinkuin minäkin
woitin ja olen minun iſäni kansſa
hänen istuimellanſa istunut.
Matth. 19: 28. Luc. 22: 30. 1 Cor. 6: 2.
2 Tim. 2: 12. Ilm. K. 2: 26, 27.

22. Jolla korwa on, ſe kuulkaan,
mitä henki ſeurakunnille ſanoo.
Ilm. K. 2: 17, 29.

4 Luku.

Johannes näkee Jumalan istuwan kun=
nianſa istuimella, neljäkolmattakym=
mentä wanhinta istuimen ympärillä,
ja neljä eläintä istuimen keskellä.
Jumalan ylistys.

Sitte näin minä, ja katſo, owi
awattiin taiwaassa, ja ſe
enſimäinen ääni, jonka minä kuu=
lin niinkuin baſunan puhuwan
minun kansſani, ſanoi: astu tänne
ylös, ja minä oſoitan ſinulle, mitä
tästä lähin tapahtuwa on.
Ilm. K. 1: 10.
2. Ja kohta minä olin hen=
gessä, ja katſo, istuin oli pantu
taiwaaſeen, ja istuimella oli (yksi)
istuwa.
Heſ. 1: 26. Ilm. K. 1: 10. Luku 10: 1.
3. Ja ſe, joka istui, oli nä=
kyänſä ſen kiwen jaspikſen ja ſar=
din kaltainen, ja taiwaan kaari
istuimen ympäri näkyänſä ſma=
ragdin kaltainen.
4. Ja ſen istuimen ympärillä
oli neljäkolmattakymmentä istuin=
ta, ja niillä istuimilla näin minä
neljäkolmattakymmentä wanhinta
istuwan, walkeilla waatteilla pue=
tettuna, ja heidän päässänſä oli=
wat kultaiſet kruunut.
5. Ja istuimesta käwiwät ulos
leimaukſet ja pitkäiſet ja äänet,
ja ſeitſemän tulista lamppua paloi
istuimen edessä, jotka ſeitſemän
Jumalan henkeä owat.
Ilm. K. 1: 4. Luku 3: 1. Luku 5: 6.
6. Ja istuimen edessä oli niin=
kuin laſinen meri, kristallin muo=

toinen, ja keskellä istuinta ja ympäri istuinta neljä eläintä, edestä ja takaa silmiä täynnänsä.
Ilm. K. 15: 2.

7. Ja ensimäinen eläin oli jalopeuran muotoinen, ja toinen eläin wasikan muotoinen, ja kolmannella eläimellä oliwat niinkuin ihmisen kaswot, ja neljäs eläin lentäwäisen kotkan muotoinen.

8. Ja niillä neljällä eläimellä oli kullakin kuusi siipeä ympärillä, ja he oliwat sisältä silmiä täynnänsä; ja ei heillä ollut lepoa päiwällä eikä yöllä, ja sanoiwat: **pyhä, pyhä, pyhä on Herra Jumala kaikkiwaltias, joka oli, ja joka on, ja joka tulewa on.**
Jes. 6: 2, 3. Ilm. K. 16: 5.

9. Ja koska ne eläimet antoiwat kiitoksen ja kunnian ja siunauksen sille, kuin istuimella istui, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen,

10. Niin ne neljäkolmattakymmentä wanhinta lankesiwat sen istuimella istuwaisen eteen, ja kumartaen rukoiliwat sitä, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, ja heittiwät heidän kruununsa istuimen eteen ja sanoiwat:

11. **Herra! sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja woiman; sillä sinä olet kaikki luonut, ja sinun tahdostas he owat, ja luodut owat.**

5 Luku.

Jalopeura Judasta awaa kirjan ja ylistetään.

Ja minä näin istuimella istuwaisen oikiassa kädessä kirjan, sisältä ja ulkoa kirjoitetun, seitsemällä sinetillä lukitun. Hes. 2: 9, 10.

2. Ja minä näin wäkewän enkelin suurella äänellä saarnaawan: kuka on mahdollinen tätä kirjaa awaamaan ja hänen sinettiänsä päästämään?

3. Ja ei yksikään woinut, eikä taiwaassa, eikä maassa, eikä maan alla sitä kirjaa awata eikä siihen katsoa.

4. Ja minä itkin kowin, ettei yksikään löydetty mahdolliseksi sitä kirjaa awaamaan eikä sitä näkemään.

5. Ja yksi niistä wanhimmista sanoi minulle: älä itke! katso, Jalopeura woitti, joka on Judan sukukunnasta, Dawidin juuri, awaamaan sitä kirjaa ja päästämään sen seitsemää sinettiä. 1 Mos. 49: 9, 10. Jes. 11: 1, 10. Rom. 15: 12. Ilm. K. 22: 16.

6. Ja minä näin ja, katso, keskellä istuinta, ja neljän eläimen ja wanhimmitten keskellä seisoi Karitsa, niinkuin tapettu, jolla oli seitsemän sarwea ja seitsemän silmää, jotka owat seitsemän Jumalan henkeä kaikelle maalle lähetetyt:
Zach. 3: 9. Luku 4: 10. Joh. 1: 29, 36.

7. Ja se tuli ja otti kirjan istuimella istuwaisen oikiasta kädestä.

8. Ja koska hän kirjan ottanut oli, lankesiwat ne neljä eläintä ja neljäkolmattakymmentä wanhinta Karitsan eteen, ja jokaisella oli kantele ja kultaiset maljat suitsutusta täynnä, jotka owat pyhäin rukoukset, Ps. 141: 2.

9. Ja weisasiwat uutta wirttä,

sanoen: sinä olet mahdollinen kirjaa ottamaan ja sineteitä awaamaan; sillä sinä olet tapettu ja werelläs meitä Jumalalle lunastit kaikkinaisista sukukunnista, ja kielistä ja kansoista, ja pakanoista; Ap. T. 20: 28. 1 Cor. 6: 20. Luku 7: 23. Eph. 1: 7. Col. 1: 14. Hebr. 9: 12. Luku 10: 10. 1 Piet. 1: 18, 19. 2 Piet. 2: 1. 1 Joh. 1: 7. Ilm. K. 14: 3.

10. Ja olet meidän tehnyt meidän Jumalallemme kuninkaaksi ja papiksi, ja me saamme wallita maan päällä. 2 Mos. 19: 6. 1 Piet. 2: 5, 9. Ilm. K. 1: 6. Luku 20: 6.

11. Ja minä näin ja kuulin monen enkelin äänen istuimen ja eläinten ja wanhimmitten ympärillä, ja heidän lukunsa oli kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta, ja tuhannen kertaa tuhatta, Dan. 7: 10.

12. Ja sanoiwat suurella äänellä: Karitsa, joka tapettu on, on mahdollinen ottamaan woiman, ja rikkauden, ja wiisauden, ja kunnian, ja kiitoksen, ja siunauksen.

13. Ja kaikki luontokappaleet, jotka taiwaassa owat, ja maan päällä, ja maan alla, ja meressä, ja kaikki, kuin niissä owat, kuulin minä sille sanowan, joka istuimella istui, ja Karitsalle: siunaus ja kunnia, ja ylistys ja woima, ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Phil. 2: 10.

14. Ja ne neljä eläintä sanoiwat: amen! Ja ne neljäkolmatkymmentä wanhinta lankesiwat maahan, kumarsiwat ja rukoiliwat sitä, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

6 Luku.

Kuusi sinettiä awataan. Neljä hewoismiestä. Sieluin huuto. Tuomion muoto.

Ja minä näin, koska Karitsa ensimäisen sinetin awasi, ja minä kuulin yhden niistä neljästä eläimestä sanowan, niinkuin pitkäisen jylinän: tule ja katso!

2. Ja minä näin ja, katso, walkia orhi: ja se, joka sen päällä istui, piti joutsea, ja hänelle annettiin kruunu, ja hän läksi woittamaan ja saamaan woittoa. Ilm. K. 19: 11.

3. Ja koska hän toisen sinetin awasi, kuulin minä toisen eläimen sanowan: tule ja katso!

4. Ja ruskia orhi meni ulos: ja sille, joka sen päällä istui, annettiin rauha maasta ottaa pois, että heidän piti keskenänsä toinen toisensa tappaman; ja hänelle oli suuri miekka annettu.

5. Ja koska hän kolmannen sinetin awasi, kuulin minä kolmannen eläimen sanowan: tule ja katso! Ja minä näin ja, katso, musta orhi; ja sillä, joka sen päällä istui, oli waaka kädessä.

6. Ja minä kuulin äänen niitten neljän eläimen keskeltä sanowan: mittaa nisuja yhteen penninkiin ja kolme mittaa ohria yhteen penninkiin, ja älä wiinaa eikä öljyä wahingoita. Ilm. K. 9: 4.

7. Ja koska hän awasi neljännen sinetin, kuulin minä neljännen eläimen äänen sanowan: tule ja katso!

8. Ja minä näin ja, katso, yksi

hiirenkarwainen orhi, ja joka sen päällä istui, sen nimi oli kuolema; ja helwetti noudatti häntä. Ja hänelle annettiin woima tappaa neljättä osaa maan päältä miekalla ja näljällä, ja surmalla ja pedoilla maan päällä.

9. Ja koska hän wiidennen sinetin awasi, näin minä alttarin alla niitten sielut, jotka Jumalan sanan tähden tapetut oliwat ja sen todistuksen tähden, kuin heillä oli.
Ilm. K. 1: 9. Luku 20: 4.

10. Ja he huusiwat suurella äänellä, sanoen: sinä pyhä ja totinen **Herra!** **kuinka kauwan et sinä tuomitse ja meidän wertamme kosta niille, jotka maan päällä asuwat?**

11. Ja kullenkin heistä annettiin walkia waate ja sanottiin heille, että heidän piti wielä wähän aikaa lepäämän, siihen asti kuin heidän kanssapalweliainsa ja weljeinsä luku täytetyksi tulis, jotka piti tapettaman niinkuin hekin.
Ilm. K. 3: 5. Luku 7: 9, 14.

12. Ja minä näin, koska hän kuudennen sinetin awasi, katso, niin tapahtui suuri maanjäristys, ja aurinko tuli mustaksi niinkuin karwasäkki ja kuu tuli kokonansa niinkuin weri, Joel. 2: 10, 31.
Luku 3: 15. Matth. 24: 29. Ap. T. 2: 20.

13. Ja tähdet putosiwat taiwaasta maan päälle, niinkuin fikunapuu fikunansa waristaa, koska hän suurelta tuulelta häälytetään.

14. Ja taiwas pakeni niinkuin kämärtynyt kirja, ja kaikki wuoret ja luodot siirrettiin sioistansa.
Ps. 102: 27. Jes. 34: 4.

15. Ja kuninkaat maan päällä, ja ylimäiset, ja rikkaat, ja päämiehet, ja wäkewät, ja kaikki orjat, ja kaikki wapaat kätkiwät heitänsä luoliin ja wuorten rotkoihin,
Jes. 2: 19.

16. Ja sanoiwat wuorille ja kukkuloille: langetkaat meidän päällemme ja peittäkäät meitä sen kaswoin edestä, joka istuimella istuu, ja Karitsan wihasta.
Hos. 10: 8. Luc. 23: 30. Ilm. K. 9: 6.

17. Sillä se suuri hänen wihansa päiwä on tullut, ja kuka woi pysyä?

7 Luku.

Jumalan palweliat merkitään. Heidän waatteensa, puheensa ja kiitosweisunsa.

Ja sitte näin minä neljä enkeliä seisowan neljän maan kulman päällä, ja neljää maan tuulta pitäwän, ettei tuuli olisi puhaltanut maan päälle, eikä meren päälle, eikä yhdenkään puun päälle.

2. Ja minä näin toisen enkelin auringon koitosta tulewan ylös, jolla oli eläwän Jumalan sinetti, ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille, joitten maata ja merta oli annettu wahingoittaa,

3. Ja sanoi: älkäät maata eikä merta eikä puita wahingoittako, siihen asti kuin me merkitsemme meidän Jumalamme palweliat heidän otsissansa. Hes. 9: 4. Ilm. K. 9: 4.

4. Ja minä kuulin, että merkittyin luku oli sata ja neljäwiidettäkymmentä tuhatta, jotka kaikkein Israelin lasten sukukunnista merkityt oliwat:

5. Judan sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt,

Rubenin sukukunnasta kaksitoista-
kymmentä tuhatta merkityt, Gadin
sukukunnasta kaksitoistakymmentä
tuhatta merkityt:
6. Asserin sukukunnasta kaksi-
toistakymmentä tuhatta merkityt,
Naphtalin sukukunnasta kaksitois-
takymmentä tuhatta merkityt, Ma-
nassen sukukunnasta kaksitoista-
kymmentä tuhatta merkityt:
7. Simeonin sukukunnasta kak-
sitoistakymmentä tuhatta merkityt,
Lewin sukukunnasta kaksitoista-
kymmentä tuhatta merkityt, Isas-
charin sukukunnasta kaksitoistakym-
mentä tuhatta merkityt:
8. Zebulonin sukukunnasta kak-
sitoistakymmentä tuhatta merkityt,
Josephin sukukunnasta kaksitoista-
kymmentä tuhatta merkityt, Ben-
Jaminin sukukunnasta kaksitoista-
kymmentä tuhatta merkityt.
9. Sen jälkeen näin minä ja,
katso, suuri joukko, jota ei yksikään
lukea taitanut, kaikista pakanoista,
ja sukukunnista, ja kansoista ja
kielistä, seisowan istuimen edessä
ja Karitsan edessä, walkeilla waat-
teilla puetetut, ja palmut heidän
käsissänsä. Ilm. K. 3: 5, 18. Luku 6: 11.
10. Ja he huusiwat suurella
äänellä, sanoen: autuus olkoon
meidän Jumalallemme, joka is-
tuimella istuu, ja Karitsalle!
11. Ja kaikki enkelit seisoiwat
ympäri istuinta, ja wanhimpia, ja
neljää eläintä, ja lankesiwat kas-
woillensa istuimen eteen, kumar-
siwat ja rukoiliwat Jumalata,
12. Sanoen: amen! Siunaus,
ja ylistys, ja wiisaus, ja kiitos,
ja kunnia, ja woima, ja wäkewyys
olkoon meidän Jumalallemme ijan-
kaikkisesta ijankaikkiseen. Amen!
13. Ja yksi wanhimmista was-
tasi ja sanoi minulle: kutka nämät
walkeilla waatteilla puetetut owat,
ja kusta he tulleet owat?
14. Ja minä sanoin hänelle:
herra, sinäpä sen tiedät. Ja hän
sanoi minulle: nämät owat ne,
jotka suuresta waiwasta tuliwat,
ja he owat heidän waatteensa
Karitsan weressä walaisneet.
Hebr. 9: 14. 1 Joh. 1: 7. Ilm. K. 1: 5.
15. Sentähden owat he Juma-
lan istuimen edessä ja palwelewat
häntä päiwällä ja yöllä hänen
templissänsä. Ja se, joka istui-
mella istuu, asuu heidän päällänsä.
Ps. 121: 6. Jes. 4: 5, 6.
16. Ei heidän pidä enää isoo-
man, eikä enää janooman, eikä au-
rinko lankee heidän päällensä, ei
myös yksikään palawuus. Jes. 40: 10.
17. Sillä Karitsa, joka istuimen
keskellä on, kaitsee heitä, ja joh-
dattaa heitä eläwäin wesilähdetten
tykö, ja Jumala on kuiwaawa kaikki
kyyneleet heidän silmistänsä.
Ps. 23: 1, 2. Jes. 25: 8. Ilm. K. 21: 4.

8 Luku.

Seitsemäs sinetti awataan. Neljä enkelistä soittawat.

Ja koska hän seitsemännen sine-
tin awasi, oltiin ääneti tai-
waassa lähes puoli hetkeä.
2. Ja minä näin seitsemän en-
keliä Jumalan edessä seisowan,
joille seitsemän basunaa annettiin.
3. Ja yksi toinen enkeli tuli ja
seisoi alttarin edessä, ja hänellä

oli kultainen pyhän sawun astia,
jolle paljo suitsutusta annettiin,
kaikkein pyhäin rukouksiin, sille kul-
taiselle alttarille antaaksensa, joka
on istuimen edessä. Ilm. K. 5: 8.
4. Ja se suitsutuksen sawu py-
häin rukouksista nousi enkelin kä-
destä Jumalan eteen. Ps. 141: 2.
5. Ja enkeli otti pyhän sawun
astian, ja täytti sen alttarin tu-
lesta, ja heitti maan päälle, ja
niin tapahtuiwat äänet ja pitkäi-
sen jylinät ja leimaukset ja maan-
järistykset.
6. Ja ne seitsemän enkeliä niillä
seitsemällä basunalla hankitsiwat
basunalla soittamaan.
7. Ja ensimäinen enkeli soitti
basunalla, ja tuli rakeita ja tulta
werellä sekoitettuja, jotka maan
päälle heitettiin: ja kolmas osa
puista paloi ja kaikki wiherjäinen
ruoho paloi.
8. Ja toinen enkeli soitti ba-
sunalla, ja mereen heitettiin niin-
kuin suuri wuori tulessa palawa:
ja kolmas osa merestä tuli wereksi,
9. Ja kolmas osa eläwistä luon-
tokappaleista meressä kuoli, ja kol-
mas osa haaksista hukkui.
10. Ja kolmas enkeli soitti
basunalla, ja suuri tähti lankesi
taiwaasta, palawa niinkuin tuli-
soitto, ja lankesi kolmannen osan
wirtain ja wesilähdetten päälle.
11. Ja se tähti kutsutaan koi-
ruohoksi: ja kolmas osa wesistä
muuttui koiruohoksi, ja monta ih-
mistä kuoli wetten tähden, että
ne haikiaksi tehdyt oliwat.
12. Ja neljäs enkeli soitti ba-
sunalla, ja kolmas osa auringosta
lyötiin, ja kolmas osa kuusta, ja
kolmas osa tähdeistä, niin että
kolmas osa heistä pimeni, ja ei
kolmas osa päiwästä walaisnut
eikä yöstä.
13. Ja minä näin ja kuulin yh-
den enkelin keskellä taiwasta lentä-
wän ja suurella äänellä sanowan:
woi, woi, asuwaisia maan päällä,
niitten muitten kolmen enkelin ba-
sunan äänistä, jotka wielä basu-
nilla soittaman pitää! Ilm. K. 9: 12.

9 Luku.

Wiides ja kuudes enkeli soittawat,
huutain woi.

Ja wiides enkeli soitti basunalla,
ja minä näin tähden taiwaasta
maan päälle putoowan, ja hänelle
annettiin sywyyden kaiwon awain.
2. Ja hän awasi sywyyden kai-
won, ja kaiwon sawu käwi ylös
niinkuin suuren pätsin sawu, ja
aurinko ja ilma pimis kaiwon
sawusta.
3. Ja sawusta läksiwät met-
säsirkat maan päälle, ja heille an-
nettiin woima, niinkuin skorpio-
nilla on woima maan päällä.
4. Ja heille sanottiin, ettei hei-
dän pitänyt wahingoittaman maan
ruohoa eikä mitään wiherjäistä ei
myös yhtään puuta, waan aino-
astaan ihmisiä, joitten otsissa ei
Jumalan sinetti ole.
Hes. 9: 4. Ilm. K. 7: 3.
5. Ja se annettiin heille, ettei
heidän pitänyt heitä tappaman,
waan wiisi kuukautta waiwaaman,
ja heidän waiwaamisensa oli niin-

kuin skorpionin waiwaaminen, kos-
ka hän on ihmistä pistänyt.
6. Ja niinä päiwinä ihmiset et-
siwät kuolemata, ja ei löydä häntä,
ja pyytäwät kuolla, waan kuolema
pakenee heitä. Jes. 2: 19. Jer. 8: 3.
Hos. 10: 8. Luc. 23: 30. Ilm. K. 6: 16.
7. Ja ne metsäsirkat owat niit-
ten orihten kaltaiset, jotka sotaan
walmistetut owat, ja heidän pääs-
sänsä niinkuin kruunut, kullan
muotoiset, ja heidän kaswonsa
niinkuin ihmisten kaswot.
2 Mos. 10: 4.
8. Ja heillä oliwat hiukset,
ja heidän hampaansa oliwat niin-
kuin jalopeuran.
9. Ja heillä oli pantsari niin-
kuin rautapantsarit; ja heidän sii-
pensä hawina niinkuin ratasten ki-
tuma, kussa monta hewoista so-
taan juoksee.
10. Ja heillä oli pyrstöt niin-
kuin skorpionilla, ja heidän pyrs-
töissänsä oliwat neulaiset, ja hei-
dän woimansa oli ihmisiä wiisi
kuukautta wahingoittaa.
11. Ja heidän kuninkaansa on
sywyyden enkeli, jonka nimi He-
brean kielellä on Abaddon, ja
Grekan kielellä on hänen nimensä
Apollyon.
12. Yksi woi on mennyt edes,
katso, wielä kaksi woita sen jäl-
keen tulewat. Ilm. K. 8: 13.
13. Ja kuudes enkeli soitti ba-
sunalla ja minä kuulin äänen
niistä neljästä kultaisen alttarin
sarwista, joka Jumalan edessä on,
14. Sanowan sille kuudennelle
enkelille, jolla basuna oli: päästä
ne neljä enkeliä, jotka siinä suu-
ressa Euphratin wirrassa sidot-
tuna owat.
15. Ja ne neljä enkeliä pääs-
tettiin, jotka oliwat walmiit het-
keksi, ja päiwäksi, ja kuukaudeksi
ja wuodeksi, tappamaan kolmatta
osaa ihmisistä.
16. Ja ratsasmiesten sotajoukon
luku oli kaksin kerroin kymmenen
tuhatta kertaa kymmenen tuhatta,
ja minä kuulin heidän lukunsa.
Ps. 68: 18. Dan. 7: 10.
17. Ja niin minä näin ne or-
hiit näyssä, ja niillä, kuin hei-
dän päällänsä istuiwat, oliwat
tuliset ja keltaiset ja tulikiwiset
pantsarit, ja orhitten päät oliwat
niinkuin jalopeurain päät, ja hei-
dän suustansa käwi ulos tuli, ja
sawu, ja tulikiwi.
18. Näillä kolmella witsauksella
tapettiin kolmas osa ihmisistä, tu-
lella, sawulla ja tulikiwellä, jotka
käwiwät ulos heidän suustansa.
19. Sillä heidän woimansa oli
heidän suussansa ja heidän pyrs-
töissänsä, ja heidän pyrstönsä oliwat
kärmetten muotoiset, heillä oliwat
päät, ja niillä he wahingoitsiwat.
20. Ja muut ihmiset, jotka ei
näillä witsauksilla ole tapetut, ei
heidän kättensä töistä parannusta
tehneet: ettei he olisi perkeleitä ku-
martaneet ja kultaisia, ja hopiaisia,
ja waskisia, ja kiwisiä ja puisia
epäjumalia, jotka ei nähdä taida,
eikä kuulla, ei myös käydä.
2 Mos. 17: 7. Ps. 106: 37. Ps. 115: 4, 2c.
21. Ja ei tehneet parannusta
heidän murhistansa, eikä welhou-
destansa, eikä huoruudestansa, ei
myös warkaudestansa.

10 Luku.

Enkeli puetettu pilwellä. Seitsemän pitkäistä. Kirja syödään.

Ja minä näin toisen wäkewän enkelin tulewan alas taiwaasta, joka pilwellä puetettu oli, ja taiwaankaari hänen päänsä päällä, ja hänen kaswonsa oliwat niinkuin aurinko, ja hänen jalkansa niinkuin tulen patsaat.
Ilm. K. 1: 14, 15.

2. Ja hänen kädessänsä oli awoin kirja, ja hän pani oikian jalkansa meren päälle ja wasemman maan päälle,

3. Ja huusi suurella äänellä, niinkuin jalopeura kiljuu. Ja koska hän huusi, puhuiwat ne seitsemän pitkäistä äänensä.

4. Ja koska ne seitsemän pitkäistä oliwat äänensä puhuneet, tahdoin minä sen kirjoittaa. Ja minä kuulin äänen taiwaasta sanowan minulleni: lukitse se, mitä ne seitsemän pitkäistä puhuiwat, ja älä niitä kirjoita. Dan. 8: 26.

5. Ja se enkeli, jonka minä meren päällä ja maan päällä näin seisowan, nosti kätensä taiwaaseen päin, Dan. 12: 7.

6. Ja wannoi sen kautta, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, joka taiwaan luonut oli ja ne, kuin siinä on, maan ja ne, kuin siinä on, ja meren ja ne, kuin siinä on, ettei silleen aikaa enämpi oleman pidä:

7. Waan sen seitsemännen enkelin äänen päiwinä, koska hän rupee basunalla soittamaan, **niin pitää Jumalan salaisuus täytettämän niinkuin hän on palwelioillensa prophetaille ilmoittanut.** Ilm. K. 11: 15.

8. Ja se ääni, jonka minä kuulin taiwaasta, puhui taas minun kanssani ja sanoi: mene ja ota se awoin kirja enkelin kädestä, joka meren ja maan päällä seisoo.

9. Ja minä menin enkelin tykö ja sanoin: anna se kirja minulle. Ja hän sanoi minulle: ota ja syö se! ja se on karwastelewa sinun watsassas, waan sinun suussas pitää sen oleman makian niinkuin hunajan. Hes. 3: 1, 2, 3.

10. Ja minä otin sen kirjan enkelin kädestä ja söin sen, ja se oli makia minun suussani niinkuin hunaja. Ja kuin minä sen syönyt olin, karwasteli se minun watsassani.

11. Ja hän sanoi minulle: taas tulee sinun propheteerata kansoille, ja pakanoille, ja kielille, ja monelle kuninkaalle.

11 Luku.

Templi mitattu. Todistajat ennustawat, tapetaan, wirkoowat. Seitsemäs soitto.

Ja minulle annettiin ruoko niinkuin sauwa, ja enkeli seisoi ja sanoi: nouse ja mittaa Jumalan templi ja alttari, ja ne, kuin siinä rukoilewat.
Hes. 40 Luku, 41 Luku, 42 Luku, 43 Luku.

2. Mutta syökse sisälmäinen kuori ulos templistä, ja älä sitä mittaa; sillä se on pakanoille annettu, ja he tallaawat pyhää kaupunkia kaksiwiidettäkymmentä kuukautta. Ilm. K. 13: 5.

3. Ja minä annan kahdelle mi=

nun todistajalleni, ja heidän pitää
tuhannen kaksi sataa ja kuusikym=
mentä päiwää propheteeraaman,
säkeissä puetettuna. Ilm. K. 12: 6.
4. Nämät owat kaksi öljypuuta
ja kaksi kynttiläjalkaa, jotka maan
Jumalan edessä seisowat.
Zach. 4: 2, 3, 11, 14.
5. Ja jos joku heitä tahtoo
wahingoittaa, niin tuli käy ulos
heidän suustansa, ja syö heidän
wihoillisensa; ja jos joku tahtoo
heitä wahingoittaa, niin se ta=
petaan.
6. Näillä on walta taiwasta
sulkea, ettei niinä päiwinä, joina
he propheteeraawat, sataman pidä;
ja heillä on walta wesiä wereksi
muuttaa, ja lyödä maata kaikkinai=
sella witsauksella, niin usein kuin
he tahtowat. 2 Mos. 7 Luku, 8 Luku,
9 Luku, 10 Luku, 12 Luku. 1 Kun. K. 17: 1.
7. Ja koska he heidän todis=
tuksensa lopettaneet owat, niin se
peto, joka astui ylös syrwyydestä,
on heidän kanssansa sotiwa, ja
heitä woittawa ja tappawa heidän.
Dan. 7: 21. Ilm. K. 13: 1, 7, 11. Luku 17: 8.
8. Ja heidän ruumiinsa pitää
makaaman sen suuren kaupungin
kaduilla, joka hengellisesti kutsu=
taan Sodoma ja Egypti, kussa
myös meidän Herramme ristiin=
naulittu on.
Ilm. K. 17: 1, 5. Luku 18: 10.
9. Ja muutamat sukukunnista,
ja kansoista, ja kielistä, ja paka=
noista pitää näkemän heidän ruu=
miinsa kolme päiwää ja puolen,
ja ei he salli heidän ruumiitansa
haudattaa.
10. Ja jotka maan päällä asu=
wat, ne iloitsewat heistä, ja rie=
muitsewat, ja lahjoja keskenänsä
lähettelewät, sillä nämät kaksi pro=
phetaa ahdisteliwat niitä, kuin
maan päällä asuiwat.
11. Ja niitten kolmen päiwän
perästä ja puolen meni Juma=
lalta elämän henki heihin: ja he
seisoiwat jalwoillansa, ja suuri
pelko tuli niitten päälle, jotka hei=
dän näkiwät.
12. Ja he kuuliwat suuren
äänen taiwaasta sanowan heille:
astukaat tänne. Ja he astuiwat
taiwaaseen pilwessä, ja heidän
wihoillisensa näkiwät heidän.
13. Ja sillä hetkellä tapahtui
suuri maanjäristys, ja kymmenes
osa kaupungista lankesi maahan.
Ja siinä maanjäristyksessä tapet=
tiin seitsemän tuhannen ihmisten
nimi, ja ne muut hämmästyiwät
ja antoiwat kunnian taiwaan Ju=
malalle.
14. Se toinen woi on men=
nyt edes, ja katso, se kolmas woi
pian tulee.
Ilm. K. 8: 13. Luku 9: 12. Luku 15: 1.
15. Ja seitsemäs enkeli soitti
basunalla, ja suuret äänet kului=
wat taiwaassa, sanoen: maailman
waltakunnat owat meidän Her=
rallemme ja hänen Christuksel=
lensa tulleet, ja hän on hallitsewa
ijankaikkisesta ijankaikkiseen.
Ilm. K. 10: 7.
16. Ja neljäkolmattakymmentä
wanhinta, jotka Jumalan edessä
heidän istuimillansa istuwat, lan=
kesiwat kaswoillensa ja kumarsiwat
Jumalata, Ilm. K. 4: 4, 10. Luku 5: 8.
17. Sanoen: me kiitämme si=

nua, Herra, kaikkiwaltias Jumala,
joka olet, ja olit, ja tulewa olet:
että sinä olet saanut sinun suuren
woimas, ja hallinnut;
Ilm. K. 1: 4, 8. Luku 4: 8. Luku 16: 5.
18. Ja pakanat owat wihas-
tuneet, ja sinun wihas on tullut,
kuolleitten aika heitä tuomittaa, ja
sinun palwelias prophetain palkka
maksettaa, ja pyhäin, ja niitten,
jotka sinun nimeäs pelkääwät, pien-
ten ja suurten, ja kadottaa niitä,
jotka maan turmelleet owat.
19. Ja Jumalan templi au-
keni taiwaassa, ja hänen testa-
menttinsa arkki nähtiin hänen
templissänsä; ja tapahtuiwat lei-
maukset, ja äänet ja pitkäiset, ja
maanjäristykset, ja suuret rakeet.
Ilm. K. 15: 5.

12 Luku.

Synnyttäwäinen waimo. Ruskia lohi-
kärme. Michaelin sota, woitto.

Ja suuri ihme ilmestyi taiwaas-
sa: waimo oli puetettu aurin-
golla, ja kuu hänen jalkainsa alla,
ja hänen päässänsä kruunu kah-
destatoistakymmenestä tähdestä.
2. Ja hän oli raskas, ja huusi
synnyttäissänsä, ja hänellä oli
suuri waiwa synnyttää.
3. Ja toinen ihme näkyi tai-
waassa, katso: suuri ruskia lohi-
kärme, jolla oli seitsemän päätä
ja kymmenen sarwea, ja hänen
päissänsä seitsemän kruunua.
4. Ja hänen pyrstönsä weti
kolmannen osan taiwaan tähdistä,
ja heitti ne maan päälle. Ja lo-
hikärme seisoi waimon edessä, joka
oli synnyttämällänsä, että koska
hän olis synnyttänyt, se olisi syö-
nyt hänen lapsensa.
5. Ja hän synnytti poikalap-
sen, joka oli kaikki pakanat hallit-
sewa rautaisella witsalla. Ja hä-
nen poikansa temmattiin Jumalan
tykö ja hänen istuimensa tykö.
Ps. 2: 9. Ilm. K. 2: 27. Luku 19: 15.
6. Ja se waimo pakeni kor-
peen, kussa hänelle oli sia Ju-
malalta walmistettu, siinä ruokit-
taa tuhannen kaksi sataa ja kuu-
sikymmentä päiwää. Ilm. K. 11: 3.
7. Ja (suuri) sota tapahtui tai-
waassa: Michael ja hänen enkelin-
sä soteiwat lohikärmeen kanssa, ja
lohikärme sotei ja hänen enkelinsä.
Dan. 10: 13, 21. Luku 12: 1. Jud. Ep. w. 9.
8. Ja ei woittaneet, eikä hei-
dän siaansa enämpi löydetty tai-
waassa. Dan. 2: 35.
9. Ja se suuri lohikärme, se
wanha mato, joka perkeleeksi ja
saatanaksi kutsutaan, heitettiin ulos,
joka koko maan piirin wiettelee,
hän heitettiin maan päälle, ja hä-
nen enkelinsä myös hänen kans-
sansa heitettiin sinne. 1 Mos. 3: 1, 4.
Luc. 10: 18. Joh. 12: 31. Ilm. K. 20: 3.
10. Ja minä kuulin suuren
äänen taiwaassa sanowan: nyt on
autuus, ja woima, ja waltakun-
ta, ja wäki meidän Jumalamme,
ja walta hänen Christuksensa:
että meidän weljeimme päällekan-
taja on heitetty ulos, joka heidän
päällensä yötä ja päiwää Juma-
lan edessä kantoi. Zach. 3: 1.
Job. 1: 9. Luku 2: 5. Ilm. K. 11: 15.
11. Ja he owat hänen woit-
taneet Karitsan weren kautta, ja

heidän todistuksensa sanan kautta;
ja ei he heidän henkeänsä kuole-
maan asti rakastaneet.
Rom. 8: 33, 34, 37.
12. Sentähden te, taiwaat, iloit-
kaat, ja jotka niissä asutte. Woi
maan ja meren asuwia! sillä per-
kele astuu alas teidän tykönne,
pitäin suurta wihaa, tietäen hä-
nellänsä wähän aikaa olewan.
Ps. 96: 11. Jes. 49: 13. Ilm. K. 8: 13.
13. Ja sittenkuin lohikärme näki
hänensä maahan heitetyksi, wai-
nosi hän sitä waimoa, joka sen
pojan synnytti.
14. Ja sille waimolle annet-
tiin kaksi suuren kotkan siipeä, että
hän olis korpeen hänen siaansa
lentänyt, kussa hän elätetään ajan,
ja kaksi aikaa, ja puolen aikaa,
kärmeen kaswoin edestä. Dan. 12: 7.
15. Ja kärme puuskasi wai-
mon jälkeen suustansa wettä niin-
kuin kosken, upottaaksensa häntä.
16. Mutta maa autti sitä wai-
moa, ja maa awasi suunsa ja särpi
sen weden, jonka lohikärme suus-
tansa puuskannut oli.
17. Ja lohikärme wihastui wai-
mon päälle, ja meni sotimaan mui-
den kanssa hänen siemenestänsä,
jotka Jumalan käskyt kätkewät ja
Jesuksen Christuksen todistuksen
pitäwät. 1 Joh. 5: 10.
18. Ja minä seisoin meren
sannalla.

13 Luku.

Peto pilkkaa, wainoo. Toinen peto antaa
sen entisen pedon kuwalle hengen.

Ja minä näin pedon merestä
astuwan ylös, jolla oli seit-
semän päätä ja kymmenen sar-
wea, ja hänen sarwissansa kym-
menen kruunua, ja hänen päis-
sänsä pilkan nimi.
Dan. 7: 7. Ilm. K. 17: 3, 9, 12.
2. Ja se peto, jonka minä näin,
oli pardin muotoinen, ja hänen
jalkansa oliwat niinkuin karhun
käpälät, ja hänen suunsa oli niin-
kuin jalopeurain suu; ja lohikär-
me antoi sille woimansa, ja istui-
mensa, ja suuren wallan.
Ilm. K. 12: 9.
3. Ja minä näin yhden hänen
päistänsä niinkuin se olis kuoliaksi
haawoitettu ollut, ja hänen kuo-
lemahaawansa parani, ja koko
maanpiiri ihmetteli sitä petoa,
Ilm. K. 17: 8.
4. Ja kumarsiwat lohikärmettä,
joka pedolle woiman antoi. Ja
he kumarsiwat petoa ja sanoiwat:
kuka on tämän pedon kaltainen?
kuka woi sotia häntä wastaan?
Ilm. K. 18: 18.
5. Ja hänelle annettiin suu pu-
huaksensa suuria asioita ja pilk-
koja, ja hänelle annettiin walta
pitää sotaa kaksiwiidettäkymmentä
kuukautta.
Dan. 7: 8, 11. Luku 11: 36. Ilm. K. 11: 2.
6. Ja hän awasi suunsa pilk-
koja puhumaan Jumalata was-
taan, pilkkaamaan hänen nimeän-
sä, ja hänen majaansa, ja niitä,
kuin taiwaassa asuwat.
7. Ja hänen sallittiin sotia py-
häin kanssa ja woittaa heitä. Ja
hänelle annettiin walta kaikkein
sukukuntain päälle, ja kansain, ja
kielten, ja pakanain. Dan. 7: 21.
8. Ja kaikki, jotka maassa asu-

wat, kumarsiwat häntä, joitten nimet ei ole kirjoitetut Karitsan elämänkirjassa, joka maailmaan alusta tapettu on.
2 Mos. 32: 33. Phil. 4: 3. Ilm. K. 3: 5. Luku 17: 8. Luku 20: 12. Luku 21: 27.

9. Jos jollakin korwa on, se kuulkaan. Ilm. K. 2: 7, 11, 17, 29.

10. Joka wankeuteen wie, se wankeuteen menee, ja joka miekalla tappaa, se miekalla tapetaan. Tässä on pyhäin kärsiwällisyys ja usko.
1 Mos. 9: 6. Jes. 33: 1. Matth. 26: 52. Ilm. K. 14: 12.

11. Ja minä näin toisen pedon maasta astuwan ylös, ja hänellä oli kaksi sarwea niinkuin lampaalla, ja puhui niinkuin lohikärme.

12. Ja se tekee kaiken sen entisen pedon woiman, sen nähden, ja saattaa maan ja sen asuwaiset sitä ensimäistä petoa kumartamaan, jonka kuolemahaawa parattu oli. Ilm. K. 19: 20.

13. Ja tekee suuria ihmeitä, niin että hän saattaa tulenkin lankeemaan taiwaasta alas maan päälle, ihmisten edessä;
Matth. 24: 24. 2 Thess. 2: 9. Ilm. K. 16: 14.

14. Ja wiettelee maan asuwia niillä ihmeillä, kuin hänen oliwat annetut pedon edessä tehdä, sanoen maan asuwille, että he tekisiwät pedon kuwan, jolla miekan haawa on, ja wirkosi. 5 Mos. 13: 1.

15. Ja sallittiin hänelle antaa hengen pedon kuwalle, että pedon kuwa myös puhuis, ja tekis, että jokainen, kuin ei pedon kuwaa kumarra, pitää tapettaman.

16. Ja se saattaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, wapaat ja palweliat, ottamaan merkin oikiaan kätensä taikka otsiinsa;

17. Ja ettei kenkään taitanut ostaa eikä myydä, jolla ei se merkki ollut, taikka pedon nimi, eli hänen nimensä luku. Ilm. K. 14: 9, 11.

18. Tässä on wiisaus. Jolla on ymmärrys, laskekaan pedon luwun; sillä se on ihmisen luku, ja hänen lukunsa on kuusi sataa kuusikymmentä ja kuusi.
Ilm. K. 15: 2. Luku 17: 9.

14 Luku.

Karitsa Zionin wuorella. Ijankaikkinen ewangeliumi. Babylonian lankeemus.

Ja minä näin ja katso, Karitsa seisoi Zionin wuorella, ja hänen kanssansa sata ja neljäwiidettäkymmentä tuhatta, joilla oli hänen Isänsä nimi kirjoitettu heidän otsissansa. Ilm. K. 7: 4.

2. Ja minä kuulin äänen taiwaasta niinkuin paljon weden äänen, ja niinkuin suuren pitkäisen äänen. Ja se ääni, jonka minä kuulin, oli niinkuin kanteleen soittajain, jotka heidän kanteleitansa soittawat.
Ilm. K. 1: 15. Luku 5: 8. Luku 19: 6.

3. Ja weisasiwat niinkuin uutta wirttä istuimen edessä, ja neljän eläimen edessä, ja wanhinten. Ja ei yksikään taitanut sitä wirttä oppia, paitsi niitä sataa ja neljääwiidettäkymmentä tuhatta, jotka maasta ostetut owat. Ilm. K. 5: 9.

4. Nämät owat ne, jotka ei waimoin kanssa ole saastutetut; sillä he owat neitseet: nämät owat

ne, jotka ſeuraawat Karitſata, kuhunka hän menee. Nämät owat ihmiſiltä ostetut Jumalalle ja Karitſalle uutiſekſi,
1 Cor. 6: 20. 2 Cor. 11: 2. Ilm. K. 3: 4.

5. Joitten ſuussa ei ole petosta löydetty; ſillä he owat ilman ſaastaiſuutta Jumalan istuimen edessä.
Pſ. 32: 2. Zeph. 3: 13. Eph. 5: 27.

6. Ja minä näin toiſen enkelin lentäwän taiwaan keskitſe, jolla ijankaikkinen ewangeliumi oli, jota hänen pitää niille ilmoittaman, kuin maan päällä aſuwat, ja kaikille pakanoille ja ſukukunnille, ja kielille ja kanſoille;

7. Joka ſanoi ſuurella äänellä: peljätkäät Jumalata, ja antakaat hänelle kunnia; ſillä hänen tuomionſa hetki on tullut: ja kumartakaat ja rukoilkaat ſitä, joka taiwaan ja maan ja meren ja weſilähteet teki.
1 Moſ. 1: 1. Pſ. 33: 6. Pſ. 124: 8. Pſ. 146: 6. Ap. T. 14: 15. Luku 17: 24.

8. Ja toinen enkeli ſeuraſi, ſanoen: lankeſi, lankeſi Babylon, ſe ſuuri kaupunki; ſillä hän oli hänen huoruutenſa wihan wiinalla kaikki pakanat juottanut. Jeſ. 21: 9. Jer. 51: 8. Ilm. K. 18: 2, 3, 10, 21.

9. Ja kolmas enkeli ſeuraſi niitä, ſanoen ſuurella äänellä: jos joku petoa ja hänen kuwaanſa kumartaa, ja ottaa ſen merkin hänen otſahanſa taikka käteenſä,

10. Sen pitää myös Jumalan wihan wiinasta juoman, ſiitä ſelkiästä wiinasta, joka hänen wihanſa maljaan kaadettu on; ja häntä pitää tulella ja tulikiwellä pyhäin enkelitten edessä ja Karitſan edessä waiwattaman. Pſ. 75: 9. Jeſ. 34: 10. Luku 51: 17. Jer. 25: 15. Ilm. K. 16: 19. Luku 19: 3, 20.

11. Ja heidän waiwanſa ſawu astuu ylös ijankaikkiſesta ijankaikkiſeen, ja ei heillä ole lepoa päiwällä eikä yöllä, kuin petoa ja hänen kuwaanſa kumartawat, ja jos joku on hänen nimenſä merkin ottanut. Ilm. K. 20: 10.

12. Tässä on pyhäin kärſiwälliſyys. Tässä ne owat, jotka Jumalan käskyt ja Jeſukſen uskon pitäwät.

13. Ja minä kuulin äänen taiwaasta minulleni ſanowan: kirjoita: **autuaat owat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolewat tästä lähin. Jaa, Henki ſanoo: heidän pitää lepäämän heidän töistänſä; ſillä heidän tekonſa noudattawat heitä.**
1 Cor. 15: 18. 1 Theſſ. 4: 14.

14. Ja minä näin, ja katſo, walkia pilwi, ja pilwen päällä istui Ihmiſen Pojan muotoinen, jonka päässä oli kultainen kruunu ja teräwä ſirppi hänen kädessänſä.
Heſ. 1: 26. Dan. 7: 13. Ilm. K. 1: 13.

15. Ja toinen enkeli lähti templistä, huutain ſuurella äänellä ſen pilwen päällä istuwaiſen tykö: ſiwalla ſirpilläs ja leikkaa; ſillä ſinulle tuli hetki leikatakſes, ja elo on maan päällä kuiwakſi tullut.
Joel. 3: 13. Matth. 13: 39.

16. Ja ſe, joka pilwen päällä istui, ſiwalſi ſirpillänſä maan päältä, ja maa tuli leikatukſi.

17. Ja toinen enkeli lähti templistä, joka taiwaassa on, jolla myös teräwä ſirppi oli.

18. Ja toinen enkeli läksi alttarista, jolla oli walta tulen päälle, ja huusi suurella äänellä sen tykö, jolla se teräwä sirppi oli, ja sanoi: siwalla sinun teräwällä sirpilläs, ja leikkaa ne wiinaoksan wersot maan päältä; sillä hänen wiinamarjansa owat kypsyneet.

19. Ja se enkeli siwalsi teräwällä sirpillänsä maan päälle, ja niitti maan wiinamäen, ja heitti ne Jumalan wihan suureen kuurnaan. Ilm. K. 19: 15.

20. Ja se kuurna sotkuttiin ulkona kaupungista, ja weri kuurnasta kuohui ulos hamaan orihten suitsiin asti, tuhannen ja kuusi sataa wakomittaa.
Jes. 63: 3. Wal. w. 1: 15.

15 Luku.

Seitsemän wiimeistä witsausta. Jumalan kiitos ja wihan maljat.

Ja minä näin toisen merkin taiwaassa, suuren ja ihmeellisen: seitsemän enkeliä, joilla ne seitsemän wiimeistä witsausta oli; sillä niissä on Jumalan wiha täytetty.
Ilm. K. 11: 14.

2. Ja minä näin niinkuin lasisen meren, tulella sekoitetun, ja ne, jotka pedosta woiton saaneet oliwat ja hänen kuwastansa ja hänen merkistänsä ja hänen nimensä luwusta, seisowan sen lasisen meren päällä, ja heillä oli Jumalan kanteleet. Ilm. K. 4: 6.

3. Ja weisasiwat Mosesen, Jumalan palwelian, wirttä ja Karitsan wirttä, sanoen: suuret ja ihmeelliset owat sinun tekos, Herra Jumala kaikkiwaltias! oikiat ja totiset owat sinun ties, sinä pyhäin Kuningas! Ps. 111: 2. Ps. 139: 14. Ps. 145: 17. Ilm. K. 16: 7.

4. **Kuka ei pelkää sinua, Herra, ja sinun nimeäs ylistä? Sillä sinä yksinäs pyhä olet;** sillä kaikki pakanat tulewat, ja sinun kaswois edessä kumartawat ja rukoilewat: että sinun tuomios julistetut owat.
Jes. 66: 23. Jer. 10: 7.

5. Sitte näin minä ja, katso, todistuksen majan templi awattiin taiwaassa. Ilm. K. 11: 19.

6. Ja templistä läksiwät ne seitsemän enkeliä, joilla ne seitsemän witsausta oli, puetetut puhtailla ja kirkkailla liinawaatteilla, ja wyötetyt rinnoilta kultaisilla wöillä. Ilm. K. 1: 13.

7. Ja yksi neljästä eläimestä antoi seitsemälle enkelille seitsemän kultaista maljaa, täynnänsä Jumalan wihaa, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

8. Ja templi täytettiin sawulla Jumalan kunniasta ja hänen woimastansa, ja ei yksikään woinut templiin mennä sisälle, siihen asti kuin ne seitsemän enkelin seitsemän witsausta täytetyksi tuliwat.
2 Mos. 40: 34. 1 Kun. K. 8: 10. Jes. 6: 4.

16 Luku.

Ne seitsemän enkeliä wuodattawat maljansa.

Ja minä kuulin suuren äänen templistä niille seitsemälle enkelille sanowan: menkäät ja wuodattakaat ne Jumalan wihan maljat maan päälle!

2. Ja ensimäinen meni ja wuodatti maljansa maan päälle: ja tuli paha ja häijy haawa ihmisten päälle, joilla pedon merkki oli, ja niitten päälle, jotka sen kuwaa kumarsiwat.
2 Mos. 9: 9, 10, 11. Ilm. K. 13: 14, 16, 17.

3. Ja toinen enkeli wuodatti maljansa mereen: ja se tuli niinkuin kuolleen weri, ja kaikki eläwäiset sielut kuoliwat meressä.
2 Mos. 7: 17, 20.

4. Ja kolmas enkeli wuodatti maljansa wirtoihin ja wesilähteisiin: ja se tuli wereksi.

5. Ja minä kuulin wetten enkelin sanowan: Herra, sinä olet wanhurskas, joka olet, ja joka olit, ja pyhä, että's nämät tuomitsit;
Ilm. K. 1: 4, 8. Luku 4: 8. Luku 14: 17.

6. Sillä he owat pyhäin ja prophetain weren wuodattaneet, ja sinä annoit heille werta juoda; sillä he owat sen ansainneet.

7. Ja minä kuulin toisen (enkelin) alttarilta sanowan: jaa, Herra kaikkiwaltias Jumala, sinun tuomios owat totiset ja oikiat.
Ilm. K. 15: 3.

8. Ja se neljäs enkeli wuodatti maljansa aurinkoon: ja sille annettiin ihmisiä waiwata helteellä, tulen kautta.

9. Ja ihmiset tuliwat palawaksi suuresta helteestä, ja pilkkasiwat Jumalan nimeä, jolla niitten witsausten päälle walta oli, ja ei tehneet parannusta antaaksensa hänelle kunniata.

10. Ja wiides enkeli wuodatti maljansa sen pedon istuimelle: ja hänen waltakuntansa tuli pimiäksi, ja he pureskeliwat heidän kielensä rikki kiwuillansa,

11. Ja pilkkasiwat taiwaan Jumalata heidän kipuinsa ja haawainsa tähden, ja ei tehneet parannusta heidän töistänsä.

12. Ja kuudes enkeli wuodatti maljansa sen suuren wirran Euphratin päälle: ja sen wesi kuiwui, että tie olis walmistettu itäisille kuninkaille.

13. Ja minä näin lohikärmeen suusta ja pedon suusta ja wäärän prophetan suusta lähtewän kolme rietasta henkeä, sammakkoin muotoista;

14. Sillä he owat perkeleitten henget, jotka ihmeitä tekewät ja menewät maan ja koko maanpiirin kuningasten tykö, kokoomaan heitä sotaan sinä suurena kaikkiwaltiaan Jumalan päiwänä.
2 Thess. 2: 9. Ilm. K. 13: 13.

15. Katso, minä tulen niinkuin waras: autuas on se, joka walwoo ja kätkee waatteensa, ettei hän alasti käwisi, ettei hänen häpiätänsä nähtäisi.
Matth. 24: 44. Luc. 12: 39. 1 Thess. 5: 2. 2 Piet. 3: 10. Ilm. K. 3: 3, 4, 18.

16. Ja hän on koonnut heitä siihen siaan, joka kutsutaan Hebreaksi Armageddon.

17. Ja seitsemäs enkeli wuodatti maljansa ilmaan: ja taiwaan templistä läksi suuri ääni, istuimelta, joka sanoi: se on tapahtunut. Ilm. K. 21: 6.

18. Ja äänet tuliwat ja pitkäiset ja leimaukset, ja suuri maanjäristys tapahtui, jonka kaltaista ei ole ollut sitte kuin ihmiset tu-

liwat maan päälle, senkaltainen
suuri maanjäristys. Ilm. K. 8: 5.
19. Ja se suuri kaupunki tuli
kolmeksi osaksi, ja pakanain kau-
pungit lankesiwat; ja se suuri Ba-
bylon muistettiin Jumalan edes-
sä, että hän antais hänelle juo-
maastian hirmuisen wihansa wii-
nasta; Jes. 51: 22, 23. Jer. 25: 15, 16.
Ilm. K. 14: 8, 10. Luku. 18: 5.
20. Ja kaikki luodot pakeniwat,
ja ei wuoria löydetty;
21. Ja suuri raje niinkuin lei-
wiskän paino lankesi alas tai-
waasta ihmisten päälle. Ja ih-
miset pilkkasiwat Jumalata rakeen
witsauksen tähden; sillä sen witsaus
oli sangen suuri. Ilm. K. 11: 19.

17 Luku.

Portto istuu pedon päällä. Karitsan
woitto.

Ja tuli yksi niistä seitsemästä
enkelistä, joilla ne seitsemän
maljaa oli, ja puhui minun kans-
sani ja sanoi minulle: tule, minä
osoitan sinulle sen suuren por-
ton tuomion, joka paljoin wetten
päällä istuu, Nah. 3: 4.
2. Jonka kanssa maan kunin-
kaat huorin tehneet owat, ja ne,
jotka maan päällä asuwat, owat
hänen huoruutensa wiinasta juo-
puneet.
Jer. 51: 7. Ilm. K. 14: 8. Luku 18: 3, 9.
3. Ja hän wei minun hengessä
korpeen. Ja minä näin waimon
istuwan werenkarwaisen pedon
päällä, täynnänsä pilkkanimiä,
jolla oli seitsemän päätä ja kym-
menen sarwea. Ilm. K. 13: 1.
4. Ja se waimo oli waatetettu
purpuralla ja werenkarwaisella, ja
kullalla oli kullattu, ja kalleilla
kiwillä ja päärlyillä, ja piti kä-
dessänsä kultaisen maljan, täynnä
kauhistuksia ja hänen huoruutensa
riettautta. Ilm. K. 18: 16.
5. Ja hänen otsassansa oli nimi
kirjoitettu: salaus: se suuri Ba-
bylon, huoruuden ja maan kau-
histuksen äiti. 2 Thess. 2: 7.
6. Ja minä näin sen waimon
juopuneena pyhäin ja Jesuksen to-
distajain werestä; ja minä ihmet-
telin suuresti, koska minä sen näin.
Ilm. K. 18: 24.
7. Ja enkeli sanoi minulle:
miksis ihmettelet? Minä sanon
sinulle sen waimon salaisuutta ja
sen pedon, kuin häntä kantaa,
jolla on seitsemän päätä ja kym-
menen sarwea.
8. Peto, jonkas näit, on ollut
ja ei ole, ja se on sywyydestä tu-
lewa ylös ja pitää kadotukseen me-
nemän: ja ne ihmettelewät, jotka
maan päällä asuwat, (joidenka ni-
met ei ole elämän kirjassa mail-
man alusta kirjoitetut,) koska he
sen pedon näkewät, joka oli ja ei
ole, waikka hän kuitenkin on.
2 Mos. 32: 32. Phil. 4: 3. Ilm. K. 3: 5.
Luku 13: 3. Luku 20: 12. Luku 21: 27.
9. Ja tässä on mieli, jolla wii-
saus on. Ne seitsemän päätä owat
seitsemän wuorta, joidenka päällä
se waimo istuu. Ilm. K. 13: 18.
10. Ja ne owat seitsemän ku-
ningasta: wiisi owat langenneet,
ja yksi on, ja toinen ei ole wielä
tullut, ja koska hän tulee, niin
hänen pitää wähän aikaa pysymän.

11. Ja se peto, joka oli ja ei ole, se on kahdeksas, ja on niistä seitsemästä, ja menee kadotukseen.
12. Ja ne kymmenen sarwea, jotkas näit, owat kymmenen kuningasta, jotka ei wielä waltakuntaa saaneet ole, mutta niinkuin kuninkaat saawat woiman yhdelle hetkelle sen pedon kanssa.
Dan. 7: 20.
13. Näillä on yksi neuwo, ja he antawat sille pedolle woimansa ja waltansa.
14. Nämät sotiwat Karitsan kanssa, ja Karitsa on heidän woittawa; sillä hän on herrain Herra ja kuningasten Kuningas: ja ne, jotka hänen kanssansa owat, kutsutut ja walitut ja uskolliset.
1 Tim. 6: 15. Ilm. K. 16: 14. Luku 19: 16.
15. Ja hän sanoi minulle: ne wedet, jotkas näit, kussa se portto istuu, owat kansat ja joukot, ja pakanat ja kielet. Jes. 8: 7.
16. Ja ne kymmenen sarwea, jotka sinä pedossa näit, ne pitää sitä porttoa wihaaman, ja pitää hänen häwittämän ja alastomaksi tekemän, ja heidän pitää syömän hänen lihansa, ja sen tulella polttawat. Ilm. K. 18: 8.
17. Sillä Jumala on antanut heidän sydämmihinsä, että he hänen suosionsa jälkeen tekewät, ja että he sen yhdestä tahdosta tekewät, ja antawat heidän waltakuntansa pedolle, siihen asti kuin Jumalan sanat täytetyksi tulewat.
Ilm. K. 16: 19.
18. Ja se waimo, jonka sinä näit, on se suuri kaupunki, jolla on walta maan kuningasten ylitse.

18 Luku.

Babylonian lankeemus. Jumalattomain walitus. Jumalisten riemu.

Ja sitte näin minä toisen enkelin tulewan alas taiwaasta, jolla oli suuri woima: ja maa walistui hänen kirkkaudestansa.
2. Ja hän huusi wäkewästi suurella äänellä ja sanoi: lankesi, lankesi se suuri Babylon, ja on tullut perkeleitten asumasiaksi, ja kaikkein rietasten henkein kätköksi, ja kaikkein rietasten ja wihattawain lintuin kätköksi. Jes. 13: 21. Luku 21: 9. Luku 34: 11, 14. Jer. 50: 39. Luku 51: 8, 37.
3. Sillä hänen huoruutensa wihan wiinasta owat kaikki pakanat juoneet, ja maan kuninkaat hänen kanssansa huorin tehneet, ja kauppamiehet maan päällä owat rikastuneet hänen herkkuinsa woimasta. Ilm. K. 14: 8. Luku 17: 2.
4. Ja minä kuulin toisen äänen taiwaasta sanowan: te, minun kansani, lähtekäät ulos hänestä, ettette hänen synneistänsä osalliseksi tulisi, ettette myös jotakin hänen witsauksistansa saisi.
1 Mos. 19: 12. Jes. 48: 20. Luku 52: 11. Jer. 50: 8. Luku 51: 6, 45. 2 Cor. 6: 17.
5. Sillä hänen syntinsä owat ulottuneet hamaan taiwaaseen asti, ja Jumala muisti hänen wäärytensä. Ilm. K. 16: 19.
6. Maksakaat hänelle niinkuin hänkin maksoi teille, ja kertokaat hänelle kaksinkertaisesti hänen töitensä jälkeen; sillä juomaastialla, kuin hän teille pani sisälle, niin pankaat hänelle kaksinkertaisesti.
Ps. 137: 8. Jer. 50: 15. Ilm. K. 14: 10.

7. Niin paljon kuin hän it-
seänsä kunnioitti ja koreili, niin
antakaat hänelle niin paljon wai-
waa ja itkua; sillä hän sanoo sy-
dämmessänsä: minä istun ja olen
drotninki ja en leski, ja ei mi-
nun pidä itkua näkemän. Jes. 47: 8.
8. Sentähden pitää hänen wit-
sauksensa yhtenä päiwänä tule-
man: kuolema ja itku ja nälkä,
ja hän pitää tulella poltettaman;
sillä Herra Jumala on wäkewä,
joka hänen tuomitsee.
2 Thess. 2: 8. Ilm. K. 17: 16.
9. Ja häntä pitää itkettämän,
ja maan kuninkaat parkuwat hän-
tä, jotka hänen kanssansa huorin
tekiwät ja hekumassa eliwät, koska
he hänen palonsa sawun näkewät.
Hes. 26: 16. Ilm. K. 17: 2.
10. Ja pitää taampana seiso-
man hänen waiwansa pelwon täh-
den ja sanoman: woi, woi sitä
suurta kaupunkia Babylonia, sitä
wäkewätä kaupunkia! sillä yhdellä
hetkellä tuli sinun tuomios.
Jes. 21: 9.
11. Ja kauppamiehet maan
päällä itkewät ja murhehtiwat
häntä, ettei kenkään enämpi hei-
dän kalujansa osta: Hes. 27: 36.
12. Kulta- ja hopiakaluja, ei
kalleita kiwiä ja päärlyjä, ja kal-
leita liinawaatteita, ja purpurata
ja silkkiä, ja tulipunaista, ja kaik-
kinaisia kalliita puita, ja kaikkinaisia
astioita elephantin-luista, ja kaik-
kinaisia astioita kalliimmista puis-
ta, ja waskesta, ja raudasta ja
marmorista,
13. Ja kanelia ja hywinha-
jullisia, ja woidetta, ja pyhää
sawua, ja wiinaa, ja öljyä, ja
sämpyliä, ja nisuja, ja karjaa,
lampaita ja hewoisia, rattaita, ja
orjia ja ihmisten sieluja.
Hes. 27: 13.
14. Ja hedelmät, joita sinun
sielus himoitsee, owat sinulta paen-
neet pois, ja kaikki, kuin lihawat
ja kauniit oliwat, ne owat sinusta
oljenneet pois, ja ei sinun pidä
niitä silleen löytämän.
15. Näiden kaluin kauppamie-
het, jotka hänestä rikastuneet owat,
pitää taampana seisoman hänen
waiwansa pelwon tähden, itkemän
ja murhehtiman,
16. Ja sanoman: woi, woi
sitä suurta kaupunkia! joka pue-
tettu oli kalliilla liinalla ja pur-
puralla, ja tulipunaisella, ja kul-
lalla yltäkullattu, ja kalliilla ki-
willä, ja päärlyillä; sillä yhdellä
hetkellä owat senkaltaiset rikkaudet
häwitetyt. Ilm. K. 17: 4.
17. Ja kaikki haahdenhaltiat,
ja kaikki haaksiwäki, jotka laiwois-
sa asuwat, ja merimiehet, ja
jotka merellä waeltawat, seisoiwat
taampana,
Jes. 23: 14. Hes. 27: 29.
18. Ja huusiwat, koska he sa-
wun hänen palostansa näkiwät,
ja sanoiwat: kuka on tämän suu-
ren kaupungin werta?
Jes. 34: 10. Ilm. K. 13: 4.
19. Ja he heittiwät multaa
päittensä päälle, huusiwat, itki-
wät ja murhehtiwat, sanoen: woi,
woi sitä suurta kaupunkia! jossa
kaikki rikastuneet owat, joilla lai-
wat meressä oliwat, hänen kal-
leista kaluistansa; sillä yhdellä

hetkellä on hän häwitetty. Jos. 7: 6.
Job. 2: 12.
20. Ihastu, taiwas, hänestä,
ja te, pyhät apostolit ja prophe=
tat! sillä Jumala tuomitſee tei=
dän tuomionne hänen päällenſä.
Jeſ. 44: 23. Luku 49: 13. Jer. 51: 48.
Ilm. K. 19: 2.
21. Ja yksi wäkewä enkeli nosti
iſon kiwen, niinkuin myllynkiwen,
ja heitti ſen mereen ja ſanoi:
näin äkistä pitää ſe ſuuri kau=
punki Babylon heitettämän pois,
ja ei häntä pidä enämpi löydet=
tämän. Jer. 51: 64.
22. Ja kanteleitten ſoittajain
ja laulajain, ja huiluin ja baſu=
nan ſoittajain ääni ei pidä enämpi
ſinussa kuuluman, ja ei yhtäkään
wirkamiestä yhdestäkään wirasta
pidä enämpi ſinussa löydettämän,
ja myllyn ääni ei pidä enämpi
ſinussa kuuluman;
Jeſ. 24: 8. Heſ. 26: 13.
23. Ja kynttilän walkeus ei
pidä ſinussa enämpi walistaman,
ja yljän ja morſiamen ääni ei
pidä enämpi ſinussa kuuluman;
ſillä ſinun kauppamiehes oliwat
maan päämiehet, ja ſinun noitu=
miſes kautta owat kaikki pakanat
eksyneet. Jeſ. 23: 8.
Jer. 7: 34. Luku 16: 9. Luku 25: 10.
24. Ja hänessä on prophetain
ja pyhäin weri löydetty, ja kaik=
kein niitten, jotka maan päällä
tapetut owat. Ilm. K. 17: 6.

19 Luku.

Babylonian lankeemus. Karitſan häät.
Peto tapettu.

Ja ſitte kuulin minä ſuuren
äänen, niinkuin paljolta kan=
ſalta taiwaassa, ſanowan: halle=
luja! autuus ja ylistys, kunnia
ja woima olkoon Herralle mei=
dän Jumalalle! Ilm. K. 7: 10.
2. Sillä hänen toumionſa owat
totiſet ja wanhurskaat: että hän
on ſen ſuuren porton tuominnut,
joka huoruudellanſa maan tur=
meli, ja on hänen palweliainſa
weren ſen kädestä kostanut.
5 Moſ. 32: 43. Ilm. K. 18: 20. Luku 16: 7.
3. Ja taas he ſanoiwat: halle=
luja! Ja ſen ſawu käy ylös ijan=
kaikkiſesta ijankaikkiſeen.
Jeſ. 34: 10. Ilm. K. 14: 11. Luku 18: 9, 18.
4. Ja ne neljäkolmattakymmen=
tä wanhinta ja ne neljä eläintä
maahan lankeſiwat ja rukoiliwat
Jumalata, istuimella istuwaista,
ja ſanoiwat: amen! halleluja!
Ilm. K. 4: 4.
5. Ja ääni kuului istuimelta,
ſanoen: kiittäkäät meidän Juma=
latamme kaikki hänen palwelianſa
ja jotka häntä pelkäätte, ſekä pie=
net että ſuuret.
6. Ja minä kuulin niinkuin
paljon kanſan äänen, ja niinkuin
ſuuren weden äänen, ja niinkuin
ſuurten pitkäisten äänen, jotka ſa=
noiwat: halleluja! Sillä Herra
kaikkiwaltias Jumala on walta=
kunnan omistanut.
Ilm. K. 11: 15, 17. Luku 12: 10.
7. **Iloitkaamme ja riemuitkaam=
me, ja antakaamme kunnia hänelle;
ſillä Karitſan häät owat tulleet, ja**
ſen emäntä walmisti itſenſä.
Matth. 22: 2. Luku 25: 10.
8. Ja hänen annettiin hänenſä
pukea puhtaalla ja kiiltäwällä kal=

liilla liinalla, joka kallis liina on pyhäin wanhurskaus.
Ps. 45: 14, 15. Hes. 16: 10.
9. Ja hän sanoi minulle: kirjoita: autuaat owat ne, jotka owat Karitsan häihin ehtoolliselle kutsutut. Ja hän sanoi minulle: nämät Jumalan sanat owat totiset.
Luc. 14: 16.
10. Ja minä lankesin hänen jalkainsa eteen häntä rukoilemaan. Mutta hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee, minä olen sinun ja sinun weljeis kanssapalwelia ja niiden, joilla Jesuksen todistus on: kumarra ja rukoile Jumalata; sillä Jesuksen todistus on prophetain henki.
Ap. T. 10: 26. Luku 14: 15. Ilm. K. 22: 8, 9.
11. Ja minä näin taiwaan awatuksi, ja katso, walkia orhi, ja se, joka sen päällä istui, kutsuttiin uskolliseksi ja totiseksi, ja wanhurskaudella hän tuomitsee ja sotii.
Ilm. K. 6: 2. Luku 3: 14.
12. Ja hänen silmänsä owat niinkuin tulen liekki, ja hänen päässänsä on monta kruunua, ja hänellä oli kirjoitettu nimi, jota ei kenkään tietänyt, waan hän itse,
Ilm. K. 1: 14. Luku 2: 18.
13. Ja hän oli waatetettu wereen kastetulla waatteella. Ja sen nimi kutsutaan Jumalan sanaksi.
Jes. 63: 2. Joh. 1: 1. 1 Joh. 1: 1.
14. Ja se sotajoukko, kuin taiwaassa on, seurasi häntä walkeilla hewoisilla, waatetetut walkialla puhtaalla kalliilla liinalla.
Matth. 28: 3. Ilm. 4: 4.
15. Ja hänen suustansa käwi ulos teräwä miekka, jolla hänen pitää pakanoita lyömän, joita hän on hallitsewa rautaisella witsalla. Ja hän on sotkuwa kaikkiwaltiaan Jumalan närkästyksen ja wihan wiinakuurnan.
Ps. 2: 9. Ps. 76: 13. Jes. 11: 4. Luku 63: 3. 2 Thess. 2: 8. Ilm. K. 1: 16. Luku 2: 16, 27. Luku 12: 5. Luku 14: 19, 20.
16. Ja hänellä on waatteessansa ja reidessänsä nimi kirjoitettu: **kuningasten Kuningas ja herrain Herra.** 1 Tim. 6: 15. Ilm. K. 17: 14.
17. Ja minä näin yhden enkelin seisowan auringossa, joka huusi suurella äänellä ja sanoi kaikille linnuille, jotka taiwaan alla lentäwät: tulkaat ja kokoontukaat sen suuren Jumalan ehtoolliselle, Jer. 12: 9. Hes. 39: 17.
18. Syömään kuningasten lihaa ja päämiesten lihaa, ja wäkewitten lihaa, ja orhitten lihaa, ja niillä ajawaisten, ja kaikkein wapaitten ja orjain lihaa, sekä pienten että suurten.
19. Ja minä näin sen pedon, ja maan kuninkaat, ja heidän sotawäkensä koottuna sotimaan sen kanssa, joka orihin päällä istui ja myös hänen sotawäkensä kanssa.
20. Ja se peto otettiin kiinni ja hänen kanssansa se wäärä propheta, joka niitä ihmeitä hänen edessänsä teki, joilla hän niitä wietteli, kuin pedon merkin ottiwat, ja jotka hänen kuwaansa kumarsiwat: nämät kaksi owat eläwältä tuliseen järween heitetyt, joka tulikiwestä paloi.
5 Mos. 1: 1. Dan. 7: 11. Matth. 24: 24. Ilm. K. 13: 12. Luku 14: 10. Luku 20: 10.
21. Ja ne muut tapettiin sen miekalla, joka sen suusta käwi ulos, kuin orihin päällä istui; ja kaikki linnut rawittiin heidän lihastansa.

20 Luku.

Lohikärme sidotaan, päästetään wallallensa ja tapetaan. Tuomio. Ylösnouseminen.

Ja minä näin enkelin astuwan alas taiwaasta, jolla oli sywyyden awain ja suuri kahle hänen kädessänsä. Ilm. K. 1: 18.
2. Ja hän otti lohikärmeen kiinni, sen wanhan madon, joka on perkele ja saatana, ja sitoi hänen tuhanneksi wuodeksi,
2 Piet. 2: 4. Ilm. K. 12: 9.
3. Ja heitti hänen sywyyteen, ja sulki hänen, ja lukitsi päältä, ettei hänen enämpi pitäisi pakanoita wiettelemän, siihen asti kuin tuhannen wuotta kuluu; ja sitte pitää hän wähäksi hetkeksi päästettämän.
4. Ja minä näin istuimet, ja he istuiwat niitten päällä, ja heille annettiin tuomio; ja niitten sielut, jotka Jesuksen todistuksen ja Jumalan sanan tähden mestatut oliwat, ja jotka ei petoa kumartaneet eikä hänen kuwaansa, ja ei ottaneet hänen merkkiänsä heidän otsiinsa taikka käsiinsä; ja he eliwät ja hallitsiwat Christuksen kanssa tuhannen wuotta. Dan. 7: 9.
Matth. 19: 28. Luc. 22: 30. Rom. 8: 17. 1 Cor. 6: 2, 3. 2 Tim. 2: 12. Ilm. K. 6: 9, 11.
5. Mutta ne muut ei kuolleista wirwonneet, siihen asti kuin tuhannen ajastaikaa kului. Tämä on ensimäinen ylösnousemus.
6. **Autuas ja pyhä on se, jolla on osa siinä ensimäisessä ylösnousemisessa: niitten ylitse ei ole toisella kuolemalla yhtään waltaa, waan he** tulewat Jumalan ja Christuksen papiksi, ja hallitsewat hänen kanssansa tuhannen wuotta.
7. Ja koska tuhannen wuotta kuluneet owat, niin saatana päästetään wankeudestansa.
8. Ja hän menee ulos pakanoita wiettelemään, jotka neljällä maankulmalla owat, Gog ja Magog, että hän heitä sotaan kokoais, joidenka luku on niinkuin meren santa.
Hes. 38: 2. Luku 39: 1. Ilm. K. 16: 14.
9. Ja he astuiwat maan awaruuden päälle, ja piirittiwät pyhäin leirit ja rakkaan kaupungin. Ja tuli lankesi Jumalalta taiwaasta ja söi heidän. Dan. 7: 11.
10. Ja se perkele, joka heitä wietteli, heitettiin tuliseen ja tulikiwiseen järween, jossa sekä se peto että se wäärä propheta oli; ja ne pitää waiwattaman päiwää ja yötä ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Ilm. K. 14: 10, 11. Luku 19: 20.
11. Ja minä näin suuren walkian istuimen ja sen päällä istuwan, jonka kaswoin edestä maa ja taiwas pakeni; ja ei heille löydetty siaa.
12. Ja minä näin kuolleet, sekä pienet että suuret, seisowan Jumalan kaswoin edessä, ja kirjat awattiin, ja toinen kirja awattiin, joka on elämän, ja kuolleet tuomittiin niistä, kuin kirjoissa kirjoitetut oliwat, heidän töitensä jälkeen. 2 Mos. 32: 32. Ps. 62: 13.
Ps. 69: 29. Jer. 17: 10. Luku 32: 19. Dan. 7: 10. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6. Luku 14: 12. 2 Cor. 5: 10. Gal. 6: 5. Phil. 4: 3. Ilm. K. 2: 23. Luku 3: 5. Luku 13: 8. Luku 21: 27. Luku 22: 12.

13. Ja meri antoi ne kuolleet, kuin hänessä oliwat, ja kuolema ja helwetti antoi ne kuolleet, kuin heissä oliwat, ja ne tuomittiin jokainen töitensä jälkeen.

14. Ja kuolema ja helwetti heitettiin tuliseen järween. Tämä on se toinen kuolema.
1 Cor. 15: 26, 54, 55. Ilm. K. 2: 11.

15. Ja joka ei löydetty elämän kirjassa kirjoitetuksi, se tuliseen järween heitettiin.

21 Luku.

Sen uuden Jerusalemin kauneus ja kunnia.

Ja minä näin uuden taiwaan ja uuden maan; sillä ensimäinen taiwas ja ensimäinen maa katosi, ja ei meri silleen ole.
Jes. 65: 17. Luku 66: 22. 2 Piet. 3: 13.

2. Ja minä Johannes näin pyhän kaupungin, uuden Jerusalemin, astuwan alas taiwaasta, Jumalalta walmistetun, niinkuin morsiamen kaunistetun hänen miehellensä. 2 Cor. 11: 2. Gal. 4: 26. Hebr. 11: 10. Luku 12: 22. Luku 13: 14.

3. Ja kuulin suuren äänen taiwaasta sanowan: katso, Jumalan maja ihmisten seassa, ja hän on asuwa heidän kanssansa, ja he tulewat hänen kansaksensa, ja itse Jumala on olewa heidän kanssansa ja heidän Jumalansa.
Hes. 43: 7.

4. Ja Jumala on pyyhkiwä pois kaikki kyyneleet heidän silmistänsä, ja ei kuolemata pidä silleen oleman, eikä itkua, eikä parkua, eikä kipua pidä silleen oleman; sillä ne entiset pois meniwät. Jes. 25: 8. Luku 35: 10. 1 Cor. 15: 26, 54. Ilm. K. 7: 17.

5. Ja se, joka istuimella istui, sanoi: katso, minä uudistan kaikki. Ja sanoi minulle: kirjoita! sillä nämät sanat owat totiset ja wahwat. Jes. 43: 19. 2 Cor. 5: 17. Ilm. K. 19: 9.

6. Ja hän sanoi minulle: se on tapahtunut. Minä olen A ja O, alku ja loppu. Minä annan janoowalle siitä eläwän weden lähteestä lahjaksi. Jes. 12: 3. Luku 41: 4. Luku 44: 6. Luku 55: 1. Joh. 4: 10, 14. Luku 7: 37. Ilm. K. 1: 8, 11. Luku 22: 13, 17.

7. Joka woittaa, sen pitää kaikki nämät perimän, ja minä olen hänen Jumalansa, ja hänen pitää oleman minun poikani.
Zach. 8: 8. Hebr. 8: 10.

8. Mutta pelkureille ja uskottomille, ja hirmuisille, ja murhaajille, ja salawuoteisille, ja welhoille, ja epäjumalisille, ja kaikille walehtelioille pitää osa oleman siinä järwessä, joka tulesta ja tulikiwestä palaa, joka on toinen kuolema. 1 Cor. 6: 9. Gal. 5: 21. Eph. 5: 5. 1 Tim. 1: 9. Ilm. K. 20: 14, 15. Luku 22: 15.

9. Ja minun tyköni tuli yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla oli ne seitsemän maljaa täynnä seitsentä wiimeistä witsausta, ja puhui minun kanssani, sanoen: tule, minä osoitan sinulle morsiamen, sen Karitsan emännän.
Ilm. K. 19: 7. Luku 15: 1.

10. Ja hän wei minun hengessä suurelle korkialle wuorelle, ja osoitti minulle suuren kaupungin, pyhän Jerusalemin, astuwan alas taiwaasta Jumalalta,
Hebr. 12: 22. Luku 13: 14.

11. Jolla oli Jumalan kirkkaus; ja sen walkeus oli kaikkein

kalliimman kiwen muotoinen, niin=
kuin kirkas jaspis.
12. Ja hänellä oli suuri ja
korkia muuri, jolla oli kaksitois=
takymmentä porttia, ja porteissa
kaksitoistakymmentä enkeliä, ja ni=
met kirjoitetut, jotka owat kah=
dentoistakymmenen Israelin las=
ten sukukuntain nimet; Hes. 48: 31.
13. Idässä kolme porttia, poh=
jaisessa kolme porttia, etelässä kol=
me porttia, lännessä kolme porttia.
14. Ja sen kaupungin muu=
rilla oli kaksitoistakymmentä pe=
rustusta, ja niissä Karitsan kah=
dentoistakymmenen apostolin ni=
met. Matth. 16: 18. Eph. 2: 19, 20.
15. Ja sillä, kuin minun kans=
sani puhui, oli kultainen ruoko,
kaupunkia mitataksensa ja hänen
porttejansa ja muuriansa.
Hes. 40: 3. Zach. 2: 1.
16. Ja se kaupunki on pantu
nelikulmaiseksi, ja hänen pituu=
tensa on niin suuri kuin hänen
lewey̆tensä. Ja hän mittasi kau=
pungin sillä ruowolla kaksitoista=
kymmentä tuhatta wakomittaa; ja
hänen pituutensa ja leweytensä
ja korkeutensa owat yhtäläiset.
17. Ja mittasi hänen muu=
rinsa, sata ja neljäwiidettäkym=
mentä kyynärää ihmisen mitan
jälkeen, kuin enkelillä oli.
18. Ja sen muurin rakennus
oli jaspiksesta, ja itse kaupunki
puhtaasta kullasta, puhtaan lasin
kaltainen.
19. Ja sen kaupungin muurin
perustukset oliwat kaikkinaisilla
kalleilla kiwillä kaunistetut: ensi=
mäinen perustus oli jaspis, toi=
nen saphirus, kolmas kalcedonius,
neljäs smaragdes,
20. Wiides sardoniks, kuudes
sardius, seitsemäs chrysolitus, kah=
deksas berillus, yhdeksäs topatsius,
kymmenes chrysoprasus, yksitoista=
kymmenes hyacinthus, toinentois=
takymmenes ametystus.
21. Ja ne kaksitoistakymmentä
porttia oliwat kaksitoistakymmentä
päärlyä, ja kukin portti oli yh=
destä päärlystä; ja sen kaupun=
gin kadut oliwat puhdas kulta,
niinkuin läwitse paistawainen lasi.
22. Ja en minä hänessä templiä
nähnyt; sillä Herra se kaikkiwal=
tias Jumala on hänen templinsä,
ja Karitsa.
23. Ja ei se kaupunki tarwitse
aurinkoa eikä kuuta hänessänsä
walistamaan; sillä Jumalan kirk=
kaus walistaa hänessä, ja hänen
walkeutensa on Karitsa.
Jes. 60: 19. Zach. 14: 7. Ilm. K. 22: 5.
24. Ja ne pakanat, jotka au=
tuaaksi tulewat, pitää hänen wal=
keudessansa waeltaman, ja maan
kuninkaat tuowat heidän kunniansa
ja ylistyksensä siihen. Jes. 60: 3: 5.
25. Ja ei sen portteja suljeta
päiwillä; sillä ei siellä yötä pidä
oleman. Jes. 60: 11, 20.
26. Ja pakanain ylistys ja
kunnia tuodaan siihen. Jes. 66: 12.
27. Ja ei pidä häneen mitään
saastuttawaa tuleman sisälle, taik=
ka sitä, kuin kauhistuksen eli wal=
heen saattaa; waan ne, jotka Ka=

ritsan elämän kirjassa kirjoitetut owat.
2 Mos. 32: 32. Ps. 69: 29. Jes. 35: 8. Joel. 3: 17. Phil. 4: 3. Ilm. K. 3: 5. Luku 13: 8. Luku 20: 12. Luku 22: 15.

22 Luku.

Elämän wesi, puu. Jesuksen tuleminen tuomiolle.

Ja hän osoitti minulle puhtaan elämän weden wirran, selkiän niinkuin kristallin, wuotawan Jumalan ja Karitsan istuimesta.
Hes. 47: 1. Zach. 14: 8.

2. Keskellä hänen katuansa ja molemmilla puolilla wirtaa seisoi elämän puu, joka kantoi kaksitoistakymmeniset hedelmät, ja antoi hedelmänsä kunakin kuukautena, ja puun lehdet pakanoitten terweydeksi.
1 Mos. 2: 9. Hes. 47: 12. Ilm. K. 2: 7.

3. Ja ei kirousta pidä silleen ensinkään oleman; waan Jumalan ja Karitsan istuin pitää hänessä oleman, ja hänen palweliansa pitää häntä palweleman,
Zach. 14: 11.

4. Ja näkemän hänen kaswonsa, ja hänen nimensä pitää heidän otsissansa oleman. Matth. 5: 8. 1 Cor. 13: 12. 1 Joh. 3: 2. Ilm. K. 3: 12.

5. Ja yötä ei pidä siellä oleman, ei he myös tarwitse kynttilätä taikka auringon walkeutta; sillä Herra Jumala walaisee heitä: ja heidän pitää hallitseman ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Ps. 36: 10. Jes. 60: 19, 20. Zach. 14: 6, 7. Ilm. K. 21: 23.

6. Ja hän sanoi minulle: nämät sanat owat wahwat ja totiset, ja Herra, pyhäin prophetain Jumala, on hänen enkelinsä lähettänyt osoittamaan palwelioillensa niitä, kuin pian tapahtuman pitää.
Ilm. K. 1: 1. Luku 19: 9. Luku 21: 5.

7. Katso, minä tulen nopiasti. Autuas on se, joka kätkee tämän kirjan prophetian sanat.
Ilm. K. 1: 3. Luku 3: 11.

8. Ja minä Johannes olen se, joka näitä näin ja kuulin. Ja koska minä näitä kuulin ja näin, lankesin minä maahan rukoilemaan enkelin jalkain eteen, kuin minulle näitä osoitti.

9. Ja hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; sillä minä olen sinun kanssapalwelias, ja sinun weljeis prophetain ja niitten, jotka tämän kirjan sanat kätkewät: kumarra ja rukoile Jumalata.
Ap. T. 10: 26. Luku 14: 14, 15. Ilm. K. 19: 10.

10. Ja hän sanoi minulle: älä tämän kirjan prophetian sanoja lukitse; sillä aika on läsnä.
Dan. 8: 26. Luku 12: 4. Ilm. K. 1: 3.

11. Joka paha on, se olkoon wielä paha, ja joka saastainen on, se tulkoon wielä saastaiseksi; mutta joka wanhurskas on, se tulkoon wielä hurskaaksi, ja joka pyhä on, se tulkoon wielä pyhäksi. 2 Tim. 3: 13.

12. Ja katso, minä tulen pian, ja minun palkkani on minun kanssani, antamaan kullenkin niinkuin hänen työnsä on.
Jes. 40: 10. Luku 62: 11. Ilm. K. 20: 12.

13. Minä olen A ja O, alku ja loppu, ensimäinen ja wiimeinen.
Jes. 41: 4. Luku 44: 6. Ilm. K. 1: 4, 8, 11. Luku 21: 6.

14. Autuaat owat ne, jotka hänen käskynsä pitäwät, että hei-

dän woimansa elämän puussa olis
ja he porteista kaupunkein sisälle
menisiwät. 1 Joh. 3: 23.
15. Mutta ulkona owat koirat
ja welhot, ja huorintekiät ja mur=
haajat, ja epäjumalan palweliat,
ja kaikki ne, jotka walhetta ra=
kastawat ja tekewät.
1 Cor. 6: 10. Eph. 5: 5. Phil. 3: 2.
Col. 3: 5, 6. Ilm. K. 21: 8, 27.
16. Minä Jesus lähetin mi=
nun enkelini todistamaan näitä
teille seurakunnissa. Minä olen
Dawidin juuri ja suku, se kirkas
kointähti.
4 Mos. 24: 17. Jes. 11: 10. Rom. 15: 12.
2 Piet. 1: 19. Ilm. K. 1: 1. Luku 5: 5.
17. Ja henki ja morsian sa=
nowat: tule. Ja joka kuulee, se
sanokaan: tule! Joka janoo, se
tulkaan, ja joka tahtoo, se otta=
kaan elämän wettä lahjaksi.
Jes. 55: 1. Joh. 7: 37. Ilm. K. 21: 6.

18. Mutta minä todistan jo=
kaiselle, kuin tämän kirjan pro=
phetian sanoja kuulewa on: jos
joku lisää näihin, niin Jumala on
panewa hänen päällensä ne wit=
saukset, kuin tässä kirjassa kirjoite=
tut owat. 5 Mos. 4: 2. San. l. 30: 6.
19. Ja jos joku tämän kirjan
prophetian sanoista ottaa pois, niin
Jumala ottaa pois hänen osansa
elämän kirjasta, ja siitä pyhästä
kaupungista, ja niistä, kuin tässä
kirjassa kirjoitetut owat.
2 Mos. 32: 33. 5 Mos. 12: 3. Ps. 69: 29.
Ilm. K. 3: 5. Luku 13: 8. Luku 17: 8.
Luku 20: 12. Luku 21: 27.
20. Se sanoo, joka näistä to=
distaa: jaa, minä tulen pian: amen!
Niin tule, Herra Jesu!
21. Meidän Herran Jesuksen
Christuksen armo olkoon teidän
kaikkein kanssanne. Amen!

P. Johanneksen Ilmestyksen loppu.

Psaltari.

Psaltari.

1 Psalmi.

Eroitus jumalisten ja jumalattomain wälillä.

1. Autuas on se, joka ei waella jumalattomitten neuwossa, eikä seiso syntisten tiellä, eikä istu kussa pilkkaajat istuwat;
Ps. 26: 4, 5. San. l. 1: 10. Luku 3: 31. Luku 4: 14. 2 Cor. 6: 14, 2c. 2 Piet. 3: 3.
2. Waan rakastaa Herran lakia, ja ajattelee hänen lakiansa päiwät ja yöt. Jos. 1: 8. Ps. 119: 55, 62.
3. Hän on niinkuin istutettu puu wesiojain tykönä, joka hedelmänsä antaa ajallansa, ja hänen lehtensä ei warise, ja kaikki menestyy, mitä hän tekee. Ps. 92: 13, 2c. Jes. 60: 21. Luku 61: 3. Jer. 17: 8.
4. Mutta jumalattomat ei ole niin, waan niinkuin akana, jonka tuuli hajottelee.
Job. 21: 18. Ps. 35: 5. Jes. 17: 13. Luku 29: 5. Jer. 13: 24. Hos. 13: 3.
5. Sentähden ei jumalattomat kestä tuomiota, eikä syntiset wanhurskasten seuraa.
6. Sillä Herra tietää wanhurskasten tien; mutta jumalattomitten tie hukkuu.
San. l. 2: 8. Mal. 3: 16. 2 Tim. 2: 19.

2 Psalmi.

Christuksen woima, istuin, waltakunta, pelko.

1. Miksi pakanat kiukuitsewat, ja kansat turhia ajattelewat? Ps. 99: 1. Ap. T. 4: 25.
2. Maan kuninkaat hankitsewat heitänsä, ja päämiehet keskenänsä neuwoa pitäwät Herraa ja hänen woideltuansa wastaan.
Ps. 45: 8. Jes. 61: 1.
3. Katkaiskaamme heidän siteensä, ja heittäkäämme meistämme pois heidän köytensä. Jer. 2: 20.
4. Mutta joka taiwaissa asuu, nauraa heitä: Herra pilkkaa heitä.
Ps. 37: 13. Ps. 59: 9. San. l. 1: 26. Luku 3: 34.
5. Kerran hän puhuu heille wihoissansa, ja hirmuisuudessansa peljättää heitä.
6. Mutta minä asetin minun kuninkaani Zioniin, minun pyhälle wuorelleni.
Ps. 45: 7. Ps. 89: 28. Ps. 93: 1. Ps. 110: 1.
7. Minä tahdon saarnata senkaltaisesta säädystä, josta Herra minulle sanoi: **sinä olet minun poikani, tänäpänä minä sinun synnytin.**
Ap. T. 13: 33. Hebr. 1: 5. Luku 5: 5.
8. Ano minulta, niin minä annan pakanat sinun perinnökses ja maailman ääret omakses.
Ps. 22: 28. Ps. 72: 8. Zach. 9: 10.
9. Sinun pitää särkemän heitä rautaisella waltikalla, ja niinkuin sawisen astian heitä murentaman.
Jes. 30: 14. Ilm. K. 2: 27. Luku 19: 15.
10. Nyt te kuninkaat siis ymmärtäkäät, ja te maan tuomarit antakaat teitänne kurittaa.
11. Palwelkaat Herraa pelwossa, ja iloitkaat wawistuksessa.
Phil. 2: 12.
12. Antakaat suuta Pojalle, ettei hän wihastuisi, ja te hukkuisitte tiellä; sillä hänen wihansa syttyy, pian. Mutta autuaat owat kaikki ne, jotka häneen uskaltawat.
Ps. 34: 9. Jes. 30: 18. Jer. 17: 7.

3 Psalmi.

Rukous, lohdutus wihoillisia wastaan.

1. Dawidin Psalmi, koska hän pakeni poikaansa Absalonia. 2 Sam. 15: 14.

2. Woi Herra! kuinka monta on minulla wihoillista, ja niin usiat karkaawat minua wastaan. Ps. 38: 20, 21. Ps. 56: 3.

3. Moni puhuu minun sielustani: ei ole hänellä apua Jumalan tykönä, Sela! 2 Sam. 16: 7, 8.

4. Mutta sinä, Herra, olet minun kilpeni, joka minun kunniaan saatat, ja minun pääni kohennat. Ps. 18: 1, zc.

5. Äänelläni minä huudan Herraa; ja hän kuulee minua pyhästä wuorestansa, Sela! Ps. 121: 1.

6. Minä makaan ja nukun: minä herään myös; sillä Herra tukee minua. Ps. 4: 9.

7. En minä pelkää kymmentä tuhatta kansoista, jotka minua piirittäwät. Ps. 27: 3.

8. Nouse, Herra, ja auta minua, minun Jumalani! sillä sinä lyöt kaikkia minun wihoillisiani poskelle: sinä murennat jumalattomain hampaat. Ps. 58: 7.

9. Herran tykönä apu löytään: sinun kansas päälle on sinun siunaukses, Sela! Jes. 43: 11.

4 Psalmi.

Turhuuden lapsia wastaan.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle, kanteleilla.

2. Rukoillessani kuule minua, minun wanhurskauteni Jumala, joka minua lohdutat ahdistukfessani: ole minulle armollinen ja kuule minun rukoukseni. Ps. 17: 2.

3. Te uljaat miehet, kuinka kauwan pitää minun kunniani pilkattaman? miksi te rakastatte turhuutta ja kysytte walhetta? Sela!

4. Niin tuntekaat, että Herra wie pyhänsä ihmeellisesti: Herra kuulee, koska minä häntä rukoilen. Ps. 86: 2.

5. Jos te wihastutte, niin älkäät syntiä tehkö: puhukaat sydämmissänne, teidän wuoteissanne, ja odottakaat, Sela! Eph. 4: 26.

6. Uhratkaat wanhurskauden uhria, ja toiwokaat Herran päälle. Ps. 51: 21. Rom. 12: 1.

7. Moni sanoo: kuka osoittais meille hywää? Mutta nosta sinä, Herra, meidän päällemme sinun kaswois paiste. 4 Mos. 6: 26. Ps. 80: 4.

8. Sinä ilahutat minun sydämmeni; ehkä muilla on jywiä ja wiinaa kyllä. Ps. 17: 14.

9. Minä makaan ja lepään juuri rauhassa; sillä sinä Herra yksinäs autat minua turwassa asumaan. Ps. 3: 6.

5 Psalmi.

Wäkiwaltaa ja wääriä opettajia wastaan.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle, perimisestä.

2. Herra, ota minun sanani korwiis, hawaitse minun puheeni. Ps. 17: 1.

3. Ota waari minun huudostani, minun Kuninkaani ja minun Jumalani; sillä sinua minä rukoilen.

4. Herra kuultele warhain minun ääntäni: warhain hankitsen minä itseni sinun tykös, ja siitä otan waarin. Ps. 55: 18. Ps. 63: 2, 7.

5. Sillä et sinä ole se Jumala, jolle jumalatoin meno kelpaa: joka paha on, ei se pysy edessäs.

6. Öykkärit ei pysy sinun silmäis edessä: kaikkia pahantekiöitä sinä wihaat.

7. Sinä kadotat walhetteliat: Herra kauhistuu murhaajita ja wiekkaita. Ps. 55: 24.

8. Mutta minä menen sinun huoneesees sinun suuressa laupiudessas, ja kumarran sinun pyhään templiis päin sinun pelwossas.

9. Herra saata minua wanhurskaudessas, minun wihoillisteni tähden: ojenna sinun ties minun eteeni. Ps. 27: 11.

10. Sillä heidän suussansa ei ole mitään totuutta, heidän sisällyksensä on sydämmen kipu; heidän kitansa on awoin hauta, ja heidän kielillänsä he liehakoitsewat. Jer. 5: 16. Rom. 3: 13.

11. Nuhtele heitä Jumala, että he lankeisiwat heidän ajatuksistansa: syökse heitä ulos heidän suurten ylitsekäymistensä tähden; sillä he owat sinulle wastahakoiset.

12. Iloitkaan kaikki, jotka sinuun uskaltawat, anna heidän riemuita ijankaikkisesti; sillä sinä warjelet heitä: iloitkaan ne sinussa, jotka sinun nimeäs rakastawat. Jes. 65: 13.

13. Sillä sinä Herra siunaat wanhurskaita: sinä kaunistat heitä armoillas niinkuin kilwellä. Ps. 103: 4.

6 Psalmi.

1. Katumus-psalmi.

1. Davidin Psalmi, edelläweisaajalle, kahdeksalla kielellä. 1 Aika K. 15: 21.

2. Oi Herra, älä rankaise minua wihassas, ja älä minua julmuudessas kurita. Ps. 38: 2. Jer. 10: 24. Hes. 5: 15.

3. Herra ole minulle armollinen, sillä minä olen heikko: paranna Herra minua, sillä minun luuni owat peljästyneet. Job. 6: 4. Ps. 13: 2, 3. Jes. 38: 17.

4. Ja minun sieluni on sangen kowin hämmästynyt, woi sinä Herra, kuinka kauwan!

5. Käännä sinuas, Herra, ja pelasta minun sieluni; auta minua sinun hywyytes tähden.

6. Sillä ei kuolemassa kenkään muista sinua, kuka kiittää sinua tuonelassa? Ps. 30: 10. Ps. 88: 11, rc. Ps. 115: 17. Jes. 38: 18, 19.

7. Minä olen niin wäsynyt huokauksista: minä uitan minun wuoteeni yli yötä, ja kastan minun leposiani kyynelilläni.

8. Minun muotoni on muuttunut murheesta, ja on wanhennut; sillä minä ahdistetaan kaikilta puolilta.

9. Eritkäät minusta kaikki pahoin tekiät; sillä Herra kuulee minun itkuni. Matth. 7: 23. Luku 25: 41. Luc. 13: 27.

10. Herra kuulee minun rukoukseni: minun anomiseni Herra ottaa wastaan.

11. Kaikki minun wihoilliseni saakoon häpiän, ja suuresti pel-

jätettäköön: kääntyköön takaperin, ja nopiasti häwäistäköön.
Ps. 83: 17.

7 Psalmi.

Dawid rukoilee, wiattomuudessansa, wainollisiansa wastaan ja turwaa Jumalan wanhurskauteen.

1. Dawidin wiattomuus, josta hän Herralle weisasi, Chusin Jeminin pojan sanan tähden.
2 Sam. 16: 7.

2. Sinuun, Herra minun Jumalani, minä uskallan: auta minua kaikista minun wainollisistani, ja pelasta minua;

3. Ettei he repisi minun sieluani niinkuin jalopeura, ja särkisi ilman holhojata.

4. Herra minun Jumalani, jos minä sen tein, ja jos wääryys on minun käsissäni;

5. Jos minä pahalla kostanut olen niille, jotka minun kanssani rauhassa eliwät; waan minä olen niitä pelastanut, jotka ilman syytä minua wihasiwat; 1 Sam. 24: 5.

6. Niin wainotkaan minun wihoilliseni minun sieluani ja sen käsittäköön, ja poljeskelkaan maahan minun elämäni, ja painakaan minun kunniani tomuun, Sela!
Job. 16: 15. Luku 30: 19. Ps. 44: 26.

7. Nouse Herra wihassas, korota sinuas ylitse minun wihoillisteni hirmuisuuden, heräjä minun puoleeni; sillä sinä olet käskenyt oikeuden, Ps. 138: 7. 2 Sam. 6: 21.

8. Että kansat kokoontuisiwat jälleen sinun tykös; ja tule heidän tähtensä taas ylös.

9. Herra on kansain tuomari: tuomitse Herra minua minun wanhurskauteni ja wakuuteni jälkeen.
Ps. 94: 2.

10. Loppukoon jumalattomitten pahuus, ja holhoo wanhurskaita; sillä sinä, wanhurskas Jumala, tutkit sydämmet ja munaskuut.
1 Sam. 16: 7. Jer. 11: 20. Luku 17: 10. Luku 20: 12.

11. Minun kilpeni on Jumalan tykönä, joka waat sydämmet auttaa.

12. Jumala on oikia tuomari; ja Jumala, joka jokapäiwä uhkaa.
Ps. 58: 12.

13. Ellei he palaja, niin hän on miekkansa teroittanut, joutsensa jännittänyt, ja tarkoittaa,
5 Mos. 32: 41.

14. Ja on pannut sen päälle surman nuolet; hän on walmistanut wasamansa kadottamaan.
Ps. 21: 13.

15. Katso hänellä on pahaa mielessä: hän on onnettomuutta raskas, mutta hän synnyttää puuttumisen.
Job. 15: 35. Jes. 33: 11. Luku 59: 4.

16. Hän kaiwoi haudan ja walmisti, ja on kaatunut siihen kuoppaan, jonka hän oli tehnyt.
Ps. 9: 16. Ps. 57: 7. Saarn. l. 26: 27. Saarn. 10: 8.

17. Hänen onnettomuutensa pitää hänen päänsä päälle tuleman, ja hänen wääryytensä pitää hänen päänsä laelle lankeeman.

18. Minä kiitän Herraa hänen wanhurskautensa tähden ja kunnioitan ylimmäisen Herran nimeä. Ps. 35: 28.

8 Psalmi.

Christuksen waltakunta, kärsiminen, kuolema.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle, Githitin päällä.
Ps. 81: 1. Ps. 84: 1.

2. Herra meidän Herramme! kuinka ihmeellinen on sinun nimes kaikessa maassa, joka panit kunnias taiwasten ylitse.
Ps. 113: 2.

3. Nuorten lasten ja imewäisten suusta perustit sinä woiman, wihoillistes tähden, että wihollisen ja kostajan murentaisit.
Matth. 21: 16.

4. Sillä minä näen taiwaat, sinun sormeis teot, kuun ja tähdet, jotkas walmistit.

5. Mikä on ihminen, ettäs häntä muistat? eli ihmisen poika, ettäs häntä etsiskelet? Hebr. 2: 6.

6. Sinä teit hänen wähää wähemmäksi enkeleitä; waan sinä kaunistat hänen kunnialla ja kaunistuksella. Hebr. 2: 7, ꝛc.

7. Sinä asetat hänen sinun käsitekois herraksi: kaikki olet sinä hänen jalkainsa ala heittänyt:
Matth. 28: 18. Ap. T. 2: 36. 1 Cor. 15: 27. Eph. 1: 22. Phil. 2: 9.

8. Lampaat ja kaikki karjat, ja myös metsän eläimet,

9. Linnut taiwaan alla, ja kalat meressä, ja mitä meressä waeltaa.

10. Herra meidän Herramme, kuinka ihmeellinen on sinun nimes kaikessa maassa!

9 Psalmi.

Kiitos pelastuksen edestä wihoillisilta.

1. Dawidin Psalmi, kauniista nuoruudesta, edelläweisaajalle.
1 Sam. 17: 50.

2. Minä kiitän Herraa kaikesta sydämmestäni, ja luettelen kaikki sinun ihmees.
Eph. 5: 19. Ps. 118: 17.

3. Minä iloitsen ja riemuitsen sinussa, ja weisaan kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein ylimmäinen,

4. Ettäs minun wihoillliseni olet ajanut takaperin: he lankesiwat ja hukkuiwat sinun etees.
1 Sam. 17: 52. San. l. 21: 31.

5. Sillä sinä saatat minun oikeuteni ja asiani toimeen: sinä istuit istuimelle, wanhurskauden Tuomari.

6. Sinä nuhtelet pakanoita, ja kadotat jumalattomat: sinä pyhit heidän nimensä pois aina ja ijankaikkisesti. Ps. 44: 3.

7. Wihoillisten häwitykset owat lopetetut ijäisesti, ja kaupungit sinä kukistit: heidän muistonsa on heidän kanssansa kadonnut.

8. Mutta Herra pysyy ijankaikkisesti: hän on walmistanut istuimensa tuomioon.

9. Ja hän tuomitsee maan piirin wanhurskaudessa, ja hallitsee kansat oikein. Ps. 96: 13. Ps. 98: 9.

10. Ja Herra on köyhän turwa: hän on turwa hädän aikana.

11. Sentähden he sinuun toiwowat, jotka sinun nimes tuntewat; sillä et sinä niitä hylkää, jotka sinua, Herra, etsiwät.

12. Weisatkaat Herralle, joka Zionissa asuu: julistakaat kansoissa hänen tekonsa. Ps. 107: 1, ꝛc.

13. Sillä se, joka kostaa werenwikoja, muistaa heitä, eikä

unhohda köyhäin parkumista.
Ps. 116: 15.

14. Herra ole minulle armollinen, katso, minun ahdistustani niiltä, jotka minua wihaawat, sinä joka ylönnät minun surman porteista; Job. 38: 17. Jes. 38: 10, 16.

15. Että minä luettelisin kaikki sinun kiitokses Zionin tytärten porteissa, ja iloitsisin sinun awustas.

16. Pakanat owat wajonneet siihen hautaan, jonka he walmistiwat: heidän jalkansa on käsitetty siinä werkossa, jonka he wirittiwät. Ps. 7: 16.

17. Niin ymmärretään Herran tekewän oikeuden, koska jumalatoin juuri omissa kättensä töissä käsitetään; se on tutkisteltawa asia, Sela! San. l. 5: 22.

18. Joska jumalattomat palajaisiwat helwettiin, ja kaikki pakanat, jotka Jumalan unhohtawat.

19. Sillä ei hän köyhää peräti unhohda, ja raadollisten toiwo ei huku ijankaikkisesti. Ps. 12: 6.

20. Nouse, Herra, ettei ihminen saisi waltaa: anna kaikki pakanat edessäs tuomittaa.

21. Herra, anna heille opettaja, että pakanat tuntisiwat itsensä ihmiseksi, Sela!

10 Psalmi.

Rukous jumalattomain pahuutta wastaan.

1. Miksis Herra niin kauwan seisot, ja tuskan ajalla sinus peität?

2. Ylpeydessänsä jumalatoin wainoo köyhää: käsitettäköön he heidän juonissansa, joita he ajattelewat. Ps. 37: 12.

3. Sillä jumalatoin itse kerskaa omaa mieliwaltaansa: ahne siunailee itseänsä, ja wihoittaa Herran.

4. Jumalatoin on koria ja wihainen, ettei hän ketään tottele: ei hän Jumalata olewankaan luule. Joh. 21: 14.

5. Hänen tiensä menestywät joka aika, sinun tuomios on kaukana hänestä: hän ylpeilee kaikkein wihoillistensa edessä.

6. Sillä hän puhuu sydämmessänsä: en minä ikänä kukisteta, ei sukukunnasta sukukuntaan hätää ole.

7. Jonka suu on täynnä kirouksia, kawaluutta ja wiettelystä, hänen kielensä saattaa waiwan ja työn. Rom. 3: 14.

8. Hän istuu ja wäijyy kartanoissa, murhataksensa salaa wiatointa: hänen silmänsä palaa köyhän puoleen.

9. Hän wäijyy salaa niinkuin jalopeura luolassansa, hän wäijyy raadollista käsittääksensä, ja hän käsittää hänen, koska hän tempaa sen werkkoihinsa. Job. 39: 2. Ps. 17: 12.

10. Hän paiskaa ja polkee alas, ja syssää köyhän wäkiwallalla maahan.

11. Hän sanoo sydämmessänsä: Jumala on hänen unhottanut, ja werhonnut kaswonsa, ei hän ikänä näe. Ps. 73: 11. Ps. 94: 7.

12. Nouse, Herra! Jumala, ylönnä kätes, ja älä köyhää unhohda.

13. Mikſi jumalatoin pilkkaa
Jumalata ja ſanoo ſydämmesſänſä:
et ſinä ſitä tottele? Heſ. 8: 12.
14. Katſo ſiis; ſillä ſinä näet
tuskat ja ſurut, ſe on ſinun käſis-
ſäs: ſinuun köyhä itſenſä luottaa,
ja ſinä olet orpolasten holhoja.
15. Särje jumalattoman käſi-
warſi, ja etſi pahan jumalatto-
muutta, niin ettei ſitä enää löyt-
täiſi. Pſ. 37: 36.
16. Herra on kuningas aina
ja ijankaikkiſesti: pakanat pitää
häwiämän hänen maastanſa.
Pſ. 29: 10.
17. Köyhäin halauksen ſinä,
Herra, kuulet: heidän ſydämmenſä
ſinä wahwistat, että ſinun kor-
was ſiitä ottaa waarin;
18. Ettäs oikeuden ſaatat or-
woille ja köyhille, ettei ihminen
enää ylpeile heitä wastaan maan
päällä.

11 Psalmi.

Lohdutus Jumalan lujasta ſuojeluksesta.

Dawidin Pſalmi, edelläweiſaajalle.
1. Herraan minä uskallan:
kuinka te ſanotte minun
ſielulleni, että hän lentäis niin-
kuin lintu teidän wuoreltanne?
1 Sam. 26: 20.
2. Sillä katſos, jumalattomat
jännittäwät joutſen ja panewat
nuolenſa jänteen päälle, ſalaiſesti
ammutakſenſa hurskaita.
3. Sillä he rikkoiwat perustuk-
ſen: mitä wanhurskas taitaa toi-
mittaa? Pſ. 4: 7.
4. Herra on hänen pyhässä
templissänſä, Herran istuin on
taiwaissa: hänen ſilmänſä otta-
wat waarin, ja hänen ſilmänſä
laudat koettelewat ihmisten lapſia.
Pſ. 113: 5. Jeſ. 66: 1. Hab. 2: 20.
5. Herra koettelee wanhurskas-
ta: hänen ſielunſa wihaa juma-
latointa, ja jotka wääryyttä ra-
kastawat.
6. Hän antaa ſataa jumalatto-
main päälle pitkäiſen leimauksia,
tulta ja tulikiweä, ja antaa heille
tuulispäät palkakſi. Pſ. 140: 11.
7. Sillä Herra on wanhurskas
ja rakastaa wanhurskautta, että
hänen kaswonſa katſowat oikeutta.

12 Psalmi.

Wäärää oppia ja jumalatointa elämää
wastaan.

1. Dawidin Pſalmi, edelläwei-
ſaajalle, kahdeksalla kielellä.
2. Auta, Herra; ſillä pyhät
owat wähentyneet, ja us-
kolliſet owat harwat ihmisten las-
ten ſeassa. Mich. 7: 2.
3. Jokainen puhuu lähimmäi-
ſenſä kansſa walhetta: he lieha-
koitſewat ja opettawat eripurai-
ſista ſydämmistä.
4. Katkokoon Herra kaikki ul-
kokullaiſet huulet ja ylpiästi pu-
huwaiſet kielet,
5. Jotka ſanowat: meidän kie-
lemme pitää woittaman, meidän
tulee puhua: kuka meidän her-
ramme on? 2 Moſ. 5: 2. Pſ. 73: 8.
6. Että köyhät häwitetään ja
waiwaiſet huokaawat, nyt minä
nouſen, ſanoo Herra: minä ſaa-
tan awun, että rohkiasti pitää
opetettaman. Pſ. 10: 17.
7. Herran puheet owat kirkkaat,

niinkuin selitetty hopia sawiastioissa, seitsemän kertaa koeteltu.
2 Sam. 22: 31. Ps. 18: 31. Ps. 119: 140. San. l. 30: 5.

8. Sinä Herra, kätke ne, ja warjele meitä tästä suwusta ijankaikkisesti.

9. Sillä joka paikka on jumalattomia täynnä, koska ne huonot ihmisten lasten seassa korotetaan.

13 Psalmi.

Rukous sydämmen ahdistuksessa.

1. Dawidin Psalmi edelläweisaajalle.

2. Kuinka kauwan sinä Herra peräti tahdot minua unhottaa? kuinka kauwan sinä peität kaswos minusta? Ps. 6: 4. Ps. 27: 9.

3. Kuinka kauwan minä neuwoa pidän sielussani? ja ahdistetaan sydämmessäni joka päiwä? kuinka kauwan minun wihoilliseni yltyy minua wastaan?

4. Katso siis ja kuule minua, Herra minun Jumalani: walista minun silmäni, etten minä koskaan kuolemaan nukkuisi;

5. Ettei minun wihoilliseni sanoisi: minä woitin hänen, ja minun sortajani iloitsisi, koska minä kompastun.

6. Mutta minä turwaan sinun armoos: minun sydämmeni riemuitsee, että niin mielelläs autat: minä weisaan Herralle, että hän minulle niin hywästi tekee. Ps. 50: 15.

14 Psalmi.

Yhteinen ihmisten turmelus ja ylösojentaminen.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.

Tyhmät sanowat sydämmessänsä: ei Jumalata olekaan; ei he mitään kelpaa, ja owat ilkiät heidän menoissansa, ei ole joka hywää tekee.
Ps. 53: 2, 2c. Hes. 22: 30. Rom. 3: 10.

2. Herra katsoi taiwaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku ymmärtäis eli etseis Jumalata.

3. Mutta he owat kaikki poikenneet pois, ja kaikki owat kelwottomat: ei ole yksikään, joka hywää tekee, ei ainoakaan.

4. Eikö siis kenkään pahointekiöistä sitä hawaitse? jotka minun kansaani syöwät niinkuin he söisiwät leipää; waan ei he rukoile Herraa. Mich. 3: 2, 3.

5. Siellä he kowin pelkäsiwät; sillä Jumala on läsnä wanhurskasten sukua.

6. Te häpäisette köyhän neuwon; mutta Jumala on hänen turwansa.

7. Oi, jos apu tulis Israelille Zionista! sillä koska Herra päästää wangitun kansansa, niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.
Ps. 53: 7. Hab. 2: 3. Matth. 1: 21.

15 Psalmi.

Jumalan seurakunnan jäsenistä, ja niitten käytöksestä ja onnesta.

1. Dawidin Psalmi.

Herra, kuka asuu sinun majassas? eli kuka on pysywäinen sinun pyhällä wuorellas? Ps. 24: 3.

2. Joka waeltaa wakaana ja tekee oikeuden, ja puhuu totuuden sydämmestänsä;
Jes. 33: 15, 16. Eph. 4: 25.

3. Joka ei kielellänsä panettele, eikä lähimmäisellensä mitään pahaa tee, ja ei häpäise lähimmäistänsä;

4. Joka jumalattomat katsoo ylön, waan kunnioitsee Jumalata pelkääwäisiä; joka lähimmäisellensä wannoo ja pitää. San. l. 29: 27.

5. Joka ei anna rahaansa korwolle, ja ei ota lahjoja wiatointa wastaan. Joka näin tekee, ei hän horjahda ijankaikkisesti.
2 Mos. 22: 25. Luku 23: 8. 3 Mos. 25: 36. 5 Mos. 16: 19. Luku 23: 19. Jes. 5: 23.

16 Psalmi.

Christuksen kärsiminen, kuolema, ylösnouseminen.

1. Dawidin kultainen kappale. Kätke minua Jumala; sillä minä uskallan sinuun. Hebr. 2: 13.

2. Sinä olet Herralle sanonut sinä olet minun Herrani: minun hywätyöni ei ole sinun tähtes.
Ps. 69: 8. Matth. 26: 39. Joh. 18: 11.

3. Waan pyhäin tähden, jotka maan päällä owat, ja kunniallisten tähden, joissa kaikki minun mielisuosioni on. Hebr. 2: 10.

4. Mutta jotka toisen jälkeen rientäwät, niillä pitää suuri sydämmen kipu oleman: en minä uhraa heidän juomauhriansa werestä, enkä mainitse heidän nimiänsä suussani.

5. Mutta Herra on minun tawarani ja osani: sinä tähdelle panet minun perimiseni.

6. Arpa lankesi minulle kauniimmissa: minä olen jalon perimisen saanut.

7. Minä kiitän Herraa, joka minua on neuwonut: niin myös minun munaskuuni owat minua yöllä kurittaneet.

8. Minä pidän aina Herran kaswoini edessä; sillä hän on minun oikialla puolellani, sentähden en minä horju,
Jes. 50: 7, 8. Ap. T. 2: 25.

9. Sentähden minun sydämmeni riemuitsee, ja minun kunniani on iloinen, ja minun lihani lepää toiwossa. Ps. 31: 8.

10. Sillä et sinä hyljää minun sieluani helwetissä, etkä salli sinun pyhäs näkewän turmelusta.
Ap. T. 2: 31. Luku 13: 35.

11. Sinä osoitat minulle elämän tien, sinun kaswois edessä on täydellinen ilo, ja riemullinen meno oikialla kädelläs ijankaikkisesti. Ps. 21: 7. Hebr. 8: 1.

17 Psalmi.

Puhtaasta opista, pyhästä waelluksesta.

1. Dawidin rukous. Kuule, Herra, oikeutta, hawaitse minun huutoni, ota waari minun rukouksestani, joka ei wiekkaasta suusta lähde. Ps. 66: 18, 19.

2. Puhu sinä minun asiassani, ja sinun silmäs katsokaan oikeutta.
Ps. 26: 1.

3. Sinä koettelet minun sydämmeni, ja etsiskelet sitä yöllä, ja tutkit minua, ja et mitään löydä; minä olen aikonut, ettei minun suuni missäkään riko.
Ps. 39: 2. Ps. 139: 1.

4. Minä warjelen minuni sinun huultes sanoissa, ihmisten töistä, murhaajan tiellä.

5. Hallitse minun käyntöni pol-

wuillas, ettei minun askeleeni liu-
kahtaisi. Ps. 18: 37.
6. Minä huudan sinua, ettäs,
Jumala, minua kuulisit: kallista
korwas minun puoleeni, kuule mi-
nun puheeni.
7. Osota sinun ihmeelliset hy-
wyytes, sinä niitten wapahtaja,
jotka sinuun uskaltawat, niitä
wastaan, jotka sinun oikiata kät-
täs wastaan owat.
8. Warjele minua niinkuin sil-
mäterää: suojele minua siipeis
warjon alla. Ps. 57: 2. Zach. 2: 8.
9. Jumalattomista, jotka mi-
nua häwittäwät, minun wihoilli-
sistani, jotka minun sieluani pii-
rittäwät. Ps. 63: 10.
10. Heidän lihawansa yhtä pi-
täwät: he puhuwat suullansa yl-
piästi. Ps. 73: 7.
11. Kuhunka me menemme, niin
he meitä piirittäwät: siihen he
silmänsä tarkoittawat meitä kukis-
taaksensa maahan, 1 Sam. 23: 26.
12. Niinkuin jalopeura saalista
himoitsee, niinkuin nuori jalo-
peura, joka luolasta wäijyy.
13. Nouse, Herra, ennätä hä-
nen kaswonsa, ja polje häntä:
wapahda minun sieluni miekallas
jumalattomista,
14. Sinun kädelläs ihmisistä,
Herra, tämän maailman ihmisistä,
joitten osa on tässä elämässä, ja
joitten watsan sinä täytät tawa-
rallas: heidän lapsensa rawitaan,
ja he jättäwät tähteensä lapsu-
kaisillensa. Luc. 16: 25.
15. Mutta minä saan nähdä
sinun kaswos wanhurskaudessa:
minä rawitaan herättyäni sinun
kuwas jälkeen. Job. 19: 26, 27.
Joh. 17: 24. 1 Cor. 13: 12. 1 Joh. 3: 2.

18 Psalmi.

Dawid kiittää Jumalata hywäin
töittensä edestä.

1. Edelläweisaajalle, Dawidin
Herran palwelian Psalmi, joka
Herralle nämät weisun sanat pu-
hui sinä päiwänä, jona Herra hä-
nen wapahti kaikkein wihoillistensa
käsistä ja Saulin käsistä.
2 Sam. 22 Luku.
2. Ja hän sanoi: minä rakas-
tan sydämmestäni sinua,
Herra, minun woimani.
3. Herra, minun kallioni, mi-
nun linnani ja minun wapahta-
jani: minun Jumalani on minun
wahani, johon minä turwaan: mi-
nun kilpeni, ja minun autuuteni
sarwi, ja minun warjeluksheni.
Ps. 3: 4. Ps. 144: 2. Hebr. 2: 13.
4. Minä kiitän ja awukseni
huudan Herraa, niin minä wa-
pahdetaan wihoillisistani.
5. Sillä kuoleman siteet owat
käärineet minun ympäri, ja Be-
lialin ojat peljättiwät minun.
Ps. 116: 3.
6. Helwetin siteet kietoiwat mi-
nun: kuoleman paulat ennättiwät
minun.
7. Ahdistuksessani minä awuk-
seni huudan Herraa, ja minun
Jumalani tykö minä huudan; niin
hän kuulee minun ääneni temp-
listänsä, ja minun huutoni hänen
edessänsä tulee hänen korwiinsa.
8. Maa liikkui ja wapisi, ja
wuorten perustukset liikkuiwat:

he wärisiwät, koska hän wihastui.
2 Mos. 19: 18.
9. Sawu suitsi hänen sieramis-
tansa ja kuluttawa tuli hänen suus-
tansa, niin että hiilet siitä syt-
tyiwät.
10. Hän notkisti taiwaat ja
astui alas, ja synkiä pimeys oli
hänen jalkainsa alla.
11. Hän astui Cherubimin
päälle ja lensi, ja hän lensi tuu-
len sulkain päällä.
12. Hän pani pimeyden ma-
jansa ympärille, ja mustat paksut
pilwet, jossa hän lymyssä oli.
Jes. 45: 15.
13. Kirkkaudesta hänen edes-
sänsä hajosiwat pilwet rakeilla ja
leimauksilla.
14. Ja Herra jylisti taiwaissa,
ylimmäinen antoi pauhinansa, ra-
keilla ja leimauksilla.
15. Hän ampusi nuolensa ja
hajotti heitä: hän iski kowat lei-
maukset, ja peljätti heitä. Ps. 148: 8.
16. Ja niin ilmestyiwät wet-
ten kuljut, ja maan perustukset
ilmauntuiwat, Herra, sinun ko-
wasta nuhtelemisestas ja sinun
sierames hengen puhalluksesta.
17. Hän lähetti korkeudesta ja
otti minun, ja weti minun ulos
suurista wesistä.
18. Hän wapahti minun woi-
mallisista wihoillisistani, minun
wainollisistani, jotka minua wä-
kewämmät oliwat. 1 Sam. 23 Luku.
19. Ne ennättiwät minun tus-
kapäiwänäni; mutta Herra tuli
minun turwakseni. Ps. 4: 2. Ps. 26: 1.
20. Ja hän wei minun la-
kialle: hän tempasi minun ulos;
sillä hän mielistyi minuun.
21. Herra maksoi minulle mi-
nun wanhurskauteni jälkeen: hän
antoi minulle kätteni puhtauden
jälkeen. Job. 22: 30.
22. Sillä minä pidän Herran
tiet, ja en ole jumalatoin minun
Jumalatani wastaan.
23. Sillä kaikki hänen oikeu-
tensa owat minun silmäni edessä,
ja hänen käskyjänsä en minä ty-
köäni hylkää;
24. Waan olen wakaa hänen
edessänsä ja wältän wääryyttä.
25. Sentähden Herra kostaa
minulle wanhurskauteni perästä,
minun kätteni puhtauden jälkeen,
hänen silmäinsä edessä.
26. Pyhäin kanssa sinä pyhä
olet, ja toimellisten kanssa toi-
mellinen.
27. Puhdasten kanssa sinä puh-
das olet, ja nuriain kanssa sinä
nuria olet. Hes. 7: 27. Mich. 2: 8.
28. Sillä sinä wapahdat ah-
distetun kansan, ja korkiat silmät
sinä alennat. Luc. 1: 51.
29. Sillä minun kynttiläni sinä
walaiset; Herra minun Jumalani
walaisee minun pimeyteni.
30. Sillä sinun kauttas minä
sotawäen murran, ja minun Ju-
malassani karkaan muurin ylitse.
31. Jumalan tie on täydellinen.
Herran puheet tulella koetellut:
hän on kaikkein kilpi, jotka häneen
uskaltawat. Ps. 12: 7. San. l. 30: 5.
32. Sillä kuka on Jumala,
paitsi Herraa? ja kuka on kallio,
paitsi meidän Jumalatamme?

33. Jumala wyöttää minun woimalla, ja panee minun tieni wiattomaksi.
34. Hän tekee minun jalkani niinkuin peurain, ja asettaa minun korkeudelle. Hab. 3: 19.
35. Hän opettaa minun käteni sotimaan, ja käsiwarteni waskijoutsea wetämään. Ps. 144: 1.
36. Ja sinä annoit minulle autuutes kilwen, ja sinun oikia kätes wahwistaa minun: ja koskas minun alennat, niin sinä teet minun suureksi. Ps. 71: 20, 21.
37. Sinä lewitit minun askeleeni minun allani, ettei minun kantapääni liwistyneet. Ps. 17: 5.
38. Minä ajan wihoillisiani takaa ja käsitän heitä, ja en palaja, ennenkuin minä heidän hukutan.
39. Minä runtelen heitä, ettei he taida nousta: heidän täytyy kaatua minun jalkaini ala. Ps. 27: 2.
40. Sinä walmistat minun woimalla sotaan: sinä taiwutat minun alani ne, jotka nousewat minua wastaan.
41. Sinä annat minulle wihoilliseni kaulan, ja minä kadotan wainoojani.
42. He huutawat, waan ei ole auttajata: Herran tykö, mutta ei hän wastaa heitä. Jes. 1: 15. Joh. 9: 31.
43. Minä surwon heitä niinkuin maan tomun tuulen edessä, ja heitän pois niinkuin loan kaduilta.
44. Sinä pelastat minua riitaisesta kansasta: sinä asetat minun pakanain pääksi; se kansa, jota en minä tuntenut, palwelee minua. 2 Sam. 15—20 Luwut. Ps. 60: 10.
45. Se kuultelee minua kuuliaisilla korwilla: muukalaiset lapset kieltäwät minun.
46. Muukalaiset lapset waipuwat ja wapisewat heidän siteissänsä.
47. Herra elää, kiitetty olkoon minun kallioni ja minun autuuteni Jumala olkoon ylistetty!
48. Jumala, joka minulle koston antaa, ja waatii kansat minun alani;
49. Joka minua auttaa wihoillisistani: sinä korotat myös minun niistä, jotka karkaawat minua wastaan; sinä pelastat minua wäkiwaltaisesta miehestä.
50. Sentähden minä kiitän sinua, Herra, pakanain seassa, ja weisaan nimelles kiitoksen. Rom. 15: 9.
51. Joka suuren autuuden kuninkaallensa osottaa, ja tekee hywästi woideltullensa, Dawidille, ja hänen siemenellensä ijankaikkisesti.

19 Psalmi.

Jumalan sana. Oikia katumus.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.
2. Taiwaat ilmoittawat Jumalan kunnian, ja wahwuus julistaa hänen kättensä teot. 1 Mos. 1: 6.
3. Päiwä sanoo päiwälle, ja yö ilmoittaa yölle tiedon.
4. Ei ole kieltä eikä puhetta, kussa ei heidän äänensä kuulu. Ap. T. 2: 4, 6.
5. Heidän nuoransa käy ulos kaikkiin maihin, ja heidän pu=

heensa maailman ääreen asti: auringolle hän pani majan heissä.
Rom. 10: 18.

6. Ja käy ulos kammiostansa niinkuin ylkä, ja riemuitsee niinkuin sankari tietä juostaksensa.

7. Hän käy ylös taiwasten lopulta ja juoksee ympäri hamaan siihen loppuun jälleen; ja ei ole peitetty mitään hänen lämpymänsä edestä.

8. Herran laki on täydellinen ja wirwoittaa sielut: Herran todistus on wahwa ja tekee yksinkertaiset taitawaksi.
Rom. 15: 4. 2 Tim. 3: 15, 2c. 2 Piet. 1: 19.

9. Herran käskyt owat oikiat ja ilahuttawat sydämmet: Herran käskyt owat kirkkaat ja walistawat silmät. Ps. 119: 111, 130.

10. Herran pelko on puhdas ja pysyy ijankaikkisesti: Herran oikeudet owat todet, kaikki tyyni wanhurskaat,

11. Ne owat kalliimmat kultaa ja kaikkein parasta kultaa, ja makeemmat hunajata ja mesileipiä.
Ps. 119: 72, 103, 127. San. l. 8: 10.

12. Sinun palwelias myös niissä opetetaan: ja joka niitä pitää, hänellä on suuri palkka.
Joh. 14: 21, 23. 1 Tim. 4: 8.

13. Erhetykset kuka ymmärtää? anna minulle anteeksi salaiset rikokset. Ps. 32: 6.

14. Warjele myös palwelias ylpeistä, ettei he minua hallitsisi; niin minä olen wiatoin suuresta pahasta teosta. P. 141: 4.

15. Kelwatkoon sinulle minun suuni puheet, ja minun sydämmeni ajatukset sinun edessäs, Herra, minun wahani ja minun Lunastajani! Ps. 104: 34.

20 Psalmi.

Rukous hywän esiwallan edestä.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle. 1 Sam. 10: 1.

2. Herra kuulkoon sinua hädässäs, Jakobin Jumalan nimi sinua warjelkoon!

3. Hän lähettäköön sinulle apua pyhästä, ja Zionista sinua wahwistakoon!

4. Hän muistakoon kaikki sinun ruokauhris, ja sinun polttouhris olkoon lihawat, Sela! Ps. 141: 2.

5. Hän antakoon sinulle, mitä sinun sydämmes anoo, ja päättäköön kaikki aiwoitukses! Ps. 21: 3.

6. Me kerskaamme sinun awustas, ja meidän Jumalamme nimessä me ylennämme meidän lippumme: Herra täyttäköön kaikki sinun rukoukses!

7. Nyt minä tunnen Herran woideltuansa auttawan, ja häntä kuulewan hänen pyhästä taiwaastansa: hänen oikia kätensä auttaa woimallisesti.

8. Nämät uskaltawat rattaisiin ja oreihin; mutta me muistamme Herran meidän Jumalamme nimeä. San. l. 21: 31. Jer. 9: 23, 24.

9. He owat kukistetut ja langenneet; mutta me nousemme ja pystyällä seisomme.

10. Auta Herra! Kuningas meitä kuulkaan, koska me huudamme.

21 Psalmi.

Christuksen woitto jumalattomain ylitse.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Herra, Kuningas riemuitsee sinun woimassas: ja kuinka suuresti hän iloitsee awustas! Ps. 16: 9.

3. Hänen sydämmensä halun sinä annat hänelle, ja et kiellä, mitä hänen suunsa anoo, Sela! Joh. 11: 41, 42. Hebr. 5: 7.

4. Sillä sinä ennätät hänen hywällä siunauksella: sinä panet kultaisen kruunun hänen päähänsä.

5. Hän anoi elämätä sinulta, niin sinä annoit hänelle pitkän ijän aina ja ijankaikkisesti. Jes. 53: 8. Rom. 6: 9.

6. Hänellä on suuri kunnia sinun awustas: sinä panet ylistyksen ja kaunistuksen hänen päällensä.

7. Sillä sinä asetat hänen siunaukseksi ijankaikkisesti: sinä ilahutat hänen kaswois edessä ilolla. Ps. 16: 11.

8. Sillä Kuningas turwaa Herraan: ja ylimmäisen laupiudessa ei hän horju. Ps. 24: 8, 10.

9. Sinun kätes löytää kaikki wihoillises: sinun oikia kätes löytää ne, jotka sinua kadehtiwat.

10. Sinä panet heitä niinkuin kuumaan pätsiin sinun wihas aikana: Herra nielee heitä wihassansa, ja tuli syö heitä. 5 Mos. 32: 22. Jer. 17: 4.

11. Heidän hedelmänsä sinä kadotat maan päältä, ja heidän siemenensä ihmisten lapsista. Ps. 109: 13.

12. Sillä he ajatteliwat tehdä sinulle pahaa: he pitiwät neuwoa, jota ei he woineet täyttää.

13. Sillä sinä teet heitä olkapääksi: sinä tarkoitat jänteelläs heidän kaswojansa wastaan. Ps. 7: 13, 14.

14. Herra ylönnä sinuas sinun wäkewyydessäs; niin me weisaamme ja kiitämme sinun woimaas.

22 Psalmi.

Christuksen kärsiminen, kunnia.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle, peurasta, jota warhain wäijytään.

2. Minun Jumalani, minun Jumalani! miksis minun hylkäsit? minä parun, waan minun apuni on kaukana. Matth. 27: 46. Marc. 15: 34.

3. Minun Jumalani! päiwällä minä huudan, ja et sinä wastaa, ja en myös yöllä waikene. Ps. 88: 2.

4. Sinä olet pyhä, joka asut Israelin kiitoksessa. Ps. 77: 14.

5. Meidän isämme toiwoiwat sinuun; ja kuin he toiwoiwat, niin sinä wapahdit heitä.

6. Sinua he huusiwat, ja wapahdettiin: sinuun he turwasiwat, ja ei tulleet häpiään.

7. Mutta minä olen mato ja en ihminen, ihmisten pilkka ja kansan ylönkatse. Jes. 52: 14.

8. Kaikki, jotka minun näkewät, häpäisewät minua: he wääristelewät huuliansa ja päätänsä wääntelewät. Matth. 27: 39. Marc. 15: 29. Luc. 23: 35, 36.

9. Hän walittaa Herralle, hän

wapahtakoon hänen: hän autta-
koon häntä, jos hän mielistyy
häneen. Matth. 27: 43.
10. Sillä sinä olet minun we-
tänyt ulos äitini kohdusta: sinä
olet minun turwani, ollessani
wielä äitini rinnalla.
11. Sinun päälles minä olen
heitetty äitini kohdusta: sinä olet
minun Jumalani hamasta äitini
kohdusta.
12. Älä kaukana ole minusta;
sillä ahdistus on läsnä, ja ei ole
auttajata.
13. Suuret mullit owat minun
piirittäneet, lihawat härjät kier-
siwät minun ympäri.
14. Heidän kitansa awasiwat
he minua wastaan, niinkuin raa-
telewa ja kiljuwa jalopeura.
15. Minä olen kaattu ulos niin-
kuin wesi, ja minun luuni owat
kaikki hajotetut: minun sydämmeni
on niinkuin sulattu medenwaha
minun ruumiissani.
16. Minun woimani on kui-
wettu niinkuin kruusin muru, ja
minun kieleni tarttuu suuni la-
keen; ja sinä panet minun kuole-
man tomuun. Ps. 109: 24.
17. Sillä koirat owat minun
piirittäneet: julmain parwi saar-
tain läwisti niinkuin jalopeura
minun käteni ja jalkani.
Matth. 27: 31. Marc. 15: 20. Joh. 19: 18.
Ap. T. 2: 23. Col. 2: 14.
18. Minä lukisin kaikki minun
luuni; mutta he katseliwat ja nä-
kiwät ihastuksensa minusta.
19. **He jakawat heillensä minun
waatteeni ja heittäwät minun ha-
meestani arpaa.** Matth. 37: 35.
Marc. 15: 24. Luc. 23: 34. Joh. 19: 23.
20. Mutta sinä, Herra, älä
ole kaukana! minun wäkewyyteni,
riennä minun awuksenі!
21. Pelasta minun sieluni mie-
kasta, ja minun ainokaiseni koirilta.
22. Wapahda minua jalopeu-
ran suusta, ja päästä minua yk-
sisarwisista.
23. Minä saarnaan sinun ni-
meäs weljilleni: minä ylistän si-
nua seurakunnassa.
Hebr. 2: 12. Joh. 20: 17.
24. Ylistäkäät Herraa te, jotka
häntä pelkäätte: koko Jakobin sie-
men kunnioittakoon häntä, ja ka-
wahtakoon häntä kaikki Israelin
siemen!
25. Sillä ei hän hyljännyt eikä
katsonut ylön köyhän raadollisuut-
ta, eikä kääntänyt kaswojansa hä-
nestä pois; waan kuin se häntä
huusi, kuuli hän sitä.
26. Sinua minä ylistän suu-
ressa seurakunnassa: minä mak-
san lupaukseni heidän edessänsä,
jotka häntä pelkääwät.
Ps. 35: 18. Ps. 40: 10, 11.
27. Raadolliset syöwät ja ra-
witaan, ja jotka Herraa etsiwät,
pitää häntä ylistämän: teidän sy-
dämmenne pitää elämän ijankaik-
kisesti. Ps. 69: 33.
28. Kaikki maailman ääret
muistakaan ja kääntäkään heitänsä
Herran tykö, ja kumartakaan sinun
edessäs kaikki pakanain sukukunnat.
Ps. 2: 8.
29. Sillä Herralta on walta-
kunta, ja hän wallitsee pakanain
ylitse.

30. Kaikki lihawat maan päällä pitää syömän ja kumartaman, hänen edessänsä polwiansa notkistaman kaikki, jotka tomussa makaawat ja jotka surussansa eläwät.
Ps. 68: 23. 1 Sam. 2: 8.

31. Hänen pitää saaman siemenen, joka häntä palwelee: Herrasta pitää ilmoitettaman lasten lapsiin. Jes. 53: 10. Hos. 2: 23.

32. He tulewat ja hänen wanhurskauttansa saarnaawat syntywälle kansalle, että hän sen tekee.
Jer. 23: 6.

23 Psalmi.

Oikia lohdutus Christuksen warjeluksesta.

Dawidin Psalmi.

1. **Herra on minun paimeneni: ei minulta mitään puutu.** Jes. 40: 11.
Jer. 23: 4. Hes. 34: 23. Joh. 10: 11 rc. Hebr. 13: 20. 1 Piet. 2: 25. Luku 5: 4.

2. Hän kaitsee minua wiherjäisessä niitussa, ja wie minua wirwoittawan weden tykö.

3. Minun sieluni hän wirwoittaa: hän wie minun oikialle tielle, hänen nimensä tähden.

4. Ja waikka minä waeltaisin pimiässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahuutta, ettäs olet kanssani: sinun witsas ja sauwas minun tukewat.

5. Sinä walmistat minulle pöydän, minun wihoillisteni kohdalle: sinä woitelet minun pääni öljyllä, ja minun maljani on ylitsewuotawainen. Ps. 92: 11.

6. Hywyys ja laupius noudattawat minua kaiken elinaikani, ja minä saan asua Herran huoneessa ijankaikkisesti. Ps. 27: 4. Ps. 84: 5.

24 Psalmi.

Christus kunnian Kuningas.

Dawidin Psalmi.

1. Herran on maa, ja kaikki kuin siinä owat, maan piiri ja ne kuin sen päällä asuwat.
2 Mos. 19: 5. 5 Mos. 10: 14. Job. 41: 2. Ps. 50: 12. 1 Cor. 10: 26, 28.

2. Sillä hän on perustanut sen merten päälle, ja wirtain päälle sen wahwistanut.
Job. 38: 6. Ps. 104: 5.

3. Kuka astuu Herran wuorelle? ja kuka taitaa seisoa hänen pyhässä siassansa? Ps. 15: 1.

4. Jolla wiattomat kädet owat ja on puhdas sydämmestä, joka ei halaja turhuutta eikä wanno wäärin,

5. Se saa siunauksen Herralta, ja wanhurskauden autuutensa Jumalalta.

6. Tämä on se sukukunta, joka häntä etsii, joka kysyy sinun kaswojas, Jakob, Sela!

7. Tehkäät portit awaraksi ja owet maailmassa korkiaksi, kunnian Kuninkaan mennä sisälle.
Ps. 21: 8. Ps. 29: 1, 2.

8. Kuka on se kunnian Kuningas? se on Herra, wäkewä ja woimallinen, se Herra woimallinen sodassa. 2 Mos. 15: 3.

9. Tehkäät portit awaraksi ja owet maailmassa korkiaksi, kunnian Kuninkaan mennä sisälle!

10. Kuka on se kunnian Kuningas? se on Herra Zebaoth, hän on se kunnian Kuningas, Sela!

25 Psalmi.

Jumalan hallitus, armo, suojelus.

Dawidin Psalmi.

1. Sinun tykös, Herra, ylön-
nän minä minun sieluni.
2. Minun Jumalani! sinuun
minä turwaan, älä salli minua
häwäistää, ettei minun wihoilli-
seni iloitsisi minusta.
3. Sillä ei yksikään tule hä-
piään, joka sinua odottaa; mutta
irralliset pilkkaajat saawat häpiän.
Jes. 49: 23.
4. Herra, osota minulle sinun
ties, ja opeta minulle sinun polkus.
Ps. 27: 11. Ps. 86: 11. Ps. 143: 10.
5. Johdata minua sinun to-
tuudessas, ja opeta minua; sillä
sinä olet Jumala, joka minua au-
tat, yli päiwää minä odotan sinua.
6. Muista, Herra, sinun lau-
piuttas ja hywyyttäs, joka maail-
man alusta on ollut.
7. Älä muista minun nuoruu-
teni syntejä ja ylitsekäymistäni;
mutta muista minua sinun laupiu-
tes jälkeen, sinun hywyytes tähden,
Herra! Job. 13: 26. Jer. 31: 19.
8. Herra on hywä ja wakaa, sen-
tähden saattaa hän syntiset tielle.
9. Hän johdattaa oikeudella raa-
dollisen, ja opettaa siweille hänen
tiensä.
10. Kaikki Herran tiet owat
hywyys ja totuus niille, jotka hä-
nen liittonsa ja todistuksensa pi-
täwät.
11. Sinun nimes tähden, Her-
ra, ole armollinen minun pahalle
teolleni, joka suuri on.
12. Kuka on se mies, joka Her-
raa pelkää? sillä hän opettaa par-
haan tien.
13. Hänen sielunsa asuu hy-
wyydessä, ja hänen sikiänsä omis-
taa maan. Ps. 112: 1, 2. San. l. 20: 7.
14. Herran salaisuus on niillä,
jotka häntä pelkääwät, ja hänen
liittonsa ilmoittaa hän heille.
San. l. 3: 32.
15. Minun silmäni katsowat
alati Herraa; sillä hän kirwottaa
minun jalkani werkosta. Ps. 141: 8.
16. Käännä sinuas minun puo-
leeni, ja ole minulle armollinen;
sillä minä olen yksinäinen ja raa-
dollinen.
17. Minun sydämmeni mur-
heet owat moninaiset: wie siis
minua ulos minun tuskistani.
18. Katsos minun waiwaisuu-
teni ja raadollisuuteni puoleen, ja
anna kaikki minun syntini anteeksi.
Ps. 119: 153.
19. Katsos, kuinka monta wi-
hoillista minulla on? ja sulasta
kateudesta he minua wihaawat.
Ps. 3: 2. Joh. 15: 25.
20. Warjele minun sieluni ja
wapahda minua, älä laske mi-
nua häpiään; sillä sinuun minä
turwaan.
21. Wakuus ja oikeus warjel-
koon minua; sillä minä odotan
sinua. Joh. 1: 1. Luku 2: 3.
22. Jumala, wapahda Israeli
kaikista tuskistansa.

26 Psalmi.

Oikian asian edesauttamisesta.

Dawidin Psalmi.

1. Tuomitse minua, Herra;
sillä minä olen wakuu-

dessani waeltanut; ja minä toiwon Herraan, sentähden en minä liwistele. 1 Sam. 19: 4. Luku 24: 12. Ps. 7: 9, 10. Ps. 17: 2, 3.

2. Koettele minua, Herra, ja kiusaa minua: puhdista minun munaskuuni ja sydämmeni. Ps. 139: 2, 3, 23.

3. Sillä sinun hywyytes on minun silmäini edessä, ja minä waellan sinun totuudessas. Job. 31: 5.

4. En minä istu turhain ihmisten seassa, enkä seuraa petollisia. Ps. 1: 1.

5. Minä wihaan pahain seurakuntaa, enkä istu jumalattomain tykönä. Ps. 119: 128.

6. Minä pesen käteni wiattomuudessa, ja oleskelen, Herra, alttaris tykönä, Ps. 43: 4. Ps. 73: 13.

7. Kussa kiitossanan ääni kuullaan, ja kaikki sinun ihmees saarnataan. 1 Tim. 4: 4.

8. Herra, minä rakastin sinun huonees asuinsiaa ja sitä siaa, jossa sinun kunnias asuu. Ps. 84: 5. Ps. 122: 1.

9. Älä tempaa minun sieluani pois syntisten kanssa ja minun henkeäni werikoirain kanssa,

10. Jotka pahanjuoniset owat ja mielellänsä lahjoja ottawat.

11. Mutta minä waellan wiattomuudessani: wapahda minua ja ole minulle armollinen!

12. Minun jalkani käy oikiasti: minä kiitän Herraa seurakunnissa.

27 Psalmi.

Rohkeus Herrassa. Jumalan sana.

Dawidin Psalmi.

1. Herra on minun walistukseni ja autuuteni, ketä minä pelkään? Herra on minun henkeni wäkewyys, ketä minä wapisen?

2. Sentähden ehkä pahat, minun wainollliseni ja wihoillliseni, lähestywät minun lihaani syömään, täytyy heidän kuitenkin heitänsä loukata ja langeta. Ps. 18: 39.

3. Ja waikka sotawäki saartais minua, niin ei minun sydämmeni sentähden pelkäisi: ja jos sota nousis minua wastaan, minä turwaan sittenkin häneen. Ps. 3: 6.

4. Yhtä minä Herralta anon, sitä minä pyydän, asuakseni Herran huoneessa kaiken elinaikani: että minä näkisin Herran kauniin jumalanpalweluksen, ja hänen templiänsä etsisin. Ps. 23: 6. Ps. 84: 2. Luc. 10: 42.

5. Sillä hän peittää minua majassansa pahana aikana: hän kätkee minun salaiseen majaansa, ja korottaa minua kalliolle. Ps. 31: 21. Jer. 36: 26.

6. Ja hän korottaa nytkin minun pääni wihoillisteni ylitse, jotka minun ympärilläni owat; niin minä uhraan hänen majassansa kiitosuhria: minä weisaan ja laulan Herralle.

7. Herra, kuule minun ääneni, koska minä huudan: ole minulle armollinen, ja kuultele minua.

8. Minun sydämmeni sanoo sinulle tämän sinun sanas: etsikäät minun kaswojani! sentähden minä etsin, Herra, sinun kaswojas. 5 Mos. 4: 29. Ps. 50: 15.

9. Älä peitä kaswojas minulta, ja älä sysää pois palweliatas wihassas; sillä sinä olet minun

apuni: älä minua hylkää, älä myös minua anna ylön, minun autuuteni Jumala. Ps. 13: 2.

10. Sillä minun isäni ja äitini hylkäsiwät minun; mutta Herra korjasi minun.

11. Herra, osota minulle sinun ties, ja johdata minua oikiata polkua, minun wihoillisteni tähden. Ps. 5: 9. Ps. 25: 4, 5.

12. Älä anna minua wihoillisteni tahtoon; sillä wäärät todistukset seisowat minua wastaan ja tekewät häpeemätä wääryyttä.

13. Mutta minä uskon kuitenkin näkewäni Herran hywyyttä eläwitten maalla.

14. Odota Herraa, ole hywässä turwassa, ja hän wahwistaa sinun sydämmes: ja odota Herra. Ps. 31: 25.

28 Psalmi.

Pahoja ihmisiä wastaan.

Dawidin Psalmi.

1. Koska minä huudan sinua, Herra, minun uskallukseni, niin älä waikene minulle; etten, koska sinä waikenisit minulle, minä tulisi niitten kaltaiseksi, jotka hautaan menewät. Ps. 143: 7.

2. Kuule minun rukoukseni ääni, koska minä huudan sinua, koska minä nostan käteni sinun pyhää chuorias päin.

3. Älä anna minun tulla jumalattomain ja pahointekiäin sekaan, jotka lähimmäistensä kanssa puhuwat ystäwällisesti, waan pahuutta on heidän sydämmissänsä. Ps. 62: 5. Ps. 141: 4. Jer. 9: 8.

4. Anna heille heidän työnsä jälkeen ja heidän pahan menonsa perään: anna heille heidän kättensä töitten perään, maksa heille ansionsa perästä.

5. Sillä ei he ota waaria Herran töistä, eikä hänen käsialoistansa; sentähden rikkoo hän heitä ja ei rakenna heitä. Jes. 5: 11, 12.

6. Kiitetty olkoon Herra; sillä hän on kuullut minun rukoukseni äänen.

7. Herra on minun wäkewyyteni ja kilpeni, häneen minun sydämmeni toiwoo, ja minä olen autettu; ja minun sydämmeni riemuitsee, ja minä kiitän häntä weisullani.

8. Herra on heidän wäkewyytensä; hän on wäkewä, joka woideltuansa auttaa. Ps. 18: 51.

9. Auta kansaas ja siunaa perimistäs, ja rawitse heitä ja korota heitä ijankaikkisesti. 5 Mos. 9: 29. Ps. 79: 13. Ps. 95: 7. Ps. 100: 2, 3.

29 Psalmi.

Jumalan sanan woima.

Dawidin Psalmi.

1. Tuokaat Herralle, te wäkewät, tuokaat Herralle kunnia ja wäkewyys. Ps. 24: 7. Ps. 47: 10.

2. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa. Ps. 96: 7, 8.

3. Herran ääni käy wetten päällä: kunnian Jumala pauhaa, Herra suurten wetten päällä. Job. 37: 2, rc.

4. Herran ääni käy woimassa: Herran ääni käy suuressa kunniassa.

5. Herran ääni särkee cedripuut, ja Herra särkee cedripuut Libanonissa.

6. Hän hyppäyttää heitä niinkuin wasikan, sekä Libanonin että Sirionin, niinkuin nuoren yksisarwisen.

7. Herran ääni leikkaa, niinkuin tulen liekki.

8. Herran ääni hääläyttää korwen, ja Herra liikuttaa Kadeksen korwen. 4 Mos. 20: 1. 5 Mos. 8: 2.

9. Herran ääni saattaa peurat poikimaan, ja paljastaa metsät; ja hänen templissänsä pitää koko hänen joukkonsa sanoman hänelle kunnian.

10. Herra istuu wedenpaisumisen päällä: Herra pysyy Kuningasna ijankaikkisesti. Hes. 36: 25. Joel. 3: 18. Zach. 13: 1. 1 Piet. 3: 20, 21.

11. Herra antaa kansallensa wäkewyyden: Herra siunaa kansaansa rauhalla.

30 Psalmi.

Dawidin kiitos, kehoitus, rukous.

1. Psalmi weisattawa Dawidin huoneen wihkimisessä.
5 Mos. 20: 5. 2 Sam. 6: 20. 1 Kun. K. 8: 1. 1 Aika K. 16: 43.

2. Minä ylistän sinua, Herra, sillä sinä olet korottanut minua: et myös salli iloita wihoilliseni minusta.

3. Herra minun Jumalani, koska minä huusin sinua, niin sinä teit minun terweeksi.

4. Herra, sinä weit minun sieluni ulos helwetistä: sinä olet minun eläwänä pitänyt niitten menneessä kuoppaan.

5. Pyhät weisatkaat kiitosta Herralle, ja kiittäkäät hänen pyhyytensä muistoksi.

6. Sillä hänen wihansa wiipyy silmän räpäyksen, ja hän ihastuu elämästä: ehtoona on itku, mutta aamulla ilo.
Jes. 54: 7, 8. Joh. 16: 19, 20. 2 Cor. 4: 17.

7. Mutta minä sanoin myötäkäymisessäni: en minä ikänä kukisteta.

8. Sillä sinä, Herra, olet hywässä tahdossas minun wuoreni wahwistanut; mutta koska sinä kaswos peitit, niin minä hämmästyin.

9. Sinua, Herra, minä huudan, ja Herraa minä rukoilen.

10. Mitä hywää minun weressäni on, koska minä hautaan alas menen? kiittäneekö myös tomu sinua, ja ilmoittaneeko se sinun totuuttas? Ps. 6: 6.

11. Herra, kuule, ja ole minulle armollinen: Herra, ole minun auttajani.

12. Sinä olet muuttanut minun walitukseni iloksensi: sinä olet riisunut minun säkkini, ja wyötit minun riemulla.

13. Että minun kunniani weisais sinulle kiitosta ja ei waikenisi. Herra minun Jumalani, minä kiitän sinua ijankaikkisesti!
Ps. 57: 9. Ps. 108: 2, 2c.

31 Psalmi.

Toiwon woima tuskassa.

1. Dawidin Psalmi edelläwei-
saajalle.
2. Herra, sinuun minä us-
kallan, etten minä ikänä
häpiään tulisi: wapahda minua
sinun wanhurskautes kautta.
Ps. 16: 1. Ps. 71: 1.
3. Kallista korwas minun puo-
leeni, auta minua äkistä: ole mi-
nulle wahwa kallio ja linna mi-
nua auttamaan;
4. Sillä sinä olet minun kal-
lioni ja minun linnani, ettäs siis
sinun nimes tähden minua talut-
taisit ja weisit; Sam. l. 18: 10.
5. Ettäs minun kirwoittaisit
werkosta, jonka he minun eteeni
wirittiwät; sillä sinä olet minun
wäkewyyteni.
6. Sinun käsiis minä annan
minun henkeni: sinä olet minun
lunastanut, Herra, sinä totinen
Jumala. Luc. 23: 46.
7. Minä wihaan niitä, jotka
pitäwät wäärää oppia; mutta mi-
nä uskallan Herraan.
8. Mina ihastun ja riemuitsen
sinun hywyytes tähden, ettäs kat-
sot minun raadollisuuttani, ja tun-
net minun sieluni tuskassa. Ps. 16: 9.
9. Ja et sinä sulje minua wi-
hoillisteni käsiin: sinä asetat mi-
nun jalkani awaraan paikkaan.
1 Sam. 23: 7. Ps. 40: 3.
10. Herra, ole minulle armol-
linen; sillä minä ahdistetaan:
minun kaswoni owat muuttuneet
murheesta, niin myös minun sie-
luni ja watsani.
11. Sillä minun elämäni on
kulutettu murheesta, ja minun
wuoteeni huokauksesta; minun
woimani on rauwennut minun pa-
hain tekoini kautta, ja minun
luuni owat muserretut. Ps. 40: 13.
12. Minä olen pilkaksi tullut
kaikille minun wihamiehilleni ja
kylällisilleni ylönpaltisesti, ja häm-
mästykseksi tuttawilleni: jotka mi-
nun ulkona näkewät, pakenewat
minua. Jes. 53: 2, 3.
13. Minä olen sydämmestä
unhotettu niinkuin kuollut: minä
olen niinkuin rikottu astia.
Luc. 24: 21.
14. Sillä minä kuulen monen
häwäistyksen, että jokainen kart-
taa minua: he pitäwät keskenänsä
neuwoa minusta, ja tahtowat ot-
taa minun henkeni.
15. Mutta minä toiwon si-
nuun, Herra, ja sanon: sinä olet
minun Jumalani!
16. Minun aikani owat sinun
käsissäs: pelasta minua minun wi-
hoillisteni kädestä ja niistä, jotka
minua wainoowat.
17. Anna paistaa kaswois pal-
welias päälle: auta minua lau-
piutes kautta.
4 Mos. 6: 25, 26. Ps. 80: 4.
18. Herra, älä minun anna
häpiään tulla; sillä sinua minä
awuksi huudan: jumalattomat tul-
koon häpiään, waijetkoon helwe-
tissä.
19. Tulkoon mykäksi wäärät
suut, jotka puhuwat wanhurskasta
wastaan kowasti ylpeydestä ja
ylönkatseesta. Ps. 63: 12. Ps. 107: 42.

20. Kuinka suuri on sinun hywyytes, jonkas panit tallelle niille, jotka sinua pelkääwät! ja jonkas niille osotat, jotka sinuun uskaltawat, ihmisten lasten edessä!
21. Sinä kätket heitä tykönäs salaisesti jokaisen haastosta: sinä peität heitä majassas riittelewäisistä kielistä. 1 Sam. 23: 14, 19. Luku 24: 2, &c. Ps. 27: 5. Jer. 36: 26.
22. Herra olkoon kiitetty, että hän on minulle osottanut ihmeellisen hywyyden wahwassa kaupungissa.
23. Sillä minä sanoin pikaisuudessani: minä olen sinun silmäis edestä syösätty pois: kuitenkin kuulit sinä minun rukoukseni äänen, koska minä sinun tykös huusin. Ps. 22: 2. 1 Sam. 23: 26, 27.
24. Rakastakaat Herraa kaikki hänen pyhänsä: Herra warjelee uskollisia ja runsaasti kostaa niille, jotka ylpeyttä harjoittelewat.
25. Olkaat hywässä turwassa, ja hän wahwistaa teidän sydämmenne, kaikki jotka Herraa odotatte. Ps. 27: 14.

32 Psalmi.

2. Katumus-Psalmi.

Dawidin opetus.

1. Autuas on se, jonka pahat teot owat annetut anteeksi ja jonka synnit peitetyt owat. Rom. 4: 6, &c.
2. Autuas on se ihminen, jolle Herra ei soimaa wääryyttä, jonka hengessä ei wilppiä ole.
3. Sillä koska minä tahdoin sitä waiketa, musertuiwat minun luuni minun jokapäiwäisestä itkustani. San. l. 28: 13.
4. Sillä sinun kätes oli yöllä ja päiwällä raskas minun päälläni, niin että minun nesteeni kuiwui, niinkuin se kesällä kuiwuu, Sela! Ps. 38: 3, 5. Ps. 65: 4.
5. Sentähden minä tunnustan sinun edessäs minun syntini, ja en peitä minun pahoja tekojani. Minä sanoin: minä tunnustan Herralle minun pahat tekoni; niin sinä annoit anteeksi minun syntini wääryyden, Sela! Jes. 65: 24.
6. Tämän tähden pitää kaikki pyhät sinua rukoileman oikialla ajalla: sentähden koska suuret wedenpaisumiset tulewat, ei he niihin ulotu. Ps. 19: 13. Jes. 49: 8. 2 Cor. 6: 2.
7. Sinä olet minun warjelukseni, kätke minua murheesta, että minä pelastettuna sangen riemuisesti kerskaisin, Sela!
8. Minä neuwon sinua ja osotan sinulle tien, jotas waellat: minä johdatan sinun minun silmilläni.
9. Älkäät olko niinkuin orhiit ja muulit, joilla ei ymmärrystä ole, joille pitää suitset ja ohjat suuhun pantaman, ellei he lähene sinua. San. l. 26: 3.
10. Jumalattomalla on monta witsausta; mutta joka Herraan toiwoo, hänen hywyys ympäri piirittää. San. l. 12: 21.
11. Riemuitkaat teitänne Herrassa, ja olkaat iloiset, te wanhurskaat, ja kerskatkaat itsiänne kaikki te yksiwakaiset.

33 Psalmi.

Jumalan omaisuutten ja suurten tekoin
julistus.

1. Riemuitkaat, te wanhurs=
kaat, Herrassa; wakaat
pitää häntä kauniisti kiittämän.
2. Kiittäkäät Herraa kanteleilla,
weisatkaat hänelle kiitosta kym=
menenkielisellä psaltarilla. Ps. 92: 4.
3. Weisatkaat hänelle uusi wirsi:
weisatkaat jalosti kielten leikissä,
helisemisellä.
4. Sillä Herran sana on toti=
nen, ja mitä hän lupaa, sen hän
wahwana pitää.
4 Mos. 23: 19. 1 Sam. 15: 29.
5. Hän rakastaa wanhurskautta
ja tuomiota; maa on täynnänsä
Herran laupiutta. Ps. 119: 64.
6. Herran sanalla owat tai=
waat tehdyt, ja kaikki heidän jouk=
konsa hänen suunsa hengellä.
1 Mos. 1: 2.
7. Hän pitää koossa weden me=
ressä niinkuin roukkiossa, ja kät=
kee sywyydet. 1 Mos. 1: 9. Job. 38: 10.
8. Peljätköön Herraa kaikki
maa: häntä peljätköön kaikki maan
piirin asuwaiset.
9. Sillä koska hän sanoo, niin
se tapahtuu; jos hän käskee, niin
se on tehty. Ps. 148: 5.
10. Herra tekee pakanain neu=
wot tyhjäksi; hän saattaa kansain
ajatukset turhaksi. Ps. 2: 1, 2, 4.
11. Mutta Herran neuwo py=
syy ijankaikkisesti, hänen sydäm=
mensä ajatukset sukukunnasta su=
kukuntaan. San. l. 19: 21. Jes. 46: 10.
12. **Autuas on se kansa, jonka
Herra on Jumala,** se kansa, jonka
hän itsellensä on perinnöksi wa=
linnut. Ps. 144: 15.
13. Herra katsoi taiwaasta alas,
ja näki kaikki ihmisten lapset.
14. Wahwalta istuimeltansa
katsoi hän kaikkia, jotka maan
päällä asuwat.
15. Hän walmistaa kaikkein
heidän sydämmensä: hän ymmär=
tää kaikki heidän työnsä.
San. l. 16: 1, 2, 9. Luku 21: 1, 2.
16. Ei kuningasta auta hänen
suuri wäkensä, eikä sankari wa=
pahdeta suurella woimallansa.
2 Aika K. 14: 11.
17. Orhiit ei myös auta; ja
heidän suuri wäkewyytensä ei pe=
lasta.
Job. 39: 21. Ps. 147: 10. San. l. 21: 31.
18. Katso, Herran silmät kat=
sowat niitä, jotka häntä pelkää=
wät, jotka hänen laupiuteensa toi=
wowat,
19. Että hän pelastais heidän
sielunsa kuolemasta, ja elättäis
heitä näljän aikana.
Ps. 34: 10, 11. Ps. 37: 19.
20. Meidän sielumme odottaa
Herraa, joka on meidän apumme
ja kilpemme.
21. Sillä meidän sydämmemme
iloitsee hänessä, ja me toiwomme
hänen pyhään nimeensä.
22. Olkoon sinun laupiutes,
Herra, meidän päällämme, niin=
kuin me sinuun uskallamme!

34 Psalmi.

Kiitos Jumalan laupiuden edestä.

1. Dawidin Psalmi, koska hän
muotonsa muutti Abimelechin edes=

sä, joka hänen ajoi pois tyköänsä, ja hän meni pois.
1 Sam. 21: 10. Ps. 56: 1.

2. Minä kiitän Herraa aina: hänen kiitoksensa on alati minun suussani. Ps. 146: 2.

3. Minun sieluni kerskaa Herrassa, että raadolliset sen kuulewat ja iloitsewat.

4. Ylistäkäät Herraa minun kanssani, ja korottakaamme ynnä hänen nimeänsä.

5. Koska minä Herraa etsein, kuuli hän minun rukoukseni, ja pelasti minun kaikista wawistuksistani.

6. Jotka häntä katsowat, ne walaistaan: heidän kaswonsa ei tule häpiään.

7. Koska raadollinen huusi, kuuli Herra häntä, ja autti hänen kaikista tuskistansa.

8. Herran enkeli piirittää niitä, jotka häntä pelkääwät, ja pelastaa heitä.
1 Mos. 32: 1, 2. 2 Kun. K. 6: 17.

9. **Maistakaat ja katsokaat, kuinka Herra on suloinen: autuas on se, joka häneen turwaa.**
1 Piet. 2: 3. Ps. 2: 12.

10. Peljätkään Herraa kaikki hänen pyhänsä; sillä jotka häntä pelkääwät, ei niiltä mitään puutu.
Ps. 33: 19. Ps. 37: 19.

11. Nuorten jalopeurain pitää tarwitseman ja isooman; mutta jotka Herraa etsiwät, ei heiltä mitään hywää puutu. Luc. 1: 53.

12. Tulkaat tänne, lapset, kuulkaat minua: Herran pelwon minä teille opetan.

13. Kuka on, joka (hywää) elämätä pyytää? ja pitäis mielellänsä hywiä päiwiä? 1 Piet. 3: 10.

14. Warjele kieles pahuudesta, ja huules wilppiä puhumasta.
Eph. 4: 29. Luku 5: 4. Col. 4: 6.

15. Lakkaa pahasta ja tee hywää: etsi rauhaa ja noutele häntä.
Amos. 5: 15. Hebr. 12: 14.

16. Herran silmät katsowat wanhurskaita, ja hänen korwansa heidän huutoansa.
2 Aika K. 16: 9. Ps. 33: 18.

17. Mutta Herran kaswot owat pahointekiöitä wastaan, hukuttamaan maasta heidän muistoansa.
Ps. 73: 20. Ps. 109: 15.

18. Koska (wanhurskaat) huutawat, niin Herra kuulee, ja pelastaa heitä kaikista tuskistansa.
Ps. 145: 18.

19. Herra on juuri läsnä niitä, joilla on murheellinen sydän, ja auttaa niitä, joilla on surkia mieli.
Ps. 51: 19. Jes. 66: 2.

20. Wanhurskaalle tapahtuu paljo pahaa; mutta Herra hänen niistä kaikista päästää.

21. Hän kätkee kaikki hänen luunsa, ettei yksikään niistä mureta. Matth. 10: 30. Joh. 19: 36.

22. Pahuus tappaa jumalattoman, ja jotka wanhurskasta wihaawat, ne hukutetaan.

23. Herra lunastaa palweliansa sielut; ja kaikki, jotka häneen toiwowat, ei pidä hukkuman.

35 Psalmi.

Hirmuisia wihoillisia wastaan.

Dawidin Psalmi.

1. Riitele, Herra, minun riitaweljeni kanssa; sodi minun wihoillisiani wastaan.

2. Tempaa kilpi ja keihäs, ja
nouse minua auttamaan.
3. Siwalla ase ja suojele mi=
nua minun sortajitani wastaan:
sano sielulleni: minä olen apus.
4. Häpiään ja pilkkaan tulkoon
kaikki, jotka minun sieluani wäi=
jywät: palatkoon takaperin ja nau=
rokſi tulkoon, jotka minulle paha
suowat. Ps. 40: 15, 16. Ps. 70: 3, ꝛc.
5. Olkoon he niinkuin akanat
tuulessa; ja Herran enkeli syſät=
kööu heitä pois. Ps. 1: 4. Hos. 13: 3.
6. Heidän tiensä olkoon pimiä
ja niljakas; ja Herran enkeli wai=
notkoon heitä. Ps. 69: 24.
7. Sillä he owat ilman syytä
heidän werkkonsa wirittäneet mi=
nua kadottaaksensa, ja ilman syytä
owat sielulleni kaiwaneet haudan.
Ps. 9: 16. Ps. 57: 7. Matth. 22: 15.
8. Tulkoon hänelle waiwa, jota
ei hän tiedä, ja werkko, jonka
hän wiritti, käsittäköön hänen:
siihen hän langetkoon. Ps. 141: 10.
9. Mutta minun sieluni iloit=
kaan Herrassa, ja riemuitkaan hä=
nen awustansa.
10. Kaikki minun luuni sano=
kaan: Herra, kuka on sinun wer=
taises? sinä, joka päästät nöyrän
wäkewämmän käsistä, raadollisen
ja köyhän raatelialtansa.
11. Wäärät todistajat astuwat
edes, jotka minua niihin soimaa=
wat, joista en minä mitään tiedä.
Matth. 26: 60. Luc. 23: 2, 10. Joh. 18: 30.
12. He tekewät minulle pahaa
hywästä, minulle mielikarwaudeksi.
Ps. 109: 5.
13. Mutta minä, koska he sai=
rastiwat, puin säkin päälleni, wai=
wasin itseäni paastolla, ja rukoi=
lin sydämmestäni: Ps. 69: 11.
14. Minä käytin itseni kuin
he olisiwat olleet minun ystäwäni
ja weljeni: niinkuin se joka äiti=
änsä murhehtii, käwin minä ku=
marruksissa murhewaatteissa.
15. Mutta he iloitsewat minun
wahingostani ja kokoontuwat: on=
tuwat myös kokoowat heitänsä ha=
waitsematta minua wastaan, he
repiwät ja ei lakkaa. Matth. 26: 3, 4.
16. Ulkokullattuin seassa, jotka
leipäkyrsänkin tähden pilkkaawat,
kiristäwät he hampaitansa minun
päälleni.
17. Herra, kuinka kauwan sinä
tätä katselet? Päästä siis minun
sieluni heidän häwityksestänsä, ja
minun yksinäiseni nuorista jalo=
peuroista. Ps. 22: 21, 22.
18. Minä kiitän sinua suu=
ressa seurakunnassa: paljon kan=
san keskellä minä sinua ylistän.
Ps. 22: 26. Ps. 40: 10, 11.
19. Älä salli heidän iloita mi=
nusta, jotka syyttömästi minun
wihoilliseni owat, eli silmää iskeä,
jotka minua ilman syytä wihaawat.
Joh. 15: 25.
20. Sillä ei he puhu ystäwälli=
sesti, waan etsiwät wääriä syitä
hiljaisia wastaan maan päällä,
21. Ja lewittäwät kitansa awa=
ralta minua wastaan, ja sanowat:
niin, niin: sen me mielellämme
näemme. Job. 16: 10. Jes. 57: 4.
22. Herra, sinä sen myös näet,
älä siis wait ole: Herra älä kau=
kana ole minusta.
23. Herää ja nouse katsomaan

minun oikeuttani ja asiatani, mi-
nun Jumalani ja Herrani.
24. Herra minun Jumalani,
tuomitse minua wanhurskautes jäl-
keen, ettei he riemuitsisi minusta.
25. Älä salli heidän sydämmis-
sänsä sanoa: niin, niin me tah-
domme; ja älä anna heidän sa-
noa: me olemme hänen nielleet.
26. Häwäistäköön ja naurokst
joutukoon kaikki, jotka minun on-
nettomuudestani iloitsewat: pue-
tettakoon häpiällä ja pilkalla, jotka
itsiänsä minusta kerskaawat.
Ps. 109: 18, 19.
27. Iloitkaan ja riemuitkaan,
jotka minun wanhurskauttani ra-
kastawat, ja sanokaan aina: Herra
olkoon suuresti kiitetty, joka suo
palweliallensa rauhan. Ps. 40: 17.
28. Ja minun kieleni puhuu
sinun wanhurskauttas, ja kiittää
sinua joka päiwä. Ps. 7: 18.

36 Psalmi.

Jumalattomain ilkeyttä ja ulko-
kultaisuutta wastaan.

1. Dawidin, Herran palwelian
Psalmi, edelläweisaajalle.
2. Se on sydämmestäni sa-
nottu jumalattomain
menosta: ei he ensinkään Juma-
lata pelkää.
3. Sillä hän suosittelee itseänsä
silmäinsä edessä, niin kauwan kuin
hän löytää pahuutensa, saattaak-
sensa wihaa matkaan.
4. Hänen suunsa sanat owat
wääryys ja petos; ei hän tahdo
enämpi ymmärtää, että hän jota-
kin hywää tekis,
5. Mutta ajattelee wuoteessansa
wahinkoa, ja pysyy wahwasti pa-
halla tiellä; ja ei he mitään pahaa
hylkää. San. l. 4: 16. Mich. 2: 1.
6. Herra, sinun laupiutes ulot-
tuu niin lewiältä kuin taiwas
on, ja sinun totuutes niin awa-
ralta kuin pilwet juoksewat.
Ps. 57: 11. Ps. 108: 5.
7. Sinun wanhurskautes on
niinkuin Jumalan wuoret, ja sinun
oikeutes niinkuin suuri sywyys:
Herra, sinä autat sekä ihmiset
että eläimet.
Ps. 92: 6. Ps. 145: 15. Rom. 11: 33.
8. Kuinka kallis on sinun hy-
wyytes, Jumala! että ihmisten
lapset sinun siipeis warjon ala
uskaltawat. Ps. 17: 8. Ps. 57: 2.
9. He juopuwat sinun huo-
nees runsaasta tawarasta, ja sinä
juotat heitä hekumallas niinkuin
wirralla.
10. Sillä sinun tykönäs on eläwä
lähde, ja sinun walkeudessas me
näemme walkeuden.
Jer. 2: 13. Luku 17: 13.
11. Lewitä laupiutes niille,
jotka sinun tuntewat, ja sinun
wanhurskautes toimellisille.
12. Älä salli minua tallattaa
ylpeiltä; ja jumalattomain käsi
älköön minua kukistako.
13. Waan anna pahointekiät
siihen langeta, että he syöstäisiin
pois, ja ei seisoalla pysyisi.

37 Psalmi.

Jumalattomain menestys pysymätöin.

Dawidin Psalmi.

1. Älä wihastu pahain täh-
den, ja älä kadehti pa-
hointekiöitä. San. l. 24: 19. Saarn. 7: 10.

2. Sillä niinkuin heinä he pian hakataan pois, ja lakastuwat niinkuin wihoittawa ruoho. Ps. 92: 8.

3. Toiwo Herraan ja tee hywää: asu maassa ja elätä itses wakuudella.

4. Iloitse Herrassa ja hän antaa sinulle, mitä sinun sydämmes halajaa.

5. Anna ties Herran haltuun, ja toiwo hänen päällensä; kyllä hän sen tekee. Ps. 55: 23. 1 Piet. 5: 7.

6. Ja hän tuo edes sinun wanhurskautes niinkuin walkeuden, ja sinun oikeutes niinkuin puolipäiwän.

7. Tydy Herraan, ja odota häntä: älä kilwoittele sitä, jonka tie pahuudessa menestyy, ja sitä ihmistä, joka wääryyttä tekee. Saarn. 10: 4.

8. Lakkaa wihasta ja hylkää tuimuus: älä niin wihastu, ettäs itsekin pahaa teet.

9. Sillä pahat häwitetään; mutta Herraa odottawaiset periwät maan. Matth. 5: 5.

10. Wielä wähä hetki on, niin ei jumalatoin olekaan; ja kuin sinä katsot hänen siaansa, niin hän on poissa.

11. Mutta siwiät periwät maan, ja iloitsewat suuressa rauhassa. Ps. 119: 165.

12. Jumalatoin uhkaa wanhurskasta, ja kiristelee hampaitansa hänen päällensä. Ps. 112: 10.

13. Mutta Herra nauraa häntä; sillä hän näkee hänen päiwänsä joutuwan. Ps. 2: 4.

14. Jumalattomat wetäwät miekkansa ja jännittäwät joutsensa, kukistaaksensa raadollista ja köyhää, ja teurastaaksensa hurskaita heidän teissänsä.

15. Mutta heidän miekkansa pitää käymän heidän sydämmeensä; ja heidän joutsensa pitää särkymän.

16. Se wähä, kuin wanhurskaalla on, on parempi kuin monen jumalattoman suuret tawarat.

17. Sillä jumalattoman käsiwarsi pitää rikottaman: mutta Herra wahwistaa wanhurskaat. Ps. 1: 6.

18. Herra tietää hurskasten päiwät, ja heidän perimisensä pysyy ijankaikkisesti. Ps. 139: 16.

19. Ei he tule häpiään pahalla ajalla; ja nälkäwuosina pitää heillä kyllä oleman. Ps. 33: 19. Ps. 34: 10.

20. Sillä jumalattomat hukkuwat, ja Herran wihoilliset, ehkä he olisiwat niinkuin ihana niittu, niin heidän pitää kuitenkin niinkuin sawu katooman. Ps. 68: 3.

21. Jumalatoin ottaa lainan ja ei maksa; mutta hurskas on laupias ja runsas.

22. Sillä hänen siunattunsa periwät maan; mutta hänen kirottunsa pitää häwitettämän.

23. Herralta senkaltaisen miehen waellus hallitaan; ja hänen tiensä kelpaa hänelle.

24. Jos hän lankee, niin ei häntä hyljätä; sillä Herra tukee hänen kätensä.

25. Minä olin nuori, ja wanhennuin, ja en ikänä nähnyt wan=

hurskasta hyljätyksi, eikä hänen
siemenensä kerjääwän leipää.
26. Hän on aina laupias, ja
lainaa mielellänsä; ja hänen siemenensä on siunattu.
Ps. 112: 5. Luc. 6: 34, 35.
27. Wältä pahaa, ja tee hywää, ja pysy ijankaikkisesti.
Ps. 34: 15.
28. Sillä Herra rakastaa oikeutta, ja ei hylkää pyhiänsä: ne
kätketään ijankaikkisesti; mutta jumalattomain siemen pitää häwitettämän. Ps. 21: 11.
29. Hurskaat periwät maan,
ja asuwat siinä ijankaikkisesti.
30. Wanhurskaan suu puhuu
wiisautta, ja hänen kielensä opettaa oikeutta. San. l. 31: 26.
31. Hänen Jumalansa laki on
hänen sydämmessänsä; ja ei hänen askeleensa liwisty.
Ps. 40: 9. Jes. 51: 7.
32. Jumalatoin wäijyy wanhurskasta, ja etsii häntä tappaaksensa;
33. Mutta ei Herra jätä häntä
hänen käsiinsä, ja ei tuomitse
häntä, koska hän tuomitaan.
34. Odota Herraa, ja kätke
hänen tiensä, niin hän sinun korottaa, että perit maan; ja sinä
saat nähdä, koska jumalattomat
häwitetään.
35. Minä näin jumalattoman,
sangen jalon ja waltiaan, joka
lewitti itsensä, ja wihotti niinkuin wiherjäinen laurbärin puu.
1 Sam. 25: 2, 2c. Luku 31: 1, 2c.
Job. 20: 5. Ps. 52: 3, 9.
36. Ja hän meni pois, ja katso
ei hän enää ollut; ja minä kysyin
häntä, ja ei häntä kussaan löytty.
Job. 20: 7. Ps. 10: 15.
37. Ole wiatoin, ja pidä sinus
oikein; sillä senkaltaiset wiimein menestywät;
38. Mutta wäärät pitää ynnä
hukkuman, ja jumalattomat pitää
wiimein häwitettämän. Ps. 5: 5, 6.
39. Mutta Herra auttaa wanhurskaita: hän on heidän wäkewyytensä tuskan ajalla. Ps. 9: 10.
40. Ja Herra auttaa heitä, ja
päästää heitä: hän pelastaa heitä
jumalattomista ja wapahtaa heitä;
sillä he uskalsiwat häneen.

38 Psalmi.

3. Katumus-Psalmi.

1. Dawidin Psalmi muistoksi.
P. 132: 1.
2. Herra, älä rankaise minua
wihassas, ja älä kurita
minua hirmuisuudessas!
Ps. 6: 2. Jer. 10: 24. Hes. 5: 15.
3. Sillä sinun nuoles owat minuun kiinnitetyt, ja sinun kätes
painaa minua. 5 Mos. 32: 23. Joh. 6: 4.
4. Ei ole terweys minun ruumiissani, sinun uhkauksestas: ja
ei ole rauha minun luissani, minun synteini tähden.
5. Sillä minun syntini käywät
pääni ylitse; niinkuin raskas kuorma owat he ylön raskaaksi tulleet.
Esr. 9: 6. Ps. 88: 17.
6. Minun haawani haisewat
ja mätänewät minun hulluuteni
tähden.
7. Minä käyn kymärässä ja
kumarruksissa: yli päiwää minä
käyn murheissani.
8. Sillä minun kupeeni peräti

kuiwettuwat, ja ei ole mitään terwettä minun ruumiissani.
9. Minä olen ylön paljon runneltu ja lyöty rikki: minä myrisen minun sydämmeni kiwusta.
10. Herra, sinun edessäs on kaikki minun haluni, ja minun huokauksen ei ole sinulta salattu.
11. Minun sydämmeni wärisee, minun woimani on minusta luopunut, ja minun silmäini walkeus ei ole minun tykönäni.
12. Minun ystäwäni ja lähimmäiseni owat kohdastansa minua wastaan, ja minun omaiseni seisowat kaukana. Ps. 27: 10. Ps. 88: 19.
13. Jotka minun sieluani etsiwät, ne wirittelewät paulat minun eteeni, ja jotka minulle pahaa suowat, ne puhuwat sulaa pahuutta, ja petosta joka päiwä ajattelewat.
14. Mutta minun täytyy olla niinkuin kuuroin, ja ei mitään kuuleman, ja niinkuin mykän, joka ei awaja suutansa. Ps. 39: 2, 10.
15. Ja minun täytyy olla niinkuin sen, joka ei mitään kuule, ja jonka suussa ei ole wastausta.
16. Mutta minä odotan sinua, Herra; sinä, Herra minun Jumalani, kuultelet minua.
17. Sillä minä ajattelen, ettei heidän suinkaan pidä minusta iloitseman: jos minun jalkani kompastuis, niin he kerskaisiwat sangen paljon minusta.
18. Sillä minä olen tehty kärsimään, ja minun kipuni on alati minun edessäni. Ps. 39: 3.
19. Sillä minä julistan pahan tekoni, ja murhehdin minun syntini tähden. Ps. 51: 5.
20. Mutta minun wiholliseni eläwät ja owat wäkewät: ne owat suuret, jotka minua syyttömästi wihaawat. Ps. 3: 2.
21. Ja ne, jotka minulle maksawat pahalla hywän, asettawat heitänsä minua wastaan, että minä hywää noudatan. Ps. 119: 95.
22. Älä hyljää minua, Herra: minun Jumalani, älä ole kaukana minusta!
23. Riennä sinuas minua auttamaan, Herra minun autuuteni! Jes. 45: 21. Ap. T. 4: 12.

39 Psalmi.

Christillinen elämä, autuaallinen kuolema.

1. Dawidin Psalmi, Jeduthunilta, edelläweisaajalle.
1 Aika K. 25: 1, 3, 6.
2. Minä olen sanonut: minä tahdon pitää waarin minun teistäni, etten minä tekisi syntiä kielelläni: minä hallitsen minun suuni niinkuin suitsilla, niin kauwan kuin minä näen jumalattoman edessäni. Ps. 17: 3.
3. Minä tulin mykäksi, waikenemisella waikenin hywästä; mutta minun murheeni lisääntyi. Ps. 38: 18.
4. Minun sydämmeni on palawa minussa, ja kuin minä sitä ajattelen, niin minä syttyn: minä puhun kielelläni.
5. **Herra, opeta minua ajattelemaan minun loppuani, ja mikä mitta minun elämälläni on, tietääkseni, että minä erkanen täältä.** Ps. 90: 12.

6. Katso, minun päiwäni owat kämmenen lewehs tykönäs, ja minun elämäni on niinkuin ei mitään sinun edessäs: kuinka aiwan turhat owat kaikki ihmiset, jotka kuitenkin niin suruttomasti eläwät, Sela! Ps. 62: 10. Ps. 144: 4.

7. Waan he menewät pois niinkuin warjo, ja tekewät heillensä hukkaan suuren murheen: he kokoowat ja ei tiedä, kuka sen saa. Job. 8: 9. Luku 14: 2. Saarn. 2: 18. Luku 5: 13, 15.

8. Ja nyt, Herra, mihinkä minä itseni luotan? sinuun minä toiwon.

9. Wapahda minua kaikista synneistäni, ja älä anna minun tulla hulluin pilkaksi.

10. Minä waikenen, ja en awaa suutani; kyllä sinä sen teet. Ps. 38: 14.

11. Käännä sinun rangaistukses pois minusta; sillä minä olen nääntynyt sinun kätes piekfämisestä.

12. Koskas jonkun rankaiset synnin tähden, niin hänen kaunistuksensa kulutetaan niinkuin koilta; tosin aiwan turhat owat kaikki ihmiset, Sela! Ps. 6: 8.

13. Kuule minun rukoukseni, Herra, ja ota minun huutoni korwiis, ja älä waikene minun kyyneltenі tähden; sillä minä olen muukalainen sinun tykönäs ja wieras, niinkuin kaikki minun isäni. 3 Mos. 25: 23. 1 Aika K. 29: 15. Ps. 119: 19. Hebr. 11: 13. 1 Piet. 2: 11.

14. Luowu minusta, että minä wirkoaisin, ennenkuin minä menen pois, ja en silleen tässä ole. Job. 7:16.

40 Psalmi.

Christuksen kärsiminen, wirka.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Minä hartaasti odotin Herraa: ja hän kallisti hänensä minun tyköni, ja hän kuuli minun huutoni.

3. Ja hän weti minun ylös siitä hirmuisesta haudasta ja sontaisesta loasta, ja asetti minun jalkani kalliolle, ja hallitsi minun käymiseni. Ps. 31: 9. Ps. 69: 15.

4. Ja hän antoi minun suuhuni uuden weisun, kiittämään meidän Jumalatamme. Sen pitää monen näkemän, ja pelkäämän Herraa, ja toiwoman häneen. Jes. 52: 15.

5. Autuas on se ihminen, joka panee uskalluksensa Herraan, ja ei käänny ylpeitten tykö ja niitten, jotka walheella waeltawat.

6. Herra minun Jumalani, suuret owat sinun ihmees ja ajatukses, jotka sinä meille osotat: ei ole mitään sinun wertaas; minä ilmoitan niitä ja sanon, waikka ne owat epälukuiset. 2 Mos. 15: 11. Ps. 92: 6.

7. Uhri ja ruokauhri ei sinulle kelpaa, waan korwat sinä minulle awasit: et sinä tahdo polttouhria eli syntiuhria. Hebr. 10: 5.

8. Silloin minä sanoin: **katso, minä tulen: Raamatussa on minusta kirjoitettu.** 1 Mos. 3: 15. Luku 12: 3. Luku 18: 18. Luku 22: 18: Luku 26: 4. Luku 49: 10. Luc. 24: 27. Ap. T. 10: 43. Hebr. 13: 8.

9. **Sinun tahtos, minun Jumalani, teen minä mielelläni; ja si-**

nun lakis on minun sydämmessäni.
Ps. 37: 31.
10. Minä saarnaan sinun wanhurskauttas suuressa seurakunnassa: katso, en minä anna tukita suutani; Herra, sinä sen tiedät.
Ps. 22: 23, 26. Ps. 35: 18.
11. En minä salaa wanhurskauttas sydämmessäni: minä puhun sinun totuudestas ja autuudestas: en minä peitä sinun laupiuttas ja wakuuttas suuressa seurakunnassa.
12. Mutta sinä, Herra, älä käännä laupiuttas minusta pois: sinun laupiutes ja wakuutes aina minua warjelkoon. Ps. 59: 2.
13. Sillä lukemattomat waiwat owat minun piirittäneet: minun syntini owat minun ottaneet kiinni, niin etten minä nähdä taida: ne owat usiammat kuin hiukset päässäni, ja minun sydämmeni on minussa waipunut. Ps. 31: 11.
14. Kelwatkoon se sinulle, Herra, ettäs minun wapahdat: riennä, Herra, minua auttamaan!
15. Häwetköön ja kaikki pilkaksi tulkoon, jotka minun sieluani wäijywät hukuttaaksensa sitä: palatkoon takaperin ja häpiään tulkoon, jotka minulle pahaa suowat.
Ps. 35: 4. Ps. 70: 3, rc.
16. Hämmästyköön heidän häpiässänsä, jotka minulle sanowat: niin, niin.
17. Iloitkaan ja riemuitkaan kaikki sinussa, jotka sinua etsiwät, ja jotka sinun autuuttas rakastawat, sanokaan aina: Herra olkoon korkiasti ylistetty!
Ps. 34: 3, 4, 5. Ps. 35: 27.
18. Minä olen köyhä ja waiwainen, mutta Herra pitää minusta murheen: sinä olet minun auttajani ja wapahtajani: minun Jumalani, älä wiiwy.

41 Psalmi.

Hywät työt, kiittämättömyys.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.
2. Autuas on, joka köyhää holhoo: häntä Herra auttaa pahana päiwänä.
Ps. 112: 5, 9. Jes. 58: 7.
3. Herra kätkee hänen ja pitää hänen eläwänä, että hän menestyy maan päällä, ja ei hylkää häntä wihoillistensa tahtoon. Dan. 4: 24.
4. Herra wirwoittaa häntä tautiwuoteessansa: sinä autat hänen kaikesta sairaudestansa.
5. Minä sanoin: Herra, ole minulle armollinen, paranna minun sieluni; sillä minä tein syntiä sinua wastaan.
6. Minun wihoilliseni puhuiwat pahaa minua wastaan: koska hän kuollee ja hänen nimensä kadonnee?
7. Ja kuin he tulewat katselemaan, niin he puhuwat walhetta: heidän sydämmensä kokoo heillensä wääryyttä; niin he menewät pois ja sitä panettelewat. Luc. 14: 1, rc.
8. Kaikki, jotka minua wihaawat, kuiskuttelewat keskenänsä minua wastaan, ja ajattelewat pahaa minua wastaan.
9. Paha asia on hänen päällensä tullut; ja koska hän makaa, niin ei hän nouse jälleen.
2 Sam. 16—17 Luwut.

10. Niin myös minun ystäwäni, johon minä uskalsin, joka söi minun leipääni, se tallasi minun jalkainsa ala.
Ps. 55: 14, 15. Matth. 26: 14. Marc. 14: 10. Luc. 22: 4. Joh. 13: 18. Ap. T. 1: 16.

11. Mutta sinä, Herra, ole minulle armollinen ja auta minua, niin minä sen heille kostan.

12. Siitä minä ymmärrän, ettäs suot minulle hywää, ettei minun wihoilliseni saa kerskata minusta.

13. Mutta minua sinä holhoot minun wiattomuuteni tähden, ja asetat minun kaswois eteen ijankaikkisesti.

14. Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, ijankaikkisesta ijankaikkiseen! Amen, amen.

42 Psalmi.

Wainoomisen tuska, lohdutus.

1. Korahn lasten opetus, edelläweisaajalle.
1 Aika K. 6: 33, 2c. Ps. 44: 1.

2. Niinkuin peura himoitsee tuoretta wettä, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala.

3. Minun sieluni janoo Jumalata, sitä eläwätä Jumalata: koska minä tulen Jumalan kaswoja näkemään? Ps. 63: 2, 3. Ps. 84: 3.

4. Minun kyyneleeni owat minun ruokani päiwällä ja yöllä, että joka päiwä minulle sanotaan: kussa nyt on sinun Jumalas?
Ps. 80: 6. Ps. 102: 10.

5. Koska minä näitä muistelen, niin minä wuodatan ulos minun sydämmeni itsessäni; sillä minä menisin mielelläni joukon kanssa, ja waeltaisin heidän kanssansa Jumalan huoneeseen: ihastuksella ja kiitoksella sen joukon seassa, jotka juhlaa pitäwät.

6. Mitäs murhehdit, minun sieluni, ja olet niin lewotoin minussa? Turwaa Jumalaan; sillä minä wielä nytkin häntä kiitän, että hän minua auttaa kaswoillansa.

7. Minun Jumalani! minun sieluni on murheissansa minussa; sentähden minä muistan sinun Jordanin ja Hermonin maalla, sillä wähällä wuorella. 5 Mos. 3: 8.

8. Sinun wirtas pauhaawat kowin, niin että yksi sywyys pauhaa tässä ja toinen sywyys siellä: kaikki sinun wesilainees ja aaltos käywät minun ylitseni.

9. Päiwällä on Herra luwannut hänen hywyytensä, ja yöllä minä hänelle weisaan, ja rukoilen minun elämäni Jumalata.
Ps. 92: 3.

10. Minä sanon Jumalalle minun kalliolleni: miksi sinä olet minun unhohtanut? miksi minä käyn niin murheissani, koska minun wihoilliseni minua ahdistaa?
Ps. 13: 2. Ps. 18: 3. Ps. 43: 2.

11. Se on niinkuin murha minun luissani, että minun wihoillliseni häpäisewät minua, koska he joka päiwä sanowat minulle: kussa nyt on sinun Jumalas? Ps. 115: 2.

12. Mitäs murhehdit, minun sieluni, ja olet minussa niin lewotoin? Turwaa Jumalaan; sillä minä wielä nytkin häntä kiitän,

että hän on minun kaswoini apu ja minun Jumalani. Ps. 43: 5.

43 Psalmi.

Jumala, se korkein tuomari.

1. Tuomitse minua, Jumala, ja ratkaise minun asiani armotointa kansaa wastaan, ja päästä minua kawaloista ja wääristä ihmisistä.

2. Sillä sinä olet minun wäkewyyteni Jumala, miksis syökset minun pois? miksis minun annat murheissani käydä, koska wihollinen minua ahdistaa? Ps. 42: 10.

3. Lähetä walkeutes ja totuutes minua saattamaan, ja tuomaan sinun pyhän wuores tykö ja sinun asumises tykö. 2 Sam. 6: 17.

4. Ja minä käwisin sisälle Jumalan alttarin tykö, sen Jumalan tykö, joka minun iloni ja riemuni on, ja kiittäisin sinua kanteleilla, Jumala, minun Jumalani. Ps. 80: 6. Ps. 120: 10.

5. Mitäs murhehdit, minun sieluni, ja olet minussa niin lewotoin? Turwaa Jumalaan; sillä minä wielä nytkin häntä kiitän, että hän on minun kaswoini apu ja minun Jumalani. Ps. 42: 12.

44 Psalmi.

Pyhäin tila, rukous.

1. Korahn lasten opetus, edelläweisaajalle. Ps. 42: 1.

2. Jumala! me olemme korwillamme kuulleet, meidän isämme owat meille luetelleet, mitäs heidän aikanansa ja muinoin tehnyt olet. Ps. 78: 3.

3. Sinä olet ajanut pakanat pois kädelläs; mutta heitä sinä olet istuttanut jällensä: sinä olet kansat kadottanut, mutta heitä sinä olet lewittänyt. 2 Mos. 15: 17. Ps. 9: 6. Ps. 80: 9.

4. Sillä ei he ole miekallansa sitä maata omistaneet, ja heidän käsiwartensa ei auttaneet heitä, waan sinun oikia kätes ja sinun käsiwartes, ja sinun kaswois walkeus; sillä sinä mielistyit heihin. 2 Mos. 33: 14. 4 Mos. 6: 25. Jos. 24: 12.

5. Jumala, sinä olet minun kuninkaani, joka autuuden Jakobille lupaat.

6. Sinun kauttas me wihollisemme paiskaamme maahan; sinun nimessäs me tallaamme meidän wastaankarkaajamme. Ps. 18: 39.

7. Sillä en minä luota jousseeni, ja minun miekkani ei auta minua. 1 Sam. 17: 39.

8. Mutta sinä autat meitä meidän wihollisistamme, ja saatat niitä häpiään, jotka meitä wihaawat.

9. Jumalasta me kerskaamme joka päiwä, ja kiitämme sinun nimeäs ijankaikkisesti, Sela!

10. Miksi sinä nyt sysäät meitä pois, ja annat meidän häpiään tulla, ja et lähde meidän sotajoukkomme kanssa?

11. Sinä annat meidän paeta wihollistemme edessä, että ne raatelisiwat meitä, jotka meitä wihaawat.

12. Sinä annat meitä syötää niinkuin lampaita, ja hajotat meitä pakanain sekaan.

13. Sinä myit kansas ilman
hinnata, ja et mitään siitä ottanut.
5 Mos. 32: 30. Tuom. 2: 14. Hes. 30: 12.
14. Sinä panet meitä häpiäksi
meidän läsnäasuwaisillemme, pil-
kaksi ja nauroksi niille, jotka mei-
dän ympärillämme owat. Ps. 79: 4.
15. Sinä teet meitä sananlas-
kuksi pakanain seassa, ja että kan-
sat wääntelewät päätänsä meidän
tähtemme. 2 Kun. K. 19: 21.
16. Joka päiwä on minun hä-
wäistyksensi minun edessäni; ja
minun kaswoini häpiä peittää
minun,
17. Että minun pitää pilkkaa-
jita ja laittajita kuuleman, ja wi-
hoillisiet ja tylyt kostajat näkemän.
18. Nämät kaikki owat tulleet
meidän päällemme; ja emme sen-
tähden ole sinua unhottaneet, em-
mekä petollisesti sinun liittoas
wastaan tehneet,
19. Ja ei meidän sydämmem-
me takaperin kääntynyt, eikä mei-
dän käymisemme poikennut sinun
tiestäs;
20. Ettäs meitä niin löit rikki
lohikärmeitten seassa, ja peitit
meitä kuoleman warjolla.
21. Jos me olisimme meidän
Jumalamme nimen unhottaneet,
ja meidän kätemme nostaneet wie-
raalle Jumalalle;
22. Eikö Jumala sitä etseisi?
waan hän itse tietää meidän sy-
dämmen pohjan.
23. Sillä sinun tähtes surma-
taan me joka päiwä: ja me lue-
taan teuraslampaaksi. Rom. 8: 36.
24. Herää, Herra, miksis ma-
kaat? walwo, ja älä meitä sysää
pois kaiketikaan.
25. Miksis peität kaswos, ja
unhohdat meidän raadollisuutem-
me ja ahdistuksemme? Ps. 13: 2.
26. Sillä meidän sielumme on
painettu alas maahan asti: mei-
dän watsamme rippuu maassa.
Ps. 7: 6. Jes. 51: 23.
27. Nouse, auta meitä, ja lu-
nasta meitä sinun laupiutes täh-
den!

45 Psalmi.

Christus ja seurakunta.

1. Morsiamen opetuswirsi kuk-
kaisesta Korahn lapsilta, edellä-
weisaajalle. Ps. 69: 1. Eph. 5: 25, 32.
2. Minun sydämmeni ajat-
telee kauniin laulun:
minä weisaan kuninkaasta, minun
kieleni on jalon kirjoittajan kynä.
2 Sam. 23: 2. Ps. 2: 6. 1 Piet. 1: 11, 2c.
3. Sinä olet kaikkein kaunein
ihmisten lasten seassa: armo on
wuodatettu ulos sinun huulissas;
sentähden siunaa Jumala sinua
ijankaikkisesti. Kor. w. 1: 16. Luku 5: 13.
4. Pane miekkas wyölles, sinä
sankari, ja kaunista itses kunnial-
lisesti.
5. Menesty sinun kauneudes-
sas, kiiruhda sinus sanan totuu-
den, siweyden ja wanhurskauden
tähden, niin sinun oikia kätes ih-
meellisiä osottaa. Ps. 72: 4.
6. Teräwät owat sinun nuo-
les, että kansat lankeewat etees
maahan, jotka sydämmestänsä ku-
ninkaan wihoilliset owat.
7. Jumala, sinun istuimes py-

syy aina ja ijankaikkisesti: sinun
waltakuntas waltikka on oikeuden
waltikka. Ps. 110: 2. Hebr. 1: 8.
8. Sinä rakastit wanhurskaut=
ta, ja wihasit jumalatointa me=
noa: sentähden o! Jumala, on
sinun Jumalas woidellut sinua
iloöljyllä, enämpi kuin sinun osa=
weljes. Ps. 2: 2.
9. Kaikki sinun waattees owat
sula Mirrham, Aloes ja Ketsia.
Koska sinä elephantin=luisesta tu=
wastas lähdet, niin he ilautta=
wat sinun.
10. Sinun kaunistuksessas käy=
wät kuningasten tyttäret: morsian
seisoo oikialla kädelläs sulassa kal=
liimmassa kullassa. Jes. 49: 18.
11. Kuule, tytär, katso, ja kal=
lista korwas: unhohda kansas ja
isäs huone;
12. Niin kuningas saa halun
sinun kauneutees; sillä hän on
sinun herras, ja sinun pitää häntä
kumartaman.
13. Tyrin tyttären pitää myös
siihen lahjoinensa tuleman: rik=
kaat kansan seassa pitää sinun
edessäs rukoileman.
Ps. 68: 30. Ps. 72: 10. Ps. 87: 4.
14. Kuninkaan tytär on koko=
nansa kunniallinen sisältä: hän
on kultaisessa waatteessa puetettu.
15. Hän wiedään monella ta=
walla kudotuissa waatteissa kunin=
kaan tykö: neitsyt, hänen ystä=
wänsä, jotka häntä seuraawat, tuo=
daan sinun tykös.
16. Ne wiedään ilolla ja rie=
mulla, ja he menewät kuninkaan
tupaan.
17. Sinun isäis siaan pitää
sinun lapsia saaman, jotkas asetat
päämieheksi kaikkeen maailmaan.
Matth. 19: 28. Ilm. K. 1: 6. Luku 5: 10.
18. Minä tahdon muistaa si=
nun nimeäs sukukunnasta niin su=
kuntaan: sentähden pitää kan=
sat sinua kiittämän aina ja ijan=
kaikkisesti.

46 Psalmi.

Hurskasten lohdutus ja wakuus.

1. Korahn lasten weisu nuo=
ruudesta, edelläweisaajalle. Ps. 42: 1.
2. Jumala on meidän tur=
wamme ja wäkewyy=
temme, joka on sangen sowelias
apu tuskissa.
3. Sentähden emme pelkää, jos
wielä maailma hukkuis, ja wuo=
ret keskelle merta wajoisiwat,
4. Waikka wielä meri pauhais
ja lainehtis, niin että siitä pau=
hinasta mäet kukistuisiwat, Sela!
Ps. 93: 3, 4. Ps. 124: 4, 5. Jes. 17: 12, 13.
5. Kuitenkin on Jumalan kau=
punki ihana wirtoinensa, jossa
korkeimman pyhät asumiset owat.
Ps. 48: 2.
6. Jumala on hänen keskellän=
sä, sentähden se kyllä pysyy: Ju=
mala auttaa häntä warahin.
7. Pakanain pitää hämmästy=
män ja waltakunnat lankeeman;
ja maa hukkuu, koska hän äänen=
sä antaa.
8. Herra Zebaoth on meidän
kanssamme, Jakobin Jumala on
meidän tukeemme, Sela!
9. Tulkaat ja katsokaat Herran
tekoja, joka maan päällä senkal=
taiset häwityksen tekee,

10. Joka hallitsee sodat kaikessa maailmassa, joka joutsen särkee ja rikkoo keihään, ja rattaat tulessa polttaa.
2 Sam. 8: 1, 2c. Ps. 76: 4.

11. Lakatkaat ja tietäkäät, että minä olen Jumala: minä olen woittawa kunnian pakanain seassa, ja minä yletään maan päällä.
Jes. 30: 15.

12. Herra Zebaoth on meidän kanssamme: Jakobin Jumala on meidän tukeemme, Sela!

47 Psalmi.

Christuksen taiwaaseen astuminen.

1. Korahn lasten Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Kaikki kansat, paukuttakaat käsiänne, ja ihastukaat Jumalalle iloisella äänellä.
Ps. 97: 1, 8.

3. Sillä Herra kaikkein korkein on hirmuinen, suuri kuningas koko maan päällä.

4. Hän waatii kansat meidän alamme, ja pakanat meidän jalkaimme ala.

5. Hän walitsee meille meidän perimisemme, Jakobin kunnian, jota hän rakastaa, Sela!
1 Piet. 2: 9.

6. Jumala astui ylös riemulla, ja Herra helisewällä basunalla.
Ps. 68: 19. Marc. 16: 19. Col. 2: 15.

7. Weisatkaat, weisatkaat Jumalalle: weisatkaat meidän kuninkaallemme.

8. Sillä Jumala on koko maan kuningas: weisatkaat hänelle taitawasti.

9. Jumala on pakanoitten kuningas: Jumala istuu pyhällä istuimellansa.

10. Kansain päämiehet owat kokoontuneet Abrahamin Jumalan kansan tykö; sillä maan edeswastaajat owat Jumalan: hän on sangen suuresti ylötty.
Ps. 29: 1. Ps. 68: 23, 32.

48 Psalmi.

Zion, Jumalan seurakunnan kuwa.

1. Korahn lasten Weisu-Psalmi.

2. Suuri on Herra, ja sangen kiitettäwä, meidän Jumalamme kaupungissa, hänen pyhällä wuorellansa. Ps. 76: 2, 3.

3. Zionin wuori on kauniilla paikalla, koko maan ilo, pohjan puolella, suuren kuninkaan kaupunki. Jes. 4: 2. Luku 11: 1. Matth. 5: 35.

4. Jumala on tuttu hänen huoneessansa, että hän sen warjelia on.

5. Sillä katso, kuninkaat owat kokoontuneet, ja ynnä meniwät ohitse.

6. He ihmetteliwät, koska he tämän näkiwät: he hämmästyiwät, ja kiiruhtiwat pois.

7. Wawistus on heidän siellä käsittänyt, ja ahdistus niinkuin synnyttäwäisen.

8. Sinä särjet haahdet meressä itätuulella.

9. Niinkuin me kuulimme, niin me sen näemme Herran Zebaothin kaupungissa, meidän Jumalamme kaupungissa: Jumala sen wahwistaa ijankaikkisesti, Sela!

10. Jumala! me odotamme sinun hywyyttäs sinun templissäs.

11. Jumala! niinkuin sinun nimes on, niin myös on sinun kiitokses hamaan maailman äären: sinun oikia kätes on täynnä wanhurskautta.
12. Riemuitkaan Zionin wuori, ja Judan tyttäret iloitkaan sinun oikeuttes tähden.
13. Menkäät Zionin ympäri ja piirittäkäät häntä: lukekaat hänen torninsa.
14. Turwatkaat hänen muurinsa, wahwistakaat hänen salinsa, että te sitä juttelisitte tulewaisille sukukunnille.
15. Sillä tämä Jumala on meidän Jumalamme aina ja ijankaikkisesti: hän johdattaa meitä kuolemaan asti.

49 Psalmi.

Neuwo hämmästymättömyyteen pahana päiwänä. Rikkauteen luottamisen ja jumalattomain hulluus ja wahinko. Ei ihmisen pidä paheneman jumalattomain menestyksestä.

1. Korahn lasten Psalmi, edelläweisaajalle.
2. Kuulkaat tätä, kaikki kansat, ottakaat korwiinne, kaikki maan asuwaiset, San. l. 8: 4.
3. Sekä yhteinen kansa että herrat, niin rikkaat kuin köyhät.
4. Minun suuni puhuu wiisautta, ja minun sydämmeni sanoo ymmärryksen.
5. Minä tahdon kallistaa korwani wertauksiin, ja minun tapauksieni kanteleella soittaa. Ps. 78: 2. Matth. 13: 35.
6. Miksi minun pitäis pelkäämän pahoina päiwinä, koska minun sortajani wääryys käy minua ympäri?
7. Jotka luottawat tawaroihinsa, ja suuresti kerskaawat paljosta rikkaudestansa.
8. **Ei welikään taida ketään lunastaa, eikä Jumalalle ketään sowittaa.** Job. 17: 3. Matth. 16: 26.
9. Sillä heidän sielunsa lunastus on ylön kallis, niin että se jää tekemätä ijankaikkisesti, 1 Piet. 1: 18.
10. Waikka hän myös wielä kauwan eläis ja ei näkisi hautaa.
11. Sillä hänen täytyy nähdä, että wiisasten pitää kuoleman, niin myös tyhmän ja taitamattoman pitää hukkuman, ja pitää wieraille tawaransa jättämän. 1 Sam. 25: 26. Saarn. K. 2: 18. Jer. 17: 11.
12. Heidän sydämmensä ajatus on, että heidän huoneensa pitää ijankaikkisesti pysymän, ja heidän majansa suwusta sukuhun, ja heidän nimensä kuuluisaksi tuleman maan päällä.
13. Mutta ei ihminen taida pysyä kunniassa, waan werrataan eläimihin, jotka hukkuwat.
14. Tämä heidän tiensä on sula hulluus; kuitenkin heidän jälkeentulewaisensa sitä suullansa kiittäwät, Sela!
15. He makaawat helwetissä niinkuin lampaat, kuolema heitä kalwaa; mutta hurskasten pitää warhain heitä hallitseman, ja heidän öykkäyksensä pitää hukkuman, ja heidän täytyy jäädä helwettiin. 1 Cor. 6: 1, 2. Ilm. K. 2: 26.
16. Kuitenkin wapahtaa Jumala

minun sieluni helwetin wallasta;
sillä hän korjasi minun, Sela!
17. Älä sitä tottele, koska joku
rikastuu, eli jos hänen huoneensa
kunnia suureksi tulee. Ps. 37: 1, 7.
18. Sillä koska hän kuolee,
niin ei hän mitään myötänsä wie,
eikä hänen kunniansa mene alas
hänen kanssansa. Job. 27: 19.
19. Sillä hän kiittää sieluansa
elämässänsä: ja he ylistäwät si-
nua, jos sinä itselles hywää teet.
20. Niin he menewät isäinsä
perässä, ja ei saa nähdä ikänä
walkeutta.
21. Koska ihminen on kunnias-
sa, ja ei ole ymmärrystä, niin
on werrattu eläimiin, jotka huk-
kuwat.

50 Psalmi.

Oikia Jumalan palwelus.

Assaphin Psalmi.

1 Aika K. 25: 1. 2 Aika K. 29: 30.

1. Herra wäkewä Jumala
puhuu, ja kutsuu maail-
man hamasta auringon koitosta
niin laskemiseen asti.
2. Zionista antaa Jumala täy-
dellisen kirkkauden paistaa.
Jes. 2: 3. Mich. 4: 1, 2.
3. Meidän Jumalamme tulee,
ja ei waikene: kuluttawainen tuli
käy hänen edellänsä, ja hänen ym-
pärillänsä wäkewä ilma. Ps. 97: 3.
4. Hän kutsuu taiwaat ylhäältä
ja maan, tuomitaksensa kansaansa.
5 Mos. 31: 28.
5. Kootkaat minulle minun py-
häni, jotka minun liitostani enäm-
män pitäwät kuin uhrista.
6. Ja taiwaat pitää hänen wan-
hurskauttansa ilmoittaman; sillä
Jumala on tuomari, Sela!
1 Mos. 18: 25. Joh. 5: 22, 27.
7. Kuule, minun kansani! minä
tahdon puhua, ja sinun seassas
Israel todistaa: minä Jumala
olen sinun Jumalas.
8. Sinun uhreistas en minä
sinua nuhtele; sillä sinun polt-
touhris owat alati minun edessäni.
9. En minä ota härkiä sinun
huoneestas, enkä kauriita nawe-
tostas;
10. Sillä kaikki metsän eläi-
met owat minun, ja eläimet wuo-
rilla tuhansin.
11. Minä tunnen kaikki linnut
wuorten päällä, ja metsän pedot
owat minun edessäni.
12. Jos minä isoon, en minä
sitä sano sinulle; sillä maan piiri
on minun, ja kaikki mitä siinä on.
Job. 41: 2. Ps. 24: 1.
13. Luuletkos minun syöwän
härjän lihaa? ja kauristen werta
juowan?
14. Uhraa Jumalalle kiitos-
uhri, ja maksa ylimmäiselle lu-
paukses;
15. Ja awukses huuda minua
hädässäs, niin minä tahdon auttaa
sinua, ja sinun pitää kunnioitta-
man minua. Ps. 13: 6. Ps. 91: 15.
16. Mutta jumalattomalle sa-
noo Jumala: miksi sinä ilmoitat
minun säätyjäni? ja otat minun
liittoni suulles? Rom. 2: 17.
17. Että kuritusta wihaat, ja
heität minun sanani takaas.
18. Koskas warkaan näet, niin

sinä juokset hänen kanssansa, ja
pidät yhtä huorintekiäin kanssa.
San. l. 29: 24.
19. Sinun suus sallit sinä pa=
haa puhua, ja kieles saattaa pe=
tosta matkaan.
20. Sinä istut ja puhut wel=
jeäs wastaan, äitis poikaa sinä
pilkkaat.
21. Näitäs teet, ja minä olen
wait; niin sinä luulet, että minä
olen sinun kaltaises; mutta minä
nuhtelen sinua, ja asetan näitä
silmäis eteen.
22. Ymmärtäkäät siis näitä te,
jotka Jumalan unhotatte; etten
minä tempaisi joskus pois, ja ei
olisi wapahtajata.
23. Joka kiitosta uhraa, se
ylistää minua, ja siinä on se
tie, että minä osotan hänelle Ju=
malan autuuden.
Ps. 91: 16. Jes. 49: 6. Luc. 2: 30.

51 Psalmi.

Katumus=Psalmi.

1. Dawidin Psalmi, edelläwei=
saajalle,
2. Koska propheta Nathan tuli
hänen tykönsä, sitte kuin hän Bath=
seban tykö käynyt oli.
2 Sam. 11: 4. Luku 12: 1, 2c.
3. Jumala ole minulle ar=
mollinen sinun hywyy=
tes tähden: pyhi pois minun syn=
tini sinun suuren laupiutes tähden.
4. Pese minua hywin wääryy=
destäni, ja puhdista minua syn=
nistäni.
5. Sillä minä tunnen pahat
tekoni, ja minun syntini on aina
edessäni. 2 Sam. 12: 13.
6. Sinua, sinua ainoata was=
taan minä syntiä tein, ja pahasti
tein sinun edessäs, että olisit oikia
sanoissas ja puhdas tuomitessas.
Rom. 3: 4.
7. **Katso, minä olen synnissä syn=
tynyt, ja minun äitini on synnissä
minun siittänyt.** Job. 14: 4. Luku 25: 4.
8. Katso, sinä halajat totuutta,
joka salaudessa on, ja ilmoitat
salatun wiisauden minulle.
9. Puhdista minua isopilla, että
minä puhdistuisin: pese minua,
että minä lumiwalkiaksi tulisin.
3 Mos. 14: 4, 7. 4 Mos. 19: 18.
10. Anna minun kuulla iloa
ja riemua, että ne luut ihastui=
siwat, jotka särkenyt olet.
11. Peitä kaswos minun syn=
neistäni, ja pyhi pois kaikki pa=
hat tekoni.
12. **Jumala luo minuun puhdas
sydän, ja anna minulle uusi wahwa
henki.** Hes. 18: 31. Luku 36: 26.
13. Älä heitä minua pois kas=
wois edestä, ja älä minulta ota
pois sinun Pyhää Henkeäs.
14. Anna minulle taas sinun
autuutes ilo, ja sillä hywällä
hengelläs tue minua.
15. Minä tahdon wäärille opet=
taa sinun ties, että syntiset tykös
palajaisiwat.
16. Päästä minua weren wiois=
ta, Jumala, minun autuuteni Ju=
mala, että minun kieleni ylistäis
sinun wanhurskauttas.
17. Awaa, Herra, minun huu=
leni, että minun suuni ilmoittais
sinun kiitokses.
18. Sillä ei sinulle kelpaa uhri,

että minä sen antaisin; ja ei polttouhri sinulle ensinkään kelpaa.
Hos. 6: 6.

19. Ne uhrit, jotka Jumalalle kelpaawat, owat murheellinen henki: ahdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä, Jumala, hylkää.
Ps. 34: 19. Jes. 66: 2.

20. Tee Zionille hywästi sinun armos jälkeen; rakenna Jerusalemin muurit.

21. Silloin sinulle kelpaawat wanhurskauden uhrit, polttouhrit ja muut uhrit: silloin sinun alttarilles härkiä uhrataan.
Ps. 4: 6. Hebr. 13: 15.

52 Psalmi.

Dawid walittaa Doegin ylitse.

1. Dawidin opetus, edelläweisaajalle,

2. Koska Edomealainen Doeg tuli ja ilmoitti Saulille, ja sanoi hänelle: Dawid on tullut Abimelechin huoneeseen.
1 Sam. 21: 7. Luku 22: 9, 2c.

3. Mitäs kerskaat pahuudessas, sinä wäkewä? Jumalan laupius pysyy joka päiwä.

4. Sinun kieles ajattelee wahinkoa ja leikkaa walheellansa niinkuin teräwä partaweitsi.

5. Sinä rakastat enämpi pahaa kuin hywää, ja puhut walhetta pikemmin kuin oikeutta, Sela!

6. Sinä puhut mielelläs kaikkia murhasanoja wäärällä kielellä.
Jac. 3: 6.

7. Niin Jumala myös kukistaa sinun ijankaikkisesti: hän murentaa sinun, ja majasta tempaa sinun ulos, ja juurittaa sinun ulos eläwitten maalta, Sela!

8. Ja wanhurskasten pitää sen näkemän ja pelkäämän; ja he nauramat häntä. Ps. 58: 11.

9. Katso, tämä on se mies, joka ei pitänyt Jumalata turwanansa, waan uskalsi suureen rikkauteensa: hän on wahwistunut pahuudessansa.

10. Mutta minä olen niinkuin wiherjäinen öljypuu Herran huoneessa: minä uskallan Jumalan laupiuteen aina ja ijankaikkisesti.
Ps. 92: 13.

11. Minä tahdon sinua kiittää ijankaikkisesti, ettäs sen teit, ja odottaa sinun nimeäs; sillä se on hywä sinun pyhäis edessä.

53 Psalmi.

Kaikkein ihmisten turmelus; wääräin opettajain rangaistus. Uskowaisten ikäwöitsemys Messiaksen perään.

1. Dawidin opetus, edelläweisaajalle, Mahelathin päällä.

2. Tyhmät sanowat sydämessänsä: ei Jumalata olekaan; ei he mitään kelpaa, ja owat ilkiät menoissansa: ei ole joka hywää tekee.
Ps. 10: 4. Ps. 14: 1, 2c.

3. Jumala katsoi taiwaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku ymmärtäis, joka Jumalata etsis. Rom. 3: 10, 2c.

4. Mutta he owat kaikki wilpistelleet, ja kaikki owat kelwottomaksi tulleet: ei ole yksikään, joka hywää tekee, ei ainoakaan.

5. Eiköstä pahantekiät sitä huomaitse? jotka minun kansaani syöwät, niinkuin he söisiwät leipää;

waan ei he Jumalata awuksensa huuda.
6. Siellä he kowin pelkäsiwät, kussa ei mitään peljättäwää ollut; sillä Jumala hajottaa niitten luut, jotka sinua ahdistawat: sinä saatat heitä häpiään, sillä Jumala hylkää heidän.
7. Oi, jos apu tulis Zionista Israelille! Koska Jumala wangitun kansansa päästää, niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.
1 Mos. 49: 18. Ps. 14: 7. Luc. 10: 24.

54 Psalmi.

Rukous wihamiehiä wastaan.

1. Davidin opetus, edelläweisaajalle, kanteleilla,
2. Koska Ziphiläiset tuliwat ja sanoiwat Saulille: Dawid on lymyttänyt itsensä meidän tykönämme. 1 Sam. 23: 19. Luku 26: 2.
3. Auta minua Jumala sinun nimelläs, ja saata minulle oikeus sinun wäkewyydelläs.
Ps. 20: 2. Ps. 31: 4.
4. Jumala, kuule minun rukoukseni, ota korwiis minun suuni sanat.
5. Sillä muukalaiset karkasiwat minua wastaan, ja wäkiwaltaiset wäijyiwät minun sieluani: ei he pitäneet Jumalata silmäinsä edessä, Sela! Ps. 10: 4. Ps. 86: 14.
6. Katso, Jumala auttaa minua: Herra tukee minun sieluani.
7. Hän kostaa minun wihoillisteni pahuuden: hajota ne totuudessas.
8. Niin minä mielelläni sinulle uhraan: minä kiitän, Herra, sinun nimeäs, sillä se on hywä.
9. Sillä hän on pelastanut minun kaikesta hädästä; ja minun silmäni owat nähneet minun wihoilliseni. 1 Sam. 23: 26, 2c. Ps. 58: 11.

55 Psalmi.

Rukous wääriä weljejä wastaan.

1. Dawidin opetus, edelläweisaajalle, kanteleilla. 2 Sam. 15 Luku.
2. Jumala, kuule minun rukoukseni, ja älä peitä sinuas minun rukoukseni edestä.
3. Ota minusta waari ja kuule minua; että minä surkiasti walitan rukouksissani ja parun;
4. Että wihamies niin huutaa, ja jumalatoin ahdistaa; sillä he kääntäwät walheen minun päällen, ja asettawat itsensä wihassansa minua wastaan.
5. Minun sydämmeni wapisee minussa, ja kuoleman pelko lankesi minun päälleni.
6. Pelko ja wawistus tuliwat minun päälleni, ja kauhistus peitti minun.
7. Ja minä sanoin: joska minulla olisiwat siiwet niinkuin mettisellä, että minä lentäisin, ja (joskus) lepäisin! Jer. 9: 2.
8. Katso, niin minä kauwas pakenisin, ja oleskelisin korwessa, Sela!
9. Minä rientäisin, että minä pääsisin tuulen puuskasta ja tuulispäästä.
10. Turmele, Herra, ja sekoita heidän kielensä; sillä minä näin wäkiwallan ja riidan kaupungissa.
11. He käywät sen ympäri päiwällä ja yöllä hänen muurinsa

päällä: wääryys ja waiwa on
sen keskellä.
12. Wääryys on sen keskellä:
walhe ja petos ei luowu hänen
kaduiltansa.
13. Sillä jos minun wihamie-
heni häpäisis minua, sen minä
kärsisin: ja jos minun wainoojani
nousis minua wastaan, niin minä
kätkisin itseni hänen edestänsä.
14. Waan sinä olet minun
kumppanini, minun johdattajani
ja minun tuttawani:
2 Sam. 16: 23. Matth. 26: 14.
15. Me, kuin ystäwällisesti kes-
kenämme neuwoa pidimme, ja
waelsimme Jumalan huoneeseen
joukossa.
16. Langetkoon kuolema heidän
päällensä, ja he menkään eläwänä
alas helwettiin; sillä sula pahuus
on heidän asuinsioissansa heidän
keskellänsä.
17. Mutta minä huudan Juma-
lan tykö; ja Herra auttaa minua.
18. Ehtoona, aamulla ja puoli-
päiwänä minä walitan ja itken;
ja hän kuulee minun ääneni.
Ps. 5: 4. Dan. 6: 10.
19. Hän lunastaa minun sie-
luni niistä, jotka sotiwat minua
wastaan, ja saattaa hänelle rau-
han; sillä monta on minua was-
taan.
20. Jumala kuulkoon, ja heitä
nöyryyttäköön, joka alusta ollut on,
Sela! jotka ei paranna heitänsä,
eikä pelkää Jumalata.
21. He laskewat kätensä hänen
rauhallistensa päälle, ja turmele-
wat hänen liittonsa.
22. Heidän suunsa on liuk-
kaampi kuin woi, ja sota on hei-
dän sydämmessänsä: heidän sa-
nansa owat sileämmät kuin öljy,
ja ne owat paljaat miekat.
Ps. 57: 5. Ps. 59: 8.
23. Heitä sinun surus Herran
päälle, hän sinusta murheen pitää,
ja ei salli wanhurskaan olla kul-
kiana ijankaikkisesti. Ps. 37: 5.
Matth. 6: 25. Luc. 12: 22. 1 Piet. 5: 7.
24. Mutta sinä, Jumala, syök-
set heitä sywään kuoppaan: mur-
hamiehet ja pettäjät ei pidä tu-
leman puoliikäänsä: waan minä
toiwon sinuun. Ps. 5: 7.

56 Psalmi.

Rukous wainoojita wastaan.

1. Dawidin kultainen kappale
mykästä mettisestä muukalaisten
seassa, koska Philistealaiset käsit-
tiwät hänen Gathissa.
1 Sam. 21: 10. Ps. 34: 1.
2. Jumala, ole minulle ar-
mollinen; sillä ihmiset
tahtowat minua niellä ylös: joka
päiwä he sotiwat ja ahdistawat
minua.
3. Minun kadehtiani tahtowat
joka päiwä minua niellä ylös;
sillä moni sotii ylpiästi minua
wastaan. Ps. 3: 2.
4. Koska minä pelkään, niin
minä toiwon sinuun.
5. Jumalassa minä kerskaan
hänen sanaansa: Jumalahan minä
toiwon, en minä pelkää: mitä liha
minun tekis? 2 Aika K. 32: 8. Ps. 78: 39.
Ps. 118: 6. Jer. 17: 5. Hebr. 13: 6.
6. Joka päiwä he minun sa-
nojani kääntelewät; kaikki heidän
ajatuksensa owat pahuuteen mi-
nua wastaan.

7. He pitäwät yhtä, ja wäijywät, ja ottawat minun askeleistani waarin, kuinka he minun sieluni käsittäisiwät.
8. Pitäiskö heidän wääryydestänsä pääsemän? Syökse, Jumala, se kansa alas wihassas.
9. Sinä olet lukenut minun kulkemukseni: sinä panet minun kyyneleeni leiliis: eikö ne ole sinun kirjassas?
10. Silloin pitää minun wihoilliseni kääntämän heitänsä takaperin, sinä päiwänä, kuin minä huudan: sen minä tiedän, ettäs minun Jumalani olet.
11. Jumalassa minä kerskaan hänen sanaansa: Herrassa minä kerskaan hänen sanaansa.
12. Jumalaan minä toiwon, en minä pelkää: mitä ihminen tekis?
13. Minä olen sinulle, Jumala, luwannut, minä tahdon sinua kiittää. Ps. 66: 13.
14. Sillä sinä olet pelastanut minun sieluni kuolemasta, minun jalkani lankeemisesta; että minä waeltaisin Jumalan edessä eläwitten walkeudessa. Ps. 116: 8, 9.

57 Psalmi.

Rukous hirmuisia wihoillisia wastaan.

1. Dawidin kultainen kappale, edelläweisaajalle, ettei hän hukkunut, koska hän Saulin edestä pakeni luolaan.
1 Sam. 22: 1. Luku 24: 4. Ps. 142: 1.
2. Jumala, ole minulle armollinen, ole minulle armollinen; sillä sinuun minun sieluni uskaltaa, ja sinun siipeis warjon ala minä turwaan siihen asti, että ahdistukset ohitse käywät.
Ps. 17: 8. Ps. 36: 8. Ps. 91: 4.
3. Minä huudan sen korkeimman Jumalan tykö, sen Jumalan tykö, joka minun waiwani päälle lopun tekee. Ps. 138: 8.
4. Hän lähettää taiwaasta, ja warjelee minua, ja antaa ne häpiään tulla, jotka minua tahtowat niellä ylös, Sela! lähettäköön Jumala armonsa ja totuutensa.
5. Minun sieluni makaa jalopeurain keskellä, jotka owat niinkuin tulen liekki; ihmisten lapset, joitten hampaat owat keihäs ja nuolet, ja heidän kielensä teräwä miekka. Ps. 55: 22. Ps. 59: 8.
6. Korota itses, Jumala, taiwasten ylitse ja sinun kunnias ylitse kaiken maan.
7. Werkon he wirittiwät minun käymiseni eteen, ja minun sieluni wältti: kuopan he kaiwoiwat minun eteeni, ja siihen he itse lankesiwat, Sela!
Ps. 7: 16. Ps. 9: 16. Ps. 35: 7.
8. Walmis on minun sydämmeni, Jumala, walmis on minun sydämmeni weisaamaan ja kiittämään. Ps. 108: 2.
9. Herää minun kunniani, herää Psaltari ja kantele, warhain minä tahdon herätä. Ps. 30: 13.
10. Herra, sinua minä tahdon kiittää kansain seassa, ja weisata pakanain seassa.
11. Sillä sinun armos on suuri hamaan taiwaisiin asti, ja sinun totuutes pilwiin asti.
Ps. 36: 6. Ps. 108: 5.
12. Korota itses, Jumala tai-

wasten ylitse, ja sinun kunnias ylitse kaiken maan.

58 Psalmi.

Panettelioita wastaan.

1. Dawidin kultainen kappale, edelläweisaajalle, ettei hän hukkunut. Ps. 57: 1.

2. Olettenko te juuri niin mykät, ettette puhu sitä, kuin oikeus on, ja tuomitse, kuin kohtuus on, te ihmisten lapset? Ps. 82: 2.

3. Sydämmestänne te myös wääryyttä teette, ja maakunnassa käsillänne wäkiwaltaa toimitatte.

4. Jumalattomat owat kääntyneet pois jo äitinsä kohdusta, walhetteliat owat eksyneet hamasta äitinsä kohdusta. Jes. 48: 8.

5. Heidän kiukkunsa on niinkuin kärmeen kiukku, niinkuin kuuron kyykärmeen, joka korwansa tukitsee,

6. Ettei hän kuulisi lumojitten ääntä, sen, joka wiisaasti lumota taitaa.
Jer. 17: 23. Hes. 12: 2. Ap. T. 7: 57.

7. Jumala, särje heidän hampaansa heidän suuhunsa: murenna, Herra, nuorten jalopeurain syömähampaat. Ps. 3: 8.

8. Heidän pitää sulaman niinkuin wesi: he ampuwat nuolillansa, mutta ne käywät rikki.
Job. 14: 10, 11. Ps. 64: 4, 5, 8.

9. He hukkuwat, niinkuin näkinkota raukee, niinkuin waimon keskeneräinen, eikä saa nähdä aurinkoa. Job. 3: 16.

10. Ennenkuin teidän orjantappuranne puuksi kaswawat, niin pitää wihan heitä eläwänä repäisemän pois.

11. Wanhurskaan pitää iloitseman, koska hän koston näkee, ja pesemän jalkansa jumalattoman weressä, Ps. 54: 9.

12. Että jokaisen pitää sanoman: wanhurskaalle on kuitenkin hedelmä; että Jumala on se, joka tuomitsee maan päällä.
Ps. 7: 12. Ps. 37: 37. 2 Thess. 1: 5.

59 Psalmi.

Wainoojita wastaan.

1. Dawidin kultainen kappale, ettei hän hukkunut, koska Saul lähetti hänen huonettansa piirittämään, saadaksensa häntä tappaa.
1 Sam. 19: 11.

2. Pelasta minua wihoillisistani, minun Jumalani, ja warjele minua niistä, jotka heitänsä asettawat minua wastaan.

3. Pelasta minua pahointekiöistä, ja auta minua murhamiehistä;

4. Sillä katso Herra, he wäijywät minun sieluani: wäkewät kokoowat heitänsä minua wastaan, ilman minun syytäni ja rikostani.

5. He juoksewat ilman syytä, ja walmistawat heitänsä: nouse tulemaan minua wastaan ja katsomaan.

6. Ja sinä, Herra Jumala Zebaoth, Israelin Jumala, herää etsimään kaikkia pakanoita: älä ketään heistä armahda, jotka niin wäkiwaltaisesti wääryyttä tekewät, Sela! Jer. 7: 16.

7. He tulkoon taas ehtoona,

ja ulwokaan niinkuin koira, ja
samotkaan ympäri kaupungin.
8. Katso, he puhuwat suullansa:
miekat owat heidän huulissansa,
kuka sen kuulis.
Ps. 55: 22. Ps. 57: 5. Ps. 120: 4.
9. Mutta sinä, Herra, naurat
heitä, ja pilkkaat kaikkia pakanoita.
Ps. 2: 4.
10. Heidän wäkewyytensä edes-
tä minä turwaan sinun tykös; sillä
Jumala on minun warjelukseni.
11. Jumala osottaa minulle
runsaasti laupiutensa, Jumala an-
taa minun nähdä koston wihoil-
lisistani.
12. Älä heitä tapa, ettei mi-
nun kansani sitä unhottaisi: ha-
jota heitä woimallas, lyö heitä
maahan, Herra, meidän kilpemme.
13. Heidän huultensa puhe on
heidän suunsa synti: ja he käsite-
tään heidän ylpeydessänsä; ja he
juttelewat kirouksia ja walhetta.
14. Pyhi heitä pois wihassas,
pyhi heitä pois, ettei he olisikaan;
että he ymmärtäisiwät sen, että
Jumala hallitsee Jakobissa, ha-
maan maailman ääriin asti, Sela!
15. He tulkoon taas ehtoona,
ja ulwokaan niinkuin koira, ja
samotkaan ympäri kaupungin.
16. Anna heidän juosta sinne
ja tänne ruuan tähden; ja ulwo-
kaan, koska ei he rawituksi tule.
Jes. 8: 21, 22. Amos 8: 11.
17. Mutta minä weisaan sinun
wäkewyyttäs, ja warhain kerskaan
sinun laupiuttas; sillä sinä olet
minun warjelukseni ja turwani
minun hädässäni.
18. Sinä olet minun wäke-
wyyteni, sinulle minä kiitosta wei-
saan; sillä sinä Jumala olet mi-
nun warjelukseni ja minun ar-
mollinen Jumalani.

60 Psalmi.

Rukous Jumalan seurakunnan edestä.

1. Dawidin kultainen kappale,
edelläweisaajalle, kultaisesta sep-
peleen kukkaisesta opettamaan,
Ps. 80: 1.
2. Koska hän oli sotinut Sy-
rialaisten kanssa Mesopotamiasta,
ja Zoban Syrialaisten kanssa;
koska Joab palasi, ja löi Suo-
lalaaksossa kaksitoistakymmentä tu-
hatta Edomealaista. 2 Sam. 8: 3.
Luku 10: 7. 1 Aika K. 18: 3, rc.
3. Jumala, sinä joka olet
meitä lykännyt pois,
hajottanut meitä ja ollut wihai-
nen, palaja taas meidän tykömme.
4. Sinä kuin maan liikuttanut
ja halaisnut olet, paranna hänen
rakonsa, joka niin haljennut on.
5. Sinä olet kansalles kowuutta
osottanut, ja meitä kompastuksen
wiinalla juottanut.
Ps. 75: 9. Jes. 51: 17, 22. Jer. 25: 15, 16.
6. Sinä annoit lipun niille,
jotka sinua pelkääwät, jolla he
itsensä ojentaisiwat ylös, totuu-
den tähden, Sela!
7. Että sinun ystäwäs wapah-
detuksi tulisiwat: niin auta nyt
oikialla kädelläs, ja kuule meidän
rukouksemme. Ps. 108: 7.
8. Jumala on puhunut pyhäs-
sänsä, siitä minä iloitsen: minä
tahdon jakaa Sichemin ja mitata
Suchotin laakson.
9. Gilead on minun, minun

on Manasse, Ephraim on minun pääni woima: Juda on minulle lainopettaja.

10. Moab on minun pesinpatani, Edomin ylitse heitän minä kenkäni: sinä Philistea, iloitse minusta. 2 Sam. 8: 1, 2, 14. Ps. 18: 44.

11. Kuka wie minun wahwaan kaupunkiin? kuka johdattaa minua hamaan Edomiin?

12. Etkös sinä, Jumala, joka meitä lykkäsit pois? ja etkö sinä, Jumala, lähde ulos meidän sotawäkemme kanssa?

13. Saata meille apu tuskassa; sillä ihmisten apu on turha. Ps. 56: 5. Jer. 17: 5.

14. Jumalassa tahdomme me woimallisiet työt tehdä: ja hän tallaa alas meidän wihollisemme.

61 Psalmi.

Rukous esiwallan edestä.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle, kanteleilla.

2. Kuule, Jumala, minun huutoni: ota waari minun rukouksestani.

3. Maan äärestä minä huudan sinun tykös, koska minun sydämmeni näännyksissä on: wie minua siis korkialle kalliolle. Jes. 26: 16.

4. Sillä sinä olet minun turwani, wahwa torni wihollisten edessä. San. l. 18: 10. Nah. 1: 7.

5. Minä tahdon asua sinun majassas ijankaikkisesti, ja uskaltaa sinun siipeis warjon ala, Sela! Ps. 27: 5.

6. Sillä sinä, Jumala, kuulet minun lupaukseni, ja annat perinnön niille, jotka sinun nimeäs pelkääwät.

7. Sinä annat kuninkaalle pitkän ijän, että hänen wuotensa olisiwat suwusta sukuun.

8. Että hän alati pysyis Jumalan edessä: osota hänelle laupiutta ja totuutta, jotka häntä warjelisiwat. Ps. 40: 12.

9. Niin minä weisaan kiitosta sinun nimelles ijankaikkisesti, maksaakseni minun lupaustani päiwä päiwältä. Ps. 66: 13. Ps. 116: 14.

62 Psalmi.

Oikiasta ja wäärästä turwaamisesta.

1. Dawidin Psalmi Jeduthunin edestä, edelläweisaajalle. Ps. 39: 1.

2. Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalata, joka minua auttaa.

3. Hän on ainoastaan minun kallioni, minun autuuteni, minun warjelukseni, etten minä kowin kompastuisi.

4. Kuinka kauwan te yhtä wäijytte, että te kaikin häntä surmaisitte, niinkuin kallistuwaa seinää ja raukeewaa muuria?

5. Kuitenkin he neuwoa pitäwät, kukistaaksensa häntä korkeudestansa; he rakastawat walhetta: suullansa he siunaawat, ja sydämmessänsä kiroilewat, Sela! Ps. 28: 3.

6. Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalata; sillä hän on minun toiwoni.

7. Hän on ainoastaan minun kallioni ja minun autuuteni, mi-

nun warjelukseni, etten minä lankeaisi. Ps. 18: 3.

8. Jumalassa on minun autuuteni, minun kunniani, minun wäkewyyteni kallio, minun turwani on Jumalassa.

9. Te kansat, toiwokaat häneen joka aika, wuodattakaat teidän sydämmenne hänen eteensä: Jumala on meidän turwamme, Sela!

10. Mutta ihmiset owat kuitenkin turhat, woimalliset myös puuttuwat: he painawat wähemmin kuin ei mitään, niin monta kuin heitä on.
Ps. 39: 6. Jes. 40: 15, 17. Dan. 5: 27.

11. Älkäät luottako wääryyteen ja wäkiwaltaan; älkäät turwatko niihin, kuin ei mitään ole: jos rikkaudet teidän tykönne lankeewat, niin älkäät panko sydäntänne niitten päälle. Job. 31: 24. 1 Tim. 6: 17.

12. Jumala on kerran puhunut, sen olen minä kahdesti kuullut: että Jumala (yksinänsä) wäkewä on.

13. **Ja sinä Jumala olet armollinen; sillä sinä maksat jokaiselle työnsä jälkeen.** Job. 34: 11. San. l. 24: 12. Jer. 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 2: 6. 1 Cor. 3: 8. Ilm. K. 22: 12.

63 Psalmi.

Dawidin halu päästäksensä jälleen Herran huoneeseen.

1. Dawidin Psalmi, koska hän oli Judan korwessa.
1 Sam. 22: 5. Luku 23: 14, 15.

2. Jumala, sinä olet minun Jumalani, warhain minä sinua etsin: sinua minun sieluni janoo, minun lihani halaa sinua karkiassa ja kuiwassa maassa, joka wedetöin on.
Ps. 5: 4. Ps. 42: 2, 3. Ps. 84: 3.

3. Niinkuin minä näin sinun pyhässä, katsellakseni sinun woimaas ja kunniatas. 2 Sam. 15: 25.

4. Sillä sinun laupiutes on parempi kuin elämä: minun huuleni pitää sinua kiittämän.

5. Niin minä tahdon kunnioittaa sinua minun elinaikanani, ja minun käteni nostaa ylös sinun nimees.

6. Niinkuin lihawuudella ja raswalla pitää minun sieluni rawittaman: ja minun suuni pitää kiittämän iloisilla huulilla.

7. Koska minä wuoteeseeni lasken, niin minä muistan sinua; koska minä herään, niin minä puhun sinusta.

8. Sillä sinä olet minun apuni, ja sinun siipeis warjon alla minä kerskaan.
Ps. 17: 8. Ps. 36: 8. Ps. 57: 2. Ps. 91: 4.

9. Minun sieluni rippuu sinussa: sinun oikia kätes minun tukee.

10. Mutta he etsiwät kadottaaksensa minun sieluni: heidän täytyy maan ala mennä.
Ps. 17: 9.

11. Heidän pitää miekkaan lankeeman, ketuille osaksi tuleman.

12. Mutta kuninkaan pitää iloitseman Jumalassa: joka hänen kauttansa wannoo, se kunnioitetaan; sillä walhetteliain suu pitää tukittaman.
5 Mos. 6: 13. Ps. 31: 19. Ps. 107: 42.

64 Psalmi.

Rukous wiekkaita kieliä wastaan.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Kuule, Jumala, minun ääntäni, minun walitukfessani: warjele minun elämäni wihoillisen pelwosta. Ps. 5: 2.

3. Peitä minua pahain neuwosta, wäärintekiäin metelistä,

4. Jotka heidän kielensä hiwowat niinkuin miekan: he ampuwat heidän myrkyllisillä sanoillansa niinkuin nuolilla; Ps. 11: 2.

5. Että he salaisesti ampuisiwat wiatointa: he ampuwat häntä äkistä ilman pelwota. Ps. 58: 8.

6. He wahwistawat itsensä pahoissa juonissansa ja puhuwat, kuinka he paulat wirittäisiwät, ja sanowat: kuka taitaa ne nähdä?

7. He ajattelewat wääryyttä, ja päättäwät sen, kuin he ajatelleet owat; wiekkaat ihmiset ja salakawalat sydämmet.

8. Mutta Jumala ampuu heitä; äkillinen nuoli on heidän rangaistuksensa. Ps. 21: 13.

9. Heidän oma kielensä pitää heitä langettaman, että jokainen, kuin heidän näkee, pakenee heitä. Ps. 7: 16. Ps. 9: 16.

10. Ja kaikkein ihmisten pitää pelkäämän, ja Jumalan työtä ilmoittaman, ja hänen työnsä ymmärtämän. Ps. 94: 15. Rom. 9: 17.

11. Wanhurskaat pitää Herrassa riemuitseman, ja häneen uskaltaman; ja kaikki waat sydämmet kerskatkoot siitä.

65 Psalmi.

Kiitos hywäin töitten edestä.

1. Dawidin Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle.

2. Jumala, sinua kiitetään Zionissa hiljaisuudessa; ja sinulle maksetaan lupaus. Ps. 61: 9. Jes. 66: 13.

3. Sinä kuulet rukouksen; sentähden tulee kaikki liha sinun tykös. Ps. 86: 9. Jes. 43: 7.

4. Meidän pahat tekomme meitä kowin raskauttawat; waan anna sinä meille synnit anteeksi. Ps. 38: 5.

5. Autuas on se, jonkas walitset ja otat tykös, asumaan kartanoissas: hän rawitaan sinun huonees ja pyhän templis hywyydestä. Ps. 36: 9.

6. Kuule meitä ihmeellisestä wanhurskaudesta, meidän autuutemme Jumala, kaikkein turwa maan päällä ja kaukana meressä; Jes. 42: 4.

7. Joka wuoret wahwistat woimallas, ja olet hankittu wäkewyydellä;

8. Sinä kuin asetat meren pauhinan ja hänen aaltoinsa pauhinan, ja kansain metelin; Ps. 89: 10.

9. Että ne hämmästyisiwät, jotka niissä maan äärissä asuwat, sinun ihmeitäs. Sinä iloitat kaikki liikkuwaiset aamulla ja ehtoona.

10. Sinä etsiskelet maan ja liotat sen ja teet sen ylön rikkaaksi; Jumalan wirta on wettä täynnä: sinä kaswatat heidän jywänsä, ettäs näin maan walmistat. Ps. 46: 5.

11. Sinä juotat hänen wakonsa ja kastat hänen kyntönsä: sateella sinä ne pehmität, ja siunaat hänen laihonsa.
5 Mos. 11: 12. San. l. 10: 22.
12. Sinä kaunistat wuoden hywyydelläs, ja sinun askelees tiukkuwat raswasta.
13. Korwen laitumet myös tiukkuwat, ja kukkulat owat ympäri iloissansa. Ps. 104: 10.
14. Kedot owat laumaa täynnä, ja laaksossa on tihkiältä jywiä, niin että siitä ihastutaan ja myös lauletaan.

66 Psalmi.

Dawid ylistää Jumalan suuria tekoja.

1. Dawidin Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle.
Ihastukaat Jumalalle, kaikki maa.
2. Weisatkaat kiitosta hänen nimensä kunniaksi, ylistäkäät häntä suuresti. Ps. 8: 2.
3. Sanokaat Jumalalle: kuinka ihmeelliset owat sinun työs! sinun wihoillisiltas pitää puuttuman, sinun suuren wäkes tähden.
4. Kaikki maa kumartakoon sinua, ja weisatkaan kiitosta sinun nimelles, Sela!
5. Tulkaat ja katsokaat Jumalan tekoja, joka niin ihmeellinen on töissänsä ihmisten lasten seassa.
6. Hän muuttaa meren kuiwaksi, niin että jalkaisin käydään weden ylitse: siitä me hänessä iloitsemme.
2 Mos. 14: 21. Jos. 3: 16. Ps. 114: 3.
7. Hän hallitsee woimansa kautta ijankaikkisesti, hänen silmänsä katselewat kansoja: eripuraiset ei pidä woiman korottaa heitänsä, Sela! 2 Aika K. 16: 9. Job. 28: 24.
8. Kiittäkäät te, pakanat, meidän Jumalatamme: kajahtakaan hänen kiitoksensa ääni kauwas,
9. Joka meidän sielumme elättää, ja ei salli meidän jalkamme liukastella.
10. Sillä sinä, Jumala, olet meitä koetellut, ja walanut meitä niinkuin hopia waletaan.
11. Sinä weit meitä wankeuteen, ja panit kuorman meidän lantehillemme. Ps. 68: 20.
12. Sinä olet antanut ihmiset meidän päämme päällitse mennä: me olemme tuleen ja weteen tulleet, mutta sinä weit meitä ulos, ja wirwoitit. 5 Mos. 28: 43, 44.
13. Sentähden minä menen polttouhrilla sinun huoneesees, ja maksan sinulle lupaukseni,
Ps. 61: 9. Ps. 116: 14.
14. Joita minun huuleni lupasiwat, ja minun suuni puhunut on tuskassani.
15. Lihawat polttouhrit minä teen sinulle oinasten suitsutuksella: minä uhraan sinulle naudat kauristen kanssa, Sela!
16. Tulkaat, kuulkaat te kaikki, jotka Jumalata pelkäätte: minä ilmoitan, mitä hän minun sielulleni on tehnyt.
17. Häntä minä suullani huusin, ja ylistin kielelläni. Ps. 50: 15.
18. Jos minä jotakin wäärytta pitäisin sydämmessäni, niin ei Herra minua kuulisi.
Job. 27: 8, 9. San. l. 15: 29. Luku 28: 9. Jes. 59: 2. Joh. 9: 31.

19. Sentähden Jumala on minua kuullut, ja ottanut waarin minun rukoukseni äänestä.
20. Kiitetty olkoon Jumala, joka ei hylkää minun rukoustani, eikä käännä laupiuttansa pois minusta!

67 Psalmi.

Ennustus. Rukous. Kiitos.

1. Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle, kanteleilla.
2. Jumala olkoon meille armollinen, ja siunatkoon meitä! hän walistakoon kaswonsa aina meidän päällemme, Sela!
4 Mos. 6: 25. Ps. 44: 4.
3. Että me maan päällä tuntisimme sinun ties, ja kaikkein pakanain seassa sinun autuutes.
Luc. 2: 30. Ap. T. 4: 12.
4. Sinua, Jumala, kansat kiittäkööt: sinua kaikki kansat kiittäkööt.
5. Kansat iloitkaan ja riemuitkaan, ettäs kansat oikein tuomitset, ja hallitset kansat maan päällä, Sela!
6. Sinua, Jumala, kansat kiittäkööt: sinua kaikki kansat kiittäkööt.
7. Maa antaa hedelmänsä; siunatkoon meitä Jumala, meidän Jumalamme.
8. Siunatkoon meitä Jumala, ja kaikki maailma peljätkööt häntä.
Jes. 6: 3.

68 Psalmi.

Kristuksen ylentäminen ja woima.

1. Dawidin Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle.
2. Nouskaan Jumala, että hänen wihollisensa hajotettaisiin; ja jotka häntä wihaawat, paetkaan hänen edestänsä.
4 Mos. 10: 35.
3. Aja heitä pois, niinkuin sawu ajetaan pois; niinkuin medenwaha sulaa tulen edessä, niin hukkukaan jumalattomat Jumalan kaswoin edessä. Ps. 37: 20.
4. Mutta wanhurskaat riemuitkaan ja iloitkaan Jumalan edessä, ja riemuitkaan ilossa. Ps. 35: 27.
5. Weisatkaat Jumalalle, weisatkaat kiitosta hänen nimellensä; tehkäät hänelle tietä, joka istuu ylimmäisten taiwasten päällä: hänen nimensä on Herra, ja iloitkaat hänen edessänsä.
Jes. 40: 3, 4. Ilm. K. 19: 16.
6. Joka on orpoin isä ja leskein tuomari: hän on Jumala pyhässä asumisessansa. Ps. 146: 9.
7. Jumala, joka yksinäisten antaa asua huoneessa, ja wie wangit ulos oikeudella; mutta wastahakoiset asuwat kuiwassa.
8. Jumala, koskas käwit kansas edellä, koskas waelsit korwessa, Sela! 2 Mos. 13: 20, 2c. Luku 33: 14.
9. Niin maa wapisi ja taiwaat tiukkuiwat Jumalan edessä: tämä Sinai, sen Jumalan edessä, joka Israelin Jumala on.
2 Mos. 19: 16. Tuom. 5: 4, 5. Ps. 18: 8.
10. Mutta nyt sinä, Jumala, annat armollisen sateen, ja wirwoitat sinun perimises, joka wäsynyt on. Jes. 41: 17. Ap. T. 2: 17, 33.
11. Että sinun laumas siinä asuis: Jumala, sinä wirwoitat hywyydelläs raadolliset. Ps. 36: 9.

12. Herra antaa sanan suurella Ewangelistain joukolla. Eph. 4: 11.
13. Sotawäen kuninkaat pakenewat, he pakenewat; ja se kuin huoneessa asuu, jakaa saaliit. Jes. 9: 3.
14. Koska te leirissä olette, niin mettisen sulat owat silatut hopialla, ja hänen siipensä ruskialla kullalla.
15. Koska Kaikkiwaltias siinä joka paikassa kuninkaat lewittää, niin Zalmonissa walaisee kuin lumi.
16. Jumalan wuori on hedelmällinen wuori: korkia wuori on se hedelmällinen wuori.
17. Miksi te, suuret wuoret, kippaatte? Tämä on Jumalan wuori, jossa hän mielistyy asumaan; ja Herra asuu siellä ijankaikkisesti.
18. Jumalan rattaita on monta tuhatta kertaa tuhatta: Herra on heissä, pyhässä Sinaissa.
19. Sinä astuit ylös korkeuteen, ja olet wangiksi ottanut walkeuden. Sinä olet lahjoja saanut ihmisille: wastahakoiset myös, että Herra Jumala siellä kumminkin asuu.
Ps. 47: 6. Eph. 4: 8.
20. Kiitetty olkoon Herra joka päiwä! Jumala panee kuorman meidän päällemme; mutta hän myös auttaa meitä, Sela! Ps. 66: 11.
21. Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta wapahtaa.
22. Mutta Jumala särkee wihoillistensa pään heidän päänlakeinsa kanssa, jotka pysywät heidän synneissänsä.
23. Herra sanoo: minä palautan (muutamat) lihawista; meren sywyydestä minä heitä palautan, Ps. 22: 30.
24. Että sinun jalkas tulis painetuksi weressä, ja koirais kieli sinun wihoillisistas.
Luc. 19: 43. Luku 21: 20, sc.
25. He näkiwät, Jumala, kuinkas waellat: kuinkas, minun Jumalani ja kuninkaani, pyhässä waellat:
26. Laulajat käywät edellä, ja sitte leikarit piikain seassa, jotka kanteleita soittawat.
27. Kiittäkäät Herraa Jumalata seurakunnissa Israelin lähteestä.
28. Siellä hallitsee heitä wähä Ben-Jamin, Judan päämiehet joukkoinensa, Zebulonin päämiehet, Naphtalin päämiehet.
29. Sinun Jumalas on käskenyt sinun olla wäkewän: wahwista Jumala se, kuin sinä meissä tehnyt olet.
Matth. 6: 10, 13. 2 Thess. 3: 2, 3.
30. Sinun templis tähden, kuin on Jerusalemissa, pitää kuninkaat sinulle lahjoja wiemän. Ps. 45: 13. Ps. 72: 10, 11, 15. Jes. 60: 6. Matth. 2: 11.
31. Nuhtele ruowon petoa, härkäin laumaa kansain wasikkain kanssa, jotka kumartelewat heitänsä rahan tähden: hajota kansat, jotka mielellänsä sotiwat.
32. Egyptin päämiehet pitää tuleman: Ethiopia pitää käsiänsä Jumalalle ojentaman.
Ps. 47: 10. Jes. 19: 18.
33. Te maan waltakunnat, weisatkaat Jumalalle, weisatkaat kiitosta Herralle, Sela!

34. Sille kuin asuu taiwaissa joka paikassa, hamasta alusta: katso, hän antaa jylinälle woiman.
Ps. 29: 4.
35. Antakaat Jumalalle woima: hänen herrautensa on Israelissa, ja hänen woimansa pilwissä.
36. Jumala on ihmeellinen pyhässänsä, hän on Israelin Jumala: hän antaa kansalle wäen ja woiman: kiitetty olkoon Jumala! Ps. 66: 5.

69 Psalmi.

Messiaksen walitus, rukous, uhkaus, lupaus.

1. Dawidin Psalmi kukkaisista, edelläweisaajalle. Ps. 45: 1.
2. Jumala, auta minua: sillä wedet käywät hamaan minun sieluuni asti. Matth. 26: 38.
3. Minä wajoon syivään mutaan, jossa ei pohjaa ole: minä olen tullut sywiin wesiin, ja wirta upottaa minun.
4. Minä wäsyn huutamisesta: minun kurkkuni kuiwettuu: minun näkyni waipuu, toiwoissani minun Jumalani päälle.
Ps. 22: 2. Hebr. 5: 7.
5. Niitä on enämpi kuin minun päässäni hiuksia, jotka ilman syytä minua wihaawat, jotka syyttömästi minun wihoillriseni owat, ja minua hukuttawat, owat wäkewät: niitä täytyy minun maksaa, joita en minä ryöwännyt.
Ps. 35: 19. Joh. 15: 25.
6. Jumala, sinäpä tiedät minun tyhmyyteni, ja minun rikokseni ei ole sinulle salatut.
7. Älä salli heitä häpiään tulla minun tähteni, jotka sinua odottawat, Herra, Herra Zebaoth: älä anna heitä häwäistää minun tähteni, jotka sinua etsiwät, Israelin Jumala.
8. Sillä sinun tähtes minä pilkkaa kärsin: minun kaswoni owat täynnä häpiätä. Ps. 16: 2.
9. Minä olen muukalaiseksi weljilleni tullut, ja oudoksi äitini lapsille. Ps. 31: 12.
10. Sillä sinun huonees kiiwaus syö minua: ja heidän pilkkansa, jotka sinua pilkkasiwat, lankesi minun päälleni.
Joh. 2: 17. Rom. 15: 3.
11. Minä itkin ja paastosin hartaasti, ja minä pilkattiin päälliseksi. Ps. 35: 13, 14.
12. Ja minä pujin säkin ylleni, ja olin heille sananlaskuksi.
13. Jotka portissa istuwat, ne minusta jaarittelewat, ja juodessansa he minusta laulekelewat.
Job. 30: 9. Wal. w. 3: 63.
14. Mutta minä rukoilen sinua, Herra, otollisella ajalla, Jumala, sinun suuren laupiutes puolesta: kuule minua sinun autuutes totuuden tähden.
Jes. 49: 8. 2 Cor. 6: 2.
15. Pelasta minua loasta, etten minä wajoaisi; että minä pelastettaisiin wihoillisistani ja sywistä wesistä.
16. Ettei wuo minua upottaisi ja sywyydet minua lainaisi, eikä kaiwon suu suljettaisi minun päälleni. Wal. w. 3: 53, 55.
17. Kuule minua, Herra; sillä sinun laupiutes on hywä: käännä

sinuas minun puoleeni, sinun suuren laupiutes tähden.

18. Ja älä peitä kaswojas palwelialtas; sillä minä ahdistetaan: kuultele minua nopiasti.

19. Lähene minun sieluani, ja lunasta häntä: minun wihoillisteni tähden pelasta minua.

20. Sinäpä tiedät minun pilkkani, häpiäni ja häwäistykseni: kaikki minun wihoillliseni owat edessäs.

21. Pilkka särkee minun sydämmeni ja waiwaa minua: minä odotan, jos joku armahtais, ja ei ole kenkään, ja lohduttajita, waan en ketään löydä.

22. Ja he antoiwat minulle sappea syödäkseni, ja etikkata juodakseni minun janossani. Matth. 27: 48. Marc. 15: 23. Luc. 23: 36. Joh. 19: 28, 29.

23. Heidän pöytänsä olkoon heille paulaksi, sekä kostoksi että lankeemiseksi. Rom. 11: 9.

24. Tulkoon heidän silmänsä pimiäksi, ettei he näkisi, ja salli heidän lanteensa aina horjua. Ps. 35: 6. Rom. 11: 10.

25. Wuodata närkästykses heidän päällensä, ja sinun hirmuinen wihas käsittäköön heitä,

26. Olkoon heidän huoneensa kylmillä; ja ei kenkään olko, joka heidän majassansa asuis. Ap. T. 1: 20.

27. Sillä he wainoowat sitä, jotas lyönyt olet, ja juttelewat niitten kipua, joitas haawoittanut olet. Jes. 53: 4, 5.

28. Salli heitä langeta synnistä syntiin, ettei he tulisi sinun wanhurskautees.

29. Pyhi heitä eläwitten kirjasta, ettei he kirjoitettaisi wanhurskasten kanssa.

30. Mutta minä olen raadollinen ja murheellinen: Jumala, sinun autuutes suojelkoon minua!

31. Minä kiitän Jumalan nimeä weisulla, ja suuresti ylistän häntä kiitoksella.

32. Se kelpaa paremmin Herralle kuin härkä taikka mulli, jolla owat sarwet ja sorkat.

33. Raadolliset näkewät sen ja iloitsewat, ja jotka Jumalata etsiwät, heidän sydämmensä pitää elämän. Ps. 22: 27.

34. Sillä Herra kuulee köyhiä, ja ei hän wankiansa katso ylön. Ps. 72: 12. Matth. 5: 3.

35. Kiittäkään häntä taiwaat ja maa, meri, ja kaikki kuin niissä liikkuwat.

36. Sillä Jumala auttaa Zionia ja rakentaa Judan kaupungit, että siellä asutaan, ja se perinnöllä omistetaan.

37. Ja hänen palweliainsa siemen sen perii: ja ne, jotka hänen nimeänsä rakastawat, pitää asuman siinä. Ps. 102: 29.

70 Psalmi.

Dawid rukoilee wihoillisia wastaan.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle, muistoksi. 2 Tim. 2: 8.

2. Riennä, Jumala, minua wapahtamaan: kiiruhda, Herra, minua auttamaan. Ps. 31: 3.

3. Häpiään tulkoon ja häwetköön, jotka minun sieluani wäi=

jywät: ajettakoon takaperin ja tulkoon häwäistyksi, jotka minulle pahaa suowat; Ps. 35: 4. Ps. 40: 15.
4. Että he jälleen häpiään tulisiwat, jotka minua pitittäwät. Ps. 40: 16. Ps. 71: 13.
5. Iloitkaan ja riemuitkaan sinussa kaikki, jotka sinua etsiwät; ja jotka sinun autuuttas rakastawat, sanokaan aina: Jumala olkoon suuresti ylistetty! Phil. 4: 4.
6. Mutta minä olen raadollinen ja köyhä, riennä, Jumala, minun tyköni; sillä sinä olet minun auttajani ja pelastajani, Herra, älä wiiwytä. Ps. 40: 18. Ps. 71: 13.

71 Psalmi.

Rukous pysywäisyydestä uskossa.

1. Sinuun, Herra, minä uskallan: älä anna minua ikänä häwäistä. Ps. 31: 2.
2. Wapahda minua wanhurskaudessa ja pelasta minua: kallista korwas minun puoleeni ja auta minua.
3. Ole minulle wahwa turwa, johon minä aina pakenisin: sinä olet luwannut minua auttaa; sillä sinä olet minun kallioni ja linnani. Ps. 27: 8.
4. Minun Jumalani, auta minua jumalattoman kädestä, wäärän ja wäkiwaltaisen kädestä.
5. Sillä sinä olet minun turwani, Herra, Herra: minun toiwoni hamasta minun nuoruudestani.
6. Sinuun minä olen luottanut hamasta äitini kohdusta, sinä minun wedit ulos äitini kohdusta: sinusta on aina minun kerskaukseni. Ps. 22: 10, 11.
7. Minä olen monelle ihmeeksi tullut; mutta sinä olet minun wahwa turwani.
8. Täytä minun suuni sinun kiitoksestas ja sinun kunniastas joka päiwä.
9. Älä minua heitä pois minun wanhuudessani: älä minua hylkää, koska minä heikoksi tulen.
10. Sillä minun wihoilliseni puhuwat minua wastaan: ja jotka minun sieluani wäijywät, he keskenänsä neuwoa pitäwät.
11. Ja sanowat: Jumala hylkäsi hänen: ajakaat takaa ja käsittäkäät häntä: sillä ei ole wapahtajata. 2 Sam. 17: 1.
12. Jumala, älä erkane kauwas minusta: minun Jumalani, riennä minua auttamaan.
13. Häwetköön ja hukkukoon, jotka minun sieluani wastaan owat: häpiän ja häwäistyksen ala tulkoon, jotka minulle pahaa suowat. Ps. 35: 4.
14. Mutta minä odotan aina, ja korotan aina sinun kiitokses.
15. Minun suuni pitää ilmoittaman sinun wanhurskauttas, joka päiwä sinun autuuttas, joita en minä woi kaikkia lukea.
16. Minä waellan Herran, Herran wäkewyydessä: minä tahdon muistaa ainoastaan sinun wanhurskauttas.
17. Jumala, sinä olet minua nuoruudestani opettanut, sentähden minä julistan sinun ihmeitäs.

18. Ja minun wanhuudessani ja harmaaksi tultuani älä, Jumala, minua hylkää, siihen asti kuin minä ilmoitan sinun käsiwartes lasten lapsille, ja sinun wäkewyytes kaikille tulewaisille.
Jes. 46: 4.
19. Ja tosin, Jumala, sinun wanhurskautes on sangen korkia, sinä teet suuria: Jumala, kuka on sinun wertaises?
2 Mos. 15: 11. Luc. 1: 49.
20. Sillä sinä annat minun nähdä paljon ja suuria ahdistuksia, ja wirwoitat minua jälleen; ja taas sinä haet minua ulos maan syrwyydestä.
Ps. 86: 13. Ps. 116: 3.
21. Sinä teet minun sangen suureksi, ja lohdutat minua jälleen.
Ps. 18: 36.
22. Niin minäkin kiitän sinua Psaltarilla, sinun totuuttas, minun Jumalani: minä weisaan kiitosta sinulle kanteleilla, sinä pyhä Israelissa.
23. Minun huuleni pitää kiittämän, koska minä sinulle weisaan, ja minun sieluni, jonkas lunastit.
24. Ja minun kieleni puhuu myös joka päiwä sinun wanhurskaudestas; sentähden häwetkään he ja häpiään tulkoon, jotka minulle pahaa suowat.

72 Psalmi.

Christus ja hänen waltakuntansa.

1. Salomolle.
Jumala, anna tuomios kuninkaalle, ja wanhurskautes kuninkaan pojalle,
2. Että hän weis sinun kansas wanhurskauteen, ja auttais sinun raadollistas.
3. Wuoret tuokaan rauhan kansalle, ja kukkulat wanhurskauden.
4. Hänen pitää raadollisen kansan oikeudessa pitämän, ja köyhäin lapsia auttaman ja särkemän pilkkaajat. Ps. 15: 5. Ps. 2: 9.
5. Sinua peljätään, niin kauwan kuin aurinko ja kuu owat, lapsista niin lasten lapsiin.
6. Hän lankee alas niinkuin sade heinän sängen päälle, niinkuin pisarat, jotka maan lioittawat.
San. l. 19: 12.
7. Hänen aikanansa wanhurskas kukoistaa, ja on suuri rauha siihen asti, ettei kuuta enää olekaan. Jes. 9: 7.
Luku 11: 6. Luku 35: 1, 2. Luc. 2: 14.
8. Hän hallitsee merestä mereen ja wirrasta maailman ääriin.
Ps. 2: 8. Ps. 89: 26. Zach. 9: 10.
9. Häntä pitää korwen asuwaiset kumartaman, ja hänen wihollisensa pitää tomun nuoleman.
Jes. 49: 23. Mich. 7: 17.
10. Kuninkaat meren tyköä ja luodoista pitää lahjoja kantaman: kuninkaat rikkaasta Arabiasta ja Sebasta pitää annot tuoman.
Ps. 45: 13. Ps. 68: 30. Jes. 60: 5, 6. Matth. 2: 11.
11. Kaikki kuninkaat pitää häntä kumartaman, ja kaikki pakanat pitää häntä palweleman.
12. Sillä hän wapahtaa huutawaisen köyhän, ja raadollisen, jolla ei ole auttajata. Ps. 69: 34.
13. Hän on armollinen waiwaiselle ja köyhälle, ja köyhäin sielua hän auttaa.

14. Hän lunastaa heidän sielunsa petoksesta ja wäkiwallasta, ja heidän werensä luetaan kalliiksi hänen silmäinsä edessä. Ps. 116: 15.

15. Ja hän elää, ja hänelle pitää annettaman kultaa rikkaasta Arabiasta, ja häntä alati kumarten rukoiltaman, joka päiwä pitää häntä kiitettämän. Jes. 53: 10.

16. Piwo jywiä pitää niin oleman maassa ja wuorten kukkuloilla, että sen hedelmä pitää häälymän niinkuin Libanon; ja kaupungin asuwaiset pitää kukoistaman niinkuin ruoho maan päällä.

17. Hänen nimensä pysyy ijankaikkisesti: niin kauwan kuin aurinko on, ulottuu hänen nimensä jälkeentulewaisille; ja he tulewat siunatuksi hänen kauttansa: kaikki pakanat ylistäwät häntä.
1 Mos. 22: 18.

18. Kiitetty olkoon Herra Jumala, Israelin Jumala, joka yksinänsä ihmeitä tekee! Ps. 106: 48.

19. Ja kiitetty olkoon hänen kunniansa nimi ijankaikkisesti: ja kaikki maa täytettäköön hänen kunniastansa, amen! amen!

20. Dawidin, Isain pojan rukoukset loppuwat.

73 Psalmi.

Lohdutus jumalattomain menestystä wastaan.

1. Assaphin Psalmi.

Totta on Jumala Israelille hywä, niille, jotka puhtaat sydämmestä owat.

2. Mutta minä olisin pian jalwoillani horjunut: minun askeleeni olisiwat lähes liukastuneet.

3. Sillä minä närkästyin öykkäreistä, että minä näin jumalattomat menestywän.
Ps. 37: 1, 2c. Jer. 12: 1.

4. Sillä ei he ole missään kuoleman hädässä, waan heidän woimansa pysyy wahwana. Job. 21: 7.

5. Ei he ole wastoinkäymisessä niinkuin muut ihmiset, ja ei waiwata niinkuin muita ihmisiä.

6. Sentähden on heidän ylpeytensä koria, ja heidän wäkiwaltansa kaunistaa heitä.

7. Heidän silmänsä paisuwat lihawuudesta: he tekewät mitä ainoastansa heille kelpaa.
5 Mos. 32: 15. Ps. 17: 10.

8. Kaikki he katsowat ylön, ja sitte pahasti puhuwat: he puhuwat ja laittawat ylpiästi. Ps. 12: 5.

9. Mitä he puhuwat, sen täytyy olla taiwaasta puhuttu: mitä he sanowat, sen täytyy maan päällä kelwata.

10. Sentähden noudattaa heitä yhteinen kansa, ja kokoontuwat heidän tykönsä niinkuin wedet,

11. Ja sanowat: mitä Jumalan pitäis heitä kysymän? mitä pitäis korkeimman heistä lukua pitämän? Ps. 10: 11. Ps. 94: 7. Hes. 8: 12.

12. Katso, ne owat jumalattomat: he owat onnelliset maailmassa ja rikastuwat.

13. Pitäiskö siis sen turhaan oleman, että minun sydämmeni nuhteetoinna elää, ja minä pesen wiattomuudessa minun käteni?
Ps. 26: 6.

14. Ja minä ruoskitaan joka päiwä, ja minun rangaistukseni on joka aamulla käsissä?

15. Minä olisin lähes niin
sanonut kuin hekin; mutta katso,
niin minä olisin tuominnut kaikki
sinun lapses, jotka ikänänsä olleet
owat.
16. Minä ajattelin sitä tutkia;
mutta se oli minulle ylön raskas,
17. Siihen asti kuin minä me-
nin Jumalan pyhään, ja ym-
märsin heidän loppunsa,
18. Tosin sinä asetit heitä liuk-
kaalle, ja syöksit heitä pohjaan.
Job. 21: 30.
19. Kuinka he niin pian huk-
kuwat: he hukkuwat ja saawat
kauhian lopun. 1 Sam. 25: 29.
20. Niinkuin uni, koska joku
herää, niinpä sinä, Herra, teet
heidän kuwansa kaupungissa ylön-
katsotuksi. Job. 20: 8. Ps. 34: 17. Jes. 29: 8.
21. Waan kuin se karwasteli
minun sydämmessäni ja pisti mi-
nun munaskuitani,
22. Silloin olin minä tyhmä
ja en mitään tietänyt: minä olin
niinkuin nauta sinun edessäs.
23. Kuitenkin minä pysyn alati
sinun tykönäs; sillä sinä pidät
minun oikiasta kädestäni.
24. Sinä talutat minua neu-
wollas, ja korjaat minua wiimein
kunnialla. Ps. 4: 4. Jes. 28: 29.
25. Kuin sinä ainoastansa mi-
nulla olisit, niin en minä ensin-
kään sitte taiwaasta eli maasta
tottelisi.
26. Waikka wielä minun ruu-
miini ja sieluni waipuis, niin sinä,
Jumala, kuitenkin olet aina minun
sydämmeni uskallus ja minun osani.
Ps. 142: 6.
27. Sillä katso, jotka sinusta
heitänsä erittäwät, ne hukkuwat:
sinä kadotat kaikki, jotka sinua
wastaan huorin tekewät.
28. Mutta se on minun iloni,
että minä itseni Jumalan tykö
pidän, ja panen minun toiwoni
Herran, Herran päälle, ilmoitta-
maan kaikkia sinun töitäs.

74 Psalmi.

Jumalan seurakunnan walitus wihoillis-
tensa julmuuden ylitse, ja turwa
Jumalan apuun.

1. Assaphin opetus.
Jumala, miksis meitä niin ratki
pois syökset? ja olet niin
hirmuisesti wihainen sinun laitu-
mes lampaille?
2. Muista seurakuntaas, jon-
kas muinoin omistit ja sinulles
perimisekst lunastanut olet, Zio-
nin wuorta, jossas asuit.
3. Tallaa heitä jalwoillas, ja
sysää heitä ijäiseen häwitykseen:
wihoillinen on raiskannut kaikki
pyhässä. 2 Kun. K. 25: 1, 2c.
4. Sinun wihoillises kiljuwat
sinun huoneessas, ja asettawat
epäjumalansa siihen.
5. Kirweet näkywät wälkkywän
ylhäällä, niinkuin metsissä hakat-
taisiin, 2 Aika K. 36: 1, 2c. Jer. 52: 1, 2c.
6. Ja hakkaawat rikki kaikki
hänen kuwainsa kaunistukset, sekä
keihäillä että kirweillä.
1 Kun. K. 6: 18, 29, 32.
7. He polttawat sinun pyhäs,
ja turmelewat sinun nimes asuin-
sian maan päällä. 2 Kun. K. 25: 9.
8. He puhuwat sydämmessänsä:

raadelkaamme heitä ynnä; he polttawat kaikki Jumalan huoneet maalla.
9. Emme näe meidän ihmeitämme, eikä silleen prophetata ole: ei myös ketään meidän seassamme ole, joka ymmärtää kuinka kauwan.
Wal. w. 2: 9. Hes. 7: 26. Am. 8: 12.
10. Jumala, kuinka kauwan wihamies häpäisee ja wihollinen sinun nimeäs ratki niin pilkkaa?
11. Miksi käännät pois sinun kätes? ja oikian kätes niin ratki sinun powestas?
12. Mutta Jumala on alusta minun kuninkaani, joka kaikkinaisen autuuden matkaan saattaa maan päällä. Luc. 1: 69.
13. Sinä hajotat meren woimallas: sinä murennat lohikärmetten päät wesissä.
2 Mos. 14: 21. Jes. 51: 9, 10. Hes. 29: 3.
14. Sinä musersit walaskalain päät, ja annat ne kansalle ruuaksi metsän korwessa.
15. Sinä kuohutat lähteet ja wirrat: sinä kuiwaat wäkewät posket.
2 Mos. 17: 6. 4 Mos. 20: 11. Jos. 3: 16.
16. Päiwä ja yö owat sinun: sinä rakennat walkeuden ja auringon.
17. Sinä sowitit jokaisen maan rajat: sinä teet suwen ja talwen.
18. Niin muista siis, että wihollinen häpäisee Herraa, ja hullu kansa pilkkaa sinun nimeäs.
19. Älä siis anna pedolle mettises sielua, ja älä niin ratki unhohda sinun köyhäis joukkoa.
20. Muista liittoa; sillä maa on joka paikassa surkiasti häwitetty, ja huoneet owat täynnä wääryyttä.
21. Älä anna köyhän mennä pois häpiällä; sillä köyhät ja raadolliset kiittäwät sinun nimeäs.
22. Nouse, Jumala, ja aja asias: muista niitä häwäistyksiä, jotka sinulle joka päiwä hulluilta tapahtuwat. Jes. 49: 4. Rom. 2: 24.
23. Älä unhohda wihollistes ääntä: sinun wainollistes meteli tulee aina suuremmaksi.

75 Psalmi.

Waroitus paadutusta wastaan.

1. Assaphin Psalmi ja weisu, ettei hän hukkunut, edelläweisaajalle. Ps. 65: 1. 2 Sam. 2: 1, 2c.
2. Me kiitämme sinua, Jumala, me kiitämme sinua, ja ilmoitamme sinun ihmeitäs, että sinun nimes on niin läsnä.
3. Sillä ajallansa minä oikein tuomitsen.
4. Maa wapisee ja kaikki, jotka sen päällä asuwat; mutta minä wahwistan lujasti hänen patsaansa, Sela!
5. Minä sanoin öykkäreille: älkäät niin kerskatko, ja jumalattomille: älkäät wallan päälle haastako. Ps. 94: 3. San. l. 27: 1.
6. Älkäät niin paljon haastako teidän waltanne päälle: älkäät puhuko niin niskuristi,
7. Niinkuin ei mitään hätää olisi, eikä idästä eikä lännestä, taikka wuorilta korwessa.
8. Sillä **Jumala on tuomari,**

joka tämän alentaa ja toisen ylentää.
1 Sam. 2: 7. Dan. 4: 32. Luc. 1: 52.
9. Sillä Herran kädessä on malja täynnä, wäkewällä wiinalla täytetty, ja siitä hän panee sisälle; waan sen rahkan täytyy kaikkein jumalattomain maan päällä juoda, ja ryypätä ulos.
Ps. 60: 5. Jes. 51: 17, 22. Wal. w. 4: 21.
10. Mutta minä ilmoitan ijankaikkisesti, ja weisaan kiitosta Jakobin Jumalalle.
11. Ja minä tahdon särkeä kaiken jumalattomain wallan, että wanhurskasten walta korotettaisiin. Jes. 40: 31.

76 Psalmi.

Jumala, seurakunnan suojelus.

1. Assaphin Psalmi ja weisu, kanteleilla, edelläweisaajalle.
2. Jumala on tuttu Judassa, Israelissa on hänen suuri nimensä. Ps. 48: 2.
3. Salemissa on hänen majansa, ja Zionissa hänen asumisensa. Jes. 31: 9.
4. Siellä hän särkee joutsen nuolet, kilwet, miekan ja sodan, Sela! Ps. 46: 10.
5. Sinä olet kirkkaampi ja wäkewämpi kuin ryöstöwuoret.
Jer. 51: 25. Hab. 3: 6.
6. Urhoolliset pitää ryöstettämän ja uneensa nukkuman; ja kaikki sotamiehet täytyy käsistänsä hermottomaksi tulla.
7. Sinun rangaistuksestas, Jakobin Jumala, wajoo uneen orhi ja ratas.
8. Sinä olet peljättäwä: kuka woi seisoa sinun edessäs, koskas wihastut?
9. Koskas tuomion annat kuulua taiwaasta, niin maa wapisee ja waikenee;
10. Koska Jumala nousee tuomitsemaan, että hän auttais kaikkia raadollisia maan päällä, Sela!
11. Koska ihmiset kiukuitsewat sinua wastaan, niin sinä woitat kunnian, ja kuin he wielä enämmin kiukuitsewat, niin sinä olet walmis. Jes. 37: 28, 29.
12. Luwatkaat ja antakaat Herralle teidän Jumalallenne kaikki, jotka hänen ympärillänsä olette, wiekäät lahjoja peljättäwälle,
Ps. 65: 2. Saarn. 5: 3.
13. Joka päämiehiltä ottaa pois rohkeuden, ja on peljättäwä maan kuninkaille.
Job. 12: 21, 24. Ps. 107: 40. Jes. 40: 23.

77 Psalmi.

Hurskasten ahdistus, lohdutus.

1. Assaphin Psalmi, Jeduthunin edestä, edelläweisaajalle.
2. Minä huudan äänelläni Jumalata: Jumalata minä huudan, ja hän kuultelee minua.
3. Minun hätä-ajallani etsin minä Herraa: minun käteni on yöllä ojettu, ja ei lakkaa; sillä ei minun sieluni salli itseänsä lohdutettaa. Ps. 9: 11. Ps. 27: 8. Jes. 26: 16.
4. Minä ajattelen tosin Jumalan päälle, olen kuitenkin murheissani: minä tutkin, ja minun henkeni on sittenkin ahdistuksessa, Sela!

5. Sinä pidät minun silmäni,
että he walwowat: minä olen
niin woimatoin, etten minä woi
puhua. Ps. 102: 8. Jes. 26: 18.
6. Minä ajattelen wanhoja ai=
koja, entisiä wuosia: Ps. 143: 5.
7. Minä muistan yöllä minun
kantelettani: minä puhun minun
sydämmelleni, ja minun henkeni
tutkii:
8. Heittäneekö Jumala pois
ijankaikkisesti, ja ei yhtään ar=
moa silleen osottane?
Ps. 79: 5. Ps. 85: 6.
9. Puuttuneeko hänen laupiu=
tensa ijankaikkisesti, ja olleeko lu=
pauksella jo loppu suwusta suku=
hun?
10. Onko Jumala unhohtanut
olla armollinen? ja sulkenut lau=
piutensa wihansa tähden? Sela!
11. Minä sanoin: se on mi=
nun heikkouteni; waan ylimmäisen
oikia käsi woi kaikki muuttaa.
12. Sentähden minä muistan
Herran töitä, ja minä ajattelen
sinun entisiä ihmeitäs,
13. Ja puhun kaikista sinun
töistäs, ja sanon sinun teoistas.
14. Jumala, sinun ties on
pyhä: kussa on niin wäkewätä
Jumalata kuin sinä Jumala?
15. Sinä olet se Jumala, joka
ihmeitä tekee: sinä osotit woimas
kansain seassa. Ps. 136: 4.
16. Sinä lunastit sinun kan=
sas käsiwarrellas, Jakobin ja Jo=
sephin lapset, Sela! 2 Mos. 6: 6.
17. Wedet näkiwät sinun, Ju=
mala, wedet näkiwät sinun ja wa=
pisiwat, ja sywyydet pauhasiwat,
2 Mos. 14: 21, 27, 28.
18. Paksut pilwet kaasiwat wet=
tä, pilwet jylisiwät ja nuolet len=
siwät sekaan.
19. Se jylisi taiwaassa, ja
sinun leimaukses wälkkyi maan
piirin päälle: maa liikkui ja wä=
risi siitä.
20. Sinun ties oli meressä,
ja sinun polkus oliwat suurissa
wesissä, ja ei sinun jälkiäs ken=
kään tuntenut. 2 Mos. 14: 26.
21. Sinä weit kansas niinkuin
lammaslauman, Mosesken ja Aa=
ronin kautta.
2 Mos. 14: 19. Ps. 78: 52. Ps. 80: 2.

78 Psalmi.

Jumalan hywät työt ja rangaistukset.

1. Kuule minun kansani, mi=
nun lakini: kallistakaat
teidän korwanne minun suuni sa=
noihin.
2. Minä awaan suuni sanan=
laskuun, ja wanhat tapaukset mai=
nitsen. Ps. 49: 5. Matth. 13: 35.
3. Jotka me kuulleet olemme
ja tiedämme, ja meidän isämme
meille jutelleet owat, Ps. 44: 2.
4. Ettemme sitä salaisi heidän
lapsiltansa, jälkeentulewaiselta su=
kukunnalta, julistain Herran kii=
toksia, ja hänen woimaansa ja
ihmeitänsä, jotka hän on tehnyt.
5. Hän sääsi todistuksen Ja=
kobissa, ja antoi lain Israelissa,
jonka hän käski meidän isäimme
opettaa heidän lapsillensa,
2 Mos. 20: 1, 2c.
6. Että wastatulewaiset oppisi=
wat, ja lapset, jotka wielä synty=
wät: kuin he kaswawat, että hekin

myös ilmoittaisiwat lapsillensa;
5 Mos. 4: 10. Luku 6: 7. Luku 11: 19.
7. Että he panisiwat toiwonsa
Jumalaan ja ei unhottaisi Ju-
malan tekoja, waan pitäisiwät hä-
nen käskynsä,
8. Ja ei olisi niinkuin heidän
isänsä, wastahakoinen ja kankia
suku, joka ei wahwistanut sydän-
tänsä, ja heidän henkensä ei rip-
punut uskollisesti Jumalassa;
2 Mos. 32: 9. Luku 33: 3, 5. Luku 34: 9.
9. Niinkuin Ephraimin lapset,
sota-aseilla warustetut joutsimie-
het, pakeniwat sodan ajalla.
4 Mos. 14: 40, 2c. 5 Mos. 1: 41, 2c.
10. Ei he pitäneet Jumalan
liittoa, ja ei waeltaneet hänen
laissansa. Hes. 20: 10, 2c.
11. Ja he unhohtiwat hänen
tekonsa ja ihmeensä, jotka hän
heille osottanut oli.
12. Heidän isäinsä edessä teki
hän ihmeitä, Egyptin maassa,
Zoanin kedolla. 2 Mos. 14 Luku, 15 Luku.
13. Hän halkasi meren ja wei
heitä sen läwitse, ja asetti wedet
niinkuin roukkion.
2 Mos. 14: 21. Ps. 106: 9.
14. Ja hän talutti heitä yli
päiwää pilwellä, yli yötä tulen
walolla. 2 Mos. 13: 21, 22. Ps. 105: 39.
15. Hän halkasi kalliot korwes-
sa, ja juotti heitä wedellä yltä-
kyllä. 2 Mos. 17: 6.
4 Mos. 20: 10. Ps. 105: 41. 1 Cor. 10: 4.
16. Ja hän laski ojat wuota-
maan kalliosta, niin että wedet
siitä wuosiwat niinkuin wirrat.
17. Ja wielä he sittenkin syntiä
tekiwät häntä wastaan, ja wi-
hoittiwat korkeimman korwessa.
18. He kiusasiwat Jumalata
sydämmessänsä, anoen ruokaa sie-
lullensa. 2 Mos. 16: 2, 3.
4 Mos. 11: 4, 5. Ps. 106: 14.
19. He puhuiwat Jumalata
wastaan ja sanoiwat: woineeko
Jumala walmistaa pöydän kor-
wessa? 4 Mos. 11: 1, 2c.
20. Katso, kyllä tosin hän kal-
lioon löi, ja wedet nousiwat, ja
ojat juoksiwat; mutta woineeko
hän myös leipää antaa, eli kan-
sallensa lihaa toimittaa?
21. Kuin Herra sen kuuli, wi-
hastui hän: ja tuli sytytettiin Ja-
kobissa, ja julmuus tuli Israelin
päälle, 4 Mos. 11: 19, 2c.
22. Ettei he uskoneet Juma-
lan päälle, ja ei uskaltaneet hä-
nen apuunsa.
23. Ja hän käski pilwiä yl-
häältä, ja awasi taiwaan owet,
24. Ja antoi sataa heille man-
naa syödäksensä, ja antoi heille
taiwaan leipää. 2 Mos. 16: 14, 2c.
4 Mos. 11: 7. Joh. 6: 31. 1 Cor. 10: 3.
25. He söiwät wäkewitten lei-
pää: hän lähetti heille kyllä ruo-
kaa rawinnoksi.
26. Hän antoi itätuulen pu-
haltaa taiwaan alla, ja hänen
wäkewyydellänsä kehoitti hän ete-
lätuulen, 2 Mos. 16: 13. 4 Mos. 11: 31.
27. Ja antoi sataa, niinkuin
tomua, lihaa heille, ja lintuja
niinkuin santaa meressä,
28. Ja sallei langeta keskelle
heidän leiriänsä, joka paikassa
kuin he asuiwat.
29. Niin he söiwät, ja yltä

kyllä rawittiin: ja hän antoi heille heidän himonsa.
4 Mos. 11: 33. Ps. 106: 15.

30. Kuin ei he wielä lakanneet himoitsemasta, ja ruoka oli wielä heidän suussansa,

31. Tuli Jumalan wiha heidän päällensä, ja tappoi jaloimmat heidän seastansa, ja parahimmat Israelissa hän maahan löi.

32. Mutta wielä sittenkin kaikissa näissä he syntiä tekiwät ja ei uskoneet hänen ihmeitänsä.
4 Mos. 13 Luku. Luku 14: 29, 30, 36. 5 Mos. 2: 1, 14, 15.

33. Sentähden lopetti hän heidän päiwänsä turhuudessa, ja heidän wuotensa kiiruhtain,

34. Kuin hän heitä tappoi, etsiwät he häntä: ja he palasiwat ja tuliwat warhain Jumalan tykö,

35. Ja muisteliwat, että Jumala on heidän turwansa, ja Jumala se korkein heidän lunastajansa.

36. Ja he puhuiwat hänelle ulkokullaisesti heidän suullansa, ja walhetteliwat hänelle kielellänsä.

37. Mutta heidän sydämmensä ei ollut oikia hänen puoleensa, ja ei he pitäneet uskollisesti hänen liittoansa.

38. Mutta hän oli armollinen, ja antoi pahat teot anteeksi, ja ei hukuttanut heitä; ja hän käänsi pois usein wihansa, ettei hän laskenut kaikkea wihaansa menemään.

39. Sillä hän muisti heidän lihaksi, tuuleksi, joka menee pois ja ei palaja.
Job. 7: 7. Luku 14: 1, 9, 2c. Ps. 103: 13, 15.

40. Kuinka usein he wihoittawat hänen korwessa? ja kehoittawat hänen erämaassa?
4 Mos. 14: 22.

41. Ja he kiusasiwat taas Jumalata joka aika, ja laittiwat sitä pyhää Israelissa.

42. Ei he muistaneet hänen kättänsä sinä päiwänä, jona hän lunasti heitä wihollisista:

43. Niinkuin hän oli merkkinsä Egyptissä tehnyt, ja hänen ihmeensä Zoanin kedolla,

44. Koska hän heidän wirtansa wereksi muutti, ettei he ojistansa tainneet juoda;
2 Mos. 7: 19. Ps. 105: 29.

45. Koska hän turilaat heidän sekaansa lähetti, jotka heitä söiwät, ja sammakot, kuin heitä hukuttiwat; 2 Mos. 8: 2, 6, 21.

46. Ja antoi heidän tulonsa ruohomadoille, ja heidän työnsä heinäsirkoille;
2 Mos. 10: 4, 2c. Ps. 105: 34.

47. Koska hän rakehilla heidän wiinapuunsa löi, ja heidän metsäfiikunansa jääkiwillä;
2 Mos. 9: 18. Ps. 105: 32, 2c.

48. Koska hän löi heidän karjansa rakehilla, ja heidän laumansa pitkäisen tulella;

49. Hän lähetti heidän päällensä wihansa, närkästyksen, julmuuden ja ahdistuksen, pahain enkelitten lähettämisellä;

50. Hän päästi wihansa heidän sekaansa, ja ei säästänyt heidän sielujansa kuolemasta, ja heidän eläimensä rutolla kuoletti;
2 Mos. 9: 3, 8.

51. Koska hän kaikki esikoiset

löi Egyptissä, ensimäiset perilliset Chamin majoissa,
2 Mos. 11: 5. Luku 12: 29, 30.
52. Ja antoi kansansa waeltaa niinkuin lampaat, ja wei heidän niinkuin lauman korwessa,
2 Mos. 12: 13. Ps. 77: 21.
53. Ja saatti heitä turwallisesti, ettei he peljänneet; waan heidän wihoillisensa peitti meri.
2 Mos. 14: 27, 28.
54. Ja hän wei heitä pyhänsä rajoihin, tämän wuoren tykö, jonka hänen oikia kätensä saanut oli.
Jos. 1: 1, 2c.
55. Ja hän ajoi pois heidän edestänsä pakanat, ja jakoi heille perimisen arwalla: ja niitten majoissa antoi hän Israelin sukukunnat asua. Jos. 13: 7. 2 Sam. 5: 6, 2c.
56. Mutta he kiusasiwat ja wihoittiwat sen korkian Jumalan, ja ei pitäneet hänen todistuksiansa.
57. Waan he palasiwat takaperin ja petollisesti luopuiwat pois niinkuin heidän isänsäkin: poikkesiwat pois niinkuin hellinnyt joutsi.
Hos. 7: 16.
58. Ja he wihoittiwat hänen korkeuksillansa ja kehoittiwat häntä epäjumalainsa kuwilla.
2 Mos. 32: 1. Tuom. 2: 1, 2c.
59. Ja kuin Jumala sen kuuli, niin hän närkästyi, ja hylkäsi kowin Israelin,
60. Niin että hän luopui asuinsiastansa Silossa, siitä majasta, jonka hän ihmisten sekaan asetti,
1 Sam. 4: 11. Jer. 7: 12.
61. Ja antoi heidän woimansa wankeuteen, ja heidän kauneutensa wihoillisten käsiin. 1 Sam. 4—6 Luwut.
62. Ja hän hylkäsi kansansa miekan ala, ja närkästyi perimistänsä wastaan.
63. Heidän parhaat nuorukaisensa kulutti tuli, ja heidän neitseensä ei tulleet hääwirsillä kunnioitetuksi.
64. Heidän pappinsa lankesiwat miekalla; ja heidän leskensä ei itkeneet.
65. Ja Herra heräsi niinkuin joku makaawainen, niinkuin joku wäkewä luihkaaja wiinan juomisesta,
66. Ja löi wihoillistansa peräwieriin, ja pani ijankaikkisen häpiän heidän päällensä.
67. Ja heitti Josephin majan pois, ja ei walinnut Ephraimin sukukuntaa.
68. Waan hän walitsi Judan sukukunnan, Zionin wuoren, jota hän rakasti.
69. Ja rakensi pyhänsä korkeukseen, niinkuin ijankaikkisesti pysywäisen maan,
70. Ja walitsi palweliansa Dawidin, ja otti hänen lammashuoneesta. 1 Sam. 16: 11. Luku 17: 34.
71. Imettäwistä lampaista haki hän hänen, että hän hänen kansansa Jakobin kaitsis, ja Israelin hänen perimisensä. 2 Sam. 7: 8.
72. Ja hän kaitsi heitä kaikella sydämmensä wakuudella, ja hallitsi heitä kaikella ahkeruudella.

79 Psalmi.

Totuuden wihoillisia wastaan.

Assaphin Psalmi.

1. Jumala, pakanat owat perikuntaas karanneet: he

owat saastuttaneet sinun pyhän temppelis, ja Jerusalemista kiwiraunion tehneet. Wal. w. 1: 1.

2. He antoiwat sinun palwelioittes ruumiit linnuille taiwaan alla ruuaksi, ja sinun pyhäis lihan maan pedoille,

3. He wuodattiwat heidän werensä niinkuin weden Jerusalemin ympärille, ja ei kenkään haudannut.

4. Me olemme meidän läsnä asuwaisillemme nauroksi tulleet, häwäistykseksi ja pilkaksi niille, jotka meidän ympärillämme owat. Ps. 44: 14. Ps. 80: 7. Hes. 36: 2, 3.

5. Herra, kuinka kauwan sinä taukoomata niin wihainen olet? ja annat sinun kiiwautes niinkuin tulen palaa? Ps. 89: 47.

6. Wuodata wihas pakanain päälle, jotka ei sinua tunne, ja niitten waltakuntain päälle, jotka ei sinun nimeäs awuksi huuda; Jer. 10: 25.

7. Sillä he owat Jakobin syöneet, ja hänen huoneensa häwittäneet.

8. Älä muistele meidän entisiä pahoja tekojamme: armahda sinuas nopiasti meidän päällemme; sillä me olemme sangen wiheliäiseksi tulleet. Jes. 64: 9.

9. Auta meitä meidän autuutemme Jumala, sinun nimes kunnian tähden: pelasta meitä, ja anna meille synnit anteeksi sinun nimes tähden. Ps. 115: 1.

10. Miksis sallit pakanain sanoa: kussa on nyt heidän Jumalansa? ilmoitettakaan pakanain seassa, meidän silmäimme edessä, sinun palwelioittes weren kosto, joka wuodatettu on!

11. Anna etees tulla wankein huokaukset: sinun suuren käsiwartes kautta, korjaa kuoleman lapset, Ps. 102: 21.

12. Ja kosta meidän läsnä asuwaisillemme seitsemän kerroin heidän helmaansa heidän pilkkansa, jolla he sinua, Herra, pilkanneet owat. Jer. 32: 18. Jes. 65: 7.

13. Mutta me sinun kansas, ja sinun laitumes lauma, kiitämme sinua ijankaikkisesti, ja julistamme sinun kiitostas suwusta sukuhun. Ps. 28: 9. Ps. 95: 7. Ps. 100: 3.

80 Psalmi.

Jumalan murheenpito hänen wiinamäestänsä.

1. Assaphin Psalmi, kultaisesta kukkaisesta, edelläweisaajalle. Ps. 60: 1.

2. Kuules, Israelin paimen, joka saatat Josephin niinkuin lampaat: ilmoita sinus, joka istut Cherubimin päällä. Ps. 23: 1. Ps. 77: 21. Jes. 40: 11. Hes. 34: 12. Joh. 10: 11.

3. Herätä sinun woimas, sinä kuin Ephraimin, BenJaminin ja Manassen edessä olet, ja tule meidän awuksemme.

4. Jumala, käännä meitä, ja anna kaswos paistaa, niin me tulemme autetuksi. Ps. 4: 7.

5. Herra Jumala Zebaoth, kuinka kauwan sinä wihastut kansas rukouksiin?

6. Sinä ruokit heitä kyyneleitten leiwällä, ja juotat heitä suurella mitalla, täynnä kyyneleitä. Ps. 42: 4. Ps. 102: 10.

7. Sinä olet meidän pannut
riidaksi meidän läsnä asuwaisil-
lemme; ja meidän wihoillisemme
pilkkaawat meitä. Ps. 44: 14. Ps. 79: 4.
8. Jumala Zebaoth, käännä
meitä, ja anna kaswos paistaa,
niin me autetuksi tulemme.
9. Sinä toit wiinapuun Egyp-
tistä, ja olet pakanat karkoittanut
ulos, ja sen istuttanut.
Jes. 5: 3, 4. Jer. 2: 21. Matth. 21: 33.
10. Sinä perkasit tien hänen
eteensä, ja annoit hänen hywästi
juurtua, niin että se täytti maan.
11. Wuoret owat sen warjolla
peitetyt, ja hänen oksillansa Ju-
malan cedripuut.
12. Sinä lewitit hänen oksansa
hamaan mereen asti, ja hänen
haaransa hamaan wirran tykö.
1 Mos. 15: 18. 2 Mos. 23: 31. 4 Mos. 11: 24.
Jos. 1: 4. 1 Kun. K. 4: 21, 24.
13. Miksis siis särjit hänen
aitansa, että sitä kaikki ohitsekäy-
wät repiwät. Ps. 89: 41, 42.
14. Metsäsika on sen kaiwa-
nut ylös, ja metsän pedot sen
syöwät ylös.
15. Jumala Zebaoth, käännä
siis sinuas, katso alas taiwaasta
ja näe, ja etsi sitä wiinapuuta,
16. Ja pidä se kiintiänä, jonka
sinun oikia kätes on istuttanut,
(ihmisen) pojan tähden, jonkas
sinulles lujasti walinnut olet.
17. Se on poltettu tulella ja
rewitty: sinun uhkauksestas he
owat hukkuneet.
18. Sinun kätes warjelkoon
oikian kätes kansan, ja ihmisen
pojan, jonkas sinulles lujasti wa-
linnut olet.
19. Niin emme sinusta luo-
wu: suo meidän elää, niin me
sinun nimeäs awuksi huudamme.
20. Herra Jumala Zebaoth,
käännä meitä, anna kaswos pais-
taa, niin me autetuksi tulemme.

81 Psalmi.

Juhlan oikia wiettäminen.

1. Githithin päällä, edelläwei-
saajalle, Assaphin (Psalmi.) Ps. 8: 1.
2. Weisatkaat iloisesti Ju-
malalle, joka on mei-
dän wäkewyytemme: ihastukaat
Jakobin Jumalalle.
3. Ottakaat Psalmit ja tuo-
kaat kanteleet, iloiset harput ja
Psaltari.
4. Soittakaat basunilla uudes-
sa kuussa, meidän lehtimajamme
juhlapäiwänä.
3 Mos. 23: 24. 4 Mos. 10: 10.
5. Sillä se on tapa Israelis-
sa ja Jakobin Jumalan oikeus.
5 Mos. 16: 16.
6. Sen hän pani Josephissa
todistukseksi, koska he Egyptin
maalta lähtiwät, ja oudon kielen
kuulleet oliwat. 1 Mos. 42: 23.
7. Minä olen heidän olkansa
kuormasta wapahtanut; ja heidän
kätensä pääsiwät tiiliä tekemästä.
8. Koska sinä tuskassas minua
awukses huusit, niin minä autin
sinua: minä kuulin sinua, koska
tuulispää tuli sinun päälles, ja
koettelin sinua riitaweden tykönä,
Sela! 2 Mos. 17: 2, 3, 7.
9. Kuule, minun kansani, minä
todistan sinun seassas: Israel,
joska sinä minua kuulisit!

10. Ei pidä sinun seassas muukalainen Jumala oleman, ja ei pidä sinun wierasta Jumalata kumartaman. 2 Mos. 20: 2, 3.

11. Minä olen Herra sinun Jumalas, joka sinun wein ulos Egyptin maalta: lewitä suus, niin minä sen täytän.

12. Mutta minun kansani ei kuullut minun ääntäni, ja Israel ei totellut minua.

13. Niin minä laskin heitä sydämmensä pahuuteen, waeltamaan neuwonsa jälkeen.
Hes. 20: 25, 26. Ap. T. 14: 16. Rom. 1: 24.

14. Jos minun kansani kuulis minua, ja Israel minun teissäni käwis, 5 Mos. 32: 29. Jes. 48: 12.

15. Niin minä pian heidän wihoillisensa painaisin alas, ja käteni kääntäisin heidän wihoillistensa päälle,

16. Ja Herran wihoilliset hukkaan tulisiwat: mutta heidän aikansa olis ijankaikkisesti pysywä,

17. Ja minä ruokkisin heitä parhailla nisuilla, ja rawitsisin heitä hunajalla kalliosta.
5 Mos. 32: 13, 14.

82 Psalmi.

Tuomarit waroitetaan oikeutta tekemään, ja toiwotetaan oikeudelle holhousta.

1. Assaphin Psalmi.
Jumala seisoo Jumalan seurakunnassa: hän on tuomari jumalitten seassa.
2 Mos. 22: 28. 2 Aika K. 19: 6.

2. Kuinka kauwan te wäärin tuomitsette, ja jumalattoman muotoa katsotte? Sela! 5 Mos. 1: 16, 17.

3. Tehkäät oikeus köyhälle ja orwolle, ja auttakaat raadolliset ja waiwaiset oikeudelle.

4. Pelastakaat ylönkatsottua ja köyhää, ja päästäkäät häntä jumalattoman kädestä.
Job. 29: 12, 13. San. l. 24: 11. Luku 31: 8, 9. Jes. 1: 17. Luku 10: 1, 2.

5. Mutta ei he tottele eikä lukua pidä: he käywät lakkaamata pimeissä; sentähden täytyy kaikki maan perustukset kaatua.

6. Minä tosin sanoin: te olette jumalat, ja kaikki korkeimman lapset; Joh. 10: 34.

7. Kuitenkin täytyy teidän kuolla niinkuin ihmiset, ja niinkuin tyrannit hukkua. Ps. 73: 19.

8. Nouse, Jumala, ja tuomitse maa; sillä kaikki pakanat owat sinun omas. Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2.

83 Psalmi.

Seurakunnan wihoillisia wastaan.

1. Assaphin Psalmi ja weisu.

2. Jumala, älä niin ratki waikene, ja älä niin ääneti ole: Jumala, älä sitä niin kärsi.
Ps. 28: 1.

3. Sillä katso, sinun wihoillises kiukuitsewat, ja jotka sinua wihaawat, ylöntäwät päänsä.

4. He pitäwät kawaloita juonia sinun kansaas wastaan, ja pitäwät neuwoa sinun salatuitas wastaan,

5. Sanoen: tulkaat, häwittäkäämme heitä, niin ettei he ensinkään kansa olisikaan, ettei Israelin nimeä silleen muisteltaisi.

6. Sillä he owat sydämmes-

sänsä panneet neuwonsa yhteen,
ja tehneet liiton sinua wastaan:
7. Edomealaiset ja Ismaeli-
laiset majat, Moabilaiset ja Ha-
garilaiset,
8. Gebalilaiset, Ammonilaiset
ja Amalechilaiset, Philistealaiset
ja Tyron asuwaiset.
9. Assur on myös hänensä hei-
hin liittänyt, auttamaan Lothin
lapsia, Sela!
10. Tee niille niinkuin Mi-
dianilaisille, niinkuin Sisseralle,
niinkuin Jabinille Kisonin ojan
tykönä;
Tuom. 4: 2, 15, 16, 2c. Luku 5: 21. Luku 7: 22.
11. Jotka mestattiin Endorin
tykönä, ja tuliwat loaksi maan
päälle.
12. Tee heidän pääruhtinaansa
niinkuin Oreb ja Seeb, ja kaikki
heidän ylimmäisensä niinkuin Se-
bah ja Salmuna,
Tuom. 7: 25. Luku 8: 12, 21.
13. Jotka sanowat: me omis-
tamme meillemme Jumalan huo-
neet.
14. Jumala, tee heitä niinkuin
rattaan, niinkuin korren tuulen
edessä.
15. Niinkuin kulo metsän polt-
taa, ja niinkuin liekki mäet sy-
tyttää;
16. Wainoo juuri niin heitä
sinun rajuilmallas, ja hämmäs-
tytä heitä tuulispäälläs.
17. Täytä heidän kaswonsa hä-
piällä, että he sinun nimeäs,
Herra, etsisiwät. Ps. 6: 11.
18. Häwetköön he ja hämmäs-
tyköön ijankaikkisesti, ja häpiään
tulkoon ja hukkukoon.
19. Niin he saawat tuta, että
sinä, jonka ainoan nimi on Herra,
olet ylimmäinen kaikessa maail-
massa. 2 Mos. 15: 3. Jes. 42: 8.

84 Psalmi.

Jumalan huoneen etuisuus.

1. Korahn lasten Psalmi, Gi-
thithin päällä, edelläweisaajalle.
Ps. 8: 1.
2. Kuinka ihanat owat sinun
asuinsias, Herra Ze-
baoth!
3. Minun sieluni ikäwöitsee ja
halajaa Herran esikartanoihin:
minun ruumiini ja sieluni iloit-
see eläwässä Jumalassa.
Ps. 42: 2, 3. Ps. 63: 2.
4. Sillä lintu on huoneen löy-
tänyt, ja pääskyinen pesänsä, jo-
honka he poikansa laskewat: sinun
alttaris, Herra Zebaoth, minun
kuninkaani ja minun Jumalani.
5. Autuaat owat, jotka sinun
huoneessas asuwat: he kiittäwät
sinua ijankaikkisesti, Sela!
Ps. 23: 6. Ps. 27: 4.
6. Autuaat owat ne ihmiset,
jotka sinua pitäwät wäkenänsä, ja
sydämmestänsä waeltawat sinun
jälkees,
7. Jotka käywät itkun laakson
läwitse, ja tekewät siellä kaiwoja;
ja opettajat monella siunauksella
kaunistetaan.
8. He saawat yhden woiton
toisen jälkeen, että tuttaisiin oikia
Jumala Zionissa.
9. Herra Jumala Zebaoth,

kuule minun rukoukseni: ota, Jakobin Jumala, tätä korwiis, Sela!
10. Katsele siis, Jumala, meidän kilpemme, katso sinun woideltus kaswoja.
11. Sillä yksi päiwä sinun esikartanoissas on parempi kuin tuhannen muualla: ennen minä olisin owen wartia minun Jumalani huoneessa, kuin asuisin jumalattomain majoissa.
12. Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi: Herra antaa armon ja kunnian: ei hän anna hurskailta mitään hywää puuttua.
Ps. 23: 1.
13. Herra Zebaoth, autuas on se ihminen, joka sinuun uskaltaa.
Ps. 2: 12. Ps. 34: 9.

85 Psalmi.

Rukous siunauksesta kaikille säädyille.

1. Korahn lasten Psalmi, edelläweisaajalle.
2. Herra, sinä kuin (muinoin) olit armollinen sinun maakunnalles, ja Jakobin wangit lunastit,
Ps. 77: 6.
3. Sinä anteeksi annoit kansas pahat teot, ja kaikki heidän syntinsä peitit, Sela!
Ps. 32: 1.
4. Sinä leppytit kaiken wihas, ja käänsit sinuas wihas julmuudesta.
5. Käännä meitä, meidän autuutemme Jumala, ja pane pois wihas meistä.
6. Tahdotkos siis ijankaikkisesti olla wihainen meidän päällemme? eli sinun wihas pitää sukukunnasta sukukuntaan?
7. Etkös käänny, ja meitä wirwoita, että kansas sinussa iloitsis?
8. Herra, osota meille armos, ja sinun autuutes anna meille.
9. Joska minä kuulisin, mitä Herra Jumala puhuu, että hän rauhan lupais kansallensa ja pyhillensä, ettei he hulluuteen joutuisi.
Ps. 125: 3.
10. Kuitenkin on hänen apunsa niitten tykönä, jotka häntä pelkääwät, että meidän maallamme kunnia asuis;
11. Että laupius ja totuus keskenänsä kohtaisiwat: wanhurskaus ja rauha toinen toisensa suuta antaisiwat;
12. Että totuus maasta wesois, ja wanhurskaus taiwaasta katsois;
13. Että myös meille Herra hywin tekis, ja meidän maamme hedelmänsä antais;
Ps. 67: 7.
14. Että wanhurskaus sittenkin hänen edessänsä pysyis ja menestyis.

86 Psalmi.

Rukous armosta, awusta, johdatuksesta ja wihoillisten hämmennyksestä.

1. Dawidin rukous.
Kallista, Herra, korwas ja kuule minua; sillä minä olen raadollinen ja köyhä.
2. Kätke minun sieluni; sillä minä olen pyhä. Auta minua, minun Jumalani, sinun palwelias, joka itseni sinuun luotan.
Ps. 4: 4. Ps. 25: 20.
3. Herra, ole minulle armollinen; sillä minä huudan ylipäiwää sinua.
Ps. 88: 10.

4. Ilahuta sinun palweliasi sielu; sillä sinun tykös, Herra, minä ylönnän minun sieluni.
Ps. 25: 1.
5. Sillä sinä, Herra, olet hywä ja armollinen, sangen laupias kaikille, jotka sinua awuksensa huutawat. Joel. 2: 13. Jon. 4: 2.
6. Ota korwiis, Herra, minun rukoukseni, ja ota waari minun rukoukseni äänestä.
7. Tuskassani minä sinua rukoilen, ettäs minun kuulisit.
Ps. 50: 15.
8. Herra! ei ole yksikään jumalista sinun kaltaises, ja ei ole kenkään, joka niin tehdä taitaa kuin sinä. 5 Mos. 3: 24.
9. Kaikki pakanat, jotkas tehnyt olet, pitää tuleman ja kumartaman sinua, Herra, ja sinun nimeäs kunnioittaman,
Ps. 65: 3. Jes. 43: 6, 7.
10. Ettäs niin suuri olet, ja teet ihmeitä; ja sinä olet yksinäs Jumala.
11. Osota minulle, Herra, sinun ties, waeltaakseni sinun totuudessas: kiinnitä minun sydämmeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäs pelkäisin. Ps. 25: 4, rc.
Ps. 27: 11. Ps. 119: 33. Ps. 143: 10.
12. Minä kiitän sinua, Herra, minun Jumalani, kaikesta sydämmestäni, ja kunnioitan sinun nimeäs ijankaikkisesti.
13. Sillä sinun hywyytes on suuri minussa, ja sinä olet pelastanut minun sieluni sywimmästä helwetistä.
Ps. 71: 20. Ps. 116: 3, 8.
14. Jumala! ylpiät karkaawat minua wastaan, ja julmain joukot wäijywät minun sieluani, ja ei pidä sinua silmäinsä edessä.
Ps. 54: 5.
15. Mutta sinä, Herra Jumala, olet armollinen ja laupias, kärsiwäinen ja sangen hywä ja wakaa.
2 Mos. 34: 6. Neh. 9: 17. Ps. 103: 8. Ps. 145: 8.
16. Käännä itses minuun päin, ole minulle armollinen: wahwista palweliaas sinun woimallas, ja auta piikas poikaa. Ps. 138: 3.
17. Tee merkki minun kanssani, että minulle hywin käwis, ja he sen näkisiwät, jotka minua wihaawat, ja häpeisiwät, että sinä Herra autat ja lohdutat minua.

87 Psalmi.

Sen hengellisen Zionin kunnia.

1. Psalmi, Korahn lasten weisu.
Hän on wahwasti perustettu pyhäin wuorten päälle.
Ps. 68: 16, 17. Ps. 125: 1: 2. Matth. 16: 18.
2. Herra rakastaa Zionin porteja enämpi kuin kaikkia Jakobin asuinsioja.
3. Korkiat ja kunnialliset asiat sinussa saarnataan, sinä Jumalan kaupunki, Sela!
4. Minä annan saarnata Rahabin ja Babelin edessä, että he minun tuntewat: katso, Philistealaiset, Tyriläiset ja Ethiopialaiset syntywät siellä.
Ps. 45: 13. Jes. 19: 18. Luku 30: 7. Matth. 28: 19. Ap. T. 2: 9, 10.
5. Zionille pitää sanottaman, että kaikkinaiset kansat siellä syntywät, ja että Korkein sitä rakentaa. Ps. 110: 3.

6. Herra antaa saarnata kirjoituksessa kaikkinaisilla kielillä, että myös muutamat heistä siellä syntywät, Sela!
Ap. T. 2: 4. Luku 10: 46. 1 Cor. 12: 10.
7. Ja weisaajat niinkuin tanssissa, kaikki minun lähteeni sinussa.

88 Psalmi.

Rukous suuressa ahdistuksessa.

1. Psalmi, Korahn lasten weisu, edelläweisaajalle, raadollisten heikkoudesta, Hemanin sen Esrahitin oppi.
1 Kun. K. 4: 31. 1 Aika K. 2: 6.
2. Herra minun autuuteni Jumala, minä huudan päiwällä ja yöllä sinun edessäs.
3. Anna minun rukoukseni sinun etees tulla: kallista korwas minun huutoni puoleen.
4. Sillä minun sieluni on surkeutta täynnä, ja minun elämäni on juuri liki helwettiä.
5. Minä olen arwattu niitten kaltaiseksi, jotka hautaan menewät: minä olen niinkuin se mies, jolla ei yhtään apua ole.
Ps. 28: 1. Ps. 143: 7.
6. Minä makaan hyljättynä kuolleitten seassa, niinkuin haawoitetut, jotka haudassa makaawat, joita et sinä silleen muista, ja jotka kädestäs eroitetut owat.
7. Sinä olet minun painanut alimmaiseen kaiwoon, pimeyteen ja sywyyteen. Ps. 130: 1.
8. Sinun hirmuisuutes ahdistaa minua, ja pakottaa minua sinun aalloillas, Sela;
Ps. 38: 3. Ps. 42: 8.
9. Sinä eroitat kauwas minun ystäwäni minusta: sinä olet minun tehnyt heille kauhistukseksi: minä makaan wangittuna, etten minä woi päästä ulos.
Job. 19: 19. Ps. 38: 12.
10. Minun kaswoni owat surkiat raadollisuuden tähden: Herra, minä awukseni huudan sinua joka päiwä: minä hajotan käteni sinun puolees. Ps. 6: 8.
11. Teetkös siis ihmeitä kuolleitten seassa? eli nousewatko kuolleet sinua kiittämään? Sela!
Ps. 6: 6.
12. Luetellaanko haudoissa sinun hywyyttäs? ja sinun totuuttas kadotuksessa? Ps. 30: 10.
13. Tutaanko sinun ihmees pimiässä? eli sinun wanhurskautes siinä maassa, jossa kaikki unhohdetaan? Ps. 115: 17. Jes. 38: 18.
14. Mutta minä huudan sinua, Herra, ja minun rukoukseni tulee warahin sinun etees.
15. Miksis, Herra, heität pois minun sieluni, ja peität kaswos minulta?
16. Minä olen raadollinen ja wäetöin, että minä niin hyljätty olen: minä kärsin sinun hirmuisuuttas, että minä lähes epäilen.
17. Sinun wihas tulee minun päälleni: sinun pelkos likistää minua. Ps. 38: 5.
18. Ne saartawat minua joka päiwä niinkuin wesi, ja ynnä minua piirittäwät.
19. Sinä teet, että minun ystäwäni ja lähimmäiseni erkanewat kauwas minusta, ja minun tuttawilleni olen minä pimeydessä.
Job. 19: 13.

89 Psalmi.

Messias ja hänen waltakuntansa.

1. Ethanin sen Esrahitin opetus.
1 Kun. K. 4: 31. 1 Aika K. 2: 6.
2. Minä weisaan Herran
armoja ijankaikkisesti,
ja sinun totuuttas ilmoitan suul-
lani suwusta sukuun, Joh. 1: 17.
3. Ja sanon: ijankaikkinen ar-
mo käy ylös: sinä pidät uskolli-
sesti sinun totuutes taiwaissa.
4. Minä olen liiton tehnyt wa-
littuni kanssa: minä olen Dawi-
dille minun palwelialleni wan-
nonut:
5. Hamaan ijankaikkisuuteen
wahwistan minä sinun siemenes,
ja rakennan sinun istuimes su-
wusta sukuun, Sela!
2 Sam. 7: 12, rc. 1 Aika K. 17: 11, rc.
6. Ja taiwaat pitää ylistämän,
Herra, sinun ihmeitäs, niin myös
totuuttas pyhäin seurakunnassa.
Jes. 6: 3. Eph. 3: 10. Ilm. K. 4: 8.
7. Sillä kuka taidetaan pil-
wissä werrattaa Herraan? ja kuka
on Herran kaltainen jumalitten
lasten seassa? Ps. 104: 3.
8. Jumala on sangen wäkewä
pyhäinsä kokouksissa, ja ihmeelli-
nen kaikkein niitten seassa, jotka
owat hänen ympärillänsä.
9. Herra Jumala Zebaoth,
kuka on niinkuin sinä, wäkewä
Jumala? ja sinun totuutes on
sinun ympärilläs.
10. Sinä wallitset pauhaawai-
sen meren: sinä hallitset paisu-
waiset aallot. Ps. 65: 8.
11. Sinä lyöt Rahabin kuo-
liaksi: sinä hajotat sinun wihoil-
lises urhoollisella käsiwarrellas.
12. Taiwaat owat sinun, maa
myös on sinun: sinä olet perusta-
nut maanpiirin, ja mitä siinä on.
Ps. 24: 2. Ps. 104: 5.
13. Pohjan ja etelän olet sinä
luonut: Thabor ja Hermon kiit-
täwät sinun nimeäs.
14. Sinulla on woimallinen
käsiwarsi: wäkewä on sinun kä-
tes, ja korkia on sinun oikia kätes.
15. Wanhurskaus ja tuomio
on sinun istuimes wahwistus:
armo ja totuus owat sinun kas-
wois edessä. Ps. 97: 2.
16. Autuas on se kansa, joka
ihastua taitaa: Herra, heidän pi-
tää waeltaman sinun kaswois wal-
keudessa. Ps. 97: 11. Ps. 112: 4.
17. Heidän pitää iloitseman
joka päiwä sinun nimestäs, ja
sinun wanhurskaudessas kunnial-
liaiset oleman.
18. Sillä sinä olet heidän wä-
kewyytensä kerskaus, ja sinun ar-
mos kautta nostat sinä ylös mei-
dän sarwemme. Luc. 1: 69.
19. Sillä Herra on meidän kil-
pemme, ja pyhä Israelissa on
meidän kuninkaamme. Jes. 33: 22.
20. Silloin sinä puhuit nä-
wyissä pyhilles ja sanoit: minä
olen sankarin herättänyt autta-
maan: minä olen korottanut yh-
den walitun kansasta.
2 Sam. 7: 4. 1 Aika K. 17: 4.
21. Minä olen löytänyt pal-
weliani Davidin: minä olen hä-
nen woidellut pyhällä öljylläni.
1 Sam. 16: 12. Ap. T. 13: 22.
22. Minun käteni tukee hän-

tä, ja minun käsiwarteni wah-
wistaa häntä.
23. Ei pidä wihoilliset häntä
woittaman, ja wäärät ei pidä
häntä sulloman.
24. Waan minä lyön hänen
wihoillisensa hänen edestänsä; ja
niitä, jotka häntä wihaawat, tah-
don minä waiwata.
25. Mutta minun totuuteni ja
armoni pitää hänen tykönänsä ole-
man, ja hänen sarwensa pitää
minun nimeeni nostettaman ylös.
26. Minä asetan hänen kätensä
mereen, ja hänen oikian kätensä
wirtoihin. Ps. 72: 8. Zach. 9: 10.
27. Näin hänen pitää minun
kutsuman: sinä olet minun Isäni,
minun Jumalani ja turwani, joka
minua auttaa. 2 Sam. 7: 14.
1 Aika K. 17: 13. Ps. 2: 7. Hebr. 1: 5.
28. Ja minä asetan hänen
esikoisekst, kaikkein korkeimmaksi
kuningasten seassa maan päällä.
Ps. 2: 6.
29. Minä pidän hänelle ar-
moni tähteellä ijankaikkisesti, ja
minun liittoni pitää hänelle wah-
wa oleman.
30. Minä annan hänelle ijan-
kaikkisen siemenen, ja wahwistan
hänen istuimensa niin kauwan
kuin taiwaat pysywät.
31. Mutta jos hänen lapsensa
minun lakini hylkääwät, ja ei
waella minun oikeudessani,
32. Jos he minun säätyni tur-
melewat, ja ei minun käskyjäni
pidä;
33. Niin minä heidän syntinsä
witsalla rankaisen, ja heidän pa-
hat tekonsa haawoilla.
34. Mutta minun armoani en
minä hänestä käännä pois, enkä
salli minun totuuteni wilpistellä.
35. En minä riko liittoani, ja
mitä minun suustani käynyt on,
en minä muuta.
36. Minä olen wihdoin wan-
nonut pyhyyteni kautta: en minä
Dawidille walhehtele.
37. Hänen siemenensä on ole-
wa ijankaikkisesti, ja hänen is-
tuimensa minun edessäni niin-
kuin aurinko,
2 Sam. 7: 16. Ps. 72: 17. Joh. 12: 34.
38. Ja niinkuin kuu, wahwis-
tetaan se ijankaikkisesti, ja on
wahwana niinkuin todistus pil-
wissä, Sela! 1 Mos. 9: 13.
39. Waan nyt sinä syökset ja
ja heität pois, ja wihastut woi-
dellulles.
40. Sinä särjet palwelias lii-
ton, ja tallaat hänen kruununsa
maahan.
41. Sinä rikot hänen muu-
rinsa, ja annat hänen linnansa
särjettää. Ps. 80: 13.
42. Häntä raatelewat kaikki ohit-
sekäywäiset: hän on tullut läsnä-
olewaisillensa nauroksi. Ps. 79: 4.
43. Sinä korotat hänen wi-
hoillistensa oikian käden, ja ila-
hutat kaikki hänen wainollisensa.
44. Hänen miekkansa woiman
olet sinä myös ottanut pois, ja
et salli hänen woittaa sodassa.
45. Sinä häwitit hänen puh-
tautensa, ja annoit hänen istui-
mensa kaatua maahan.
46. Sinä lyhennät hänen nuo-

ruutensa ajat, ja peität hänen häpiällä, Sela!

47. Herra, kuinka kauwan sinä sinus niin salaat? ja annat hirmuisuutes palaa niinkuin tulen?
Ps. 79: 5.

48. Muista, kuinka lyhyt minun elämäni on: miksi tahdoit kaikki ihmiset hukkaan luoda?

49. Kuka elää, ja ei näe kuolemata? kuka sielunsa tuonelan käsistä pelastaa? Sela!

50. Herra, kussa owat sinun entiset armos, jotkas Dawidille wannonut olet sinun totuudessas?
2 Sam. 7: 15, rc.

51. Muista, Herra, palwelioittes pilkkaa, jonka minä kannan helmassani, kaikista niin monista kansoista,

52. Joilla, Herra, wihoillises pilkkaawat, joilla he pilkkaawat sinun woideltus askelia.

53. Kiitetty olkoon Herra ijankaikkisesti, amen! ja amen!

90 Psalmi.

Ihmisen kuolewaisuus.

1. Moseksen Jumalan miehen rukous.

Herra, sinä olet meidän turwamme, suwusta sukuun.

2. Ennenkuin wuoret oliwat, eli maa ja maailma luotiin, olet sinä Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen,

3. Sinä, joka annat ihmiset kuolla, ja sanot: tulkaat jälleen, te ihmisten lapset.
Ps. 104: 29, 30. Saarn. K. 1: 4.

4. Sillä tuhat ajastaikaa owat sinun edessäs niinkuin eileinen päiwä, joka meni ohitse, ja niinkuin wartia yöllä. 2 Piet. 3: 8.

5. Sinä wuodatat heitä niinkuin kosken, ja he owat niinkuin uni, niinkuin ruoho aamulla, joka kohta lakastuu, Job. 14: 2.

6. Joka aamulla kukoistaa ja nopiasti kuiwuu, ja ehtoona leikataan ja kuiwettuu.
Ps. 103: 15, 16. Jes. 40: 6, 7, 8.

7. Sen tekee sinun wihas, että me niin hukumme, ja sinun hirmuisuutes, että me niin äkistä täältä temmataan.

8. Sillä meidän pahat tekomme sinä asetat etees, meidän tuntemattomat syntimme walkeuteen sinun kaswois eteen.

9. Sentähden kuluwat kaikki meidän päiwämme sinun wihastas: meidän wuotemme loppuwat pikemmin kuin juttu.

10. Meidän elinaikamme on seitsemänkymmentä wuotta, taikka eninnäkin kahdeksankymmentä wuotta: ja kuin se paras on ollut, niin on se tuska ja työ ollut; sillä se leikataan pois, niinkuin me lentäisimme pois.

11. Mutta kuka uskoo sinun niin raskaasti wihastuwan? ja kuka pelkää senkaltaista sinun hirmuisuuttas?

12. **Opeta meitä ajattelemaan, että meidän pitää kuoleman, että me ymmärtäwäiseksi tulisimme.**
Ps. 39: 5.

13. Herra! käännä siis itses taas meidän puoleemme, ja ole palwelioilles armollinen.
4 Mos. 14: 17, 18, 19.

14. Täytä meitä pian armoil-

las, niin me riemuitsemme ja
iloitsemme kaikkena meidän elin=
aikanamme.
15. Ilahuta nyt meitä jälleen,
ettäs meitä niin kauwan waiwan=
nut olet, että me niin kauwan
onnettomuutta kärsineet olemme.
16. Osota palwelialles sinun
tekos, ja sinun kunnias heidän
lapsillensa.
17. Jaa, Herra meidän Ju=
malamme olkoon meille leppyinen,
ja wahwistakoon meidän kättem=
me teot meissä: jaa, meidän kät=
temme teot hän wahwistakoon!
5 Mos. 33: 26.

91 Psalmi.

Jumalan warjeluksen wahwuus.

1. Joka korkeimman warjeluk=
sessa istuu ja kaikkiwal=
tiaan warjossa oleskelee, Ps. 36: 8.
2. Hän sanoo Herralle: minun
toiwoni ja minun linnani, minun
Jumalani, johonka minä uskallan.
3. Sillä hän pelastaa sinun
wäijyjän paulasta, ja wahingolli=
sesta ruttotaudista.
4. Hän sulillansa sinua war=
joo, ja sinun turwas on hänen
siipeinsä alla: hänen totuutensa
on keihäs ja kilpi;
Ps. 17: 8. Ps. 57: 2. Ps. 63: 8.
5. Ettes pelkäisi yön kauhis=
tusta, ja nuolia, jotka päiwällä
lentäwät, Job. 5: 19. Ps. 112: 7, 8.
Ps. 121: 5, 6. San. l. 3: 24, 25.
6. Sitä ruttoa, joka pimeissä
liikkuu, ja sairautta, kuin puoli=
päiwänä turmelee.
7. Waikka tuhannen lankeisi
siwullas, ja kymmenen tuhatta
sinun oikiallas, niin ei se sinuun
satu. Ps. 92: 12.
8. Ja tosin sinun pitää sil=
milläs näkemän ja katsoman,
kuinka jumalattomille kostetaan.
9. Sillä Herra on sinun toi=
wos, ja ylimmäinen on sinun
turwas.
10. Ei sinua pidä mikään paha
kohtaaman, ja ei yhtään waiwaa
pidä sinun majaas lähestymän.
San. l. 12: 21.
11. Sillä hän on antanut käs=
kyn enkeleillensä sinusta, että he
kätkewät sinua kaikissa teissäs,
Ps. 34: 8. Matth. 4: 6. Luc. 4: 10, 11.
12. Että he kantawat sinua kä=
sissä, ettes jalkaas kiween loukkaisi.
Job. 5: 23. San. l. 3: 23.
13. Sinä käyt jalopeuran ja
kyykärmeen päällä, ja tallaat nuo=
ren jalopeuran ja lohikärmeen.
14. **Että hän minua halasi, niin
minä hänen päästän: hän tuntee
minun nimeni, sentähden minä war=
jelen häntä.**
15. **Hän awuksihuutaa minua,
sentähden minä kuulen häntä; hä=
nen tykönänsä olen minä tuskassa;
siitä minä hänen tempaan pois ja
saatan hänen kunniaan.** Ps. 50: 15.
16. Minä rawitsen hänen pit=
källä ijällä, ja osotan hänelle au=
tuuteni. Ps. 50: 23.

92 Psalmi.

Kehoitus Jumalan ylistykseen, hänen
suuren armonsa tähden.

1. Psalmi sabbattina weisat=
tawa.
2. Hywä on Herraa kiittää, ja
weisata kiitosta sinun ni=

melles, sinä kaikkein ylimmäinen,
Ps. 147: 1.
3. Aamulla julistaa sinun armoas, ja ehtoona sinun totuuttas,
Ps. 42: 9.
4. Kymmenen-kielisellä ja Psaltarilla, soittain kanteleilla.
Ps. 33: 2, 3.
5. Sillä sinä ilahutat minua, Herra, sinun teoissas: ja minä iloiten kerskaan sinun kättes töitä.
Ps. 77: 12, 13.
6. Herra, kuinka sinun tekos owat niin suuret? Sinun ajatukses owat ylön sywät.
Ps. 36: 7. Ps. 40: 6.
7. Hullu ei usko sitä, ja tomppeli ei ymmärrä niitä.
Ps. 14: 1. Ps. 94: 8.
8. Jumalattomat wiherjöitsewät niinkuin ruoho, ja pahointekiät kaikki kukoistawat, siihen asti kuin he hukkuwat ijankaikkisesti.
Ps. 37: 2, 20. Ps. 73: 3, 18.
9. Mutta sinä, Herra, olet korkein, ja pysyt ijankaikkisesti.
10. Sillä katso, sinun wihollises, Herra, katso, sinun wihollises pitää katooman, ja kaikki pahantekiät pitää hajotettaman.
11. Mutta minun sarweni tulee korotetuksi niinkuin yksisarwisen, ja minä woidellaan tuoreella öljyllä, 4 Mos. 23: 22. Ps. 23: 5. Ps. 112: 9.
12. Ja minun silmäni näkewät wihoillliseni, ja minun korwani kuulewat pahoja, jotka heitänsä asettawat minua wastaan.
Ps. 91: 8. Jer. 11: 20. Luku 20: 12.
13. Wanhurskaan pitää wiherjöitsemän niinkuin palmupuu, ja kaswaman niinkuin cedripuu Libanonissa. Ps. 1: 3.
Ps. 52: 10. Jer. 17: 8. Hos. 14: 6, 7.
14. Jotka owat istutetut Herran huoneessa, pitää wiherjöitsemän meidän Jumalamme kartanoissa. Jes. 58: 11.
15. Heidän pitää wesoman wielä wanhuudessansa, hedelmälliset ja wihannot oleman,
16. Ja julistaman, että Herra on niin hurskas, minun turwani, ja ei ole hänessä wääryyttä.
5 Mos. 32: 4. Zeph. 3: 5.

93 Psalmi.

Christuksen waltakunnan arwo.

1. Herra on kuningas: hän on pukenut yllensä suuren kunnian: Herra on pukenut ja wyöttänyt itsensä wäkewyydellä, ja on wahwistanut maan piirin, ettei sen pidä liikkuman. Ps. 2: 6.
Ps. 96: 10. Ps. 97: 1. Ps. 99: 1. Jes. 52: 7.
2. Siitä ajasta pysyy sinun istuimes wahwana: sinä olet ijankaikkinen.
3. Herra, wesikosket paisuwat, wesikosket paisuttawat pauhinansa, wesikosket paisuttawat aaltonsa.
Ps. 46: 4.
4. Aallot meressä owat suuret ja pauhaawat hirmuisesti; mutta Herra on wielä wäkewämpi korkeudessa. Jes. 17: 12, 13. Ilm. K. 17: 15.
5. Sinun todistukses owat aiwan lujat: pyhyys on sinun huonees kaunistus, Herra, ijankaikkisesti. Joh. 17: 17.

94 Psalmi.

Seurakunnan wihollisia wastaan.

1. Herra Jumala, jonka kostot owat, Jumala, jonka kostot owat, selkiästi itses näytä.
5 Mos. 32: 35. Jer. 51: 56. Rom. 12: 19.

2. Korota sinuas, maailman tuomari: maksa ylpeille, mitä he ansainneet owat.
1 Mos. 18: 25. Ps. 7: 9.
3. Herra, kuinka kauwan pitää jumalattomain, kuinka kauwan pitää jumalattomain riemuitseman?
Ps. 75: 5, 2c.
4. Tiuskuman ja puhuman niin ylpiästi, ja kaikki pahantekiät heitänsä niin kerskaaman?
5. Herra, he polkewat alas sinun kansas, ja sinun perimistäs he waiwaawat.
6. Lesket ja muukalaiset he tappawat, ja orwot he kuolettawat,
7. Ja sanowat: ei Herra sitä näe, ja Jakobin Jumala ei sitä tottele. Ps. 10: 4, 11. Ps. 73: 11.
8. Ymmärtäkäät siis, te hullut kansan seassa! ja te tyhmät, koska te taitawaksi tulette?
Ps. 53: 2. Ps. 92: 7.
9. Joka korwan on istuttanut, eikö hän kuule? eli joka silmän loi, eikö hän näe? 2 Mos. 4: 11.
10. Joka pakanoita kurittaa, eikö hän rankaise, joka ihmisille opettaa tiedon?
11. Mutta Herra tietää ihmisten ajatukset, että ne turhat owat.
1 Cor. 3: 20.
12. Autuas on se, jota sinä, Herra, kuritat, ja opetat sinun laistas,
Ps. 119: 71. San. l. 3: 11, 12. Hebr. 12: 5, 2c.
13. Että hänellä kärsiwällisyys olis, koska wastoin käy, siihen asti kuin jumalattomalle hauta walmistetaan.
14. Sillä ei Herra heitä kansaansa pois, eli hylkää perimistänsä.
15. Sillä oikeuden pitää sittenkin oikeuden oleman, ja kaikki hurskaat sydämmet sitä seuraawat.
Ps. 64: 10, 11.
16. Kuka seisoo minun kanssani pahoja wastaan? kuka astuu minun tyköni pahointekiöitä wastaan?
17. Ellei Herra minua auttaisi, niin minun sieluni makais lähes hiljaisuudessa.
18. Minä sanoin: minun jalkani on horjunut, waan sinun armos, Herra, minun tukesi.
19. Minulla oli paljo surua sydämmessäni; mutta sinun lohdutukses ilahutti minun sieluni.
Ps. 119: 50, 92.
20. Etpäs mielisty koskaan tosin wahingolliseen istuimeen, joka lain häijysti opettaa.
21. He kokoowat joukkonsa wanhurskaan sielua wastaan, ja tuomitsewat wiattoman weren kadotukseen.
22. Mutta Herra on minun warjelukseni: minun Jumalani on minun uskallukseni turwa,
23. Ja hän kostaa heidän wääryytensä, ja hukuttaa heitä heidän pahuutensa tähden: Herra, meidän Jumalamme, hukuttaa heitä.

95 Psalmi.

Neuwo Christusta kiittämään ja palwelemaan.

1. Tulkaat, weisatkaamme kiitosta Herralle, ja iloitkaamme meidän autuutemme turwalle! Ps. 100: 1, 2.
2. Tulkaamme hänen kaswoinsa

eteen kiitoksella, ja riemuitkaamme hänelle lauluilla!
3. Sillä Herra on suuri Jumala, ja suuri kuningas kaikkein jumalitten ylitse. Ps. 96: 4, 5. Tit. 2: 13.
4. Sillä hänen kädessänsä on kaikki, mitä maa kantaa, ja wuorten kukkulat owat myös hänen. Ps. 8: 7.
5. Sillä hänen on meri, ja hän on sen tehnyt, ja hänen kätensä owat kuiwan walmistaneet.
6. Tulkaat, kumartakaamme ja polwillemme langetkaamme, ja maahan laskekaamme Herran meidän luojamme eteen! Ps. 100: 4. Jes. 43: 6, 7. Eph. 2: 10. 1 Piet. 2: 9.
7. Sillä hän on meidän Jumalamme ja me hänen elatuskansansa, ja hänen kättensä lauma. Tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä, Ps. 28: 9. Hebr. 3: 7. Luku 4: 7.
8. **Niin älkäät paaduttako sydäntänne, niinkuin Meribassa tapahtui, niinkuin kiusauksen päiwänä korwessa,**
2 Mos. 17: 7. 4 Mos. 14: 22.
9. Kussa teidän isänne minua kiusasiwat, koetteliwat minua, ja näkiwät myös minun tekoni; 1 Cor. 10: 9.
10. Että minä neljäkymmentä ajastaikaa suutuin tähän kansaan, ja sanoin: se on senkaltainen kansa, jonka sydämmet aina eksyä tahtowat, ja jotka minun tietäni ei tahtoneet oppia; 2 Mos. 32: 9. 4 Mos. 14: 34. 5 Mos. 32: 5, 6, 28. Hebr. 3: 9.
11. Joille minä wihoissani wannoin: ettei heidän pidä minun lepooni tuleman.
4 Mos. 14: 21, rc. Hebr. 4: 3.

96 Psalmi.

Christuksen waltakunnan laweus ja kunnia.

1. Weisatkaat Herralle uusi weisu: weisatkaat Herralle, kaikki maa!
1 Aika K. 16: 23. Ps. 149: 1.
2. Weisatkaat Herralle, ja kiittäkäät hänen nimeänsä: julistakaat päiwä päiwältä hänen autuuttansa! Luc. 2: 30, 31.
3. Luetelkaat pakanain seassa hänen kunniaansa, kaikkein kansain seassa hänen ihmeitänsä!
4. Sillä Herra on suuri ja sangen kiitettäwä, ihmeellinen kaikkein jumalitten seassa. Ps. 95: 3.
5. Sillä kaikki kansain jumalat owat epäjumalat; mutta Herra on taiwaat tehnyt.
6. Kunnia ja kaunistus owat hänen edessänsä, wäkewyys ja kauneus hänen pyhässänsä.
7. Kansan sukukunnat tuokaat Herralle, tuokaat Herralle kunnia ja woima! Ps. 29: 1, 2.
8. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: tuokaat lahjoja ja tulkaat hänen esihuoneisiinsa! Ps. 84: 3.
9. Kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa: peljätkään häntä kaikki maailma! Ps. 110: 3.
10. Sanokaat pakanain seassa: Herra on kuningas, joka maan piirin on wahwistanut, ettei se liiku, ja tuomitsee kansan oikeudella.
Ps. 93: 1. Ps. 99: 1.
11. Taiwaat riemuitkaan, ja maa iloitkaan: meri pauhatkaan ja mitä siinä on. Ps. 98: 7, rc.

12. Kedot olkaan iloiset, ja kaikki kuin hänessä owat, ja kaikki puut ihastukaan metsissä,

13. Herran edessä; sillä hän tulee, sillä hän tulee tuomitsemaan maata. Hän tuomitsee maan piirin wanhurskaudessa ja kansat hänen totuudessansa. Ps. 9: 9. Ps. 98: 9. Jes. 3: 13, 14. Joh. 16: 8.

97 Psalmi.

Christuksen waltakunnan woima.

1. Herra on kuningas, siitä maa iloitkaan: olkoon saaret riemuiset, niin monta kuin heitä on. Ps. 93: 1. Ps. 72: 10. Jes. 11: 10, 11. Luku 60: 9. Zach. 9: 9, 10.

2. Pilwet ja pimeys owat hänen ympärillänsä: wanhurskaus ja tuomio owat hänen istuimensa wahwistus. 2 Mos. 19: 16, 18. Ps. 89: 15.

3. Tuli käy hänen edellänsä, ja polttaa ympärillä hänen wihoillisensa. Ps. 50: 3. Ilm. K. 4: 5.

4. Hänen leimauksensa wälkkywät maan piirin päällä: maa näkee sen ja wapisee.

5. Wuoret sulawat niinkuin medenwaha Herran edessä, koko maailman Herran edessä.

6. Taiwaat julistawat hänen wanhurskauttansa, ja kaikki kansat näkewät hänen kunniansa. Ps. 8: 2. Ps. 19: 2. Ps. 50: 6. Ps. 89: 6.

7. Häwetkäät kaikki, jotka kuwia palwelewat, ja kerskaawat heitänsä epäjumalista: kumartakaat häntä kaikki enkelit. 2 Mos. 20: 4. 5 Mos. 5: 8. Luc. 2: 13, 14. Phil. 2: 20. Hebr. 1: 6.

8. Zion kuulee sen ja iloitsee, ja Judan tyttäret owat riemuissansa, Herra, sinun hallituksestas. Jes. 12: 6.

9. Sillä sinä, Herra, olet korkein kaikissa maakunnissa; sinä olet sangen suuresti korotettu kaikkein jumalitten ylitse.

10. Te kuin Herraa rakastatte, wihatkaat pahaa! hän kätkee pyhäinsä sielut: jumalattomain käsistä hän heitä pelastaa. Am. 5: 15. Rom. 12: 9. Joh. 10: 28.

11. Wanhurskaalle koittaa walkeus, ja ilo hurskaille sydämmille. Est. 8: 16. Ps. 89: 16. Ps. 112: 4.

12. Wanhurskaat iloitkaat Herrassa, kiittäkäät hänen pyhyytensä muistoksi.

98 Psalmi.

Kehoitus ihastukseen Christuksen ansiosta, ja hänelle kiitosta weisaamaan.

Psalmi.

1. Weisatkaat Herralle uusi weisu; sillä hän tekee ihmeitä. Hän saa woiton oikialla kädellänsä ja pyhällä käsiwarrellansa. Jes. 52: 10.

2. Herra antaa tiettäwäksi tehdä hänen autuutensa: kansain edessä hän ilmoittaa wanhurskautensa. Ap. T. 4: 12.

3. Hän muistaa armonsa ja totuutensa Israelin huoneelle: kaikki maailman ääret näkewät meidän Jumalamme autuuden. Luc. 1: 54. Jes. 40: 5.

4. Riemuitkaat Herralle kaikki maa: weisatkaat, ylistäkäät ja kiittäkäät.

5. Kiittäkäät Herraa kanteleella, kanteleella ja psalmilla,

6. Waskitorwilla ja basunilla: riemuitkaat Herran kuninkaan edessä.

7. Meri pauhatkaan ja kaikki, mitä hänessä on, maan piiri ja jotka asuwat sen päällä.
Ps. 96: 11, 12.
8. Kosket pauhatkaan ilosta, ja kaikki wuoret olkaan iloiset,
9. Herran edessä, sillä hän tulee maata tuomitsemaan: hän tuomitsee maan piirin wanhurskaudella ja kansat oikeudella.
Ps. 9: 9. Ps. 96: 13.

99 Psalmi.

Christuksen waltakunnan muoto.

1. Herra on kuningas, kansat kiukuitsewat: hän istuu Cherubimin päällä, sentähden liikkuu maailma.
1 Sam. 4: 4. Ps. 2: 1, 2.
2. Suuri on Herra Zionissa, ja korkein kaikkein kansain ylitse.
3. Kiittäkään he sinun suurta ja ihmeellistä nimeäs, joka pyhä on.
Ps. 111: 9.
4. Ja kuninkaan woima rakastaa oikeutta: sinä toimitat oikeuden, sinä saatat tuomion ja wanhurskauden Jakobissa.
5. Korottakaat Herraa meidän Jumalatamme, ja kumartakaat hänen astinlautansa juuressa, sillä hän on pyhä. Jes. 6: 3. Dan. 9: 24.
6. Moses ja Aaron hänen pappeinsa seassa, ja Samuel niitten seassa, jotka hänen nimeänsä awuksensa huutawat: he awuksensa huutawat Herraa, ja hän kuulee heidän rukouksensa.
2 Mos. 14: 15. Luku 32: 11. 4 Mos. 16: 22, 47. 1 Sam. 7: 9. Jer. 15: 1.
7. Hän puhui heille pilwen patsaasta: he pitiwät hänen todistuksensa ja säätynsä, jonka hän heille antoi. 2 Mos. 33: 9, rc.
8. Herra, sinä olet meidän Jumalamme, sinä kuulit heidän rukouksensa: sinä, Jumala, annoit heille anteeksi, ja laitit heidän työnsä.
9. Korottakaat Herraa meidän Jumalatamme, ja kumartakaat hänen pyhällä wuorellansa; sillä Herra meidän Jumalamme on pyhä.

100 Psalmi.

Kiitos Jumalan hywäin tekoin edestä.

1. Kiitos-Psalmi.
Riemuitkaat Herralle, kaikki maa! Ps. 95: 2. Ps. 98: 4.
2. Palwelkaat Herraa ilolla: tulkaat hänen kaswoinsa eteen riemulla!
3. Tietäkäät, että Herra on Jumala: hänpä meidän teki, ja emme itse meitämme, hänen kansaksensa ja laituimensa lampaiksi.
Ps. 28: 9. Ps. 79: 13. Ps. 95: 7. Hes. 34: 31.
4. Menkäät hänen porttiinsa kiitoksella, hänen esihuoneisiinsa weisulla: kiittäkäät häntä ja ylistäkäät hänen nimeänsä!
5. Sillä Herra on hywä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, ja hänen totuutensa sukukunnasta sukukuntaan. Ps. 117: 2.

101 Psalmi.

Neuwot esiwallan-miehille.

1. Dawidin Psalmi.
Minä weisaan armosta ja oikeudesta: sinulle, Herra minä weisaan. San. l. 16: 12. Luku 20: 28.

2. Minä tahdon waarin ottaa oikiasta tiestä, koskas minun tyköni tulet: minä tahdon waeltaa sydämmeni wakuudessa minun huoneessani. 1 Sam. 18: 14.

3. En minä ota pahaa asiata eteeni: minä wihaan wäärintekiöitä, ja en salli heitä olla tykönäni. 5 Mos. 13: 13, 14.

4. Nuria sydän olkoon minusta pois: en minä kärsi pahaa.

5. Joka lähimmäistänsä salaa panettelee, sen minä hukutan: en minä kärsi ylpeitä ja röykkiöitä.

6. Minun silmäni katsowat uskollisia maan päällä, että he asuisiwat minun tykönäni: joka waeltaa oikialla tiellä, se pitää oleman minun palweliani. San.l. 22: 11.

7. Petollisia ihmisiä en minä pidä huoneessani: ei walehteliat menesty minun tykönäni.

8. Warahin minä hukutan kaikki jumalattomat maasta, häwittääkseni kaikkia pahointekiöitä Herran kaupungista. Rom. 13: 4.

102 Psalmi.

5. Katumus-Psalmi.

1. Raadollisen rukous, koska hän murehissansa on, ja walituksensa Herran eteen wuodattaa.

2. Herra, kuule minun rukoukseni, ja anna minun huutoni tykös tulla!

3. Älä kaswojas minulta peitä hädässä: kallista korwas minun puoleeni; koska minä sinua rukoilen, niin kuule pian minun rukoukseni.

4. Sillä minun päiwäni owat kuluneet niinkuin sauwu, ja minun luuni owat poltetut niinkuin kekäle.

5. Minun sydämmeni on lyöty ja kuiwettunut niinkuin heinä, niin että minä myös unhohdan minun leipäni syödä.

6. Minun luuni tarttuwat minun lihaani minun huokauksestani.

7. Minä olen niinkuin ruowonpäristäjä korwessa: minä olen niinkuin hyypiä häwitetyissä kaupungeissa. 3 Mos. 11: 17, 18.

8. Minä walwon, ja olen niinkuin yksinäinen lintu katon päällä. Ps. 77: 5.

9. Joka päiwä häpäisewät minun wihoilliseni minua, ja jotka minua syljeskelewät, wannowat minun kauttani.

10. Sillä minä syön tuhkaa niinkuin leipää, ja sekoitan minun juomani itkulla, Ps. 42: 4. Ps. 80: 6.

11. Sinun uhkaukses ja wihas tähden, ettäs minun nostanut olet, ja paiskannut maahan.

12. Minun päiwäni owat kuluneet niinkuin warjo, ja minä kuiwetun niinkuin ruoho.

13. Mutta sinä, Herra, pysyt ijankaikkisesti, ja sinun muistos sukukunnasta sukukuntaan.

14. Nouse siis ja armahda Zionia; sillä aika on häntä armahtaa, ja aika on tullut.

15. Sillä sinun palwelias halajawat sitä rakentaa, ja näkisiwät mielellänsä, että hänen kiwensä ja kalkkinsa walmiit olisiwat,

16. Että pakanat Herran ni-

meä pelkäisiwät, ja kaikki kuninkaat maan päällä sinun kunniatas.
17. Koska Herra rakentaa Zionin, niin hän nähdään kunniassansa.
18. Hän kääntää itsensä hyljättyiden rukouksen puoleen, ja ei katso heidän rukoustansa ylön.
19. Se pitää kirjoitettaman tulewaisille sukukunnille, ja se kansa kuin luodaan, pitää kiittämän Herraa. Ps. 87: 6.
20. Sillä hän katselee pyhästä korkeudestansa: Herra näkee taiwaasta maan päälle,
21. Että hän kuulee wankein huokaukset, ja kirwottaa kuoleman lapset;
Ps. 79: 11. Zach. 9: 11. Hebr. 2: 14.
22. Että he saarnaawat Herran nimeä Zionissa, ja hänen kiitostansa Jerusalemissa,
23. Koska kansat ynnä kokoontuwat, ja waltakunnat, Herraa palwelemaan. Jes. 2: 2, 3.
24. Hän nöyryttää tiessä minun woimani: hän lyhentää minun päiwäni.
25. Minä sanoin: minun Jumalani, älä minua ota pois minun keskiijässäni: sinun ajastaikas pysywät suwusta sukuun.
26. Sinä olet muinoin maan perustanut, ja taiwaat owat sinun käsialas. Hebr. 1: 10, 11, 12.
27. Ne katoowat, mutta sinä pysyt: ne kaikki wanhenewat niinkuin waate: ne muuttuwat niinkuin waate, koska sinä heitä muuttelet. Jes. 51: 6.
28. Mutta sinä pysyt niinkuin sinä olet, ja sinun wuotes ei lopu.
Hebr. 13: 8.
29. Sinun palweliais lapset pysywät, ja heidän sikiänsä sinun edessäs menestywät. Ps. 69: 37.

103 Psalmi.

Kiitos monenkaltaisten armo-osotusten edestä.

Dawidin Psalmi.

1. Kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä!
2. Kiitä Herraa, minun sieluni, ja älä unhohda, mitä hywää hän minulle tehnyt on,
3. Joka sinulle kaikki syntis antaa anteeksi, ja parantaa kaikki sinun rikokses; Ps. 147: 3.
4. Joka sinun henkes päästää turmeluksesta, joka sinun kruunaa armolla ja laupiudella; Ps. 5: 13.
5. Joka sinun suus hywyydellä täyttää, että sinun nuoruutes uudistetaan niinkuin kotkan.
Jes. 40: 31.
6. Herra saattaa wanhurskauden ja tuomion kaikille, jotka wääryyttä kärsiwät.
7. Hän on tiensä Mosekselle tiettäwäksi tehnyt, Israelin lapsille hänen tekonsa.
8. Laupias ja armollinen on Herra, kärsiwäinen ja aiwan hywä.
2 Mos. 34: 6, 7. 4 Mos. 14: 18. 5 Mos. 5: 10. Ps. 86: 5, 15. Ps. 145: 8. Joel. 2: 13. Jon. 4: 2.
9. Ei hän aina riitele, eikä wihastu ijankaikkisesti.
Jes. 57: 16. Jer. 3: 5. Mich. 7: 18.
10. Ei hän meidän synteimme perästä tee meille, eikä kosta meille pahain tekoimme jälkeen.

11. Sillä niin korkia kuin taiwas on maasta, antaa hän armonsa lisääntyä niille, jotka häntä pelkääwät.

12. Niin kaukana kuin itä on lännestä, siirsi hän meistä pahat tekomme.

13. Niinkuin isä armahtaa lapsiansa, niin Herrakin armahtaa pelkääwäisiänsä;
Jes. 63: 16. Luku 64: 8. Jer. 31: 9, 10.

14. Sillä hän tietää minkäkaltainen teko me olemme: hän muistaa meidän tomuksi.
1 Mos. 3: 19. Luku 18: 27.

15. Ihminen on eläissänsä niinkuin ruoho: hän kukoistaa niinkuin kukkainen kedolla.
Job. 14: 2. Ps. 90: 5, 6. Jes. 40: 6, 7. Jac. 1: 10. 1 Piet. 1: 24.

16. Koska tuuli käy sen päällitse, niin ei hän enää kestä, eikä hänen siansa tunne häntä ensinkään. Job. 7: 10. Luku 8: 18.

17. Mutta Herran armo pysyy ijankaikkisesta ijankaikkiseen, hänen pelkääwäistensä päälle, ja hänen wanhurskautensa lasten lapsiin, 2 Mos. 20: 6. 5 Mos. 7: 6.

18. Niille, jotka hänen liittonsa pitäwät, ja muistawat hänen käskyjänsä, tehdäksensä niitä. Jes. 44: 21.

19. Herra on walmistanut istuimensa taiwaassa, ja hänen waltakuntansa hallitsee kaikkia.

20. Kiittäkäät Herraa, te hänen enkelinsä, te wäkewät sankarit, jotka hänen käskynsä toimitatte, että hänen sanansa ääni kuultaisiin. Ps. 148: 2. Hebr. 1: 6.

21. Kiittäkäät Herraa, kaikki hänen sotawäkensä, te hänen palweliansa, jotka teette hänen tahtonsa. 1 Mos. 32: 2. 1 Kun. K. 22: 19. Luc. 2: 13. Eph. 3: 10. Col. 1: 16.

22. Kiittäkäät Herraa, kaikki hänen työnsä, kaikissa hänen waltansa pakoissa: kiitä, minun sieluni, Herraa.

104 Psalmi.

Jumalata ylistäwät kaikki hänen tekonsa.

1. Kiitä Herraa, minun sieluni! Herra minun Jumalani, sinä olet sangen suuresti kunnioitettu, suurella kunnialla ja kaunistuksella olet sinä puetettu.

2. Sinä puetat itses walkeudella niinkuin waatteella: sinä lewität taiwaat niinkuin peitteen.
1 Mos. 1: 3, 6, 7, 8.

3. Sinä peität sen päällyksen wedellä: sinä menet pilwissä niinkuin ratasten päällä, ja käyt tuulen siipein päällä.
Ps. 18: 11. Ps. 89: 7.

4. Sinä teet enkelis hengeksi, ja sinun palwelias liekitsewäiseksi tuleksi. Hebr. 1: 7.

5. Sinä, joka maan perustit perustuksensa päälle, ettei sen pidä liikkuman ijankaikkisesti.
1 Mos. 1: 9, 10. Job. 38: 6. Ps. 24: 2. Ps. 89: 12. Ps. 102: 26.

6. Sywyydellä sinä sen peität niinkuin waatteella, ja wedet seisowat wuorilla.

7. Mutta sinun nuhtelemisestas he pakenewat: sinun jylinästäs he menewät pois.

8. Wuoret astuwat ylös, ja laaksot astuwat alas siallensa, johonkas heidän perustanut olet.

9. Määrän sinä panit, jota ei
he käy ylitse eikä palaja maata
peittämään.
Job. 26: 10. Luku 38: 10, 11. Jer. 5: 22.
10. Sinä annat lähteet laak-
soissa kuohua, niin että ne wuor-
ten wälitse wuotawat;
11. Että kaikki eläimet met-
sässä joisiwat, ja että pedot ja-
nonsa sammuttaisiwat.
12. Heidän tykönänsä istuwat
taiwaan linnut, ja wisertäwät
oksilla.
13. Sinä liotat wuoret yl-
häältä: sinä täytät maan hedel-
mällä, jonka sinä saatat.
14. Sinä kaswatat ruohon kar-
jalle, ja jywät ihmisten tarpeeksi,
tuottaakses leipää maasta.
1 Mos. 1: 11, 12. Ps. 147: 8.
15. Ja että wiina ihmisen sy-
dämmen ilahuttaa, ja hänen kas-
wonsa kaunistuu öljystä: ja leipä
wahwistaa ihmisen sydämmen.
Tuom. 9: 13.
16. Että Herran puut nesteestä
täynnä olisiwat: Libanonin cedri-
puut, jotka hän on istuttanut;
17. Siellä linnut pesiä tekewät,
ja haikarat hongissa asuwat.
18. Korkiat wuoret owat met-
säwuohten turwa, ja kiwirauniot
kaninein. Job. 39: 4.
19. Sinä teet kuun aikoja ja-
kamaan, ja aurinko tietää laske-
misensa. 1 Mos. 1: 14.
20. Sinä teet pimeyden ja yö
tulee: silloin kaikki metsän eläi-
met tulewat ulos.
21. Nuoret jalopeurat saaliin
perään kiljuwat, ja elatustansa
Jumalalta etsiwät. Job. 39: 1.
22. Mutta koska aurinko koit-
taa, niin he kokoontuwat, ja luo-
lissansa makaawat.
23. Niin menee myös ihminen
työhönsä, ja askareillensa ehtoo-
seen asti.
24. Herra, kuinka suuret ja
monet owat sinun käsialas? Sinä
olet kaikki taitawasti säätänyt, ja
maa on täynnä sinun tawaratas.
25. Tämä meri, joka niin suuri
ja lawia on, siinä epälukuiset liik-
kuwat, sekä pienet että suuret
eläimet; 1 Mos. 1: 20.
26. Siellä haahdet kuljeskele-
wat: siinä walaskalat owat, jotkas
tehnyt olet, leikitsemään hänessä.
Job. 40: 10, 20.
27. Kaikki odottawat sinua,
ettäs heille antaisit ruuan ajal-
lansa. Ps. 145: 15, 16.
28. Koskas heille annat, niin
he kokoowat: koskas kätes awaat,
niin he hywyydellä rawitaan.
Ps. 36: 7. Matth. 6: 26.
29. Jos sinä kaswos peität, niin
he hämmästywät: koska sinä otat
heidän henkensä pois, niin he huk-
kuwat, ja tomuksi tulewat jälleen.
Job. 34: 14, 15. Ps. 90: 3.
30. Sinä lähetät ulos sinun
henkes, niin he luoduksi tulewat,
ja sinä uudistat maan muodon.
31. Herran kunnia pysyy ijan-
kaikkisesti: Herra iloitsee töissänsä.
32. Hän katsahtaa maan päälle,
niin se wapisee: hän rupee wuo-
riin, niin ne suitsewat. Ps. 144: 5.
33. Minä weisaan Herralle mi-
nun elinaikani, ja kiitän minun
Jumalatani niin kauwan kuin
minä olen. Ps. 34: 2. Ps. 146: 2.

34. Minun puheeni kelpaa hänelle, ja minä iloitsen Herrassa. Ps. 19: 15.

35. Syntiset maalta lopetetaan, ja jumalattomat ei pidä silleen oleman: kiitä Herraa, minun sieluni, Halleluja!

105 Psalmi.

Jumalan armo Abrahamin ja Israelin kanssa.

1. Kiittäkäät Herraa, ja saarnatkaat hänen nimeensä, julistakaat hänen töitänsä kansain seassa! 1 Aika K. 16: 8. Jes. 12: 4.

2. Weisatkaat hänelle, soittakaat hänelle, puhukaat kaikista hänen ihmeistänsä!

3. Ylistäkäät hänen pyhää nimeänsä: niitten sydän iloitkaan, jotka etsiwät Herraa! Ps. 99: 3.

4. Kysykäät Herraa ja hänen woimaansa, etsikäät alati hänen kaswojansa!

5. Muistakaat hänen ihmeellisiä töitänsä, jotka hän tehnyt on, hänen ihmeitänsä ja hänen sanojansa,

6. Te Abrahamin hänen palwelians siemen, te Jakobin hänen walittunsa lapset.

7. Hänpä on Herra meidän Jumalamme: hän tuomitsee kaikessa maailmassa. Ps. 96: 13. Ps. 98. 9.

8. Hän muistaa liittonsa ijankaikkisesti, sanansa, jonka hän on käskenyt tuhannelle sukukunnalle, 1 Mos. 22: 16. 2 Mos. 20: 6. Luc. 1: 50, &c.

9. Jonka hän teki Abrahamin kanssa, ja hänen walansa Isaachin kanssa. Hebr. 6: 17.

10. Ja pani sen Jakobille säädyksi ja Israelille ijankaikkiseksi liitoksi. 1 Mos. 13, 15, 17, 22, 26, 28 ja 35 Luwut.

11. Ja sanoi: sinulle minä annan Kanaan maan, teidän perimisenne arwan. 1 Mos. 13: 15. Luku 15: 18.

12. Koska heitä wähä ja harwat oliwat, ja he oliwat muukalaiset siinä,

13. Ja waelsiwat kansasta kansaan ja waltakunnasta toiseen kansaan:

14. Ei hän sallinut yhdenkään ihmisen heitä wahingoittaa, waan rankaisi kuninkaat heidän tähtensä. 1 Mos. 12, 20, 26 ja 31 Luwut.

15. Älkäät ruwetko minun woideltuihini, ja älkäät tehkö pahaa minun prophetailleni. 1 Mos. 20: 7. 2 Sam. 1: 16. 1 Aika K. 16: 22.

16. Ja hän kutsui näljän maan päälle, ja wei kaiken leiwän waran pois. 1 Mos. 41: 54. Luku 42: 1.

17. Hän lähetti miehen heidän eteensä: Joseph myytiin orjaksi. 1 Mos. 37: 28. Luku 45: 5.

18. He ahdistiwat hänen jalkansa jalkapuuhun: hänen ruumiinsa täytyi raudoissa maata, 1 Mos. 39: 20.

19. Siihen asti että hänen sanansa tuli, ja Herran puhe koetteli hänen.

20. Niin lähetti kuningas ja päästi hänen: kansain päämies laski hänen wallallensa, 1 Mos. 41: 14, &c.

21. Ja asetti hänen huoneensa herraksi, ja kaiken tawaransa haltiaksi, 1 Mos. 41: 40, &c.

22. Opettamaan päämiehiänsä oman tahtonsa jälkeen, ja wanhemmille wiisautta.
23. Ja Israel meni Egyptiin, ja Jakob tuli muukalaiseksi Hamin maalle. 1 Mos. 46: 6.
24. Ja hän antoi kansansa sangen suuresti kaswaa, ja teki heitä wäkewämmäksi kuin heidän wihoillisensa. 2 Mos. 1: 7, 12.
25. Hän käänsi heidän sydämmensä wihaamaan hänen kansaansa, ja hänen palwelioitansa wiekkaudella painamaan alas.
2 Mos. 1: 10.
26. Hän lähetti palweliansa Mosekesen, ja Aaronin, jonka hän walitsi. 2 Mos. 3 Luku, 4 Luku.
27. Ne tekiwät hänen merkkinsä heidän seassansa, ja hänen ihmeensä Hamin maalla.
2 Mos. 7: 9. Ps. 78: 43.
28. Hän antoi pimeyden tulla, ja sen pimeytti; ja ei olleet he hänen sanoillensa kuulemattomat.
2 Mos. 10: 22.
29. Hän muutti heidän wetensä wereksi, ja kuoletti heidän kalansa. 2 Mos. 7: 19, 20. Ps. 78: 44.
30. Heidän maansa kuohutti hänestänsä sammakoita, heidän kuningastensa kammioissa.
2 Mos. 8: 6. Ps. 78: 45.
31. Hän sanoi, niin turilaat ja täit tuliwat heidän maansa ääriin.
2 Mos. 8: 24.
32. Hän antoi rakeet heille sateeksi, tulen liekit heidän maallensa. 2 Mos. 9: 18, 23. Ps. 78: 47, 48.
33. Ja löi heidän wiinapuunsa ja fikunapuunsa, ja särki puut heidän maansa äärissä.
34. Hän sanoi, niin tuliwat epälukuiset paarmat ja wapsaiset.
2 Mos. 10: 4, 13, 14. Ps. 78: 46.
35. Ja ne söiwät kaiken ruohon heidän maaltansa, ja he söiwät heidän maansa hedelmän.
36. Ja hän löi kaikki esikoiset heidän maallansa, ensimäiset kaikesta heidän woimastansa.
2 Mos. 12: 29. Ps. 78: 51.
37. Ja wei heitä hopialla ja kullalla ulos: ja ei ollut heidän sukukunnissansa yksikään sairas.
1 Mos. 12: 35.
38. Egypti iloitsi heidän lähtemisestänsä; sillä heidän pelkonsa oli tullut heidän päällensä.
39. Hän lewitti pilwen werhoksi, ja tulen yötä walistamaan.
2 Mos. 13: 21. Luku 14: 19, 20. Ps. 78: 14.
40. He anoiwat, niin antoi hän metsäkanat tulla, ja rawitsi heitä taiwaan leiwällä.
2 Mos. 16: 12. Ps. 78: 24, 25.
41. Hän awasi kallion, niin wesi wuoti, ja wirrat juoksiwat kuiwaa myöten. 2 Mos. 17: 6. 4 Mos. 20: 11. Ps. 78: 20. 1 Cor. 10: 4.
42. Sillä hän muisti pyhän sanansa, kuin hän palweliallensa Abrahamille puhunut oli,
1 Mos. 15: 14.
43. Ja wei kansansa ilolla ulos, ja walittunsa riemulla,
44. Ja antoi heille pakanain maan, niin että he kansain hywyydet omistiwat heillensä,
Jos. 1: 1, 2c.
45. Että he pitäisiwät hänen säätynsä, ja hänen lakinsa kätkisiwät, Halleluja!
2 Mos. 19: 4, 5, 6. 5 Mos. 4: 1, 40. Luku 6: 24.

106 Psalmi.

Jumalan armoteot. Israelin kiittämättömyys.

1. Kiittäkäät Herraa! sillä hän on hywä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti. 1 Aika K. 16: 34. Ps. 107: 1. Ps. 118: 1. Ps. 136: 1.

2. Kuka taitaa puhua ulos Herran suurta woimaa, ja ylistää kaikkia hänen kiitettäwiä tekojansa?

3. Autuaat owat, jotka käskyn pitäwät ja aina wanhurskauden tekewät.

4. Herra, muista minua sen armos perästä, jonkas kansalles luwannut olet: opi minua sinun autuudellas,

5. Että minä näkisin walittuittes menestyksen, ja iloitsisin sinun kansas ilossa, ja kerskaisin sinun perimises kanssa.

6. Me teimme syntiä meidän isäimme kanssa: me teimme wäärin, ja olemme olleet jumalattomat.
3 Mos. 26: 40. Jer. 3: 25. Dan. 9: 5, 6.

7. Ei meidän isämme tahtoneet ymmärtää Egyptissä sinun ihmeitäs, eikä muistaneet sinun suurta laupiuttas, ja oliwat meren tykönä tottelemattomat, Punaisen meren tykönä.
2 Mos. 14: 11, 12.

8. Kuitenkin autti hän heitä nimensä tähden, niin että hän woimansa osotti.

9. Ja hän uhkasi Punaista merta, niin se kuiwui; ja wei heitä sywyyden läwitse, niinkuin korwessa, 2 Mos. 14: 21. Ps. 78: 13.

10. Ja wapahti heitä niitten käsistä, jotka heitä wihasiwat, ja lunasti heitä wihoillistensa käsistä.

11. Ja wedet peittiwät heidän wainollisensa, niin ettei yksikään eläwäksi jäänyt. 2 Mos. 14: 23, 27.

12. Silloin he uskoiwat hänen sanansa, ja weisasiwat hänen kiitoksensa. 2 Mos. 14: 31. Luku 15: 1.

13. Mutta he unhohtiwat pian hänen työnsä, ja ei ottaneet hänen neuwoansa.

14. He kiehuiwat himosta korwessa, ja kiusasiwat Jumalata erämaassa. 2 Mos. 16: 3.
4 Mos. 11: 4. Ps. 78: 18. 1 Cor. 10: 6.

15. Mutta hän antoi heille heidän anomisensa, ja lähetti heille laihuuden heidän himonsa tähden.
4 Mos. 11: 31. Ps. 78: 29.

16. Ja he asettiwat itsensä Mosesta wastaan leirissä, Aaronia Herran pyhää wastaan.
4 Mos. 16: 1, 2c.

17. Maa aukeni ja nieli Dathanin, ja peitti Abiramin joukon.
4 Mos. 16: 31. 5 Mos. 11: 6.

18. Ja tuli syttyi heidän joukossansa, ja liekki poltti jumalattomat. 4 Mos. 16: 35.

19. He tekiwät wasikan Horebissa, ja kumarsiwat walettua kuwaa. 2 Mos. 32: 4.

20. Ja he muutteliwat kunniansa härjän muotoon, joka heiniä syö. Rom. 1: 23, 25.

21. He unhohtiwat Jumalan heidän wapahtajansa, joka oli niin suuria töitä tehnyt Egyptissä,

22. Ihmeitä Hamin maalla, ja peljättäwiä töitä Punaisen meren tykönä.

23. Ja hän sanoi heitä hukut-
tawansa, ellei Moses hänen wa-
littunsa olisi seisonut siinä wä-
lissä, ja palauttanut hänen wi-
haansa, ettei hän ratki heitä ka-
dottanut.
2 Mos. 32: 11. 5 Mos. 9: 12, 2c. Hes. 13: 5.
24. Ja he katsoiwat sen iha-
nan maan ylön, eikä uskoneet
hänen sanaansa,
4 Mos. 13 Luku. 14 Luku.
25. Ja napisiwat majoissan-
sa, eikä olleet kuuliaiset Herran
äänelle.
26. Ja hän nosti kätensä heitä
wastaan, maahan lyödäksensä
heitä korwessa, 4 Mos. 16: 27, 28.
27. Ja heittääksensä heidän sie-
menensä pakanain sekaan, ja ha-
joittaaksensa heitä maakuntiin.
5 Mos. 28: 49, 51. Luku 32: 25.
28. Ja he ryhtyiwät Baal
Peoriin, ja söiwät kuolleitten (epä-
jumalitten) uhreista,
4 Mos. 25: 1, 2, 3. Luku 31: 16.
29. Ja wihoittiwat hänen hei-
dän töillänsä; niin tuli myös ran-
gaistus heidän sekaansa.
30. Niin Pinehas astui edes,
ja lepytti asian, ja rangaistus
lakkasi. 4 Mos. 25: 7, 8.
31. Ja se luettiin hänelle wan-
hurskaudeksi, suwusta sukuun ijan-
kaikkisesti. 4 Mos. 25: 11, 12, 13.
32. Ja wihoittiwat hänen rii-
taweden tykönä, ja tapahtui Mo-
sekselle pahoin heidän tähtensä.
4 Mos. 20: 2. Ps. 95: 8.
33. Sillä he saattiwat hänen
sydämmensä murheellisekſi, niin
että hän sanoissansa eksyi.
34. Ei he hukuttaneet niitä pa-
kanoita, kuin Herra heille käske-
nyt oli, 5 Mos. 7: 2. Tuom. 1: 21.
35. Waan sekoittiwat heitänsä
pakanain sekaan, ja oppiwat hei-
dän töitänsä, Tuom. 2 Luku. 3 Luku.
36. Ja palweliwat heidän epä-
jumalitansa; ja ne tuliwat heille
paulaksi.
37. Ja he uhrasiwat heidän
poikansa ja tyttärensä perkeleille,
2 Kun. K. 21: 6. Luku 23: 10. 2 Aika K. 28: 3.
Jer. 7: 31. Luku 19: 5. Luku 32: 35.
38. Ja wuodattiwat wiattoman
weren, heidän poikainsa ja tyttä-
reinsä weren, jotka he uhrasiwat
Kananealaisten epäjumalille, niin
että maa weren wioilla turmeltiin,
4 Mos. 35: 33.
39. Ja saastuttiwat heitänsä
omissa töissänsä, ja tekiwät huo-
rin heidän teoissansa.
40. Niin julmistui Herran wi-
ha kansansa päälle, ja hän kau-
histui perimistänsä,
41. Ja hylkäsi ne pakanoitten
käsiin, että ne wallitsiwat heitä,
jotka heitä wihasiwat.
Tuom. 3: 8. Luku 4: 2. Luku 6: 1, 2c.
Luku 10: 7, 2c. Luku 13: 1, 2c.
42. Ja heidän wihollisensa
ahdistiwat heitä, ja he painettiin
heidän kätensa ala.
43. Hän monesti heitä pelasti;
mutta he wihoittiwat hänen neu-
woillansa, ja he painettiin alas
pahain tekoinsa tähden.
44. Ja hän näki heidän tus-
kansa, koska hän heidän walituk-
sensa kuuli,
45. Ja muisti liittonsa, kuin
hän heidän kanssansa tehnyt oli, ja
katui sitä suuresta laupiudestansa,
5 Mos. 30: 1, 2c.

46. Ja antoi heidän armon löytää kaikkein edessä, kuin heitä wanginneet oliwat.

47. Auta meitä, Herra meidän Jumalamme, ja kokoa meitä pakanoista, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäs, ja kehuisimme sinun kiitostas. 1 Aika K. 16: 35, 36.

48. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, ijankaikkisuudesta niin ijankaikkisuuteen: ja sanokaan kaikki kansa: Amen, Halleluja! Ps. 72: 18, 19.

107 Psalmi.

Kiitos awun edestä tuskassa.

1. Kiittäkäät Herraa; sillä hän on hywä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti. Ps. 118: 1. Ps. 136: 1.

2. Sanokaan Herran lunastetut, jotka hän on tuskasta wapahtanut,

3. Ja jotka hän on maakunnista koonnut, idästä ja lännestä, pohjaisesta ja etelästä,

4. Jotka eksyksissä waelsiwat korwessa umpi-tietä, ja ei löytäneet kaupunkia asuaksensa, Hebr. 11: 38.

5. Isoowaiset ja janoowaiset; ja heidän sielunsa waipui heissä.

6. Ja he huusiwat Herraa heidän tuskissansa, ja hän pelasti heitä heidän hädistänsä,

7. Ja wei heitä oikiata tietä, että he meniwät asuin-kaupunkiin.

8. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:

9. Että hän rawitsee himoitsewaisen sielun ja täyttää isoowaisen sielun hywyydellä.

10. Jotka istuwat pimeissä ja kuoleman warjossa, wangitut ahdistuksessa ja raudassa: Job. 36: 8.

11. Että he oliwat Jumalan käskyä wastaan kowakorwaiset, ja oliwat katsoneet ylön ylimmäisen lain;

12. Sentähden täytyi heidän sydämmensä onnettomuudella waiwattaa, niin että he lankesiwat, ja ei kenkään heitä auttanut.

13. Ja he huusiwat Herraa heidän tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä,

14. Ja wei heitä pimeydestä ulos ja kuoleman warjosta, ja särki heidän siteensä.

15. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:

16. Että hän särkee waskiportit, ja rikkoo rautaiset salwat.

17. Hullut, jotka rangaistiin heidän ylitsekäymisensä tähden, ja heidän synteinsä tähden,

18. Heidän sielunsa kauhistui kaikkea ruokaa, ja saiwat kuolintautinsa. Job. 33: 20.

19. Ja he huusiwat Herraa heidän tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä.

20. Hän lähetti sanansa ja paransi heitä ja pelasti heitä, ettei he kuolleet.

21. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee,

22. Ja uhratkaan kiitosuhria, ja
luetelkaan hänen tekojansa ilolla.
23. Jotka haaksilla meressä
waeltawat, ja asiansa toimitta-
wat suurilla wesillä,
24. He näkiwät Herran työt,
ja hänen ihmeensä syrwyydessä.
25. Kuin hän sanoi, ja pai-
sutti suuren ilman, joka aallot
nosti ylös, Ps. 135: 6.
26. Niin he meniwät ylös tai-
wasta kohden ja meniwät syrwyy-
teen alas, että heidän sielunsa
ahdistuksesta epäili,
27. Että he horjuiwat ja hoi-
perteliwat niinkuin juopuneet, ja
ei silleen neuwoa tietäneet;
28. Ja he huusiwat Herraa
heidän tuskissansa, ja hän autti
heitä heidän hädistänsä,
29. Ja hän hillitsi kowan ilman,
että aallot heitänsä asettiwat.
30. Ja he tuliwat iloiseksi,
että tyweni, ja hän wei heitä sa-
tamaan heidän mielensä jälkeen.
31. Kiittäkään he siis Herraa
hänen laupiutensa edestä, ja hä-
nen ihmeittensä tähden, jotka hän
ihmisten lasten kohtaan tekee.
32. Ja ylistäkään häntä kan-
san seurakunnassa, ja kiittäkään
häntä wanhimpain seassa, Ps. 9: 12.
33. Joka wirrat teki erämaaksi,
ja wesilähteet kuiwaksi maaksi,
34. Ettei hedelmällinen maa
mitään kantanut heidän pahuu-
tensa tähden, jotka siinä asuiwat.
Joel. 1: 10, 2c.
35. Erämaan teki hän wesi-
lammiksi, ja kuiwan maan wesi-
lähteeksi,
36. Ja asetti sinne isoowaiset;
ja he walmistiwat siihen kau-
punkia, jossa he asuiwat,
37. Ja kylwiwät pellot ja wii-
napuita istuttiwat, ja saiwat jo-
kawuotisen hedelmän. Hos. 2: 22.
38. Ja hän siunasi heitä ja
he sangen suuresti enäniwät, ja
hän antoi paljon karjaa heille;
39. Jotka oliwat painetut alas
ja sorretut pahain wäkiwallalta ja
ahdistuksilta,
40. Koska ylönkatse päämies-
ten päälle wuodatettu oli, ja kaikki
maa eksyksissä ja autiana oli.
Job. 12: 21. Ps. 76: 13. Jes. 40: 23.
41. Ja hän warjeli köyhää
raadollisuudesta, ja enänsi hänen
sukunsa niinkuin lauman.
42. Näitä wanhurskaat näke-
wät ja iloitsewat, ja jokainen paha
suu pitää tukittaman.
Job. 5: 16. Luku 22: 19. Ps. 63: 12.
43. Kuka on taitawa ja näitä
kätkee, se ymmärtää Herran mo-
ninaisen laupiuden.

108 Psalmi.

Dawid kiittää Jumalata ja rukoilee
Jumalan lasten puolesta.

1. Psalmi, Dawidin weisu.
2. Jumala! minun sydämmeni
on walmis: minä wei-
saan ja kiitän, niin myös minun
kunniani. Ps. 57: 8.
3. Nouse, psaltari ja kantele;
minä nousen warahin.
4. Sinua, Herra, minä kiitän
kansain seassa: minä weisaan
sinulle kiitosta sukukunnissa.
5. Sillä sinun armos on suuri

ylitse taiwasten, ja sinun totuu-
tes hamaan pilwiin asti.
Ps. 36: 6. Ps. 57: 11.
6. Korota sinuas, Jumala, tai-
wasten ylitse, ja sinun kunnias
kaiken maan ylitse,
7. Että sinun rakkaat ystäwäs
wapaaksi tulisiwat; auta oikialla
kädelläs, ja kuule minun rukouk-
seni. Ps. 60: 7.
8. Jumala on puhunut pyhäs-
sänsä, siitä minä iloitsen: minä
jaan Sichemin, ja mittaan Su-
chothin laakson. Ps. 60: 8.
9. Gilead on minun, Ma-
nasse on myös minun, ja Eph-
raim on minun pääni wäkewyys:
Juda on minun päämieheni;
10. Moab on minun pesinas-
tiani, minä wenytän kenkäni Edo-
min päälle: Philistealaisten ylitse
minä iloitsen.
11. Kuka wie minua wahwaan
kaupunkiin? kuka wie minua Edo-
miin?
12. Etkös sinä, Jumala, joka
meitä heittänyt olet pois? Ja
etkös mene ulos, Jumala, mei-
dän sotawäkemme kanssa?
13. Saata meille apu tuskissam-
me; sillä ihmisten apu on turha.
14. Jumalassa me tahdomme
urhoollisia töitä tehdä; ja hän
polkee meidän wihoillisemme alas.
Ps. 18: 30. Ps. 60: 14.

109 Psalmi.

Judalaisten epäusko. Kirous.

Dawidin Psalmi, edelläweisaa-
jalle.

1. Jumala, minun kiitokseni,
älä waikene.
Ps. 28: 1. Ps. 83: 2.
2. Sillä he owat heidän ju-
malattoman ja pettäwäisen suunsa
awanneet minua wastaan: he pu-
huwat minun kanssani wiekkaalla
kielellä,
3. Ja myrkyllisillä sanoilla owat
he minun piirittäneet, ja sotiwat
minua wastaan ilman syytä.
4. Että minä heitä rakastan,
owat he minua wastaan; mutta
minä rukoilen.
5. He osottawat minulle pa-
haa hywän edestä ja wihaa rak-
kauden edestä. Ps. 35: 12, 13.
6. Aseta jumalattomat hänen
päällensä, ja perkele seisokaan hä-
nen oikialla kädellänsä.
Matth. 26: 14. Joh. 13: 2.
7. Koska hän tuomitaan, niin
lähtekään siitä ulos jumalatto-
mana, ja hänen rukouksensa ol-
koon synti.
8. Olkoon hänen päiwänsä har-
wat, ja hänen wirkansa ottakoon
toinen. Joh. 17: 12. Ap. T. 1: 20, 25.
9. Hänen lapsensa olkoon or-
wot, ja hänen emäntänsä leski.
5 Mos. 28: 18, 32, 41.
10. Käykään hänen lapsensa
kulkiana, ja kerjätkään, ja etsikään
elatuksensa köyhyydessänsä.
Job. 20: 10.
11. Kaikki mitä hänellä on,
korkorahainen ottakoon, ja muu-
kalaiset repikään hänen hywyy-
tensä. 5 Mos. 28: 43, 44, 48.
12. Älköön kenkään hänelle hy-
wää tehkö, eikä yksikään armah-
tako hänen orpojansa.

13. Hänen sukunsa olkoon hä-
witetty: heidän nimensä olkoon
toisessa polwessa pyhitty pois.
5 Mos. 28: 61, 62. Ps. 21: 11.
14. Hänen isäinsä pahat teot
tulkaan muistoksi Herran edessä,
ja hänen äitinsä synti ei pidä
pyhittämän pois. 2 Mos. 20: 5.
15. Olkoon ne alati Herran
kaswoin edessä, ja hukkukoon hei-
dän muistonsa maan päältä,
Ps. 34: 17.
16. Ettei hänellä ensinkään lau-
piutta ollut, waan wainosi raa-
dollista ja köyhää, ja murheellista
tappaaksensa. Jes. 53: 3, 4.
17. **Ja hän tahtoi kirousta, sen
myös pitää hänelle tuleman: ei hän
tahtonut siunausta, sen pitää myös
hänestä kauwas erkaneman.**
18. Ja hän puki kirouksen pääl-
lensä niinkuin paitansa, ja se meni
hänen sisällyksiinsä niinkuin wesi,
ja hänen luihinsa niinkuin öljy.
19. Se olkoon hänelle niin-
kuin waate, jolla hän itsensä wer-
hoittaa, ja niinkuin wyö, jolla
hän aina itsensä wyöttää.
20. Aiwan näin tapahtukoon
heille Herralta, jotka owat minua
wastaan, ja puhuwat pahoin mi-
nun sieluani wastaan.
21. Mutta sinä, Herra, Herra,
tee minun kanssani sinun nimes
tähden; sillä sinun armos on
hywä, pelasta minua.
22. Sillä minä olen köyhä ja
raadollinen: minun sydämmeni
on särjetty minussa.
23. Minä menen pois niinkuin
warjo, koska se kulkee pois, ja
pudistetaan ulos niinkuin kaskaat.
Job. 39: 23.
24. Minun polweni owat hei-
koksi tulleet paastosta, ja minun
lihani on laihtunut lihawuudesta.
25. Ja minun täytyy olla hei-
dän pilkkansa: koska he minun
näkewät, niin he päätänsä pu-
distawat. Ps. 22: 8. Matth. 27: 39.
26. Auta minua, Herra minun
Jumalani: auta minua sinun ar-
mos perästä.
27. Että he tuntisiwat sen
sinun kädekses, ja että sinä Herra
sen teet.
28. Koska he sadattawat, niin
siunaa sinä: koska he karkaawat
minua wastaan, niin tulkoon he
häpiään, mutta sinun palwelias
iloitkaan.
29. Olkoon minun wainolli-
seni häwäistyksellä puetetut, ja
olkoon häpiällänsä werhotetut niin-
kuin hameella. Ps. 35: 26.
30. Minä kiitän suuresti Her-
raa minun suullani, ja ylistän
häntä monen seassa. Ps. 22: 23, 2c.
31. Sillä hän seisoo köyhän
oikialla kädellä, auttamassa häntä
niistä, jotka hänen sieluansa tuo-
mitsewat. Ps. 16: 8.

110 Psalmi.

Christuksen kolminainen wirka.

1. Dawidin Psalmi.

Herra sanoi minun Herralleni:
istu minun oikialle kädelleni,
siihen asti kuin minä panen sinun
wihoillises sinun jalkais astinlau-
daksi. Matth. 22: 44.
Marc. 12: 36. Luc. 20: 42. Ap. T. 2: 34.
1 Cor. 15: 25. Hebr. 1: 13. Luku 10: 12.

2. Herra lähettää sinun wäkewyytes waltikan Zionista: wallitse sinun wihoillistes seassa.
Ps. 45: 7.

3. Sinun woittos päiwänä palwelee sinun kansas sinua mielellänsä pyhissä kaunistuksissa: sinun lapses synnytetään sinulle niinkuin kaste aamuruskosta.
Ps. 87: 4, 5. Ps. 96: 9.

4. Herra on wannonut, ja ei kadu sitä: sinä olet pappi ijankaikkisesti, Melchisedechin säädyn jälkeen. 1 Mos. 14: 18. Joh. 12: 34. Hebr. 5: 6. Luku 6. 20. Luku 7: 11, 15, 17.

5. Herra on sinun oikialla kädelläs: hän musertaa kuninkaat wihansa päiwänä. Ps. 45: 6.

6. Hän tuomitsee pakanoitten seassa: hän täyttää maakunnat ruumeilla: hän musertaa monen maakunnan pään. Jes. 2: 4.

7. **Hän juo ojasta tiellä; sentähden korottaa hän päänsä.**
Luc. 24: 26.

111 Psalmi.

Kiitos Jumalan hengellisten ja ruumiillisten hywäin tekoin edestä.

Halleluja!

1. Minä kiitän Herraa kaikesta sydämmestäni, hurskasten neuwossa ja seurakunnassa. Ps. 9: 2.

2. Suuret owat Herran työt: joka niistä otta waarin, hänellä on sula riemu niistä.

3. Mitä hän asettaa, se on kunniallinen ja jalo, ja hänen wanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.

4. Hän on säätänyt ihmeitensä muiston: armollinen ja laupias on Herra.

5. Hän antaa ruuan pelkääwäisillensä: hän muistaa liittonsa ijankaikkisesti. Ps. 104: 14.

6. Hän ilmoittaa kansallensa wäkewät työnsä, antaaksensa heille pakanain perimisen.

7. Hänen kättensä työt owat totuus ja oikeus: kaikki hänen käskynsä owat toimelliset.

8. Ne pysywät wahwana aina ja ijankaikkisesti: ne owat tehdyt totuudessa ja oikeudessa.

9. Hän lähetti kansallensa lunastuksen, hän lupaa liittonsa pysymään ijankaikkisesti: pyhä ja peljättäwä on hänen nimensä.
Jer. 31: 33.

10. **Herran pelko on wiisauden alku: se on hywä ymmärrys kaikille, jotka sen tekewät: hänen kiitoksensa pysyy ijankaikkisesti.**
Job. 28: 28. San. l. 1: 7. Luku 9: 10.

112 Psalmi.

Herraa pelkääwäisten onni.

Halleluja!

1. **Autuas on se, kuin pelkää Herraa: joka hänen käskyjänsä sangen himoitsee.**
Ps. 1: 2. Ps. 128: 1.

2. Hänen siemenensä on waltias maan päällä: hurskasten suku pitää siunatuksi tuleman.
Ps. 25: 13. San. l. 20: 7.

3. Rikkaus ja runsaus on hänen huoneessansa, ja hänen wanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.

4. Hurskaille koittaa walkeus

pimeissä, armolliselta, laupiaalta
ja wanhurskaalta.
Ps. 97: 11. San. l. 13: 9. Jes. 58: 8.
5. Hywä ihminen on laupias
ja mielellänsä lainaa, ja toimit-
taa asiansa toimellisesti.
Ps. 15: 3. Ps. 37: 26. Luc. 6: 34, 35.
6. Sillä hän pysyy ijankaikki-
sesti: ei wanhurskas ikänä un-
hoteta. Jes. 49: 15. Mal. 3: 16.
7. Koska rangaistus tulee, niin
ei hän pelkää: hänen sydämmensä
uskaltaa lujasti Herran päälle.
Ps. 91: 5. San. l. 3: 24, 25. Luku 28: 1.
8. Hänen sydämmensä on wah-
wistettu ja ei pelkää, siihen asti
kuin hän näkee ilonsa wihoilli-
sistansa. Ps. 52: 8.
9. Hän jakaa ja antaa wai-
waisille: hänen wanhurskautensa
pysyy ijankaikkisesti: hänen sar-
wensa korotetaan kunnialla.
Ps. 92: 11. 2 Cor: 9: 9.
10. Jumalatoin näkee sen ja
närkästyy: hän pureskelee ham-
paitansa ja nääntyy; sillä mitä
jumalattomat halajawat, se tyh-
jäksi tulee. Ps. 37: 12, 13. San. l. 10: 28.

113 Psalmi.

Jumala pitää murheen alimmaisistakin.

1. Kiittäkäät te, Herran pal-
weliat, kiittäkäät Her-
ran nimeä!
2. Kiitetty olkoon Herran ni-
mi, nyt ja ijankaikkisesti!
Ps. 115: 18. Dan. 2: 20.
3. Auringon koitosta hänen
laskemiseensa asti olkoon Herran
nimi kiitetty! Ps. 8: 2. Mal. 1: 11.
4. Herra on korkia ylitse kaik-
kein pakanain, ja hänen kunniansa
ylitse taiwasten.
5. Kuka on niinkuin Herra
meidän Jumalamme, joka niin
korkialla asuu? Ps. 138: 6. Jes. 57: 15.
6. Ja kuitenkin katsoo alim-
maisia taiwaassa ja maassa;
7. Joka köyhän tomusta ylen-
tää, ja waiwaisen loasta korottaa,
1 Sam. 2: 7. Job. 5: 11.
8. Istuttaaksensa häntä pää-
miesten siwuun, hänen kansansa
päämiesten siwuun;
9. Joka hedelmättömät saattaa
huoneeseen asumaan, että hän rie-
muiseksi lasten äidiksi tulee. Hal-
leluja! 1 Mos. 21: 2.
1 Sam. 1: 20. Luku 2: 5. Luc. 1: 57.

114 Psalmi.

Israelin kansan pelastus Egyptistä.

1. Kuin Israel Egyptistä
läksi, Jakobin huone
muukalaisesta kansasta,
2 Mos. 12: 41. Luku 13: 1, 2c.
2. Niin Juda tuli hänen py-
häksensä: Israel hänen wallak-
sensa. 2 Mos. 6: 7. Luku 19: 5, 6.
3. Sen meri näki ja pakeni:
Jordani palasi takaperin.
2 Mos. 14: 21, 2c. Ps. 66: 6. Jos. 3: 16.
4. Wuoret hyppäsiwät niinkuin
oinaat, ja kukkulat niinkuin nuo-
ret lampaat. 2 Mos. 19: 18. Ps. 18: 8.
5. Mikä sinun oli meri, ettäs
pakenit? ja sinä Jordani, ettäs
palasit takaperin?
6. Te wuoret, että te hyppä-
sitte niinkuin oinaat? te kukkulat,
niinkuin nuoret lampaat?
7. Herran edessä wapisi maa,
Jakobin Jumalan edessä,

8. Joka kalliot muuttaa wesilammikſi, ja kiwen wesilähteekſi.
2 Moſ. 17: 6. 4 Moſ. 20: 11.

115 Psalmi.

Herra on kunnioitettawa Jumala, mutta pakanain epäjumalat mitättömät. Siunaus.

1. Ei meille, Herra, ei meille, waan ſinun nimelles anna kunnia, ſinun armos ja totuutes tähden.
Pſ. 79: 9. Jer. 14: 20, 21. Dan. 9: 5, 7, 18, 19.
2. Mikſi pakanat ſanowat: kussa on nyt heidän Jumalanſa?
Pſ. 42: 4, 11. Pſ. 79: 10.
3. Mutta meidän Jumalamme on taiwaissa: mitä ikänä hän tahtoo, ſen hän tekee.
Job. 23: 13. Luku 42: 2. Pſ. 135: 6.
4. Waan heidän epäjumalanſa owat hopia ja kulta, ihmisten käſillä tehdyt. Pſ. 135: 15.
5. Heillä on ſuu, ja ei puhu: heillä owat ſilmät, ja ei näe.
6. Heillä owat korwat, ja ei kuule: heillä owat ſieramet, ja ei haista.
7. Heillä owat kädet, ja ei rupee: heillä owat jalat, ja ei käy; ja ei puhu kurkustanſa.
8. Jotka niitä tekewät, owat niitten kaltaiſet, ja kaikki, jotka heihin uskaltawat. Jeſ. 44: 9.
9. Mutta Israel toiwokaan Herran päälle: hän on heidän apunſa ja heidän kilpenſä.
10. Aaronin huone toiwokaan Herran päälle: hän on heidän apunſa ja kilpenſä.
11. Jotka Herraa pelkääwät, toiwokaan myös Herran päälle: hän on heidän apunſa ja heidän kilpenſä.
12. Herra muistaa meitä ja ſiunaa meitä: hän ſiunaa Israelin huoneen, hän ſiunaa Aaronin huoneen.
13. Hän ſiunaa ne kuin Herraa pelkääwät, ſekä pienet että ſuuret.
14. Herra ſiunatkoon teitä enämmin ja enämmin, teitä ja teidän lapſianne.
15. Te olette Herran ſiunatut, joka taiwaat ja maan on tehnyt.
Matth. 25: 34.
16. Taiwasten taiwaat owat Herran; mutta maan on hän ihmisten lapſille antanut.
17. Kuolleet ei taida Herraa kiittää, eikä ne, jotka menewät alas hiljaiſuuteen.
Pſ. 6: 6. Jeſ. 38: 18, 19.
18. Mutta me kiitämme Herraa, hamasta nyt ja ijankaikkiſeen, Halleluja!
Pſ. 113: 2. Dan. 2: 20.

116 Psalmi.

Jumalan ſeurakunnan kiitos, lupaus.

1. Sitä minä rakastan, että Herra kuulee minun rukoukſeni äänen;
Pſ. 4: 4. Pſ. 10: 17. Pſ. 34: 5, 7, 18.
2. Että hän korwanſa kallistaa minun puoleeni: ſentähden minä awukſeni huudan häntä elinaikanani.
3. Kuoleman paulat owat minun piirittäneet, ja helwetin ahdistukſet owat minun löytäneet: minä tulin waiwaan ja tuskaan.
2 Sam. 22: 5, 6. Pſ. 18: 5, 6.

4. Mutta minä awukseni huudan Herran nimeä: o Herra, pelasta minun sieluni!
5. Herra on armollinen ja wanhurskas, ja meidän Jumalamme on laupias.
6. Herra kätkee yksinkertaiset: kuin minä olin kowin waiwattu, niin hän minua autti.
7. Palaja taas, minun sieluni, sinun lepoos; sillä Herra tekee hywästi sinulle,
8. Sillä sinä olet minun sieluni temmannut pois kuolemasta, minun silmäni kyynelistä, minun jalkani kompastuksesta.
Ps. 71: 20. Ps. 86: 13.
9. Minä waellan Herran edessä eläwitten maassa. Ps. 56: 14.
10. Minä uskon, sentähden minä puhun; mutta minä sangen waiwataan. 2 Cor. 4: 13.
11. Minä sanoin hämmästyksessä: kaikki ihmiset owat walehteliat. Ps. 31: 23. Rom. 3: 4.
12. Kuinka minä maksan Herralle kaikki hänen hywät tekonsa, jotka hän minulle teki?
13. Minä otan sen autuaallisen kalkin, ja saarnaan Herran nimeä.
14. Minä maksan lupaukseni Herralle kaiken hänen kansansa edessä. Ps. 61: 9. Ps. 66: 13.
15. Hänen pyhäinsä kuolema on kallis Herran edessä. Ps. 9: 13.
16. O Herra! minä olen sinun palwelias, minä olen sinun palwelias, sinun piikas poika: sinä olet minun siteeni wallallensa päästänyt.
17. Minä uhraan sinulle kiitosuhria, ja Herran nimeä saarnaan.
18. Minä maksan Herralle lupaukseni kaiken hänen kansansa edessä,
19. Herran huoneen esikartanoissa, keskellä sinua, Jerusalem. Halleluja!

117 Psalmi.

Messiaksen armowaltakunta.

1. Kiittäkäät Herraa, kaikki pakanat: ylistäkäät häntä kaikki kansat! Rom. 15: 11.
2. Sillä hänen armonsa on woimallinen meidän päällemme, ja Herran totuus ijankaikkisesti. Halleluja! Joh. 1: 17.

118 Psalmi.

Kehoitus Jumalata kiittämään.
Ennustus Christuksessa.

1. Kiittäkäät Herraa; sillä hän on hywä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti. Ps. 106: 1. Ps. 136: 1.
2. Sanokaan nyt Israel: hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti. Ps. 22: 24.
3. Sanokaan nyt Aaronin huone: hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
4. Sanokaan nyt kaikki, jotka Herraa pelkääwät: hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
5. Tuskissani minä Herraa awukseni huusin, ja Herra kuuli minua, ja pelasti minun.
6. Herra on minun kanssani;

sentähden en minä pelkää, mitä
ihmiset minun tekisiwät. Ps. 56: 5.
Jes. 50: 7, 8, 9. Rom. 8: 31. Hebr. 13: 6.
7. Herra on minun kanssani
auttamassa minua, ja minä tah=
don nähdä iloni minun wihoilli=
sistani.
8. Parempi on uskaltaa Her=
ran päälle, kuin luottaa ihmisiin.
Ps. 62: 9, 10. Jer. 17: 5.
9. Parempi on uskaltaa Herran
päälle, kuin luottaa päämiehiin.
Ps. 146: 3.
10. Kaikki pakanat piirittäwät
minua; mutta Herran nimeen mi=
nä heitä lyön maahan.
11. He piirittäwät minua joka
kurilta; mutta Herran nimeen
minä heitä lyön maahan.
12. He piirittäwät minua niin=
kuin kimalaiset, ja he sammuwat
niinkuin tuli orjantappuroissa;
mutta Herran nimeen minä heitä
lyön maahan.
5 Mos. 1: 44. Ps. 17: 11.
13. Minua kowin sysätään lan=
keemaan; mutta Herra auttaa
minua.
14. Herra on minun wäkewyy=
teni, ja minun wirteni, ja on mi=
nun autuuteni. 2 Mos. 15: 2.
15. Ilon ja autuuden ääni on
wanhurskasten majoissa: Herran
oikia käsi saa woiton.
Ps. 20: 7. 1 Cor. 15: 57. Hebr. 13: 20.
16. Herran oikia käsi on koro=
tettu: Herran oikia käsi saa woiton.
17. En minä kuole, waan elän,
ja Herran tekoja luettelen.
Rom. 6: 9, 10.
18. Kyllä Herra minua kurit=
taa, waan ei hän minua kuole=
malle anna.
19. Awatkaat minulle wan=
hurskauden portit, minun käydäk=
seni sisälle, kiittämään Herraa.
20. Tämä on Herran portti:
wanhurskaat siitä käywät sisälle.
21. Minä kiitän sinua, ettäs
minun rukouksieni kuulit, ja autit
minua.
22. Se kiwi, jonka rakentajat
hylkäsiwät, on tullut kulmakiweksi.
Jes. 28: 16. Matth. 21: 42. Marc. 12: 10.
Luc. 20: 17. Ap. T. 4: 11. 1 Piet. 2: 6.
23. Herralta se on tapahtu=
nut, ja on ihme meidän silmäim=
me edessä.
24. Tämä on se päiwä, jonka
Herra teki: iloitkaamme ja rie=
muitkaamme hänessä.
25. O Herra, auta, o Herra,
anna menestyä!
26. Siunattu olkoon se, joka
tulee Herran nimeen! me siunaam=
me teitä Herran huoneesta.
Matth. 21: 9. Marc. 11: 9. Luc. 19: 38.
Joh. 12: 13.
27. Herra on Jumala, joka
meitä walistaa: kaunistakaat juh=
lalehdeillä hamaan alttarin sar=
wiin asti. 2 Cor. 3: 18. Luku 4: 4, 6.
28. Sinä olet minun Juma=
lani, ja minä kiitän sinua; minun
Jumalani! sinua minä ylistän.
29. Kiittäkäät Herraa; sillä
hän on hywä, ja hänen laupiu=
tensa pysyy ijankaikkisesti.

119 Psalmi.

Jumalan sanan arwo, tarpeellisuus, woima, waikutus, hyödytys, wahwuus ja muut omaisuudet.

1. Autuaat owat ne, kuin
wiattomasti eläwät, ja

jotka Herran laissa waeltawat.
Ps. 1: 2.
2. Autuaat owat ne, jotka hä=
nen todistuksiansa pitäwät, ja kai=
kesta sydämmestä hänen etsiwät.
Joh. 14: 21, 23. 1 Joh. 3: 23.
3. Sillä, jotka hänen teissänsä
waeltawat, ei he tee mitään pahaa.
Ps. 128: 1.
4. Sinä olet käskenyt sangen
wisusti pitää sinun käskys.
5. O joska minun tieni ojet=
taisiin pitämään sinun säätyjäs!
6. Koska minä katson kaikkia
sinun käskyjäs, niin en minä tule
häpiään.
7. Minä kiitän sinua oikiasta
sydämmestä, ettäs opetat minulle
wanhurskautes oikeudet.
8. Sinun säätys minä pidän,
älä minua ikänä hylkää.
9. **Kuinka nuorukainen tiensä
puhdistais? koska hän itsensä käyt=
tää sinun sanas jälkeen.**
10. Minä etsin sinua kaikesta
sydämmestäni: älä salli minun
eksyä sinun käskyistäs.
11. Minä pidän sydämmessäni
sinun sanas, etten minä rikkoisi
sinua wastaan. Ps. 19: 12.
12. Kiitetty ole, sinä Herra:
opeta minulle sinun säätyjäs!
13. Minä luettelen huulillani
kaikki sinun suus oikeudet.
14. Minä iloitsen sinun todis=
tustes tiellä, niinkuin kaikkinai=
sesta rikkaudesta.
15. Minä tutkistelen sinun käs=
kyjäs, ja katselen sinun teitäs.
16. Minä halajan sinun oi=
keuttas, ja en unhohda sinun sa=
nojas.
17. Tee hywästi palwelialles,
että minä eläisin ja sinun sanas
pitäisin.
18. **Awaa minun silmäni näke=
mään ihmeitä sinun laistas.**
19. Minä olen wieras maan
päällä: älä peitä minulta käskyjäs.
1 Aika K. 29: 15. Ps. 39: 13. Hebr. 11: 13.
20. Minun sieluni on muser=
rettu rikki ikäwöitsemisestä, alati
sinun oikeutes jälkeen. Ps. 63: 2, 3.
21. Sinä rankaiset ylpiät ki=
rotut, jotka sinun käskyistäs poik=
keewat.
22. Käännä minusta pois pilkka
ja ylönkatse; sillä minä pidän to=
distukses.
23. Istuwat myös päämiehet
ja puhuwat minua wastaan;
mutta sinun palwelias tutkistelee
sinun säätyjäs.
24. Sinun todistukses owat
minun iloni, ne owat minun neu=
wonantajani.
25. Minun sieluni tomussa ma=
kaa: wirwoita minua sinun sanas
jälkeen.
26. Minä luen minun teitäni,
ja sinä kuulet minua: opeta mi=
nulle sinun säätys.
27. Anna minun ymmärtää
sinun käskyis tie, niin minä pu=
hun sinun ihmeistäs.
28. Niin minä suren, että sy=
dän sulaa minussa: wahwista
minua sinun sanas jälkeen.
29. Käännä minusta pois wää=
rä tie, ja suo minulle sinun lakis.
30. Totuuden tien minä olen
walinnut, sinun oikeutes olen mi=
nä asettanut eteeni.

31. Minä ripun sinun todistuksissas: Herra älä salli minua häpiään tulla.
32. Koskas minun sydämmeni wahwistat, niin minä juoksen käskyis tietä myöten.
33. Opeta minulle, Herra, sinun säätyjes tie, että minä sen loppuun asti kätkisin.
Ps. 25: 4. Ps. 27: 11.
34. Anna minulle ymmärrys, kätkeäkseni sinun lakias, ja pitääkseni sitä koko sydämmessäni.
35. Anna minun käydä sinun käskyis tietä; sillä niihin minä halajan.
36. Kallista minun sydämmeni sinun todistuksiis, ja ei ahneuden puoleen.
37. Käännä minun silmäni pois katselemasta turhuutta; waan wirwoita minua sinun tiehes.
San. l. 19: 27.
38. Anna palwelias lujasti sinun käskys pitää, että minä sinua pelkäisin.
39. Käännä minusta pois se pilkka, jota minä pelkään; sillä sinun oikeutes owat suloiset.
40. Katso, minä pyydän sinun käskyjäs: wirwoita minua sinun wanhurskaudellas.
41. Herra, anna armos minulle tapahtua, sinun autuutes sinun sanas jälkeen,
42. Että minä woisin wastata minun pilkkaajitani; sillä minä luotan itseni sinun sanaas.
43. Älä ota totuuden sanaa peräti pois minun suustani; sillä minä toiwon sinun oikeuttas.
Jer. 15: 16.
44. Minä pidän alati sinun lakis, aina ja ijankaikkisesti,
45. Ja waellan ilossa, sillä minä etsin sinun käskyjäs,
Ps. 101: 2.
46. Ja puhun sinun todistuksistas kuningasten edessä, ja en häpee,
47. Ja iloitsen sinun käskyistäs, joita minä rakastan,
48. Ja nostan käsiäni sinun käskyihis, joita minä rakastan, ja puhun sinun säädyistäs.
49. Muista sanaas sinun palwelialles, jota sinä annoit minun toiwoa.
50. Tämä on minun turwani minun waiwassani, että sinun sanas wirwoittaa minun. Ps. 94: 19.
51. Ylpiät irwistelewät minua sangen; en minä sentähden sinun laistas poikkee.
52. Herra, kuin minä ajattelen, kuinka sinä maailman alusta tuominnut olet, niin minä lohdutetaan.
53. Minä hämmästyin jumalattomain tähden, jotka sinun lakis hylkääwät.
54. Sinun oikeutes owat minun weisuni minun waellukseni huoneessa.
55. Herra, minä ajattelen yöllä sinun nimeäs, ja pidän sinun lakis.
Ps. 77: 3.
56. Se olis minun tawarani, että minä sinun käskys pitäisin.
57. Minä olen sanonut: Herra, se on minun perimiseni, että minä pidän sinun sanas.
58. Minä rukoilen sinun kas-

wois edessä täydestä sydämmestä: ole minulle armollinen sinun sanas jälkeen.

59. Minä tutkin minun teitäni, ja käännän minun jalkani sinun todistustes puoleen.

60. Minä riennän, ja en wiiwy, sinun käskyjäs pitämään.

61. Jumalattomain joukko raatelee minua; mutta en minä unohda sinun lakias.

62. Puoli yöstä minä nousen sinua kiittämään, sinun wanhurskautes oikeuden tähden. Ap. T. 16: 25.

63. Minä olen heidän kumppaninsa, jotka sinua pelkääwät ja sinun käskyjäs pitäwät. Ps. 101: 4, rc.

64. Herra: maa on täynnä sinun hywyyttäs: opeta minulle sinun säätyjäs. Ps. 33: 5.

65. Hywästi sinä teit sinun palweliaas kohtaan, Herra, sinun sanas jälkeen.

66. Opeta minulle hywiä tapoja ja taitoa; sillä minä uskon sinun käskys.

67. Ennen kuin minä nöyrytettiin, eksyin minä; mutta nyt minä pidän sinun sanas.

68. Sinä olet hywä ja teet hywin: opeta minulle sinun säätyjäs.

69. Ylpiät ajattelewat walheen minun päälleni; mutta minä pidän täydestä sydämmestä sinun käskys.

70. Heidän sydämmensä on lihawa niinkuin raswa; mutta minä iloitsen sinun laistas.
5 Mos. 32: 15. Ps. 17: 10. Ps. 73: 7.

71. Se on minulle hywä, että minun nöyrytit, että minä sinun säätyjäs oppisin.

72. **Sinun suus laki on minulle otollisempi kuin monta tuhatta kappaletta kultaa ja hopiata.** Ps. 19: 11.

73. Sinun kätes owat minun tehneet ja walmistaneet: anna minulle ymmärrystä oppiakseni sinun käskyjäs. Job. 10: 8. Ps. 139: 14.

74. Jotka sinua pelkääwät, ne minun näkewät ja iloitsewat; sillä minä toiwon sinun sanaas.

75. Herra! minä tiedän sinun tuomios wanhurskaaksi, ja sinä olet minua totuudessa nöyryyttänyt.

76. Olkoon siis sinun armos minun lohdutukseni, niinkuin sinä palwelialles luwannut olet.

77. Anna minulle sinun laupiutes tapahtua, että minä eläisin; sillä sinun lakis on minun iloni.

78. Joska ylpiät häpiään tulisiwat, jotka minua painawat alas walheellansa; mutta minä ajattelen sinun käskyjäs.

79. Tulkaan ne minun tyköni, jotka sinua pelkääwät, ja sinun todistukses tuntewat. Ps. 15: 4.

80. Olkoon minun sydämmeni toimellinen sinun säädyissäs, etten minä häwäistäisi.

81. Minun sieluni ikäwöitsee sinun autuuttas: minä toiwon sinun sanas päälle.
1 Mos. 49: 18. Jes. 49: 6. Luc. 2: 30.

82. Minun silmäni hiweltywät sinun sanas jälkeen, ja sanowat: koskas minua lohdutat? Ps. 6: 7, 8.

83. Sillä minä olen niinkuin nahka sawussa: en minä unohda sinun säätyjäs.

84. Kuinka kauwan sinun pal-
welias odottaa? koskas tuomitset
minun wainoojani?
85. Ylpiät minulle kuoppia
kaiwawat, jotka ei ole sinun la-
kis perään.
86. Kaikki sinun käskys owat
sula totuus: he walheella minua
waiwaawat: auta minua.
87. He olisiwat juuri lähes
minun maan päällä hukuttaneet;
mutta en minä sinun käskyjäs
hyljännyt.
88. Wirwoita minua sinun ar-
moillas, että minä pitäisin sinun
suus todistuksen. Ps. 40: 9.
89. Herra! sinun sanas pysyy
ijankaikkisesti taiwaissa.
90. Sinun totuutes pysyy su-
wusta sukuun: sinä perustit maan,
ja se pysyy.
91. Ne pysywät tähän päiwään
asti sinun asetukses jälkeen; sillä
kaikki sinua palwelewat.
92. Ellei sinun lakis olisi ollut
minun lohdutukseni, niin minä oli-
sin raadollisuudessani hukkunut.
93. En minä ikänä unohda si-
nun käskyjäs; sillä niillä sinä mi-
nua lohdutat.
94. Sinun minä olen: auta
minua! sillä minä etsin sinun
käskyjäs.
Kork. w. 2: 16. Rom. 14: 8. 1 Cor. 6: 20.
95. Jumalattomat minua war-
tioitsewat hukuttaaksensa; mutta
sinun todistuksistas minä otan
waarin. Ps. 38: 21.
96. Kaikista kappaleista minä
olen lopun nähnyt; mutta sinun
käskys owat määrättömät. Jes. 40: 8.

97. Kuinka minä rakastan si-
nun lakias? Joka päiwä minä
sitä ajattelen.
98. Sinä teit minun taitawam-
maksi käskyilläs kuin minun wi-
hoillliseni owat; sillä se on mi-
nun ijankaikkinen tawarani.
99. Minä olen oppineempi kuin
kaikki minun opettajani; sillä si-
nun todistukses owat minun aja-
tukseni.
100. Enemmän minä ymmär-
rän kuin wanhemmat; sillä minä
pidän sinun käskys.
101. Minä estän jalkani kai-
kista pahoista teistä, että minä
sinun sanas pitäisin.
102. En minä poikkee sinun oi-
keudestas; sillä sinä opetat minua.
103. Sinun sanas owat mi-
nun suulleni makiammat kuin
hunaja.
104. Sinun käskys tekewät mi-
nun ymmärtäwäiseksi; sentähden
minä wihaan kaikkia wääriä teitä.
105. Sinun sanas on minun
jalkaini kynttilä, ja walkeus minun
teilläni. San. l. 6: 23. 2 Piet. 1: 19.
106. Minä wannon, ja sen
wahwana pidän, että minä si-
nun wanhurskautes oikeudet pitää
tahdon. Neh. 10: 29.
107. Minä olen sangen kowin
waiwattu: Herra, wirwoita mi-
nua sinun sanas perästä.
108. Olkoon sinulle, Herra,
otolliset minun suuni mieluiset uh-
rit, ja opeta minulle sinun oi-
keutes.
109. Minun sieluni on alati

minun käsissäni, ja en unohda sinun lakias.

110. Jumalattomat wirittäwät minulle paulan; mutta en minä eksy sinun käskyistäs.

111. Sinun todistukses owat minun ijankaikkiset perimiseni; sillä he owat minun sydämmeni ilo.

112. Minä kallistan minun sydämmeni tekemään sinun säätys jälkeen, aina ja ijankaikkisesti.

113. Minä wihaan wiekkaita henkiä, ja rakastan sinun lakias.

114. Sinä olet minun warjelukseni ja kilpeni: minä toiwon sinun sanas päälle.

115. Poiketkaat minusta, te pahanelkiset; ja minä pidän minun Jumalani käskyt.

116. Tue minua sanallas, että minä eläisin, ja älä anna minun toiwoni häpiään tulla.
Ps. 31: 2. Rom. 5: 4, 5.

117. Wahwista minua, että minä autetuksi tulisin, niin minä halajan alati sinun säätyjäs.

118. Sinä tallaat alas kaikki, jotka sinun säädyistäs horjuwat; sillä heidän wiettelyksensä on sula walhe.

119. Sinä heität pois kaikki jumalattomat maan päältä niinkuin loan; sentähden minä rakastan sinun todistuksias.

120. Minä pelkään sinua, niin että minun ihoni wärisee, ja wapisen sinun tuomioitas.
Ps. 2: 11. Phil. 2: 12.

121. Minä teen oikeuden ja wanhurskauden: älä minua hylkää niille, jotka minulle wäkiwaltaa tekewät.

122. Wastaa palwelias edestä, ja lohduta häntä, ettei ylpiät tekisi minulle wäkiwaltaa.

123. Minun silmäni hiweltywät sinun autuutes perään, ja sinun wanhurskautes sanan jälkeen.

124. Tee palwelias kanssa sinun armos jälkeen, ja opeta minulle sinun säätyjäs.

125. Sinun palwelias minä olen: anna minulle ymmärrystä, että minä tuntisin sinun todistukses. Ps. 18: 1. Ps. 36: 1. Ps. 116: 16.

126. Jopa aika on, että Herra siihen jotakin tekis: he owat sinun lakis särkeneet.

127. Sentähden minä rakastan sinun käskyjäs, enämpi kuin kultaa ja parasta kultaa.

128. Sentähden minä pidän wisusti kaikkia sinun käskyjäs: minä wihaan kaikkia wääriä teitä.
Ps. 26: 5.

129. Ihmeelliset owat sinun todistukses; sentähden minun sieluni ne pitää. Ps. 68: 36.

130. Kuin sinun sanas julistetaan, niin se walistaa ja antaa yksinkertaisille ymmärryksen.
Ps. 19: 8, 9. 2 Tim. 3: 15.

131. Minä awaan suuni ja huokaan; sillä minä halajan sinun käskyjäs.

132. Käännä sinuas minun puoleeni, ja ole minulle armollinen, niinkuin sinä olet niille tottunut tekemään, jotka sinun nimeäs rakastawat.

133. Wahwista minun käymi-

seni sinun sanassas, ja älä anna
wäkiwallan minua wallita.
Ps. 17: 5.
134. Lunasta minua ihmisten
wäkiwallasta, niin minä pidän
sinun käskys.
135. Walista sinun kaswos
palwelias päälle, ja opeta mi-
nulle sinun säätys.
4 Mos. 6: 25. Ps. 80: 4, 8, 20.
136. Minun silmäni wettä wuo-
tawat, niinkuin wirta, ettei sinun
käskyjäs pidetä.
137. Herra! sinä olet wan-
hurskas, ja sinun tuomios owat
oikiat.
138. Sinä olet wanhurskautes
todistukset ja totuuden wisusti
käskenyt.
139. Minä olen lähes surmak-
seni kiiwannut, että minun wi-
hoilliseni owat sinun sanas un-
hohtaneet. Ps. 139: 21.
140. Sinun puhees on sangen
koeteltu, ja sinun palwelias sen
rakkaana pitää.
Ps. 12: 7. Ps. 18: 31. San. l. 30: 5.
141. Minä olen halpa ja ylön-
katsottu, mutta en minä unohda
sinun käskyjäs.
142. Sinun wanhurskautes on
ijankaikkinen wanhurskaus, ja si-
nun lakis on totuus.
143. Ahdistus ja tuska owat
minun saawuttaneet; mutta minä
iloitsen sinun käskyistäs.
144. Sinun todistustes wan-
hurskaus pysyy ijankaikkisesti:
anna minulle ymmärrys, niin mi-
nä elän.
145. Minä huudan kaikesta sy-
dämmestäni: kuule, Herra, mi-
nua, että minä sinun säätys pi-
täisin.
146. Sinua minä huudan, auta
minua, että minä sinun todistuk-
ses pitäisin.
147. Warahin minä ennätän,
ja huudan: sinun sanas päälle
minä toiwon. Ps. 130: 6.
148. Warahin minä herään,
tutkistelemaan sinun sanojas.
Ps. 5: 4.
149. Kuule minun ääneni si-
nun armos jälkeen: Herra, wir-
woita minua sinun oikeutes jäl-
keen.
150. Pahanelkiset wainoojat
karkaawat minun päälleni, ja owat
kaukana sinun laistas.
151. Herra, sinä olet läsnä,
ja sinun käskys owat sula totuus.
Ps. 19: 10. San. l. 8: 8.
152. Mutta minä sen aikaa
tiesin, että sinä olet todistukses
ijankaikkisesti perustanut.
153. Katso minun raadollisuut-
tani, ja pelasta minua; sillä empä
minä unohda sinun lakias.
154. Toimita minun asiani ja
päästä minua: wirwoita minua
sinun sanas kautta.
155. Autuus on kaukana ju-
malattomista, sillä ei he tottele
säätyjäs.
156. Herra, sinun laupiutes
on suuri: wirwoita minua sinun
oikeutes jälkeen.
157. Minun wainoojaani ja
wihoillistani on monta; mutta en
minä poikkee sinun todistuksistas.
158. Minä näen ylönkatsojat,

ja siihen suutun, ettei he sinun sanaas pidä.

159. Katso, minä rakastan sinun käskyjäs: Herra, wirwoita minua sinun armos jälkeen.

160. Sinun sanas on alusta totuus ollut: kaikki sinun wanhurskautes oikeudet pysywät ijankaikkisesti. Joh. 17: 17.

161. Päämiehet wainoowat minua ilman syytä; mutta minun sydämmeni pelkää sinun sanojas.

162. Minä iloitsen sinun puheestas, niinkuin se, joka suuren saaliin löytänyt on.

163. Walhetta minä wihaan ja kauhistun; mutta sinun lakias minä rakastan.

164. Seitsemästi päiwässä minä kiitän sinua sinun wanhurskautes oikeuden tähden.

165. Suuri rauha on niillä, jotka sinun lakias rakastawat, ja ei he itsiänsä loukkaa. Ps. 37: 11, 31.

166. Herra! minä odotan sinun autuuttas, ja teen sinun käskys.

167. Minun sieluni pitää sinun todistukses, ja minä rakastan niitä sangen suuresti.

168. Minä pidän sinun käskys ja todistukses; sillä kaikki minun tieni owat edessäs.

169. Herra! anna minun huutoni tulla sinun etees: anna minulle ymmärrystä sinun sanas jälkeen.

170. Anna minun rukoukseni tulla sinun etees: pelasta minua sinun sanas jälkeen.

171. Minun huuleni kiittäwät, koskas minulle opetat sinun säätys.

172. Minun kieleni puhuu sinun sanastas; sillä kaikki sinun käskys owat wanhurskaat.

173. Olkoon sinun kätes minulle awullinen; sillä minä olen walinnut sinun käskys.

174. Herra, minä ikäwöitsen sinun autuuttas, ja halajan sinun lakias.

175. Anna minun sieluni elää, että hän sinua kiittäis, ja sinun oikeutes auttakoon minua!

176. **Minä olen eksywä niinkuin kadotettu lammas, etsi sinun palweliaas;** sillä en minä unohda sinun käskyjäs. Ps. 23: 1. Jes. 53: 6. Luc. 15: 4. Joh. 10: 27.

120 Psalmi.

Wääriä kieliä wastaan.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Minä huudan Herraa minun tuskissani, ja hän kuulee minun rukoukseni.

2. Herra, pelasta minun sieluni walhettelewista suista ja wääristä kielistä! 1 Sam. 24: 10. Luku 26: 19.

3. Mitä wäärä kieli taitaa sinulle tehdä? ja mitä se taitaa toimittaa? Jac. 3: 5, 6.

4. Se on niinkuin wäkewän teräwät nuolet, niinkuin tuli katajissa. Ps. 11: 2. Ps. 57: 5. Ps. 59: 8.

5. Woi minua, että minä olen muukalainen Mesechin seassa! minun täytyy asua Kedarin majain seassa.

6. Se tulee minun sielulleni ikäwäksi, asua niitten tykönä, jotka rauhaa wihaawat.

7. Minä pidän rauhan, mutta kuin minä puhun, niin he sodan nostawat.

121 Psalmi.

Jumalan walwowa warjelus.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Minä nostan silmäni mäkiin päin, joista minulle apu tulee. Ps. 3: 5.

2. **Minun apuni tulee Herralta, joka taiwaan ja maan tehnyt on.**
2 Aika K. 20: 12. Ps. 124: 8.

3. Ei hän salli sinun jalkas horjua; eikä se torku, joka sinua kätkee. Ps. 127: 1.

4. Katso, joka Israelia warjelee, ei se torku eli makaa.

5. Herra kätkeköön sinua: Herra on sinun warjos, sinun oikialla kädelläs, Ps. 91: 4, 2c.

6. Ettei aurinko sinua polttaisi päiwällä, eikä kuu yöllä.

7. Herra kätkeköön sinun kaikesta pahasta: hän kätkeköön sinun sielus!

8. Herra kätkeköön sinun uloskäymises ja sisällekäymises, hamasta nyt ja ijankaikkiseen!

122 Psalmi.

Rauhan toiwotus Jumalan seurakunnalle.

1. Dawidin weisu korkeimmassa Kuorissa.

Minä iloitsen niistä, kuin minulle sanotut owat: että me menemme Herran huoneeseen,
2 Sam. 6: 14. 1 Aika K. 13 Luku, 15 Luku, 16 Luku.

2. Ja että meidän jalkamme pitää seisoman sinun porteissas, Jerusalem. Ps. 42: 3. Ps. 84: 3.

3. Jerusalem on rakettu kaupungiksi, johonka on tuleminen kokoon, 2 Aika K. 6: 6.

4. Että sukukunnat astuisiwat sinne ylös, Herran sukukunnat, Israelille todistukseksi, kiittämään Herran nimeä.
2 Aika K. 31: 4. Luku 35: 3.

5. Sillä siellä owat istuimet raketut tuomittaa, Dawidin huoneen istuimet.
2 Aika K. 17: 7, 2c. Luku 19: 8.

6. Toiwottakaat Jerusalemille rauhaa: he menestyköön, jotka sinua rakastawat!

7. Rauha olkoon sinun muureis sisällä, ja onni sinun huoneissas!

8. Minun weljeini ja ystäwäini tähden minä toiwotan nyt sinulle rauhaa!

9. Herran meidän Jumalamme huoneen tähden etsin minä sinun parastas.

123 Psalmi.

Suojeluksesta ylönkatsetta wastaan.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Minä nostan silmäni sinun tykös, joka asut taiwaissa.
Ps. 3: 5.

2. Katso, niinkuin palweliain silmät katsowat heidän isäntäinsä käsiin, niinkuin piikain silmät katsowat heidän emäntänsä käsiin, niin meidänkin silmämme katsowat Herraa meidän Jumalatamme, siihen asti että hän meitä armahtaa.

3. Ole meille armollinen Herra, ole meille armollinen! sillä me olemme sangen täytetyt ylönkatseesta;

4. Sangen täynnä on meidän sielumme rikasten pilkkaa ja ylpeitten ylönkatsetta. Job. 12: 4, 5.

124 Psalmi.

Kiitos awun edestä wihoillisia wastaan.

1. Dawidin Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Ellei Herra olisi meidän kanssamme, niin sanokaan Israel: Rom. 8: 31.

2. Ellei Herra olisi meidän kanssamme, koska ihmiset karkaawat meitä wastaan,

3. Niin he nielisiwät meidän eläwältä, koska heidän wihansa julmistuu meidän päällemme;

4. Niin wesi meitä upottais: tosket käwisiwät meidän sielumme ylitse;

5. Niin ylpiät weden aallot käwisiwät meidän sielumme ylitse.

6. Kiitetty olkoon Herra, joka ei meitä anna raatelukseksi heidän hampaillensa!

7. Meidän sielumme pääsi niinkuin lintu lintumiehen paulasta. Paula on särjetty, ja me olemme päästetyt. San. l. 6: 5.

8. Meidän apumme on Herran nimessä, joka taiwaan ja maan tehnyt on. Ps. 121: 2.

125 Psalmi.

Oikian toiwon ja jumalattomuuden palkka.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Jotka Herran päälle uskaltawat, ei he lankee, waan pysywät ijankaikkisesti niinkuin Zionin wuori. Matth. 7: 24. Luku 16: 18.

2. Jerusalemin ympäri owat wuoret, ja Herra on kansansa ympärillä, hamasta nyt ja ijankaikkiseen.

3. Sillä jumalattomain waltikka ei pidä pysymän wanhurskasten joukon päällä, ettei wanhurskaat ojentaisi käsiänsä wääryyteen. Jes. 14: 5.

4. Herra, tee hywästi hywille ja hurskaille sydämmille.

5. Mutta jotka poikkeewat wääriin teihinsä, niitä Herra ajaa pois pahantekiäin kanssa; mutta rauha olkoon Israelille! Ps. 128: 6. Gal. 6: 16.

126 Psalmi.

Murheen päälle seurawainen ilo.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Koska Herra päästää Zionin wangit, niin me olemme niinkuin unta näkewäiset.

2. Silloin meidän suumme naurulla täytetään, ja meidän kielemme on täynnä riemua; silloin sanotaan pakanoissa: Herra on suuria heidän kohtaansa tehnyt. 5 Mos. 4: 34. Job. 8: 21.

3. Herra on suuria tehnyt meidän kohtaamme: siitä me olemme iloiset. Neh. 1: 5. Luku 2: 1.

4. Herra! käännä meidän wankeutemme, niinkuin wirrat etelässä. 2 Mos. 14: 1, 2c. Jos. 3: 1, 2c. Jes. 43: 14, 16. Luku 51: 9, 10, 11.

5. **Jotka kyyneleillä kylwäwät, ne ilolla niittäwät.**

6. He menewät matkaan ja itkewät, ja wiewät ulos kalliin siemenen, ja tulewat riemulla, ja tuowat heidän lyhteensä. Jes. 35: 10.

127 Psalmi.

Kaikki työnteentö on turha, ilman Jumalan siunausta.

1. Salomon weisu korkeimmassa Kuorissa.

Jos ei Herra huonetta rakenna, niin he hukkaan työtä tekewät, jotka sitä rakentawat: jos ei Herra kaupunkia warjele, niin wartiat hukkaan walwowat. Ps. 121: 3.

2. Se on turha, että te warhain nousette ja hiljain maata menette, ja syötte leipänne surulla; sillä hän antaa ystäwillensä heidän maatessansa. Job. 20: 18. Ps. 61: 6.

3. **Katso, lapset owat Herran lahja, ja kohdun hedelmä on anto.** 1 Mos. 30: 1, 2. Ps. 113: 9.

4. Kuin nuolet wäkewän kädessä, niin owat nuorukaiset.

5. Autuas on se, jonka wiini on niitä täynnänsä: ei ne häwäistä, koska heillä wihoillistensa kanssa portissa tekemistä on.

128 Psalmi.

Onni hurskaassa awiossa.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Autuas on jokainen, kuin Herraa pelkää, ja hänen teillänsä waeltaa. Ps. 112: 1. Ps. 119: 1, 2, 3.

2. Sillä sinä elätät sinus kättes töistä: autuas sinä olet, ja sinulle käy hywästi. 1 Mos. 3: 19.

3. Sinun emäntäs on niinkuin hedelmällinen wiinapuu sinun huonees loukkaita ympäri: sinun lapses niinkuin öljypuun wesat, sinun pöytäs ympärillä. Ps. 127: 3. San. l. 5: 18, 19. Luku 18: 22. Hes. 19: 10.

4. Katsos, näin se mies siunataan, joka Herraa pelkää.

5. Herra siunaa sinua Zionista, ettäs näet Jerusalemin onnen kaikkena sinun elinaikanas, Ps. 134: 3.

6. Ja saat nähdä sinun lastes lapset: rauha olkoon Israelille! Job. 42: 16. Ps. 125: 5. Gal. 6: 16.

129 Psalmi.

Israelin woitto, rukous wihoillisia wastaan.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

He owat usein minua ahdistaneet, hamasta minun nuoruudestani, sanokaan nyt Israel;

2. He owat usein minua ahdistaneet, hamasta minun nuorudestani; mutta ei he minua woittaneet.

3. Kyntäjät owat minun selkäni päällä kyntäneet, ja wakonsa pitkäksi wetäneet. Jes. 51: 23.

4. Herra, joka wanhurskas on, on jumalattomain köydet katkonut.

5. Tulkoon häpiään ja kääntyköön takaperin kaikki, jotka Zionia wihaawat.

6. Olkoon niinkuin ruoho kattois päällä, joka ennen kuiwettuu kuin se rewäistään ylös, 2 Kun. K. 19: 26. Job. 8: 12. Jes. 37: 27.

7. Joista niittäjä ei kättänsä täytä, eikä lyhteensitoja syliänsä;

8. Eikä yksikään ohitsekäyppä sano: olkoon Herran siunaus teidän päällänne: me siunaamme teitä Herran nimeen. Ruth. 2: 4.

130 Psalmi.

6. Katumus-Psalmi.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Syvyydessä minä huudan sinua, Herra. Ps. 69: 2. Ps. 88: 7.

2. Herra, kuule minun ääneni: waarinottakaan sinun korwas minun rukousteni äänestä.

3. Jos sinä, Herra, soimaat syntiä: Herra, kuka siis pysyy? Job. 9: 2, 3. Ps. 143: 2.

4. Sillä sinun tykönäs on anteeksi antamus, että sinua peljättäisiin.

5. Minä odotan Herraa: minun sieluni odottaa, ja minä toiwon hänen sanansa päälle.

6. Minun sieluni wartioitsee Herraa huomenwartiasta toiseen huomenwartiaan asti. Ps. 119: 147, 148.

7. Israel toiwokaan Herran päälle; sillä Herralla on armo, ja runsas lunastus hänellä. 2 Sam. 24: 14.

8. Ja hän lunastaa Israelin kaikista synneistänsä. Matth. 1: 21.

131 Psalmi.

Kuwaus oikiasta nöyryydestä.

1. Dawidin Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Herra! ei minun sydämmeni ole paisunut, eikä minun silmäni ole ylpiät; enkä minä waella suurissa asioissa, jotka minulle työläät owat. 2 Aika K. 32: 25. Ps. 101: 5. San. l. 16: 5.

2. Koska en minä minun sieluani asettanut ja waikittanut, niin minun sieluni tuli wieroitetuksi, niinkuin lapsi äidistänsä wieroitetaan.

3. Israel toiwokaan Herran päälle, hamasta nyt ja ijankaikkiseen. Wal. w. 3: 26.

132 Psalmi.

Jumalan asumasia ja hallitus Zionissa.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Muista, Herra, Dawidia, ja kaikkia hänen waiwojansa, Ps. 56: 9.

2. Jotka Herralle wannoi, ja lupasi lupauksen Jakobin wäkewälle:

3. En minä mene minun huoneeni majaan, enkä wuoteeseeni pane maata;

4. En minä anna silmäini unta saada, enkä silmälautaini torkkua, 2 Sam. 7: 2, 2c. 1 Aika K. 17: 1, 2c.

5. Siihen asti kuin minä löydän sian Herralle, Jakobin wäkewän asumiseksi. Ap. T. 7: 46.

6. Katso, me kuulimme hänestä Ephratassa: me olemme sen löynneet metsän kedoilla.

7. Me tahdomme hänen asuinsioihinsa mennä, ja kumartaa hänen jalkainsa astinlaudan edessä. 1 Aika K. 28: 2. Ps. 122: 1.

8. Nouse, Herra, sinun lepoos, sinä ja sinun wäkewyytes arkki. 4 Mos. 10: 35, 36. 2 Aika K. 6: 41.

9. Anna sinun pappis pukea heitänsä wanhurskaudella ja sinun pyhäs riemuitkaan.

10. Älä käännä pois sinun woideltus kaswoja, sinun palwelias Dawidin tähden. Ps. 18: 51.

11. Herra on wannonut Dawidille totisen walan, ja ei hän siitä wilpestele: sinun ruumiis hedelmästä minä istutan sinun istuimelles. 2 Sam. 7: 12. 1 Aika K. 17: 11. Ps. 89: 4, 20. Ap. T. 2: 30.

12. Jos sinun lapses minun liittoni pitäwät, ja minun todistuksjeni, jotka minä heille opetan, niin heidän lapsensa myös pitää sinun istuimellas istuman ijankaikkisesti.

13. Sillä Herra on Zionin walinnut, ja tahtoo sitä asuinsiaksensa.

14. Tämä on minun leponi ijankaikkisesti: tässä minä tahdon asua; sillä se minulle kelpaa.

15. Minä hywästi siunaan hänen elatuksensa, ja hänen köyhillensä kyllä annan leipää.

16. Hänen pappinsa minä puetan autuudella; ja hänen pyhänsä pitää ilolla riemuitseman. Jes. 61: 6, 10.

17. Siellä minä annan puhjeta Dawidin sarwen: minä walmistan kynttilän woideltulleni. 1 Kun. K. 11: 36. Luc. 1: 69. Luku 2: 32.

18. Hänen wihollisensa minä häpiällä puetan; mutta hänen päällänsä pitää hänen kruununsa kukoistaman. Hes. 21: 27.

133 Psalmi.

Weljein sopiwaisuus.

1. Dawidin weisu korkeimmassa Kuorissa.

Katsos, kuinka hywä ja kuinka suloinen se on, että weljekset sowinnossa keskenänsä asuwat. San. l. 6: 16, 2c.

2. Niinkuin se kallis woide, joka Aaronin päästä wuotaa koko hänen partaansa, joka wuotaa hänen waatettensa liepeeseen; 2 Mos. 29: 7.

3. Niinkuin Hermonin kaste, joka tulee alas Zionin wuorelle; sillä siellä lupaa Herra siunauksen ja elämän alati ja ijankaikkisesti.

134 Psalmi.

Jumalan palweliain uskollinen wiran toimitus.

1. Weisu korkeimmassa Kuorissa.

Katso, kiittäkäät Herraa, kaikki Herran palweliat, jotka yöllä seisotte Herran huoneessa! 2 Mos. 27: 21. 3 Mos. 8: 35. 1 Aika K. 9: 33. Ps. 135: 1, 2.

2. Nostakaat kätenne pyhää päin, ja kiittäkäät Herraa. 1 Tim. 2: 8.

3. Herra siunatkoon sinua Zionista, joka taiwaan ja maan tehnyt on. 4 Mos. 6: 23. Ps. 128: 5.

135 Psalmi.

Jumalan woiman ylistys. Epäjumalain pilkka.

Halleluja.

1. Ylistäkäät Herran nimeä, kiittäkäät, Herran palweliat, Ps. 134: 1.

2. Te kuin seisotte Herran huoneessa, meidän Jumalamme esihuoneissa.

3. Kiittäkäät Herraa, sillä Herra on hywä, weisatkaat kiitosta hänen nimellensä; sillä se on suloinen.

4. Sillä Herra on itsellensä walinnut Jakobin, Israelin hänen omaksensa.
2 Mos. 19: 5. 5 Mos. 7: 6.

5. Minä tiedän, että Herra on suuri, ja meidän Jumalamme kaikkein jumalitten ylitse.
Ps. 97: 9. Ps. 138: 5.

6. Kaikki, mitä Herra tahtoo, niin hän tekee, taiwaassa ja maassa, meressä ja kaikessa syzwyydessä;
Ps. 115: 3.

7. Joka pilwet nostaa maan ääristä, joka pitkäisen leimauksesta sateen saattaa, ja tuulen tuo ulos tawaroistansa;
Jer. 10: 13. Luku 51: 16.

8. Joka esikoiset Egyptissä löi, sekä ihmisistä että karjasta,
2 Mos. 12: 29, 30. Ps. 78: 51.

9. Ja antoi merkkinsä ja ihmeensä tulla Egyptin keskelle, Pharaolle ja kaikille hänen palwelioillensa; 2 Mos. 7: 1, 2c.

10. Joka monet pakanat löi, ja tappoi wäkewät kuninkaat:
Jos. 12: 1, 2c.

11. Sihonin Amorealaisten kuninkaan, ja Ogin Basanin kuninkaan, ja kaikki Kanaan waltakunnat, 4 Mos. 21: 1, 2c.

12. Ja antoi heidän maansa perimiseksi, Israelille hänen kansallensa perimiseksi. Ps. 136: 21.

13. Herra, sinun nimes pysyy ijankaikkisesti: Herra, sinun muistos pysyy suwusta sukuun.

14. Sillä Herra tuomitsee kansansa, ja on palwelioillensa armollinen. 5 Mos. 32: 36.

15. Pakanain epäjumalat owat hopia ja kulta, ihmisten käsillä tehdyt. Ps. 115: 4.

16. Heillä on suu, ja ei puhu: heillä owat silmät silmät, ja ei näe;

17. Heillä owat korwat, ja ei kuule: eikä ole henkeä heidän suussansa.

18. Jotka niitä tekewät, he owat niitten kaltaiset, ja kaikki, jotka heihin uskaltawat.

19. Te Israelin huoneesta, kiittäkäät Herraa! te Aaronin huoneesta, kiittäkäät Herraa!
Ps. 118: 2, 3, 4.

20. Te Lewin huoneesta, kiittäkäät Herraa! te kuin Herraa pelkäätte, kiittäkäät Herraa!

21. Kiitetty olkoon Herra Zionista, joka Jerusalemissa asuu! Halleluja! Jes. 31: 9.

136 Psalmi.

Kehoitus Herran kiitokseen hänen armotekoinsa edestä.

1. Kiittäkäät Herraa, sillä hän on hywä; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti. 1 Aika K. 16: 34.
Ps. 106: 1. Ps. 107: 1. Ps. 118: 1.

2. Kiitäkäät kaikkein jumalitten Jumalata; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
5 Mos. 10: 17. 1 Cor. 8: 5, 6.

3. Kiittäkäät kaikkein herrain

Herraa; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, 1 Tim. 6: 15.
4. Joka yksinänsä suuret ihmeet tekee; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
Ps. 77: 15.
5. Joka taiwaat toimellisesti on tehnyt; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
6. Joka maan on lewittänyt weden päälle; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
1 Mos. 1: 9, 20. Ps. 104: 5. Jer. 10: 12. Luku 51: 15.
7. Joka suuret walkeudet on tehnyt; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti; 1 Mos. 1: 14.
8. Auringon päiwää hallitsemaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
9. Kuun ja tähdet yötä hallitsemaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
10. Joka Egyptin esikoiset löi; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti; 2 Mos. 12: 29, 30.
11. Ja wei Israelin ulos heidän keskeltänsä; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
2 Mos. 12: 37.
12. Wäkewällä kädellä ja ojetulla käsiwarrella; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
5 Mos. 4: 34.
13. Joka Punaisen meren jakoi kahtia; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
2 Mos. 14: 21, 22.
14. Ja antoi Israelin käydä sen keskeltä; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
15. Joka Pharaon sotawäkinensä Punaiseen mereen upotti; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti; 2 Mos. 14: 27.
16. Joka johdatti kansansa korwen läwitse; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
17. Joka suuret kuninkaat löi; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
18. Ja tappoi wäkewät kuninkaat; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
19. Sihonin Amorealaisten kuninkaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
4 Mos. 21: 21. 5 Mos. 2: 32, 33.
20. Ja Ogin Basanin kuninkaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti; 5 Mos. 3: 1, rc.
21. Ja antoi heidän maansa perimiseksi; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti:
Jos. 12: 7. Ps. 135: 12.
22. Perimiseksi palweliallensa Israelille; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
23. Hän muisti meitä, koska me olimme painetut alas; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
24. Ja lunasti meitä wihollisistamme; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;
25. Joka antaa kaikelle lihalle ruuan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
Ps. 104: 14, 27. Ps. 145: 15.
26. Kiittäkäät taiwaan Jumalata! sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

137 Psalmi.

Wangittuin itku Babelissa.

1. Babelin wirtain tykönä me istuimme ja itkimme, koska me Zionin muistimme.
2. Meidän kanteleemme me ripustimme pajuihin, jotka siellä oliwat.
3. Siellä he käskiwät meidän weisata, jotka meitä wankina pitiwät, ja iloita meidän itkussamme: Weisatkaat meille Zionin wirsiä.
4. Kuinka me weisaamme Herran weisun wieraalla maalla?
5. Jos minä unhohdan sinua, Jerusalem, niin olkoon minun oikia käteni unhohdettu.
6. Tarttukoon minun kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen minä tee Jerusalemia minun ylimmäisekfi ilokseni.
7. Herra, muista Edomin lapsia Jerusalemin päiwänä, jotka sanowat: repikäät maahan hamaan hänen perustukseensa asti.
Jer. 49: 12. Wal. w. 4: 21, 22. Hes. 25: 12. Luku 35: 2. Obad. w. 11, 12.
8. Sinä häwitetty tytär, Babel! autuas on se, joka sinulle kostaa, niinkuin sinä meille tehnyt olet. Jer. 50: 29. Ilm. K. 18: 16.
9. Autuas on se, joka sinun piskuiset lapses ottaa ja paiskaa kiwiin. Jes. 13: 16.

138 Psalmi.

Kiitos Jumalan sanan ja armon edestä.

1. Dawidin.
Minä kiitän sinua kaikesta sydämmestäni: jumalitten edessä minä sinulle kiitosta weisaan.
2. Minä tahdon kumarten rukoilla sinun pyhän templis puoleen, ja kiittää sinun nimeäs, sinun armos ja totuutes tähden; sillä sinä teit nimes ja sanas suurekfi kaikkein ylitse. Ps. 5: 8.
3. Koska minä sinua awukseni huudan, niin sinä kuulet minua, ja annat minun sielulleni suuren wäkewyyden. Ps. 86: 16.
4. Herra! sinua kiittäwät kaikki kuninkaat maan päällä, että he kuulewat sinun suus sanoja,
Ps. 47: 10. Ps. 68: 30. Ps. 102: 16, 23.
5. Ja weisaawat Herran teillä, että Herran kunnia on suuri.
Ps. 147: 5.
6. Sillä Herra on korkia, ja katselee nöyriä, ja ylpiät tuntee kaukaa,
Ps. 113: 5, 6. Luc. 1: 48, 52. Luku 14: 11.
7. Jos minä waeltaisin ahdistuksen keskellä, niin sinä wirwoitat minua, ja lähetät kätes minun wihoillisteni wihan päälle: sinun oikia kätes warjelee minua.
Ps. 7: 7.
8. Herra tekee siihen lopun minun tähteni: Herra, sinun laupiutes on ijankaikkinen, älä sinun käsialaas hylkää. Ps. 57: 3.

139 Psalmi.

Jumalan edeskatsomus, woima, läsnäoleminen.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.
Herra! sinä tutkit minua, ja tunnet minun. Ps. 17: 3.

2. Joko minä istun eli nou-
sen, niin sinä sen tiedät: sinä
ymmärrät taampaa minun aja-
tukseni.
3. Joko minä käyn eli makaan,
niin sinä olet minun ympärilläni,
ja näet kaikki minun tieni.
Job. 34: 21, 22. Joh. 21: 17. Hebr. 4: 13.
4. Sillä katso, ei ole sanaa-
kaan minun kieleni päällä, joita
et sinä Herra kaikkia tiedä.
Job. 42: 2.
5. Sinä olet tehnyt minun jäl-
kimäiseni ja ensimäiseni, ja pidät
sinun kätes minun päälläni.
6. Senkaltainen tieto on mi-
nulle ylön ihmeellinen ja ylön
korkia, etten minä woi sitä käsittää.
Ps. 147: 5. Jes. 40: 28.
7. Kuhunka minä menen sinun
hengestäs? ja kuhunka minä si-
nun kaswois edestä pakenen?
8. Jos minä astuisin ylös tai-
waaseen, niin sinä siellä olet: jos
minä wuoteeni helwetissä raken-
taisin, katso, sinä myös siellä olet.
Job. 22: 12. Luku 26: 6. Am. 9: 2.
9. Jos minä ottaisin aamu-
ruskon siiwet, ja asuisin meren
äärissä,
10. Niin sinun kätes sielläkin
minua johdattais, ja sinun oikia
kätes pitäis minun.
11. Jos minä sanoisin: pimeys
kuitenkin peittää minun, niin on
myös yö walkeus minun ympä-
rilläni.
12. Sillä ei pimeys sinun edes-
säs pimitä, ja yö walistaa niin-
kuin päiwä; pimeys on niinkuin
walkeus. Jac. 1: 17.
13. Sinun hallussas owat mi-
nun munaskuuni: sinä peitit mi-
nun äitini kohdussa.
14. Minä kiitän sinua sen edes-
tä, että minä niin aiwan ihmeel-
lisesti tehty olen: ihmeelliset owat
sinun tekos, ja sen minun sieluni
kyllä tietää. Job. 10: 8, 2c.
15. Ei minun luuni olleet si-
nulta salatut, koska minä siinä
salaisessa tehty olin, koska minä
maan sisällä niin taitawasti koot-
tu olin.
16. Sinun silmäs näkiwät mi-
nun, koska en minä wielä wal-
mistettu ollut, ja kaikki päiwät
sinun kirjaas oliwat kirjoitetut,
jotka wielä oleman piti, joista ei
yksikään silloin wielä tullut ollut.
Job. 14: 5. Ps. 37: 18.
17. Mutta kuinka kalliit owat
minun edessäni, Jumala, sinun
ajatukses? kuinka suuri on hei-
dän lukunsa?
18. Jos minä heitä lukisin,
niin ne olisiwat usiammat kuin
santa: koska minä herään, olen
minä wielä tykönäs.
19. Jumala, joskas tappaisit
jumalattomat, ja werikoirat mi-
nusta poikkeisiwat.
20. Sillä he puhuwat sinusta
häpiällisesti, ja sinun wihollises
turhaan lausuwat (sinun nimes).
21. Herra, minä tosin wihaan
niitä, jotka sinua wihaawat, ja
minä närkästyn heistä, jotka kar-
kaawat sinua wastaan.
Ps. 119: 136, 139.
22. Täydestä todesta minä hei-
tä wihaan; sentähden owat he
minulle wiholliset. Ilm. K. 3: 16.

23. Tutki minua, Jumala, ja koettele minun sydämmeni: kinsaa minua, ja ymmärrä, kuinka minä ajattelen. Ps. 26: 2. Ps. 86: 12.

24. Ja katsos, jos minä pahalla tiellä lienen, niin saata minua ijankaikkiselle tielle.

140 Psalmi.

Salattuja ja julkisia wihoillisia wastaan.

1. Dawidin Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Herra, pelasta minua pahoista ihmisistä: warjele minua wääristä miehistä,

3. Jotka pahaa ajattelewat sydämmissänsä, ja joka päiwä sotaan hankitsewat.

4. He hiowat kieltänsä niinkuin kärme: kyykärmeen myrkky on heidän huultensa alla, Sela!
Ps. 55: 22. Ps. 57: 5. Ps. 64: 4. Rom. 3: 13.

5. Warjele minua, Herra, jumalattomain käsistä, warjele minua wääristä ihmisistä, jotka ajattelewat minun käymiseni kukistaa.

6. Ylpiät asettawat paulat ja nuorat minun eteeni, ja wenyttäwät werkot tien wiereen: minun eteeni panewat he paulan, Sela;
Jer. 18: 22.

7. Mutta minä sanoin Herralle: sinä olet minun Jumalani: Herra, kuule minun rukoukseni ääni.

8. Herra, Herra, minun wäkewä apuni! sinä warjelet minun pääni sodan aikana.

9. Herra, älä salli jumalattomalle hänen himoansa: älä wahwista hänen pahaa tahtoansa, ettei hän ylpeyntyisi, Sela!

10. Heidän sappensa, jotka minua piirittäwät, ja heidän huultensa waiwa langetkoon heidän päällensä. Ps. 7: 17.

11. Tuliset hiilet pitää heidän päällensä putooman: hän antaa heidän langeta tuleen ja sywään kuoppaan, ettei heidän pidä nousemaan ylös. Ps. 11: 6.

12. Kielilakkarin ei pidä menestymän maan päällä: häijy wäärä ihminen karkotetaan ja kukistetaan.

13. Sillä minä tiedän, että Herra raadollisen asian ja köyhän oikeuden toimittaa.

14. Tosin wanhurskaat kiittäwät sinun nimeäs, ja wakaat asuwat sinun kaswois edessä.

141 Psalmi.

Rukous pyhästä elämästä ja suojeluksesta.

1. Dawidin Psalmi.

Herra, minä awukseni huudan sinua: riennä sinä sinuas minun puoleeni: ota korwiis minun ääneni, koska minä sinua huudan.

2. Kelwatkoon minun rukoukseni sinun edessäs niinkuin sawuuhri; minun kätteni ylönnys niinkuin ehtoouhri.
2 Mos. 29 Luku. 30 Luku. Ps. 20: 4.
1 Tim. 2: 8. Ilm. K. 5: 8. Luku 8: 3.

3. Herra, warjele minun suuni ja warjele minun huuleni.

4. Älä kallista minun sydäntäni mihinkään pahuuteen, pitä-

mään jumalatointa menoa pahointekiäin kanssa, etten minä söisi niistä, jotka heille kelpaawat.
Ps. 19: 14. Ps. 28: 3.

5. Wanhurskas lyökään minua ystäwällisesti, ja nuhdelkaan minua, se olkoon niinkuin öljy minun pääni päällä: sillä minä wielä rukoilen heidän pahuuttansa wastaan.

6. Heidän opettajansa syösättäkööön kiween, niin sitte kuullaan minun opetukseni suloiseksi.

7. Meidän luumme owat hajotetut haudan reunalla, niinkuin joku maan repis ja kaiwais.

8. Sillä sinua, Herra, Herra, minun silmäni katsowat: minä uskallan sinuun, älä minun sieluani hylkää. Ps. 25: 15.

9. Warjele minua siitä paulasta, jonka he asettiwat eteeni, ja pahointekiäin ansasta.

10. Jumalattomat lankeewat toinen toisensa kanssa omiin werkkoihinsa, siihen asti kuin minä pääsen ohitse. Ps. 7: 15, 17.

142 Psalmi.

Walitus ahdistuksen alla; uskallus Jumalan apuun.

1. Dawidin oppi, rukoeltaa, koska hän luolassa oli.
1 Sam. 22: 1. Luku 24: 4. Ps. 57: 1.

2. Minä huudan Herran tykö minun äänelläni, ja rukoilen Herraa minun äänelläni.

3. Minä wuodatan minun ajatukseni hänen edessänsä, ja osotan hänelle minun hätäni. Ps. 62: 9.

4. Koska minun henkeni on ahdistuksessa, niin sinä tiedät minun käymiseni: tiellä, jota minä waellan, asettawat he paulat minun eteeni.
Ps. 77: 4. Ps. 140: 6. Ps. 141: 9.

5. Katsele oikialle puolelle ja näe, siellä ei yksikään tahdo minua tuta: en minä taida paeta, ei tottele kenkään minun sieluani.

6. Herra, sinua minä huudan ja sanon: sinä olet minun toiwoni ja minun osani eläwitten maalla. Ps. 73: 26. Ps. 116: 9.

7. Ota waari minun rukouksestani, sillä minua waiwataan sangen: pelasta minua wainollisistani; sillä he owat minua wäkewämmät.

8. Wie minun sieluni wankeudesta ulos kiittämään sinun nimeäs: wanhurskaat kokoontuwat minun tyköni, koskas minulle hywästi teet.

143 Psalmi.

7. Katumus-Psalmi.

1. Dawidin Psalmi.

Herra! kuule minun rukoukseni, ota minun anomiseni korwiis, sinun totuutes tähden, kuule minua sinun wanhurskautes tähden.

2. Ja älä käy tuomiolle palwelias kanssa; sillä ei yksikään eläwä ole wakaa sinun edessäs.
2 Mos. 34: 7. Job. 9: 2, 3. Ps. 130: 3. Rom. 3: 4.

3. Sillä wihoillinen wainoo minun sieluani, ja lyö minun elämäni rikki maahan asti: hän pa-

nee minun pimeyteen, niinkuin kuolleet maailmassa. 2 Sam. 17: 1.

4. Minun henkeni on minussa ahdistettu: minun sydämmeni on minussa kulutettu.

5. Minä muistelen entisiä aikoja: minä ajattelen kaikkia sinun tekojas, ja tutkistelen sinun kättes töitä. Ps. 77: 6, 12.

6. Minä lewitän käteni sinun puolees: minun sieluni janoo sinua, niinkuin karkia maa, Sela! Ps. 42: 3. Ps. 63: 2.

7. Herra, kuule minua nopiasti, minun henkeni katoo: älä kaswojas minulta kätke, etten minä niitten kaltaiseksi tulisi, jotka hautaan menewät. Ps. 28: 1. Ps. 88: 5.

8. Suo minun warhain kuulla sinun armojas, sillä sinuun minä toiwon: ilmoita minulle tie, jota minä käyn; sillä minä ylönnän sieluni sinun tykös. Ps. 25: 1.

9. Pelasta minua, Herra, minun wihoillisistani! sinun tykös minä pakenen.

10. Opeta minua tekemään sinun suosios jälkeen; sillä sinä olet minun Jumalani: sinun hywä henkes wiekään minun tasaista tietä. Ps. 25: 4, 5. Ps. 27: 11. Ps. 86: 11.

11. Herra, wirwoita minua sinun nimes tähden: wie minun sieluni hädästä ulos sinun wanhurskautes tähden.

12. Ja teloita minun wihoilliseni sinun laupiutes tähden, ja kadota kaikki, jotka minun sieluani ahdistawat; sillä minä olen palwelias.
Ps. 86: 16. Ps. 116: 16. Ps. 136: 17, 18.

144 Psalmi.

Woitto-weisu. Oikia, wäärä autuus.

1. Dawidin Psalmi.

Kiitetty olkoon Herra, minun turwani, joka minun käteni opettaa sotimaan, ja minun sormeni tappelemaan,
2 Sam. 22: 35. Ps. 18: 35, 40.

2. Minun laupiuteni ja minun linnani, minun warjeluksem ja minun wapahtajani, minun kilpeni, johon minä uskallan, joka minun kansani minun alani waati.
Ps. 18: 2, 3.

3. Herra, mikä ihminen on, että hääntä korjaat? eli ihmisen poika, ettäs hänestä otat waarin?
Job 7: 17. Ps. 8: 5. Hebr. 2: 6.

4. On sittenkin ihminen tyhjän werta: hänen aikansa katoo niinkuin warjo.
Job. 8: 9. Luku 14: 2. Ps. 39: 12. Ps. 62: 10. Ps. 102: 12.

5. Herra, kallista sinun taiwaas, ja astu alas: rupee wuorihin, että he suitsisiwat.
Ps. 18: 8, 2c. Ps. 104: 32.

6. Anna leimaukset iskeä, ja hajota heitä: ampua sinun nuolias ja kauhistuta heitä.

7. Lähetä kätes ylhäältä, ja kirwota minua, ja pelasta minua suurista wesistä, ja muukalaisten lasten käsistä, Ps. 18: 17, 18, 45, 46.

8. Joitten suu puhuu walhetta, ja heidän oikia kätensä on petollinen oikia käsi.

9. Jumala, minä weisaan sinulle uuden wirren: minä soitan sinulle kymmenen-kielisellä psaltarilla, Ps. 18: 50, 51.

10. Sinä joka kuninkaille woiton annat, ja sinun palwelias Dawidin wapahdat murhamiekasta.

11. Päästä myös minua ja pelasta minua muukalaisten lasten kädestä, joitten suu puhuu walhetta, ja heidän oikia kätensä on petollinen oikia käsi,

12. Että meidän pojat kaswaisiwat nuoruudessansa niinkuin wesat, ja meidän tyttäret, niinkuin templin kaunistetut seinät.
Job. 21: 11.

13. Meidän aittamme olkoon täynnä, jotka runsaat elatukset antaisiwat toinen toisensa perästä, että meidän lampaamme poikisiwat tuhannen, ja sata tuhatta, meidän kylissämme;

14. Että meidän härkämme olisiwat wahwat työhön; ettei yhtään wahinkoa, eikä walitusta eli kannetta olisi meidän kaduillamme.

15. Autuas on se kansa, jolle niin käy: **waan autuas on se kansa, jonka Herra Jumalana on.**
Ps. 33: 12.

145 Psalmi.

Dawid ylistää Jumalan kunnian korkeutta, hallitusta ja armon awaruutta.

1. Dawidin kiitos.

Minä ylistän sinua minun Jumalani, sinä kuningas, ja kiitän sinun nimeäs aina ja ijankaikkisesti.

2. Joka päiwä minä kunnioitan sinua, ja kiitän sinun nimeäs aina ja ijankaikkisesti.
Ps. 34: 2. Ps. 146: 2.

3. Suuri on Herra, ja sangen kunniallinen, ja hänen suuruutensa on sanomatoin. Job. 5: 9.

4. Suku pitää suwulle jutteleman sinun töitäs, ja sinun woimastas puhuman.
5 Mos. 4: 10. Luk. 6: 7.

5. Minä ajattelen sinun suuren kunnias kaunentta ja sinun ihmeitäs;

6. Että puhuttaisiin sinun ihmeellisten töittes woimasta: ja sinun suurta herrauttas minä juttelen;

7. Että sinun suuren hywyytes muisto ylistettäisiin, ja sinun wanhurskautes kiitettäisiin.

8. Armollinen ja laupias on Herra, hidas wihaan ja sangen hywä.
2 Mos. 34: 6, 2c. 4 Mos. 14: 18. Ps. 86: 5, 15. Ps. 103: 8. Joel 2: 13. Jon. 4: 2.

9. Suloinen on Herra kaikille, ja armahtaa kaikkia tekojansa.

10. Kiittäkään sinua, Herra, kaikki sinun tekos, ja sinun pyhäs kiittäkään sinua.

11. Julistakaan sinun waltakuntas kunniata, ja puhukaan sinun woimastas,

12. Että sinun woimas tulis ihmisten lapsille tiettäwäksi, ja sinun waltakuntas suuri kunnia.

13. Sinun waltakuntas on ijankaikkinen waltakunta, ja sinun herrautes pysyy suwusta sukuun.
Ps. 146: 10.

14. Herra tukee kaikkia kaatuwaisia, ja nostaa kaikkia sullotuita.

15. Kaikkein silmät wartioitsewat sinua, ja sinä annat heille ruuan ajallansa.
Ps. 36: 7. Ps. 104: 27.

16. Sinä awaat kätes, ja rawitset kaikki, kuin eläwät, suosiolla. Ap. T. 14: 17.

17. Wanhurskas on Herra kaikissa teissänsä, ja laupias kaikissa töissänsä.

18. Läsnä on Herra kaikkia, jotka häntä awuksensa huutawat, kaikkia, jotka totuudessa häntä awuksensa huutawat. Ps. 34: 18, 19.

19. Hän tekee, mitä häntä pelkääwäiset halajawat, ja kuulee heidän huutonsa, ja auttaa heitä. Ps. 10: 17.

20. Herra warjelee kaikkia, jotka häntä rakastawat, ja hukuttaa kaikki jumalattomat.

21. Minun suuni pitää puhuman Herran kiitoksen, ja kaikki liha kunnioittakaan hänen pyhää nimeänsä, aina ja ijankaikkisesti.

146 Psalmi.

Ei pidä uskallettaman ihmisiin, waan Jumalaan.

1. Halleluja!

Kiitä Herraa, minun sieluni.

2. Minä kiitän Herraa niin kauwan kuin minä elän, ja minun Jumalalleni kiitoksen weisaan, niin kauwan kuin minä täällä olen. Ps. 34: 2. Ps. 104: 33. Ps. 145: 2.

3. Älkäät uskaltako päämiehiin; ihmiset he owat, ei he woi mitään auttaa. Ps. 62: 10. Ps. 118: 8, 9. Jer. 17: 5.

4. Sillä ihmisen henki pitää erkaneman, ja hänen täytyy maaksi tulla jälleen: silloin owat kaikki hänen aiwotuksensa hukassa. 1 Mos. 3: 19. Saarn. 12: 7.

5. Autuas on se, jonka apu Jakobin Jumala on, jonka toiwo Herrassa hänen Jumalassansa on; Jer. 17: 7, 8.

6. Joka taiwaan ja maan, meren ja kaikki, jotka niissä owat, tehnyt on, joka totuuden pitää ijankaikkisesti; Ap. T. 14: 15. Ilm. K. 14: 7.

7. Joka oikeuden saattaa niille, kuin wäkiwaltaa kärsiwät, joka isoowaiset rawitsee. Herra kirwottaa wangitut:

8. Herra awaa sokian silmät: Herra nostaa kukistetut: Herra rakastaa wanhurskaita. Ps. 147: 6.

9. Herra warjelee wieraat, ja holhoo orpoja ja leskejä, ja jumalattomain tien hajottaa.

10. Herra on kuningas ijankaikkisesti, sinun Jumalas, Zion, suwusta sukuun, Halleluja! 2 Mos. 15: 18. Ps. 145: 13.

147 Psalmi.

Kiitos Jumalan sanan, murheenpidon ja armon edestä.

1. Kiittäkäät Herraa! sillä meidän Jumalatamme kiittää on kallis asia: kiitos on suloinen ja kaunis. Ps. 92: 2.

2. Herra rakentaa Jerusalemin, ja kokoo hajotetut Israelitit. 5 Mos. 30: 4.

3. Hän parantaa murretut sydämmet, ja sitoo heidän kipunsa. Ps. 34: 19. Ps. 51: 19. Ps. 103: 3. Jes. 61: 1.

4. Hän lukee tähdet, ja kutsuu heitä kaikkia nimeltänsä. Jes. 40: 26.

5. Suuri on meidän Herramme, ja suuri hänen woimansa, ja hänen wiisautensa on määrätöin. Ps. 139: 6.

6. Herra ojentaa raadollifet, ja jumalattomat maahan paiskaa.
Ps. 146: 8. Luc. 1: 52.

7. Wuoroin weisatkaat Herralle kiitossanalla, ja weisatkaat meidän Herrallemme kanteleella;

8. Joka taiwaan pilwillä peittää, ja antaa sateen maan päälle; joka ruohot wuorilla kaswattaa;
Ps. 104: 14. Ap. T. 14: 17.

9. Joka eläinten antaa heidän ruokansa, ja kaarneen pojille, jotka häntä awuksensa huutawat.
Job. 39: 3. Matth. 6: 26. Luc. 12: 24.

10. Ei hän mielisty hewoisten wäkewyyteen, eikä hänelle kelpaa miehen sääriluut. Ps. 33: 17.

11. Herralle kelpaawat ne, jotka häntä pelkääwät, ja jotka hänen laupiuteensa uskaltawat.

12. Ylistä, Jerusalem, Herraa: kiitä, Zion, sinun Jumalatas!

13. Sillä hän wahwistaa sinun porttis salwat, ja siunaa sinussa sinun lapses.

14. Hän saattaa rauhan sinun ääriis, ja rawitsee sinua parahilla nisuilla.

15. Hän lähettää puheensa maan päälle: hänen sanansa nopiasti juoksee.

16. Hän antaa lumen niinkuin willan; hän hajottaa härmän niinkuin tuhwan. Job. 37: 6.

17. Hän heittää rakeensa niinkuin palat; kuka hänen pakkaisensa edessä kestää?

18. Hän lähettää sanansa, ja sulaa ne; hän antaa tuulensa puhaltaa, niin wedet juoksewat.

19. Hän ilmoittaa Jakobille sanansa, ja Israelille säätynsä ja oikeutensa.

20. Ei hän niin tehnyt kaikille pakanoille; eikä he tiedä hänen oikeuttansa, Halleluja!
5 Mos. 4: 7, 8.

148 Psalmi.

Kaikki luontokappaleet ylistäkään Herraa.

Halleluja!

1. Kiittäkäät Herraa taiwaista: kiittäkäät häntä korkeudessa. Luc. 2: 14.

2. Kiittäkäät häntä kaikki hänen enkelinsä: kiittäkäät häntä kaikki hänen sotawäkensä.
Ps. 103: 21. Luc. 2: 13.

3. Kiittäkäät häntä aurinko ja kuu: kiittäkäät häntä kaikki kirkkaat tähdet.

4. Kiittäkäät häntä, te taiwasten taiwaat, ja wedet, jotka taiwasten päällä owat. 1 Mos. 1: 7.

5. Heidän pitää Herran nimeä kiittämän; sillä hän käski, ja ne luoduksi tuliwat. Ps. 33: 6, 9.

6. Hän pitää ylös ne aina ja ijankaikkisesti: hän asettaa heitä, ettei heidän toisin käymän pitäisi.
Job. 14: 5. Jer. 33: 25.

7. Kiittäkäät Herraa maan päällä, te walaskalat ja kaikki syrwydet; Jer. 31: 35.

8. Tuli ja rakeet, lumi ja sumu, tuulispää, jotka hänen sanansa toimittawat; Job. 37: 12.

9. Wuoret ja kaikki kukkulat, hedelmälliset puut ja kaikki cedripuut;

10. Pedot ja kaikki eläimet, madot ja siiwelliset linnut;

11. Maan kuninkaat ja kaikki kansat, päämiehet ja kaikki tuomarit maan päällä;

12. Nuorukaiset ja neitseet, wanhat nuorten kanssa:

13. Kiittäkään Herran nimeä! sillä hänen ainoan nimensä on korotettu, ja hänen suuri kunniansa ylitse maan ja taiwaan.
San. l. 18: 10. Jes. 12: 4.

14. Ja hän korottaa sarwen kansallensa: kaikki hänen pyhänsä kiittäkäät, Israelin lapset, kansa, joka häntä lähin on, Halleluja!
Ps. 132: 17.

149 Psalmi.

Kiitos Ewankeliumin opin edestä.

1. Halleluja!

Weisatkaat Herralle uusi weisu: pyhäin seurakunnan pitää häntä kiittämän. Ps. 96: 1.

2. Iloitkaan Israel tekiässänsä: Zionin lapset riemuitkaan Kuninkastansa. Ps. 100: 3.

3 Heidän pitää tanssissa hänen nimeänsä kiittämän: harpuilla ja kanteleilla pitää heidän soittaman. 2 Mos. 15: 20. 2 Sam. 6: 14. Ps. 68: 26. Ps. 81: 3, 4. Ps. 87: 7.

4. Sillä Herra rakastaa kansansa: hän kunnioittaa nöyriä autuudella.

5. Pyhät pitää iloitseman kunnialla, ja kiittämän heidän wuoteissansa.

6. Heidän suussansa pitää Jumalan ylistys oleman, ja kaksiteräiset miekat heidän käsissänsä,
Eph. 6: 17. Hebr. 4: 12. Ilm. K. 1: 16.

7. Kostamaan pakanoille, ja rankaisemaan kansoja,

8. Heidän kuninkaitansa sitomaan kahleisiin, ja heidän jalompiansa rautakahleisiin,
Matth. 18: 18. Jes. 41: 15. Mich. 4: 13.

9. Ja tekemään heille kirjoitetun oikeuden: tämä kunnia pitää kaikille hänen pyhillensä oleman, Halleluja!

150 Psalmi.

Kehoitus Herran kiitokseen ja ylistykseen.

1. Halleluja!

Kiittäkäät Herraa hänen pyhässänsä: kiittäkäät häntä hänen wäkewyytensä awaruudessa!
Jes. 6: 3.

2. Kiittäkäät häntä hänen woimallisten tekoinsa tähden: kiittäkäät häntä ylönpaltisen suuruutensa tähden!

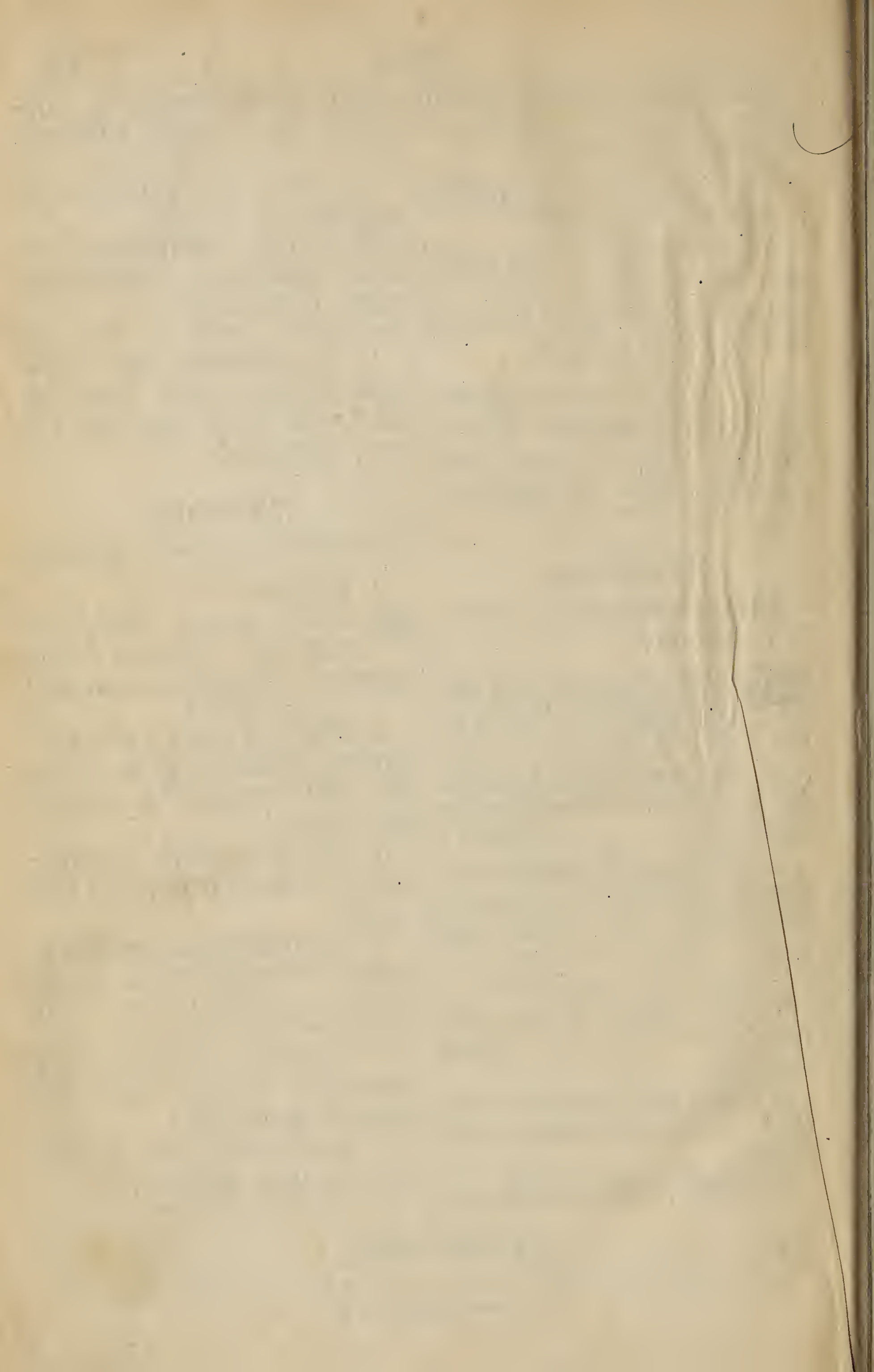
3. Kiittäkäät häntä basunilla: kiittäkäät häntä Psaltarilla ja kanteleilla!

4. Kiittäkäät häntä harpuilla ja tanssilla: kiittäkäät häntä harpun kielillä ja huiluilla! 2 Mos. 15: 20. 1 Sam. 18: 6. Ps. 68: 26. Ps. 149: 3.

5. Kiittäkäät häntä kilisewillä symbaleilla! kiittäkäät häntä kumisewilla symbaleilla!

6. Kaikki, joilla henki on, kiittäkään Herraa, Halleluja!
Ilm. K. 5: 13, rc.

Psaltarin loppu.

see: Nusi